

SAPIENTIA SZERZETESI HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA

**SZENTSZÉKI DOKUMENTUMOK
A MEGSZENTELT ÉLETRŐL
1964–2002**

Budapest, 2007

Magyarország célba ér

Szerkesztette és az előszót írta:

Tózsér Endre SchP

Fordították:

Adamik Tamás (3)
Beke Tünde Lídia OSB Obl. (6, 15)
Csík Krisztina (14)
Diós István (4, 11, 13)
Erdő Péter (7)
Hevenesi János SJ (2)
Kelemen Vendel (1)
Kiss László (9)
Kortis Mónika (5)
Orosz Lóránt OFM (8)
Richard Andrea (12)
Tózsér Endre SchP (16, 17)
Várnai Jakab OFM (8, 14)
Velóssy M. Gusztáva SSND (10)

A fordításokat ellenőrizték:

Deák Viktória Hedvig OP (5)
Diós István (2, 9)
Dékány Vilmos SchP (1)
Papp Tamás (12)
Pataki Bernardin OPraem (13)
Somorjai Ádám OSB (14)
Török József (11)
Tózsér Berta (16)
Vanyó László (2)
Várnai Jakab OFM (4, 6, 15)

A katekéta – lelkipásztori munkatárs alapképzés kidolgozása és bevezetése főiskolánkon az Európai Unió társfinanszírozásával az Európa Tero keretében valósul meg.

TARTALOM

<i>Rövidítések</i>	5
<i>Előszó</i>	9
1. Lumen gentium (részletek) (1964)	29
2. Perfectae caritatis (1965)	39
3. Evangelica testificatio (1971)	51
4. Mutuae relationes (1978)	69
5. Szerzetesek és az emberi haladás (1980)	95
6. A szerzetesi élet szemlélődő dimenziója (1980)	117
7. Az egyházi törvénykönyv (részletek) (1983)	129
8. A szerzeteséletről szóló egyházi tanítás lényegi elemei (1983)	159
9. Redemptionis donum (1984)	183
10. Potissimum institutioni (1990)	205
11. A Katolikus Egyház katekizmusa (részletek) (1992)	247
12. Testvéri élet közösségben (1994)	255
13. Vita consecrata (1996)	297
14. A szerzetesi intézmények közötti együttműködés a képzésben (1998)	381
15. Verbi Sponsa (1999)	405
16. Újraindulás Krisztustól (2002)	427
17. A megszentelt személyek és küldetésük az iskolában (2002)	467
<i>Részletes tartalomjegyzék</i>	497

RÖVIDÍTÉSEK

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai

- AA *Apostolicam actuositatem*, határozat a világi hívők apostolkodásáról (1965)
AG *Ad gentes*, határozat az egyház missziós tevékenységéről (1965)
CD *Christus Dominus*, határozat a püspökök lelkipásztori hivataláról (1965)
DH *Dignitatis humanae*, nyilatkozat a vallásszabadságról (1965)
DV *Dei verbum*, dogmatikai konstitúció az isteni kinyilatkoztatásról (1965)
GE *Gravissimum educationis*, nyilatkozat a keresztény nevelésről (1965)
GS *Gaudium et spes*, lelkipásztori konstitúció az egyházzal a mai világban (1965)
IM *Inter mirifica*, határozat a tömegkommunikációs eszközökről (1963)
LG *Lumen gentium*, dogmatikai konstitúció az egyházzal (1964)
NA *Nostra aetate*, nyilatkozat az egyház és a nem keresztény vallások viszonyáról (1965)
OE *Orientalium ecclesiarum*, határozat a keleti katolikus egyházakról (1964)
OT *Optatum totius*, határozat a papnevelésről (1965)
PC *Perfectae caritatis*, határozat a szerzetesélet korszerű megújításáról (1965)
PO *Presbyterorum ordinis*, határozat a papi szolgálatról és életről (1965)
SC *Sacrosanctum concilium*, konstitúció a szent liturgiáról (1963)
UR *Unitatis redintegratio*, határozat az ökumenizmusról (1964)

Pápai megnyilatkozások

- ChL II. János Pál *Christifideles laici* kezdetű apostoli buzdítása a világi hívőkről (1988)
DD II. János Pál *Dies Domini* kezdetű apostoli levele a vasárnap megszenteléséről (1998)
EN VI. Pál *Evangelii nuntiandi* kezdetű apostoli buzdítása a mai világ evangelizálásáról (1975)
ES VI. Pál *Ecclesiae sanctae* kezdetű motu proprioja néhány zsinati határozat alkalmazási szabályairól (1966)
ET VI. Pál *Evangelica testificatio* kezdetű apostoli buzdítása a szerzetesélet megújításáról (1971)
FC II. János Pál *Familiaris consortio* kezdetű apostoli buzdítása a keresztény család feladatairól (1981)
MD II. János Pál *Mulieris dignitatem* kezdetű apostoli levele a nő méltóságáról és hivatásáról (1988)

- MM XXIII. János *Mater et magistra* kezdetű enciklikája társadalmi kérdésekről (1961)
- PDV II. János Pál *Pastores dabo vobis* kezdetű apostoli buzdítása a papképzésről (1992)
- RD II. János Pál *Redemptionis donum* kezdetű apostoli buzdítása a szerzetesi közösségekhez (1984)
- REU VI. Pál *Regimini ecclesiae universae* kezdetű apostoli konstitúciója a római kúriáról (1967)
- RM II. János Pál *Redemptoris missio* kezdetű enciklikája a missziós megbízatásról (1990)
- RMa II. János Pál *Redemptoris mater* kezdetű enciklikája Szűz Máriáról (1987)
- VC II. János Pál *Vita consecrata* kezdetű apostoli buzdítása a megszentelt életről (1996)

Szentszéki dokumentumok

- EE Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja: *Essential elements in the Church's teaching on religious life as applied to Institutes dedicated to works of the Apostolate* [A szerzeteséletről szóló egyházi tanítás lényegi elemei, tekintettel az apostoli szolgálatot ellátó intézményekre] (1983)
- MR Püspökök Szent Kongregációja – Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációja: *Mutuae relationes. A püspökök és szerzetesek kölcsönös kapcsolatainak irányelvei* (1978)
- OCV Istentiszteleti Kongregáció: *Ordo Consecrationis Virginum* [a szüzek megszentelésének új rítusa] (1970)
- OE Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja: *Optiones Evangelicae. Religious and human promotion* [Szerzetesek és az emberi haladás] (1980)
- OF Hittani Kongregáció: *Orationis formas. Levél az egyház püspökeihez a keresztyén elmélkedés néhány szempontjáról* (1989)
- OPR Istentiszteleti Kongregáció: *Ordo Professionis Religiosae* [a szerzetesi fogadalomtétel új rítusa] (1970)
- PI A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *Potissimum institutioni. A szerzetesintézményekben folyó képzés irányelvei* (1990)
- RC Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációja: *Renovationis causam. Instrukció a szerzetesi képzés megújításáról* (1969)
- RFIS Katolikus Nevelés Kongregációja: *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis. A papképzés alapvető irányelvei* (1970; új változata: 1985)
- SzD Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja: *A szerzetesi élet szemlélődő dimenziója* (1980)

- VFC A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *La vie fraternelle en communauté. „Congregavit nos in unum Christi amor”* [Testvéri élet közösségben] (1994)
- VS Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja: *Venite seorsum. Instrukció a szemlélődő életről és a monasztikus szerzetesnők klauzúrájáról* (1969)

Egyéb

- AAS *Acta Apostolicae Sedis*, Róma, 1909-től.
- ASS *Acta Sanctae Sedis*, voll. 41, Róma 1865–1908; rist. anast. Johnson Reprints, New York, 1970.
- CIC *Codex Iuris Canonici* [Egyházi törvénykönyv], Róma, 1983.
- CIVCSVA A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja (Congregatio pro Institutis Vitae Consecratae et Societatibus Vitae Apostolicae)
- DS Heinrich Denzinger – Adolf Schönmetzer: *Enchiridion symbolorum, definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, Herder, Freiburg im Breisgau, 1967. (34. kiadás)
- EV *Enchiridion Vaticanum. Documenti del Concilio Vaticano II e della Santa Sede*, EDB, Bologna, 1983-től.
- EDC *Enchiridion della Vita Consacrata. Dalle Decretali al rinnovamento post-conciliare (385–2000)*, EDB – Ancora, Bologna – Milano, 2001.
- Funk Franz Xaver Funk: *Patres Apostolici*, Tübingen, 1901-től.
- IDGP *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*.
- k.(án). Az Egyházi törvénykönyv kánonja(i).
- KEK *A Katolikus Egyház katekizmusa* (1992, 1997).
- MaC *Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio*, ed. J. D. Mansi, Firenze, 1759–1827; Párizs – Lipcse, 1901–1927.
- OR *L'Osservatore Romano*, Città del Vaticano, 1849-től.
- PG *Patrologiae Cursus completus, Series Graeca*, ed. J. P. Migne, Párizs, 1857–1886.
- PL *Patrologiae Cursus completus, Series Latina*, ed. J. P. Migne, Párizs, 1844–1864.
- SCh *Sources Chrétiennes*, Párizs, 1941-től.
- SRIS *Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja (Sacra Congregatio Religiosorum et Institutorum Saecularum)*
- SD Santo-Domingo, a IV. latin-amerikai püspökkari konferencia döntései.
- STh Aquinói Szent Tamás: *Summa theologiae*.

ELŐSZÓ

E kötet tizenhét olyan dokumentum magyar nyelvű fordítását tartalmazza, amelyeket a Római Katolikus Egyház legfőbb hatóságai (II. Vatikáni Zsinat, VI. Pál pápa, II. János Pál pápa és különböző kongregációk)¹ adtak ki a megszentelt életről.² E dokumentumok bemutatják az egyháznak a megszentelt éltre vonatkozó tanítását, szabályozását, illetve útmutatást adnak a megszentelt élethez. Olvasásukkor érdemes figyelni arra, hogy *tipológiailag* különböznek egymástól, vannak köztük ugyanis zsinati szövegek, törvénytörvények, apostoli buzdítások, instrukciók (utasítások)³, megfontolások, irányelvek stb.

E gyűjtemény összeállítására azért volt szükség, mert az említett írások közül több olyan van, amely nyomtatásban még soha nem jelent meg (pl. a 3., 5., 8. és 17.), és vannak olyanok is, amelyek bár megjelentek, de kereskedelmi forgalomba nem kerültek, és ma már hozzáférhetetlenek (így pl. a 4., 10. és 12.).

A fordításokat igyekeztem több szempontból javítani, pontosítani, egységesíteni – általában az eredeti szövegváltozat alapján – (helyesírás, szintaxis, szóhasználat, hivatkozás stb.), így az itt közölt változatok – az *Egyházi törvénykönyv* kivételével – többé-kevésbé eltérnek a korábban megjelent szövegektől.

Magyarországon ilyen jellegű gyűjtemény sem nyomtatott, sem elektronikus formában nem készült, kiadása az országban élő összes szerzeteseknek (papnövénydeknek, hitoktatóknak stb.) a képzéséhez felmérhetetlen segítséget nyújthat.

E dokumentumok mind arra szolgálnak, hogy irányítsák a II. Vatikáni Zsinat (1962–1965) korszerű megújításra, megújulásra szólító programját. Jóllehet a megújulásnak soha sem lehet vége, a 20. század nyolcvanas éveiben, miután az egyes intézmények konstitúcióinak (szabályzatainak) az új szövegei elkészültek, és érvénybe lépett az új *Egyházi törvénykönyv* (1983), az intézmények történelmük új szakaszába léptek. A megújulásnak, útkeresésnek, reflexiónak az időszaka mintegy beletorkollott egy folyamatot lezáró, összefoglaló eseménybe, ez pedig a püspöki szinódus 1994-es ülése és II. János Pál 1996-ban közzé tett *Vita consecrata* kezdetű szinódus utáni buzdítása. A megszentelt élet mivel éppen „élet”, állandó mozgásban, növekedésben, alakulásban van. Bár az élet mindig tovább halad, mégis azt mondhatjuk, hogy a *Vita consecrata* dokumentummal a megszentelt éltre irányuló teológiai reflexió olyan mélységet és világosságot ért el, hogy nem jogtalan egyfajta célba érkezésről beszélni. Nyilvánvaló, hogy szükség van és lesz még későbbi tisztázásokra, egyes szempontok

¹ A kongregációk közül e téren a legfontosabb a *Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja* (Congregatio pro Institutis Vitae Consecratae et Societatibus Vitae Apostolicae – rövidítése: CIVCSVA), amelyet II. János Pál pápa *Pastor bonus* kezdetű apostoli rendelkezése (1988. jún. 28.) előtt *Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának* hívták (Sacra Congregatio Religiosorum et Institutorum Saecularum – rövidítése: SCRIS).

² Bár *Szentszéken* szoros értelemben a pápát és a római kúriának a pápa nevében eljáró szerveit értjük (vö. CIC 361. kán.) a II. Vatikáni Zsinat dokumentumait is szentszékinnek minősítjük, minthogy a szentatya aláírásával jelentek meg.

³ Az *utasítás* (instrukció) olyan nem önálló jogszabály, amelyben az illetékes végrehajtói hatalommal rendelkező hatóság a törvények előírásait világítja meg, s a végrehajtásuk során követendő szempontokat rögzíti, és amelyeket azok számára adnak, akiknek gondoskodniuk kell arról, hogy a törvényeket végrehajtsák (CIC 34. kán. 1. §).

elmélyültebb megvilágítására (nem véletlen, hogy négy olyan dokumentumot is találunk e gyűjteményben, amelyek 1996 utániak).

Minden megszentelt személynek érdemes megismernie azokat a legfontosabb dokumentumokat, amelyek irányították az intézmények reflexióját és döntéshozatalát a zsinat utáni időszakban. E szövegek szilárd alapot nyújtanak a megszentelt életre vonatkozó egyházi tanítás elmélyítéséhez és az állandóan időszerű útkereséshez. Ma is szükség van arra, hogy a megszentelt személyek folytonosan gondolkodjanak hivatásukról, és igyekezzenek egyre mélyebben megérteni annak alkotóelemeit és követelményeit. Különösképpen az előjárókban és a kezdeti képzésben lévő fiatal megszentelt személyekben van meg az az igény, hogy a hivatalos egyházi dokumentumokat mint biztos, megvilágosító forrásokat megismerjék. Kívánatos, hogy e szövegek tartalmi gazdagságából minél többet magukévá tegyenek az egyes intézmények és maguk a megszentelt személyek.

Az alábbiakban a dokumentumok rövid bemutatása, majd a kötetbe fel nem vett írások ismertetése olvasható.

I. A JELEN GYŰJTEMÉNYBE FELVETT DOKUMENTUMOK

1. *Lumen gentium. Dogmatikai konstitúció az egyházzól (részletek) (1964)*

A LG az *egyházi tanítás tekintetében* legfontosabb zsinati szöveg a szerzetesi életéről. A LG-ot négy nagy szakaszra oszthatjuk. Az első bemutatja az egyházat mint misztériumot (Isten népe és Krisztus teste: 1–2. fejezet); a második ismerteti az egyház felépítését (hierarchia és világi hívők: 3–4. fejezet); a harmadik bemutatja az egyház hitből és szeretetből táplálkozó, életszentségre törekvő életét (5–6. fejezet), a negyedik pedig a végső beteljesedés felé vándorló egyházat (7–8. fejezet). A harmadik szakaszban tárgyal a szerzetesekről: úgy beszél róluk, mint akik különleges helyet foglalnak el az egész egyház életszentségre való törekvésében, amelynek alapja a keresztségben Istentől kapott megszenteltség. Amikor olvassuk a szövegeket, fontos, hogy az 5. és 6. fejezetet szoros egységben lássuk (kezdetben egyetlen fejezetet alkottak): a szerzetesélet nem más, mint a megkereszteltek *egyazon életszentségre törekvése* törvényének, vagyis az Isten és felebarátaink szeretésének egyik sajátos módja.

Az 5. fejezet címe *Az életszentségre szóló egyetemes meghívás az egyházban*. Már a 39. pont megpendíti a szerzetesi élet témáját: az egyház szent volta különleges módon megmutatkozik az evangéliumi tanácsok vállalása és megvalósítása révén. A 42. pont pedig részletezi is ezt, amikor az életszentség sajátos „útjairól és eszközeiről” szól: vértanúság, önkéntes szüzesség vagy cölibátus, önkéntes engedelmesség, evangéliumi tanácsok szerinti élet.

A 6. fejezet (43–47. pontok) kizárólag a szerzeteseknek van szentelve. A 4. fejezet a világiakról szólt, ennek megfelelően a 6. a szerzetesekről. Érdemes azonban tudatosítani, hogy szerzeteseken mindazokat érti a szöveg, akik fogadalmakkal vagy „más szent kötelékkel” vállalják az evangéliumi tanácsok szerinti életet, vagyis az apostoli élet társaságainak, sőt a világi intézményeknek a tagjait is. Második fontos tudnivaló, hogy itt csak azokról a szerzetesekről van szó, akik visszavonhatatlanul, vagyis örök fogadalommal Istennek szentelték az életüket. A szerzetesélet következő jellemzőit mutatja be: a három evangéliumi tanács vállalása, amelyek „felszabadítanak” a túlcsonduló, áldozatos szeretetre; végérvényes elkötelezettség fogadalomtétellel vagy

más hasonló formában; új, stabil életforma; a hierarchikus egyház által nyilvánosan elismert és szabályozott életállapot. Arra is érdemes odafigyelni, hogy a LG teológiai-lelkiségi tanítást kíván nyújtani a szerzetesi életről, s nem egy jogi jellegű szöveg. E fejezet nem hosszú, de annál tömörebb. Talán a 44. pont a legfontosabb, amely kimondja, hogy a szerzetes „bensőségesebben szentelődik [consecratur] Isten szolgálatára”, vagyis az első és alapvető aktus itt nem az, hogy ő Istennek szenteli magát, hanem az, hogy Istentől az egyház közreműködése révén különleges megszenteltségben részesül, megszentelődik.

Mivel az egyes pontokhoz tartozó alcímek nem részei a zsinati szövegnek, zárójelben találjuk őket.

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 57 (1965) 5–67; EV 1, 284–456; EVC 3754–3784.

Magyar kiadása: *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, szerk. Diós István, Szent István Társulat, Budapest, 2000, 141–207.

Magyar kommentárok: Kelemen Vendel: Bevezetés, in *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, i. m., 111–140. – Szabó Ferenc: Lumen gentium. Dogmatikai konstitúció az egyházzal (1964), in *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai negyven év távlatából 1962–2002. A zsinati dokumentumok áttekintése és megvalósulása*, szerk. Kránitz Mihály, Szent István Társulat, Budapest, 2002, 91–115.

2. Perfectae caritatis. Határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról (1965)

Míg a LG 6. fejezete tanító jellegű volt, a PC az életet szabályozó, gyakorlati jellegű „határozat”. Vagyis konkrétan a szerzetesi intézmények megújításának, azok tagjai megújulásának szabályait fekteti le. Ugyanakkor jelentős tanbeli szempontokat is tartalmaz, főleg az 1. és az 5. pontban.

Érdemes felfigyelni a zsinat által kért megújulás újdonságára és mélységére: nemcsak a személyektől igényel „változást, megtérést” (sok más zsinat is megtette ezt), hanem az összes szerzetesi intézményektől. *Renovatio accomodata* (‘korszerű megújítás’) a címben szereplő célkitűzés, ennek pontosabb lefordítása – körülírással – ez lenne: „Megújítás a forrásokhoz, a kezdetekhez való visszatérés és a korunkhoz, a mai igényekhez való alkalmazkodás által.” Vagyis a kettős hűség egyetlen mozdulattól van szó: hűség az evangélium alapítói karizma általi megéléséhez és a hűség a mai körülményekhez. Tehát nemcsak ősi értékek „restaurálásáról”, vagy a hibás dolgok „reformjáról” van szó, hanem újjáteremtésről, a mai kultúrába ágyazódó és a saját karizmájával jobban összhangban lévő szerzetesi életről.

Az előszó után, amely összekapcsolja ezt a határozatot a LG 43–44. pontjaival, öt részre oszthatjuk a szöveget:

I. 2–4: az intézmények korszerű megújítása: öt tanbeli alapelv; gyakorlati alapelvek; a megújulásban résztvevők mindnyájan felelősek;

II. 5–6: a megújulás belső, személyes jellege, a LG 44. pontjának elmélyítése.

III. 7–11: megújítás a megszentelt élet különféle formái szerint: rövid „tipológia”; különösen fontos a 8. pont az apostoli tevékenységet folytató intézményekről.

IV. 12–15: az alapvető elkötelezettségek megújítása: a három fogadalom és a közösség; különösen fontos a 15. pont (az egyetlen zsinati szöveg a közösségi életről).

V. 16–24: a megújítás kilenc különleges szempontból; fontos a 18. pont a képzésről.

Mivel az egyes pontokhoz tartozó alcímek nem részei a zsinati szövegnek, zárójelben találjuk őket.

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 58 (1966) 702–712; EV 1, 702–770; EVC 3850–3918.

Magyar kiadása: *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, szerk. Diós István, Szent István Társulat, Budapest, 2000, 321–334.

Magyar kommentárok: Hevenes János SJ – Sólmos Szilveszter OSB: Bevezetés, in *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, i. m., 311–319. – Orosz Athanáz: *Perfectae caritatis. Határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról (1965)*, in *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai negyven év távlatából 1962–2002. A zsinati dokumentumok áttekintése és megvalósulása*, szerk. Kránitz Mihály, Szent István Társulat, Budapest, 2002, 201–223.

3. *Evangelica testificatio. A szerzetesi élet megújításáról a II. Vatikáni Ökumenikus Zsinat előírásai szerint (1971)*

Az ET VI. Pál pápa apostoli buzdítása minden szerzeteshez. Öt évvel azután, hogy megkezdődött a szerzetesi élet korszerű megújításának fáradságos munkája, VI. Pál közvetlenül a szerzetesekhez és szerzetesnőkhöz fordul, hogy megerősítse és bátorítsa őket. Bár sok és újfajta nehézség között kell élniük a világban, a szentatya arra buzdítja őket, hogy belső személyes meggyőződés és lendületes elkötelezettség vezesse őket, legyenek hűségesek az alapvető értékekhez és éljenek hiteles életet. Írásának hangvétele közvetlen, mintegy testvéri gyöngédséggel szól a szerzetesekhez.

A szöveg négy részre tagolódik (56 pont):

Bevezetés: az apostoli buzdítás célja (1–6).

I. A szerzetesi élet formái: mind megköveteli az Istennel való egyesülést (7–12).

II. Lényegi elemek: a három fogadalom, amelyet a mai világban kell megélni (13–29).

III. Az életstílus: olyan legyen, hogy segítse az egyén egységesülését Istenben (30–41).

IV. Spirituális megújulás és növekedés (42–50).

Végző figyelemfelhívás (51–56)

E négy rész közül a legeredetibb a harmadik, amely egyfajta *spirituális antropológiát* nyújt a szerzeteseknek. Hivatásánál fogva a szerzetesnek egzisztenciálisan egész személyét Istennek és az ő szolgálatának kell átadnia: a pápa emlékeztet a személy „egységesülésének” feltételeire és törvényeire, amelynek a „szív” legmélyén kell végbemennie, és felhívja a figyelmet arra a különleges segítségre, amelyet a közösség életmódjának szervezettsége és belső légköre jelent.

Erősen támaszkodva a II. Vatikáni Zsinat tanítására, VI. Pál kibont néhány tanbeli szempontot, ilyenek például: a szerzetesi élet karizmatikus és krisztusi jellege; a szerzetesi élet epifánia jellege és prófétai funkciója a világ számára; a szerzetesi élet humanizáló értéke.

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 63 (1971) 497–526; EV 4, 996–1058; EVC 4716–4779.

Magyar kiadása eddig nem volt.

4. *Mutuae relationes. A püspökök és szerzetesek kölcsönös kapcsolatainak irányelvei (1978)*

Ez a dokumentum nem „utasítás” (instrukció), vagyis nem törvény erejű rendelkezés, hanem irányelveket (*notae directivae*) nyújt hivatalos formában mind a püspö-

köknek, mind a szerzeteseknek. Konkrét helyzetek és esetek alapos elemzése után született: egyfelől a helyi egyházakban szükség van arra, hogy a szerzetesek részt vegyenek a lelkipásztori munkában, abba szervesen beilleszkedjenek, másfelől a szerzetesek igyekeznek megőrizni karizmatikus jellegüket és sajátos küldetésüket. Összhangba kell hozni e két szükségletet, de nemcsak elvi, hanem elsősorban gyakorlati szinten, mégpedig a kommunió-egyháztan alapján.

A Bevezetés röviden felvázolja a dokumentum keletkezésének szakaszait (két és fél év) és az érdekelteknek az előkészítésben való nagymérvű részvételét. Szükségesnek mutatkozott, hogy az irányelvek számára részletes tanbeli megalapozást adjanak. A dokumentum felépítése a következő:

Első rész: Néhány tanbeli alapelv (1–23)

I. fejezet: Az egyház mint új nép (1–4)

II. fejezet: A püspökök szolgálata az egyház kommuniójában (5–9)

III. fejezet: A szerzetesi élet az egyházi közösségben (10–14)

IV. fejezet: A püspökök és szerzetesek Isten népének egyetlen küldetésében (15–23)

Második rész: Irányelvek és szabályok (24–67)

V. fejezet: Feladatok a tanítás területén (24–35)

VI. fejezet: Feladatok a gyakorlati teendők területén (36–51)

VII. fejezet: A megfelelő koordináció fontossága (52–67)

Tanbeli szempontból az első rész mély egyháztani gondolatokat tartalmaz, elmélyíti a zsinati tanítást, főleg két szempontból:

1) a szerzetesi intézmények karizmatikus eredete és természete (különleges figyelmet érdemel a 11., 12. és 51. pont);

2) kölcsönös kapcsolat a részegyház és a szerzetesi intézmény között, az egyes felelősök (püspök és szerzetes előljáró) eredendő identitásából kiindulva (különleges figyelmet érdemel a 6–8., 9., 13–14. és 22–23. pont);

3) ezenfelül hangsúlyoznunk kell a szerzetesnő szerepét az egyház küldetésében (49–50. pont).

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 70 (1978) 473–506; EV 6, 586–717; EVC 5134–5213.

Magyar kiadása: *A püspökök és szerzetesek kölcsönös kapcsolatainak irányelvei*, Magyarországi Rendfőnöknők Konferenciája – Férfi Szerzeteselőjárók Konferenciája, Budapest, 1995.

5. Szerzetesek és az emberi haladás (1980)

A Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának ezt a dokumentumát *A szerzetesi élet szemlélődő dimenziója* című dokumentummal együtt kell olvasni, jóllehet meglehetősen eltérő témájúak. Ennek két oka van. Az első az, hogy egyforma módszerrel dolgozták ki őket: mindkettő a kongregáció plenáris ülésének gyümölcse (1978. ápr. 25–28.; 1980. márc. 4–7.); a konkrét helyzeteket felmérő kérdőívek alapján dolgozták ki őket, s a kongregáció tagjai közösen vitatták meg a tanbeli szempontokat és az irányelveket. A második ok az, hogy II. János Pál pápa kifejezett kívánságának megfelelően egyazon napon tették közzé őket, hogy hangsúlyozzák egymást kiegészítő voltukat, hiszen e két téma a szerzetesek életének és küldetésének két lényegi és elválaszthatatlan alkotóelemét érinti. A szerzetesek elkötelezettsége az emberek mellett – gyakran kényes társadalmi-politikai helyzetekben – megköveteli tőlük,

hogy mélyen Istenbe gyökerezett, szemlélődő életet éljenek. Ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy a *Szerzetesek és az emberi haladás* című dokumentum jobban kidolgozott és tartalmilag gazdagabb a másiknál.⁴

Szokták idézni a latin kezdő szavakkal (*Optiones evangelicae* – bár úgy tűnik, nincs hivatalos latin nyelvű változata), vagy az angol kezdő szavakkal is (*The evangelical demands*).

A szöveget az egyháznak a mai világban betöltendő saját küldetéséről vallott tanításának fényében kell olvasnunk, amelyet ismerhetünk a korábbi dokumentumokból. A szerzetesek életét és tevékenységét ugyanis az egyház életének és küldetésének keretében kell szemlélnünk.

A kongregációnak kettős célja volt: egyrészt bátorítani a szerzeteseket társadalmi-politikai elkötelezettségükben, másrészt kritériumokat nyújtani a ma különösen fontos és kényes helyzetekben való döntéshez.

A dokumentum három részből áll:

I. *Négy fő problémakör* (amelyek a felmérésből kitűntek) (1–12);

II. *A döntéshozás általános kritériumai* (a négy nagy hűség: az emberhez, Krisztushoz, az egyházhoz, a szerzetesi élethez) (13–31);

III. *A képzésre vonatkozó követelmények* (32–35).

A hivatalos angol szöveg (*Religious and human promotion*) megtalálható: EV 7, 436–504.

Magyar kiadása eddig nem volt.

6. *A szerzetesi élet szemlélődő dimenziója (1980)*

A Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának ezt a dokumentumát a *Szerzetesek és az emberi haladás* című dokumentummal együtt kell olvasni, lásd az előző pontot. A dokumentum bevezetése világosan elmagyarázza a szöveg célját és keletkezési körülményeit.

Annak, akit főleg a tanbeli mondanivalója érdekel, az 1., 4., 6. és 17. pontokat kell alaposan tanulmányoznia. Ezekben található ugyanis a szemlélődésnek a meghatározása, s e pontok kifejtik, miért van szükség a spirituális-pszichológiai „egységre” a bensőségesség és a tevékenykedés integrálása révén, amely nem valósulhat meg a Szentlélekben való fokozatos megtisztulás nélkül. Amennyiben a tevékenységet az élő hit és az apostoli szeretet táplálja, átalakulhat az Istennel való közösség (kommunio) forrásává, és a szerzetes egész egzisztenciája valóságosan „megszentelt” lesz.

Szokták idézni a latin kezdő szavakkal (*Contemplativa dimensio* – bár úgy tűnik, nincs hivatalos latin nyelvű változata), vagy az angol kezdő szavakkal is (*On the basis; vagy: The contemplative dimension*).

A hivatalos angol szöveg (*The contemplative dimension of religious life*) megtalálható: EV 7, 505–537.

Magyar kiadása: *A szerzetesi élet szemlélődő dimenziója. A kongregáció 1980. március 4–7-i plenáris ülésének dokumentuma – A szemlélődő élet és a monasztikus szerzetesnők klauzúrája. Instrukció. 1999. május 1., Római Dokumentumok XXII., Szent István Társulat, Budapest, 2003, 7–21.*

⁴ A két dokumentumhoz egy közös bemutató írás is készült (*Life and mission of religious in the church*), ez angolul és olaszul megtalálható: EV 7, 431–435; csak olaszul: EVC 5308–5311.

7. Egyházi törvénykönyv (részletek) (1983)

Az új törvénykönyv jogi szabályokba, egyházi törvényekbe foglalja a II. Vatikáni Zsinat általánosan megfogalmazott határozatait. A szerzetesi élet tekintetében nagyon értékes kritériumok ihlették a szöveget: 1) a szerzetesi életet úgy tekinti, mint Istentől az egyháznak adott ajándékot, amelynek a hivatások és szolgálatok „kommuniójában” van a helye; 2) igyekezett óvni az intézmények különféle típusait és azok saját karizmáját, vagyis biztosítani a közös jog flexibilitását, és előnyben részesíteni a részleges jogot; 3) nagy lelkipásztori érzékkel figyelembe vette a mai társadalmi élet követelményeit, így például a személy tiszteletben tartását; ennek megfelelően azon volt, hogy biztosítsa az egyenlőséget, megszüntessen minden hátrányos megkülönböztetést a férfi és női intézmények között, a monasztikus és apostoli vagy világi intézmények között, valamint ugyanazon intézmény tagjai között.

A törvénykönyv – a korábbi, 1917-eshez képest – számos teológiai és lelkiségi témát tárgyal. Ez az újdonság egyfelől sok esetben segít megérteni az egyes előírások hátterét és indítékát, másfelől azt is világosan megmutatja, hogy ezek az előírások a Krisztus-hívők hitéletének szolgálatában állnak.

A jelen gyűjtemény nemcsak azokat a – II. könyvben található – részeket tartalmazza, amelyek összefoglalóan és kizárólagosan a megszentelt élet intézményeire (573–730. kán.) és az apostoli élet társaságaira (731–746. kán.) vonatkoznak, hanem a többi (III–VII.) könyv mindazon kánonjait is, amelyek a szerzeteseket kifejezetten említik.

Az itt közölt szöveghez érdemes elolvasni a törvénykönyv alább említett hivatalos magyar kiadásának lapalji jegyzeteit is, amelyeket e gyűjteményből mellőztünk.

Magyar kiadása: *Az Egyházi Törvénykönyv. A Codex Iuris Canonici hivatalos latin szövege magyar fordítással és magyarázattal*, szerkesztette, fordította és a magyarázatokat írta Erdő Péter, 3., bővített kiadás, Szent István Társulat, Budapest, 1997.

Magyar kommentárok:

Erdő Péter: *Egyházjog*, Szent István Társulat, Budapest, 3., átdolgozott és bővített kiadás, 2003, 385–391.

Domingo J. Andrés: *Szerzetesjog. Magyarázat az Egyházi Törvénykönyv 573–746. kánonjához*, Szent István Társulat, Budapest, 1999. (ford. Gerse Károlyné)

8. A szerzeteséletéről szóló egyházi tanítás lényegi elemei, tekintettel az apostoli szolgálatot ellátó intézményekre (1983)

Ezt a dokumentumot az eredeti angol változat kezdő szavaival (*The renewal of religious life*) és címének kezdő szavaival (*Essential elements*) is szokták idézni.

E dokumentum születése ahhoz a levélhez kötődik, amelyet II. János Pál 1983. április 3-án küldött az Egyesült Államok püspökeinek (*In this Extraordinary Holy Year*).⁵ Ebben arra kéri őket, hogy a szent évre való tekintettel tartsák különleges feladatuknak a szerzetesélet megújításának előmozdítását országukban. Korábban a szentatya elrendelte, hogy a Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja állítson össze egy útmutató dokumentumot, amely összefoglalja az egyház tanítását a szerzetesi életéről, és amely segítséget nyújthat a püspököknek és a szerzeteseknek egyaránt a jubileumi évben elvégzendő feladataikhoz.

⁵ Lásd EV 9, 184–192; EVC 5698–5710.

E dokumentum megfogalmazása tehát egy különleges alkalmi feladathoz kötődik, a Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja mégis tágabb célkitűzést állított maga elé: minden püspöknek és szerzetesnek világos összefoglalást kívánt nyújtani arról, hogy mit tanít az egyház a szerzetesi életről egy különösen jelentős időszakban (vö. 2. pont), vagyis amikor minden intézmény történelmének új szakaszához érkezett, a keresés időszaka (1966–1983) és az új *Egyházi törvénykönyv* kihirdetése után.

A szöveg, még ha hivatalosan az apostoli szolgálatot ellátó intézményeknek címezték is (vö. 4. pont), a szerzeteséletről általánosságban igyekszik szólni.

Jóllehet a szentatya által jóváhagyott szövegről van szó (vö. Összegzés), érthetetlen módon nem tartalmazza se a kongregáció prefektusának, se titkárának az aláírását.

A dokumentum (a bevezetésen és az összegzésen kívül) három részre tagolódik:

I. *A szerzetesi élet: sajátosan Istennek szentelt állapot* (5–12): teológiai szempontból a legjelentősebb rész;

II. *Ismertetőjegyek* (13–53): a pápa levelében megjelölt tíz lényegi jellemzőt veszi sorra;

III. *Néhány alapvető szabály* (új számozás: 1–49): az egyháznak az új törvénykönyvben megfogalmazott rendelkezéseinek összefoglalása.

Bár a különféle összetevőknek inkább a „leírását” olvashatjuk, s nem annyira igazi „összefoglalást”, ez a dokumentum legalább két szempontból értékes teológiai fejlődést eredményezett:

1) A szerzetesi élet alapeleme a megszenteltség, elsősorban mint Isten megszentelő tette Jézus Krisztusban az egyház közreműködése által; a megszentelt személy teljes önátadó válasza a kölcsönös szeretet sajátos „szövetségében” valósul meg (különös figyelmet érdemel az 5–8., 38. és 42. pont, valamint az 1–4. szabály);

2) Isten megszentelő tette „elkerülhetetlenül” magával hoz (23) egy küldetést, a teljes önátadás válasza pedig magával hozza – a három evangéliumi tanács vállalásán túl – az apostoli szolgálatot, mindig Krisztusban és az egyházban (12. és 23–24. pont, valamint a 30–32. szabály).

A hivatalos angol szöveg megtalálható: *EV* 9, 193–296; *EVC* 5716–5819.

Magyar kiadása eddig nem volt.

9. *Redemptionis donum. A szerzetesek megszenteltsége a megváltás misztériumának fényében* (1984)

Ez a dokumentum II. János Pál apostoli buzdítása. Teológiai–spirituális elmélkedés a szerzetesélet és a megváltás misztériumának kapcsolatáról. A hét rövid fejezetben a Szentatya a lényegi értékekre irányítja a figyelmet: hivatás (3–6), Istennek szenteltség (7–8), evangéliumi tanácsok (9–13) és az egyház iránti szeretet a tanúságtétel és az apostoli szolgálat kettős elkötelezettségében (14–15); mindezek olyan tényezők, amelyek lehetővé teszik, hogy a szerzetes mélyére hatoljon a Megváltó halálában és új élete „misztériumában” rejlő értelemnek.

A szöveg – VI. Pál apostoli buzdításával ellentétben – nem érinti a szerzetesi élet konkrét problémáit, ugyanakkor jelentősen elmélyíti annak teológiai felfogását: úgy mutatja be, mint *szeretetszövetséget* az Atyával, Krisztusban mint misztikus jegyesben, a Szentlélek erejében; a szerzetesi élet az egyház misztériumának eleven kifejeződése.

E szeretetszövetség jegyében a szerzetes osztozik az Atya és Krisztus azon vágyában, hogy minden ember üdvözljön, ezenkívül az új teremtés megvalósításában, s ily módon az egyház lényegi apostoli tevékenységének részesévé válik.

Ez a dokumentum – együtt az új *Egyházi törvénykönyvvel* és *A szerzeteséletéről szóló egyházi tanítás lényegi elemei* című összefoglaló írással – jelentős mértékben hozzájárul ahhoz, hogy a szerzeteséletnek és annak teológiájának első helyét a megszenteltség (*konszekráció*) foglalja el, mint Isten kezdeményezése és az ember teljesen önátadó válasza.

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 76 (1984) 513–546; EV 9, 721–758; EVC 5888–5926.

Magyar kiadása: *Redemptionis donum. Apostoli buzdítás a szerzetesi közösségekhez a rendkívüli szentéoban*, in II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005, I. kötet, enciklikák, apostoli buzdítások, apostoli levelek, szerk. Diós István, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 303–324.

10. Potissimum institutioni. A szerzetesintézményekben folyó képzés irányelvei (1990)

Ez az első szentszéki dokumentum, amely a szerzetesi képzés egészével foglalkozik. Hosszú konzultációs munka előzte meg (1969-től kezdődően), a szerkesztése 1975-ben indult, és türelmes kivárás jellemezte, hogy felhasználhassák az új *Egyházi törvénykönyvet* és a különféle zsinat utáni dokumentumokat (vö. 2. és 3. pont). Fő érdeme és értékesége tehát abban rejlik, hogy felhasználja (és igen gyakran idézi is) a korábbi megnyilatkozásokat.

A szerzetesi – mind férfi, mind női – intézményekre vonatkozik (vö. 5. pont), vagyis csak érintőlegesen foglalkozik az apostoli élet társaságaival, s még kevésbé a világi intézményekkel. Címzettei az összes szerzetesek és szerzetesnők, de különösen a képzés felelősei, az előjárók és a képzést végzők, akik számára iránymutatást kíván adni az egyházi kánonjogi előírások végrehajtásához (utasítás jellege van).

A terjedelmes tárgyalás (110 pont) hat fejezetre oszlik (két nagy részben), amelyek közül érdemes kiemelni az újdonságot jelentő és a mai problémákra nagyobb figyelmet szentelő pontokat.

Első rész:

I. A szerzetesi megszenteltség és a képzés (6–18). – Emlékeztet az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom általi megszenteltségre. Az újdonság az, ahogyan javasolja az egyes fogadalmak megvalósítását (13–15), valamint annak hangsúlyozása, hogy az Istennek szentelt élet egységben kell, hogy legyen a küldetéssel a világhoz (főleg 17–18. pont).

II. A szerzetesképzés általános szempontjai (19–41). – Ez a fejezet bemutatja a képzés irányítóit és környezetét: két láthatatlan irányítót, a Szentlelket és Szűz Máriát, és négy jól látható irányítót, ezek pedig: az egyház és a közösség, maga a szerzetes és a képzés felelősei. Ezután sorra veszi a mai kor követelményeit: az emberi és keresztény alap (33–35), realista aszkézis (36–38), megfelelő szexuális nevelés a férfiak és nők közötti egészséges és érett kapcsolatokra (39–41).

III. A szerzetesi képzés szakaszai (42–71). – Pontos és konkrét irányelvek az egyes képzési szakaszokhoz (a noviciátus előtti szakasz 42–44, a novíciusok 45–57, az ideiglenes fogadalmások 58–65, az örökfogadalmások és folyamatos képzésük 66–71). Kü-

lönleges figyelmet érdemelnek a noviciátust közvetlenül követő képzési szakaszra vonatkozó irányelvek.

IV. *Képzés a szemlélődő intézményekben, különösképpen a női szerzetekben (72–85).* – Meglepő, hogy milyen részletességgel tárgyalja ezt a dokumentum.

V. *A szerzetesek képzésével kapcsolatos mai kérdések (86–100).* – Öt nagyon különböző kérdéskört érint: a fiatal szerzetesjelöltek és a hivatásgondozás (86–89); a szerzetesi képzés és a kultúra (90–91), szükséges tehát az inkulturált képzés és szerzetesi élet előmozdítása (vö. 47. pont); a laikus mozgalommal való kapcsolat nem engedi meg a több közösséghez való tartozást (92–93. pont); püspöki szolgálat és szerzetesi élet (94–97); végül a szerzetközi együttműködés a képzés szintjén (98–100; ezzel kapcsolatban egy későbbi dokumentum előkészítésére utal).

VI. *A diakónusi vagy papi szolgálatra készülő szerzetesek (101–109).* – Ezek a szolgáltatók az egyház által meghatározott képzést igénylik; ezt azonban összhangba kell hozni az intézmény saját szerzetesi-karizmatikus képzésével.

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 82 (1990) 470–532; EV 12, 1–139; EVC 6087–6218.

Magyar kiadása: *A szerzetesintézményekben folyó képzés irányelvei*, Magyar Katolikus Püspöki Kar Sajtóirodája, Budapest 1991.

11. A Katolikus Egyház katekizmusa (részletek) (1992, 1997)

A katekizmus először 1992. október 11-én jelent meg francia nyelven, ez azonban még csak „ad experimentum” kiadás volt. Ennek a magyar változata 1994-ben jelent meg a Szent István Társulat gondozásában. 1992 után több változtatást végeztek a szövegen, és 1997. augusztus 15-én közzétették a végleges latin változatot (*Catechismus Catholicae Ecclesiae*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 1997).

A katekizmus a megszentelt életről elsősorban a 914–933. és a 944–945. pontokban szól. A szövegösszefüggés lényegében pneumatológiai és egyháztani: olyan összefoglalást kapunk, amely röviden és lényegében a II. Vatikáni Zsinat által a megszentelt életről felvázolt teológiát tartalmazza.

A hivatalos latin szöveg megtalálható: a fentebb említett kiadványban, valamint: EVC 6469–6502.

Magyar kiadása: *A Katolikus Egyház katekizmusa*, Szent István Társulat, Budapest, 2002.

12. Testvéri élet közösségben. „Congregavit nos in unum Christi amor” (1994)

A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja 1994. február 2-án tette közzé ezt a dokumentumot II. János Pál pápa előzetes jóváhagyásával. Jóllehet ugyanebben az évben tartották a püspöki szinódus IX. általános ülését a megszentelt életről, a dokumentum attól függetlenül született. 1988-ban kezdték el kidolgozni, és intenzív konzultációk sorozata előzte meg a kiadását.

A dokumentum célja, hogy segítse a szerzetesi közösségeket azon törekvésükben, hogy közösségben megélt testvéri életüket jobbá tegyék. A hiteles evangéliumi megújuláshoz ad ismérveket.

Három nagy fejezetre tagolódik, amelyek a közösséget úgy mutatják be, mint ajándékot (I.), a testvérré válás helyét (II.), valamint a küldetés helyét és alanyát (III.)

Latin nyelvű kiadása nincs.

Olaszul megtalálható: EV 14, 345–537; EVC 6528–6701.

Magyar kiadása: *Testvéri élet közösségben. „Congregavit nos in unum Christi amor”*, Női és Férfi Szerzeteselőljárók Konferenciája, Budapest, 1995.

13. Vita consecrata. Apostoli buzdítás a megszentelt életről és annak küldetéséről az egyházban és a világban (1996)

II. János Pál pápának ez az apostoli buzdítása a püspökök szinódusának 1994. október 2. és 29. között tartott IX. rendes ülése után készült. A szinódus témája *a megszentelt élet és annak küldetése az egyházban és a világban* volt. E szinódus bizonyos értelemben kiegészítette az előző kettőt, amelyek a világiakkal, illetve a papképzéssel foglalkoztak: az volt ugyanis ezeknek a célja, hogy megvizsgálja az egyházban meglévő három alapvető hivatás, a világi élet, a felszentelt szolgálat és a megszentelt élet mivoltát, valamint a köztük lévő kölcsönös kapcsolatot.

Mint szinódus utáni dokumentum a VC egy négyéves szinódusi folyamatot zár le (a szinódus témájának meghirdetése: 1992 januárja; a dokumentum közzététele: 1996. márc. 25.).⁶ Tehát nem pusztán egy minden hívőnek szánt pápai dokumentum tanítóhivatali tekintélyével rendelkezik, hanem tartalmazza mindazt, amivel püspökök és megszentelt személyek hozzá tudtak járulni a témához mind a szinódust megelőző időszakban, mind magán a szinóduson. Mivel tehát a kollegialitás és az egyháziság intenzív megnyilvánulásának a gyümölcse, szerzetesteológiai és egyháztani szempontból különleges recepciót igényel.

A dokumentum a bevezetésen és a befejezésen kívül három fejezetre oszlik. A bevezetés ismerteti a megszentelt élet három dimenzióját: megszenteltség, kommunió és küldetés. A három fejezet pedig ezt a három dimenziót fejti ki részletesen: a megszentelt élet a Szentháromság misztériumának hirdetése (*Confessio Trinitatis*) (14–40); az egyházban a kommunió jele (*Signum fraternitatis*) (41–71); Isten szeretetének megnyilvánulása a világban és a világért (*Servitium caritatis*) (72–103). A befejezés megszólítja a fiatalokat, a családokat, a jóakarató embereket, majd egy imával zárul a Szentháromsághoz és Máriához mint a megszenteltség és a Krisztus-követés példaképéhez.

Világosan és mélyrehatóan mutatja be a megszentelt élet krisztológiai és egyházi dimenzióját a szentháromságtan összefüggésében, és ezzel új megvilágításba helyezi a Krisztus-követés, a megszenteltség, a közösségben megélt testvéri élet és a küldetés teológiáját.

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 88 (1996) 377–486; EV 15, 434–775; EVC 6945–7280.

Magyar kiadása: *Vita consecrata. Apostoli buzdítás az Istennek szentelt életről és annak küldetéséről az Egyházban és a világban*, in II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005, II. kötet, enciklikák, apostoli buzdítások, apostoli levelek, szerk. Diós István, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 327–412.

⁶ Az előkészületi munkához kiadott úgynevezett *Lineamenta* (1992) kéziratban magyarul is megvan: Püspöki szinódus IX. rendes ülése: *A megszentelt élet és annak küldetése az egyházban és a világban. Irányelvek*, [Budapest], [1993], fordította Puskely Mária Kordia SSND.

14. A szerzetesi intézmények közötti együttműködés a képzésben. Instrukció (1998)

A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja 1999. január 29-én tette közzé ezt az utasítást, amely szabályozza a szerzetközi képzési központok létrehozását és működését. Kezdő szavaival is szokták idézni (*Attenta alle condizioni*). A szöveget – amely kiegészíti a szerzetesek képzésével foglalkozó *Potissimum institutioni* dokumentumot – 1988 óta készítették.

A bevezetésen és a befejezésen kívül négy részből áll: alapelvek és gyakorlati útmutatások (I.); együttműködés a képzés különböző szakaszaiban (II.); a vallástudományi és a filozófiai-teológiai intézetek (III.); együttműködés a szerzetesi intézmények között a rendi nevelők képzésében (IV.).

Latin nyelvű kiadása nincs.

Olaszul megtalálható: *EV 17, 1806–1895; EVC 7331–7409.*

Magyar kiadása: *A szerzetesi intézmények közötti együttműködés a képzésben. Rendelkezés, Római Dokumentumok XV., Szent István Társulat, Budapest, 1999.*

15. Verbi Sponsa. A szemlélődő élet és a monasztikus szerzetesnők klauzúrája. Instrukció (1999)

Ezt az utasítást a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja adta ki.

1994-ben a püspökök szinódusának IX. rendes ülésén a monasztikus szerzetesnők klauzúrájával kapcsolatban azt javasolták a püspökök, hogy reformálják meg az 1969-ben kiadott *Venite seorsum* kezdetű instrukcióban lefektetett szabályokat oly módon, hogy az előjáró nagyobb felelősségtudattal és autonómiával cselekedhessék, s hogy az apácáknak lehetőségük legyen kinyilvánítani – a különböző szerzetescsaládok és lelkiségek szerint – azt a módot, ahogyan életüknek ezt a követelményét meg kívánják élni. A *Vita consecrata* szinódus utáni apostoli buzdításában II. János Pál el is rendelte, hogy új normákat állapítsanak meg, melyek a klauzúra konkrét szabályait rögzítik, oly módon, hogy ez jobban megfeleljen a szemlélődő intézmények sokszínűségének és a monostorok hagyományainak.

Az instrukció megerősíti a klauzúra tanbeli alapjait, amelyeket a *Venite seorsum* (I–V) és a *Vita consecrata* (59) mutat be, és rögzíti azokat a normákat, amelyek a teljesen szemlélődő életet élő apácák pápai klauzúráját szabályozzák.

Az előjáró ténylegesen nagyobb szabadságot kap annak megállapításában, mi „jogos ok” a monostor elhagyására. A *Venite seorsum*hoz képest nagyobb szabadságot enged a tömegkommunikációs eszközök használatában (beleértve az internetet is), szabályozza a monostorok társulását, hogy azok a képzésben vagy más területen kölcsönösen segíthessék egymást.

A bevezetésen és a befejezésen kívül négy részre tagolódik: a monasztikus szerzetesnők klauzúrájának jelentősége és értéke (I.); a monasztikus szerzetesnők klauzúrája (II.); Kitartás a hűségben (képzés, autonómia, kapcsolatok a férfi intézményekkel) (III.); társulások és föderációk (IV.).

A hivatalos latin szöveg megtalálható: *EV 18, 931–1000; EVC 7415–7485.*

Magyar kiadása: *A szerzetesi élet szemlélődő dimenziója. A kongregáció 1980. március 4–7-i plenáris ülésének dokumentuma – A szemlélődő élet és a monasztikus szerzetesnők klauzúrája. Instrukció. 1999. május 1., Római Dokumentumok XXII., Szent István Társulat, Budapest, 2003, 22–50.*

16. Újraindulás Krisztustól. A megszentelt élet megújult elköteleződése a harmadik évezredben. Instrukció (2002)

A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja 2001. szeptember 25-től 28-ig azzal a szándékkal tartotta plenáris ülését, hogy segítsen a Lélek szerinti mérlegelésben, szilárdabbá tegye a megszentelt élet sajátos hivatását, és támogassa az evangéliumi tanúságtétel melletti bátor döntéseket. A plenáris ülés tagjainak nem az volt a szándéka, hogy újabb doktrinális dokumentumot készítsenek, hanem inkább segíteni akarták a megszentelt életet, hogy megnyíljon a szentatya nagy lelkipásztori iránymutatásai (*Vita consecrata, Novo millennio ineunte*) előtt, amelyeket pápai tekintélyével adott. Nem szándékoztak új helyzetelemzést adni, inkább egyszerűen arra akarják meghívni a megszentelt férfiakat és nőket, hogy *elsősorban a lelkiséget állítsák figyelmük középpontjába*.

A kongregációnak ez az instrukciója négy részből áll:

Első rész: *Megszentelt élet: Krisztus szeretetének jelenléte az emberek között* (köszönetnyilvánítás és megbecsülés kifejezése az iránt, ami a megszentelt élet, és amit az tesz);

Második rész: *Bátor szembenézés a megpróbáltatásokkal és a kihívásokkal* (ezek olyan új lehetőségek, amelyek segíthetik a megszentelt élet értelmének mélyebb felfedezését);

Harmadik rész: *A lelki élet elsőbbsége* (Krisztustól kell újraindulni az evangéliumi élethez, és különösképpen a kommunió lelkiségét kell megélni);

Negyedik rész: *A szeretet tanúi* (a megszentelt életet élők az ember történelmének útjain követik Krisztust, az apostoli szolgálat különféle területein).

Az olasz szöveg (*Ripartire da Cristo*) megtalálható: EV 21, 372–510.

Magyar kiadása: *Újraindulás Krisztustól. A megszentelt élet megújult elköteleződése a harmadik évezredben. Instrukció*, Római Dokumentumok XXIX., Szent István Társulat, Budapest, 2005.

17. A megszentelt személyek és küldetésük az iskolában. Megfontolások és irányelvek (2002)

A Katolikus Nevelés Kongregációja e dokumentumban megfontolásokat és irányelveket fogalmaz elsősorban a megszentelt élet intézményei és az apostoli élet társaságai tagjainak, de mindazoknak is, akik részt vesznek az egyház nevelői küldetésében, és különféle formában vállalták az evangéliumi tanácsok megtartását.⁷ Felvázoja a megszentelt személyek *arcélét (profilját)*, és kiemeli iskolában végzett mai nevelői *küldetésük* néhány jellemzőjét.

A hit kulturális közvetítésének szükségessége felszólítást jelent a megszentelt személyeknek, hogy mérlegeljék iskolában való jelenlétük értelmét. A Szentlélek arra irányítja őket, hogy újra felfedezzék karizmájukat, az iskola világában való jelenlétük gyökereit és módzatait azáltal, hogy a lényegre összpontosítanak: a szegény, alázatos és tiszta Krisztusról való tanúságtétel elsőségére; a személy és a szeretetre alapozott kapcsolatok elsődlegességére; az igazság keresésére, a hit, az élet és a kultúra

⁷ Ugyanez a kongregáció 1982-ben már kiadott egy hasonló – másik életállapotot érintő – dokumentumot a *Világi katolikusok mint a hit tanúi az iskolákban* (*Lay Catholics in Schools: Witnesses to Faith*) címmel (ld. EV, 8, 298–341).

közötti szintézisre, valamint egy olyan emberfelfogás hatékony ajánlására, amely tiszteli Isten tervét.

A dokumentum – a bevezetésen és befejezésen kívül – két nagy fejezetből áll.

Az első – rövid és tömör – fejezet a *megszentelt személyek identitásáról* szól (7–28).

A második – hosszabb és több részre tagolódó – fejezet a *megszentelt személyek mai nevelői küldetéséről* tárgyal (29–80). Reflexióra ösztönöz három nagy feladatukról: arra hivatott nevelők, hogy evangelizáljanak (29–40), kísérést biztosítsanak a Másik felé (41–59), és képessé tegyenek az együttélésre (60–80).

Az olasz szöveg (*Le persone consacrate e la loro missione nella scuola*) megtalálható: EV 21, 1268–1355.

Magyar kiadása eddig nem volt.

II. A JELEN GYŰJTEMÉNYBE FEL NEM VETT DOKUMENTUMOK

1. A II. Vatikáni Zsinat szövegei a megszentelt életről

A tizenhat zsinati dokumentum közül csak kettő nem említi meg a szerzeteseket: a *Nostra aetate* nyilatkozat az egyház és a nem keresztény vallások kapcsolatáról és a *Dignitatis humanae* nyilatkozat a vallásszabadságról. A *Perfectae caritatis* határozatot a jelen gyűjtemény teljes egészében tartalmazza, a *Lumen gentium* konstitúcióból pedig az 5. és 6. fejezetet (39–47. pont).

A többi zsinati dokumentumot azonban nem idéztük, bár – rövidebben-hosszabban tárgyalnak – a szerzetességről, vagy legalábbis utalnak rá. Lássuk őket megjelenésük időrendi sorrendjében:

– *Lumen Gentium* dogmatikai konstitúció az egyházzól (1964): 13. a szerzetesek szerepe Isten népében; a szerzetes papok is a püspökök testületéhez társulnak; 30. mindaz, amit a zsinati szöveg Isten népéről mondott, egyaránt szól, világiaknak, szerzeteseknek és klerikusoknak; a világiak, a szerzetesek és a klerikusok egymást kiegészítő feladatukra. [A jelen gyűjtemény az 5. és 6. fejezetet teljes terjedelmében tartalmazza.]

– *Sacrosanctum concilium* konstitúció a szent liturgiáról (1963): 15. liturgikus képzés; 55. két szín alatti áldozás; 57. koncelebráció; 80. szerzetesi fogadalomtétel; 95, 98, 99, 101. zsolozsmázás; 111. szentek ünnepei; 115. zenei képzés.

– *Inter mirifica* határozat a tömegkommunikációs eszközökről (1963): 15. képzés ezek használatára; 20. a püspökök illetékessége.

– *Orientalium ecclesiarum* határozat a keleti katolikus egyházakról (1964): 6. keleti rítusú házak vagy rendtartományok alapítása; 22. zsolozsmázás.

– *Unitatis redintegratio* határozat az ökumenizmusról (1964): 6. megújulás; 10. ökumenikus képzés; 15. a keleti szerzetesség spirituális gazdagsága.

– *Christus Dominus* határozat a püspökök pásztori szolgálatáról az egyházban (1965): 6. szerzetes segítőtársak; 15. a püspökök megszentelő hivatása; 23. ismerje a szerzeteseket; 27. lelkipásztori tanács; 28, 30, 31, 33–35. a püspök szerzetes munkatársai.

– *Optatum totius* határozat a papnevelésről (1965): előszó (a szerzetes papokra is kiterjed); 2. hivatások; 19. a szerzetesek lelkipásztora.

– *Gravissimum educationis* nyilatkozat a keresztény nevelésről (1965): 10. egyetemi apostolkodás; befejezés: nevelő szerzetesek.

- *Dei Verbum* dogmatikai konstitúció az isteni kinyilatkoztatásról (1965): 25. a Szentírás gyakori olvasásának szükségessége.

- *Apostolicam actuositatem* határozat a világi hívők apostolkodásáról (1965): 21, 23, 25, 26. a szerzetesek segítsék a világiakat.

- *Ad gentes* határozat az egyház missziós tevékenységéről (1965): 15. elengedhetetlen feladat; 18, 19. a szerzetesélet előmozdítása; 20. a szerzetesek buzgósága; 23. misszionáriusi hivatás; 24. misszionáriusi lelkiesség; 26. misszionáriusi képzés; 27. misszionáriusi intézmények; 29, 30, 32. a tevékenységek megszervezése; 33. a szerzetesintézmények közötti koordinálás; 38. a püspökök misszionáriusi kötelezettsége; 40. a szerzetes és világi intézmények misszionáriusi kötelezettsége.

- *Presbyterorum ordinis* határozat a papi szolgálatról és életről (1965): előszó (a szerzetes papokra is kiterjed); 6. gondoskodás a szerzetesekről és szerzetesnőkről; 8. az egyházmegyés és a szerzetes papok közötti együttműködés; 9. hivatásgondozás.

- *Gaudium et spes* lelkipásztori konstitúció az egyházzal a mai világban (1965): 38. és 43. a szerzetesek tanúságtétele.

Magyar kiadása: *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, szerk. Diós István, Szent István Társulat, Budapest, 2000.

2. *Ecclesiae Sanctae*. VI. Pál motu proprioja néhány zsinati határozat végrehajtási szabályairól (1966. aug. 6.)

(Normae ad quaedam exsequenda Ss. Concilii Vaticani II decreta)

Ez a motu proprio szabályokat fogalmazott meg a *Christus Dominus* és a *Presbyterorum ordinis* (I. rész, 43 pont), a *Perfectae caritatis* (II. rész, 44 pont) és az *Ad gentes* (III. rész, 24 pont) határozatok végrehajtásához.

A PC végrehajtásához kiadott szabályoknak alapvető gyakorlati fontossága volt: minden intézménynek útmutatásul szolgáltak a PC által általánosságban megfogalmazott megújulás megkezdéséhez és konkrét végrehajtásához. Egy szerzetesekből álló bizottság munkájának a gyümölcse, amelyet nemcsak a Szerzetesi Kongregáció, hanem elsősorban a frissen alapított uniók, a Férfi Legfőbb Elöljárók Uniója (USG) és a Női Legfőbb Elöljárók Uniója (UISG) támogatott.

Ma már ritkán idézik ezt a dokumentumot, mert szabályainak egy része már érvényét veszítette, a többi szabályok pedig bekerültek más hivatalos szövegekbe, konkrétan az új *Egyházi törvénykönyvbe*, és az egyes intézmények új konstitúcióiba és képzési tervébe.

A PC-re vonatkozó II. rész két szakaszra osztható: az I. rész a megújítás általános normáit tartalmazza (1–19. pontok), a II. rész pedig néhány konkrét terület megújításához kínál szabályokat (20–43. pontok).

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 58 (1966) 757–787; EV 2, 752–913; EVC 4089–4177.

Magyar kiadása nincs.

3. *Renovationis causam*. A Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációjának utasítása a szerzetesi képzés megújításáról (1969. jan. 6.)

(De accomodata renovatione institutionis ad vitam religiosam ducendam)

Ez az utasítás kiegészíti az *Ecclesiae Sanctae* motu proprioiban a PC határozat végrehajtásához kiadott szabályokat, kimondottan a képzés területén, néhány általános

előljáró kifejezett kérését követően. Újdonságokat tartalmaz a noviciátus és az azt követő kezdeti képzési szakaszban: megadja a lehetőséget, hogy a noviciátusba beilleszenek apostoli tapasztalatszerző időszakokat, illetve megengedi, hogy az ideiglenes fogadalmakat másféle kötelekkel helyettesítsék. Az új *Egyházi törvénykönyv* megjelenése feleslegessé tette e rendelkezés szabályait: ez ugyanis megtartotta az apostoli gyakorlatot a noviciátus idején (648. kán. 2. §), de eltörölte a másik lehetőséget (653. kán. 2. §; 655–656. kán.).

Érvényben maradt azonban a rendelkezésnek az a része, amely hangsúlyozza a noviciátus alapvető jelentőségét és az azt közvetlenül megelőző időszakét, valamint azt, hogy a szerzetesi életet csak olyan emberi és spirituális érettséggel lehet vállalni, amely biztosítja a szabad, felelős és odaadó döntéshozatalt.

A dokumentum – egy hosszú előszó után – három részre tagolódik: I. Néhány kritérium és alapelv (1–9. pontok); II. Különleges szabályok (10–38. pontok); III. A különleges szabályok alkalmazása (1–7. pontok).

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 61 (1969) 103–120; EV 3, 694–747; EVC 4355–4414.

Magyar kiadása nincs.

4. *Venite seorsum. A Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációjának instrukciója a szemlélődő életről és az apácák klauzúrájáról (1969. aug. 15.)*

(De vita contemplativa et de monialium clausura)

1999-ig ez az utasítás szabályozta az apácák klauzúráját. A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja azonban 1999-ben új instrukciót fogalmazott meg (*Verbi Sponsa*, amelyet a jelen gyűjtemény tartalmaz), így a *Venite seorsum* érvényét veszítette, kivéve azt a részt, amely a klauzúra tanbeli alapjaira vonatkozik (I–V).

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 61 (1969) 674–690; EV 3, 1448–1495; EVC 4473–4511.

Magyar kiadása nincs.

5. *Nel presentare. A Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának segédlete a világi intézmények tagjainak képzéséhez (1980. ápr. 6.)*

Segédletről (*sussidio*) van szó, s nem egy szabályokat tartalmazó direktóriumról. A dokumentumot bemutató bevezetésen és a befejezésen kívül négy fejezetet tartalmaz: keresztény élet és sajátos hivatások (I.); a főbb problémák (II.); alapelvek (III.); a képzés eszközei (IV.).

Olaszul megtalálható: EV S1, 703–740; EVC 5255–5277.

Magyar kiadása nincs.

5. *A Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának tájékoztató dokumentuma a püspöki konferenciák számára a világi intézményekről (1984. jan. 6.)*

(Informative document *Since 1947 to episcopal conferences about secular institutes*)

A bevezetésen és a befejezésen kívül három fejezetet tartalmaz: történeti áttekin-tés (I.); teológiai alapvetés (II.); egyházi jogi szabályozás (III.).

Az eredeti angol szöveg megtalálható: EV 9, 566–604 (olasz fordítással).

Csak olaszul: EVC 5838–5879.

Magyar kiadása nincs.

6. *Litterae encyclicae*. II. János Pál apostoli levele a szerzetesi közösségekhez és világi intézményekhez tartozó minden megszentelt személynek a Mária-év alkalmából (1988. máj. 22.)

(Ad omnes personas consecratas communitatum religiosarum et institutorum saecularium Anno Mariali vertente)

Ez a levél nem tanbeli dokumentum, hanem elmélkedés, amely mintegy a *Redemptoris mater* kezdetű enciklika (1987. márc. 25.) folytatása a megszentelt személyekre való tekintettel. Máriát elsődlegesen úgy mutatja be, mint aki a „hit zarándokútját” járta végig életében, követve fiát és hűségesen teljesítve az Atya akarátát, vagyis tökéletesen engedelmességet hivatásának és küldetésének. A szentanya arra kéri a megszentelt személyeket, hogy példaképüket lássák Máriában, és az ő alakja arra ösztönözze őket, hogy hozzá hasonlóan és vele együtt éljék meg megszenteltségüket és küldetésüket.

Ezt az elmélkedést (a bevezetésen és befejezésen kívül) három szakaszra oszthatjuk: Elmélkedjünk együtt Máriával (1) hivatásunk misztériumáról, (2) megszenteltségünk misztériumáról és (3) sajátos apostoli szolgálatunkról. Különösen hangsúlyozza a megszentelt élet egymással szorosban bensőséges kapcsolatban lévő három központi értékét: hivatás, megszenteltség és küldetés, amelyeket az angyali üdvözet, a húsvét és a pünkösdi misztériumaihoz kapcsol.

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 80 (1988) 1639–1652; EV 11, 672–694; EVC 6009–6031.

Magyar kiadása nincs.

7. A keleti egyházak törvénykönyve (1990. okt. 18.)

(Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium – CCEO)

Az egyház történetében első ízben fordul elő, hogy az összes keleti egyházakra érvényes jog együttesen jelenik meg. Ez már XII. Pius pápa idejében hosszú kodifikációs munka eredményeként törvénykönyvi alakban, de nem egyetlen együttesként, hanem külön motu proprio-kban jelent meg. VI. Pál pápa 1972-ben hozott létre egy pápai bizottságot, amelynek feladata a keleti kánonjogi kódexnek – a II. Vatikáni Zsinat szellemét és előírásait figyelembevevő – felülvizsgálata, valamint a hiányzó részek kodifikációjának a befejezése volt. A törvénykönyvet II. János Pál hirdette ki *Sacri canones* kezdetű apostoli rendelkezésével.

A megszentelt életre vonatkozó szabályozás előzménye a Keleti Egyházak Kongregációjának 1972. június 27-én kiadott *Orientalium Religiosorum* kezdetű határozata és a II. Vatikáni Zsinat LG (43–47), CD (33–35), OE (6), UR (16) és PC dokumentumai voltak.

A megszentelt életről a XII. Címben tárgyal: „A monachusok és az összes többi szerzetesek, valamint a megszentelt élet más intézményeinek tagjai” (410–572. kán.). A XII. Cím négy fejezetre oszlik: az első – a leghosszabb – a monachusokról és az összes többi szerzetesekről szól (410–553. kán.), a többi három fejezet pedig röviden tárgyal a szerzetesek módjára [ad instar religiosorum] közös életet folytató társasá-

gokról, a világi intézményekről, az apostoli élet társaságairól és a megszentelt élet egyéb formáiról (554–572. kán.).

Mivel Keleten mindig is igen nagy volt a monachizmus történelmi jelentősége, érthető, hogy a monachusokra vonatkozik a leghosszabb rész. Bár a kodifikáció igyekezett érvényesíteni a keleti szerzetesség karizmatikus jellegét, a megfogalmazás mégis túlnyomórészt jogi és normatív jellegű, szemben az 1983-as *Egyházi törvénykönyvével*, amelyben a teológiai és spirituális szempontok jóval nagyobb hangsúlyt kapnak. Vannak természetesen egyéb kánonok is, amelyek említik a megszentelt életet, de csak érintőlegesen: 871., 894. kán., 1392. kán. 2. §; 1453. kán. 3. §.⁸

A hivatalos latin szöveg megtalálható: AAS 82 (1990) 1148–1179; EV 12; EVC 6290–6452.

Magyar – nem hivatalos – kiadása, kommentárral: Hollós János: *Jegyzetek a keleti egyházak törvénykönyvéhez, I–II. kötet*, a szerző magánkiadása, [Téglás], [1993].

8. Az Egyház kulturális javaiért felelős Pápai Bizottság *Fra le sollecitudini* kezdetű körlevele a szerzetesi kongregációk nagyobb elöljáróinak a rájuk bízott kulturális javakról (1994. ápr. 10.)

(*Lettera circolare Fra le sollecitudini ai Superiori Maggiori delle Congregazioni religiose sui beni culturali loro affidati*)

A levél alcímei: kulturális javak és szerzetesi családok; templomok és épületek; muzeális értékek: provokációt jelentenek, hogy felfedezzük gyökereinket; levéltári anyagok: a történelem iskolájában; könyvtári anyagok: új életet adó táplálék; gyakorlati teendők; befejezés.

Az olasz szöveg megtalálható: EV 14, 918–947; EVC 6702–6730.

Magyar kiadása nincs.

9. A püspökök szinódusa IX. rendes általános ülésének *At the end of the Synod kezdetű üzenete a megszentelt életről és annak küldetéséről az egyházban és a világban* (1994. okt. 27.)

(*Nuntius At the end of the Synod de vita consecrata deque eius munere in Ecclesia et in mundo*)

Ezt az üzenetet a címével is szokták idézni (*The Consecrate Life*). A püspökök szinódusa IX. rendes általános ülésének végén a szinódusi atyák a megszentelt élet képviselőivel együtt Isten egész népéhez fordultak kilenc pontból álló üzenetükkel, amelyben összefoglalóan tárgyalnak néhány lényeges témát, mégpedig a következőket: a megszentelt élet formáinak sokfélesége, a megszentelt élet elengedhetetlen tényező az egyház számára, megszenteltség, küldetés, prófétai dimenzió, új evangelizáció.

Az eredeti angol szöveg megtalálható (olasz fordítással): EV 14, 1515–1564; EVC 6738–6780.

Magyar kiadása nincs.

⁸ II. János Pál hosszabban méltatta és bemutatta a keleti szerzetességet az *Oriente lumen* kezdetű, 1995. máj. 2.-án közzétett apostoli levelében (9–16). Latinul: AAS 87 (1995) 745–774; EV 14, 2553–2605; EVC 6896–6926; magyarul: *II. János Pál megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 1978–2005, II. kötet, enciklikák, apostoli buzdítások, apostoli levelek*, szerk. Diós István, Szent István Társulat, Budapest, 2005, 251–276.

10. A püspökök szinódusa IX. rendes általános ülésének javaslatai a megszentelt életről és annak küldetéséről az egyházban és a világban (1994. okt. 28)

(Elenchus finalis Propositionum *Placet ut de vita consecrata deque eius munere in ecclesia et in mundo*)

Gyakran találunk utalásokat ezekre a javaslatokra II. János Pál *Vita consecrata* kezdetű szinódus utáni apostoli buzdításában (amelyet a jelen gyűjtemény tartalmaz).

A hivatalos latin szöveg megtalálható: *EV* 14, 1565–1680; *EVC* 6781–6895.

Magyar kiadása nincs.

11. II. János Pál La celebrazione kezdetű üzenete a megszentelt élet első világnapja alkalmából (1997. jan. 6.)

(Messaggio *La celebrazione per la celebrazione della prima Giornata della vita consacrata* [2 febbraio 1997])

Bár rövid szövegről, nem kimondottan dokumentumról van szó, mégis érdemes megismernünk.

II. János Pál így fogalmazza meg e világnap jelentését (1): „A megszentelt élet világnapjának megünneplése, amelyre első alkalommal február 2-án kerül sor, egyfelől segíteni kívánja az egész egyházat, hogy egyre jobban értékelje azoknak a személyeknek a tanúságtételét, akik úgy döntöttek, hogy közelről követik Krisztust az evangéliumi tanácsok gyakorlása által, másfelől különleges alkalmat akar kínálni a megszentelt személyeknek, hogy megújítsák szándékaikat, és felélesszék magukban azokat az érzelmeket, amelyek inspirálni hivatottak az Úr iránti önátadásukat.”

Ezután – bővebben tárgyalva – felsorolja e világnap hármas célkitűzését: 1) annak a belső igénynek kíván eleget tenni, hogy ünnepélyesebben dicsőítsük az Urat és adjunk hálát neki a megszentelt élet ajándékáért; 2) e világnapnak az a célja, hogy előmozdítsa a megszentelt élet megismerését és megbecsülését Isten egész népe körében; 3) a megszentelt személyeket kívánja segíteni, hogy közösen és ünnepélyesen adjanak hálát az Úr csodálatos tetteiért, amelyeket bennük és körükben végbevisz.

Az olasz szöveg megtalálható: *EV* 16, 18–27; *EVC* 7286–7294.

Magyar kiadása nincs.

* * *

Kívánom, hogy e gyűjtemény hozzájáruljon a megszentelt élet mélyebb megértéséhez, és segítse a megszentelt személyeket hivatásuk meggyőződéses és örömteli megélésében.

2007. február 2-án, a megszentelt élet világnapján.

Tózsér Endre SchP

II. Vatikáni Zsinat

LUMEN GENTIUM

Dogmatikai konstitúció az egyházzól (*részletek*)

1964. november 21.

A fordítás alapjául szolgált: Concilium Oecumenicum Vaticanum Secundum: *Constitutio dogmatica de Ecclesia Lumen gentium. Sessio V, 21 nov. 1964, in AAS 57 (1965) 5–67.*

Fordította: Kelemen Vendel

A fordítást az eredetivel egybevetette: Dékány Vilmos SchP

ÖTÖDIK FEJEZET AZ ÉLETSZENTSÉGRE SZÓLÓ EGYETEMES MEGHÍVÁS AZ EGYHÁZBAN

[Az egyház szent volta]

39. A hit tárgya, hogy az egyház, melynek misztériumát a szent zsinat előterjeszti, fogyatkozhatatlanul szent. Krisztus ugyanis, az Isten Fia, akit az Atyával és a Szentlélekkel „egyedül szentnek” ünneplünk,¹ az egyházat menyasszonyaként szerette, önmagát adva érte, hogy megszentelje (vö. Ef 5,25–26), saját testeként kapcsolta magához, és elárasztotta Szent Lelkének ajándékával Isten dicsőségére. Ezért az egyházban mindenki, akár a hierarchiához tartozik, akár ennek lelkipásztori gondozása alatt áll, a szentségre hivatott az apostol szava szerint: „Isten akarata az, hogy szentek legyetek” (1Tessz 4,3; vö. Ef 1,4). Az egyház e szent volta a kegyelemnek azokban a gyümölcsseiben mutatkozik meg és kell is megmutatkoznia szüntelen, melyeket a Szentlélek a hívőkben hoz létre. E szentség sokféleképpen mutatkozik meg azokban, akik mások szolgálata közben saját állapotukban a szeretet tökéletességére törekszenek; s egész sajátosan jelentkezik az evangéliumi tanácsok megvalósításában. E tanácsok megvalósítása, melyre a Szentlélek indítására sok keresztény vállalkozik – akár egyéni úton, akár az egyházban jogilag szentesített életforma vagy életállapot szerint –, ugyanennek a szentségnek ragyogó tanúsága és példája, és annak is kell lennie a világban.

[Az életszentségre szóló egyetemes meghívás]

40. Az Úr Jézus, minden tökéletesség isteni mestere és példája, az életszentséget, melynek ő maga a szerzője és beteljesítője, válogatás nélkül minden tanítványának meghirdette: „Legyetek tökéletesek, miként mennyei Atyátok tökéletes!” (Mt 5,48)² Mindegyikükre elküldte a Szentleket, aki belülről készíteti őket, hogy szeressék Istent teljes szívükből, teljes lelkükből, teljes elméjükből és minden erejükből (vö. Mk 12,30), s hogy egymást úgy szeressék, ahogyan Krisztus szerette őket (vö. Jn 13,34; 15,12). Krisztus követői, akiket Isten nem a cselekedeteik alapján, hanem az ő kegyelme és terve szerint hívott meg és tett megigazulttá Jézus Krisztusban, a hit keresztségében valóban Isten gyermekei és az isteni természet részesei lettek, és így valóban szentté váltak. Ezért a megszentelést, amelyet megkaptak Isten ajándéka-ként, életükkel kell megőrizniük és tökéletesíteniük. Az apostol inti őket, hogy úgy éljenek, „ahogy a szentekhez illik” (Ef 5,3), öltsek magukra „mint Istennek szent és kedves választottai a szívből fakadó irgalmasságot, a jóságot, az alázatosságot, a szelídséget és a türelmet” (Kol 3,12), és legyenek meg bennük a Lélek gyümölcssei a megszentelődésre (vö. Gal 5,22; Róm 6,22); minthogy pedig sokban vétünk mindnyá-

¹ A szentmise glóriája. Vö. Lk 1,35; Mk 1,24; Lk 4,34; Jn 6,69 (ho hagiosz tu Theu); ApCsel 3,14; 4,27.30; Zsid 7,26; 1Jn 2,20; Jel 3,7.

² Vö. Órigenész: *Comm. Rom.* 7,7, in PG 14, 1122B; Pszeudo-Makariosz: *De Oratione*, 11, in PG 34, 861AB; Aquinói Szt. Tamás: *STh* II-II, q. 184, a. 3.

jan (vö. Jak 3,2), állandóan rászorulunk Isten irgalmára, és naponta kell imádkoznunk: „Bocsásd vétkeinket” (Mt 6,12).³

Ezek után mindenki számára nyilvánvaló, hogy minden rendű és állapotú Krisztus-hívő meghívást kap a keresztény élet teljességére és a szeretet tökéletességére,⁴ s ez az életszentség a földi társadalomban is előmozdítja az emberibb életmódot. E tökéletesség elnyeréséért a hívők vessék latba a Krisztus ajándékozásának mértéke szerint kapott erőket, hogy az ő nyomában járva és hozzá hasonlóvá válva, mindenben teljesítve az Atya akaratát, szívvel-lélekkel Isten dicsőségére és felebarátaik szolgálataira szenteljék magukat. Isten népének szentsége így hozza meg bőséges gyümölcsseit, amint ezt az egyház története oly sok szent élete által ragyogóan bizonyítja.

[Az életszentség sokféle megvalósulási formája]

41. A különböző életformákban és hivatásokban ugyanazt az életszentséget munkálja mindenki, akiket Isten Lelke vezérel, s az Atya szavának engedelmeskedve és az Atyát lélekben és igazságban imádvá követik a szegény, alázatos és a keresztjét hordozó Krisztust, hogy az ő dicsőségében is részesülhessenek. De mindegyiküknek – saját adományaik és kegyelmeik szerint – tétovázás nélkül kell járnia az élő hit útján, mely felébreszti a reményt, és a szeretet által tevékeny.

A legfőbb és örök papnak, lelkünk pásztorának és püspökének példája szerint elsősorban Krisztus nyája pásztorainak kell szentül és örömmel, alázatosan és bátran végezniük szolgálatukat, amit ha megtesznek, szolgálatuk számukra a megszentelődés nagyszerű eszköze lesz. Akik az egyházi rend teljességére vannak kiválasztva, szentségi kegyelmet kapnak ahhoz, hogy imádkozva, áldozatot bemutatva, az ígét hirdetve s a püspöki gondoskodás és szolgálat minden formájával gyakorolják a lelkipásztori szeretet tökéletes hivatalát;⁵ ne féljenek akár életüket is odaadni juhaikért, és mint a nyáj példaképei (vö. 1Pt 5,3) az egyházat saját példájukkal is vezessék napról napra nagyobb életszentségre.

A püspökökhöz hasonlóan az áldozópapok – akik a püspöki rend lelki koszorúját alkotják,⁶ s Krisztus, az örök és egyetlen közvetítő által részesednek a püspöki szolgálat kegyelméből – mindennapos szolgálatukkal gyarapodjanak Isten és a felebarát szeretetében, tartsák fenn a papi közösség kötelékét, bővelkedjenek minden lelki jóban, és mindenki előtt Isten élő tanúi legyenek.⁷ Kövessék azokat a papokat, akik a századok folyamán gyakran igénytelen és rejtett szolgálatban is az életszentség ragyogó mintaképét hagyták hátra. Az ő dicséretük ma is hangzik Isten egyházában. A papok saját népükért és Isten egész népéért hivatalból könyörögve és bemu-

³ Vö. Szt. Ágoston: *Retractationes* 11, 18, in PL 32, 637; XII. Pius: *Mystici Corporis* enciklika, 1943. június 29., in AAS 35 (1943) 225.

⁴ Vö. XI. Pius: *Rerum omnium* enciklika, 1923. január 26., in AAS 15 (1923) 50, 59–60; *Casti connubii* enciklika 1930. december 31., in AAS 22 (1930) 548; XII. Pius: *Provida Mater* apostoli konstitúció, 1947. február 2., in AAS 39 (1947) 117; *Annus sacer* beszéd, 1950. december 8., in AAS 43 (1951) 27–28; *Nel darvi* beszéd, 1956. július 1., in AAS 48 (1956) 574sk.

⁵ Vö. Aquinói Szt. Tamás: *STh* II-II, q. 184, a. 5, 6; *De perf. vitae spir.*, c. 18; Órigenész: *In Isaiam Homilia*, 6, 1, in PG 13, 239.

⁶ Antiochiai Szt. Ignác: *Ad Magn.*, 13, 1, in Funk I, 241.

⁷ Vö. X. Pius: *Haerent animo* buzdítás, 1908. augusztus 4., in ASS 41 (1908) 560sk; *CIC* (1917) 124. kán.; XI. Pius: *Ad catholici sacerdotii* enciklika, 1935. december 20., in AAS 28 (1936) 22sk.

tatván az áldozatot, megismerve, amit tesznek, és követve, amit cselekszenek,⁸ ne riadjanak vissza az apostoli gondok, veszedelmek és viszontagságok miatt, épp ellenkezőleg, egyre emelkedjenek az életszentségben, a gyakori elmélkedéssel táplálva és éltetve tevékenységüket Isten egyházának örömére. Az áldozópapok valamennyien, s főleg azok, akiket felszenteltségük jogcímén egyházmegyés papoknak hívnak, tartsák emlékezetükben, hogy mennyire előre viszi megszentelődésüket a püspökhöz való hűséges ragaszkodás és a vele való nagylelkű együttműködés.

A legfőbb pap küldetésének és kegyelmének sajátos módon részesei az egyházi rend alacsonyabb fokán szolgálók, elsősorban a diakónusok,⁹ akiknek mint Krisztus és az egyház misztériumai szolgálóinak minden bűnös szokástól tisztán kell őrizniük magukat, s törekedniük kell arra, hogy elnyerjék Isten tetszését, és minden jót megtegyenek az emberek színe előtt (1Tim 3,8–10.12–13). A klerikusok, akiket az Úr meghívott és a maga számára elkülönített, s a pásztorok felügyelete alatt készülnek a szolgálk feladataira, alakítsák elméjüket és szívüket e nagyszerű kiválasztottsághoz fáradhatatlan imádsággal, lángoló szeretettel, csak arra gondolva, ami igaz, igazságos és dicséretre méltó, s mindent Isten dicsőségére és tiszteletére cselekedvén. Hozzájuk csatlakoznak azok az Istentől kiválasztott világi hívők, akiket a püspök hív meg, hogy teljesen az apostoli munkának szenteljék magukat, s nagyon eredményesen dolgoznak az Úr szántóföldjén.¹⁰

A keresztény hitvestársaknak és szülőknek pedig a saját útjukat járva hűséges szeretettel kell egymást támogatniuk a kegyelemben életük végéig, s az Istentől szeretettel elfogadott gyermekeket a keresztény tanítással és az evangéliumi erényekkel kell betölteniük. Így adnak példát mindenkinek a fáradhatatlan és nagylelkű szeretetre, így építik a szeretetteljes testvériséget, s így lesznek tanúi és munkatársai az anyaszentegyház termékenységének, annak a szeretetnek jeleként és részeseiként, mellyel Krisztus szerette menyasszonyát és adta önmagát érte.¹¹

Hasonló jó példát adnak, noha más módon, az özvegyek és azok, akik nem lépnek házasságra; az egyházban ők is nagy mértékben gyarapíthatják az életszentséget és az apostoli buzgóságot. Azok pedig, akik gyakran kemény munkát végeznek, az emberi munkával ne csak önmagukat tökéletesítsék, ne csak polgártársaikat segítsék, s emeljék magasabb szintre az egész társadalmat és a teremtést, hanem tevékeny szeretettel kövessék Krisztust is – aki saját kezével dolgozott, s az Atyával együtt most is valamennyiünk üdvösségén munkálkodik –, azáltal, hogy örvendeznek a reményben, egymás terhet hordozzák, s mindennapi munkájukkal mint apostolok is egyre magasabb életszentségre jutnak.

Különösképpen érezzék magukat egynek a világ üdvösségéért szenvedő Krisztussal azok, akiket szegénység, gyöngeség, betegség vagy bármilyen nyomorúság szorongat, vagy üldözést szenvednek az igazságért, akiket az Úr boldognak hirdetett az evangéliumban, s akiket „a minden kegyelem Istene, aki Krisztusban örök dicsőségre hívott meg minket, rövid szenvedés után maga tesz tökéletessé, erősít és szilárdít meg” (1Pt 5,10).

⁸ Vö. *Pontificale romanum*: A papszentelés szertartása, bevezető intelem.

⁹ Antiochiai Szt. Ignác: *Ad Trall.*, 2, 3, in Funk I, 244.

¹⁰ Vö. XII. Pius: *Sous la maternelle protection* beszéd, 1957. december 9., in AAS 50 (1958) 36.

¹¹ Vö. XI. Pius: *Casti connubii* enciklika, 1930. december 31., in AAS 22 (1930) 548sk; Aranyszájú Szt. János: *In Ephes. Hom.*, 20, 2, in PG 62, 136skk.

Tehát minden Krisztus-hívő életének állapota, feladatai és körülményei által napról napra jobban megszentelődik, ha hittel fogad el mindent a mennyei Atya kezéből, és együttműködik az isteni akarattal úgy, hogy a földi élet szolgálatával mindenkinnek nyilvánvalóvá teszi azt a szeretetet, amellyel Isten szereti a világot.

[Az életszentség útjai és eszközei]

42. „Szeretet az Isten, és aki megmarad a szeretetben, Istenben marad, és Isten őbenne” (1Jn 4,16). Isten pedig a szeretetét szívünkbe árasztotta a nekünk adott Szentlélek által (vö. Róm 5,5); így tehát az első és legfontosabb ajándék a szeretet, amellyel Istent mindenekfölött, a felebarátot pedig őmiatta szeretjük. Annak érdekében, hogy a szeretet a lélekben jó magként felnövekedjen és termést hozzon, minden hívőnek szívesen kell hallgatnia Isten igéjét, és a kegyelem segítségével meg kell tennie Isten akaratát; a szentségekben, főleg az eucharishtiában és a szent cselekményekben gyakran részt kell vennie, imádkoznia kell, és állandóan gyakorolnia kell az önmegtartóztatást, a hathatós felebaráti szeretetet és az erényeket. A szeretet ugyanis mint a tökéletesség köteléke és a törvény tökéletes teljesítése (vö. Kol 3,14; Róm 13,10) uralja, eltölti lélekkel és célba viszi a megszentelődés minden eszközét.¹² Ezért az Isten és a felebarát iránti szeretet pecsételi meg Krisztus minden igazi tanítványát.

Mivel Jézus, az Isten Fia azzal nyilatkoztatta ki szeretetét, hogy életét adta értünk, senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja érte és testvéreiért (vö. 1Jn 3,16; Jn 15,13). Már az első időktől fogva voltak – és mindig is lesznek – keresztények, akik arra kaptak meghívást, hogy a szeretetről ezen a legkiválóbb módon tanúskodjanak a nagy nyilvánosság, de különösképpen az üldözők előtt. A vértanúságot tehát – amellyel a tanítvány hasonlónak válik a mesterhez, aki a világ üdvösségéért szabadon fogadta a halált, és a vérontásban olyan lesz, mint ő – az egyház a legnagyobb ajándéknak és a szeretet legnagyobb próbájának tekinti. Keveseknek adatik meg, de mindenkinnek készen kell lennie arra, hogy megvallja Krisztust az emberek előtt, s az egyház történelméből soha nem hiányzó üldözések közepette kövesse őt a keresztúton.

Az egyház szentségét különleges módon elősegíti több tanács, melyeket az Úr az evangéliumban javasolt tanítványainak.¹³ Ezek közül kimagasló az isteni kegyelemnek az a drága ajándéka, amelyet az Atya némelyeknek megad (vö. Mt 19,11; 1Kor 7,7), tudniillik hogy szüzességben, illetve cölibátusban élve könnyebben tudják osztatlan szívvel csak Istennek szentelni magukat (vö. 1Kor 7,32–34).¹⁴ Ezt a mennyek országáért vállalt tökéletes önmegtartóztatást az egyház mindenkor különös tiszteletben tartotta, mint a szeretet jelét és ösztökéjét, s a lelki termékenységnek egy egészen sajátos forrását e világban.

¹² Szt. Ágoston: *Enchiridion*, 121, 32, in PL 40, 288; Aquinói Szt. Tamás: *STh* II-II, q. 184, a. 1; XII. Pius: *Menti nostrae* apostoli buzdítás, 1950. szeptember 23., in AAS 42 (1950) 660.

¹³ Az evangéliumi tanácsokról általában ld. Órigenész: *Comm. Rom.*, X, 14, in PG 14, 1275B; Szt. Ágoston: *De Sacra Virginitate*, 15, 15, in PL 40, 403; Aquinói Szt. Tamás: *STh* I-II, q. 100, a. 2 C; II-II, q. 44, a. 4, ad 3.

¹⁴ A szent szüzesség kiválóságáról ld. Tertullianus: *Exhort. Cast.*, 10, in PL 2, 925C; Szt. Cyprianus: *Hab. Virg.*, 3 és 22, in PL 4, 443B és 461A; Szt. Athanasziosz (?): *De virginitate*, in PG 28, 252skk; Aranyhajú Szt. János: *De virginitate*, in PL 48, 533skk.

Az egyház gondol az apostol intelmére is, aki szeretetre buzdítva híveit, sürgeti, hogy ugyanaz a lelkület legyen bennük, amely Krisztus Jézusban volt, aki „szolgai alakot öltött, kiüresítette magát, [...] engedelmes lett mindhalálig” (Fil 2,7–8), s értünk „noha gazdag volt, szegénnyé lett” (2Kor 8,9). Mivel a tanítványoknak mindig utánozniuk kell Krisztus szeretetét és alázatosságát, s tanúságot kell tenniük róla, az anyaszentegyház örül annak, hogy gyermekei között vannak olyan férfiak és nők, akik szorosabban követik és világosabban mutatják be az Üdvözítő önküresítését, Isten gyermekeinek szabadságával vállalva a szegénységet és lemondva saját akaratukról: ők ugyanis a tökéletesség dolgában Isten kedvéért a parancsolatok mértékén túl alávetik magukat egy másik embernek, hogy az engedelmes Krisztushoz hasonlóbbá váljanak.¹⁵

Így tehát minden Krisztus-hívő meghívást kap az életszentségre és saját állapotának tökéletességére, s ezeket köteles is elérni. Valamennyien ügyeljenek tehát arra, hogy jól irányítsák törekvésüket, nehogy a világ dolgainak használata és a gazdagsághoz való ragaszkodás – mely ellenkezik az evangéliumi szegénység szellemével – megakadályozza őket a tökéletes szeretet elérésében, miként az apostol figyelmeztet: akik használják e világot, ne tapadjanak hozzá, mert ez a világ elmúlik (vö. 1Kor 7,31 a görögben).¹⁶

HATODIK FEJEZET A SZERZETESÉK

[Az evangéliumi tanácsok követése az egyházban]

43. Az Istennek szentelt tisztaság, szegénység és engedelmesség evangéliumi tanácsai – melyeket az Úr szava és példája alapozott meg, s az apostolok, az egyházatyák, az egyháztanítók és a pástorok állandóan ajánlják – olyan isteni ajándékok, amelyeket az egyház Urától kapott, és az ő kegyelmével mindig megőrzi azokat. Maga az egyházi tekintély gondoskodott arról, hogy a Szentlélek erejével ezeket értelmezze, gyakorlásukat szabályozza, és belőlük állandó életformákat is kialakítson. Így történt, hogy az istenadta magból az Úr szántóföldjén csodálatosan és sokfelé ágazó fán a magányos és közösségi élet különféle formái és különböző családok nőttek, amelyek mind tagjaik tökéletesedését, mind Krisztus egész testének javát bőségesen gyarapítják.¹⁷ A szerzetescsaládok ugyanis megadják tagjaiknak az életforma szilárdabb állandóságát, a jól bevált tanítást a tökéletesség elérésére, Krisztus seregében a testvéri közösséget és a segítséget az engedelmisségben kibontakozó szabadsághoz

¹⁵ A lelki szegénységről ld. Mt 5,3; 19,21; 10,21; Lk 18,22; az engedelmisségre Krisztus példáját említi a Jn 4,34; 6,38; Fil 2,8–10; Zsid 10,5–7. Az egyházatyák és rendalapítók gyakran beszélnek róluk.

¹⁶ A tanácsok nem mindenkire kötelező megvalósításáról ld. Aranyszájú Szt. János: *In Matthaeum Homilia*, 7, 7, in PG 57, 81sk; Szt. Ambrus: *De viduis*, 4, 23, in PL 16, 241sk.

¹⁷ Vö. Rosweydu: *Vitae Patrum*, Antwerpiae, 1628; *Apophthegmata Patrum*, in PG 65; Palladius: *Historia Lausiaca*, in PG 34, 995skk; XI. Pius: *Umbratitem* apostoli konstitúció, 1924. július 8., in AAS 16 (1924) 386–387; XII. Pius: *Nous sommes heureux* beszéd 1958. április 11., in AAS 50 (1958) 283.

úgy, hogy szerzetesi fogadalmukat biztosan teljesíthetik és hűségesen megtarthatják, és a szeretet útján örvendező lélekkel haladnak előre.¹⁸

A szerzetesi állapot az egyház isteni és hierarchikus alkotmányát tekintve nem közbeeső állapot a klerikusi és a laikus között, hanem Isten mindkét állapotból hív Krisztus-hívókat, hogy az egyház életén belül különleges adományban legyen részük, és mindenki a maga módján működjék közre az egyház üdvösségszerző küldetésében.¹⁹

[A szerzetesi állapot lényege és jelentősége]

44. A szerzetesi fogadalmak – illetve az olyan szent kötelek, amelyek természetük szerint hasonlítanak hozzájuk, és amelyekkel a Krisztus-hívó az említett evangéliumi tanácsokra kötelezi magát – teljesen lefoglalnak a mindenekfölött szeretett Isten számára úgy, hogy új és különleges jogcímen kötelezik az embert Isten szolgálatára és az ő dicsőítésére. A keresztség által ugyan az ember meghalt a bűnnek és Istennek szentelt személy lett, de azért, hogy a keresztségi kegyelem bőségesebb gyümölcsét nyerhesse el, az evangéliumi tanácsok fogadalmával az egyházban arra törekszik, hogy megszabaduljon azoktól az akadályoktól, amelyek a szeretet buzgóságában és a tökéletes istentiszteletben visszatarthatnák, és bensőségesebben szentelődik Isten szolgálatára.²⁰ Ez a megszentelődés annál tökéletesebb lesz, minél erősebb és tartósabb kötelek jelenítik meg Krisztust, akit felbonthatatlan kötelek fűz jegyéhez, az egyházhoz.

Mivel pedig az evangéliumi tanácsok a szeretet által, amelyre elvezetnek,²¹ különleges módon kapcsolják követőiket az egyházhoz és annak misztériumához, a szerzetesek lelki életének az egész egyház javára is szolgálnia kell. Innen ered a kötelezettség, hogy erejük és hivatásuk sajátos formája szerint imádsággal, illetve külső tevékenységgel is fáradozzanak azért, hogy Krisztus országa gyökeret verjen és megszilárduljon a lelkekben, s elterjedjen a föld minden részén. Következésképpen az egyház is védi és erősíti a különféle szerzetesi intézmények sajátos jellegét.

Ezért az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom jel, mely az egyház minden tagját ösztönzi és kell is ösztönöznie, hogy lankadatlanul teljesítse keresztény hivatásának köteleseit. Mivel pedig Isten népének itt nincs maradandó hazája, hanem az eljövendőt keresi, a szerzetesi állapot, mely követőit jobban felszabadítja a földi gondoktól, jobban kinyilvánítja minden hívő előtt a mennyei, de már e világon is meglévő javakat, ékesszólóbban tanúskodik a Krisztus megváltása árán szerzett új és örök életről, továbbá hatásosabban hirdeti az eljövendő feltámadást és a mennyek országának dicsőségét. Szorosabban utánozza és az egyházban mindig fenntartja azt az életformát, amelyet Isten Fia vett magára, amikor eljött e világba megtenni az Atya akaratát, s amelyet bemutatott a nyomában járó tanítványoknak. Végül rendkívüli módon mutatja be, hogy Isten országa minden földi dolog fölött áll, és feltárja leg-

¹⁸ VI. Pál: *Magno gaudio* beszéd, 1964. május 23., in AAS 56 (1964) 566.

¹⁹ Vö. CIC (1917) 487. kán. és 488. kán. 4. pont; XII. Pius: *Annus sacer* beszéd, 1950. december 8., in AAS 43 (1951) 27sk; XII. Pius: *Provida Mater* apostoli konstitúció, 1947. február 2., in 39 (1947) 120skk.

²⁰ VI. Pál: *Magno gaudio* beszéd, 1964. május 23., in AAS 56 (1964) 567.

²¹ Vö. Aquinói Szt. Tamás: *STh* II-II, q. 184, a. 3; q. 188, a. 2; Szt. Bonaventura: *Opusc. XI, Apologia Pauperum*, c. 3, 3, in *Opera*, Quaracchi, t. 8, 1898, 245a.

főbb követelményeit; mindenkinek megmutatja Krisztus királyi hatalmának nagyságát és az egyházban csodálatosan munkálkodó Szentlélek végtelen hatalmát.

Az az állapot tehát, amely az evangéliumi tanácsokra tett fogadalmon alapszik, nem tartozik ugyan az egyház hierarchikus szerkezetéhez, életének és szentségének azonban elvitathatatlan része.

[Az egyházi hierarchia és a szerzetesek]

45. Mivel az egyházi hierarchia feladata, hogy Isten népét legeltesse és dús legelőkre vezesse (vö. Ez 34,14), rá tartozik, hogy az evangéliumi tanácsok gyakorlását, mely páratlanul elősegíti az Isten és a felebarát szeretetének tökéletességét, törvényeivel bölcsen szabályozza.²² A hierarchia ugyanis – tanulékonyan követve a Szentlélek ösztönzéseit – kiváló férfiak és nők által előterjesztett szabályzatokat fogad el, átdolgozásukat hitelesen jóváhagyja; felügyelő és oltalmazó tekintélyével támogatja a Krisztus testének építésére mindenfelé létesített intézményeket, hogy azok az alapítók szellemében növekedjenek és virágozzanak.

Az Úr egész nyájának szükségletei érdekében a pápa kiveheti a helyi ordináriusok joghatósága alól a tökéletes élet bármelyik intézményét és az egyes szerzeteseket is, s az egyetemes egyházra érvényes primátusa alapján és a közjó érdekében egyedül önmagának rendelheti alá.²³ Hasonlóképpen intézkedhetnek a pátriárák is. Maguk a szerzetesek pedig az egyház szolgálatában, amit sajátos alkotmányuk szellemében látnak el, a kánoni törvényekhez igazodva kötelesek megadni a tiszteletet és az engedelmisséget a püspököknek, a részegyházakban elismert lelkipásztori tekintélyük, valamint az apostoli munkában szükséges egység és egyetértés miatt.²⁴

Az egyház pedig a szerzetesi fogadalomtételt annak elfogadásával nem csupán kánonjogilag elismert állapotá teszi, hanem mint Istennek szentelt állapotot liturgikus cselekményével is körülveszi. Maga az egyház fogadja el ugyanis a szerzetesek fogadalomételetét az Istentől rá bízott hatalom alapján; nyilvános könyörgéseivel kéri számukra a segítséget és kegyelmet, Istennek ajánlja és megáldja őket, önfelajánlásukat pedig egybeköti a szentmiseáldozattal.

[A szerzetesi megszenteltség nagysága]

46. A szerzetesek komolyan törekedjenek arra, hogy általuk az egyház egyre jobban megmutathassa Krisztust a hívőknek és a hitetleneknek egyaránt; Krisztust, aki a hegyen szemlélődik, aki Isten országát hirdeti a sokaságnak, aki betegeket és megtört szívűeket gyógyít, vagy jó útra téríti a bűnösöket, gyermekeket áld meg, és jót tesz mindenkivel, de mindig az Atya akaratának engedelmeskedik, aki őt küldte.²⁵

²² Vö. I. Vatikáni Zsinat: *Schema De Ecclesia Christi*, cap. XV és annot. 48, in MaC 51, 549sk és 619sk; XIII. Leó: *Au milieu des consolations* levél, 1900. december 23., in ASS 33 (1900–1901) 361; XII. Pius: *Provida Mater* apostoli konstitúció, 1947. február 2., in AAS 39 (1947) 114sk.

²³ Vö. Vö. XIII. Leó: *Romanos Pontifices* konstitúció, 1881. május 8., in ASS 13 (1880–1881) 483; XII. Pius: *Annus sacer* beszéd, 1950. december 8., in AAS 43 (1951) 28sk.

²⁴ Vö. XII. Pius: *Annus sacer* beszéd, 1950. december 8., in AAS 43 (1951) 28; XII. Pius: *Sedes Sapientiae* apostoli konstitúció, 1956. május 31., in AAS 48 (1956) 355; VI. Pál: *Magno gaudio* beszéd, 1964. május 23., in AAS 56 (1964) 570–571.

²⁵ Vö. XII. Pius: *Mystici Corporis* enciklika, 1943. június 29., in AAS 35 (1943) 214sk.

Végül mindenkinek be kell látnia, hogy az evangéliumi tanácsokra tett fogadalm, jóllehet nagyra becsülendő értékekről való lemondást hoz magával, nem gátolja az emberi személy igaz kibontakozását, hanem természete szerint a leginkább hasznára van. Mert a tanácsok, ha valaki szabad elhatározással vállalja őket személyes hivatása szerint, nem kis mértékben magukkal hozzák a szív tisztulását és a lélek felszabadulását; szüntelenül szítják a szeretet tüzet, és jobban hozzáalakítják a keresztény embert ahhoz a szűzi és szegény életmódhoz, amelyet Krisztus Urunk választott magának, s amelyre szűz édesanyja is vállalkozott, miként oly sok szent rendalapító példája bizonyítja mindezt. És senki se gondolja, hogy a szerzetesek megszenteltségük következtében elidegenednek az emberektől, vagy haszontalanná válnak a földi hazában. Mert ha olykor nem is állnak kortársaik mellett közvetlenül, mélyebb értelemben mégis ott állnak mellettük Krisztus szeretetében, és lelkileg együttműködnek velük, hogy a földi város építése mindig az Úrban legyen megalapozva és feléje irányuljon, nehogy hiába fáradjanak, akik építik azt.²⁶

Ezért a szent zsinat megerősíti és dicséri azokat a férfiakat és nőket, testvéreket és nővéreket, akik monostorokban, iskolákban és kórházakban, vagy missziókban az előbb mondott megszenteltségben ékesítik Krisztus jegyesét, és a legkülönbözőbb embereknek nyújtják sokféle és nagylelkű szolgálatukat.

[Buzdítás az állhatatosságra]

47. Mindaz pedig, aki meghívást kapott a tanácsok vállalására, gondosan öröködjék afelett, hogy maradjon meg a hivatásban, amelyet Istentől kapott, és abban törekedjék naggyá válni az egyház szentségének gyarapodására, a Krisztusban és Krisztus által minden életszentség forrásának és kútfejének, az egy és oszthatatlan Szentháromságnak nagyobb dicsőségére.

²⁶ Vö. XII. Pius: *Annus sacer* beszéd, 1950. december 8., in AAS 43 (1951) 30; XII. Pius: *Sous la maternelle protection* beszéd, 1957. december 9., in AAS 50 (1958) 39sk.

II. Vatikáni Zsinat

PERFECTAE CARITATIS

Határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról

1965. október 28.

A fordítás alapjául szolgált: Concilium Oecumenicum Vaticanum Secundum: *Decretum de accomodata renovatione vitae religiosae Perfectae caritatis. Sessio VII, 28 oct. 1965, in AAS 58 (1966) 702–712.*

Fordította: Hevenes János SJ

A fordítást az eredetivel egybevetette: Diós István és Vanyó László

Pál püspök, Isten szolgáinak szolgája a zsinati atyákkal együtt örök emlékezetül.

[Előszó]

1. A szentséges zsinat a *Lumen gentium* kezdetű konstitúciójában már elmondta, hogy az evangéliumi tanácsok követése – mint törekvés a tökéletes szeretetre – az isteni Mester tanításából és példájából ered, és nagyon kifejező jele a mennyek országának. Most pedig azoknak az intézményeknek életével és fegyelmével akar foglalkozni, melyeknek tagjai szüzességet, szegénységet és engedelmisséget fogadtak, és a kornak megfelelően akar gondoskodni szükségleteikről.

Az egyházban kezdettől fogva voltak férfiak és nők, akik az evangéliumi tanácsok megtartásával nagyobb szabadsággal akarták követni és szorosabban akarták utánozni Krisztust, s a maguk módján Istennek szentelt életet éltek; közülük sokan a Szentlélek indítására magányos remeteségbe vonultak, vagy szerzetes családokat alapítottak, melyeket az egyház a maga tekintélyével szívesen elfogadott és jóváhagyott. Így az isteni tanácsból a szerzetes csoportok csodálatos változatossága nőtt ki, melyek nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az egyház ne csak minden jócselekedetre (vö. 2Tim 3,17) és a Krisztus testét építő szolgálatra legyen kész (vö. Ef 4,12), hanem a gyermekei által birtokolt különféle adományoktól ékes is legyen, mint a vőlegénynek felékesített menyasszony (vö. Jel 21,2), és általa nyilvánuljon ki Isten sokféle bölcsessége (vö. Ef 3,10).

Az adományok gazdag sokféleségében mindazok, akiket Isten az evangéliumi tanácsok megvalósítására hív, e tanácsok iránti hűségben egész különlegesen az Úrnak szentelik magukat, és követik Krisztust, aki szűzen, szegényen (vö. Mt 8,20; Lk 9,58) és engedelmesen egészen a kereszthalálig (vö. Fil 2,8) megváltotta és megszentelte az embert. Így a Szentlélek által a szívükbe árasztott szeretettől hajtva (vö. Róm 5,5) egyre inkább Krisztusért és az ő testéért, az egyházért élnek (vö. Kol 1,24), s minél inkább Krisztushoz kapcsolódnak egész életüket átfogó odaadásukkal, annál bőségesebb lesz az egyház élete és termékenyebb az apostolkodása.

Annak érdekében, hogy az evangéliumi tanácsokra tett fogadalmakkal megszentelt élet nagy értéke és el nem hanyagolható feladata a jelen körülmények között egyre jobban javára váljon az egyháznak, e szent zsinat a következőket határozta; de határozatai csak általános elvek a szerzetek és – sajátos jellegük fenntartásával – a fogadalom nélküli közösségek s a világi intézmények számára. A részletes szabályokat a zsinat után az illetékes tekintélyeknek kell megfogalmazniuk.

[A korszerűsítés alapelvei]

2. A szerzetesi élet korszerű megújítása magában foglalja egyrészt az állandó visszatérést minden keresztény élet forrásaihoz és az intézmény eredeti szellemiségéhez, másrészt az intézmény alkalmazkodását a kor megváltozott körülményeihez. E megújítást a Szentlélek hatása és az egyház vezetése alatt a következő elveknek megfelelően kell előmozdítani:

a) Mivel a szerzetesi élet legfőbb szabálya az evangéliumban bemutatott Krisztus-követés, ezt tekintse minden intézmény legfőbb regulájának.

b) Az egyház javára szolgál, hogy minden intézménynek megvan a maga sajátos jellege és feladata. Ezért hitelesen meg kell ismerni és meg kell őrizni az alapítók

szellemét és sajátos célkitűzéseit, valamint az egészséges hagyományokat, melyek együtt alkotják minden intézmény örökségét.

c) Minden intézmény vegyen részt az egyház életében, és szentírási, liturgikus, dogmatikus, lelkipásztori, ökumenikus, missziós és szociális stb. kezdeményezéseit és célkitűzéseit jellegének megfelelően tegye magáévá és támogassa.

d) Az intézmények segítsék elő, hogy tagjaik megfelelő ismereteket szerezhessenek az emberek és korunk állapotáról és az egyház szükségleteiről, hogy a hit fényénél bölcs ítéletet alkotva a világ mai helyzetéről és apostoli buzgóságtól hevítve jobban tudjanak segíteni az embereknek.

e) Mivel a szerzetesi élet mindenekelőtt arra van rendelve, hogy a szerzetesek az evangéliumi tanácsokra tett fogadalmak által Krisztust kövessék és Istennel egyesüljenek, nagyon komolyan megfontolandó, hogy a kor viszonyaihoz való legtökéletesebb alkalmazkodás sem lesz eredményes, ha nem lelki megújulásból fakad, amelynek első helyet kell biztosítani még a külső tevékenységben is.

[Gyakorlati szempontok]

3. Az élet, az imádság és a tevékenység rendje – mindenütt, de főleg a missziós területeken, és minden szerzet jellegének megfelelően – alkalmazkodjék a szerzetesek fizikai és lelki adottságaihoz, az apostolkodás szükségleteihez, a kultúra igényeihez, a társadalmi és gazdasági körülményekhez.

Ugyanezen szempontok alapján felül kell vizsgálni az intézmények vezetését is.

Ezért a konstitúciókat, „direktóriumokat”, a szokás-, szertartás- és imádságos könyveket, s minden ilyen jellegű törvénykönyvet vizsgáljanak meg, s az elavult előírásokat törölve alkalmazzák e szent zsinat okmányaihoz.

[Mindenki közreműködése]

4. A megújulás és a helyes alkalmazkodás csak akkor lesz eredményes, ha az intézmény minden tagja részt vesz benne.

Csak az illetékes hatóság adhat helyt a szükséges és okosan végrehajtott kísérleteknek, adhat ki szabályokat és hozhat törvényeket a korszerű megújulásról, s megkérve a Szentszék vagy a helyi ordinárius jóváhagyását, amennyiben a jog szabályai szerint szükséges. Az előjárók olyan kérdésekben, amelyek az intézmény minden tagjára vonatkoznak, alkalmas módon kérjék ki a tagok véleményét, s hallgassák meg őket.

A női kolostorok korszerűsítése dolgában tanácsot és véleményt a kolostorszövetségektől vagy más törvényesen összehívott gyűléstől is lehet kérni.

Azt azonban senki ne feledje, hogy a megújulás inkább a regula és a konstitúció gondosabb megtartásától, mint a törvények szaporításától remélhető.

[A szerzetesség lényege]

5. Bármely intézményben elsősorban azt tudatosítsák a tagok, hogy az evangéliumi tanácsokra tett fogadalommal Isten hívására feleltek, hogy ne csak a bűnnek haljanak meg (vö. Róm 6,11), hanem lemondva a világról, egyedül Istennek éljenek. Ugyanis egész életüket az ő szolgálatára adták oda, ami egy – mélyen a keresztségi

megszenteltségben gyökerező és azt teljesebben kifejező – sajátos megszenteltséget hoz létre.

Mivel pedig önátadásukat az egyház elfogadta, legyenek tudatában, hogy az egyház szolgálatára is elkötelezték magukat.

Isten szolgálatának kell serkentenie és erősítenie őket az erények – főleg az aláztosság és engedelmesség, a lelki erősség és a tisztaság – gyakorlásában, melyekkel részesednek Krisztus önküresítésében (vö. Fil 2,7-8) és az ő Lélekben élt életében (vö. Róm 8,1-13).

A szerzetesek tehát, fogadalmukhoz híven, mindent elhagyva Krisztusért (vö. Mk 10,28) őt kövessék (vö. Mt 19,21) mint az egy szükségeset (vö. Lk 10,42), s az ő szavait hallgatva (vö. Lk 10,39) csak azzal törődjenek, ami az övé (vö. 1Kor 7,32).

Ezért bármely intézmény tagjai – mindenekelőtt és egyedül Istent keresvén – a kontemplációt, mellyel szívvel-lélekkel hozzá kapcsolódnak, kössék össze az apostoli szeretettel, mellyel a Megváltó művéhez csatlakoznak és Isten országát akarják terjeszteni.

[A lelki élet]

6. Akik fogadalmat tettek az evangéliumi tanácsokra, a bennünket előbb szerető Istent (vö. 1Jn 4,10) mindennél jobban keressék és szeressék, és minden körülmények között a Krisztussal együtt Istenben elrejtett életet (vö. Kol 3,3) ápolják, melyből a felebaráti szeretet fakad és erőt merít a világ üdvösségére és az egyház épülésére. Ez a szeretet élteti és vezérli az evangéliumi tanácsok gyakorlását is.

Ezért az intézmények tagjai az imádságos lelkületet és magát az imádságot – a keresztény lelkiesség hiteles forrásaiból merítve – állandó törekvéssel ápolják. Elsősorban a Szentírás legyen minden nap a kezükben, hogy az isteni írások olvasása és az azokon való elmélkedés által megszerezzék „Jézus Krisztus fönséges ismeretét” (Fil 3,8). A szent liturgiát – főként a legszentebb eucharisziát – szívvel és ajkukkal az egyház szándéka szerint végezzék, és e bőséges forrásból táplálják lelki életüket.

Így az isteni törvény és a szent oltár asztaláról táplálkozva testvériesen szeressék Krisztus tagjait, gyermeki lélekkel tiszteljék és szeressék a lelkipásztorokat; egyre inkább éljenek és érezzenek együtt az egyházzal, és teljesen adják oda magukat küldetésének.

[A szemlélődő szerzetek]

7. Azok az intézmények, melyek annyira a szemlélődésre vannak rendelve, hogy tagjai magányban és teljes hallgatásban, szüntelen imádságban és vezeklésben csak Istennek élnek, Krisztus misztikus testében, melyben „nem minden tagnak ugyanaz a feladata” (Róm 12,4), mindig kiemelkedő helyet foglalnak el, bármennyire sürgető is a külső, apostoli tevékenység. Felajánlják ugyanis Istennek a dicséret áldozatát, Isten népét pedig az életszentség bőséges gyümölcseivel gazdagítják, példájukkal serkentik és titokzatos apostoli erővel gyarapítják. Ezért az egyház ékességei és a mennyei kegyelem forrásai ők. Életüket a korszerű megújulás fentebbi elvei alapján vizsgálják meg, de szentül őrizték világtól való elvonultságukat és szemlélődő életük sajátos gyakorlatait.

[Az aktív szerzetek]

8. Nagyon sok papi és laikus intézmény van az egyházban, melyek apostoli tevékenységet folytatnak és a nekik juttatott kegyelemnek megfelelően különböző ajándékok – a szolgálat, a tanítás, a buzdítás, a segítségnyújtás, az irgalmasság (vö. Róm 12,5–8) – hordozói. „A lelki adományok ugyan különfélék, de a Lélek ugyanaz” (1Kor 12,4).

Ezekben az intézményekben a szerzetesi élet természetéhez tartozik a karitatív és apostoli tevékenység, mint az egyház által rájuk bízott és az ő nevében gyakorolt szent szolgálat és szeretettevékenység. Éppen ezért a tagok szerzetesi életét apostoli lelkület hassa át, ugyanakkor apostoli tevékenységüket a szerzetesi lelkület határozza meg. Hogy tehát elsősorban arra a meghívásra válaszoljanak, amely Krisztus követésére szólítja őket és tagjaiban magának Krisztusnak szolgáljanak, apostoli tevékenységüknek nagyon bensőséges Krisztus-kapcsolatból kell fakadnia. Így az Isten és a felebarát iránti szeretetük is erősödni fog.

Ezek az intézmények tehát szokásaikat és fegyelmiüket hangolják össze apostoli tevékenységükkel. Mivel pedig az apostolkodó szerzetesi élet nagyon sok formát tud ölteni, a korszerű megújulásnál tekintettel kell lenni a különbségekre, és megfelelő eszközökkel támogatni kell a tagok Krisztust szolgáló életét.

[Monasztikus intézmények]

9. Mind keleten, mind nyugaton a maga eredeti szellemében hűségesen őrizték meg és virágoztassák fel a monasztikus élet tiszteletreméltó intézményét, mely a századok hosszú során át nagy érdemeket szerzett az egyház és a társadalom szolgálatában. A monasztikus szerzetesek fő feladata, hogy az isteni Fölség színe előtt alázas és nemes szolgálatot teljesítsenek a monostor falain belül, akár úgy, hogy rejtett étellel egészen az istentiszteletnek szentelik magukat, akár úgy, hogy az apostolkodás vagy a keresztény szeretet bizonyos műveiben törvényes keretek között részt vesznek. Megőrizvén tehát intézményük sajátos jellegét, élesszék fel áldásos, ősi hagyományait, és úgy alkalmazzák a mai ember igényeihez, hogy a monostorok kisugárzó központok legyenek a keresztény nép épülésére.

Ugyanígy azok a szerzetek, amelyek szabályuk vagy alkotmányuk alapján egészen egybekapcsolják az apostolkodó életet a kórusban végzett zsolozsmával és a monasztikus szokásokkal, életmódjukat úgy hozzák összhangba a nekik megfelelő apostolkodás követelményeivel, hogy sajátos életformájukat hűségesen megőrizhessék, hiszen az igen nagy érték az egyházban.

[A laikus szerzetesi intézmények]

10. A laikus szerzetesi élet mind a férfiak, mind a nők számára az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom önmagában teljes állapotát jelenti. Ezért ezt az egyház lelkipásztori feladata szempontjából az ifjúság nevelésében, betegek ápolásában és egyéb szolgálatokban oly hasznos szerzetesi életformát a szent zsinat nagyra értékeli, tagjait hivatásukban megerősíti, és arra buzdítja, hogy életüket alkalmazzák a mai kor igényeihez.

A szent zsinat kijelenti: semmi akadály, hogy a férfi szerzetekben, laikus jelle-
gük fenntartása mellett, az általános káptalan rendelkezése alapján, házaik papi szol-
gálatának ellátására a tagok közül néhányat pappá szenteljenek.

[Világi intézmények]

11. A világi intézmények, bár nem szerzetesi intézmények, az evangéliumi taná-
csokra tett igazi, teljes és az egyház által elismert fogadalmat valósítják meg a világ-
ban. E fogadalom a világban élő férfiaknak és nőknek, világi hívőknek és klerikusok-
nak megszenteltséget ad. Ezért elsősorban arra törekedjenek, hogy a tökéletes szere-
tetben teljesen átadják magukat Istennek. Az intézmények őrizzék meg sajátos és kü-
lönleges, azaz világi jellegüket, hogy a világi életből adódó, s a világi életben végzett
apostoli feladatukat, melyre alapították őket, hatékonyan és mindenütt teljesíthessék.

Azt azonban tudniuk kell, hogy e nagy feladatot csak akkor vállalhatják, ha tag-
jaik az isteni és az emberi dolgokban alapos képzést kapnak, hogy valóban kovász
lehessenek a világban Krisztus testének erősödésére és gyarapodására. Ezért az elő-
járók elsősorban a lelki dolgokban nagy gondot fordítsanak a tagok képzésére, és
szorgalmazzák továbbképzésüket is.

[A szerzetesi tisztaság]

12. A „mennyeik országáért” (Mt 19,12) vállalt tisztaságot, amelyre a szerzetesek
fogadalmat tesznek, a kegyelem igen nagy ajándékának kell tekinteni. Ugyanis egye-
dülálló módon felszabadítja a szívet (vö. 1Kor 7,32–35), hogy erősebb szeretetre gyul-
ladjon Isten és az összes emberek iránt, így tehát a mennyei javak különleges jele és a
legalkalmasabb eszköz arra, hogy a szerzetesek nagylelkűen az isteni szolgálatra és
az apostolkodásra szenteljék magukat. Így minden Krisztus-hívőt emlékeztetnek arra
a csodálatos, istenadta és az eljövendő világban beteljesedő jegyesi kapcsolatra,
melynek alapján az egyháznak egyetlen vőlegénye van: Krisztus.

Ha tehát a szerzetesek hűségesen meg akarják tartani fogadalmukat, higgyenek
az Úr szavának, bízzanak az isteni segítségben, ne támaszkodjanak a saját erejükre,
vigyázzanak érzékeikre, legyenek önmegtagadók. Ne hanyagolják el a lélek és a test
egészségét szolgáló természetes eszközöket sem. Így nem fogja megingatni őket az a
hamis tanítás, mely szerint a tökéletes tisztaság lehetetlen, illetve árt az emberi fejlő-
désnek, és szinte a lélek ösztönével fognak elkerülni mindent, ami veszélybe sodor-
hatná a tisztaságot. Mindenki, de főként az előjárók tartsák emlékezetükben, hogy a
tisztaságot biztonságosabban meg lehet őrizni, ha a rendtagok eleven közösségében
valódi testvéri szeretet él.

Mivel a tökéletes tisztaság megtartása az emberi természet ösztöneit mélysé-
sen érinti, a jelölteket csak megfelelő próbaidő és kellő lelki és érzelmi érettség eléré-
se után bocsássák a tisztasági fogadalomra. Nemcsak a tisztaságot fenyegető vesze-
delmekre kell figyelmeztetni, hanem arra is nevelni kell őket, hogy az Istenért vállalt
cölibátust egész személyiségük javaként fogadják.

[A szerzetesi szegénység]

13. A Krisztus követése érdekében vállalt önkéntes szegénységet, ami e követésnek ma különösen is megbecsült jele, a szerzetesek buzgón ápolják, s amennyiben szükséges, új formában is fejezzék ki. Átala annak a Krisztusnak szegénységében részesülnek, aki értünk szegénnyé lett, bár gazdag volt, hogy szegénysége által mi meggazdagodjunk (vö. 2Kor 8,9; Mt 8,20).

A szerzetesi szegénységhez azonban aligha elegendő, ha a szerzetes a javak használatában előjárónak van alávetve; ténylegesen és lélekben is szegénynek kell lennie, hogy kincsei az égben legyenek (vö. Mt 6,20). Feladatkörében mindenki tartsa érvényesnek magára nézve a munka általánosan kötelező törvényét, és mindennapi eledelük, valamint a munkájukhoz szükséges eszközök megszerzése közben minden felesleges aggodalomtól mentesen bízzák rá magukat a mennyei Atya gondviselésére (vö. Mt 6,25).

A szerzetesek konstitúciói engedélyezhetik, hogy tagjaik korábbi vagy eljövendő örökségükről lemondjanak.

Maguk az intézmények, a helyi körülményekre való tekintettel törekedjenek közösségre is tanúságot tenni a szegénységről, javaikból szívesen adjanak az egyház más szükségleteire és a szegényeknek, akiket a szerzetesek Krisztus érzületével szeressenek (vö. Mt 19,21; 25,34–46; Jak 2,15–16; 1Jn 3,17). A rendtartományok és szerzetesházak osszák meg egymás közt javaikat, hogy a jobb helyzetben lévők segítsék a rászorultabbakat.

Az intézményeknek a regulák és konstitúciók szerint joguk van az életükhöz és tevékenységükhöz szükséges anyagi javak birtoklására, de a fényűzésnek, a féktelen nyereségvágy, illetve a javak felhalmozásának minden formáját kerüljék.

[A szerzetesi engedelmesség]

14. A szerzetesek az engedelmesség fogadalmát által saját akaratuk odaadását áldozatul ajánlják fel Istennek, ezáltal erősebben és biztonságosabban kapcsolódnak az üdvözítő isteni akarathoz. Ezért Jézus Krisztus példáját követve – aki azért jött, hogy megtegye az Atya akaratát (vö. Jn 4,34; 5,30; Zsid 10,7; Zsolt 39,9), és „szolgai alakot öltve” (Fil 2,7) azokból tanult engedelmességet, amiket elszenvedett (vö. Zsid 5,8) – a szerzetesek a Szentlélek indítására a hitben alávetik magukat az Istent helyettesítő előjárónak, akik Krisztusban a testvérek szolgálatára vezetik őket, miként maga Krisztus is az Atya iránti engedelmességből szolgált a testvéreknek, és odaadta életét váltságul sokakért (vö. Mt 20,28; Jn 10,14–18). Így szorosabban elkötelezik magukat az egyház szolgálatára, és törekszenek eljutni Krisztus nagykorúságának mértékére (vö. Ef 4,13).

A rendtagok tehát a hit és az Isten akarata iránti szeretet lelkületével a regulák és a konstitúciók előírásai szerint alázattal engedelmeskedjenek előjáróiknak úgy, hogy értelmi és akarati erejüket, természetes és kegyelmi ajándékaikat a kapott parancs teljesítésére és a rájuk bízott feladat megoldására fordítsák, tudván, hogy Isten terve szerint dolgoznak Krisztus testének épüléséért. Így a szerzetesi engedelmesség nem hogy csorbítaná az emberi személy méltóságát, hanem Isten fiainak bőségesebb szabadságával elvezeti az érettséghez.

Az előjárók viszont, mivel számot fognak adni a rájuk bízottakról (vö. Zsid 13,17), hivataluk gyakorlásában tanulékonyan figyeljék Isten akaratát, a szolgálat szellemében éljenek tekintélyükkel a testvérek javára, úgyhogy azt a szeretetet fejezzék ki, amellyel Isten szereti őket. A rájuk bízottakat Isten gyermekeiként és az emberi személyt tisztelve kormányozzák, segítve ezzel önkéntes alávetettségüket. Ezért különösen a bűnbánat szentsége és a lelki vezetés területén hagyják meg jogos szabadságukat. Úgy vezessék a rendtagokat, hogy a feladatok végzésében és a kezdeményezésekben tevékeny és felelős engedelmességgel működjenek együtt. Az előjárók szívesen hallgassák meg a tagokat és támogassák az egyház és az intézmény javát szolgáló kezdeményezéseiket, őrizvén a döntés és a végrehajtás elrendelésének tekintélyét.

A káptalanok és rendi tanácsok a kormányzásban hűségesen teljesítsék a rájuk rótt feladatokat, és a maguk módján fejezzék ki az összes rendtagok gondoskodó részvételét az egész intézmény javának szolgálatában.

[A közösségi élet]

15. A közösségi élet az ősegyház példája szerint, melyben a hívők sokaságának egy volt a szíve-lelke (vö. ApCsel 4,32), az evangéliumi tanítással, a szent liturgiával és főként az eucharisziával táplálkozva, maradjon meg az imádságban és sajátos lelkiületben (vö. ApCsel 2,42).

A szerzetesek mint Krisztus tagjai a testvéri érintkezésben tiszteletadás dolgában előzzék meg egymást (vö. Róm 12,10) és hordozzák egymás terhét (vö. Gal 6,2). A szerzetesi közösség – mivel Isten szeretete kiáradt a szívünkbe a Szentlélek által (vö. Róm 5,5) – mint az Úr nevében összegyűlt igazi család az Úr jelenlétének örvend (vö. Mt 18,20). A szeretet pedig a törvény teljessége (vö. Róm 13,10), a tökéletesség köteleke (vö. Kol 3,14), és belőle tudjuk, hogy a halálból átvitettünk az életbe (vö. 1Jn 3,14). Sőt a testvérek egysége kinyilvánítja Krisztus eljövételét (vö. Jn 13,35; 17,21), és nagy apostoli erő árad belőle.

Annak érdekében, hogy a rendtagok között bensőségesebb legyen a testvériség köteleke, azok a testvérek, akiket konverzusnak, segítő testvérnek, laikus testvérnek vagy bármi más néven neveznek, szorosán kapcsolódjanak a rendi élethez és közösséghez. Hacsak a körülmények mást nem követelnek, gondoskodni kell arról, hogy a női szerzetes intézményekben a nővérek egy kategóriába tartozzanak. Szükség esetén is csak olyan megkülönböztetés legyen a személyek között, amelyet a különféle tevékenységek kívánnak, melyekre a nővéreket alkalmasságuk vagy sajátos isteni hívás rendeli.

A nem tisztán laikális férfi monostorokba és intézményekbe a konstitúciók előírásai szerint klerikusokat és világi hívőket egyaránt felvehetnek azonos jogokkal és köteleességekkel, kivéve a szent rendekből eredő jogokat és köteleességeket.

[A klauzúra]

16. A szemlélődő női szerzetesek pápai klauzúrája maradjon érintetlen, de meghallgatván az apácákat, alkalmazzák a hely és a kor körülményeihez, s az elavult szokásokat szüntessék meg.

A többi, intézményük természete szerint külső apostolkodással foglalkozó apácák mentesek a pápai klauzúra alól, hogy jobban el tudják végezni a rájuk bízott apostoli feladatokat, de a konstitúciók szabályai szerinti klauzúrát tartásuk meg.

[A szerzetesi öltözet]

17. A szerzetesi habitus mint a megszenteltség jele legyen egyszerű és szerény, szegény és méltó, továbbá feleljen meg az egészség, a hely és a kor körülményeinek, valamint a végzett szolgálat követelményeinek. Azokat a férfi és női habitusokat, amelyek nem felelnek meg e szabályoknak, meg kell változtatni.

[A szerzetesek képzése]

18. Az intézmények korszerű megújítása leginkább a rendtagok képzésétől függ. Ezért még a nem klerikus szerzeteseket és a szerzetesnőket se vonják be mindjárt a noviciátus után az apostoli munkákba, hanem szerzetesi és apostoli, tudományos és szakmai képzésük – beleértve a megfelelő képesítések megszerzését is – megfelelő tanulmányi házakban folytatódják.

Nehogy azonban a szerzetesi élet korunk igényeihez való alkalmazása merő külsőség maradjon, s nehogy a külső apostoli tevékenységet végzők alkalmatlanok legyenek feladatukra, mindenkit a személyes és értelmi adottságainak megfelelően fel kell készíteni a mai társadalom szokásaira, gondolkodásmódjára és érzésvilágára. E képzés elemeit úgy kell összehangolni, hogy segítsék a rendtagok életének egységét.

A rendtagok egész életükön át törekedjenek lelki, elméleti és szakmai kultúrájuk fejlesztésére, az előljárók pedig erőik szerint biztosítsanak ehhez számukra időt, helyet és alkalmakat.

Az előljárók kötelessége az is, hogy a vezető személyeket, lelki vezetőket és tanárokat nagyon gondosan válogassák meg és jól készítsék fel feladatukra.

[Új alapítások]

19. Új intézmények alapításakor komolyan mérlegelni kell az alapítás szükséges vagy legalábbis nagyon hasznos voltát és növekedési lehetőségeit, nehogy meggondolatlanul hívjanak életre haszontalan vagy életképtelen intézményeket. Különösen támogatni kell a missziós egyházakban a szerzetesség formáit, de azokat bontakoztassák ki, melyek a helyi lakosok adottságainak és szokásainak, s a helyi körülményeknek jobban megfelelnek.

[A szerzetek sajátos tevékenysége]

20. Az intézmények – az egész egyház és az egyházmegyéik javát szem előtt tartva – hűségesen végezzék a maguk dolgát, a hely és a kor követelményeihez igazodva megfelelő és új eszközöket alkalmazzanak, s hagyják el azokat a tevékenységeket, melyek az intézmény szellemének és eredeti jellegének ma kevésbé felelnek meg.

A missziós lelkületet mindenképpen meg kell őrizni a szerzetes intézményekben és sajátos jellegüknek megfelelően alkalmazni kell a mai körülményekhez, hogy az evangélium hirdetése minden nemzetnél hatékony legyen.

[Hanyatló intézmények]

21. Az illetékes helyi ordináriusok meghallgatása után azoknak a monostoroknak vagy intézményeknek, melyeknek továbbélésére nincs megalapozott remény, tiltsák meg újabb novíciusok felvételét, s ha lehet, egyesítsék hozzájuk hasonló lelkiületű és célú, életképebb monostorral vagy intézménnyel.

[Szerzetesházak összefogása]

22. Ahol alkalmasnak látszik, a Szentszék jóváhagyásával az önálló jogú intézmények és monostorok alkossanak szövetségeket, ha ugyanahhoz a szerzetesi családnak tartoznak; uniókat, ha szinte azonos a konstitúciójuk, életük és lelkiségük, főleg, ha kis létszámú házaik vannak; társulásokat, ha azonos vagy hasonló külső tevékenységet folytatnak.

[A nagyobb elöljárók tanácsai]

23. Támogatni kell a nagyobb szerzetes elöljárók Szentszék által felállított tanácsait vagy konferenciáit, melyek nagyon tudnak segíteni abban, hogy az egyes intézmények jobban elérjék céljukat, hatékonyabban működjenek együtt az egyház javára, jobban el tudják osztani az evangélium munkásait egy-egy területen; továbbá hozzá tudnak járulni a szerzetesek közös ügyeinek intézéséhez, a püspöki konferenciákkal való apostoli együttműködésben.

Ilyen konferenciákat a világi intézmények számára is létre lehet hozni.

[Szerzetesi hivatások]

24. A papok és a keresztény nevelők komoly gondot fordítsanak arra, hogy a jól megválogatott szerzetesi hivatások gyarapítsák az egyházat. A rendszeres igehirdetésben is gyakrabban szóljanak az evangéliumi tanácsokról és a szerzetességről. A szülők a keresztény neveléssel óvják és ápolják gyermekeik szívében a szerzetesi hivatást.

Az intézmények a hivatások ébresztése érdekében – kellő okossággal, a Szentszék és a helyi ordinárius előírásait megtartva – képet adhatnak magukról és kereshetnek jelölteket.

A rendtagok meg ne feledkezzenek arról, hogy saját életük példája a legjobb ajánlás intézményükről és a legjobb hívás a szerzetesi élet vállalására.

[Befejezés]

25. Az intézmények, melyeknek a korszerű megújulás e szabályai szólnak, készséges lélekkel válaszoljanak az isteni hívásra és az egyházban ma betöltendő feladatokra. A szent zsinat nagyra becsüli szűzi, szegény és engedelmes életformájukat, melynek példaképe maga az Úr Krisztus; s szilárdan reménykedik – rejtett vagy nyilvános – nagyon termékeny tevékenységükben. A szerzetesek tehát valamennyien csorbítatlan hittel, Isten és a felebarátok iránti szeretettel, a kereszt szeretetével és az eljövendő dicsőség reményében hirdessék az egész világon Krisztus jó hírét, hogy tanúságukat mindenki lássa és dicsóítsék Atyánkat, aki a mennyekben van (vö. Mt 48

5,16). Így a Boldogságos Szűz Mária közbenjárására, „akinek élete mindenki számára tanítás”,¹ napról napra gyarapodni fognak és az üdvösség bőségesebb termését fogják hozni.

Mindazt, amit e határozat egészében és részleteiben tartalmaz, helyeselték az atyák. Mi pedig mindezt a Krisztustól kapott apostoli hatalmunkkal a tisztelendő atyákkal együtt a Szentlélekben jóváhagyjuk, kötelezőként kimondjuk, tekintélyünkkel megerősítjük, és amit a zsinat alkotott, Isten dicsőségére közzétenni elrendeljük.

Kelt Rómában, 1965. október 28-án.

Én Pál, a katolikus egyház püspöke
(Következnek a zsinati atyák aláírásai.)

¹ Szent Ambrus: *De Virginitate*, II, 2, 15.

VI. Pál

EVANGELICA TESTIFICATIO

A szerzetesi élet megújításáról a II. Vatikáni
Ökumenikus Zsinat előírásai szerint

*Apostoli buzdítás minden szerzetesi család
tagjainak a katolikus világban*

1971. június 29.

A fordítás alapjául szolgált: Paulus VI: *Evangelica testificatio. Uniuscuiusque religiosae familiae in catholico orbe sodalibus: de religiosa vita secundum Concilii Oecumenici Vaticani II renovanda praeceptiones. Adhortatio apostolica*, in AAS 63 (1971) 497–526.

Fordította: Adamik Tamás

Krisztusban szeretett fiaim és leányaim, üdvözlétemet és apostoli áldásomat küldöm!

1. A szerzetesélet evangéliumi tanúságtétele világosan az emberek szeme elé tárja, hogy elsőként Istent kell szeretni, mégpedig oly hévvel, hogy azért a Szentlélek kegyelmének kell hálát adni. Egyszerű lélekkel akarjuk hírül adni nektek – ahogyan a mi friss emlékezetű elődünk, XXIII. János tette közvetlenül a II. Vatikáni Ökumenikus Zsinat összeülése előtt¹ –, hogy mekkora reményt ébreszt bennünk, éppen úgy, mint az egyház összes lelkipásztoraiban és hívőiben, azok lelki nagysága, akik, akár férfiak, akár nők, az Úrnak szentelték életüket, megtartva az evangéliumi tanácsok szellemét és gyakorlatát. Nektek is segíteni kívánunk, hogy a II. Vatikáni Zsinat tanításához ragaszkodva, folytassátok a Krisztus-követők útját, amelyet magatokra vállaltatok.

2. Ezt téve, az a szándék vezérel bennünket, hogy útját álljuk a nyugtalanságnak, a bizonytalan lelkiállapotnak, az állhatatlanságnak, amely egyeseknél megmutatkozik, és egyben azokat is megerősítsük, akik a szerzetesélet igazi megújítására törek-szenek. Bizonyos változásokat ugyanis kissé merészen és vaktában vezettek be, mert egyáltalán nem bíztak az elmúlt időben, jóllehet az tanúságot tett az egyházi hagyományok bölcsességéről és életrevalóságáról; lelkületük a méltányosnál jobban törekedett arra, hogy ki-ki minél gyorsabban igazodjék azokhoz a nagy változásokhoz, amelyek megrázták korunkat. Mindezek talán arra indítottak egyeseket, hogy úgy véljék: a szerzetesélet sajátos keretei felbomlanak. Hát nem jutottak el egyesek egészen odáig, hogy az emberi és isteni törvénnyel szemben provokálják a zsinatot, arra törekedve, hogy a szerzeteséletet, legfőképpen annak alapelvét kétségbe vonják? Mindazonáltal egyértelmű, hogy a zsinat ennek *a különleges adománynak* egyedülálló jelentőséget tulajdonított az egyház életében, amennyiben azok, akik ezt megkapták, ennek segítségével egyre jobban *a szűzies és szegény életformához* alakítják magukat, amelyet Krisztus Urunk választott magának, és amit édesanyja, a Szűz elfogadott (LG 46). A zsinat ezenfelül utakat mutatott, amelyek az evangélium tanításai szerint megújítják ezt az adományt (PC).

3. Az egyház hagyománya azonban – vajon erre egyáltalán emlékeztetnünk kell? – a kezdet kezdetétől kiválóan tanúsítja az istenkeresés folytonos törekvését, az egyetlen és osztatlan szeretetet Krisztus iránt, azt a vágyat, hogy teljesen az ő országa gyarapodásának szenteljük magunkat. Ha erről a nyilvánvalóan látható jelről lemondunk, fennáll a veszély, hogy kihűl az a szeretet, amely az egész egyházat élteni, és elerőtlenedik az evangélium csodálatos, a közfelfogással ellentétes üdvözítő híre, s eltűnik a hit sója e világból, amely korunkban egyre jobban szekularizálódik.

Az első századoktól kezdve a Szentlélek, a vértanúkkal együtt, akik hősieen megvallották Krisztust, csodálatos bátorságot ébresztett a tanítványokban, a szűzekben, de ugyanígy a remetékben is. Ez bizony a szerzeteséletnek valamiféle körvonalazása volt, amely napról napra indítást kapott, hogy bizonyos előrehaladással kiviljuljon, és a közös vagy magányos életnek különböző formái kialakuljanak, hogy Krisztus kitartó hívásának megfelelőhessen: *Senki sem hagyja el házát, feleségét, testvéreit,*

¹ Buzdítás az egész katolikus világ monasztikus szerzetesnőihez és szent szüzeihez: *Il tempo massimo*, in AAS 54 (1962) 508–517.

szüleit vagy gyermekeit az Isten országáért, hogy ne kapna ezen a világon sokkal többet, az eljövendő másvilágban pedig az örök életet (Lk 18,29–30).

Ki merésznél kijelenteni, hogy ebben a meghívásban nincs már meg ugyanaz az erő és elevenség, hogy az egyház nélkülözheti Krisztus természetfeletti szeretetének efféle kiváló tanúit, vagy hogy a világ minden veszteség nélkül viseli el, ha kihuny-
nak azok a fények, amelyek az Isten országát hirdetik azzal a szabadsággal, amelyet semmilyen akadály nem képes eltorlaszolni, és ma is ezer meg ezer fia és leánya életmódjában valósággá válik?

4. Szeretett fiaim és leányaim, ti megvalósítván az evangéliumi tanácsokat, szabadabban akarjátok követni és szorosabban utánózni Krisztust, egész életeteket Istennek szentelitek sajátos megszenteltségetek által, amely a keresztségi megszenteltségből mint gyökérből táplálkozik, s azt teljesebben megvalósítja, bárcsak felfognátok azt a megbecsülést és a szeretetnek azt az áradását, amellyel Jézus nevében figyelemmel kísérünk benneteket! Szeretett püspöktestvéreinknek ajánlunk benneteket, akik papjaikkal, munkatársaikkal együtt átérzik a lelki felelősséget a szerzeteséletért. De minden laikust is, akiket *sajátosan, de nem kizárólagosan megilletnek a világi kötelességek és ténykedések* (vö. GS 43), kérünk, értsék meg, mennyire hatékonyan segítitek őket azon törekvésükben, hogy eljussanak arra a szentségre, amelyre ők is meg vannak hívva keresztségük által Krisztusban az Atya dicsőségére (vö. LG 5. fej.).

5. Kétségkívül nyilvánvaló, hogy korunkban elavult nem kevés olyan külsőséges formáság, amelyet a szerzetesrendek és a szerzetek alapítói ránk hagytak. Könnyíteni kell hát azokon, amelyek a századok folyamán felhalmozódva megterhelik és megmerevítik a szerzeteséletet. Alkalmazkodnunk kell hát korunkhoz: az egyház jóváhagyásával, új formákat lehet keresni és bevezetni. Ajánlható az, amit a szerzetesi intézmények nagy része már évek óta serényen követ: újszerű konstitúciókat és regulákat vezettek be – olykor merészebben is – kísérleti jelleggel. Erről bizony tudomást szereztünk, s e megújítási törekvésekre, amelyeket a zsinat szorgalmazott,² buzgón odafigyelünk.

6. Hogyan segítsünk hát nektek ebben a dinamikus előrehaladó változásban, amelyben mindig fennáll a veszély, hogy világi szellem keveredik a Szentlélek indításaival, hogy helyesen, ahogyan kell, különbséget tegyetek e dolgok között? Hogyan tartjátok meg azt, ami lényeges, megőrizve vagy megszerelve? Hogyan fordítható hasznokra az elmúlt korok tapasztalata és az, amit jelenleg fontolgatunk, hogy az evangéliumi életnek ez a formája megerősödjék?

Azon egyedülálló hatalmunknál és kötelességünknel fogva, amelyet Isten az egyházban ránk ruházott – ennek alapján kell ugyanis *testvéreinket megerősíteni* (vö. Lk 22,32) –, részünkről arra kell ösztönözni benneteket, hogy biztonságosabb lélekkel, bolderabb bizalommal járjatok azon az úton, amelyet választottatok. *A tökéletes szeretet követésében* (PC 1), amely életeteket irányítja, mi más módon járhatnátok el, hacsak nem úgy, hogy készen legyetek teljesen alávetni magatokat a Szentléleknek, aki az egyházban tevékenykedve az Isten fiainak szabadságára hív benneteket? (vö. Gal 5,13; 2Kor 3,17)

² Vö. *Motu proprio Ecclesiae Sanctae*, in AAS 58 (1966) 757 skk.; S. Congregatio pro Religiosis et Institutis saecularibus, *Instr. Renovationis causam*, in AA S 61 (1969) 103. skk.

I. A SZERZETESI ÉLET

7. Szeretett fiaim és leányaim, akik a Szentlélek hívásának szabadon engedelmeskedve úgy határozotok, hogy Krisztust követitek, ezért haladéktalanul neki szenteltétek magatokat. Az Istennek szentelt tisztaság, szegénység és engedelmisség evangéliumi tanácsai már életetek törvényeivé váltak. Márpedig, amiképpen a zsinat figyelmeztet, *maga az egyházi tekintély, a Szentlélek vezetésével gondoskodott arról, hogy azokat értelmezze, hogy gyakorlati magvalósításukat irányítsa, s rájuk hagyatkozva meghatározott életformákat állapítson meg* (LG 43). Így hát elismeri és autentikusnak fogadja el azt az életformát, amely az evangéliumi tanácsok elfogadása révén jön létre: *Fogadalmak és más olyan szent kötelmek révén, amelyek sajátos szemléletüknél fogva fogadalmakhoz hasonlóak, a Krisztus-hívó a fentebb említett három evangéliumi tanáccsal elkötelezi magát, s a mindenképp fölötte szeretett Istennek teljes mértékben tulajdonává válik... A keresztség által ugyanis meghalt a bűn számára, és Istennek szenteltetett; hogy azonban a keresztséggel járó kegyelem gazdagabb gyümölcsét szedhesse, az evangéliumi tanácsok elfogadásával szándékozik az egyházban megszabadulni azon akadályoktól, amelyek őt a szeretet hevében, az istentisztelet végzésében hátráltathatják, ezért bensőségesebben szenteli magát az isteni engedelmisségnek. Annál tökéletesebb lesz azonban ez az odaszenteltség, minél erősebb és tartósabb kötelek által jeleníti meg Krisztusnak felbonthatatlan egyesülését menyasszonyával, az egyházzal* (LG 44).

A zsinatnak ez a tanítása világos fénybe helyezi annak az ajándéknak a nagyságát, amelynek odaadásáról magatok döntöttetek, és ez – hasonló lévén Krisztus önátadásához az egyháznak – ugyanúgy, mint az, abszolút és visszavonhatatlan. A mennyek országa kedvéért, nagylelkűen, minden kikötés nélkül szenteltétek Krisztusnak a szeretet erőit, a birtoklás vágyát, a saját életetekkel való szabad rendelkezés képességét, az ember legkiválóbb javait. Hát ilyen a ti megszenteléseitek, amely az egyházban, és annak szolgálatában érvényesül, vagy azokéban, akik azt képviselik, és akik a szerzetesi hivatást elfogadják, vagy a keresztény közösségben, amely szeretettel elismeri, fogadja, gondozza, körülveszi azokat, akik élő jelként a kebelére bízzák magukat. *Ez a szolgálat képes és köteles az egyház minden tagját a keresztény hivatás kötelességeinek hatékony teljesítésére indítani..., mert hiszen e szerzetesi állapot azon éjé jöveket, amelyek már e világban jelen vannak, minden hívó számára nyilvánvalóvá teszi* (LG 44).

8. Némelyek közületek úgymond a szemlélődő életre vannak hivatva. Csábító erő, amelynek nem lehet ellenállni, vonz benneteket az Úrhoz. Az Istentől elfogadva, az ő hatalmas akciójának engeditek át magatokat, s általa felemelkedtek hozzá, hozzá hasonultok, miközben ama örökös szemlélődésre adjátok magatokat, amely a mi közös hivatásunk. Hogyan fogtok előre haladni ezen az úton, és a kegyelmet, amely lelkesít benneteket, hogyan őrzitek meg hűségesen, ha egész lelketekkel és egész életetekkel, azon dinamikus erőtől, amelynek gerjesztője a szeretet, indítatva nem engedelmeskedtek ennek a meghívásnak, amely határozottan az Isten felé irányít benneteket? Tekintetek tehát mindennemű tevékenységet, amelynek magatokat szentelitek – a testvérekkel kapcsolatos dolgok, érdektelen vagy értékelt munka, a lélek szükséges pihenése és ehhez hasonlóak – az Istennel való bizalmas kapcsolat tanúságtételének, s ezt ajánljátok fel neki, hogy megadja nektek a szándéknak azt a tisztaságát, amely mindent egyé forraszt, mely annyira szükséges ahhoz, hogy ki-ki kap-

csolatba kerüljön vele az imádság idején. Így munkátokat az Isten országa terjesztésére fordítjátok életek tanúságtételével és *titokzatos apostoli termékenységetekkel* (PC 7).

9. Mások pedig apostolságnak szentelték magukat, amelynek feladata az, hogy hirdessék Isten igéjét azoknak, akiket Isten eléjük vezérel, és ugyanezeket elvezessék a hithez. Az efféle kegyelem Istennel való közvetlen kapcsolatot igényel, amelyre támaszkodva a megtestesült Ige hírét terjeszthetitek, úgy beszélve, hogy az emberek megérthessenek benneteket. Feltétlenül szükséges, hogy egész életek részesévé váljék az ő szenvedéseinek, halálának és dicsőségének (vö. Fil 3,10–11).

10. Ha hivatásokat az emberek szolgálatában más területek ellátására vezet benneteket, ilyenek például a lelkipásztori élet, a szent missziók, az iskolai tanítás, szeretetszolgálat és más hasonlók – hát nem teszi e munkákat termékennyé lelketek ama buzgalma, amellyel Istenhez ragaszkodtok, mégpedig Istennel való kapcsolatotok minősége szerint, mely *titokban* (Mt 6,6) történik? Ha a zsinat tanítását hűségesen meg kívánják tartani, *bármilyen intézmény tagjai is, mindenekelőtt Istent és egyedül őt keresve, nem kell-e a szemlélődést az apostoli szeretettel összekapcsolniuk? Az előbbivel szívükben és lelkükben Istenhez tapadnak, az utóbbival igyekeznek a megóáltás műveire társulni és Isten országát terjeszteni* (vö. PC 5).

11. Egyedül ily módon lesztek képesek az emberek lelkét az igazságra és az isteni szeretet elfogadására irányítani, alapítóitok karizmája szerint, akiket Isten az egyházában életre hívott. A zsinat ugyanígy méltán köti lelkére mindkét nembeli egyháziaknak azt a kötelességet, hogy őrizzék meg ezeknek az alapítóknak a szellemét, evangéliumi szándékaikat és szentségük példáit. A most megvalósítandó megújulásnak ez legyen az egyik alapelve, s ez legyen azon munka legfontosabb irányelveinek egyike, amelyet minden egyes intézménynek meg kell kezdenie (vö. LG 45; PC 2b). Valójában ugyanis a szerzetesélet karizmája nem afféle indíttatás, amely *vérből vagy a test akaratából* (vö. Jn 1,13), vagy abból a lelki alkatból születik, amely *ehhez a világhoz idomul* (vö. Róm 12,2), hanem az egyházban mindig munkálkodó Szentlélek gyümölcse.

12. Mert éppen innen fogja meríteni minden szerzetes család saját dinamizmusának erejét. Ámbár Isten hívása a helyek és az idők változó körülményei szerint megújul, és ezeknek megfelelően fejezi ki magát, mégis mindig bizonyos stabilitást igényel. A belső indíttatás, amely válasz Isten hívására, az emberi szívben elsődleges és alapvető utakat nyit, amelyeket választanunk kell. Az a hűség, amely szükséges ezen utak megtételéhez, a szerzetesélet hitelességének tűzpróbája. De ne feledkezzünk meg erről sem: bármelyik emberi intézmény ki van téve annak a betegségnek, amely tagjait megmerevíti, és felesleges formalizmus szigorával megköti. A szabályok külsődleges megtartása ugyanis önmagában még nem teszi az életet kiválóvá, s nem válhat vezérfonallá a cselekvésben. Emiatt az efféle külső formákat folytonosan meg kell újítani a lélek belső indíttatásaival; enélkül ugyanis igen gyorsan rendkívül terhessé válnak.

A formák eme változatosságában, amelyek az egyes intézményeknek sajátos jelet kölcsönöznek, és amelyeknek gyökere Krisztus kegyelmének teljessége (vö. 1Kor 12,12–30), Krisztus követését kell a szerzetesélet legfőbb szabályának és legbiztosabb normájának tekinteni az evangélium tanítása szerint. Nemde az erre való tö-

rekvéssel értük el a századok folyamán, hogy életünket tisztán, szegényen és az engedelmességnek szentelve éljük le?

II. LÉNYEGI ELEMEK

A. A megszentelt tisztaság

13. Egyedül az Isten iránti szeretet – ezt ismételnünk kell – indítja az embereket döntő módon a tisztaság vállalására. Ez a szeretet oly parancsolóan megköveteli a testvéri szeretetet, hogy a szerzetes bensőségebben él együtt testvéreivel Krisztus szívében. Betartva ezt a feltételt, saját maga odaajándékozása Istennek és a többieknek csendes béke forrása lesz. Egyáltalán nem nézve le az emberi szerelmet és a házasságot – hát hitünk szerint nem képe és szövetsége ez annak a szeretetközösségnek, amellyel Krisztus az egyházhoz kapcsolódik? (vö. GS 48; Ef 5,25.32) –, de a megszentelt tisztaság ezt az egyesülést még megfoghatóbbá teszi, és elősegíti azt az önfeláldozást, amelyre minden emberi szeretetnek törekednie kell. Éppen abban a korban, amelyben a *pusztító erotika*³ sokkal jobban fenyegeti ezt a szeretetet, mint valaha, kell igazán értékelnünk a tisztaságot, és helyes lélekkel, odaadóan ápolni. A tisztaság bizony igen pozitív erény, arról a szeretetről tanúskodik, amelyben Istent mások elé helyezzük, továbbá kitüntető és kizárólagos módon jelzi a misztikus Test kapcsolatát a Fővel, és a menyasszonyét örök vőlegényével. Egyszóval ez a szeretet megérinti az embert, átformálja, átjárja lelke legbelső zugát is, a Krisztussal való titokzatos hasonlóság által.

14. Szeretett fiaim és leányaim, tartsátok hát szükségesnek visszaállítani a megszentelt tisztaság teljes hatékonyságát a keresztyén szellemiségben. Ez az erény ugyanis, ha életünkben valóban megvalósítjuk a mennyek országa kedvéért, szabaddá teszi szívünket, és *mint a szeretet jele és ösztönzője, a szellemi termékenység sajátos forrásaként* (vö. LG 42) kiárad a világba. Jóllehet a világ nem mindig ismeri fel, ennek ellenére titokzatos hatékonyságát mégis kifejti.

15. Ami pedig bennünket illet, legyünk szilárdan és biztosan meggyőződve arról, hogy a tisztaság erénye és hatékonysága, amelyet az Isten szeretete miatt a szerzetesi cölibátusban megvalósítunk, mint legvégső alapra, Isten ígéjére, Krisztus tanítására, anyjának, a Szűznek életére, továbbá az apostoli hagyományra támaszkodik, amelyhez az egyház állhatatosan ragaszkodik. Értékes ajándékról van ugyanis szó, amelyet az Atya csak egyeseknek adományoz. De mivel törékeny és az emberi gyengeség miatt könnyen sérül, továbbá a pusztá logikának ellentmond, részben felfoghatatlan azok számára, akiknek a testet öltött Ige nem nyilatkoztatta ki, hogy az, *aki elveszítette életét* Miatta, *hogyan találja meg azt* (vö. Mt 10,39; 16,25; Mk 8,35; Lk 9,24; Jn 12,25).

³ Vö. *Beszéd az „Equipés Notre-Dame” tagjaihoz*, 1970. május 4-én, in AAS 62 (1970) 429.

B. A megszentelt szegénység

16. Krisztus tiszta követői, szegényen is igyekeztek élni az ő példájára, e világ azon javai használatában, amelyek a mindennapi fennmaradáshoz szükségesek. Egyébként kortársaink sürgető kérésekkel fordulnak hozzátok ezzel kapcsolatban. A szerzetes intézményeknek kétségkívül nagy jelentőségű feladatot kell ellátniuk az irgalmasság cselekedeteiben, a szerencsétlenek gyámolításában, a szociális igazságosság érvényesítésében. E szolgálatot betöltve, intézményeinknek mindig ügyelniük kell arra, amit az evangélium megkövetel, azzal a szándékkal, hogy a jelen szükségleteihez alkalmazkodjanak.

17. A szegények kiáltását (vö. Zsolt 9,13; Jób 34,28; Péld 21,13), amely sohasem volt sürgetőbb, azoktól halljátok, akik maguk is rászorulók, és közös nyomorúságtól szenvednek. Hát nem azért jött el Krisztus, hogy azok segélykérését meghallgassa, akik Isten fiainak különleges jogát élvezik (vö. Lk 4,18; 6,20), és egészen odáig elment, hogy egyenlő lett velük? (Vö. Mt 25,35–40) A világban, amely gyorsan halad előre, ezek a tömegek és ezek az egyes emberek a szellemi és testi megtérést (GS 63) heves figyelmeztetéssel igénylik, és ez leginkább rátok tartozik, akik Krisztust közelebbről követitek a kiüresedés földi állapotában (vö. Mt 19,21; 2Kor 8,9). Ez a hívás lelkekben – amint ezt mi is nagyon jól tudjuk – oly sürgetően és hevesen visszhangzik, hogy néhányan közületek olykor már erőszakos cselekedetre is vetemednének. De Krisztus tanítványai, hogyan léphettek olyan útra, amely eltér attól, amelyen ő járt? Ez az út, ahogyan tudjátok, nem valamiféle politikai és időleges vélemény vagy mozgalom, hanem a szív megtérésére: minden földi akadálytól való megszabadulásra buzdít, azaz a szeretetre.

18. Hogyan fogtok hát válaszolni a szegények kiáltására a ti életformátokban? Ez a kiáltás mindenekelőtt parancsolóan megtiltja nektek, hogy bármilyen szociális igazságtalanság mellett közömbösen elmenjete. Ezenkívül ugyanez kötelességetekké teszi, hogy az embereket ráébredjétek: tartsák szem előtt, amit az evangélium és az egyház a nyomorúság tragédiájáról és a szociális igazságtalanság követelményeiről tanít. Néhányatokat arra indít ez a kiáltás, hogy közelebb kerüljete hozzájuk saját szegény állapotukban, hogy szörnyű szorongatottságukból részt vállaljatok. Ismét másokat a ti intézményeitekből felszólít, hogy bizonyos tevékenységeket úgy változtassanak meg, hogy azok a szegények javát szolgálják; ezt már többen nagylelkűen gyakorolják is. Végül ugyanő bizonyos jótettek gyakorlására kötelez benneteket, amelyeket azon tevékenységek határoznak meg, amelyeket hivatásotoknál fogva végeznetek kell. Szükséges tehát, hogy mindennapi életetekben, láthatóan is tanújelét adjátok az igazi szegénységnek.

19. De hát milyen tanúságot tesz az a szerzetes, aki eltúri, hogy a saját kényelmére való törekvés vezesse, akinek teljesen természetesnek tűnik, hogy minden különbségtétel és mérséklés nélkül elfogadja azt, amit nyújtanak neki egy olyan civilizációban és világban, amelyet az anyagi javak növekedésének szinte végtelen áradata jellemez? Amikor tehát sokakat az a nagy veszély fenyeget, hogy a vagyon, a tudomány és a hatalom csábítása és biztonsága törbe csalja őket, titeket Isten hívása a keresztény öntudat csúcsára helyez, hogy figyelmeztessétek őket: igazi és tökéletes elő-

rehaladásuk abban van, hogy megfeleljenek hívásuknak: *részesülni mint gyermekek az élő Isten életében, mert ő minden ember Atyja.*⁴

20. Hasonlóképpen megértitek annyi ember panaszát, akik a munka kérlelhetetlen viharában küszködnek, hogy pénzt keressenek, hogy nyereségre tegyenek szert a gyönyörúségek és olyan dolgok megszerzésére, amelyeket elfogyasztanak, ami ismét emberfeletti erőfeszítéseket igényel tőlük. Ezért szegénységetek egyik lényeges szempontja az lesz, hogy tanúságot tegyetek az emberi munka sajátos jelentéséről, amelyet lelki szabadságban kell végezni, és vissza kell állítani eredeti természetét: az élet fenntartását és szolgálatát. Hát nem állapította meg igen időszerűen a zsinat, hogy ti szükségszerűen alá vagytok vetve a *munka közös törvényének?* (PC 13) Ez az a kötelesség tehát, amely kötelez benneteket: gondoskodnotok kell saját és testvéreitek meg nővéreitek életéről, továbbá munkátokkal a szegényeket is támogatnotok kell. De a ti tevékenységetek nem állhat ellentétben különböző intézményeitek hivatásával, azaz munkáitokat nem végezhetitek úgy, hogy azok háttérbe szorítsák különleges és sajátos kötelezettségeiteket; ez esetben ugyanis szükségszerűen bekövetkezik az, hogy valamiképpen a világi életvitel felé sodródtok, s szerzetesi életetek látja ennek kárát. Kapaszkodjatok hát abba a lélekbe, amely élte benneteket; mert bizony hajótörést fogtok szenvedni, ha azt a keresetet tekintitek mércének, amelyet profán tevékenységekért kaptok.

21. Ma bizony sürgetően szükséges, hogy a testvéri megosztás evangéliumi értékét gyakoroljuk. Ahogyan a *Didakhéban* [A tizenkét apostol tanításában] írva van: *Ha részesültök az örök javakból, mennyivel inkább a mulandókból?*⁵ A szegénység, amelyet valóban megélték azzal, hogy közösbe adtok mindent, mint a nem pénzen szerzett javakat, arról a lelki egyesülésről tesz tanúságot, amely összeköt benneteket. Ez bizony erőteljes figyelmeztetés minden gazdagnak, de enyhítést hozhat a szükségét szenvedő testvéreiteknek és nővéreiteknek is. Az a szükségszerűen működő vágy, hogy személyes felelősséget vállaljunk, nem abban mutatkozik meg, hogy saját jóléteinket élvezzük, hanem abban, hogy javainkat testvéri lélekkel közjóra fordítjuk. Minden egyén és minden közösség szegénységének formái az intézményük természetétől és engedelmességük megélt formájától függenek. Tehát kinek-kinek sajátos hivatása szerint valósul meg, vagyis azon alávetettség természete szerint, amely minden szegénységben bennfoglaltatik.

22. Ahogyan tudjátok, szeretett fiai és lányaim, a mai emberi közösség kívánalmi, ha azokat Krisztushoz kapcsolódva tapasztaljátok meg, még inkább igénylik szegénységeteket, és tökéletesebbé teszik. Ha, ahogyan ez nyilvánvaló, tekintettel kell lennetek azon emberekre is, akik között éltek, hogy életmódokat hozzájuk is igazítsátok, mégsem szabad szegénységeteket egyszerűen és kizárólag az ő közösségükhöz szabni. A tanúságtétel kötelezettsége hárul ugyanis reátok az evangéliumi parancsnak való nagylelkű engedelmesség miatt – miközben teljes hűséggel ragaszkodtok hivatásotokhoz –, nemcsak azon buzgalmatokból, hogy szegénységeteket megmutassátok, ami túlságosan hiú és értéktelen. Kerülni kell azonban a világi élet szempontjait, amelyek a külső megjelenést a kelleténél választékosabbá teszik, és a hiúság bélyegét viselik magukon. Elismerjük, hogy bizonyos helyzetekben helyeselni

⁴ VI. Pál: *Populorum progressio*, 21, in AAS 59 (1967) 268.

⁵ IV, 8: *Padres Apostolici*, I, F. X. Funk, Tubingae, 1901?

lehet a szerzetesi ruha mellőzését. Mégsem hallgathatjuk el, hogy mennyire célszerű az, ha a szerzeteseknek és szerzetesnőknek öltözete megszenteltségük jele lesz, ahogyan a zsinat is kifejezésre juttatta (PC 17), s formájával bizonyos mértékig világosan különbözik a világi ruháktól.

C. A megszentelt engedelmesség

23. Hát nem ugyanaz a hűség ihleti engedelmességetek gyakorlását a hit fényében és összhangban Krisztus szeretetének serkentő erejével? Hivatásokkal bizony akaratotokat teljesen felajánljátok, és biztosabban és teljesebben részeseivé lesztek az ő üdvözítő szándékának. Krisztus példáját követitek, aki azért jött, hogy az Atya akaratát teljesítse, és a vele való közösségben, aki *megtanulta az engedelmességet abból, amit elszenvedett, és szolgált a testvéreknek, ti szorosabban elkötelezitek magatokat az egyház és a testvérek szolgálatára* (vö. PC 14; Jn 4,34; 5,30; 10,15–18; Zsid 5,8; 10,7; Zsolt 40[39],8–9).

24. A testvériségnek ezt az evangéliumi vágyát a zsinat nyomatékosan kifejezésre juttatta, hiszen az egyház úgy határozta meg magát, mint *Isten népe*, amelyben a hierarchia Krisztus tagjainak szolgál, akik ugyanazzal a szeretettel kötődnek egymáshoz (vö. LG 1–3. fej.). A szerzetesi állapotban, ugyanúgy, ahogyan az egész egyházban, Krisztusnak ugyanazt a húsvéti misztériumát tisztelik azzal, hogy átélik. Az engedelmesség legmagasabb rendű értelme a halál és a feltámadás eme titkának teljességében nyilvánul meg, amelyben az ember természetfeletti sorsa kitüntetetten és maradéktalanul valósul meg; az ember ugyanis áldozattal, fájdalommal és halállal jut el az igazi élethez.

A tekintélynek érvényt szerezni tehát a testvérek között ugyanazt jelenti, mint nekik szolgálni (vö. Lk 22,26–27; Jn 13,14) annak példájára, aki *odaadta életét sokak megváltásáért* (Mt 20,28; vö. Fil 2,8).

25. Tekintélyt és engedelmességet a közjónak szolgálva úgy kell gyakorolni, mint ugyanazon tevékenységben, azaz Krisztus felajánlásában való részvétel két egymást kiegészítő módját: azok, akik tekintéllyel felruházva intézkednek, kötelesek a testvérek javát szolgálni az Atya szándéka szerint, szeretettel eltelve; a szerzetesek pedig az ő parancsaiknak engedelmeskedve, Mesterünk példáját követik (vö. Lk 2,51), és az üdvösség művéhez szegődnek. Így a tekintély és az egyéni szabadság nem kerül szembe egymással, hanem Isten akaratának teljesítésében együtt haladnak előre. A felmerült problémákat az előljáró és a testvére között testvériesen őszinte beszélgetéssel oldják meg, ha személyes ügyről van szó, vagy a közösség általános egyetértésével az egész közösséget érintő ügy esetében. Az efféle tisztázásban a szerzeteseknek tartózkodniuk kell mind a túlzott lelki felindulástól, mind a túlzott tenni akarástól, nehogy az egyoldalú vélemények hosszas vitája háttérbe szorítsa a szerzetesélet legfőbb értelmét. Mindenkinek, különösen az előljáróknak és azoknak, akik a testvérek és a nővérek között tisztséget viselnek, kötelessége ápolni a hit szilárdságát a közösségekben, mert ez életük vezérfonala. Az ilyen tisztázásnak ugyanis éppen az a célja, hogy a hit szilárdsága teljességgel érvényesüljön, és mindennapos gyakorlattá váljon, az idő kívánalmának megfelelően, de egyáltalán nem úgy, hogy vita tárgya lehessen. A közös vizsgálatnak ezt a munkáját, ha a helyzet úgy hozza, az előljárók

ítélete és akarata szerint kell lezárni; az ő jelenlétük, ilyenként elismerve, minden közösségben feltétlenül szükséges.

26. A mai életfeltételek változnak, ezért tisztázni kell, hogyan gyakoroljátok az engedelmisséget. Sokan közületek ugyanis tevékenységük egy részét a rendházakon kívül végzik, s olyan feladatokat vállalnak, amelyekre különleges képességeik miatt alkalmasak. Mások pedig munkacsoportokban vesznek részt, és ez határozza meg életmódjukat és tevékenységüket. Hát az a veszély, amely efféle dolgokkal jár együtt, nem javallja-e azt, hogy az engedelmisség értékét emeljük és gondosabban gyakoroljuk? S hogy ez biztos haszonnal járjon, bizonyos feltételeket be kell tartani. Mindezekelőtt meg kell vizsgálni, hogy a vállalt feladat az intézmény hivatásával összhangban van-e. Célszerű mindkét területet pontosan körülhatárolni. A legfontosabb az, hogy a külső tevékenységtől mindig visszatérjünk a közös élet kívánalmaihoz. Különös gondot kell fordítani arra, hogy a szerzetesélet összes elemei hatékonyan, sajátosan és igazán érvényesüljenek. Az előjárók legfőbb kötelessége, hogy a szerzetben a testvéreknek és a nővéreknek megteremtsék azokat a feltételeket, amelyek a lelkiéletük szempontjából szükségesek. De hogyan tudják ezt megtenni, ha az egész közösség nem működik közre hűségeesen?

27. Még ezt is hozzátehetjük: minél inkább teljesítitek kötelességeiteket, annál inkább szükséges, hogy önátadásotokat, teljes jelentőségének megfelelően, megújítsátok. Az Úr kinek-kinek megparancsolta, *hogy vesztse el életét*, ha követni akarja (vö. Lk 9,23–24). Ezt az előírást meg fogjátok tartani, ha előjáróitok normáit elfogadjátok szerzetesi életetek bástyájaként, amely *saját akaratotoknak teljes felajánlása, önmagatok feláldozása Istennek* (vö. PC 14). A keresztény engedelmisség abszolút, semmiféle feltételt nem ismerő odaadás Isten akaratának. A ti engedelmisségeitek azonban ennél is szorosabb, mivel általa sajátosan adjátok át magatokat Istennek, és a magatokra vállalt kötelességek keretei korlátozzák választási lehetőségeiteket. Állapototok azonban, amelyben most vagytok, szabad elhatározásokkal vette kezdetét; ezért azt egyre előbbé kell tennetek, akár saját kezdeményezésetekkel, akár azzal a beleegyezéssel, amellyel előjáróitok rendelkezéseit fogadjátok. A zsinat a szerzetesi állapot javai közé sorolja *az engedelmisség által megedzett szabadságot* (LG 43), s e szavak megfogalmazásával figyelmeztet: *a szerzetesi engedelmisség egyáltalán nem kisebbíti az emberi személy méltóságát, hanem azt az Isten fiait szabadságának növelésével az érettség fokára emeli* (PC 14).

28. De hát nem fordulhat elő, hogy összeütközésbe kerül az előjáró tekintélye és a szerzetes lelkiismerete, *az embernek az a szentélye, amelyben egyedül van Istennel, akinek hangja visszhangzik belsejében?* (GS 16) Meg kell ismételnünk: a lelkiismeret nem egyedüli és egyetlen bírója a cselekedetek erkölcsi minőségének, amelyeket sugall, hanem objektív normákhoz kell igazodnia, és ha szükséges, helyesbíteni és helyesen irányítani kell.

Ezenkívül, ha valami olyasmivel bízzák meg a szerzetest, ami nyilvánvalóan ellenkezik az isteni törvényekkel és intézménye konstitúcióival, vagy ami súlyos és biztos bajt hoz magával, ez esetben nem kell engedelmeskedni, és az előjáró megfontolásai olyan területet érintenek, amelyben a nagyobb jó megítélését a dolog szempontjai szerint lehet vizsgálni. De arra következtetni abból a tényből, hogy az utasítás ténylegesen kevésbé jönnek tűnik, hogy az nem törvényes és ellenkezik a lelkiismeret-

tel, nem helyes, mert előfordulhat, hogy csak nem érthető, mert a valóság alapján nem lehet megítélni, hiszen nem kevés emberi dolog homályos és kétféleképpen értelmezhető. Azonkívül az engedelmesség gyakori megtagadása súlyos kárt okoz a közjónak is. Ezért ne egykönnyen erősködjék a szerzetes amellett, hogy lelkiismeretének ítélete eltér előljárójának véleményétől. Egyébként az efféle rendkívüli eset olykor mély lelki fájdalmat okoz, magának Krisztusnak példája szerint, *aki abból tanulta meg az engedelmisséget, amit elszenvedett* (Zsid 5,8).

29. Ezt azért mondjuk, hogy világos legyen, mekkora önmegtagadást követel a szerzetesi élet gyakorlása. Meg kell tapasztalnotok valamit abból az erőből, amely az Urat a keresztre felé vonzotta, tudniillik ahhoz a *keresztséghez, amellyel őt magát is meg kellett keresztelni* (vö. Lk 12,49–50), hogy meggyulladjon az a tűz, amely titeket is lánggra lobbant; de abból az *ostobaságból* is valamit, amelyet Szent Pál mindnyájunknak kíván, mert egyedül ez képes bennünket bölccsé tenni (vö. 1Kor 3,18–19). Legyen hát számotokra a kereszt az, ami Krisztusnak volt: a legnagyobb szeretet bizonyítéka. Hát nincs valamiféle titokzatos kapcsolat a lemondás és az öröm, az áldozathozatal és a nagylelkűség, a fegyelem és a lelki szabadság között?

III. AZ ÉLETSTÍLUS

30. Be kell vallanunk, fiaim és leányaim Krisztusban, hogy a mi korunkban nehéz találni olyan életmódot, amely ezzel a követelménnyel összhangban lenne. Mert túlságosan sok ellenkező indíttatás ösztönöz benneteket, hogy emberi szempontból elsősorban hatékony tevékenységet keressetek magatoknak. De hát nem éppen az a ti feladatotok, hogy a komolyságnak örömteli és kiegyensúlyozott példáját szolgáltatások, miközben magatokra vállaljátok azokat a nehézségeket, amelyek munkáttal és szociális kapcsolataitokkal együtt járnak, és elviselitek az élet kellemetlenségeit sokféle gondot okozó és bizonytalan feltételeivel együtt úgy, mint megannyi lemondást, amely a keresztény élet teljességéhez szükségszerűen hozzátartozik? A szerzetesek ugyanis *keskenyebb úton* igyekeznek a *szentség felé* (vö. LG 13). Ezen kis vagy nagy gondok és kellemetlenségek közepette lelketek belső tüze indít arra, hogy Krisztus keresztségét megtaláljátok, és segít benneteket, hogy azt hittel és szeretettel elfogadjátok.

31. Eme sorsotokkal azonban olyan tanúságot tesztek, amelyet Isten népe elvár tőletek: férfiak és nők a szegénységnek számukra ismeretlen terheit képesek elfogadni, mert elragadja őket az egyszerűség és az alázatosság, akik szeretvén a békét, a közélettől távol, tökéletesen lemondva a javokról és önmagukról, szabadon és egyben engedelmeskedve, vidáman és kitartóan, szelíden és erősen megmaradnak hitük szilárdságában. Ezt a kegyelmet bizony Krisztustól kapjátok teljes ajándékokotok viszonzásául, amellyel ti önmagatokat adjátok oda úgy, hogy sohasem kéritek vissza. Ennek a mi korunkban is gazdag tanúbizonyságát adták azok a szerzetesek és szerzetesnők, akik nagy és készséges lélekkel szenvedtek Krisztusért különféle nemzetek között. Miközben nyilvánosan kifejezésre juttatjuk irántuk érzett csodálatunkat, valamennyietek elé példaképként állítjuk őket.

32. Ezen az úton azonban igen sok segítséget nyújtanak nektek az életnek azon formái, amelyeket az egyes intézmények karizmáival együtt járó tapasztalat hozott magával, és különbözőképpen egybefűzött, és folytonosan újabb és újabb előrehaladásra ösztönöz. Bármennyire is különböznek egymástól, mégis mint erőforrások mindig arra irányulnak, hogy a belső ember formálódjék. Az a törekvés, hogy ezt a belső embert megerősítsétek, segít abban, hogy felismerjétek: eme sok indíttatás közül melyek az alkalmasabb életformák. A túlságos vágyakozás azonban bizonyos könnyed mobilitás és szabad kreatív jártasság után arra indíthat, hogy mint ridegséget helytelenítsék a stabil rendnek a legenyhébb megtartását is, amelyet a közösség élete és a rendtársak tökéletessége szokás szerint megkíván. A féktelenül felizgatott elmék, amelyek vagy testvéri szeretetre hivatkoznak, vagy olyasmikre, amiket a Szentlélek indításainak gondolnak, az intézmények pusztulását okozhatják.

33. Ezért – ahogyan gyakorlatból jól tudjátok – nem szabad alábecsülni a közös élet súlyát és jelentőségét az egész ember szokásos tájékozódásában – mert az ember komplex és megosztott –, sem Isten hívásának irányításában, sem hajlandóságainak lelki egységesítésében. Hát nem vonzzák a szívet olykor múlandó és esendő dolgok? Mert bizony közületek is sokan kényszerülnek arra, hogy életüket, legalább is részben, a világban éljék, amely afelé törekszik, hogy az embert elidegenítse önmagától, és az Istennel való kapcsolatát, lelki egységével együtt válságba sodorja. Fontos tehát, hogy megtaláljátok őt az élet efféle helyzeteiben is, amelyekben napról napra nagyobb a hajszoltság, a zaj és a nyüzsgés, amelyek a tűnő dolgok kelepcéit rejtik magukban.

34. Hát ki nem látja be, hogy mennyire segít eme Istennel való egyesülés elérésében a rendezett életközösség és a szabadon elfogadott fegyelmezett életmód? Ez bizony egyre jobban szükségesnek látszik mindenkinek, *aki visszatér szívéhez* (vö. Iz 46,8),⁶ e kifejezés bibliai jelentése szerint, amely mélyebben kifejezésre juttat valamit érzéseinkből, gondolatainkból és elképzeléseinkből, és amelyet átjár a végtelen, az abszolút és örök sorsunk értelme. Zavaros korunkban a szerzeteseknek tanúságtételükkel azt az embert kell megmutatniuk, aki életelvével ragaszkodva saját céljához, amely az élő Isten, valóban egyesítette, feltárulkozóvá és nyitottá tette életének magasztosságát és állhatatosságát Istenben, mert képességeit egységesítette, gondolkodását megtisztította és érzékeit lelkivé formálta.

35. Annak mértékében, ahogyan a külső feladatokat vállaljátok, vissza kell vonulnotok e tevékenységtől a rejtőzködő, összeszedett lelki élethez. Ha pedig Istenért végeztek munkát, ti magatok ügyeljétek arra, hogy maradjon időtök az elvonulásra, és eszmét cserélhessetek testvéreitekkel és nővéreitekkel az üdvös dolgokról. Mivel a mai életben túlságosan sok az elfoglaltság és a lelki megterhelés, célszerű, hogy külön is hosszabb időt szakítsatok arra, hogy a napi imádkozás idejét megnyújtsátok. Ezt az időt pedig osszátok fel időszakokra hivatásotok körülményeinek és természetének megfelelően. Ha a ház, amelyhez tartoztok, a testvéri vendéglátást nagylelkűen gyakorolja, a ti feladatotok lesz, hogy ennek időtartamát és módját megállapítsátok, hogy minden üres fecsegést elkerüljétek, hogy minél könnyebb legyen vendégeiteknek bensőséges kapcsolatba kerülni Istennel.

⁶ A *Vulgata* szóhasználata szerint.

36. Bizony abban van a szokások ereje és jelentősége, hogy mindennapi életetek ritmusát elrendezik. Az éber és figyelmes lelkiismeret ezeket ne csak a regula kötelező előírásai szempontjából nézze, hanem azon előnyök szempontjából is, amelyek belőlük származnak, amennyiben mélyebb lelkiiséget eredményeznek. Meg kell azonban állapítanunk: a szerzetesi kötelmek nem annyira az értelemnek megfelelő tanítást vagy az akaratnevelést igénylik, hanem azt az igazi kezdeményezést, melynek célja, hogy az ember legbensőbb lelkiismeretében a keresztény élethez idomuljon az evangéliumi boldogságok szellemében.

37. A zsinat a tökéletesség elérésére jóváhagyott tanítást (vö. LG 43) úgyszólván az intézmények örökségének tekinti, azon legnagyobb javak egyikének, amelyeket meg kell osztani veletek. Mivel pedig ez a tökéletesség az Isten és a testvérek szeretetére irányuló egyre fokozódó előrehaladásban van, ezt a *tanítást* biztos és határozott módon úgy kell értelmezni, mint az életre való tanítást, amelyet ténylegesen meg kell valósítani. Ebből következik, hogy azok a törekvések, amelyeket az intézmények követnek, nemcsak bizonyos alkalmazásokat jelentenek, amelyeket a világ változásainak figyelembevételével léptetnek életbe; hanem hozzá kell járulniuk ama gyümölcsöző segédforrások feltárásához is, amelyek feltétlenül szükségesek ahhoz az életvitelhez, amelyet az Isten és az emberek iránti szeretet mozgat.

38. Ezért mind a közösségek, mind a személyek számára, akik az előbbieket alkotják, szükségessé válik, hogy a *lelki* állapotból, ahogy mondják, átmenjenek abba az állapotba, amely valóban *szellemi* (vö. 1Kor 2,14–15). Hát az az *új ember*, amelyről Szent Pál beszél, nem Krisztus egyházának teljessége, s egyben nem e teljességben való részesedés, amely minden keresztényre tartozik? Az ilyen életet megteremtő akarat a szerzetesi családokat mintegy keltető helyekké teszi, ahol az isteni élet csírája kibomlik, amely a keresztség által mindnyájatokba be van oltva, és megszenteltségek által, amely tökéletes életmódokban jut kifejezésre, bőséges termést hozhat.

39. Jóllehet tökéletlenségtől szenvedtek, mint minden keresztény, mégis igyekeztek olyan életfeltételeket teremteni, amelyek alkalmasak bármely rendtársatok lelki fejlődésének ápolására. De hogyan lehet elérni ezt, ha nem állapítjátok meg ennek pontosabb szabályait az Úrban, még a legközismertebbeket is, hogy aztán ezek alapján érintkezzetek az egyes testvérekkel? A szeretet ugyanis – ne feledkezzünk meg erről – olyan dolgokra serkentő remény, amelyek által mások előre haladhatnak a mi testvéri segítségünk közreműködésével. Ennek az autentikus kincsnek a jele pedig ama derűs egyszerűségben mutatkozik meg, amellyel ki-ki beláthatja, hogy a másinak mi nyomja a szívét (vö. Gal 6,2). Ha egyes szerzeteseknek úgy tűnik, hogy saját életüket a közösségi élet elnyomja, ahelyett hogy kibontakoztatná, hát ez nem azért történhetik meg, mert e közösségből hiányzik az a jóság és kedvesség, amely a reményt táplálja? Mert bizony nem kétséges, hogy bármely gyülekezet sajátos szellemisége, a baráti viszony, a testvéri együttműködés ugyanazon apostolság gyakorlásában, továbbá a kölcsönös segítség abban az életközösségben, amelyet éppen azért vállaltunk, hogy Krisztust jobban szolgálhassuk, mindezek nagyban elősegíthetik a mindennapi érintkezés ezen útját.

40. Az efféle problémák fölött való töprengés vetette fel azt a gondolatot, hogy kisebb közösségeket kellene létrehozni. Szinte önkéntelenül feltört ugyanis bizonyos ellenszenv azon folyamat ellen, hogy a nagy városok lakossága eltömegesedik,

ugyanakkor jelentkezik az a kényszer is, hogy kisebb lélekszámú közösségek a mai városokhoz alkalmazkodjanak. Ilyen körülmények között kell közelebb kerülni a mindennapi életben a néphez, amelyhez el kell vinni az evangélium fényét. Mindezek az okai annak, hogy bizonyos intézmények azt javasolják: hozzanak létre olyan közösségeket, amelyek kevés tagból állnak. Az ilyenek valóban alkalmasak arra, hogy szorosabb kapcsolatot teremtsenek a szerzetesek között, és elősegíthetik a kötelességek testvériesebb vállalását. Azonban, ha az imént körvonalazott forma lehetővé is tesz bizonyos szellemi együttélést, mégis tévedne az, aki úgy vélné, hogy ez elég az előrehaladáshoz és a lelki gyarapodáshoz. A kisközösségek ugyanis, ahogyan ez nyilvánvalóvá vált, inkább nehezebb feladatok elé állítják a testvéreket, mintsem könnyebbé tennék az életüket.

41. Azonkívül az az igazság, hogy sok szerzetesnek a nagy számú taggal rendelkező közösségek jobban megfelelnek. Ilyenek létrehozását javallják bizonyos szertetszolgálatok, szellemi tevékenységek vagy a szemlélődő szerzetesi élet. Ott ugyanis mindig tökéletes egységben lehet a szív és az ész, és teljes összhangban a szellemi és természetfeletti cél, amelyre törekszenek. Egyébként tekintet nélkül a közösségek nagyságára, akár kicsik, akár nagyok, a tagok csak akkor képesek használni, ha az evangéliumi szellem szakadatlanul élteti, az ima pedig táplálja őket; továbbá ha lelki nagyságukkal kiölik magukból a régi embert, majd a szükséges fegyelemmel és a keresztáldozat adományával kialakítják magukban az újat.

IV. SPIRITUÁLIS MEGÚJULÁS ÉS NÖVEKEDÉS

42. Szeretett testvéreim és nővéreim, miért ne akarnátok mélyebben megismerni őt, akit szerettek, és akit meg akartok ismertetni az emberekkel? Hát hozzá fűz benneteket az imádság! Ha nem érzitek már az imádság ízét, fel fog lángolni bennetek az utána való vágy, ha alázatosan könyörögtök. Ne feledkezzetek meg a történelem tanúságáról: az imádsághoz való hűség ragaszkodás vagy annak elhanyagolása mindig a szerzetesi élet virulásának vagy hanyatlásának a jele volt.

43. Az imádság ugyanis az Istennel való bensőséges érintkezés felfedezése, törekvés az imádsásra, a közbenjárás szándékának kifejeződése. A keresztény életszentség gyakorlata bizonyítja az imádság kreativitását: ebben nyilvánítja ki magát Isten szolgálói lelkének és szívének. A Lélek adományai bizony sokfélék, de mindig kieszközik számunkra, hogy Istennek bensőséges és valóságos megismerését megtapasztaljuk. Enélkül nem fogjuk megérteni sem a keresztény és szerzetesi élet valódi értékét, sem nem lesz erőnk előrehaladni benne azon remény örömeivel, amely sohasem hagy cserben.

44. A Szentlélek kétségkívül megosztja veletek azt a kegyelmet, hogy megtaláljátok Istent az emberek szívében, aki maga tanít benneteket arra, hogy úgy szeressétek őket, mint testvéreiteket. Ugyancsak ő segít benneteket abban, hogy az események összefüggéseiben felismerjétek szeretetének üzeneteit. Ha tehát alázatosan figyelünk az emberekre és a dolgok összefüggéseire, Jézus szelleme megvilágít bennünket, és gazdaggá tesz bölcsességével, feltéve, ha áthat az imádság szelleme.

45. Hát az egyensúlytévesztés az élet közös feltételei és a személyes gondolkodás, sőt a szemlélődés követelményei között (vö. GS 8) nem egyike korunk nyomorúságainak? Sok ember – s közöttük nem kevés fiatal – elveszítették életük értelmét, s aggódva keresik saját létük célját, nem tudván azt, hogy Krisztus, egyházán keresztül, válaszolni tudna elvárásaikra! Az efféle tényeknek arra kell serkenteniük benneteket, hogy komolyan elgondolkodjatok arról, amit az emberek joggal elvárnak tőletek, hiszen ti kifejezetten és véglegesen magatokra vállaltátok azt a kötelezettséget, hogy az ige, *az igaz fény, mely megvilágít minden embert* (Jn 1,9), szolgálatában éltek. Tudatában kell tehát lennetek annak, hogy mekkora jelentősége van életetekben az imádságnak, és azt serényen kell gyakorolnotok. Hiszen a hűségesen végzett mindennapos könyörgés, minden egyes testvérért és nővérért, elemi követelmény. Ezért tulajdonítsatok ennek nagyobb fontosságot alapszabályaitokban és az életben.

46. A belső ember észreveszi, hogy az isteni szeretetnek mintegy követelménye a hallgatás; ehhez szokás szerint magányra van szüksége, hogy meghallja, *mikor Isten a szívéhez szól* (Oz 2,14). De figyelmeztetnünk kell arra, hogy ha a hallgatás nem lenne más, mint a zaj és a beszéd hiánya, nem lenne képes a lélek kifejteni benne hatékonyságát. Nélkülözné az egész megvilágító lelki erőt, sőt még akadályozhatná is a testvéri szeretetet, ha ugyanabban az időben másokkal is kellene foglalkoznia. Az Isten-nel való bensőséges kapcsolat keresése ugyanis az egész ember csendjének szükségességét igényli, akár azokról van szó, akiknek zajban és tömegben kell megtalálniuk Istent, akár azokról, akik szemlélődésnek adják át magukat.⁷ A hit, a remény, az istenszeretet, amely készen áll a Szentlélek ajándékainak befogadására, nemkülönben a testvéri szeretet, amely nyitott mások misztériumára, magukban hordozzák, mint valamiféle követelményt, a hallgatás szükségességét.

47. Végül emlékezetekbe kell-e idéznünk azt a sajátos jelentőséget, amelyet közösségeitek életében az egyház liturgiája játszik, középpontjában az eucharisztikus áldozattal, amelyben összekapcsolódik a belső könyörgés a külső szertartással? (Vö. SC) Szerzetesi fogadalmatok pillanatában az egyház Istennek ajánlott fel benneteket, szoros egységben az eucharisztikus áldozattal (vö. Ordo professionis religiosae). Önmagatok ezen felajánlásának nap mint nap valósággá kell válnia, ténylegesen és folyamatosan megújulva. E megújulásnak legfőbb forrása a szentáldozás, Krisztus testének és vérének vétele; ez serkentsen szüntelenül benneteket arra, hogy szeretni akarjatok, de még inkább arra, hogy élteteket feláldozzátok (vö. PC 15).

48. A Krisztus nevében létrejött közösségeiteknek középpontja magától értetődően az eucharisztia, *a jámborság szentsége, az egység jele, a szeretet köteléke* (vö. SC 47). Illő tehát, hogy láthatóan a házi kápolnában gyülekezzetek, amelyben a legszentebb eucharisztia jelenléte azt fejezi ki és egyben azt eredményezi, aminek minden szerzetes családban legfőbb hivatásnak kell lennie ugyanúgy, mint bármely keresztény gyülekezetben. Az eucharisztia, amely által szüntelenül hirdetjük az Úr halálát és feltámadását, és felkészülünk dicsőséges eljövételére, folytonosan emlékezetekbe idézi azokat a testi és lelki gyötrelmeket, amelyek közepette Krisztust keresztre feszítették, de amelyeket szabadon vállalt, elmenve egészen a halálig, mégpedig a kereszthalálig.

⁷ Vö. Sacra Congregatio pro Religiosis et Institutis saecularibus: Instr. *Venite seorsum*, in AAS 61 (1969) 674–690; Üzenet a szemlélődő életet élő monachusoktól a püspöki szinódushoz, 1967. október 10-én, in *La Documentation Catholique*, 64. köt., Paris, 1967, 1907–1910. hasáb.

Azok a szorongattatások, amelyekkel szembekerültök, szolgáltsanak nektek alkalmat arra, hogy együtt szenvedjétek Krisztussal. Ajánljátok fel az Atyának azt a sok csapást és igazságtalan szenvedést, amelyek testvéreinket sújtják, és egyedül Krisztus áldozatából nyerhetnek értelmet a hit fényében.

49. Így hát a jelen világ is ott van életek legbelső zugaiban, melyet átengedtetek az imádságnak és az áldozatnak, amint azt a zsinat is határozottan állítja: *Senki se gondolja azt, hogy a szerzetesek megszenteltségükkel idegenné válnak embertársaik számára, vagy haszontalanná a földi államban. Még ha olykor nem is használnak közvetlenül kortársaiknak, mégis misztikus módon együtt vannak azokkal Krisztus szívében, és lelkiileg együttműködnek velük, hogy a földi állam épülete mindig az Úrban bírja alapjait, és feléje irányuljon, nehogy hiába dolgozzanak azok, akik építik* (LG 46).

50. Az egyház eme feladatában való részvétel csak akkor valósulhat meg – a zsinat erre határozottan felhívja a figyelmet –, ha a szerzetesek elfogadják és támogatják kezdeményezéseit és javaslatait a biblikumban, a liturgiában, a pasztorációban, az ökumenizmusban, a missziós és szociális tevékenységben (PC 2c). Szem előtt tartva a tanítást és a rá épülő pasztorális tevékenységet, ezeken a területeken tevékenykedjétek, de mindig őriztétek meg *intézményeitek sajátos jellegét*. Emlékezzétek azonban arra, hogy a mentesség csak intézményeitek belső rendjére vonatkozik, és nem vesz ki benneteket azon püspökök joghatósága alól, akikhez tartoztok, *amennyiben pasztorális kötelességük végzése és a lelkek szabályszerű gondozása megkívánja* (CD 35.3). Egyébként ti másoknál jobban kötelesek vagytok folytonosan szem előtt tartani, hogy az egyház tevékenysége Krisztus tevékenységét folytatja az emberek javára. De erre csak akkor lehettek képesek, ha Krisztus életútját követitek, aki mindent az Atyára vezetett vissza: *Mert minden a tiétek. [...] Ti pedig Krisztuséi, Krisztus viszont az Atyáé* (1Kor 3,22–23; vö. GS 37). Isten hívása ugyanis a legközvetlenebb és a leghatékonyabb módon azon út felé irányít benneteket, amely az örök királyságba vezet. Lelki küzdelmeken keresztül, amelyek elkerülhetetlenek minden olyan életformában, amelyek valóban szerzetesiek, *nagyszerű és kiváló tanúságot tesznek arról, hogy a boldogságok lelkülete nélkül nem lehet a világot átformálni és Istennek felajánlani* (LG 31).

V. VÉGSŐ FIGYELEMFELHÍVÁS

51. Krisztusban szeretett fiaim és leányaim, hogy a szerzetesi élet megújuljon, a járulékos formákat kell azokhoz a változásokhoz alkalmazni, amelyek az egész emberi élet feltételeit érintik, mivel gyorsan és széles körben terjednek. De ezt csak akkor tudjátok megvalósítani, ha megőrzitek az egyház által elfogadott *stabil életformákat* (LG 43), ugyanakkor saját intézményeteknek eredeti és csorbítatlan hivatását megújítjátok. Bármely élőlény alkalmazkodása azon tényezőkhöz, amelyeknek környezetében él, nem azt jelenti, hogy saját eredeti identitását feladja, hanem azt, hogy megerősíti magát saját természetének éltető erejével. Mélyen megértve a jelen folyamatokat és a modern emberek igényeit, úgy kell cselekednetek, hogy a ti forrásaitokból a tiszta víz új erővel törjön elő. Az efféle hivatás alkalmas a lélek tűzbe hozására, de számolni kell azzal, hogy nehéz.

52. Ma igen izgató kérdés nyugtalanít bennünket, tudniillik az, hogy az evangélium hírnöke miként férközhetik be a polgári létformába, amely a sokaság sajátja; hogyan kell cselekedni azon rétegekben és pártokban, ahol a lélek új kultúrája készül, amelyben az új emberi ideál kialakul, amely úgy vélekedik, hogy már nem szorul megváltásra. Mivel mindenki meg van hívva az üdvösség misztériumának szemlélésére, jól értsétek meg, hogy milyen súlyos kötelesség hárul valamennyietek életére, és milyen indíttatás ered ezekből a kérdésekből apostoli buzgalmatok gyakorlására! Kedves szerzetesek és szerzetesnők, azon módok szerint, amelyeket Isten hívása elvár szellemi családjaitoktól, megfeszített lélekkel tartoztok figyelni az emberek szükségleteire, nehézségeikre és vizsgálódásaikra, s közöttük imádkozással és tevékenységgel tanúságot kell tennetek a szeretet, az igazságosság és a béke jó hírének hatékonyságáról. Az a törekvés, amellyel az emberek egyetemes családja inkább óhajtja testvéri szeretettől átítatva élni életét, akár magánemberek, akár nemzetek között, főleg azt igényli, hogy gondolkodásunk és lelkünk tartása átalakuljon. Az efféle feladat, amely Isten egész népének sajátja, különösképpen rátok tartozik. De hogyan lehet ezt helyesen elvégezni, ha hiányzik az égiek okozta öröm, amely Isten bizonyos megtapasztalásából származik? Ez teljesen világossá teszi, hogy a szerzetesi élet alapvető megújításának jelentősége abban van, hogy hozzájárul magának az egyháznak és a világnak megújulásához.

53. Ha valamikor, akkor ma főleg olyan férfiakra és nőkre szorul a világ, akik hisznek az Úr ígében, a feltámadásban és az örök életben, mégpedig úgy, hogy egész földi életüket ezen szeretet igazságának tanúsítására fordítják, mely mindenki számára nyitva áll. Az egyház, történelme folyamán, szüntelenül felfrissül és megújul oly sok szerzetes és szerzetesnő szentségétől, akik az evangéliumi tökéletességnek más-más formáját követik, s életükkel tanúságot tesznek a végtelen szeretetről, Jézus Krisztusról. Hát nem kell a mai embernek ezt a kegyelmet mintegy isteni és éltető sugallatnak tartani, mintegy saját maga felszabadításának, amely örök és teljes boldogságot ígér? Amikor az ilyen isteni öröme előre tekintetek, a hit igazságait ismét megerősítitek, s e világ szükségleteit keresztény módon annak normái szerint értelmeztetek, és hivatásokat követelményeit nagylelkűen az élet javára fordítjátok. Itt az idő, hogy lelkiismeretek megújítására a legnagyobb figyelemmel gondot fordítsatok, ha szükségét érzitek, sőt gondoljátok át újra egész életeteket, hogy minél hűségesebbek lehessetek.

54. Krisztusnak ama édes szeretetével tekintünk rátok, amellyel tanítványait *kicsiny nyájnak* nevezte, és kinyilatkoztatta nekik, hogy Atyja akarata szerint nekik ajándékozta országát (vö. Lk 12,32), kérve kérünk benneteket, hogy őrizzétek meg a *legkisebbek* egyszerűségét, akiről az evangélium szól. Igyekeztek ezt elérni a Krisztussal való legbensőségesebb kapcsolatban vagy érintkezésben, amellyel testvéreitekhez is közelebb kerültök. Akkor majd megtapasztaljátok a *Szentlélektől ujjongó lélek* örömét, azoknak sajátját, akiket beavattak Isten országának titkaiba. Ne törekedjetez arra, hogy azon *okosak és bölcsék* tömegébe tartozzatok, akik számának gyarapítását minden körülmény segíti, de akik elől ezek a titkok el vannak zárva (vö. Lk 10,21). Legyetek valóban szegények, szelídek, szentségre szomjazók, irgalmasok, tisztaszívűek, egyszóval olyanok, akik által a világ megismerheti Isten békéjét (vö. Mt 5,3–11).

55. Az az öröm, amelyet abból merítetek, hogy örökre az Úréi vagytok, a Szentlélek páratlan ajándéka. Ezt az örömet élvezni már megadatott nektek. Attól a vidámságtól átítatva, amelyet Krisztus megpróbáltatások közepette is meg fog őrizni számotokra, bizakodva nézhetek a jövőbe. Az, ahogyan közösségeitekből ez a vidámság árad, mindenki számára bizonyítja, hogy az életforma, amelyet választottatok, oltalmaz benneteket a hármass lemondás által, amely a szerzetesi hivatásokban bennfoglaltatik, és egyre jobban kitágítja életeteket Krisztusban. Titeket és életmódokat látva, a fiatalok helyesen be fogják látni, hogy Jézus hívása sohasem szűnik meg közöttük (vö. Mt 19,11-12; 1Kor 7,34). A zsinat éppen erre figyelmeztet benneteket: *Emlékezzenek arra a rendtagok, hogy saját életük példája a legjobb ajánlása intézményüknek, és meghívás a szerzetesi élet vállalására* (vö. PC 24).

Egyébként nem kétséges, hogy püspökök, papok, szülők, keresztény nevelők kiváló tisztelettel és nagy szeretettel figyelnek benneteket, és sokakban ébresztik fel a vágyat, hogy társként csatlakozzanak hozzátok. Így válaszolnak Krisztus hívására, amely tanítványai lelkében szüntelenül felhangzik.

56. Az Úr hön szeretett édesanyja, akinek példájára életeteket Istennek szenteltek, eszközölje ki számotokra nap mint nap azt a tartós örömet, amelyet csak Jézus tud adományozni. Bárcsak életetek, amelyet az ő példája szerint rendeztetek el, tanúságot tenne *ama anyai érzésről, amely mindenkit, aki együttműködik az egyház apostoli küldetésében, szükségképpen fellelkesít az emberek megújítására* (LG 65). Igen szeretett fiaim és leányaim, az Úr öröme formálja át neki szentelt életeteket, és az ő szeretete tegye azt gyümölcsözővé. Az ő nevében szívükből adjuk nektek apostoli áldásunkat.

Kelt Rómában, Szent Péternél, június havának 29. napján, Péter és Pál szent apostolok ünnepén, az Úrnak 1971., pápaságunknak pedig kilencedik évében.

VI. Pál

Püspökök Szent Kongregációja
Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációja

MUTUAE RELATIONES

A püspökök és szerzetesek
kölsönös kapcsolatainak irányelvei

1978. május 14.

A fordítás alapjául szolgált: *Notae directivae pro mutuis relationibus inter episcopos et religiosos in ecclesia*, in AAS 70 (1978) 473–506.

Fordította: Diós István

A fordítást az eredetivel egybevetette: Várnai Jakab OFM

BEVEZETÉS

A kölcsönös kapcsolatok Isten népének különböző tagjai között napjainkban különlegesen felhívták magukra a figyelmet. Az egyház misztériumáról szóló zsinati tanítás és az emberi kultúra szüntelen változásai olyan körülményeket hoztak létre, melyekből teljesen új problémák születtek, s egy részük, még ha kényes és bonyolult is, kétségtelenül pozitív eredmény. Ezek közé tartozik a püspökök és szerzetesek kölcsönös kapcsolata, mely különleges figyelmet igényel. Kétségtelen csodálatot vált ki a tény, ha valaki csak azt az egyet mérlegeli – mely valóban megfontolásra érdemes –, tudniillik hogy a földkerekségen több mint 1 millió szerzetesnő él, azaz minden kétszázötvenedik nő szerzetes, s mellettük kb. 270 ezer a férfi szerzetes: közülük a szerzetespapok az egész papság 36,6%-át teszik ki, sőt Afrika és Latin-Amerika bizonyos részein több mint a felét.

Mindkét kongregáció, a Püspökök Szent Kongregációja és a Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációja tíz évvel a *Christus Dominus* és a *Perfectae caritatis* közzététele (1965. október 28.) után – kikérvén és meghallgatván a nemzeti püspök-kari konferenciák, szerzetesi tanácsok és az általános szerzetes előjárók nemzetközi unióinak véleményét – együttes ülést tartottak (1975. október 16–18.). Ezen az összejövetelen a következő főbb kérdéseket tárgyalták:

a) Mit várnak a püspökök a szerzetesektől?

b) Mit várnak a szerzetesek püspököktől?

c) Milyen konkrét eszközök szükségesek ahhoz, hogy a püspökök és szerzetesek egyházmegyei, nemzeti és nemzetközi szintű kapcsolatai rendezettek és gyümölcsözők legyenek?

Miután az általános elveket meghatározta és az atyák elé terjesztett szöveghez kiegészítéseket adott, a gyűlés elhatározta egy lelkipásztori irányú szöveg kidolgozását.

Most tesszük közzé e dokumentumot, melynek létrejöttében részt vett a Keleti Egyházak és a Népek Evangelizációjának Szent Kongregációja is.

A dokumentum tárgya világosan körülhatárolt: a püspökök és bármely területen élő, bármely rítushoz tartozó szerzetesek kapcsolatáról lesz szó, főként azzal a céllal, hogy e kapcsolat gyakorlata minél jobb legyen. Közvetlenül azokról a kapcsolatokról lesz szó, melyeknek a helyi ordináriusok és a szerzetes intézmények, illetve a közösségi életet élő társaságok között kell lennie; a világi intézményekről tehát közvetlenül nem lesz szó, legfeljebb annyiban, amennyiben a megszentelt élet s a helyi egyházba való beépülés általános elvei (vö. PC 11) rájuk is vonatkoznak (vö. CD 33).

A dokumentum egy *tanító* és egy *normatív* részre oszlik. Célja az, hogy olyan irányvonalakat jelöljön ki, melyek napról napra jobban megvalósíthatóvá teszik a II. Vatikáni Zsinat megújító elveit.

ELSŐ RÉSZ NÉHÁNY TANBELI ALAPELV

Mielőtt megfogalmaznánk a püspökök és a szerzetesek kapcsolatára vonatkozó lelkipásztori szabályokat, fontosnak látszik bemutatni annak a tanításnak az össz-képét, mely e kapcsolatok vezérlő elveit meghatározza. Ez az összefoglaló bemutatás feltételezi a zsinat teljes tanítását.

I. FEJEZET AZ EGYHÁZ MINT ÚJ NÉP

Nem test szerint, hanem a Lélekben (LG 9)

1. A zsinat azáltal, hogy *misztériumnak* mutatta be az egyházat (vö. LG 1), szemünk elé állította egyedülálló természetét. Pünkösöd óta (vö. LG 4) a világban él egy új nép, melyet a Szentlélek éltet és Krisztusban azért gyűlik össze, hogy hazatérjen az Atyához (vö. Ef 2,18). E nép tagjai az összes nemzetek közül kapják meghívásukat, és olyan szoros egységet alkotnak (vö. LG 9), hogy egyszerű szociológiai formulákkal nem lehet magyarázni: jelen van benne az az *újdomság*, amely felülmúlja a természetes emberi rendet. Az egyház különböző tagjai közötti kölcsönös kapcsolatokat helyesen csak ebben a transzcendens szemléletben értelmezhetjük. Az a mozzanat, amelyre alapszik az egyház sajátos természete, a Szentlélek jelenléte: ő Isten népének élete és ereje, a közösség összetartója, küldetésének lendülete, a különböző adományok forrása, csodálatos egységének köteléke, alkotó erejének fénye és szépsége, és szeretetének lángja (vö. LG 4, 7, 8, 9, 12, 18, 21). A legutóbbi éveknek a Szentlélek jelenlétéből fakadó lelki és lelkipásztori újjáéledése – melyet egyáltalán nem homályosítanak el azok a visszaélések, melyek beleszűrődtek – nyilvánvalóvá tesz korunk különleges kiváltságát (vö. EN 75), mely a menyegzője napja felé siető egyház jegyesi fiatalságának megújításában mutatkozik meg (vö. Jel 22,17).

„Egy test”, melyben „mindenki tagja a másíknak” (Róm 12,5; vö. 1Kor 12,13)

2. Az egyház misztériumában a Krisztusban való egység a tagok egymás közti életközösségét követeli, mert „Istennek úgy tetszett, hogy az embereket nem egyenként, minden kapcsolattól függetlenül szenteli meg és üdvözíti, hanem népet alkot belőlük” (LG 9). A Szentlélek elevenítő jelenléte (vö. LG 7) hozza létre Krisztusban a szerves összetartozást: ő „teszi eggyé az egyházat a közösségben és a szolgálatban, ellátja különböző hierarchikus és karizmatikus ajándékokkal, kormányozza és gyümölcseivel ékesíti” (LG 4, vö. Ef 4,11–12; 1Kor 12,4; Gal 5,22).

Ami megkülönbözteti az egyes tagokat – az ajándékok, a hivatalok és a feladatok –, az kölcsönös kiegészítésül is szolgál, és az egy *test* egyetlen közösségére és küldetésére rendelődik (vö. LG 7; AA 3). Ha tehát valaki az egyházban pásztor, laikus vagy szerzetes, ez nem jelent különbséget a tagok közös méltóságában (vö. LG 32), hanem inkább egy élő szervezet tagjainak kapcsolatát és működését fejezi ki.

Arra hivatunk, hogy egyetlen „látható szentséget” alkossunk (LG 9)

3. Isten népe *újdonságának* kettős természete – vagyis hogy a látható társadalmi szerkezet és a láthatatlan isteni jelenlét bensőséges összefonódása – Krisztus misztériumához hasonlítható. Ezért „miként az isteni Igének a felvett és vele elválaszthatatlanul egyesült emberi természet az üdvösség élő szerveként szolgált, ugyanúgy Krisztus Lelkének, aki az egyházat élte, a Test felépítésére szolgál az egyház társadalmi szervezete” (LG 8; vö. Ef 4,16). E két elem benső összetartozása hozza létre az egyház *szentségi* természetét, mellyel a pusztán szociológiai szemléletet teljesen felülmúlja. A zsinat ugyanis állíthatta, hogy „Isten népe a világban az üdvözítő egység látható szakramentuma” (LG 9; vö. LG 1, 8, 48; GS 42; AG 1, 5) minden nép és minden ember számára.

A szemünk előtt zajló társadalmi fejlődés és kulturális átalakulás – jóllehet az egyháztól azt igénylik, hogy az emberi szempontokra jobban figyeljen oda – nem szorítják háttérbe azt a sajátos természetét, hogy az *üdvösség egyetlen szentsége*; sőt mindaz, amit a jelen változások közül támogatnia kell, hozzájárul ahhoz, hogy ez a sajátos természet még jobban kifejeződjék.

Az a küldetésünk, hogy tanúságot tegyünk az evangéliumról és hirdessük az evangéliumot

4. Az egyház minden tagja – pásztorok, laikusok és szerzetesek – a maga módján részesedik az egyház *szentségi* természetében; és sajátos feladataik szerint mindegyiküknek jelül és eszközül kell szolgálnia mind az *Istennel való egység*, mind a *világ üdvössége* számára. Valamennyiüknek kettős meghívása van ugyanis:

a) Az életszentségre: „Az egyházban mindenki, akár a hierarchiához tartozik, akár annak irányítása alatt áll, az életszentségre van hivatva.” (LG 39)

b) Az apostolkodásra: az egész egyházat „közös munkára készíti a Szentlélek, hogy Isten terve megvalósuljon” (LG 17, vö. AA 2; AG 1-5).

Épp ezért, mielőtt szemügyre vennénk az ajándékok, a hivatalok és feladatok különbségét, mint alapot hangsúlyoznunk kell a közös meghívást az Istennel való egységre a világ üdvösségeért. E meghívás, mint az egyház közösségében való részvétel jelét mindenki követeli a *Lélekben való élet* elsőbbségét, mely ezekről ismerhető fel: Isten igéjének hallgatása, a lélek benső imádsága, annak tudata, hogy a *Test* tagja, az egységgel való törődés, saját küldetésének hűséges teljesítése, önátadás a szolgálatban és az alázatos bűnbánat. A *Lélekben való életre* szóló általános keresztségi meghívásból világosság és erő fakad a püspökök és szerzetesek kapcsolataira is.

II. FEJEZET

A PÜSPÖKÖK SZOLGÁLATA AZ EGYHÁZ KÖZÖSSÉGÉBEN

Isten népének sajátos közössége

5. Az egyház különböző tagjai közötti szerves közösség annyira a Szentlélek gyümölcse, hogy feltételezi Jézus Krisztus történeti művét és az ő húsvéti exodusát. A Szentlélek ugyanis az Úr Lelke: Jézus Krisztus, „akit az Atya jobbjára felmagasztalt” (ApCsel 2,33), „a megígért Lelket az Atyától kiárasztotta a tanítványokra” (LG 5). Ha a Lélek a Test *lelke* (vö. LG 7), akkor Krisztus valóban a *Fő* (vö. LG 7); tehát kettőjük-

ből származik a tagok szerves összetartozása (vö. 1Kor 12-13; Kol 2,19). Tagjaiban nem lehet igazi tanulékonyosság a Szentlélek felé, ha nem hűségesek az Úrhoz, aki őt küldi; ugyanis Krisztus „tartja és fogja össze az egész Testet inakkal és izmokkal, s Isten szerint való növekedéséről is ő gondoskodik” (Kol 2,19).

Ezért az egyház szerves egysége nem csupán *lelki*, azaz a Szentlélektől való és minden más egyházi feladatot megelőző, hanem ugyanakkor *hierarchikus* is, azaz Krisztustól, a Főtől is ered. A Szentlélek ajándékai Krisztus akaratából és természetük szerint a testnek szólnak, melynek belső működését és cselekedeteit elevenítik. Krisztus „a Testnek a Feje, az őskézdet, az elsőszülött a halottak közül, hogy övé legyen az elsőség mindenben” (vö. LG 7; Kol 1,15-18). Az egyház szerves egysége tehát mind lelki, mind hierarchikus természete szerint Krisztustól és az ő Lelkétől egyszerre kapja életét és erejét. Ezért és joggal használta Szent Pál oly gyakran egymással összefüggésben a *Krisztusban* és a *Léleken* kifejezéseket (vö. pl. Ef 2,21-22).

Krisztus, a Fő van jelen a püspöki szolgálatban

6. Maga az Úr „egyházában különböző szolgálatokat alapított, melyek az egész Test javára szólnak” (vö. LG 18). Közülük a legalapvetőbb a püspöki szolgálat. A püspökök pedig hierarchikus egységben a római pápával püspöki kollégiumot alkotnak, hogy kifejezzék és megvalósítsák Krisztusnak, a Főnek feladatát az egyházban – amely szentségi valóság –; mert „a papokkal körülvelt püspökökben a hívők között az Úr Jézus Krisztus, a legfőbb pap van jelen... a püspökök, a főpap, pásztor és tanító Krisztus feladatában részesülnek, s az ő nevében cselekszenek” (LG 21; vö. 27, 28; PO 1-2; CD 2). Egyedül a püspök az, aki az egyházban a termékenység (vö. LG 18, 19), az egység (vö. LG 23) és a lelki hatalom (vö. LG 22) cselekményeit oly alapvetően végzi, hogy minden egyházi cselekvésre hatással van. Jóllehet Isten népében sok más feladat és kezdeményezés is van, a római pápa és a püspökök szolgálatahoz tartozik az oldás és szétválasztás, illetve a kötés és összekapcsolás szolgálata (vö. LG 21), mely a Szentlélek különleges ajándékának bőségét és azt a sajátos karizmat hozza magával, hogy elrendezzék a különböző feladatokat, tanulékony lélekkel figyelve az egyetlen elevenítő Lélekre (vö. LG 12, 24 stb.).

A püspöki szolgálat oszthatatlansága

7. A püspök a papok segítségével hármassal szolgálatot végez a hívők közösségében: tanít, megszentel és kormányoz (vö. LG 25-27; CD 12-20; PO 4-6), valójában azonban nem három egymástól független szolgálatról, hanem – miként Krisztus az Újszövetségben lényegében egyesítette a tanító, a pap és a pásztor szerepét, úgy a püspökök esetében is – egy és ugyanazon szolgálatról van szó. A püspöki szolgálatot tehát a különböző cselekményekben ez az oszthatatlanság kell, hogy jellemeze.

Ha olykor a dolog természete úgy kívánja, hogy a három közül az egyik mozzanatnak uralkodnia kell, a másik kettőt sem elhanyagolni, sem elválasztani nem szabad, nehogy az egész szolgálat benső épsége sérüljön. A püspök tehát nem kormányoz, nem is megszentel vagy tanít kizárólag, hanem a papok segítségével tanítva, megszentelve és kormányozva legelteti a nyáját. Éppen ezért szolgálatából következően – mivel ő maga „Isten titkainak fő megbízottja és nyájának gondozója” – a püspöknek felelnie kell az összes rábízott hívők életszentségének gyarapodásáért, tekin-

tetbe véve kinek-kinek a saját hivatását (vö. CD 15); tehát – és főként – a szerzetesi hivatást is.

A hierarchia feladata a szerzetesi élettel kapcsolatban

8. A római pápa és a püspökök feladatát a szerzetesi élet szempontjából vizsgálva világossá válik a szerzetesség egyházi jellege, tudniillik a szerzetesi élet szoros összefüggése az egyház életével és szentségével (vö. LG 44). Isten ugyanis a szent hierarchia tevékenységével a szerzeteseket Isten népében fokozottan a saját szolgálátára *szenteli* (vö. LG 44); s az egyház pásztorainak szolgálata által „a szerzetesi fogalmat nem csupán kánonjogi méltóságra emeli, hanem mint az Istennek szenteltség állapotát mutatja be liturgikus cselekményével” (LG 45; vö. SC 80.2). Ezen kívül a püspökök mint a püspöki kollégium tagjai egyetértésben vannak a pápával a következőkben: az evangéliumi tanácsok megvalósításának bölcs törvényekkel való szabályozásában (vö. LG 45); a beterjesztett szabályzatok törvényes jóváhagyásában (vö. LG 45), mely által elismerik és megerősítik egy-egy intézmény saját *küldetését* és kifejezik az új egyházak alapításáért való fáradozást (vö. AG 18, 27), a dolog természete szerint sajátos feladatokat és megbízásokat adva nekik; a felügyelő és oltalmazó törődésben, hogy az egyes intézmények „alapítójuk lelkülete szerint növekedjenek és virágozzanak” (vö. LG 45); s abban, hogy – tekintettel az egész egyház javára – néhány intézménynek exemptiót adnak a helyi ordinárius joghatósága alól (vö. LG 45), hogy „még inkább hozzájáruljanak a szerzetesi tökéletesség növekedéséhez” (vö. CD 35.3).

Néhány következmény

9. E rövid megfontolás az egyház *hierarchikus közösségéről* nem kevés meglátással szolgál a püspökök és szerzetesek kapcsolatainak kidolgozásához:

a) Az egyház testének *Feje* Krisztus, az örök Pásztor, aki Pétert és az apostolokat és az ő utódaikat, tudniillik a római pápát és a püspököket előljárókká tette. Szentségileg a helyetteseivé tette (vö. LG 18, 22, 27), s betöltötte a szükséges karizmákkal. Senki nem gyakorolhatja Isten népében a tanító, a megszentelő vagy a kormányzó hatalmat, ha nem az övékből részesedik és nincs velük közösségben.

b) Az egyház Testének *lelke* a Szentlélek. Isten népének egyetlen tagja sem birto kolja – bármilyen szolgálatot végezzen is – a Lélek összes ajándékait, hivatalait és feladatait, hanem közösségben kell lennie a többiekkel. A különböző ajándékok és tevékenységek Isten népében összedolgoznak, kiegészítik egymást, egyetlen közösséggé és küldetéssé.

c) A római pápával közösségben lévő püspökök Krisztustól, a Főtől kapják a feladatot (LG 21), hogy megállapítsák az ajándékokat és az illetékességi köröket, összefogják a sokféle erőt, kormányozzák az egész népet, hogy a világban mint az üdvösség jele és eszköze tudjon élni. Így tehát rájuk van bízva az a feladat is, hogy a szerzetesi karizmákkal törődjenek; annál is inkább, mert oszthatatlan pásztori szolgálatuk az egész nyáj *tökéletesítőjévé* teszi őket. Így tehát a püspökök, amikor a szerzetesi élettel törődnek, figyelembe véve annak sajátosságait, valódi lelkipásztori feladatot teljesítenek.

d) A pásztorok tehát, nem feledvén az apostol buzdítását, „ne uralkodjanak a rájuk bízottakon, hanem szívből legyenek a nyáj példaképei” (1Pt 5,3), tudatában vannak a *Lélekben való élet* elsőbbségének. Ez megköveteli, hogy *előljárók* és *tagok*, valóban *atyák*, de *testvérek* is, a hit *tanítói*, de főként Krisztus nyomában *tanítóánytársak* legyenek, *tökéletesítői* a hívőknek, ugyanakkor saját életszentségük igaz *tanúi* is.

III. FEJEZET A SZERZETESI ÉLET AZ EGYHÁZI KÖZÖSSÉGBEN

A szerzetesi intézmények egyházi természete

10. A szerzetesi állapot „nem közbeeső harmadik a klerikális és laikusi állapot között”; hanem e kettőből ered, mint „különleges ajándék” az egész egyház számára (vö. LG 43).

Ez az állapot Krisztus követése a közösségi életben az evangéliumi tanácsokra tett nyilvános fogadalom erejéből, tudniillik a tisztaság, a szegénység és engedelmeség fogadalmával, és annak vállalásával, hogy elhárít minden akadályt, ami „a szeretet lángolását és az istentisztelet tökéletességét gátolhatja” (LG 44). A szerzetes ugyanis „teljesen a mindenek felett szeretett Istené, s új, sajátos jogcím fűzi Isten szolgálatahoz és tiszteletéhez”, ami „különleges módon köti az egyházhoz és ennek misztériumához”, és arra készíti, hogy osztatlanul az egész test javára átadja magát (vö. LG 44).

Ebből nyilvánvaló, hogy a szerzetesi élet egészen különleges részesedés Isten népének *szentségi* természetéből. A szerzetesi fogadalmat tettek megszenteltsége elsősorban arra irányul, hogy eleven tanúságot tegyenek Krisztus kifürkészhetetlen misztériumáról, akit személyükben valójában megjelenítenek, „akár a hegyen imádkozik, akár a sokaságnak hirdeti Isten országát, akár gyógyítja a betegeket és nyomorultakat, vagy téríti a bűnösöket, akár megáldja a kicsinyeket és jót tesz mindenkivel, és mindig engedelmes az Atya iránt, aki őt küldte” (LG 46).

Az egyes intézmények sajátos jellege

11. Sok és sokféle szerzetes intézmény van az egyházban (vö. PC 7-10); s mind-egyik sajátos hivatást hordoz mint a Szentlélektől „kiváló férfiak és nők által” kapott és a szent hierarchia által törvényesen jóváhagyott ajándékot (vö. LG 45; PC 1, 2).

Az *alapítók karizmája* (ET 11) a *Szentlélek egyfajta megtapasztalása*, melyet átadtak tanítványaiknak, hogy aszerint éljenek, azt őrizzék, elmélyítsék és fejlesszék, egységben Krisztus testének szüntelen növekedésével. Éppen ezért „az egyház támogatja és oltalmazza a különböző szerzetesi intézmények sajátos jellegét” (LG 44; vö. CD 33, 35.1, 35.2 stb.). A *sajátos jelleg* az apostolkodásnak és a megszentelődésnek azt a sajátos stílusát is jelenti, mely a saját hagyományát úgy hozza létre, hogy tárgyi elemekben megragadható lesz.

Az egyház megújulásának és a kulturális fejlődésnek ezen időszakában meg kell őrizni minden intézmény identitását, hogy elkerülhessük egy nem eléggé körülírt helyzet veszedelmét, vagyis azt, hogy a szerzetesek – nem eléggé figyelve a sajátos

cselekvésmódra és tulajdonságokra – elmosódott körvonalakkal szövődnek bele az egyház életébe.

Az igazi „karizma” néhány ismertetőjegye

12. Minden hiteles karizmával együtt jár az egyház lelki életében valami eredeti újdonság és sajátos tevékenység, amely a környezet számára olykor kellemetlennek látszik és nehézségeket támaszt, mert nem mindig könnyű felismerni a Szentlélektől való eredetet.

Minden intézmény saját karizmatikus jellege, mind az alapítóban, mind tanítványaiban megköveteli az Úr iránti állandó hűséget; az ő Lelke iránti tanulékonytságot; a dolgokra okosan figyelő lelkületet, mely észreveszi az idők jeleit; az egyházhoz tartozás akaratát, a szent hierarchia iránti engedelmességet; a kezdeményezés bátorságát, az állhatatos odaadást, az alázatot az ellenkezés közepette. Az igazi karizma összefüggése a körülményekkel és a lélek szenvedéseivel állandó történeti összefüggést jelent a karizma és a kereszt között, amely anélkül, hogy az értetlenséget igazolná, nagyon hasznos a hivatás igazságának felismeréséhez.

Az egyes szerzeteseknek is megvannak a saját ajándékaik, melyeket a Szentlélek azért szokott adni, hogy az intézmény élete gazdagodjék, kibontakozzon és virágozzék a közösség összefüggésében és az állandóan megújuló tanúságtételben. Az ilyen ajándékok elismerése és helyes használata mindig attól függ, hogy megmutatkozik-e a megfelelés az intézmény közösségi értékeivel és az egyház szükségleteivel a törvényes tekintély ítélete szerint.

A szerzetesi tekintély szolgálatjellege

13. Az *előjárók* szolgáló és irányító feladatukat az adott szerzetesi intézményben, annak sajátos jellege szerint végzik. Tekintélyük azonban az Úr Lelkétől származik és a szent hierarchiától függ, mely az intézményt kánonjogilag felállította, és sajátos küldetését törvényesen jóváhagyta.

Most azonban, figyelembe véve Isten egész népének prófétai, papi és királyi természetét (vö. LG 9, 10, 34–36), hasznosnak látszik körülírni a szerzetesi tekintélyt, összehasonlítva a hármasság lelkipásztori funkcióval, tudniillik a tanítás, a megszentelés és a kormányzás feladatával, anélkül, hogy egyenlővé tennénk vagy összekevernénk a kétféle tekintélyt:

a) *A tanítás feladata:* a szerzetes előjárók saját intézményük evangéliumi lelkületének megfelelően a *lelki tanító* tekintélyével és illetékességével bírnak. Az egész szerzet s minden egyes közösség *lelki irányítását* kell végezniük, de őszinte egyetértésben a hierarchikus tanítóhivatallal, abban a tudatban, hogy rendkívül felelősségteljes feladatot töltenek be alapítójuk evangéliumi élettervében.

b) *A megszentelés feladata:* az előjáróknak különleges illetékessége és felelőssége van a *tökéletesedés* dolgában; külön feladatkörökkel: az intézmény céljának megfelelő szeretet gyarapítása, a kezdeti és a folyamatos képzés, az evangéliumi tanácsokhoz való közösségi és egyéni hűségnek elősegítése a regula szerint. Ha ezt a feladatot helyesen oldják meg, a római pápa és a püspökök értékes segítségnek tekintik a maguk megszentelő szolgálatához.

c) A *kormányzás feladata*: az elöljáróknak be kell tölteniük saját közösségük élete irányításának szolgálatát. Meg kell szervezniük az intézményt, biztosítaniuk kell saját küldetésének teljesítését, s hogy ez helyesen illeszkedjék a püspökök által irányított egyházi tevékenység egészéhez.

Az intézményeknek megvan a *maguk belső rendje* (vö. CD 35.3), melynek saját illetékességi köre van, s bizonyos *autonómia* illeti meg, melyet azonban az egyházban nem lehet *függetlenséggé* silányítani (vö. CD 35.3 és 35.4). Ezen autonómia helyes fokát és pontos illetékességi körét az általános egyházjog, valamint az egyes intézmények regulája, illetve konstitúciója tartalmazza.

Néhány eligazító következtetés

14. A szerzetesi életre vonatkozó megfontolásokból meríthetünk néhány magyarázó megjegyzést:

a) az egyes szerzetesek és szerzetesi közösségek arra hivatottak, hogy az egyházban a teljes Istennek átadottság nyilvánvaló tanúi legyenek, mert ez az ő keresztény létük alapvető iránya és életformájuk elsődleges törekvése. A szerzetesek pedig, bármi legyen saját intézményük jellege, arra szenteltetnek, hogy az egyházban, amely szentségi valóság, nyilvánvalóan vallják: „a boldogságok lelkülete nélkül lehetetlen a világot átformálni és Istennek ajánlani.” (LG 31)

b) Minden szerzetesi intézmény az egyházért keletkezett, sajátos értékeivel, különleges lelkületével és küldetésével azt kell gazdagítani. Éppen ezért a szerzetesek munkálják ki magukban a megújított egyháztudatot azáltal, hogy Krisztus testét építik, hűségesek a regulához és engedelmeskednek elöljáróiknak (vö. PC 14; CD 35.2).

c) A szerzetes elöljárók legelső és súlyos kötelessége, hogy minden erejükkel támogassák a tagok hűségét az alapító karizmájához, így mozdítván elő azt a megújulást, amit a zsinat parancsolt, s a mai idők is követelnek. Fáradozzanak azért, hogy a szerzetesek megfelelő irányítást és buzdítást kapjanak e cél eléréséhez. Ezért az elöljárók tekintsék kötelességüknek gondoskodni a tagok megfelelő és korszerű képzéséről (vö. PC 2d, 14, 18).

Minthogy a szerzetesi életnek természetéből következik, hogy a rendtagok részt vesznek az intézmény életében, az elöljárók támogassák ezt, „mert a tényleges megújulás és helyes alkalmazkodás csak akkor lehetséges, ha az intézmény minden tagja együttműködik” (PC 4).

IV. FEJEZET

A PÜSPÖKÖK ÉS SZERZETESÉK ISTEN NÉPÉNEK EGYETLEN KÜLDETÉSÉBEN

Az egyházi küldetés a „szeretet forrásából” ered (AG 2)

15. Isten népének egyetlen küldetése van, mely az egyház egész misztériumának a szívét képezi. Az Atya ugyanis „megszentelte” a Fiút, s „a világba küldte” (Jn 10,36), hogy közvetítő legyen Isten és az emberek között (vö. AG 3). Pünkösöd napján ő „elküldte az Atyától a Szentlelket, aki befelé megvalósítja üdvözítő művét, s az egyházat növekedésre indítja” (AG 4). Így az egyház Krisztusban és a Szentlélek által egész története folyamán „missziós természetű” (AG 2; vö. LG 17). Mindannyian, a

pásztorok, a laikusok és a szerzetesek egyaránt, mindenki a maga hivatásának megfelelően, arra az apostoli feladatra hivatott, mely az Atya szeretetéből ered. A Szentlélek pedig „élteti az egyházi intézményeket, mint lélek a testet, felkeltvén és éltetvén a hívők szívében ugyanazt a missziós lelket, amely Krisztusban izzott” (AG 4). Isten népének küldetése nem merülhet ki külső cselekedetekben, az apostoli munkát nem lehet a pusztán – bármennyire értékes – emberi haladásra redukálni, mivel minden lelkipásztori és missziós kezdeményezés részesedés az egyház misztériumában. Az egyház küldetése ugyanis természete szerint nem más, mint magának Krisztus küldetésének folytatása a világ történelmében; ezért elsősorban Annak engedelmeségében való részesedés (vö. Zsid 5,8), aki felajánlotta önmagát az Atyának a világ életéért.

Egységben kell lenni Istennel

16. Az Atyától eredő küldetés mindazoktól, akik a küldetést kapták, megköveteli a szeretet tudatos gyakorlását az imádság dialógusában. Ezért az apostoli megújulás jelen korszakában, miként mindig, bármilyen missziós feladat áll előttünk, a fő helyet az Istenről való szemlélődésnek, az ő üdvözítő tervéről való elmélkedésnek, s az evangélium világosságánál az idők jelei figyelésének kell biztosítani, hogy az imádság minőségileg is, mennyiségileg is gyarapodni tudjon.

Mindegyikünknek sürgetően szükségünk van arra, hogy becsüljük az imádságot és hozzá meneküljünk. A püspökök és munkatársaik, a papok (vö. LG 25, 27, 28, 41) „»az imádságnak és az ige szolgálatának szentelve magukat« (ApCsel 6,4), »Isten titkainak sáfáraiként« (1Kor 4,1) azon munkálkodjanak, hogy a gondjaikra bízottak valamennyien egy szív és egy lélek legyenek az imádságban, a szentségek vételével gyarapodjanak a kegyelemben, és hűségesen tanúskodjanak az Úr mellett” (CD 15). A szerzetesek pedig, mint akik arra hivatottak, hogy „az imádság szakemberei legyenek” (VI. Pál, 1966. 10. 28.), „Istent mindennél jobban keressék és szeressék, és minden körülmények között ápolják a Krisztussal együtt Istenben elrejtett életet (Kol 3,3), akitől ered és hevét kapja a felebaráti szeretet” (PC 6).

Az isteni gondviselés rendelése szerint a hívők közül ma nem kevesen érzik a készletetést, hogy közösségekbe gyűljenek össze; hallgassák az evangéliumot, elmélyülten elmélkedjenek és szemlélődjenek rajta. Éppen ezért, a küldetés hatékonysága érdekében valamennyien, főként a lelkipásztorok ügyeljenek az imádságra; ugyanígy a szerzetes intézmények sértetlenül őrizzék Istennek adottságuk formáját mind a kontemplatív élet közösségei a „jobbik rész egyre tökéletesebb birtoklásában (vö. PC 7; AG 18); mind az apostolkodó szerzetesek a Krisztussal való egység ápolásával és a róla való nyílt tanúskodással (vö. PC 8).

Az apostoli feladat különböző formái

17. Az apostoli tevékenység különböző kultúrák környezetében történik. Ezért az egyetlen küldetés mellett figyelembe kell venni „a különbségeket, melyek nem a küldetés belső természetéből következnek, hanem a körülményekből, melyekben e küldetés megvalósul. E körülmények függhetnek az egyháztól, a népektől, a közösségektől és az emberektől, akikhez a küldetés szól” (AG 6). E különbségek, melyek esetlegesek ugyan, de valóságosak, nagyon befolyásolják nem csupán a püspökök és

papok lelkipásztori szolgálatát, hanem a szerzetesi életformát és feladatokat is; és nem csekély alkalmazkodást igényelnek, főként a *vita activa* azon intézményeitől, amelyek nemzetközi méretekben tevékenykednek.

A püspökök és szerzetesek kapcsolataira vonatkozóan tehát a feladatok (vö. AA 2) és karizmák különbségei mellett (vö. LG 2) a kulturális és nemzeti különbségekre is gondolni kell.

Az egyetemes és részleges értékek kölcsönhatása

18. Abból az igényből, hogy az egyház misztériumát egyes régiók konkrét körülményei közé kell beültetni, szükségszerűen merül fel a probléma: hogyan hatnak egymásra Isten népének egyetemes és egyedi értékei.

A II. Vatikáni Zsinat nemcsak az egyetemes egyházzól szól, hanem a rész- és helyi egyházakról is, melyeket úgy mutatott be, mint az egyházi életet megújító tényezők egyikét (vö. LG 13, 23, 26; CD 3, 11, 15; AG 22; PC 20). Így tehát pozitív jelentése lehet bizonyos decentralizációs folyamatnak, mely hatással van a püspökök és szerzetesek kölcsönös kapcsolataira is (vö. EN 61–64).

Minden egyes részegyház gazdagodik azokkal az igazán emberi elemekkel, melyek egy-egy nemzetnek sajátjai. De ezeket az elemeket nem szabad úgy tekintenünk, mint a megosztás, a partikularizmus vagy a nacionalizmus jeleit, hanem mint az egységben megvalósuló változatosságnak és a megtestesülés beteljesedésének kifejezőit, mellyel Krisztus egész teste gazdagodik (vö. UR 14–17). Az egyetemes egyház ugyanis nem matematikai összege vagy szövetsége bizonyos részegyházaknak (vö. EN 62), hanem az üdvösség egyetlen szentségének egyetemes, egész és növekvő jelenléte (vö. EN 54). Ez a változatos egység azonban nagyon konkrét követelményeket támaszt a püspökök és szerzetesek feladatainak teljesítésében:

a) A püspökök és munkatársaik, a papok mindenekelőtt felelősek mind a helyi kulturális értékek megítélésében egyházuk életében, mind küldetésük egyetemességének őrzésében, mely az egész világba küldött apostolok utódaiként illeti őket (vö. CD 6; LG 20, 23, 24; AG 5, 38).

b) A szerzeteseknek, még ha pápai jogú intézmény tagjai is, érezniük kell, hogy az *egyházmegyei családhoz* tartoznak (vö. CD 34), és viselniük kell a szükséges alkalmazkodás terheit; támogassák a helyi hivatásokat, akár az egyházmegyes papságra, akár a megszentelt életformákra; saját rendjük jelöltjeit úgy neveljék, hogy a helyi kultúrában természetes életre szokjanak. Ugyanakkor ügyeljenek rá, hogy el ne veszítsék szerzetük sajátos hivatását, küldetését és értékeit.

A missziós kötelesség és a kezdeményezés

19. Nyilvánvalóan látható tehát, főleg a püspökök és szerzetesek sajátos szolgálatában és karizmájában, a missziós feladat. Ez azonban napról napra nehezebbé válik, mert ma olyan kulturális körülmények bontakoznak ki, melyeket főként két vonás jellemez: a materializmus (mely még a hagyományosan keresztény területek tömegeit is elborítja), s a nemzetek között növekvő kommunikáció, melynek révén az összes népek, a nem keresztények is könnyen kapcsolatba kerülnek egymással. Ezen kívül a mély változások, az emberi értékek növekedése és korunk sokféle nyomorúsága (vö. GS 43–44) sürgetően követelik egyrészt sok hagyományos lelkipásztori forma meg-

újulását, másrészt új apostolkodási módok felfedezését. Ilyen körülmények között az apostoli gondoskodásnak nagy szüksége van a Szentlélekre, aki természete szerint teremtő Lélek. Az apostoli találékonyság egész különlegesen megfelel a szerzetesi élet karizmatikus természetének. VI. Pál joggal mondta: „Szerzetesi fogadalmuknál fogva önként és szabadon elhagynak mindent és készek a világ határáig is elmenni, hogy hirdessék az evangéliumot. Vállalkozó szelleműek, apostolkodásuk gyakran egészen eredeti és oly nagyszerű, hogy az ember csak ámul rajta” (EN 69).

A lelkipásztorkodás koordinálása

20. Az egyház nem arra rendeltetett, hogy tevékenységek mozgalmá legyen, hanem arra, hogy „Krisztus eleven teste legyen a tanúságtételre”. Konkrét tevékenységében azonban szükségszerűen kijelöli és rendezi a sokféle feladatot és szolgálatot, melyek mind egyetlen lelkipásztori tevékenységgé fonódnak össze; meghatároz bizonyos irányvonalakat és sorrendi elsőbbségeket (vö. CD 11, 30.1, 35.5; AG 22, 29). Kitartóan kell keresni a sajátos körülmények között a megfelelő módot, ahogy az evangéliumi küldetés igazán eredményesen végrehajtható.

E kívánatos koordináció főbb központjai: a római Szentszék, az egyházmegyék s a maga helyén a püspöki konferencia (vö. CD 11, 38). Ezek mellett különböző területeken megfelelő más központok is vannak.

A szerzetesek együttműködése

21. A szerzetesség számára egy országon belül vagy országok között a Szentszék létrehozta a nagyobb elöljárók és az általános elöljárók tanácsait (vö. PC 23; REU 73, § 5), amelyek természetük és tekintélyük szerint különböznek a püspöki konferenciáktól. Elsődleges céljuk ugyanis az egyház küldetésébe beleszövődő szerzetesi élet előmozdítása; feladatuk, hogy tiszteletben tartva minden intézmény sajátosságait, segítsék a közös problémák megoldását, s ajánlják fel testvéri kezdeményezéseiket és tanácsaikat. Mindebből hathatós segítség származik a lelkipásztori munka összehangolásához is, főként, ha meghatározott időnként felülvizsgálják a különböző cselekvési programokat és a Szentszék előírásai szerint kölcsönösen ápolják a kapcsolatot a püspöki konferenciák és a nagyobb elöljárók tanácsai között.

Az exemptio lelkipásztori jelentősége

22. A pápa, tekintetbe véve magának az egyháznak a javát (vö. LG 45; CD 35.3), számos szerzetes családnak exemptiót engedélyezett, hogy egy-egy intézmény jobban kibontakoztathassa önmagát és nagylelkűbben, szélesebb körben szolgálhassa a közjót (vö. 8. pont).

Az exemptio önmagában semmifajta akadályt nem jelent a lelkipásztorkodás szervezésében vagy Isten népe tagjainak egymás közti jó kapcsolatában. „Az exemptio ugyanis leginkább a szerzetes intézmények belső rendjére vonatkozik, hogy az minél rendezettebb és egységesebb legyen; biztosítja a szerzetesi élet növekedését és tökéletességét, továbbá célja, hogy a pápa rendelkezessék felettük az egyetemes egyház, más illetékes felsőbbség pedig a joghatósága alá tartozó egyházak javára” (vö. CD 35.3, 35.4; ES I, 25–40; EN 69).

Az exempt szerzetesi intézmények tehát – hűségesen „sajátos jellegükhöz és feladatukhoz” (PC 2b) – mindenekelőtt a pápához és a püspökökhöz ragaszkodjanak, a szerzetesi engedelmisség szellemében bocsássák rendelkezésre szabadságukat és apostoli buzgóságukat; ugyanígy törekedjenek arra, hogy egyházmegyei családban intézményük sajátos küldetését és tanúságtételét megvalósítsák; végül mindig éleszék azt az apostoli érzékenységet és buzgóságot, mely megszentelt állapotuk sajátja.

A püspökök ismerjék el és értékeljék nagyra a részegyházaknak nyújtott segítséget e szerzetesek részéről, kiknek exemptiójában annak a lelkipásztori gondoskodásnak jelét is fellelhetik, amely őket a római pápával összeköti az összes népekre vonatkozó egyetemes törődésben (vö. 8. pont).

Az exemptiónak ez a felújítása, ha egyetértéssel részesévé válik a lelkipásztorkodásnak, jelentős mértékben hozzájárulhat mind az apostoli kezdeményezések, mind a missziós buzgóság erősödéséhez minden részegyházban.

A lelkipásztorkodás megszervezésének néhány szempontja

23. Mindabból, amit az egyházi küldetésről fentebb megfontoltunk, a következő irányelvek fakadnak:

a) Az apostoli tevékenység természete elsősorban azt kívánja, hogy a püspökök első helyet biztosítsanak a belső összeszedettségnek és az imádságnak (vö. LG 26, 27, 41); továbbá következik, hogy a szerzetesek sajátos jellegüknek megfelelően teljesen újuljanak meg és szüntelenül imádkozzanak.

b) Különleges gonddal kell támogatni „a szemlélődő élet különböző kezdeményezéseit” (AG 18), mert ennek kiváltságos helye van az egyház küldetésében, „bármenyire sürgetnek is az apostoli teendők” (PC 7). A szemlélődő rendek ugyanis – főként a mai, materializmussal fenyegető világban – radikálisan valósítják meg a szeretetre való meghívottságot (vö. LG 40), ami alapjában mindenkinek szól. E rendekben, miként Szent Bernát mondja, nyilvánvalóbb, hogy „Isten szeretetének oka Isten; módja a mindenek feletti szeretet” (De diligendo Deo, c. 1: PL 182, 584).

c) Isten népének tevékenysége a világban természete szerint egyetemes és missziós, mind az egyház természetéből következően (vö. LG 17), mind Krisztus parancsa miatt, aki az apostolkodásnak határtalan egyetemességet adott (vö. EN 49). A püspököknek és szerzetes elöljáróknak tehát ezt az apostoli tudatosságot ápolniuk kell és kezdeményezésekkel kell támogatniuk.

d) A részegyház jelenti azt a történelmi teret, ahol a hivatás kibontakozhat és elvégezheti apostoli munkáját; az evangéliumot ugyanis mindig egy meghatározott kultúra keretei között hirdetik és fogadják be (vö. EN 19, 20, 29, 32, 35, 40, 62, 63). Ezért a lelkipásztorkodás megújításában a képzés során e nagy jelentőségű tény is szem előtt kell tartani.

e) E két pólus: az egyetemesség és egy konkrét kultúra kölcsönhatásának az egység értékeinek megbecsülésén és megőrzésén kell alapulnia. Ezekről az értékekről semmiképp sem szabad lemondani, akár – az összes hívőket tekintve – a katolikus egyház egységéről, akár – a rend tagjait tekintve – egy szerzetesi intézmény egységéről van szó. Az a helyi közösség, mely ettől az egységtől elszakadt, két veszedelemmel találta magát szemben: „egyik az életet sorvasztó elkülönülés, majd ennek folyományaként a további szakadások: mert saját kisebb részei ugyanúgy elszakadtak tőle, mint ő az egyetemes egyház központjától; a másik, hogy az ilyen elszakadt

nemzeti egyházak saját függetlenségüket is veszélyeztették, mert a központtal való kapcsolat híján nem volt erejük szembeszegülni azokkal az erőkkel, melyek őket szolgásgába taszították és kihasználták” (EN 64).

f) Napjainkban a szerzetesektől ugyanazt a karizmatikus, eleven és találékony eredetiséget igénylik, mely az alapítóknak tündökölt, hogy jobban és buzgóbban vegyenek részt az egyház apostoli munkájában azok körében, akik az embereknek ma nagyobb részét képezik, s az Úr számára kedvesebbek: a *kicsinyek* és *szegények* között (vö. Mt 18,1-6; Lk 6,20).

MÁSODIK RÉSZ IRÁNYELVEK ÉS SZABÁLYOK

Az utóbbi évek tapasztalatai a fenti elvek figyelembevételével néhány, főként a gyakorlatot érintő irányelv és szabály megfogalmazásához vezettek. Ezek alapján a püspökök és szerzetesek kölcsönös kapcsolatai Krisztus egész testének épülésére tökéletesebbé válhatnak. A különböző irányelveket három egymást kiegészítő csoportban tesszük közzé:

- a) a képzés,
- b) a gyakorlati tevékenység,
- c) a koordináció szempontjából.

Feltételezzük a már érvényben lévő jogszabályokat, s olykor hivatkozunk rájuk; a tárgyra vonatkozó korábbi szentszéki dokumentumok teljességgel érvényben maradnak.

V. FEJEZET FELADATOK A TANÍTÁS TERÜLETÉN

A római pápa és a püspökök az egyházban az egész nyáj *hivatalos tanítói és megszentelői* (vö. 5-9. pontok). A szerzetesi előjáróknak különleges tekintélye van saját intézményük irányításában, és nagyon súlyos feladatuk a rend tagjainak képzése (vö. PC 14, 18; és 10-14. pontok).

A püspökök és előjárók tehát, mindenki a saját hivatalának megfelelően, de egymás között összhangban biztosítanak elsőbbséget a képzés feladatainak.

24. A püspökök a szerzetes előjárókkal egyetértésben ápolják, főként az egyházmegyes papságban, a világi munkatársakban és a helyi szerzetesekben az egyház szerkezetének és misztériumának, valamint a Szentlélek éltető bennünk lakásának eleven tudatát és tapasztalatát, közösen szervezett lelkeségi szemináriumok vagy előadások révén. Szorgalmazzák azt is, hogy egyre jobban becsüljék és gyakorolják mind a személyes, mind a közös imádságot, elfogadván a megfelelően előkészített új kezdeményezéseket is.

25. A szerzetesi közösségek, különösen a szemlélődők, saját lelkeségükhöz hűségesen (vö. PC 7, AG 40) nyújtsanak segítséget korunk emberének az imádsághoz és a

lelki élethez, kielégítvén a hit és a meditáció iránt megnövekedett igényét. Adjanak megfelelő alkalmat ahhoz is, hogy az érdeklődők alkalmas módon részt vehessenek liturgikus cselekményeikben, megtartván természetesen a klauzúrát és egyéb előírásokat.

26. A szerzetes előjárók mindent tegyenek meg azért, hogy testvéreik hűségesek maradhassanak hivatásukban. Tegyék lehetővé a megfelelő alkalmazkodást a kulturális, gazdasági és társadalmi viszonyokhoz, vigyázzván azonban arra, hogy ne szűrődjenek be a szerzetesi állapottal ellenkező szokások. A kulturális alkalmazkodás és a testvérek esetleges különleges tanulmányai olyan témákkal foglalkozzanak, melyek az intézmény sajátos hivatásához tartoznak: ne úgy tekintsék, mint rosszul értelmezett önmegvalósítást, mellyel személyes célokat érnek el, hanem valóban az adott szerzetes család apostoli céljait szolgálják, összhangban az egyház szükségleteivel.

27. A szerzetesek és szerzetesnők folyamatos képzése mellett nem szabad megfélemlkezni a szegénység és a rászorulókat iránti szolgálat tanúságtételének megújításáról sem; arra is ügyelni kell, hogy a megújított engedelmségben és tisztaságban a szerzetesi közösségek az egység és a felebaráti szeretet jeleivé váljanak.

Az aktív életet élő intézményekben, melyekben a szerzetesélet lényeges eleme az apostolkodás (vö. PC 8; AG 25) mind a bevezető, mind a későbbi képzésben az apostolkodás megfelelő súllyal szerepeljen.

28. A püspökökre mint az egyházmegye összes tagjainak hivatalos tanítójára és tökéletesedésük mesterére (vö. CD 12, 15, 35.2; LG 25, 45) tartozik a szerzetesi hivatás – minden intézmény sajátos lelkületének megfelelő – hűségének őrzése is. A püspökök e lelkipásztori feladatuk teljesítése közben tartsanak kapcsolatot a szerzetes előjárókkal, akik iránt a rendtagok *a hit szellemében* engedelmségben élnek (vö. PC 14). Mind a tanítást, mind a célokat tekintve legyenek nyilvánvaló közösségben a pápával, a Szentszék hivatalaival, a többi püspökkel és a helyi ordináriusokkal.

A püspökök papságukkal együtt legyenek bátor hirdetői a megszentelt életnek, védelmezői a szerzetesi közösségeknek, neveljenek hivatásokat, oltalmazzák bármely szerzetes család sajátos természetét lelki és gyakorlati téren egyaránt.

29. A püspökök és a szerzetes előjárók, mindegyik a maga illetékességi területén, buzgón terjesszék a zsinat és a pápai dokumentumok tanítását a püspökségről, a szerzetesi életről és a részegyházról, valamint ezek kölcsönös kapcsolatairól. Ennek érdekében eredményes formáknak látszanak: a) a püspökök és szerzetes előjárók összejövetelei, hogy ezeket a témákat valamennyien egyre mélyebben átlássák; b) tanfolyamok az egyházmegyes papság, szerzetesek és világi apostolok számára; c) kísérletek és tanulmányok a lelkipásztori kisegítőként dolgozó szerzetesek és szerzetesnők képzésére; d) megfelelő lelkipásztori dokumentumok az egyházmegye, egy tartomány vagy ország területére, melyek a hívők információit bővítik.

Ügyelni kell arra, hogy ez a képzés ne korlátozódjék szűk körre, hanem mindenki számára elérhető legyen.

Alkalmassnak látszik az is, hogy ezeket az ismereteket kiadványok, hírközlő eszközök, konferenciák, összejövetelek útján is terjesszék.

30. Mind az egyházmegyes papság, mind a szerzetesek tanulmányi rendjében kezdettől fogva legyen jelen Krisztus misztériuma, az egyház szentségi természete, a püspöki szolgálat és a szerzetesi élet az egyházban. Éppen ezért: a) a szerzeteseket és szerzetesnőket a noviciátustól kezdve arra neveljék, hogy tudjanak a részegyházról

és érezzenek érte felelősséget, ugyanakkor növekedjék hűségük sajátos hivatásukhoz; b) a püspökök gondoskodjanak arról, hogy az egyházmegyes papság értse meg a szerzetesi élet mai kérdéseit és a sürgető missziós igényt, képezzenek ki néhány papot is, akik szerzetesek és szerzetesnők támaszai lehetnek a lelki életben (vö. OT 10, AG 39), ámbár ezt a feladatot gyakran okosabb megfelelő szerzetes papokra bízni (vö. 36. pont).

31. A papi és szerzetesi hivatás teljesebb érettsége a teológiai műveltségtől is függ, mégpedig döntő mértékben, melyet egyetemeken, főiskolákon vagy különleges intézetekben oktatnak.

A püspökök és szerzetes elöljárók, akiknek az oktatásban részük van, tevékenyen vegyenek részt ezeknek az intézményeknek az életében, s támogassák ezeket, főként ha egy vagy több egyházmegyének és szerzetes rendnek növendékeit oktatják. Gondoskodjanak a megfelelő tanító személyzetről és a szükséges eszközökről.

E tanintézetek szabályzatának készítésében, megújításában és végrehajtásában világosan fogalmazzák meg a szereplők jogait és kötelességeit, a feladatokat, melyek a püspökre vagy a püspökökre tartoznak, s azokat a teendőket és témaköröket, melyekért a szerzetes elöljárók felelősek. Mindezt úgy, hogy a tanítás összhangban legyen a tanítóhivataléval. Az általános elvek tiszteletben tartása mellett kapjanak teret ezen intézmények bölcs kezdeményezései is. A tanítás kérdésében azonban mindig tartsák tiszteletben a Szentszék törvényeit és rendelkezéseit.

32. Egy egyházmegye lelkipásztorkodásának megújítása igényli mindazoknak a dolgoknak mélyebb ismeretét, melyek az adott terület emberi és vallási életével kapcsolatosak, annak érdekében, hogy ebből a mélyebb ismeretből tárgyilagos és megfelelő teológiai reflexiók szülessenek, a teendők helyes sorrendjét meg lehessen állapítani, megfelelő lelkipásztori módszert lehessen választani, s végül bizonyos időközönként meg lehessen vizsgálni, mi valósult meg. Ez azonban a püspököktől és munkatársaiktól, akik között szerzetesek is vannak, azt igényelheti, hogy bizottságokat és kutató központokat állítsanak fel és tartsanak fenn. Az ilyen kezdeményezések egyre inkább szükségesnek látszanak, mind a megfelelőbb képzés, mind a lelkipásztori gyakorlat okos elrendezése céljából.

33. A szerzetesek különleges és súlyos kötelessége a figyelmes és tanulékony lelkület a hierarchikus tanítóhivatal iránt: mellyel megkönnyítik a püspököknek mint *törvényes tanítóknak és az isteni és katolikus igazság tanúinak* (vö. LG 25) munkáját. Segítsék őket a hit tanításában mind a tanintézetekben, mind a szükséges feltételek megteremtésében.

a) A könyvek és egyéb sajtótermékek kiadásánál, melyek a szerzetesek és a szerzetesnők vagy általuk vezetett katolikus kiadók termékei, be kell tartani a Hittani Szent Kongregáció 1975. március 19-én kiadott rendelkezéseit, melyek meghatározzák a szentírási szövegek, s ezek fordításai, a liturgikus és imádságos könyvek, katekizmusok, s minden egyéb hit és erkölcs kérdésében jelentős mű jóváhagyásának illetékes fórumát. E szabályok áthágása, mely olykor nagyon ravaszul történik, igen nagy károkat okoz a hívőkben, s ezért minden erővel – főként a szerzeteseknek – szembe kell vele szállni.

b) Olyan esetekben is, amikor szerzetes intézményekben írásművek vagy kezdeményezések születnek, melyeket nem akarnak ugyan széles körben publikálni, de hatással lehetnek a lelkipásztorkodásra – például súlyos szociális, gazdasági és poli-

तिकai kérdések, amennyiben a hitet és a szerzetesi életet érintik – mindig meg kell őrizni az illetékes ordináriusokkal az összhangot.

c) A püspökök, tekintetbe véve néhány szerzetes intézmény sajátos természetét, buzdítsák és támogatják azokat a szerzeteseket és szerzetesnőket, akiknek apostolkodási területe a könyvkiadás és a tömegtájékoztatási eszközök. Segítsék elő a szélesebb körű apostoli együttműködést, főként országos szinten. Hasonlóképpen gondoskodjanak arról, hogy e szerzetesek megszerezhessék a megfelelő szakképzettséget, és ránevelődjenek az egyház iránti felelősségérzetre.

34. Súlyos tévedés volna egymástól függetleníteni – s még súlyosabb egymással szembehelyezni – a szerzetesi életet és az egyházi struktúrákat, mintha két különálló dolog volna: az egyik karizmatikus, a másik intézményes. E két elem, tudniillik a lelki ajándékok és az egyházi struktúrák *egyetlen összetett valóságot alkotnak* (vö. LG 8).

Ezért a szerzetesek és szerzetesnők a jövőért érzett felelősséggel legyenek hűségesek saját intézményük céljához és lelkületéhez, de úgy, hogy tökéletes engedelmeség és ragaszkodás legyen bennük a hierarchia iránt is (vö. PC 2; LG 12).

VI. FEJEZET FELADATOK A GYAKORLATI TEENDŐK TERÜLETÉN

35. A püspök, mint az egyházmegye pásztora és a szerzetes előljárók, mint saját intézményük felelős vezetői, segítsék a szerzetesek és szerzetesnők részvételét a részegyház életében. Ismertessék meg velük az egyházi törvényeket és szabályokat. Emellett, főként a szerzetes előljárók, ápolják saját intézményük nemzetek feletti egységét és a tanulékonytágot legfőbb előljáróik iránt (vö. 15–23. pontok).

Az egyház a Szentlélekben él, s Péternek, az apostoloknak és az ő utódaiknak alapján úgy áll fenn, hogy a püspöki szolgálat Isten egész népe lelkipásztori gondozásának irányító elve. Az egyház tehát összhangban cselekszik mind az éltető Szentlélekkel, mind a Testben cselekvő Fővel (vö. 5–9. pontok). Ebből fontos következmények származnak a püspökökre és a szerzetesekre nézve, jóllehet mind a kettejüknek megvan a saját feladatköre és illetékessége.

Az itt következő szabályok két cselekvési körre vonatkoznak: a lelkipásztori és szerzetesi tevékenységekre.

A lelkipásztori küldetés igényei

36. A zsinat ezt mondja: A szerzetesek és szerzetesnők „az egyházmegye családjához tartoznak sajátos címen, nagy segítségére vannak a hierarchiának, és napjainkban – az apostolkodás feladatainak megsokasodásával – napról napra még értékeesebb lehet és legyen is közreműködésük” (CD 34).

A több rítusú területeken, ha a szerzetesek más rítusú hívőkkel foglalkoznak, azokhoz a szabályokhoz igazodjanak, melyek a más rítusú püspökkel való kapcsolatot szabályozzák (vö. ES I, 23).

Sürgetően fontos, hogy ezeket az elveket ne csak a végkövetkeztetések szintjén, hanem már a programok kidolgozásánál is figyelembe vegyék, tiszteletben tartva a püspök döntési jogkörét.

A szerzetes papokat, mivel egyetlen papság van (vö. LG 28, CD 28, 11), amennyiben részt vesznek a lelkipásztorkodásban, „bizonyos értelemben az egyházmegyei papsághoz tartozónak kell tekinteni” (CD 34); s nagyban hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a szerzetesek és szerzetesnők az egyházmegyes papsággal és a püspökkel egységet alkossanak és összedolgozzanak.

37. Elő kell segíteni az egyházmegyes papság és a szerzetesi közösségek közötti testvéri és munkatársi kapcsolatokat (vö. CD 35.5). Nagyra kell értékelni mindent, ami a kölcsönös bizalmat, a *testvéri egyetértést* és a közös apostoli lelkületet növeli (vö. ES I, 28). Ez természetesen nem csupán a helyi egyház öntudatát fogja erősíteni, hanem minden egyes résztvevőt arra ösztökél, hogy szívesen tegye és fogadja a szolgálatot, mind a lelkipásztori együttműködésben, mind az egyházi és emberi közösségben, melyeknek életébe beletartozik.

38. A szerzetes elöljárók nagy gondot fordítsanak arra, hogy ne csak a saját testvéreik képességeit és lehetőségeit ismerjék, hanem azoknak az egyházmegyéknek apostoli szükségleteit is, melynek területén intézményük van. Kívánatos tehát, hogy eleven dialógus éljen a püspökök s az egyházmegyéjük területén működő szerzetes intézmények elöljárói között, hogy – főként a rendkívül nehéz helyzetben és hivatások krízisének idején – a szerzeteseket egyenletesebben és ésszerűbben lehessen elosztani.

39. A püspökök és a szerzetes elöljárók közötti együttműködés egészen kiváltságos területe a hivatások gondozása. (vö. PO 11; PC 24; OT 2). E hivatásgondozásnak az egész keresztény közösség egyetértő és minden hivatásra vonatkozó tevékenységének kell lennie, azért, hogy az egyház Krisztus teljessége és a ő Szentlelkének karizmái szerint épülhessen.

Mindenekelőtt azt kell mérlegelni, hogy a Szentlélek, aki „ott fú, ahol akar” (Jn 3,8), különböző állapotokra és feladatokra hívja a hívőket az egyház javának szolgálatára. Nyilvánvaló, hogy ezen isteni tevékenységnek nem szabad semmiféle gátat szabni, hanem ellenkezőleg, gondoskodni kell róla, hogy mindenki a legnagyobb szabadsággal követhesse hivatását. A történelem hőségesen mutatja a sokfajta hivatást, különösen az egyházmegyes és szerzetes papság együttlétét, ami egyáltalán nem kára egy egyházmegyének, sőt új lelki kincsekkel gazdagítja és elevenebbé teszi apostoli tevékenységét.

A sokfajta kezdeményezést a püspök irányítása alatt bölcsen össze kell hangolni, mert a hivatásgondozásban vannak dolgok, amik a szülőkre és a nevelőkre, a szerzetesekre és szerzetesnőkre, a papokra, s a lelkipásztorkodásban segítőkre tartoznak. Mindenkinek a többiekkel összhangban kell megtennie a magáét, s maga a püspök legyen a fő irányító, nem feledkezvén el arról, hogy ez az egész tevékenység a Szentlélek indításából ered. Ezért gyakran kell érte imádkozni is.

40. A lelkipásztorkodás megújítása és az apostolkodás útjainak keresése közben figyelembe kell venni a mai világ mélyreható változásait (vö. GS 43, 44); ezért olykor nagyon nehéz helyzetekkel kell szembenézni, főként „a lelkek szükséghelyzetei és a paphiány miatt” (ES I, 36).

A püspökök – dialógusban a szerzetes elöljárókkal és mindazokkal, akik az egyházmegye lelkipásztori munkájában részt vesznek – törekedjenek megítélni, mit kíván a Szentlélek, és találjanak új apostolkodási formákat, hogy az egyházmegyében mutatkozó nehézségeket le tudják győzni. Az új utak keresésének azonban nem szabad oda vezetnie, hogy a hagyományos formákat – iskolák (vö. a Nevelési Kongregáció 1977. március 19-i dokumentuma: *A katolikus iskola*, 1977. 03. 19), missziók, betegápolás, szegénygondozás stb. – teljesen elhanyagolják. Ezekre a hagyományos formákra szükség van, hogy tétovázások nélkül és a zsinat irányelvei szerint megfelelhessünk korunk igényeinek.

41. Az új apostoli kezdeményezéseket, melyeknek mindig lehetőséget kell adni, gondosan készítsék elő. Egyrészt a püspökök dolga, hogy „ki ne oltsák a lelket, hanem mindent vizsgáljanak meg, s a jót tartsák meg” (vö. 1Tessz 5,12.19–21; LG 12), „de úgy, hogy lelkesítsék azok munkakedvét, akik részt vesznek az apostoli munkában” (vö. AG 30); másrészt a szerzetes elöljárók készségesen s a dialógus szellemében dolgozzanak együtt a püspökökkel a megoldások megtalálásában, a programok kidolgozásában és a tapasztalatgyűjtésben. Még akkor is, ha teljesen új utakat járnak, tartsák szem előtt az egyház szükségleteit, a tanítóhivatal törvényeit és saját intézményük természetét.

42. El ne mulasszák a püspökök és a szerzetes elöljárók a kölcsönös segítségnyújtást akkor, amikor kiértékelik egy új kezdeményezés tapasztalatait, hogy ne csupán a kudarcot és sikertelenséget, hanem a válságokat és elhajlásokat is el tudják kerülni.

A kezdeményezések felülvizsgálata meghatározott időközönként történjék meg; s ha a dolog sikertelennek látszik (vö. EN 58), tanúsítsanak alázatot, de egyúttal illő bátorságot is abban, hogy a szóban forgó kezdeményezést módosítják, abbahagyják vagy átrendezik.

43. A hívőknek nagy kára származik abból, ha téves kezdeményezéseket vagy kétértelmű dolgokat hosszasan eltérnek. A püspökök tehát és a szerzetes elöljárók bízzanak egymásban és segítsék egymást, hogy őszintén és tárgyilagosan feltárva egymás előtt a tényeket, szeretettel, de kellő határozottsággal megelőzzék és megszüntessék az ilyen tévedéseket.

Főként a liturgia területén kell sürgősen orvosolni néhány visszaélést. A püspökök mint a helyi egyház (vö. SC 22, 41; LG 26; CD 15; vö. 5–9. pontok), s a szerzetes elöljárók mint a rendtagok törvényes „leiturgoszai”, felügyeljenek arra, hogy a liturgia megújítása helyesen történjék, és lépjenek közbe, hogy minden elhajlást és visszaélést e központi jelentőségű dologban kijavítsanak és megszüntessenek (vö. SC 10). Maguk a szerzetesek el ne feledjék, hogy kötelesek engedelmeskedni a Szentszék törvényeinek és szabályainak, s a helyi püspök rendelkezéseinek a nyilvános istentisztelet végzésében (vö. ES I, 26, 37, 38).

A szerzetesi élet igényei

44. A szerzetesek lelkipásztori tevékenységére vonatkozóan a zsinat világosan kimondja: „Az összes szerzetesek, exemptek és nem exemptek, a helyi főpásztor hatalma alatt állnak: azokban a dolgokban, amelyek a nép számára végzett istentiszteletekkel kapcsolatosak, érintetlenül hagyva természetesen a rítusok különféleségét; a lelkipásztorkodásban, a nyilvános igehirdetésben, a keresztyén hívők, különösen a gyermekek vallási és erkölcsi nevelésében; a klérus külső magatartási szabályait ille-

tően és az apostolkodás gyakorlatában. A szerzetesi katolikus iskolák is a helyi főpásztorok alatt állnak azok általános szabályzatát és felügyeletét tekintve; ez azonban nem érinti a szerzetesek jogát a vezetésben. A szerzetesek kötelesek mindazokat a rendeleteket végrehajtani, amelyeket a püspökök tanácsa vagy konferenciája mindenki számára törvényesen elrendel” (CD 35.4; vö. 35.5; ES I, 39).

45. Hogy a püspökök és a szerzetes elöljárók kapcsolatai napról napra eredményesebbek legyenek, úgy kell fenntartani azokat, hogy jóakarattal tiszteletben tartsák a személyeket és intézményeket, tudván, hogy a szerzetesek a tanítóhivatal felé tanulékonysággal, elöljárók felé engedelmességgel tartoznak, s kölcsönösen legyen meg a jóakarattal, hogy nem hágják át egymás illetékességi határait.

46. Azoknak a szerzeteseknek, akik apostoli tevékenységüket saját intézményükön kívül végzik, biztosítani kell a lényegi részvételt közösségük életében, s a lehetőséget, hogy megtarthassák saját regulájukat vagy szabályzatukat: „mely kötelezettségre maguk a püspökök figyelmeztessék őket” (CD 35.2). Semmiféle apostoli tevékenység nem lehet alkalom arra, hogy eltávolodjanak saját hivatásuktól.

Ami azokat az egyes szerzeteseket illeti, akik ki akarnak szabadulni saját elöljárójuk joghatósága alól, s a püspök alá akarnak tartozni, minden egyes esetet tárgyilagosan vizsgáljanak meg. A püspök azonban gondos kivizsgálás és a megoldás keresése után ragaszkodjék ahhoz az ítélethez, amit az illetékes szerzetes elöljáró hozott, kivéve, ha valami jogtalanságot lát benne.

47. A püspökök és közvetlen segítőtársaik gondoskodjanak arról, hogy ne csupán a területükön lévő szerzetes intézmények elvi sajátosságait ismerjék, hanem konkrét állapotukról és megújulásukról is tájékozódjanak. Hasonlóképpen a szerzetes elöljárók is gondoskodjanak arról, hogy a rendtagok ismerjék a helyi egyházat aktuális lelkipásztori programjával együtt, melyekben adott esetben részt vesznek.

Ha egy intézmény olyan helyzetbe kerül, hogy korábbi tevékenységét képtelen folytatni, az elöljáró őszintén tárja fel a nehézségeket, főként, ha emberhiány lépett fel. A helyi ordinárius pedig jóindulattal mérlegelje e felszámolási kérelmet (vö. ES I, 34. § 3), s keresse a kölcsönösen jó megoldást.

48. Szükséges és jó reményekkel teljes a helyi egyház apostoli tevékenysége számára is, ha az egyházmegye területén működő szerzetesi intézmények megismerik egymást és közös álláspontokat alakítanak ki. Az elöljárók gondoskodjanak tehát arról, hogy ez az intézmények közti dialógus szabályos időközönként és megfelelő módon létrejöjjön, melyből a kölcsönös segítségnyújtás, a hatékonyabb problémamegoldás és tapasztalatcsere születhet, s láthatóan erőteljesebbé válik a közös evangéliumi életforma.

49. Az egyház lelkipásztori feladatainak mezején új és nagyon fontos hely illeti meg a nőket. Már az apostolok segítőként feltűntek (vö. ApCsel 18,26; Róm 16,1sk). Manapság apostoli tevékenységüket úgy kell beilleszteniük az egyházi közösségbe, hogy megvalósítsák teremtett és megváltott női mivoltuk titkát (vö. Ter 2; Ef 5; 1Tim 3; stb.), és legyenek tekintettel fokozott jelenlétükre a civil társadalomban.

Ezért a szerzetesnők hűségesen hivatásukhoz és saját női természetükhöz, s megfelelően az egyház és a világ konkrét igényeinek, keressék és javasolják az apostoli szolgálat új formáit.

Máriát követve, aki az egyházban a hívők között a szeretet csúcsán áll, s azzal az „igazán emberi együttérzéssel és törődéssel, mely a női természet sajátja” (vö. VI. Pál

pápa beszéde a Centro Italiano Femminile országos kongresszusán, OR, 1976. 12. 6–7.), az apostolkodás nagyszerű tanúságainak hosszú történelme fényében, a szerzetesnők egyre inkább és egyre láthatóbban a hűséges, gondoskodó és termékeny egyház kiváló jeleivé válhatnak Isten országának hirdetésében (vö. a Hittani Kongregáció *Inter insigniores* nyilatkozatát, 1976. 10. 15.).

50. A püspökök munkatársaikkal együtt, valamint a férfi és női szerzetes elöljárók gondoskodjanak arról, hogy ismertebbé válják, erősödjék és bővüljön a szerzetesnők apostoli szolgálata. Éppen ezért ne csupán a szerzetesnők száma miatt (vö. Bevezetés), hanem az egyház életében bírt jelentőségük miatt is törekedjenek arra, hogy az egyházon belül is növekedjék megbecsülésük, nehogy Isten népe nélkülözze azt a segítséget, amit Istentől kapott kegyelmi ajándékaik révén csak ők tudnak nyújtani. Törődjenek azzal, hogy a szerzetesnőket megbecsüljék, de nem annyira az elvégzett gyakorlati munkájuk, hanem inkább megszentelt életük sajátos tanúságtétele miatt.

51. Bizonyos területeken a rendalapítási kezdeményezés túlburjánzása figyelhető meg. Akiknek hatáskörébe tartozik az alapítások elbírálása, alázattal, de tárgyilagosan és határozottan, s a jövőre is tekintettel tegyék mérlegre mindazokat az ismérveket, amelyek hihetővé teszik a Szentlélek jelenlétét. Részben azért, hogy „hálaadással és vigasztalódva fogadjuk karizmáit” (LG 12), részben pedig azért, hogy „meggondolatlanul ne keletkezzenek haszontalan vagy erőtlen intézmények” (PC 19). Ha ugyanis egy intézmény alapításáról csak hasznossága alapján, vagy egy meghatározott személy kedvéért – aki önmagában kétértelmű lelki jelenségeket tapasztalt – döntenek igenlően, a szerzetesi élet értékelése bizonyosan kárt szenved az egyházban.

Hogy *egy karizma igazi-e*, annak megítéléséhez a következő ismertetőjegyek szolgálnak támpontul:

- a) a Szentlélektől ered, azaz nem független, de különbözik az adott személy munkájában és irányításában mutatkozó, örökölt és szerzett képességektől;
- b) a lélek mélységes vágya, hogy hasonlónak váljon Krisztushoz, s ezáltal az ő misztériuma egy részének tanúja legyen;
- c) az egyház termékeny szeretete, mely iszonyodik a széthúzás minden esetleges kiváltásától.

Ezen kívül az igazi *alapítókra* jellemző, hogy olyan férfiak és nők, akiknek érényessége kipróbált (vö. LG 45), tanulékonyak a szent hierarchia és a bennük működő Szentlélek iránt.

Ha tehát új alapításról van szó, azok, akiknek részt kell venniük a dolog megítélésében, okosan, türelemmel és méltányos igényességgel mondjanak ítéletet. Az alapításért elsősorban a püspökök, az apostolutódok felelősek, „akiknek tekintélye alá maga a Szentlélek veti a karizmatikusokat is” (vö. LG 7), s akikre tartozik, hogy a római pápával közösségben „az evangéliumi tanácsokat értelmezzék, megvalósításukat irányítsák, a belőlük következő állandó életformákat meghatározzák” (LG 43).

VII. FEJEZET A MEGFELELŐ KOORDINÁCIÓ FONTOSSÁGA

Az egyház sokfajta és termékeny életmegnyilvánulásai bizonyos koordinációt igényelnek, ha azt akarjuk, hogy a sokfajta szolgálat és lelkipásztori tevékenység megújuljon, létrejöjjön vagy tökéletesedjék. Néhányat ezek közül most kiemelünk egyházmegyei, nemzeti és egyetemes szinten.

Egyházmegyei szinten

52. Minden megyéspüspök próbálja megérteni azt, amit a Szentlélek az ő nyája, annak egyes tagjai, s különösen az egyházmegyében jelenlévő szerzetes családok által akar kinyilvánítani. Ennek érdekében őszinte és családi kapcsolatra törekedjék az előjárókkal és előjárónókkal, hogy minél inkább pásztora lehessen a szerzeteseknek is (vö. CD 15, 16). Az ő feladata ugyanis oltalmazni a megszentelt életet, előmozdítani és támogatni a szerzetesek hűségét és igaz voltát, és segíteni őket abban, hogy be tudjanak kapcsolódni az egyházi közösségbe és az evangelizációba. A püspököknek ezt a püspöki konferenciában együttműködve, s az apostolkollégium fejének, a pápának szavával összhangban kell tennie.

A szerzetesek pedig úgy tekintsék a püspököt, mint az egész egyházmegyei közösség pásztorát, és kezest ahhoz, hogy saját hivatásukhoz hűségesek lehessenek a helyi egyház szolgálatában. „Készségesen és hűségesen tegyenek eleget a püspököknek, akik kívánják és kérik, hogy nagyobb részt vállaljanak az emberiség üdvösségének szolgálatában, tiszteletben tartva természetesen a szerzetesrend természetét és szabályzatát” (CD 35.1).

53. Szem előtt tartandó, amit az *Ecclesiae sanctae* kezdetű motu proprio tartalmaz:

a) „Az összes szerzetesek, még az exemptek is, kötelesek megtartani a helyi ordinárius törvényeit, határozatait és rendelkezéseit azokról a dolgokról, melyek az apostoli tevékenységre, a lelkipásztorkodásra és a szociális tevékenységre vonatkoznak.”

b) „Hasonlóképpen kötelesek megtartani azokat a törvényeket, határozatokat és rendelkezéseket, melyeket a helyi ordinárius vagy a püspöki konferencia hozott” – illetve a helynek megfelelően a pátriárkai zsinat hozott (vö. CD 35.5); mely törvények az itt felsorolt elemeket tartalmazzák (ES I, 25, 1-2 a, b, c, d).

54. Hasznos, ha az egyházmegyében a szerzetes intézmények számára külön helynök van, aki gondoskodik a püspökkel való együttműködésről. E hivatalnak azonban semmiféle előjárói joghatósága nincs. A megyéspüspök joga pontosan meghatározni hatáskörét, s kiválasztani a megfelelő személyt, aki ismeri a szerzetesi életet, becsüli azt és gyarapítani akarja. E feladat megoldásához nagyon ajánlott, hogy tanácsosként különböző szerzetesek is segítsék: papok, testvérek és nővérek, feltéve természetesen, hogy a szükséges adottságokkal rendelkeznek.

A férfi és női szerzeteskongregációk számára kijelölt püspöki helynök feladata tehát az, hogy segítse a püspököt a püspök saját és kizárólagos feladatának ellátásában, vagyis abban, hogy gondozza a szerzetesi életet az egyházmegyében, és a szerzeteseket bekapcsolja a lelkipásztorkodásba. Ezért nagyon kívánatos, hogy a helynök személyének kiválasztásakor a püspök tanácskozzék a szerzetesekkel és szerzetesnőkkel.

55. Annak érdekében, hogy az egyházmegyes papság jobban kifejezhesse az egységet és jobban felkészülhessen a különböző szolgálatokra, a püspök segítse őket abban, hogy hálásan ismerjék el a szerzetesek és szerzetesnők egyházért végzett munkáját, és szívesen fogadják, ha további olyan tevékenységeket bízhatnak rájuk, ami szerzetesi hivatásukkal összhangban áll.

56. Gondoskodni kell arról, hogy a papi tanácsban szerzetespapok is legyenek; a lelkipásztori tanácsokban szintén megfelelő arányban legyenek képviselve a szerzetesek és szerzetesnők (vö. PO 7; CD 27; ES I, 15, 16). A megfelelő képviseleti arányt a helyi ordinárius határozza meg.

57. Annak érdekében, hogy a lelkipásztori együttműködés bizonyos fokig állandó legyen,

a) vegyék figyelembe egy adott intézmény *saját tevékenységét* és azt a *rábízott tevékenységet*, amit a helyi ordinárius ruházott rá. Az előbbi ugyanis a szerzetes előjáró hatáskörébe tartozik a rendi szabályzat szerint, ámbár lelkipásztori szempontból a helyi ordinárius és az általános jog rendelkezik felettük (vö. ES I, 29);

b) „bármilyen apostoli tevékenységet híz a helyi ordinárius egy szerzetesi intézményre, megtartván az általános jogi előírásokat, írásos formában állapotodjanak meg és pontosan írják le, mi a teendő, kiknek kell elvégezniük, s milyen anyagi következményei vannak” (ES I, 30. § 1).

„Az ilyen tevékenységekre a helyi ordináriussal történt megbeszélés után az alkalmas szerzeteseket saját szerzetes előjárójuk választja ki, s ha egyházi feladatról van szó, a helyi ordinárius nevezi ki az előjáró javaslata vagy legalább beleegyezése alapján bizonyos időre” (ES I, 30. § 2).

58. Mindig fenntartva a lehetőséget a változtatásra és a helyesbítésre, alkalmasnak látszik, hogy a kiválasztott szerzetesek a rájuk hízott feladatról és anyagi vonzattairól írásos meghízatást kapjanak, ha valaki például plébános (vö. ES I, 33), esperes, püspöki helynök, az Actio Catholica tisztviselője, valamilyen egyházmegyei hivatal igazgatója, egyetemi tanár, hittanár, kollégiumi igazgató lesz.

Ha egy szerzetest el kell mozdítani hivatalából, a következőt figyelembe kell venni: „Súlyos ok miatt bármely szerzetes elmozdítható a rábízott hivatalból, mind a megbízó részéről (miután értesítette a szerzetes előjárót), mind az előjáró részéről (miután értesítette a megbízót), anélkül, hogy a másik beleegyezését kellene kérnie. Egyik hatóság sem köteles közölni ítéletének indokát, még kevésbé bizonyítani azt a másik előtt, kivéve a Szentszékhez való fellebbezés esetét” (ES I, 32).

59. Nagyon hasznosnak látszanak a szerzetesek és szerzetesnők egyházmegyei szintű társulásai:

a) részben a szerzetesi élet elmélyítése és megújítása eszközöként húségben az egyházi tanítóhivatal előírásai és engedelmességben minden egyes intézmény iránt;

b) részben a püspökök és előjárók, az egyes szerzetesek és az egyházmegyei lelkipásztorkodás közös problémáinak fórumaként.

Országok, nagyobb területek és rítusok

60. Egy ország vagy térség püspöki konferenciáiban (vö. CD 37) a püspökök „lelkipásztori feladatukat közösen végzik, annak a nagyobb jónak szolgálatában, melyet az egyház az embereknek nyújt” (CD 38). Hasonló módon végzik lelkipásztori

feladatukat saját rítusukra nézve a pátriárkai szinódusok (vö. OE 9), s a különböző rítusok közötti kapcsolatokra nézve a püspökök rítusközi gyűlései (CD 38).

61. Sok országban vagy körzetben (a Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációja révén, a Népek Evangelizációjának, illetve a Keleti Egyházak Szent Kongregációjától függő területeken pedig az illető kongregáció beleegyezésével) a Szentszék létrehozta a nagyobb előjárók tanácsait, illetve konferenciáit (nőkét és férfiakét külön vagy együtt). E tanácsoknak gondosan figyelembe kell venniük az intézmények különbségeit, ugyanakkor az azonos megszenteltséget, s erőiket az apostoli munkában a püspökök koordinációs rendelkezésére kell bocsátaniuk (vö. 21. pont).

Hogy e tanácsok minél hatékonyabbak legyenek, nagyon hasznosnak látszik meghatározott időközönként felülvizsgálni tevékenységüket, és az intézmények különböző misszióival összhangban megfelelő bizottságokat vagy hasonló csoportokat kell szervezni, amely kellő összhangban dolgozik a nagyobb előjárók tanácsával.

62. A nagyobb előjárók tanácsai és pátriárkai szinódusok, hasonlóképpen e tanácsok és a püspöki konferenciák, illetve rítusközi gyűlések közötti kapcsolatokra ugyanazok a szabályok érvényesek, mint amelyek a szerzetes intézmények és a helyi ordináriusok esetében (vö. ES I, 23–25; 40); kiegészítésül a helyi igényeknek megfelelő szabályokat kell hozni.

63. Mivel nagyon jelentős, hogy a nagyobb előjárók tanácsai bizalommal és sérényen működjenek együtt a püspöki konferenciákkal (vö. CD 35.5; AG 33), „kívánatos, hogy a mindkét felet érintő kérdéseket püspökökből és férfi, illetve női nagyobb előjárókból álló vegyes bizottság tárgyalja meg” (ES II, 43), vagy a kontinensek, országok és területek körülményeinek jobban megfelelő más formát találjanak.

Az ilyen vegyes bizottságot úgy kell összeállítani, hogy valóban képes legyen tárgyalni és véleményt alkotni, a döntés joga azonban mindig a tanács, illetve a konferencia kezében marad.

Az apostoli tevékenység összehangolása a püspökök joga egyházmegyéjükben, hasonlóképpen a pátriárkai szinódusoké és püspöki konferenciáké a saját területükön (vö. CD 35.5).

A szerzeteseket és szerzetesnőket érintő kérdések számára, ha szükségesnek vagy hasznosnak látszik – és sok helyen már meg is történt –, a püspökök hozzanak létre püspökkari konferencián belüli megfelelő bizottságot. E bizottság nem akadályozza a vegyes bizottság működését, hanem inkább feltételezi azt.

64. Lelkipásztori szempontból nagyon hasznosnak látszik, hogy a nagyobb előjárók vagy – státútumuknak megfelelően – megbízottaik a püspökkari konferenciák és a helyi ordináriusok rítusközi gyűléseinek más bizottságaiban is részt vegyenek.

65. Tanácsos, hogy megbízottak révén a püspökkari konferenciák és a nagyobb előjárók tanácsai közösen vegyenek részt egymás ülésein, természetesen megfelelő módon szabályozva e részvételt.

Nemzetek feletti és egyetemes szinten

66. A több országot, esetleg földrészt magába foglaló konferenciákat, illetve tanácsokat a Szentszék jóváhagyásával lehet szervezni.

67. Az egyetemes egyházban az egyetemes szolgálatot Péter utóda végzi. „A római pápa legfőbb, teljes és közvetlen hatalmának gyakorlásában felhasználhatja a római kúria hivatalait” (CD 9).

Maga a pápa is gondoskodott a szerzetesek és a Szentszék együttműködéséről, amikor jóváhagyta az Általános Szerzetesi Elöljárók Tanácsát a Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációja mellett (vö. ES II, 42), és amikor úgy rendelkezett, hogy a szerzetesek képviseltessék magukat a Népek Evangelizációjának Szent Kongregációjánál (vö. ES III, 16).

BEFEJEZÉS

Az együttműködés és párbeszéd különböző szinteken már megvan, de kétségtelenül fejleszteni kell, hogy még több gyümölcsöt hozzanak. Ezért fel kell hívnunk a figyelmet, hogy az együttműködés akkor lesz igazán hatékony, ha azok, akiknek vezető szerepe van benne, tudják, hogy az együttműködés ereje elsősorban az ő meggyőződésüktől és hozzáértésüktől függ. Minden jobban fog menni, ha őket áthatja a meggyőződés az együttműködés szükséges voltáról, a kölcsönös bizalomnak, egymás feladata tiszteletének fontosságáról; s a konzultációk fontosságától a kezdeményezések értékelésénél és elindításánál. A püspökök és szerzetesek őszinte és készséges szívvel fenntartott kapcsolatai jelentősen hozzá fognak járulni az egyház – amely szentségi valóság – dinamikus életerejének kibontakozásához az üdvösség csodálatos küldetésében.

Szent Pál, amikor az Úr foglya volt, Rómából levelet írván így intette az efezusiakat: „Kérlek benneteket..., hogy méltón éljétek ahhoz a hivatáshoz, amelyet kaptatok, teljes alázatban, szelídségben és türelemben. Viseljétek el egymást szeretettel. Törekedjétek rá, hogy a béke kötelékével fenntartsátok a lelki egységet” (Ef 4,1-3).

Mindezt teljes terjedelmében bemutattuk a Szentatyának, aki 1978. április 23-án jóváhagyta és közzétételét elrendelte.

Kelt Rómában, a Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációjának épületében.

1978. május 14-én, pünkösöd ünnepén.

Sebastiano Baggio bíboros
a Püspökök Szent Kongregációjának prefektusa

Eduardo Pironio bíboros
a Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációjának prefektusa

Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja

SZERZETESEK ÉS AZ EMBERI HALADÁS

1980. augusztus 12.

A fordítás alapjául szolgált: Hl. Kongregation für die Ordensleute und Säkularinstitute: *Das Ordensleben und die Förderung des Menschen – Die kontemplative Dimension des Ordensleben*, Vatikanstadt, 1980, 7-35.

Fordította: Kortis Mónika

Lektorálta: Deák Viktória Hedvig OP

BEVEZETÉS

A szerzetesek megfelelő közreműködésének fontossága és sürgőssége az ember integrális fejlődésében

– A szerzetesi élet evangéliumi elkötelezettségei az „idők jeleiben” ösztönzést kapnak a megújulásra. Modern korunk új jelenségei szüntelenül arra készítetik az egyházat, hogy alaposan felülvizsgálja a mai világban betöltendő küldetését. E jelenségek megmutatják az evangelizáció és az emberi haladás legfőbb területeit.

– Tanításában az egyház mind világosabban rámutat azokra a mély kapcsolatokra, amelyek küldetésének evangéliumi követelményei és a népeknek az emberi haladásért és az emberhez méltó társadalomért kifejtett erőfeszítései között fennállnak.

Az egyház számára az „evangelizálás” azt jelenti, hogy elvigye a jó hírt az emberiség minden csoportjához, és az evangélium erejével belülről alakítsa át az embereket: döntési kritériumaikat, meghatározó értékeiket, inspiráló forrásaikat, életformáikat, hogy azok nyitottak legyenek az ember teljes körű látásmódja felé.¹

E küldetés megvalósításakor az egyháznak mindig kötelessége vizsgálni és az evangélium fényében értelmezni az idők jeleit, hogy ily módon válaszoljon az ember örök kérdéseire.²

– A szerzeteseknek különleges módon tanúságot kell tenniük erről a prófétai dimenzióról. A szív állandó megtérésével és a belső szabadság által, amely az Úr tanácsaiból nyer ösztönzést, a szerzetesek kortársaik számára is nyilvánvalóvá tehetik, hogy a földi társadalom is csak az Úrra építhető, és egyedül csak ő irányíthatja.³

Mivel pedig az evangéliumi tanácsok a szeretet által, amelyre elvezetnek, követőiket különleges módon kapcsolják az egyházhoz,⁴ nyomatékossággal és nagyobb bizalommal szólítják fel a szerzeteseket a bölcs megújulásra, amely nyitott az emberek szükségletei, problémái és törekvései iránt.⁵

– A társadalmi és politikai drámákon túl, az egyház ma is tudatában van annak, hogy megbízatása elsődlegesen arra szól, hogy megalapozott választ adjon az emberi szív legmélyebb kérdéseire.⁶

Ezért a tanítóhivatal legutóbbi megnyilatkozásai az evangelizáció és az emberi haladás arányos integrálásának lehetőségeit vázolják fel, és rámutatnak, mennyire gyümölcsözővé válhat az evangelizálás és a szerzetesi élet közti kapcsolat az egyház közös küldetését illetően,⁷ valamint arra is, milyen nagy mértékben járultak hozzá a

¹ Vö. *Evangelii nuntiandi*, 18–19.

² Vö. *Gaudium et spes*, 4; „Az, hogy az egyház – az emberiség szakértőjeként – az emberi jogok védelmezőjévé vált, korántsem megalkuvásból vagy az új dolgok iránti szenvedélyes vágyakozás miatt történt. Sokkal inkább abból az evangéliumon alapuló hiteles elköteleződésből fakad, amely – Krisztus esetében is – a legnagyobb szükséglet szenvedők melletti elköteleződés (II. János Pál: *Megnyitó beszéd Pueblában*, III, 3).

³ Vö. *Lumen gentium*, 46.

⁴ Vö. *Lumen gentium*, 44; *Mutuae relationis*, 8; 10.

⁵ *Evangelica testificatio*, 52–53.

⁶ *Gaudium et spes*, 10.

⁷ *Evangelii nuntiandi*, 69.

szerzetesek tevékenységükkel a népek emberi és lelki felemelkedéséhez minden korban.⁸

– Ha azonban az evangelizálásra irányuló elkötelezettséget az emberi fejlődés konkrét és gyakran gyorsan változó problémái körében kívánjuk megélni, szükség van a gondolkodás- és magatartásmódok mélyreható felülvizsgálatára.⁹

A „megtérésnek” ezen az útján, amelyen ugyan – az apostoli tevékenységeket illetően – egyes személyek és bizonyos prioritások hangsúlyos helyzetbe kerültek, számos bizonytalanság és nehézség ütötte fel a fejét.

Továbbá a tanbeli újragondolás is, amely a világ számos részén kísérte a történelem bonyolult valóságai közötti részvételre való dicséretes törekvést, a pozitív és ösztönző eredményeken túl néhány hiányos és homályos elképzelést hagyott hátra.

Az *Evangelii nuntiandi* kezdetű apostoli buzdítás több szempontból is értékes dokumentumnak számít, elsősorban azért, mert segít tisztán látni és eligazodni, másrészt, mert egy olyan színódus (1974) eredményeként született, melyen a világban ma is fogantatható evangelizációs törekvéseket vitatták meg.

– Számos olyan kezdeményezés, amely a szerzetesektől kiindulva az igazságtalanság felszámolására és az egyre nagyobb méreteket öltő elnyomás megszüntetésére irányult az eddigénél közvetlenebb módon, nem egyszer komoly nehézségekbe ütközött. A megoldások keresését többek között az akadályozta, hogy e kezdeményezések sokszor az egyházi közösségeken és az intézményeken belül is meglehetősen kedvezőtlen fogadtatásban részesültek.

A megváltozott társadalmi és politikai viszonyok következtében tehát számos új és váratlan helyzettel kellett szembenézni. A szerzetesi élet megszokott formái – az egyházban való jelenlét és az apostoli célkitűzések tekintetében – szintén a félreértelmezés veszélyének voltak kitéve. A szerzetesek és szerzetesnők teljesebb szolidaritásra való törekvése a legszegényebb és a társadalom peremén élő emberekkel nem egyszer a munka világában és a politikai realitásokban való közvetlenebb részvételt is jelentette.

– A szerzetesek megfelelő közreműködésének fontossága és sürgőssége az ember integrális fejlődésében tehát arra készítette a Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációját, hogy különleges figyelmet szenteljen annak, hogy a szerzetesi élet milyen szerepet tölt be e tekintetben az egyház küldetésében.

Ily módon kíván bátorítani az önzetlen megújulás keresésére. Ehhez segítségül néhány olyan sajátos helyzeten és tapasztalaton alapuló irányvonal is megfogalmazódott, melyek a szerzetesi élet természetét, feladatát és az evangelizáció célkitűzéseit figyelembe véve az egyház tanítóhivatalának megnyilatkozásaira támaszkodnak, ugyanakkor a történelmi valóságban zajló emberi haladással is összeegyeztethetők.

– A plenáris ülés 1978. április 25-e és 28-a között tanulmányozta azokat a kérdéseket, amelyek egy széleskörű nemzetközi felmérés eredményeként születtek, s amelyek összegyűjtésébe a püspöki konferenciák, a szentszék képviselői, számos férfi és női szerzetesi intézmény, illetve a férfi és női nagyobb előljárók konferenciái is tevékenyen bekapcsolódtak.

⁸ *Populorum progressio*, 12.

⁹ *Evangelica testificatio*, 17; *Gaudium et spes*, 63; *Evangelica testificatio*, 52.

– Főként négy problémára reflektált a plenáris ülés:

- A) A szegények és az igazságosság melletti elköteleződés ma;
- B) A szerzetesek szociális tevékenysége és művei;
- C) A munka világába való beilleszkedés;
- D) A politikai életbe való közvetlen bekapcsolódás.

– Az ebből következő útmutatások elsősorban a szerzetesi életnek azokat a felelőseit kívánják segíteni az egyházban, akiknek feladata a tájékoztatás, a képzés és a koordinálás.

Az ő kötelességük, hogy felülvizsgálják azokat a kritériumokat és célkitűzéseket, melyek a felsorolt irányelvek és utasítások figyelembe vételével az egyes helyzetek sokszínűségére és összetettségére is tekintettel vannak. Így az egyes nemzetek püspöki konferenciái és a szerzetesi konferenciák a lehető leghatékonyabban mutathatnak rá a szerzetesi élet fontos szerepére az evangelizáció és az emberi haladás előmozdításában.

– II. János Pál lelkipásztori tanításában elmélyültebb gondolkodásra és tevékenykedésre buzdított, s új fényben értelmezte az egyház jelenlétét és közreműködését az emberiség történelmének alakításában. Továbbá rámutatott az ember problémái iránti érzékenység, valamint a Krisztussal és evangéliumával való elengedhetetlen találkozás kettős feladatára.

Ezért kötelességünknek érezzük, hogy bemutassuk az evangelizáció és az emberi haladásban való közreműködés azon útjának irányait, amely a szerzetesekre vonatkozik, akik új és különleges címen szentelődtek Istennek és az ő történelemben megvalósuló üdvösségtervének.

I. NÉGY FŐ PROBLÉMAKÖR

1. Az egyre nagyobb mértékű és tevékenyebb közreműködésre szólító ösztönzés a mai történelmi körülmények között – ahol az egyház küldetése megvalósul – a szerzetesi megújulás állandó tényezőjének tűnik.

Ez a közreműködés megvalósulhat egyrészt a helyi egyházakban vagy az intézményekben folytatott szociális tevékenységek során, melyek egyúttal mélyen „szerzetesiek” is, másrészt pedig az olyan helyeken, ahol a körülmények új lehetőségeket teremtenek. E tevékenységek által tehát a szerzetesek még közelebb kerülhetnek az emberek életéhez és problémáihoz.

Természetesen ahhoz, hogy a különböző helyzetekre vonatkozóan mégis közös kritériumokat állíthassunk fel, és a megfelelő döntések megszülethessenek, alapos megfontolásra van szükség. Ezért szeretnénk azon négy problémakörből kiindulva, melyek a már említett nemzetközi felmérések összesítéseként születtek, néhány fontos javaslattal szolgálni az egyszerűbb tájékozódás és értékelés érdekében. Így talán könnyebb lesz a döntéshozás általános kritériumait is felállítani.

A) A szegények és az igazságosság melletti elköteleződés ma

2. Krisztus prófétai küldetése – „örömhírt vinni a szegényeknek” (Lk 4,18) – napjaink egyházában eleven visszhangot kelt.

Ezt bizonyítja a számos szentszéki megnyilatkozás, a *Gaudium et spes* lelkipásztori konstitúció világos és eligazító szakaszai, amelyek az egyház és a népek történelme közötti hatékonyabb és szolidárisabb kapcsolatok építésére buzdítanak. Az 1971-es püspöki szinódus *Igazságosság a világban* című dokumentuma sürgős szükségét látja annak, hogy mélyrehatóbban tudatosítsuk az egyház evangelizációra szóló küldetésének ezt a szempontját.

Az *Evangelii nuntiandi* kezdetű apostoli buzdítás szintén ezt a felhívást fejt ki részletesebben. Isten népének minden tagját arra szólítja fel, hogy felelősségteljesen közeledjen a népek életéhez és történelméhez, különösen azokhoz, amelyek napjainkban is „minden erőfeszítést megtesznek, hogy legyőzzék a bajokat, amelyek az élet peremére szorítják őket”.¹⁰

3. Az Isten országában gyökerező és az „evangéliumi felszabadítással” kapcsolatos témákat ezért különösen is a szerzetesek figyelmébe ajánljuk.¹¹

Valóban, épp azoknak a szerzeteseknek és szerzetesnőknek a tanúságtétele, akik nagy bátorsággal vállalkoznak az emberi jogok védelmére és a legkisebbek felkarolására, váltotta ki az evangélium és az egyház hatékony visszhangját, annak ellenére, hogy e tanúságtételek (a már említett nemzetközi felmérések eredményei alapján) az egyes helyi egyházakban és szerzetesi közösségekben, sőt a polgári társadalomban nem egyszer kedvezőtlen fogadtatásban részesültek, illetve nem a kellő nyitottsággal fogadták őket.

4. Célravezetőnek tűnt tehát néhány alapelv kidolgozása a célból, hogy a szegények előnyben részesítése és az igazságosság érdekében való fellépés megfeleljen az egyház küldetésének és a szerzetesi élet sajátos stílusának és célkitűzésének.

a) Mivel a szerzetesek az evangelizáció révén szorosabb kapcsolatba kerülnek a lakossággal, az őket nyomasztó problémákkal is gyakran egészen közletről találkoznak. Életük prófétai jellegénél fogva tehát arra hivatottak, hogy egészen nyilvánvaló módon „testesítsék meg az egyházat, mely a nyolc boldogság útján való radikális elkötelezettségre vágyik”.¹² Gyakran viszont épp e radikális törekvések által – akár egészségük és életük kockáztatása árán – teszik ki magukat megannyi veszélynek.¹³

b) Az őszinte vágy, mely az evangélium hirdetésére és az emberi haladás előmozdítására irányul, megkívánja, hogy a kommuniót tekintsük minden igyekezet alappillérenek, s annak türelmes és kitartó építésével keressük a szeretetben megvalósuló igazságot.

c) A szerzetesi előjárók konferenciái a püspöki konferenciákkal és főként a *Iustitia et Pax*, illetve a *Cor Unum* szervezetekkel egységben az egyes intézmények karizmáit figyelembe véve a fentieket illetően értékes javaslatokkal szolgálhatnak, és

¹⁰ *Evangelii nuntiandi*, 30.

¹¹ II. János Pál pueblai megnyitó beszédében (III, 4) arra emlékeztetett, hogy „Krisztus sosem volt közömbös a társadalmi igazságosság mély és erőfeszítést igénylő követelménye iránt, ezért az egyház sem lehet közömbös. A Lélek által vezetve – aki Krisztus Lelke s egyben az egyházé is – és az ő igaz, mindenkire kiterjedő tanításán felbuzdulva munkálkodjunk ezen a területen.”

¹² Vö. *Evangelii nuntiandi*, 69; *Lumen gentium*, 31; *Mutuae relationes*, 14a.

¹³ Vö. *Evangelii nuntiandi*, 69.

kiegyensúlyozó szerepet tölthetnek be.¹⁴ Így valószínűleg könnyebb lesz megbirkózni olyan kétértelmű álláspontokkal, mint a téves semlegesség vagy a végletekig menő szektás elzárkózás. Továbbá lehetőség nyílik arra is, hogy az eltérő kulturális feltételekre való érzékeny tekintettel, illetve a szociális és politikai összefüggéseket szem előtt tartva teret adjunk egymás figyelmes meghallgatásának, s közösen, békés úton keressük a kérdéses ügyek megoldását. Ez már a hatékonyság előfeltétele, és egyben biztosíték is lehet a továbbiakat illetően.

d) Az igazságosság védelmezése és minden erre irányuló törekvés különösen nagy figyelmet és aktivitást igényel, főleg azokon a területeken, ahol még mindig „néma igazságtalanság” uralkodik (amire már az 1971-es szinódus is felhívta a figyelmünket).¹⁵

Miközben ugyanis egyes társadalmi csoportok erőteljesebb formában adnak hangot véleményüknek – legyen szó támogatásról vagy ellenvéleményről –, addig mi a szenvedés és az igazságtalanság olyan mélységével állunk szemben, mely kortársaink szívében ritkán talál visszhangra; gondoljunk csak a menekülteknek drámai helyzetére, akiket főként politikai vagy vallásos meggyőződésük miatt üldöznek;¹⁶ a születendő élet jogainak semmibe vételére, az emberi és vallási szabadság ellen elkövetett indokolatlan megszorításokra, a szociális gondoskodás hiányára, amely főként az öregek és a társadalom peremén élők fájalmát növeli.

Az egyház szeretne elsősorban az ő érdekükben szót emelni, s felrázva az emberek lelkiismeretét segítséget nyújtani.¹⁷

e) Ennek érdekében elengedhetetlen, hogy a szerzetesek, akik az igazságosság mellett tanúskodnak, állandóan felülvizsgálják életmódjukat, a javakkal való gazdálkodásukat, kapcsolataik stílusát. Mert csak az emelheti fel hangját jogosan az igazságosság érdekében, aki maga is hiteles életet él.¹⁸

Itt jelenik meg az emberi haladás és evangelizáció közötti azon ösztönző kapcsolat, amely abból a „hallgatag tanúságtételből” ered, amelyet az *Evangelii nuntiandi* 69-es pontja mint az elsődleges és leghatékonyabb kihívást mutatja be a világ számára.

„Ebben a perspektívában válik igazán jelentőssé az a szerep, amelyet azok a szerzetesek és szerzetesnők töltenek be az evangelizálás terén, akik az imának, az elmélkedésnek, a bűnbánatnak, az áldozatnak szentelik magukat”,¹⁹ hiszen így egész életük az apostoli termékenység különleges jelévé válhat.

A szemlélődő dimenzió ugyanis, mely egyébként minden szerzetesi életforma sajátos eleme, náluk különösebb hangsúlyt kap, és bizonyítja azt, hogy a szerzetesek Istennek szenteltségük következtében nem idegenednek el az emberektől, nem válnak haszontalanná a földi hazában,²⁰ hanem inkább Krisztus szeretetébe oltanak be mélyebben mindent és mindenkit.

¹⁴ *Evangelii nuntiandi*, 69.

¹⁵ AAS 63 (1971) 928–932.

¹⁶ Vö. *Evangelii nuntiandi*, 39.

¹⁷ II. János Pál Latin-Amerika „campesinos”-aihoz: „A pápa szeretne a ti hangotok lenni, azoknak a hangja, akik nem tudnak beszélni, vagy hallgatásra kényszerítik őket, szeretne a lelkiismeretek lelkiismerete lenni, tettekre buzdítani, hogy pótoljuk az elvesztegetett időt és a lemaradást, mely eddig is a szenvedést és a reménytelenséget növelte”. (1979. január 29.)

¹⁸ 1971-es szinódus, uo. 933.

¹⁹ *Evangelii nuntiandi*, 69.

²⁰ *Lumen gentium*, 46.

B) A szerzetesek szociális tevékenysége és művei

5. A szerzetesek sokoldalú tevékenységüknek és munkásságuknak köszönhetően – amely karizmáik gazdag sokféleségében is megnyilvánul – sajátos közvetítői szerepet töltenek be az evangelizációban és az emberi fejlődés előmozdításában. Általuk az egyház egyre jobban fel tudja mutatni Krisztust a hívőknek és a hitetleneknek egyaránt.²¹ A szerzetesek megújulása tehát azért is fontos, hogy velük együtt az egész egyház megújulhasson.²²

Az *Evangelii nuntiandi* apostoli buzdítás 31. pontja arra hívja fel a figyelmünket, hogy ne feledkezzünk meg az evangelizáció és az emberi haladás közti szoros kapcsolatról, mert ez egyben azt jelentené, hogy magáról az evangéliumi értelemben vett szeretetről feledkeznénk meg, amely viszont szükségét szenvedő felebarátaink iránt kötelez minket.

6. A szerzetesek egyik fontos feladata tehát az, hogy az idők jeleire nyitottan a jelenlét új formáit keressék és ápolják, az alapítók szelleméhez és intézményük eredeti célkitűzéseikhez ragaszkodva.²³ E tekintetben a megújulás néhány tényezője különösebb jelentőséggel bír:

a) A szociális tevékenységek és művek, amelyek mindig hozzátartoztak a szerzetesek küldetéséhez, arról tanúskodnak, hogy a szerzetesek állandóan részt vesznek az ember teljes fejlődésében. Az iskolák, kórházak, segélyközpontok létesítése és fenntartása, a szegények megsegítésére irányuló különféle kezdeményezések, valamint a népek kulturális és szellemi fejlődésének előmozdítása nemcsak időszerűek ma is, hanem gyakran az evangelizáció, a tanúságtétel és a hiteles emberi haladás kiváltságos helyeinek bizonyulnak.

Az evangélium szellemében megvalósuló szolgálattal és az emberi fejlődést elősegítő, egyre sürgetőbb tevékenységükkel a szerzetesek arról a készségről tesznek tanúságot, amellyel készek magukat odaadni Istenért, az egyházért és embertestvéreikért, hogy ezáltal meggyőző jellé váljanak a világban.²⁴

b) A Lélek szüntelenül a megszentelt élet új formáit és intézményeit hozza létre, mint válaszokat az idők jeleire, és a már meglévőket is arra indítja, hogy a megváltozott egyházi és társadalmi helyzetbe teljesen bekapcsolódjanak.

c) Az egyes keresztény közösségeknek a szerzetesek tevékenységébe és kezdeményezéseibe történő bevonásával az aktív részvétel újabb formáit fedezhetik fel a szerzetesek az egyházban, amely nyitott a szolgálatra és állandóan növekszik a közösségben.²⁵ Így a szerzetesek még inkább felértékelhetik karizmájukat, amelyeket

²¹ Vö. *Perfectae caritatis*, 1; *Lumen gentium*, 46.

²² *Evangelica testificatio*, 52.

²³ Vö. *Mutuae relationes*, 19; 23f; 41.

²⁴ *Evangelii nuntiandi*, 69; Pueblai dokumentum, 733–734: „A karitatív tevékenységekben megvalósuló nyitott lelkipásztorok és a szegények melletti elkötelezettség a latin-amerikai szerzetesi életben figyelemre méltó törekvés. Egyre több szerzetes és szerzetesnő tevékenykedik elhanyagolt és veszélyes területen. Az említett csoportok melletti elköteleződés nem mások kirekesztését jelenti, hanem a szegényekhez való sajátos odafordulást és közeledést. Ez vezetett többek között a hagyományos munkaterületek felülvizsgálásához is, hogy az evangélium kihívásainak még jobban megfelelhessenek.”

²⁵ Vö. *Lumen gentium*, 9–12, 34–36; *Christus Dominus*, 33–35; *Evangelii nuntiandi*, 13, 58; *Apostolicam actuositatem*, 2, 6–10.

mintegy sajátos képességként az olyan „szolgálatok” előmozdítására kaptak, melyek intézményük apostoli és szociális célkitűzéseivel is összhangban vannak.

d) A világiak részvétele a szerzetesek munkájában, tevékenységében az egyházi dimenziókban történő közös felelősségvállalással együtt új tereket hódít. Néhány esetben pedig, a megfelelő előkészületek mellett, olyan művek fenntartására is lehetőséget szolgáltat, amelyek eddig csupán a szerzetesek hatáskörébe tartoztak.²⁶

e) A jelenlegi társadalmi viszonyok egyébként is a szolidaritás és a részvétel új formáit követelik meg. Sok helyen a társadalomban egy olyan átalakulás zajlik, amely arra irányul, hogy felelősségvállalásra buzdítsa a társadalom minden tagját, akár újabb struktúrákon és szervezeteken keresztül. Így minden polgár aktívan részt vehet a társadalmi együttélés építésénél felmerülő problémák leküzdésében.

A világiak közvetlenebb közreműködése mellett a szerzetesek sajátos tanúságtétele és tapasztalatai számottevően járulhatnak hozzá az evangélium irányvonalaihoz és lelkipásztori tanításához igazodó megoldások felkutatásához.²⁷

C) A munka világába való beilleszkedés

7. Az egyháznak a munka világa felé forduló lelkipásztori figyelme több megnyilatkozásban megmutatkozott már. A *Mater et magistra* kezdetű enciklika ezeket összefoglalva olyan új távlatokba illeszti, amelyek nyitottak az új gazdasági és társadalmi valóságokra.

Az emberi társadalom egy ilyen meglehetősen nagy szeletével szemben, mely minden keresztény közösség küldetéstudatához felhívást intéz, a szerzetesek még mélyebb vágyat éreznek magukban arra, hogy szolidaritást vállaljanak. Az evangéliumi szegénység mellett való elköteleződésük által pedig még inkább érzik annak szükségességét, hogy a munka mindenkire vonatkozó közös törvényének valódi értekeire összpontosítsák figyelmüket.²⁸

8. A püspökök tanítóhivatala pontosan körülírta a papok számára, hogy milyen motivációknak, céloknak és feltételeknek kell vezetniük a munka világában való intenzívebb jelenlét választását.²⁹ Természetesen ezek az irányvonalak a szerzetes papokra is vonatkoznak. Analóg módon pedig kiterjeszthetők minden szerzetesre és szerzetesnőre, elsősorban a szerzetesi élet sajátos természete és az egyház küldetésével való szoros kapcsolata miatt.³⁰

²⁶ Vö. A Katolikus Nevelés Kongregációjának *A katolikus iskola* című dokumentuma (1977. március 19.), 60–61: A keresztény közösség részvétele a katolikus iskolák oktató tevékenységében.

²⁷ *Christus Dominus*, 35; *Mutuae relationes*, 22–23.

²⁸ *Perfectae caritatis*, 13; *Evangelica testificatio*, 20; Vö. *Gaudium et spes*, 67–72: a munka emberi és keresztény összetevői.

²⁹ *Presbyterorum ordinis*, 8; *Octogesima adveniens*, 48. A püspöki szinódus dokumentuma, amely a szolgálati papságról szól (vö. AAS 63 [1971] 912–913), a *Presbyterorum ordinis* 8. pontjára hivatkozik, és világossá teszi, hogy a papi szolgálat önmagában teljes értékű tevékenység, sőt a hit fényénél szemlélve magasabb, mint bármely más tevékenység. Ezért rendszeren a papi szolgálatot teljes időben gyakorolják. Ha mégis a különféle körülmények miatt ez a szolgálat más tevékenységekkel is párosul, akkor ez utóbbiak hozzáállóságát az alapján kell megítélni, hogy mennyiben szolgálja az az egyház lelkipásztori küldetését. Erről természetesen elsősorban az illetékes püspök dönt a papi tanáccsal együtt, illetve szükség esetén a püspöki konferencia.

³⁰ *Mutuae relationes*, 10; *Lumen gentium*, 44.

A szerzetesek hivatásának és küldetésének sajátosságaiból ered néhány olyan kritérium, amelyek ösztönözhetik és vezethetik esetleges jelenlétüket a munka világában:

a) dinamikus hűség azokhoz a célkitűzésekhez, amelyeken keresztül a Lélek életre hívta az egyes intézményeket az egyházban;³¹

b) vágyakozás az evangélium értékeiről való olyan tanúságtételre, amely visszaadja a munka méltóságát, és rámutat annak valódi céljaira;³²

c) tudatosan fel kell lépni a „szerzetesi dimenziók” megszilárdítása érdekében, amelyek minősítik hivatásukat, és megmutatják Isten országának vonzóerejét, melyet a szerzetesek teljes radikalitásában fogadnak be;³³

d) a testvéri osztozás új formáját kell felmutatni, amelyet a mindennapos közösségi tapasztalat támogat és fejleszt, s amely megmutatja Krisztusnak az emberrel vállalt szolidaritását és szeretetét.³⁴

9. A döntés és az ajánlott magatartás további kritériumait a részvétel módjai is meghatározzák. A munka világába való bekapcsolódás két sajátos formája érdemel különleges figyelmet:

I. – Egyrészt egy olyan civil foglalkozás (mesterség, szakma) vállalása, melyet a többi polgárok társadalmi és gazdasági feltételei között végez a szerzetes (iskolákban, kórházakban stb.) Az egyes országokban ezt a megváltozott politikai viszonyok rá is kényszerítik a szerzetesekre, így például az államosítás esetében, amikor az állam válik az intézmény fenntartójává.

Időnként az új törvényhozás vagy a szerzetesi intézmények sajátos belső igényei indokolhatják a világiakéhoz hasonló részvételt bizonyos tevékenységekben, hogy így a saját apostoli tevékenységüket folytathassák. A jelenlét új formáira vonatkozó utak keresése miatt is fontossá vált a társadalmi struktúrákba való beilleszkedés lehetőségeinek kiaknázása.

Minden esetben a szerzetesi élet általános és az egyes intézmények sajátos célkitűzései megkövetelik, hogy ezek az új helyzetek a közösségi élet követelményeivel, az engedelmséggel és a szerzetesi szegénységgel összeegyeztethetők legyenek. Egy civil foglalkozás felvállalása ugyanis a szerzetest közvetlenebbül individuális szinten kötelezi el, és olyan külső szervezetektől és struktúráktól teszi függővé, amelyek saját intézményén kívül vannak. Ez új viszonyt hoz létre a munka és a bér között. Amennyiben tehát az egyes intézmények felelős vezetői ilyen jellegű döntéseket hoznak, tartsák szem előtt a fenti szempontokat. Minden esetben szükség van a Lélek segítségével történő mérlegelés képességére, amely megőrzi és értékeli azt a szerzetesi célkitűzést, amelynek a fényében a döntés születik.

II. – A munka világába való beilleszkedés sokszor nehézségekkel jár azon értékeket illetően, amelyek megvalósítására hivatott. A szerzetesek ugyanis munkásként egy olyan világba lépnek be, melynek megvannak a maga feszültségei, sajátos törvé-

³¹ Vö. *Evangelica testificatio*, 20: „Tevékenységeitek ne kerüljenek ellentétbe szerzetesi intézményeitek hivatásával, és ne hozzanak magukkal olyan munkát sem, mely valódi feladataitok helyébe férközne.” Vö. a Katolikus Nevelés Kongregációjának *A katolikus iskola* című dokumentuma, 74–76.

³² Uo.

³³ *Lumen gentium*, 44; *Perfectae caritatis*, 1; *Evangelica testificatio*, 3.

³⁴ *Perfectae caritatis*, 15; *Evangelica testificatio*, 21. 39.

nyek irányítják, és emiatt, illetve a benne uralkodó ideológiák és szakszervezeti harcok következtében megterhelők és kétértelműek lehetnek számára.

Előfordulhat, hogy a szerzetes miközben azzal a szándékkal osztja meg a munkás állapotot, hogy az egyház lelkipásztori gondoskodásáról tanúságot tegyen,³⁵ olyan elképzelésekkel találja magát szembe az emberről, a társadalomról, a történelemlről és a munka világáról, amelyek nem felelnek meg az egyház társadalmi tanításából következő kritériumoknak és irányvonalaknak. Ebből következik, hogy egy ilyen küldetés különösen is nagy figyelmet és biztosítékokat igényel.³⁶

10. A szakszervezeti tevékenységekben való részvétel még inkább megkívánja a pasztorális perspektíváknak, egyúttal azonban az eszközzé válás határainak és veszélyeinek világos ismeretét, amelyek a szerzetesek életét és tevékenységét fenyegethetik. A megfelelő megfontoláshoz elengedhetetlen néhány fontos irányvonalat szem előtt tartani:

a) A szerzetesség és a szociális elkötelezettség alapvetően nem tűnik összeegyeztethetetlennek, még szakszervezeti szinten sem. Sőt olykor a szakszervezeti tevékenységekben való részvétel a vonatkozó törvényhozás miatt szükségképpen összekapcsolódik a munka világában való jelenléttel. Másrészt pedig egy ilyen részvételt ösztönözheti a szolidaritás vállalása a törvények jogos támogatásában.³⁷

b) A politikával való összefonódás azonban gyakran nehezen megoldható problémákkal jár. Az ilyen helyzeteket ezért olyan kritériumok alapján kell megítélni, amelyek a politikában való részvételre érvényesek (vö. a következő bekezdéssel). Különleges figyelmet kell szentelni olyan ideológiáknak, amelyek az ún. osztályharcot támogatják. Az *Octogesima adveniens* kezdetű dokumentumban (26–36) megfogalmazott irányvonalak ebben a kérdésben is hasznos útmutatásokkal szolgálnak.

c) Az eddigi tapasztalatok alapján tehát megfogalmazható néhány olyan magatartási alapelv, amely a hasonló kezdeményezések és célkitűzések megvalósítása során mérvadó lehet. A szerzetesek a munkások körében is, akik a társadalom befolyásos csoportját alkotják, fel kell ragyogtatniuk az általuk képviselt emberi és keresztény értékeket, amelyek egyes esetben arra kötelezik őket, hogy elutasítsanak minden olyan szakszervezeti eljárást vagy politikai manővert, amelyek nem felelnek meg az igazságosság pontos követelményeinek.

Saját közösségeiken belül is, ezeknek a szerzeteseknek és szerzetesnőknek kama-toztatniuk kell a kommunió értékeit, és el kell kerülniük az elfogadhatatlan polarizálódásokat. Az ilyen magatartás segíteni fogja a közösséget a kiegyensúlyozott és hiteles döntésekben való növekedésben.

d) A szerzetesek jelenlétének fontosságát illetően további irányadó szempontnak kell lennie, hogy a világi hívőkre tartozik sajátos hivatásukból és küldetésükből adódóan, hogy a szolidaritás és az igazságosság érdekében fellépjenek az e világi struktúrákon belül.³⁸ A szerzetesek kiegészítő funkciója ezen a területen különösen a tanúságtételben és a világi hívők egyre szakszerűbb felkészítéséhez való hozzájárulásban mutatkozik meg.

³⁵ *Octogesima adveniens*, 48.

³⁶ *Octogesima adveniens*, 4, 50.

³⁷ Vö. Pueblai dokumentum, 1162–1163, 1244 (II. János Pál munkásokhoz intézett beszéde).

³⁸ *Lumen gentium*, 31, 33; *Apostolicam actuositatem*, 7, 13; *Gaudium et spes*, 67, 68, 72.

D) A politikai életbe való bekapcsolódás

11. A szerzetesek sokszor bizonyították, hogy az emberi haladáshoz való hozzájárulásuk tudatosan vállalt szolgálat az evangéliumért és az emberekért, nem pedig bizonyos ideológiák vagy politikai pártok előnyben részesítése. Az esetleges bonyodalmak láttán számukra is nyilvánvaló az a veszély, hogy a szerzetesi életre és annak egyházi küldetésére sajátosan jellemző identitásukat elveszíthetik.³⁹ Az elmondottakhoz járul még egy további kockázatos tendencia, tudniillik, hogy abszolutizáljanak bizonyos ideológiákat vagy módszereket, amelyeket könnyen eszközzé lehet tenni önző célok érdekében.

12. Úgy tűnik tehát, hogy a tanítóhivatal által megadott egyes irányvonalak fontosak ahhoz, hogy megvilágítsanak egy olyan témát, amely sokszor önmagában is kényesnek bizonyul és gyakran vezet a határok elmosódásához:

a) A politika értelmezhető tágabb és általános értelemben is, mint az egész társadalom dinamikus szerveződése; ebben minden polgár köteles emberi módon, felelősen és aktívan részt venni. A szerzetesek tevékenysége és munkája ösztönzést és elkötelezettséget jelent olyan kulturális és társadalmi változások érdekében, amelyek szintén az emberiség haladását mozdítják elő.

b) Ha azonban a „politika” csupán egy bizonyos csoport döntéseiben való közvetlen részvételt jelenti, és ezt hívjuk „politikai életnek”, akkor vissza kell térni azokhoz a minősítő elvekhez, melyek a szerzeteseknek az egyházban és a társadalomban betöltött hivatását és küldetését ösztönzik. Így könnyebben meghatározhatók az esetleges bekapcsolódásra vonatkozó alapelvek.

12.1. A szerzetesek, miközben felismerik, hogy evangéliumi tanúságtételük és számos apostoli kezdeményezésük nyomán hatékonyan hozzájárulhatnak az emberek és népek fejlődéséhez, nem engedhetik, hogy hamis illúziók félrevezessék őket. Ezek ugyanis azt sugallják, hogy amennyiben sajátos feladatuk helyett inkább a szűkebb értelemben vett „politikai tevékenységre” vállalkoznának, az eddigieknél is nagyobb befolyásra tehetnek szert.⁴⁰

12.2. Isten országának a világi struktúrák között való építése, mely az embereket az evangéliummal szembesíti, olyan téma, amely minden keresztény érdeklődését felkelti, a szerzetesekét pedig különösen is. Ez persze nem azt jelenti, hogy ők engednék magukat közvetlenül bevonni a politikai életbe.

Iskoláikkal, kommunikációs eszközeikkel, sokrétű vallásos és nevelő kezdeményezésükkel a szerzetesek mégis aktívan hozzájárulhatnak a fiatalok felkészítéséhez, érzékenyvé tehetik őket néhány sajátos társadalmi helyzetet érintően, megnyerhetik őket az emberi fejlődés ügyének előmozdítására. Ennek eredménye minden bizonynyal meg fog nyilvánulni a politika területén is.

³⁹ *Gaudium et spes*, 42, 76; 1971-es szinódus, AAS 63 (1971) 932; Pueblai dokumentum, 558–559.

⁴⁰ Vö. II. János Pál 1978. november 24-én elhangzó beszéde, melyet az Legfőbb Elöljárók Uniójához intézett, s melyben figyelmeztet: „A szerzeteseknek képesnek kell lenniük arra, hogy az evangélium igazi fényénél értelmezzék a szegényeknek és az emberi önzés áldozatainak előnyben részesítését, anélkül, hogy közben engednének egyes társadalompolitikai szélsőségeknek..., a szerzetesnek úgy kell az emberekhez közeledni és közéjük beilleszkedni, hogy közben ne kérdőjeleződjön meg szerzetesi identitásuk, s hivatásuk eredeti sajátossága ne homályosodjon el.” Vö. szintén Pueblai dokumentum, 528.

Itt mégsem egyfajta hódítási stratégiáról van szó, hanem sokkal inkább egy olyan szolgálatról, mely az emberek és a társadalom érdekeit tartja szem előtt, s amelyre egyébként az egyház minden közössége magától Krisztustól kapott meghívást. (Lk 2,25–27)

12.3. Ebben az értelemben a szerzetesnők azon kezdeményezéseit, melyekkel a nők helyzetét próbálják előmozdítani, mindenképp támogatni kell, hogy így elősegíthessék a nők megfelelő beilleszkedését az egyházi és közélet olyan területiben, amelyek leginkább megfelelnek képességeiknek.⁴¹

12.4. A szerzetesek így tanúságtételük és munkájuk révén az „evangélium hiteles szakértőivé” válnak, elősegítik a társadalom gyógyítását és felépítését, még akkor is, ha a sajátosan politikai lehetőségektől távol maradnak. Így kiderül, hogy ők nem egy-egy politikai irányzat képviselői, hanem mint a béke és a testvéri szolidaritás eszközei.

A szerzetesek azzal, hogy Isten szeretetének adják az első helyet,⁴² s amit döntéseik is erőteljesen kinyilvánítanak, úgy mutatkoznak meg, mint az Abszolútum emberei az egyházban, amely az isteni Abszolútumra szomjazik.⁴³ Arra hivatottak, hogy ennek az alapvető döntésnek, amely az összes többi előfeltétele és mozgatórugója, váljanak a jeleivé és ösztönzőivé Isten népe körében.

12.5. Ezért tehát az aktív politikai részvétel csak mint egyfajta kivételes, helyettesítő megoldás fogadható el, amelyet a vonatkozó kritériumok alapján kell elbírálni. Amennyiben rendkívüli körülmények az említett politikai részvételt mégis indokolnák, meg kell vizsgálni az egyes eseteket, hogy olyan következtetéseket lehessen levonni a helyi egyház és a szerzetes intézmények felelőseinek engedélyével, melyek az egyházi és polgári közösség javát egyaránt figyelembe veszik. Ténylegesen azonban az egyház és a szerzetesi élet sajátos küldetésének elsőbbségét kell szem előtt tartani.⁴⁴

⁴¹ *Mutuae relationes*, 49–50.

⁴² *Evangelica testificatio*, 1; *Perfectae caritatis*, 6.

⁴³ *Evangelica testificatio*, 1; *Perfectae caritatis*, 6.

⁴⁴ Vö. 1971-es szinódus, AAS 63 (1971) 912–913: Az a papok számára felállított néhány kritérium, amelyek szem előtt tartása a világi struktúrákba való beilleszkedés más formáinál is kívánatos (8. pont), a szerzetesek magatartására is vonatkozik. Egyrészt, mert a szerzetesi élet szoros kapcsolatban van a hierarchia apostoli tevékenységével (*Christus Dominus*, 34), másrészt pedig mert különleges viszony fűzi az egyház lelkipásztori felelősségvállalásához (*Lumen gentium*, 45–46). A *Mutuae relationes* (3, 10, 36) részletesebben tájékoztat ennek teológiai megalapozásáról, és rámutat az egyházi engedelmesség és a dolgok megfelelő rendjének gyakorlati következményeire. Vö. Pueblai dokumentum, 769., amely a pápa szavait idézi: „Ti papok és szerzetesek vagytok, és nem társadalmi vagy politikai vezetők vagy a világi hatalom funkcionáriusai. Ezért megismétlem nektek: Ne engedjünk annak az illúzióknak, hogy az evangéliumot szolgáljuk, ha karizmánkat a földi problémák iránti túlzott érdeklődéssel kilúgozzuk.” (AAS 71 [1979] 193.)

II. A DÖNTÉSHOZÁS ÁLTALÁNOS KRITÉRIUMAI

A szerzeteseknek az emberi haladás érdekében kifejtett munkásságát a sokoldalú hűség motiválja és vezeti. Ez a négyféle hűség elsősorban azokra az alapelvekre támaszkodik, amelyeket a zsinat a megújulás érdekében fogalmazott meg,⁴⁵ és amelyek az eddig felvetett problémákra is tekintettel vannak:

- hűség az emberhez és korunkhoz,
- hűség Krisztushoz és az evangéliumhoz,
- hűség az egyházhoz és a világban való küldetéséhez,
- hűség a szerzetesi élethez és a saját intézmény karizmájához.

A) Közel az emberhez és korunkhoz

14. A kulturális, társadalmi és politikai átalakulások, melyek számos nehézséggel és nyugtalansággal járnak, és egész népeket, kontinenseket érintenek, arra ösztönzik az egyházat, hogy evangéliumi hűséggel, mintegy az emberiség reménységére és várakozására adott válaszként legyen jelen.⁴⁶ Ez az égető lelkipásztori aggodalom, melyet a II. Vatikáni Zsinat megfontolásai és távlatai még intenzívebbé tettek, a püspöki szinódusokon és az apostoli megnyilatkozásokban újra kifejezésre jutott. A lelkipásztori aggodalom az egyház közösségét nyomatékosan és világosan felszólítja, hogy a megújulás érdekében bátor lépésekre szánja el magát, hogy korunk emberét közelebb segítse az evangéliumhoz, amely minden hiteles emberi és társadalmi fejlődésnek az igazi forrása.⁴⁷

15. Napjaink világának történelme, amely minden egyes ember konkrét létében testet ölt, „nyitott könyvként” áll az egyház és minden keresztény rendelkezésére, hogy elmélkedésre sarkalljon.⁴⁸ Ez a történelem kihívássá válik az egyházban minden hivatás számára, és felhívja azokat életük és feladataik alaposabb felülbírlására; a szerzetesek pedig – az evangélium mellett tett radikális elköteleződésük miatt – különösen is érintettek e téren.

Fontos, hogy felismerjék: olyan mértékben érhetik el az emberek gondolkodás-módjának és viselkedésének „megtérését”, amilyen mértékben ők maguk „megtérnek” Istennek az emberrel kapcsolatos eredeti tervéhez, amely a világban az új ember, Jézus Krisztus által vált láthatóvá.⁴⁹ Így a gazdasági, társadalmi és politikai struktúrákban zajló reformok valódiak és tartósak lesznek, s az igazságos és békés együttélést mozdítják elő.⁵⁰

16. Fontos tehát, hogy minden szerzetesi intézménynek – a személyes tanúságtétel és küldetés megújulására irányuló törekvések során – gondja legyen arra, hogy tagjai „megfelelő ismereteket szerezhessenek az emberek és korunk állapotáról, va-

⁴⁵ Vö. *Perfectae caritatis*, 2.

⁴⁶ Vö. *Gaudium et spes*, 9.

⁴⁷ Vö. különösen az 1971-es és az 1974-es szinódus; az *Evangelii nuntiandi* kezdetű apostoli buzdítás, amely a közvetlen társadalmi és politikai szempontokra való tekintettel az *Octogesima adveniens*-szel egészül ki.

⁴⁸ Vö. *Redemptor hominis*, 14: „Az egyház nem hagyhatja magára az embert [...]. A teljes ember, létének teljes, személyként megélt valóságában és közösségi-társadalmi életében [...] – ez az ember az egyház elsődleges útja, melyen küldetése betöltésekor járnia kell.”

⁴⁹ *Gaudium et spes*, 22; *Redemptor hominis*, 8.

⁵⁰ *Gaudium et spes*, 63.

lamint az egyház szükségleteiről, hogy a hit fényénél bölcs ítéletet alkotva a világi helyzetéről és apostoli buzgóságtól hevítve jobban tudjanak segíteni az embereknek”.⁵¹

B) Krisztus és az evangélium átalakító erejével

17. Az evangéliumok tanúságot tesznek Krisztusról és hűségéről, amellyel teljesítette azt a küldetést, melyre a Szentlélek felszentelte.⁵² Ez a küldetés elsősorban az evangelizációra és az emberiség megváltására irányult; általa Jézus osztozott az emberek életében, gondjaiban, szenvedéseiben, de egyúttal tanította őket, és eligazítást adott nekik, hirdette az Isten országához való megtérés örömhírét, és tanúságot is tett róla.⁵³

Krisztus korszakalkotó tanítása a nyolc boldogságról új távlatokat nyitott a földi valóságok megítélésében, az emberi és társadalmi kapcsolatokban. Krisztus azt akarta, hogy e kapcsolatok az igazságosságon és életszentségen alapuljanak, és a szeretet új parancsa hassa át.⁵⁴ Az az életforma, amelyet ő választott, megjelöli és meghatározza a szerzeteseket, akik „szorosabban utánozzák azt az életformát, amelyet Isten Fia vett magára, amikor eljött e világba”.⁵⁵

18. Ehhez a „legfőbb regulához”⁵⁶ való lankadatlan hűséggel lépnek a szerzetesek naponta az Isten országába vezető megtérés útjára. Ez teszi őket az egyházban és a világgal szemben vonzó jellé, amely ösztönzi az embereket életük és értékrendjük mélyebb felülvizsgálására.⁵⁷ Kétségkívül ez a leginkább elvárt és legtermékenyebb feladat, amelyre a szerzetesek elsősorban meghívást kaptak,⁵⁸ még az olyan helyeken is, ahol a keresztény közösségek fáradoznak az emberi haladásért és a társadalmi kapcsolatok fejlesztéséért, amit a szolidaritás és a testvéri kommunió elvei inspirálnak.

A szerzetesek így abban segítenek, hogy „megőrizték a keresztény felszabadítás eredeti jellegét és azokat az energiákat, amelyek általa felszabadulnak. Szabadítás annak teljes, mély értelmében, ahogyan azt Jézus meghirdetette és meg is valósította.”⁵⁹

19. A nyolc boldogság lelkületéből táplálkozó mindent átalakító erő, amely a szerzetesek egész életét átjárja és dinamikussá teszi, hivatásuk és küldetésük jellemző sajátossága.⁶⁰ Számukra a boldogságok között a legfontosabb a szegényekért sze-

⁵¹ *Perfectae caritatis*, 2d; *Mutuae relationis*, 26–42.

⁵² Iz 42,1–7; 61,1–4; Lk 4,17–19; vö. Pueblai dokumentum, 1130: „A szegények evangelizációja Jézus számára messianisztikus jel volt, ezért számunkra is az evangéliumi hitelesség jelévé kell válnia.”

⁵³ Mk 1,15

⁵⁴ Mt 5,3–12; 5,20.43–48

⁵⁵ *Lumen gentium*, 44; *Perfectae caritatis*, 1.

⁵⁶ *Perfectae caritatis*, 2a.

⁵⁷ Vö. *Lumen gentium*, 44; *Evangelii nuntiandi*, 69.

⁵⁸ *Mutuae relationes*, 16, 26–28.

⁵⁹ II. János Pál: Megnyitó beszéd Pueblában III, 6; vö. *Evangelii nuntiandi*, 9, 30–39, vö. ugyancsak a megnyitó beszédet (I, 2–5), a megalapozott krisztológia és az egyetlen evangélium hangsúlyozását, amelyet nem szabad megrövidíteni vagy torzítva felkínálni. „Csak így leszünk képesek arra, hogy az emberek és népek szolgálatára legyünk, kultúrájukat átítassuk az evangéliummal, átalakítsuk a szíveket és a rendszereket, és a struktúrákat emberibbé változtassuk.” Vö. *Redemptor hominis*, 11.

⁶⁰ Vö. *Lumen gentium*, 31.

génnyé lett Krisztussal való találkozás (és ez az első „felszabadítás” is), és így tanúsítják Isten országának minden e világi dologgal szembeni elsőbbségébe és annak legfőbb követelményeibe vetett hitüket.⁶¹

Miközben a szerzetesek így módon a történelem és a valóság keresztény és mély-ségesen emberi értelmét – amely a nyolc boldogság lelkületében gyökerezik, és a hétköznapi élet minden döntésének mértékévé vált – mindenki számára láthatóvá teszi, rámutatnak, milyen szorosán összefonódik a társadalmi együttélésben az evangélium és az emberi haladás előmozdítása. Az egyház tehát méltán állítja elénk a szerzetesek evangéliumi tanúságtételét úgy, mint ragyogó és egyedülálló lehetőséget annak bemutatására, hogy a boldogságok lelkülete nélkül „a világ nem alakulhat át, és nem ajánlható fel Istennek”.⁶²

C) Szerves beilleszkedés az egyházi közösségbe

20. A keresztények közös hivatása, amely Istennel és az emberekkel való egységre szólít a világ üdvösségéért,⁶³ az adományok és szolgálatok különféleségének megfontolásánál előbbre való. Ezen a közös hivatáson alapulnak ugyanis az egyházban a különböző összetevők közötti közösség jellegű kapcsolatok, elsősorban azokkal, akiket a Szentlélek az egyház vezetésére püspököknek rendelt.⁶⁴

21. A szerzetesek bensőségebb módon kapcsolódnak az egyházhoz,⁶⁵ és egyedülállóan részesednek Isten népének szentségi struktúrájában;⁶⁶ a helyi egyházakban pedig különleges módon tartoznak az egyházmegyei családhoz.⁶⁷

A püspökök lelkipásztori szolgálatáról szóló zsinati határozat szintén figyelmet szentel a szerzetesek feladatainak, és kétszeres értelemben is a püspökök munkatársainak tekinti őket. Egyrészt, mert szeretnének megfelelni a lelkipásztori kihívásoknak, másrészt pedig, mert tevékenységükbe be kívánják vonni saját intézményeik jellegzetes célkitűzéseit.⁶⁸

22. A szerzetesi élet identitása és különleges feladata az egyházban új fényben ragyogott fel a sokféle egyházi hivatásnak és szolgálatnak köszönhetően, amelyek kiegészítik egymást. Ezért fontos, hogy minden összetevő feladatait – a hierarchikus szolgálatot, a megszentelt élet különböző formáit, a világi állapotot – ismerjük és értékeljük. Így a saját szolgálat gyakorlása a testvéri egységre és egymás kiegészítésére irányuló lankadatlan igyekezettel megy végbe, amely egyúttal a saját identitás és az egyházi közösség megerősítését jelenti.

23. A döntéshozásban ez általános kritérium lehet, amely valószínűleg könnyebben megközelíthető, ha jól figyelembe vesszük a különféle egyházi csoportok illetékességét, illetve feltárjuk az egymást kiegészítő szempontokat.

⁶¹ Vö. *Lumen gentium*, 44.

⁶² *Lumen gentium*, 31.

⁶³ *Mutuae relationes*, 4.

⁶⁴ ApCsel 20,28; *Mutuae relationes*, 5–9.

⁶⁵ Vö. *Lumen gentium*, 44.

⁶⁶ *Mutuae relationes*, 10.

⁶⁷ *Christus Dominus*, 34. A teológiai elvekről és alkalmazásuk alapelveiről lásd bővebben a *Mutuae relationes* dokumentumot.

⁶⁸ Vö. *Christus Dominus*, 33–35.

Sajátos hivatásuknál fogva a világi hívők dolga az, hogy az ideigvaló dolgok intézése és Isten szerint való rendezése által keressék Isten országát.⁶⁹

Egyes megszentelt intézmények „világi” jellege megengedi, hogy tagjaik közvetlenebbül legyenek jelen és teljesebben illeszkedjenek bele a világi valóságokba és struktúrákba. E világi intézmények tagjai tehát bármely megfelelő területen egyenként teljesítik apostoli feladataikat, felhasználva a világi struktúrákat.⁷⁰

Ha azonban a szerzetesek a rájuk jellemző életformának megfelelően, az e világi struktúrákon kívülre helyezik magukat, azért még nem idegenednek el az egyház azon csoportjainak tevékenységétől, akik a földi társadalom építésében fedezik fel Isten országát.⁷¹

Természetesen ezeken a helyeken a szerzetesek a hozzájuk illő sajátos módon vannak jelen. Nem vállalnak olyan feladatokat vagy módszereket, amelyek más egyházon belüli csoportokra tartoznak, hanem az evangéliumhoz illő életstílus és részvétel még radikálisabb jelévé válnak a hivatásukról való nyilvános tanúságtétel által, s ily módon küldetésük közösségi jellege is kifejezésre jut.

Ha pedig a szerzetesek a szolgálati papság szentségében részesednek, ezen új címen kötelesek az egyházi közösségeket vezetni és azokat szolgálni, még tudatosabb tanúságot téve az egységről.⁷²

24. A „kommunió szakértőiként” a szerzetesek arra hivatottak, hogy az egyházban, az egyházi közösségekben és a világban Isten „kommunióra vonatkozó tervének” jelei és építőmesterei legyenek, amely az ember történelmének csúcán van Isten elgondolása szerint.⁷³

A szerzetesek az evangéliumi tanácsokra tett fogadalommal, amely minden akadálytól megszabadítja a szeretet lángolását, a mindenek fölött szeretett Istennel való bensőséges egyesülés prófétai jeleivé válnak.⁷⁴

A közösségi élet naponkénti tapasztalata, az ima és apostolkodás által, amelyek megszentelt életük lényegi és megkülönböztető jelei⁷⁵ a továbbiakban a „testvéri kommunió jeleivé” lesznek, és meghasonlott világunkban – elsősorban hittestvéreik számára – tanúságot tesznek arról, hogy lehetséges vagyonszövetségben élni, lehetséges az életterv és tevékenység megvalósítása a testvéri szeretetben. Mindez pedig azért lehetséges, mert szívükben meghallották Krisztus szabadabb és szorosabb követésre szólító hangját, akit az Atya küldött, és aki elsőszülöttként a sok testvér között Lelkének ajándékaival új testvéri kommuniót hozott létre.⁷⁶

25. Ebből a közösségi élettervből adódik tehát a szerzetesek jelenlétének és részvételének az a módja, amelynek jellemeznie kell őket az egyház küldetésében, s amelyet a következőkben az emberi haladással kapcsolatos döntések tekintetében vesszünk szemügyre.

⁶⁹ *Lumen gentium*, 31.

⁷⁰ *Primo feliciter* kezdetű motu proprio, AAS 40 (1948) 285; *Perfectae caritatis*, 11.

⁷¹ *Lumen gentium*, 46.

⁷² *Lumen gentium*, 28; *Gaudium et spes*, 43; *Mutuae relationes*, 36.

⁷³ Vö. *Gaudium et spes*, 19, 32, Pueblai dokumentum, 211–219, 721: „A megszentelt élet önmagában evangelizál, a kommunió és a részvétel miatt.”

⁷⁴ *Lumen gentium*, 44.

⁷⁵ *Perfectae caritatis*, 15; vö. Pueblai dokumentum, 730–732.

⁷⁶ *Gaudium et spes*, 32.

Az adományok és a szolgálatok különbözőségéből (melyekről az imént szó esett) is nyilvánvaló, hogy a világi hívőktől és a világi intézmények tagjaitól eltérően (akik egyénenként vállalhatnak apostoli, társadalmi és politikai felelősséget, amennyiben az a Lélek által számukra kijelölt célokkal összhangban van), a szerzetesek szabadon és tudatosan azt választották, hogy a tanúságtételre, a jelenlétre és apostoli tevékenységre szóló küldetésüket mindenben megosztják, a közös terv és az intézmények előjárói iránti engedelmességben. Ez az „osztózás” testvériséget és támogatást jelent, különösen akkor, amikor az apostoli megbízás a szerzetesek és szerzetesnők számára nagyobb és igényesebb felelősséget jelent gyakran meglehetősen nehéz társadalmi körülmények között.

26. A kommunió alapvető kritériumának megfogalmazása még sürgetőbbé vált, mert nagyon különbözőek azok a helyzetek, amelyekben – különösen egyes társadalmi-politikai területeken – napjainkban a keresztények élnek.⁷⁷ Ezért is fontos tehát, hogy az *Octogesima adveniens* irányvonalait állandóan szem előtt tartsuk,⁷⁸ elsősorban az olyan döntések esetében, amelyek az evangelizáció és az emberi haladás előmozdítása közti kapcsolatot érintik, és a saját szerzetesi közösségen túl az egyház egész közösségére is kiterjednek.

27. A szerzetesi élet mélyen egyházi természetét így „kommunió jellegként” fordíthatjuk le, amelynek át kell járnia az együttélés és a tevékenységek eddigi struktúráit, és amely a küldetés egy fontos aspektusához vezet az egyházon és a polgári társadalmon belül egyaránt.⁷⁹

Ebből a szempontból a keresztény közösségen belül a szerzetesek részéről különösen is fontos, hogy a püspöki szolgálatot a szerves egyházi kommunió egységközpontjának tekintsék, és hasonló viszonyulásra hívják meg Isten népének többi tagjait is.

A szerzeteseknek nem kell félniük, hogy az egyházi kommunió e hierarchikus jellegétől⁸⁰ nagylelkűségük vagy kezdeményezéseik kreativitása csorbát szenvedne,⁸¹ hiszen minden lelki hatalom a karizmák és a szolgálatok harmonikus fejlődése érde-

⁷⁷ *Octogesima adveniens*, 3.

⁷⁸ Az *Octogesima adveniens* 4. pontjában a következő olvasható: „A helyzetek ilyen sokszínűségével szemben nagyon nehéz mindenkire általánosan érvényes megnyilatkozást tenni és mindenki számára érvényes megoldást találni. A keresztény közösségek feladata, hogy az országukban uralkodó sajátos helyzetet megvizsgálják, azt az evangélium örökérvényű szavainak fényénél tisztázzák, és hogy az egyház társadalmi tanításában megfontolási elveket találjanak, valamint iránymutatást a tevékenységhez. A keresztény közösségek feladata továbbá, hogy párbeszédben az illetékes püspökökkel, a többi keresztény testvérekkel, illetve minden jóakarátú emberrel, a Szentlélek oltalma alatt értékeljék a különféle lehetőségeket és az elkötelezettség módjait, hogy a sok esetben sürgős és szükséges társadalmi, politikai és gazdasági átalakulást véghez tudják vinni. Ezen igyekezet során és a változások megvalósításánál a keresztényeknek meg kell újítaniuk az evangéliumi követelmények erejébe és eredetiségébe vetett bizalmukat.” Vö. Pueblai dokumentum, 473.

⁷⁹ „A szerzeteseknek nem csak vállalniuk kell a püspökkel való egységet, hanem hűségesen keresniük is kell a célok és a cselekvés feloldhatatlan egységét a püspökökkel. A szerzetesek részéről nem hiányozhat, nem szabad hiányoznia a felelősségteljes és aktív, ugyanakkor bizalomteljes és készséges együttműködésnek; karizmájuk az evangélium igen alkalmas szolgálivá teszi őket.” (II. János Pál: Megnyitó beszéd Pueblában, II.)

⁸⁰ *Mutuae relationes*, 5.

⁸¹ *Mutuae relationes*, 19, 41.

kében adatik.⁸² Apostolkodásuk során a szerzetesek sokkal inkább bátorítást nyernek az alkotói tevékenységre és a vállalkozó szellemre,⁸³ mert ez felel meg leginkább a szerzetesi élet karizmatikus és prófétai természetének.

Küldetésük miatt – mely nyitott az egyetemes egyházra, és a helyi egyházakban valósul meg⁸⁴ – a szerzetesek bizonyulnak a legalkalmasabb személyeknek, hogy az „alkalmas koordináció” azon formáit alkalmazzák, amelyeket a *Mutuae relationes* a szerves egyházi kommunióra vezető útként megjelöl.⁸⁵

D) Dinamikus hűség a saját megszenteltséghez az alapító karizmája szerint

28. A szerzeteseknek az egyház evangelizációs küldetésében és az emberi haladásban való jelenlétének új formája nem lenne hiteles, ha le kellene mondaniuk – akár csak részben is – a szerzetesi élet vagy az egyes intézmények sajátos jellegéről. Ennek a követelménynek, mely több ízben felmerült már, kétségkívül állandó feladatot kell jelentenie a szerzetesközösségek számára.⁸⁶

29. Dinamikus hűségük révén a szerzetesek nyitottak a Lélek indításaira, aki bármikor felhasználhatja az egyház eseményeit és az idők jeleit; továbbá e hűség megtartására az egyház tanítóhivatala is állandóan buzdít.

Mivel a szerzetesközösségek korunk emberének igényeit, problémáit, igyekezetét és törekvéseit jobban megismerve egyre éberebbé válnak,⁸⁷ nagyobb igyekezetet tanúsítanak annak felismerésében, hogy az egyes események, szükségletek közül, amelyekben az egyház többi részével együtt vesznek részt, melyek Isten jelenlétének vagy tervének igazi jelei.

A közösségi párbeszéd,⁸⁸ amelyet a hit, a személyiség tisztelete és egymás kölcsönös elfogadása, valamint a szerzetesi engedelmesség irányít, a hasonló döntéshozás sajátos eszközévé válhat.

Pontosan azért, mert a szerzetesközösségek a hitre építenek, természetüknél fogva annak a fénynek őrzői és hirdetői, amely Isten egész népe számára feltárja az ember teljes hivatására vonatkozó isteni tervet, hogy így minden problémára meg lehessen találni az igazán emberhez méltó megoldást.⁸⁹

30. Az „égető kérdés”, amelyet az *Evangelica testificatio* kezdetű, a szerzetesség megújulásáról szóló apostoli buzdítás 52. pontjában központi helyre állít, úgy csendül fel, mint a szív kiáltása, melyben VI. Pál szenvedélyes lelkipásztori aggodalma, az emberek és a világ iránti nagy szeretete és a szerzetesekbe vetett bizalma jut kifejezésre. A megújulás konkrét döntései pontosan ezek függvényében értelmezendők. Sürgősségük hűségre hív, amely képes az egyes intézmények mindennapjait és kül-

⁸² *Lumen gentium*, 10–12, 27; *Presbyterorum ordinis*, 9; *Apostolicam actuositatem*, 2.

⁸³ *Evangelii nuntiandi*, 69.

⁸⁴ *Lumen gentium*, 45–46; *Christus Dominus*, 33–35; Vö. II. János Pál beszéde a férfi legfőbb előjárókhoz, 1978. november 24-én.

⁸⁵ *Mutuae relationes*, 52 skk.

⁸⁶ *Lumen gentium*, 6. fejezet; *Perfectae caritatis*, 2; *Mutuae relationes*, 11–12.

⁸⁷ *Gaudium et spes*, 1–10; *Evangelica testificatio*, 25.

⁸⁸ *Perfectae caritatis*, 14; *Evangelica testificatio*, 25.

⁸⁹ *Gaudium et spes*, 11.

detését azzal a nagylelkű bátorsággal elárasztani, amellyel az alapítók engedték magukat a Szentlélek eredeti indításaitól meghódítani.⁹⁰

31. Tulajdonképpen itt az életre és a benne rejlő mély dinamizmusra való utalásról van szó, amelyre írásaiban II. János Pál is rámutatott: „[...] az életre, amely előttünk a múlt hagyományainak gazdagságával jelenik meg, hogy bőségéből meríthesünk. Világosan fel kell tennünk a kérdést magunknak, hogyan segíthetjük leginkább a szerzetesi hivatást az érésben és az említett öntudatosodási folyamatban; hogyan kellene működnie a szerzetesi életnek a mai egyházban. A tulajdonképpeni választ azonban továbbra is jogosan keressük. A II. Vatikáni Zsinat tanítása és az *Evangelii nuntiandi* kezdetű apostoli buzdítás segítségünkre lehet a megoldások keresésben, továbbá a pápák, a püspöki konferenciák, a szinódusok számos megnyilatkozása is irányadó lehet. A válaszadás alapvető jelentőségű és sokrétű.”⁹¹

A pápa reményét fejezte ki egy olyan szerzetesi élet megvalósulását illetően, amely az említett alapelvek hűséges megtartásával a „nagylelkűség felmérhetetlen tőkéjét” kovácsolja, amely nélkül „az egyház már nem is lehetne többé önmaga.”

„A szerzeteseknek az alapítók szelleméhez való mind teljesebb hűségben arra kell törekedniük, hogy az egyház követelményeinek, és azon kötelezettségeknek, amelyeket az egyház és pásztoraik sürgetőnek tartanak, mindinkább megfeleljenek, s ne feledkezzenek el a misszióról, amely minőségi munkát igényel.”⁹²

III. A KÉPZÉSRE VONATKOZÓ KÖVETELMÉNYEK

32. Azok a problémák, amelyekkel a szerzetesi életnek is szembesülnie kell ahhoz, hogy megújulhasson (ezt egyébként is az evangelizálás és az emberi haladás összeegyeztetése megkívánja), a képzésre is hatást gyakorolnak. Ajánlott ezért a képzési tervek és módszerek felülvizsgálata, a kezdeti képzéstől indulva az egyes szakaszokon át egészen a folyamatos képzésig.⁹³

Tekintettel a zsinat irányvonalaira az is világossá vált, hogy e téren nem csupán bizonyos külső formákhoz való alkalmazkodásról van szó. Sokkal inkább az életvezetés és a gondolkodásmód olyan mélyreható átalakításáról, amely a szerzeteseket képessé teszi arra, hogy jelenlétük új formáiban is önmaguk maradjanak. Ez mindig a „megszentelt ember” jelenléte marad, aki tanúsága és tevékenysége által az egyes ember és a társadalom megújulását az evangéliumra alapozza.⁹⁴

33. A képzéssel kapcsolatban néhány szempont különös figyelmet érdemel:

a) A szerzetesi élet természetét és lényegét – önmagában, illetve a társadalomban betöltött küldetését tekintve – tudatossá kell tenni. Ahhoz, hogy az egyes tevékenységek során képesek legyünk a megújulásra, újra fel kell fedezni az intézmények sajátos identitását, és alkotó módon kell beépíteni azt a megújulási folyamatba. Ez az egyik legfontosabb szempont a kezdeti és a folyamatos képzésben.

⁹⁰ *Mutuae relationis*, 23f.

⁹¹ II. János Pál beszéde a férfi legfőbb elöljárókhöz, 1978. november 24-én.

⁹² II. János Pál beszéde a Legfőbb Elöljárók Uniójához, 1978. november 16-án

⁹³ *Perfectae caritatis*, 2, 18; *Ecclesiae sanctae*, II, 15–19, 33–38.

⁹⁴ *Perfectae caritatis*, 18.

b) Az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom napjainkban, amikor az egyház és a szerzetesi élet szemben áll a világgal, olyan új magatartásformákat kívánhat meg, amelyek méltányolják a prófétai jel értékét, s olyan ösztönző erőnek tartják, amely a világot, a róla alkotott felfogást és a kapcsolatokat képes megújítani.⁹⁵

c) A közös élet, amely itt elsősorban a „kommunió” megtapasztalását és a róla való tanúságtételt jelenti, fejleszti az egyén alkalmazkodóképességét, hogy különböző tevékenységekben részt vehessen.⁹⁶ Az egyházban folytatott tevékenységek különböző formáihoz való alkalmazkodás ugyanis nem zárja ki az intézmény sajátos feladataiban való szolidáris osztozás lehetőségét, sőt a testvéri kötelekeket sem gyengíti, hanem sokkal inkább megszilárdítja őket.

A beilleszkedés új formái (melyeket az említett problémák megvizsgálásánál említettünk) gyakran a kiszámíthatatlan helyzetekkel való szembesülést is magába foglalják. Ezért is indokolt a szerzetesi életre való lelki és emberi felkészülés, hogy érett megszentelt emberek tegyenek tanúságot jelenlétükkel, s így a közösségen belüli és kívüli kapcsolatok megújulását szorgalmazzák.

d) Az egyház életében és küldetésében való részvételhez, mely a közös és egymást kiegészítő felelősségvállalás által történik, elengedhetetlen azon kezdeményezések és célkitűzések naprakész ismerete, amelyek megvalósítására a szerzetesek vállalkoznak.⁹⁷

A II. Vatikáni Zsinat tanításából és abból, ahogyan ugyanezt a püspöki szinódusok hangsúlyozták, kitűnik, hogy nem lehet elválasztani az evangélium elengedhetetlen követelményeinek megfelelő képzést az Isten szándéka szerinti emberi haladás elősegítésétől.

Ezért nem lenne megfelelő és teljes egy olyan szerzetes intézményekre szabott képzési és megújulási tervzet, amely híjával van a megfelelő ismereteknek, és nem ismeri az egyház álláspontját az érintett kérdésekben.⁹⁸

Amennyiben szeretnénk, hogy a szerzetesek képesek legyenek kötelességüknek eleget téve „felrázni az emberek lelkiismeretét”,⁹⁹ és más keresztényeket (főleg világiakat) képezni, hogy ők is a megfelelő szakértelemmel és kiegyensúlyozottan vehessenek részt az evangelizálásban és az emberi fejlődés előmozdításában, a fenti irányvonalakat különösen is ajánlott szem előtt tartani.¹⁰⁰

⁹⁵ *Evangelica testificatio*, 13–29; vö. Pueblai dokumentum, 476: „Társadalmi magatartásunk Krisztuskövetésünk szerves alkotórésze.”

⁹⁶ *Perfectae caritatis*, 3, 15.

⁹⁷ *Perfectae caritatis*, 2c.

⁹⁸ „E tanítással kapcsolatban az egyháznak küldetést kell teljesítenie: prédikálni, személyeket és közösségeket nevelni, a közvéleményt formálni, a népek felelős személyeinek tanácsot adni. Merítsetek tehát ezekből a hiteles forrásokból! Beszéljétek a mai emberek nyelvén, a tapasztalat, a szenvedés és a remény nyelvén.” (II. János Pál: Megnyitó beszéd Pueblában, III, 4)

⁹⁹ *Evangelica testificatio*, 18.

¹⁰⁰ Az *Igazságosság a világban* kezdetű dokumentum (1971-es szinódus, AAS 63 [1971] 935–937) az egyház legfontosabb tanítói megnyilatkozásainak összefoglalása mellett a „igazságosságra való nevelés” vállalásához ad eligazítást. II. János Pál pueblai beszédében pedig a következőket mondja (III, 7): „Engedjétek meg nekem, hogy lelkipásztori gondjaitokra bízom, hogy a hívőket fogékonyá tegyétek az egyház társadalmi tanítása iránt. Elsősorban arra van szükség, hogy azon munkálkodjunk, hogy minden szinten és minden területen szociális tudatosságra neveljünk. Amikor az igazságtalanság egyre jobban növekszik, és a szegények és gazdagok közötti szakadék is csak mélyül,

Mivel az egyház missziós dimenziója különösen is a szerzetesek gondjára van bízva,¹⁰¹ az evangelizáció és az emberi fejlődés e különleges formájára vállalkozók képzése is módosításra szorul, hogy még jobban tudjanak alkalmazkodni az egyes kultúrák, helyi viszonyok és problémák sajátosságaihoz.¹⁰²

34. A káptalanok és a generálisi kúriák szerepe különösen fontos, ha a megújulás és az *aggiornamento* ezen útjának megtervezésére gondolunk, amelynek a Lélek és a történelem iránti hűségben kellene megvalósulnia:

Ez azt is jelenti, hogy

- olyan döntéseket kell hozniuk, amelyek az egyes intézmények eredeti célkitűzéseinek ma a leginkább megfelelnek;

- a szerzeteseket és a közösségeket a megfelelő képzésben részesítik, és hasznos információkkal látják el;

- konkrét és figyelmes párbeszédben az egyes tevékenységek felülvizsgálását kérik, hogy azoknak az esetleges álláspontoknak, melyek a mai kor kihívásainak már nem felelnek meg, friss lendületet adjanak, s ezáltal új és tökéletesebb kifejezési formák keresésére buzdítsanak és vezessenek mindenkit.

Mindez pedig elsősorban annak érdekében történik, hogy a megszenteltség és a küldetés értékeit, amelyek a saját intézményhez való öntudatos és örömteli tartozást megalapozzák, új fényben és vonzóbb módon ragyogtassuk fel.

35. A szerzetesi konferenciák az egyházi és a társadalmi összefüggések közvetlen ismeretében képesek arra, hogy a különböző országokban és kontinenseken felvetődő problémákat jobban felmérjék.

A tapasztalatcsere és a közös gondolkodás révén, a püspöki konferenciákkal való együttműködésben és a sokféle karizmára tekintettel, olyan új utakat és lehetőségeket tárhatnak fel, melyek figyelembe veszik az ember integrális fejlődése iránti igényeket, az evangéliumból merítenek ihletet, és megfelelnek az egyházi tanítóhivatal iránymutatásának.

Vatikánváros, 1980. augusztus 12.

Eduardo Pironio
bíboros, prefektus

Augustin Mayer OSB
érsek, titkár

az egyház társadalmi tanításának – alkotó módon és nyitottan az egyház jelenlétének a széles területére – a nevelés és a tevékenység értékes eszközévé kell válnia.”

¹⁰¹ *Evangelii nuntiandi*, 69.

¹⁰² *Ad gentes*, 18, 25–21.

Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja

A SZERZETESI ÉLET SZEMLÉLŐDŐ DIMENZIÓJA

1980. augusztus 12.

A fordítás alapjául szolgált: Congregation for Religious and for Secular Institutes: *The Contemplative Dimension of Religious Life. Document of the Plenaria of the Congregation, 4-7 March 1980, in Enchiridion Vaticanum, 7. kötet, 505–537.*

Fordította: Beke Tünde Lídia OSB Obl.

Lektorálta: Várnai Jakab OFM

BEVEZETÉS

Széleskörű kutatómunka után a Szerzetesek és a Világi Intézmények Szent Kongregációjának plenáris ülése a szerzetesi élet szemlélődő dimenziójával foglalkozott. Ezt a témát az 1978-as ülés választotta, mely a szerzeteseknek az egyházban betöltött sajátos küldetésével foglalkozott: a teljes körű, főleg szociális és politikai téren kívánt emberi haladást tárgyalva. Korunk felismerése, hogy a megszentelt élet minden formájában mennyire alapvetően fontos a lelkiesség. A plenáris ülés atyái felismerték a lelkiességgel kapcsolatos ínséget, és hangsúlyozni kívánják a Szentlélekben való élet abszolút elsőbbségét.

Ennek a Szentatya által jóváhagyott témának a választását az alábbiak indokolták:

- Isten népe és a különböző szerzetesi közösségek életében az ima és a szemlélődő élet sokféle új formája;

- az igény, hogy szűnjön meg a szerzetesek egyéni és közösségi életében az az ártalmas feszültség a belső és a tevékeny élet között, amely az imaéletet és az elmélkedést leértékelő (némielég még érvényesülő) időszak ellenhatása;

A plenáris ülés nem kívánt elméleti, teológiai stúdiumot kezdeményezni. Ellenkezőleg: egy megfelelően konkrét és elfogadott tanítás alapján néhány gyakorlati és irányadó vezérelvet fogalmazott meg,

- hogy bátorítsa az úgynevezett apostoli élet intézményeiben a belső élet és az apostoli élet egységének kialakítását;

- hogy elősegítse az elevenséget és a megújulást a sajátosan szemlélődő intézményekben.

A plenáris ülés itt közölt irányelveiben nemcsak az atyák által levont, megszavazott konklúziókat foglaltuk össze, hanem más ülések (például csoportbeszélgetések) kiemelkedő gondolatait is, amelyek kiegészítették az atyák gondolatait. A konklúziókat megfelelő címekkel is elláttuk, tartalmukat elrendeztük és alpontokba foglaltuk, hogy érthetőbbé és kifejezőbbé tegyük azokat az irányvonalakat, amelyeket a végső javaslat foglal össze.

A szintézisnek három része van:

I. A szemlélődő dimenzió leírása;

II. Irányelvek a tevékeny élet intézményei számára;

III. Irányelvek a sajátosan szemlélődő élet intézményei számára.

I. RÉSZ: A SZEMLÉLŐDŐ DIMENZIÓ LEÍRÁSA

1. A szemlélődő dimenzió alapvetően kegyelmi valóság, amelyet Isten ajándékként tapasztal meg a hívő ember. Ez teszi képessé az embert arra, hogy a szentháromságos közösség misztériumában (vö. 1Jn 1-3) megismerje az Atyát (vö. Jn 14,8), s így beléphessen „Isten mélységeibe” (1Kor 2,10).

Nem áll szándékunkban a szemlélődés különféle módszereinek sok és kényes kérdését tárgyalni, sem a szemlélődést mint a Szentlélek belénk öntött ajándékát elemezni.

A szemlélődő dimenziót alapvetően úgy írhatjuk le, mint a hit, remény, szeretet teológiai válaszát, amely által a hívő megnyílik az élő Isten Jézus Krisztusban a Szentlélek által adott kinyilatkoztatása és önközlése előtt. „A szív figyelmének Istenre való összpontosítása, amit szemlélődésnek nevezünk, a szellem legmagasabb rendű és legteljesebb aktivitása, mely korunkban is el tudja és el kell, hogy rendezze az emberi aktivitás roppant piramisát” (VI. Pál pápa, 1965. december 7.).

Az Isten felé törekvő összes emberi erőfeszítéseket egyesítő aktusként a szemlélődő dimenzió abban fejeződik ki, hogy hallgatjuk Isten igéjét és átéljük azt, hogy részesülünk a szentségek, főleg az eucharisztia által közvetített isteni életben, hogy liturgikus és személyes imát végzünk, hogy szüntelenül vágyakozunk az Isten után és keressük akaratát az eseményekben és az emberekben, hogy tudatosan részt vállalunk az üdvösség küldetésében, és hogy másokért élünk Isten országának eljövetele érdekében. Ennek eredménye lesz az, hogy a szerzetes folyamatosan és alázatosan imádja Isten jelenlétét a személyekben, eseményekben és dolgokban: ez a magatartás a jámborság erényét nyilvánítja ki és a békesség belső forrása lesz, és az ember is békességet visz magával az élet és az apostolság minden területére.

Mindezt a szív állandó megtisztításával, a Szentlélek megvilágosítása és vezetése alatt érhetjük el. Így találhatjuk meg Istent mindenben és mindenkinben, ezáltal lesz minden „az ő dicsőségének dicséretére” (Ef 1,6).

Maga a megszentelt életnek a természete válik így mélységes forrássá, amely táplálja és alapjaiban egyesíti a szerzetesi élet minden területét.

2. „A plenáris ülés választott tárgya különösen fontos” – mondta a Szentatya a résztvevőkhöz intézett levelében. „Biztos vagyok abban, hogy találkoztok eredménye bátorításul szolgál az összes szerzeteseknek abban az elkötelezettségükben, hogy a világ előtt tanúságot tegyenek az Istennel való személyes kapcsolat elsőbbségéről. A római találkozótok által adandó irányelvek megerősítik őket, hogy ne szűnjenek meg megújult benső meggyőződéssel elég hosszú időt szentelni az Úr előtti imának, elmondani neki szeretetüket, s mindenekelőtt megtapasztalni az ő szeretetét.”¹

3. A plenáris ülés, amely ezt a témát átgondolta, reflexióit a tevékeny élet és a sajátosan szemlélődő élet közösségeinek egyaránt ajánlja (vö. PC 7–8). Rajtuk kívül tekintettel volt a szerzetesi élet új formáira is, amelyekben észrevehető vágy él a szemlélődő élet után, és azt reméli, hogy ezáltal is világosabb lesz sajátos identitásuk az egyház testében Isten népének szolgálatára.

II. RÉSZ: IRÁNYELVEK A TEVÉKENY ÉLET INTÉZMÉNYEI SZÁMÁRA

A. A tevékenység és a szemlélődés egységbe foglalása

4. *Milyen „tevékenység”? – A szerzetesek esetében nem gondolhatunk bármiféle tevékenységre. A II. Vatikáni Zsinat „apostoli és karitatív tevékenységről” beszél (PC 8), amelyet a Szentlélek inspirál és motivál. Ez a tevékenységnek az egyetlen olyan formája, mely „a szerzetesi élet természetéhez tartozik”, mivel az egyház a szent*

¹ Vö. *L'Osservatore Romano*, 1980. május 8.

szolgálat és a karitatív munka sajátos feladatát bízta az intézményre, és ezeket az egyház nevében kell végezni (uo.).

Ennek a tevékenységnek sajátos jellemzője, hogy az a szeretet inspirálja és táplálja, amely a szerzetes szívében – a személy legbensőbb szentélyében – él, ahol a kegyelem egységbe vonja a belső életet és a tevékenységet.

Ezért szükséges, hogy kialakuljon az egyéni és a közösségi érzékenység az apostoli és karitatív tevékenység elsődleges forrása iránt, amely eleven részvétel abban a „misszióban” (Krisztus és az egyház küldetésében), amely az „Atyától eredő küldetés”, és amely „mindazoktól, akik a küldetést kapták, megköveteli a szeretet tudatos gyakorlását az imádság dialógusában” (MR 16).

„Az apostoli életet élő szerzetesek esetében ez arra vonatkozik, hogy segítsék elő a bensőségesség és a tevékenység egységét. Első kötelességük valójában az, hogy Krisztussal legyenek. Az apostoli munkában dolgozók számára állandó veszély, hogy annyira belemerülnek az Úrért való munkába, hogy megfeledkeznek a munka Uráról” (A pápa üzenete a plenáris ülésnek, 2.).

5. *Az ima megújítása* – A szemlélődő dimenzió elengedhetetlen lélegzétvétele az ima. Ezért „az apostoli megújulás jelen korszakában, miként mindig, bármilyen missziós feladat áll előttünk, a fő helyet az Istenről való szemlélődésnek, az ő üdvözítő tervéről való elmélkedésnek, s az evangélium világosságánál az idők jelei figyelésének kell biztosítani, hogy az imádság minőségileg is, mennyiségileg is gyarapodni tudjon” (MR 16). Ily módon az ima – nyitottan a teremtés és a történelem iránt – állandóan Isten elismerésévé, imádásává, szüntelen magasztalásává válik a világban és a történelemben; ugyanakkor visszhangozza a szenvedők, különösen a szegények életével való szolidaritást.

Akkor születik meg az egyéni és a közösségi ima, ha a szerzetes szíve az Istennel való dialógus magas fokát éri el, és egyesül Krisztussal, az emberiség megváltójával (vö. PC; ET 10,42). Ezért a gyakran kimerítő iramú apostoli elkötelezettségben fontos, hogy meglegyenek az elégséges, jól szervezett napi és heti időszakok az egyéni és a közösségi imára. Legyen a rekollekciónak és imádságnak havi, sőt éves ritmusban is kiemelt időszakai (vö. Püspöki Szinódus 1971.; AAS [1971] 913–914).

6. *Az apostoli és karitatív tevékenység természete* – Az igazi apostoli és karitatív tevékenységnek maga a természete rejt olyan kincseket, amelyek táplálják az Istennel való egységet. Szükséges, hogy mindennap tudatosítsuk ezt és mélyítsük el. A szerzetes ennek tudatában úgy szenteli meg tevékenységét, hogy az az Istennel való egység forrása legyen azok számára, akiket odaadóan és új, sajátos jogcímen szolgál (LG 44).

Tegyük hozzá: a saját intézmény konkrét apostoli lelkeségének erősítése még inkább elősegíti, hogy részesedjenek minden egyházi szolgálat megszentelő hatásából (vö. LG 41; PO 14; OT 9).

Az egyház küldetése, melybe az evangéliumi tanácsok sajátos módon kapcsolják be a szerzeteseket (LG 44), „nem merülhet ki külső cselekedetekben. [...] Az egyház küldetése ugyanis természete szerint nem más, mint magának Krisztus küldetésének folytatása a világ történelmében; ezért elsősorban annak engedelmségben való részesedés (vö. Zsid 5,8), aki felajánlotta önmagát az Atyának a világ életéért” (MR 15).

7. *Megfelelő eszközök állandó felhasználása* – A szerzetesi élet teológiai kívánalmaihoz való hűség elkerülhetetlenül magával hozza, hogy folyamatosan használni kell azokat az eszközöket, amelyek az intézmény sajátos természetének megfelelően elősegítik a szemlélődő dimenziót. Némelyek közülük igen alkalmasak arra, hogy általuk el lehessen érni a tevékeny élet és a szemlélődő dimenzió közötti egyensúlyt.

A következő irányelvekben a plenáris ülés rámutat ezekre az eszközökre, és kéri az intézmények elöljáróit, valamint az egyes szerzeteseket, hogy gondosan vegyék igénybe ezeket.

B. Megújult figyelem a Szentlélekben való életre

8. *Isten igéje* – Isten igéjének hallgatása és elmélkedése mindennapi találkozás „Jézus Krisztus fönséges ismeretével” (PC 6; ES II., 16,1). A II. Vatikáni Zsinat „nyomatékosan buzdítja és sürgeti az összes Krisztus-hívőket, főleg a szerzeteseket, hogy [...] szerezzék meg »Jézus Krisztus fönséges ismeretét« (Fil 3,8)” (DV 25).

Az egyéni és közösségi elkötelezettség, hogy a lelki életet bővebben tápláljuk a mentális imának szentelt több idővel (vö. ES II., 21), akkor lesz hatékony, tényleges, sőt apostoli erejű, ha Isten igéjét nemcsak a maga eredeti gazdagságában, hanem a történelmi körülmények fényében, saját életünkre vonatkoztatva hallgatjuk, és az egyház tanításának fényében értelmezzük.

9. *Az eucharisztia központi szerepe* – Az eucharisztia ünneplésében való áhítatos részvétel „a keresztény élet csúcsa és forrása” (LG 11), pótolhatatlan középpontja és éltető ereje minden szerzetesi közösség szemlélődő dimenziójának (vö. PC 6; ET 47–48).

– A szerzetesapok biztosítsanak kiemelkedő helyet a szentmise napi megünneplésének.

– Minden szerzetes mindennap aktívan vegyen részt a szentmisén (SC 48), a konkrét körülményeknek megfelelően, amelyekben közössége él és dolgozik. „Nagyon ajánlott a szentmisén való tökéletesebb részvétel abban a formában is, hogy a hívők az Úr testét a pap áldozása után ugyanabból az áldozatból vegyék magukhoz” (SC 55; vö. ET 47; Püspöki Szinódus, 1971).

„Az eucharisztikus áldozatban való napi részvétel megtartása hozzásegíti a szerzetest, hogy mindennap az Úrnak szentelhesse magát. Az Úr nevében összegyűlt szerzetesi közösségek természetes középpontja az eucharisztia. Magától értődő tehát, hogy látható módon összegyűljenek a kápolnában, ahol az ő jelenléte azt fejezi ki és azt teszi valóságossá, ami minden szerzetesi család elsőrangú küldetése” (A pápa üzenete a plenáris ülésnek, 2., vö. ET 48).²

² A „legszentebb eucharisztia misztériumának és kultuszának” mélyebb megértéséhez és értékeléséhez minden szerzetesnek érdemes elolvasnia és átgondolnia II. János Pál pápa levelét, amelyet 1980. nagycsütörtök napján intézett az egyház püspökeihez. Hasonlóan, főleg a képzés szempontjából behatóan kell tanulmányozni a Katolikus Nevelési Kongregáció 1979. jún. 3-i instrukcióját a szemináriumokban folytatandó liturgikus képzésről, és ugyanennek a kongregációnak az 1980. jan. 6-i körlevelét „A szemináriumi lelki nevelés néhány kérdéséről”. Lásd még a Szentségi és Isteniszteleti Kongregáció *Inaestimabile donum* kezdetű instrukcióját is az eucharisztia titkának kultuszát érintő néhány normáról (1980. ápr. 3).

10. *Megújulás a kiengesztelődés szentségének ünneplésében* – A kiengesztelődés szentsége „helyreállítja és megújítja a megtérés alapvető kegyelmét, amelyet a kereszttségben kaptunk” (Const. Poenitemini, AAS [1966] 180). E szentség különösen fontos szerepet játszik a lelki életben való növekedésben. Nincs szemlélődő dimenzió a megtérés egyéni és közösségi tapasztalata nélkül.

1970. december 8-án kongregációnk határozata kifejtette ezt, és emlékeztette a szerzeteseket – különösen az előljárókat – azokra az eszközökre, amelyek szükségesei ennek a szentségnek a helyes értékeléséhez (AAS [1971] 318–319).

A plenáris ülés atyái ismét felszólítanak:

- e szentség megfelelő és rendszeres vételére;
- az egyházi és testvéri dimenzióra, amely láthatóbb, ha ezt a szentséget közösségi rítus veszi körül (vö. LG 11; Poenitemini, I. I. c). Azonban a szentgyónás mindig személyes aktus marad.

11. *Lelkivezetés* – A szoros értelemben vett lelkipásztori szintén megérdemli, hogy visszakerüljön a szerzetesi élet lelki és szemlélődő fejlődési folyamatának azt megillető helyére. Semmiképpen sem lehet pszichológiai módszerekkel helyettesíteni. A lelkiismeretnek azt a vezetését, amelyhez a *Perfectae caritatis* 14. pontja a „kellő szabadságot” hangsúlyozza, hozzáértő és jól képzett nevelők biztosításával kell előmozdítani.

Elsősorban papokat illet ez a szolgálat, akik sajátos lelkipásztori küldetésükből adódóan emelhetik a lelkipásztori értékelését és gyümölcsöző elfogadását. Az előljárók és a képzés vezetői, akik odaadóan szolgálják a rájuk bízottakat, bár különböző módon, de szintén elő tudják segíteni ezt annyiban, hogy a megkülönböztetés gyakorlásában és a hivatásukhoz meg küldetésükhöz való hűségben vezetik őket.

12. *Zsolozsma* – „Amellett, hogy a zsolozsma az egyház hivatalos imádsága, a lelkiség forrása és a személyes imádság táplálója is” (SC 90). Arra szolgál, hogy „a nappalt és az éjszakát megszentelje” (SC 84).

Az a készség, amellyel a szerzetes közösségek – az egyház buzdítására – a hívőkkel együtt ünneplik Isten dicséretét, megmutatja, hogy mennyire értékelik az egyház életébe való egyre mélyebb bekapcsolódásnak ezt a módját (ES II, 20).

A szerzetesek életének szemlélődő dimenziója olyan mértékben talál állandó inspirációt és táplálékot a zsolozsmában, amilyen figyelemmel és hűséggel szentelik magukat neki. Az olvasmányos imaóra nagyobb lelki gazdagságának felfedezése szintén segíthet ennek elérésében.

13. *A Boldogságos Szűz Mária* – A Boldogságos Szűz minden megszentelt személy példaképe és az egyház apostoli küldetésében való mindenfajta részvétel mintája (ET 56; LG 65). Ez kitűnik, ha megfontoljuk lelki jellemzőit:

- az Isten igéjét hallgató Szűz Mária;
- az imádkozó Szűz Mária (Marialis cultus, 17–18, AAS [1974] 128–129) „az egyház nagyszerű modellje a hit, a szeretet és a Krisztussal való tökéletes egység rendjében (LG 63), abban a belső tartásban, mellyel az egyház, a szeretett jegyes, szorosán követi Urát, hívja őt, és általa imádja az örök Atyát” (Marialis cultus, 16).
- Az Úr keresztje alatt bátran ott álló Szűz Mária, aki bennünket a passió szemlélésére tanít.

A Szűzanya iránti megújuló tisztelet által, az egyház tanításának és hagyományának megfelelően (LG 66–67; Marialis cultus, 2.3) a szerzetesek biztos útra találnak ahhoz, hogy életük szemlélődő dimenzióját megvilágítsák és megerősítsék.

„A szerzetes szemlélődő élete nem tökéletes, ha nem hatja át gyermeki szeretet az egyház anyja és a megszentelt személyek anyja iránt. A Szent Szűz iránti tisztelet megnyilvánul a Mária-ünnepek megülésében, különösen a tiszteletére végzett napi imában, mindenekelőtt pedig a rózsafüzér végzésében. A rózsafüzér mindennapi mondása évszázados hagyománya a szerzeteseknek, és nem korszerűtlen hangsúlyozni, hogy mennyire illő, szép és hatékony ez az imádság, amely az Úr életének misztériumait nyújtja elmélkedésünk számára” (A pápa üzenete a plenáris ülésnek, 2.).

14. *A nélkülözhetetlen egyéni és közösségi aszkézis* – A nagylelkű aszkézis állandóan szükséges az „evangéliumi életre való mindennapi megtéréshez” (vö. Const. Poenitemini II–III, 1. c; vö. Mk 1,15), tehát elengedhetetlen mindenfajta szerzetesi élet szemlélődő dimenziója számára is.

A szerzetesi közösségeknek ezért imádkozó és bűnbánó közösségekként kell jelen lenniük az egyházban (vö. ES II, 22) a zsinati irányelvnek megfelelően, miszerint a bűnbánat „ne csak belső és egyéni, hanem külső és közösségi is legyen” (SC 110).

Ily módon a szerzetes tanúságot tesz arról is, hogy „titokzatos kapcsolat van a lemondás és az öröm, az áldozat és a nagylelkűség, a fegyelem és a lelki szabadság között” (ET 29). Semmiképpen sem egyeztethető össze a szemlélődő dimenzió a média mértéktelen, néha az okosságot is nélkülöző használatával, a túlzott és kifelé forduló aktivizmussal, a szétszórtság légkörével, amely ellentétes minden szerzetesi élet legalapvetőbb elvárásaival. „Az Istennel való bensőséges kapcsolat kereséséhez kell, hogy a csend igénye járja át egész lényünket. Azokét is, akiknek Istent a zaj és nyüzsgés közepette kell megtalálniuk, és azokét is, akik szemlélődő életre szentelik magukat” (ET 46).

„Mindezek eléréséhez egész lényünknek csendre van szüksége, és ez megkívánja a tényleges szilencium területeit, valamint a személy fegyelmezettségét, hogy az Istennel való kapcsolatnak adjon elsőbbséget” (A pápa üzenete a plenáris ülésnek, 2.).

Mindezek az eszközök akkor lesznek hatékonyak és gyümölcsözők, ha az evangéliumi megkülönböztetés kíséri az egyéni és közösségi gyakorlatot, ha rendszeresen és komolyan kiértékelik a tevékenységet, és a mindennapi valóságok (események, személyek, dolgok) szentségi jellegét egyre mélyebben megfontolják, és ezt folyamatosan gyakorolják azzal a kifejezett szándékkal, hogy sohasem engedik a szerzetesi tevékenységet lecsúszni az egyházi szintről a csupán horizontális és mulandó szintre.

C. **Közösségi animálás**

15. *A szerzetesi közösség* – A szerzetesi közösség önmagában véve is teológiai valóság, a szemlélődés tárgya. Mint „az Úr nevében összegyűlt család” (PC 15; vö. Mt 18,20) természeténél fogva olyan hely, ahol az istentapasztalatnak sajátos teljességre kell jutnia és mások számára is közölhetővé kell válnia.

A kölcsönös testvéri elfogadás segít „kedvező légkört teremteni az egyén lelki előrehaladásának” (ET 39).

Ezért a szerzeteseknek szükségük van házaikban az „imádság helyére”. Olyan helyre, ahol naponta találkozhatnak Istennel, a szeretetben való egység forrásával; ahol állandó bátorítást és megerősödést nyerhetnek. Az Úr Jézus valóságos jelenléte az oltáriszentségben, amelyet tisztelettel őriznek és imádnak, annak a közösségnek az életet adó jele, amelyet naponta épít fel a szeretet.

16. *A közösség előjárója* – Az „egység kegyelme” szerint, ahogyan az az egyes intézmények számára megfelelő (vö. PC 8), a közösség előjárója gyakorolja a spirituális és lelkipásztori animátor kettős feladatát (MR 13).

Akiknek szolgálata a tekintély gyakorlása, azok értsék meg és másokban is mozgítsák elő annak megértését, hogy a megszentelt személyek közösségében a minden tag iránti szolgálat szelleme annak a szeretetnek a kifejezése, amellyel Isten szereti őket (PC 14).

Az egység szolgálata megkívánja, hogy az előjáró ne legyen tudatlan vagy közböcs a felmerülő lelkipásztori ítéssel szemben. Ne kössék le a pusztán adminisztratív teendőket. Elsősorban az egyesek és az egész közösség lelki és lelkipásztori növekedése vezetőjének érezze magát, és a többiek is így fogadják el őt.

D. A szemlélődő dimenzió a képzésben

17. *Szerzetesi képzés* – A képzés minden szakaszában, a kezdeti és a folyamatos képzésben elsődleges cél, hogy a szerzetes elmerüljön Isten megtapasztalásában, és tapasztalatot fokozatosan tökéletesítse életében. Ezt szem előtt tartva szükséges, hogy a „képzésben az apostolkodás megfelelő súllyal szerepeljen” (MR 27). A tevékeny intézmények igyekezzenek oly módon integrálni a belső és a tevékeny életet, hogy minden szerzetes egyre fontosabbnak tartsa a Szentlélekben való életet (MR 4), mert ebből fakad a szeretetre jellemző egység kegyelme.

A szerzetesi élet erősen egyházas jellege (LG 44; ET 50; MR 10) megkívánja, hogy a képzés minden vonatkozását átjárja az egyetemes egyházzal való mély közösségtudat. Ennek úgy kell történnie, hogy a szerzetes képes legyen konkrétan és hatékonyan megélni hivatását intézménye küldetésének megfelelően a helyi egyházban, a helyi egyházért, ahová küldetést kapott.

„Hivatásotoknál fogva ti az egyetemes egyházért vagytok, küldetéseknél fogva pedig egy helyi egyházban éltek. Az egyetemes egyházzal való hivatásotokat a helyi egyház kereteiben gyakoroljátok. Meg kell tenni mindent azért, hogy kibontakoztathassátok hivatásotokat a helyi egyházban, és sajátos képességeitekkel elősegítsétek annak lelki fejlődését. Egység az egyetemes egyházzal a helyi egyház által – ez a ti utatok” – mondta II. János Pál pápa 1978. november 24-én az általános előjáróknak.

18. *A saját intézmény ismeretének elmélyítése* – A szemlélődő dimenzióra való nevelésben lényeges elem a saját intézmény jellegének ismerete (MR 11).

Ebből a szempontból is fontos annak az általános alapelvnek a betartása, amelyet a *Perfectae caritatis* így határoz meg: „Állandó visszatérés a forrásokhoz.”

19. *Alapos intellektuális képzés* – A kiegyensúlyozott és gazdag imaélet és szemlélődés alapja a saját intézmény hivatásának és küldetésének megfelelő megalapozott intellektuális képzés. Ezért korunk egyházában és társadalmában a szerzetesi élet

egészséges megújulásának alkotóelemeként kell tekinteni a tanulmányokat és a továbbképzést (PC 2. c-d; ES II, 16). A tanulmányokat „ne úgy tekintsék, mint rosszul értelmezett önmegvalósítást, amellyel személyes célokat érnek el, hanem valóban az adott szerzetes család apostoli céljait szolgálják, összhangban az egyház szükségleteivel” (MR 26).

20. *Alkalmas szerzetesek a képzésben* – A képzésért felelősek szükséges adottságai:
- emberi belátás és talpraesettség,
 - bizonyos tapasztalat az imában és Isten ismeretében,
 - az Isten igéjére való figyelmes és folyamatos hallgatásból származó bölcsesség,
 - a liturgia szeretete és a liturgia szerepének megértése a lelki és egyházi képzésben,
 - szükséges kulturális színvonal,
 - elegendő idő és jóakarát a jelöltek iránt egyenként is, nemcsak mint csoport iránt.

E. A helyi egyház szemlélődő dimenziójának elősegítése

21. *A püspök mint „nyájának megszentelője”* – Az egyház megszentelésének nagy-szerű küldetése elsősorban a püspökre tartozik, akinek lelkipásztori szolgálata: „igyekezzenek gyarapítani papjaik, szerzeteseik és a világi hívők – ki-ki sajátos hivatásának megfelelő – életszentségét” (CD 15; MR 7).

A helyi egyház pásztorai ezért tartsák emlékezetükben – éppen az imaélet és a szemlélődő dimenzió elősegítése terén –, hogy ők a népnek „megszentelői” (MR 7,28), mindenkinek hivatása szerint, és egyszersmind tanúságtevők a saját személyes megszentelődésük által (MR 9. d).

Ilyen szemszögből nagy jelentőséget nyer a hivatásokért vállalt lelkipásztori igyekezetük, a megszentelt élet minden formáját ideértve (MR 32), valamint gondoskodásuk arról, hogy a létező közösségek ne szenvedjenek hiányt lelki asszisztenciában.

Továbbá: készségesebb és gyümölcsözőbb lesz az együttműködés a szerzetesek és a papság között, ha a püspök elősegíti a szerzetesi élet mint olyan megértését és nagyra értékelését, függetlenül a különböző intézmények tevékenységétől (vö. MR 37). Ez hozzájárul ahhoz, hogy legyenek jól képzett papok, akik támogatják az egyes szerzetesi intézmények lelki és apostoli életét, a szerzetesi élet természetének és az egyes intézmények céljának megfelelően.

„A szerzetesnőknek a klérusban alkalmas gyóntatókat és lelkivezetőket kell találniuk, akik képesek arra, hogy segítsék őket megszenteltségük mélyebb megértésében és megvalósításában. A papok befolyása gyakran meghatározó a szerzetesi hivatás felismerésében és következetes kibontakozásában” (A pápa üzenete a plenáris ülésnek, 4.).

Ennek eléréséhez szükségesnek tűnik a megszentelt élet tanulmányozása, különböző formáiban, a szemináriumi nevelés elejétől fogva, hogy az egyházmegyei klérusnak teljes egyházi képzésben legyen része (vö. MR 30a. 49,1).

22. *A szerzetesek bekapcsolódása az egyház életébe* – A szerzeteseknek a maguk részéről tanúságot kell tenniük arról, hogy hatékonyan és készségesen tartoznak az egy-

házmegye családjához (vö. CD 34). Ezt nem csupán azzal teszik, hogy intézményük karizmája szerint válaszolnak a helyi egyház szükségleteire (vö. CD 35; MR *passim*), hanem azzal is, hogy lelki tapasztalatukat megosztják az egyházmegyes papokkal, és elősegítik a hívők imacsoportjainak kialakulását.

„Ma egy különösen fontos ügyet is meg kell említenem: nélkülözhetetlen a szoros kapcsolat a szerzetesi intézmények és a klérus között a szemlélődő dimenzióban, amely alapvető elem kell, hogy legyen az Úrnak szentelt élet minden formájában. Az egyházmegyes papságnak a szemlélődésből kell erőt és támogatást nyernie apostoli szolgálatához. Keressék a tapasztalt szerzetesek segítségét – ahogyan a múltban is tették –, a monostorok pedig készségesen fogadják be őket lelkigyakorlatokra, meditációs és megújulási időszakokra” (A pápa üzenete a plenáris ülésnek, 4.). Emellett a szerzetesek részvétele a helyi egyház imaalkalmaiban elősegítheti az egész keresztény közösség lelki életének gazdagodását és növekedését (vö. MR 24, 25).

23. *Közös felelősség és harmonikus együttműködés* – A helyi egyházban erősíti a lelki növekedést, a felelősségvállalást és a harmonikus együttműködést, ha a helyi püspök és a szerzetes intézmények előjárói rendszeresen találkoznak, és megfelelő struktúrákat teremtenek a püspöki konferencia és a szerzetesi konferencia együttműködésére (CD 35, 5–6; ES II, 42–43; ET 50; MR 29, 36, 50, 54, 56, 59, 62, 65).

III. RÉSZ: IRÁNYELVEK A SAJÁTOSAN SZEMLÉLŐDŐ INTÉZMÉNYEK RÉSZÉRE

24. *Fontosságuk* – A plenáris ülés elismeri azon férfi és női intézmények alapvető fontosságát, amelyek kifejezetten a szemlélődő életnek szentelik magukat. Örömmel mondja ki a megbecsülés és nagyra értékelés szavát mindarra, amit ők képviselnek az egyházban. Természete szerint az egyház „buzgó a cselekedetekben és odaadott a szemlélődésben” úgy, hogy „benne az emberi az istenire, a látható a láthatatlanra, a tevékenység a szemlélődésre, a jelenvaló a jövő örök hazára irányul, és annak van alárendelve” (SC 2). A plenáris ülésnek meggyőződése, hogy ezeknek az intézményeknek sajátos kegyelmi szerepük van Isten népe körében, ezért arra buzdítja őket, hogy folytassák hűségesen sajátos hivatásukat és küldetésüket az egyetemes és a helyi egyház javára.

Buzdítja őket, hogy őrizzék meg és gyarapítsák szemlélődő hagyományuk szellemi és tanbeli gazdagságát, amely jel és ajándék a világ számára, ugyanakkor válasz a mai embernek, aki szorongva keres – még a keresztény hagyományon kívül is – szemlélődő módszereket és tapasztalatokat, amelyek nem is mindig hitelesek (vö. A pápa üzenete a plenáris ülésnek, 3.).

25. *A kifejezetten szemlélődő élet aktualitása* – „Az egyház igen értékes kincsei” azok, akik a kifejezetten szemlélődő életre kaptak hivatást. Sajátos karizmájuknak köszönhetően, ők „a jobbik részt választották” (vö. Lk 10,12), ez pedig az ima, a csend, a szemlélődés, Isten kizárólagos szeretete és az ő szolgálatára való teljes oda-szentelődés [...]. Az egyház támaszkodik az ő lelki közreműködésükre” (A pápa üzenete a plenáris ülésnek, 3.).

Ezért Isten népében „mindig kiemelkedő helyet foglalnak el, bármennyire sürge-tő is a külső, az apostoli tevékenység. Felajánlják ugyanis Istennek a dicséret áldozat-

tát, Isten népét pedig az életszentség bőséges gyümölcseivel gazdagítják, példájukkal serkentik és titokzatos apostoli erővel gyarapítják” (PC 7). Ezért valóságos módon meg kell élniük a sivatag misztériumát, ahová exodusuk vitte őket. Ez az a hely, ahol – a hagyománynak megfelelően – a „kísértésekkel való küzdelem ellenére is találkozik a menny a földdel, a világ szikkadt földi mivoltából feltámad, és újra paradicsommá változik [...], az emberiség maga pedig eljut a teljességre” (VS, III, AAS [1969] 681.).

Azt mondhatjuk, hogy „amennyiben a szemlélődő élet bizonyos értelemben a világ szíve, még sokkal inkább az egyház szíve” (uo.). Valóban, az *Ad gentes* határozat megerősítette, hogy a szemlélődő élet hozzátartozik az egyház jelenlétének teljességéhez, és ezért arra szólít, hogy a missziókban is mindenütt gondoskodni kell meglétéről (18, 40).

26. *Apostoli szolgálatuk* – Ezeknek az intézményeknek az életmódja – „sajátos életmód, amely kifejezi Krisztus húsvéti misztériumát, a halál feltámadásra irányuló rendeltetését” (VS 1) – a kegyelem sajátos titka, mely világosabban kifejezi az egyház mint „imádkozó közösség” szentségét, amely jegyesével, Jézus Krisztussal feláldozza magát szeretetből az Atya dicsőségére és a világ üdvösségéért.

Szemlélődő életük tehát elsődlegesen és alapvetően apostolság, mert Isten tervében ez az a sajátos és tipikus mód, ahogyan ők az egyházat megvalósítják, az egyházban élnek, az egyházzal való közösségre eljutnak és az egyházban küldetést teljesítenek. Ez a szemlélet tiszteletben tartja a klauzúras élet elsődleges apostoli célját, mégpedig azt, hogy a szemlélődő szerzetes egyedül Istennek szenteli magát (vö. PC 7), és ezáltal segíti a világban élőket. A klauzúra és az azt szabályozó törvények sérelme nélkül a szerzetesek – hűségesen saját intézményük lelkiességéhez és hagyományaihoz – imaéletükből és lelkiességükből részt adnak a világban élőknek (vö. MR 25).

27. *A megfelelő képzés szükségessége* – Ki kell térnünk arra is, hogy akiknek a hivatása szemlélődő életre szól, azoknak szükségük van megfelelő kezdeti és folyamatos képzésre hivatásuk és Istent kereső szemlélődő életük számára, amelyet „magányban és teljes hallgatásban, szüntelen imádságban és vezeklésben csak Istennek élnek” (PC 7). Komoly erőfeszítéseket kell tenni, hogy képzésük biblikus, patrisztikus, liturgikus, teológiai és spirituális téren megalapozott legyen, és fel kell készíteni olyanokat, akik képesek lesznek mások képzésére.

Külön figyelmet kell szentelni a fejlődő egyházakra és az elszigetelt helyeken lévő monostorokra, ezek sajátos ínségére és a megoldás módjaira. A Keleti Egyházak Szent Kongregációjával közösen tanulmányozni kell a módokat és eszközöket, hogyan lehet számukra hatékony segítséget nyújtani a képzésben (nevelők csoportja, könyvek, levelezés, kurzusok, magnószalagok stb.).

28. *Tisztelet és tapintat az emberi kapcsolatokban* – A püspököknek mint pásztornak, vezetőnek és atyának a szemlélődő monostorokkal való kapcsolatával egy korábbi plenáris ülés már foglalkozott. A felvetődő különböző szempontok további folyamatos tanulmányokat kívánnak, hogy így a hierarchia segítségével e monostorok jelenléte és missziója a helyi egyházban valóban olyan kegyelem legyen, amely megfelel a karizmák sokféleségének Isten népének szolgálatában.

A plenáris ülés atyái azt ajánlják a püspököknek, segítsék elő, hogy a papság (már a szemináriumi neveléstől kezdve, vö. OT 19; MR 80b) és a hívők megértsék és

nagyra értékeljék a szemlélődő életet. Ez az életmód „nem idegeníti el az emberiség többi részétől azokat, akik erre hívtak [...] a magányban, ahol az imának szentelik magukat, a szemlélődő szerzetes soha nem feledkezik meg testvéreiről. Ha vissza is vonulunk a velük való folyamatos kapcsolatból, ez nem azért van, mintha saját kényelmünket keresnénk, hanem így egyetemesebb módon osztozunk az egész emberiség sorsában, szenvedésében és reményében” (VS III).

29. *Pápai klauzúra* – A plenáris ülés kifejezi megbecsülését a pápai klauzúras monostoroknak. Ha a világtól való elkülönülés a szemlélődő élet lényegéhez tartozik, akkor ez a klauzúra kiváló jelül és eszközül szolgál ahhoz, hogy ez az elkülönülés a különböző lelkiségű intézményekben elérje célját. Ezért a plenáris ülés – teljes összhangban a II. Vatikáni Zsinattal – kívánja, hogy megfelelően újítsák meg azokat a normákat, amelyek megfelelnek az idő és a hely igényeinek (PC 16), határozottan buzdítja ezeket a kolostorokat, hogy őrizzék hűségesen a világtól való sajátos elkülönülésüket, intézményük és karizmájuk hagyományának megfelelően, mint szemlélődő életük előmozdításának egyik legjobb eszközét.

ÖSSZEFOGLALÁS

30. *A szemlélődő dimenzió* – Minden szerzetesi élet megújulásának igazi titka a szemlélődő dimenzió. Ez lényegileg megújítja a Krisztus-követést, mert elvezet Krisztus tapasztalati ismeretére. Ez az ismeret szükséges ahhoz, hogy hiteles tanúságot tegyenek azok, akik hallották, saját szemükkel látták, akik szemlélték, és saját kezükkel érintették őt (vö. 1Jn 1,1; Fil 3,8).

Minél nyitottabbak a szerzetesek a szemlélődő dimenzióra, annál figyelmesebbek Isten országa iránt, annál intenzívebben bontakoztatják ki Isten országának teológiáját, mert az eseményeket a hit szemével nézik. Ez segíti őket, hogy mindenben felfedezzék Isten akaratát. Csak azok képesek mindenben Isten üdvözítő tervét meglátni és a történelemben hatékony, kiegyensúlyozott módon megvalósítani, akik élik a szemlélődést.

„Házaitok legyenek az imádság, az elmélkedés, a dialógus sajátos központjai az egyének és főleg a közösségek számára, azzal, aki Van, aki az Első és Egyetlen, aki felé mindennapi életetek feladatai között fordultok. Ha előrehaladtok az Istennel való intenzív, szerető egység légkörének ápolásában, képesek lesztek traumatikus feszültségek és veszélyes eltévelyedések nélkül megújítani azt az életet és fegyelmet, amelyre a II. Vatikáni Zsinat szólított benneteket” (II. János Pál pápa, 1978. november 24.).

Kelt Vatikánvárosban, 1980. augusztus 12-én.

Eduardo Pironio
bíboros, prefektus

Augustin Mayer OSB
titkár

II. János Pál

AZ EGYHÁZI TÖRVÉNYKÖNYV
(részletek)

1983. január 25.

A fordítás alapjául szolgált: *Codex Iuris Canonici*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 1983.

Fordította: Erdő Péter

[III. könyv: Az Isten népe – I. rész: A krisztushívők]

207. kán. – 1. §. Az egyházban a krisztushívők között isteni rendelés folytán vannak szent szolgálatot teljesítő személyek, akiket a jogban klerikusoknak is nevezünk; a többiek pedig világiaknak is hívjuk.

2. §. E két csoport mindegyikében vannak olyan krisztushívők, akik az evangéliumi tanácsokra tett és az egyház által elismert és szavatolt fogadalommal vagy más szent kötelékkel a rájuk jellemző sajátos módon Istennek szentelődnek, és az egyház üdvözítő küldetésének teljesítésére sajátosan rendelkezésre állnak; ezek állapota – noha nem tartozik az egyház hierarchikus szerkezetéhez – összefügg annak életével és szent jellegével.

307. kán. – 1. §. A tagok felvétele a jog és az egyes társulások szabályzata szerint történjék.

2. §. Ugyanaz a személy több társulásnak is tagja lehet.

3. §. A szerzetes intézmények tagjai társulásokba saját joguk előírása szerint, eljárójuk beleegyezésével léphetnek be.

III. RÉSZ

A MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI ÉS AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI

I. SZAKASZ: A MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI

I. cím: A megszentelt élet összes intézményeire vonatkozó közös szabályok

573. kán. – 1. §. Az evangéliumi tanácsok vállalásával megszentelt élet az az állandó életforma, mellyel a hívők a Szentlélek munkálkodása folytán Krisztust szorosabban követve, teljesen a mindenkifölött szeretett Istennek szentelik magukat, hogy az ő dicsőségére, az egyház épülésére és a világ üdvösségére új és különös címen elkötelezve, Isten országának szolgálatában törekedjenek a szeretet tökéletességére, és kiváló jellé válva az egyházban, a mennyei dicsőséget előre hirdessék.

2. §. Ezt az életformát, a megszentelt életnek az illetékes egyházi hatóság által kánonilag létesített intézményeiben szabadon vállalják magukra a krisztushívők, akik fogadalmak vagy intézményük saját törvényei szerint más szent kötelek által vállalják a tisztaság, szegénység és engedelmesség megtartását, és a szeretet révén, melyre ezek elvezetnek, különös módon kapcsolódnak az egyházhoz és annak titkához.

574. kán. – 1. §. Azok állapota, akik az ilyen intézményekben az evangéliumi tanácsokat vállalják, hozzá tartozik az egyház életéhez és szentségéhez, és ezért azt az egyházban mindenkinek támogatnia kell, és elő kell mozdítania.

2. §. Erre az állapotra Isten különleges hívása szólít egyes krisztushívőket, hogy sajátos adományt élvezzenek az egyház életében, és intézményük célja és szelleme szerint hozzájáruljanak az egyház üdvösségmunkáló küldetéséhez.

575. kán. – Az evangéliumi tanácsok, melyek Krisztusnak, a Mesternek tanításában és példájában gyökereznek, isteni ajándékok; az egyház az Úrtól kapta, és az ő kegyelméből mindig őrzi őket.

576. kán. – Az illetékes egyházi hatóság feladata az evangéliumi tanácsokat magyarázni, gyakorlatukat törvényekkel irányítani, a szerintük való élet állandó formáit kánoni jóváhagyással megalapítani, valamint a maga részéről gondoskodni arról, hogy az intézmények az alapítók szelleme és az egészséges hagyományok szerint növekedjenek és virágozzanak.

577. kán. – A megszentelt életnek az egyházban sok intézménye áll fenn. Ezek a nekik juttatott kegyelem szerint különböző adományokkal rendelkeznek: vagy az imádkozó Krisztust követik szorosabban vagy az Isten országát hirdetőt vagy az emberek jótevőjét vagy a világban közöttünk élő, de mindig azt, aki az Atya akaratát teljesíti.

578. kán. – Az alapítóknak az intézmény természetét, célját, szellemét és jellegét érintő és az illetékes egyházi hatóság által szentesített elgondolását és szándékait, valamint az intézmény egészséges hagyományait, mivel mindezek az illető intézmény örökségét alkotják, mindenkinek hűségesen meg kell őriznie.

579. kán. – A megyéspüspökök, ki-ki a saját területén, formális határozattal megalapíthatják a megszentelt élet intézményeit, feltéve, hogy előzőleg kikérték az Apostoli Szentszék véleményét.

580. kán. – A megszentelt élet egyik intézményének a másikkal való kapcsolódása a kapcsoló intézmény illetékes hatóságának van fenntartva, mindig érvényben hagyva a kapcsolódó intézmény kánoni önállóságát.

581. kán. – Az intézmény részekre osztása, bármilyen néven is, új részek létesítése, a meglévők egyesítése vagy új módon való körülhatárolása az intézmény illetékes hatóságára tartozik, a szabályzatban foglaltaknak megfelelően.

582. kán. – A megszentelt élet intézményeinek beolvasztása vagy egyesítése kizárólag az Apostoli Szentszéknek van fenntartva, ugyancsak neki van fenntartva a szövetségek és szövetkezések létesítése is.

583. kán. – A megszentelt élet intézményein belül olyan változások, amelyek az Apostoli Szentszék által jóváhagyott dolgokat érintik, nem eszközölhetők a Szentszék engedélye nélkül.

584. kán. – Az intézmények megszüntetése kizárólag az Apostoli Szentszéknek tartozik, neki van fenntartva az intézmény anyagi javairól való intézkedés is.

585. kán. – Az intézmény egyes részeinek megszüntetése az illető intézmény illetékes hatóságára tartozik.

586. kán. – 1. §. Az egyes intézmények számára életükben és különösen irányításukban a megfelelő önkormányzat elismert, ennek alapján az egyházban saját fegyelemnek örvendenek és épségben megőrizhetik az 578. kán.-ban említett örökségüket.

2. §. A helyi ordináriusok feladata ezt az önkormányzatot megőrizni és védelmezni.

587. kán. – 1. §. Az egyes intézmények saját hivatásának és azonosságának hűséges megőrzése végett mindegyik intézmény alapvető törvénykönyvének vagy szabályzatának tartalmaznia kell az 578. kán.-ban előírtakon kívül az intézmény kormányzására, a tagok fegyelmére, tagként való felvételére és képzésére, valamint a szent kötelek sajátos tárgyára vonatkozó alapvető szabályokat.

2. §. Ezt a törvénykönyvet az illetékes egyházi hatóság hagyja jóvá, és csak ennek beleegyezésével lehet rajta változtatni.

3. §. Ebben a törvénykönyvben legyenek megfelelően összehangolva a lelki és jogi elemek, a szükségesnél több szabályt azonban ne tartalmazzon.

4. §. Az intézmény illetékes hatósága által kiadott többi szabályokat más törvénykönyvekbe gyűjtsék; ezek a szabályok az egyes helyek és idők követelményei szerint átdolgozhatók és igazíthatók.

588. kán. – 1. §. A megszentelt élet állapota természeténél fogva sem klerikusi, sem nem laikusi.

2. §. Klerikusi intézménynek azt nevezzük, mely az alapító célja vagy szándéka szerint vagy a törvényes hagyomány alapján klerikusok vezetése alatt áll, a szent rendek gyakorlását vállalja, és amelyet az egyházi hatóság ilyennek ismer el.

3. §. Laikusi intézménynek pedig azt nevezzük, amelyet az egyházi hatóság ilyennek ismert el, természete, jellege és célja alapján olyan az alapító vagy a törvényes hagyomány által meghatározott saját feladattal rendelkezik, amely nem foglalja magában a szent rend gyakorlását.

589. kán. – A megszentelt élet intézménye pápai jogú, ha az Apostoli Szentszék létesítette vagy formális határozattal jóváhagyta; egyházmegyei jogú viszont, ha a megyéspüspök létesítette, és az Apostoli Szentszéktől jóváhagyó határozatot nem nyert.

590. kán. – 1. §. A megszentelt élet intézményei, minthogy különleges módon Istennek és az egyház egészének szolgálatára vannak rendelve, különös címen is alá vannak vetve az egyház legfőbb hatóságának.

2. §. Az egyes tagok a pápának mint legfőbb elöljárójuknak az engedelmesség szent köteleke alapján is tartoznak engedelmeskedni.

591. kán. – Hogy az intézmények javáról és az apostoli tevékenység szükségleteiről jobban gondoskodják, a pápa az egész egyházra kiterjedő elsőbbsége alapján, a közjó szem előtt tartásával, kiveheti a megszentelt élet intézményeit a helyi ordinárius kormányzata alól, és egyedül magának vagy más egyházi hatóságnak rendelheti alá őket.

592. kán. – 1. §. Hogy minél szorosabbá váljék az intézményeknek az Apostoli Szentszékkel való közössége, az összes legfőbb elöljárók a Szentszéktől megállapított módon és időben küldjenek rövid jelentést az Apostoli Szentszéknek intézményük állapotáról és életéről.

2. §. Minden intézmény irányítói segítsék elő azoknak a Szentszéktől eredő okmányoknak a megismerését, amelyek a rájuk bízott tagokat érintik, és gondoskodjanak megtartásukról.

593. kán. – Az 586. kán. előírásának érvényben hagyásával, a pápai jogú intézmények közvetlenül és kizárólag az Apostoli Szentszék hatalmának vannak alárendelve belső kormányzat és fegyelem tekintetében.

594. kán. – Az egyházmegyei jogú intézmény, az 586. kán. érvényben hagyásával, a megyéspüspök különleges felügyelete alatt marad.

595. kán. – 1. §. A főszékhely püspökére tartozik a szabályzat jóváhagyása és a rajta törvényesen végzett változtatások megerősítése, annak kivételével, amiben az Apostoli Szentszék lépett közbe; hatáskörébe tartozik tovább az egész intézményt érintő olyan nagyobb ügyek intézése, amelyek meghaladják a belső hatóság illetékes-

ségét, ki kell kérnie azonban a többi megyéspüspökök véleményét, ha az intézmény több egyházmegyére terjed ki.

2. §. A megyéspüspök egyes esetekre vonatkozóan felmentést adhat a szabályzat alól.

596. kán. – 1. §. Az intézmények előjárói és káptalanjai a tagok felett az egyetemes jogban és a szabályzatban meghatározott hatalommal rendelkeznek.

2. §. A pápai jogú klerikusi szerzetes intézményekben ezenfelül kormányzati egyházi hatalommal is rendelkeznek mind külső, mind belső fórumon.

3. §. Az 1. §-ban említett hatalomra vonatkozóan alkalmazni kell a 131., 133., valamint a 137–144. kán. előírásait.

597. kán. – 1. §. A megszentelt élet valamely intézményébe felvételt nyerhet bármely katolikus, ha megvan a helyes szándéka, rendelkezik az egyetemes és a saját jogban megkívánt tulajdonságokkal, és semmi akadály nem gátolja.

2. §. Senki sem vehető fel megfelelő előkészület nélkül.

598. kán. – 1. §. Minden egyes intézménynek jellegére és sajátos céljaira való tekintettel meg kell határoznia szabályzatában a tisztaság, a szegénység és az engedelmesség evangéliumi tanácsai megtartásának a saját életformájához szabott módját.

2. §. Az összes tagok pedig nemcsak az evangéliumi tanácsok hűséges és teljes megtartására vannak kötelezve, hanem arra is, hogy az intézmény saját jogának megfelelően éljenek, és így törekedjenek az állapotuknak megfelelő tökéletességre.

599. kán. – A mennyek országáért vállalt tisztaság evangéliumi tanácsa, mely az eljövendő világ jele és az osztatlan szívben a bőségesebb termékenység forrása, magában foglalja a celibátusban való teljes önmegtartóztatás köteleességét.

600. kán. – A szegénység evangéliumi tanácsa annak a Krisztusnak a követése, aki noha gazdag volt, értünk szegénnyé lett; megkívánja a valóságban és lélekben szegény, józanul munkálkodó és a földi gazdagságtól idegen életmódon kívül az egyes intézmények saját joga szerinti függőséget és korlátozást is a javak használatában és a velük való rendelkezésben.

601. kán. – Az engedelmességnek a mindhalálig engedelmes Krisztus követésében hittel és szeretettel vállalt evangéliumi tanácsa arra kötelez, hogy akaratunkat alá vessük a törvényes előjáróknak mint Isten helyetteseinek, amikor a saját szabályzatnak megfelelően parancsot adnak.

602. kán. – A minden egyes intézményre jellemző testvéri életet, amely révén a tagok valamennyien Krisztusban mintegy különleges családdá egyesülnek, úgy kell meghatározni, hogy mindnyájuk számára kölcsönös segítséget jelentsen saját hivatásuk betöltésére. A szeretetben gyökerező és azon alapuló testvéri közösség révén a tagok lesznek a Krisztusban való egyetemes kiengesztelődés példái.

603. kán. – 1. §. A megszentelt élet intézményein kívül, az egyház elismeri a remete vagy anachoréta életformát is, melyben a krisztushívók a világtól szigorúbban elkülönülve a magány csendje, az állandó imádság és vezeklés által Isten dicsőségére és a világ üdvösségére áldozzák életüket.

2. §. A remetét akkor ismeri el a jog a megszentelt életben Istennek ajánlott személynek, ha a megyéspüspök kezébe tett fogadalommal vagy más szent köteléssel nyilvánosan vállalja a három evangéliumi tanács megtartását, és sajátos életformáját az ő vezetése alatt éli.

604. kán. – 1. §. A megszentelt élet e formáihoz csatlakozik a szüzek rendje, akiket – amikor megvallják Krisztus szorosabb követésére irányuló szent szándékukat – a megyéspüspök a jóváhagyott liturgikus szertartás szerint Istennek szentel, Krisztussal, Isten Fiával, misztikus módon eljegyez és az egyház szolgálatára avat.

2. §. Hogy elhatározásukat hűségesen megtartsák, és az egyház életformájukkal összhangban álló szolgálatát egymást kölcsönösen támogatva végezzék, a szüzek társulhatnak egymással.

605. kán. – A megszentelt élet új formáinak jóváhagyása kizárólag az Apostoli Szentszéknek van fenntartva. A megyéspüspökök pedig törekedjenek felismerni a megszentelt életnek a Szentlélektől az egyházra bízott új adományait, támogassák kezdeményezőiket, hogy elhatározásukat minél jobban kifejezzék és megfelelő szabályzattal védelmezzék, különösen az ebben a részben található általános szabályok alkalmazásával.

606. kán. – A megszentelt élet intézményeire és ezek tagjaira vonatkozó jelen rendelkezések egyaránt érvényesek mindkét nemre, hacsak a szöveg összefüggéséből vagy a dolog természetéből más nem nyilvánvaló.

II. cím: A szerzetes intézmények

607. kán. – 1. §. A szerzetesélet mint az egész személyiség megszentelése az egyházban azt az Istentől alapított csodálatos együttlétet nyilvánítja ki, amely az eljövendő élet jele. Így a szerzetes a maga teljes odaadását mint Istennek szánt áldozatot valósítja meg, és így egész léte folyamatos istentiszteletté válik a szeretetben.

2. §. A szerzetes intézmény olyan társaság, amelyben a tagok a saját jog szerint nyilvános, örök vagy ideiglenes, az idő lejártával azonban megújítandó fogadalmat tesznek, és közösségben testvéri életet élnek.

3. §. Az a nyilvános tanúságtétel, amivel a szerzetesek Krisztusnak és az egyháznak tartoznak, a világtól való olyan elkülönüléssel jár, mely az egyes intézmények jellegének és céljának megfelel.

I. fejezet: A szerzetházak, létesítésük és megszüntetésük

608. kán. – A szerzetes közösségnek szabályosan létesített házban kell laknia a jognak megfelelően rendelt előjáró fennhatósága alatt; az egyes házaknak legalább kápolnájuk legyen, melyben az eucharisziát ünneplik és őrzik, hogy valóban az legyen a közösség középpontja.

609. kán. – 1. §. A szerzetes intézmény házait a szabályzat szerint illetékes hatóság létesíti a megyéspüspök előzetes írásbeli beleegyezésével.

2. §. Apácák monostorainak létesítéséhez ezenkívül az Apostoli Szentszék engedélye is szükséges.

610. kán. – 1. §. A házak alapításakor szem előtt kell tartani az egyház és az intézmény hasznát, és biztosítani kell mindazt, ami a tagok szerzeteséletének szabályos menetéhez szükséges az intézmény saját célja és szelleme szerint.

2. §. Ne létesítsenek házat, ha a tagok szükségleteinek megfelelő fedezésére nem lehet józanul számítani.

611. kán. – A megyéspüspök beleegyezése valamely intézmény szerzetházának létesítéséhez magában foglalja a jogot:

1. az intézmény sajátos jellegének és céljának megfelelő életvitelhez;
 2. az intézmény saját hivatásának jog szerinti gyakorlásához, teljesítve a beleegyezésben foglalt feltételeket;

3. klerikusi intézmények esetén templom birtoklására, az 1215. kán. 3. §-ának fenntartásával, és a szent szolgálatok végzésére a jog előírása szerint.

612. kán. – Hogy egy szerzetházat a létesítés célkitűzéseitől eltérő apostoli munkára szánjanak, szükséges a megyéspüspök beleegyezése; nincs viszont erre szükség, ha az alapítás törvényeinek megtartásával, csupán a belső kormányzás és fegyelem terén eszközölnék változtatásokat.

613. kán. – 1. §. Szabályozott kanonokok és monasztikus szerzetesek saját előljáró kormányzása és gondja alá tartozó szerzetháza önálló, hacsak a szabályzat mást nem mond.

2. §. Az önálló ház előljárója a jog értelmében nagyobb előljáró.

614. kán. – Apácák olyan monostorai, amelyek egy férfi intézményhez társultak, megtartják saját életformájukat és vezetésüket a szabályzat szerint. A kölcsönös jogokat és kötelezettségeket úgy kell meghatározni, hogy a társulás a lelki előhaladást szolgálja.

615. kán. – Ha az önálló monostor saját előljáróján kívül más nagyobb előljáróval nem rendelkezik, és más szerzetes intézménnyel nincs úgy társítva, hogy annak előljárója a szabályzatban meghatározott valódi hatalommal rendelkeznie a monostor fölött, akkor az ilyen monostor a jognak megfelelően a megyéspüspök különös felügyeletére van bízva.

616. kán. – 1. §. A szabályosan létesített szerzetházat a legfőbb előljáró szüntetheti meg a szabályzat szerint, a megyéspüspök megkérdezése után. A megszüntetett ház javai felől az intézmény saját jogának kell rendelkeznie, tiszteletben tartva az alapítók vagy felajánlók akaratát és a törvényesen szerzett jogokat.

2. §. Valamely intézmény egyetlen házának megszüntetése az Apostoli Szentszékre tartozik, neki van ilyenkor fenntartva a javak felől való rendelkezés is.

3. §. A 613. kán. szerinti önálló ház megszüntetése az egyetemes káptalan joga, hacsak a szabályzat mást nem rendel.

4. §. Apácák önálló monostorának megszüntetése az Apostoli Szentszékre tartozik, megtartva – ami a javakat illeti – a szabályzat előírásait.

II. fejezet: Az intézmények kormányzása

1. cikkely: Az előljárók és a tanácsok

617. kán. – Az előljárók az egyetemes és a saját jog szerint töltsék be tisztüket és gyakorolják hatalmukat.

618. kán. – Az előljárók Istentől az egyház szolgálata által kapott hatalmukat a szolgálat szellemében gyakorolják. Tisztségük betöltésében ezért igazodjanak Isten akaratához, úgy irányítsák alárendeltjeiket mint Isten gyermekeit, és az emberi személy iránti tisztelettel segítsék elő önkéntes engedelmességüket. Szívesen hallgassák meg őket, támogassák az intézmény és az egyház javára szolgáló együttes törekvésüket, érintetlenül megmarad azonban a hatalmuk a teendők eldöntésére és megparancsolására.

619. kán. – Az előjárók serényen lássák el hivatalukat, és a rájuk bízott tagokkal együtt törekedjenek arra, hogy Krisztusban testvéri közösséget építsenek fel, és abban Istent mindennél jobban keressék és szeressék. A tagokat tehát gyakran táplálják Isten igéjének eledelével, és irányítsák őket a szent liturgia ünneplésére. Mutassanak példát nekik az erények gyakorlásában és saját intézményük törvényeinek és hagyományainak megtartásában; személyes szükségleteikről megfelelő módon gondoskodjanak, szorgalmasan gondozzák és látogassák a betegeket, feddjék meg a nyugtalanokat, vigasztalják a kislelkűeket, legyenek türelmesek valamennyiükkel szemben.

620. kán. – Nagyobb előjárók azok, akik az egész intézményt vagy annak egy tartományát vagy azzal egyenrangú részét vagy önálló házát vezetik, valamint ezek helyettesei. Ezekhez járul még a primás apát és a monasztikus kongregáció előjárója, jóllehet ők nem rendelkeznek mindazzal a hatalommal, amit az egyetemes jog a nagyobb előjáróknak tulajdonít.

621. kán. – Tartománynak nevezzük azt a több házból álló egységet, amely ugyanazon előjáró vezetése alatt, az illető intézmény közvetlen részét alkotja, és amelyet törvényes hatóság kánonilag létesített.

622. kán. – A legfőbb előjárónak az intézmény minden tartománya, háza és tagja felett hatalma van, melyet a saját jog szerint kell gyakorolnia; a többi előjárók tiszttségük határai között rendelkeznek hatalommal.

623. kán. – Hogy a tagok az előjárói tisztésre érvényesen nyerjenek kinevezést vagy választást, szükséges a saját jogban, vagy nagyobb előjáró esetén a szabályzatban meghatározandó megfelelő idő eltelte az örök vagy végleges fogadalomtétel után.

624. kán. – 1. §. Az előjárókat az intézmény természete és igényei szerinti meghatározott és megfelelő időtartamra rendeljék, hacsak a szabályzat a legfőbb előjáróra és az önálló házak előjáróira nézve másként nem rendelkezik.

2. §. A saját jog megfelelő szabályokkal gondoskodják arról, hogy a megszabott időre rendelt előjárók ne viseljék túl hosszán megszakítás nélkül kormányzati hivatalukat.

3. §. Tiszttségük időtartama alatt viszont a saját jogban megállapított okok miatt elmozdíthatók hivatalukból, vagy más hivatalba helyezhetők át.

625. kán. – 1. §. Az intézmény legfőbb előjáróját a szabályzat előírásai szerint kánoni választással jelölik ki.

2. §. A 615. kán. szerint önálló monostor előjárójának, valamint az egyházmegegyei jogú intézmény legfőbb előjárójának választásakor a főszékhely püspöke elnököl.

3. §. A többi előjárót a szabályzat szerint rendeljék, de úgy, hogy választás esetén legyen szükséges az illetékes nagyobb előjáró megerősítése, az előjáró által való kinevezés esetén pedig előzze meg alkalmas tanácskozás.

626. kán. – Az előjárók a hivatalok betöltésében, a tagok pedig a választásokban tartsák meg az egyetemes és a saját jog előírásait, kerüljenek bármiféle visszaélést vagy személyválogatást, és egyedül Istent meg az intézmény javát szem előtt tartva nevezzék ki, illetőleg válasszák meg azokat, akiket az Úrban valóban méltóknak és alkalmasaknak ítélnék. Tartózkodjanak ezenkívül választások esetén az akár közvetlen, akár közvetett korteskedéstől, akár maguk, akár mások érdekében.

627. kán. – 1. §. A szabályzat szerint legyen az előjáróknak saját tanácsuk; ennek munkáját tisztségük gyakorlása során igénybe is kell venniük.

2. §. Az egyetemes jogban előírt eseteken kívül a saját joguk kell meghatározni azokat az eseteket, amelyekben az érvényes cselekvéshez hozzájárulás, illetőleg tanács szükséges, melyet a 127. kán. szerint kell kikérni.

628. kán. – 1. §. Az intézmény saját joga szerint tisztségükre kijelölt előjárók ugyanazon saját jog szabályai szerint látogassák meghatározott időben a rájuk bízott házakat és tagokat.

2. §. A megyéspüspök joga és kötelessége a szerzetesi fegyelemre vonatkozóan is látogatni:

1. a 615. kán.-ban említett önálló monastorokat;

2. az egyházmegyei jogú intézmények saját területén levő házait.

3. §. A tagok legyenek bizalommal a vizitátorral szemben, törvényes kérdéseire kötelesek válaszolni az igazság szerint a szeretetben; senkinek sem szabad bármi módon eltéríteni a tagokat ettől a kötelességüktől, sem a látogatás célját más módon akadályozni.

629. kán. – Az előjárók a maguk házában tartózkodjanak, és azt csakis saját joguk szabályai szerint hagyják el.

630. kán. – 1. §. Az előjárók ismerjék el a tagokat megillető szabadságot a bűnbánat szentsége és a lelki irányítás terén, megtartva mégis az intézmény fegyelmét.

2. §. Legyen gondjuk az előjáróknak saját joguk szabályai szerint arra, hogy alkalmas gyóntatók álljanak a tagok rendelkezésére, hogy náluk gyakran gyónhassanak.

3. §. Az apácák monostoraiban, a növendékházakban és a nagyobb létszámú laikus közösségekben legyenek a helyi ordináriustól – a közösséggel való tanácskozás alapján – jóváhagyott rendes gyóntatók, anélkül azonban, hogy a hozzájuk járulás legcsekélyebb kötelezettsége is fennállna.

4. §. Az előjárók csakis akkor hallgassák meg alattvalóik gyónását, ha a tagok önként kérik.

5. §. A tagok bizalommal forduljanak az előjárókhoz; előttük szabadon és önként feltárhatják lelküket. Az előjáróknak azonban tilos bármi módon is rábírní a tagokat arra, hogy feltárják előttük lelkiismeretüket.

2. cikkely: A káptalanok

631. kán. – 1. §. Az egyetemes káptalant, amely az intézményben a szabályzatnak megfelelően a legfőbb hatalommal rendelkezik, úgy kell kialakítani, hogy az egész intézményt képviselje, és szeretetben való egységének valódi jelévé váljék. Fő feladata: megvédeni az intézménynek az 578. kán.-ban említett örökségét, elősegíteni az ennek megfelelő alkalmas megújulást, megválasztani a legfőbb előjárót, megtárgyalni a nagyobb jelentőségű ügyeket, valamint olyan szabályokat kiadni, amelyeknek mindenki engedelmisséggel tartozik.

2. §. A káptalan összetételét és hatalmának terjedelmét a szabályzatban kell meghatározni, a saját jog szabja meg közelebbről a káptalan lefolyásának rendjét, különösen a választások és az ügyek tárgyalása tekintetében.

3. §. A saját jogban meghatározott szabályok szerint nemcsak a tartományok és helyi közösségek, de az egyes tagok is szabadon elküldhetik óhajaikat vagy javaslataikat az egyetemes káptalanra.

632. kán. – A saját jog pontosan rögzítse azt, ami az intézmény más káptalanjaira vagy hasonló gyűléseire vonatkozik, tudniillik azok természetét, tekintélyét, összetételét, eljárási módját és megtartásuk idejét.

633. kán. – 1. §. A részvételi vagy tanácsadó szervek a rájuk bízott tisztséget hűségesen töltsék be, az egyetemes és saját jog szerint, és a maguk módján fejezzék ki minden tag gondját és részvételét az egész intézmény vagy közösség javára.

2. §. A részvétel és tanácskozás ilyen eszközeinek létesítésében és alkalmazásában bölcs megítéléssel kell eljárni, működési módjuk pedig álljon összhangban az intézmény jellegével és céljával.

3. cikkely: Az anyagi javak és kezelésük

634. kán. – 1. §. Az intézmények, tartományok és házak magánál a jognál fogva jogi személyek, és mint ilyenek képesek anyagi javak szerzésére, birtoklására, kezelésére és elidegenítésére, hacsak ezt a képességet a szabályzat ki nem zárja vagy nem korlátozza.

2. §. Kerüljék azonban a fényűzés, valamint a mértéktelen nyereség és a vagyonhalmozás minden fajtáját.

635. kán. – 1. §. A szerzetes intézmények anyagi javait mint egyházi javakat *Az egyház anyagi javai* című V. könyv szabályozza, hacsak más nincs kifejezetten kikötve.

2. §. Mégis, minden intézmény állapítson meg megfelelő szabályokat a javak használatára és kezelésére, hogy így elősegítse, védje és kifejezze a rá jellemző szegénységet.

636. kán. – 1. §. Minden intézményben és hasonlóképpen minden nagyobb előljáró vezetése alatt álló tartományban legyen a nagyobb előljárótól különböző, a saját jog szerint rendelt gondnok, és ő kezelje a javakat az illető előljáró irányítása alatt. A helyi közösségekben is rendeljenek ki, amennyire lehetséges, a helyi előljárótól különböző gondnokot.

2. §. A gondnokok és más vagyonkezelők a saját jog szerint megállapított időben és módon adjanak számot vagyonkezelésükről az illetékes hatóságnak.

637. kán. – A 615. kán.-ban említett önálló monostorok évenként egyszer kötelesek számot adni a helyi ordináriusnak vagyonkezelésükről; a helyi ordináriusnak ezenfelül legyen joga betekinteni az egyházmegyei jogú szerzetházak gazdasági ügyeibe.

638. kán. – 1. §. A saját jogra tartozik az egyetemes jog keretein belül meghatározni, hogy melyek azok az ügyletek, amelyek a rendes vagyonkezelés határát és módját túllépik, és hogy mi szükséges a rendkívüli vagyonkezelés ügyleteinek érvényességéhez.

2. §. A rendes vagyonkezeléssel járó kiadásokat és jogcselekményeket az előljárókon kívül, tisztségük határai között, a saját jogban erre kijelölt tisztségviselők is érvényesen eszközölhetik.

3. §. Az elidegenítés és bármiféle olyan ügylet érvényességéhez, amelyben a jogi személy vagyoni helyzete rosszabbá válhat, szükséges az illetékes előljáró írásban,

tanácsának beleegyezésével adott engedélye. Ha pedig olyan ügyletről van szó, mely meghaladja a Szentszék által arra a vidékre nézve meghatározott összeget, vagy ha fogadalom alapján az egyháznak adományozott dolgokról van szó, vagy akár művészeti, akár történelmi szempontból értékes dologról, szükséges ezenkívül magának a Szentszéknek az engedélye is.

4. §. A 615. kán. szerinti önálló monostorok és az egyházmegyei jogú intézmények esetén szükséges még a helyi ordinárius írásban adott beleegyezése is.

639. kán. – 1. §. Ha egy jogi személy adósságokat vagy kötelezettségeket vont magára, akár az előjárók engedélyével is, magának kell értük felelnie.

2. §. Ha egy tag előjárói engedéllyel a maga javait illetően vállalt ilyesmit, maga tartozik felelősséggel, ha viszont az előjáró megbízásából az intézmény ügyében járt el, az intézménynek kell felelnie.

3. §. Ha egy szerzetes előjárói engedély nélkül vállalt ilyesmit, neki magának kell felelnie, nem a jogi személynek.

4. §. Maradjon azonban érvényes, hogy azzal szemben, akinek a megkötött szerződésből vagyoni előnye származott, mindig keresettel lehet élni.

5. §. A szerzetes előjárók tartózkodjanak attól, hogy engedélyt adjanak adósságok vállalására, hacsak biztosan meg nem állapítható, hogy a szokásos bevételekből a kamatokat is ki lehet egyenlíteni, és nem túlságosan hosszú időn belül törvényes törlesztéssel az alaptőkét is vissza lehet téríteni.

640. kán. – Az intézmények a helyi viszonyok figyelembevételével törekedjenek mintegy közösségi tanúságot tenni a szeretetről és a szegénységről, és erejükhöz képest adjanak valamit javaikból az egyház szükségleteire és a rászorulóknak fenntartására.

III. fejezet: A jelentkezők felvétele és a tagok képzése

1. cikkely: Felvétel a noviciátusba

641. kán. – A jelentkezők noviciátusba való felvételének joga a nagyobb előjárókat illeti meg, a saját jog szabálya szerint.

642. kán. – Az előjárók éber gondossággal csak azokat vegyék fel, akik nemcsak megkívánt korúak, hanem egészségesek, adottságuk szerint alkalmasak és az intézmény sajátos életének vállalásához eléggé érettek is; az egészség, az adottságok és az érettség megállapításában – ha szükséges – vegyenek igénybe szakértőket is, fenntartva a 220. kán. előírását.

643. kán. – 1. §. Érvénytelenül nyer felvételt a noviciátusba:

1. aki még nem töltötte be tizenhetedik életévét;
2. a házastárs, amíg a házasság fennáll;
3. aki a megszentelt élet valamely intézményében szent köteléssel ténylegesen el van kötelezve, vagy az apostoli élet valamely társaságába nyert tagként felvételt, fenntartva a 684. kán. előírását;

4. aki az intézménybe erőszak, súlyos félelem vagy megtévesztés hatására lép be, vagy akit az előjáró hasonló módon befolyásolva vesz fel;

5. aki eltitkolta, hogy a megszentelt élet valamely intézményébe, vagy az apostoli élet valamely társaságába tagként felvételt nyert.

2. §. A saját jog rendelhet az érvénytelenség terhe alatt is egyéb felvételi akadályokat vagy feltételeket.

644. kán. – Az előjárók ne vegyenek fel a noviciátusba világi klerikusokat saját ordináriusuk megkérdezése nélkül, sem olyan adósokat, akik nem képesek kifizetni tartozásukat.

645. kán. – 1. §. Mielőtt a noviciátusba felvételt nyernének, a jelentkezők kötelesek igazolni keresztségüket, bérválásukat, valamint szabad állapotukat.

2. §. Ha klerikusok vagy olyanok felvételéről van szó, akik a megszentelt élet más intézményéhez vagy az apostoli élet társaságához vagy valamely szemináriumhoz tartoztak, mindezekon kívül szükséges az illető helyi ordináriusnak vagy az intézmény, illetve társaság nagyobb előjárójának vagy a szeminárium rektorának igazolása.

3. §. A saját jog más igazolásokat is megkívánhat a jelentkezők szükséges alkalmasságáról vagy az akadályoktól való mentességükről.

4. §. Az előjárók, ha szükségesnek látják, más felvilágosításokat is kérhetnek, akár titokban is.

2. cikkely: A noviciátus és a novíciusok képzése

646. kán. – A noviciátusnak, amellyel az intézményben való élet elkezdődik, az a rendeltetése, hogy a novíciusok az illető intézmény életmódját megtapasztalják, szívüket és lelküket annak szelleme szerint alakítsák, és hogy szándékuk és alkalmasságuk bebizonyosodjék.

647. kán. – 1. §. A noviciátus házának létesítése, áthelyezése és eltörlése az intézmény legfőbb előjárójának, tanácsa beleegyezésével, írásban adott határozatával történik.

2. §. A noviciátust, hogy érvényes legyen, az erre a célra szabályosan kijelölt házban kell letölteni. Különleges esetekben, kivételképpen, a legfőbb előjáró – tanácsa beleegyezésével adott – engedélye alapján, a jelentkező a noviciátust az intézmény más házában is letöltheti valamely kipróbált szerzetes vezetése mellett, aki a novíciusmestert helyettesíti.

3. §. A nagyobb előjáró megengedheti, hogy a novíciusok közössége egy bizonyos időt az intézmény másik, általa kijelölt házában töltsön.

648. kán. – 1. §. A noviciátusnak, hogy érvényes legyen, magában a noviciátusi közösségben eltöltendő tizenkét hónapig kell tartania, fenntartva a 647. kán. 3. §-ának előírását.

2. §. A novíciusok képzésének teljessé tételéhez a szabályzat az 1. §-ban megjelölt időn túl megállapíthat egy vagy több a noviciátusi közösségen kívül, apostoli gyakorlatban eltöltendő időszakot is.

3. §. A noviciátus két évnél hosszabb ne legyen.

649. kán. – 1. §. Fenntartva a 647. kán. 3. §-ának és a 648. kán. 2. §-ának előírását, az akár egybefüggő, akár megszakításokkal számított három hónapot meghaladó távollét a noviciátusi házból érvénytelenné teszi a noviciátust. A tizenöt napot meghaladó távollétet pótolni kell.

2. §. Az illetékes nagyobb előjáró engedélyével az első fogadalomtételt idő előtt el lehet végezni, de nem több, mint tizenöt nappal.

650. kán. – 1. §. A noviciátus célja megkívánja, hogy a novíciusok a mester irányítása mellett nevelődjenek a saját jogban meghatározandó képzési terv szerint.

2. §. A novíciusok irányítása a nagyobb előljárók fennhatósága alatt egyedül a novíciusmesternek van fenntartva.

651. kán. – 1. §. A novíciusmester legyen az intézménynek örök fogadalmas tagja, és kapjon törvényes kijelölést.

2. §. A mester mellé, ha szükséges, munkatársak adhatók; ezek legyenek neki alárendelve a noviciátus irányítása és a képzési terv tekintetében.

3. §. A novíciusok képzését olyan gondosan felkészült tagok vezessék, akik más feladatokkal nincsenek megterhelve, és így tiszttségüket gyümölcsözően és tartósan tudják betölteni.

652. kán. – 1. §. A mester és munkatársai feladata a novíciusok hivatását megvizsgálni és kipróbálni, továbbá fokozatosan ránevelni őket az intézmény sajátos jellegének megfelelő tökéletes életmód szabályszerű folytatására.

2. §. A novíciusokat vezessék az emberi és keresztény erények gyakorlására, vezessék őket az imádság és önmegtagadás révén a tökéletesség teljesebb útjára, tanítsák meg őket az üdvösség titkáról való szemlélődésre és a Szentírás olvasására meg a róla való elmélkedésre, készítsék fel őket az istentiszteletnek a szent liturgiában való gyakorlására, tanítsák meg őket arra, hogy hogyan éljenek Krisztusban az evangéliumi tanácsok révén Istennek és az embereknek szentelt életet, kapjanak oktatást az intézmény jellegéről és szelleméről, céljáról és fegyelmiről, történetéről és életéről, valamint itassák át őket az egyház és annak szent pásztorai iránti szeretettel.

3. §. A novíciusok saját felelősségük tudatában úgy működjenek együtt cselekvő módon mesterükkel, hogy az isteni hivatás kegyelmének híven megfeleljenek.

4. §. Az intézmény tagjai a maguk részéről életpéldájukkal és imádságukkal igyekezzenek együttműködni a novíciusok nevelésének munkájában.

5. §. A 648. kán. 1. §-ában említett noviciátusi időt a sajátos értelemben vett képzésre fordítsák, tehát a novíciusok ne foglalkozzanak olyan tanulmányokkal és feladatokkal, amelyek nem közvetlenül ezt a képzést szolgálják.

653. kán. – 1. §. A novícius az intézményt szabadon elhagyhatja, az intézmény illetékes hatósága pedig elküldheti őt.

2. §. A noviciátus elteltével, ha a novíciust alkalmasnak ítélik, bocsássák ideiglenes fogadalomra, különben küldjék el; ha alkalmassága kétséges marad, a nagyobb előljárónak joga van a próbaidőt meghosszabbítani a saját jog szerint, de legfeljebb hat hónappal.

3. cikkely: A szerzetesi fogadalomtétel

654. kán. – A szerzetesi fogadalomtétel révén a tagok nyilvános fogadalommal magukra vállalják a három evangéliumi tanács megtartását, az egyház szolgálata által Istennek szentelődnek, és tagként felvételt nyernek az intézménybe a jogban meghatározott jogokkal és kötelezettségekkel.

655. kán. – Ideiglenes fogadalmat a saját jogban meghatározott időre tegyenek, de ez ne legyen három évnél rövidebb, sem hat évnél hosszabb.

656. kán. – Az ideiglenes fogadalom érvényességéhez szükséges:

1. hogy a fogadalomtevő legalább tizennyolcadik életévét betöltött személy legyen;

2. hogy az illetőnek érvényesen letöltött noviciátusa legyen;

3. hogy az illetékes elöljáró az illetőt tanácsa szavazatával, a jog szerint, szabadon fogadalomra bocsássa;

4. hogy a fogadalmat kifejezetten és erőszak, súlyos megfélemlítés vagy megtévesztés nélkül tegyék le;

5. hogy a fogadalmat személyesen vagy más által a törvényes elöljáró vegye ki.

657. kán. – 1. §. Ha eltelt az az idő, amire a fogadalmat tették, a szerzetest, amennyiben önként kéri, és alkalmasnak ítélik, bocsássák a fogadalom megújítására vagy az örök fogadalomra, különben távozzék.

2. §. Ha azonban alkalmasnak látszik, a saját jog szerint az illetékes elöljáró meghosszabbíthatja az ideiglenes fogadalom időszakát, úgy azonban, hogy az egész idő, mely alatt a tagot ideiglenes fogadalmak kötelezik, ne haladja meg a kilenc évet.

3. §. Az örök fogadalmat megfelelő okból előre lehet hozni, de legfeljebb csak három hónappal.

658. kán. – A 656. kán. 3., 4. és 5. sz.-ában említett, valamint más, a saját jogban kikötött feltételeken kívül, az örök fogadalom érvényességéhez szükséges:

1. legalább a huszonegyedik életév betöltése;

2. előzetes ideiglenes fogadalom, amelynek legalább három évig kell tartania, fenntartva a 657. kán. 3. §-át.

4. cikkely: A szerzetesek képzése

659. kán. – 1. §. Az egyes intézményekben az első fogadalom után folytatódjék az összes tagok képzése, hogy teljesebben éljék az intézményre jellemző életformát, és az intézmény küldetését jobban meg tudják valósítani.

2. §. Ezért a saját jognak kell meghatározni a képzés rendjét és időtartamát, mégpedig úgy, ahogyan ezt az egyház szükségleteire, valamint az emberek és a kor adottságaira való tekintettel az intézmény célja és jellege megkívánja.

3. §. Azoknak a tagoknak a képzését, akik a szent rendek felvételére készülnek, az egyetemes jog és az intézmény saját tanterve szabályozza.

660. kán. – 1. §. A képzés legyen módszeres, alkalmazkodjék a tagok felfogóképességéhez, legyen lelki és apostoli, elméleti és egyben gyakorlati, és ha ez célszerű, foglalja magában a megfelelő akár egyházi, akár polgári képesítések megszerzését is.

2. §. Ennek a képzésnek az időtartama alatt a tagokat ne bízzák meg olyan hivatalkokkal vagy munkákkal, amelyek a képzést akadályozzák.

661. kán. – A szerzetesek egész életükön át serényen folytassák lelki, elméleti és gyakorlati önképzésüket, az elöljárók pedig gondoskodjanak számukra az ehhez szükséges eszközökről és időről.

IV. fejezet: Az intézmények és tagjaik kötelességei és jogai

662. kán. – A szerzetesek Krisztusnak az evangéliumban bemutatott és saját intézményük szabályzatában kifejezett követését életük legfőbb szabályának tekintsék.

663. kán. – 1. §. Minden szerzetes első és legfőbb kötelessége az isteni dolgokról való szemlélődés és az imádságban az Istennel való állandó egyesülés legyen.

2. §. A tagok, amennyire lehet, naponta vegyenek részt az eucharisztikus áldozaton, vegyék magukhoz Krisztus szentséges testét, és imádják magát a szentségben jelenlevő Urat.

3. §. Szánjanak időt a Szentírás olvasására és az elmélkedésre, saját joguk előírásai szerint, méltón végezzék a zsolozsmát, – fenntartva a klerikusoknak a 276. kán. 2. § 3. sz.-ában említett kötelezettségét –, és gyakorolják a jámborság egyéb formáit.

4. §. Minden megszentelt élet példaképét és oltalmazóját, az Istenszülő Szület különleges tisztelettel illessék, ezt a rózsafüzér végzésével is gyakorolják.

5. §. Hűségesen tartsák meg évente a szent lelkigyakorlat idejét.

664. kán. – A szerzetesek állhatatosan fáradozzanak azon, hogy lelkük a megtérésben Isten felé forduljon, naponta vizsgálják meg lelkiismeretüket, és járuljanak gyakran a bűnbánat szentségéhez.

665. kán. – 1. §. A szerzetesek lakjanak saját szerzetházukban, és tartsák meg a közös életet; ne távozzanak el onnan saját előjárójuk engedélye nélkül. Ha pedig a házból való hosszabb távollétről van szó, a nagyobb előjáró – tanácsa beleegyezésével és megfelelő okból – megengedheti az intézmény házán kívüli tartózkodást, de csak egy évnél nem hosszabb időre, hacsak nem valamilyen betegség gyógykezelése, tanulmányok végzése vagy az intézmény nevében gyakorolt apostoli tevékenység indokolja a távollétet.

2. §. Azt a tagot, aki a szerzetházból törvénytelenül, azzal a szándékkal van távol, hogy kivonja magát az előjárók hatalma alól, az előjárók gondosan keressék meg és segítsék, hogy visszatérjen és hivatásában megmaradjon.

666. kán. – A tömegtájékoztatási eszközök használatában tartsák meg a szükséges óvatosságot, és kerüljék mindazt, ami sajátos hivatásuknak ártalmas, vagy ami a megszentelt személy tisztaságára veszélyes.

667. kán. – 1. §. Tartsák meg minden házban az intézmény jellegének és küldetésének megfelelő klauzúrát úgy, ahogyan a saját jog meghatározza, de mindig legyen a szerzetháznak egy olyan része, amelyet kizárólag a tagoknak tartanak fenn.

2. §. A szemlélődő életre rendelt monostorokban szigorúbb klauzúra-fegyelmet kell tartani.

3. §. A teljesen szemlélődő életre rendelt apácamonostorok kötelesek a pápai, vagyis az Apostoli Szentszéktől adott szabályok szerinti klauzúra megtartására. Az egyéb apácamonostoroknak a saját jellegüknek megfelelő és szabályzatukban meghatározott klauzúrát kell megtartaniuk.

4. §. A megyéspüspöknek felhatalmazása van arra, hogy megfelelő okból belépjen az egyházmegyéje területén lévő apácamonostorok klauzúrájába, és hogy súlyos okból és a főnöknő beleegyezésével, megengedje másoknak a klauzúrába való bebocsátását vagy azt, hogy az apácák onnét kilépjenek, a valóban szükségés időre.

668. kán. – 1. §. A tagok első fogadalomtételük előtt engedjék át vagyonuk kezelését annak, akinek akarják, és – hacsak a szabályzat másként nem rendelkezik – a vagyon használatáról és haszonélvezetéről is szabadon intézkedjenek. Legalább az örök fogadalom letétele előtt pedig készítsenek végrendeletet úgy, hogy az a világi jog szerint is érvényes legyen.

2. §. Ezeknek az intézkedéseknek a megfelelő okból való megváltoztatásához és az anyagi javakkal kapcsolatos bármilyen ügylet végzéséhez a saját jog szerint illetékes előjáró engedélye szükséges.

3. §. Amit a szerzetes saját szorgalmával vagy az intézményre való tekintettel szerez, az intézménynek szerzi. Amihez pedig nyugdíj, segély, biztosítási díj címén bármi módon jut, az intézménynek szerzi, hacsak a saját jog másként nem rendelkezik.

4. §. Aki az intézmény természete szerint javairól való teljes lemondásra köteles, ezt a lemondást, amennyire lehetséges, a világi jog szerint is érvényes formában tegye meg az örök fogadalom letétele előtt úgy, hogy az a fogadalomtétel napjától legyen érvényes. Ugyanígy járjon el az örökfogadalmas, aki a saját jog szerint a legfőbb előljáró engedélyével kíván vagyonáról részben vagy egészen lemondani.

5. §. Az a fogadalmas, aki az intézmény jellegére való tekintettel minden vagyonáról lemondott, elveszíti szerzési és birtoklási jogát, és ezért a szegénységi fogadalmával ellenkező cselekedetei érvénytelenek. Amit pedig lemondása után kap, az az intézményé lesz a saját jog szerint.

669. kán. – 1. §. A szerzetesek megszentelt voltak jeleként és a szegénység bizonyosságául, viseljék az intézménynek a saját jog szerint készített ruháját.

2. §. A sajátos ruhával nem rendelkező intézmény klerikus szerzetesei viseljék a 284. kán. szerinti klerikusi öltözetet.

670. kán. – Az intézmény köteles tagjai számára gondoskodni mindarról, ami a szabályzat szerint szükséges hivatásuk céljának szolgálatára.

671. kán. – A szerzetes saját intézményén kívül ne vállaljon tisztségeket és hivatalokat a törvényes előljáró engedélye nélkül.

672. kán. – A szerzeteseket kötelezik a 277., 285., 286., 287. és 289. kán. előírásai; a klerikus szerzeteseket ezenkívül kötelezik a 279. kán. 2. §-ának előírásai is; pápai jogú laikusi intézményekben a 285. kán. 4. §-ában említett engedélyt megadhatja a saját nagyobb előljárójuk.

V. fejezet: Az intézmények apostoli tevékenysége

673. kán. – Az összes szerzetesek apostoli tevékenysége elsősorban megszentelt életük tanúságtételében áll; ezt kötelesek imádsággal és bűnbánattartással elősegíteni.

674. kán. – Az egészen a szemlélődésre rendelt intézmények Krisztus titokzatos testében mindig kiemelkedő helyet foglalnak el. Ők ugyanis a dicséret kiváló áldozatát ajánlják fel Istennek, Isten népét a szentség bőséges gyümölcseivel gazdagítják, példájukkal ösztönzik és titokzatos apostoli termékenységgel terjesztik. Ezért bármennyire is sürgetően szükséges a tevékeny apostoli munka, ezeknek az intézményeknek a tagjait nem lehet kiegészítő munkára igénybe venni a különböző lelkipásztori szolgálatokban.

675. kán. – 1. §. Az apostoli munkára rendelt intézményekben az apostoli tevékenység magának az intézménynek a természetéhez tartozik. Ezért a tagok egész életét hassa át az apostoli szellem, egész apostoli tevékenységüket pedig formálja a szerzetesi lelkiség.

2. §. Az apostoli tevékenység mindig az Istennel való bensőséges egységből induljon ki, de erősítse és táplálja is azt.

3. §. Az apostoli tevékenységet az egyház nevében és megbízásából kell gyakorolni, és az egyházzal való közösségben kell végezni.

676. kán. – Mind a férfiak, mind a nők laikus intézményei kiveszik részüket az irgalmasság lelki és testi cselekedetei által az egyház lelkipásztori feladatából, az embereknek pedig különböző szolgálatokat tesznek; ezért maradjanak hűségesek hivatásuk kegyelméhez.

677. kán. – 1. §. Az előjárók és a tagok hűségesen tartásuk meg az intézmény sajátos küldetését és feladatait, de okosan alkalmazzák azokat a különböző korok és helyek szükségleteihez, még megfelelő új eszközök igénybevételével is.

2. §. Azok az intézmények pedig, amelyekhez a krisztushívők társulatai kapcsolódnak, különös gonddal segítsék ezeket, hogy családjuk eredeti szelleme hassa át őket.

678. kán. – 1. §. A szerzetesek alá vannak vetve a püspökök hatalmának, készséges engedelmességgel és tisztelettel tartoznak irántuk mindabban, ami a lelkek gondozását, az istentisztelet nyilvános gyakorlását és a többi apostoli munkát illeti.

2. §. A külső apostoli tevékenység gyakorlásában a szerzetesek saját előjáróiknak is alá vannak rendelve, és kötelesek hűségesek maradni az intézmény fegyelméhez. Ennek a kötelességnek a teljesítését, ha szükséges, ne mulasszák el maguk a püspökök sürgetni.

3. §. Szükséges, hogy a szerzetesek apostoli munkájának szervezésében a megyéspüspök és a szerzetes előjárók közös tanácskozás alapján járjanak el.

679. kán. – A megyéspüspök igen súlyos és sürgős okból kitilthatja valamely szerzetes intézmény tagját egyházmegyéje területéről, ha annak nagyobb előjárója, figyelmeztetés után elmulasztotta, hogy intézkedjék az ügyben, az esetet azonban rögtön jelenteni kell a Szentszéknek.

680. kán. – A különböző intézmények között, valamint az intézmények és az egyházmegyes klérus között támogatni kell a rendezett együttműködést, továbbá össze kell hangolni a megyéspüspök irányítása alatt minden apostoli munkát és tevékenységet az egyes intézmények jellegének, céljának és az alapítási törvényeknek tiszteletben tartásával.

681. kán. – 1. §. Azok a művek, melyeket a megyéspüspök szerzetesekre bíz, az illető püspök fennhatósága és irányítása alatt állnak, fenntartva a szerzetes előjáróknak a 678. kán. 2. és 3. §-ában említett jogait.

2. §. Ezekben az esetekben a megyéspüspök és az intézmény illetékes előjárója kössön írásbeli megállapodást, ebben többek között kifejezetten és pontosan határozzák meg mindazt, ami az elvégzendő munkára, a benne részt vevő tagokra és az anyagi kérdésekre vonatkozik.

682. kán. – 1. §. Ha az egyházmegyében valamely egyházi hivatalt szerzetesre akarnak bízni, a szerzetest az illetékes előjáró által végzett bemutatás alapján vagy legalább hozzájárulásával a megyéspüspök nevezi ki.

2. §. A szerzetest a rábízott hivatalból tetszése szerint elmozdíthatja akár az őt megbízó hatóság a szerzetes előjáró értesítésével, akár az előjáró a megbízó értesítésével; az elmozdításhoz a másik fél beleegyezésére egyiküknek sincs szüksége.

683. kán. – 1. §. Azokat a templomokat vagy kápolnákat, amelyeket a krisztushívők rendszeresen látogatnak, valamint a szerzetesekre bízott iskolákat és a vallásosság vagy az akár lelki, akár anyagi segítő szeretet más rájuk bízott műveit a megyéspüspök látogathatja akár személyesen, akár más által, a lelkipásztori látogatás alkal-

mával és szükség esetén egyébként is, de nem teheti ezt meg azokkal az iskolákkal, amelyek kizárólag az intézmény saját növendékei számára állnak nyitva.

2. §. Ha esetleg valamilyen visszaélést fedezne fel, és a szerzetes előljárót hiába figyelmeztette, saját hatalma alapján a megyéspüspök maga intézkedhet az ügyben.

VI. fejezet: A tagok kiválása az intézményből

1. cikkely: Átlépés más intézménybe

684. kán. – 1. §. Örök fogadalmas tag nem léphet át saját intézményéből más szerzetes intézménybe, kivéve, ha mindkét intézmény legfőbb előljárója engedélyezi, és mindkettőjük tanácsa is hozzájárul.

2. §. Az illetőt legalább három évig tartó próbaidő elteltével lehet csak az új intézményben örök fogadalom tételére bocsátani, ha pedig ezt a fogadalmat nem akarja letenni, vagy az illetékes előljárók nem járulnak hozzá, hogy letegye azt, térjen vissza az előző intézménybe, hacsak nem engedélyezik számára a szekularizácót.

3. §. Hogy egy szerzetes ugyanannak az intézménynek vagy szövetkezésnek, illetve szövetségnek egyik önálló monostorából a másikba léphessen át, szükséges és elégséges mindkét monostor nagyobb előljárójának és a befogadó monostor káptalanjának beleegyezése, fenntartva a saját jogban megszabott egyéb követelményeket; új fogadalomtétel nem szükséges.

4. §. A saját jog határozza meg annak a próbatételnek az idejét és módját, amelynek a tag új intézményben való fogadalomtételét meg kell előznie.

5. §. Világi intézménybe vagy az apostoli élet társaságába, illetve azokból szerzetes intézményben történő átlépéshez a Szentszék engedélye szükséges, és az ő utasításait kell megtartani.

685. kán. – 1. §. Az új intézményben való fogadalomtételig a fogadalmak érvényben maradnak, a tagnak azok a jogai és kötelességei pedig, melyekkel az előző intézményben rendelkezett, felfüggesztődnek, a próbaidő elkezdésétől azonban az illető köteles az új intézmény saját jogának megtartására.

2. §. Az új intézményben való fogadalomtétellel az illető az új intézmény tagjává válik, előző fogadalmi, jogai és kötelességei pedig megszűnnek.

2. cikkely: Az intézményből való kilépés

686. kán. – 1. §. Örök fogadalmasnak a legfőbb előljáró tanácsának beleegyezésével, súlyos okból engedélyezheti az exklausztrációt, de legfeljebb három évre, és ha klerikusról van szó, annak a helyi ordináriusnak az előzetes beleegyezésével, akinek a területén az illetőnek tartózkodnia kell. Az engedély meghosszabbítása vagy három évnél hosszabb időre szóló engedély megadása a Szentszéknek, vagy egyházmegyei jogú intézmény esetén a megyéspüspöknek van fenntartva.

2. §. Monasztikus apácák számára exklausztrációra vonatkozó engedélyt egyedül az Apostoli Szentszék adhat.

3. §. Pápai jogú intézmény tagjára a Szentszék, egyházmegyei jogú intézmény tagjára a megyéspüspök súlyos okból, a méltányosság és a szeretet megtartásával ki is róhatja az exklausztrációt, ha a legfőbb előljáró – tanácsának beleegyezésével – kéri.

687. kán. – Az exklausztrált tag mentesül az új életkörülményeivel összeegyeztethetetlen kötelezettségeitől, de előjáróitól, sőt – különösen ha klerikus az illető – a helyi ordináriustól is függő viszonyban és az ő gondozásuk alatt marad. Az intézmény ruháját viselheti, hacsak az engedély másként nem rendelkezik. Aktív és passzív szavazati joga azonban nincs.

688. kán. – 1. §. Aki fogadalma idejének leteltekor ki akar lépni, elhagyhatja az intézményt.

2. §. Aki ideiglenes fogadalmának lejártá előtt súlyos okból kéri, hogy az intézményt elhagyhassa, pápai jogú intézményben a legfőbb előjáró – tanácsának beleegyezésével adott – engedélye alapján teheti ezt; egyházmegyei jogú intézményekben pedig és a 615. kán.-ban említett monostorokban az engedély érvényességéhez szükséges, hogy megerősítse annak a háznak a püspöke is, amelyhez az illető tartozik.

689. kán. – 1. §. Azt a tagot, akinek ideiglenes fogadalma éppen lejárt, megfelelő okok fennállása esetén az illetékes nagyobb előjáró – tanácsa meghallgatásával – kizárhatja a következő fogadalomtételből.

2. §. Az a fizikai vagy pszichikai betegség, amely – még ha a fogadalomtétel után lépett is fel – az 1. §-ban említett tagot, a szakértők megítélése szerint alkalmatlanná teszi az intézményben való életre, okot ad arra, hogy az illetőt ne engedjék a fogadalom megújulására vagy örök fogadalom letételére, hacsak a betegség nem az intézmény hanyagságából vagy az intézményben végzett munka következtében lépett fel.

3. §. Ha pedig a szerzetes az ideiglenes fogadalom érvényességi ideje alatt elmebetegségbe esett, nem bocsátható el az intézményből még akkor sem, ha új fogadalom letételére nem képes.

690. kán. – 1. §. Aki a noviciátus elteltével vagy fogadalomtétel után törvényesen kilépett az intézményből, azt a legfőbb előjáró – tanácsának beleegyezésével – visszaveheti a noviciátus megismétlésének kötelezettsége nélkül; ugyanazon előjáró feladata lesz, hogy az ideiglenes fogadalomtételt megelőző megfelelő próbát és az örök fogadalom letételét megelőző fogadalmas időt a 655. és 657. kán. szerint meghatározza.

2. §. Ugyanilyen felhatalmazással rendelkezik az önálló monostor előjárója is, tanácsának beleegyezésével.

691. kán. – 1. §. Örök fogadalmas csakis az Úr előtt mérlegelt nagyon súlyos okokból kérjen engedélyt az intézményből való távozásra; kérését az intézmény legfőbb előjárójának nyújtsa be, aki azt a maga és tanácsa véleményével együtt terjessze az illetékes hatóság elé.

2. §. Az ilyen engedély megadása pápai jogú intézményekben az Apostoli Szent-széknek van fenntartva, egyházmegyei jogú intézményekben pedig megadhatja annak az egyházmegyének a püspöke is, amelyben az a ház áll, ahová az illető tartozik.

692. kán. – A törvényesen megadott és a taggal közölt távozási engedély, hacsak a közlés alkalmával maga a tag vissza nem utasítja, magánál a jognál fogva magával hozza a fogadalmak, valamint a fogadalomtételből származó összes kötelezettségek alóli felmentést.

693. kán. – Ha a tag klerikus, ne adják meg az engedélyt, amíg nem talál olyan püspököt, aki őt egyházmegyéjébe inkardinálja, vagy legalábbis próbaképpen befogadja. Ha próbaképpen fogadták be, öt év elteltével, magánál a jognál fogva inkardinálódik az egyházmegyébe, hacsak a püspök nem ellenzi.

3. cikkely: A tagok elbocsátása

694. kán. – 1. §. Magánál a ténynél fogva elbocsátottnak kell tekinteni az intézményből azt a tagot, aki:

1. a katolikus hittől közismerten elpártolt;
2. házasságot kötött vagy akár csak polgárilag is megkísérelt.

2. §. Ezekben az esetekben a nagyobb elöljáró a bizonyítékok összegyűjtése után, tanácsával együtt késedelem nélkül nyilvánítsa ki ezt aényt, hogy jogilag nyilvánvaló legyen az elbocsátás.

695. kán. – 1. §. A tagot el kell bocsátani az 1397., 1398. és 1395. kán.-ban említett büntetendő cselekményekért, kivéve, ha az 1395. kán. 2. §-ában említett büntetendő cselekmények esetén az elöljáró úgy véli, hogy az elbocsátás nem feltétlenül szükséges, és más módon kellőképpen gondoskodni lehet az illető megjavításáról, az igazságosság helyreállításáról és a botrány helyrehozataláról.

2. §. Ezekben az esetekben a nagyobb elöljáró, miután összegyűjtötte a tényeket és a beszámíthatóságra vonatkozó bizonyítékokat, hozza tudomására az elbocsátandó tagnak a vádat és a bizonyítékokat, lehetőséget adva neki a védekezésre. A nagyobb elöljáró és a jegyző által aláírt összes iratokat, a tag írásban adott és általa aláírt válaszaival együtt a legfőbb elöljáróhoz kell továbbítani.

696. kán. – 1. §. A tagot más okból is el lehet bocsátani, feltéve, hogy azok súlyosak, külsők, beszámíthatók és jogilag bizonyítottak. Ilyenek: a megszentelt élet kötelességeinek rendszeres elhanyagolása; a szent kötelékek ismételt megsértése; az elöljárók törvényes parancsaival szemben súlyos dologban tanúsított makacs engedetlenség; a tag vétkes cselekvésmódjából eredő súlyos botrány; az egyházi tanítóhivatal által elítélt tanítások makacs vallása vagy terjesztése; nyilvános csatlakozás materialista vagy ateista színezetű ideológiákhoz; a 665. kán. 2. §-ában említett fél évig tartó törvénytelen távollét; más hasonló súlyosságú, esetleg az intézmény saját jogában meghatározott okok.

2. §. Ideiglenes fogadalmas tag elbocsátásához a saját jogban megállapított, kevésbé súlyos okok is elegendők.

697. kán. – A 696. kán.-ban említett esetekben, ha a nagyobb elöljáró – tanácsa meghallgatása után – az elbocsátási eljárás megkezdése mellett dönt:

1. gyűjtse össze vagy egészítse ki a bizonyítékokat;

2. a tagot írásban vagy két tanú előtt figyelmeztesse azzal a kifejezett fenyegetéssel, hogy el fogják bocsátani, ha nem tér jó útra; jelölje meg világosan az elbocsátás okát, és adjon teljes lehetőséget a tagnak a védekezésre; ha az intelleum hiábavalónak bizonyul, a második figyelmeztetésre legalább tizenöt napnyi idő közbeiktatása után kerítsen sort;

3. ha ez a figyelmeztetés is hiábavalónak bizonyult, és a nagyobb elöljáró tanácsával úgy ítéli, hogy eléggé bebizonyosodott a javíthatatlanság, és a tag védekezései elégtelenek, az utolsó figyelmeztetéstől számított tizenöt nap eredménytelen eltelté után, a magának a nagyobb elöljárónak és a jegyzőnek az aláírásával ellátott összes iratokat továbbítsa a legfőbb elöljáróhoz a tag saját aláírásával megerősített válaszaival együtt.

698. kán. – A 695. és 696. kán.-ban említett minden esetben mindig szilárdan megmarad a tag joga arra, hogy a legfőbb elöljáróval kapcsolatot teremtsen, és védekezését közvetlenül neki adja elő.

699. kán. – 1. §. A legfőbb eljáró az érvénytelenség terhe alatt, legalább négy tagból álló tanácsával testületileg járjon el a bizonyítékok, az érvek és a védekezés pontos mérlegelésében, és ha titkos szavazással úgy döntöttek, a jogra és a tényekre vonatkozó indokoknak az érvényességéhez szükséges, legalább összefoglaló megjelölésével, adja ki az elbocsátó határozatot.

2. §. A 615. kán.-ban említett önálló monostorokban az elbocsátással kapcsolatos döntés a megyéspüspökre tartozik, az eljárónak hozzá kell továbbítania a tanácsa által megvizsgált iratokat.

700. kán. – Az elbocsátó határozat csakis akkor érvényes, ha a Szentszék megerősítette, vagyis hozzá kell felterjeszteni a határozatot és az összes iratokat; egyházmegyei jogú intézmény esetén a megerősítésre annak az egyházmegyének a püspöke illetékes, ahol az a ház található, melyhez az illető szerzetes tartozik. A határozatnak pedig – ahhoz, hogy érvényes legyen – jeleznie kell, hogy az elbocsátottnak joga van az értesítés kézhezvételétől számított tíz napon belül az illetékes hatósághoz felfolyamodni. A felfolyamodásnak felfüggesztő hatálya van.

701. kán. – A törvényes elbocsátással minden további nélkül megszűnnek a fogadalmak, valamint a fogadalomtételből eredő jogok és kötelességek. Ha pedig a tag klerikus, nem gyakorolhatja a szent rendet, amíg olyan püspököt nem talál, aki megfelelő próba után felveszi egyházmegyéjébe a 693. kán. szerint, vagy legalább megengedi neki a szent rendek gyakorlását.

702. kán. – 1. §. Akik szerzetes intézményből törvényesen kiléptek, vagy onnan törvényesen elbocsátást nyertek, semmit nem követelhetnek az intézménytől az ott végzett bármilyen munkájukért.

2. §. Az intézmény mégis tartsa meg a méltányosságot és az evangéliumi szeretetet a belőle kivált taggal szemben.

703. kán. – Súlyos külső botrány vagy az intézményt fenyegető igen súlyos kár esetén a nagyobb eljáró, vagy ha a késelem veszéllyel jár, a helyi eljáró – tanácsának beleegyezésével – nyomban kiutasíthatja a tagot a szerzetházból. A nagyobb eljáró, ha szükséges, gondoskodik az elbocsátási eljárás jog szerinti megindításáról, vagy adja át az ügyet az Apostoli Szentszéknek.

704. kán. – Az intézményből bármi módon kivált tagokról történjék említés abban a jelentésben, amit az 592. kán. 1. §-a értelmében az Apostoli Szentszékhez kell küldeni.

VII. fejezet: A püspökségre emelt szerzetesek

705. kán. – A püspökségre emelt szerzetes tagja marad intézményének, de engedelmességi fogadalma alapján egyedül a római pápának tartozik engedelmeskedni, és nem kötik azok a kötelezettségei, amelyekről józanul úgy ítéli, hogy helyzetével összeegyeztethetetlenek.

706. kán. – Az előbb említett szerzetes:

1. ha fogadalomtétele révén vagyonának tulajdonjogát elvesztette, a neki jutó javak felett használati, haszonélvezeti és kezelési joggal rendelkezik; a megyéspüspök és a 381. kán. 2. §-ában említett egyéb személyek a részegyháznak szereznek tulajdont; a többiek az intézménynek vagy a Szentszéknek aszerint, hogy az intézmény birtokolhat-e vagy sem;

2. ha a fogadalomtétel révén vagyonának tulajdonjogát nem vesztette el, azt a vagyont illetően, ami az övé volt, visszanyeri a használat, a haszonélvezet és a kezelés jogát, amihez pedig ezután jut hozzá, azt teljesen magának szerzi;

3. azokról a javokról pedig, amelyekhez nem személyére való tekintettel jut hozzá, mindkét esetben a felajánlók szándéka szerint kell rendelkeznie.

707. kán. – 1. §. A kiérdemesült szerzetes püspök akár intézménye házain kívül is választhat magának lakóhelyet, hacsak az Apostoli Szentszék másként nem rendelkezett.

2. §. Megfelelő és méltó eltartását illetően, ha valamely egyházmegye szolgálatában állt, a 402. kán. 2. §-át kell megtartani, hacsak saját intézménye nem kíván gondoskodni ilyen ellátásról; egyébként pedig az Apostoli Szentszék más módon intézkedik az ügyben.

VIII. fejezet: A nagyobb előljárók konferenciái

708. kán. – Hasznos és megengedett, hogy a nagyobb előljárók konferenciák vagy tanácsok formájában társuljanak egymással, hogy így együttes erővel munkálkodjanak mind az egyes intézmények céljának teljesebb elérésén – mindig tiszteletben tartva az egyes intézmények önállóságát, jellegét és sajátos szellemét –, mind közös ügyek megtárgyalásán, mind a püspöki konferenciákkal és az egyes püspökökkel való megfelelő egyeztetés és együttműködés megvalósításán.

709. kán. – A nagyobb előljárók konferenciáinak legyen meg a Szentszéktől jóváhagyott szabályzata; ilyen konferenciákat egyedül a Szentszék létesíthet és tehet jogi személlyé is, és az ő legfőbb irányítása alá tartoznak.

III. cím: A világi intézmények

710. kán. – A világi intézmény a megszentelt élet olyan intézménye, amelyben a világban élő krisztushívők a szeretet tökéletességére törekszenek, és a világ megszentelését főként belülről igyekeznek szolgálni.

711. kán. – A világi intézmény tagja megszentelődése által nem változtathatja meg a maga akár laikusi, akár klerikusi kánoni helyzetét Isten népe körében, fenntartva a jogokat a megszentelt élet intézményeire vonatkozó előírásait.

712. kán. – Az 598–601. kán. előírásainak fenntartásával a szabályzat állapítsa meg azokat a szent kötelekeket, amelyekkel az intézményben az evangéliumi tanácsokat vállalják, és határozza meg azokat a köteleseket, amelyeket ezek a kötelek létrehozhatnak, mindig megőrizve mégis az életmódban az intézmény sajátos világi jellegét.

713. kán. – 1. §. Ezeknek az intézményeknek a tagjai saját megszentelődésüket apostoli tevékenységben fejezik ki és gyakorolják, és kovász módjára törekszenek átítatni mindent az evangélium szellemével Krisztus testének erősödésére és növekedésére.

2. §. A világi tagok mint olyanok, akik a világban élnek és a világból jönnek, az egyház evangéliumhirdető munkájában keresztény életük és elkötelezettségükhöz való hűségük tanúságtétele révén és azáltal a segítség által vesznek részt, amellyel az anyagi dolgoknak Isten szerinti rendezésén és a világnak az evangélium erejével való

átformálásán munkálkodnak; de világi életmódjuknak megfelelően felajánlják együttműködésüket az egyházi közösség szolgálatára is.

3. §. A klerikus tagok megszentelt életük tanúságtétele révén, elsősorban a pápán belül, különleges apostoli szeretettel nyújtanak segítséget testvéreiknek, Isten népének körében pedig szent szolgálatukkal a világ megszentelésén dolgoznak.

714. kán. - A tagok rendes világi viszonyok között éljenek, egyedül vagy családjuk körében vagy testvéri csoportban a szabályzat szerint.

715. kán. - 1. §. Az egyházmegyébe inkardinált klerikus tagok a megyéspüspöktől függenek, kivéve abban, ami a saját intézményükben folyó megszentelt életre vonatkozik.

2. §. Akiket pedig a 266. kán. 3. §-a szerint az intézménybe inkardinálnak, ha az intézmény saját feladataira vagy az intézmény vezetésére rendelik őket, úgy függenek a püspöktől, mint a szerzetesek.

716. kán. - 1. §. Minden tag tevékenyen vegyen részt az intézmény életében, saját joguknak megfelelően.

2. §. Akik ugyanannak az intézménynek a tagjai, tartsák fenn egymással a közösséget, gondosan ügyeljenek a szellem egységére és az igaz testvériségre.

717. kán. - 1. §. A szabályzatnak kell előírnia a saját kormányzás módját, a vezetők hivatali idejét és kijelölési módját.

2. §. Ne jelöljenek ki legfőbb elöljárónak senki olyat, aki nem tagja végleges jelleggel az intézménynek.

3. §. Akik az intézmény vezetésében részt vesznek, törekedjenek az intézmény egységes szellemének megőrzésére és a tagok tevékeny részvételének előmozdítására.

718. kán. - Az intézmény vagyonkezelését, melynek ki kell fejeznie és elő kell segítenie az evangéliumi szegénységet, *Az egyház anyagi javai* című V. könyv, valamint az intézmény saját joga szabályozza. Ugyancsak a saját jognak kell meghatároznia az intézmény - különösen gazdasági vonatkozású - kötelezettségeit azokkal a tagokkal szemben, akik tevékenységüket neki szentelik.

719. kán. - 1. §. Hogy a tagok hivatásuknak hűségesen megfeleljenek, és apostoli tevékenységük magából a Krisztussal való egységből eredjen, buzgón imádkozzanak, megfelelő módon olvassák a Szentírást, tartsák meg az évi lelkigyakorlatos időt, és végezzék a lelki élet többi gyakorlatait a saját jog szerint.

2. §. Az eucharisztia lehetőleg mindennapos ünneplése legyen egész megszentelt életük forrása és ereje.

3. §. A bűnbánat szentségéhez szabadon járuljanak, és gyakran részesüljenek benne.

4. §. A szükséges lelkiismereti irányítást szabadon nyerjék el, és ilyen jellegű tanácsokat, ha akarják, saját vezetőiktől is igényeljenek.

720. kán. - Az intézménybe való felvétel joga, mind a próbaidőre, mind az ideiglenes vagy örök, illetve végleges szent kötelékek vállalására bocsátás tekintetében tanácsukkal együtt a nagyobb vezetőket illeti, a szabályzatnak megfelelően.

721. kán. - 1. §. A kezdeti próbára érvénytelenül nyer felvételt:

1. aki még nem nagykorú;

2. akit a megszentelt élet valamely intézményéhez ténylegesen szent kötelékek kötnek, vagy tagként felvételt nyert az apostoli élet valamely társaságába;

3. a házastárs, amíg a házasság fennáll.

2. §. A szabályzatok más felvételi akadályokat is meghatározhatnak, akár a felvétel érvénytelenségének terhe alatt is, vagy egyéb feltételeket is szabhatnak.

3. §. A felvételhez ezenkívül az is szükséges, hogy az illető az intézmény sajátos életmódjának folytatásához szükséges érettséggel is rendelkezzen.

722. kán. – 1. §. A kezdeti próbának arra kell irányulnia, hogy a jelentkezők az illető intézményre jellemző isteni hivatásukat jobban megismerjék, és gyakorlatot szerezzenek az intézmény szellemében és életmódjában.

2. §. Tanítsák meg kellőképpen a jelentkezőket az evangéliumi tanácsok szerinti életre és arra, hogy életüket teljességgel az apostoli tevékenységnek szenteljék, alkalmazva az evangelizációnak azokat a formáit, amelyek az intézmény céljának, szellemének és jellegének leginkább megfelelnek.

3. §. Ennek a próbának, mely a szent köteleknek az intézményben való első vállalását megelőzi, és két évnél nem rövidebb, a módját és idejét a szabályzatban kell meghatározni.

723. kán. – 1. §. Ha a kezdeti próba idejének elteltével a jelentkezőt alkalmasnak találják, a szent kötelekkel megerősítve vállalja a három evangéliumi tanácsot, vagy hagyja el az intézményt.

2. §. Az első, öt évnél nem rövidebb időre szóló tagként való felvétel a szabályzatok előírása szerint ideiglenes legyen.

3. §. Ennek a tagsági időnek az elteltével az alkalmasnak talált tagot vegyék fel örök vagy végleges, vagyis az időre szóló kötöttségek újból és újból való megújításával járó tagságra.

4. §. A végleges tagság a szabályzatban meghatározandó bizonyos jogkövetkezmények tekintetében az örökös tagsággal egyenlő megítélés alá esik.

724. kán. – 1. §. A szent kötelek első vállalása után a képzést állandóan folytatni kell a szabályzat szerint.

2. §. A tagoknak az isteni és az emberi dolgok terén egyaránt képzést kell kapniuk, állandó lelki képzésükre pedig az intézmény vezetőinek komoly gondot kell fordítaniuk.

725. kán. – Az intézmény a szabályzatban meghatározott valamilyen kötelekkel magához társíthat olyan más krisztushívókat, akik az intézmény szellemében törek-szenek az evangéliumi tökéletességre, és részt vesznek az intézmény küldetésében.

726. kán. – 1. §. Az ideiglenes tagság idejének lejártával a tag szabadon elhagyhatja az intézményt, vagy megfelelő okból a nagyobb vezető – tanácsának meghallgatásával – a szent kötelek megújításából kizárhatja.

2. §. Az ideiglenesen felvett tag önkéntes kérésére súlyos okból, a legfőbb elöljárótól – tanácsának beleegyezésével – engedélyt kaphat a távozásra.

727. kán. – 1. §. Az az örökre felvett tag, aki az intézményt el akarja hagyni, a dolognak az Úr előtt való komoly mérlegelése után, a távozásra az engedélyt a legfőbb elöljáró útján az Apostoli Szentszéktől kérje, ha az intézmény pápai jogú; egyébként a megyéspüspöktől, amint a szabályzat meghatározza.

2. §. Ha az intézménybe inkardinált klerikusról van szó, a 693. kán. előírását kell megtartani.

728. kán. – A távozási engedély törvényes megadásával megszűnik minden kötelek, valamint a tagságból eredő jogok és kötelek is.

729. kán. – A tagnak az intézményből való elbocsátása a 694. és 695. kán. szerint történik. A szabályzat határozzon meg más elbocsátási okokat is, de azok legyenek arányosan súlyosak, külsők, beszámíthatók és jogilag bizonyítottak. Meg kell tartani továbbá a 697–700. kán.-ban meghatározott eljárási módot. Az elbocsátott személyre a 701. kán. előírását kell alkalmazni.

730. kán. – Ha a világi intézmény tagja egy másik világi intézménybe kíván átlépni, meg kell tartani a 684. kán. 1., 2., 4. § és a 685. kán. előírásait; ahhoz pedig, hogy szerzetes intézménybe vagy az apostoli élet társaságába, illetve ezekből világi intézménybe lehessen átlépni, az Apostoli Szentszék engedélye szükséges, és az ő rendelkezéseit kell követni.

II. SZAKASZ: AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI

731. kán. – 1. §. Az apostoli élet társaságai a megszentelt élet intézményeihez hasonlóak. Tagjaik szerzetesi fogadalmak nélkül követik a társaság sajátos apostoli célját, testvéri közösségben élnek saját életmódjuk szerint, és a szabályzat megtartása révén a szeretet tökéletességére törekszenek.

2. §. Ezek között a társaságok között vannak olyanok is, melyeknek tagjai a szabályzatban meghatározott valamilyen kötelekkel vállalják az evangéliumi tanácsokat.

732. kán. – Az 578–597. és 606. kán. rendelkezései alkalmazandók az apostoli élet társaságaira, figyelembe véve mégis az egyes társaságok természetét; a 731. kán. 2. §-ában említett társaságokra pedig az 598–602. kán. is alkalmazandó.

733. kán. – 1. §. Ház létesítését és helyi közösség alapítását a megyéspüspök előzetes írásban adott beleegyezése birtokában a társaság illetékes hatósága végzi; a megyéspüspök véleményét ezek megszüntetéséhez is ki kell kérni.

2. §. A ház létesítéséhez adott beleegyezés magában foglalja a jogot, hogy legalább kápolnájuk legyen a legszentebb eucharisztia ünneplésére és őrzésére.

734. kán. – A társaság vezetését a szabályzat határozza meg, megtartva – az egyes társaságok természetének megfelelően – a 617–633. kán.-t.

735. kán. – 1. §. A tagok befogadását, próbáját, tagként való felvételét, képzését minden egyes társaság saját joga határozza meg.

2. §. A társaságba való felvételt illetően a 642–645. kán.-ban rögzített feltételeket kell megtartani.

3. §. A saját jognak kell meghatározni a próbatételnek és képzésnek a társaság céljához és jellegéhez alkalmazott tervét, főleg a tanítást, a lelkiiséget és az apostoli felkészülést illetően úgy, hogy a tagok isteni hivatásukat felismerve a társaság küldetésére és életére alkalmas módon előkészüljenek.

736. kán. – 1. §. A klerikusi társaságokban a klerikusok magába a társaságba nyernek inkardinációt, hacsak a szabályzat másként nem intézkedik.

2. §. A tanulmányi rendre és a szent rendek felvételére vonatkozóan a világi klerikusok számára előírtak az irányadók, de az 1. § fenntartásával.

737. kán. – A tagként való felvétel a tagok részéről magával hozza a szabályzatban meghatározott kötelezettségeket és jogokat, a társaság részéről pedig gondoskodik arról, hogy a tagok a szabályzat szerint elérjék saját hivatásuk célját.

738. kán. – 1. §. A tagok mindnyájan saját vezetőiknek vannak alárendelve a szabályzatnak megfelelően mindabban, ami a társaság belső életére és fegyelmeire vonatkozik.

2. §. A megyéspüspököknek is alá vannak rendelve a nyilvános istentisztelet, a lelkipásztorkodás és a többi apostoli tevékenység tekintetében a 679–683. kán. figyelembevételével.

3. §. Az egyházmegyébe inkardinált tag viszonyát saját püspökéhez a szabályzat vagy külön megállapodás határozza meg.

739. kán. – Azokon a kötelezettségeken kívül, melyek a tagokat mint tagokat kötik a szabályzat értelmében, a klerikusokra vonatkozó általános kötelezettségeket is meg kell tartaniuk, hacsak a dolog természetéből vagy a szövegösszefüggésből más nem tűnik ki.

740. kán. – A tagoknak a törvényesen létesített házban vagy közösségben kell lakniuk, és meg kell tartaniuk a közös életet a saját jog előírásai szerint; ez a saját jog az irányadó a házból vagy a közösségből való távolmaradás tekintetében is.

741. kán. – 1. §. A társaságok és, ha a szabályzat másként nem rendel, részeik és házaik jogi személyek, és mint ilyenek képesek anyagi javak szerzésére, birtoklására, kezelésére és elidegenítésére *Az egyház anyagi javai* című V. könyv, a 636., 638. és 639. kán., valamint saját joguk előírásai szerint.

2. §. A saját jog előírásainak megfelelően a tagok is jogosultak anyagi javak szerzésére, birtoklására, kezelésére és a róluk való rendelkezésre, de amihez a társaságra való tekintettel jutnak hozzá, azt a társaságnak szerzik.

742. kán. – A nem véglegesen felvett tag kilépését vagy elbocsátását illetően az egyes társaságok szabályzata az irányadó.

743. kán. – A társaságból való kilépésre szóló és a tagként való felvételtől folyó jogok és kötelezettségek megszűnését magával hozó engedélyt – a 693. kán. előírásának fenntartásával – a véglegesen felvett tag a legfőbb előljárótól nyerheti el, tanácsának beleegyezésével, hacsak ez a szabályzat szerint a Szentszéknek nincs fenntartva.

744. kán. – 1. §. Ugyancsak a legfőbb előljárónak van fenntartva az is – tanácsa beleegyezésével –, hogy a véglegesen felvett tagnak az apostoli élet más társaságába való átlépést engedélyezze, saját társasága jogainak és kötelezettségeinek átmeneti felfüggesztésével és annak a jogának a fenntartásával, hogy visszatérjen, amíg csak az új társaságban végleges tagként való felvételt nem nyer.

2. §. Ahhoz, hogy a megszentelt élet intézményébe, vagy ebből az apostoli élet társaságába át lehessen lépni, a Szentszék engedélye szükséges, és az ő előírásait kell megtartani.

745. kán. – A legfőbb előljáró – tanácsa beleegyezésével – megengedheti a véglegesen felvett tagnak, hogy a társaságon kívül éljen, de legfeljebb csak három évre, azoknak a jogainak és kötelezettségeinek felfüggesztésével, amelyek új helyzetével nem egyeztethetők össze; megmarad azonban a vezetők felügyelete alatt. Ha klerikusról van szó, beleegyezés szükséges ezenkívül annak a helynek az ordináriusától is, ahol az illetőnek tartózkodnia kell. Ennek az ordináriusnak a felügyelete alatt áll, és tőle van függő viszonyban.

746. kán. – A véglegesen felvett tag elbocsátására nézve, megfelelő alkalmazással a 694–704. kán. az irányadó.

[Részletek egyéb könyvekből]

[III. könyv: Az egyház tanítói feladata – I. cím: Az isteni ige szolgálata]

765. kán. – Ahhoz, hogy valaki szerzetesek számára templomukban vagy kápolnájukban prédikáljon, a szabályzat szerint illetékes előjáró engedélye szükséges.

778. kán. – A szerzetes előjárók és az apostoli élet társaságainak előjárói gondoskodjanak arról, hogy templomaikban, iskoláikban és a többi bármi módon rájuk bízott intézményben buzgón végezzék a hitoktatás.

[III. könyv: Az egyház tanítói feladata – II. cím: Az egyház missziós tevékenysége]

783. kán. – A megszentelt élet intézményeinek tagjai, mivel magukat magával a megszenteléssel az egyház szolgálatára ajánlják fel, kötelesek arra, hogy az intézményüknek megfelelő módon sajátos jelleggel kapcsolódjanak a missziós munkába.

784. kán. – A misszionáriusok, vagyis azok, akik az illetékes egyházi hatóságtól missziós munka végzésére kapnak küldetést, lehetnek helybeliek vagy máshonnan valók, világi klerikusok, a megszentelt élet intézményeinek vagy az apostoli élet társaságainak tagjai és más világi krisztushívők is.

[III. könyv: Az egyház tanítói feladata – III. cím: A katolikus nevelés]

806. kán. – 1. §. A megyéspüspököt illeti a területén levő katolikus iskolák felügyeletének és ellenőrzésének joga még akkor is, ha szerzetes intézmények tagjai alapították vagy vezetik őket. Ugyanígy ő illetékes a katolikus iskolák általános rendjét megszabó előírások kiadására is. Ezek az előírások érvényesek az említett intézmények tagjai által irányított iskolákra is, az iskolák belső vezetésére vonatkozó autonómiájuk tiszteletben tartásával.

2. §. A katolikus iskolák igazgatói a helyi ordinárius felügyelete alatt gondoskodjanak arról, hogy az oktatás ezekben az iskolákban tudományos szempontból legalább olyan szinten álljon, mint az illető vidék többi iskolájában.

[III. könyv: Az egyház tanítói feladata – IV. cím: A tömegtájékoztató eszközök]

831. kán. – 1. §. Olyan napilapokba, újságokba vagy folyóiratokba, amelyek a katolikus vallást vagy a jó erkölcsöket nyíltan támadni szokták, a krisztushívők csakis megfelelő és ésszerű okból írjanak, klerikusok és szerzetes intézmények tagjai pedig csakis a helyi ordinárius engedélyével.

2. §. A püspöki konferencia feladata, hogy szabályokban rögzítse azokat a feltételeket, amelyek megtartásával a klerikusok és a szerzetes intézmények tagjai a katolikus tanítással vagy az erkölccsel kapcsolatos kérdések rádiós vagy televíziós tárgyalásában részt vehetnek.

832. kán. – Ahhoz, hogy a szerzetes intézmények tagjai vallási vagy erkölcsi témájú írásokat adhassanak ki, szükséges, hogy szabályzatuknak megfelelően, megkapják nagyobb előjárójuk engedélyét is.

[IV. könyv: Az egyház megszentelői feladata – I. rész: A szentségek]

967. kán. – 1. §. A krisztushívőknek bárhol a világon való meggyóntatására, a római pápán kívül, magánál a jognál fogva felhatalmazással rendelkeznek a bíboro-

sok; ugyanígy a püspökök is, akik megengedetten élnek ezzel mindenütt, hacsak egyedi esetben a megyéspüspök meg nem tiltja.

2. §. Akinek akár hivatalánál fogva, akár az inkardinációja vagy a lakóhelye szerinti helyi ordinárius engedélye alapján állandó gyóntatási felhatalmazása van, ezzel a felhatalmazással mindenhol élhet, hacsak a helyi ordinárius egyedi esetben meg nem tiltja, a 974. kán. 2. és 3. §-ának fenntartásával.

3. §. Magánál a jognál fogva ugyanezzel a felhatalmazással élhetnek mindenütt a tagok és az éjjel-nappal az intézmény vagy a társaság házában tartózkodó személyek vonatkozásában azok, akik hivataluknál vagy az illetékes előljáró engedélyénél fogva a 968. kán. 2. §-a és a 969. kán. 2. §-a szerinti gyóntatási felhatalmazással rendelkeznek; ezzel megengedetten is élhetnek, hacsak valamely nagyobb előljáró saját alárendeltjei vonatkozásában egyedi esetben meg nem tiltotta.

968. kán. – 1. §. Hivatalánál fogva a maga területén gyóntatási felhatalmazással rendelkezik a helyi ordinárius, a penitenciárius kanonok, a plébános és azok az egyéb személyek, akik a plébánost helyettesítik.

2. §. Hivataluknál fogva felhatalmazással rendelkeznek alárendeltjeik és az éjjel-nappal a házban tartózkodó más személyek gyóntatására a pápai jogú, klerikusi szerzetes intézménynek vagy az apostoli élet társaságainak azok az előljárói, akik a szabályzat szerint végrehajtói kormányzati hatalommal rendelkeznek, a 630. kán. 4. §-ának fenntartásával.

969. kán. – 1. §. Csakis az illetékes helyi ordinárius adhatja meg bármely papnak a felhatalmazást minden hívő meggyóntatására; mégis azok a papok, akik szerzetes intézmények tagjai, ne éljenek ezzel előljárójuk legalább vélelmezett engedélye nélkül.

2. §. A szerzetes intézménynek vagy az apostoli élet társaságának a 968. kán. 2. §-ában említett előljárója illetékes felhatalmazást adni bármely papnak alárendeltjei és az éjjel-nappal a házban tartózkodó más személyek meggyóntatására.

974. kán. – 1. §. A helyi ordinárius, valamint az illetékes előljáró csakis súlyos okból vonja vissza a tartós gyóntatási felhatalmazást.

2. §. Ha a 967. kán. 2. §-ában említett helyi ordinárius, aki a felhatalmazást adta, a gyóntatási felhatalmazást visszavonja, a pap mindenütt elveszíti ezt a felhatalmazást; ha más helyi ordinárius vonja meg tőle, akkor csak a felhatalmazást megvonó ordinárius területén veszíti el azt.

3. §. Minden helyi ordinárius, aki egy paptól megvonta a gyóntatási felhatalmazást, értesítse a pap inkardináció szerinti saját ordináriusát, vagy ha szerzetes intézmény tagjáról van szó, illetékes előljáróját.

4. §. Ha a gyóntatási felhatalmazást a saját nagyobb előljárója vonja vissza, a pap mindenütt elveszíti a felhatalmazást az intézmény tagjainak gyóntatására; ha azonban ezt a felhatalmazást más illetékes előljáró vonta meg, a pap azt csak az illető területén levő alárendelttek vonatkozásában veszti el.

1019. kán. – 1. §. A pápai jogú klerikusi szerzetes intézmény vagy az apostoli élet pápai jogú klerikusi társasága nagyobb előljárójának joga, hogy a szabályzat szerint az intézménybe vagy társaságba örökre vagy véglegesen felvett alárendeltjeinek elbocsátót adjon a diakonátus vagy az áldozópapság felvételére.

2. §. Bármely intézmény vagy társaság összes többi növendékének szentelése az egyházmegyes klerikusokra vonatkozó jogszabályok szerint történik, az előjáróknak adott minden felhatalmazás visszavonásával.

[IV. könyv: Az egyház megszentelői feladata – II. rész: A többi istentiszteleti cselekmény]

1179. kán. – A szerzetesek vagy az apostoli élet társaságának tagjai temetési szertartását általában saját templomukban vagy kápolnájukban az előjáró végezze, ha az intézmény vagy a társaság klerikusi, egyébként a lelkész végezze.

[V. könyv: Az egyház anyagi javai – I. cím: A javak szerzése]

1265. kán. – 1. §. A kolduló szerzetesek jogának fenntartásával, tilos bármely természetes vagy jogi magánszemélynek saját ordináriusa és a helyi ordinárius írásbeli engedélye nélkül bármilyen vallásos vagy egyházkiváltság célra vagy ilyen intézmény számára gyűjtést rendeznie.

2. §. A püspöki konferencia szabályokat állapíthat meg a gyűjtésekkel kapcsolatban; ezeket mindenkinek meg kell tartania, még azoknak is, akiket alapításuknál fogva koldulónak neveznek, és ténylegesen is azok.

1266. kán. – Minden olyan templomban és kápolnában, amely ténylegesen általában nyitva áll a hívők számára, még ha szerzetes intézményhez tartozik is, a helyi ordinárius elrendelheti, hogy különleges gyűjtést rendezzenek meghatározott plébániai, egyházmegyei, országos vagy egyetemes vállalkozások számára; ennek összegét azután gondosan be kell küldeni az egyházmegyei hivatalba.

[VI. könyv: Büntető rendelkezések az egyházban – I. rész: A büntetendő cselekmények és a büntetések]

1337. kán. – 1. §. Egy bizonyos helyen vagy területen való tartózkodás tilalma kiszabható akár klerikusokra, akár szerzetesekre; az ott tartózkodás előírása pedig világi klerikusokra és – a szabályzat keretei között – szerzetesekre.

2. §. Egy bizonyos helyen vagy területen való tartózkodás előírásának kiszabásához szükséges, hogy meglegyen az illető hely ordináriusának beleegyezése, hacsak nem olyan házról van szó, amelyet az egyházmegyén kívüli vezeklő vagy javításra szoruló klerikusok számára is rendeltek.

[VI. könyv: Büntető rendelkezések az egyházban – II. rész: Büntetések az egyes bűncselekményekre]

1392. kán. – Azok a klerikusok vagy szerzetesek, akik a kánonok előírásai ellenére üzleti tevékenységet vagy kereskedést folytatnak, a büntetendő cselekmény súlyossága szerint büntetendők.

1393. kán. – Aki a büntetésből rá kirótt kötelezettségeket megsérti, megfelelő büntetéssel büntethető.

1394. kán. – 1. §. A 194. kán. 1. § 3. sz-ának fenntartásával, az a klerikus, aki – akár csak polgárilag is – házasságot kísérel meg, önmagától beálló felfüggesztésbe esik; ha figyelmeztetés után nem tér jó útra, és folytatja a botrány keltését, fokozatosan megfosztásokkal, sőt a klerikusi állapotból való elbocsátással büntethető.

2. §. Az az örökfogadalmas szerzetes, aki nem klerikus, és – akár csak polgárilag is – házasságot kísérel meg, önmagától beálló egyházi tilalomba esik, a 694. kán. előírásának fenntartásával.

[VII. könyv: Az eljárások – I. rész: A perek általában]

1427. kán. – 1. §. Ha ugyanannak a pápai jogú klerikusi szerzetes intézménynek szerzetesei vagy házai közt támad per, az elsőfokú bíró, hacsak a szabályzat másként nem rendelkezik, a tartományi előljáró vagy önálló monostor esetén a helyi apát.

2. §. A szabályzatok ellenkező előírásainak fenntartásával, ha két tartomány között támad egyházi peres ügy, első fokon a legfőbb előljáró ítélkezik személyesen vagy megbízott útján. Ha két monostor közt támad per, a monasztikus kongregáció legfőbb apátja ítélkezik első fokon.

3. §. Ha különböző szerzetes intézményekhez tartozó természetes vagy jogi személyek közt támad per vagy akár ugyanannak az egyházmegyei jogú klerikusi intézménynek vagy laikusi intézménynek a személyei közt, vagy szerzetesi személy és világi klerikus vagy laikus, illetve nem szerzetesi jogi személy közt, első fokon az egyházmegyei bíróság ítélkezik.

1438. kán. – Az 1444. kán. 1. § 1. sz. előírásának tiszteletben tartásával:

1. a szuffragáneus püspök bíróságától a metropolita bírósághoz lehet fellebbezni, épségben hagyva az 1439. kán. előírását;

2. a metropolita előtt első fokon tárgyalta ügyekben ahhoz a bírósághoz kell fellebbezni, amelyet ő az Apostoli Szentszék jóváhagyásával tartós jelleggel megjelölt;

3. a tartományi előljáró előtt lefolytatott ügyekben a másodfok a legfőbb előljáró bírósága; a helyi apát előtt lefolytatott ügyekben pedig a monasztikus kongregáció legfőbb apátjának bírósága.

[VII. könyv: Az eljárások – II. rész: Az egyházi peres eljárás]

1653. kán. – 1. §. Ha a részleges törvény másként nem rendelkezik, az ítéletet annak a püspöknek kell személyesen vagy más által végrehajtania, akinek az egyházmegyéjében az első fokú ítéletet hozták.

2. §. Ha ezt megtagadja vagy elmulasztja, az érdekelt fél kérésére vagy hivatalból is arra a hatóságra tartozik a végrehajtás, amelyiknek az 1439. kán. 3. §-a szerint a fellebbviteli bíróság alá van rendelve.

3. §. Szerzetesek között az ítélet végrehajtása arra az előljáróra tartozik, aki a végrehajtandó ítéletet hozta, vagy a bírót megbízta.

Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja

A SZERZETESÉLETRŐL SZÓLÓ EGYHÁZI TANÍTÁS LÉNYEGI ELEMEI

tekintettel az apostoli szolgálatot ellátó
intézményekre

1983. május 31.

A fordítás alapjául szolgált: *Congregatio Religiosorum et Institutum Saecularum: Essential elements in the Church's teaching on religious life as applied to Institutes dedicated to works of the Apostolate*, in EV 9, 193-296.

Fordította: Várnai Jakab OFM – Orosz Lóránt OFM

(A kánonok fordításának alapja: *Az egyházi törvénykönyv: A Codex Iuris Canonici hivatalos latin szövege magyar fordítással és magyarázattal*, szerkesztette, fordította és a magyarázatokat írta Erdő Péter, 2. kiadás, Szent István Társulat, Budapest, 1986.)

Bevezetés

1. A szerzetesi élet megújulása az utóbbi húsz évben sok tekintetben egy hittapasztalat volt. Bátor és nagylelkű erőfeszítések történtek, hogy imában és reflexióban felismerjük, mit jelent megszentelt életet élni az evangélium szerint, az intézmény alapítói karizmájának megfelelően és az idők jelei iránti nyitottságban. A magukat apostoli feladatoknak szentelő intézmények ezen felül megpróbálták helytállni a változások közepette, amelyeket egyrészt az őket körülvevő társadalmi átalakulások, másrészt az evangelizáció lehetőségeit befolyásoló kommunikációs eszközök fejlődése idézett elő. Ezek az intézmények ugyanakkor gyakran hirtelen beálló változásokkal kellett, hogy szembenézzenek belső helyzetükben: emelkedő átlagéletkor, megcsappanó hivatások, fogyatkozó létszám, az életstílusok és tevékenységek különfélesége, valamint gyakori bizonytalanság a saját identitást illetően. Mindezek az elemek olyan helyzetet teremtettek, amely sok pozitív vonást mutat, de komoly kérdéseket is felvet.

2. Az *Ecclesiae sanctae* II. által kiszabott kísérletezési időszak lejárta után most sok apostoli intézmény áttekinti tapasztalatait. Az átdolgozott konstitúciók jóváhagyása és az újjáalkotott egyházjog hatályba lépése után halljuk II. János Pál pápa ismételt lelkipásztori felhívását: „tárgyszerűen és alázatosan értékeljük a kísérletezés éveit, hogy felismerjük a pozitív elemeket és az elhajlásokat” (1979-ben a Rendfőnöknők Nemzetközi Uniója előtt, 1980-ban Franciaországban a Férfi és Női Nagyobb Elöljárók előtt). Szerzetes előljárók és rendi káptalanok kértek irányvonalakat a Szerzetesi és Világi Intézmények Kongregációjától a közelmúlt fejleményeinek megítéléséhez és a jövőbe tekintéshez. A szerzetesi élet támogatása iránti különleges felelősségük tudatában püspökök is kértek tanácsot. E fejlemények jelentősége miatt a Szerzetesi és Világi Intézmények Kongregációja a Szentatya útmutatásai szerint elkészítette ezt a dokumentumot, amely alapelveket és alapvető normákat tartalmaz. Célja, hogy világosan bemutassa az egyház tanítását a szerzetesi életről ebben a fontos és alkalmas időszakaszban.

3. Ezt a tanítást korunkban a II. Vatikáni Zsinat nagy dokumentumai fejtették ki, különösen a *Lumen gentium*, a *Perfectae caritatis* és az *Ad gentes*. Ezt fejlesztette tovább VI. Pál pápa apostoli buzdítása, az *Evangelica testificatio*, II. János Pál pápa beszédei és a Szerzetesi és Világi Intézmények Kongregációjának dokumentumai, főleg a *Mutuae relationes*, az *Optiones evangelicae* és *A szerzetesi élet szemlélődő dimenziója*. Legújabbban ezeknek a tanításoknak a gazdagsága utat talált az átdolgozott egyházjogba is. Mindezek az iratok a zsinat előtti gazdag tanításon alapulnak, elmélyítik és árnyaltabbá teszik a szerzetesi élet évszázadok óta állandóan fejlődő teológiáját.

4. A szerzetesi élet maga is egy történeti és teológiai valóság. A megélt tapasztalat ma is olyan sokrétű, mint azelőtt, és ez fontos körülmény. A tapasztalat ugyanakkor olyan terület, amelyet ellenőrizni kell az evangéliumi alapok, az egyházi tanítóhivatal és az intézmény jóváhagyott konstitúciói szerint. Az egyház a szerzetesi életre nézve lényegi elemnek tekinti az Istentől jövő meghívást és az egyén Istennek történő szentelését az evangéliumi tanácsok szerinti nyilvános fogadalomban; a közösségi élet valamilyen szilárd formáját; az apostoli intézmények számára ezen felül a részvételt Krisztus küldetésében egy közösségi apostoli feladat keretében, amelyet az alapító sajátos karizmája és az intézmény egészséges hagyományai iránti hűségben

végeznek; a személyes és közösségi imádságot; az aszkézist; a nyilvános tanúságtételt; a sajátos kapcsolódást az egyházhoz; az egész életen át tartó továbbképzést és a vezetés egy olyan formáját, amely feltételezi a hiten alapuló lelki tekintélyt. A történelmi és kulturális változások fejlődést idéznek elő a megélt valóságban, de ennek a fejlődésnek a módjait és irányát a lényegi elemek határozzák meg, amelyek nélkül a szerzetesi élet elveszíti identitását. A Szerzetesi Kongregáció ezeknek a lényeges elemeknek a tisztázására és ismételt hangsúlyozására szorítkozik ebben a dokumentumban, amelyet az apostoli intézményeknek címez.

I. A szerzetesi élet: sajátosan Istennek szentelt állapot

5. A szerzetesi élet alapja a megszenteltség [konszekráció]. Ennek hangsúlyozásával az egyház előtérbe helyezi Isten kezdeményező szerepét és azt az életet átalakító kapcsolatot, amely a szerzetesi életre jellemző. A megszentelés [konszekráció] isteni cselekvés. Isten meghív valakit, akit elkülönít, hogy az különleges módon átadja magát neki. Isten egyúttal megadja ennek az embernek a kegyelmet, hogy mély és szabad önátadással válaszoljon erre, amiben a megszentelődés [konszekráció] az ember részéről kifejezést nyer. Az ebből fakadó kapcsolat tiszta ajándék. A kölcsönös szeretet és hűség, életközösség és küldetés szövetsége ez, Isten dicsőségére, az Istennek szentelt ember öröme és a világ üdvösségére.

6. Jézus maga az, akit az Atya kiemelkedő módon megszentelt és elküldött (vö. Jn 10,36). Ő teljesíti be az Ószövetség minden megszentelését, melyek az ő megszentelésének előképei, és őbenne nyeri el a megszentelődést Isten új, vele titokzatosan egyé váló népe is. A keresztség által minden keresztény részesül Krisztus életében. Mindenki megszentelődik a Fiúban. Mindenki meghívást kap az életszentségre. Mindenki küldetést kap, hogy részt vegyen Krisztus küldetésében, és mindenki megkapja a képességet, hogy növekedjen szeretetben és az Úr szolgálatában. Ez a keresztségi kegyelem az alapvető keresztény megszenteltség, minden egyéb megszenteltség gyökere.

7. Jézus Isten Fiaként éli megszenteltségét: az Atyától függ, mindenekfelett szereti őt, és önmagát egészen aláveti akarátának. Minden keresztény részesül életének ezekből a vonásaiból, amelyek őt mint a Fiút jellemzik. Némelyeknek azonban, mindenki javára, Isten azt a kegyelmet adja, hogy szorosabban kövessék Krisztust szegénységében, tisztaságában és engedelmisségében, e tanácsokra az egyház által közvetített nyilvános fogadalomban kötelezve el magukat. Ez a fogadalom Krisztus követése jegyében különleges megszentelődést nyilvánít ki, amely „mélyen a keresztségi megszenteltségben gyökerezik, és azt teljesebben fejezi ki” (PC 5). A teljesebb kifejezés azt idézi fel, hogy az Ige isteni személye uralkodik az általa felvett emberi természetben, és olyan választ kíván tőlünk, mint amelyet Jézus adott: önmagunk átadását Istennek úgy, ahogy az egyedül ő általa lehetséges, és amely az ő szentségét és abszolút voltát tanúsítja. Az ilyen odaszenteltség [konszekráció] Isten ajándéka, szabadon nekünk ajándékozott kegyelme.

8. Ha az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom általi megszenteltséget az egyház színe előtti nyilvános elköteleződés erősíti meg, mint Istennek adott végső választ, akkor az hozzátartozik az egyház életéhez és szentségéhez (vö. LG 44). Az egyház hitelesíti az ajándékot és közvetíti a megszenteltséget. Az így megszentelt keresztények azon fáradoznak, hogy már most azt éljék, ami az eljövendő élet valósága

lesz. Az ilyen élet „jobban kinyilvánítja minden hívő előtt a mennyei, de már e világon is meglévő javakat” (LG 44). Ily módon ezek a keresztények „világos és nagyszerű tanúságot tesznek arról, hogy a boldogságok lelkülete nélkül a világ nem alakulhat át és nem ajánlható fel Istennek” (LG 31).

9. A Krisztussal létrejövő egység, amelyet az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom általi megszentelődés hoz létre, életre váltható a világban, lefordítható a világban végzett munkára és kifejezhető világi eszközökkel. Ez a világi intézmények sajátos küldetése, amit XII. Pius úgy határozott meg, mint „önmagunk odaszentelése Istennek és az embereknek” a világban és „a világon keresztül” (*Primo Feliciter*, V és II). Az evangéliumi tanácsok önmagukban nem szakítják ki szükségképpen az embert a világból. Valójában isteni ajándék az egyház számára, hogy az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom általi odaszentelődés olyan életformában is megvalósítható, amely a kovász rejtett működéséhez hasonló. Az így Istennek szentelt keresztények tovább folytatják a megváltás művét, amikor Krisztus szeretetét hirdetik a világban való jelenlétükkel és a világ belülről történő megszentelésével. Életformájuk és jelenlétük külsőleg nem különbözik keresztény testvéreikétől. Közvetlen környezetükben tesznek tanúságot. A tanúságtételnek ez a diszkrét formája világi hivatásuk természetéből fakad, és része annak az életformának, ahogyan ők életre váltják megszenteltségüket (vö. PC 11).

10. Nem ez a helyzet viszont azok esetében, akiket az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom általi megszenteltség szerzetesekké tesz. A szerzetesi hivatás természete szerint magában foglalja a nyilvános tanúságtételt Krisztus és az egyház mellett. A szerzetesi fogadalmakat az egyház nyilvánosan fogadja el. A közösségi élet szilárd formája, amely egy illetékes egyházi hatóság által megalapított intézményben valósul meg, láthatóvá teszi azt a szövetséget és egységet, amelyet a szerzetesi élet fejez ki. A családtól és a gyakorolt szakmától való bizonyos elszakadás a noviciátusba lépés idején arról beszél, hogy Isten egészen igényt tart az emberre. Az ilyen elszakadás egyúttal kezdete egy Krisztusban megújult és elmélyült egységnek azzal a családdal, amelyet az ember elhagyott. Ez a kötődés annál erősebb, minél láthatóbban tükrözi Isten abszolút igényét az elszakadásra az egyébként indokolt kapcsolatoktól, foglalatosságoktól és kikapcsolódási formáktól. A szerzetesi megszenteltség nyilvános természetének egy további vonását jelenti az, hogy a szerzetesek által gyakorolt apostoli feladat bizonyos értelemben mindig közösségi. A szerzetesrendhez való tartozás látható, mivel rányomja bélyegét a viselkedésre, az öltözködésre és az életstílusra.

11. A szerzetesi Istennek szenteltség valamely intézményben azoknak a konstitúcióknak az alapján válik létté, amelyet az egyház fogad el és hagy jóvá a maga tekintélye alapján. Ez azt jelenti, hogy az odaszenteltséget olyan előírások szerint élük, amelyek egy sajátos identitást mutatnak és mélyítenek el. Az identitás a Szentléleknek abból a működéséből fakad, amely az intézmény alapító karizmája, és amely egy sajátos lelkiséget, életet, apostoli tevékenységet és hagyományt hoz létre (vö. MR 11). A szerzetes családok sorát végignézve lenyűgöző az alapítói karizmák sokfélesége. A zsinat hangsúlyozta, hogy Isten ajándékainak ezt a sokféleségét támogatni kell (vö. PC 2b). Ezek határozzák meg az egyes intézmények szellemi örökségét jelentő lényegét, szellemiséget, célt és jelleget, és alapvetők az identitástudat számára, ami pedig lényeges eleme minden egyes szerzetes hűségének (vö. ET 51).

12. Az apostoli intézmények esetében a szerzetesi megszenteltségnek van még egy vonása: a sajátos, konkrét részvétel Krisztus küldetésében. A *Perfectae caritatis* emlékeztet arra, hogy ezeknek az intézményeknek maga a természete kívánja meg az „apostoli tevékenységet és karitatív szolgálatokat” (PC 8). Megszenteltségüknél fogva tagjaik átadják magukat Istennek, és készen állnak a küldetésre. Hivatásuk magában foglalja az örömhír tevékeny hirdetését „a szeretet művei által, amelyeket az egyház bíz rájuk, és az ő nevében gyakorolják” (PC 8). Emiatt az ilyen intézmények apostoli tevékenysége nem csupán a jócselekedetek emberi erőfeszítése, hanem „sokkal inkább egy mélyen egyházi cselekvés” (EN 60). A Krisztussal való közösségben gyökerezik, akit az Atya küldött, hogy végrehajtsa művét. Az Istentől kapott megszenteltség kifejeződése, mert ő küldi a szerzeteseket, hogy Krisztust tagjaiban konkrét módon szolgálják (vö. EN 69), az intézmény alapítói karizmájának megfelelően (vö. MR 15). „A tagok szerzetesi életét apostoli lelkület hassa át, ugyanakkor apostoli tevékenységüket a szerzetesi lelkület határozza meg” (PC 8).

II. Ismertetőjegyek

1. Istennek szenteltség nyilvános fogadalom által

13. A szerzetesekre jellemző – bár nem kizárólag rájuk –, hogy az evangéliumi tanácsokra olyan fogadalommal kötelezik el magukat, amelyet az egyház fogad el. Ez választ jelent arra a kegyelemre, amellyel Isten elének jön, és amely, lévén a szeretet ajándéka, racionálisan nem megokolható. Ezt maga Isten műveli abban a személyben, akit kiválasztott magának.

14. Az Isten ajándékára adott válaszként a fogadalom háromszoros kimondása annak az egyetlen „igen”-nek, amely a teljes Istennek szenteltség kapcsolatára szól. Ez az az aktus, amellyel a szerzetes „új és sajátos címen kapcsolódik Istenhez” (LG 44). A szerzetes a fogadalom által örömmel szenteli egész életét Isten szolgálatára, Krisztus követését tekinti „az egyetlen szükségesnek, és mindenekfelett és egyedül Istent” keresi (PC 5). Két dolog indítja erre az önátadásra: az egyik a vágy, hogy megszabaduljon minden akadálytól, amely a személyben hátráltathatja a szeretet lángolását és az istentisztelet tökéletességét (vö. ET 7); a másik pedig az a vágy, hogy teljesebben Isten szolgálatára szentelje magát (vö. LG 44). A fogadalmak „megjelenítik azt a megbonthatatlan köteléket, amely Krisztust jegyeséhez, az egyházhhoz fűzi. Minél erősebbek és tartósabbak ezek a kötelékek, a szerzetesi Istennek szenteltség annál tökéletesebb lesz” (LG 44).

15. Maguk a fogadalmak három olyan módot jelentenek, amellyel valaki a krisztusi életre kötelezi el magát egész életét átfogóan: a tulajdon, a szeretet és az önrendelkezés vonatkozásában. Mindegyik fogadalom hangsúlyozza a kapcsolatot Jézushoz, akit az Atya megszentelt és elküldött. Ő, bár gazdag volt, érettünk szegénnyé lett, mindenét odaadta, és nem volt, ahová fejét lehajtsa. Osztatlan szívvel szeretett, mindenkit szeretett, mindvégig szerette őket. Azért jött, hogy teljesítse Atyja akaratát, aki küldte őt, és szüntelenül teljesítette azt, a szenvedésből tanulván engedelmességet, és így lett a megváltás oka mindenki számára, aki engedelmességet vállal.

16. A szerzetesi intézmények megkülönböztető jegye abban áll, ahogyan Krisztusnak ezeket az értékeit megjelenítik. Emiatt a fogadalom tartalmát mindegyik intézményben világosan és egyértelműen meg kell fogalmazni a konstitúciókban. A

rendtag lemond a tulajdona szabad használatáról és a felette való rendelkezésről; minden anyagi szükségletében az intézménytől függ a törvényes előjárón keresztül. Az ajándékokat és a fizetését mint a közösség tagja beadja a közös kasszába, elfogadja és elősegíti az egyszerű életstílust. Vállalja, hogy a tisztaságot egy új címen, a fogadalom címén éli, a házasságról való megszentelt lemondásban az Isten országának kedvéért. Ez olyan életmódot kíván meg, amely meggyőzően és hitelesen tanúskodik a tisztaság teljes önátadásáról, és amely lemond a magatartás, a személyes kapcsolat és a kikapcsolódási lehetőségek minden olyan formájáról, amely azzal nem egyeztethető össze. A rendtagnak kötelessége engedelmeskedni az intézmény konstitúcióiban meghatározott törvényes előjáró utasításainak, és az engedelmség fogadalmá jegyében a Szentatya iránt is különleges engedelmséget vállal. Az intézményhez kötődő, a fogadalommal létrejövő kapcsolatba tartozik az a kötelezettség is, hogy testvéreivel közös életet éljen. A rendtag vállalja, hogy hűséges lesz az intézmény lényegéhez, céljához, szellemiségéhez és jellegéhez, ahogy az annak konstitúcióiban, saját jogában és egészséges hagyományaiban kifejeződik. Ebbe beletartozik a készség, hogy vállalja a radikális és állandó megtérés életét, ahogy azt az evangélium megköveteli, és az egyes fogadalmak tartalma meghatározza.

17. Az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom általi Istennek szenteltség a szerzetesi életben szükségszerűen olyan életformát sugall, amely hatással van a társadalomra. A fogadalmak célja ugyan nem a társadalmi tiltakozás, valóra váltásuk azonban mindig is tanúskodik olyan értékekről, amelyek mind a társadalom, mint a szerzetesek számára kihívást jelentenek. A szerzetesi szegénység, tisztaság és engedelmség erőteljesen és világosan tud szólni a mai világhoz, amely annyira szenved a fogyasztói szemlélettől, az igazságtalan megkülönböztetésektől, az erotikától, a gyűlölettől, az erőszaktól és az elnyomástól (vö. OE 15).

2. *Egység a közösségben*

18. A szerzetesi megszenteltség a szerzetest különleges módon fűzi Istenhez, és őbenne az intézmény többi tagjához. Ez az alapja az intézmény egységének. A közös hagyomány, a közös munka, a jól átgondolt struktúrák, a közös erőforrások, közös konstitúciók és az egységes szellem mind segíthet, hogy felépítsék és megerősítsék az egységet. Az egység hordozó alapja azonban a Krisztussal való kapcsolat, amelyet az alapítói karizma hoz létre. Ez az egység magában a szerzetesi megszenteltségben gyökerezik. Az evangélium szelleme élteti, amelyet táplál az imádság, erősít a nagylelkű önmegtagadás és jellemez a kereszt termékenységéből fakadó öröm és remény (vö. ET 41).

19. A szerzetesek számára a Krisztussal való egység tartós és látható módon nyilvánul ki a közösségi életben. A közösségi élet olyannyira fontos a szerzetesi megszenteltség szempontjából, hogy minden rendtag a fogadalomnál fogva kötelezve van rá, bármi legyen is apostoli tevékenysége, és normális esetben intézménye egyik közösségében egy helyi előjáró tekintélyének alávetve kell, hogy éljen. A közösségi élethez rendszerint napi közös alkalmak is hozzátartoznak a konstitúciókban rögzített saját struktúrák és rendelkezések szerint. Az imában, munkában, étkezéseken és pihenésben való közös részvétel, a közösségi szellem, „a baráti kapcsolatok, az együttműködés egyazon apostoli feladatban, valamint a kölcsönös segítség az életközösségben mind értékes tényező a mindennapi zarándokúton” (ET 39). Az a kö-

zösség, amely az Úr nevében mint igazi család gyűlt össze, az ő jelenlétének örvend (vö. Mt 18,25) Isten szeretete által, amely a Szentlélek által kiáradt szívünkbe (vö. Róm 5,5). Egysége Krisztus eljövételének szimbóluma és nagy apostoli erő forrása (vö. PC 15). A közösségben a megszentelt élet megfelelő feltételek között növekedhet (vö. ET 38); ez biztosítja a folyamatos képzést is. A közösségi életre való alkalmasság, annak örömeivel és korlátaival együtt, olyan tulajdonság, amely lényegileg hozzátartozik a mindenkori intézmény szerzetesi hivatásához; és így döntő kritériuma egy jelölt alkalmasságának.

20. A helyi közösséget, ahol a szerzetesi élet elsődlegesen megvalósul, úgy kell kialakítani, hogy a szerzetesi élet értékei világosan kifejezésre jussanak. Középpontjában az eucharisztia ünneplése áll, amelyen a közösség tagjai lehetőleg naponta részt vesznek. A közösség számára tisztesség dolga, hogy legyen kápolna, ahol ünnepeket az eucharisziát és őrizhetik az oltáriszentséget (vö. ET 49). A közösségi életet hordozzák a napi közös imádság időszakai, amelyek Isten ígéből indulnak ki és az egyház imádságában egységben folynak, ahogy azt elsősorban az *Imaórák Liturgiája* ajánlja. Ez érvényes a rögzített időközönként megtartott intenzívebb imádságos időszakokra is, heti vagy havi alapon, illetve az évi lelkigyakorlatra. A szerzetesi élethez tartozik a kiengesztelődés szentségének gyakori vétele is. Azon kívül, hogy Isten személyesen megbocsát az embernek és újjáéleszti benne szeretetét, ez a szentség a kiengesztelődés erejével a közösséget is építi, és kifejezésre juttatja az egyházhoz fűződő különleges kapcsolatot. Az intézmény saját jogával összhangban a napi személyes imádságra és a komoly lelki olvasmányra is legyen meghatározva időszak. Ehhez járulnak a lehetőségek is, hogy az intézményre jellemző áhítatgyakorlatokat is elmélyítsék, elsősorban Mária, Isten anyja tiszteletét. Az intézmény egészének gondjait és céljait elevenen kell tartani a tagok tudatában, és imádságban szeretettel emlékezni kell a testvérekre, akiket az Atya már magához hívott ebből a világból. A közösség minden tagja – de főleg a helyi előljárók (vö. ET 26) – felelősek azért, hogy a közösségi életnek ezeket a lelki értékeit ápolják és azokat megfelelő életbeosztással biztosítsák.

21. A közösségi élet stílusa az apostoli munkának attól a formájától függ, amelyért a rendtagok felelősek, valamint a kultúrától és a társadalomtól, amelyben ezt a felelősségüket valóra váltják. Az apostoli munka olykor meghatározza a közösség létszámát és székhelyét, sajátos igényeit és életszínvonalát. Bármilyen legyen is az apostoli munka, a közösségnek törekednie kell arra, hogy egyszerűen éljen az intézmény és rendtartomány szintjén meghatározott normákat alkalmazva az illető közösség igényeire. Életmódjába be kell építenie a szerzetesi megszenteltséghez tartozó aszkézist. A pénzügyi lehetőségek keretén belül gondoskodnia kell a tagok szükségleteiről. Emellett legyen mindig tudatában felelősségének az egész intézmény és a szegények iránti felelősségének.

22. A közösségi élet döntő jelentőségére való tekintettel tudatában kell lenni annak, hogy színvonalát két tényező befolyásolja pozitív vagy negatív irányban: a tagok és a tevékenységek különbözősége. Szent Pál Krisztus testének képét idézi fel, a zsinat pedig Isten vándorló népének képével szól erről. Mindkét esetben az adományok sokféleségének tekintik a különbözőséget, amelynek gazdagítania kell az egységes valóságot. Az egység megteremtése ezért kritérium egyrészt a tagok felvételénél, másrészt a feladatok elvállalásánál (vö. MR 12). A gyakorlati kérdés így hangzik:

Isten ajándékai a személyben, projektben vagy csoportban az egységet munkálják-e, és mélyítik-e a tagok közösségét egymással? Ha igen, akkor elfogadhatók. Ha nem így áll a dolog, akkor az nem megfelelő az illető intézmény számára, legyenek azok az ajándékok önmagukban mégoly nagyszerűek és az egyes tagok számára mégoly kívánatosak is. Hiba volna, ha az alapító karizmáját mindennel össze akarnánk egyeztetni. Az olyan ajándék, amely a tagot kiszakítaná a közösséggel való egységből, méltányosan nem támogatható. Az sem okos dolog, ha az intézmény erősen szétágazó fejlődési irányokat tűr meg, amelyeknek nincs meg a biztos egységes alapjuk az intézményben. A szakadás nélküli sokféleség és az uniformizálás nélküli egység gazdagítja a közösséget, és egyúttal kihívást is jelent, amely megköveteli a közösség erősödését az imában, az örömben és a szolgálatban, mint a Krisztus valósága melletti tanúságot. Az előljárók és a képzést végzők különleges kötelessége arra ügyelni, hogy a széteséshez vezető különbözőségeket ne tévesszék össze a sokféleség igazi értékével.

3. Az evangéliumi küldetés

23. Amikor Isten valakit megszentel, sajátos kegyelmet ad neki szeretetben fogant tervének végrehajtásában: az emberiség kiengesztelésében és megváltásában. Nemcsak kiválasztja, elkülöníti és önmagának szenteli az illető személyt, hanem be is vonja őt isteni művébe. A megszentelés elkerülhetetlenül magával von egy küldetést is. Ugyanannak a valóságnak a két oldala ez. Isten mások miatt választ ki valakit: a megszentelt személy küldetést kap, hogy Isten művét Isten erejéből teljesítse. Ennek maga Jézus is egészen tudatában volt. Mivel megszenteltsége és küldetése arra szolt, hogy Isten üdvösségét hozza el, ezért imáadásban, szeretetben és önátadásban egészen az Atyáé volt, és egészen az Atya művének, a világ megváltásának adta át magát.

24. Megszenteltségük sajátos formája alapján a szerzeteseket szükségszerű és mély elkötelezettség köti Krisztus küldetéséhez. Ők is másokért kapták a meghívást: hogy szeretetben egészen az Atya felé forduljanak, és ennél fogva egészen átadják magukat Krisztus megváltó szolgálatának. Ez a szerzetesi élet minden formájára érvényes. A klauzúras szemlélődők életének is megvan a maga apostoli termékenysége (vö. PC 7), és mindenkinek hirdeti, hogy Isten létezik, és hogy Isten a szeretet. Az apostolkodó szerzetesek Krisztust jelenítik meg korunkban, „aki a hegyen szemlélődik, aki Isten országát hirdeti a sokaságnak, aki betegeket és megtört szívűeket gyógyít, vagy jó útra téríti a bűnösöket, gyermekeket áld meg, és jót tesz mindenkivel, de mindig az Atya akaratának engedelmeskedik, aki őt küldte” (LG 46). Krisztus megváltó művében konkrét szolgálatok által vesznek részt, melyeket az egyház a konstitúciók jóváhagyásával bíz rájuk. Ez a jóváhagyás minősíti a vállalt szolgálat jellegét, hiszen annak hűségességnek kell lennie az evangéliumhoz, az egyházhoz és az intézményhez. Bizonyos határokat is kijelöl, mert az illető intézmény keretében megvalósuló megszenteltség következményei megerősítik, de le is szűkítik a szerzetesek küldetését. A szerzetesek szolgálatának jellegét az is meghatározza, hogyan teljesítsék a küldetést: az Úrral való mély közösségben és figyelve az idők jeleire, amelyek képessé teszik a szerzetest, hogy „az Isten emberré lett Igéjének üzenetét a világ számára érthető nyelven adják tovább” (ET 9).

25. Bármilyen szolgálat által is hirdetik az Igét, a küldetést mindig közösségi felelősségként vállalják. Az egyház az intézmény egészének ad részeselet Krisztus küldetéséből, mégpedig olyan részt, amely jellemző az intézményre, és az alapító karizmájától sugallt munkákban fejeződik ki. Ez a közös küldetés nem azt jelenti, hogy az intézmény minden tagja ugyanazt végzi, vagy hogy az egyén karizmáira és képességeire nincsenek tekintettel. Azt jelenti inkább, hogy minden rendtag tevékenységének közvetlen vonatkozása van a közös apostoli feladathoz, amelyet az egyház az intézmény céljának konkrét kifejeződéseként elfogadott. Ez a közös és állandó apostoli feladat az intézmény egészséges hagyományához tartozik. Olyan szorosán hozzátartozik az identitáshoz, hogy az intézmény lényegének károsodása nélkül nem változtatható meg. Az új feladatok értékelésében tehát a valódiság egyik próbaköve az, hogy egy csoport vagy egyetlen személy végzi-e? A közös apostolkodás megőrzése a nagyobb előjárók különleges felelőssége. Ügyelniük kell arra, hogy az intézmény hű maradjon az egyházban áthagyományozott küldetéséhez, és egyúttal nyitott legyen arra is, hogyan lássa el azt új módon. A feladatokat meg kell újítani és újjá kell élesíteni; és ennek mindig az egyház által jóváhagyott apostoli feladathoz való hűségben és az illetékes egyházi hatóságokkal való együttműködésben kell megtörténnie. Az ilyen megújulásnak abban a négyszeres hűségben kell végbemennie, amelyet az *Optiones evangelicae* dokumentum sorol fel: „hűség korunk embereihez, hűség Krisztushoz és evangéliumához, hűség az egyházhoz és annak küldetéséhez, hűség a szerzetesi élethez és a saját intézmény karizmájához” (OE 13).

26. Az egyes rendtagok az intézmény egyházi küldetésén belül találják meg személyes apostoli tevékenységüket. Ez alapvetően evangelizációs tevékenység: az intézmény küldetése szerinti és az egyházon belül történő fáradozás annak érdekében, hogy „az örömhírt az emberiség minden területére eljuttassák, és azt belülről alakítsák át” (EN 18; OE bev.). A gyakorlatban ez olyan tevékenység lesz, amely összhangban van az intézmény céljával, és rendszerint egyazon rendi család testvérei vagy nővérei végzik. A klerikusi vagy missziós intézményeknél ez olykor egyszemélyes megbízatás is lehet. Más intézmények esetében az ilyen egyszemélyes munka az előjáró engedélyével lehetséges, hogy valamilyen rendkívüli szükséghelyzetet egy bizonyos ideig orvosoljanak. Sokaknak életük végén már csak az imádság és szenvedés apostoli feladata marad. Mégis az egyén minden életkorban egy egyházi küldetésben álló intézmény tagjaként fejti ki apostoli tevékenységét. Ennek a tevékenységnek az eredete a szerzetesi engedelmesség (vö. PC 8, 10). Ezért az lényegileg más, mint a világiak tevékenysége (vö. OE 22; AA 2, 7, 13, 25). A szerzetesek közösségi és egyházi evangelizációs munkáikban tanúsított engedelmességük révén juttatják kifejezésre életük egyik legfontosabb vonását. Valóban apostoli emberek, de nem azért, mert egy „apostoli feladatot” látnak el, hanem azért, mert olyan életet élnek, mint az apostolok: szolgálatban és közösségben követik Krisztust az evangélium tanítása szerint az általa alapított egyházban.

27. Az apostoli intézmények ma az élet sok területén kétségtelenül nehéz és kényes kérdések előtt állnak az apostoli feladatot illetően. A csökkenő létszám, az egyre kevesebb jelentkező, az emelkedő átlagéletkor, a mai irányzatok társadalmi nyomása összegződik a sokféle ínség észrevételével, a személyiség kibontakoztatásának individuálisabb módjával, növekvő tudatossággal az igazságosság, a béke és az emberi felemelkedés iránt. Fennáll a kísértés, hogy mindent akarjunk csinálni. Kísértés az is,

hogy olyan tevékenységeket és munkákat adjanak fel, amelyek tartósak, és valódi kifejezői az intézmény karizmájának, hogy más tevékenységeket vegyenek fel, amelyek, úgy tűnik, közvetlenebb módon megfelelnek a társadalmi szükségleteknek, de az intézmény identitását kevésbé fejezik ki. A harmadik kísértés abban áll, hogy az intézmény lehetőségeit olyan rövidlejárátú feladatok sokféleségével merítsék ki, amelyeknek kevés a kapcsolatuk az alapító karizmájával. Egyik veszélynek sem láthatók közvetlenül a kihatásai, de hosszú távon megszenvedí ezek az intézmény egysége és identitása, ami az egyház és annak küldetése számára is veszteséget jelent.

4. Az imádság

28. A szerzetesi életben lehetetlen kitartani mély személyes, közös és liturgikus imádság nélkül. A teljes önátadás életútjára lépő szerzetesnek bensőségesen és személyesen ismernie kell a feltámadt Urat. Úgy kell ismernie őt, mint akivel személyesen összefonódott az élete: „Ez az örök élet: hogy megismerjenek téged, egyedül igaz Istent, és Jézus Krisztust, akit küldtél” (Jn 17,3). A hitben történő megismerés szeretetre vezet: „Nem láttátok, mégis szeretitek, most sem látjátok, mégis hisztek benne, és örvendeztek a megdicsőültek kimondhatatlan örömeivel” (1Pét 1,8). Sokféleképpen részünk lehet a szeretetnek és ismeretnek ebben az örömeiben, végső soron azonban a nélkülözhetetlen imádság által, ahol személyesen és közösen találkozunk Istennel. A szerzetes itt tapasztalja meg, hogy „Isten felé fordította szívét” (SzD 1), ami egységbe vonja életét és küldetését.

29. Ahogy az imádság mint külön cselekvés nagy és lényeges részt foglalt el Jézus életében, úgy a szerzetesnek is szüksége van az imádságra, hogy elmélyítse egységét Istennel (vö. Lk 5,16). Az imádság ezenkívül az evangélium hirdetésének szükséges előfeltétele (vö. Mk 1,35–38). Az imádság légkörében születik minden fontos döntés és esemény (vö. Lk 6,12–13). Ahogy Jézusnak, úgy a szerzeteseknek is szükségük van az imádságos életre, ha el akarják nyerni a dolgoknak azt a szemlélődő látását, amelynek révén Isten a hitben az élet megszokott eseményei közepette nyilvánítja magát (vö. SzD 1). Ez az a szemlélődő dimenzió, amelyet az egyház és a világ joggal vár el a szerzetesektől megszenteltségük alapján. Ezt olyan, hosszabb időszakokkal kell megerősíteni, amelyeket az Atya imádásának, szeretete szemlélésének és csöndes hallgatásának szentelnek. Ezért hangsúlyozta VI. Pál pápa: „A napi imában való hűség minden szerzetes számára alapvetően szükséges dolog marad. Első helyre kell kerülnie konstitúcióitokban és életetekben” (ET 45).

30. Amikor VI. Pál azt mondja: „konstitúcióitokban”, akkor arra emlékeztet, hogy a szerzetesek számára az imádság nemcsak személyes, szerető odafordulás Istenhez, hanem közösségi megnyilvánulás is az imádásban, közbenjárásban, dicséretben és hálaadásban, amelynek rögzített formát kell adni (vö. ET 43). Nem lehet a véletlenre hagyni. Konkrét előírásokra van szükség az intézmény, a rendtartomány és a helyi közösség szintjén, ha az imádságot személyesen és közösségileg el akarjuk mélyíteni és ki akarjuk bontakoztatni a szerzetesi életben. A szerzetes végső soron csakis az imádság révén képes megfelelni megszenteltségének. Fontos szerepe van a közös imádságnak, mert megadja a szükséges lelki tartást. Minden rendtagnak joga van ahhoz a segítséghez, amit a közösség többi tagjának jelenléte és példája nyújt számára az imádságban. Mindenkinek elsődleges joga és kötelessége, hogy a többiekkel együtt imádkozzon és részt vegyen velük a liturgián, ami életük középpontja. Ez a

kölcsönös segítség erősíti az igyekezetet, hogy életüket az Úrral összekapcsolva éljék, amire mint szerzetesek hivatottak. „Meg kell érezniük rajtatok az embereknek, hogy általatok valaki más cselekszik. Olyan mértékben, amennyire élitek az Úrnak való teljes odaadásotokat, közöltök valamit órára, és végső soron órá vágyakozik az emberi szív” (II. János Pál pápa Altöttingben).

5. Az aszkézis

31. Az imádsághoz szükséges fegyelem és hallgatás arra figyelmeztet minket, hogy a szerzeteseknek a fogadalom általi Istennek szenteltsége megkövetel egyfajta aszketikus életet, amely „az egész embert igénybe veszi” (ET 46). Krisztusnak a szegénységben, szeretetben és engedelmisségben adott válasza a pusztá magányosságába vezette őt, az ellentmondás elszenvedésébe, s végül a kereszttel elhagyatottságába. A szerzetesek Istennek szenteltsége is ebbe az útba torkollik; nem tudják visszautkrözni Krisztus Istennek szenteltségét, ha életük alakításában nem kap helyet az önmegtagadás. A szerzetesi élet már önmagában is a keresztes megtérés tartós, nyilvános és látható formája. Megköveteli, hogy mindent elhagyjunk, és felvegyük Krisztus kereszttét, hogy így egy életen át kövessük őt. Ez magával vonja az aszkézist, amely szükséges ahhoz, hogy lélekben és a valóságban is szegények legyünk; hogy úgy szeressünk, ahogy Krisztus; és akaratunkról Istenért valaki más akaratá miatt lemondjunk, amely tökéletlenségével együtt is Isten akaratá számunkra. Megköveteli önmagunk odaadását, amely nélkül sem jó közösségi élet, sem gyümölcsöző küldetés nem valósítható meg. Jézusnak az a mondása, hogy a búzaszemnek a földbe kell esnie és el kell halnia, hogy gyümölcsöt hozzon, a fogadalom nyilvános jellege miatt különösképpen vonatkozik a szerzetesekre. Való igaz, hogy a bűnbánattartás sok mai módját az életkörülményekben találjuk meg, és ezeket egyszerűen el kell fogadni. Ha viszont a szerzetesek mégsem építik be életükbe a „vidám és kiegyensúlyozott szigorúságot” (ET 30) és a határozottan vállalt lemondást, akkor azt kockáztatják, hogy elveszítik a lelki szabadságot, amely szükséges az evangéliumi tanácsok szerinti élethez. E szigorúság és lemondás nélkül maga az Istennek szenteltség is veszélybe kerülhet. Ez azért van így, mert a szegény, tisztaságot vállaló és engedelmes Krisztus melletti nyilvános tanúságtétel nem lehetséges aszkézis nélkül. Amikor pedig a szerzetesek a tanácsokra fogadalommal tesznek ígéretet, akkor arra is kötelezik magukat, hogy mindent megtesznek, ami szükséges annak elmélyítésére és fejlesztésére, amit kaptak, és ez azt jelenti, hogy szabadon választják a kereszttet, hogy ez legyen számukra „a lehető legnagyobb szeretet jele, ahogy Krisztus számára is ezt jelentette a keresztt” (ET 29).

6. A nyilvános tanúságtétel

32. A szerzetesi élet természeténél fogva olyan tanúságtétel, amely Isten szeretetének elsőbbségét világosan fel kell tárja, mégpedig a Szentlélek erejével (vö. ET 1). Jézus életére is döntően ez volt a jellemző: „A Lélek erejében” (Lk 4,14) tett tanúságot az Atya mellett életével, halálával és feltámadásával. Mindörökké ő marad a hűséges tanú. Ugyanennek a Léleknek az erejében elküldte apostolait, hogy Jeruzsálemben, egész Júdeában és Szamariában, sőt a föld végső határáig tanúi legyenek (vö. ApCsel 1,8). Tanúságuk mindig ugyanarról szólt: „Ami kezdettől fogva volt, amit hallottunk, amit saját szemünkkel láttunk, amit szemléltünk és kezünk tapintott:

az élet Igéjét hirdetjük nektek” (1Jn 1,1): Jézus Krisztust. Ő „Isten Fia, akit teljes dicsőségében kinyilvánított a holtakból való feltámadásával” (Róm 1,4).

33. A szerzetesek is arra kaptak meghívást, hogy a maguk korában tanúságot tegyenek egy hasonló mély és személyes Krisztus-tapasztalatról, és megosszák másokkal a hitet, reményt, szeretetet és örömet, amit ez a tapasztalat nyújthat. Életük állandó személyes megújítása forrás kell, hogy legyen intézményük növekedése számára, II. János Pál szavai szerint: „Ami leginkább számít, az nem az, amit a szerzetesek tesznek, hanem amik mint az Úrnak szentelt személyek” (Üzenet a SCRIS plenáris üléséhez, 1980. március). Nemcsak tevékenységükben, amellyel közvetlenül hirdetik az örömhírt, hanem még inkább azáltal, ahogyan élnek, hirdessék bizakodással és meggyőződéssel: Láttuk az Urat. Feltámadt. Hallottuk szavát.

34. A szerzetesi megszenteltség teljessége megkívánja, hogy az örömhír melletti tanúságtételt nyilvánosan tegyék az élet minden területén. A vallott értékek, magatartások és életstílus erőteljesen tanúsítja, milyen helyet foglal el Krisztus valakinek az életében. A tanúságtétel nyilvánossága magával vonja a lemondást olyan kényelmes és kellemes dolgokról, amik önmagukban véve ugyan jók volnának. Megkívánja, hogy tartózkodjunk a pihenés és szórakozás bizonyos formáitól (vö. ES I, 25. § 2; CD 33–35). Ennek a nyilvános tanúságtételnek a biztosítására a szerzetes szívesen vesz magára olyan életformát, amelyet nem kénye-kedve szerint alakít, hanem meszesemenőig meghatározzák számára. Rendi ruhát visel, amely megkülönbözteti, mint Istennek szentelt személyt, és olyan helyen lakik, amelyet az intézmény az egyházjog és a saját jog szerint alapított. Az olyan ügyek, mint az utazások és a társadalmi kapcsolatok, összhangban vannak az intézmény szellemével és jellegével, valamint a szerzetesi engedelmességgel. Ezek az intézkedések önmagukban még nem biztosítják a megkívánt tanúságtételt Jézus Krisztus öröméről, reményéről és szeretetéről, de fontos eszközöket kínálnak hozzá, és az is bizonyos, hogy nélkülük szerzetesi tanúságtétel nem történik.

35. A nyilvános tanúságtétel szempontjából fontos a dolgozás módja is. Az is, amit végeznek, és az is, ahogyan végzik, Krisztust kell, hogy hirdesse annak szegénysége által, aki nem a saját beteljesedését és megelégedését keresi. Ma a hatalomnélküliség a szegénység egyik alapvető formája. A rendtag kész ebből kivenni a maga részét nagylelkű engedelmesség által, különleges módon eggyé válva a szegényekkel és kicsinyekkel, ahogyan kínszenvedése során Krisztus is. Az ilyen ember tudja, mit jelent Isten színe előtt ínségesnek lenni, szeretni, ahogy Krisztus szeret, és Isten tervében az ő feltételei szerint együttműködni. Ezen felül, a szerzetesi megszenteltséghez hűségesen, megtartja intézményének konkrét utasításait, amelyek e magatartásformákat elősegítik.

36. A hiteles tanúságtétel ugyanilyen lényeges eleme a saját szerzetesi intézményre bízott apostoli feladathoz való hűség. Csak kárt okoz az egyéni elköteleződés a valahol érzékelt ínség enyhítése címén, ha az az intézményre bízott tevékenység rovására megy. Mégis vannak olyan élet- és munkaformák, amelyek a mai helyzetben világos tanúságot tesznek Krisztusról. A szerzetesek egyik leghatékonyabb módszere a Krisztus igazságosságáról szóló mai tanúságtételben az, hogy állandóan felülvizsgálják, hogyan használják az anyagi javakat és milyenek a kapcsolataik (vö. OE 4e). A szerzetesi tanúságtétel további formája az, amikor szót emelnek azok helyett, akik nem tudnak felszólalni saját érdekeik mellett, mindaddig, amíg ez a helyi

egyház útmutatásaival és az intézmény saját jogával összhangban történik. A menekültek és a politikai vagy vallási meggyőződésük miatt üldözöttek drámája (vö. EN 39), a születéshez és az élethez való jogtól megfosztottak drámája, az emberi szabadság jogtalan korlátozásának drámája, a társadalmi gondoskodás hiányának drámája, amely tovább növeli az öregek, betegek és peremre szorultak szenvedését: mindez a passió mai folytatódása, és különleges felhívás az apostoli hivatású szerzetesek felé (vö. OE 4d).

37. A válasz különböző lesz az egyes intézmények küldetése, hagyománya és identitása szerint. Némelyiküknek esetleg kérniük kell majd az új feladatok jóváhagyását az egyházban. Más esetekben talán új intézményeket fognak elismerni, amelyek e különleges szükségletekre alakulnak. A legtöbb esetben a hagyományos művek kreatív, az új kívánalmaknak megfelelő kezelése lesz a világos tanúság Krisztusról, aki ugyanaz tegnap, ma és mindörökké. A szerzetesek tanúságtétele, akik az egyházhoz és intézményeik hagyományaihoz hűen bátran és szeretettel fáradoznak az emberi jogok védelmében és Isten országának eljövételén a társadalmi rendben, az evangélium hatékony visszhangja és az egyház hangja lehet (vö. OE 3). Viszont csak olyan mértékben lesz az, amennyire nyilvánosan hirdeti Krisztus átalakító erejét az egyházban és az intézmény karizmájának életerejét a mai kor emberének. Végezetül a szerzetesek kitartása, ami szintén a szövetség Istenének ajándéka, szótlán, de beszédes tanúság a hűséges Isten mellett, akinek szeretete végtelen.

7. Kapcsolat az egyházzal

38. A szerzetesi életnek megvan a maga helye az egyház isteni és hierarchikus struktúrájához viszonyítva. Nem közbülső állapot a klerikusok és világiak között, hanem mindkettőből fakad, mint különleges ajándék az egész egyház számára (vö. LG 43; MR 10). A szerzetesi élet különleges módon részesül Isten népének szentségi jellegéből, elsősorban azáltal, hogy Isten megszentelő cselekvése misztériumának külső és látható jele, valamint azáltal, hogy az egyház közvetítésével az egész test javára teszi ezt. Mindezt azért, mert a szerzetesi élet maga is része az egyháznak mint misztériumnak és mint társadalmi valóságnak, és létezése e két oldal nélkül elképzelhetetlen.

39. Ezt a kettős valóságot hangsúlyozta a II. Vatikáni Zsinat is, amikor az egyház szentségi jellegére mutatott rá: az egyház szükségképpen misztérium, láthatatlan, isteni részvétel a Lélek új életében; és éppígy szükségképpen látható társadalmi valóság, emberi közösség, amelynek feje Krisztus helyettese. Mint misztérium (vö. LG 1) az egyház az új teremtés, amelyet a Lélek éltet, és Krisztusban egyesül, és így bizalommal járulhat az Atya elé a kegyelem trónusához (vö. Zsid 4,16). Mint társadalmi valóság előfeltételezi Jézus Krisztus történelmi kezdeményezését, húsvéti visszatérését az Atyához, objektív tekintélyét, melyet a saját maga által alapított egyház fejeként gyakorol, valamint az ebből a tekintélyből fakadó hierarchikus jelleget: sokféle szolgálat elindítását, melyek az egész test javára irányulnak (vö. LG 18; MR 1-5). Ez a kettős jelleg – „a látható társadalmi szerkezet és a láthatatlan isteni jelenlét bensőséges összefonódása” (MR 3) – adja meg az egyháznak sajátos szentségi jellegét, „hogyan az egyház legyen minden egyes ember számára ennek az üdvöt hozó egységnek a látható szakramentuma” (LG 9). Az egyház a hit alanya és tárgya is egyszerre. Lényegileg felülmúlja a pusztán szociológiai szemléletmód minden tényezőjét, még

akkor is, ha emberi struktúráit a történelmi fejlődés és a kulturális átalakulások fényében megváltoztatja (vö. MR 3). Természete szerint egyúttal „az üdvösség egyetemes szentsége” (LG 48), Isten misztériumának látható jele és hierarchikus valóság; konkrét isteni rendelés, melyen keresztül ez a jel valódinak bizonyítható és hatékonyvá tehető.

40. A szerzetesi élet mindkét oldalt magában foglalja. A szerzetesi intézmények alapítói azt kérik a hierarchikus egyháztól, hogy nyilvánosan erősítse meg Isten kegyelmi adományának valódiságát, amelytől intézményük létezése függ. Az alapítók és követők így tesznek tanúságot az egyház misztériumáról, mivel minden intézmény azért van, hogy Krisztus testét építse a különböző funkciók és szolgálatok egységében.

41. A szerzetesi intézmények eredetüknél fogva különleges módon függenek a hierarchiától. A püspökök Szent Péter utódával közösségben egy kollégiumot alkotnak, amely az egyházon mint szentségen belül Krisztusnak, a Főnek a működését hirdeti és hajtja végre (vö. MR 6; LG 21; PC 1, 2; CD 2). Nemcsak az a lelkipásztori megbízatásuk, hogy növeljék a krisztusi életet a hívőkben, hanem az is kötelességük, hogy megvizsgálják az adományok és képességek valódiságát. Az ő felelősségük, hogy összehangolják az egyház erőit, és Isten egész népét úgy vezessék, hogy a világban az üdvösség jeleként és eszközöként éljen. Az ő sajátos szolgálatuk, hogy megkülönböztetést gyakoroljanak a sokféle adomány és kezdeményezés között, mely Isten népe körében adódik. E sokféle adományra különlegesen gazdag és fontos példa, hogy minden szerzetesi intézmény alá van vetve az Istentől a hierarchiára ruházott szolgálatnak, mellyel az alapító karizma valódiságát elismerik.

42. Ez a függés nemcsak a szerzetesi intézmény első elismerésekor áll fenn, hanem a további fejlődés során is. Az egyház szolgálata nem korlátozódik csupán arra, hogy létrehozson egy intézményt. Kíséri, vezeti, inti és bátorítja is azt, hogy hűséges maradjon az alapító adományához (vö. LG 45), hiszen az eleven része az ő saját életének és kibontakozásának. Az illető intézményben letett fogadalmakat ő veszi át mint egyházi következményekkel járó szerzetesi fogadalmakat, és ő közvetíti az Isten által végbevitt megszentelést (vö. MR 8). Nyilvánosan részt ad az intézménynek küldetéséből, mégpedig konkrét és közösségi formában (vö. LG 17; AG 40). Saját általános jogrendjével és az általa jóváhagyott konstitúciókkal összhangban az intézményre lelki tekintélyt ruház, amelyre szükség van az engedelmességi fogadalomban élt élethez. Röviden, az egyház különleges módon folytatja Isten megszentelő működésének közvetítését, amikor a megszentelt élet meghatározott formáját elismeri és támogatja.

43. A mindennapi gyakorlatban leginkább az egyházmegyei vagy helyi szinten valósul meg a szerzetesek folyamatos kapcsolata az egyházzal. A *Mutuae relationes* dokumentum kizárólag ezt a témát tárgyalja a mai alkalmazás szempontjából. Itt elég annyit mondanunk, hogy Isten népének egy az élete és küldetése. Mindenki ezt építi a maga sajátos szerepével és funkciójával. A szerzetesek azt az egyedülálló szolgálatot látják el az egyház életében és küldetésében, hogy fogadalmas keresztény életüket teljes és nyilvános módon élik, az egyházi tekintély által jóváhagyott közösségi alapító karizma szerint.

8. A képzés

44. A lelki képzés megkívánja, hogy az Úrnak szentelt élet kezdettől fogva növekedjék, attól kezdve, hogy a komoly érdeklődés először mutatkozik, egészen addig, hogy beteljesül az Úrral való találkozáskor a halálban. A szerzetes az élet különleges formáját éli, és az élet maga is állandó fejlődés, soha nincs nyugovása. A szerzetes sem egyszerre kapja a meghívást és a megszenteltséget. Az Istentől jövő meghívás és az általa végbevitt megszentelés az egész életben folytatódik, növekedhet és mélyülhet oly módon, ahogy azt nem is vagyunk képesek felfogni. A képzés két fő tényezője: a jelölt megvizsgálása, hogy alkalmas-e olyan életre, amely növekedést eredményez az adott intézmény lelki öröksége és feltételei közepette, valamint ennek az életnek kísérése, ahogy a közösség minden tagjának személyes fejlődésében kibontakozik.

45. A képzés minden szerzetes számára abban áll, hogy egyre inkább Krisztus tanítványává váljon, növekedjen a vele való egységben, és őhöz hasonlóan. A lényeg az, hogy egyre inkább Krisztus érzülete lakjék benne, egyre mélyebben részt vegyen Krisztus teljes odaadásában az Atyának és testvéri szolgálatában az emberiség családjának, és hogy mindez az alapító karizmával összhangban történjék, amely az adott intézmény tagjainak az örömhírt közvetíti. Ez a folyamat valódi megtérést igényel. Hogy Krisztust „magunkra öltjük” (vö. Róm 13,14; Gal 3,27; Ef 4,24), minden önzést és hamis önszeretetet le kell vetnünk (vö. Ef 4,22–24; Kol 3,9–10). Hogy „ezentúl a Lélek szerint járjunk”, ahhoz fel kell hagynunk „a testi vágyakkal” (Gal 5,16). Fogadalmában a szerzetes életének alapvető törekvésévé teszi, hogy Krisztust az ő szegénységével, szeretetével és engedelmisségével együtt magára öltse. Ez a fáradozás soha nem szűnik meg, mindig tökéletesebb lesz, és nemcsak a lelki értéket érinti, hanem azokat is, amelyek pszichológiai, kulturális és szociális síkon segítik az emberi személy teljességét. A szerzetes saját életállapotának megfelelően növekszik, hogy elérje Krisztus mértékét, ahogy a *Lumen gentium* megállapítja: „Az evangéliumi tanácsok fogadalma, jóllehet nagyra becsülendő értékekről való lemondást hoz magával, nem gátolja az emberi személy igaz kibontakozását, hanem természete szerint a leginkább hasznára van annak” (46).

46. A Krisztushoz való állandó hasonulás az illető intézmény karizmája és feltételei szerint történik. Minden intézménynek megvan a maga szellemisége, jellege, célja és hagyománya, a szerzetesek pedig ezekkel összhangban növekednek Krisztussal való egységükben. Az apostoli intézmények számára a képzés ezenkívül a tagok kiképzését és állandó továbbképzését is magában foglalja az intézmény sajátos művei számára, mégpedig nemcsak szakmai szempontból, hanem „a végtelen szeretet és a mi Urunk Jézus Krisztus élő tanúiként” (ET 53). Ha minden rendtag személyes felelősséggel vállalja, akkor a képzés nemcsak a személyes növekedést fogja szolgálni, hanem áldás lesz a közösség számára is, és gyümölcsöző erő árad belőle az apostoli feladathoz.

47. Mivel a szerzetesi megszenteltség kezdeményezése az Istentől jövő hívás, ebből következően maga a Jézus Szentlelke által működő Isten az első és fő cselekvő a szerzetes képzésében. Igéje és szentségei által, a liturgikus imádság által, az egyház tanítóhivatala és közvetlenül mindazok által fejt ki hatását, akik az engedelmség erejénél fogva testvéreik képzéséért különleges felelősségre hivatottak. Isten kegyelmére és vezetésére válaszolva a szerzetes felelősséget vállal személyes képzéséért és

növekedéséért, és szívesen mond igent ennek a válasznak a következményeire, melyek mindenki számára egyediek és soha előre nem láthatók. Ezt a választ azonban a szerzetes nem elszigetelten adja meg. A korai sivatagi atyák és a nagy rendalapítók hagyományát követve a lelki vezetést illetően a szerzetesi intézmények különlegesen képzett tagokat bíznak meg, hogy ezen a téren segítsenek testvéreiknek. Feladatuk különbözik aszerint, milyen fokon állnak a növendékek, de felelőségük ugyanarra szól: megpróbálják felismerni Isten működését az illetőben, erősítik életét az imádságról szóló szilárd tanítással és gyakorlattal, és főleg az első lépéseknél értékelik az addig megtett utat. A novíciusok vezetőjének és az egyszerű fogadalmasként felelős testvérnek ezen kívül az is feladata, hogy megvizsgálja, megvan-e a fiatal szerzetesben a hivatás és az alkalmasság az ideiglenes és az örökfogadalom letételére. Bármelyik szintről legyen is szó, a képzés mindig közösségben történik. Az imádság és a nagylelkű odaadás lelkétől mozgatott közösség, amely Krisztusban egy, és együtt vesz részt küldetésében, a képzés természetes közegét jelenti. Hűség lesz az intézmény hagyományaihoz és konstitúcióihoz, valamint egységben él az intézmény egészével, az egyházzal és a társadalommal. Tagjait támogatja, és a hitben egész életük során szemük elé idézi megszenteltségük célját és értékeit.

48. A képzés nem egy csapásra lezajló történés. Az első választól az utolsóig megtett út nagyjából öt szakaszra osztható: a noviciátusra való előkészület, amikor a hivatás valódiságát próbálják megállapítani; a noviciátus, amely bevezet az új életformába; az első fogadalom és az örökfogadalomig eltelt idő; az örökfogadalom és a továbbképzés az érettség éveiben; végül az élet alkonya, bármilyen formában, amely előkészület az Úrral való találkozásra. Mindegyik szakasznak megvan a maga célja, tartalma és sajátos viszonyai. A noviciátus és a fogadalomtétel időszakait az egyház fontosságuk miatt az általános jog szintjén a lényeges vonalakban szabályozza. Ezen kívül azonban még sok minden marad az egyes intézmények felelőségére bízva. Feladatuk, hogy konstitúcióikban az egyetemes egyházjog által csak alapvonalakban szabályozott számos kérdést részletesen határozzanak meg.

9. A vezetés

49. Az apostoli intézmények vezetése – mint életük minden más dolga is – a hiten alapul, valamint a közösségben és a küldetésben Istennek adott megszentelt válaszon. Ezek a személyek szerzetesi intézményekhez tartoznak, amelyek struktúrájukban azt a keresztény hierarchiát tükrözik, amelynek feje maga Krisztus. Azt választották, hogy a fogadott engedelmisséget életük alapvető értékeként teljesítik be. Ez olyan vezetést kíván meg, amely kifejezésre juttatja ezeket az értékeket és a szerzetesi tekintélynek egy sajátos formáját. Ez a tekintély, mely a szerzetesi intézményekre jellemző, nem maguktól a tagoktól származik. Az egyház ruházza át az intézmény létrehozásakor és a konstitúciók jóváhagyásakor. Ezzel a tekintéllyel az előjárók hivatali idejük tartamáig rendelkeznek általános, közép vagy helyi szinten. Az egyetemes egyházjog és a saját jog szabályai szerint a szolgálat szellemében kell élniük vele, tisztelettel minden rendtag mint Isten gyermeke emberi méltósága iránt (vö. PC 14), segítve az együttműködést az intézmény javára; fenn kell azonban tartani az előjárónak a végső jogot a teendők megkülönböztetésére és eldöntésére (vö. ET 25). Szigorú értelemben véve ez a szerzetesi hatalom nem megosztható. A konstitúciók szerint

bizonyos feladatokra delegálható, rendszerint azonban *ex officio* áll fenn, és az előjáró személyéhez van kötve.

50. Az előjárók azonban nem elszigetelten gyakorolják hatalmukat. Minden előjáró mellett egy tanácsnak kell állnia, amelynek tagjai együttműködnek vele a konstitúciókban lefektetett normák szerint. A tanácstagoknak nincsen az előjáróhoz hasonló hatalmuk a jogból vagy a hivatalból fakadóan, de együtt dolgoznak az előjáróval és tanácsadó vagy döntési szavazatuk által segítik őt, az egyházjog és az intézmény konstitúciói szerint.

51. Valamely intézményben a legfőbb hatalmat – jóllehet rendkívüli módon – az ülésező nagykáptalan is gyakorolja. Ez is a konstitúcióknak megfelelően történik, amelyeknek meg kell határozniuk a nagykáptalan hatalmát a legfőbb előjáróétól világosan elkülönítve. A nagykáptalan lényegileg *ad hoc* testület. Hivatalból résztvevő és választott küldöttekből áll, akik rendszerint csak egy alkalomra jönnek össze. A szeretetben való egység jeleként a nagykáptalan lefolytatása a kegyelem és a Szentlélek működésének ideje kell, hogy legyen az intézményben. Örömteli húsvéti és egyházi tapasztalatnak kell lennie, amely az intézménynek és az egész egyháznak is javára válik. A nagykáptalan arra való, hogy megújítsa és védelmezze az intézmény lelki örökségét, valamint hogy megválassza a legfőbb előjárót és tanácsát, fontosabb ügyrendi kérdéseket tárgyaljon és az intézmény egésze számára normákat bocsásson ki. A káptalan annyira fontos, hogy az intézmény saját jogának pontosan meg kell szabnia hatáskörét mind általános, mind egyéb szinteken: lényegét, hatalmát, összetételét, ügyrendjét és megtartásának gyakoriságát.

52. A II. Vatikáni Zsinat és az utána érvényesülő tanítás a szerzetesi vezetés számára bizonyos alapvető pontokat hangsúlyoz, amelyek az utóbbi húsz év során komoly változásokhoz vezettek. Világosan előtérbe helyezik a hatékony, személyes szerzetesi hatalomgyakorlás alapvető szükségességét minden szinten – általános, közép és helyi szinten –, ha az engedelmességet életre akarják váltani (vö. PC 14; ET 25). Hangsúlyozzák továbbá a konzultációt, a tagok megfelelő részvételét az intézmény vezetésében, a közös felelősséget és a szubszidiaritást (vö. ES II, 18). Ezek többsége helyet kapott az átdolgozott konstitúciókban. Fontos, hogy úgy értsék és úgy hajtsák végre ezeket, hogy betöltsék a szerzetesi kormányzás célját: a Krisztusban egyesült közösség felépítését, amely mindenekelőtt Istent keresi, szereti, és Krisztus küldetését nagylelkűen teljesíti.

Mária, a szerzetesi élet öröme és reménye

53. A szerzetesi élet Máriában, Isten anyjában és az egyház anyjában érti meg legmélyebben önmagát, és biztos reményének jelét találja benne (vö. LG 68). Ő, aki szeplőtelenül fogantatott, mivel kiválasztotta őt az Úr magának Isten népéből, hogy őt magát hordozza legbensőségesebb módon és ajándékozza a világnak, a Szentlélek beárnyékozása által tökéletesen megszentelődött. Ő az Újszövetség frigszekrénye; az Úr szolgálója az *anavim* szegénységében; a szép szeretet anyja Betlehemről a Kálváriáig és azon túl; ő az engedelmes szűz, akinek „igen”-je átalakította történelmünket; a misszionárius, aki Hebronba sietett; az asszony, aki Kánában felismerte az ínséget; a kitartó tanú a kereszt tövében; az egység középpontja, aki a fiatal egyházat összetartja a Szentlélek várásában. Mária egész életére azok az értékek voltak jellemzők, amelyekre a szerzetesi megszenteltség is irányul. Mint a megszentelt és elkül-

dött Üdvözítő anyja, a szerzeteseknek is anyja ő. „Fiat” és „Magnificat” szavában találja meg a szerzetesi élet Isten megszentelő működésének adott önátadása teljességét és ujjongó örömét.

III. Néhány alapvető szabály

Az új *Egyházi Törvénykönyv* a kánonjogi szabályok nyelvére fordítja le az egyház gazdag zsinati és zsinat utáni tanítását a szerzetesi életről. A II. Vatikáni Zsinat dokumentumaival és az azt követő pápák közelmúltban tett megnyilatkozásaival együtt ezen alapul a jelenlegi egyházi gyakorlat. Tovább folytatódik az a természetes fejlődés a szerzetesi intézményekben, amely a normális élethez hozzátartozik, lezárul viszont a speciális megújulási nagykáptalan utáni második rendes nagykáptalannal az a különleges kísérleti szakasz, amelyet az *Ecclesiae sanctae* kezdetű motu proprio írt elő. Ma az új *Egyházi Törvénykönyv* a szerzetesi élet számára a jogi alap, mind a kísérleti szakasz tapasztalatainak kiértékelését, mind a jövőt tekintve. Az itt következő alapvető szabályok mintegy szintézisét adják az egyház intézkedéseinek.

1. Hivatás és megszenteltség

1. § A szerzetesi élet olyan életforma, melyre Isten szabadon meghív keresztényeket, mind a világiak, mind a klerikusok közül, hogy az egyház életén belül különleges adományban legyen részük, és ki-ki közreműködjen a maga módján az egyház üdvösségszerző küldetésében (vö. LG 43).

2. § A szerzetesi hivatás adománya a keresztségben gyökerezik, de nem adatik meg minden megkereszteltnek. Szabadon és érdemtelenül ajánlja fel Isten azoknak, akiket szabadon választ népéből, annak javára (vö. PC 5).

3. § A szerzetes, elfogadván a hivatás adományát, isteni hívásra válaszol: meghalni a bűnnek (vö. Róm 6,11), lemondani a világról és egyedül Istennek élni. Egész életüket az ő szolgálatának szentelik, és mindenekfelett keresik és szeretik „Istent, aki először szeretett minket” (vö. 1Jn 4,10; PC 5–6). Életük középpontjában Krisztus egyre szorosabb követése áll (vö. ET 7).

4. § A szerzetes egész életének Isten szolgálatára való odaadása különleges megszenteltséget jelent (vö. PC 5). Megszentelése ez az egész személynek, aki kinyilvánítja az egyházban azt, hogy Isten eljegyezte őt az eljövendő élet jeleként. Ez a megszentelődés nyilvános fogadalmak, örök vagy ideiglenes fogadalmak révén történik, ez utóbbiakat lejártukkor megújíthatók. Fogadalmaik révén a szerzetesek kötelezik magukat a három evangéliumi tanács betartására, Istennek szentelődnek az egyház szolgálata által (607. és 654. kán.), és saját intézményük tagjaivá válnak, a törvény által meghatározott jogokkal és köteleességekkel.

5. § Az ideiglenes fogadalom érvényességi feltételeit, időtartamát és meghoszszabbíthatóságát az egyes intézmények szabályzata határozza meg, mindig összhangban az egyetemes jog előírásaival (655–658. kán.).

6. § A szerzetesi fogadalmat az Apostoli Szentszék által az egyes intézmények számára jóváhagyott formula szerint kell letenni. Ez a formula közös, mert minden egyes tagnak ugyanazok a kötelezései, és amikor teljesen betagozódnak az intézménybe, akkor egyenlő jogokkal és köteleességekkel bírnak. Az egyes szerzetesek a fogadalomhoz bevezetést vagy kiegészítést csatolhatnak az illetékes hatóság jóváhagyásával.

7. § Minden egyes intézménynek, jellegére és sajátos céljaira való tekintettel, meg kell határozni szabályzatában a tisztaság, a szegénység és az engedelmesség evangéliumi tanácsai megtartásának a saját életformához szabott módját (598. kán. 1. §).

2. Közösség

8. § A közös élet, amely a szerzetes intézmény sajátos ismertetőjegye (607. kán. 2. §), minden egyes intézményre jellemző. A tagokat egybegyűjti Krisztusban, és úgy kell meghatározni, hogy mindnyájuk számára kölcsönös segítséget jelentsen saját szerzetesi hivatásuk teljességének elérésére (602. kán.). A közös életnek a Krisztusban való kiengesztelődés és az ő szeretetéből fakadó testvéri közösség példáját kell felmutatnia.

9. § A szerzetesek számára a közös élet azt jelenti, hogy egy szabályosan létesített házban élnek, a jognak megfelelően rendelt előjáró fennhatósága alatt (608. kán.). Az ilyen házat a megyéspüspök előzetes írásbeli beleegyezésével létesítik (609. kán.), oly módon, hogy ott megfelelően fedezni tudják a tagok szükségleteit (610. kán. 2. §). Ez a ház tegye lehetővé a közösségi élet fejlődését és növekedését azzal a megértő szívéllyességgel, ami a reményt táplálja (vö. ET 39).

10. § Az egyes házaknak legalább kápolnájuk legyen, melyben az eucharisziát ünneplik és őrzik úgy, hogy az valóban a közösség középpontja legyen (607. kán.).

11. § Minden szerzetháznak legyen olyan része, amely az intézmény jellegének és küldetésének megfelelően, valamint a saját jog előírásai szerint kizárólag a tagoknak van fenntartva (667. kán. 1. §). A világtól való elkülönülésnek ez a formája, az egyes intézmények jellegének és céljának megfelelően, része annak a nyilvános tanúságtételnek, mellyel a szerzetesek szolgálnak Krisztusnak és az egyháznak (607. kán. 3. §). Ez szükséges a csendhez és az összeszedettséghez, melyek az imádságot segítik elő.

12. § A szerzetesek lakjanak saját szerzetházukban, és tartsák meg a közös életet. Súlyos ok nélkül ne éljenek egyedül, főleg akkor ne, ha elérhető közelségben intézményük közösséggel rendelkezik. Ha mégis a házból való hosszabb távollétról lenne szó, akkor a nagyobb előjáró tanácsa beleegyezésével – megfelelő okból – megengedheti a tagnak az intézmény házán kívüli tartózkodást, az egyetemes jog keretei között (665. kán. 1. §).

3. Önazonosság

13. § A szerzetesek Krisztusnak az evangéliumban bemutatott és saját intézményük szabályzatában kifejtett követését életük legfőbb szabályának tekintsék (662. kán.).

14. § Az alapítóknak az intézmény természetét, célját, szellemiségét és jellegét érintő, és az egyház által jóváhagyott elgondolását, az intézmény egészséges hagyományával együtt mindenkinek meg kell őriznie (578. kán.).

15. § Az egyes intézmények saját hivatásának és önazonosságának hűségese megőrzése végett mindegyik intézmény alapvető törvénykönyvének vagy szabályzatának tartalmaznia kell az intézmény kormányzására, a tagok fegyelmére, a tagként való felvételére és képzésére, valamint a fogadalmak sajátos tárgyára vonatkozó alapvető szabályokat (587. kán.), kiegészítve ezzel a III. 14. §-ban rögzítetteket.

16. § A szabályzatot az illetékes egyházi hatóság hagyja jóvá, mely egyházmegyei jogú intézmények esetében a helyi ordinárius, pápai jogú intézmények esetében pedig az Apostoli Szentszék. Az utólagos módosítások valamint a hiteles törvénymagyarázat ugyanezen hatóságnak van fenntartva (576. kán. és 587. kán. 2. §).

17. § Szerzetesi fogadalmuk által a tagok kötelezik magukat a szabályzat hűséges és szeretetteljes megtartására, mivel felismerik benne az egyház által az intézmény számára jóváhagyott életmódot, valamint szellemiségének, hagyományainak és törvényeinek hiteles megfogalmazását.

4. Tisztaság

18. § A mennyek országáért vállalt tisztaság evangéliumi tanácsa, mely az eljövendő világ jele és az osztatlan szívben bőséges termékenység forrása, magában foglalja a cölibátusban való teljes önmegtartóztatás köteleességét (599. kán.).

19. § Mindenben tartsák meg a szükséges óvatosságot, és kerüljék mindazt, ami a megszentelt személy tisztaságára veszélyes (vö. PC 12; 666. kán.).

5. Szegénység

20. § A szegénység evangéliumi tanácsa Krisztus követése, és megkívánja a valóságban és lélekben szegény, józanul munkálkodó és a földi gazdagságtól idegen életmódot. Ennek fogadalom általi vállalása a szerzetes függőségét és korlátozását jelenti a javak használatában és a velük való rendelkezésben, az egyes intézmények saját joga szerint (600. kán.).

21. § Szegénységi fogadalmuk által a szerzetes lemond az anyagi javak szabad használatáról és a velük való rendelkezésről. A tagok első fogadalomtételük előtt átengedik vagyonuk kezelését annak, akinek akarják, és – hacsak a szabályzat másként nem rendelkezik – a vagyon használatáról és haszonélvezetéről is szabadon intézkednek (668. kán.). Amit a szerzetes saját szorgalmával, adományként vagy az intézményre való tekintettel szerez, az intézménynek szerzi. Amihez pedig nyugdíj, segély, biztosítási díj címén bármi módon jut, azt szintén az intézménynek szerzi, hacsak a saját jog másként nem rendelkezik (668. kán. 3. §).

6. Engedelmisség

22. § Az engedelmisség hitben megélt evangéliumi tanácsa Krisztus szeretetteljes követése, aki engedelmes volt a halálig.

23. § Az engedelmisség fogadalmuk által a szerzetesek akaratukat alávetik a törvényes előljáróknak (601. kán.), a szabályzatnak megfelelően. A szabályzatnak kell meghatároznia, hogy ki és milyen körülmények között adhat ki parancsot az engedelmisség nevében.

24. § A szerzetesi intézmények különös címen is alá vannak vetve az egyház legfőbb hatóságának (590. kán. 1. §). Minden szerzetes az engedelmisség szent köteléke alapján is engedelmeskedni tartozik a pápának, mint legfőbb előljárójának (590. kán. 2. §).

25. § A szerzetes saját intézményén kívül ne vállaljon tisztségeket és hivatalokat a törvényes előljáró engedélye nélkül (671. kán.). Klerikusokként nem vállalhatnak olyan közhivatalt, amely a világi hatalom gyakorlásában való részvétellel jár (285. kán. 3. §; vö. 672. kán., a vonatkozó kánonokkal együtt).

7. Ima és aszkézis

26. § Minden szerzetes első és legfőbb kötelessége az imádságban az Istennel való állandó egyesülés legyen. A tagok, amennyire lehet, naponta vegyenek részt az eucharisztikus áldozaton, és gyakran járuljanak a bűnbánat szentségéhez. A szerzetesek imájának részét képezi a Szentírás olvasása, az elmélkedés, a saját jog előírásai szerint méltón végzett zsolozsma, a Szent Szűz tisztelete, és az évi lelkigyakorlatra szánt különleges idő (663., 664. és 1174. kán.).

27. § Legyen egyéni és közösségi ima is.

28. § Az evangéliumhoz való napi megtéréshez mindig szükséges a nagylelkű aszkézis (vö. VI. Pál pápa *Poenitemini* kezdetű apostoli konstitúciója, 1966. 2. 17., II-III, 1c). Ezért a szerzetesi közösségeknek nem csupán imádságos, hanem aszketikus közösségeknek is kell lenniük az egyházban. A belső és személyes mellett helyet kell kapnia a külső és közösségi bűnbánattartásnak is (vö. SzD 14; SC 110).

8. Apostolkodás

29. § Az összes szerzetesek apostoli tevékenysége elsősorban megszentelt életük tanúságtételében áll, melyet kötelesek imádsággal és bűnbánattartással elősegíteni (673. kán.).

30. § Az apostoli munkára rendelt intézményekben az apostoli tevékenység magának az intézménynek a természetéhez tartozik. A tagok egész életét hasssa át az apostoli szellem, egész apostoli tevékenységüket pedig formálja a szerzetesi lelkiesség (675. kán. 1. §).

31. § Az apostoli munkára vállalkozó szerzetesek missziójának lényege Isten országának hirdetése azoknak, akiket az Úr az útjukba rendel, hogy a hitre vezessék őket. Ez a kegyelem mélységes egységet kíván meg Istennel, amely képessé teszi a szerzetest arra, hogy a megtestesült Ige üzenetét oly módon tudja átadni, ahogyan a mai világ azt felfogni képes (vö. ET 9).

32. § Az apostoli tevékenységet az egyházzal közösségben végzik, az egyház nevében és megbízásából (675. kán. 3. §).

33. § Az előljárók és a tagok hűségesen tartsák meg az intézmény sajátos küldetését és feladatait, és okosan alkalmazzák azokat az idők és a helyek szükségleteihez (677. kán. 1. §).

34. § A püspökökkel való kapcsolatban az apostolkodás terén a szerzeteseket kötik a 678–683. kánonok. Különleges kötelezettségük figyelembe venni a hierarchia tanítóhivatalát, és segítségére lenni a püspököknek a tanítás szolgálatában, valamint hiteles tanúságot tenni az isteni igazságról (vö. MR 33; LG 25).

9. Tanúságtétel

35. § A szerzetesek tanúságtétele nyilvános. Ez a Krisztusnak és az egyháznak szóló tanúságtétel a világtól való olyan elkülönüléssel jár, mely az egyes intézmények jellegének és céljának megfelel (607. kán. 3. §).

36. § Az intézmények törekedjenek egyfajta közösségi tanúságot tenni a szeretetről és a szegénységről (640. kán.).

37. § A szerzetesek megszentelt voltak jeleként és a szegénység bizonyosságául viseljék az intézménynek a saját jog szerinti ruháját (669. kán. 1. §).

10. Képzés

38. § Senki sem vehető fel szerzetesnek megfelelő előkészület nélkül (597. kán. 3. §).

39. § A felvétel, a noviciátus, valamint az egyszerű- és az örökfogadalom érvényességi feltételeit az egyetemes egyházjog, valamint az egyes intézmények saját joga rögzíti (641–658. kán.). Ugyanitt találhatóak azok az előírások, amelyek a noviciátus helyét, időtartamát, programját, irányítását, valamint a novíciusmestertől megkívánt tulajdonságokat írják elő.

40. § Az első és az örökfogadalom közötti képzési idő hosszát a szabályzat határozza meg, összhangban az egyetemes joggal (655. kán.).

41. § A szerzetesek egész életükön át serényen folytassák lelkeségi, elméleti és gyakorlati önképzésüket, kihasználva az előjárók által erre felkínált lehetőségeket és időt (661. kán.).

11. Kormányzás

42. § Az illetékes egyházi hatóság feladata az állandó életformákat kánoni jóváhagyással megalapítani (576. kán.). Ugyanezen hatóságnak van fenntartva az intézmények egymáshoz való kapcsolódásának engedélyezése (580. kán.), valamint a szabályzat jóváhagyása (587. kán. 2. §). Az intézmények beolvasztása, egyesítése, megszüntetése, szövetségek és szövetkezések létesítése, valamint változtatások eszközlése olyan ügyekben, melyekben az Apostoli Szentszék már beavatkozott, ugyanennek a Széknek van fenntartva (582–584. kán.).

43. § A kormányzati hatalom a szerzetesi intézményekben az előjárókra van bízva, akik azt az egyetemes és a saját jog szerint gyakorolják (617. kán.). Ezt a hatalmukat az előjárók Istentől az egyház szolgálata által kapják (618. kán.). Bármilyen szintű előjáró hatalma személyes, azt csoport nem gyakorolhatja, azonban meghatározott időre és konkrét céllal delegálható egy arra kijelölt személynek.

44. § Az előjárók serényen lássák el hivatalukat, és a rájuk bízott tagokkal együtt törekedjenek arra, hogy Krisztusban testvéri közösséget építsenek fel, és abban Istent mindennél jobban keressék és szeressék. Szolgálatuk betöltésében az előjárók különösen is kötelesek a szabályzat szerint eljárni, és előmozdítani a tagok életszentségét. Példaképnek kell lenniük a hűségben az egyházi tanítóhivatalhoz, valamint intézményük törvényeihez és hagyományaihoz. Gondoskodásukkal, feddésükkel, támogatásukkal és türelmükkel elő kell mozdítaniuk szerzeteseik megszentelt életét (619. kán.).

45. § A kinevezés vagy a választás feltételeit, a különböző előjárók hivatali idejének hosszúságát, és a legfőbb előjáró kánoni megválasztásának módját a szabályzat határozza meg, összhangban az egyetemes joggal (623–625. kán.).

46. § Minden előjárónak rendelkeznie kell tanáccsal, mely segítségére van hivatalának felelősségteljes betöltésében. A saját jog rögzítse azokat az eseteket, amikor az egyetemes jog által előírtakon túl a tanács beleegyezésére vagy véleményére van szüksége az előjárónak ahhoz, hogy érvényesen cselekedjen (627. kán. 1–2. §).

47. § Az egyetemes káptalan legyen a szeretetben való egység valódi jele. Az egész intézményt képviselje, és amikor ülésezik, akkor az egyetemes jognak és a szabályzatnak megfelelően a legfőbb hatalommal rendelkezik (631. kán.). Az egyetemes káptalan nem állandó szerv; összetételét, gyakoriságát és feladatait a szabályzat írja

elő (631. kán. 2. §). Az egyetemes káptalan nem változtathatja meg saját összetételét, de előterjeszhet módosítási javaslatokat az elkövetkező káptalanokra. Az ilyen módosításoknak az illetékes egyházi hatóság jóváhagyására van szükségük. Megváltoztathatja viszont az egyetemes káptalan a saját jognak azokat az elemeit, amelyek nincsenek ilyen jóváhagyásnak alávetve.

48. § A káptalanokat nem szabad túl gyakran összehívni, nehogy azok a nagyobb előljárók rendes kormányzati munkáját megzavarják. A saját jog pontosan rögzítse azt, ami az intézmény más káptalanjaira vagy hasonló gyűléseire vonatkozik, tudniillik azok természetét, tekintélyét, összetételét, eljárási módját és megtartásuk idejét (632. kán.).

49. § Az anyagi javakra (634–640. kán.) és azok kezelésére vonatkozó, valamint a tagoknak az intézményből áthelyezéssel, távozással, vagy elbocsátással való kiválására vonatkozó szabályok az egyház egyetemes jogában találhatóak, és ha röviden is, de a szabályzatban is benne kell lenniük.

Összegzés

Ezek a szabályok, amelyek a hagyományos tanításon, az átdolgozott *Egyházi Törvénykönyvön*, és a jelenlegi gyakorlaton alapulnak, nem foglalják össze kimerítően a szerzetesekre vonatkozó egyházi előírásokat. Jelzik azonban azt az alapvető szándékot, mely szerint az apostolkodó intézményekben megélt életnek még gazdagabban kell kibontakoznia, hiszen azok Isten ajándékai az egyháznak és az emberiség egész családjának. Ennek a Szentatya általa jóváhagyott szövegnek a megszerkesztésével a Szerzetesek és Világi Intézmények Szent Kongregációja segítséget kíván nyújtani ezeknek az intézményeknek az átdolgozott egyházjog befogadásában, valamint annak megfelelő tanbeli összefüggésbe helyezésében. Remélhetőleg határozott bátortást találnak majd benne Krisztus szorosabb követésére, reménységben és örömben egész megszentelt életükön át.

Kelt a Vatikánban, a Boldogságos Szűz Mária látogatásának ünnepén, 1983. május 31-én.

II. János Pál

REDEMPTIONIS DONUM

A szerzetesek megszenteltsége a megváltás
misztériumának fényében

*Apostoli buzdítás a szerzetesekhez
a rendkívüli szentévbén*

1984. március 25.

A fordítás alapjául szolgált: Ioannes Paulus pp II: *Adhortatio apostolica Redemptionis donum ad religiosos et religiosas sodales de eorum consecratione mysterio redemptionis illustrata, 25 martii 1984, in AAS 76 (1984) pp. 513–546. Olasz változat: OR 30. 3. 1984, inserto tabloid con sottotitoli.*

Fordította: Kiss László

A fordítást az eredetivel egybevetette: Diós István

Krisztusban szeretett testvérek és nővérek!

KÖSZÖNTÉS

1. A megváltás ajándéka, mely ennek a rendkívüli szentévnek középpontjában áll, különleges módon hív a megtérésre és az Istennel való kiengesztelődésre Jézus Krisztusban. Ennek a jubileumnak külső indoka történeti jellegű – hiszen a kereszthalál és a feltámadás 1950. évfordulóját ünnepeljük –, belső indoka azonban a megváltás mélységes misztériumával kapcsolatos. Ebből a misztériumból született az egyház, és ebből él egész történelmének folyamán. A rendkívüli szentévnek van valami sajátos karaktere. A megtérésre és az Istennel való kiengesztelődésre való felszólítás azt jelenti, hogy a lehető legmélyebben *végig kell elmélkednünk* életünket és hivatásunkat a megváltás misztériumának fényében, annak érdekében, hogy ezek egyre mélyebben e misztériumban gyökerezzenek.

Ha ez a felhívás az egyház minden tagjára vonatkozik, akkor egész különösen szól nektek, *szerzeteseknek és szerzetesnőknek*, akik az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom által Istennek szentelve magatokat keresztény élet különleges teljességére törekedtek. Sajátos hivatásokat és egész életetek az egyházban és a világban a *megváltás mélységes titkából* nyeri sajátosságát és lelki erejét. Krisztust követvén „a szűk és keskeny úton”,¹ rendkívüli módon megtapasztaljátok, „mily bőséges a megváltás nála”.²

2. Miközben a szentév lassanként a végéhez közeledik, hozzátok szeretnék szólni, szerzetesek és szerzetesnők, akár szemlélődők vagytok, akár különböző apostoli munkát végeztek.

Már előzőleg is szóltam hozzátok számos helyen és különböző alkalmakkor, amikor meg is erősítettem és kifejtettem az evangéliumi tanítást, amint az megtalálható az egyház egész hagyományában, mindenekelőtt pedig a legutóbbi egyetemes zsinat tanításában, a *Lumen gentium* dogmatikai konstitúcióban és a *Perfectae caritatis* határozatban, továbbá elődünknek, VI. Pálnak a fentiek szellemében kiadott *Evangelica testificatio* kezdetű apostoli buzdításában. Nemrég lépett hatályba az új *Egyházi törvénykönyv*,³ mely voltaképpen az említett zsinat utolsó dokumentumának tekinthető, és ez valamennyiőtöknek értékes segítséget nyújt és biztonságosan fog vezetni, amikor részleteiben meghatározzátok az utakat, melyeken nagyszerű hivatásoknak hűségesen és nagylelkűen eleget tehetnek.

Szent Péter utódként és Róma püspökeként, akivel közösségeitek különleges kapcsolatban vannak, szívből köszöntelek benneteket. E római székéből szólok hozzátok, ismételve Szent Pál szavait: „*Eljegyeztelek ... benneteket egy férfival, hogy tiszta szűzként vezesselek el Krisztushoz.*”⁴ Az egyház, mely az apostoloktól átvette az isteni Jegyessel való frigy drága kincsét, bensőséges szeretettel tekint minden fiára és

¹ Vö. Mt 7,14

² Zsolt 130,7

³ II. János Pál pápa 1983. jan. 25-én hirdette ki.

⁴ 2Kor 11,2

leányára, akik az evangéliumi tanácsokra tett fogadalommal – az egyház közvetítésével – különleges szövetségre léptek a világ megváltójával.

Fogadjátok a megváltás szentévében ezt a hozzátok intézett üzenetet úgy, mint a szeretet szavát, melyet az egyház mond el nektek. Fogadjátok ezt az üzenetet, bárhol vagytok is: akár valamelyik szemlélődő közösség klauzúrájában, akár az apostolkodás sokrétű területén dolgoztok: missziókban, lelkipásztorkodásban, kórházakban vagy bárhol, ahol szenvedő embereken segítetek, nevelőintézetekben, iskolákban vagy egyetemeken, s végül minden egyes házatokban, ahol „Krisztus nevében összegyűlve”, azzal a tudattal éltek, hogy „Krisztus köztetek van”.⁵

Az egyháznak a megváltás jubileumi évében hozzátok szóló szeretetteljes szavai ismételjék Krisztusnak azokat a szeretetteljes szavait, melyeket mindegyiketekhez intézett, amikor kimondta a titokzatos „kövess engem” felszólítást,⁶ melyből hivatások kezdete fakadt az egyházban.

ELSŐ FEJEZET: A HIVATÁS

„Jézus rátekintett, és megszerette őt”

3. „Jézus rátekintett, és megszerette őt”,⁷ és szólt hozzá: „Ha tökéletes akarsz lenni, add el, amid van, az árát oszd szét a szegények között, így kincsed lesz a mennyben. Azután jöjj, és kövess engem!”⁸ – Noha tudjuk, hogy e szavak a gazdag ifjúnál süket fülekre találtak, tartalmuk mégis megérdemli, hogy figyelmesen végiggondoljuk, hiszen a hivatás belső struktúráját tárják elénk.

„Jézus rátekintett, és megszerette őt...” Az Üdvözítő szeretete ez, mely a megváltás isteni és emberi mélységéből fakad. Az *Atya örök szeretete* tükröződik benne, aki „úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte, hogy mindenki, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen”.⁹ A Fiú e szeretettől indítva, s az Atyától a Szentlélekben fogadva el a küldetést lett a világ megváltója. Az Atya szeretete a Fiúban mint *megváltó szeretet* mutatkozott meg. Ez a szeretet az ember és a világ megváltásának igazi ára. Krisztus apostolai mély megrendüléssel szólnak a megváltás ezen áráról: „Hiszen tudjátok, hogy nem veszendő ezüstön vagy aranyon szabadultatok ki, hanem Krisztusnak, a hibátlan és egészen tiszta báránynak a drága vére árán”¹⁰ – írta Szent Péter; Szent Pál pedig hozzáfűzi: „Nagy volt a ti váltságdíjatok.”¹¹

Az evangéliumi tanácsok útjára szólító meghívás a *Krisztus szeretetével való bensőséges találkozásból* fakad, mely szeretet megváltó szeretet. És Krisztus éppen e megváltó szeretettel hív. A hivatás struktúrájában a találkozás e szeretettel teljesen személyes. Amikor Krisztus a meghíváskor „reátok tekintett, és megszeretett titeket”, ked-

⁵ Mt 18,20

⁶ Mt 19,21; Mk 10,21; Lk 18,22

⁷ Mk 10,21

⁸ Mt 19,21

⁹ Jn 3,16

¹⁰ 1Pt 1,18

¹¹ 1Kor 6,19–20

ves szerzetesek és szerzetesnők, ez a megváltó szeretet egy meghatározott személynek szólt, s ugyanakkor *jegyesei jelleget* öltött: tudniillik *kiválasztó szeretetté* vált. Ez a szeretet átöleli az egész személyt, lelkét és testét, akár férfi, akár nő, mégpedig azt a „személyes ént”, mely egyetlen és megismételhetetlen. Ő, aki öröktől fogva átadja magát az Atyának, és a megváltás misztériumában „ajándékozta önmagát”, ő hívta meg az embert, hogy viszonzásul adja oda magát különleges szolgálattal a megváltás művében azáltal, hogy az egyház által elismert és jóváhagyott egyik közösség tagja lesz. Vajon nem csengenek egybe ezzel a meghívással Szent Pál szavai: „Nem tudjátok, hogy a ti testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma? Nem tudjátok, hogy nem vagytok a magatokéi? Nagy volt a ti váltságdíjatok!”¹²

Bizony ez így van. Krisztus szeretete, kedves testvérek és nővérek, mindegyiket megérintett a megváltásnak ugyanazzal az „árával”. Ezért legyetek annak tudatában, hogy többé már „nem vagytok a magatokéi”, hanem az övéi vagytok. Ez az új felismerés Krisztusnak a szívetek mélyéig hatoló, „szeretettel teljes tekintetéből” fakad. E tekintetre válaszoltatok, amikor őt választottátok, aki előbb választott ki mindegyiket, s meghívott a maga mérhetetlen megváltó szeretetével. Mivel „név szerint” hívott meg titeket, meghívása mindig az *ember szabadságát* szólítja meg. Krisztus ugyanis azt mondja: „ha akarod...” Ebből következően a meghívásra adott válasz mindig szabad választás eredménye. Az utat választván, melyet ő mutatott nektek, a Názáreti Jézust, a világ megváltóját választottátok.

„Ha tökéletes akarsz lenni...”

4. Ezt az utat a *tökéletesség útjának* is nevezik. Krisztus az ifjúval beszélvén azt mondja: „ha tökéletes akarsz lenni...”; így a „tökéletesség útja” mint fogalom evangéliumi eredetű. Egyébként nemde ezeket a szavakat halljuk a hegyi beszédben az Üdvözítőtől: „Legyetek tökéletesek, amint mennyei Atyátok tökéletes!”¹³ Az *ember tökéletességre hivatottságát* bizonyos mértékig az ókori és a későbbi élt bölcselők és erkölcsi tanítók is felfogták. A bibliai meghívásban azonban van valami egészen egyedülálló: nagyon sokat követel, mert Istenéhez hasonló tökéletességet állít az ember elé.¹⁴ A hivatás ebben a formában felel meg a kinyilatkoztatás teljes logikájának, mely szerint az ember *Isten képére és hasonlatosságára* teremtett. Azt a tökéletességet kell tehát keresnie, mely a hasonlóság és képmásvolt rendjében a sajátja. Ezért írta Szent Pál az efezusiaknak: „Legyetek ... Isten követői, mint szeretett gyermekek, és éljetez szeretetben, ahogyan Krisztus is szeret minket, és odaadta magát értünk jó illatú áldozati adományként az Istennek.”¹⁵

A tökéletességre szóló meghívás tehát a *keresztény hivatás* lényegéhez tartozik; ennek alapján kell értelmeznünk Krisztusnak az evangéliumi ifjúhoz intézett szavait is, melyek különleges módon kapcsolódnak a világban élő ember megváltásának misztériumához. E meghívás téríti vissza Istenhez a teremtés művét, melyet a bűn megrontott; és feladatként állítja elénk azt a tökéletességet, mely Isten elgondolása és

¹² 1Kor 6,19–20

¹³ Mt 5,48

¹⁴ Vö. Lev 19,2; 11,44

¹⁵ Ef 5,1–2

szándéka szerint az egész teremtett világnak, de különösen az embernek sajátja. Leginkább ugyanis az embernek kell *visszatérnie Istenhez és Istennek ajándékozni magát*, ha teljesen *vissza akar találni önmagához*. Ezért az örök hívás: „térj vissza hozzám, mert én megváltottalak téged”,¹⁶ és Krisztus szava: „ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el, amid van, és add a szegényeknek...” kétségtelenül bevezet minket az evangéliumi szegénység területére, amely a szerzetesi hivatás és fogadalom lényegéhez tartozik.

Ezeket a szavakat tágabb értelemben és a dolog természetét jobban közelítően is vehetjük. A názáreti mester arra inti a vele beszélgető ifjút, hogy *utasítsa* el azt az életfelfogást, melyben a birtoklás, a „nekem van” kategóriája áll az első helyen, és tegye magáévá azt az életformát, melynek középpontjában az emberi személy áll, a személy értéke, a személyes „létezés”, annak teljes „transzcendenciájával”, mely csak az embernek sajátja.

Krisztus szavainak ilyen értelmezése azonnal tág teret nyit az evangéliumi szegénység eszményének, mindenekelőtt annak a szegénységnek, mely mint evangéliumi tanács még nagyobb értéket ad a benneteket az egyház jegyéhez kapcsoló misztikus jegyességnek. Ha Krisztus szavait azon elv alapján fogjuk fel, hogy „lenni” több, mint „birtokolni” – főként, ha a birtoklást materialista és hasznossági szempontból nézzük –, akkor elérkeztünk az evangéliumi *meghívás antropológiai alapjaihoz*. Ha a civilizáció jelenlegi fejlődését nézzük, e felfedezés nagyon időszerű. Ezért aktuális a meghívás a „tökéletesség útjára”, melyet Krisztus mutatott meg. Amikor az ember a mai fogyasztói szellemiségű környezetben fájdalommal észleli, hogy legnagyobb baja a személyes „létezés” hiánya – ami emberségét a „birtoklás” sokféle formája miatt éri –, könnyebben felfogja a meghívást, mely az evangéliumban egyszer s mindenkorra hangzott el. Bizony, szeretett testvéreim és nővéreim, a meghívás, melyet a szerzetesi tökéletesség útjára lépve követtetek, az emberség gyökereit érinti, a mulandó világban élő *ember sorsának gyökerét*. A tökéletesség evangéliumi állapota nem szakít el benneteket e gyökerektől. Ellenkezőleg, ennek révén sokkal jobban elmélyülhettek abban, ami az embert emberré teszi, és a megváltás misztériumának isteni és emberi kovászával jobban át tudjátok hatni ezt a bűntől sokféleképpen terhelt emberséget.

„Kincsed lesz a mennyben”

5. A meghívás választ ad a kérdésekre: *Miért létezik az ember, és hogyan kell léteznie?* Ez a válasz az egész életnek új értelmet ad, és meghatározza annak valódi és végső jelentését. Ez az jelentés abból a csodálatos és a közvéleménnyel ellentétes evangéliumi paradoxonból fakad, mely szerint valaki elveszíti életét, ha meg akarja menteni azt; ezzel szemben, aki elveszíti életét Krisztusért és az evangéliumért, megnyeri azt, miként Márk írta.¹⁷

E szavak fényében válik teljesen érthetővé Jézus felszólítása: „Menj, add el, amid van, és add a szegényeknek, így kincsed lesz a mennyben; azután jöjj, és kövess engem.”¹⁸ A „menj” és a „jöjj, kövess engem” között szoros összefüggés van. Mondhat-

¹⁶ Iz 44,22

¹⁷ Mk 8,35; vö. Mt 10,39; Lk 9,24

¹⁸ Mt 19,21

juk, hogy az utolsó szavak fejezik ki a meghívás lényegét, azaz: az embernek Krisztus nyomába kell lépnie (ebből ered a „Krisztus követése” kifejezés). A „menj, ... add el..., add oda...” szavak, úgy tűnik, a meghívás feltételét fogalmazzák meg. E feltétel azonban nem esik a meghívás körén kívül, hanem annak benső része. Az ember emberségének új értelmét nem csupán abban ragadja meg, hogy követi Krisztust, hanem annyira ragadja meg, amilyen mértékben követi. Ha „eladja, amije van” és „odaadja a szegényeknek”, akkor megérti, hogy azok a javak és az a bőség, melyet korábban birtokolt, nem olyan kincs volt, amihez ragaszkodnia kell: hanem *a kincs a szívben van*, mely Krisztustól megkapta a képességet arra, hogy másoknak „adjon” *ön maga ajándékozásával*. Nem az a gazdag, aki birtokol, hanem az, aki „ad”, aki képes arra, hogy adjon.

Ez a közvéleménnyel ellentétes evangéliumi paradoxon nagyon jelentőssé válik. A „létezés” programja lesz: szegénynek lenni abban az értelemben, amit ennek a „létezésnek” a Názáreti Jézus adott, azt jelenti, hogy a saját emberségemben a jó sáfárja lettem, és megtaláltam a „kincset”. Ez a kincs *elpusztíthatatlan*, ugyanis az emberrel együtt átmegy az örökkévalóságba, és hozzátartozik az ember isteni eszkatológiájához. E kincs által nyeri el az ember jövő, végső sorsát Istenben. Azt mondja Krisztus: „Kincsed lesz a mennyben.” Ez a kincs nem annyira a halál utáni jutalom azokért a cselekedeteinkért, melyeket az isteni mester példáját követve tettünk, hanem inkább *eszkatologikus beteljesedése* annak, ami a cselekedetek háttérében – a szív belső „kincseben” – már itt a földön rejtőzött. Amikor Jézus a hegyi beszédben felszólított égi kincsek gyűjtésére, hozzáfűzte: „Mert ahol a kincsed, ott lesz a szíved is.”¹⁹ E szavak jelzik a keresztény hivatás eszkatologikus voltát, de még inkább annak a hivatásnak eszkatologikus jellegét, mely az evangéliumi tanácsok szerinti életben, a Krisztussal kötött lelki jegyességben valósul meg.

6. *E meghívás struktúrája* – amint azt az ifjú szavaiból a szinoptikusoknál²⁰ kihámozhatjuk – akkor tűnik elő, amikor az ember saját emberségének alapvető *kincset* annak a „kincsnak” a távlatában fedezi fel, amely a mennyben az emberé. Ebben a távlatban saját emberségünk alapvető kincse összekapcsolódik azzal, hogy „önmagunkat adva létezzünk”. E meghívásban a közvetlen vonatkoztatási pont *Jézus Krisztus élő személye*. A tökéletesség útjára szóló hívás tőle és általa a Szentlélekben nyer formát, aki új és új személyeket – férfiakat és nőket, életük különböző szakaszában, főleg fiatal korokban – tanít meg mindarra, amit Krisztus mondott;²¹ nevezetesen arra, amit az ifjúnak mondott, aki kérdezte tőle: „Mester, mi jót kell tennem, hogy eljussak az örök életre?”²² Krisztus válaszából – aki az őt kérdezőre „ránézett, és megszerette” – a *megváltás misztériumának* hatékony kovásza átjárja annak tudatát, szívét és akaratát, aki őszintén és igazságban keres.

Az evangéliumi tanácsok útjára szóló hívás ily módon mindig Istentől indul: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, és arra rendelvelek, hogy elmenjete és gyümölcsöt hozzatok, és gyümölcsötök maradandó legyen.”²³

¹⁹ Mt 6,19–21

²⁰ Vö. Mt 19,21; Mk 10,21; Lk 18,22

²¹ Jn 14,26

²² Mt 19,16

²³ Jn 15,16

Maga a meghívás, mellyel az ember igazán felfedezi az ajándékozás evangéliumi törvényét, s amely emberségébe van írva, ajándék! Ajándék, telve az evangélium mélységével, ajándék, melyben a megváltás misztériumának isteni és emberi lényege ragyog a világra. „A szeretetnek nem az a lényege, hogy mi szeretjük Istent, hanem hogy ő szeret minket, és elküldte a Fiát bűneinkért engesztelésül.”²⁴

MÁSODIK FEJEZET: AZ ISTENNEK SZENTEELTSÉG

A szerzetesi fogadalom a keresztségi Istennek szenteeltség „tökéletesebb” kifejezése

7. Hivatásokat elvezetett benneteket a szerzetesi fogadalomhoz, mellyel az egyház szolgálata által Istennek szentelt személyek és egy meghatározott szerzetes közösség tagjai lettetek. Ezért az egyház is úgy tekint rátok, mint „megszentelt” személyekre, akik *Jézus Krisztusban Istennek szentelődtek*, hogy egyedül az övéi legyenek. Ez az elkötelezettség meghatározza helyeteket az egyház nagy közösségében, Isten népében. Ugyanakkor Isten népének mindent felölelő küldetéséhez rendelkezésre bocsátja a lelki és természetfeletti energia forrásait: az életnek, a tanúságtételnek és az apostolkodásnak sajátos formáját a szerzetesi közösségek küldetéséhez, mivoltához és lelki örökségéhez való hűségben. Isten népének egyetemes küldetése Krisztus messiási küldetésében gyökerezik – aki próféta, pap és király –, és mi ebből *különböző módokon részesülünk*. A részesedés módja a „megszentelt” személyek estében megfelel annak a formának, ahogyan Krisztushoz tartoztok. E hozzá tartozás mélységét és erejét maga a szerzetesi fogadalom határozza meg.

A szerzetesi fogadalom új kapcsolatot teremt a Szentháromság egy Isten és az ember között Jézus Krisztusban. E kapcsolat abból az *alappvető kötelelkből* ered, melyet a *keresztség szentsége* létesített. A szerzetesi fogadalom „a keresztségi Istennek szenteeltségben gyökerezik, és annak tökéletesebb kifejezése”.²⁵ Ily módon tartalmának lényege szerint új odaadássá lesz: az emberi személy Istennek adja és szenteli magát, akit mindenek felett szeret. A fogadalom által vállalt kötelezettség – tudniillik, hogy a tisztaság, a szegénység és az engedelmisség evangéliumi tanácsait szerzetes családok szabályaiban meghatározott módon megtartjátok – *kifejezi*, hogy teljesen Istennek vagytok szentelve, ugyanakkor segítség ahhoz, hogy ezt meg tudjátok valósítani. Ez határozza meg az Istennek szentelt személyek tanúságtételének és apostolkodásának sajátos formáját is. Mindazonáltal ennek a szabad és tudatos *odaszentelettségnek* és mindannak gyökereit, ami belőle következik – az *önátadásnak, mellyel valaki Istené lett* –, a keresztségben kell keresnünk, mely elvezet minket a húsvét misztériumához, mint a krisztusi megváltás csúcsához és középpontjához.

Hogy a szerzetesi fogadalom lényegét egészen világosan láthassuk, segítségül kell hívnunk Szent Pálnak a Rómaiakhoz írt levelében található megindító szavait: „Vagy nem tudjátok, hogy akik Krisztus Jézusban megkeresztelkedtünk, az ő halálában keresztelkedtünk meg? A keresztségben ugyanis eltemetkeztünk vele együtt a halálba, hogy miként... Krisztus..., mi is új életre keljünk”; „...a régi embert bennünk

²⁴ 1Jn 4,10

²⁵ PC 5; vö. EE 5 sk.

azért feszítették vele együtt a keresztre..., hogy ne szolgáljunk többé a bűnnek”; „ezért tekintétek magatokat is úgy, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek Jézus Krisztusban.”²⁶

A keresztségben gyökerező szerzetesi fogadalom a szentség erejéből „új eltemetkezés Krisztus halálába”: új a lélek tudatossága és szándékossága miatt; új a szeretet és a meghívás miatt; új a szüntelen „megtérés” miatt. Ez a „halálba való eltemetkezés” hozza létre azt, hogy a „Krisztussal együtt eltemetkezett ember”, „*miként Krisztus, új életet éljen*”. Mint legmélyebb alapra, a megfeszített Krisztusra támaszkodik mind a keresztségi Istennek szenteltség, mind az evangéliumi tanácsok fogadalma, mely – a II. Vatikáni Zsinat szavaival – „különleges megszenteltséget ad”; s mely egyszerre *halál és szabadulás*. Szent Pál mondja: „Úgy tekintétek magatokat, hogy meghaltatok a bűnnek”; ugyanakkor ezt a halált „a bűn szolgaságából való szabadulásnak” nevezi. Ebből a szerzetesi megszenteltségből, mely a keresztség szentségén alapszik, fakad elsősorban az új élet „Istenért Jézus Krisztusban”.

Így tehát az evangéliumi tanácsokra tett fogadalommal sokkal érettebben és tudatosabban „*vetjük le a régi embert*”, „*és öltjük magunkra az új embert*, aki az Istenhez hasonlóvá alkotott, megigazult és szent teremtmény” – hogy ismét Szent Pál szavaival éljünk.²⁷

A jegyesi szeretet szövetsége

8. Így tehát, kedves testvérek és nővérek, ti valamennyien, akik az egész egyházban az evangéliumi tanácsokra tett fogadalmatok szövetségében éltek, megváltásunk szentévében *újra tudatosítatok*, hogy különleges módon *részesültök* a Megváltó *kereszthalálában*. Részesedést mondunk, melynek erejében vele együtt feltámadtatok, és szüntelenül feltámadtok egy új életre. Az Úr valamennyieteknek mondja, amit egykor Izajás próféta által mondott: „Ne félj, mert *megváltottalak*, és neveden szólítottalak; az enyém vagy!”²⁸

Az evangéliumi felszólítás: „Ha tökéletes akarsz lenni..., kövess engem”,²⁹ az isteni mester szavaiból áradó világossággal vezet és irányít minket. A megváltás mélységéből fakad Krisztus hívása, és ebben a mélységben érinti meg az emberi szívet is; s *a megváltás kegyelmének erejéből* fakadó üdvözítő hívás a meghívott lélekben az evangéliumi tanácsokra tett fogadalomban ölt formát. Ebben a formában hangzik el a megváltó szeretet hívására adott válaszotok; s e válasz is szeretettel teljes: tudniillik *önátadó szeretettel*, mely az Istennek szentelődés, azaz az *egész személy odaadásának belső ereje*. Izajás szavai: „*megváltottalak – az enyém vagy*” ezt a szeretetet pecsételik meg, az Istennek szóló teljes és kizárólagos önátadás szeretetét.

Ily módon jön létre a sajátos jegyesi szeretetszövetség, s benne szüntelenül visszhangzanak az Izraelhez intézett szavak, melyet „az Úr kiválasztott magának... tulajdonául”.³⁰ Ugyanis minden Istennek szentelt emberben az új és örök szövetség

²⁶ Róm 6,3–4.6.11

²⁷ Vö. Ef 4,22–24

²⁸ Iz 43,1

²⁹ Mt 19,21

³⁰ Zsolt 135,4

„Izraelje” választatik ki. Az egész messiási nép, az egész egyház *nyer kiválasztást minden emberben*, akit Isten ebből a népből kiválaszt magának; mondom, minden emberben, aki *mindenkiért* Istennek szenteli magát, hogy egyedül az övé legyen. Igaz ugyan, hogy senki, még a legszentebb ember sem ismételheti meg Krisztus szavait: „értük szentelem magam”,³¹ e megváltó szavak erejéből mégis mindenki, aki ajándékozó szeretettel Istennek ajánlja magát, hogy egyedül az övé legyen, a hit által e szavak körén belül élhet.

Nemde, erre buzdítanak minket Szent Pálnak a Rómaiakhoz írt levelében található szavai, melyeket gyakran ismételtünk, és melyekről gyakran elmélkedünk: „Testvérek, Isten irgalmára kérlek benneteket: adjátok testeteket élő, szent, Istennek tetsző áldozatul. Ez legyen szellemeitek hódolata.”³² E szavakban szinte visszhangznak a messzeségből annak igéi, aki a világba lépve emberré lett, és így szólt az Atyához: „*Emberi testet alkottál nekem...*, íme, eljövök Istenem, hogy teljesítsem akaratomat!”³³

Mélyedjünk el tehát – megváltásunk jubileumi évével kapcsolatban – Krisztus testének és lelkének misztériumában, mely minden megváltói és jegyesi szeretet forrása; azért jegyesi, mert megváltói. *Szeretetből adta magát áldozatul*, szeretetből adta oda testét a világ bűneiért. A szerzetesi fogadalommal elmerülve a Megváltó húsvéti misztériumában, teljesen odaadó szeretettel akarjátok odaadni testeteket és lelketeket áldozatul, amire Szent Pál a Rómaiakhoz írt levelében buzdít: „Adjátok magatokat áldozatul.”³⁴ Ily módon a szerzetesi fogadalomban megjelenik annak a *szeretetnek a hasonmása*, amely *Krisztus szívében* egyszerre megváltói és jegyesi szeretet. Ennek a szeretetnek kell mindannyiatokból kiáradnia, kedves testvérek és nővérek, annak a *különleges Istennek szenteltségnek* a forrásából, mely – a keresztség szentségére alapulva – Krisztusban és az egyházban a *ti új életetek kezdete: az új teremtés kezdete*.

Bárcsak ezzel a szeretettel együtt mélyebben át tudnátok élni *annak örömét, hogy egyedül Istenéi vagytok*; hogy a Szentháromságnak, az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek különleges öröksége vagytok. Gyakran ismételtétek a zsoltaros isteni sugalmazású szavait: „Ki másom lehetne az égben? Nálad nélkül semmi örömöm a földön. Testem és szívem elenyészik, de sziklám és osztályrészem örökre az Isten.”³⁵ Vagy ezeket: „Így szóltam az Úrhoz: Én Uram vagy te, nélküled semmi sem jó nekem. Az Úr az én örökrészem és kelyhem része, te tartod kezekben sorsomat.”³⁶

Annak tudata, hogy Jézus Krisztusban, a világ megváltójában, az egyház völegényében Istenéi vagytok, *legyen pecsét a szíveteken*, a gondolataitokon, szavaitokon és cselekedeteiteken, a bibliai menyasszonyén.³⁷ Amint jól tudjátok, Krisztusnak ezt az izzó és mélységes ismeretét napról napra megadja, és erősíti benneteket a személyes, a közösségi és liturgikus imától áthatott életeteket, mely szerzetesi közösségeitek sajátja. Éppen ezért azok a szerzetesek, akik teljesen a szemlélődő imádságnak szentelték

³¹ Jn 17,19

³² Róm 12,1

³³ Zsid 10,5.7

³⁴ Róm 12,1

³⁵ Zsolt 73,25–26

³⁶ Zsolt 16,2.5.

³⁷ Vö. Én 8,6

magukat, hatékony és erős támaszai azoknak a testvéreiknek, akik az apostolkodásban tevékenykednek. A tudat, hogy Krisztuséi vagytok – mintegy a megváltás misztériumának kulcsával kinyitva – *tárja ki* lelketeket, gondolataitokat és cselekedeteiteket minden fájdalom, nyomorúság és remény előtt, amit a világban és az emberekben tapasztaltok, akik között evangéliumi Istennek szenteltségeitek különleges jele Isten jelenlétének, „akinek mindenek – akiket az ő láthatatlan országa magában foglal – élnek”.³⁸

A „kövess engem” szavak, melyeket Krisztus kimondott, amikor, kedves testvérek és nővérek, „rátok tekintett és megszeretett” titeket, ezt is jelentik: legyen részed minél teljesebben és hatékonyabban annak az „új teremtésnek” a *formálásában*,³⁹ melynek meg kell jelennie a világ megváltásából az igazság – Krisztus húsvéti misztériumának bőségéből munkálkodó – Lelkének erejével.

HARMADIK FEJEZET: AZ EVANGÉLIUMI TANÁCSOK

A megváltás rendje

9. A fogadalom révén mindegyiketek előtt feltárul az evangéliumi tanácsok útja. Az evangéliumban ugyanis többször találkozunk olyan buzdításokkal, melyek meghaladják a parancsolat határait azáltal, hogy nem csupán azt mutatják meg, ami „kötelező”, hanem azt is, ami „jobb”. Ilyen buzdítás: ne ítélj, adj kölcsönt viszonzást nem várva, tegyetek eleget annak, aki kér vagy kíván valamit tőletek, hívd lakomára a szegényeket, bocsássatok meg az embereknek,⁴⁰ és más hasonló. Ha a hagyomány szerint az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom három dologra, *a tisztaságra, a szegénységre és az engedelmségre összpontosul*, úgy tűnik, e hagyomány eléggé rávilágít fontosságukra, mint az üdvrend fő, és bizonyos értelemben „összefoglaló” mozzanataira. Mindaz, ami az evangéliumban tanácsként elhangzik, abba az útba torkollik, melyre Krisztus hív, mondván: „kövess engem!” De ezt az utat a tisztaság, a szegénység és az engedelmség „*krisztusközpontúvá*” teszi, és ráüti a megváltás egész rendjének pecsétjét.

Ennek a rendnek természetéhez tartozik a világmindenség *átalakítása az emberi szív által*, a lélek mélyéből: „A természet sóvárogva várja Isten fiainak megnyilvánulását... abban a reményben, ...hogy a mulandóság szolgai állapotából majd felszabadul az Isten fiainak dicsőséges szabadságára.”⁴¹ Ez az átalakulás együtt jár azzal a szeretettel, melyet Krisztus hívása áraszt az ember szívébe; azzal a szeretettel, mely a megszenteltség lényegét adja: mellyel egy férfi vagy nő, a keresztség szentségének megszenteltségén alapuló szerzetesi fogadalommal Istennek szenteli magát. Magának a megváltás rendjének alapjait fedezhetjük fel, ha olvassuk Szent János első levelelének szavait: „Ne szeressétek a világot, sem azokat, amik a világban vannak. Ha valaki szereti a világot, az Atya szeretete nincs benne; mert minden, ami a világban

³⁸ Vö. Lk 20,38

³⁹ 2Kor 5,17

⁴⁰ Vö. Mt 7,1; Lk 6,35; Mt 5,40–42; Lk 14,13–14; Mt 6,14–15

⁴¹ Róm 8,19–21

van, a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége; mindez nem az Atyától, hanem a világból való. Elmúlik a világ is és a kívánsága is; aki pedig megteszi Isten akaratát, megmarad örökre.”⁴²

Kedves testvérek és nővérek, a szerzetesi fogadalom szívetekbe oltja az *Atya szeretetét*, azt a szeretetet, amely Jézusnak, a világ megváltójának szívében van. Ez a szeretet átöleli a világot és *mindent, ami benne az Atyától való*; s arra törekszik, hogy legyőzzön mindent, „ami nem az Atyától való”. Arra törekszik, hogy legyőzze a hármas kívánságot. „A test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége” az ember bensőjéhez tapad, mint annak az *eredendő bűnnek az öröksége*, mely az ember szívében sokszorosan eltorzította a kapcsolatot az Isten által teremtett és az ember uralmára bízott világgal.⁴³

A megváltás rendjében a tisztaság, a szegénység és az engedelmisség evangéliumi tanácsai a leghatásosabb eszközök arra, hogy az ember szívében átformálódjék ez a „világgal” való kapcsolat: mind a külső világgal, mind azzal a saját „énnel”, mely bizonyos módon a fő alkotórésze a bibliai értelemben vett „világnak”, amennyiben belőle fakad mindaz, „ami nem az Atyától való”.

Szent János fentebb idézett első levele alapján könnyen belátható, hogy a három evangéliumi tanácsnak milyen nagy jelentősége van a megváltás egyetemes rendjében. Ugyanis az *evangéliumi tisztaság* segít bennünket, hogy benső életünkben átalakítsunk mindent, ami a test kívánságából ered; az *evangéliumi szegénység* segít átformálni mindazt, ami a szemek kívánságából ered; végül az *evangéliumi engedelmisség* eredményezi azt, hogy helyesbítsunk mindent, ami az ember szívében az élet kevélységéből ered. Mindezeket figyelembe véve szándékosan beszélünk a győzelemről, mint átalakulásról, mert a megváltás egész rendjét írják körül azok a szavak, melyeket Krisztus főpapi imájában az Atyához intézett: „Nem azt kérem tőled, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól.”⁴⁴ Az evangéliumi *tanácsok* lényegükönél fogva „a teremtés megújítását” szolgálják: a világnak úgy kell az ember hatalma alá kerülnie, hogy maga az ember tökéletesen átadhassa magát az Istennek.

Részesedés Krisztus önküresítésében

10. Az evangéliumi tanácsok tüzetesebb vizsgálata újabb összefüggést tár fel a tanácsok és a megváltás rendje között. Tudjuk, hogy a megváltás üdvrendje Krisztus húsvéti misztériumában éri el tetőpontját, melyben a halál által történő *önkiüresítés* és a *feltámadás* által nyert új élet összekapcsolódik. Az evangéliumi tanácsok követésében mélységesen tükröződik a húsvéti misztérium e kettőssége:⁴⁵ benne van alapfeltételként mindannak kioltása, ami bennünk bűn vagy annak következménye, és a képesség, hogy *naponta újjászülessünk* az emberi lélek mélyén rejlő *magasabbrendű jóra*. Ez a jó a kegyelem hatására mutatkozik meg, melynek fogadására különösen a tisztaság, a szegénység és az engedelmisség gyakorlása teszi készsé az ember lelkét.

⁴² 1Jn 2,15–17 (A *Vetus Latina* szerint, amelyből az egyházatyák és az aszketika nagy hagyománya fakadt.)

⁴³ Vö. Ter 1,28

⁴⁴ Jn 17,15

⁴⁵ Vö. PC 5.

A megváltás egész rendje azáltal valósul meg, hogy minden szentség elsődleges létesítője, a *Szentlélek*, titokzatos módon indítja és irányítja az ember lelkét. Kedves testvérek és nővérek, az evangéliumi tanácsokra tett fogadalmatok ezen az úton nyit tág teret nektek az „új teremtés” számára,⁴⁶ mely a megváltás rendje szerint a *ti emberi „énetekben”* bontakozik ki, és emberi énetek révén érvényesül az egyéni és a közösségi kapcsolatokban is; s egyúttal megjelenik az emberiségben, mely az Istentől teremtett világnak része: annak a világnak része, melyet az Atya „újra” szeret örök Fiában, a világ megváltójában.

Erről a Fiúról mondja Szent Pál: „Ő mint Isten... szolgálai alakot öltött, *kiüresítette önmagát*, és hasonló lett az emberekhez.”⁴⁷ Az evangéliumi tanácsok követéséhez tartozó önküresítés teljesen krisztocentrikus. Ezért a názáreti mester kimondottan *a keresztet jelöli meg követése feltételeként*. Ő, aki valamikor mindannyiatokat hívott: „kövess engem”, azt is mondta: „aki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát, vegye fel keresztjét, és úgy kövessen engem” (tudniillik: lépjen a nyomomba).⁴⁸ Ezt minden hallgatójának, nem csupán tanítványainak mondta. Az *önmehtagadás törvénye* tehát a keresztény hivatás lényegéhez tartozik. Kiváltképpen annak a hivatásnak lényegéhez, mely az evangéliumi tanácsok fogadalmához kapcsolódik. Azok számára tehát, akik ennek a hivatásnak útjára léptek, teljesen érthetővé válnak a Filippiekhez írt levélben olvasható súlyos szavak: „Érte mindent elvettem, sőt szemétnek tekintetem, csakhogy Krisztust elnyerhessem, és hozzá tartozzam.”⁴⁹

Az önmehtagadás – mely a Kálvária misztériumának visszfénye – szükséges ahhoz, hogy valaki teljesen a megfeszített és feltámadt Krisztushoz tartozzék; olyan lemondásról van itt szó, melyben az ember teljesen felismeri embersége misztériumát, és megerősíti azzal a csodálatos fejlődéssel, melyről ugyanaz az apostol másutt szól: „Bár a külső ember romlásnak indult bennünk, a belső napról napra megújul.”⁵⁰ Ily módon a megváltás rendje kiárasztja a megváltás misztériumának erejét az emberi lét területére, azokra, akik szabadon követik Krisztus hívását az evangéliumi tanácsok szerint; a tiszta, a szegény és az engedelmes életre.

NEGYEDIK FEJEZET: TISZTASÁG, SZEGÉNYSÉG, ENGEDELMESSÉG

Tisztaság

11. A hivatás húsvéti jellege az egyes tanácsoknak megfelelően különböző szempontok szerint mutatkozik meg.

Ugyanis a megváltás rendjének mértéke szerint kell értékelni és élni azt a *tisztaságot*, melyet a szegénységgel és az engedelmességgel együtt fogadtatok; ebben nyer választ Krisztus hívó szava: „Van, aki önként mond le a házasságról *a mennyek országá-*

⁴⁶ Vö. 2Kor 5,17

⁴⁷ Fil 2,6–7

⁴⁸ Mk 8,34; Mt 16,24

⁴⁹ Fil 3,8–9

⁵⁰ 2Kor 4,16

gáért. Aki fel tudja fogni, fogja fel!”⁵¹ Előzőleg Krisztus határozottan kijelentette: „Nem mindenki érti ezt, csak akinek megadatott.”⁵² Erről szól Szent Pál is a Korintusiakhoz írt levelében.⁵³ Ez a tanács elsősorban az emberi szív szeretetére irányul. A szegénység és főként az engedelmesség a szerzetesi fogadalomból a megváltói szeretetet emeli ki, a tisztaság pedig ennek a szeretetnek inkább a *jegyési jellegét*. Nyilvánvaló, hogy itt arról a tisztaságról van szó, mellyel „önként mond le valaki a házasságról”; a szüzesség a Megváltó iránti jegyesi szeretet kifejezője. Ebben az értelemben tanít az apostol: „Aki férjhez adja hajadon leányát, jól teszi, aki pedig nem adja férjhez, még jobban teszi.”⁵⁴ „A nőtlennek *arra van gondja, ami az Úré*: hogyan járjon az Úr kedvében”;⁵⁵ és „a nem házas asszony és a szűz *arra gondol, ami az Úré*, hogy testben és lélekben szent legyen.”⁵⁶

Sem Krisztus, sem Szent Pál szavaiból nem következik a házasság lebecsülése. A tisztaság evangéliumi tanácsa csak utal arra a különleges lehetőségre, melyet az ember számára – legyen az férfi vagy nő – Krisztus, az „Úr” Jézus iránti *jegyési szeretet* kínál. Hogy valaki „önként lemond a házasságról a mennyek országáért”, az nem csupán szabad lemondás a házasságról és a családi életről, hanem *karizmatikus döntés*, mely Krisztust választja egyedüli és kizárólagos jegyesként. Ez a választás nem csupán azt teszi lehetővé, hogy valakinek „*arra legyen gondja, ami az Úré*” hanem – mert ez a „mennyek országáért” történik – Isten *eszkatologikus országát* minden ember számára közel hozza a kor körülményei szerint, sőt bizonyos mértékben jelenvalóvá is teszi ebben a világban.

Ezáltal az Istennek szentelt személyek megvalósítják a megváltás egész rendjének legbensőbb célját: közelebb hozni Isten országát, mely természete szerint végső és *eszkatologikus*. A tisztasági fogadalommal Istennek szentelt személyek részt kapnak a megváltás rendjében, mert azzal, hogy *szabadon lemondanak* a házasság és a családi élet örömeiről, másrészt azáltal, hogy „magukat házasságra alkalmatlanná tették a mennyek országáért”, e mulandó világba hozzák az *eljövendő feltámadás* és az örök élet *üzenetét*;⁵⁷ az életét, mely Istenhez kapcsol a boldogító színelátásban és az emberi szív minden szeretetét magában foglaló és átható szeretetben.

Szegénység

12. A szegénységre vonatkozóan mennyire kifejezőek a Korintusiaknak írt második levél szavai, melyek gondosan összefoglalják mindazt, amit erről az evangéliumban hallunk! „Ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét, mert *értetek szegény lett, jóllehet gazdag volt, hogy az ő szegénysége által ti meggazdagodjatok.*”⁵⁸ E szavak értelmében a szegénység Jézus Krisztus megváltói kegyelmének belső struktúrájához tartozik. A szegénység nélkül érthetetlen az isteni ajándékozás misztériuma, melyben

⁵¹ Mt 19,12

⁵² Mt 19,11

⁵³ Vö. 1Kor 7,28–40

⁵⁴ 1Kor 7,38

⁵⁵ 1Kor 7,32

⁵⁶ 1Kor 7,34

⁵⁷ Vö. Lk 20,34–36; Mt 22,30; Mk 12,25

⁵⁸ 2Kor 8,9

az ember részesült; ez az ajándékozás Jézus Krisztusban valósult meg. Az *evangéliumban központi helyet* foglal el a szegénység, a meghirdetett nyolc boldogság közül az első: „Boldogok a lélekben szegények.”⁵⁹ Az evangéliumi szegénységben tárul fel az egész titok, „mely öröktől fogva el volt rejtve Istenben”.⁶⁰ Csak akik ily módon szegények, csupán ők képesek bensőleg megérteni annak szegénységét, aki végtelenül gazdag. Krisztus szegénysége Isten végtelen gazdagságát rejti, sőt annak tévedhetetlen bizonyága. A gazdagság ugyanis, tudniillik maga az istenség, semmiféle teremtett jóban nem tud megfelelő módon megnyilvánulni. Kizárólag a szegénységben fejezheti ki magát, s ezért megfelelő módon *csak a szegények*, tudniillik a lélekben szegények *érthetik meg*. Közöttük Krisztus, az Istenember az első, ő, „aki gazdag volt és szegénnyé lett”. Ő nemcsak tanítója, hanem hirdetője és keze az *megváltó szegénységnek*, mely megfelel Isten végtelen gazdagságának és kegyelme kimeríthetetlen erejének.

Ezért az is igaz – miként az apostol mondja –, hogy „mi az ő szegénysége által váltunk gazdaggá”. A mester ugyanis *annak a szegénységnek a hirdetője, mely gazdagít*. Éppen ezért mondta az evangéliumi ifjúnak: „Add el, amid van..., oszd szét..., és maradandó kincsed lesz a mennyben.”⁶¹ E szavakban felszólítás van: saját szegénységedből gazdagodjanak mások; e felszólítás mélyén rejlik Isten végtelen gazdagságának bizonyága, azé a gazdagságé, mely az ember lelkébe árasztott kegyelem titkában magában az emberben éppen a szegénység által forrást fakaszt, hogy mások gazdagodhassanak; e forrás nem vethető össze az anyagi javak semmiféle bőségével; e forrásból, miként Istentől, úgy árad a jó mások számára. Ez az ajándékozás valósul meg Krisztus misztériumában, aki „szegénységével gazdaggá tett minket”. Az evangélium lapjain látható, hogy e gazdagítás hogyan halad előre és éri el csúcspontját a húsvéti eseményben: Krisztus ugyanis, aki a kereszthalálban a legszegényebb, ugyanaz, aki feltámadása által az új élet teljességével mérhetetlenül gazdaggá tett minket.

Kedves testvérek és nővérek, ti, akik az evangéliumi fogadalom révén lélekben szegények vagytok, vállaljátok egész életetek folyamán *Krisztusnak ezt az üdvözítő szegénységét*: napról napra érlelődjék ez bennetek! „Elsősorban Isten országát és annak igazságát keressétek...”, és a továbbiakat „mind megkapjátok hozzá”.⁶² Bárcsak bennetek és általatok beteljesednék a szegények, a lélekben szegények⁶³ számára ígért evangéliumi boldogság!⁶⁴

Engedelmisség

13. Krisztus „mint Isten, az Istennel való egyenlőséget nem tartotta olyan dolognak, amelyhez feltétlenül ragaszkodnia kell, hanem szolgálai alakot öltött, kiüresítette

⁵⁹ Mt 5,3

⁶⁰ Ef 3,9

⁶¹ Mt 19,21; vö. Mk 10,21; Lk 18,22

⁶² Mt 6,33

⁶³ Vö. Mt 5,3

⁶⁴ Vö. Lk 6,20

magát, és hasonló lett az emberekhez. Külsejét tekintve olyan lett, mint egy ember. Megalázta magát, és *engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.*"⁶⁵

Szent Pálnak a Filippiekhez írt leveléből e sorok a megváltás lényegét érintik. Ebben az igazságban Jézus Krisztus engedelmissége különleges és meghatározó módon található meg. Ezt csak megerősítik a Rómaiakhoz írt levél szavai: „Ahogy egy embernek engedetlensége miatt mindnyájan bűnössé váltak, egynek engedelmisségéért meg is igazultak.”⁶⁶

Az engedelmisség evangéliumi tanácsa Krisztus „mindhalálig” tartó engedelmisségéből eredő meghívás. Mindazok, akik Krisztus „kövess engem” felszólítására ezt a meghívást elfogadták, elkötelezték magukat – amint a zsinat tanítja – *Krisztus követésére*, aki „a kereszthalálig tartó engedelmissége által az embereket megváltotta és megszentelte”.⁶⁷ Akik az engedelmisség evangéliumi tanácsát követik, eljutnak az üdvösség belső rendjének lényegéhez. E tanácsot megvalósítván különleges módon kívánnak részesülni annak az „egynek” engedelmisségében, akinek engedelmissége által „oly sokan lettek megigazultakká”.

Nyugodtan mondhatjuk, hogy mindazok, akik az engedelmisség tanácsa szerint akarnak élni, különleges módon ütközőponttá válnak a *gonoszság misztériuma*⁶⁸ és a *megigazulás, valamint az üdvözítő kegyelem misztériuma* között. Ebben a „helyzetben” hordozzák az emberi természet bűnre való hajlamának gyökereit, az „élet kevélységének” minden következményével, a túlzott önszeretetből fakadó uralomvágygal és szolgálatmegtagadással, ugyanakkor az engedelmisség fogadalmával *eltökélték magukat*, hogy Krisztushoz hasonlóvá *alakulnak*, aki „engedelmisségével az embereket megváltotta és megszentelte”. Arra törekszenek, hogy az engedelmisség tanácsában megtalálják feladatukat Krisztus megváltói művében, és megtalálják saját megszentelődésük útját.

Ezt az utat jelölte meg Krisztus az evangéliumban, amikor gyakran szólt az *Atya akaratának teljesítéséről*, annak állandó kereséséről: „Az én eledelem, hogy annak akaratát teljesítsem, aki küldött, és elvégezzem, amit rám bízott.”⁶⁹ „Mert nem a magam akaratát keresem, hanem annak akaratát, aki küldött.”⁷⁰ „Aki küldött, velem van, nem hagyott magamra, mert mindig azt teszem, ami tetszésére van.”⁷¹ „Nem azért szálltam alá a mennyből, hogy a magam akaratát tegyem, hanem annak akaratát, aki küldött.”⁷² Ez az Isten akaratának teljesítésére irányuló készség emlékezetünkbe idézi a zsolttáros messiási vallomását: „A könyvtekericsben rólam írva áll, *hogy teljesítsem akaratodat*. Parancsod, Istenem, örömmel tölti el szívemet.”⁷³

A Fiúnak ez az – örömteljes – engedelmissége a szenvedésben és a kereszten éri el tetőpontját: „Atyám, ha akarod, kerüljön el ez a kehely, de ne az én akaratom telje-

⁶⁵ Fil 2,6–8

⁶⁶ Róm 5,19

⁶⁷ PC 1.

⁶⁸ Vö. 2Tessz 2,7

⁶⁹ Jn 4,34

⁷⁰ Jn 5,30

⁷¹ Jn 8,29

⁷² Jn 6,38

⁷³ Zsolt 40,8–9; vö. Zsid 10,7

süljön, hanem a tiéd!”⁷⁴ Krisztus már a Getszemáni-kerti imában kész volt elfogadni az Atya akaratát, *eltöltötte a fájdalom teljessége*, és ez változott „a halálig, a kereszthalálig” tartó engedelmisséggé, melyről Szent Pál beszél.

Az Istennek szentelt személyek az engedelmisségi fogadalom révén alázasosan elszánják magukat arra, hogy elsősorban a Megváltó engedelmisségét akarják követni. Jóllehet Isten akaratának elfogadása és törvénye iránti engedelmisség a *keresztény élet bármely állapotának* alapfeltétele, mégis a „szerves állapotban”, a „tökéletesség állapotában”, az engedelmisség fogadalma, kedves testvérek és nővérek, mindegyiket lelkében megerősíti annak a *szoros kapcsolatnak kötelezettségét*, mely benneteket a „mindhalálig engedelmes” Krisztushoz fűz. Mivel pedig Krisztusnak ez az engedelmissége a megváltás művének benső és lényegi része, amint azt az apostol idézett szavai tanúsítják, ezért az engedelmisség evangéliumi tanácsának megvalósításában meg kell látnunk a megváltás rendjének *sajátos mozzanatát*, mely egész hivatásokat átthatja az egyházban.

Ebből fakad, hogy valaki „feltétlenül készsége legyen a Szentlélek iránt”, aki elsősorban az egyházban tevékenykedik, mint azt elődünk, VI. Pál *Evangelica testificatio* kezdetű apostoli buzdításában írta, de ugyanez tűnik ki szerzetesi közösségeitek konstitúcióiból is. Ebből fakad az a *szerzetesi önálávetés*, mellyel az Istennek szentelt személyek a hit szellemében a törvényes előjáróik iránt viseltetnek, akik Isten helyettesei. Erre vonatkozóan fontos figyelmeztetést találunk a Zsidóknak írt levélben: „Engedelmeskedjétek előjáróitoknak, és kövessétek őket, mert ők vigyáznak rátok abban a tudatban, hogy számot adnak lelketekről.” A levél szerzője hozzáfűzi: „...hogy örömmel tehessék, nem sóhajtozva, mert az nem válnék javatokra.”⁷⁵

Az előjárók a maguk részéről vegyék fontolóra, hogy a szolgálat szellemében kell élniük a hatalommal, melyet az egyház hivatala rájuk bízott; legyenek mindig készségesek és hallgassák meg testvéreiket, hogy jobban megértsék, mit kíván az Úr mindegyiküktől, ugyanakkor szigorúan ragaszkodjanak döntés és rendelkezés dolgában ahhoz, amit megfelelőnek látnak.

Az így értelmezett alárendeltségből és engedelmisségből ered a *szolgálat lelkiülete*, mely egész életeteket az *Emberfia példájához* igazítja, aki „nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért”.⁷⁶ Jézus anyja az anyagi üdvözlet és a megtestesülés döntő pillanatában, kezdettől fogva bekapcsolódott a megváltás üdvözítő rendjébe, amikor mondotta: „Íme az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint.”⁷⁷

Ne felejtsetek ezenkívül, kedves testvérek és nővérek, hogy az az engedelmisség, amellyel fenntartás nélkül Istennek szenteltétek magatokat az evangéliumi tanácsok fogadalmában, a *belső szabadság egyedülálló jele*, miként Krisztus szabadságának

⁷⁴ Lk 22,42; vö. Mk 14,36; Mt 26,42

⁷⁵ Zsid 13,17

⁷⁶ Mk 10,45

⁷⁷ Lk 1,38

végleges kifejezője az ő „mindhalálíig” való engedelmessége: „Odaadom életemet, hogy majd újra visszavegyem. Nem veszi el tőlem senki, magam adom oda.”⁷⁸

ÖTÖDIK FEJEZET: AZ EGYHÁZ IRÁNTI SZERETET

Tanúságtétel

14. Megváltásunk jubileumi évében az egész egyház meg akarja *újítani szeretetét Krisztus iránt*, aki a világ és az emberek megváltója, a mi Urunk és isteni vőlegény. Ezért tekint rátok ebben a szentévben különös figyelemmel, kedves testvérek és nővérek, akik mint Istennek szentelt személyek, különleges helyet foglaltok el Isten népének egyetemes közösségében és a helyi közösségekben. Ha az egyház azt kívánja, hogy a rendkívüli szentév kegyelme révén megújuljon *a ti Krisztus iránti szeretetek is*, ezt annak tudatában teszi, hogy az egyesek szeretete *Isten egész népének* javára válik. Az egyház tudja, hogy a szeretetben, melyet Krisztus a neki szentelt személyektől kap, az egész test szeretete szól a vőlegénynek, aki egyúttal feje ennek a testnek. Az egyház hálás nektek az Istennek szenteltségért és az evangéliumi tanácsok fogadalmáért, melyek *a szeretet különleges bizonyosságai*; egyúttal megerősíti bizalmát irántatok, akik azt az életmódot választottátok, mely Istennek egyedülálló ajándéka az egyház számára. Az egyház számít nagylelkű együttműködésetekre, hogy hűséges sáfárai és munkatársai lesztok a *sentire cum Ecclesia* nagy ajándékának; mindig együtt dolgoztok vele, Péter tanítóhivatalának és a vele közösségben levő főpásztorok útmutatásával és intézkedésével összhangban fejlesztve – egyéenként és közösségben is – az egyházas lelkületet. Ugyanakkor az egyház imádkozik értetek, hogy meg ne fogyatkozzatok a szeretet tanúságtételében,⁷⁹ és arra kér, hogy ebben a szellemenben fogadjátok a megváltás szentévének üzenetét.

Ugyanerre kér az apostol a Filippiekhez írt levelében: „...hogy szeretetetek egyre jobban gyarapodjék a helyes ismeretekben és a teljes megértésben, hogy el tudjátok dönteni, mi a helyes. Akkor tiszták és feddhetetlenek lesztok Krisztus napjára, bővelkedni fogtok az igaz élet gyümölcseiben.”⁸⁰

Krisztus megváltói művével, „a nekünk ajándékozott Szentlélekkel, kiáradt szívünkbe az Isten szeretete”.⁸¹ Szüntelenül kérjük a *Szentlelket*, hogy „mindenki saját ajándékának”⁸² megfelelően tudjon tanúságot tenni erről a szeretetről. Győzedelmeskedjék bennetek hivatásotokhoz méltó módon „az élet Lelkének törvénye... Krisztus Jézusban”, mely törvény „megszabadított... a halál törvényétől”.⁸³ Éljetek tehát ebből az új életből *Istennek szenteltségetek* módján, s Isten különböző ajándékainak és az egyes rendi közösségek elkötelezettségének megfelelően. Az evangéliumi tanácsokra tett fogadalom megmutatja mindegyiteknek, hogy a Szentlélek segítségével hogyan

⁷⁸ Jn 10,17–18

⁷⁹ Vö. Lk 22,32

⁸⁰ Fil 1,9–11

⁸¹ Róm 5,5

⁸² Vö. 1Kor 7,7

⁸³ Róm 8,2

tudjátok megtagadni mindazt,⁸⁴ ami ellentétes ezzel az étellel, s a bűnt és a halált szolgálja; mindazt, ami ellentmond Isten és az emberek igaz szeretetének. A világnak szüksége van a szerzetesi Istennek szenteltségben rejlő hiteles „ellentmondásra” mint az üdvözítő megújulás állandó kovászára. „*Ne hasonuljatok e világhoz, hanem gondolkodástokban megújulva, alakuljatok át, hogy felismerjétek: mi az Isten akarata, mi a helyes, mi a kedves előtte és mi a tökéletes.*”⁸⁵ Az *Ecclesiae sanctae* motu proprióban a tapasztalatok összegzésére és a kor követelményeihez való alkalmazkodásra szánt időszak letelt, és az egyes intézmények már megkapták vagy hamarosan megkapják a megújított rendi szabályzat jóváhagyását. Bárcsak ösztönözne benneteket az egyháznak ez az ajándéka arra, hogy ezeket a szabályokat megismerjétek, megszeressétek, de főként nagylelkűen és hűségesen életre váltsátok, emlékezetetekbe idézve, hogy a szeretet vitathatatlan jele az engedelmesség!

A mai világnak és az emberiségnek szüksége van a szeretet ezen megnyilvánulására. Szüksége van a *megváltás melletti tanúságtételre* úgy, amint az az evangéliumi tanácsokra tett fogadalomban megtalálható. E tanácsok, mindegyik a maga módján, s belső összefüggéssel együttesen is „tanúsítják” a megváltás bizonyosságait, mely Krisztus keresztiéne és feltámadásának erejével a világot és az egész emberi nemet a Szentlélekben elvezetik arra a *végző beteljesedésre*, melyet az ember – és általa az egész teremtés – Istenben és csakis Istenben találhatja meg. Tanúságtételek ezért felbecsülhetetlen értékű. Kitartóan kell fáradozni, hogy ez világossá váljék az emberek előtt és megteremje gyümölcsét. Ennek javára válik az is, ha pontosan megtartjátok az Istennek szenteltségetek és szegénységre kötelezettségetek külső megnyilvánulásaira vonatkozó egyházi szabályokat.⁸⁶

Az apostolkodás

15. Krisztus iránti jegyesi szeretetetek e tanúságából – mely révén világossá válik minden ember számára az evangélium teljes üdvözítő igazsága – fakad, kedves testvérek és nővérek, mint hivatásotok sajátossága az egyház *apostoli munkájában*, egyetemes küldetésében való *részesedés*, melyet *Istentől kapott* sokféle adománnyal minden nép között különböző módokon végez. A ti sajátos küldetésetek harmonikusan kapcsolódik az *apostolok küldetéséhez*, akiket az Úr „minden néphez” küldött, hogy „tanítsák”⁸⁷ őket, és ennek megfelelően *kapcsolódik* most is a *hierarchikus rend küldetéséhez*. Az apostolkodásban ugyanis, melyet az Istennek szentelt személyek folytatnak, Krisztus iránti jegyesi szeretetük szinte „szervesen” átalakul az *egyház* mint Krisztus teste, az egyház mint Isten népe *iránti szeretetté*, mely egyszerre jegyes és anya.

Nehéz volna leírni vagy csak felsorolni is, hogy az Istennek szentelt személyek az *apostolkodásban* hányféle módon nyilváníthatják ki az *egyház iránti szeretetüket*. Az apostolkodás mindig abból az ajándékból született, amit a rendalapító különleges adományként *Istentől kapott*, az egyház jóváhagyott, és így az egész közösség karizmájává lett. Ez az adomány megfelel az egyház különböző szükségleteinek és a tör-

⁸⁴ Vö. Róm 8,13

⁸⁵ Róm 12,2

⁸⁶ Vö. CIC 669.

⁸⁷ Vö. Mt 28,19

ténelmi korok igényeinek, ugyanakkor folyamatossá válik és erősödik a szerzetesi közösségek életében, mint az egyház életének és apostolkodásának egyik maradandó eleme. Az apostolkodás minden részletében és minden területén – mind az *apostolkodást termékennyé tevő szemlélődésben*, mind a *közvetlen apostoli tevékenységben* – szüntelenül kísér benneteket az egyház áldása, lelkipásztori és anyai gondoskodása, hogy életetek spirituális önazonosságát őrizni tudjátok, és helyesen tudjatok tevékenykedni Isten egész népe *hívásainak és karizmáinak* nagy és egyetemes közösségében. Az egyes intézmények – akár külön-külön, akár szervesen beépülve az egyház általános küldetésébe – sajátos módon előtérbe helyezik a megváltásnak azt a rendjét, melynek jele, kedves testvérek és nővérek, mindegyiketekbe *mélyen bele van írva* az Istennek szenteltség és az evangéliumi tanácsok fogadalma által.

Éppen ezért jóllehet sokféle apostoli munkátok nagyon fontos, mégis a ti *legfőbb* apostolkodásotok *mindig az, ami* (s egyúttal *aki*) az egyházban vagytok. Mindegyiketekről különösen megismételhetők az apostol szavai: „Hiszen meghaltatok, és életeitek Krisztussal van elrejtve az Istenben.”⁸⁸ Mindazonáltal e „Krisztussal való elrejtettség Istenben” következtében rátok is vonatkoztathatók a mester szavai: „Úgy világítson a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiket és dicsőítsék mennyei Atyátokat.”⁸⁹

E világosság szempontjából, mellyel „világítanotok kell az emberek előtt”, nagyon fontos a kölcsönös szeretet tanúságtétele, az egyes közösségek testvéri lelkületű összetartása, hiszen az Úr azt mondta: „Arról tudják meg majd rólatok, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymás iránt.”⁹⁰

„Az evangéliumi tanításból, a szent liturgiából, s főként az eucharisziából táplálkozó szerzetesi életetek alapvetően közösségi jellege kimagasló módon valósítja meg a személyek egymásközti és a közösséggel való kapcsolatát; miközben megelőzitek egymást tiszteletadásban és hordozzátok egymás terhét, e lelki egységgel tanúsítjátok, hogy az Úr jelenlétének örvendeztek.”⁹¹ Nagyon fontos, hogy az egyházban végzett apostoli munkátokban *viseljétek szíveteken az emberek baját és fájdalmát*, mely a mai világban oly nyíltan és megrázóan jelentkezik. Az apostol ezt tanítja: „Hordozzátok egymás terhét, így teljesítétek Krisztus törvényét.”⁹² Majd hozzáfűzi: „A törvény tökéletes teljesítése tehát a szeretet.”⁹³

A ti küldetéseteknek láthatónak kell lennie! Szorosnak, *nagyon szorosnak kell lennie annak a köteléknek, mely benneteket az egyházhoz köt.*⁹⁴ Mindazzal, amit tesztek, de főként azáltal, amik vagytok, hirdetitek és tanúsítjátok ezt az igazságot: „Krisztus szerette az egyházat, és feláldozta magát érte.”⁹⁵ Ez az igazság a megváltás egész rendjének alapja. Bárcsak Krisztusból, a világ megváltójából eredne az egyház iránti szeretetetek kiapadhatatlan forrása!

⁸⁸ Kol 3,3

⁸⁹ Mt 5,16

⁹⁰ Jn 13,35

⁹¹ PC 15.

⁹² Gal 6,2

⁹³ Róm 13,10

⁹⁴ Vö. CIC 675,3.

⁹⁵ Ef 5,25

BEFEJEZÉS

Világosodjék meg lelki szemetek!

16. E buzdítás, melyben megváltásunk jubileumi évében, az *angyali üdvözlés ünnepe*n fordulunk hozzátok, bizonyítani akarja azt a szeretetet, mellyel az egyház a szerzeteseket és szerzetesnőket körülveszi. Ti, szeretett testvérek és nővérek, *az egyház különös értékei vagytok*. Ezt az értéket teljesebben megértjük, ha végiggondoljuk a megváltás igazságát. Erre alkalmat és indítást ad ez a szentév. Ismerjétek fel ennek fényében önazonosságokat és *méltóságokat*. Krisztus keresztje és feltámadása által a Szentlélek „világosítsa meg szívetek szemét, hogy megértsétek, milyen reményre hívott meg titeket, milyen gazdag az a felséges örökség, amelyet ő a szenteknek szánt”.⁹⁶

Az egyház szüntelenül könyörög a „szív megvilágosodott szeméért” mindannyiatok számára, akik már az evangéliumi tanácsok fogadalmának *úttára léptetek*. Ugyanezt a megvilágosodott szemet kéri veletek együtt az egyház sok keresztény számára, főként mindkét nembeli ifjúság számára, hogy *megtalálják ezt az utat, és ne féljenek elindulni rajta*, hogy – a mai világ visszahúzó erői ellenére – hallják meg Krisztus hívó szavát: „Kövess engem!”⁹⁷ Nektek is fáradoznotok kell ezért imádsággal, és *annak a szeretetnek a tanúságtételével*, mely által „Isten bennünk marad, és szeretete tökéletes lesz bennünk”.⁹⁸ Bárcsak mindenhová eljutna ez a tanúságtétel, és mindenhol megértenék! Bárcsak korunk lélekben megfáradt emberei erőt és reményt meríthetnének belőle! Szolgáljátok tehát testvéreiteket olyan örömmel, mely abból a szívből árad, melyben Krisztus lakozik. „Bárcsak a mai világ... nem szomorú és bátoratlan igehirdetők útján kapná az evangéliumot..., hanem az evangélium olyan szolgálótól, kiknek élete buzgóságot sugároz; akiket már előzőleg betöltött Krisztus öröme.”⁹⁹

Írántatok való szeretetből az egyház sohasem szűnik meg „térdet hajtani az Atya előtt”:¹⁰⁰ „adja meg nektek..., hogy megerősödjete**k** benső emberré”.¹⁰¹ Miként nektek, úgy adja meg Isten megkeresztelt testvéreink közül sokaknak, különösen a fiataloknak, hogy találják meg a szentségnek azt az útját, melyben a történelem során oly sok nemzedék járt együtt Krisztussal, a világ megváltójával, a lelkek vőlegényével, gyakran hátra hagyva Istennek azt a ragyogó fényességét, mely körülvette őket, s mely mind ez ideig átsugárzik az emberi élet homályán és árnyain.

Akik az egyház és a világ történetének jelen pillanatában ezen az úton vándoroltok, valamennyieteknek szól a megváltás jubileumi évének kívánsága: verjete**k** gyökeret és vessete**k** alapot „a szeretetben, hogy fel tudjátok fogni, az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és hosszúság, a magasság és mélység, megismerjete**k** Krisztus minden értelmet meghaladó szeretetét, és beteljete**k** az Isten egész teljességével”.¹⁰²

⁹⁶ Ef 1,18

⁹⁷ Lk 5,27

⁹⁸ 1Jn 4,12

⁹⁹ *Evangelii nuntiandi*, 80.

¹⁰⁰ Vö. Ef 3,14

¹⁰¹ Vö. Ef 3,16

¹⁰² Ef 3,17–19

Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepének üzenete

17. Megváltásunk eme szentévében, a megtestesülés hírüladásának ünnepén ezeket a buzdító sorokat a *szeplőtelen Szűz szívében* teszem le. Valamennyi személy között, kik Istennek szentelték magukat, ő az első. Ő – a názáreti Szűz – *a legteljesebben* és a legtökéletesebben *szentelte magát Istennek*. Az istenanyaságban, a Szentlélek erejével érte el jegyesi szeretete a csúcspontját. Ő, aki mint anya Krisztust az ölében hordozta, ő *valósította meg* a legteljesebb értelemben a *hívást*: „Kövess engem.” Követte fiát – ő az anya – mint mesterét a tisztaságban, a szegénységben és az engedelmes-ségben.

Milyen *szegény* volt ő a betlehemi éjszakában, és milyen szegény a Kálvária hegyén! Milyen *engedelmes* volt, amikor az angyal köszöntötte, és a kereszttel együtt állva milyen engedelmes volt, amikor elfogadta Fia halálát, „aki engedelmes volt a kereszthalálig”. Földi életében teljesen átadta magát a *legtisztább szeretettel* Isten országának!

Ha az egész egyház Máriát tekinti *legfőbb példaképének*, mennyivel inkább tekinthetitek őt annak ti, akik az egyház szívében Istennek szentelt személyek és közösségek vagytok. Ezen a napon, melyen megemlékezünk megváltásunk szentévének megkezdéséről, üzenettel fordulok hozzátok, és hívlak titeket: *élesszéték fel szerzetesi megszenteltségeteket Isten Anyjának példája szerint*.

Szeretett testvérek és nővérek! „Hűséges az Isten, aki meghívott Fiának, Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak közösségébe.”¹⁰³ Tartsatok ki annak hűségében, aki maga is hűséges, és törekedjete arra, hogy *Máriában* ehhez különleges *támaszra* találjatek. Isten őt meghívta, hogy a legtökéletesebb közösségben legyen Fiával. Legyen veletek evangéliumi utatokon ő, a hűséges Szűz, aki egyúttal anya is. Segítsen benneteket, hogy *ízleljétek és a világ előtt tanúsítsátok, milyen végtelenül hűséges maga Isten!*

Ezeket óhajtvá adjuk rátok szívünk mélyéből apostoli áldásunkat.

Kelt Rómában, Szent Péternél, 1984. március 25-én,

megváltásunk jubileumi évében, pápaságunk hatodik esztendejében.

II. János Pál pápa

¹⁰³ 1Kor 1,9

A Megszentelt Élet Intézményeinek
és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja

POTISSIMUM INSTITUTIONI

A szerzetesintézményekben folyó képzés irányelvei

1990. február 2.

A fordítás alapjául szolgált: Congregation for Institutes of Consecrated Life and Societies of Apostolic Life: *Potissimum institutioni. Directives on formation in religious institutes*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 1990.

Fordította: Velóssy M. Gusztáva SSND

A Szerzetesi Intézmények és Apostoli Társaságok Kongregációja az *Egyházi törvénykönyv* 34. kánonja értelmében adja ki a fenti irányelveket. A határozatokat és irányelveket a Szentatya jóváhagyta. A kongregáció azért adja ki e dokumentumot, hogy értelmezze a törvény előírásait és elősegítse végrehajtásukat. Feltételezi tehát a hatá-

lyos előírások ismeretét, helyenként utal is rájuk, és azokból semmit sem kíván megszüntetni.

BEVEZETÉS

A szerzetesi képzés célja

1. A szerzetesrendek korszerű megújulása leginkább a rendtagok képzésétől függ. A szerzetesi élet Krisztus tanítványait gyűjti egybe, őket azonban támogatni kell abban, hogy befogadják „Isten ajándékait, amelyeket az egyház magától az Úrtól kapott, és amelyeket az ő kegyelmével állandóan megőriz” (LG 43). Ezért a legjobb módszerek is csak akkor hozhatnak gyümölcsöt, ha mélységes lelki megújulás élteti őket. A szerzetesjelöltek képzésének közvetlen célja az, hogy bevezessék őket a szerzetesi életbe, és tudatosítsák bennük különleges szerepüket az egyházon belül, ezért rá kell őket vezetni arra, hogy életük részesedés Krisztus életében a Szentlélek által. Ennek érdekében a képzésnek biztosítania kell a lelki, apostoli, tudományos és gyakorlati feladatok harmonikus egységét (vö. PC 18).

A Szentszék folyamatos gondoskodása

2. A szerzetesképzésre már a II. Vatikáni Zsinat előtt is állandó gondja volt az egyháznak.¹ A zsinat aztán elvi irányvonalakat, általános normákat adott a *Lumen gentium* VI. fejezetében és a *Perfectae caritatis* kezdetű határozatban. Majd VI. Pál pápa *Evangelica testificatio* kezdetű apostoli buzdításában emlékeztette a szerzeteseket arra, hogy – bármennyire különbözők is az életmódok és a karizmák – a szerzetesi élet minden elemének a „benső ember” kialakítására kell irányulnia. Pápaságának kezdetétől fogva II. János Pál is gyakran tér ki megnyilatkozásaiban a szerzetesképzés témájára.² Az *Egyházi törvénykönyv* is nagyon sok helyen foglalkozik a szerzetesképzés megújításának követelményeivel (641–661. kán.).

A Megszentelt Élet Intézményei és Apostoli Élet Társaságai Kongregációjának tevékenysége a zsinat után

3. A kongregáció 1969-ben a *Renovationis causam* kezdetű instrukciójában kibővítette az egyes addig érvényben lévő kánoni rendelkezéseket abból a célból, „hogy a képzés egész ideje alatt alkalmazkodjanak a modern kor életkörülményeihez és a fiatal generációk szellemi szintjéhez, továbbá az apostoli munka jelenlegi követelményeihez, megőrizve a hűséget az egyes intézmények természetéhez és céljához” (RC).

A kongregáció későbbi kiadványai – bár ezek nem kimondottan a szerzetesképzésről szólnak – némely vonatkozásban mégis érintik e témát: *Mutuae relationes*, 1978; *Szerzetesek és az emberi haladás*, 1980; *A szerzetesi élet szemlélődő dimenziója*, 1980; *A szer-*

¹ Vö. Szerzetesek Szent Kongregációja: *Quo efficacius* határozat (24. 1. 1944), in AAS 36 (1944) 213. és *Quantum conferat* körlevél (10. 6. 1944); *Sedes sapientiae* apostoli konstitúció (31. 5. 1956), in AAS 48 (1956) 354–365, és a hozzácsatolt *Statuta*.

² II. János Pál: *Sermo Portalegr.* (5. 7. 1980), in *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [IDGP], III/2, 128; *Sermo Bergom.* (26. 4. 1981), in IDGP IV/1, 1035; *Sermo Manil.* (17. 2. 1981), in IDGP IV/1, 329; *Sermo ad Societatem Iesu* (27. 2. 1982), in IDGP V/1, 704; *Sermo ad magistros novit. OFM Cap.* (28. 9. 1984), in IDGP VII/2, 689; *Sermo Lim.* (1. 2. 1985), in IDGP VIII/1, 339; *Sermo ad UISG* (7. 5. 1985), in IDGP VIII/1, 1212; *Sermo Bomb.* (10. 2. 1986), in IDGP IX/1, 420; *Sermo ad UISG* (22. 5. 1986), in IDGP IX/1, 1656; *Sermo ad Conferentiam relig. Brasil.* (11. 7. 1986), in IDGP IX/2, 237.

zeteséletről szóló egyházi tanítás lényegi elemei, 1983. Azért hasznos „ezekre a dokumentumokra is hivatkozni, mert a szerzetesképzésnek teljes összhangban kell történnie az egyetemes egyház és a részegyházak lelkipásztori irányvonalával, továbbá támogatást kell nyújtania a szerzeteseknek – férfiaknak és nőknek is – ahhoz, hogy sértetlen egységben maradjon benső életük és tevékenységük, főleg, ha apostoli feladatokat végeznek (vö. SzD 4). Az „Úrért” folytatott tevékenykedés így maradéktalanul az Úrhoz vezeti őket, aki „minden tevékenység forrása”.³

A dokumentum jellege és címzettjei

4. A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja hasznosnak, sőt szükségesnek tartja, hogy ezzel a dokumentummal a szerzetesrendek nagyobb előjáróihoz és azokhoz a testvérekhez forduljon, akik a képzés feladatát végzik, annál is inkább, mert közülük nem egy ki is fejezte ilyen irányú kérését. A kongregáció tehát azért adja közre ezt a dokumentumot, mert feladata, hogy az intézmények segítségére legyen. Ennek alapján ki-ki elkészítheti saját képzési programját, melyre az egyházi törvények kötelezik (vö. CIC 659. kán. 2. és 3. §). Másrészt maguknak a szerzeteseknek is joguk van ahhoz, hogy lássák, mi a Szentszék álláspontja a képzés jelenlegi problémáiról, és milyen eszközöket ajánl azok megoldására. A dokumentum a II. Vatikáni Zsinat óta eltelt időszak számos tapasztalatát magában foglalja, és olyan kérdéseket taglal, amelyeket gyakran vetnek fel a nagyobb előjárók. Utal az egyház törvényeire, de tekintettel van a jelen kor körülményeire és szükségleteire is. Végül reméli, hogy a jelenleg létesülő szerzetesrendeknek is segítségére lehet, továbbá azoknak, akiknek nem sok lehetőségük van a képzésre és a tájékozódásra.

5. A dokumentum csak a szerzetesi intézményekkel foglalkozik. Főként azokat a kérdéseket tárgyalja, amelyek a szerzetesek életét érintik. Csak egy fejezet szól a diakónusokról és a papokról. Az ő problémáikkal kimerítően foglalkozott az erre illetékes kongregáció. Annak instrukciói természetesen azoknak a szerzeteseknek is szólnak, akik a papságra készülnek. E dokumentum célja tehát az, hogy általános érvényű irányelveket adjon a szerzetesi életre. Minden intézménynek saját feladata, hogy ezeket az irányelveket a maga különleges jellegéhez igazítsa.

E dokumentum tartalma érvényes a férfi és a női intézményekre egyaránt, ha csak a szövegösszefüggésből vagy a dolog természetéből más nem nyilvánvaló (vö. CIC 606. kán.).

I. A SZERZETESI MEGSZENTEELTSÉG ÉS A KÉPZÉS

A szerzetesi önazonosság és a képzés

6. A képzés elsődleges célja az, hogy a szerzetes jelölt és az újfogadalmas felfedezhesse, azután magáévá tehesse, végül elmélyíthesse szerzetesi önazonosságát. Az Istennek szentelt személy csak e feltételek teljesítése után léphet a világba, mint kiváló, hatékony és hiteles tanú. Ebből következik, hogy a képzésről szóló dokumentum-

³ II. János Pál: *Discorso alla SCRIS* (7. 3. 1980), in IDGP III/1, 527.

nak már az elején hangsúlyoznia kell, milyen kegyelmet jelent a szerzetesi megszenteltség az egyház számára.

Az egyház tanítása a szerzetesi és megszentelt életről

7. „A szerzetesélet mint az egész személyiség megszentelése az egyházban azt az Istentől alapított csodálatos együttlétet (hitvesi viszonyt) nyilvánítja ki, amely az eljövendő élet jele. Így a szerzetes a maga teljes odaadását mint Istennek szánt áldozatot valósítja meg, és így egész léte folyamatos istentiszteletté válik a szeretetben.” (CIC 607. kán.)

„Az evangéliumi tanácsok vállalásával megszentelt élet az az állandó életforma, amellyel a hívők, a Szentlélek munkálkodása folytán Krisztust szorosabban követve, teljesen a mindenekfölött szeretett Istennek szentelik magukat, hogy az ő dicsőségére, az egyház épülésére és a világ üdvösségére új és különös címen elkötelezve, Isten országának szolgálatában törekedjenek a szeretet tökéletességére, és kiváló jellé válva az egyházban, a mennyei dicsőséget előre hirdessék.” (CIC 573. kán. 1. §; vö. LG 44. és PC 1, 5, 6)

„Ezt az életformát a megszentelt életnek az illetékes egyházi hatóság által kánonilag létesített intézményeiben szabadon vállalják magukra a Krisztus-hívők, akik fogadalmak vagy intézményük saját törvényei szerint más szent kötelek által vállalják a tisztaság, a szegénység és az engedelmesség megtartását, és a szeretet révén, amelyre ezek elvezetnek, különös módon kapcsolódnak az egyházhoz és ennek titkához.” (CIC 573. kán. 2. §)

Isteni meghívás az üdvözítés művének szolgálatára

8. A szerzetesi megszenteltség eredete Isten hívása, amelyre nincs más magyarázat, csak Isten szeretete az általa meghívott ember iránt. Ez a szeretet teljesen ingyenes, személyes és egyedi. Olyan mértékben öleli át az illetőt, hogy többé nem a magáé már, hanem Krisztusé (vö. 1Kor 6,19). Szövetség jelleget sugároz. Ez az a pillanat, amellyel Jézus egykor a gazdag ifjúra tekintett: „Ránézett, és szeretetébe fogadta” (Mk 10,21). A Szentlélek ajándéka ez a szeretet. Ez az ajándék arra ösztönzi az Istentől meghívott személyt, hogy kövesse Krisztust a gyakorlatban is az evangéliumi tanácsok nyomán a tisztaság, a szegénység és az engedelmesség fogadalmával. Ez az, amit „az egyház isteni ajándékként kapott Urától, s amelyet mindvégig meg is őriz” (LG 43). Tehát a szerzetesi életnek is „legfőbb szabálya” „Krisztus követése, ahogyan azt az evangélium tanítja”.⁴

Személyes válasz

9. Krisztus hívása, amely az ő üdvözítő szeretetének kifejezése, átöleli az egész személyiséget, a testet is, a lelket is, ennek a személyiségnek egyetlen és megismétel-

⁴ *Perfectae caritatis*, 2a; az isteni hivatásról vö. *Lumen gentium*, 39, 43b, 44, 47; *Perfectae caritatis* 1c; *Renovationis causam*, pref., 2d; *Ordo professionis religiosae*, I, 57, 62, 67, 85, 140, 142; II, 65, 72; *Append.*; *Ordo consecrationis virginum*, 17, 20; *Evangelica testificatio*, 3, 6, 8, 12, 19, 31, 55; *Mutuae relationes*, 8a; CIC 574. kán. 2. §; 575; *Lényegi elemek*, 2, 5, 6, 7, 12, 14, 23, 44, 53; II. János Pál: *Redemptionis donum* apostoli buzdítás, 3c, 6b, 7d, 10c, 16a.

hetetlen énjét. Feltételezi azt, hogy a meghívott személy válaszul fogadalommal vállalja az evangéliumi tanácsok követését (RD 8). Az Istentől meghívottak ebben a formában adják a szeretet válaszát Krisztusnak, Üdvözítőjüknek: ez a szeretet teljes és fenntartás nélküli, elveszti önmagát felajánlva „élő, szent és Istennek tetsző áldozatul” (Róm 12,1). Csak az ilyen szeretet – mely valamiképpen menyegzői jellegű és a személyiség egész érzésvilágát mozgósítja – képes arra, hogy vállaljon minden nélkülözést és megpróbáltatást, hiszen ez mind kijut annak, aki „el akarja veszíteni életét” Krisztusért és az evangéliumért (vö. Mk 8,35).⁵ Ez a személyes válasz elválaszthatatlan része a szerzetesi megszenteltségnek.

A szerzetesi fogadalomtétel: az egyház megszentel és intézmény tagjává tesz

10. Az egyház tanítása szerint „a szerzetesi fogadalom révén a tagok nyilvános fogadalommal magukra vállalják a három evangéliumi tanács megtartását, az egyház szolgálata által Istennek szentelődnek, és tagként felvételt nyernek az intézménybe a jogban meghatározott jogokkal és kötelezettségekkel” (CIC 654. kán.). A szerzetesi fogadalom aktusában – amely az egyháznak is aktusa azon személy közreműködése által, aki a fogadalmat átveszi – Isten hívása és az ember válasza összefonódik (vö. Lényegi elemek, 13–17). Benne a személy egy intézmény tagja lesz, amelyben ő és a többi tagok „közösségben testvéri életet élnek” (CIC 607. kán. 2. §), az intézmény pedig biztosítja számukra „az életforma szilárdabb állandóságát, a jól bevált tanítást a tökéletesség elérésére, a testvéri közösséget és a segítséget Krisztus seregében az engedelmességben kibontakozó szabadsághoz, úgy hogy szerzetesi elkötelezettségükben biztosan helytállhatnak, és hűségesen kitarthatnak, s örvendező lélekkel haladnak előre a szeretet útján”.⁶ Az a tény, hogy a szerzetesek egy intézményhez tartoznak, képessé teszi őket arra, hogy nyíltan tanúságot tegyenek Krisztus és az egyház színe előtt arról, hogy semmi közük „a világ lelkéhez” (vö. 1Kor 2,12) és az általa parancsolt viselkedéshez. Úgy vannak jelen a világban, hogy Isten elrejtett bölcsességét (vö. 1Kor 2,7) képviselik.

Az evangéliumi tanácsok szerinti élet

11. „A szerzetesi fogadalom szívetekbe oltja az Atya szeretetét, azt a szeretetet, amely eltölti Jézusnak, a világ megváltójának szívét. Ez a szeretet átöleli a világot és mindent, ami az Atyától való; ez a szeretet arra törekszik, hogy legyőzzön mindent a világban, „ami nem az Atyától való” (RD 9). „Ilyen szeretetnek kell valamennyietekből kiáradnia, mely a keresztség szentségén alapuló, különleges megszenteltségből forraszik; Krisztusban és az egyházban a ti új életetek, az új teremtmény kezdete” (RD 8).

⁵ A személyes válaszról ld. *Lumen gentium*, 44, 46b, 47; *Perfectae caritatis*, 1c; *Renovationis causam*, 2ac, 13,1; *Ordo professionis religiosae*, I, 7.80; *Evangelica testificatio*, 1, 4, 7, 8, 31; CIC 573. kán. 1. §; *Lényegi elemek*, 4, 5, 30, 44, 49; *Redemptionis donum*, 7, 8b, 9b.

⁶ *Lumen gentium*, 43a; Az egyház szolgálatáról a szerzetesi megszentelésben ld. *Lumen gentium*, 44a, 45c; *Perfectae caritatis*, 1bc, 5b, 11a; *Ordo professionis religiosae*, Appendix, Missa in die professionis perpetuae, 1; Ritus professionis, 5; *Ordo consecrationis virginum*, 16; *Evangelica testificatio*, 7, 47; *Mutuae relationes*, 8; CIC 573. kán. 2. §, 576., 598, 600–602. kán.; *Lényegi elemek*, 7, 8, 11, 13, 40, 42; *Redemptionis donum*, 7ab, 14c.

12. A hit, remény és szeretet – a fogadalmak segítségével – képessé teszi a szerzeteseket arra, hogy gyakorolják és megvallják a három evangéliumi tanácsot. Így „tegyenek világos és nagyszerű tanúbizonyságot arról, hogy a nyolc boldogság szelleme nélkül nem alakulhat át és nem ajánlható fel Istennek a világ” (LG 31). Az evangéliumi tanácsok a szerzetesi élet fő pillérei, mivel kifejezően és teljesen érvényre juttatják az evangélium radikalizmusát. A tanácsokra tett fogadalmak által a szerzetes azt a vágyát fejezi ki az egyházban, hogy meg akar szabadulni mindattól, ami visszatarthatná őt a szeretet lángolásától és az istentisztelet tökéletességétől, [...] s hogy „bőségesebbé váljék megszenteltsége Isten szolgálatára” (LG 44). Mindez létének három fő szférájában érinti az emberi személyt: a szeretetvágy, a birtoklási vágy és a hatalomvágy síkján. Ezek az emberi gyökerek magyarázzák meg, miért kapcsolja össze ezeket az egyház szellemi hagyománya a Szent Jánosnál említett hármassággal (vö. 1Jn 2,15–17). Ha a hit irányítja gyakorlásukat, elősegítik a személyiség fejlődését: a lélek szabadsága, a szív tisztasága és buzgóságtól vezetett irgalmassága lesz az eredménye. Mindez hozzásegíti a szerzetest ahhoz, hogy hozzájáruljon egy emberibb társadalom felépítéséhez. A tanácsok lehető leghitelesebb megélése mindenki számára nagy jelentőségű, mert minden egyes fogadalom különleges választ ad korunk nagy kísértéseire. Ezek által tudja az egyház továbbra is megmutatni a világnak, hogyan alakulhat át lassanként Isten országává. Ezért fontos, hogy a jelölteket éber gonddal indítsuk el a szerzetesi életben, és megismertessük velük – elméletben és gyakorlatban is – a hármasság fogadalmait és szükségességét.

Tisztaság

13. „A mennyek országáért vállalt tisztaság evangéliumi tanácsa, mely az eljövendő világ jele és az osztatlan szívben a bőségesebb termékenység forrása, magában foglalja a cölibátusban való teljes önmegtartóztatás köteleességét.” (CIC 599. kán.) Ennek gyakorlati megvalósítása azt jelenti, hogy a szerzetesi fogadalmak által megszentelt személyek szeretetéletük középpontjába helyezik a „közvetlenebb viszonyt” Istennel Krisztus által a Szentlélekben.

„A teljes megtartóztatás közvetlenül érinti azokat a törekvéseket, amelyek az emberi természet legmélyéből fakadnak. Ezért a szerzetesi élet jelöltjei ne tegyék és ne is tehessék le a tisztaság fogadalmát, csak elég hosszú próbaidő után, valamint a szükséges lélektani és érzelmi érettség birtokában. Ne csak a tisztaságot fenyegető veszélyekről legyen szó, hanem inkább úgy oktassák a jelölteket, hogy az Istennek szentelt cölibátus vállalása egész személyiségük kibontakoztatására is szolgáljon” (PC 12). Az embernek ösztönös törekvése az, hogy a szeretetet abszolút hatalommá tegye. Ezt a törekvést azonban énközpontúság jellemzi, vagyis az ember ki akarja sajátítani a maga számára a szeretett személyt, mintha ez a birtoklás lehetne csak a boldogság biztosítója. Nagyon nehezen tudja megérteni, még nehezebben megvalósítani azt az igazságot, hogy a szeretetet csak önmaga teljes átadásával élheti meg az ember, ehhez pedig nem tartozik hozzá szükségszerűen a szexuális aktus. A szűzi életre való nevelés tehát elsősorban ahhoz nyújt segítséget, hogy az ember ellenőrzése alatt tartsa a szexuális vágyakat, kerülje az önzést, s legyen hűséges a tisztasághoz. Nem hiába hangoztatták a sivatagi atyák, hogy az alázat még a tisztaságnál is fontosabb, mert a tisztaság alázatosság nélkül – amint a tapasztalat mutatja – könnyen megkeményíti a szívet.

A tisztaság egészen különös módon felszabadítja a szívet, hogy szeretettől égjen Isten és az emberek iránt (1Kor 7,32–35). Nagyobb segítséget nem tud nyújtani a szerzetes ma az embereknek, mint ha – inkább élete példájával, mint szavával – megmutatja, hogy lehetséges önmagunk teljes odaadása, a nyitottság mások felé, az osztozás mások örömeiben, a kitartás a hűséges és állandó szeretetben az uralomvágy és a ki-sajátítás leghalványabb szándéka nélkül.

A megszentelt tisztaság pedagógiájának célja legyen tehát:

- megőrizni az örömet azért, hogy Krisztus kiválasztott és megtart személyes szeretetében;
- buzdítani a kiengesztelődés szentségéhez való gyakori járulásra, a rendszeres lelkipozíció igénylésére és a közösségben egymásnak ajándékozott testvéri szeretetre, amely az őszinte és szívélyes kapcsolat gyümölcse;
- tudatosítani a test értékeit és jelentőségét, valamint a legelemibb egészségügyi követelményeket (alvás, testgyakorlás, étkezés stb.);
- felvilágosítani a két nem egymástól különböző szexuális adottságairól, azok fizikai, pszichológiai és lelki hatásairól;
- segítséget nyújtani az önuralomhoz az érzelmi és a szexuális élet, de más ösztönök és szenvedélyek területén is (édességek, dohányzás, szeszital stb.);
- irányítást adni az egyes személyeknek abban, hogyan fordítsák hasznukra saját pozitív élettapasztalataikat, hogyan adjanak hálát értük, illetve hogyan tudatosítsák negatív tulajdonságaikat, gyengeségeiket, hogy békés lélekkel, alázattal tudják azokat hordozni Isten előtt, s éberséget tanuljanak belőlük a jövőt illetően;
- megvilágítani a tisztaságból származó javakat: szellemi termékenység ez, amely új életet adhat az egyháznak (Gal 4,19). megteremteni a bizalom légkörét a szerzetesek és nevelők között. A nevelők készséggel hallgassák meg azokat, akik hozzájuk fordulnak, bátorítsák és igazítsák el őket szeretettel;
- ránevelni a tömegtájékoztató eszközök körültekintő használatára s a megfelelő személyes érintkezésre azokkal, akik veszélyeztethetik a tisztaság tanácsának teljesítését (vö. CIC 277. kán. 2. § és 666. kán.). Nemcsak maga a szerzetes felelős azért, hogy ezen a téren bölcs mérsékletet tanúsítson, hanem előljárói is.

Szegénység

14. „A szegénység evangéliumi tanácsa annak a Krisztusnak követése, aki, noha gazdag volt, érettünk szegénnyé lett; megkívánja a valóságban és lélekben szegény, józanul munkálkodó és a földi gazdagságtól idegen életmódon kívül az egyes intézmények saját joga szerinti függőséget és korlátozást is a földi javak használatában és a velük való rendelkezésben.” (CIC 600. kán.)

A szegénység iránti érzék nem új dolog sem az egyházban, sem a szerzetesi életben. Ma talán mégis új benne a különös fogékonyság a szegények és a világban létező szegénység iránt. Ez ma a szerzetesek életére is jellemző. A szegénység minden típusa megtalálható a mai világban, részben az egyes emberek, részben egész csoportok életében. Ilyenek: az éhség, a tudatlanság, a munkanélküliség, a betegség, a megfosztottság az alapvető szabadságjogoktól, a gazdasági és politikai függőség, a hivatali korrupció, különösen pedig az a tény, hogy az emberi társadalom felépítése látványosan olyan, hogy állandóan a szegénység újabb és újabb formáit hozza létre.

Ilyen körülmények között a szerzetesekre vár a feladat, hogy szorosabb kapcsolatba lépjenek a legnagyobb szükségben élőkkel, amint azt Jézus is tette, s ki is jelentette, hogy hozzájuk küldetett (vö. Lk 4,6–21; Lk 7,18–23). Ez a közelség segíti a szerzeteseket, hogy egyéni és közösségi életükben egyre jobban megvalósítsák fogadalmukat: a szelíd és alázatos Jézus szorosabb követését. A szegények „előnyben részesítése”⁷ és a velük való evangéliumi közösségvállalás nagy benső függetlenséget kíván, a közösségi élet bizonyos „szikárságát”, időnkénti részesedést az ő életükből és küzdelmeikből, miközben ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a szerzetes különleges küldetése „világos és nagyszerű tanúbizonyságot tenni arról, hogy a nyolc boldogság szelleme nélkül nem alakítható át és nem ajánlható fel Istennek a világ” (LG 31). Isten az egész emberi családot szereti, és mindenkit kivétel nélkül össze akar gyűjteni. Következésképpen a szerzetes számára egyfajta szegénység az is, ha nem ragaszkodik egy meghatározott környezethez vagy társadalmi osztályhoz. Az egyház szociális tanításának tanulmányozása (*Sollicitudo rei socialis*, 1988; és *A keresztény szabadságról és felszabadulásról*, 1986)⁸ sokat segíthet a tisztánlátásban az evangéliumi szegénység gyakorlati megvalósítása terén.

Az evangéliumi szegénységre való nevelésben a következőkre kell figyelemmel lenni:

– Vannak fiatalok, akik a szerzetbe lépés előtt már valamelyes anyagi függetlenséget élveztek, hozzászoktak ahhoz, hogy meg is kapják mindazt, amit megkívántak. Mások úgy érzik, hogy magasabb életszínvonalra jutottak a szerzetben, mint amilyenben gyermekkorukban, tanulmányaik során vagy munkahelyükön voltak. A szegénységre való nevelés során tekintettel kell lenni minden egyes személy sajátos múltjára. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy egyes kultúrkörökben a családok hasznot szeretnének húzni abból, ami – szerintük – gyermekeik előmenetelét szolgálja.

– A szegénység erényéhez hozzátartozik a munkás életre való elkötelezettség, a lemondás sok-sok szerény, de konkrét aktusa, ami küldetésében szabadabbá teszi a szerzetest; a természetnek és a rendelkezésünkre bocsátott anyagi javaknak csodálata és tisztelete; a közösségi élet elfogadása minden szinten; annak hitből fakadó vágya, hogy „mindenünk közös legyen”, és „mindenki részesüljön a javakból szükségéhez mérten” (ApCsel 4,32–35).

Mindez egészen természetes lesz, ha az a szándék vezeti a szerzeteseket, hogy életük középpontja a szegény Jézus legyen, akit szemlélnék, akit szeretnek és követnek. E nélkül a szerzetesi szegénység – ha csak szolidaritásból és osztozásból áll – könnyen ideológiai, sőt politikai szintre süllyed. Csak az, aki szívében is szegény, aki őszintén törekszik arra, hogy a szegény Jézust kövesse, lehet forrása a hiteles szolidaritásnak és az igazi függetlenségnek.

Engedelmisség

15. „Az engedelmisségnek a mindhalálíg engedelmes Krisztus követésében hitel és szeretettel vállalt evangéliumi tanácsa arra kötelez, hogy akaratunkat alá vessük

⁷ *Documento di Puebla*, 733–735, in *EnchAmLat* 1356–1358; II. János Pál: „*Potior amor*”, *Sermo ad familiam Prad.*, Lugdun., 7. 10. 1986.

⁸ Hittani Kongregáció: *Libertatis constientia* (1986. 3. 22.).

a törvényes előjáróknak mint Isten helyetteseinek, amikor a saját rendjük szabályzatának megfelelően parancsot adnak” (CIC 601. kán.). Továbbá a szerzetesek „különleges módon [...] az egyház egészének szolgálatára vannak rendelve; és a pápának mint legfelsőbb előjárójuknak az engedelmesség szent köteléke alapján is tartoznak engedelmeskedni” (CIC 590. kán. 1. és 2. §). „Így a szerzetesi engedelmesség nem fogja csökkenteni a személy méltóságát, sőt Isten gyermekeinek megnövekedett szabadsága által kiérleli a személyiséget.” (PC 14)

A szerzetesi engedelmesség Krisztus követése és részesedés is az ő küldetésében. A szerzetes azt igyekszik tenni, amit Jézus tett, és azt, amit most tenne azon körülmények között, amelyekben a szerzetesnek cselekednie kell. Akár előjáró valaki, akár nem, sem parancsolnia, sem engedelmeskednie nem lehet a megbízatásra való hivatkozás nélkül. Amikor a szerzetes engedelmeskedik, tettét Jézus világmegváltó engedelmességével egyesíti. Ezért ha a tekintély gyakorlását vagy az engedelmisséget más motiválja, mint a Jézus küldetésében való részvétel – például kompromisszum keresése, diplomatikus megoldás, külső kényszer vagy bármiféle megalkuvás –, hamis útra téved. Mert ezt a küldetést kell vállalnia bármilyen nehézségek árán is.

Ha az előjáró szívesen folytat párbeszédet a rábízottakkal, ráneveli őket a felelősségteljes, aktív engedelmisségre. Azonban „minden esetben az előjáróknál marad a hatalom, hogy döntsenek és a teendők felől intézkedjenek” (PC 14).

Az engedelmisségre nevelés során a következőkre kell figyelemmel lenni:

- Ahhoz, hogy valaki engedelmeskedni tudjon, először is tisztában kell lennie saját magával. A jelölteknek le kell vetniük a technikai világ személytelenségét, és meg kell ismerniük igazi önmagukat. A nevelőknek pedig a személyiségüket kell elismerniük és így becsülniük őket.

- A jelölteknek szabadságra van szükségük. Ezzel a szabadsággal kell átlépniük abból, „ami nekik tetszik”, abba, „ami az Atyának tetszik”. Ennek érdekében a nevelő közösség – amellet, hogy szilárd és következetes marad – szabad teret enged a jelöltnak ahhoz, hogy felelősséggel kezdeményezzen és döntsön.

- Tudniuk kell, hogy Isten akarata leggyakrabban az egyház és annak tanítóhivatala útján fejeződik ki; a szerzetes számára pedig egészen különleges módon saját konstitúciójában fedezhető fel.

- A megélt engedelmisség, az idősebb rendtagok tanúságtétele nagyobb hatással van a fiatalokra, mint a legszebb elméleti fejtegetés. Mindamellet az a szerzetes, aki erősen elszánta magát Krisztus követésére az engedelmisség útján, és órá bízta magát, sikeresen felülemelkedik a legkevésbé épületes példákra is. A szerzetesi engedelmisségre való nevelés adjon világos eligazítást, de térjen ki a nehézségekre is. Mindez azért szükséges, hogy a jelölt ne térjen le az útról, ne váljék hűtlenné Krisztus küldetéséhez.

Szerzetesi intézmények: az adományok különbözősége megtartandó érték

16. A sok különböző szerzetesi intézmény hasonlít a „szerteágazó fához”, amely az Isten által elvetett magból nőtt ki az Úr földjén (LG 43). Általuk „az egyház egyre jobban megmutathatja Krisztust a hívőknek és a hitetleneknek egyaránt; Krisztust, aki a hegyen szemlélődik, aki Isten országát hirdeti a sokaságnak, aki a beteget és megtört szívűeket gyógyítja, vagy jó útra téríti a bűnösöket, gyermekeket áld meg, és jót tesz mindenkivel, de mindig az Atya akaratának engedelmeskedik, aki őt küldte”

(LG 46). A változatosság az „alapítóknak adott karizmák” különféleségével magyarázható (ET 11). A karizma úgy jelenik meg, „mint a Szentlélek megtapasztalása”. Ezt adták át az alapítók tanítványaiknak, hogy éljék, őrizzék, mélyítsék és fejlesszék állandóan, mint ahogyan Krisztus teste is állandóan növekszik. Ezért őrzi és támogatja az egyház a sokféle szerzetesi intézmény változatos jellegét és különbözőségét (vö. *Mutuae relationes*, 11). Az evangéliumi tanácsok követésének nincs tehát uniformizált módja: „Minden egyes intézménynek jellegére és céljaira való tekintettel meg kell határozni az evangéliumi tanácsok megtartásának a maga életformájához szabott módját.” (CIC 598. kán. 1. §) „Az összes tagok pedig nemcsak az evangéliumi tanácsok hűséges és teljes megtartására vannak kötelezve, hanem arra is, hogy az intézmény saját jogának megfelelően éljenek, és így törekedjenek az állapotuknak megfelelő tökéletességre.” (CIC 598. kán. 2. §)

Egységes út a Szentlélekben

17. „Akik az evangéliumi tanácsokra kötelezték el magukat, mindenképp fölényesen szeressék Istent, aki előbb szeretett bennünket (Vö. 1Jn 4,10), és minden körülmények közt törekedjenek ápolni a Krisztussal Istenben elrejtett életet (vö. Kol 3,3); ebből ered és kap ösztönzést az embertárs szeretete: a világ üdvösségének és az egyház gyarapodásának vágya.” (PC 6) Ezt a szeretetet, amely éltetője és rendező elve az evangéliumi tanácsok gyakorlásának, maga a Szentlélek önti szívünkbe. Ő az egység, a harmónia és a kiengesztelődés Lelke nemcsak az egyes személyek közötti, hanem az egyes személyeken belül is. Ezért nem megengedhető, hogy a szerzetesek személyes életében kettősség jelentkezzék a szerzetesi élet általános célja és az intézmény különleges célja között, az Istennek szenteltség és a világban végzett missziós munka között, sem magában a szerzetesi életben, sem az apostoli tevékenységben. Nincs tehát önmagában való szerzetesi élet, melyre aztán mintegy többletként rakódik rá egy intézmény sajátos célja és karizmája. Az apostolkodás művét vállaló intézményekben sem válik el a szentségre törekvés, az evangéliumi tanácsok követésére tett fogadalom, egyáltalán: az Isten szolgálatára szentelt élet, hanem mindez benső kapcsolatban áll az egyház és a világ szolgálatával (vö. PC 5). „Ezeknek a szerzeteknek apostoli és jótékonykodó tevékenysége természetükből ered”, annyira, hogy „a tagok egész szerzetesi életét az apostoli szellem hatja át, egész apostoli tevékenységüket viszont a szerzetesi szellem élteti” (vö. PC 8). A felebarát szolgálat se meg nem osztja a szerzetest, se el nem szakítja őt Istentől. Ez a szolgálat éppoly értékes, mint Isten közvetlen szolgálat, ha a valódi szeretet isteni erénye ösztönzi.⁹

Joggal mondhatjuk tehát, hogy „az összes szerzetesek apostoli tevékenysége elsősorban megszentelt életük tanúságtételében áll” (CIC 673. kán.).

18. Minden egyes szerzetes személyes feladata igazolni, hogy apostoli tevékenysége „a Krisztussal való egészen bensőséges egyesülésből fakad, s ez az egyesülés növeli benne az Isten és az embertársa iránt való szeretetet” (PC 8). Ha a szerzetes a saját küldetésében itt és most megnyilvánuló isteni akaratnak engedelmeskedik, akkor közvetlenül biztosíthatja életének egységét, amelyet türelemmel kell keresnie, bár egészen soha nem tudja megvalósítani. Így engedelmeskedni csak az tud, akinek eltökélt szándéka, hogy egyre szorosabban lép Krisztus nyomába. Viszont ezt a szán-

⁹ Aquinói Szt. Tamás: *STh* II-II, q. 188. a. 1 és 2.

déket magát is Krisztus szeretete élteni és ösztökéli. Ez a szeretet minden megszentelt élet benső egységesítő elve. Az élet egységének bizonyítéka alkalmanként a négyfajta nagy hűség egyikében fogalmazható meg: hűség Krisztushoz és az evangéliumhoz, hűség az egyházhoz és a világban végzett missziójához, hűség a szerzetesi élethez és rendje sajátos karizmájához, hűség az emberiséghez és korunkhoz.

II. A SZERZETESI KÉPZÉS ÁLTALÁNOS SZEMPONTJAI

A) A képzés irányítói és környezete

Isten Lelke

19. Maga Isten hív meg egyeseket a megszentelt életre az egyházban, és Isten a kezdeményező a szerzetesi élet egész folyamán. „A békesség Istene szenteljen meg titeket teljesen. – Hűséges az, aki meghívott titeket: ő majd meg is teszi” (1Tessz 5,23–24; vö. 2Tessz 3,3). Ahogyan Jézus sem csak meghívta apostolait, hanem türelemmel nevelgette is őket élete során, sőt feltámadása után is tovább működött Szentlélek által, „hogyan elvezesse őket a teljes igazságra” (Jn 16,13). A Szentlélek tevékenysége egészen más természetű, mint a pszichológiai vagy a történelmi hatásoké (bár azokat is beépíti munkájába). – ő teljesen titokban működik a szívünk mélyén, s csak később látszanak meg ennek a tevékenységnek gyümölcsei: a Lélek maga az Igazság, aki „tanít”, „eszünkbe juttat” és „elvezet”. Ő a Kenet, aki vágyat ébreszt, megadja az ismeretet, az ítélőképességet és a megkülönböztetés adományát. A Lélek a Vigasztaló is, aki „gyengességünkben segítségünkre van”, támogat minket, és megadja nekünk a fogadott fiúság lelkét (vö. Róm 8,15–26). Az Isten Lelkének ez a tartózkodó, de határozott jelenléte két alapvető magatartást követel: alázatosságot, amellyel átadjuk magunkat Isten bölcs vezetésének, és a szellemek megkülönböztetésének elméleti és gyakorlati ismeretét. Valóban fontos, hogy képesek legyünk felismerni a Szentlélek jelenlétét az élet és a történelem minden területén, és mindazokban, akiket át szól hozzánk. Különösen fontos a lelkivezető iránti nyitottság, hiszen meg akarjuk ismereni magunkat, és tudjuk, hogy a vezetés és irányítás nélkülözhetetlen ahhoz, hogy világosan és tudatosan akarjunk és tudjunk dönteni Isten akarata mellett.

Szűz Mária

20. A Szentlélek működése mindig kapcsolatban van Szűz Máriával, aki Isten anyja és Isten egész népének anyja. Ő a Szentlélek közreműködésével fogadta méhbe Isten igéjét; az apostolokkal együtt várt a Szentlélekre (vö. *Lumen gentium* 52 és 59) az Úr mennybemenetele után. A Szűzanya ezért van jelen állandóan a szerzetesi képzés folyamán is. Ő az első azok között, akik Istennek szentelték magukat. A názáreti szűz a legteljesebben és a legtökéletesebben szentelte magát Istennek. Az ő jegyesi szeretete az istenanyaságban érte el a csúcspontját a Szentlélek erejével. Aki anyaként az ölében hordozta Krisztust, a legteljesebben értelemben megvalósította a hívást: „Kövess engem!” Ő, az anya követte fiát mint mesterét a tisztaságban, a szegénységben és az engedelmségben... Ha az egész egyház Máriát tekinti legfőbb példaképének, mennyivel inkább tekinthetitek őt annak ti, kik az egyház szívében Istennek szentelt

személyek és közösségek vagytok.” Minden szerzeteshez szól a felhívás: „újítsátok meg Istennek szentelt életeteket Isten anyjának példája szerint!” (RD 17) Mária a szerzetesnek nemcsak példaképe, hanem anyja is, mivel anyja a Megszenteltnek, a Küldöttnek. Az ő *fiatjában* és *magnificatjában* minden szerzetes megtalálja a teljes odaadottságot Istennek és a túlradó örömet azon, hogy Isten megszentelte őt.¹⁰

Az egyház és az „egyházias érzület”

21. Nagyon szoros a kapcsolat Mária és az egyház között. „Egészen kiemelkedő és páratlan tagja” és édesanyja ő az egyháznak. Ő az egyház hitének és szeretetének, valamint a Krisztussal való egységnek ősmintája. Ő a biztos remény és vigasztalás jele az egyház számára, amíg az Úr napja el nem jön (vö. LG 53, 63, 68). A szerzetest is különleges kötelék fűzi az egyház titkához (vö. LG 44). Hozzátartozik életéhez és szentségéhez. „Egészen különleges módon részesül Isten népének szentségi természetében” (MR 10). Önmagának teljes odaajándékozása Istennek „egyesíti a szerzetest az egyházzal”, és arra készíti őt, hogy osztatlan odaadással szentelje magát az egész test javára.¹¹ „Az egyház a maga részéről a szerzetességet egyházjogilag elismert állapotként tiszteli, [...] liturgikus szertartásaival pedig azt bizonyítja, hogy az valóban Istennek szentelt állapot” (LG 45).¹²

22. Az egyházban a szerzetesek mindent megkapnak, ami növeli bennük a kezeszségi kegyelmet és szerzetesi megszenteltségüket: benne az élet Kenyerét vehetik Isten igéjének és Krisztus testének asztaláról. Szent Antal, akit joggal tartunk minden szerzetes atyjának, éppen a szent liturgia ünneplése közben hallotta meg azokat az éltető és döntő szavakat, amelyek arra készítették, hogy mindent elhagyva kövesse Krisztust. Az egyházban valósul meg Isten igéjének imádsággal kísért olvasása közben, hogy beszélgetés alakul ki Isten és a szerzetes között, amely aztán nemes vágyakat ébreszt és lemondásra szólít (vö. DV 25). Az egyház köti össze a szerzetesek önfelajánlását a szentmiseáldozattal, Krisztus eucharisztikus áldozatával (vö. LG 45). A bűnbánat és a kiengesztelődés szentségéhez való gyakori járulás alkalmával Isten irgalmából elnyerik bűneik bocsánatát, kibékülnek az egyházzal és szerzetesi közösségükkel, amelyet bűneikkel megsebeztek (vö. LG 11). Az egyház liturgiája legyen hát a csúcs, amely felé az egész közösség törekszik, és a forrás, amelyből az evangélium ereje árad (vö. SC 2, 10).

23. Ezért van szükség arra, hogy a képzés az egyházzal együttműködésben történjen, hiszen a szerzetesek annak tagjai, és gyermeki engedelmisséggel tartoznak pásztoraiknak. Origenész szerint az egyház az egyetemes szeretet közössége, hiszen „betölti a Szentháromság” (PG, 12, 1265), az egyház ősmintája és forrása. Tőle kapjuk az evangéliumot, s a szent hagyomány birtokában ő segít annak megértésében a tanítóhivatal hiteles értelmezése útján (vö. DV 10). Mivel az egyház szerves egységet alkot (vö. MR 5), az apostoloknak és követőiknek köszönhetően Péter tekintélye alatt megmarad „a hit és a kommunió egységének örök és látható kezdeteként és alapjaként” (LG 18).

¹⁰ *Lényegi elemek*, 53; *Lumen gentium*, 53; CIC 663. kán. 4. §; II. János Pál: *Redemptoris mater*, 42–45; II. János Pál: *Epist. Ad omnes personas consecratas*, 22. 5. 1988.

¹¹ *Mutuae relationes*, 10; *Lumen gentium*, 44; CIC 678. kán.

¹² *Lumen gentium*, 45; vö. *Mutuae relationes*, 8.

24. Ezért kell kifejleszteni a szerzetesek lelkében az egyházas érzületet, hogy – Loyolai Szent Ignác szavaival – ne csak az egyházzal gondolkodjanak, hanem az egyházban. Az egyházas érzület annak tudatosítását jelenti, hogy zarándokúton lévő néphez tartozunk: Olyan nép ez, amelynek forrása a szentháromságos közösség, gyökerei pedig az emberiség történelmébe nyúlnak. Apostoli alapokon áll, és utódaik tanításából táplálkozik; Szent Péter utódjában Krisztus helytartóját és a látható egyház fejét ismeri el. Ez a nép azt vallja, hogy a Szentírás, a szent hagyomány és a tanítóhivatal az a hármasság, amelyen át Isten igéje eljut hozzá; továbbá egységre vágyik a többi keresztény és nem keresztény közösségekkel. Ez a nép tudatában van annak, hogy a századok folyamán sokféle változás következett be, és hogy a mai egyházban is sok a különbözőség; de keresi a folyamatosságot és az egységet is, amely nem kevésbé reális valóság. Ez a nép Krisztus testének tartja magát. Ugyanaz a szeretet köti Krisztushoz és az ő egyházához, mert tudja, hogy ez a szeretet misztérium: Isten misztériuma Jézus Krisztusban Szentlelke által, akit kiárasztott az emberiségre, „most és mindörökké”. Ez a nép tehát nem elégszik meg azzal, hogy csupán szociológiai és politikai szempontok szerint vizsgálják, hiszen életének leghitelesebb része „el van rejtve a világ bölcsei elől.” Missziós nép ez. Nem nézi tétlenül, hogy egyháza csak „kisdud nyáj”, hanem arra törekszik, hogy hirdesse az evangéliumot minden népnek. Meg kell tudnia az egész világnak, hogy „nincs más név az ég alatt, akiben üdvözlünk lehetne” (ApCsel 4,12), csak Jézus Krisztusé (vö. LG 9).

25. Az egyházas érzület magában foglalja az egyházi közösség iránti érzéket is. Mivel a szerzetesi élet igen közel áll az egyház misztériumához, amelyet „a Szentlelek egyesít közösségben és szolgálatban” (LG 4), a szerzetesek – mint „a közösség szakértői” – arra hivatottak, hogy egyházi közösséget alkossanak az egyházban és a világban; tanú- és építői az Isten terve szerinti közösségnek, amely csúcspontja lesz az emberiség történelmének (OE 24). Ezt valósítják meg azzal, hogy az evangéliumi tanácsokat fogadalommal vállalják. Ez minden akadálytól megszabadítja a szeretet lendületét, és prófétai jellé teszi a szerzetest. Benne válik láthatóvá, milyen bensőséges közösségre léphet Istennek az, aki mindenek fölött szereti őt. A napi gyakorlatban mindez az élet, az ima és az apostoli szolgálat harmonikus egységében valósul meg. Ezek lényeges és megkülönböztető összetevői a megszentelt életnek, s a szerzeteseket a testvéri közösség jeleivé teszik.¹³ Ezért – különösen a képzés kezdeti idején – a közösségben való élet mint a közösség megtapasztalása és tanúságtétel a közösségről¹⁴ elengedhetetlen kerete és elsőrangú eszköze a képzésnek.

A közösség

26. A közösségi életnek az egyház szívében és a Szűzanyával való szoros kapcsolatban kiváltságos szerepe van a képzés minden szakaszában. A képzés eredményessége nagy mértékben függ a közösségtől: a tagok életstílusától és a köztük uralkodó általános légkörtől, amelyet persze meghatároz az intézmény sajátos jellege és lelkilete. Ez azt jelenti, hogy a közösség olyan lesz, amilyenné tagjai formálják; hogy megvannak a maga követelményei; hogy – mielőtt a képzés eszközeként használni lehetne – élettel kell megtölteni és szeretni kell az egyház elgondolása szerint megva-

¹³ Szerzetesek és az emberi haladás, 24; vö. Pueblai dokumentum, 211–219.

¹⁴ Szerzetesek és az emberi haladás, 33c; vö. CIC 602. kán.

lósuló szerzetesi életet. Az alapvető példa természetesen az első keresztény közösség, amely az Úr húsvétjából született.¹⁵ De az eszményi állapot felé törekedve nem szabad megfélemlenünk a feladatokról sem. Az alázatos realizmus és az egyesek hite kell, hogy éltesse a törekvéseket egy testvéri közösség létrehozásában. A közösség nem azért jön létre és marad meg, mert tagjai úgy érzik: boldogok, hogy együtt lehetnek, hiszen a jellemük, a gondolkodásmódjuk hasonló, hanem mert az Úr gyűjtötte őket össze, és egyesíti őket a közös megszentelés által, ő adja nekik az azonos küldetést az egyházon belül. Mindnyájan „alávetik magukat előljáróiknak [...] a hit szellemében”.¹⁶ Azt sem szabad elfelejteni, hogy a közösség öröme és húsvéti békéje csak akkor jön létre, ha meghalunk önmagunknak, és befogadjuk a Szentlélek ajándékait (vö. Jn 12,24; Gal 5,22).

27. A közösség úgy járul hozzá a képzéshez, hogy lehetővé teszi minden egyes tagjának a növekedését az Úrhoz való hűségben, a rend karizmájának megfelelően. Ehhez viszont az kell, hogy mindenki tisztában legyen azzal, mi célból létesült az intézmény, amelyhez tartozik. Egymással való érintkezésük alapja legyen az egyszerűség és a bizalom, amely a hitből és a szeretetből források. A Szentlélek nap mint nap ebbe az irányba tereli a közösség tagjait: Isten ígéje irányítja és megtérésre szólítja, a bűnbánat megtisztítja, az eucharisztia építgeti, az egyházi év liturgiája pedig életeti őket. Egymás nagylelkű támogatása, az anyagi és szellemi javak kölcsönös cseréje erőt jelent, ha a szegénység szellemében történik, ha baráti szeretet és dialógus kíséri. A közösség mélyen megéli az alapítók és szabályaik szellemét. Az előljárók tartsák legfőbb feladatuknak, hogy Krisztusban testvéri közösséget építsenek fel (vö. CIC 619. kán.). A tagok pedig legyenek tudatában annak, hogy felelősek a közösségen belül állandó növekedésükért, nemcsak a saját érdekükben, hanem az egész közösség javáért is.¹⁷ A képzésben részesülők számára biztosítani kell a közösségen belül a lelkeség légkörét, a fegyelmezett életet és az apostoli lelkesedést, hogy a megszenteltségüknek megfelelő elszántsággal léphessenek a Krisztus-követés útjára. Ide illenek II. János Pál pápa szavai, amelyeket Brazíliában intézett a szerzetesekhez: „Jónak tartom, ha a fiatalok a képzés időszakában egy őket formáló közösség keretein belül élnek, amelyben a teljes körű képzés minden feltétele adott: a lelki, értelmi, kulturális, liturgikus és pasztorális lehetőségekre gondolok. Ezek a feltételek nagyon ritkán adóttak a kisebb közösségekben. Ezért a sokoldalú képzés érdekében elengedhetetlenül fontos folyamatosan az egyház pedagógiai tapasztalataira támaszkodni. A közösség legyen megfelelő háttere a szerzetesi, esetleg papi hivatások kiteljesedésének” (IDGP, IX/2, 243–244).

28. Itt kell felvetnünk a szegény környezetben élő növendéknevelő közösségek kérdését. Megeshet, hogy a szerzetház munkásnegyedben, külvárosban vagy éppen a nagyváros közepén van, esetleg az ország legtávolabb eső, legszegényebb vidékén. Ilyenkor kitűnő lehetőségünk nyílik arra, hogy bizonyítsuk: a szegényeket részesítjük előnyben, mivel nem elég csak dolgozni a szegényekért, hanem együtt is kell élnünk velük, és – amennyire csak lehet – szeretnünk kell őket. Persze időnként módosításra szorul ez a követelmény a szerzetesek életkörülményei szerint. Hangsúlyoznunk kell, hogy a képzés követelményei fontosabbak, mint a szegények sorsában való osz-

¹⁵ Vö. ApCsel 2,42; *Perfectae caritatis*, 15; CIC 602. kán.; *Lényegi elemek*, 18–22.

¹⁶ Vö. CIC 601., 618. és 619. kán.; *Perfectae caritatis*, 14.

¹⁷ *Evangelica testificatio*, 32–34; vö. *Lényegi elemek*, 18–22.

tozásból eredő apostolság előnyei. Biztosítani kell például a csendet és a magányt. Ezek elengedhetetlenül szükségesek a képzés kezdetén. Másrészt viszont a teljes képzési időszak egy részébe beépíthetők az apostoli tevékenységek is, hogy a jelöltek megismerjék a szerzetesi életnek ezt az oldalát is. Bizonyos kritériumokat azonban a legkisebb közösségeknek is minden körülmények között biztosítaniuk kell ahhoz, hogy hiteles életet éljenek: legyenek meg a közösségi és személyes ima kedvező körülményei; a hely és az idő a csendes visszavonuláshoz; a szerzetesek életét evangéliumi motívumok irányítsák; ezek a közösségek álljanak készségesen rendelkezésre, ha az előjáróknak szüksége van valakire; apostoli tevékenységüket ne a saját személyes döntésük irányítsa, hanem mindig a rend érdeke, továbbá legyen munkájuk összhangban az egyházmegye pasztorációs célkitűzéseivel, amelyekért elsősorban a püspök felelős. Végül meg kell jegyezni, hogy olyan országokban és kultúrákban, ahol a vendégszeretetet nagy becsben tartják, a szerzetesi közösségek – amennyire lehetséges – igyekezzenek megőrizni önállóságukat és függetlenségüket a vendégekkel kapcsolatban. Kétségtől sokkal nehezebb ilyesmit keresztülvinni a kisebb házakban, de még akkor kell alaposan megfontolni mindezt, mielőtt új rendházat létesítenének valahol.

Maguk a szerzetesek felelősek képzésükért

29. Elsősorban maga a szerzetes felelős azért, hogy igent mondjon a hívásra, amelyet kapott, s hogy vállalja a válasz következményeit is, ez pedig nem csupán értelmi elfogadást jelent. Életének egészével kell bizonyosságot tennie. Isten hívása és tette – ahogy szeretete is – mindig új; a történelmi körülmények soha nem ismétlődnek. A meghívott személy tehát azt a feladatot kapja, hogy szüntelenül új, figyelmes és megfelelő választ adjon. Minden egyes szerzetes életútja hasonlít Isten választott népének exodusára, majd az apostolok lassú nevelődésére, akik „nehezen hittek” (Lk 24,25), de akiknek végül lángolt a szívük, mikor a feltámadt Úr kinyilatkoztatta magát nekik (vö. Lk 24,32). Ebből láthatjuk, milyen hosszú úton válik a szerzetes képzése személyessé. Nyomatékosan kell ezért hangsúlyozni: minden egyes szerzetes tudatosan és személyesen felelős azért, hogy magáévá tegye a szerzetesi élet értékeit és azt az életmódot, amelyet a képzés irányítója ajánl. Így megtalálják magukban szabad választásuk igazolását s azt, hogy dinamizmusuk alapja a teremtő Szentlélek. A képzés során meg kell találni a helyes egyensúlyt a csoportokkal és az egyénnel való foglalkozásban; szem előtt kell tartani az egyes képzési szakaszokra tervezett időt, de tekintettel kell lenni az egyes személyek fejlődésének ritmusára is.

A képzés irányító: előjárók és a képzés felelősei

30. A feltámadt Krisztus Lelke az egyház egész életén keresztül válik jelenvalóvá és hatékonyvá. Az egyház egész szerzetesi hagyománya tanúskodik arról, mennyire meghatározó a nevelő szerepe a képzésben. Az ő feladata eldönteni a képzés kezdő szakaszában, hogy hiteles-e valakinek a szerzetesi hivatása, továbbá támogatnia kell a szerzetest az Istennel való személyes párbeszédben, közben azt is vizsgálnia kell, milyen úton akarja őt Isten továbbvezetni. Kísérnie is kell a szerzetest az Úr útján (vö. Tób 5,10.17.22) közvetlen és rendszeres párbeszédben, tiszteletben tartva a gyóntatónak és lelkipapnak – a szó szoros értelmében – vett sajátos feladatát. A képzés-

sel megbízottnak fontos feladata annak megállapítása is, hogy a novíciusokat és novíciákat, illetve a fiatal fogadalmasokat hatékonyan irányítja-e a lelkivezető. A képzést irányító személy táplálja szilárd eledellel a szerzeteseket a lelkiélet elméletében és gyakorlatában egyaránt, de legyen tekintettel az egyének előképzettségére is. Végül folyamatosan figyelje és értékelje a rábízottak előrehaladását a Szentlélek adományainak fényében. Azt is el kell döntenie, hogy a meghívott személy birtokában van-e azoknak a képességeknek, amelyeket a rendje és az egyház az adott időszakban elvár tőle.

31. A katolikus hit és erkölcs elveinek józan ismerete mellett a képzésért felelős személyekben legyen meg:

- az emberi belátás és felelősségtudat;
- az egyéni tapasztalatra támaszkodó ismeret Istenről és az imádságról;
- a bölcsesség, amely az Isten igéjére való hosszas és figyelmes hallgatás eredménye;
- a liturgia szeretete és értelmes beépítése a lelki és egyházas képzésbe;
- a megfelelő kulturális tájékozottság;
- legyen elegendő ideje és jóakarata ahhoz, hogy a jelöltekkel ne csak csoportosan, hanem egyenként is törődjenek (vö. SzD 20).

Mindebből kitetszik, hogy ez a feladat higgadtságot, derűt, segítőkészséget, türelmet és megértést követel meg, végül őszinte szeretetet azok iránt, akiket lelkipásztori felelősségére bíztak.

32. Ha egy csoportot bíznak meg a képzéssel, az egyes tagok teljes összhangban működjenek együtt a vezetővel, közös felelősségük teljes tudatában. Az előjáró irányítása mellett „valósítsák meg a lélek és a cselekvés teljes harmóniáját”. Egymással és a rájuk bízottakkal alakítsanak ki családi közösséget (vö. OT 5b). Nem kevésbé szükséges az összefogás és folytonos együttműködés azokkal is, akik a teljes képzés különböző szakaszain és szintjén végzik a munkát. A képzés egésze a képzést végzők és a tanítványok együttműködésének közös gyümölcse. Mindamellert tény, hogy képzésének sikeréért nagymértékben maga a tanítvány is felelős. Ezt a felelősséget azonban annak az intézménynek a hagyományrendszerén és keretein belül kell hordoznia, amelynek közvetlen tanúi és képviselői a képzésével megbízott személyek.

B) A képzés emberi és keresztény dimenziója

33. A II. Vatikáni Zsinatnak a keresztény nevelésről szóló nyilatkozata megfogalmazta az emberi családban folyó igazi nevelés céljait és eszközeit. Mindezeket szem előtt kell tartani a szerzetesjelöltek felvétele és képzése során, mert a képzés legelső követelménye, hogy az emberi és keresztény alapokat lerakjuk az egyes személyek lelkében. A szerzeteséletben előforduló számos félresiklás oka lehet az, hogy ebben az időszakban nem figyeltünk fel egyes hiányosságokra. Nemcsak az emberi és keresztény alapok meglétét kell vizsgálni azokban, akik szerzeteséletre vállalkoznak, hanem hatékony fejlődésüket is biztosítani kell a képzés ideje alatt az egyének és a körülmények változásainak megfelelően.

34. Az egyes személyek mindenre kiterjedő képzésébe a fizikai, szellemi és lelki szempontok egyaránt beletartoznak. A célok és a követelmények ismertek. Összefoglalja őket a II. Vatikáni Zsinat két dokumentuma: a *Gaudium et spes* kezdetű lelkipásztori konstitúció (vö. 12-22, 61) és a keresztény nevelésről szóló nyilatkozat, a *Gra-*

vissimum educationis (vö. 1, 2). A papnevelésről szóló határozat, az *Optatam totius* megjelöli a főbb elveket és kritériumokat, amelyek alapján meg lehet állapítani az emberi érettségnek a papi szolgálathoz megkívánt szintjét (vö. 11). Ezeket a kritériumokat könnyen alkalmazhatjuk a szerzetesjelöltekre is, szem előtt tartva annak a missziós hivatásnak természetét, amelyet az illető az egyházban kapott. A szerzetesi élet megújítását célzó határozat, a *Perfectae caritatis* emlékeztet arra a „sajátos megszenteltségre, amely mélyen a keresztségi megszenteltségben gyökerezik” (vö. 5). Ebből természetesen következik, hogy a noviciátusba csak olyan jelöltek engedhetők, akik már élik keresztségi ígéreteiket az életkoruknak megfelelő módon. A szerzetesi életre való jó nevelésnek tehát minden egyes jelöltben meg kell erősítenie az élő hitet és a keresztségi fogadalmakhoz való hűséget. Különösen a kritikus időszakokban van ennek jelentősége, amikor mindegyiküknek szabadon újra kell választania azt, amire valamikor igent mondott.

35. Bár II. János Pál pápa hangsúlyozza apostoli buzdításában a kulturális és értelmi képzés fontosságát, a lelki képzést helyezi mindenek fölé: „A képzés minden fokán a legfőbb cél az, hogy a szerzetes elmélyüljön Isten megtapasztalásában, s hogy ezt a képességet élete folyamán fokozatosan tökéletesítse” (SzD 17).

C) Aszkézis

36. „Ha Krisztus nyomába lépünk, egyre tudatosabban részesülünk szenvedésnek, halálának és feltámadásának misztériumában. A képzés központi gondolata legyen mindig a húsvéti misztérium, mivel az az élet és érettség forrása. Ezen az alapon formálódik az új ember, a szerzetes és az apostol.”¹⁸ Ezért kell emlékeztetbe idéznünk – a képzés minden szintjén – az aszkézis elengedhetetlen szükségességét a szerzetesi életben. Ma, az erotika, a fogyasztói szellem, a hatalommal való visszaélés korában nyílt tanúságot kell tennünk Krisztus húsvéti misztériumáról, s ide az út a kereszt titkán át vezet. Szükség van tehát arra, hogy a napi, személyesen gyakorolt aszkézis a képzési program szerves része legyen. Ez vezeti majd el a jelölteket, novíciusokat, novíciákat és fiatal fogadalmasokat a hit, remény, szeretet, okosság, mértékletesség, igazságosság és lelki erő erényének gyakorlásához. Ez örökös program, és soha nem mellőzhető. Mindig időszerű és mindig szükséges. Senki sem teljesítheti keresztségi ígéreteit, még kevésbé maradhat hű szerzetesi hivatásához aszkézis nélkül. Ha már keresztény életet sem lehet nélküle élni, mennyivel lelkesebben kell azt nekünk gyakorolnunk, ha a Krisztus iránti szeretet ösztönöz bennünket és az az öröm, hogy neki szolgálhatunk. Minden kereszténynek szüksége van irányítóra, aki támogatja „a kereszt királyi útján”; tanúra, aki – Szent János szavai szerint – „lemond a világról és annak kívánságairól” (1Jn 2,16), „erről a világról”, amelyet Teremtőjének szeretete hozott létre és őrzött meg. A szerzetesi élet azt mutatja, „hogy Isten országa minden földi dolog fölött áll”, és nem e világból való (LG 44). Szükség van tanúkra, akik ezt hirdetik. A képzés során tehát át kell elmélkedni az aszkézis keresztény értelmét. Egészséges képet kell kialakítani Isten és az általa teremtett világ viszonyáról. Kerülnünk kell tehát egyfelől a naiv, szüklátóköri optimizmust, másfelől a pesszimizmust, amely megfedkedezik a világot teremtő és megváltó Krisztusról.

¹⁸ II. János Pál: *Beszéd a brazil szerzetesekhez*, 1986. július, 11., 5, in IDGP IX/2, 237.

37. Az aszkézis, amely arra ösztönöz, hogy ellenálljunk az ösztönös vágyaknak és kívánságoknak, nemcsak keresztény, hanem antropológiai követelmény is. A pszichológusok megállapították, hogy személyiségük kifejlődéséhez különösen a fiataloknak van szükségük arra, hogy megfelelő követelményekkel (nevelőkkel, szabályokkal) találkozzanak. Ez azonban nemcsak a fiatalokra áll, hiszen a személyiség kiteljesedése sohasem fejeződik be. A képzés során alkalmazott pedagógiának segítenie kell a szerzeteseket abban, hogy lelkesen vállaljanak nehéz feladatokat is. Maga Isten vezeti ezen az úton azt az embert, akit ő teremtett és hívott meg.

38. A szerzetesi élet keretein belül gyakorolt aszkézis egyebek között megkívánja a csendet és a magányt, még az apostoli tevékenységet folytató rendekben is. Ezeknek is hűségesen alkalmazkodniuk kell a lelki élet alapvető törvényeihez, vagyis megfelelő egyensúlyt kell teremteniük az élet különböző szakaszai között: legyen megfelelő idő az Istennel való együttlétre, a hivatásbeli köteleességek teljesítésére és az emberi kapcsolatok kiépítésére. Ha valaki önként vállalja a magányt, lelkében is, körülötte is megszületik a csend. Nemcsak a képzés helyein, hanem minden szerzetsházban helyet és időt kell biztosítani a teljes csendhez és magányhoz. Erre nagy szükség van egyrészt azért, hogy meghalljuk és befogadjuk Isten szavát, másrészt azért, hogy személyiségünk lelki érettségét előmozdítsuk, és igazi testvéri közösséget teremtsünk Krisztusban.

D) Szexualitás és képzés

39. A mai nemzedék olyan körülmények között nőtt fel, hogy a fiatalok – segítség híján – nem tudják felismerni és kellően értékelni a maguk értékeit és korlátait. A képzés tehát nagyon fontos ezen a téren, mert egyrészt az apostoli munka során sokféle emberrel kerülnek érintkezésbe, másrészt a férfi és a női szerzeteseknek szorosán együtt kell működniük. Az, hogy a nemek nincsenek elkülönítve, együtt élnek és dolgoznak, még nem biztosítja az érett kapcsolatot a két nem között. Meg kell tehát találni a módját, hogy elősegítsük és erősítsük ezt az érettséget, hogy a fiatalok a tökéletes tisztaság megőrzésére nevelődjenek. Minden férfinak és nőnek tudnia kell, mi a sajátos helye Isten tervében, és mi a feladata a megváltás művében. Ezért a leendő szerzetesek kapjanak lehetőséget ahhoz, hogy átgondolhassák a szexualitás szerepét Isten teremtő és megváltó művében. El kell tehát bocsátani azokat, akik nem képesek szexuális vágyaikon felülemelkedni, vagy azt vallják, hogy létezik harmadik út is, valami köztes lét a cölibátus és a házasság között.¹⁹

40. Isten nem differenciálatlan világot teremtett. Az embert saját képére és hasonlatosságára alkotta (Ter 1,26–27), szabad és gondolkodó lénynek, aki képes megismerni és szeretni őt. Isten nem akarta, hogy a férfi egyedül legyen, ezért egy másik emberi lényt, az asszonyt rendelte melléje (Ter 2,18). Kettejük közt kölcsönös kapcsolat létesült: a férfi az asszonyhoz, az asszony a férfihoz tartozik.²⁰ „Az asszony egy másik „én” a közös emberségben.”²¹ Ezért kezdettől fogva az a feladata a férfinak és nőnek, hogy ne csak egymás mellett éljenek, hanem együtt, egymásért.²² Ennek az antropológiai elvnek a megértése azért fontos a képzés szempontjából, hogy a jelöl-

¹⁹ *Documentum finale synodi particularis Episcoporum Nederlandiae*, prop. 32, in *EnchVat* 7, 131.

²⁰ II. János Pál: *Mulieris dignitatem* apostoli levél, 7.

²¹ II. János Pál: *Mulieris dignitatem* apostoli levél, 6.

²² II. János Pál: *Mulieris dignitatem* apostoli levél, 7.

tek Isten különös kegyelméből *szabad elhatározás alapján* vállalják a lemondást Isten országáért, és önként tegyenek tisztasági fogadalmat.

41. „Fontos feltétel a férfiak és nők antropológiai alapjainak mély és hatékony vizsgálata” abból a célból, hogy pontosan meghatározzák „a nő saját, személyes azonosságát a férfival fennálló kölcsönös, egymást kiegészítő és mégis különböző kapcsolatában; nemcsak a betöltendő feladatokra és a gyakorlandó tisztségekre vonatkozóan, hanem még alaposabban figyelembe véve személyes struktúráját és annak jelentését”.²³ A szerzetesség története bizonyítja, hogy sok nő – akár kolostorban élt, akár a világban – mindig is talált ideális teret Isten és az emberek szolgálatára, kedvező feltételeket ahhoz, hogy nőiségét kibontakoztassa, és mélyebben megértse saját identitását. Ezt a lélek mélyén történő növekedést segíthetik a teológiai megfontolások, de „nem lehet megfélemlíteni arról a segítségről sem, amely a különböző humán tudományoktól és kultúráktól jöhet”.²⁴

Végül, hogy világosabban felfoghassuk a női szerzetesség különleges jellegét, gondoljuk meg, hogy „a názáreti Mária alakja már azáltal is szemünk elé állítja a nőt, hogy Isten a Fiú megtestesülésének fenséges eseményét egy nő szabad és tevékeny szolgálatára bízta. Ezért mondhatjuk: ha a nő Máriára emeli tekintetét, benne felfedezheti, hogyan élheti méltóan női mivoltát, és hogyan bontakoztathatja ki azt. Az egyház Máriára tekintve, bármelyik nő arcán meglátja annak a szépségnek a ragyogását, amely visszatükrözi a legmélyebb érzéseket, amelyekre az emberi szív képes: a szeretetet, amely feltétel nélkül tudja magát átadni, az erőt, amely a legmélyebb fájdalmat is el tudja viselni, a határtalan hűséget, a fáradhatatlan buzgalmat, azt a képességet, amely a legmélyebb együttérzést vigasztaló és bátorító szavakba tudja önteni” (RMa 46).

III. A SZERZETESI KÉPZÉS SZAKASZAI

A) A noviciátus előtti szakasz

Alapelvek

42. A mai viszonyokat tekintve nagy általánosságban elmondhatjuk, hogy a *Renovationis causam* elemzése (vö. 4) most is érvényes: „A képzés folyamán előforduló nehézségek mind arra vezethetők vissza, hogy a fiatalok a belépésükkor nem rendelkeztek megfelelő érettséggel.” Persze a szerzetesjelölttől nem lehet még megkívnani, hogy a szerzetesi élet összes kötelezettségeit vállalja, de meg kell lennie benne a képességnek és készségnek arra, hogy fokozatosan mindenre készen álljon. A meghozott döntés igazolja majd, hogy elég volt-e az idő, jók voltak-e az alkalmazott módszerek a készség megszerzésére. Éppen ez a célja a noviciátust megelőző képzési szakasznak, mindegy, hogy nevezik: prenoviciátusnak vagy posztulátusnak. A kivétel módzatainak meghatározása kizárólag az intézmény saját törvényeire tartozik. De akármilyenek legyenek is ezek, az *Egyházi Törvénykönyv* előírásaihoz tartaniuk

²³ II. János Pál: *Christifideles laici* apostoli buzdítás, 50.

²⁴ II. János Pál: *Christifideles laici* apostoli buzdítás, 50.

kell magukat. Ez pedig kimondja: „Senki sem vehető fel megfelelő előkészület nélkül” (CIC 597. kán. 2. §).

Tartalom

43. Tekintetbe véve a mai ifjúság helyzetét, bátran kijelenthetjük: az előkészítő szakaszt nyugodt lélekkel meg lehet hosszabbítani; legyen elég idő arra, hogy az előjáró pontosan lásson bizonyos szempontokat, s eldönthesse, eléggé fel van-e készülve a jelölt a noviciátusba való felvételre. Nem szabad sürgetni a belépés idejét, de az indokolatlan halogatás sem vezet jóra. Hiszen nem olyan nehéz megállapítani valakiről, hogy alkalmas-e a jelöltségre.

A felvétel szabályait az egyház általános törvényei határozzák meg, ezekhez hozzávehetők még az intézmény sajátos megkötései (vö. CIC 641–645. kán.). A törvényes kívánalmak a következők:

– elégséges emberi és keresztény érettség ahhoz, hogy vállalhassa a noviciátust – ez nem degradálódhat a katekumenek általános felkészítésévé. Előfordulhat, hogy valaki jelölt kíván lenni anélkül, hogy elindult volna a keresztény élet útján, a szentségek, a hit, az erkölcsi elvek területén, és átlagos keresztény életet élne;

– általános képzettségi fok, amely megfelel az ország nevelési rendszerében részt vett fiatalok színvonalának. Különösen fontos, hogy a jövőbeni szerzetesjelöltek folyékonyan beszéljék a noviciátusban használt nyelvet. Mivel alapkultúráról van szó, nem szabad figyelmen kívül hagyni, milyenek az ország létfeltételei, szociális körülményei és az iskolázás színvonala, hiszen az Úr mindenhol hívhat jelölteket a szerzetesi életre. Vigyázni kell arra, hogy a jelöltek őrizzék meg saját eredeti kultúrájukat, és ne kényszerüljenek beolvadni idegen kultúrába. A jelölteknek a saját kultúrájukon belül kell meghallaniuk az Úr hívó szavát, hogy a maguk módján válaszolhassanak rá;

– kiegyensúlyozott érzelmi élet (különösen szexuális téren!), amely kész elfogadni a másikat, tisztelve benne a máságot. Pszichológiai vizsgálatot is be lehet iktatni, de nem szabad megfélemlíteni az egyén személyiségi jogairól (vö. CIC 220. kán.);

– készség arra, hogy az illető közösségben éljen, előjárók fennhatósága alatt, valamely intézményben. Ez a készség a noviciátusban majd tovább fejleszthető, de kezdetől fogva figyelmet érdemel. A jelöltek lássák tisztán, hogy a teljesen az Úrnak szentelt életnek más módjai is vannak a szerzetességen kívül is.

A megvalósítás formái

44. Különfélék lehetnek:

– a jelölt élhet a közösséggel együtt, ha nem vesz is részt mindenben; (A noviciátus közösségébe ne vegyék be őket, mert annak más feladatai vannak!)

– tarthat fenn lazább kapcsolatot a közösséggel vagy annak egy-egy képviselőjével;

– elképzelhető az is, hogy külön házban történjen a jelöltek képzése, stb.

Bármelyik formáját választják is a jelöltek fogadásának, tudniuk kell, hogy az érdeklődők még nem lettek a rend tagjaivá. Mindenesetre a jelöltekkel foglalkozó személyek kiválasztása sokkal fontosabb, mint a befogadás módozatainak eltérései.

Az előjáró bízson meg egy vagy több arra alkalmas szerzetest, hogy vezessék és segítsék a jelölteket hivatásuk tisztázásában. Ezek aktívan működjenek együtt a novíciusmagiszterekkel.

B) A noviciátus és az első fogadalomtétel

Cél

45. „A noviciátusnak, amellyel az intézményben való élet elkezdődik, az a rendeltetése, hogy a novíciusok az illető intézmény sajátos isteni hivatását teljesebben megismerjék, az intézmény életmódját megtapasztalják, szívüket és lelküket annak szelleme szerint alakítsák, és hogy szándékuk és alkalmasságuk bebizonyosodjék” (CIC 646. kán.).

Bár az egyes karizmák és szerzetek különböznek, a noviciátus célja azonos: ez az az időszak, amikor valaki „vállalja azt az életformát, amelyet Isten Fia vett magára” (LG 44). Az evangéliumban Jézus megváltói szolgálatának egyik vagy másik formáját vagy valamelyik misztériumát (LG 46) ajánlja nekünk.

Tartalom

46. „A novíciusmagiszter és munkatársai feladata a novíciusok hivatását megvizsgálni és kipróbálni, továbbá fokozatosan ránevelni őket az intézmény sajátos jellegének megfelelő, tökéletes életmód szabályszerű folytatására.” (CIC 652. kán. 1. §) „A novíciusokat vezessék az emberi és keresztény erények gyakorlására, vezessék őket az imádság és önmegtagadás révén a tökéletesség teljesebb útjára. Tanítsák meg őket az üdvösség titkáról való szemlélődésre és a Szentírás olvasására, meg a róla való elmélkedésre. Készítsék fel őket az istentiszteletnek a szent liturgiában való gyakorlására. Tanítsák meg őket arra, hogyan éljenek az evangéliumi tanácsok révén Istennek és az embereknek szentelt életet Krisztusban. Kapjanak oktatást az intézmény jellegéről és szelleméről, céljáról és fegyelméről, történetéről és életéről, valamint itassák át őket az egyház és annak szent pásztorai iránti szeretettel.” (CIC 652. kán. 2. §)

47. Ebből az általános törvényből következik, hogy a noviciátusra jellemző teljes beavatás egyszerű oktatásnál sokkal többet jelent. A noviciátus

- beavatás Krisztus és az Atya mély és eleven megismerésébe. Ehhez hozzátartozik a Szentírás elmélkedő tanulmányozása; a liturgia megünneplése az intézmény szellemében és jellege szerint; a beavatás a személyes imába, hogy ennek gyakorlása szokássá váljék; a lelkeségi irodalom nagyjainak megismerése, ami nem zárja ki a modern lelki irodalom olvasását;

- beavatás Krisztus húsvéti misztériumába. Ennek eszköze az önmegtagadás, az evangéliumi tanácsok szerinti élet a társulat szellemében; az evangéliumi aszkézis derűs lélekkel történő vállalása, és a kereszt bátor elfogadása;

- beavatás a testvéri, evangéliumi életbe, vagyis olyan közösségbe, amely a mélyülő hit révén *kommunió*vá válik, és amelyben a szeretet a napi élet konkrét teendői között számtalan megnyilvánulási formát talál;

- beavatás az intézmény történetébe, különleges missziójába és lelkeségébe. Az apostoli feladatra alakult intézmények számára külön szabály érvényes: „A novíciusok képzésének teljessé tételéhez a szabályzat 1. paragrafusában megjelölt (a noviciá-

tusi közösségben eltöltendő 12 hónap) időn túl megállapíthat egy vagy több, a noviciátusi közösségen kívül, apostoli gyakorlatban eltöltendő időszakot is” (CIC 648. kán. 2. §). Ezeknek az időszakoknak az a célja, hogy megtanítsa a novíciusokat, hogy az életükben miként valósítsák meg a szoros egységet a szemlélődés és az apostoli tevékenység között. Ez az egység az ilyen típusú intézményeknek a legnagyobb és alapvető értéke (Renovationis causam, 5). „A 648. kánon 1. §-ban említett noviciátusi időt (12 hónap) a sajátos értelemben vett képzésre fordítsák, tehát a novíciusok ne foglalkozzanak olyan tanulmányokkal és feladatokkal, amelyek nem közvetlenül ezt a képzést szolgálják.” (CIC 652. kán. 5. §)

„A noviciátus célja megkívánja, hogy a saját jogban meghatározandó képzési terv szerint nevelődjének.” (CIC 650. kán. 1. §)

Nem ajánlatos, hogy a noviciátusi képzés a novíciusok kultúrájától és anyanyelvétől idegen környezetben történjék. Inkább létesüljenek kisebb noviciátusi közösségek, amelyek a saját kultúrájukban gyökereznek. A képzés ideje alatt, amikor a jelöltek alapvető személyiségi egyensúlyát kell létrehozni; amikor közvetlen és meghitt viszonyt kell kiépülnie a jelöltek és vezetőjük között, amelyben a nyelv minden árnyalatát felhasználva kifejezhetik magukat, sorsdöntő lelki útjuk kezdetén fontos, hogy ne szaporítsuk a problémák számát. Az is meggondolandó, hogy egy más kultúrába való kényszerítés ebben a nagyon fontos időszakban azzal a kockázattal járhat, hogy megzavarja a tisztánlátást az egyének elhivatottságát vagy az indítékokat illetően.

Hivatásbeli munka a noviciátus idején

48. Érdemes kitérni arra a kérdésre, dolgozzanak-e hivatásszerűen a noviciátus ideje alatt. Egyes ipari országokban előfordulhat, hogy akik szerzetbe akarnak lépni, munkaadójuktól egy éves szabadságot kérnek „családi okok miatt”, hogy a noviciátust megkezdhesék. Ilyen szabadságot lehet apostoli munkavégzés céljából is kérni. Ezt az országok törvényei is megengedik. Így nem vesznek el állásukat, ha esetleg a noviciátusból vissza kell térniük a világba. Nem kell vállalniuk a kockázatot, hogy munkanélkülivé válnak. Egyébként a noviciátus második évében újra felvehetik hivatásbeli munkájukat apostoli szolgálat címén.

Vannak azonban olyan elvek, amelyeket ezen esetekben is figyelembe kell venni. Azokban az intézményekben, amelyekben kétéves a noviciátus, csak a következő feltételek mellett dolgozhatnak teljes munkaidőben az újoncok:

- ha az a munka megfelel az illető intézmény apostoli célkitűzéseinek;
- ha a noviciátusnak csupán második évében végzik;
- ha az a munka megfelel a CIC 648 kán. 2. §-a követeléseinek, vagyis „hozzájárul a novíciusok képzésének teljességéhez”, és valóban apostoli tevékenység.

Néhány figyelemre méltó feltétel

49. A jelölt érvényes felvételi engedélyéhez vannak kánoni előírások amelyeket az illetékes eljárónak szigorúan be kell tartaniuk. Sok nehézséget elkerülhetnek így (vö. CIC 597. kán. 1., 2. §; 641–645). Azok esetében, akik diakonátusra vagy papságra készülnek, különös gonddal kell elhárítani a felszentelés esetleges akadályait. A Szentszéknek fenn nem tartott szabálytalanságok és akadályok alól az ordinárius

adhat felmentést (vö. CIC 134. kán. 1. §; 1047. kán. 4. §). Megjegyzendő, hogy a szerzetes előjáróknak konzultálniuk kell ordináriusukkal, és igazolást kell tőlük kérniük, mielőtt világi papot a szerzetbe felvennének (vö. CIC 644. kán., 645. kán. 2. §).

50. A noviciátus helyének és idejének körülményeit kánoni törvények szabályozzák. Ezek azonban nem merev előírások: értelemszerűen lehetővé tehetik mindazt, amit a törvény határozottan nem tilt (vö. CIC 647–649. kán.; 653. kán. 2. §). A nagyobb előjáróknak és a képzésért felelős személyeknek tudniuk kell, hogy a jelen körülmények között jobban, mint valaha, szükséges a nyugodt légkör, amelyben a novíciusok elmélyülten és békében növekedhetnek és haladhatnak előre a lelki életben. Annál nagyobb szükség van erre, mert manapság sok jelölt már belekóstolt a világi életbe. A novíciusoknak ma fokozott szükségük van arra, hogy gyakorolják a hosszas imádságot, a magányt és a hallgatást. Ebben döntő szerepe van az időtényezőnek. Szükségesebb számukra, hogy „visszavonuljanak” a világból, mint arra, hogy „elmenjenek” a világba, s erre nem csupán egyénileg szorúlnak rá. A noviciátus helyét és idejét úgy kell megszervezni, hogy a novíciusok kedvező légkört találjanak a mélyen Krisztusban gyökerező élet kifejlődéséhez. Ehhez azonban az kell, hogy teljesen elszakadjanak önmaguktól és mindattól, ami a világban Isten ellen van, még azoktól a világi javaktól is, amelyek „kétségtelenül nagyrebecsülést érdemelnek” (LG 46b). Határozottan ellenezzük tehát, hogy a noviciátus más közösségbe épüljön bele. Amint már fentebb említettük (28. pont), a képzés szempontjai elsőbbséget követelnek – még a szegény környezet által kínált apostoli előnyökkel szemben is.

Pedagógia

51. A noviciátusba lépésük idején a novíciusok emberi és keresztény műveltségi foka nem azonos szintű. Ezért különös gondot kell fordítani arra, hogy minden egyes személy a saját adottságai szerint haladhasson előre. A képzés anyagát az egyének befogadóképességéhez kell alkalmazni.

A novíciusmester és segítői

52. A novíciusok vezetése egyedül a novíciusmester gondja, aki a nagyobb előjárónak tartozik felelősséggel. Szabaddá kell tenni minden más kötöttségtől, amelyek akadályoznák nevelő munkájának betöltésében. „A novíciusmester mellé, ha szükséges, munkatársak adhatók, ezek legyenek neki alárendeltjei a noviciátus irányítása és a képzési terv tekintetében” (CIC 651. kán. 2. §). „A novíciusmester és munkatársai feladata a novíciusok hivatását megvizsgálni és kipróbálni” (CIC 652. kán. 1. §).

Ha világi papot vagy szerzetest – esetleg világi személyt – kell hívni a noviciátusba tanítani vagy a bűnbánat szentségének kiszolgáltatására, ezeknek szorosan együtt kell működniük a novíciusmesterrel, anélkül, hogy beleszólnának egymás dolgába. Minden egyes novícius lelki vezetése a novíciusmester feladata. A noviciátus a novíciusmester szolgálatának helye, tehát minden novícius számára legyen mindig elérhető. A novíciusmester viszont csak úgy teljesítheti ezt a feladatát, ha a novíciusok szabadon és nyitott szívvel fordulnak hozzá. „A novíciusmester és segítője, a papi szeminárium vagy más nevelőintézet rektora ne gyóntassa meg az illető házban tartózkodó növendékeit, hacsak a növendékek egyes esetekben önként nem kérik” (CIC 985. kán.).

Végül a novíciusmesterek vegyék figyelembe, hogy a pszichopedagógiai eszközök önmagukban nem helyettesíthetik a hiteles lelki irányítást.

53. „A novíciusok saját felelősségük tudatában úgy működjenek együtt cselekvő módon mesterükkel, hogy az isteni hivatás kegyelmének híven megfeleljenek” (CIC 652. kán. 3. §). Továbbá „az intézmény tagjai a maguk részéről életpéldájukkal és imádságukkal igyekezzenek együttműködni a novíciusok nevelésének munkájában” (CIC 652. kán. 4. §).

A szerzetesi fogadalomtétel

54. Liturgikus szertartás keretében „maga az egyház fogadja el a szerzetesek fogadalmait az illetékes elöljárók által. Istennek ajánlja és megáldja őket, önfelajánlásukat pedig egybeköti a szentmiseáldozattal” (LG 45). Az *Ordo professionis*²⁵ szabja meg a szertartás menetét, de lehetőség van arra is, hogy az illető intézmény a saját törvényes hagyományai szerint járjon el. Ez a liturgikus aktus a fogadalmak egyházi jellegét teszi nyilvánvalóvá. Ha így a megünnepelet misztériumból indulunk ki, mélyebben és életerősebben fogjuk értékelni megszenteltségüket.

55. A noviciátus folyamán világosan ki kell fejteni, hogy az Isten szolgálatára való örök elkötelezettség kiváló és megvalósítható érték. „Az embereket elkötelezettségük természete alapján lehet megítélni – mondta II. János Pál pápa Madridban, 1982. nov. 2-án. Most örömmel állapíthatjuk meg, hogy ti önként Istenhez kapcsolódtok szabadságotokat szeretetből fakadó szolgálatra. Ezért jut el emberségetek az érettség fokára. *Redemptor hominis* kezdetű enciklikámban használtam ezt a kifejezést: érett emberség. Ez az érett emberség pedig nem jelent mást, mint teljes felhasználását a szabadság ajándékának, amelyet akkor kaptunk a Teremtőtől, amikor a saját képére és hasonlatosságára alkotott embert életre szólította. Ez az ajándék akkor bontakozik ki teljes gazdagságában, amikor az ember feltétel nélkül, teljesen odaadja magát, egész emberi személyét Krisztusnak a jegyes szeretetével; és Krisztussal együtt mindazoknak, akikhez ő küldi azokat a férfiakat és nőket, akik az evangélium tanácsa szerint teljesen neki szentelték életüket”.²⁶ Az ember nem „próbaképpen” adja életét Krisztusnak. Ebben Krisztus a kezdeményező, ő kéri azt tőlünk. A szerzetes tanúságot tesz arról, hogy ez az odaadás lehetséges, mindenekelőtt Isten hűségének köszönhetően. Arról is tanúságot tesz, hogy ez az önátadás szabaddá és boldoggá teszi, ha napról napra megújítja azt.

56. Az örökfogadalom hosszú felkészülést és állhatatos tanítványi magatartást feltételez. Ezen az alapon követeli meg az egyház, hogy azt az ideiglenes fogadalom időszaka előzze meg. „Bár ez az időszak próbaidő jellegű, az ideiglenes fogadalom a szerzetest a tulajdonképpeni szerzetesi állapot megszenteltségének részesévé teszi” (RC 7). Az ideiglenes fogadalmat követő időszaknak tehát az a célja, hogy megerősítse hűségükben a fiatal fogadalmasokat, bármilyen emberi örömet nyújtson is számukra a mindennapi élet Krisztus követésének útján. Az örökfogadalom letétele liturgikus megünneplésének nagy mértékben különböznie kell az ideiglenes fogadalométól. Ez utóbbi „minden különösebb ünnepélyesség nélkül zajlik le”.²⁷ Viszont az

²⁵ Kiadása: 1970. február 2.; új kiadása: 1975, in *EnchVat* 3, 1972sk.

²⁶ II. János Pál: *Sermo Matrit.*, 1982. november 2., in *AAS* 75 (1983) 271.

²⁷ *Ordo professionis religiosae*, 5.

örökfogadalom liturgikus szertartása legyen ünnepélyes. Legyenek rajta jelen az összes szerzetesek és mások is,²⁸ mivel ez annak a felbonthatatlan kapcsolatnak jele, amely Krisztust fűzi jegyeséhez, az egyházhhoz (vö. LG 44).²⁹

57. Minden olyan hivatalos előírást figyelembe kell venni, amely a fogadalomtétel érvényességére, az ideiglenes és örökfogadalom idejére vonatkozik (vö. CIC 655–658. kán.).

C) Az ideiglenes fogadalmak képzése

Az egyházi előírások

58. Az ideiglenes fogadalmaknak az egyház a következőket írja elő: „Az egyes intézményekben az első fogadalom után folytatódjék az összes tagok képzése, hogy teljesebben éljék az intézményre jellemző életformát, és az intézmény küldetését jobban meg tudják valósítani. Ezért a sajátos jognak kell meghatározni a képzés rendjét és időtartamát, mégpedig úgy, ahogyan ezt az egyház szükségleteire, valamint az emberek és a kor adottságaira való tekintettel az intézmény célja és jellege megkívánja” (CIC 659. kán. 1. és 2. §).

„A képzés legyen módszeres, alkalmazkodjék a tagok felfogóképességéhez, legyen lelki és apostoli, elméleti és egyben gyakorlati, és ha ez célszerű, foglalja magában a megfelelő egyházi, vagy akár polgári képesítések megszerzését is. Ennek a képzésnek az időtartama alatt a tagokat ne bízzák meg olyan hivatalokkal vagy munkákkal, amelyek a képzést akadályozzák” (CIC 660. kán. 1. és 2. §).

E szakasz jelentősége és kívánalmái

59. Az első fogadalomtétel a képzés új szakaszának kezdetét jelenti, amelyre jótékonyan hat a fogadalom lendülete és szilárdsága. A szerzetesek számára ez az időszak az előző képzési fokozatok gyümölcseinek megérlelését teszi lehetővé, amennyiben bátor felelősségtudattal működnek közre saját emberi és lelki növekedésük érdekében. Nagyon fontos, hogy megőrizzék a kezdeti lelkesedést, mert különösen az apostoli tevékenységet folytató intézményekben nagy a veszélye annak, hogy a szabadabb és sok fáradsággal járó munka következtében irányt vesztenek, és lelki szárazság nehezedik rájuk. A szemlélődő rendekben a fásult megszokás, a lanyhaság és a lelki restség jelent veszélyt. Jézus figyelmeztette tanítványait a nehézségekre és a veszélyhelyzetekre, amelyeken át kell esniük. Ismételten megjövendölte nekik szenvedéseit, így készítette elő őket arra, hogy hűséges tanítványai legyenek (vö. Mk 8,31–37; 9,31–32; 10,32–24). Ennek a képzési szakasznak a pedagógiája azt tűzi ki célul, hogy a szerzetesek már szabadon, tapasztalataik felhasználásával haladjanak előre hivatásuknak megfelelően, a távlatok és az élet egységében. Így készüljenek az örökfogadalomra.

²⁸ *Ordo professionis religiosae*, 6.

²⁹ *Ordo professionis religiosae*, 6.

A képzés tartalma és eszközei

60. Az intézmény felelős azért, hogy a képzésnek ezt a szakaszát jól megszervezze, időtartamát meghatározza, és a fiatal szerzetesek számára kedvező feltételeket biztosítson ahhoz, hogy egyre teljesebben az Úrnak adhassák magukat. Elsősorban arról kell gondoskodni, hogy mintaszerű, eleven közösségbe kerüljenek, és hozzáértő nevelők irányítsák a jelölteket. Ellentétben azzal, amit a noviciátusról mondtunk (vö. 47), az újfogadalmások számára kedvezőbb a nagy közösség, amely jó irányítás alatt áll, és a képzés sokrétű eszközeivel rendelkezik. Itt is lényeges azonban – mint a képzés eddigi szakaszaiban –, hogy a szerzetesek maguk is iparkodjanak egyre jobban megismerni a rendjükre jellemző közösségi életet; tudomásul vegyék ennek az életnek a realitását, és felfedezzék benne személyiségük fejlődésének lehetőségeit; tiszteljék másokban a másságot, és fedezzék fel a közösségen belül saját felelősségüket. Az előljáró bízjon meg valakit az ideiglenes fogadalmások vezetésével, aki erre a szintre alkalmazva folytatja a novíciustester feladatát. A képzésnek ez a szakasza legalább három évig tartson.

61. Itt közlünk néhány javaslatot, amelyek iránymutatásul szolgálnak. Ezek meglehetősen magas követelményeket támasztanak, hiszen arra próbálják nevelni a szerzeteseket, hogy megfelelhessenek a mai világ követelményeinek és elvárásainak. Az intézménynek és a képzés irányítóinak az a feladata, hogy a célkitűzéseket hozzáigazítsák az egyéni, helyi és időbeli adottságokhoz.

A tanulmányi programban különös figyelmet kell fordítani a biblikus, dogmatikus, lelkeségi és pasztorális teológiára, s főleg arra, hogy a szerzetesek egyre mélyebben megértsék a megszentelt életet és a rend karizmáját. A programok összeállításánál és végrehajtásánál figyelni kell az oktatás belső egységére és a különböző tárgyak összehangolására. A szerzetesnek nem sokféle, különböző tudományt kell tanulmányoznia, hanem csupán egyet: a hit és az evangélium tudományát. Kerülni kell a kurzusok és tantárgyak szaporítását. Az egyének iránti tapintatból ne kényszerítsék a szerzeteseket idő előtt a legvitatottabb kérdések megtárgyalására. A képzés során lassan vezessék rá őket a problémák tisztázására.

A program tartalmazzon alapvető filozófiai oktatást is, hogy a szerzetesek megismerjék az istentant, a keresztény világnézetet, koruk égető problémáit. Mutassák meg nekik, hogy az igazság megismerésének útján a hit és az ész karöltve járnak. Ily módon a szerzeteseket megóvhatjuk egyrészt a racionalizmus, másrészt a pietizmus és fundamentalizmus kísértéseitől.

Jó kritikai érzékkel kell megválogatni a teológiai tanulmányok anyagát. A különböző részeket jól el kell különíteni, mivel „a katolikus tanításhoz tartozó igazságoknak hierarchiájuk, vagyis rangsoruk van, mert más-másképpen kapcsolódnak a keresztény hit alapjához” (UR 11). A program összeállításakor figyelembe lehet venni a Katolikus Nevelési Kongregációnak a papságra készülők képzésére vonatkozó javaslatait.³⁰ Arra kell törekedni, hogy a fiatal szerzetesek minél teljesebben megismerjék a hitet és a keresztény életet az egyházban: az egyháztörténelmet, a liturgiát, az egyházjogot stb.

³⁰ *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*, 70–81; és a 148. lapalji jegyzet, 90–93, in *EnchVat* 3, 1905–1924.1934–1937.

62. Végül pedig a szerzetes érettségéhez ezen a fokon hozzátartozik egyfajta apostoli elkötelezettség, a fokozatos bekapcsolódás az egyházi és a társadalmi életbe az intézmény sajátos karizmájának megfelelően. Szem előtt kell tartani az egyének képességeit és igényeit is. E tapasztalatok elsajátítása folyamán a szerzetes ne feledje, hogy még nem képzett „lelkipásztor”, hanem a képzésnek csak az elején tart, ezért az egyházi életben, de főleg a szociális tevékenységben való részvételét szükségszerűen gondos mérlegelés után kell eldönteni (vö. 18).

63. Bár elsősorban az előjárók „a lelki irányítók rendjükön belül az evangéliumi célok elérése érdekében”, a szerzeteseknek mégis szükségük van olyasvalakire, aki lelkivezetőjük, vagy lelki tanácsadójuk lehet bensőbb ügyeikben, a gyónáson kívül is. A sivatagi atyák példáját követve minden rendalapítónak gondja volt a lelkivezetésre. Képzett és alkalmas személyeket bízta meg a testvérek vezetésével. Szerepüket a testvérek lelki életének fejlettsége határozza meg, de fő feladatuk, hogy a rájuk bízottakban figyelemmel kísérjék Isten működését; kísérjék őket Isten útjain; hiteles tanítással és az imádsággal táplálják a lelki életet, és értékeljék az egyes szerzetesek által megtett lelki utat (Lényegi elemek, II, 47). A lelkivezetést „nem helyettesítheti semmiféle pszichológiai eljárás” (SzD II, 11). A zsinat megköveteli a tagok számára a „jogos szabadságot” (PC 14; vö. CIC 630. kán.), és azt kívánja, hogy „alkalmas és képzett lelkivezetők álljanak rendelkezésükre” (SzD II, 11). Ezt nemcsak ebben a képzési szakaszban kell biztosítani, hanem a szerzetes élete végéig. A szerzetesközösségekben, különösen a nagyobb házakban és ott, ahol az ideiglenes fogadalmasok élnek, legalább egy, hivatalból kinevezett szerzetesnek kell lennie, aki testvéreit lelki tanácsokkal látja el.

64. Egyes rendekben a tagokat az örökfogadalom előtt, a felkészülés intenzívebb szakaszára felmentik köteleseik végzése alól, hogy visszavonulhassanak. Ezt a szokást csak helyeselni lehet, és jó lenne szélesebb körben bevezetni.

65. Ha az előjáró az előírásoknak megfelelően (vö. CIC 600. kán. 1. §) tanulmányok végzésére küldi a fiatal fogadalmasokat, e tanulmányok nem a tagok saját egyéni érdekeit szolgálják, nem lehetnek a rosszul értelmezett önmegvalósítás eszközei. A rend apostoli elkötelezettségének kell megfelelniük az egyház szükségleteivel összhangban. A diploma elnyeréséért folytatott tanulmányoknak a nagyobb előjárók és a képzést irányító személyek döntése szerint kell beilleszkedniük a képzés folyamatába.

D) Az örökfogadalmasok folyamatos képzése

66. „A szerzetesek egész életükön át serényen folytassák lelki, elméleti és gyakorlati önképzésüket, az előjárók pedig gondoskodjanak az ehhez szükséges eszközökről és időről” (CIC 661. kán.). Minden szerzetesi intézménynek kötelessége, hogy úgy tervezze és valósítsa meg a folyamatos képzést, hogy az minden tagnak megfeleljen. Ennek a tervnek nemcsak az értelmet kell célba vennie, hanem a személyiség egészét, különösen annak lelki küldetését; hogy minden egyes szerzetes a maga teljességében tudja megélni Istennek szenteltségét és azt a különleges küldetést, amelyet az egyház bízott rá.³¹

³¹ II. János Pál: *Beszéd a braziliai szerzetesekhez*, 1986. november 7., 6.

A folyamatos képzés értelme

67. Az állandó formálódást mindenekelőtt maga Isten kezdeményezi, aki mindenkit minden pillanatban és az új körülmények közt is hív. Egy meghatározott szerzetesrend karizmája élő kegyelem, amelyet a sokszor új körülmények között is el kell fogadni és meg kell élni. „Az alapítók karizmája (Evangelica testificatio, 11) úgy jelenik meg, mint »a Lélek megtapasztalása«, amelyet átadnak tanítványaiknak, hogy életté váltsák, őrizzék, mélyítsék, és állandóan gazdagítsák Krisztus testével egységben, állandó növekedésben. [...] Az egyes intézmények különleges karizmája megköveteli az alapítótól, tanítványoktól egyaránt, hogy állandóan figyeljék: hűségesek-e az Úrhoz, elég tanulékonyan fogadják-e a Lélek indításait, bölcsen alkalmazkodnak-e a körülményekhez, óvatosan figyelnek-e az idők jeleire, az egyház szerves részeként élnek-e. Legyenek tudatában a szent hierarchiának való alárendeltségüknek. Kezdeményezzenek bátran, önátadásuk legyen állhatatos, és viseljék alázatosan a nehézségeket. Különösen jelen korunk kívánja meg a szerzetesektől, hogy a maga hamisítatlan eredetiségében, elevenségében és leleményességében jelenítsék meg ugyanazt a karizmat, amely alapítójukban rendkívüli mértékben kirajzolódott (Mutuae relationes, 11b, 12b, 23f). A folyamatos képzés megköveteli, hogy nagyon figyeljenek az idők jeleiben szóló Szentlélekre, legyenek érzékenyek ezekre, mert csak így lesznek képesek megfelelő válaszokat adni.

Ezenfelül az állandó továbbképzés korunkban olyan társadalmi tényező is, amely a hivatásbeli tevékenységek egész területét befolyásolja. Sokszor ettől függ, hogy, valaki tovább végezheti-e a munkáját, vagy kénytelen valami másba kezdeni.

A kezdeti képzés célja az volt, hogy a szerzetesjelöltek megfelelő önállóságra legyenek szert, s így indulhassanak el a szerzetesi elkötelezettség hűséges vállalása felé. A folyamatos képzés segítségével viszont a kreativitást építik bele a hűségbe. Erre azért van szükség, mert a keresztény és a szerzetesi hivatás dinamikus fejlődést és hűséget követel meg minden élethelyzetben. A belső egység csak folyamatos lelki fejlődés útján jöhet létre. Így növekszik a lélek érzékenysége és figyelmissége a saját személyes életében és a mindennapi életben előforduló események iránt. „Krisztus követése” azt jelenti, hogy állandóan úton vagyunk; hogy védekezünk az eltompulás és megcsontosodás ellen, hiszen élő és hiteles tanúságot kell tennünk a világban Isten országáról.

A folyamatos képzésnek tehát három alapvető motivációja van:

- az első a szerzetesek egyházban betöltött szerepéből fakad. Ez sajátosan karizmatikus és eszkatologikus jellegű, s azt feltételezi, hogy a szerzetesek egészen különleges módon figyelnek a Lélek sugallatára a maguk személyes sorsában éppúgy, mint a többi ember reményeiben és félelmeiben;
- a második csoportot azok a kihívások alkotják, amelyek a keresztény hit jövőjéből fakadnak ebben a rohamosan fejlődő világban (vö. Perfectae caritatis, 2d);
- a harmadik tényező maguknak a szerzetesi közösségeknek az élete, s különösen a jövője, amely részben tagjainak folyamatos képzésétől függ.

Tartalma

68. A folyamatos képzés átfogó megújulási folyamat, amely minden egyes szerzetesre és az egész intézményre is kiterjed. Végrehajtása közben figyelemmel kell

lenni arra, hogy különböző szempontjai elválaszthatatlanok, és kölcsönhatásban vannak az egyes szerzetesek és minden közösség életével. A következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A Lélek szerinti élet a vagy a spiritualitás elsődleges, mert a hit ezáltal mélyül, s a szerzetesi fogadalmak értelme ennek segítségével válik egyre világosabbá. Különös hangsúlyt kell tehát kapnia az évi lelkigyakorlatoknak és a lelki megújulás egyéb formáinak.

- Részvétel az egyház életében: a lelkipásztori tevékenységek karizmája szerint másokkal együttműködve, beleértve ebbe a helyi kezdeményezéseket.

- A hitbeli és hivatásbeli tudás korszerű értékelése: a szerzetes biblikus és teológiai perspektíváinak elmélyítése, az egyetemes és helyi egyházi vezetők írásainak tanulmányozása; a helyi kultúrának alaposabb ismerete, s ha szükséges, szakmai és technikai képzés.

- A rend karizmájához való hűség: az alapítónak, a rendtörténetnek, a rend szellemiségének és küldetésének egyre alaposabb megismerése; kölcsönös erő kifejtés annak érdekében, hogy a karizma létté váljon a tagokban és a közösségekben egyaránt.

69. Esetenként a szerzetesrendek közti rendezvények is fontosak lehetnek a szerzetesek folyamatos képzésében. Bizonyos esetekben azonban nem szabad elfelejteni, hogy egy rend nem háríthatja a képzés egész feladatát ilyen külső szervezetekre, hiszen a képzés egyes fázisai sok tekintetben szorosan kapcsolódnak a sajátos karizma értékeihez. Tehát minden rendnek a maga szükségleteinek és lehetőségeinek mértéke szerint magának kell megteremtenie és megszerveznie a tagjai képzésének különböző programjait.

A továbbképzés különleges időszakai

70. A következő szakaszokat nagyon rugalmasan kell kezelni. Számolni kell azal, hogy a Lélek előre nem látható módon szól bele az eseményekbe. A következőket lehet különösen jelentős fokozatoknak tekinteni:

- Az első szakasz átmenet a kezdeti képzés befejezése és a függetlenebb élet megtapasztalása között, amelyben a szerzetesnek fel kell fedeznie Istenhez való hűségének új útját.

- Az örökfogadalom utáni körülbelül tíz év végén, amikor az életáldozat „habituussá” válik, s ez a lelkesedés fokozatos elvesztésével fenyeget. Feltétlenül szükséges ilyenkor, hogy a szerzetes visszavonuljon mindennapi teendőitől, és „újraolvassa” életét az evangélium és a rendalapító elgondolásainak fényénél. Sok helyen szokás ilyen periódus beiktatása a rendtagok számára. Ezt harmadik évnék, második noviciátusnak, második próbaidőnek stb. nevezik. Kívánatos, hogy ezt az időszakot a szerzetesek a rend közösségén belül töltsék el.

- A teljes érettség kora, amelyben – különösen az aktív és energikus alkatú tagok esetében – a túlzott individualizmus veszélye fenyeget.

- A súlyos válságkorszakok, amelyek bármelyik életkorban bekövetkezhetnek külső tényezők hatására (munkahely megváltoztatása, kudarc, meg nem értés, fenyegetettség érzése stb.), vagy közvetlenebb személyes okok miatt (testi vagy lelki betegség, lelki szárazság, erős kísértések, kételyek, vagy mindez együtt!). Ilyen kö-

rülmények között segítséget kell nyújtani a szerzetesnek, hogy sikerüljön hitben át-
vészelnie a krízist.

- A fokozatos leépülés korszaka, amikor a szerzetes önmagában éli meg azt, amit Szent Pál leírt a korintusi levélben: „Nem veszítjük el bátorságunkat, mert bár a külső ember romlásnak indult bennünk, a belső napról napra megújul” (2Kor 4,16; vö. 5,1-10). Péternek miután rábízta a nyája legeltetésének hatalmas feladatát, ezt mondja Jézus: „Majd ha megöregszel, kiterjeszted kezedet, és más övez fel téged, aztán oda visz, ahová nem akarod” (Jn 21,15-19). Ekkor érkezik el a szerzetes számára az az idő, amikor behatolhat Jézus Krisztus húsvéti misztériumába; már halni kíván és Krisztussal lenni, hiszen valamikor ez volt a vágya: „hogy megismerjem őt: feltámadásának erejét, de a szenvedésében való részesedést is. Hasonló akarok lenni hozzá halálában, hogy eljussak a halálból való feltámadásra” (Fil 3,10. vö. 1,20-26; vö. LG 48). A szerzetesi életnek nincs más útja.

71. Jelöljenek ki az előljárók egy személyt, aki a rendben az állandó képzés felelőse legyen. Az is kívánatos, hogy a szerzeteseknek - egész életük során - legyen megfelelő lelkivezetőjük vagy tanácsadójuk, akár csak első képzésük idején; lelki fejlettségük fokának és az adott körülményeknek megfelelően.

IV. KÉPZÉS A SZERZETESI INTÉZMÉNYEKBEN, KÜLÖNÖSKÉPPEN A SZEMLÉLŐDÉSRE TÖREKVŐ NŐI SZERZETEKBEN

72. Az előző fejezetekben mondtak alkalmazhatók ezekre a szerzetesrendekre is, figyelembe véve különleges karizmájukat, hagyományukat és szabályzatukat.

A szemlélődő rendek helye az egyházban

73. „A kizárólag szemlélődésnek szentelt intézmények még az apostolkodás égető szüksége idején is mindig megtartják kivételes helyüket Krisztus titokzatos testében, ahol »más a szerepe minden tagnak« (Róm 12,14), hogy a magányban és a csendben, állandó imával és nagylelkű vezekléssel csak Istennél időzzenek. Hiszen ők a dicséret nagyszerű áldozatát ajánlják fel Istennek, Isten népét az életszentség pompás gyümölcseivel gazdagítják, példájukkal buzdítják és titokzatos apostoli tevékenységükkel gyarapítják” (PC 7).

Egy-egy részegyházban „az apostolkodásnak elsőrendű és alapvető formája éppen szemlélődő életük. Isten sajátos terve szerint ez a tipikus és jellegzetes módja annak, ahogy ők egyházat alkotnak, az egyházban élnek, az egyházzal közösségben teljesítik az egyház misszióját” (SzD 26-27).

A tagok képzése szempontjából és a felsorolt okok miatt ezek az intézmények különös figyelmet érdemelnek a kezdeti és a folyamatos képzés tekintetében egyaránt.

A képzés fontossága

74. Nem lehet elhanyagolni az Isten ígéjének, az atyák hagyományainak, az egyház Tanítóhivatala által kiadott dokumentumoknak megismerését és a rendszeres

teológiai tanulmányokat ott, ahol a szerzetesek életük elsődleges – sőt kizárólagos – céljával az istenkeresést választották. Azok, akik egész életüket a szemlélődésre szánják, megtudják a Szentírásból, hogy Isten folytonosan keresi teremtményeit azért, hogy egyesüljön velük. Ezért nekik sem lehet más törekvésük, mint hogy egész életükön át keressék Istent. És ők türelemmel vállalják is ezt. Isten viszont képessé teszi teremtményeit arra, hogy korlátaik, tétovaságuk ellenére is belészeressenek. A vezetés feladata, hogy minél közelebb segítse ezeket a szerzeteseket Isten titkához anélkül, hogy elhanyagolnák az emberi értelem kritikai igényeit. Fel kell tárni előttük mindazt a biztos igazságot, amelyet a kinyilatkoztatás mond az Atyáról, a Fiúról és a Szentlélekről – megmaradva az alázatos keresésben, hiszen keresésünk csak akkor éri el célját, amikor eljutunk Isten színelátására. A szemlélődő szerzetesek nem arra törekszenek, hogy széleskörű ismereteket szerezzenek, vagy tudományos fokozatokat érjenek el. Egyetlen céljuk az, hogy erősödjék a hitük, „reményeik szilárd alapja és a nem látott dolgok igazolása” (Zsid 2,1). A hitben található meg a hiteles szemlélődés gyökerei és feltételei. A hit az ismeretlen ösvényein járva keresi a bizonyosságot: „Ábrahám kivándorolt, anélkül, hogy tudta volna, hová megy” (Zsid 2,8). A hit teszi kitartóvá az embert a megpróbáltatások idején is: „mintha látná már a láthatatlant” (Zsid 2,27). A hit meggyógyítja, elmélyíti és kiterjeszti a lélek erőit: azt keresi és szemléli most, amit „még csak tükörben, homályosan látunk” (1Kor 13,12).

Néhány fontos szempont

75. Ezekben az intézményekben a képzési tervnek néhány sajátos szempontot kell figyelembe vennie a képzés egymást követő szakaszain. Természetesen ragaszkodnia kell az intézmény jellegéhez és azokhoz az eszközökhöz és módszerekhez, amelyek a hozzájuk való hűséget segítik. Elejétől fogva szem előtt kell tartani, hogy a szemlélődő rendekben a képzés folyamata kevésbé intenzív és formális, hiszen a tagok kötöttebb életet élnek, és nincsenek külső foglalatosságaik. Azonban arra is kell gondolni, hogy a mai világban az ilyen intézmények tagjaitól is megkívánnak bizonyos tudásszintet a humán és a vallási ismeretek terén, hogy korunk szükségleteinek megfeleljenek.

Lectio divina

76. A szemlélődő szerzetek tagjai – inkább, mint az apostolkodók – a nap jó részét Isten igéjének tanulmányozásával és lelki olvasmányokkal töltik: olvasással, elmélkedéssel, imával, szemlélődéssel. Bármilyen legyen is a különböző lelkeségi irányok szóhasználata, akárhogy értelmezzék is az egyes fogalmakat, e négy forma önmagában is szükséges és hasznos. A *lectio divina* az Isten igéjéből táplálkozik, az a kiindulópontja és a végállomása. A Biblia elmélyült tanulmányozása biztosítja a *lectio divina* hatékonyságát. A lelki olvasmány tárgya lehet egy-egy bibliai részlet, liturgikus szöveg vagy egy-egy szép fejezet a keresztény hagyomány irodalmából. Mind-egyik hűségesen visszhangozza Isten szavát, amelyet meg kell hallanunk, és amelyet – mint az egyházatyák – hangosan is kimondhatunk. Mindez elszánt gyakorlást kíván a képzés ideje alatt. Erre épül a további fejlődés is.

Liturgia

77. A liturgia, főként az eucharisztia megünneplése és a szent zsolozsma kiváltságos helyet kap ezekben az intézményekben. Az egyházatyák szerették a monostorok életét az angyalokéhoz hasonlítani, mert szerintük Isten színe előtt az angyalok végzik a mennyei liturgiát.³² A liturgia az a csúcs, amely felé az egész egyház törekszik, és az a forrás, amelyből minden erejét meríti, mert a liturgiában egyesül a föld az éggel, és mintegy előízét adja a mennyei nagy liturgiának. Igaz, hogy a liturgia csak egy része az egyház életének, de azoknak, akik kizárólag „Isten dolgaival foglalkoznak”, a liturgia az egyház nevében végzett dicséretnek kiváltságos helye és eszköze. Ekkor egyik az imádásban, örömben és hálaadásban, valamint a Krisztus által szerzett üdvösség művében, hiszen a liturgikus év folyamán az üdvösség története bontakozik ki előttük.³³ Nemcsak arra kell nagy gondot fordítani, hogy az ünneplés megfeleljen az előírásoknak és az intézmény hagyományainak, hanem tanulmányozni kell annak történetét, különböző formáit és teológiai jelentőségét.

78. Egyes ilyen intézmények hagyománya szerint a szerzeteseket a papi szolgálatra is felszentelik: naponta miséznek, bár nem apostolkodás céljából. Ez a gyakorlat nemcsak a papi szolgálat, hanem az eucharisztia szempontjából is indokolt. Egyrészt belső harmónia van a szerzetesi megszenteltség és a papi szolgálatra való felszentelés között – jogos tehát, hogy ezeket a szerzeteseket pappá szenteljék még akkor is, ha sem a monostorban, sem azon kívül nem gyakorolhatják a papi szolgálatot. Aki egyidejűleg szerzetes – s ez őt Istennek szentelt áldozattá teszi – és pap, az egészen különös módon felveszi Krisztus alakját, aki főpap és áldozat egy személyben.³⁴

Másrészt az eucharisztia Krisztusnak és az egyháznak közös aktusa még akkor is, ha azon a hívők nem lehetnek jelen.³⁵ Helyes is, hogy így ünnepeljék meg, hiszen a szent áldozatot nem a hívők kedvéért mutatják be – bár kívánatos, hogy jelen legyenek –, hanem Isten kedvéért, akinek áldozatot mutatunk be e szentség konszekrálása által.³⁶ Végül fontos látnunk a hasonlóságot a szemlélődő hivatás és az eucharisztia titka között. Vagyis a szemlélődő élet összes tevékenységei között a legfontosabb az isteni titkok megünneplése.³⁷

Munka

79. A szerzetesek tudják, hogy a munka általános törvénye alól ők sem vonhatják ki magukat. Illő tehát, hogy a képzés folyamán a munka megbecsülésében is növekedjenek, mert bár képzésük a monostoron belül folyik, tiszteletet kell érezniük azok iránt, akiket majd rájuk bízunk. A megélhetésért végzett munka nem cáfolja az isteni gondviselést, sőt nagyon is beleillik az ő szent terveibe, aki életünk legapróbb részleteivel is törődik. A munkát tekintse mindenki úgy, mint a közösségnek tett szolgálatot, mint az iránta érzett felelősség gyakorlásának egy módját, mint együttműködés-

³² Órigenész: *Peri arkhón (De principiis)*, 1, 8, 1.

³³ Vö. *Lumen gentium*, 49, 50; *Sacrosanctum concilium*, 5, 8, 9, 10.

³⁴ VI. Pál: *Sermo ad superiores maiores Italianae*, 1996. november 18., in AAS 58 (1966) 1180; vö. *Epist. ad Cartus.*, 1971. április 18., in AAS 63 (1971) 448–449.

³⁵ *Presbyterorum ordinis*, 13.; vö. VI. Pál: *Mysterium fidei* enciklika.

³⁶ Aquinói Szt. Tamás: *STh*, III, q. 82. a. 10.

³⁷ Aquinói Szt. Tamás: *STh*, II-II, q. 189, ad 2.

kodást a többiekkel. Így az egyénben kifejlődhet az önfegyelem, és egyensúly jöhet létre a benső élet és a külső tevékenység között. A fejlett szociális rendszerű országokban a munka azt is lehetővé teszi a szerzetesek számára, hogy ezzel kimutassák szolidaritásukat saját népük iránt, hiszen a közös erőfeszítésből senkinek sincs joga kivonni magát. Ha még általánosabban fogalmazzuk: a munka által a szerzetesek a világ összes munkásaival vállalnak szolidaritást. Így a munkájuk nemcsak a gazdasági és szociális szükségleteknek felel meg, hanem az evangélium parancsának is. De a közösség egyetlen tagja se kötheti magát egyetlen munkához, azt gondolva róla, hogy ez az övé. Éppen ellenkezőleg, mindenki legyen kész arra, hogy azt a munkát végezze el, amelyet reá bízta.

A képzés ideje alatt, főleg a noviciátusokban, a munka nem veheti el az időt a tanulmányoktól vagy a képzéssel kapcsolatos más tevékenységektől.

Aszkézis

80. Az aszkézisnek egészen különleges helye van azok életében, akik kizárólag a szemlélődésnek szentelik magukat. Ezek a szerzetesek legyenek tudatában annak, hogy bár vissza kell vonulniuk a világtól, szerzetesi megszenteltségük mégis közelebb viszi őket hozzá. „Mert ha olykor közvetlenül nem támogatják is kortársaikat, mélyebb értelemben mégis ott állnak mellettük Krisztus szeretetében” (LG 46). A szerzetes olyan ember, aki ugyan elszakadt mindenkitől, de egyesült is mindenkivel, mert egyesült Krisztussal. Egyesül mindenkivel, mert szívében visszhangzik az egész emberiség istentisztelete, hálaadása, dicsérete, gyötrelme és szenvedése; egyesül mindenkivel, mert Isten olyan helyre küldi, ahol kinyilatkoztatja titkait az emberiségnek. Így azok a szerzetesek, akik kizárólag a szemlélődésnek szentelik magukat, nemcsak a világban vannak jelen, hanem az egyház szívében is. Az általuk ünnepelt liturgia lényeges funkciót tölt be az egyház közösségében. Az a szeretet, amely élte őket és a tökéletesség elérésére ösztönzi, megújítja Krisztus testét is. Ebben a szeretetben minden létező forrásához érkeznek el, az *amor fontalishoz*; ezért a világnak is, meg az egyháznak is a szívében vannak. „Az egyháznak, anyámnak a szívében a szeretet leszek.”³⁸ Ez az ő hivatásuk és küldetésük.

Megvalósítás

81. Az általános szabály az, hogy az egész képzési ciklus, a kezdeti és a folyamatos képzés egyaránt a szerzetházon belül történjék. Ennél alkalmasabb hely nincs, itt végigjárhatják a megtérés, a megtisztulás és az aszkézis útját azzal a szándékkal, hogy életük egyre jobban igazodjon Krisztushoz. A fenti követelmény előnye az, hogy elősegíti az adott közösség harmóniáját, mert a jól szervezett képzési rend nemcsak az egyes személyek és csoportok javát szolgálja, hanem az egész közösségét is.

82. Ha valamely monostor nem tud egymagában ilyen feltételeket biztosítani, mert nincs képzett szakemberük, vagy kevés a jelöltjük, készítsenek közös képzési tervet (tanfolyamokat, összejöveteleket) más, ugyanahhoz a szövetséghez, rendhez, hivatáshoz tartozó monostorokkal együtt. Az erre kiválasztott kolostornak legyen olyan napirendje, amely megfelel szemlélődő céljaiknak. Minden olyan esetben, ami-

³⁸ A Gyermek Jézusról nevezett Szent Teréz: *Manusc. autob.*, 1957, 229.

kor a képzés kívánalmái ütköznek a klauzúra szabályaival, az érvényben lévő szabályokat kell követni (vö. CIC 667. kán.). A képzés érdekében külsőket is be lehet hívni a monostorba, még a rendbe is, feltéve, hogy bele tudják élni magukat azoknak a szerzeteseknek a világába, akiket oktatni akarnak.

83. Az olyan szerzetesnők monostorai, amelyek férfi intézményekhez társultak, előnyt élvezhetnek a képzés terén (CIC 614. kán.). A közös lelki családban biztonságosabban növekedhet a hűség a karizmához, a szellemiséghez és a hagyományokhoz.

84. Minden monostor gondosan teremtsen meg az egyéni tanulmányok és az olvasás kedvező körülményeit. Álljon a szerzetesek rendelkezésére jól felszerelt könyvtár, bizonyos esetekben kapcsolódhassanak be levelező tanfolyamokba, stb.

85. Azok a szerzetesrendek vagy kongregációk, női szerzetestársulatok, monostorok és konventek, amelyek nincsenek szövetségben vagy társulási viszonyban egymással, kötelesek képzési programot összeállítani a saját jogukban meghatározott szabályok szerint. A programnak tartalmaznia kell a CIC 650. kán. 1. §-ának és a 659-661. kánonoknak megfelelő konkrét végrehajtási utasításokat.

V. A SZERZETESÉK KÉPZÉSÉVEL KAPCSOLATOS MAI KÉRDÉSEK

Az alábbiakban olyan gyakorlati kérdésekkel és eljárásmodokkal foglalkozunk, amelyeket rövid elemzés után érdemes még részletesebben megvitatni, finomítani és kiterjeszteni. Más témákra vonatkozó útmutatásokat és irányelveket már tárgyaltunk ugyan, de azok konkrét gyakorlati alkalmazását csak a helyi egyház döntheti el.

A) A fiatal szerzetesjelöltek és a hivatásgondozás

86. Az ifjúság „az egyház reménysége” (GE 2). Az egyháznak „sok mondanivalója van a fiatalság számára, s a fiatalok is sok mindent meg akarnak osztani az egyházzal”.³⁹ A szerzetesi életre jelentkeznek ugyan felnőttek is, a jelöltek kora azonban általában 18-25 év között mozog. Sokan a „modernizmusnak” nevezett szellemi irányzat meglehetősen erős hatása alá kerültek, ezért néhány közös vonásukat megközelítő pontossággal azonosíthatjuk. Ez a leírás az északi féltekére és a nyugati világra jellemző. Ez a szellem azonban – értékeivel és gyöngeségeivel együtt – egyre általánosabban elterjed, bár minden kultúra a maga sajátos vonásaival gazdagítja.

87. „A fiatalok rendkívül fogékonyak az igazságosság, az erőszakmentesség és a béke értékeire. Szívük nyitott a testvériségre, barátságra, szolidaritásra. A legnagyobb mértékben mozgósíthatók az élet minőségét, a természet megőrzését szolgáló ügyek érdekében.”⁴⁰ Szinte szomjaznak a szabadságot és a hitelességet. Mindannyian – sokszor nagy lelkesedéssel – egy jobb világ után vágyódnak. Mindig vannak közöttük olyanok, akik azért kötelezik el magukat politikai, szociális, kulturális vagy karitatív társulások mellett, hogy az emberiség boldogulásáért dolgozzanak. A legtöbbjüket – ha még nem rontották meg a totalitárius ideológiák – élénken foglalkoztatja,

³⁹ *Christifideles laici*, 46; vö. a püspökök VII. szinódusa, 51. és 52. javaslat, 1987: *A világiak hivatása és küldetése az egyházban és a világban húsz évvel a II. Vatikáni Zsinat után*.

⁴⁰ *Christifideles laici*, 46.

hogyan lehetne megszabadítani az emberiséget a faji megkülönböztetés, az elmaradottság, a háború és az igazságtalanság átkától. Ezt a magatartást nem mindig – sőt néha egyáltalán nem – motiválják vallási, politikai vagy filozófiai szempontok, de őszinteségüket és nagylelkűségük mélységét nem lehet tagadni. Akadnak közöttük a vallásos érzésektől mélyen megérintett fiatalok is, akiknek az érzelmeit azonban még evangelizálni kell. Jó néhányan példás keresztény életet élnek, bátran vállalják az apostolkodást, és szinte már tapasztalatból tudják, mit jelent „Jézus Krisztus szorosabb követése”.

88. Bár ez mind igaz, hitbeli és erkölcsi tájékozottságuk azért még meglehetősen relatív: nem tudják biztosan, vannak-e egyáltalán az emberiségnek, a világot és a dolgokat érintő igazságoknak szilárd viszonyítási pontjai. Bizonytalanságuknak egyik oka az lehet, hogy az iskolában nem tanítanak filozófiát. A fiatalok nincsenek tisztában magukkal és azzal, hogy mivé kell válniuk. Ha van is némi fogalmuk arról, hogy létezik jó és rossz, ezek értelmében homlokegyenest ellenkezik azzal, amit a régiek számára jelentettek. Gyakran hatalmas úr tátong az esetleg egészen magas szintű profán ismeretviláguk és lelki növekedésük, keresztény életük szintje között. Nem mindnyájan voltak olyan szerencsések, hogy a családban megfelelő tájékoztatást kaptak volna azokról a megpróbáltatásokról, amelyek a keresztény intézményeket érték; esetleg magát a kultúrát sem járták át mélyen a keresztény elvek; vagy egy posztkeresztény környezetben éltek, amelyet sürgősen újra kellene evangelizálni, vagy olyan helyen, ahol régen történt meg az evangelizálás. Nagyon sokat látnak – a mai iskolarendszer fel is karolja ezt a módszert –, de keveset olvasnak. Így történhet meg, hogy tudásukból szinte teljesen hiányzik a történelmi távlat: mintha a világ ma kezdődne. Nem hagyja őket érintetlenül a fogyasztásközpontú világszellem sem, a maga megtévesztő elveivel. Ha nagy nehezen megtalálják helyüket a világban, némelyikük enged az erőszakosság, a kábítószerélvezet és érzékiség csábításainak. A jelöltek között egyre kevesebb az olyan fiatal, akinek ne volnának rossz élményei ezen a téren.

89. Ilyen emberi háttérből sokrétű és összetett problémák adódnak, ha a hivatásgondozásról, illetve szerzetesképzésről beszélünk. A legfontosabb az, hogy a hivatás valódiságáról meggyőződünk. Vannak olyan országok, ahol a jelöltek egy része azért jelentkezik szerzetesi életre, mert – többé-kevésbé tudatosan – ettől társadalmi előnyt, jövője biztosítását reméli. Mások az igazságért folytatott ideológiai harcuk ideális helyének tekintik a szerzetességet. Akadnak viszont olyan konzervatívok, akik úgy gondolják, hogy a szerzetesi életben megóvhatják hitüket az ellenséges és korrupt világgal szemben. Ezek az indítékok javarészt csak az értékek negatív oldalát mutatják, ezért helyesbíteni és megtisztítani kell őket.

Az úgynevezett fejlett országokban a lemondáson alapuló lelki és emberi egyensúlyt kell szorgalmazni: a kitartó hűséget, a nyugodt és mindent elviselő nagylelkűséget, az őszinte örömet és szeretetet. Az alábbiakban egy sokat kívánó, de szükséges programot adunk azoknak a szerzeteseknek, akik a hivatásgondozással és képzéssel vannak megbízva.

B) A szerzetesi képzés és a kultúra

90. A *Gaudium et spes* lekipásztori konstitúció szerint kultúra szó általános értelemben mindazt jelenti, amivel az ember a maga sokirányú szellemi és testi képessé-

gét kiműveli és kibontakoztatja” (GS II. rész, 53–62).⁴¹ Ezért „a kultúra, amely lényegileg és szükségszerűen csak az emberrel szoros kapcsolatban létezhet – segítségével emberibb emberré válhatunk”.⁴² Másrészt igaz, hogy „aki az evangéliumi tanácsokat vállalja, olyan értékekről mond le, amelyek kétségtelenül nagybecsülést érdemelnek. De lemondása – és ezt mindenki lássa világosan – éppen nincs útjában a személyiség egészséges kibontakozásának, sőt természetéből kifolyólag nagyon is hasznára van” (LG 46). Ebből következik, hogy a szerzetesi élet nem idegen a kultúrától.

91. Ez a kapcsolat felhívja a figyelmünket néhány szempontra. Krisztus és az ő evangéliuma minden kultúra felett áll még akkor is, ha azokat át meg áthatja a feltámadt Krisztusnak és a Léleknek jelenléte. Más oldalról nézve: minden kultúrát evangelizálni kell, vagyis meg kell tisztítani, és be kell gyógyítani a bűn okozta sebeit. Az evangélium felülmúlja, gazdagítja és tökéletesíti a világ bölcsességét a kereszt bölcsessége által.⁴³ Ajánlatos tehát minden tájegységben

– figyelemmel lenni a jelöltek általános műveltségére, nem feledve azt, hogy ez nem csupán az intellektuális szintet jelzi;

– megvizsgálni, hogyan sikerül a szerzeteseknek átítatni hitükkel azt a kultúrát, amelyből származnak, és segíteni őket e törekvésükben. Ez nem azt jelenti, hogy a képzés helyét az inkulturáció laboratóriumává kell tenni. Mégsem lehet közömbös ez a folyamat a képzést irányítók számára. Mivel a személyiség hitre neveléséről van szó, arról, hogy a hit az egész ember életében gyökeret verjen, a képzés irányítói gondoljanak arra, hogy az evangélium megtisztítja a kultúrában rejlő értékek végső igazságát; a kultúra viszont egészen eredeti módon új meg új fényben ragyogtatja fel az evangéliumot;⁴⁴

– a sajátjukétól idegen kultúrában élő és dolgozó szerzeteseket segíteni abban, hogy megismerjék és értékeljék ezt a kultúrát, a zsinat ajánlásai szerint (AG 22);

– támogatni a fiatal egyházakon belül az inkulturációt – a helyi egyház tagjaival egységben és a lelkipásztor vezetésével – az *Ad gentes* határozat 18. pontja szerint.

C) Szerzetesi élet és egyházi mozgalmak

92. „A kommunió-egyházban az életállapotok összefonódnak és kölcsönösen egymáshoz rendelődnek, aminthogy valójában egy és közös az igazi jelentésük: mindannyian ugyanazt a keresztény méltóságot élik meg, és ugyanannak az egyetemes hivatásnak a részesei, amely az életszentségre szól a szeretet tökéletességében. Ugyanakkor a módok különbözők és egymást kiegészítők úgy, hogy mindegyiküknek saját, eredeti és összetéveszthetetlen arculata van, de mindegyikük kapcsolatban van a másikkal és annak szolgálatában áll” (ChL 55). Ezt számos példa bizonyítja: a szerzetesek és világiak nemcsak a munka, hanem az imádság és étkezés idején is együtt vannak. Nem feladatunk, hogy itt egész mélységében tanulmányozzuk ezt a kérdést. Megelégszünk azzal, hogy felhívjuk a figyelmet a szerzetesek és laikusok viszonyára. Az egyházi mozgalmakon belül legtöbbször a világiak a kezdeményezők.

⁴¹ Vö. Nemzetközi Teológiai Bizottság: *Themata selecta de ecclesiology*, 7. 10. 1985, 4. 1.

⁴² II. János Pál: *Beszéd az UNESCO-ban*, 1980. november 6-7., in IDGP 1980, 1, 1636.

⁴³ Uo.; vö. *Christifideles laici*, 44.

⁴⁴ Nemzetközi Teológiai Bizottság: *Themata selecta de ecclesiology*, 4. 2.

Egyházi jellegű mozgalmak mindig léteztek Isten népének körében. Az a vágy vezérelte őket, hogy hatékonyabban éljék meg és hirdessék az evangéliumot. E mozgalmak némelyike egészen szoros kapcsolatban működött a szerzetesrendekkel, s átvette azok szellemét. Napjainkban – különösen az utóbbi évtizedekben – új mozgalmak is jelentkeztek, amelyek sokkal függetlenebbek a szerzetesi élet struktúráitól és életstílusától. Az 1987-es püspöki szinódus alatt gyakran utaltak arra, milyen hasznosak ezek az egyház számára. Mindenképpen jelen kell lenniük azonban az egyháziasság ismérveinek (ChL 30).

93. A szerzetesi intézmények mindig ápolták a kapcsolatot ezekkel a mozgalmakkal, annál is inkább, mert belőlük több szerzetesi hivatás támadt. Mégis fontos tekintetbe venni az alábbi követelményeket, és konkrét következtetéseket kell levonni belőlük a szerzetesi intézmények tagjai számára.

– Minden intézménynek van egy belső összetartó ereje az alapítóknak az egyházi hatóságok által szentesített elgondolása és szándékai alapján. Ez az erő az intézmény természetéből, céljából, lelkiségétől, jellegéből és hagyományaiból fakad. Ez a teljes örökség az a tengely, amely körül kialakul az intézményeknek és tagjaiknak sajátos arculata és egysége. Ez a Szentlélek ajándéka az egyháznak, s nem tűr semmiféle beavatkozást vagy keveredést. Az egyházon belül folytatott párbeszéd és eszmecserék lehetővé teszik, hogy minden intézmény tudatában legyen saját lényegének.

– Azok a jelöltek, akik valamely egyházi mozgalomból jelentkeznek a szerzetesi életre, a noviciátusba lépve szabadon vessék alá magukat az előjárók és a képzésükkel szabályszerűen megbízott nevelők tekintélyének. Nem függhetnek egyidejűleg egy kívülálló személytől vagy szervezettől. Akkor már az intézmény és a novíciusok életének egységében élnek.

– Ez a követelmény a szerzetesi fogadalom után is érvényes. A megosztottságnak még a látszatát is el kell kerülni a szerzetes személyes lelkiéletének szintjén éppúgy, mint a missziós munkaterületeken. Ha ezt a követelményt figyelmen kívül hagyjuk, a szerzetesek és világiak oly fontos közösségében zavar támadhat mindkét szinten.

D) A püspöki szolgálat és a szerzetesi élet

94. Ez a téma különös érdeklődést váltott ki a *Mutuae relationes* dokumentum megjelenése (1978) után. II. János Pál pápa több alkalommal is hangsúlyozta a püspökök lelkipásztori gondoskodásának fontosságát a szerzetesek életében.

A püspök és a szerzetes előjáró szolgálata nem lehet vetélkedés tárgya. Természetes, hogy minden szerzetesrendnek megvan a maga belső illetékességi köre a szerzetesi élet vezetése és fejlesztése területén. Ez a belső rend teljes önkormányzattal rendelkezik, de persze az egyházi közösség szervezetén belül.⁴⁵

95. „Az egyes intézmények életében és különösen irányításában a megfelelő autonómiát el kell ismerni. Ennek alapján az egyházban saját fegyelmi rendjük van, és épségben megőrizhetik [...] saját örökségüket. A helyi ordináriusok feladata ezt az autonómiát megőrizni és védelmezni” (CIC 586. kán.).

Az autonómia keretein belül „az egyes intézmények a saját joguk szerint határozzák meg a képzés rendjét és időtartamát, mégpedig úgy, ahogyan ezt az egyház

⁴⁵ *Christus Dominus*, 35.3 és 35.4; *Mutuae relationes*, 13c.

szükségleteire, valamint az emberek és a kor adottságaira való tekintettel az intézmény célja és jellege megkívánja”.⁴⁶

„A tanítói tisztséget tekintve a szerzetes előjáróknak lelki igazgatói illetékessége és tekintélye van az intézmény apostoli céljai szolgálatában. Következésképpen valódi lelki igazgatói tevékenységet kell kifejtteniük az egész szerzetben és az egyes közösségekben. Mindezt a tevékenységet teljes összhangban kell végezniük a hierarchia hiteles tanítóhivatalával” (MR 13a).

96. A püspökök mint „Krisztus tekintélyével felruházott tanítók” és „az isteni és katolikus igazság tanúi” (LG 25) felelősek a hitletétel átadásáért azokban a központokban, ahol ilyen irányú képzés folyik.⁴⁷ A püspököknek – akik az egész egyházmegye *minden tagjának* hiteles tanítói és a tökéletességre vezetői (CD 12; 15; 35:2; LG 25; 45) – különös feladata, hogy őrkdjenek a szerzetesi hivatások felett, és őrizték az egyes intézmények sajátos jellegét a kánonjogban lefektetett törvények szerint. (vö. CIC 386, 387, 591, 593, 678.).

97. A fentiek egyáltalán nem ellentétesek a szerzetesi intézmények életének és különösen kormányzásának autonómiájával. Ha az intézmények törvényei valamennyire korlátozzák is a püspököt joghatósága érvényesítésében, nem mentik fel őt a felelősség alól, hogy őrkdjék a szerzeteseknek az életszentségben való előmenetele fölött. Végeredményben az apostolutód feladata, hogy minden hívőt Krisztus követésére szólítson, különösképpen azokat, akik Krisztus közvetlen hívásának kegyelmében részesültek, hiszen a püspök az Isten igéjének szolgája (vö. CIC 573. 1. §). Igaz ugyan, hogy a szerzetesrend maga is a tökéletesség iskolája és a szentségre vezető út a tagok számára, mégis – mivel az egyházhoz tartozik – a püspök is felelős érte. Az apostoli munkára rendelt intézmények tagjai és a püspök közötti viszony mélyen a püspök hivatalából gyökerezik, hiszen ő az evangélium szolgája, az életszentség előmozdítója és a hit épségének őre az egyházban.

Ebben a szellemben és ezeknek az elveknek alapján illő, hogy az egyes egyházak püspökei legalább tájékozódást kapjanak a nagyobb előjáróktól a központi házakban folyó érvényes képzési programról egyházmegyéjük területén. Ha bármilyen nehézség merül fel – akár a püspök felelősségét, akár a központok vagy a tevékenységi körök munkáját illetően – a szerzetes előjárók és a püspökök közösen vizsgálják meg a problémát a *Mutuae relationes* (24–25) utasításai szerint, vagy egy koordinációs szerv bevonásával, amelyet szintén említ a dokumentum (MR 52–67).

E) A szerzetközi együttműködés a képzés szintjén

98. A szerzetesi képzés a törvény szerint elsősorban maguknak az intézményeknek a feladata. Szakképzett asszisztensei segítségével az intézmény magasabb előjárója felügyeli ezt a fontos tevékenységet. Ezen belül minden intézménynek jog szerint össze kell állítania „saját képzési tervét”.⁴⁸

A szükség néhány intézményt minden földrészen arra kényszerített, hogy közösen készítsenek képzési tervet, működjenek együtt ebben a nagyon fontos munkában, ha maguk nem képesek a feladatot egyedül megoldani.

⁴⁶ CIC 659. kán. 2. §; vö. 650. kán. 1. §, főleg, ami a noviciátust illeti.

⁴⁷ *Mutuae relationes*, 33.; vö. CIC 753. kán. és 212. kán. 1. §.

⁴⁸ CIC 650. kán. 1. § és 659. kán. 2. §; vö. II. János Pál: *Beszéd a braziliai szerzetesekhez*, 1986. november 7., 5.

99. Ez az együttműködés vagy állandó központokkal, vagy időszakos szolgálatokkal biztosítható. Ezekben az intézményközi központokban a szerzetesek olyan nagyobb előjárók közös ellenőrzése alatt tanulnak, akiknek rendjéből oda kerültek. E központok rendeltetése, hogy elméleti és gyakorlati képzést biztosítsanak az egyes szerzetesrendek természetének megfelelően. Az itt folyó képzés természetesen más, mint amelyet a rendek saját közösségükön belül nyújthatnak a közösségi életbe való bevezetésről, a lelki és lelkipásztori életről. Az intézményközi képzési központnak állandó kapcsolatban kell lennie az egyes közösségekkel: így lesz a képzés teljes és harmonikus.

Ha föderatív szervezet tart fenn képzési központot, vegyék figyelembe a föderáció írott statútumait, bár ezek nem érintik a témát. Ugyanez vonatkozik azokra a központokra vagy tanulmányi tervekre is, amelyeket egy szerzetesrend tart fenn, s a más rendekből érkező tagokat vendégként fogadja.

100. A fiatal fogadalmások képzése, a folyamatos képzés és a képzést vezető nevelők továbbképzése is folyhat intézményközi együttműködés keretében. A novíciusok képzése azonban csak nagyon kis részben történhet központilag, hiszen a szorosan vett noviciátusi közösségnek az egyes intézmények jellege szerint homogénnek kell lennie. Kongregációnk a közeljövőben egy speciális normatív dokumentum kiadását tervezi, amely a képzés területén folyó szerzetközi együttműködéssel foglalkozik.

VI. A DIAKÓNUSI VAGY PAPI SZOLGÁLATRA KÉSZÜLŐ SZERZETESÉK

101. A kérdéseket itt kivételes jellegük miatt külön kell tárgyalni. A kérdéskörök a következők: az első a szolgálatra való felkészítés; a második a szerzetes pap és szerzetes diakónus sajátos szerzetesi jellege; a harmadik a szerzetes pap beilleszkedése az egyházmegye életébe.

Képzés

102. Az úgynevezett „klerikus” intézményekben ajánlatos, hogy a képzés egy adott szakaszában együtt vehessenek részt a laikus testvérek és azok a tagok, akik szerzetes-papi szolgálatra készülnek. Ez az időnkénti közös képzés kívánatosnak látszik a noviciátus szintjén is, a rend különleges karizmájának megfelelően. Ennek előnye, hogy a laikus testvérek dogmatikai szempontból minőségileg képzettebbek lesznek, s a közösségbe is könnyebben illeszkednek be. De minden ilyen esetben szigorúan be kell tartani a papságra készülő tananyagára és a tanulmányok folytatásának időtartamára vonatkozó előírásokat.

103. „Azoknak a tagoknak a képzését, akik a szent rendek felvételére készülnek, az egyetemes jog és az intézmény saját tanterve szabályozza.”⁴⁹ A papságra készülő szerzetesjelölteknek tehát alkalmazkodniuk kell a *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* normáihoz.⁵⁰ Azoknak a jelölteknek pedig, akik állandó diakónusi szolgálatot vállalnak, az illetékes intézmény erre vonatkozó törvényeit kell megtartaniuk. A

⁴⁹ CIC 659. kán. 3. §.

⁵⁰ Első kiadás, 6. 1. 1970; második kiadás, 19. 3. 1985, in *EnchVat S1*, 918.

Ratio egészét itt nem taglaljuk, mert főbb pontjai megtalálhatók a CIC 242–256. kánonjaiban. Csak a képzési folyamat néhány állomására hívjuk fel a nagyobb előjárók figyelmét.

104. A filozófiai és teológiai tanulmányoknak – akár egymás után, akár együtt folynak – legkevesebb 6 teljes évet kell kitölteniük. Ebből két évet kapjanak a filozófiai, 4 évet a teológiai tudományok. A nagyobb előjáróknak különösen olyan esetekben kell erre figyelniük, ha közben a fiatal szerzeteseket képzési központokba vagy egyetemekre küldik.

105. Ha a papságra készülő jelöltek képzése kizárólag lelkipásztori céllal történik is, olyan lelkipásztori képzésben kell őket részesíteni, amely megfelel az illető szerzetesrend céljainak. Ehhez a képzéshez jó gondolatokat meríthetnek az *Optatam totius* kezdetű zsinati dokumentumból (OT 4, 19–21), a missziókba küldendő szerzetesek pedig az *Ad gentes* kezdetű missziós zsinati dokumentumot forgathatják haszonnal (vö. AG 25–26).

106. A szemlélődő rendek szerzetesapjai – ha az előjárók a vendégek szolgálátára rendelik őket, hogy a kiengesztelődést hirdessék vagy lelki tanácsokat adjanak – e feladat végzésére részesüljenek a szükséges lelkipásztori képzésben. Alkalmazkodjanak annak a részegyháznak a lelkipásztori irányelveihez, amelyben élnek.

107. A felszentelendőre vonatkozó minden kánonjogi előírást és annak minden vonatkozását meg kell vizsgálni, tekintettel a szerzetesi állapot sajátos természetére és kötelezettségeire is (vö. CIC 1010–1054. kán.).

A szerzetes pap és a szerzetes diakónusok sajátos szerzetesi arculata

108. Ha egy szerzetes pap részt vesz az egyházmegye papságának tevékenységében, magatartásából világosan ki kell tűnnie, hogy ő szerzetes.⁵¹ Ami jellemző a szerzetesi életre és a szerzetesre, s ami egy különleges nézőpontba helyezi, mindig megnyilvánulhat néhány feltétel teljesülésével a szerzetes papban és diakónusban is.⁵² Ehhez azonban sok feltételt kell teljesítenie! Jó, ha a papságra készülő szerzetesjelöltek már alapképzésük folyamán és később az önképzés során is komolyan gondolnak a következőkre:

– legyen tiszta képük és szilárd meggyőződésük egyrészt arról, hogy mit jelent a papi és diakónusi szolgálat, amely hozzátartozik az egyház struktúrájához, másrészt arról, hogy „a szerzeteseknek az egész egyház javára is fel kell ajánlaniuk a Lélek szerint való életüket” (LG 44); a lelkipásztori szolgálat szerzetesi életük természetes részét alkotja (vö. PC 8);

– lelkiségüket annak a rendnek forrásaiból merítik, amelynek tagjai, és maguk is részesülnek abból az adományból, amelyet rendjük jelent az egyház számára;

– személyes lelki megtapasztalással hordozzák azt a tanúságtételt, amelyet alapítójuk tanításából és tanúságtételéből merítettek;

– tudatosan éljenek annak az életszabálynak előírásai szerint, amelyre fogadalmat tettek;

– közösségben élnek, a törvény szerint;

⁵¹ II. János Pál: *Beszéd a braziliai szerzetesekhez*, 1980. július 5-én.

⁵² Uo.

– előjáróik szavára bármikor az egyetemes egyház szolgálatára állnak, ott, ahová küldik őket.

Ha ezek a követelmények megvalósulnak, a szerzetes papnak vagy diakónusnak sikerül majd simán beilleszkednie egyetlen hivatásának e két dimenziójába.

A szerzetes pap helye az egyházmegyes papság körében

109. A szerzetes papnak képzése során számolnia kell azzal, hogy a jövőben egy egyházmegye papjai közé kerül. De ha ott végzi is szolgálatát, „legyen telve rendje szellemével” (CD 35.1). Valójában a részegyház az a történelmi terület, ahol a szerzetes konkrét módon gyakorolhatja hivatását, és valóra válthatja apostoli elkötelezettségét (vö. Mr 23d). Egy szerzetes pap joggal tekintheti azt „a saját hivatása szülőföldjének” (MR 37). Az egyházmegye papságába való beilleszkedés alapelvei a *Christus Dominus* zsinati dokumentum 34–35. pontjaiban találhatóak. A szerzetespapok „a püspökök segítőtársai”, és bizonyos értelemben „az egyházmegye papságához tartoznak, amennyiben részt vesznek a lelkek gondozásában és az apostoli teendőkben a főpásztorok vezetése alatt”.⁵³ A beilleszkedést illetően a *Mutuae relationes* (15–23) megjegyzi, hogy az egyetemes és a sajátos értékek kölcsönhatásban vannak. Bár a szerzeteseket arra kéri, hogy – ha pápai jogú rend tagjai is – őszintén érezzék magukat az „egyházmegyei nagy család tagjának” (*Mutuae relationes*, 18b). A kánoni törvény elismeri az autonómia jogosságát, amely szerint megtarthatják egyetemes és missziós jellegüket (CIC 586. és 591. kán.). „A plébániának valamely intézményre vagy társaságra való rábízása lehet végleges, vagy szólhat meghatározott időre; mindkét esetben a megyéspüspök és az intézmény vagy társaság illetékes előjárója közti írásbeli megállapodás útján történjék” (*Mutuae relationes* 57–58; vö. CIC 520. kán. 2. §). Ugyanez vonatkozik az azonos helyzetben lévő szerzetes diakónusra is.

ZÁRSZÓ

110. Ez a dokumentum azzal a céllal készült, hogy összegyűjtse a zsinat óta szerzett tapasztalatokat, és választ adjon a nagyobb előjárók kérdéseire; rámutasson azokra a kánonjogi törvényekre, amelyek a jelen kor szükségleteire és körülményeire vonatkoznak. Reméljük, ezzel segítséget nyújthatunk a szerzetesi intézményeknek, hogy növekedhessenek a pápa és a püspökök vezetése mellett, akik „a megkülönböztetés és összhang szolgálatában állnak” (LG 21). Ehhez tartozik a Lélek különleges adományainak bősége, a különféle szerepek elosztásának segítő karizmája és a szellem nyitottsága az egy és egyedül éltető Lélek iránt (vö. *Mutuae relationes*, 6).

Első helyen azt jegyeztük meg, hogy a szerzetesi képzés elsődleges célja a jelöltek bevezetése a szerzetesi életbe, segítségnyújtás ahhoz, hogy tisztán lássák: teljes személyiségük megszentelődik a szerzetesi intézményben, ha a szegénység, tisztaság és engedelmesség fogadalma által az evangéliumi tanácsok szerint élnek. A képzés irányítója elsősorban a Szentlélek, mert a szerzetesi képzés – eredetében és szándékában egyaránt – isteni mű. Hangsúlyoztuk, hogy hozzáértő nevelőket kell kiképezni; nem kell megvárni, míg a jelenleg megbízott szerzetesek megbízatása lejár. A szerzetesek és közösségeik szerepe megnöveli e feladat személyes és közösségi felelősségét.

⁵³ *Christus Dominus*, 34.; vö. *Christus Dominus*, 35.

Sok aktuális kérdést felvetettünk. Bár nem tudtunk mindenre kimerítő választ adni, szándékunk szerint legalább gondolkodásra indítottunk. Írásunkban különleges helyet kaptak a kizárólag szemlélődésnek szentelt rendek, az egyházban elfoglalt kivételes helyük és hivatásuk sajátos jellege miatt.

Befejezésül sok kegyelmet kérünk mindenki számára: előjáróknak, nevelőknek, a képzés irányítóinak és minden szerzetesnek, hogy hűek maradjanak hivatásukhoz Szűz Mária oltalma alatt, az ő példáját követve. Az egyház az időben a történelem teljessége felé halad „ugyanazon az úton, amelyet Mária is megtett, aki a hit zarándokútját járta végig, és a Fiával való egységet hűségesen megőrizte a keresztfáig” (RMa 2). A képzés ideje hozzásegíti a szerzetest, hogy ő is megtegye ezt az utat Krisztus misztériumának fényénél, amely a maga teljességében Mária titkában ragyog fel (RMa 4). Mária misztériuma olyan az egyház számára, mint a megtestesülés dogmájának pecsétje, ezt világosan látták az efezusi zsinat atyái. Mária a szerzetesi hivatás születésekor éppúgy jelen van, mint a képzés során. Bensőségesen részt vesz a fejlődés egész folyamatában a Szentlélek által. Azt a küldetést, amelyet egykor Jézus szolgálatára kapott, most Krisztus titokzatos teste, az egyház javára végzi minden keresztényben, de különösképpen azokban, akik Jézus Krisztus odaadóbb követésére vállalkoztak (vö. LG 42.). Ezért a hiteles teológiai alapokon nyugvó Mária-tisztelet erőt, szilárdságot és örömet nyújt a szerzetesnek képzése során. E nélkül nem tudná tökéletesen betölteni küldetését a világban.

Ezt a dokumentumot a Szentatya 1989. november 10-én jóváhagyta, és hozzájárult megjelenéséhez.

Róma, a Megszentelt Élet Intézményeinek és Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja, 1990. február 2., Urunk bemutatásának ünnepén.

Jerôme Hamer bíboros
prefektus

✠ Vincenzo Fagiolo ny. érsek
titkár

II. János Pál

A KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

(*részletek*)

(1992. október 11.)

1997. augusztus 15.

A fordítás alapjául szolgált: *Catechismus Catholicae Ecclesiae*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 1997.

Fordította: Diós István

A fordítást az eredetivel egybevetette: Török József

A katekizmus francia nyelvű „ad experimentum” kiadása 1992-ben jelent meg. Az itt közölt szöveg a végleges latin mintakiadás alapján készült.

[Első rész: *A hitvallás* – Második szakasz: *A keresztény hit megvallása* – Harmadik fejezet: *Hiszek a Szentlélekben* – 9. cikkely: „*Hiszem a szent, katolikus anyaszentegyházat*”]

4. §

A Krisztus-hívők: hierarchia, világi hívők, megszentelt élet

[...]

873 Maguk a különbségek is, melyeket maga az Úr akart testének tagjai között, annak egységét és küldetését szolgálják. Mert „az egyházban a szolgálatok különbözők, de a küldetés egy. Krisztus az apostolokra és utódaikra ruházta azt a tisztséget, hogy az ő nevében és hatalmával tanítsanak, megszenteljenek és kormányozzanak. A világi hívők pedig – részesei lévén Krisztus papi, prófétai és királyi tisztségének – Isten egész népének küldetésén belül az egyházban és a világban töltik be a maguk szerepét” (AA 2). Mind a klerikusok, mind a világi hívők között vannak olyanok, „akik az evangéliumi tanácsokra fogadalommal [...] Istennek szentelik magukat, és az egyház üdvözítő küldetését szolgálják” (CIC 207. kán. 2. §).

[...]

III. A megszentelt élet

914 „Az az állapot tehát, amely az evangéliumi tanácsok fogadalmán alapszik, nem tartozik ugyan az egyház hierarchikus szerkezetéhez, életének és szentségének azonban elvitathatatlan része.” (LG 44)

Evangéliumi tanácsok, megszentelt élet

915 Az evangéliumi tanácsokat az egyház a maguk sokféleségében Krisztus minden tanítványának ajánlja. A tökéletes szeretet, amelyre minden hívő meghívást kapott, azok számára, akik szabadon elfogadják az Istennek szentelt élet hivatását, magával hozza az Isten országáért vállalt cölibátus, valamint a szegény és engedelmes élet kötelezettségét. E tanácsok *fogadalommal* való vállalása egy az egyház által elismert, állandó életállapotban az Istennek „szentelt élet” jellemző vonása (vö. LG 42-43; PC 1).

916 A megszentelt élet állapota az egyik a „mélyebben” Istennek szentelt életformák közül, mely a keresztségben gyökerezik, és teljesen átadja magát Istennek (vö. PC 5). Az Istennek szentelt életben a Krisztus-hívők a Szentlélek indítására vállalják, hogy Krisztust szorosabban követik, önmagukat odaadják a mindennekfőlött szeretett Istennek, és törekednek a szeretet tökéletességére Isten országának szolgálatában. Mindezzel jelzik és hirdetik az egyházban az eljövendő világ dicsőségét (vö. CIC 573).

Nagy törzs sok ággal

917 „Így történt, hogy az istenadta magból az Úr szántóföldjén csodálatosan és sokféle ágazó fán a magányos és közösségi élet különféle formái és különböző családok

[...] (nőttek), melyek mind tagjaik tökéletesedését, mind Krisztus egész testének javát bőségesen gyarapítják.” (LG 43)

918 „Az egyházban kezdettől fogva voltak férfiak és nők, akik az evangéliumi tanácsok megtartásával nagyobb szabadsággal akarták követni és szorosabban akarták utánozni Krisztust, s a maguk módján Istennek szentelt életet éltek; közülük sokan a Szentlélek indítására magányos remeteségbe vonultak, vagy szerzetescsaládokat alapítottak, melyeket az egyház a maga tekintélyével szívesen elfogadott és jóváhagyott.” (PC 1)

919 A megyéspüspököknek ügyelniük kell arra, hogy felismerjék a megszentelt élet új adományait, melyeket a Szentlélek az egyházra bíz. A megszentelt élet új formáinak jóváhagyása azonban az Apostoli Szentszéknek van fenntartva (vö. CIC 605. kán.).

A remete élet

920 A remeték, még ha nem is mindig tesznek nyilvános fogadalmat a három evangéliumi tanácsra, „a világtól szigorúbban elkülönülve a magány csöndje, az állandó imádság és a vezeklés által Isten dicséretére és a világ üdvösségére áldozzák életüket” (CIC 603. kán. 1. §).

921 A remeték mindenkinek megmutatják az egyház misztériumának mélyebb lényegét, ami a bensőséges, személyes kapcsolat Krisztussal. A remete emberi szemek elől elrejtett élete néma prédikálása annak, akinek odaadta az életét, mert számára ő minden. Sajátos hivatás ez, mely arra szól, hogy a pusztában, a lelki harcok közepette találja meg a Megfeszített dicsőségét.

A megszentelt szüzek és özvegyek

922 Az apostoli időktől kezdve voltak keresztény szüzek (vö. 1Kor 7,34–36) és özvegyek (vö. VC 7), akiket az Úr arra hívott, hogy osztatlan szívvel ragaszkodjanak hozzá a szív, a test és a lélek nagyobb szabadságában, s ők az egyház jóváhagyásával úgy döntöttek, hogy szüzességben vagy az örök tisztaság állapotában élnek „a menynek országáért” (Mt 19,12).

923 A szüzeket, „amikor szent ígéretet tesznek arra, hogy Krisztust szorosabban fogják követni, a megyéspüspök a jóváhagyott liturgikus szertartás szerint Istennek szenteli, Krisztussal, Isten Fiával misztikusan eljegyzi és az egyház szolgálatára avatja” (CIC 604. kán. 1. §). Ezen ünnepélyes szertartás (*Consecratio virginum*) által „a szűz [...] megszentelt személyé, az egyház Krisztus iránti szeretetének jelévé, az égi jegyes és az eljövendő élet eszkatologikus képévé válik” (OCV, praenotanda 1; 7).

924 A megszentelt élet egyéb formáihoz kapcsolódva (vö. CIC 604. kán. 2. §) a szüzek rendje a világban élő nőt (vagy apácát) karizmája szerint imádságra, bűnbánatra, a testvérek szolgálatára és apostoli munkára kötelezi (vö. OCV, praenotanda 2; 7). A

megszentelt szüzek közösséget alkothatnak annak érdekében, hogy fogadalmukat hűségesebben megtartsák (vö. CIC 604. kán. 2. §).

A szerzetesi élet

925 A szerzetesi élet a kereszténység első századaiban keleten alakult ki (vö. UR 15). Az egyház által kánonilag megalapított intézmények keretében élik (vö. CIC 573. kán.). A megszentelt élet egyéb formáitól a liturgikus beállítottság, az evangéliumi tanácsokra tett nyilvános fogadalom, testvéri élet a közösségben, végül a Krisztus és az egyház egységét hirdető tanúságtétel különbözteti meg (vö. CIC 607. kán.).

926 A szerzetesi élet az egyház misztériumából származik. Ajándék ez, melyet az egyház Urától kap, és az Istentől meghívott hívőnek ajánlja állandó életállapotként az evangéliumi tanácsokra tett fogadalomban. Az egyház így egyszerre tudja kinyilvánítani Krisztust és megismerni önmagát mint az Üdvözítő jegyesét. A szerzetesi élet arra hivatott, hogy különböző formákban jelezze Isten szeretetét korunk nyelvén.

927 Az összes szerzeteseknek – akár exemptek, akár nem (vö. CIC 591. kán.) – megvan a helye a megyéspüspök munkatársai között annak lelkipásztori feladatában (vö. CD 33–35). Az egyház missziós megtelepedése és terjedése az evangelizáció kezdetétől fogva igényli a szerzetesi élet minden formájának jelenlétét (vö. AG 18, 40). „A történelem tanúsítja a szerzetescsaládok nagy érdemét a hitterjesztésben és az új egyházak alapításában: nem csupán a régi monasztikus intézményeket és a középkori rendekét, hanem korunk kongregációit is.” (RM 69)

A világi intézmények

928 „A világi intézmény a megszentelt élet olyan intézménye, amelyben a világban élő Krisztus-hívők a szeretet tökéletességére törekszenek, és a világ megszentelését főként belülről igyekeznek szolgálni.” (CIC 710. kán.)

929 Ezen intézmények tagjai „a teljesen és tökéletesen a megszentelésre adott étellel” (vö. XII. Pius: *Provida Mater* konstitúció, AAS 39 [1947] 118) „a világban és a világból részt vesznek az egyház evangelizációs feladatában” (CIC 713. kán. 2. §), ahol jelenlétük kovászként hat (vö. PC 11). Keresztény életük tanúságtétele az anyagi dolgoknak Isten szerinti rendezésére és a világnak az evangélium erejével való átforgatására irányul. Szent kötelekekkel vállalják az evangéliumi tanácsokat, és őrzik egymás között a közösséget és testvériséget világi életmódjuknak megfelelően (vö. CIC 713. kán.).

Az apostoli élet társaságai

930 A megszentelt élet különböző formáihoz „kapcsolódnak az apostoli élet társaságai. Tagjaik szerzetesi fogadalmak nélkül követik a társaság sajátos apostoli célját, testvéri közösségben élnek saját életmódjuk szerint, és a szabályzat megtartása révén a szeretet tökéletességére törekszenek. Ezek között a társaságok között vannak olya-

nok is, amelyeknek tagjai a szabályzatban meghatározott valamilyen köteléssel vállalják az evangéliumi tanácsokat” (CIC 731. kán. 1-2. §).

Megszenteltség és küldetés: hirdetni az eljövendő királyt

931 A mindennekfölött szeretett Istennek átadva magát az, akit a keresztség már Istennek szentelt, így bensőségesebben adatik át az isteni szolgálatra és az egyház javára. A megszentelt állapot által az egyház kinyilvánítja Krisztust, és megmutatja, hogy a Szentlélek milyen csodálatos módon működik benne. Akik fogadalmat tesznek az evangéliumi tanácsokra, azoknak elsődleges küldetése, hogy Istennek szenteltségüket megfelelően éljék. „Mivel azonban magával a megszenteltséggel az egyház szolgálatára ajánlják fel magukat, kötelesek az intézményüknek megfelelő módon különösen is bekapcsolódni a missziós munkába.” (CIC 783. kán.; vö. RM 69)

932 Az egyházban, amely mintegy szentsége, azaz jele és eszköze Isten életének, a megszentelt élet úgy jelenik meg, mint a megváltás misztériumának különleges jele. Krisztust „szorosabban” követni, az ő önkiüresítését „világosabban” kifejezni azt jelenti, hogy a megszentelt személy Krisztus szívében „mélyebben” van jelen kortársai számára. Azok, akik ezen a „keskenyebb” úton járnak, példájukkal ösztönzik testvéreiket, és „világos és erős tanúságot tesznek arról, hogy a világ nem alakulhat át és nem ajánlható fel Istennek a nyolc boldogság szelleme nélkül” (LG 31).

933 Legyen ez a tanúságtétel nyilvános (mint a szerzetesi állapotban), magán vagy egészen elrejtett, Krisztus eljövetele minden megszentelt személy számára az élet forrása és célja: „Mivel Isten népének itt nincs maradandó hazája, [...] [ez az állapot] kinyilvánítja minden hívő előtt a mennyei, de már e világon is meglévő javakat, ékeszölöbben tanúskodik a Krisztus megváltása árán szerzett új és örök életről, továbbá hatásosabban hirdeti az eljövendő feltámadást és a mennyország dicsőségét” (LG 44).

Összefoglalás

934 „Az egyházban a Krisztus-hívők között isteni rendelés folytán vannak szent szolgálatot teljesítő személyek, akiket a jogban klerikusoknak is nevezünk; a többiek pedig világiaknak is hívjuk.” E két csoport mindegyikében vannak olyan Krisztus-hívők, akik az evangéliumi tanácsokra tett fogadalommal Istennek szentelik magukat, és az egyház küldetésének javára vannak (CIC 207. kán. 1-2. §).
[...]

944 Az Istennek szentelt élet sajátos jellemzője a szegénység, tisztaság és engedelmesség evangéliumi tanácsaira tett nyilvános fogadalom az egyház által elismert állandó életállapotban.

945 A mindennekfölött szeretett Istennek átadva magát az, akit a keresztség már Istennek szentelt, így bensőségesebben adatik át az isteni szolgálatra és az egyház javára.

[Egyéb, későbbi részekből vett pontok]

Az Isten országáért vállalt szüzesség

1618 Krisztus az egész keresztény élet középpontja. A vele való kapcsolat megelőz minden más, családi vagy társadalmi kapcsolatot (vö. Lk 14,26; Mk 10,28–31). Az egyház kezdete óta voltak férfiak és nők, akik lemondtak a házasság nagy javáról azért, hogy kövessék a Barányt, bárhova megy (vö. Jel 14,4), az Úr dolgaival törődjenek, neki akarjanak tetszeni (vö. 1Kor 7,32), és elébe menjenek az érkező vőlegénynek (vö. Mt 25,6). Maga Krisztus meghívott egyeseket, hogy abban az életformában kövessék őt, amelyet ő maga élt eljűk: „Van, aki azért képtelen a házasságra, mert úgy született. Van, akit az emberek tettek a házasságra alkalmatlanná. Végül van, aki a mennyek országáért önként mond le a házasságról. Aki fel tudja fogni, fogja fel!” (Mt 19,12).

1619 A mennyek országáért vállalt szüzesség a keresztségi kegyelem kibontakozása, a Krisztussal való kapcsolat elsődlegességének és az ő visszatérésére való éber várakozásnak hatalmas jele, olyan jel, mely arra is emlékeztet, hogy a házasság ehhez a világhoz tartozik, amely elmúlik (vö. Mk 12,25; 1Kor 7,31).

1620 Mindkettő – a házasság szentsége és az Isten országáért vállalt szüzesség – magától az Úrtól származik. Ő ad értelmet nekik és ajándékozza meg a nélkülözhetetlen kegyelemmel, hogy úgy lehessen megélni őket, ahogy az ő akaratának megfelel (vö. Mt 19,3–12). A mennyek országáért vállalt szüzesség nagybecsülése (vö. LG 42; PO 12, OT 10) és a házasság keresztény értelme nem választható el egymástól; kölcsönösen támogatják egymást: „Aki a házasságot kárhóztatja, az megtépázza a szüzesség dicsőségét is; [...] aki dicséri, csodálatosabbá teszi a szüzességet. Mert ami egy rosszabbal összehasonlítva tűnik jónak, aligha különösebben jó; ami azonban az általános jónak tartottnál jobb, az kiemelkedően jó.” (Aranyszájú Szent János: *De virginitate* 10, 1 SC 125, 122 [PG 48, 540]; vö. FC 16)

[...]

[Áldások, amelyek megszentelnek]

1672 Bizonyos áldásoknak maradandó céljuk van: hatásuk az, hogy személyeket Istennek szentelnek, és dolgokat és helyeket liturgikus használatra tartanak fenn. A személyeknek szóló áldások közé – melyeket nem szabad összetéveszteni az egyházi rend szentségének kiszolgáltatásával – tartozik egy monostor apátjának vagy apátnőjének benedikálása, a szüzek és özvegyek megszentelése, a szerzetesi fogadalom letételének szertartása és bizonyos egyházi szolgálatot végzők (lektorok, akolitusok, katekéták) megáldása. Tárgyakra adott áldás például egy templom vagy oltár felszentelése, illetve megáldása, szent olajok, liturgikus öltözetek és edények, harangok stb. megáldása.

[...]

[Az evangéliumi tanácsok]

1973 A parancsolatok mellett az új törvény felöleli az *evangéliumi tanácsokat* is. A hagyományos megkülönböztetés Isten parancsai és az evangéliumi tanácsok között a szeretethez, a keresztény élet tökéletességéhez való viszonyukon alapszik. A parancsok célja, hogy kizárjanak mindent, ami összeegyeztethetetlen a szeretettel. A tanácsok célja, hogy távol tartsák mindazt, ami nem ellentétes ugyan a szeretettel, de akadályozhatja fejlődését (vö. STh II-II, 184, 3).

1974 Az evangéliumi tanácsok az ajándékozással soha meg nem elégedő szeretet élő teljességét fejezik ki. Ennek indító erejéről tanúskodnak és lelki serénységünket serkentik. Az új törvény tökéletessége lényegében az Isten és felebarát iránti szeretet parancsában áll. A tanácsok megmutatják a rövidebb utakat, a hatékonyabb eszközöket, és mindenkinek saját hivatásának megfelelően kell gyakorolnia őket: „Isten nem akarja, hogy mindenki minden tanácsot betartson, hanem csak azokat, melyek a személyeknek, az időknek, az alkalmaknak és az erőknek megfelelők, amint a szeretet megköveteli; mert a szeretet, mint minden erény, minden parancs, minden tanács, egyszóval valamennyi keresztény törvény és cselekedet királynője szabja meg mindenkinek a maga helyét, rendjét, idejét és értékét.” (Szalézi Szent Ferenc: *Traité de l'amour de Dieu* 8, 6: Ouvres 5. köt. [Annecy, 1894] 75)

Összefoglalás

1986 A parancsolatokon kívül az új törvény evangéliumi tanácsokat is magában foglal. „Az egyház életszentségét különleges módon elősegíti több tanács, melyeket az Úr az evangéliumban javasolt tanítványainak.” (LG 42)

[...]

[A fogadalmak]

2102 „A fogadalmat, vagyis az Istennek megfontoltan és szabadon valamely lehetséges és nagyobb jóra tett ígéretet a vallásosság erénye alapján teljesíteni kell.” (CIC 1191. kán. 1. §) A fogadalom az *áhítat* cselekedete, mellyel a keresztény Istennek ajánlja önmagát, vagy egy jócselekedetet ígér meg. Fogadalmainak teljesítésével azt adja meg Istennek, amit megígért és amit neki szentelt. Az *Apostolok cselekedeteiben* azt olvassuk, hogy Szent Pál gondos volt fogadalmi teljesítésében (vö. ApCsel 18,18; 21,23–24).

2103 Az egyház példás értéket tulajdonít az evangéliumi tanácsok gyakorlására tett fogadalmaknak (vö. CIC 654. kán.): „Az anyaszentegyház örül annak, hogy gyermekei között vannak olyan férfiak és nők, akik szorosabban követik és világosabban mutatják be az Üdvözítő önkiüresítését, Isten gyermekeinek szabadságával vállalva a szegénységet és lemondva saját akaratukról: ők ugyanis a tökéletesség dolgában Isten kedvéért a parancsolatok mértékén túl alávetik magukat egy másik embernek, hogy az engedelmes Krisztushoz hasonlóbbá váljanak” (LG 42). Egyes esetekben az egyház, megfelelő indoklás esetén, felmenthet fogadalmak és ígéretetek alól (vö. CIC 692., 1196–1197. kán.).

[...]

[A megszentelt személyek mint az imádság szolgálói]

2687 Számtalan szerzetes egész életét az imádságnak szentelte. Az egyiptomi puszta szerzeteseinek korától kezdve remeték, szerzetesek és szerzetesnők szentelik életüket Isten dicsőítésére és az ő népéért való közbenjárásra. Imádság nélkül a megszentelt élet nem maradhat fenn és nem terjedhet; az imádság a szemlélődés és a lelki élet egyik élő forrása az egyházban.

A Megszentelt Élet Intézményeinek
és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja

TESTVÉRI ÉLET KÖZÖSSÉGBEN

„Congregavit nos in unum Christi amor”

1994. február 2.

A fordítás alapjául szolgált: Congrégation pour les Instituts de Vie Consacrée et les Sociétés de Vie Apostolique: *La vie fraternelle en Communauté. „Congregavit nos in unum Christi amor”*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 1994.

Fordította: Richard Andrea

A fordítást az eredetivel egybevetette: Papp Tamás

BEVEZETÉS

„*Congregavit nos in unum Christi amor*”

1. Krisztus szeretete sok tanítványát egységbe gyűjtötte, hogy évszázadokon át hozzá hasonlóan és az ő segítségével a Lélekben válaszolhassanak az Atya szeretetére, „szívük lelkük mélyéből, minden erejükből” (MTörv 6,5) szeretve őt, felebarátait pedig mint önmagukat” (vö. Mt 22,39).

E tanítványok sorában „minden nemzetből, törzsből, népből és nyelvből” (Jel 7,9) összegyűlt férfiak és nők szerzetesközösségei mindmáig e fenséges és korlátlan szeretet különösen ékesszóló kifejezései. A szerzetesközösségek nem „a vérnek vagy a testnek a vágyából”, nem személyes rokonszenvből vagy emberi indíttatásból, hanem „Istenből” (Jn 1,13), isteni hívásból, isteni vonzásból születtek. Élő jelei Isten mindenekfelett való, csodákat művelő szeretetének, valamint Isten és a testvérek iránti szeretetnek, ahogyan azt Jézus Krisztus megmutatta és élte.

Mivel az egyház élete és szentsége szempontjából különösen nagy a szerzetesközösségek jelentősége, helyénvaló elgondolkodni e közösségek – sajátos hivatásuknak megfelelően monasztikus és szemlélődő vagy apostoli tevékenységre szánt közösségek – jelenlegi életéről. Ami a szerzetesi intézmények közösségeiről elhangzik, alkalmazható az apostoli élet társaságaira is, figyelembe véve jellemzőiket és saját jogukat.

a) E dokumentum témája ahhoz a tényhez kötődik, hogy a „testvéri közösség” múltbeli arculata ma sok országban átalakult. Az átalakulások s az őket kísérő remények illetve csalódások szükségessé teszik, hogy a II. Vatikáni Zsinat fényében vizsgáljuk meg őket. Hatásukat tekintve találunk pozitív és vitatható elemeket is. Rávilágítottak számos evangéliumi értékre és megújították a szerzetesközösség életerejét. Ugyanakkor kérdéseket is támasztottak azzal, hogy elhomályosították a közösségben megélt testvéri szeretet tipikus elemeit. Úgy tűnik, hogy bizonyos helyeken a közösség oly mértékben veszített jelentőségéből a szerzetesek szemében, hogy már nem látszik követendő ideálnak.

Az Úr akaratát keresők derűjével és buzgalmával sok közösség akarta kiértékelni e változásokat, hogy jobban megfeleljenek hivatásuknak Isten népében.

b) A szemünk előtt zajló változásokat több tényező határozta meg:

– Az „állandó visszatérés minden keresztény élet forrásaihoz és az intézményt létrehozó eredeti szellemiséghez”.¹ Az evangéliummal és az alapító karizma feltörésével való mélyebb, erősebb kapcsolat erőteljes ösztönzést adott a testvériséget éltető igazi lelkület és az azt megfelelően kifejező struktúrák és közvetítők kutatásának. Ott, ahol a forrásokkal és az eredeti szellemiséggel való kapcsolat részleges vagy gyenge volt, a közösségi testvéri élet veszélybe került, sőt némiképp ellankadt.

– Ez a folyamat ugyanakkor más, általánosabb fejlődési vonalakon belül jelentkezett, amelyek mintegy egzisztenciális keretét adták s elkerülhetetlenül nyomot hagytak a szerzetesi életen.²

A szerzetesi élet az egyház alapvető része, élettere a világ. Azok az értékek és elenértékek, amelyek egy korszak vagy egy kulturális közeg élesztői, illetve az azt ki-

¹ PC 2.

² Vö. PC 2-4.

fejező struktúrák mindannyiunk, így az egyház és a szerzetesközösségek ajtaján is kopogtatnak. A szerzetesközösség vagy a társadalom evangéliumi kovásza, az örömhír hirdetője a világban, a mennyei Jeruzsálem hírnöke az időben, vagy rövidebb-hosszabb hanyatláson megy keresztül csupán azért, mert a világhoz igazodott. A közösségi testvéri étellel kapcsolatos gondolatoknak és javaslatoknak számolniuk kell ezzel a realitással.

- Az egyház fejlődése is erőteljesen befolyásolta a szerzetesközösségeket. A II. Vatikáni Zsinat mint kegyelmi esemény századunk egyházi pasztorális vezetésének legkiemelkedőbb kifejeződése, alapvetően befolyásolta a szerzetesi életet: nemcsak azért, mert *Perfectae caritatis* című határozatát e témának szentelte, hanem annak a zsinati egyháztannak köszönhetően is, amely minden dokumentumát jellemzi.

A jelen dokumentum, mielőtt közvetlenül a tárgyra térne, rövid áttekintést ad a bekövetkezett változásokról azokon a területeken, amelyek közelebbről befolyásolhatták a testvéri élet minőségét és feltételeit a különböző szerzetesközösségekben.

Teológiai fejlődés

2. A II. Vatikáni Zsinat rendkívül jelentősen hozzájárult a közösségi testvéri élet előtérbe kerüléséhez és a szerzetesközösségekről kialakult látásmód megújulásához.

Az egyháztan fejlődése minden más tényezőnél erősebb nyomot hagyott a szerzetesközösség értelmezésének fejlődésén. A II. Vatikáni Zsinat hangsúlyozta, hogy a szerzetesi élet „elválaszthatatlanul” (*inconcusse*) hozzátartozik az egyház életéhez és szentségéhez, közösségi és szentségi misztériumának szívében foglal helyet.³

A szerzetesközösség részese az egyház megújult és mélyebb látásmódjának. Ennek van néhány következménye:

a) Az egyház-misztérium és a szerzetesközösség misztérium jellegű dimenziója – A szerzetesközösség nem csupán személyes tökéletességre törekvő keresztények gyülekezete. Ennél sokkal mélyebb szinten az egyház-misztérium részese és felhatalmazott tanúja. Az egyház „kommuniójának” élő kifejezése, különleges módon valósítja meg a nagy szentháromságos *koinóniát*, amelyben az Atya részesíteni akarja az embereket Fiában és a Szentlélekben.

b) Az egyház mint kommunió és a szerzetesközösség communionális-testvéri dimenziója – A szerzetesközösség struktúrájában, mozgatórugóiban, jellemző értékeiben mindenki számára láthatóvá és folytonosan érzékelhetővé teszi a testvériséget, amellyel Krisztus megajándékozta az egyházat. Elengedhetetlen feladata és küldetése tehát, hogy a testvéri kommunió erős sejtje legyen, ösztönző jelként minden megkeresztelt számára.⁴

c) A karizmák egyháza és a szerzetesközösség karizmatikus dimenziója – A szerzetesközösség a testvéri kommunió sejtje, s arra hivatott, hogy az alapító karizma lendületében éljen. Az egész egyház szerves kommuniójának része, amelyet a Lélek szüntelenül szolgálatok és karizmák sokaságával gazdagít.

Ahhoz, hogy valaki ilyen közösségbe felvételt nyerjen, a hivatás sajátos kegyelme szükséges. Konkrétan ez azt jelenti, hogy egy szerzetesközösség tagjait Isten közös hívása szólítja egybe a karizmának megfelelően. Ugyanazt a sajátos, egyházban

³ Vö. LG 44d.

⁴ Vö. PC 15a; LG 44c.

megszentelt életet élik. Ugyanaz a válaszuk, amikor részesednek a „Lélek megtapasztalásában”, amit az alapító megélt és továbbadott, valamint az alapító egyházi küldetésében.⁵

A szerzetesközösség hálával akarja fogadni az „egyszerűbb és gyakorta előforduló”⁶ karizmákat, amelyeket Isten szétoszt tagjainak az egész test javára. A közösség az egyházért létezik, hogy megmutassa és gazdagítsa,⁷ hogy alkalmasabbá tegye küldetésének beteljesítésére.

d) Az egység szentségének egyháza és a szerzetesközösség apostoli dimenziója – Az apostoli tevékenység célja, hogy az emberiséget az isteni szeretet segítségével visszavezesse az Istennel való egyesülésre és saját egységére. A közös testvéri élet az Isten szeretete által létrehozott egyesülés kifejezése, alapvető evangéliumi tanúságtétel, amelyben nagy jelentősége van az apostoli tevékenységnek és e tevékenység végső céljának. A szerzetesközösség a testvéri *communio* jele és eszköze, egyszerre az apostoli tevékenység kezdete és vége.

A *tanítóhivatal* a zsinat alapján elmélyítette és új momentumokkal gazdagította a szerzetesközösségről kialakult új látásmódot.⁸

Kánoni fejlődés

3. Az *Egyházi törvénykönyv* (1983) összegyűjti és pontosítja a közösségi életre vonatkozó zsinati rendelkezéseket.

Amikor „közös életről” beszélünk, világosan meg kell különböztetni két aspektust.

Míg az 1917-es törvénykönyv⁹ mintha csak külső elemekre és az életstílus egységességére korlátozódna, a II. Vatikáni Zsinat¹⁰ és az új törvénykönyv¹¹ kimondottan hangsúlyt helyez a lelki dimenzióra és kiemeli, hogy a testvéri kapcsolatnak kell a tagokat szeretetben egyesítenie. Az új törvénykönyv összegezte a két aspektust, amikor a „közösségben testvéri életet élnék” kifejezést használta.¹²

A közösségi életben tehát a tagok közötti egység és egyesülés két elemét lehet megkülönböztetni:

– Az egyik spirituálisabb: ez a „testvériség” vagy „testvéri közösség”, amely a szeretettel teli szívekből fakad. Hangsúlyozza a „közös életet” és a személyek közötti kapcsolatot.¹³

– A másik láthatóbb: ez a „közös élet” vagy „közösségi élet”, amely abban áll, hogy „szabályosan létesített házban” laknak, és „megtartják a közös életet” a szabályokhoz való hűség, a közös tevékenységben való részvétel és a közös szolgálatokban való közreműködés által.¹⁴

⁵ Vö. MR 11.

⁶ LG 12.

⁷ Vö. MR 14.

⁸ Vö. ET 30–39; MR 2, 3, 10, 14; EE 18–22; PI 25–28; CIC 602. kán.

⁹ CIC 594. kán. 1. §

¹⁰ Vö. PC 15.

¹¹ CIC 602. és 619. kán.

¹² CIC 607. kán. 2. §

¹³ CIC 602. kán.

¹⁴ Vö. CIC 608. és 665. kán.

Mindez a „saját életmód szerint”¹⁵ történik a különböző közösségekben, a karizma és az intézmény joga szerint.¹⁶ Ezért fontos a saját jog, amelynek feladata, hogy a közösségi életre alkalmazza az egyes intézmények örökségét és a megvalósításához szükséges eszközöket.¹⁷

Világos, hogy a „testvéri életnek” nem automatikus biztosítéka a közös életet szabályozó normák tiszteletben tartása, ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a közös élet célja a testvéri élet intenzív elősegítése.

A társadalomban bekövetkezett fejlődés

4. A társadalom szüntelenül fejlődik. A szerzetesek, akik nem e világból valók, ám a világban élnek, megérik befolyását. Itt csupán emlékeztetünk néhány folyamatra, amelyek közvetlenebb módon nyomot hagytak általában a szerzetesi életen, különösen a szerzetesközösségen.

a) A harmadik világ *politikai és társadalmi emancipációs mozgalmi*, valamint az iparosítási folyamat fejlődése az utóbbi évtizedekben kedvezett a nagy társadalmi változásoknak és felkeltette a figyelmet a „népek fejlődése”, a szegénység és a nyomor jelenségei iránt. A helyi egyházak élénken reagáltak e mozgalmakra.

Különösen Latin-Amerikában, a Medellínben, Pueblában és Santo Domingóban rendezett püspökkari konferenciáknak köszönhetően előtérbe került az „evangéliumi döntés a szegények mellett”,¹⁸ s a hangsúly a társadalmi elköteleződésre helyeződött.

A szerzetesközösségek erős lökést kaptak. Sok közösség indítást érzett, hogy újra átgondolja a társadalomban való jelenlétének módozatát a szegények közvetlenebb szolgálatára, esetleg oly módon, hogy beilleszkednek közéjük.

A nagyvárosok külterületein rohamosan növekvő nyomor, a vidék elszegényedése meggyorsította a folyamatot, amelyben számos szerzetesközösség e rétegek közelébe költözött.

Mindenütt jelentkező kihívás az inkulturáció. A kultúrák, hagyományok, egy ország mentalitása befolyásolja a szerzetesközösségek testvéri életét.

Az újabb, széleskörű migráció felvetette a különböző kultúrák közötti érintkezés s a fajgyűlölő reakciók problémáját. Mindez közvetlenül érezteti hatását a növekvő számban megjelenő több kultúrájú, fajilag sokszínű szerzetesközösségekben.

b) A *személyes szabadság és az emberi jogok követelése* széleskörű demokratizálódást eredményezett, amely kedvezett a gazdasági növekedésnek és a polgári társadalom fejlődésének.

A zsinatot közvetlenül követő időszakban e folyamat különösen nyugaton gyorsult fel. Jellemzője a „parlamentarista” irányzat és a tekintélyt tagadó viselkedés.

A tekintély tagadása nem került el az egyházat, a szerzetesi életet sem. A közösségi életre kiható következményei nyilvánvalóak. Egyoldalú és túlzott hangsúly került a szabadságra. Ez nyugaton hozzájárult az individualizmus elterjedéséhez, gyengítve a közös élet és a közösségi tervek iránti elkötelezettség ideálját.

¹⁵ Vö. CIC 731. kán. 1. §

¹⁶ Vö. CIC 607. kán. 2. §; 602. kán.

¹⁷ Vö. CIC 587. kán.

¹⁸ Vö. SD 178; 180.

Jeleznünk kell egyébként más, hasonlóan egyoldalú reakciókat is, ilyen például a menekülés a biztonságot sugalló, tekintélyelvű formák felé, amelyek alapja a vak bizalom egy megnyugtató vezetőben.

c) *A nők helyzetének javulása* – XXIII. János szerint egyike az idők jeleinek – szintén visszhangra talált különböző országok keresztény közösségeinek életében.¹⁹ Bár néhány vidéken a szélsőséges feminista irányzatok meghatározzák a szerzetesi életet, a női szerzetesközösségek majdnem mindenütt pozitív módon keresik a közös élet azon formáit, amelyek ítéletük szerint jobban megfelelnek a nők identitásáról, méltóságáról, valamint a társadalomban, egyházban, szerzetesi életben betöltött szerepéről kialakult megújult felfogásnak.

d) *A kommunikáció robbanása* a 60-as évektől kezdve figyelemre méltóan, néha drámaian befolyásolta az információ általános szintjét, a társadalmi és apostoli felelősség értelmét, az apostoli mozgékonytájságot, a szerzetesközösség belső kapcsolatainak minőségét, nem beszélve arról az életmódról és összeszedett légkörről, amelynek jellemeznie kellene azt.

e) *A fogyasztásközpontú mentalitás és az élvezetvágy*, az elvilágiasodott környezetben a hitre épülő látásmód gyengülése nem hagyta érintetlenül a szerzetesközösségeket. Sok helyen kemény próbának vetették alá bizonyos közösségek ellenállóerejét. Emellett közvetve életre hívtak sok új egyéni és közösségi életstílust, amely evangéliumi lámpás a világ számára.

Mindez kihívást, felhívást jelentett az evangéliumi tanácsok komolyabb megélésére, ezáltal a keresztény közösség tanúságtételének támogatására.

Változások a szerzetesi életben

5. Az évek folyamán a szerzetesi életben lezajlott változások mély visszhangot keltettek a közösségekben.

a) *A szerzetesközösség új szervezeti felállása*. Sok országban az állam növekvő kezdeményezései olyan területeken, ahol a szerzetesi élet munkálkodott – így az oktatás és egészségügy – valamint a hivatások számának ugrásszerű visszaesése a szerzetesek jelenlétének csökkenéséhez vezetett az apostoli intézmények saját műveiben.

Megfigyelhető a közösségek számának csökkenése olyan látható művek szolgálatában, amelyek hosszú idő óta jellemezték különböző intézmények arculatát.

Ugyanakkor bizonyos helyeken előnyben részesítik a kisebb közösségeket. Ezek tagjai nem az intézményhez tartozó művekben kötelezik el magukat, bár gyakran e tevékenységek összhangban állnak karizmájával. Ez jelentős hatással van a közös életre, mivel szükségessé teszi a hagyományos ritmus változását.

Előfordul, hogy az egyház szolgálatának őszinte vágya, az intézmény műveihez való ragaszkodás, a helyi egyház igényei a szerzetesek túlterheltségéhez vezetnek, s így kevesebb a közös életre maradó szabad idejük.

b) *A legsürgősebb szükségletekkel kapcsolatos segélykérések növekedése* (szegények, kábítószeresek, menekültek, kirekesztettek, fogyatékosok, betegek) számos csodálatra méltó és sokak által csodált válaszra talált a szerzetesi élet körében.

¹⁹ Vö. MD és GS 9; 60.

Ez ugyanakkor rámutatott, hogy sürgős változásra szorul a szerzetesközösség hagyományos arculata, mivel az egyes felfogások szerint kevésbé képes szembeállni az újfajta helyzetekkel.

c) *A személyes munka értelmezése és gyakorlata* – amely a világi környezetben csupán egy szakma, egy meghatározott foglalkozás gyakorlása, nem pedig evangéliumi küldetés – homályba borította a szerzetesi élet megszenteltségét és lelki dimenzióját. Ez néha oly mértékű, hogy a testvéri életet az apostoli tevékenység akadályának vagy tisztán funkcionális eszköznek tekintették.

d) A zsinatot követő időszakban megjelent *a személyről alkotott új elképzelés*, amely erősen hangsúlyozta a személy értékét és kezdeményezéseit. Nem sokkal ezután megmutatkozott a közösség kiélezett értelmezése, mint olyan testvéri élet, amely inkább a személyek közötti kapcsolatok minőségére, mint a szabályoknak való engedelmesség formai aspektusára épít.

E hangsúlyok itt is, ott is felerősödtek. Innen egyfelől az individualizmus, másfelől az „öncélú közösségiség” felé hajló tendenciák megjelenése, e kettő kielégítő összhangja nélkül.

e) A megújított szabályzatokból eredő *új irányítási struktúrák* a szerzetesek egyre nagyobb részvételét igénylik. Új módon szembeállnak a problémákkal, a közösségi párbeszédre, az együttes felelősségre és a szubszidiaritás elvére építve. Minden tag fontosnak érzi, hogy érdeklődjön a közösség problémái iránt. Ez jelentősen módosítja a személyek közötti kapcsolatokat és a tekintélyről alkotott szemléletet. A tekintély sok esetben gyakorlatilag nehezen találja meg helyét az új körülmények között.

E változások összessége mélyen hatott a szerzetesközösségek arculatára, ez a hatás ugyanakkor nagyon sokféle.

Könnyen érthető, hogy a kultúrák és földrészek különbözősége, a női és férfi szerzetesközösségek különbségei, a szerzetesi élet és intézmények sokféle típusa, a sokszínű tevékenység, az alapító karizmájának újraolvasásában és alkalmazásában megjelenő fokozatok néha jelentős különbségek forrásai. Számos különbséget teremt a társadalommal és egyházzal szemben való elhelyezkedés módja, a zsinati értékek különböző mértékű elfogadása, az eltérő hagyományok és a közös élet körülményei, a tekintély gyakorlásának és a folyamatos képzés megújításának módjai. A problémák tehát csak részben közösek, irányuk szétartó.

A dokumentum célkitűzései

6. Az új helyzet fényében a jelen dokumentum célja, hogy támogassa a sok szerzetesközösségben már megvalósult erőfeszítéseket testvéri életük minőségének javítására. Néhány olyan útmutató kritériumot adunk, amelyek segítik a hiteles evangéliumi megújulást.

E dokumentum ezenkívül elmélkedésre ösztönző gondolatokat kínál azok számára, akik eltávolodtak a közösségi ideáltól, hogy újra komolyan tekintetbe vegyék a közösségi élet szükséges mivoltát azok számára, aki az Úrnak szentelték magukat egy szerzetesi intézményben vagy egy apostoli élet társaságának tagjaiként.

7. Ennek megfelelően a szerzetesközösséget különböző aspektusaiban mutatjuk be:

a) A szerzetesközösség *ajándék*: mielőtt emberi terv volna, a közös testvéri élet Isten tervének része, aki saját életközösségét akarja átadni.

b) A szerzetesközösség *a testvérré válás helye*: bemutatjuk a szerzetesközösségnek kínált legbiztosabb utakat a keresztyén testvériség felépítéséhez.

c) A szerzetesközösség *a küldetés helye és tárgya*: szóba kerülnek azok a konkrét lépések, amelyekre a szerzetesközösség életének különböző helyzeteiben meghívást kap és a döntés fő kritériumai.

Mielőtt belépünk a közösség és a testvériség misztériumába, s nekivágnánk a szükséges, ám nehéz útnak, hogy közösségeink evangéliumi megújulásához jelzőket adjunk, hívjuk alázattal a Szentlelket, hogy beteljesítse, amit egyedül ő képes beteljesíteni: „Új szívet adok nektek, és új lelket oltok belétek, kiveszem testetekből a kőszívet, és hússzívet adok nektek..., az én népem leszek, én meg a ti Istenetek leszek” (Ez 36,26-28).

I. FEJEZET A KOMMUNIO ÉS A KÖZÖSSÉG AJÁNDÉKA

8. A szerzetesközösség nem csupán emberi alkotás, mindenekelőtt a Lélek ajándéka. A szerzetesközösség Isten szeretetéből születik, amelyet a Lélek áraszt a szívekbe, s e szeretet formálja az Úr nevében összegyűlt, igazi családdá.²⁰

Csak akkor érthetjük meg a szerzetesközösséget, ha így tekintünk rá: a Magaságbeli ajándéka, a szent és megszentelő Szentháromság szívében gyökerező misztérium, aki be akarja illeszteni egyházának misztériumába, a világ életéért.

Az egyház mint kommunio

9. Isten az embert saját képmására és hasonlatosságára, azaz közösségre teremtette. A teremtő Isten, aki Szeretet, Szentháromság, kommunio, az embert a vele való bensőséges kapcsolatra, személyek közötti kommunióra és egyetemes testvériségre hívta meg.²¹

Az ember legmagasztosabb hivatása, hogy közösségre lépjen Istennel és ember-testvéreivel.

Isten e szándékát megrontotta a bűn, amely összetört minden – az emberi nem és Isten, a férfi és a nő, a testvérek, a népek, az emberiség és a teremtés közötti – kapcsolatot.

Az Atya nagy szeretetében elküldte Fiát, hogy új Ádámként helyreállítsa az egész teremtést és elvezesse tökéletes egységére. A közénk jött Fiú életre keltette Isten új népét. Apostolokat és tanítványokat, férfiakat és nőket hívott magához, az egységben összegyűlt emberi család élő példáit. Hirdette nekik az egyetemes testvériséget az Atyában, aki családja tagjává, gyermekeivé és egymás testvéreivé tett bennünket. Tanította az egyenlőséget a testvériségben, a kiengesztelődést a megbocsátásban. Felborította a hatalmi és uralmi viszonyokat, maga adott példát a szolgálatra, az utolsó helyet foglalva el. Az utolsó vacsorán rájuk bízta a kölcsönös szeretet új parancsát: „Új parancsot adok nektek: Szeressétek egymást! Amint én szerettelek

²⁰ Vö. PC 15a; CIC 602. kán.

²¹ Vö. GS 3.

benneteket, úgy szeressétek ti is egymást” (Jn 13,34, vö. 15,12). Megalapította az eucharisziát, amely egy kenyérben és egy kehelyben részesít minket, így a kölcsönös szeretetet táplálja. Ezután minden vágyát egyesítve Atyjához fordult, hogy mindnyájuk egységét kérje tőle a szentháromságos egység példájára: „Amint te, Atyám bennem vagy, s én benned, úgy legyenek ők is bennünk” (Jn 17,21).

Végül ráhagyatkozva az Atya akaratára, a húsvéti misztériumban beteljesítette az egységet, amelynek megvalósítását tanítványainak tanította, és amelyet Atyjától kért. Kereszthalála által lerombolta a népek közötti válaszfalat, s az egységben kiegészztelte mindannyiukat (vö. Ef 2,14–16). Így tanította nekünk, hogy a közösség és az egység ajándékát akkor kapjuk meg, ha halálának misztériumában osztozunk.

A Szentlélek eljövetele, a hívőknek adott első ajándék, megvalósította a Krisztus által óhajtott egységet. A Lélek, amely az utolsó vacsora termében egybegyűlt tanítványokra és Máriára kiáradt, láthatóvá tette az egyházat, amely az első pillanattól kezdve testvériség és kommunió, egy a szíve és a lelke (vö. ApCsel 4,32).

Ez a kommunió a szeretetkötélék, amely egyesíti egymással Krisztus testének tagjait valamint a testet a Fővel. A Szentlélek éltető jelenléte²² hozza létre a szerves összetartozást Krisztusban. A közösségben és a szolgálatban egyesíti, a hierarchikus és egymást kiegészítő karizmatikus adományok által összehangolja és irányítja az egyházat, gyümölcseivel megszépíti azt.²³

E világi zarándoklása során az egy, szent egyház állandó, gyakran fájdalmas feszültségben él a tényleges egység felé vezető úton. Történelme során egyre élesebben tudatára ébredt, hogy Isten népe és családja, Krisztus teste, a Lélek temploma, az emberi nem bensőséges egyesülésének szentsége, kommunió, Szentháromság-ikon. A II. Vatikáni Zsinat minden addiginál erőteljesebben kidomborította az egyház misztérium- és kommunióvoltát.

A szerzetesközösség az egyházi kommunió kifejeződése

10. A megszentelt élet születésétől kezdve előtérbe helyezte a kereszténység bensőséges természetét. A szerzetesközösség a Jézust követő csoport örökösének érezte magát. Jézus személyesen, egyenként hívta meg őket, hogy kommunióban éljenek vele és a többi tanítvánnyal, hogy osztozzanak az ő életében és sorsában (vö. Mk 3,13–15), s így legyenek az általa megkezdett élet és kommunió jelei. Az első monasztikus közösségek ideálja a Krisztust követő tanítványok csoportja és a jeruzsálemi közösség volt. A lelkivezető, az apát körül összegyűlt szerzetesek az ősegyház mintájára az anyagi és lelki javak radikális közösségét és a Krisztus által állított egységet tűzték ki célul. Ennek az egységnek első példája és egyesítő dinamizmusa a Szentháromság személyeinek egysége.

Az elkövetkező évszázadokban a Lélek karizmatikus működésének hatására számos közösségi forma született. Ő vizsgálja az emberi szívet, elébe megy és válaszol igényeire. Így támaszt olyan férfiakat és nőket, akik az evangélium fényének világosságában, az idők jeleire érzékenyen új szerzetesi családoknak adnak életet. A

²² Vö. LG 7.

²³ Vö. LG 4; MR 2.

szolgálatok és közösségek sokaságában az egyetlen kommunió megvalósításának újabb s újabb formáit hívják életre.²⁴

Valóban nem beszélhetünk egysíkúan a közösségről. A megszentelt élet története az egyetlen kommunió megvalósításának különböző módjairól tesz tanúságot, az egyes intézmények természete szerint. Ennek köszönhető, hogy ma megcsodálhatjuk a szerzetesi családok „csodás változatosságát”, amelyekkel az egyház gazdagodott, s amelyek képessé teszik őt jócselekedetekre.²⁵ Így születik a szerzetesközösségek formai sokszínűsége.

A formák sokaságán keresztül a közös élet mindig a minden keresztényt egyesítő testvéri szellem radikális megvalósulása. A szerzetesközösség láthatóvá teszi az egyház alapját képező kommuniót, ugyanakkor az egyház végső egységének, a végcélnek prófétája. „A kommunióban jártas szerzetesek arra hivatottak, hogy az egyházi közösségben és a világban tanúi és munkásai legyenek annak a kommuniónak, amely az Isten terve szerint való emberi történelem csúcsa. Mindenekelőtt az evangéliumi tanácsokra tett fogadalmakkal, amelyek minden gáttól felszabadítják a szeretet buzgalmát, közösségileg válnak a mindenekfelett szeretett Isten bensőséges közösségének prófétái jelévé. Ezen kívül az élet-, ima- és apostoli közösség mindennapos tapasztalata által, amelyek megszentelt életük alapvető és megkülönböztető összetevői, a »testvéri közösség jelévé« lesznek. A gyakran oly mélyen megosztott világban, minden hittestvérük előtt tanúságot tesznek a javak, a testvéri érintkezés, az életre és tevékenységre vonatkozó tervek közösségének lehetőségéről. Ez azért lehetséges számukra, mert elfogadták a meghívást, hogy szabadabban és közelebről kövessék Krisztust, akit az Atya elküldött, hogy elsőszülöttként Lelke ajándékában új testvéri közösséget alapítson.”²⁶

Ez akkor lesz látható, ha az egyházzal egységben, az egyházban érzik magukat, sőt érzik az egyházat, teljes közösségben azonosulnak tanításával, életével, pásztoraival, híveivel, világi küldetésével.²⁷

A szemlélődők tanúságtétele különösen jelentős. Náluk a testvéri élet széles, mély dimenziókba hatol, amely e speciális hivatás – Isten keresése egyedül, csendben, imában – alapvető követelményeiből ered.

Istenre fordított kitartó figyelmük különösen érzékennyé és tiszteletteljessé teszi őket a közösség többi tagja iránt, a szemlélődés felszabadító erővé válik mindenfajta önzésből. A monostor közös testvéri élete arra hivatott, hogy az egyház misztériumának élő jele legyen. Minél nagyobb a kegyelmi misztérium, annál gazdagabb az üdvösség gyümölcse.

Így az Úr Lelke, aki egybegyűjtötte az első hívőket és szüntelenül egyetlen családba szólítja az egyházat, összehívja és táplálja a szerzetesi családokat. Az egész földön elterjedt közösségeiknek köszönhetően az a küldetésük, hogy az egyházat éltető és alkotó bensőséges kommunió különösen olvasható jelei s az isteni terv megvalósításának támaszai legyenek.

²⁴ Vö. PC 1; EE 18–22.

²⁵ Vö. PC 1.

²⁶ OE 24.

²⁷ Vö. PI 21–22.

II. FEJEZET

A SZERZETESKÖZÖSSÉG A TESTVÉRRÉ VÁLÁS HELYE

11. A kommunió ajándékából fakad a testvériség felépítésének, a testvérré válásnak feladata egy olyan közösségben, amelynek tagjai a közös életre kaptak meghívást. A szegény teremtmények ámulattal és hálával fogadják az Istennel való kommunióba történt felvételüket. Megszületik bennük a meggyőződés: kötelességük, hogy e kommuniót egyre láthatóbbá tegyék, s létrehozzanak egy közösséget, amelyet „az öröm és a Szentlélek” tölt el (ApCsel 13,52).

Korunkban és korunk számára szükséges ismét kézbe venni a testvéri közösség építésének „isteni-emberi” művét, tekintettel az utóbbi évek különleges körülményeire: a teológiai, egyházi, társadalmi és strukturális megújulás erősen nyomot hagyott a szerzetesközösség arculatán és életén.

Néhány konkrét helyzetből kiindulva szeretnénk hasznos javaslatokat adni a közösségek állandó evangéliumi megújulását szorgalmazó erőfeszítésekhez.

Lelkiség és közös ima

12. Misztikus gyökereinek köszönhetően minden hiteles keresztény közösség, mint „önmagában isteni valóság, a szemlélődés tárgya” jelenik meg.²⁸ A szerzetesközösség mindenekelőtt misztérium, amelyet csodálattal és hálával, a hit világosságában kell szemlélni és befogadni.

Amint elfelejtjük ezt a jelenlévő és a közösségnek ajándékozott isteni közösséghez kötődő misztikus és isteni dimenziót, óhatatlanul elfelejtkezünk a közös élet, a testvéri élet türelmes építésének mélyebb indokairól. Úgy tűnhet, hogy ez az építkezés meghaladja az emberi erőt, ráadásul felesleges energiapazarlás, különösen az aktívan tevékenykedő személyek esetében, akik számára meghatározó a tevékenységközpontú, individualista kultúra.

Krisztus, aki meghívta őket, maga gyűjti egybe minden nap testvéreit, hogy szóljon hozzájuk az eucharishtiában, egyesítse őket önmagával és egymással, hogy egyre inkább az ő élő és látható teste legyenek, amelyet a Lélek éltet az Atyához vezető úton.

Minden időben a közösségi élet alapja a közös ima volt, amelynek kiindulópontja Isten nagy és fenséges misztériumának szemlélése, a jelenléte iránti csodálat, amely éppúgy működik a szerzetesi családok életének legjelentősebb pillanataiban, mint a közösségek szerény hétköznapi valóságában.

13. Válaszként az Úr figyelmeztetésére: „Virrasszatok és imádkozzatok” (Lk 21,36), a szerzetesközösségnek éberén kell őrködni, s időt kell szánnia élete minőségének ápolására. Az a szerzetes, akinek „nincs ideje”, néha zaklatott, nyugtalan napokat él s ez végül fáradtsághoz, kimerültséghez vezet. A szerzetesközösség időbeosztása valójában módot ad arra, hogy bizonyos időt az imára tartsanak fenn, s így tanuljanak meg időt adni Istennek (*vacare Deo*).

Az imát úgy kell értelmezni, mint az Istennel való találkozás idejét, hogy a szórakozottság, fáradtság közepette cselekedni tudjon bennünk, betöltse, megerősítse, irányítsa életünket, hogy végül az egész létezésünk az övé legyen.

²⁸ SzD 15.

14. Az elmúlt évtizedek egyik legbecsesebb, mindenki által elismert és értékelt eredménye az volt, hogy a szerzetesi családok újra felfedezték a liturgikus imát.

Az *Imarórák liturgiájának* vagy legalábbis néhány részének közös végzése számos közösség imáját új élettel töltötte meg. Isten élő igéjével és az egyház imájával való elevenebb kapcsolatra vezette őket.²⁹

Ápolni kell a meggyőződést, hogy a közösség a liturgia, főként az eucharisztia³⁰ és a többi szentség ünnepléséből kiindulva épül. A kiengesztelődés szentsége – amelyben az Úr újjáéleszti a vele és a testvérekkel való egységet – megérdemli, hogy megújult figyelemmel forduljunk felé.

Az első jeruzsálemi közösség példájára (vö. ApCsel 2,42) az ige, az eucharisztia, a közös ima, az apostolok és utódaik tanításában való állhatatos kitartás Isten nagy műveivel hoz kapcsolatba. Mindezek közösségi ünneplése megvilágosodik és dicsőítést, hálaadást, örömet, a szívek egyesülését, a közös élet mindennapi nehézségei között támogatást, hitben való kölcsönös megerősítést fakaszt.

Sajnos a papok számának csökkenése helyenként lehetetlenné teheti a mindennapi részvételt a szentmisén. Ennek ellenére nagy gonddal kell törekedni az eucharisztia nagy ajándékának mind mélyebb megértésére. Az élet középpontjába kell állítani az Úr testének és vérének szent misztériumát, aki élő jelenlétével támogatja és élteti a közösséget a Atya felé vezető úton. Ezért szükséges, hogy minden házban legyen egy kápolna, a közösség központja,³¹ ahol az ima és a szentségimádás táplálhatja az eucharisztikus lelkiséget.

Az eucharisztia az egyház minden tevékenységének „alapja és szegletköve”. Ezért csakis körülötte – szentmise vagy szentségimádás keretében – épülhet fel a szívek közössége, a testvériségben való növekedés zsengeje. Az eucharisziából „kell tehát kiindulnia a közösségi szellemre irányuló egész nevelésnek”.³²

15. A közösségi ima akkor éri el teljes hatékonyságát, ha mély egységben van az egyéni imával. A közösségi és egyéni ima szorosan kötődnek egymáshoz, kiegészítik egymást. Mindenütt fontos, de néhány helyen és kultúrkörben különösen szükséges, hogy hangsúlyt kapjon az elmélyülés, az Atyával való gyermeki kapcsolat, a bensőséges és jegyesi párbeszéd Krisztussal, mely a közösségi imában megélt és ünnepelt események egyéni elmélyítésének ideje. Emlékeztetni kell, hogy a belső és külső csend megnyitja a szív legtitkosabb mélységeit az Ige és a Lélek megújító tetteire. A közösségben élő megszentelt személy Istennek odaadott életét együttesen táplálja az Istennel való állandó, személyes párbeszéd, valamint a közösségi dicsőítés és közbenjárás.

16. A közösségi ima az utóbbi években különböző kifejezési és részvételi formákkal gazdagodott.

Sok közösség számára különösen gyümölcsöző a *lectio divina* és az Isten igéjén való elmélkedés, a hitélet személyes tapasztalatainak és az apostolkodás gondjainak megosztása. Ugyanakkor az életkorbeli, a képzési és a jellembeli különbségek óvatosságra intenek, ha a közösség minden tagját be akarjuk vonni a megosztásba: ügyeljünk, hogy ne kerüljön rá sor túl korán.

²⁹ Vö. CIC 663. kán. 3. § és 608. kán.

³⁰ Vö. PO 6; PC 6.

³¹ Vö. CIC 608. kán.

³² Vö. PO 6.

Spontán és közös beleegyezéssel történő gyakorlása fenntartja a hittel, reménnyel teli látásmódot, a kölcsönös megbecsülést és bizalmat, imádságos lelkületben a kiegészztelődést és a testvéri szolidaritást segíti elő.

17. A közösségi imára ugyanúgy alkalmazható az Úr intése, mint az egyéni imára: „Szüntelenül kell imádkozni, és nem szabad belefáradni” (Lk 18,1; vö. 1Tessz 5,17). A szerzetesközösség ugyanis állandóan Urának színe előtt él és fontos, hogy mindig tudatában legyen jelenlétének. A közös imának ugyanakkor megvan a maga ritmusa, amelynek gyakoriságát (napi, heti, havi, évi) az egyes intézmények saját joga rögzíti.

A közös ima az időbeosztáshoz való hűséget és főként kitartást igényel: „Hogy az Írásból türelmet és vigasztalást merítsünk reményünk megőrzésére..., hogy egy szívvel, egy szájjal magasztaljátok az Istent, Urunk, Jézus Krisztus Atyját” (Róm 15,4-6).

Ez a hűség és kitartás segíthet, hogy ötletesen és bölcsességgel emelkedjünk felül azokon a nehézségeken, amelyekkel bizonyos közösségek szembesülnek: a sokféle elkötelezettséggel járó különböző időbeosztás, időigényes, felörlő munkák, fáradság.

18. A Boldogságos Szűz Mária segítségül hívása – amelyet az utánzására indító szeretet sugall – azt eredményezi, hogy példaszerű és anyai jelenléte támaszt nyújt az imához való mindennapos hűségben és erősíti a közösségi köteléket (vö. ApCsel 1,14).³³

Az Úr anyja hozzájárul, hogy a szerzetesi családok az ő saját, názáreti családjának arculatát nyerjék el. A szerzetesi családok lélekben gyakran keressék fel e helyet, ahol csodálatra méltóan megélték a közösség és a testvériség evangéliumát.

19. A közösségi ima az apostoli lendületet is támogatja és táplálja. Titokzatos átalakító ereje felölel minden valóságot, hogy kiváltsa és elrendezze a világot. Emellett ösztönző erőt nyer az apostoli szolgálat örömeiben és mindennapi nehézségeiben, amelyek alkalmat teremtenek, hogy újra keressük és felfedezzük az Úr jelenlétét és cselekvő erejét.

20. Azok a szerzetesközösségek rendelkeznek a legnagyobb apostoli erővel, s élik legmélyebben az evangéliumot, amelyek – függetlenül attól, hogy tevékenykedő vagy szemlélődő közösségek – gazdag imatapasztalatot tudnak magukénak. Korunkban, amikor a transzcendens keresésének bizonyos újjáéledését tapasztalhatjuk, a szerzetesközösségek különösen kiváltságos helyé válhatnak, ahol az emberek megtapasztalhatják az Isten felé vezető utakat.

„Mint az Úr nevében egyesült család, (a szerzetesközösség) természeténél fogva az a hely, ahol Isten megtapasztalásának a maga teljességében kell megvalósulnia, s e tapasztalatot másoknak át kell adni”³⁴: mindenekelőtt pedig a közösség tagjainak.

Lehetséges, hogy az Istennek szentelt férfiak és nők lekésik e találkozót a történelemmel, mert nem válaszolnak kortársaik istenkeresésére? Esetleg annak a veszélynek is kiteszik őket, hogy máshol, téves utakra térve csillapítják az abszolút iránti éhségüket?

³³ Vö. CIC 663. kán. 4. §

³⁴ SzD 15.

Személyes szabadság és a testvériség építése

21. „Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét” (Gal 6,2).

Az egész közösségi dinamikában a példa a húsvéti misztériumban rejtő Krisztus, őt követve épül fel az egység. A kölcsönös szeretet parancsának forrása, példája, mértéke ugyanis benne van: úgy kell szeretnünk egymást, ahogyan ő szeretett minket, azaz az életünk odaadásával. Életünk részvétel Krisztusnak az Atya és testvérei iránti, önmagáról megfeledkező szeretetében.

Ez azonban nem a „régember” természete szerint való, aki ugyan óhajtja a közösséget és az egységet, de ennek árát nem elkötelezettségben és önmaga odaadásában méri. A megtérés útja a régi, bezárkózásra hajlamos embertől az új, önmagát másokért adó emberig hosszú és kimerítő. A szent alapítók nagy józansággal hangsúlyozták ennek az útnak nehézségeit és buktatóit. Jól tudták, hogy a közösségi élet nem rögtönözhető, nem spontán s nem azonnal valósul meg.

Ahhoz, hogy testvérként éljünk, a belső szabadulás útját kell végigjárni. Az Egyiptomból kiszabadult Izrael Mózes vezetésével hosszú sivatagi vándorlás után vált Isten népévé. Hasonlóképp a közösség – amely az egyházba, azaz Isten népébe illeszkedik – olyan személyekből épül fel, akiket Krisztus felszabadított és képessé tett, hogy hozzá hasonlóan felszabadító szeretetének ajándéka, küldötteinek szívélyes elfogadása által szeressenek.

Krisztus szívünkbe árasztja szeretetét. Ez arra indít, hogy a testvéreket gyengeségeik, problémáik, nehézségeik vállalásával szeressük, azaz teljes önátadással.

22. Krisztus két alapvető bizonyosságot ad az embernek: azt, hogy végtelenül szeretett lény s azt, hogy korlátlanul tud szeretni. Csak Krisztus keresztje adhat ilyen teljes és végleges bizonyosságot, valamint a belőle fakadó szabadságot. Ennek a bizonyosságnak köszönheti a megszentelt személy, hogy fokozatosan felszabadul: nem akar többé mindennek a központja lenni, nem akarja birtokolni a másikat és nem fél önmagát odaadni. Megtanul úgy szeretni, ahogy Krisztus szerette őt. A szívébe kiáradt szeretet képessé teszi arra, hogy elfeledkezzen magáról, és Urához hasonlóan odaadja magát.

Ebből a szeretetből születik a közösség: olyan személyek együttese, akiket Krisztus keresztje tett szabaddá.

23. A szabadulásnak ez az útja, amely Isten gyermekeinek teljes közösségére és szabadságára vezet, az önmagunkról való lemondás bátorságát igényli. A másikat korlátaival kell el- és befogadni, legelsőként a tekintély szolgálatával megbízott személyt.

Amint azt többen megjegyezték, itt volt az utóbbi évek megújulási időszakának gyenge pontja. Fejlődtünk a közös élet ismeretében, felfedeztük különböző aspektusait. Kevesebb gondot fordítottunk azonban a szükséges és pótolhatatlan aszketikus erőfeszítésre, amely felszabadít, és lehetővé teszi személyek csoportjának keresztény testvériséggé alakítását.

A közösség ajándék, de választ, türelmes tanulást és harcot igényel, hogy felül-emelkedjünk néha túlzottan ösztönös és szeszélyes vágyainkon. A legmagasabb közösségi ideál szükségszerűen magába foglalja, hogy megtérünk a közösséget akadályozó magatartásunkban.

A közösségnek misztika nélkül nincs lelke, aszkézis nélkül nincs teste. „Összjátékra” van szükség: Isten ajándéka és a személyes elköteleződés együtt épít megtestesült közösséget, ad konkrét arcot a testvéri közösség kegyelmi ajándékának.

24. El kell ismernünk, hogy az elmondottak fiatalok és felnőttek számára egyaránt problémát jelentenek. A fiatalok gyakran olyan kultúrából származnak, amelyik túlértékeli a szubjektivitást és a személyes önmegvalósítást. A felnőttek esetleg még a múlt struktúráiba kapaszkodnak, vagy bizonyos csalódottságot éreznek a verbalizmust és bizonytalanságot előidéző „gyülekezetesdivel” szemben.

Ha igaz, hogy a közösség csak az egyes tagok önátadása révén létezhet, már a kezdet kezdetén el kell veszítenünk azt az illúziót, hogy minden másoktól jön. Mindenkinek segíteni kell, hogy hálával fedezze fel azt, amit kapott és kap a többiektől. Jó, ha már kezdetben arra készítjük a testvéreket, hogy a közösségnek ne csak fogyasztói, hanem építői is legyenek. Érezzenek felelősséget a másik növekedéséért, legyenek nyitottak és készségesek a másik adományainak elfogadására. Legyenek képesek segíteni és segítséget elfogadni, helyettesítsenek és legyenek helyettesíthetők.

A testvériséget és osztozást élő közösség természetes vonzást gyakorol a fiatalokra. A későbbiekben azonban súlyos teherré válhat számukra a kitartás az élet konkrét körülményei között. A kezdeti képzésnek tehát el kell vezetnie őket a közös élet megkívánta áldozatok tudatosítására. Meg kell tanulniuk elfogadni ezeket egy örömteli s igazán testvéri kapcsolat érdekében. El kell jutniuk oda, hogy vágyjanak a bensőleg szabad ember magatartására,³⁵ mert aki elveszíti életét testvéreiért, megtalálja azt.

25. Szüntelenül emlékeztetni kell arra, hogy a szerzetes kiteljesedése közösségén keresztül valósul meg. Az, aki a közösségtől elszakadva független életre törekszik, biztosan nem a helyes úton jár az állapotbeli tökéletesség elérésére.

Míg a társadalom a függetlenséget, az önmegvalósítást, az egyéni sikert bátorítja, az evangélium olyan személyeket igényel, akik a búzaszemhez hasonlóan képesek meghalni önmaguknak, hogy a testvéri élet újjászülessen.³⁶

Így lesz a közösség fiatalok és felnőttek számára „schola amoris”. Iskola, ahol megtanulják szeretni Istent, a velük élő testvéreket, az emberiséget, amelynek szüksége van Isten irgalmára és testvéri szolidaritásra.

26. A közösségi ideálnak nem szabad elfeledtetni, hogy minden keresztény közösség mélyén ott az emberi gyengeség. Az ideális és tökéletes keresztény közösség még nem létezik: a szentek tökéletes közössége a mennyei Jeruzsálemben fog megvalósulni.

Korunk a folytonos építkezés ideje. Mindig lehetséges egyre jobbra válni és együtt haladni a megbocsátás és a szeretet közössége felé. A közösségek nem kerülhetik el a konfliktusokat. Az egység a kiengesztelődés árán épül fel.³⁷ Nem szabad bátorságunkat veszíteni a közösség tökéletlensége miatt.

A közösség, az apostolok tanításában megerősödve minden nap újult erővel folytatja útját. „A testvéri szeretetben legyetek gyöngédek egymáshoz, a tiszteletadásban előzzétek meg egymást” (Róm 12,10), „éljetez egyetértésben” (Róm 12,16),

³⁵ Vö. PI 32–34, 87.

³⁶ Vö. LG 46b.

³⁷ CIC 602. kán.; PC 15a.

„Karoljátok fel tehát egymást, amint Krisztus is felkarolt benneteket” (Róm 15,7), „bővelkedtek minden tudással, hogy egymást figyelmeztessétek” (Róm 15,14), „várjátok meg egymást” (1Kor 11,33), „szeretettel szolgáljatok egymásnak” (Gal 5,13), „bátorítsátok egymást” (1Tessz 5,11), „viseljétek el egymást szeretettel” (Ef 4,2), „legyetek egymás iránt jóindulatúak, könyörületesek, és bocsássatok meg egymásnak” (Ef 4,32), „legyetek egymásnak alárendeltjei Krisztus iránti tiszteletből” (Ef 5,21), „imádkozzatok egymásért” (Jak 5,16), „egymás iránt pedig mindannyian viseltessetek alázattal” (1Pt 5,5), „közösségben vagyunk egymással” (1Jn 1,7), „ne fáradjunk bele tenni a jót... mindenkivel, főképpen hittestvéreinkkel” (Gal 6,9–10).

27. Azért, hogy az egy közösségbe meghívottaknak szíve-lelke egy legyen, jó emlékeztetni az emberi kapcsolatokban általában elvárt tulajdonságok művelésére: jól neveltség, kedvesség, őszinteség, önuralom, finomság, humorérzék, a megosztás szelleme.

A tanítóhivatal legújabb dokumentumai hasznos javaslatok és útmutatók gazdag kínálatával szolgálnak a közösségi élethez, így például a boldog egyszerűség,³⁸ az őszinteség és a kölcsönös bizalom,³⁹ a párbeszédre való készség,⁴⁰ őszinte ragaszkodás a hasznos közösségi fejelemhez.⁴¹

28. Végül nem szabad elfelejteni, hogy a béke és az együttlét öröme mindig Isten országának egyik jele. Az emberi és lelki út nehézségei, a mindennapi gondok között is megmutatkozó életöröm Isten országának része. Ez az öröm a Lélek gyümölcse, társa a lét egyszerűségének, a mindennapok egyhangúságának. Az öröm nélküli testvériség kialszik. A tagok nagyon hamar kísértésbe esnek, hogy máshol keressék, amit nem találnak meg otthonukban. Az örömben gazdag közösség a Magasságbeli igazi ajándéka. Azok a testvérek kapják meg, akik tudják kérni, akik kölcsönösen elfogadják egymást, s a testvéri életre a Lélek működésébe vetett bizalommal kötelezik el magukat. Így valósul meg a zsoltáros szava: „Nézzétek, milyen kedves és jó, ha egyetértésben élnek a testvérek! [...] Mert ott az Úr áldást ad: életet mindörökre” (Zsolt 133,1–3). „Akik ugyanis testvérként élnek együtt, szívesen találkoznak az egyház gyülekezetében: úgy érzik egy a szívük a szeretetben, s egyazon akaratban.”⁴²

Az öröm tanúságtétele nagy vonzerőt kölcsönöz a szerzetesi életnek, új hivatások forrása, a kitartás támasza. Nagyon fontos fenntartani ezt az örömet a közösségben. A túlterheltség kiolthatja, a túlzott buzgalom bizonyos ügyek iránt elfeledtetheti, az identitást és a jövőt kutató, állandó kérdezősködés elhomályosíthatja.

Ha tudunk együtt ünnepelni, engedélyezünk magunknak felszabadult egyéni és közösségi időt, időnként távolságot veszünk a munkától, megosztjuk a testvérek örömét, készséges figyelemmel fordulunk igényeik felé, bizalommal vágunk neki az apostoli munkának, irgalommal szembesülünk a nehéz helyzetekkel, a holnap felé azzal a reménységgel haladunk, hogy mindig és mindenképp találkozunk az Úrral: mindez fenntartja a derűt, a békét, az örömet, és az apostoli energia forrásává válik.

Az öröm egy szerzetesközösség evangéliumi jellegének gyönyörű tanúságtétele, egy vesződésegtől nem mentes – ám az ima segítségével lehetséges – út végpontja.

³⁸ ET 39.

³⁹ PC 14.

⁴⁰ CIC 619.

⁴¹ ET 39; EE 19.

⁴² Szent Hilarius: *Tract. sup. Ps. I, 132*, in PL Suppl. I, 244.

„A reményben legyetek derűsek, a nyomorúságban béketűrők, az imádságban állhatatosak” (Róm 12,12).

Kapcsolatteremtés a közös növekedés érdekében

29. Az utóbbi évtizedek megújulásában, a szerzetesi életre ható legfontosabb emberi tényezők között egyre nagyobb jelentőséget nyert a kommunikáció. A testvéri élet növekedésének követelménye a közösségben magával hozza a szélesebb körű és intenzívebb kommunikáció igényét.

A testvérré váláshoz szükséges egymás ismerete. Egymás megismeréséhez pedig fontos a kiterjedtebb, mélyebb kommunikáció. Így napjainkban nagyobb figyelmet fordítanak a kommunikáció különböző aspektusaira, bár ennek mértéke és módja az intézményektől és a világ egyes tájaitól függően különböző.

30. Az intézményeken belüli kommunikáció sokat fejlődött. Gyakoribbá váltak a központi, regionális és tartományi szintű rendszeres találkozók. Az előjárók rendszeresen leveleket, javaslatokat küldenek, gyakrabban tesznek látogatást a közösségekben, s elterjedt a belső folyóiratok és híradások használata.

Az intézmény arculatának tiszteletben tartásával, kiterjedt és gyors kommunikáció jött létre a különböző szinteken. Ez szorosabb kapcsolatokat teremt, táplálja a családi szellemet, mindenkit jobban bevon az intézmény életének eseményeibe, érzékennyé tesz az általános problémákra, a megszentelt testvérek közös küldetését érintő kapcsolatait szorosabbra fűzi.

31. Rendkívül pozitívnak bizonyult a közösségi életben a következő kezdeményezés: rendszeresen – sok helyen hetente – találkozókat tartanak, ahol a szerzetes férfiak és nők megbeszélnek a közösség, az intézmény, az egyház problémáit, a főbb egyházi dokumentumokat. Ezeket az alkalmakat arra szánják, hogy meghallgassák egymást, megosszák problémáikat, áttekintsék és értékeljék a megtett utat, együtt gondolkozzanak és tervezzenek.

A testvéri élet fejlődése – főként a nagy közösségekben – nem nélkülözheti ezeket az alkalmakat, ezért ügyelni kell, nehogy más kötelezettség háttérbe szorítsa. A kommunikáció ideje lényeges a közös felelősség gyakorlásához. Fontos, hogy a munkát ne csak a közösségi élet kereteiben helyezzük el, hanem szélesebb körben, a szerzetesi, egyházi életben s a világban, ahová küldetésünk szól. Mindenütt folytatni kell ezt az utat, úgy, hogy a ritmust és formát a közösség méreteihez igazítjuk, s tiszteletben tartjuk a közösség sajátos életmódját.

32. Ez azonban nem minden. Több helyen észlelik az intenzívebb kommunikáció szükségességét egyazon közösség szerzetesei között. Általában gyengül a testvéri élet, ha a kommunikáció hiányzik vagy szegényes. Senki sem tudja, mit él a másik, a testvér idegenné válik, a vele való kapcsolat névtelen. Mindez elszigetelődéshez és magányhoz vezet. Néhány közösségben sajnálattal állapítják meg, mennyire közepeszerűen élnek a lelki javak oly alapvető megosztását. Másodlagos, marginális problémákat beszélnek meg, de ritkán osztják meg azt, ami a megszentelt személy életútján lényeges, központi kérdés.

Mindez szomorú következményekkel járhat: a lelki tapasztalat észrevétlenül individualista jelleget ölt. Eredménye egy „ami engem illet” mentalitás, a másik iránti

közöny, miközben a fontos kapcsolatokat lassanként a közösségen kívül kezdik keresni.

A problémákkal őszintén kell szembesülni, sok tapintattal és finomsággal. Erőszak nélkül, ám bátran és leleményesen kell keresni azokat a formákat és eszközöket, amelyek mindenki számára lehetővé teszik, hogy lassanként megtanulja egyszerűen, testvériesen megosztani a Lélek ajándékait, hogy azok valóban mindenki javát és épülését szolgálják (vö. 1Kor 12,7).

A közösség a Lélek javainak, a hitnek hittel történő megosztásából születik, s annál erősebb a testvéreket összekötő kapocs, minél alapvetőbb és életbevágóbb, amit a közösbe tesznek. A kommunikáció hasznos azért is, hogy megtanuljuk a megosztás mikéntjét. Segít az apostolkodásban, hogy világos és egyszerű nyelven „valljuk meg hitünket”, hogy mindenki érthesse és ízlelhesse.

A lelki adományok kölcsönös átadására alkalmas formák különbözők. A már említetteken kívül (az ige- és az istentapasztalatok megosztása, közösségi útmutatás, közösségi tervezés)⁴³ még néhányat említünk: testvéri intés, az élet felülvizsgálata és más, hagyományos formák. Ezek konkrét módok, hogy a Lélek bőkezűen osztott ajándékait a többiek szolgálatába állítsuk, és lehetővé tegyük elterjedésüket a közösségben, hogy annak épülését és világban való küldetését szolgálják.

Mindez még nagyobb jelentőséget nyer korunkban, amikor egy közösségben élnek nemcsak különböző korú, de különböző fajú, kulturális és teológiai képzettségű szerzetesek, akik rendkívül eltérő tapasztalatokat szereztek az utóbbi idők pluralizmussal fémjelzett, mozgalmas éveiben.

Párbeszéd s figyelem nélkül nagy a veszélye, hogy életünk csupán egymás mellett fut, nagyon távol a testvériség ideáljától.

33. A kommunikáció bármely formája kijelölt irányokat és különleges pszichológiai nehézségeket hordoz. E problémákat jóindulattal, a társadalomtudományok segítségével hívásával közelíthetjük meg. Néhány közösség például előnyösen kamatoztatta kommunikációval foglalkozó szakemberek, illetve pszichológusok, szociológusok segítségét.

Ezek a kivételes eszközök óvatos hozzáállást igényelnek, s mértékkel alkalmazva hozzájárulhatnak a néha egy közösségen belül emelkedő válaszfalak lebontásához. Tudnunk kell azonban, hogy az emberi módszerek ugyan hasznosak, ám nem elegendők. Mindenkinek szívén kell viselnie a többiek javát, s művelni magában az evangéliumi képességet, hogy befogadja, amit a többiek adni, közölni kívánnak, s amit létezésükkel közölnek.

„Tegyétek teljessé örömeimet azzal, hogy egyetértetek, ugyanúgy szerettek és közös lelkesedéssel ugyanarra törekedtek... Mindenki alázatosan a másikat tartsa magánál kiválóbbnak. Senki se keresse csak a maga javát, hanem a másét is. Ugyanazt a lelkiületet ápoljátok magatokban, amely Jézus Krisztusban volt.” (Fil 2,2-5)

Ebben a légkörben a kommunikáció különböző, a szerzetesi étellel összeegyeztethető formái és módszerei valóban kedvezően hathatnak a testvériség növekedésére.

⁴³ Vö. fentebb: 14., 16., 28. és 31. pontok.

34. A tömegkommunikációs eszközök jelentős befolyása kortársaink életére és mentalitására a szerzetesközösséget is érinti, és gyakran meghatározza a belső kommunikációt.

Az a közösség, amelyik tudatában van ezek hatásának, arra neveli magát, hogy az egyéni és közösségi növekedés érdekében evangéliumi világossággal használja őket, annak belső szabadságával, aki megtanulta ismerni Krisztust (vö. Gal 4,17-23).

Ezek az eszközök ugyanis olyan mentalitást és életmodellt kínálnak, sőt gyakran erőltetnek, amelyet mindig szembesíteni kell az evangéliummal. Ezért hangzik el több helyen is az igény, hogy legyen elmélyültebb képzés a tömegkommunikációs eszközök befogadásáról és kritikus, illetve termékeny használatukról. Miért ne tehetnénk ezt az értékelés, ellenőrzés, tervezés tárgyává a rendszeres közösségi találkozókra?

Ha a televízió a kikapcsolódás egyetlen formájává válik, fékezi, néha akadályozza a szerzetesek közötti kapcsolatot, korlátozza a testvéri kommunikációt, sőt a megszentelt életnek is árthat.

Helyes egyensúlyra van szükség. A kommunikációs eszközök mérsékelt és óvatos, közösségi útmutatással társuló használata⁴⁴ hozzásegítheti a közösséget, hogy jobban megismerje a kultúra világának összetettségét. Lehetővé teszi, hogy az evangéliummal szembesítve, kritikus módon fogadja a látottakat-hallottakat. Végül segíthet, hogy e kommunikációs eszközöket a különböző evangéliumi feladatok szolgálatába állítsák.

A szemlélődő közösségnek sajátos – a világtól való kifejezettebb elszakadást hangsúlyozó – életállapotával összhangban még inkább kötelessége, hogy megőrizze az összeszedettség légkörét, s a társadalmi kommunikációs eszközök használatát illetően ragaszkodjon a szabályzatában rögzített elvekhez.

Szerzetesközösség és a személy érlelődése

35. A szerzetesközösség, lévén „schola amoris”, amely segít, hogy előrehaladjunk Isten és a testvérek iránti szeretetben, az emberi növekedés helye is.

Sokat követelő út ez, azt jelenti, hogy a szerzetes „olyan értékekről mond le, amelyek kétségtelenül nagyrabecsülést érdemelnek”.⁴⁵ Ám látjuk, hogy mindez nem lehetetlen, hiszen a szentek sokaságának és csodálatos szerzetes alakoknak élete tanúsítja, hogy a Krisztusnak szenteltség „éppen nincs útjában a személyiség egészséges kibontakozásának, sőt természetéből kifolyólag nagyon is hasznára van”.⁴⁶

Az emberi érettségre vezető út – amely az evangéliumot sugárzó életet takar – nem ismer határokat. Folyamatos gazdagodást feltételez nemcsak spirituális, hanem pszichikai, kulturális és társadalmi értékekben is.⁴⁷

A kultúrában és az erkölcsökben bekövetkezett változások – egy inkább az anyagi valóság, mint a lelki értékek felé irányuló mentalitás – szükségessé teszik, hogy figyelmet fordítsunk néhány pontra. Olyan területekről van szó, ahol a megszentelt személyek ma különösen sérülékenyek.

⁴⁴ Vö. SzD 14; PI 13; CIC 666. kán.

⁴⁵ LG 46.

⁴⁶ Uo.

⁴⁷ Vö. EE 45.

Önazonosság

36. Az érés folyamata az isteni hívással való azonosulásban valósul meg. A bizonytalan identitás, főként a nehéz időszakokban, rosszul értelmezett önmegvalósításhoz vezethet. Ezzel együtt jár a pozitív eredmények és az elismerés rendkívüli igénye, túlzott félelem a kudarctól, sikertelenség esetén depresszió.

A megszentelt személy identitása mindenekelőtt lelki érettségétől függ. A Lélek műve ez, aki arra indít, hogy Krisztusnak azon a sajátos módon feleljen meg, melyet az „eredeti karizma ad, amely az intézmény tagjai számára az evangélium igazi közvetítője”.⁴⁸ Fontos ilyenkor az intézmény lelkiségét és küldetését jól ismerő és tisztelő lelkivezető segítsége, hogy „felismerje Isten cselekvését, elkísérje a testvért az Úr útjain, életét erős tanítással és az ima gyakorlatával táplálja”.⁴⁹ Ez a kíséret különösen szükséges a kezdeti képzésben, hasznos az egész élet folyamán, hogy „Krisztusban növekedjünk”.

Érlelődésünk a kultúra területén lehetővé teszi, hogy szembesüljünk a küldetés kihívásaival. A szükséges eszközöket megragadva felismerhetjük a fejlődés irányát, és kidolgozhatjuk a megfelelő válaszokat. Így az evangélium mindig alternatív lehetőség a világ kínálatával szemben, amelynek pozitív erőit a rossz kovászatól megtisztítva magába illeszti.

A megszentelt személy és a szerzetesközösség ebben a mozgásban evangéliumi lehetőség és Krisztus jelenlétének megnyilvánulása a világban.⁵⁰

Az érzelemlátás

37. A közös testvéri élet megköveteli, hogy mindenki megfelelő lelki egyensúlyban legyen, azaz érett érzelemlátással rendelkezzen. Ahogy láttuk, az érlelődés alapvető összetevője az érzelmi szabadság, amelynek köszönhetően a megszentelt személy szereti hivatását és hivatása szerint szeret. Szabadság és érettség teszik lehetővé, hogy a közösségen belül és kívül jól élje meg érzelmeit.

Az a szerzetes, aki szereti hivatását, úgy értelmezi azt, mint az élet értelmét, a megszenteltséget mint igaz valóságot fogadja be, amely szép és jó, igazságot közöl, szépség és jóság a létnek. Erős és önálló személyiséggé válik, aki biztos identitásában, szabad a támogatás és a kárpótlás – amely esetleg érzelmi jellegű is lehet – kényszerétől. Ez megerősíti a megszentelt személy kötelekét azokkal, akik ugyanabban a meghívásban osztoznak. Arra hivatott, hogy mindenekelőtt testvéri és baráti kapcsolatot alakítson ki velük.

Hívásunkat szeretni azt jelenti, hogy szeretjük az egyházat, szeretjük intézményünket és a közösséget tekintjük igazi családnak.

Hívásunk szerint szeretni azt jelenti, hogy minden emberi kapcsolatban Isten szeretetének áttetsző jele akarunk lenni. Nem hatalmunkba kerítjük, birtokoljuk a másikat, hanem Isten jóindulatával akarjuk a javát.

Szükséges tehát az érzelemlátás sajátos formálása, amely egybeötvözi az emberi és a kifejezetten spirituális elemeket. Ebben a tekintetben igen aktuális a *Potissimum*

⁴⁸ Vö. EE 45.

⁴⁹ EE 47.

⁵⁰ Vö. LG 44.

institutioni útbaigazítása, amely „az érzelmvilág, különösen a szexualitás egyensúlya” valamint „a közösségi életre való képesség” kérdéseivel foglalkozik.⁵¹

Ugyanakkor az e területen jelentkező nehézségek gyakran máshonnan eredő problémákat tükröznek: nárcizmus vagy serdülő jellegű érzelmvilág és szexualitás, mereven elfojtott reakciók. Lehet az eredete olyan negatív tapasztalat, amely a közösségbe lépés előtt történt, de lehet a forrása közösségi vagy az apostolkodással kapcsolatos probléma is. Fontos, hogy a gazdag és bensőséges testvéri élet lehetővé tegye, hogy hordozzuk segítségére szoruló, sérült testvérünk terhét.

A közösségi életnek feltétele bizonyos érettség, ám a szívélyes testvéri élet ugyanennyire fontos a szerzetes növekedéséhez. Ha megállapítjuk, hogy csökken egy testvér érzelmi függetlensége, a közösségnek nagylelkű szeretettel és emberséggel kell reagálnia, ahogyan az Úr Jézus és annyi szent szerzetes tette. Olyan szeretettel, amely megosztja a félelmeket és örömeiket, nehézségeket és reményeket, s az új szív szeretetével olyannak fogadja el a személyt, amilyen. Az ilyen készséges és tisztelettel, nem birtokló, hanem ingyenes szeretetnek közelről kellene éreztetni az Úr szeretetét, amely az Isten Fiát arra indította, hogy keresztyével hirdesse: nem kétkedhetünk abban, hogy a Szeretet szeret minket.

Nehézségek

38. Olyan személyekkel együtt élni, akik szenvednek, nem érzik jól magukat a közösségben, megterhelést jelent a testvéreknek, és felkavarja a közösségi életet – mindez különleges alkalom az emberi növekedés és a keresztyén érettség gyakorlására.

Mindenekelőtt meg kell keresni a szenvedés okát: jellemhiba, túlzottnak érzett teher, a képzés súlyos hiányosságai, új keletű és hirtelen változások, túlzottan tekintélyelvű vezetés, lelki problémák.

Előfordulhatnak olyan helyzetek is, amelyben a tekintélynek emlékeztetnie kell arra, hogy a közösségi élet néha áldozatokat kíván, és nagy elégtételre (*maxima poenitentia*) ad alkalmat.

Léteznek azonban olyan esetek, amikor a társadalomtudományokhoz kell folyamodni, különösen akkor, ha az érintett testvérek éretlenség, lelki törekenység vagy főként patológiai problémák miatt képtelenek a közösségi életre.

Ilyenfajta beavatkozás hasznos volt a többé-kevésbé nyilvánvaló pszichopatológiai esetek kezelésében. Segített akkor is, amikor megelőző jelleggel alkalmazták a jelöltek megfelelő kiválasztásában, illetve amikor a képzést végzők csoportja sajátos pedagógiai és képzési problémákkal szembesült.⁵²

A szakemberek kiválasztásakor mindenesetre jobb hívő embert keresni, aki ismeri a szerzetesi életet és annak dinamikáját, a legalkalmasabb egy megszentelt személy.

Végül ezek az eszközök akkor hatékonyak, ha alkalmazásuk mérsékelt és nem általános, mivel nem oldanak meg minden problémát, tehát „nem helyettesíthetik a hiteles lelkivezetést”.⁵³

⁵¹ PI 43.

⁵² Vö. PI 43, 51, 63.

⁵³ PI 52.

Az „én”-től a „mi”-ig

39. A személy tisztelete, amelyet a zsinat és az azt követő dokumentumok⁵⁴ szorgalmazznak, pozitív hatással volt a közösségi életre.

Am ezzel egy időben a világ különböző tájain különböző erősséggel elterjedt az individualizmus hulláma. Különböző formákat öltött: erősödött az „én” előtérbe helyezésének igénye, túlzott hangsúlyt kapott a fizikai, lelki vagy szakmai „jól-lét”, előtérbe került a személyre szabott, a személyt megmutató „elismert” munka, elsőbbséget kaptak a személyes vágyak és a karrier, háttérbe szorult a másik iránti érdeklődés és a közösség mint vonatkoztatási pont.

Fontos és nem mindig könnyű feladat a helyes egyensúlyt megtalálni a személy tisztelete és a közjó, az egyes ember és a közösség egészének igényei és szükségletei a személyes karizmák és a közösség apostoli tevékenysége között. Mindezt úgy, hogy egyszerre kerüljük el a szétforgácsoló individualizmust és az egy szintre hozó „öncélú közösségiséget”. A szerzetesközösségekben minden nap átéljük a türelmes átmenetet az „én”-től a „mi”-ig: az én feladatomtól a közösségre bízott feladatig, az én érdekeim keresésétől Krisztus érdekeinek kereséséig.

Így válik a szerzetesközösség olyan helyé, ahol napról napra megtanuljuk magunkévá tenni ezt a megújult gondolkodásmódot. Ez teszi lehetővé, hogy megéljük a testvéri közösséget, kamatoztassuk a tagok kincseit, s ezeket az ajándékokat egyetlen irányba, a testvériség és az apostoli tevékenység közös felelősségének irányába tereljük.

40. E közösségi és apostoli „szimfónia” megvalósításához különböző eszközökre van szükség:

a) Ünnepeljünk együtt, adjunk hálát a hivatás és a küldetés közös ajándékáért, amely messze felette van mindenfajta egyéni és kulturális különbségnek. Fejlesszük az Isten bölcsességét szemlélő magatartást, aki azért küldött testvéreket a közösségbe, hogy egymás számára ajándék legyenek. Dicsőítsük őt mindazért, amit az egyes testvérek közölnek Krisztus jelenlétéből és igéjéből.

b) Műveljük a kölcsönös tiszteletet, amely elfogadja a gyengébbek lassúbb fejlődését anélkül, hogy elfojtaná a gazdagabb személyiségek kiteljesedését. Olyan tisztelet ez, amely kedvez a kreativitásnak, ugyanakkor megköveteli a mások iránti felelősséget és szolidaritást.

c) Irányítsunk a közös küldetés felé: az intézménynek megvan a maga küldetése, amelyben mindenkinek saját adományaival kell részt vennie. A megszentelt személy útja éppen az, hogy fokozatosan az Úrnak ajánlja egész lényét s mindazt, amije van, a szerzetesi család küldetésének javára.

d) Emlékeztessünk arra, hogy az apostoli küldetést elsősorban a közösség kapja, s ez gyakran magába foglalja az intézmény saját műveinek irányítását. A megszentelt személy önátadása a közösségi apostoli tevékenységre megérleli személyiségét és biztosítja fejlődését saját életszentségének útján.

e) Azok a szerzetesek, akik engedelmségben személyes küldetést kapnak, tekintsek magukat a közösség küldötteinek. A közösség a maga részéről ügyel, hogy rendszeresen eszközöket adjon nekik a naprakész tájékozódásra, és bevonja őket az apostoli és közösségi kötelezettségek ellenőrzésébe.

⁵⁴ PC 14c; CIC 618. kán.; EE 49.

Előfordulhat a képzés ideje alatt, hogy a jóakarát ellenére is lehetetlennek bizonyul összhangba hozni a megszentelt személy egyéni ajándékait a testvériséggel és a közös küldetéssel. Ekkor meg kell fontolni: „Az egység és a közösség elmélyítése érdekében működnek-e Isten e személynek adott ajándékai? Ha igen, elfogadható. Ha nem, nem is annyira fontos, hogy önmagukban jók-e ezek az ajándékok vagy kívánatosnak tűnnek-e néhány tag számára. Nem ebben az intézményben van a helyük. Nem bölcs dolog ugyanis megtérni túlzottan széttartó irányokat, amelyek nem járulnak hozzá az intézmény egységéhez.”⁵⁵

41. Az utóbbi időben – főként az apostoli munka miatt – egyre több a kis létszámú közösség. Ez kedvező a szerzetesek közötti szorosabb kapcsolatok, az ima megosztása s a testvéribb, kölcsönös felelősségvállalás fejlődése szempontjából.⁵⁶

E kis közösségek léte azonban néha vitathatóbb indokra támaszkodik, ilyen a hasonló ízlés, mentalitás. Ebben az esetben a közösség nagyon könnyen bezárkózhat és eljuthat oda is, hogy maga válogatja ki tagjait az előjárók által küldött testvérek közül. Az ilyen hozzáállás ellenkezik a szerzetesközösség természetével és jel-szerepével. A válogatásra alapozott egységesség nemcsak fékezi az apostoli mozgékonyt, de gyengíti a közösség lelki valóságát és megfosztja tanúságtevő erejétől.

A heterogén közösségekre jellemző igyekezet, hogy egymást kölcsönösen elfogadják s a nehézségeken felülemelkedjenek, rámutat arra, hogy e közösségeket transzcendens indok hozza létre, azaz az ember gyengeségében megmutatkozó isteni erő (vö. 2Kor 12,9).

Nem kölcsönös választás, hanem az Úr választása alapján vagyunk együtt közösségben.

42. Míg a nyugatra jellemző kultúra könnyen az individualizmus felé hajlik, amely göröngyössé teszi a közös életet, más kultúrák viszont az „öncélú közösségi-ség” felé vihetnek, megnehezítve a személyiség érvényesülését. Mindenfajta kultúrát át kell járnia az evangéliumnak.

Azok a szerzetesközösségek, amelyek a megtérés során olyan testvéri életre jutnak, ahol a személy a többiek szolgálatára szánja magát, és a csoport elősegíti a személy fejlődését, az evangélium átalakító erejének és Isten országának jelei.

A nemzetközi intézmények, ahol különböző kultúrájú tagok élnek együtt, hozzájárulhatnak a kegyelmi adományok áramlásához. Így a tagok gazdagodnak és kölcsönösen jobbítják egymást, közös erőfeszítésben, hogy egyre intenzívebben éljék a személyes szabadság és a testvéri közösség evangéliumát.

Folyamatos képzésben lévő közösség

43. A közösségi megújulásnak rendkívül hasznára vált a folyamatos képzés, amelyet javasol és alapvető vonalaiban vázol a *Potissimum institutioni*⁵⁷ dokumentum. E képzés a szerzetesi intézmények felelőseinek szemében életbevágó a jövő szempontjából.

Bár néhány ponton bizonytalanságok adódtak (nehéz összhangba hozni a különböző aspektusokat, nehéz egy közösség minden tagját érzékennyé tenni, az apostoli

⁵⁵ EE 22; vö. MR 12.

⁵⁶ Vö. ET 40.

⁵⁷ Vö. PI 66–69.

tevékenység felőrlő követelményei, helyes egyensúly a tevékenység és a képzés között), az intézmények többsége lépéseket tett központi és helyi szinten egyaránt.

E kezdeményezések egyik célja a felnőtt, evangéliumi, testvéri közösségek képzése, melyeknek tagjai képesek folytatni a folyamatos képzést a mindennapi életben. A szerzetesközösségben ugyanis a fő irányvonalak a türelmes és kitartó mindennapi munkában öltenek konkrét formát. A szerzetesközösség a növekedés folyamatának természetes közege, ahol mindenki a másik növekedésének társfelelősévé válik. A szerzetesközösség az a hely, ahol nap nap után segítjük egymást, hogy ugyanannak a karizmának megszentelt hordozóiként válaszolni tudjunk a legkisebbek igényeire és az új társadalom kihívásaira.

Nem ritka, hogy a felmerülő problémákkal szemben különbözők a reakciók, s ez nyilvánvalóan kihat a közösségi életre. Ezért napjainkban az a cél, hogy a képzés és az apostoli elképzelések tekintetében különböző személyeket egyazon közösségi életbe illesszük, ahol a különbség nem konfliktusok, hanem kölcsönös gazdagodás forrása. E sokszínű és változó körülmények között egyre fontosabbá válik a közösség elöljáróinak egyesítő szerepe. Számukra a folyamatos képzés sajátos eszközeit kell biztosítani, amely felkészíti őket a közösség testvéri és apostoli életének összehangolására.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján két aspektus érdemel itt külön figyelmet: az evangéliumi tanácsok közösségi dimenziója és a karizma.

Az evangéliumi tanácsok közösségi dimenziója

44. A szerzetesi hivatás a szerzetes önátadását fejezi ki Istennek és az egyháznak egy szerzetesi család közösségében. A szerzetes nemcsak egyénileg meghívott személy, hanem „*egybehívott*”, azaz azokkal együtt meghívott, akikkel *megosztja* mindennapi életét.

Az Istennek adott egy irányba tartó „igen” egyesíti egy életközösség tagjait. A szerzetesek, akik együtt élik megszentelt életüket, akiket ugyanaz az igen egyesít, egyek a Szentlélekben, minden nap felfedezik, hogy engedelmes, szegény és tiszta Krisztus-követésük helye a testvériség, azokhoz a tanítványokhoz hasonlóan, akik Jézust követték szolgálatában. Krisztussal egyesültek, s arra hivatottak, hogy egymással egyek legyenek. Egyek a küldetésben, hogy prófétaként szembeszálljanak a hatalom-, a birtoklás- és élvezetvágy bálványával.⁵⁸

Így az *engedelmesség* összeköti és egyesíti a különböző akaratokat a testvéri közösségben, amelynek sajátos küldetése van az egyházban.

Az engedelmesség az Istennek adott igen, aki külön feladatot bízott egy embercsoportra. Magában foglalja a köteléket a küldetéssel és a közösséggel, amelynek itt és most, együtt kell megvalósítania szolgálatát. Szükségessé teszi, hogy tiszta hittel tekintsünk az elöljárókra, akik „szolgáló és irányító feladatukat... végzik”,⁵⁹ és örködniük kell, hogy az apostoli munka megfeleljen a kapott küldetésnek. Így velük közösségben teljesítjük az egyedül üdvösséget hozó isteni akaratot.

A *szegénység*: az anyagi és lelki javak megosztása kezdettől fogva a testvéri közösség alapja volt. A testvérek szegénysége, amely egyszerű, lemondó életmódot je-

⁵⁸ Vö. OE 25.

⁵⁹ MR 13.

lent, nemcsak felszabadít a személyes javakkal járó gondtól, de mindig is hasznára vált a közösségnek, amely így hatékonyabban állhatott Isten és a szegények szolgálatába.

A szegénység egyrészt gazdasági jellegű. Ha tulajdonosként rendelkezünk a pénzzel magunk vagy családjunk javára, vagy amennyiben életmódunk túlzottan elüt a testvéreinktől és attól a szegény társadalomtól, amelyben gyakran élünk, akkor megsebezünk és gyengítjük a testvéri életet.

Ám a szegénység „lelki szegénység” is. Alázat, egyszerűség, a többiek ajándéka-
inak elismerése, az evangéliumi realitásoknak, mint a „Krisztussal Istenben elrejtett életnek” értékelése, a láthatatlan áldozat megbecsülése, a legkisebbek előtérbe helyezése, a nem fizetett vagy el nem ismert ügyek iránti odaadás... a szegénységi fogadalom megannyi következménye, egységet hozó érték a testvéri életben.

Egy szegény közösség készen áll arra, hogy sorsközösséget vállaljon a szegényekkel és megmutassa az evangélium szívét, mivel konkrétan felfedi a nyolc boldogság átalakító erejét.

Közösségi dimenzióban a *tisztasági* fogadalom – azaz a lélek és a szív tisztasága – nagy szabadságot ad, hogy osztatlan szívvel szeressük Istent és mindazt, ami hozzá tartozik. Így teljes szabadságot teremt, hogy szeressük és szolgáljuk az összes embereket, és jelenvalóvá tegyük számukra Krisztus szeretetét. Az ilyen szeretet nem önző, nem kizáró, nem birtokló, nem a szenvedély rabja, hanem egyetemes, érdek nélküli, művelni kell, és a testvéri élet által növekszik. Így azok, akik megszentelt cölibátusban élnek, „minden Krisztus-hívő számára felidéznek azt a hitvesi viszonyt, az egyház kapcsolatát egyetlen jegyesével, Krisztussal, amelyet Isten létesített, és amely az eljövendő világban fog teljesen megvalósulni”.⁶⁰

Az evangéliumi fogadalmak közösségi dimenziójának folytonos figyelemre és elmélyítésre van szüksége, amelyet éppen a folyamatos képzés biztosít.

A karizma

45. A karizma a második olyan aspektus, amely előnyt élvez a folyamatos képzésben a testvéri élet növekedésének elősegítésére. „A szerzetesi megszenteltség sajátos közösséget hoz létre a szerzetes és Isten között és benne ugyanannak az intézménynek tagjai között... Alapja az alapító karizmáján nyugvó, Krisztusban létrejött közösség.”⁶¹

Az alapítóra, valamint az általa élt és átadott karizmára való utalás, amelyet az intézmény egész élete során megőrzött, elmélyített, fejlesztett,⁶² a közösség egységének alapvető összetevője.

Közösségben élni annyi, mint együtt megélni Isten akaratát annak a karizmatikus ajándéknak megfelelően, amelyet az alapító Istentől kapott, majd átadott tanítványainak és azok utódainak.

Az utóbbi évek megújulása azzal, hogy rávilágított az eredeti karizma jelentőségére és a gazdag teológiai gondolkozásnak köszönhetően,⁶³ kedvezően hatott a kö-

⁶⁰ PC 12; vö. CIC 607. kán.

⁶¹ EE 18; vö. MR 11-12.

⁶² Vö. MR 11.

⁶³ Vö. MR 11-12; EE 11, 41.

zösség egységére. A közösség ebben a felfogásban a Léleknek ugyanazt a testvérekkel megosztandó ajándékát hordozza és képes gazdagítani az egyházat „a világ életéért”. Ezért nagyon hasznos volna az alapító, a karizma és a szabályzat témájával foglalkozó – tanulmányi és imádságos elmélkedési ciklusokból álló – képzési programot kidolgozni.

Ha a karizma mélyére hatolunk, világosan látjuk majd az intézmény identitását, amely megkönnyíti az egységet és a közösséget. Ráadásul elősegíti, hogy új helyzetekhez kreatívan alkalmazkodjunk, és pozitív távlatokat nyit az intézmény jövője előtt.

A világos látás hiánya könnyen teremthet bizonytalanságot a célokat illetően. Az alkalmazkodásra és megújulásra való képtelenségen kívül bizonyos sérülékenység támadhat a környezet meghatározó tényezőivel, a kulturális irányzatokkal, sőt az apostoli igényekkel szemben.

46. Szükséges tehát, hogy gondosan műveljük az intézmény karizmatikus identitását, hogy elkerüljük az általánosítást, amely veszélybe sodorhatja a közösség életerejét.

Jeleztek ugyanis olyan eseteket, amelyek az utóbbi években sebet ejtettek a szerzetesközösségeken, sőt néhol még ma is sérülést okoznak:

- az általánosító gyakorlat – azaz anélkül, hogy figyelembe venné a sajátos karizmat, követi a helyi egyház néhány útmutatását vagy különböző lelkiségekből származó javaslatokat;

- az egyház ilyen vagy olyan mozgalmával való rendszeres kapcsolat a szerzetest a kettős identitás bizonytalan jelenségének teheti ki;

- a világiakkal való nélkülözhetetlen és gyakran gyümölcsöző kapcsolat, együttműködés a világi állapottal való bizonyos azonosuláshoz vezethet: ahelyett, hogy testvéri ajándékként szerzetesi tanúságtételt adnánk mint a keresztény hitelesség élesztőjét, látásmódunk és cselekvésünk hasonul a világiakéhoz, amely csökkentheti a megszentelt lét hatását;

- túlzott előzékenység a család igényeivel a nemzet, faj törzs, társadalom ideáljával szemben, amely a karizmat pártok véleménye vagy érdekei felé térítheti.

Ez az általánosítás, amely a szerzetesi életet a legkisebb közös nevező szintelen síkjára csökkenti, arra irányul, hogy eltörölje mindazt, ami szép és termékeny a Lélek által életre hívott karizmák sokaságában.

A tekintély a testvériség szolgálatában

47. Az utóbbi évek fejlődését általában az előrehaladás tényezőjének tekintik a testvéri életben. A közös élet légköre sok közösségben javult. Mindenkinek több lehetőséget adtak az aktív részvételre. A múltban a közös élet inkább a szabályok tiszteletére támaszkodott, ma nagyobb figyelmet fordítanak az egyéni igényekre, több gonddal fordulnak az emberi realitások felé. Úgy tűnik, hogy korunk megújulásának egyik legszembevetőbb gyümölcse az az erőfeszítés, mely egy kevésbé szabályközpontú, kevésbé tekintélyelvű, testvéribb, a részvételre nyitottabb közösség építésére irányul.

48. Ezt a pozitív fejlődést néhány helyen majdnem megrontotta a tekintéllyel szembeni bizalmatlanság.

A tagok közötti mélyebb közösség vágya és a túlzottan önkényesnek, merevnek érzett struktúrákkal szembeni érthető reakciók oda vezettek, hogy nem tudták a tekintély feladatának egész mélységét megérteni. Végül néhányan már szükségtelennek tekintették azt a közösségi életben, mások szerint szerepe egyszerűen csak a kezdeményezések összehangolása. Vannak közösségek, amelyek előljáró nélkül élnek és minden döntésüket közösen hozzák. Mindez magában hordja a közösségi élet felmorzsolódásának veszélyét – s ez nem csak hipotetikus veszély –, amely előnyben részesíti majd az egyéni utakat és elhomályosítja a tekintély szerepét. Holott ez a szerep nemcsak a testvéri élet növekedéséhez fontos a közösségben, hanem a megszentelt személy lelki útján való előrehaladáshoz is.

Egyébként az effajta kísérletek eredményei az egyéni tekintély szerepének és szükségességének újrafelfedezéséhez vezetnek, folytatva a szerzetesi élet több évszázados hagyományát.

A sok helyen elterjedt demokratikus légkör hatására megnövekedett a közös felelősség szerepe, minden tag aktívabban vesz részt a döntések meghozatalában az egyes szerzetesközösségek keretein belül is. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy a testvériség nem csupán emberi erőfeszítés eredménye, hanem elsősorban Isten ajándéka. Ezt az ajándékot akkor kapjuk meg, ha engedelmeskedünk Isten ígéjének. A szerzetesi életben ez azt is jelenti, hogy engedelmeskedünk a tekintélynek, amely emlékeztet az ígére és az intézmény szelleme szerint alkalmazza azt minden helyzetre.

„Kérünk titeket, testvérek, becsüljétek meg azokat, akik körötökben fáradnak, vezetnek és intenek benneteket az Úrban. Munkájukért legyetek irántuk minél nagyobb szeretettel” (1Tessz 5,12–13). A keresztény közösség ugyanis nem névtelen csoportosulás, hanem kezdettől fogva vezetői vannak, s az apostol azt kéri, hogy megbecsüléssel, tisztelettel, szeretettel forduljunk feléjük.

A szerzetesközösségben a tekintélyt megillető figyelmet és tiszteletet az engedelmisségi fogadalom is indokolja. E tekintély pedig a testvériség építésének, a lelki és apostoli célok megvalósításának szolgálatában áll.

49. A korunkhoz való alkalmazkodás hozzájárult a tekintély arculatának megváltozásához, szorosabban kötötte evangéliumi gyökereihez, a testvérek fejlődésének, valamint a közösségi testvéri élet építésének szolgálatába állította.

Minden közösségnek megvan a maga betöltendő missziója. A tekintély szolgálata egy saját – az intézmény és karizmája szerint meghatározott – küldetéssel felruházott közösséghez szól. Mivel sokféle küldetés van, többféle közösség, így a tekintély felfogásának és gyakorlásának többféle, a saját jogban meghatározott módja létezik.

A tekintély az evangélium szerint mindig szolgálat.

50. A legújabb megfontolásokban különösen nagy hangsúly került a tekintély néhány aspektusára:

a) *Lelki tekintély* – A tekintély elősegíti és támogatja az önátadást Isten teljes szolgálatára. Úgy tekinthetjük, mint „Isten szolgálainak szolgáját”. Elsőrendű feladata, hogy a testvérekkel együtt „testvéri közösséget építsenek fel, és abban Istent mindennél jobban keressék és szeressék”.⁶⁴ Mindenekelőtt fontos tehát, hogy a tekintélyt lelki ember gyakorolja, aki meg van győződve arról, hogy a személyes és testvéri élet

⁶⁴ CIC 619. kán.

építése szempontjából a lelki tényező mindenekfelett áll, és tudatában van annak, hogy minél inkább növekszik Isten ismerete a szívekben, annál inkább egyesülnek egymással a szívek. Elsődleges feladata tehát közösségének apostoli, közösségi és lelki irányítása.

b) *Az egységet megvalósító tekintély* – Az egység megvalósítása során a tekintély igyekezzen a megosztást és a közös felelősséget elősegítő légkört teremteni. Élessze fel a tagok összefogását a köz érdekében, bátorítsa a testvéreket, hogy feladatokat vállaljanak, és tudja tisztelni ezeket. „Az emberi személy iránti tisztelettel segítse elő önkéntes engedelmességüket”⁶⁵, ennek érdekében szívesen meghallgatja a testvéreket, támogatja az intézmény és az egyház javát szolgáló együttes törekvésüket,⁶⁶ gyakorolja a párbeszédet és megfelelő találkozási alkalmakat teremt. Képes bátorságot és reményt éleszteni a nehéz pillanatokban és messzire tekinteni, hogy új távlatokat mutasson a küldetésben. Törekszik arra, hogy fenntartsa az egyensúlyt a közösségi élet különböző aspektusai, ima és munka, apostoli tevékenység és képzés, feladat és pihenés között. Az előljáró arra használja tekintélyét, hogy a szerzetesi ház ne csupán lakóhely legyen, ahol a testvérek egymás mellett külön-külön élik életüket, hanem „Krisztusban testvéri közösséget építsenek fel”.⁶⁷

c) *A tekintély képes a végső döntésre és örökösnek megvalósításán.* – A közösségi megfontolás hasznos eljárás, bár nem könnyű és nem automatikus, mivel emberi hozzáértést, lelki bölcsességet és a személy távolságtartását feltételezi. Ahol hittel és komolyan gyakorolják, ott a tekintélynek a legjobb feltételeket kínálja a testvéri élet és küldetés javát szolgáló döntések meghozatalához. A döntésnek a saját jogban rögzített módon történt meghozatala után az előljáró állhatatossága és ereje szükséges, hogy a döntés ne maradjon holt betű.

51. Szükséges ezen kívül, hogy a saját jog a lehető legpontosabban fogalmazzon, amikor a közösségre, a különböző tanácsokra, a különböző szektorok felelőseire és az előljáróra vonatkozó hatásköröket rögzíti. A világos fogalmazás hiánya zavar és konfliktus forrása.

Ugyanúgy a „közösségi terveknek”, amelyek elősegítik a közösségi életben és különböző helyzetekben a küldetésben való részvételt, a szabályzat tiszteletben tartása mellett meg kell határozniuk a tekintély szerepét és hatáskörét.

52. Az egységes testvéri közösség arra hivatott, hogy a föld sója és a világ világossága, az evangéliumi ellenkultúra egyre fontosabb és ékesszóó eleme legyen.

A nyugati, individualizmustól fenyegetett társadalomban a közösség például arra hivatott, hogy erős prófétai tanúságtételt adjon arról, hogy Krisztusban megvalósítható a testvériség és a sorsközösség. A tekintélyelvű vagy „öncélú közösségiség” felé hajló kultúrában viszont az a szerepe, hogy a személyiség tiszteletének és felemelkedésének jele, a tekintély Isten akaratával egybehangzó gyakorlásának jele legyen.

A szerzetesközösségnek vállalnia kell annak a közegnek a kultúráját, ahol letelepedett, de arra is hivatott, hogy az evangélium sójával és világosságával tisztítsa és emelje ezt a kultúrát. Hiteles testvériségeiben konkrét összegzést ad arról, amit nem-

⁶⁵ CIC 618. kán.

⁶⁶ Vö. uo.

⁶⁷ CIC 619. kán.

csak a kultúra evangelizációjának, hanem evangelizáló inkulturációnak vagy inkulturált evangelizációnak is nevezhetünk.

53. Végül nem felejtethetjük el, hogy ebben a kényes és összetett kérdésben, amely gyakran szenvedés forrása, meghatározó szerepet játszik a hit, mert általa megérthetjük az engedelmség üdvözítő misztériumát.⁶⁸ Egy ember engedetlenségéből ered az emberi nem szétszóródása, de az Új Ember engedelmségéből fakad újjáteremtése (vö. Róm 5,19). Így az engedelmes viselkedés mindig nélkülözhetetlen erő a családi élethez.

A szerzetesi élet mindig ebből a hitbeli meggyőződésből élt, és még ma is arra hivatott, hogy bátran megélje, ne fusson hiába a testvéri kapcsolatok keresésében, és evangéliumi jel legyen az egyházban és a társadalomban.

A testvériség mint jel

54. A közösségi élet és az apostoli tevékenység kapcsolata, különösen az apostoli művekre szánt intézményekben nem volt mindig világos, gyakran egyéni és közösségi feszültséget váltott ki. Némelyek számára a közösségi élet a küldetés akadálya, már-már időpazarlás a másodlagosnak tekintett kérdésekben. Szükséges mindenkit emlékeztetni, hogy a testvéri közösség önmagában apostoli tevékenység, azaz közvetlenül hozzájárul az evangelizációs munkához. Az Úr által hagyott igazi jel a megélt testvériség: „Arról tudják majd meg rólatok, hogy a tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” (Jn 13,35).

Amikor az Úr tanítványainak küldetést adott, hogy hirdessék az evangéliumot minden teremtménynek (vö. Mt 28,19–20), együttes életre is küldte őket, hogy „elhiggye a világ”, hogy Jézus az Atya küldötte, akinek a hit teljes beleegyezését kell adni (vö. Jn 17,21). A testvériség jele tehát nagyon fontos, mert mutatja a keresztény üzenet isteni eredetét és rendelkezik a szívek hitre nyitására erejével. Ezért „a szerzetesi élet egész termékenysége a közös testvéri élet minőségétől függ”.⁶⁹

55. Amennyiben a szerzetesközösség műveli a testvéri életet, állandó és látható formában tartja fenn azt a jelet, amelyre az egyháznak leginkább szüksége van új evangelizációs feladatában.

Ezért viseli annyira szíven az egyház a szerzetesközösség testvéri szeretetben folyó életét: minél erősebb e szeretet, annál hitelesebb a közölt üzenet, annál megragadhatóbb az egyház szíve, az emberek Istennel és egymással való egyesülésének szentsége.⁷⁰ Bár a testvéri élet nem a szerzetesközösség küldetésének teljessége, annak ugyanolyan fontos eleme, mint az apostoli tevékenység.

Lehetetlen tehát, hogy az apostoli szolgálat szükségességére hivatkozva elfogadjuk vagy igazoljuk a közösségi élet hiányát. A szerzetesek tevékenysége közösségben élő személyek tevékenysége, akik munkájukat közösségi szellemben végzik, s arra törekszenek, hogy a testvéri szellemet szóval, tettel, példával terjesszék.

⁶⁸ Vö. PC 14; EE 49.

⁶⁹ II. János Pál a Megszentelt Élet Intézményei és az Apostoli Élet Társaságai Kongregációjának plenáris ülésén (1992. nov. 20.), in OR 1992. nov. 21. n. 3.

⁷⁰ Vö. LG 1.

Előfordulhatnak különleges helyzetek – ezekről később szólunk –, amelyekhez alkalmazkodni kell. Ezeknek azonban nem szabad elszakítaniuk a szerzetest a közös élettől és a saját közösségével kialakult lelki egységtől.

56. A szerzetesközösség, tudatában az egyház nagy közösségével szembeni felelősségének, jellé is válik: jele annak, hogy a keresztény testvéri élet lehetséges, s annak is, hogy a testvéri élet építése milyen áron valósulhat meg.

Bolygónk különböző társadalmait ellentétes, megosztó érdekek és szenvedélyek járják át. Maguk is vágnak az egységre, de bizonytalanok a hozzá vezető utat illetően. Olyan közösségek jelenléte, ahol különböző korú, nyelvű, kultúrájú testvérek találkoznak, s a közös életből származó konfliktusok és nehézségek ellenére egyik maradnak, egy emelkedettebb valóságot jelez, és arra hív, hogy tekintetüket magasabbra emeljük.

„A szerzetesközösségek, amelyek életükkel a keresztény testvériség örömét, emberi és természetfeletti értékét hirdetik, a tények ékesszólásával mondják el az örömhír átalakító erejét.”⁷¹

„Legfőként pedig szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteléke” (Kol 3,14). Az az egyesítő szeretet, amelyet Jézus Krisztus tanított és élt, s amelyet Lelke által kapunk, arra indít, hogy másokkal is közöljük az Istennel és a testvérekkel való közösség tapasztalatát. A közösségeket – legyenek bár szemlélődő, igehirdető vagy szolgáló közösségek – a küldetés útjára indítva apostolokat támaszt az egyesítő szeretet. Isten szeretete el akarja árasztani a világot. A testvéri közösség e szeretet miszcionáriusa és egyesítő erejének prófétai jele.

57. A testvéri élet minősége végül nagyban befolyásolja a szerzetes kitartását.

Ahogy kilépések esetében gyakran hivatkoztak a testvéri élet közepszerűségére, az igazán megélt testvériség mindig is szilárd támasza volt és marad sokak kitarlásának.

Egy testvéri közösségben mindenki társfelelősnek érzi magát a másik hűségéért. Mindenki hozzájárul, hogy az élet megosztásának, egymás megértésének a kölcsönös segítségnek derűs légköre uralkodjék. Mindenki figyelmes a fáradtság, szenvedés, elszigetelődés, egy-egy testvér elbátortalanodásának idején, mindenki felkínálja támogatását annak, akit elszomorítanak a nehézségek vagy a próbatételek.

A szerzetesközösség tagjai kitartását támogatva megszerzi Isten örök hűségének jel értékű erejét, támaszt nyújt a hűség útjait egyre kevésbé ismerő világ viszontagságaiba süllyedt keresztények hitének és hűségének.

III. FEJEZET

A SZERZETESKÖZÖSSÉG A KÜLDETÉS HELYE ÉS ALANYA

58. A Szentlélek az utolsó vacsora termében felkente az egyházat, hogy evangelizálja a világot, ezért minden szerzetesközösség, a Feltámadott Lelke által éltetett hiteles közösség, természete szerint apostoli jellegű.

„A közösség közösséget teremt, és saját természeténél fogva annak közösségi küldetését hozza létre. [...] A közösség és a küldetés egymással mélyen összekapcsolódnak és kölcsönösen átjárják egymást, valamint egybefonódnak olyannyira, hogy a

⁷¹ II. János Pál a Megszentelt Élet Intézményei és az Apostoli Élet Társaságai Kongregációjának plenáris ülésén (1992. nov. 20.), n. 4.

közösség a küldetés forrása és gyümölcse. Ezért a küldetés közösségi jellegű és a küldetés a közösségért van.”⁷²

A szerzetesközösség nem zárkozhat magába – még a kimondottan szemlélődő jellegű sem –, hanem üzenet, diakónia és prófétai tanúságtétel. A Feltámadott él benne, saját Lelkét adva neki a feltámadás tanújává teszi.

Szerzetesközösség és küldetés

Mielőtt azokról a helyzetekről gondolkodnánk el, amelyekkel a szerzetesközösségnek különböző körülmények között szembesülnie kell a világban, hogy hűséges maradjon saját küldetéséhez, vegyük szemügyre azt a sajátos kapcsolatot, amely a szerzetesközösség különböző típusai és az általuk betöltendő misszió között fennáll.

59. a) A II. Vatikáni Zsinat hangsúlyozta: „A szerzetesek komolyan törekedjenek arra, hogy általuk az egyház egyre jobban megmutathassa Krisztust a hívőknek és a hitetleneknek egyaránt. Krisztust, aki a hegyen szemlélődik, aki Isten országát hirdeti a sokaságnak, aki betegeket és megtört szívűeket gyógyít, vagy jó útra téríti a bűnösöket, gyermekeket áld meg, és jót tesz mindenkivel, de mindig az Atya akaratának engedelmeskedik, aki őt küldte.”⁷³ A Lélek, Krisztus küldetésének más-más feladatában való részvétellel, különböző missziókkal megbízott szerzetesi családokat, azaz különböző típusú közösségeket sarjaszt.

b) A teljesen szemlélődésre rendelt közösség (amely a hegyen imádkozó Krisztust jeleníti meg) az Istennel fennálló és saját tagjai között létező kettős közösségre irányul. Apostoli termékenysége valóságos, de nagyrészt rejtve marad a misztériumban. Az „apostolinak” nevezett szerzetesközösség (amely a tömegben jelenlévő Krisztust mutatja be) a felebarát aktív szolgálatára szenteli magát, amelyet sajátos karizma kísér.

Az „apostoli közösségek” között vannak, amelyek inkább a közös életre helyezik a hangsúlyt, s az apostoli munka az együttlét lehetőségétől függ. Mások eltökélten a misszió felé fordulnak, közösségi életmódjuk a küldetés jellegétől függ. Az apostoli szolgálat különleges formáira szánt intézmények hangsúlyozzák az egész szerzetesi család elsőbbségét. A szerzetesi család apostoli test és nagy közösség, amelyre a Lélek az egyházban betöltendő küldetést bízott. A nagy családot éltető és egybegyűjtő kommuniót konkrétan élnek a helyi közösségekben, akiknek feladata a különböző igényekre válaszoló küldetés betöltése.

Így a múlt századok örökségeként különböző típusú szerzetesközösségekkel találkozhatunk: monasztikus szerzetesközösség, konventuális szerzetesközösség és aktív vagy „diakonális” közösség.

A „közösségben élt közös élet” tehát nem ugyanazt jelenti a szerzetesek számára: monasztikus szerzetesek, konventuális szerzetesek és tevékenykedő szerzetesek megőrzik jogos különbözőségüket a közösség értelmezésének és megélésének módjában. Ez a különbség a szabályzatokban tükröződik, amelyek leírják a közösség és az intézmény arculatát.

c) Általánosan elismert, különösen az apostoli munkára szánt szerzetesközösségek esetében, hogy a mindennapi gyakorlatban elég nehéz megtalálni az egyensúlyt

⁷² ChL 32; vö. PO 2.

⁷³ LG 46a.

a közösségi és apostoli elkötelezettség között. Bár veszélyes ellentétbe állítani e két aspektust, ugyanakkor nem könnyű összhangot teremteni köztük. Ez az egyik legtermékenyebb feszültség a szerzetesi életben, amelynek feladata, hogy egyidejűleg növekedjen a *tanítvány*, aki Jézussal és az őt követők csoportjával él, és az *apostol*, aki részt vesz az Úr küldetésében.

d) Az apostoli feladatok sokszínűsége az utóbbi években azt eredményezte, hogy ugyanabban az intézményben láthatunk egymástól jelentősen eltérő közösségeket: strukturált nagyobb közösségeket és kisebb, rugalmasabb közösségeket, amelyek ugyanakkor nem veszítik el a szerzetesi élet hiteles közösségi arculatát.

Mindez befolyásolja az intézmény életét és arculatát, amely nem egységes, mint régen, hanem sokszínűbb, megtaláljuk benne a közösségi élet különböző stílusait.

e) Bizonyos intézményekben a hangsúly inkább a misszióra került, mint a közösségi életre, az egység helyett a sokszínűséget részesítették előnyben. Ez mélyen befolyásolta a közösségi életet, olyannyira, hogy az néha inkább választható lehetőség lett, semmint a szerzetesi élet szerves része.

Az ezzel járó következmények messze nem pozitívak, s komolyan meggondolandó, hogy célszerű-e ennek az útnak a folytatása. Inkább arra sarkallnak, hogy újra felfedezzük a közösség és a küldetés közötti bensőséges kapcsolatot, hogy kreatív módon felülemelkedjünk az egyoldalú nézeteken és tevékenységeken, amelyek mindig elszegényítik a szerzetesi élet gazdag valóságát.

A helyi egyházban

60. Missziós jelenlétével a szerzetesközösség a helyi egyházba illeszkedik, megszentelt testvéri életét, karizmájának gazdagságát ajándékozva neki.

Csupán jelenléte által nemcsak magában hordozza a keresztyén élet gazdagságát, de a keresztyén üzenet különösen hatékony hirdetője. Azt is mondhatjuk, hogy élő, folyamatos prédikáció. Ez a cél nyilvánvalóan fokozza a szerzetesek felelősségét. Arra kötelezi őket, hogy hűek maradjanak legelső küldetésükhöz, kijavítva és eltávolítva mindent, ami csökkentheti a róluk alkotott kép vonzerejét; ráadásul minden egyéb indokot megelőzve rendkívül kívánatos és becsessé teszi jelenlétüket a helyi egyházban.

Mivel az adományok között a legnagyobb a szeretet (vö. 1Kor 13,13), a szerzetesközösség, az egyház eleven tagjaként elsősorban szeretetével gazdagítja azt. A szerzetesközösség szereti a világegyházat és a helyi egyházat is, amelybe illeszkedik, mert az egyházban és mint egyház érzi magát igazán kapcsolatban a boldogságos és boldogító Szentháromság közösségével, minden javak forrásával. Így lesz az egyház bensőséges természetének kiváltságos hirdetője.

A szerzetesközösség szereti a helyi egyházat, karizmáival gazdagítja és megnyitja egyetemesebb távlatok felé. A helyi egyház pasztorális igényeinek és a szerzetesközösség sajátos karizmájának kényes kapcsolatát a *Mutuae relationes* dokumentum tárgyalja. Teológiai és pasztorális javaslataival jelentősen hozzájárult, hogy az együttműködés barátságosabb, szívélyesebb, intenzívebb legyen. Ideje, hogy újra elővegyük ezt a dokumentumot, s új lökést adjunk a szerzetesközösség és a helyi egyház közötti igazi közösségi szellemnek.

A missziós munkák a létszámhiány növekvő nehézségei a szerzetesközösség, illetve a helyi egyház elszigetelődéséhez vezethetnek. Ez bizonyára nem kedvez sem a kölcsönös megértésnek, sem az együttműködésnek.

Így például nagy a veszély egyrészt, hogy a szerzetesközösség jelen van ugyan a helyi egyházban, de nincs szerves kapcsolata annak életével, pasztorációjával. Másrészt viszont a szerzetesi élet gyakran kizárólag a lelkipásztori munkára szorítkozik. Előfordul az is, hogy a szerzetesi élet egyre erőteljesebben törekszik karizmatikus identitását hangsúlyozni, a helyi egyház viszont gyakran sürgetően, kitartóan kéri nagyobb energiák bevetését az egyházmegyei vagy plébániai pasztorációba. A *Mutuae relationes* arra int, hogy el kell kerülni a szerzetesközösségnek a helyi egyháztól való elszakadását, függetlenedését, ugyanakkor felszívódnia sem szabad az egyház által sürgetett lehetőségekbe.

Ahogy a szerzetesközösség nem tevékenykedhet a helyi egyháztól függetlenül, vele versengve, még kevésbé annak előírásaival, pasztorációjával szemben, ugyanúgy a helyi egyház sem rendelkezhet a szerzetesközösséggel vagy annak egyes tagjaival saját tetszése és saját igényei szerint.

Szükséges figyelmeztetnünk, hogy ha nem veszik figyelembe a szerzetesközösség karizmáját, az nem használ sem a helyi egyháznak, sem magának a szerzetesközösségnek. A szerzetesközösség csak akkor kapcsolódhat be az általános lelkipásztori tevékenységbe, ha karizmatikus identitása jól körülhatárolt. Így nem tagadja meg természetét, ellenkezőleg, kapott adományával gazdagítja a munkát.

Nem szabad elfelejteni, hogy minden karizma az egyházban születik a világ számára. A karizmat szüntelenül vissza kell vezetni eredetéhez és végső céljához, s oly mértékben élő, amilyen mértékben hű ezekhez.

Az egyház és a világ sok alkalmat ad a karizmák gyakorlására. Előhívják s egyre nagyobb megújulásra és életerőre ösztönzik. Karizmának és helyi egyháznak nem szemben állnia kell, hanem támogatnia, kiegészítenie kell egymást, főként manapság, mikor annyi probléma támad a karizma aktualizációját és a megváltozott viszonyokba való illeszkedését illetően.

Sok értetlenség születik abból, hogy a helyi egyház és a szerzetesi élet kölcsönösen nem ismerik eléggé egymást, illetve a püspöknek ez utóbbival kapcsolatos feladatát.

Nagyon kívánatos, hogy az egyházmegyei szemináriumokban külön teológiai előadás foglalkozzon a megszentelt élettel dogmatikus, jogi és pasztorális szempontok alapján. Ugyanígy ügyelni kell, hogy a szerzetesek megfelelő teológiai képzést kapjanak a helyi egyháztól.⁷⁴

A legfontosabb azonban, hogy a testvéri szerzetesközösség feladatának tekintse a kommunió légkörének fejlesztését, amely segít, hogy az egész keresztény közösség „Isten fiai családjának” érezze magát.

A plébánia

61. Bizonyos esetekben nehéznek bizonyul összehangolni a plébániai és a szerzetesi életet.

⁷⁴ Vö. MR 30b, 47.

Egyes helyeken a szerzetes papok számára sok feszültséget okoz a közösségi élet s a plébániai szolgálat összeegyeztetése. Néha a plébániai pasztorációs munka kiterjedt feladatait az intézmény karizmája és a közösségi élet rovására teljesítik. Ez néha oly mértékű, hogy a hívők, a világi papság, sőt maguk a szerzetesek is szem elől tévesztik a szerzetesi élet különleges jellegét.

Akármilyen sürgetőek és szükségesek a lelkipásztori feladatok, nem szabad elfeledtetniük, hogy a szerzetesközösség legjobb szolgálata az egyház számára az, ha hű marad karizmájához. Ezt figyelembe kellene venni, amikor egy plébánia vezetését elvállalják: előtérbe kellene helyezni azokat a plébániákat, amelyek lehetővé teszik a közösségi életet és a sajátos karizma gyakorlását.

Hasonló nehézségekkel találkoznak azok a női szerzetesközösségek, amelyekről gyakran kérnek közvetlenebb részvételt a plébániai lelkipásztorkodásban.

Újra hangsúlyozzuk, hogy a szerzetesnők beilleszkedése annál gyümölcsözőbb lesz, minél inkább meg tudják mutatni közösségük karizmatikus jellegét.⁷⁵ Ez hasznára lesz nemcsak a szerzetesközösségnek, hanem a lelkipásztori munkának is, amelyben a szerzetesnőket általában örömmel fogadják és értékelik.

Az egyházi mozgalmak

62. A szó legtágabb értelmében vett egyházi mozgalmakat szilárd lelkeség és nagy apostoli életerő jellemzi. Néhány szerzetes figyelmét felkeltették. Csatlakozásuk gyümölcse a lelki megújulás, apostoli odaadás és hivatásuk újjáéledése volt. Néha azonban a szerzetesközösség megosztásához vezetett. Fontos tehát figyelembe venni a következőket:

a) Bizonyos mozgalmak kizárólag lelkesítő, megmozgató jellegűek. Mások viszont olyan apostoli tervekkel rendelkeznek, amelyek esetleg összeegyeztethetetlenek a szerzetesközösség terveivel. Változó a megszentelt személyek elkötelezettségének mértéke is a mozgalmakban: néhányan csupán jelen vannak, mások alkalmoszerűen részt vesznek, ismét mások stabil tagok, ám teljes harmóniában maradnak saját közösségükkel és lelkeségükkel. Vannak viszont, akik nyíltan elsőbbséget adnak a mozgalomnak, és lelkiileg eltávolodnak intézményüktől. Ez problémát jelent, mivel bensőleg megosztottá válnak. A közösségben maradnak, de a mozgalom lelkipásztori tervei és előírásai szerint élnek. Jó tehát komolyan különbséget tenni mozgalom és mozgalom, elkötelezettség és elkötelezettség között.

b) A mozgalmak termékeny kihívást jelenthetnek a szerzetesközösség számára, hatással lehetnek lelki tartására, imájának minőségére, apostoli kezdeményezéseinek merészségére, az egymáshoz való hűségre, testvéri életének erejére. A szerzetesközösség legyen kész a mozgalmakkal való találkozásra, ismerjék meg egymást kölcsönösen, alakuljon ki párbeszéd, a lelki adományok cseréje. Másrészt viszont a szerzetesi élet és a szerzetesi intézmény gazdag lelki, aszketikus és misztikus hagyománya hasznos lehet a fiatal mozgalmak számára.

c) A mozgalmakkal való kapcsolat alapvető problémája a megszentelt személy identitása: amennyiben ez szilárd, a kapcsolat mindkét fél számára gyümölcsöző lesz. Azoknak a szerzeteseknek, akik láthatólag inkább a mozgalomban, a mozgalomért, mint a szerzetesközösségben és a szerzetesközösségért élnek, álljon itt emlékeztető

⁷⁵ MR 49–50.

tetőül a *Potissimum institutioni* kijelentése: „Minden intézménynek megvan a maga benső összetartó ereje, amely természetéből, céljából, szellemiségéből, jellegéből, hagyományából áll. Ez az örökség az a fő tengely, amely körül fennmarad az intézmény identitása és egysége, valamint az egyes tagok életének egysége. Ez a Lélek adománya az egyház számára, amely nem tűr el semmilyen átfedést vagy keveredést. Az egyházon belüli párbeszéd és osztozás feltételezi, hogy mindenki pontosan tudatában van annak, hogy kicsoda. A szerzetes jelölt nem függhet egyszerre az intézményén kívüli felelőstől és az intézmény elöljáróitól. Ezek a követelmények a szerzetesi fogadalmon túl, a megszentelt személy személyes életének és missziójának síkján maradnak, annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a többfelé tartozás.”⁷⁶

Egy mozgalomban való részvétel akkor lesz pozitív a szerzetes számára, ha megerősíti sajátos identitását.

Néhány jelenlegi helyzet

Beilleszkedés a szegények közé

63. Annyi hittestvérükkel együtt a szerzetesközösség tagjai elsőik között mentek elébe koruk szüntelenül megújuló formában jelentkező anyagi és lelki szegénységének.

A szegénység az utóbbi időben olyan téma volt, amely leginkább megindította és megérintette a szerzetesek szívét. A szerzetesi életben komoly tűnődés tárgya volt, hogy miként lehetnének még készségesebbek a „szegények evangelizálására” (*evangelizare pauperibus*). De az is felmerült, hogy miként „evangelizálhatják a szerzetest a szegények” (*evangelizari a pauperibus*), hogyan lehetséges, hogy a szegények világával való érintkezés révén maga a szerzetes evangelizálódjon.

Ebben a nagy felbuzdulásban, amelyben a szerzetesek vállalták, hogy „minden lesznek a szegényekért”, „sokan a szegényekkel”, „némelyek mint a szegények”, jelezünk néhányat azok vállalkozásaiból, akik „olyanok akarnak lenni, mint a szegények”.

A népesség széles rétegeinek elszegényedésével szemben – amely főként a nagyvárosok perifériájának elhagyott részein vagy az elfelejtett vidéki területeken jellemző – „beilleszkedő szerzetesközösségek” jöttek létre. E közösségek léte egyfajta kifejezőmódja az evangéliumi döntésnek a szegények mellett, velük sorsközösségben, azért, hogy elkísérjük őket teljes felszabadulásuk folyamatában. Ugyanakkor létük abból a vágyból is fakad, hogy Krisztust a szegény, kirekesztett testvérben fedezzék fel, hogy szolgálják őt, és hozzá igazodjanak.

a) A „beilleszkedés” mint szerzetesi életideál a szerzetesközösségek legszegényebbek iránti hitbeli és szolidaritási mozgalmának keretei között fejlődik. Ez a törekvés csakis bámulatot kelthet a személyes odaadás és a vele járó áldozatok láttán. A szegények iránti csodálatraméltó szeretet valóságos és kemény szegénységük megosztásáig megy el. Csodálatra méltó erőfeszítés ez, hogy az evangéliumot jelenvalóvá tegyék e reménység nélküli rétegek körében, hogy őket Isten ígéjéhez közelebb hozzák, és megéreztessek velük, hogy az egyház eleven tagjai.⁷⁷ E közösségek

⁷⁶ PI 93.

⁷⁷ Vö. SD 85.

gyakran olyan helyen élnek, ahol az erőszak légköre uralkodik, s ez bizonytalanságot, néha üldöztetést, sőt életveszélyt jelent. Igen nagy e szerzetesek bátorsága s életük tiszta tanúságtétele a reménységnek, hogy a testvéri élet lehetséges, mindenfajta szenvedéssel, igazságtalansággal teli helyzetben.

Fontos, hogy e szerzetesközösségek, akik a misszió előőrsei, s néha az alapítók apostoli kreativitásáról tanúskodnak, számíthassanak az intézmény többi tagjának együttérzésére és testvéri imájára, valamint az előjárók különleges gondoskodására.⁷⁸

b) Nem szabad magukra hagyni e közösségeket: ellenkezőleg, segíteni kell őket, hogy lehetőségük nyíljon a közösségi életre, azaz legyen idejük imára, testvéri eszmecserére. Nem szabad, hogy relativizálják intézményük karizmájának eredetiségét arra hivatkozva, hogy válogatás nélkül minden szegényt szolgálni kell. Fontos, hogy evangéliumi tanúságtételüket ne hamisítsák meg pártoskodó értelmezések és célok.⁷⁹

Az előjárónak legyen gondja a megfelelő személyek kiválasztására és a közösség felkészítésére, biztosítsa az intézmény többi közösségeivel való tartós kapcsolatot.

c) Dicséretre méltó a többi szerzetesközösség is, akik aktívan érdeklődnek a szegények iránt. Ez hagyományos vagy az új szegénységhez alkalmazkodó, új formában történik vagy oly módon, hogy igyekeznek minden réteget érzékennyé tenni a szegények problémái iránt. Életre hívják a világiak szolgálatkészségét, a társadalmi, politikai elkötelezettséget, a segítség megszervezését, az önkéntességet.

Mindez bizonyítja, hogy az egyházban élő a hit és cselekvő a szeretet a szegényben jelenlévő Krisztus iránt: „Bizony mondom nektek, amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek” (Mt 25,40).

Ott, ahol a szegények közé illeszkedés a szegények és a közösség számára egyaránt Isten valódi megtapasztalása lett, láttuk mennyire igaz, hogy a szegényeknek hirdetik az evangéliumot, és a szegények hirdetik az evangéliumot.

Kis létszámú közösségek

64. a) Más társadalmi valóságok is hatással voltak a közösségre. Bizonyos gazdaságilag fejlettebb helyeken az állam oly mértékben kiterjesztette cselekvését az oktatás, egészségügy, segélyezés területén, hogy gyakran nem hagyott teret mások, így a szerzetesközösségek számára. Másrészt a szerzetesek számának csökkenése, valamint a katolikusoknak a társadalmi tevékenységben való részvételéről alkotott korántsem teljes szemlélet – ami szerint inkább helyettesítő jellegű, semmint a keresztény szeretet eredeti megnyilvánulása – megnehezítették a bonyolult összetételű művek irányítását. Ennek következtében fokozatosan elnéptelenedtek a hagyományos létesítmények, amelyeket régóta nagy és egyöntetű közösségek irányítottak. Megsokszorozódtak a kis közösségek, amelyek új típusú szolgálatot végeznek, leggyakrabban az intézmény karizmájával összhangban.

b) A kisebb közösségek megsokszorozódása bizonyos intézmények tudatos döntésének eredménye. Az volt a szándékuk, hogy a személyek közötti szorosabb kapcsolatokkal és a felelőségek szélesebb körű elosztásával elősegítsék a testvéri egye-

⁷⁸ Vö. OE 6; EN 69; SD 92.

⁷⁹ Vö. PI 28.

sülést és együttműködést. Ilyen közösségek bizonyára lehetségesek, ahogyan az *Evangelica testificatio*⁸⁰ is elismeri, bár tagjaik számára szigorúbbnak tűnnek.

c) A kis közösségek gyakran a mindennapi élet és az emberek problémáinak szoros közelségében élnek. Ez azt is jelenti, hogy jobban ki vannak téve a világi mentalitás hatásának. Feladatuk, hogy az örömteli testvériség, nagylelkű odaadás és a transzcendens reménység jól látható helyei legyenek. Szükséges tehát, hogy stabil életprogrammal rendelkezzenek, amely rugalmas, de kötelezettségeket is tartalmaz, s az illetékes hatóság jóváhagyja, hogy biztosítsa az apostoli tevékenység közösségi dimenzióját. A program alkalmazkodjék a személyek és a misszió követelményeihez úgy, hogy elősegítse az egyensúlyt ima és tevékenység, bensőséges közösségi idők és apostoli munka között. Ezen kívül vegyen tervbe rendszeres találkozókat az intézmény többi közösségével, nehogy elszigetelődjön, vagy az intézmény nagy közösségének peremére szoruljon.

d) Általában nem kívánatos, hogy egy intézmény kizárólag kis közösségekből álljon, még ha nyilvánvaló is ennek előnye. Szükség van a nagyobb létszámú közösségekre. Az intézmény egészének és a kis közösségeknek egyaránt értékes szolgálatot tehetnek: intenzívebb, gazdagabb az imaéletük és liturgiájuk, a tanulás és az elmélkedés kiváltságos helyei lehetnek, lelkigyakorlat és pihenés lehetőségével szolgálhatnak azoknak a tagoknak, akik az evangéliumi misszió nehezebb területein dolgoznak. Ezt a közösségek közti cserét termékenyvé teszi a jóakarát és a vendéglátás légköre.

Mindenekelőtt fontos, hogy minden közösség ismertető jele legyen a testvériség, az egyszerű élet, a közösség nevében végzett misszió, az intézmény karizmájához való rendíthetetlen hűség, „Krisztus jó illatának” állandó árasztása (2Kor 2,15). A mai társadalom eltévedt, megosztott embere számára így jelzik a legkülönbözőbb helyzetekben „a béke útjait”.

Egyedül élő szerzetesek

65. Néha találkozunk egyedül élő szerzetesekkel, pedig az intézményhez tartozó házban folyó közös élet lényeges része a szerzetesi életnek. „A szerzeteseknek saját szerzetesi házukban kell lakniuk, tiszteletben tartva a közös életet. Nem szabad komoly indok nélkül egyedül élniük, különösen, ha intézményüknek él a közelben közössége.”⁸¹

Vannak ugyanakkor kivételek, amelyet az előljáró mérlegel, majd engedélyezhet,⁸² ilyen az intézmény nevében végzett apostoli munka (például az egyház kívánta kötelezettségek, különleges missziók, missziós területeken adódó nagy távolságok, a közösség fokozatos csökkenése, míg végül egyetlen szerzetes marad), egészségügyi vagy tanulmányi ok.

Az előljárók feladata, hogy rendszeres kapcsolatot tartsanak fenn a közösségen kívül élő testvérekkel. Ez utóbbiak felelőssége, hogy ápolják magukban az intézményhez tartozás és a tagokkal való közösség érzését, keresve a testvéri kötelek megerősítését elősegítő eszközöket. E célból teremtsenek az együttélésnek szentelt

⁸⁰ Vö. ET 40.

⁸¹ EE III, 12.

⁸² Vö. CIC 665. kán. 1. §

kiemelt időszakokat. Szervezzenek a többi szerzetessel rendszeres találkozókat, amelyek célja a képzés, a testvéri párbeszéd, az ellenőrzés és az ima, s hogy egy kis családias levegőt szívjanak. Egy intézményhez tartozó személynek, bárhol legyen is, hordoznia kell szerzetesi családja karizmáját.

Az „egyedül élő” szerzetes azonban sohasem ideál. A szabály a testvéri közösségbe illeszkedés: erre a közös életre szentelte magát a szerzetes, ilyenfajta élet kérései között teljesíti apostoli munkáját. Amikor a szükség úgy hozza, hogy rövidebb-hosszabb ideig a közösségtől távol kell élnie, szívében és jelenlétével ehhez az élethez tér vissza.

a) Előfordulhat, hogy egy apostoli (például egyházmegyei) munka végzésére több intézmény elküldi egy-egy tagját, akik egy szerzetközi csoportban együtt dolgoznak. Vannak pozitív tapasztalatok olyan szerzetesnőről, akik együttműködnek egy ügy szolgálatában olyan helyen, ahol intézményüknek nincs közössége. Nem külön-külön élnek, hanem egy házban, együtt imádkoznak, együtt elmélkednek Isten igéjéről, együtt étkeznek, megosztják a ház körüli teendőket stb. Bár ez a fajta „közösségi élet” nem szándékozik helyettesíteni az egyes tagok élő kommunikációját saját intézményükkel, előnyös lehet a munka és a szerzetesnők számára egyaránt.

A szerzetesek csak nagy óvatossággal fogadjanak el olyan munkát, amely megköveteli, hogy közösségen kívül éljenek. Az előljárók ugyanilyen óvatosan bízzanak rájuk efféle feladatot.

b) A kérés, hogy idős, beteg szülőt ápoljon a szerzetes, gyakran hosszú távollétet jelent a közösségtől, ezért lelkiismeretes döntést igényel. Különböző megoldásokat lehet találni, hogy elkerüljük a túlzottan hosszú távolmaradást.

c) Megjegyzendő, hogy az a szerzetes, aki egyedül él anélkül, hogy előljárója küldte vagy engedte volna, kivonja magát a közös élet kötelezettsége alól. Ahhoz, hogy valóban szerzetes legyen valaki, nem elegendő, ha csak néhány összejövetelen, ünnepen vesz részt. Tennünk kell azért, hogy ezek a szerzetes számára indokolatlan és elfogadhatatlan helyzetek fokozatosan eltűnjenek.

d) Mindenesetre hasznos emlékeztetni, hogy a szerzetes, még ha közösségen kívül lakik is, apostoli munkájában⁸³ a püspök hatalmának van alárendelve. A püspöknek tudnia kell, hogy egyházmegyéjében tartózkodik.

e) Ha sajnálatos módon vannak olyan intézmények, amelyben a tagok többsége már nem él közösségben, ezek az intézmények nem tekinthetők többé szerzetesi intézménynek. Az előljárók és vezetők gondolkodjanak el komolyan ezen a szomorú tényen és a közös testvéri élet újrakezdésének jelentőségén.

A missziós területeken

66. A közösségi élet különleges értékkel bír az *ad gentes* missziós területeken, mert megmutatja – főként a nem keresztény világnak – a kereszténység újdonságát, azaz azt a szeretetet, amely képes felülemelkedni a faj, bőrszín, törzsek közötti megosztottságon. A szerzetesközösségek néhány országban, ahol nyíltan nem lehet hirdetni az evangéliumot, csendes és hatékony tanúságtételük által a Krisztust és egyházát képviselő egyedüli jel maradnak.

⁸³ Vö. CIC 678. kán. 1. §

Ám gyakran éppen ezeken a helyeken találkozunk jelentős gyakorlati problémákkal, amelyek nehezítik stabil, szilárd közösség létrehozását: sok mozgást, szétszórta jelenlétet igénylő távolságok, különböző fajokhoz, törzsekhez, kultúrákhoz tartozás, a képzés szükségessége szerzetközi központokban. Ilyen és hasonló okok zavarhatják a közösségi ideál megvalósítását.

Lényeges, hogy az intézmények tagjai tudatában legyenek e helyzet különleges jellegének. Tartsanak fenn egymással gyakori kapcsolatot, szervezzenek rendszeres közösségi találkozót, és amint lehetséges, alkossanak erős missziós testvéri szerzetesközösséget, hogy kibontakozzék az igazi jel: „Legyenek mindnyájan egy, [...] hogy higgyen a világ” (Jn 17,21).

A művek újjászervezése

67. A kultúra és az egyház körében lezajlott átalakulások, az intézmények fejlődésének belső tényezői és forrásaik változása szükségessé tehetik a művek és a szerzetesközösségek jelenlétének újjászervezését.

Ez a vállalkozás nem könnyű, konkrét közösségi jellegű visszahatása van. Általában olyan művekről van szó, amelyekben sok testvér apostoli energiájának legjavát adta, s amelyekhez sajátos pszichológiai, spirituális kötelek kötik őket.

Ezeknek az intézményeknek jövőbeni jelenléte, apostoli jelentősége és újjászervezése tanulmányozást, párbeszédet, megfontolást igényel. Mindez iskolává válhat, ahol az ember megtanulja Isten akaratát keresni és követni, ugyanakkor fájdalmas, nehezen leküzdhető konfliktusok forrása is lehet.

Néhány kritérium világosságot adhat a közösségeknek, e néha merész és fájdalmas döntésben: igyekezni kell a saját karizmát továbbra is kifejezésre juttatni egy meghatározott közegben, törekedni kell a hiteles testvéri élet elevenen tartására, figyelni kell a helyi egyház igényeire. Szükséges, hogy bizalommal teli és tartós párbeszédet tartsanak fenn a helyi egyházzal és hatékony kapcsolatot a szerzetesek közösségi szervezeteivel.

A szerzetesközösség figyelemmel van a helyi egyház igényeire, de fontos, hogy megérintse az is, amit a világ elhanyagol, vagyis az újfajta szegénység és a nyomor számtalan formája mindenütt, ahol csak megjelenik a világban.

Az újjászervezés akkor lesz alkotó és prófétai figyelmeztetés forrása, ha igyekszünk az új jelenlétek jeleit elültetni a köztudatban, még ha számbelileg szerény is e jelenlét, ám kész válaszolni az új igényekre, főként a legelhanyagoltabb, legelfeledettebb helyeken.

Az idős szerzetesek

68. A közösségi életben az egyik leggyakrabban előforduló helyzet a tagok életkorának fokozatos emelkedése. Az öregedés különös mértéket ért el az új hivatások számának csökkenése, valamint az orvostudomány fejlődése miatt.

A közösségek számára ez egyrészt azt a feladatot jelenti, hogy befogadják és értékké tegyék maguk között az idős testvérek jelenlétét és azt, amit nyújtani képesek. Másrészt figyelniük kell, hogy testvéri módon és a megszentelt élet stílusa szerint lássák el őket azokkal az anyagi és lelki eszközökkel, amelyekre az időseknek szüksége van.

Az idős szerzetesek jelenléte a közösségben nagyon pozitív lehet. Egy idős szerzetes, aki nem hagyja, hogy legyőzzék a korával járó betegségek és korlátok, hanem megőrzi az örömet, a szeretetet és a reménységet, felmérhetetlen értékű támasz a fiatalok számára. Tanúsága, bölcsessége, imája állandó bátorítást jelent a fiatalok lelki és apostoli útján. Másrészt az a szerzetes, aki gondoskodik saját idősebb testvéreiről, evangéliumi hitelességet kölcsönöz az intézménynek, „mint igazi jó család, amely az Úr nevében gyűlt össze”.⁸⁴

Jó, ha a megszentelt személyek már előre készülnek az öregedésre s arra, hogy hosszabb ideig kell tevékenykedniük. Megtanulják a közösség építésének s a közös misszióban való együttműködésnek új módját, fejlesztik képességüket, hogy pozitívan feleljenek előrehaladott koruk kihívására. Javítják lelki, kulturális élenységüket, imájukat, biztosítják munkaképességüket, ameddig csak lehetséges számukra a szolgálat, még ha korlátozott mértékben is. Az előjárók tervezzenek tanfolyamokat és találkozókat a személyes felkészülésre és lehető leghosszabb ideig tartó értékes munkára a normális munka keretei között.

Amikor azután az idős testvérek elveszítik önállóságukat és különleges gondozásra lesz szükségük, e gondozást esetleg világiak látják el. Az intézménynek azonban legyen gondja a lelkesítésre. Az idős testvéreknek érezniük kell, hogy az intézmény életébe illeszkednek, részt vesznek küldetésében, elkötelezettek apostoli dinamizmusában. Magányukban megnyugvást, szenvedéseikben bátorítást kapnak. Nemcsak, hogy nem hagyják el a küldetést, ellenkezőleg, annak szívében élnek, s új hatékonysággal vesznek részt benne. Termékenyséjük ugyan láthatatlan, de semmivel sem kevésbé értékes, mint az aktívabbaké. Ráadásul ez utóbbiak erőt és termékenységet merítenek az idős testvérek imájából, szenvedéséből, látszólagos hasznavetetlenségéből. A küldetésnek mindkettőre szüksége van: a gyümölcsök akkor lesznek nyilvánvalóak, amikor az Úr angyalaival eljön dicsőségben.

69. Az idős szerzetesek növekvő száma még nagyobb problémát jelent azokban a monostorokban, amelyekben erősen lecsökkent az új hivatások száma. Egy monostor ugyanis általában önálló közösség, s egyedül nehezen tud felülemelkedni e problémákon. Emlékeztetünk tehát a közösségi szervezetekre, például a szövetségekre, hogy a túlzott személyi hiány leküzdhető legyen.

Amikor egy monasztikus közösség tagjainak száma, kora, a hivatások hiánya miatt saját megszüntetését tervezi, az apácák szemlélődő életéhez való hűség szükségessé teszi az egyesülést a rend egy másik monostorával. Hasonlóképpen azon közösségeknek, akik a fizikai munka terhe vagy idős, beteg tagok miatt nem tudnak hivatásuknak megfelelően élni, rendjük támogatásához vagy egy másik monostorral való egyesüléshez kell folyamodniuk.⁸⁵

Új kapcsolat a világiakkal

70. A zsinati egyháztan rávilágított, hogy az egyház különböző hivatásai kiegészítik egymást s együtt hivatottak tanúságot tenni a feltámadt Úrról bárhol, bármikor. A szerzetesek és a világi hívők találkozása és együttműködése az egyházi közös-

⁸⁴ PC 15a.

⁸⁵ Vö. PC 21. és 22.

ség sajátos példája, ugyanakkor megerősíti az apostoli energiát a világ evangelizációjára.

A világi hivatás sajátos értékei – így a világ életének, kultúrájának, politikájának, gazdaságának konkrétabb észlelése – és a szerzetesi életre jellemző értékek – így Krisztus radikális követése, a keresztény lét szemlélődő és eszkatologikus dimenziója – közötti megfelelő kapcsolat lehetővé teszi az adományok termékeny cseréjét világi hívők és szerzetesek között.

Az együttműködés és az adományok cseréje intenzívebbé válik, amikor laikusok csoportjai, ugyanannak a lelki családnak kebelén hivatásuknak megfelelően, a maguk sajátos módján vesznek részt az intézmény karizmájában és küldetésében. Ekkor gyümölcsöző kapcsolatokat kötnek, amelyek alapja az érett, közös felelősségvállalás, s támasza a megfelelő képzés az intézmény lelkiségére.

Ugyanakkor e cél eléréséhez szükséges, hogy a szerzetesközösség magáévá tegye és megélje világos karizmatikus identitását. Így képesek ezt másoknak átadni, és készek a megosztásra. Az intenzív lelkeséget és lelkes missziós szellemet élő közösségek továbbadhatják ugyanezt a szellemiséget és evangéliumi lendületet. Azok a szerzetesközösségek, akik lelkesíteni és bátorítani tudják a világiakat, hogy világi hivatásuk és eltérő életmódjuk szerint osztozzanak intézményük karizmáján, meghívhatják őket, hogy a karizma és a küldetés alkalmazásának újabb módjait fedezzék fel. Így a szerzetesközösség a sugárzás, lelkerő, lelkesítés, testvériséget teremtő testvériség, egyházi közösség és együttműködés központja lesz, s a különböző adományok hozzájárulnak Krisztus testének, az egyháznak építéséhez.

Természetesen e szoros együttműködés csak a hivatások és a szerzetesi és világi életre jellemző sajátos életmód kölcsönös tiszteletében fejlődhet. A szerzetesközösségnek megvannak a maga lelki életre, időbeosztásra, fegyelemre és elkülönülésre vonatkozó követelményei,⁸⁶ amelyek elképzelhetlenné teszik az együttműködés bizonyos formáit, így például a szerzetesek és világiak együttlakását és a közös életet. A világiaknak egyébként szintén megvannak a maguk igényei, s ezeket tisztelni kell. Máskülönben a szerzetesközösség elveszítené sajátos arculatát, amelyet meg kell őriznie, fenntartva a rá jellemző közös életmódot.

ÖSSZEGZÉS

71. A szerzetesközösség az egyház kifejeződése, a Lélek gyümölcse és részvétel a szentháromságos közösségben. Innen ered az egyes szerzetesek feladata, hogy társfelelősnek érezzék magukat a közös testvéri életért, azért, hogy világosan megmutassák Krisztushoz tartozásukat, aki kiválasztja és meghívja a testvéreket, hogy nevében együtt éljenek. „A szerzetesi élet egész termékenysége a közös testvéri élet minőségétől függ. Az egyház és a szerzetesi élet jelenlegi megújulását még inkább jellemzi a közösség keresése.”⁸⁷

Bizonyos megszentelt személyek vagy közösségek számára a közös testvéri élet újjáépítése merész, sőt utópisztikus vállalkozásnak látszik. A múlt bizonyos sebeivel és a jelen nehézségeivel szemben úgy tűnhet, hogy a feladat meghaladja a szegényes emberi erőket. Újra el kell tehát gondolkodni a közösségi élet isteni értelmén, és

⁸⁶ Vö. CIC 667. kán.; 607. kán. 3. §

⁸⁷ II. János Pál a CIVCSVA plenáris ülésén (1992. nov. 20), n. 3.

meggyőződni arról, hogy ezen keresztül hat a megszenteltség tanúságtétele. „A válasz e meghívásra, hogy az Úrral együtt, mindennapos türelemmel építsük a közösséget – mondja a Szentatya –, a kereszt útján át vezet, gyakori önmegtagadást feltételez.”⁸⁸

Máriával, Jézus anyjával egyesülve hívják közösségeink a Szentlelket, akinek hatalmában van, hogy az evangélium örömét sugárzó, új tanítványokat vonzó testvériségeket teremtsen, az őskeresztények példájára: „Állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban” (ApCsel 2,42). „A hívők – férfiak és nők – egyre nagyobb számban csatlakoztak az Úrhoz” (ApCsel 5,14). Mária tartsa egységben maga körül a szerzetesközösségeket, és támogassa őket minden nap a Lélek hívásában, aki minden testvériség köteléke, élesztője és forrása.

1994. január 15-én a Szentatya jóváhagyta a jelen dokumentumot, és engedélyezte közzétételét.

Róma, 1994. február 2. Az Úr bemutatásának ünnepén.

Eduardo Card. Martínez Somalo
prefektus

✠ Francisco Javier Errázuriz Ossa
titkár

⁸⁸ Uo. n. 2.

II. János Pál

VITA CONSECRATA

Apostoli buzdítás a megszentelt életről
és annak küldetéséről
az egyházban és a világban

1996. március 25.

A fordítás alapjául szolgált: Ioannes Paulus pp. II: *Adhortatio apostolica post-synodalis Vita consecrata de vita consecrata eiusque missione in Ecclesia ac mundo, [Episcopis et Clero, Ordinibus Congregationibusque religiosis, Societatibus vitae apostolicae, Institutis saecularibus et cunctis fidelibus], 25 martii 1996, in AAS 88 (1996) 377–486.*

Fordította: Diós István

A fordítást az eredetivel egybevetette: Pataki Bernardin OPraem

A fordítás a német, olasz és angol fordításokkal összevetve készült.

Bevezetés

1. A megszentelt élet, mely mélyen az Úr Krisztus példájában és tanításában gyökerezik, az Atyaisten ajándéka egyházának a Szentlélek által. Az evangéliumi tanácsok vállalásával *Jézus személyének lényegi vonásai* – a szüzesség, a szegénység és az engedelmesség – *sajátos és állandó jelleggel „láthatóvá” válnak a világban, és a hívők tekintetét ráirányítják Isten országának arra a misztériumára, mely már jelen van és hat a történelemben, de mennyei beteljesedését még várja.*

Évszázadokon át mindig voltak férfiak és nők, akik az Atya hívását és a Lélek indítását követték, és a Krisztus-követés e sajátos útját választották, hogy „osztatlan” szívvel adják oda magukat Krisztusnak (vö. 1Kor 7,34). Mint az apostolok, ők is elhagytak mindent, hogy nála maradjanak, és hozzá hasonlóan Isten és a testvérek szolgálatára adják át magukat. Ezzel hozzájárultak ahhoz, hogy az egyház misztériuma és küldetése a lelki és apostoli élet sokféle, Szentlélektől kapott kegyelmi ajándéka által nyilvánvalóvá váljék, ugyanakkor közreműködtek a társadalom megújításában is.

Hálaadás a megszentelt életért

2. Az egyházban annyira fontos a megszentelt élet szerepe, hogy elhatároztam, szinódust hívok össze jelentőségének és – tekintettel a küszöbön álló harmadik évezredre – távlatainak elmélyítésére. Azt akartam, hogy a szinódus ülésein a szinódusi atyák mellett sokan vegyenek részt a megszentelt személyek közül is a közös tanácskozásokon.

Valamennyien ismerjük a gazdagságot, melyet a megszentelt élet ajándéka a maga sokféle karizmájával és intézményével az egyházi közösség számára jelent. *Közösen adjunk hálát Istennek a szemlélődő és apostolkodó szerzetesrendekért és szerzetesi intézményekért, az apostoli élet közösségeiért, a világi intézményekért és a megszentelt személyek más csoportjaiért, valamint mindazokért, akik szívük mélyén különlegesen átadták magukat Istennek.*

A szinóduson kézzelfogható volt a megszentelt élet világméretű elterjedése és jelenléte az egyházakban szerte a földön. Serkenti az evangelizáció kibontakozását a világ különböző tájain, és kíséri azt azokon a helyeken, ahol nem csupán szívesen fogadják a külföldről betelepülő intézményeket, hanem sokféle formában új kezdeményezések is születnek.

Jóllehet a megszentelt élet intézményei a föld bizonyos tájain nehéz korszakot élnek át, másutt ugyanakkor csodálatos életerőről tanúskodnak, s ezzel bizonyítják, hogy az Isten iránti teljes odaadás Krisztusban minden nép kultúrájával és történelmével összeegyeztethető. A megszentelt élet nem is csak a katolikus egyházban virágzik; különösen eleven az ortodox egyházakban, s ezek megjelenésének egyik lényeges mozzanata; még a reformációból eredő egyházakban és egyházi közösségekben is születnek vagy újjászületnek bizonyos formái annak jeléül, hogy Krisztus tanítványainak közös kegyelmi ajándékáról van szó. Ennek felismeréséből ösztönzést nyer az ökumené, mely táplálja a keresztyének közötti egyre tökéletesebb közösség utáni vágyat, hogy „higgyen a világ” (Jn 17,21).

A megszentelt élet mint ajándék az egyháznak

3. A megszentelt élet világméretű jelenléte és tanúságtételének evangéliumi jellege teljes világossággal mutatja – ha ezt egyáltalán bizonyítani kell –, hogy *nem elszigetelt peremjelenséggel* állunk szemben, hanem olyan valósággal, mely az egész egyházat érinti. A püspökök ismételten megállapították a szinóduson, hogy „*a mi ügyünk-ről*” van szó.¹ Valóban, az egyház küldetését tekintve a *megszentelt élet* döntő jelentőségű, mert „*a keresztény hivatás benső természetét jeleníti meg*”,² és a jegyes-egyház törekvését fejezi ki az egyetlen jegyesével való egyesülésre.³ A szinóduson többször is megállapították, hogy a megszentelt élet nemcsak a múltban jelentett segítséget és támogatást az egyháznak, hanem ma is és a jövőben is drága és nélkülözhetetlen ajándék Isten népe számára, mert nagyon mélyen hozzátartozik életéhez, szentségéhez és küldetéséhez.⁴

A jelenlegi nehézségek, melyekkel a föld különböző részein sok intézménynek szembe kell néznie, nem támaszthatnak kétséget afelől, hogy az evangéliumi tanácsok vállalása *az egyházi élet integrális részét alkotja*, és értékes indításokat ad az evangélium egyre következetesebb megvalósításához.⁵ Támadhatnak újabb formák a történelem folyamán, de nem változik meg soha a döntés lényege, mely az Úr Jézus szeretetéből fakadó radikális odaadásban mutatkozik meg öiránta és öbenne minden ember iránt. *A keresztény nép erre a bizonyosságra támaszkodik továbbra is*, mely századokon át az emberek megszámlálhatatlan sokaságát indította bátor elhatározásra, tudván, hogy ezen embereknek nagylelkűségéből hathatós segítséget nyerhet a mennyei haza felé vezető úton.

A szinódus eredményeinek összefoglalása

4. A püspöki szinódus rendes általános ülése – mely azért ült össze, hogy „*a megszentelt élet és annak küldetése az egyházban és a világban*” témáról tanácskozzék – óhajának megfelelően a jelen apostoli buzdításomban közzé akarom tenni a szinódus eredményeit.⁶ Minden hívőnek – püspököknek, papoknak, diakónusoknak, szerzeteseknek és világi Krisztus-hívőknek – és mindazoknak, akik hajlandók meghallgatni, szeretném megmutatni azokat a csodákat, melyeket az Úr ma is művelni akar a megszentelt élet által.

A világi Krisztus-hívőkkel és a papsággal foglalkozó szinódusok után ez a szinódus lezárja azoknak a sajátos életállapotoknak a témakörét, melyekkel az Úr Jézus megajándékozta egyházát. Jóllehet a II. Vatikáni Zsinat bemutatta az egyházi közösség nagy valóságát, melyben az összes kegyelmi adományok együttműködnek Krisztus testének építésében és az egyház világhoz szóló küldetésének teljesítésében, az utóbbi években egyre inkább megmutatkozott annak szüksége, hogy világosabban

¹ Vö. 2. javaslat.

² AG 18.

³ Vö. LG 44; AAS 63 (1970) 501–502; VI. Pál: *Evangelica testificatio*, 7.; VI. Pál: *Evangelii nuntiandi*, 69; AAS 68 (1976) 59.

⁴ Vö. LG 44.

⁵ L'Osservatore Romano 1994. IX. 29., 4. (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson).

⁶ Vö. 1. javaslat.

meghatározzák a *különböző életállapotok identitását*, hivatását és különleges feladatát az egyházban.

Az egyházon belüli közösség nem egyformaság, hanem a Lélek ajándéka, mely a karizmák és az életállapotok sokféleségét is áthatja. Ezek az életállapotok annál hasznosabbak az egyház és küldetése szempontjából, minél következetesebben ragaszkodnak identitásukhoz. A Léleknek ugyanis minden ajándéka arra szolgál, hogy az egyre erősödő testvériség és küldetés gyümölcsöt teremjen az Úrnak.⁷

A Szentlélek működése a megszentelt élet különböző formáiban

5. Hogyan ne emlékeznénk a Szentlélek iránti hálával *a megszentelt életnek a történelemben eddig megjelent sokféle formájára*, melyeket ő támasztott, és az egyházban mind a mai napig jelen vannak? Úgy jelennek meg előttünk, mint egy sokágú fa,⁸ melynek gyökerei mélyen az evangéliumba nyúlnak, s mely az egyháztörténelem minden korszakában bőséges gyümölcsöt terem. Milyen csodálatos gazdagság! A szinódus befejezésekor magam is szükségesnek tartottam hangsúlyozni az egyház történetének ezen állandó elemét: a rendalapítók sokaságát, azoknak a szent férfiaknak és nőknek a seregét, akik az evangélium radikalizmusával, valamint a testvérek, főleg a szegények és betegek szolgálatával döntöttek Krisztus mellett.⁹ Épp e szolgálatban válik nyilvánvalóvá, hogy a megszentelt élet az Isten és a felebarát iránti *szereket kettős parancsának szoros egységét* mutatja meg.

A szinódus szólt a Szentlélek e folytonos tevékenységéről, mely a századok folyamán a karizmák sokasága által kibontakoztatta az evangéliumi tanácsok gazdag megvalósulását, s ily módon is megjelenítette az egyházban és a világban, a térben és az időben Krisztus misztériumát.

A monasztikus élet Keleten és Nyugaton

6. A katolikus keleti egyházak szinódusi atyái és a többi keleti egyház képviselői felszólalásaikban hangsúlyozták *a monasztikus élet evangéliumi értékeit*,¹⁰ amely élet már az ősegyházban megjelent, és országaikban, főként az ortodox egyházakban ma is elevenen él.

Az egyházban az első századoktól fogva voltak férfiak és nők, akik arra éreztek hivatást, hogy a megtestesült Ige szolgálai állapotát utánozzák, és követni kezdték őt oly módon, hogy követelményeinek – melyek a keresztség alapján az ő halálának és feltámadásának húsvéti misztériumában való részesedésből következnek – különleges és radikális módon a monasztikus hivatásban tettek eleget. Miközben így kereszthordozókká (*sztaurophóroi*) váltak, kötelességüknek érezték, hogy Lélek-hordozókká (*pneumatophóroi*) váljanak, valóban lelki férfiakká és nőkké, akik képesek arra, hogy a dicsőítés és a szüntelen kérő imádság, az aszketikus gyakorlatok és a szeretet cselekedetei által titokzatos módon gazdagítsák a történelmet.

⁷ Vö. Szalézi Szent Ferenc: *Introduction a la vie dévote*, I, 3.

⁸ Vö. LG 43.

⁹ Vö. AAS 87 (1995) 580. (II. János Pál homíliája a Rendes Püspöki Szinódus IX. általános ülésének záró szentmiséjében 1994. 10. 29-én).

¹⁰ Vö. *A szinódus üzenete*, 1994. 10. 27-én.

A keleti monasztikus szerzetesség – azzal a szándékkal, hogy Isten végleges színélátásának várásával átformálja a világot és az életet – előnyben részesíti a megterést, az önmegtagadást, a szívbeli töredelmet, a hészükhia, azaz a belső béke keresését, a szüntelen imádságot, a böjtöt és az éjszakai virrasztást, a lelki harcot és hallgatást, az Úr jelenléte feletti húsvéti örömet és végső eljövételének várását, az önátadást és a vagyronról való lemondást, ahogy ezt egy kolostor szent közösségében vagy a remeteség magányában megélik.¹¹

Nyugaton is gyakorlat volt a monasztikus élet az első századoktól kezdve, és sokféle formát öltött mind a coenobiumokban, mind a remeteségekben. Mai, elsősorban Szent Benedek által ihletett formájában a nyugati monachizmus sok férfi és nő öröksége, akik elfordultak a világi élettől, Istent keresték, és neki áldozták magukat azáltal, hogy „Krisztus szeretetének semmit sem helyeztek elébe”.¹² A mai monasztikus szerzetesek is azon fáradoznak, hogy *összhangot teremtsenek belső életük és a munkájuk között* azáltal, hogy az evangélium szerint törekszenek megváltoztatni szokásaikat, engedelmesek, állhatatosak, buzgó odaadással elmélkednek az igéről (*lectio divina*), s részt vesznek a liturgiában és az imádságban. A monostorok az egyház és a világ szívében voltak és vannak ma is, a kommunió beszédes jelei, kívánatos tartózkodási helyek azok számára, akik Istent és a lélek igazságait keresik, a hit iskolái, valamint a tudomány, a párbeszéd és az emberi kultúra műhelyei az egyházi élet gyarapítására és a földi város építésére is, mindaddig, amíg a mennyei város fel nem ragyog.

A szüzek rendje, a remeték és az özvegyek

7. Örömet és reményt fakaszt látnunk, hogy ma újjáéled a *szüzek ősi rendje*, melyről a keresztény közösségek az apostoli időktől kezdve tanúskodnak.¹³ A megszentelés által, melyet a megyéspüspök végez, különleges kapcsolatba lépnek az egyházzal, melynek szolgálatára odaadják magukat akkor is, ha továbbra is a világban maradnak. Akár egyedül, akár közösségben élnek, *páratlan eszkatologikus képmásai ők az égi menyasszonynak és az eljövendő életnek*, melyben az egyház a maga teljességében fogja élni szeretetét Jegyese, Krisztus iránt.

A remeteként élő férfiak és nők – akár régi szerzethez vagy új intézményekhez tartoznak, akár közvetlenül a megyéspüspök joghatósága alatt állnak –, a világtól való belső és külső elkülönülésük által bizonyítják a jelen valóság mulandó voltát, s böjtölésük és bűnbánatuk által megmutatják, hogy nemcsak kenyérrel él az ember, hanem Isten igéjével is (vö. Mt 4,4). Egy ilyen „pusztában” folyó élet kihívás a hozzájuk hasonlóknak és az egész egyházi közösség felé, hogy *soha ne tévesszük szem elől a legfőbb hivatást*, tudniillik, hogy mindig az Úrral legyünk.

Az *özvegy asszonyok* apostoli kortól ismert megszentelése (vö. 1Tim 5,5.9-10; 1Kor 7,8) újra gyakorlat, s ennek megfelelően az özvegy férfiaké is.¹⁴ Az örökös tisztasági

¹¹ Vö. 5/b. javaslat.

¹² Vö. Regula 4, 21; 72, 11.

¹³ Vö. 12. javaslat.

¹⁴ Vö. Keleti Kódex, 570. kán.

fogadalommal ezek a személyek Isten országának jeleként megszentelik állapotukat, hogy az imádságra és az egyház szolgálatára áldozzák magukat.

A teljesen szemlélődő intézmények

8. Azok a férfi és női intézmények, amelyek kizárólagosan szemlélődő életet folytatnak, az egyház számára öröm és mennyei kegyelmek forrásai. Ezen intézmények tagjai életükkel és küldetésükkel Krisztust utánozzák, aki felment a hegyre, hogy imádkozzék; tanúságot tesznek Isten történelem feletti uralmáról, és elővételezik az eljövendő dicsőséget.

A magányban és a csendben egész életüket és tevékenységüket Isten szemlélésére fordítják Isten igéjének hallgatása, a liturgia ünneplése, a személyes aszkézis és imádság, az önmegtagadások és a testvéri szeretetközösség által. Így az egyházi közösség előtt egyedülálló tanúságot tesznek az egyház Ura iránti szeretetéről, és titokzatos apostoli termékenységgel járulnak hozzá Isten népének növekedéséhez.¹⁵

Ezért jogos az óhaj, hogy a szemlélődő élet különböző formái – mint az evangéliumba gyökerezés kifejeződései – *jobban terjedjenek a fiatal egyházakban, főleg a világnak azon részein, ahol más vallások vannak többségben.* Ez lehetővé teszi majd a tanúságtételt a keresztyén aszkézis és misztikus tanítás hagyományának erejéről, és segíteni fogja a vallások közti párbeszédet is.¹⁶

Az apostolkodó szerzetesi élet

9. Nyugaton a századok folyamán a szerzetesi élet sok más formája is felvirágozott, melyekben férfiak és nők megszámlálhatatlan sokasága lemondva a világról, az evangéliumi tanácsok nyilvános vállalásával Istennek adta át magát – egy sajátos karizmának megfelelően és a közös élet valamely állandó formájában¹⁷ – *Isten népe sokféle apostoli szolgálatára.* Ilyenek például a szabályozott kanonokok különféle családjai, a koldulórendek, a szabályozott klerikusok, s általában azok a férfi és női szerzetesi kongregációk, melyek apostolkodással, missziós tevékenységgel és a keresztyén szeretet sokféle formájával foglalkoznak.

Csodálatosan sokszínű a tanúságtétel, melyben azok az ajándékok tükröződnek, melyeket Isten a rendalapítóknak adott, s ők, mert engedelmeskedtek a Szentlélek indításának, értelmezni tudták az idők jeleit, és megvilágosult lélekkel válaszolni tudtak az újra meg újra jelentkező kihívásokra. Példájuk nyomán sokan mások is próbálták szóval és tettel megvalósítani életükben az evangéliumot, hogy Jézus eleven jelenlétét – aki a szó legszorosabb értelmében az Atya megszenteltje és apostola – ismét megmutassák a maguk korának. A szerzeteseknek és szerzetesnőknek mindig és mindenütt Krisztust, az Urat kell példaképüknek tekinteniük azáltal, hogy imádsággal ápolják magukban az ő érzületét (vö. Fil 2,5–11), hogy egész életüket apostoli lelkület hassa át, és minden apostoli tevékenységük telve legyen szemlélődéssel.¹⁸

¹⁵ Vö. PC 7; AG 40.

¹⁶ Vö. 6. javaslat.

¹⁷ Vö. 4. javaslat.

¹⁸ Vö. 7. javaslat.

A világi intézmények

10. A Szentlélek, a különféle ajándékok csodálatos mestere, napjainkban *a megszentelt élet új formáit hívta létre*, mintha a gondviselés tervének megfelelően eleget akarna tenni az új követelményeknek, melyekkel az egyház ma küldetése teljesítése közben a világban találkozik.

Világi intézményeken elsősorban azokat értjük, melyeknek tagjai *Istennek szenteltségüket a világban élve* az evangéliumi tanácsok vállalásával e világi struktúrák közepette akarják megélni, hogy ily módon a kulturális, gazdasági és politikai életben a bölcsesség kovásza és a kegyelem tanúi legyenek. A világi állapot és a szerzetesi megszenteltség rájuk jellemző összekapcsolásával akarják *bevinni a társadalmi életbe Krisztus országának új erőit*, hogy a boldogságok erejével belülről alakítsák át a földkerekséget. Így, miközben a teljes Istenhez tartozás egészen szabaddá teszi őket Isten szolgálatára, törekvésük a mindennapos környezetben a Lélek hatására hozzájárul ahhoz, hogy a világi dolgokat evangéliumi lelkület hassa át. A világi intézmények ezáltal sajátos karizmáiknak megfelelően hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyház kifejezetten jelen tudjon lenni a társadalomban.¹⁹

A klerikus világi intézmények – melyekben papok egyházmegyei presbitériumhoz tartoznak akkor is, ha némelyikük saját intézményükbe tartozását jogilag elismerték – egy sajátos karizmának megfelelően Krisztusnak szentelik magukat az evangéliumi tanácsok vállalásával. Az őket befogadó intézmény lelki gazdagságában nagy segítséget találhatnak ahhoz, hogy papságukat sajátos lelkiséggel éljék, s az apostoli közösség és a nagylelkűség serkentői legyenek a paptestvérek között.

Az apostoli élet társaságai

11. Külön említést érdemelnek továbbá *az apostoli élet társaságainak* férfi és női változatai, azaz azok az életközösséget alkotó társaságok, melyek sajátos módon szolgálnak egy különleges apostoli vagy missziós célt. Sok ilyen társaság tagjai az egyház által hivatalosan elismert fogadalmat tesznek kifejezetten az evangéliumi tanácsokra. De megszenteltségük sajátos volta ebben az esetben is megkülönbözteti őket a szerzetesrendektől és a világi intézményektől. Meg kell őrizni és támogatni kell ezen életforma sajátosságát, mely a legutóbbi évszázadokban főként a felebaráti szeretet területén és a misszionálásban az apostolkodás és az életszentség oly sok gyümölcsét hozta.²⁰

A megszentelt élet új formái

12. Az egyház örök fiatalsága ma is megmutatkozik: a II. Vatikáni Zsinat utáni évtizedekben *a megszentelt élet új és megújított formái* jelentek meg. Sok esetben olyan intézményekről van szó, melyek ugyan hasonlóak a már meglévőkhöz, de új lelkiségi és apostoli kezdeményezésekből születtek. Életképességüket az egyházi tekintélynek kell megvizsgálnia, melynek feladata, hogy bizonyítsa a célkitűzés hitelességét, és elkerülje a nagyon hasonló intézmények szaporodását, ami a szétaprózódás vesze-

¹⁹ Vö. 11. javaslat.

²⁰ Vö. 14. javaslat.

delmével jár. Más esetekben korábban nem létezett, eredeti kezdeményezésekről van szó, melyek keresik identitásukat az egyházban, és várják a hivatalos elismerést a Szentszéktől, melyre egyedül tartozik a végső döntés.²¹

A megszentelt élet ezen új, a korábbiakhoz járuló formái bizonyítják azt az állandó vonzást, melyet az Úr iránti teljes odaadás, az apostoli közösség eszménye és az alapítói karizmák a mai nemzedékre is gyakorolnak, s egyidejűleg jelzik a Szentlélek ajándékainak egymást kiegészítő voltát.

A Lélek nem mond ellent önmagának az újdonságokban! Ezt bizonyítja az a tény, hogy a megszentelt élet új formái nem szorítják ki a korábbiakat. E sokféleség közepette a meghívás azonossága biztosítja az alapvető egységet, tudniillik a tökéletes szeretetre, a szűz, szegény és engedelmes Jézus követésére való törekvést. E meghívás a megszentelt élet minden új formájára ugyanúgy érvényes, mint a korábbiakra.

A jelen apostoli buzdítás célja

13. Összegyűjtven a szinódusi munka gyümölcseit, jelen apostoli buzdítással az egész egyházhoz fordulok, hogy ne csak a megszentelt személyeknek, hanem lelkipásztoroknak és hívőknek is átnyújtsam *egy tettekre serkentő megbeszélés gyümölcseit*, mely felett a Szentlélek az igazság és a szeretet ajándékával folyamatosan virrasztott.

A megújulás jelen évei a megszentelt életnek – mint általában a többi egyházi életformának is – nehéz és fáradságos időszaka volt. Ezen időszak telve volt reményekkel, valamint az evangéliumi tanácsok vállalását a mai állapothoz igazító újítási kísérletekkel és javaslatokkal. Ugyanakkor nem hiányoztak a feszültségek és a nehézségek sem, s olykor nemes kezdeményezéseket nem mindig pozitív eredmények koronáztak.

A nehézségeknek azonban nem kell elkedvetlenedéshez vezetniük. Inkább mindig új buzgósággal kell kezdeményezni, az egyháznak ugyanis szüksége van a megújított és megerősödött megszentelt élet lelki és apostoli együttműködésére. E szinódus utáni buzdításban ugyanazzal a lelkülettel fordulok a szerzetesi közösségekhez és magukhoz a megszentelt személyekhez, mint amely a jeruzsálemi apostoli zsinat antiochiai keresztényeknek küldött levelét áthatotta; remélem, megismétlődik az, ami akkor történt: „A testvérek elolvasták a levelet, és örültek a bátorításnak.” (ApCsel 15,31) De nemcsak ebben reménykedem, hanem abban is, hogy Isten egész népének örömét növelni tudom azáltal, hogy jobban megismervén a megszentelt életet, tudatosabban ad hálát a mindenható Istennek e nagy ajándékért.

A szinódusi atyák felé nyitott szívvel használok fel a gyűlések folyamán – melyek mindegyikén jelen kívántam lenni – intenzív munkában napfényre került értékes ismereteket. Az elmúlt időben gondoskodtam arról, hogy Isten egész népének rendszeres katekézist tartsak a megszentelt életről az egyházban. Újra előadtam a II. Vatikáni Zsinat szövegeiben lévő tanítást, hiszen a zsinat nagyszerű kiindulási pont volt az azt követő tanfejlődés és a heteken át intenzíven dolgozó szinódus számára egyaránt.²²

²¹ Vö. CIC 605. kán.; Keleti Kódex, 571. kán.; 13. javaslat.

²² Vö. 3., 4., 6–8., 10., 13., 28–29., 30., 35., 48. javaslat.

Bízom abban, hogy az egyház fiai és leányai – különösen a megszentelt személyek – szívesen fogadják buzdításomat, s kívánom, hogy gondolják tovább a felvetett témákat, hogy a megszentelt élet a megszenteltség, a kommunió és a küldetés hármas dimenziójában elmélyülhessen, s hogy a megszentelt személyek tökéletes összhangban az egyházzal és a tanítóhivatallal indítást nyerjenek a sürgető kihívások lelki és apostoli fogadására.

I. FEJEZET A SZENTHÁROMSÁG MEGVALLÁSA

A megszentelt élet krisztológiai és szentháromságos forrásainál

A színeváltozásban megdicsőült Krisztus képe

14. A megszentelt élet alapját az evangéliumban abban a különleges kapcsolatban kell keresnünk, mely Jézust földi élete folyamán tanítványaival összekötötte. Ő ugyanis nem csupán arra hívta meg őket, hogy fogadják be életükbe Isten országát, hanem arra is, hogy életüket állítsák ennek az országnak a szolgálatába, s ezért hagyjanak el mindent, és szorosán kövessék az ő *életformáját*.

Egy ilyen „Krisztus-formájú” élet, melyet a történelem folyamán oly sok megkeresztelt ember élt, csak egy különleges meghívásnak és a Lélek sajátos ajándékának erejéből lehetséges. Ebben az életformában ugyanis a keresztségi megszenteltség Krisztus-követésében radikális válasszá alakul az evangéliumi tanácsok vállalásával, melyek közül az első és a lényeges a mennyek országáért vállalt tisztaság szent kötelemé.²³ E különleges „Krisztus-követésnek” – mely mindig az Atya kezdeményezéséből születik – lényegileg krisztológiai és pneumatológiai jellege van, amennyiben egész különleges módon fejezi ki a keresztény élet *szentháromságos* jellegét, elővételezve annak – az egész egyház által óhajtott – *esztatológikus* megvalósulását.²⁴

Krisztusnak sok szavát és cselekedetét őrizi az evangélium, melyek e különleges meghívás értelmét megvilágítják. A meghívás lényeges vonásainak együttlátásához igen nagy segítséget nyújt, ha tekintetünket Krisztus ragyogó arcára fordítjuk a színeváltozás misztériumában. E „képről” beszél az egész ókori lelkiségi hagyomány, amikor összekapcsolja a szemlélődő életet Jézus imádságával a „hegyen”.²⁵ Bizonyos értelemben a megszentelt élet „aktív” dimenziója is visszavezethető e hagyományra, mert a színeváltozás nem csupán Krisztus dicsőségének feltárása, hanem előkészület is a kereszthordozásra. A történet magában foglalja a „felmenetelt a hegyre” és a „le-

²³ Vö. 3/a-b javaslat.

²⁴ Vö. 3/c javaslat.

²⁵ Vö. PL 49: 827. (Cassianus: *Conlat.* 10,6: „Visszavonult a hegyre egyedül imádkozni, arra tanítván minket visszavonulásának példájával..., hogy mi is ugyanígy vonuljunk vissza.”); PL 22, 582. (Szent Jeromos: *Epistula ad Paulinum*, 58, 4, 2: „Keress Krisztust a magányban, és imádkozzál egyedül a hegyen Jézussal.”); PL 184, 310. (Saint Thierry-i Vilmos: *Ad fratres de Monte Dei*: „[A magányt] maga az Úr nagyon szerette, tanítványai az ő jelenlétében megkívánták: amikor látták színeváltozásának dicsőségét, azok, akik vele voltak a szent hegyen, Péter... úgy látta, hogy jó nekik mindig ott lenni.”)

jövetelt a hegyről”: a Mester választott tanítványait egy pillanatra körülveszi a szent-háromságos élet ragyogása és a szentek közössége, szinte elragadtatnak az örökkévalóságba, de azonnal visszazökkennek a mindennapi valóságba, melyben nem látnak mást, csak magát „Jézust” az emberi természet alázatosságában, s parancsot kapnak, hogy térjenek vissza a völgybe, hogy vele együtt fáradozzanak Isten tervéért, és bátran vágjanak neki a keresztútnak.

„És elváltozott a szemük láttára”

15. *„Hat nap múlva Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és a testvérét, Jánost, s felment külön velük egy magas hegyre. Ott elváltozott előttük, arca ragyogott, mint a nap, ruhája pedig olyan fehér lett, hogy vakított, mint a fény. Egyszerre megjelent nekik Mózes és Illés, és beszélgettek Jézussal.*

Péter erre így szólt Jézushoz:

Uram, jó itt nekünk! Ha akarod, csinállok ide három sátrat: egyet neked, egyet Mózesnek, egyet pedig Illésnek.

Amíg beszélt, hirtelen fényes felhő borult rájuk, s a felhőből szózat hallatszott:

Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik, őt hallgassátok!

Ennek hallatára a tanítványok arcra borultak és igen megrémültek.

Jézus odalépett hozzájuk és megérintette őket:

Keljetek fel, ne féljete!

Amikor tekintetüket felemelték, nem láttak senkit, csak egyedül Jézust.

A hegyről lefelé jövet Jézus rájuk parancsolt:

Ne szóljatok a látomásról senkinek, amíg az Emberfia fel nem támad a halálból.”

(Mt 17,1–9)

A színeváltozás döntő pillanat Jézus küldetésében. Kinyilatkoztatás történik ugyanis benne, mely a tanítványok szívében megszilárdítja a hitet, előkészíti őket a kereszt tragédiájára, és elővételezi a feltámadás dicsőségét. E misztériumot az egyház – az Urával való eszkatologikus találkozás felé zarándokló nép – mindig újra átéli. Mint a három kiválasztott apostol, úgy szemléli az egyház Krisztus megdicsőült arcát, hogy megerősödjék a hitben, s a kereszten elváltozott arcának gyengeségétől meg ne botránkozzék. Mindkét esetben a menyasszony áll a vőlegény előtt, részesedik annak misztériumában, és körülragyogja fényessége.

Ez a fényesség az egyház minden fiát és leányát megvilágosítja, akik valamennyien egyformán arra kaptak meghívást, hogy Krisztust kövessék, azaz életük végső értelmét benne lássák, és elmondhassák az apostollal: „Nekem az élet Krisztus!” (Fil 1,21) Sajátosan tapasztalják meg azonban a megtestesült Igéből kisugárzó fényt azok, akik a megszentelt életre hivatottak. Az evangéliumi tanácsok vállalása ugyanis arra rendeli őket, hogy jellé és próféciává váljanak a testvérek és nővérek közössége és a világ számára egyaránt. Ezért Péter lelkes szavainak: „Uram, jó itt nekünk!” (Mt 17,4) különös visszhangot kell kelteniük bennük. E szavak az egész keresztény élet Krisztus-központú feszültségét fejezik ki, ugyanakkor sajátos erővel jelzik azt a teljességigényt, amit a megszentelt életre szóló meghívás mély dinamizmusa jelent: „Jó veled lennünk, odaadni magunkat neked, hogy életünk kizárólagos központja légy!” Aki megkapta a Krisztussal való eme különleges szeretetközösség kegyelmét, úgy érzi, elragadta az Úr ragyogása: aki „ékesebb az emberek fiainál” (Zsolt 45,3), s akinek nincsen párja.

„Ez az én szeretett Fiam: őt hallgassátok!”

16. A három elragadtatott tanítványhoz szól az Atya felszólítása, hogy Krisztust hallgassák, belé vessék minden bizalmukat, s őt tegyék életük középpontjává. Az égből jövő szóban új mélységet nyer az a meghívás, mellyel nyilvános működésének kezdetén maga Jézus hívta őket a követésre azért, hogy kiszakította a mindennapi életből, és maga mellé vette őket. A belső elkötelezettség e különös kegyelméből bontakozik ki a szerzetesi életben az evangéliumi tanácsok vállalásával a teljes önátadás lehetősége és igénye. Ez nem pusztán lemondás, hanem *elsősorban a Krisztus-misztérium egyházban megélt különleges elfogadása*.

A keresztény élet egységes egészében a különböző meghívások Krisztus egyetlen fényességének mintegy a sugarai, mely fényesség „az egyház arcán tükröződik”.²⁶ A *világi Krisztus-hívők* meghívásuk világi jellege alapján elsősorban úgy tükrözik a megtestesült Ige misztériumát, mint a világ alfáját és ómegáját, minden teremtmény értékének alapját és mértékét. A *szent hivatal birtokosai* élő képmásai Krisztusnak, a Főnek és Pásztornak, aki a „már és még nem” idejében dicsőséges eljövételének várásában vezeti népét. A *megszentelt életre* az a feladat bízott, hogy Isten emberré lett Fiát úgy mutassa be, mint *eszkatologikus célt, aki felé minden törekszik*, ragyogást, mely előtt elhalványul minden más fényesség, végtelen szépséget, aki egyedül képes egészen betölteni az emberi szívet. A megszentelt életben tehát nemcsak arról van szó, hogy Krisztust egész szívből kell követni, „jobban kell szeretni, mint apát anyát és gyermeket” (vö. Mt 10,37), amint ez minden tanítványnak kötelessége, hanem mindezt *az egész egzisztencia Krisztushoz „hasonlóvá” tevő odaadásával* egy mindent átfogó feszültségben kell tenni, mely az időben lehetséges mértékben és a különböző karizmáknak megfelelően elővételezi az eszkatologikus tökéletességet.

A megszentelt személy ugyanis az evangéliumi tanácsok vállalásával nemcsak élete értelmét találja meg Krisztusban, hanem lehetőségei szerint azért is fáradozik, hogy kövesse „azt az életformát, melyet Isten Fia vállalt magára, amikor a világba lépett”.²⁷ A *szüzesség* vállalásával magáévá teszi Krisztus szüzi szeretetét, és megvallja őt a világ előtt, mint az egyszülött Fiút, aki egy az Atyával (vö. Jn 10,30; 14,11); *szegénységének* követésével megvallja őt, mint Fiút, aki mindent az Atyától kap, és a szeretetben mindent visszaad neki (vö. Jn 17,7.10); a Fiú gyermeki *engedelmességének* misztériuma iránti elkötelezettséggel feláldozva a saját szabadságát megvallja őt mint a végtelenül szeretettet és szeretőt, azt, aki egyedül az Atya akaratának teljesítésében lelte kedvét (vö. Jn 4,34), akivel tökéletes egységben van, és akitől mindenben függ.

A Krisztus misztériumához való „hasonulással” a megszentelt élet különleges módon valósítja meg *a Szentháromságnak azt a megvallását*, mely az egész keresztény életet meghatározza, amennyiben csodálattal eltelve elismeri az Atya, a Fiú és a Szentlélek Isten magasztos szépségét, és örömmel tesz tanúságot az emberekhez való jóságos lehajlásáról.

²⁶ LG 1.

²⁷ LG 44.

I. A SZENTHÁROMSÁG DICSŐSÉGÉRE

Az Atyától az Atyához: Isten kezdeményezése

17. „Ez az én szeretett Fiam, őt hallgassátok!” (Mt 17,5) A megszentelt személyek számára az Úr Jézus dicsőségének szemlélése a színeváltozásban elsősorban az Atyát, minden jó teremtőjét és ajándékozóját tárja fel, aki teremtményét különleges szeretettel és egy sajátos küldetésre való tekintettel vonzza magához (vö. Jn 6,44). Amikor a meghívott személy ezt a belső vonzástól kísért szólítást követi, őt a maga kizárólagos szolgálatára hívó Isten szeretetére hagyatkozik, s teljesen neki és üdvözítő tervének adja át magát (vö. 1Kor 7,32–34).

Ebben áll a megszentelt életre szóló meghívás lényege: teljesen az Atya kezdeményezése (vö. Jn 15,16), mely a választottaktól választ vár.²⁸ Isten ezen ingyenes szeretetének megtapasztalása oly mélységes és erős, hogy az érintett személy úgy érzi, életének feltétlen odaadásával kell válaszolnia, úgy, hogy mindent, jelent és jövőt egyaránt az ő kezébe ajánl. Ezen az alapon lehet a megszentelt személyek identitását – Aquinói Szent Tamás felfogása szerint – tökéletes odaadásuk felől megérteni, mely odaadás a szó szoros értelmében vett önfeláldozáshoz hasonlítható.²⁹

A Fiú által: Krisztus nyomában járva

18. A Fiú, az Atyához vezető út (vö. Jn 14,6) mindazokat, akiket az Atya neki adott (vö. Jn 17,9), követésre hívja, mely meghatározza létüket. Egyesektől azonban – nevezetesen a megszentelt személyektől – teljes elkötelezettséget kíván, ami azzal jár, hogy mindent elhagynak (vö. Mt 19,27), hogy bensőséges kapcsolatban éljenek vele,³⁰ és kövessék őt, bárhova megy (vö. Jel 14,4).

Jézus arcán (vö. Mk 10,21) – aki „a láthatatlan Isten képmása” (Kol 1,15), az Atya dicsőségének ragyogása (vö. Zsid 1,3) – örök és mérhetetlenül nagy, az ő létében gyökerező szeretet mélysége szemlélhető.³¹ Aki engedi, hogy ez a szeretet megragadjon, annak mindent el kell hagynia, és követnie kell Jézust (vö. Mk 1,16–20; 2,14; 10,21.28). Mint Pál, ő is minden mást „veszteségnek tart, mert Jézus Krisztus ismerete felülmúl mindent”, és vele összevetve mindent „szemétnek” tart, „hogy Krisztust megnyerje” (Fil 3,8). Arra vágyódik, hogy érzületének és életformájának elsajátításával elmerüljön benne. A mindent elhagyás és az Úr követése (vö. Lk 18,28) minden kor minden meghívottjára érvényes program.

Az evangéliumi tanácsok, melyek révén Krisztus egyeseket arra hív, hogy osztozzanak szűzi, szegény és engedelmes életében, azokban, akik ezt elfogadják, feltételezi és megmutatja a kifejezett kívánságot a tökéletes azonosulásra övele. „Engedelmeségben, tulajdon nélkül és tisztaságban élve”³² a megszentelt személyek megvallják, hogy Jézus a mintakép, akiben minden erény beteljesedett. Az ő tiszta, szegény és

²⁸ Enchiridion Vaticanum 9, 184. (A Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának instrukciója: *A szerzeteséletéről szóló egyházi tanítás lényegi elemei*, 5.; 1983. május 31.)

²⁹ Vö. STh II-II, q. 186, a. 1.

³⁰ Vö. 16. javaslat.

³¹Vö. II. János Pál: *Redemptionis donum* apostoli buzdítás, 3.

³² Assisi Szent Ferenc: *Regula bullata*, I, 1.

engedelmes élete úgy jelenik meg, mint az evangélium legradikálisabb megvalósítása a földön, *isteni* életforma, mert az Istenember, az egyszülött Fiú vállalta magára, mint az Atyával és a Szentlélekkel való kapcsolatának kifejezését. Ezen az alapon beszélt a keresztény hagyomány mindig is *a megszentelt élet gyakorlati kiválóságáról*.

Emiatt vitathatatlan, hogy az evangéliumi tanácsok gyakorlása különösen mély és termékeny részesedés *Krisztus küldetésében* is, az első tanítvány, a Názáreti Mária példája szerint, aki elfogadta, hogy teljes önátadásával Isten üdvözítő tervének szolgálatába álljon. Minden küldetés ugyanazzal a magatartással kezdődik, amit Mária az angyali üdvözléskor fejezett ki: „Íme, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.” (Lk 1,38)

A Lélekben: a Szentlélektől megszentelve

19. „Fényes felhő árnyékolta be őket” (Mt 17,5). A színeváltozás egyik jelentős lelkiségi értelmezése e felhőben a Szentlélek képét látja.³³

Mint az egész keresztény lét, a megszentelt életre szóló meghívás is szoros kapcsolatban áll a Szentlélek működésével. Az évezredek folyamán a Szentlélek tesz egyre újabb embereket fogékonyra arra, hogy egy ilyen elkötelező döntés megragadó voltát felfogják. Az ő hatása alatt bizonyos értelemben újra átéli Jeremiás próféta élményét: „Rászedtél, Uram, és én hagytam, hogy rászedessem.” (20,7) A Szentlélek az, aki felébreszti a tökéletes válasz vágyát; ő irányítja e vágy növekedését, érlelve a pozitív választ és támogatva hűséges megvalósítását; ő alakítja a meghívottak lelkét, amikor a tiszta, szegény és engedelmes Krisztushoz hasonlóvá formálja, és ösztönzi, hogy elsajátítsa az ő küldetését. Miközben engedik, hogy a Szentlélek állandóan a tisztulás útján vezesse őket, egyre inkább *Krisztus-formájú személyekké*, a feltámadott Úr különleges jelenlétének folytatásává válnak a történelemben.

Az egyházatyák találó intuícióval *filokáliának*, azaz az *isteni szépség iránti szeretetnek* nevezték ezt a lelki utat. E szépség az isteni jóság kisugárzása. Akit a Szentlélek hatalma fokozatosan elvezet a tökéletes Krisztus-hasonlóságra, az az elérhetetlen fényesség egy sugarát tükrözi, és földi zarándokútján eljut a fényesség kiapadhatatlan Forrásához. Így a megszentelt élet az egyháznak mint menyasszonynak különlegesen mély kifejeződése, aki a Lélektől vezetve tükrözi magában a Vőlegény lényeges vonásait, hogy „dicsőségesen, szeplő, ránc és minden egyéb hiba nélkül, szentül és szeplőtelenül” (Ef 5,27) jelenjék meg előtte.

Azokkal szemben, akiket az Atya arra hívott, hogy vonuljanak vissza az emberi történelemtől, ugyanez a Lélek másokat – életállapotuknak megfelelően – a testvérek és nővérek szolgálatába állít és vezet, hogy az egyház és a világ szükségleteinek megfelelően a különböző intézmények sajátos karizmáival hajtsák végre feladatukat. Ez a magyarázata annak, hogy a megszentelt életnek oly sok fajtája van, s ezáltal az egyház „gyermekeinek változatos kegyelmi ajándékaival úgy jelenik meg, mint a vőlegényének felékesített menyasszony” (vö. Jel 21,2),³⁴ s minden eszköznek birtokában van, hogy küldetését a világban teljesíthesse.

³³ STh III, 45, a. 4 ad 2. („Az egész Szentháromság megjelent: az Atya a hangban, a Fiú az emberben, a Szentlélek a fényes felhőben.”)

³⁴ PC 1.

Az evangéliumi tanácsok a Szentháromság ajándékai

20. Az evangéliumi tanácsok tehát mindenekelőtt *kegyelmi ajándékok a legszentebb Szentháromság részéről*. A megszentelt élet annak hirdetése, amit az Atya a Fiú által a Szentlélekben szeretetével, jóságával és szépségével véghezvisz. A szerzetesi állapot ugyanis „rendkívüli módon mutatja be, hogy Isten országa minden földi dolog felett áll, és feltárja legfőbb követelményeit; mindenkinek megmutatja Krisztus királyi hatalmának nagyságát és az egyházban csodálatosan munkálkodó Szentlélek végtelen hatalmát.”³⁵

A megszentelt élet elsőrangú feladata, hogy *láthatóvá tegye* a csodákat, melyeket Isten a meghívott emberek törékeny természetében művel. Nem hallható szavakkal, hanem az átváltozott lét ékesszólásával tanúskodnak e csodákról. Az emberek álmélkodására azzal válaszolnak, hogy hirdetik a kegyelem csodáit, melyeket az Úr azokban művel, akik szeretik őt. Amilyen mértékben egy megszentelt személy engedi magát a Szentlélektől a tökéletesség magasságába vezetni, oly mértékben kiálthatja: „Látom kegyelmed szépségét, és elmerülök fényességében; álmélkodva szemlélem ezt az elmúlhatatlan ragyogást; elhagytam magam, miközben magamról gondolkodom: mi voltam és mivé lettem. Csodák csodája! Összeszedett vagyok, szent megbecsülés, tisztelet és félelem fog el önmagammal szemben, mintha előtted állnék, és nem tudom, mit kellene tennem, mert reszketek a félelemtől; nem tudom, hová legyek, hová kell fordulnom, hová tegyem tagjaimat, melyek a tied; mire használjam, mit tegyek velük, ezekkel a meglepő isteni csodákkal.”³⁶ Így a megszentelt élet egy lesz azon nyomok között, melyeket a Szentháromság a történelemben maga után hagy, hogy az emberek az isteni szépség elragadó erejét és az utána való vágyat észlelni tudják.

A Szentháromság életének tükröződése az evangéliumi tanácsokban

21. Az evangéliumi tanácsok mélyebb értelme akkor tárul fel, amikor kapcsolatba kerülnek a szent és megszentelő Szentháromsággal. A szeretetet fejezik ki ugyanis, amellyel a Fiú a Szentlélek egységében szereti az Atyát. Vállalásukkal a megszentelt személy különleges intenzitással éli az egész keresztény életet meghatározó szentháromságos és krisztológiai jelleget.

A cölebsz férfiak és a szüzek *tisztasága* mint az Isten iránti *osztatlan* önátadás megvallása (vö. 1Kor 7,32–34) annak a *határtalan szeretetnek* a visszfénye, mely a három isteni személyt a szentháromságos élet titokzatos mélységében összeköti; annak a szeretetnek, melyről a megtestesült Ige élete feláldozásáig tanúskodott; annak a szeretetnek, melyet a Szentlélek „kiárasztott szívünkbe” (Róm 5,5), és az Isten és a felebarát iránti teljes szeretet válaszára késztet.

A *szegénység* vallja, hogy Isten az ember egyetlen igaz gazdagsága. Amikor Krisztus példája szerint élnek, aki „jóllehet gazdag volt, szegénnyé lett” (2Kor 8,9), a szegénység annak a teljes *önátadásnak* kifejeződése, amelyet a három isteni személy

³⁵ LG 44.

³⁶ SCh 156, 178. (Simeon, az új Teológus: *Himnuszok*, 11, 19–27.)

egymás iránt tanúsít; ajándék, mely kiárad a teremtésre, és teljesen az Ige megtestesülésében és megváltó halálában mutatkozik meg.

Az *engedelmesség*, amelyet Krisztus követésével gyakorolnak, akinek eledele volt, hogy megtegye az Atya akaratát (vö. Jn 4,34), megmutatja egy felelősségteljes és kölcsönös bizalomra épülő *gyermeki és nem rabszolgai szolgálat* felszabadító szépségét, ami a három isteni személy szeretetteljes *kölcsönösségének* tükröződése a történelemben.

A megszentelt élet ezért arra hivatott, hogy az evangéliumi tanácsok ajándékát szentháromságos dimenzióban egyre figyelmesebb és erősebb szeretettel mélyítse el: szeretetben *Krisztus iránt*, aki bensőséges kapcsolatra hív; a *Szentlélek iránt*, aki felkészíti a lelket adományai fogadására; az *Atya iránt*, aki a megszentelt élet forrása és végső célja.³⁷ Így a megszentelt élet megvallja és kinyilvánítja a Szentháromságot, akinek misztériuma az egyház mintája, s a keresztény élet minden formájának ősforrása.

Épp a *testoéries élet*, melynek révén a megszentelt személyek arra törekszenek, hogy Krisztusban „egy szív és egy lélek” legyenek (ApCsel 4,32), beszédes hitvallás a Szentháromságról. Megvallja az *Atyát*, aki minden emberből egy családot akar alkotni; megvallja az *emberré lett Fiút*, aki a megváltottakat egységbe gyűjti össze, és példájával, imádságával, szavaival s mindenekelőtt halálával utat mutat a megosztott és szétszóródott emberiségnek a kiengesztelődés forrásához; megvallja a *Szentlelket* mint az egység elvét az egyházban, ahol ő szüntelenül lelki családokat és testvéri közösségeket hív életre.

Krisztushoz hasonlóan az Isten országának szentelve

22. A megszentelt élet a Szentlélek készítésére „kifejezettebben követi és az egyházban mindig láthatóvá teszi”³⁸ azt az életformát, amelyet Jézus, akit országáért az Atya megszentelt és a világba küldött, magára vállalt és az őt követő tanítványok számára meghatározott (vö. Mt 4,18–22; Mk 1,16–20; Lk 5,10–11; Jn 15,16). Jézus megszenteltsége világosságánál minden szentség forrásának, az Atyának kezdeményezésében fedezhetjük fel a megszentelt élet ősforrását. Ugyanis Jézus maga az, akit „Isten megszentelt a Szentlélekben és erőben” (ApCsel 10,38), „akit az Atya megszentelt, és a világba küldött” (Jn 10,36). A Fiú magához ölelve az atyai megszentelést, viszonzásul neki szenteli magát az emberekért (vö. Jn 17,19): tiszta, engedelmes és szegény élete az Atya tervével való gyermeki és tökéletes azonosulásának kifejeződése (vö. Jn 10,30; 14,11). Tökéletes önátadása földi élete minden mozzanatának a megszenteltség jelentését adja.

Ő, a *tökéletesen engedelmes*, aki nem azért szállt alá az égből, hogy a saját akaratát tegye, hanem annak akaratát, aki őt küldte (vö. Jn 6,38; Zsid 10,5.7). Egész életmódját és cselekvési stílusát az Atya kezébe helyezi (vö. Lk 2,49). Gyermeki engedelmességgel magára veszi a szolgai állapotot: „Kiüresítette magát, és olyan lett, mint egy rabszolga, [...] és engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig” (Fil 2,7–8). Az Atya iránti engedelmességben Krisztus – jóllehet elismeri és védelmezi a házastársi élet méltóságát és szentségét – szüzi életet él, és így feltárja a *szüzesség nagy érté-*

³⁷ L'Osservatore Romano, 1994. XI. 10. (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson, XI. 9-én.)

³⁸ LG 44.

két és titokzatos lelki termékenységét. Az Atya tervével való azonosulása nyilatkozik meg szegénységében is: „Ő, aki gazdag volt, értetek szegénnyé lett, hogy titeket szegénysége által gazdaggá tegyen” (2Kor 8,9). *Tökéletes szegénysége* mutatkozik meg abban, hogy mindenét az Atyának ajándékozza.

A megszentelt élet *élő emlékezés Jézus élet- és cselekvésmódjára*, arra, ahogyan a megtestesült Ige az Atya és a testvérek színe előtt viselkedett. A megszentelt élet ugyanis az Üdvözítő életének és tanításának eleven hagyománya.

II. A HÚSVÉT ÉS A BETELJESÉDÉS KÖZÖTT

A Tábor hegyétől a Kálváriáig

23. A dicsőségesen ragyogó színeváltozás előkészítette a Kálvária nem kevésbé dicsőséges tragédiáját. Péter, Jakab és János látják az Úr Jézust Mózes és Illés társaságában, akikkel – Lukács evangélista szerint – „élete végéről beszél, aminek Jeruzsálemben kell beteljesülnie” (9,31). A tanítványok szeme tehát Jézusra irányul, aki a keresztre gondol (vö. Lk 9,43–45). Ott fog véglegesen megnyilvánulni az Atya és minden ember iránti szűzi szeretete; ott éri el a teljes kiüresítést szegénysége; ott teljeseedik be engedelmissége az élet odaadásával.

A tanítványok, férfiak és nők, arra kapnak meghívást, hogy szemléljék a felmagasztalt Jézust a kereszten, ahol „a csendből kilépő Ige”³⁹ a maga hallgatásában és magányában prófétai módon állítja, hogy Isten abszolút módon minden teremtmény felett áll, testében legyőzi bűneinket, magához vonz minden férfit és nőt, és mindenkit megajándékoz a feltámadás új életével (vö. Jn 12,32; 19,34.37). A megfeszített Krisztus szemléléséből merít új erőt minden hivatás; belőle a Szentlélek ajándékozása által fakad minden ajándék, s főleg a megszentelt élet ajándéka.

Jézus anyja, Mária után János, a szeretett tanítvány – a tanú, aki Máriával együtt ott áll a keresztnél – kapja meg ezt a kegyelmi ajándékot (vö. Jn 19,26–27). A teljes önátadás döntése az isteni szeretet gyümölcse benne, mely körülveszi, felemeli őt és betölti szívét. Mária mellett János az első azon férfiak és nők megszámlálhatatlan sokaságában, akiket az egyház történetének kezdetétől a végéig megragad Isten szeretete, és érzik a hívást, hogy a feláldozott, de élő Bárányt kövessék, bárhova megy (vö. Jel 14,1–4).⁴⁰

A megszentelt élet húsvéti jellege

24. A megszentelt személy – a Szentlélek által a történelem folyamán támasztott különböző életformákban – annál közvetlenebbül és mélyebben tapasztalja meg a Szeretet-Isten valóságát, minél inkább ott van Krisztus keresztnél. Az, aki halálában annyira iszonyatosnak és csúfnak látszott, hogy az emberek eltakarták előle arcukat (vö. Iz 53,2–3), épp a kereszten nyilatkoztatja ki Isten szeretete szépségének és erejének teljességét. Szent Ágoston erről így énekel: „Szép az Isten, az Ige Istennél.

³⁹ Funk II, 237. (Antiochiai Szent Ignác: *A magnésziaiakhoz írt levél*, 8, 2.)

⁴⁰ Vö. 3. javaslat.

Szép az égben és szép a földön; szép az anyaméhben, szép a szülők kezében; szép a csodákban, szép az ostorcsapások alatt; szép, amikor az életre hív, szép, amikor nem fél a haláltól; szép, amikor leteszi az életét, és szép, amikor újra felveszi azt; szép a kereszten, szép a sírban, szép a mennyben. Értelmesen hallgassátok az éneket, és a test gyengesége el ne rejtse szemetek előtt szépségének ragyogását.”⁴¹

A szeretetnek ezt a szépségét tükrözi a megszentelt élet, mert a kereszt misztériumához való hűségével arról tanúskodik, hogy hisz az Atya, a Fiú és a Szentlélek szeretetében, és belőle él. Így elevenen tartja az egyházban annak tudatát, hogy *a kereszt Isten világra áradó szeretetének túláradása*, Krisztus üdvözítő jelenlétének nagyszerű jele. Különösen is érvényes ez a nehézségek és bajok közepette. A megszentelt személyek, akik gyakran nehéz helyzetekben, üldözések közepette is kitartanak egészen a vértanúságig, csodálatos bátorsággal nagy számban tanúsítják ezt. Az egyetlen szeretet iránti hűségük megmutatkozik és erősödik az elrejtett élet alázatában, a szenvedések vállalásában, hogy életük csendes áldozatával, teljes önátadással Isten szent akarata iránt, hűségesen erőik és a külső megbecsülés fogyatkozása közepette is „kiegészítsék azt, ami még hiányzik Krisztus szenvedéséből” (Kol 1,24). Az Isten iránti hűségből sarjad a felebarát iránti odaadás is, amit a megszentelt személyek áldozatként élnek meg azáltal, hogy szüntelenül imádkoznak a testvérekért, szolgálják a szegényeket és a betegeket, részt vesznek mások nehézségeinek viselésében, s az egyház gondjainak és szorongatásainak vállalásában.

Krisztus tanúi a világban

25. A húsvéti misztériumból ered a *missziós jelleg*, az egész egyházi élet egyik jellegzetes dimenziója, mely a megszentelt életben egész különlegesen valósul meg. Elmondhatjuk ugyanis – a szó szoros értelmében a pogányok között misszionáló intézmények karizmájától függetlenül –, hogy *a missziós, azaz a küldetésjelleg a megszentelt élet minden formájának lényegéhez tartozik*. Amilyen mértékben éli a megszentelt személy azt az életet, mely kizárólag az Atyának van szentelve (vö. Lk 2,49; Jn, 4,34), s melyet Krisztus magához ragadott (vö. Jn 15,16; Gal 1,15–16), és a Szentlélek lelkesít (vö. Lk 24,29; ApCsel 1,8; 2,4), annyira hatékonyan működik együtt az Úr Jézus küldetésével (vö. Jn 20,21), és vesz részt intenzíven a világ megújításában.

A megszentelt személyek első apostoli feladata önmagukra irányul, és azáltal teljesítik azt, hogy kitárják szívüket a Szentlélek működése előtt. Tanúságtételük az egész egyházat emlékezteti arra, hogy az első helyen az ingyenes istenszolgálat áll, melyet Krisztusnak a Szentlélek által szétosztott kegyelme tesz lehetővé. Hirdetik a világnak az Atyától eredő békét, a Fiú önátadását és a Szentlélek gyümölcsének örömet.

A megszentelt személyek elsősorban akkor válnak maguk is misszionáriussá, ha egyre inkább tudatosítják, hogy Isten kiválasztotta és meghívta őket, ezért teljesen neki kell élniük, s mindent, amijük csak van, önmagukat is fel kell áldozniuk, és meg kell szabadulniuk mindentől, ami akadályozza szeretetből fakadó válaszuk tökéletességét. Ily módon *Krisztus hiteles jelévé válhatnak a világban*. Életmódjuknak is ki kell fejeznie az eszményt, melynek követését vállalták, s Isten élő jeleivé és az evangélium

⁴¹ PL 36, 495. (Szent Ágoston: *Enarrationes in Psalmos*, 44, 3.)

ékesszóló – bár gyakran hallgató – hirdetésévé kell válniuk. Az egyháznak mindig, de különösen a mai, gyakran szekularizált, de a jelek nyelvére érzékeny kultúrákban törekednie kell arra, hogy *jelenléte a mindennapokban láthatóvá váljék*. Ebben az értelemben az egyház joggal vár jelentős szolgálatot a megszentelt személyektől, akik arra hivatottak, hogy minden helyzetben konkrét tanúságot tegyenek Krisztushoz tartozásukról.

Mivel a szerzetesi ruha a megszenteltség, a szegénység és egy meghatározott szerzetesi családhoz tartozás jele, a színódusi atyákkal együtt nyomatékosan ajánlom a szerzeteseknek, hogy a kornak és a helynek megfelelő szerzetesi habitust viseljenek.⁴² Ahol az apostolkodás megkívánja, viselhetnek a hagyománynak és saját intézményük szabályainak megfelelő, illendő polgári ruhát is, olyan jelvénnel, ami felismerhetővé teszi megszenteltségüket.

Azoknak az intézményeknek, amelyeknek eredetileg, illetve konstitúcióik szerint nincs saját szerzetesi ruhájuk, gondoskodniuk kell arról, hogy a tagjaik öltözködése egyszerűség és méltóság tekintetében megfelelően hivatásuk természetének.⁴³

A megszentelt élet eszkatologikus jellege

26. Mivel ma egyre sürgetőbbé válnak az apostolkodás gondjai, és a világi dolgok iránti elkötelezettség egyre inkább lefoglalja az embereket, különösen is fontos figyelmet fordítani *a megszentelt élet eszkatologikus jellegére*.

Mivel „ahol a kincsed, ott a szíved is” (Mt 6,21), Isten országának egyetlen kincse kiváltja a törekvést, a várakozást, az elkötelezettséget és a tanúságtételt. Az ősegyház különleges lelkesedéssel várta az Úr második eljövételét, de az egyház a későbbi századokban is ápolta a reményt: mindig felhívta a hívők figyelmét, hogy tekintsenek előre az üdvösségre, mely hamarosan meg fog nyilvánulni, hiszen „ez a látható világ elmúlik” (1Kor 7,31; vö. 1Pét 1,3–6).⁴⁴

Ebben a távlatban jobban érthetővé válik *a megszentelt élet azon szerepe*, hogy a végső idők jele legyen. Változatlan ugyanis a tanítás, amelyet az eljövendő ország elővételezéseként bemutat. A II. Vatikáni Zsinat feleleveníti ezt a tanítást, amikor azt mondja, hogy „a szerzetesség [...] a jövő felállítását és a mennyek országának dicsőségét hirdeti”.⁴⁵ Ez elsősorban *a szüzesség vállalásával* történik, melyet a hagyomány következetesen ama *végső világ elővételezésének* tekintett, mely már most jelen van, és az embert a maga teljességében átformálja.

Azokban az emberekben, akik életüket Krisztusnak adták át, élnie kell a vágy-nak, hogy találkozassanak vele, s végleg és örökké vele maradassanak. Innen az epedő várakozás, innen a törekvés, „hogy elmerüljenek a szeretet tüzében, mely bennük ég, és nem más, mint a Szentlélek maga”;⁴⁶ ez a várakozás és törekvés az

⁴² Vö. 25. javaslat; PC 17.

⁴³ Vö. 25. javaslat.

⁴⁴ Vö. LG 42.

⁴⁵ LG 44.

⁴⁶ Szentháromságról nevezett Boldog Erzsébet: *Le ciel dans la foi. Traité spirituel*, I, 14. (Oeuvres complètes, Paris, 1991, 106.)

ajándékoktól erősödik, melyeket az Úr szívesen ad azoknak, akik az odafönt valókat keresik (vö. Kol 3,1).

A megszentelt személy, aki kitart az Úr dolgaiban, nem feledi, hogy „itt nincs maradandó városunk” (Zsid 13,14), mert „a mi hazánk a mennyben van” (Fil 3,20). Az egy szükségeset keresi: „Isten országát és annak igazságát” (Mt 6,33), és szüntelenül imádkozik az Úr eljöveteleért.

Tevékeny várakozás: elkötelezettség és virrasztás

27. „Jöjj el, Úr Jézus!” (Jel 22,20) Ez a várakozás *nem tétlen*: bár az eljövendő ország felé irányul, munkává és misszióvá változik, hogy az evangéliumi boldogságok lelkiületének ébresztésével – mely az igazságosság, a béke, a szolidaritás és a megbocsátás társadalmi igényeit is támogatja – az ország már most megjelenhessék.

Ezt igazolja a megszentelt élet története, mely a világ javára is mindig bőséges gyümölcsöket termelt. A megszentelt személyek karizmáikkal a Szentlélek – hittel és keresztény reménnyel megvilágosított jövő felé mutató – jeleivé válnak. *A végső időkre irányultság küldetéssé változik* annak érdekében, hogy az ország itt és most egyre jobban jelenvalóvá lehessen. A „Jöjj el, Úr Jézus!” kéréshez csatlakozik egy másik, sürgető kérés: „Jöjjön el a te országod!” (Mt 6,10)

Aki virrasztva várja Krisztus ígéreteinek beteljesülését, képes arra, hogy reményt ébresszen a jövőt tekintve gyakran bizalmatlan és pesszimista testvéreiben is. Reménye Isten ígéletén alapul, melyet a kinyilatkoztatott Ige hordoz: az emberi történelem „az új ég és az új föld” (Jel 21,1) felé halad, ahol az Úr „letöröl majd a szemekről minden könnyet. Nem lesz többé sem halál, sem gyász, sem jajgatás, sem vesződség. Mert ami korábban volt, elmúlt” (Jel 21,4).

A megszentelt élet az isteni dicsőség e végső felragyogásának szolgálatában áll, amikor majd minden test meglátja Isten üdvösségét (vö. Lk 3,6; Iz 40,5). A keresztény Kelet ezt a dimenziót emeli ki, amikor a monasztikus szerzeteseket úgy tekinti, mint *Isten angyalait a földön*, akik hirdetik a világ megújulását Krisztusban. Nyugaton a monachizmus ünnepi megemlékezés és vigília: *megemlékezés* Isten csodálatos tetteiről, és a remény végső beteljesülését váró *virrasztás*. A monachizmus és a szemlélődő élet üzenete szüntelenül hangoztatja, hogy Isten elsőbbsége az emberi lét számára az élet értelmének és örömeinek teljessége, mert Isten magának teremtette az embert, és nyugtalan a szíve, amíg meg nem nyugszik őbenne.⁴⁷

Szűz Mária a megszenteltség és a Krisztus-követés példaképe

28. Szeplőtelen fogantatása pillanatától kezdve Mária a legtökéletesebben tükrözi az isteni szépséget. Az egyház így szólítja őt: „Egészen szép vagy!” „A Boldogságos Szűz Máriához fűződő kapcsolat – mely Krisztussal való kapcsolatából következően minden hívő sajátja – különösen is kifejeződik a szerzetesek életében. [...] A megszentelt élet minden intézménye meggyőződéssel vallja, hogy Mária jelenlétének

⁴⁷ Vö. PL 32, 661. (Szent Ágoston: *Confessiones*, I, 1.)

alapvető jelentősége van mind az egyes szerzetesek lelki élete, mind az egész közösség erőssége, egysége és fejlődése szempontjából.”⁴⁸

Mária ugyanis – teljes Istenhez-tartozása és önátadása következtében – *a tökéletes megszenteltség páratlan példaképe*. Mint az Úr választotta, aki a megtestesülés misztériumát akarta megvalósítani benne, Mária a megszentelt személyeket szüntelenül *az isteni kezdeményezés elsőbbségére* emlékezteti. Ugyanakkor, mivel igent mondott a benne testet öltő isteni Igére, *a kegyelmet fogadó teremtménynek is modellje*.

A Szűz, aki Józseffel együtt Krisztus közelében élte végig a rejtett élet éveit Názáretben, majd Fia nyilvános életének döntő pillanataiban mellette volt, az állandó szolgálat és a feltételek nélküli követés mesternője is. Így benne, a „Szentlélek templomában”,⁴⁹ az új teremtés teljes fényessége ragyog. A megszentelt élet úgy tekint Máriára, mint az Atyának szenteltség, a Fiúval megélt egység és a Szentlélek iránti készséges engedelmség legszebb példájára, tudván, hogy Krisztus „szűzi és szegény életmódjának”⁵⁰ követése Mária életmódjának elsajátítását is jelenti.

Ezenkívül a megszentelt személy a Szűzben *sajátos jogcímen édesanyjára talál*. Mert igaz, hogy a Kálvárián Máriára bízott új anyaság minden kereszténynek szóló ajándék, mégis sajátos jelentése van azok számára, akik életüket teljesen Krisztusnak szentelték. Jézusnak a szeretett tanítványhoz intézett „Íme, a te anyád!” szavai a megszentelt személy életében különös jelentést nyernek (Jn 19,26–27). Jánossal együtt ugyanis ő is felszólítást kap, hogy vegye magához Máriát (vö. Jn 19,27), akit meghívottsága radikalitásával szeret és követ, s viszonzásul tapasztalja Mária anyai gyöngédségét. A Szűz közvetíti számára azt a szeretetet, mely lehetővé teszi, hogy életnek minden napján Krisztusnak adja magát, miközben együttműködik vele az emberek üdvösségéért. Ezért a Máriához való gyermeki ragaszkodás a legbiztosabb út a kapott meghívás hűséges megőrzésére, és nagyon hatékony segítség maradéktalan teljesítésére.⁵¹

III. AZ EGYHÁZBAN ÉS AZ EGYHÁZÉRT

„Jó nekünk itt lennünk”: a megszentelt élet az egyház misztériumához tartozik

29. A színeváltozás szemlélésekor Péter a többi apostol nevében is szól: „Jó nekünk itt lennünk!” (Mt 17,4) Pétert Krisztus dicsőségének – szívét és értelmét egyaránt elbűvölő – megtapasztalása nem szigeteli el a többiektől, hanem épp ellenkezőleg, még szorosabban köti őt a tanítványi közösséghez. Ez a Péter által használt többes szám segít minket abban, hogy szemléljük a megszentelt élet helyét az *egyház misztériumában*. A megszentelt élet lényegére irányuló teológiai reflexió az utóbbi években a II. Vatikáni Zsinatból kiindulva új utakat járt végig. A zsinat fényénél felismertük, hogy az evangéliumi tanácsok vállalása *vitathatatlanul hozzátartozik az egy-*

⁴⁸ L'Osservatore Romano, 1995. III. 30. (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson, III. 29-én)

⁴⁹ LG 53.

⁵⁰ LG 46.

⁵¹ Vö. 55. javaslat.

*ház életéhez és szentségéhez.*⁵² Ez azt jelenti, hogy a megszentelt élet, mely a kezdetektől mindig jelen volt, soha nem hiányozhat az egyházból: oly fontos eleme és jellegzetesége ugyanis, amelyről nem szabad lemondania, mert a természetét fejezi ki.

Ez világosan következik abból, hogy az evangéliumi tanácsok vállalása a legszorosabban kapcsolódik Krisztus misztériumához, mert feladata, hogy amennyire csak lehetséges, mutassa be és abszolút, eszkatologikus értéként ragyogtassa fel azt az életformát, amelyet Krisztus választott magának. Maga Jézus vezette be ezt az életformát, amikor egyeseket meghívott, hogy hagyjanak el mindent és kövessék őt, majd a századok folyamán a Szentlélek hatására fokozatosan kibontakoztak a megszentelt élet különböző formái.

Egy olyan egyházkép, amely kizárólag felszentelt hivatalviselőkből és laikusokból áll, nem felel meg az isteni Alapító evangéliumokból és újszövetségi iratokból megismerhető szándékának.

Új és különleges megszenteltség

30. Az egyház hagyományában a szerzetesi fogadalomtételt a keresztségi megszenteltség *sajátos és egyedülálló elmélyítésének tekintették*, mert a keresztség által már megkezdett bensőséges Krisztus-kapcsolat az evangéliumi tanácsok vállalásával tökéletesebben kifejezett és megvalósított Krisztus-hasonlóság ajándékában bontakozik ki.⁵³

E második megszenteltségnek mégis vannak sajátos vonásai az elsőhöz mérten, mert nem szükségszerűen következik belőle.⁵⁴ Valójában ugyanis mindaz, aki Krisztusban új életre támadt, arra hivatott, hogy a Lélek ajándékából származó erővel valósítsa meg az életállapotának megfelelő tisztaságot, az Isten és az egyház iránti engedmességet, valamint az értelmes függetlenséget az anyagi javaktól, hiszen valamennyien életszentségre – a szeretet tökéletességére – kaptak meghívást.⁵⁵ A keresztséghez azonban önmagában és természete szerint nem kapcsolódik a cölibátusra vagy a szüzességre szóló meghívás, sem a javak birtoklásáról való lemondás, sem az előjáró iránti engedmesség az evangéliumi tanácsok sajátos módján. Ezért e tanácsok vállalása különleges, nem mindenkinek szóló, isteni ajándékot tételez fel, amint ezt Jézus az önként vállalt cölibátus esetében ki is emelte (vö. Mt 19,10–12).

E meghívásnak megfelel a *Szentlélek sajátos ajándéka*, mely arra szolgál, hogy a megszentelt személy meghívását és küldetését teljesíteni tudja. Ezt a keleti és a nyugati liturgia egyaránt tanúsítja azzal, hogy a monasztikus vagy szerzetesi fogadalmak letételekor és a szüzek megszentelésekor a Szentlélek ajándékait kéri a jelöltek számára, és önátadásukat összeköti Krisztus áldozatával.⁵⁶

⁵² Vö. LG 44.

⁵³ Vö. *Redemptionis donum*, 7.

⁵⁴ Vö. LG 44; *L'Osservatore Romano*, 1994. X. 27. (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson, X. 26-án)

⁵⁵ Vö. LG 42.

⁵⁶ Vö. *Rituale Romanum: A szerzetesi fogadalom szertartása*, 67, 72; *Pontificale Romanum: A szüzek megszentelésének szertartása*, 38; *Eulogion*, 384–385; *Pontificale iuxta ritum Ecclesiae syrorum occidentalium idest Antiochiae: Ordo rituum monasticorum*, Roma, 1942, 307.

Az evangéliumi tanácsok vállalása a bérmlás szentségi kegyelmének is kibontakozása, de ez felülmúlja a krizmával való megszenteltség rendes igényeit a Lélek különleges ajándéka révén, mely – miként a megszentelt élet története mutatja – az életszentség és az apostolkodás új módjait és gyümölcseit teszi lehetővé.

Ami az evangéliumi tanácsokra fogadalmat tevő papokat illeti, a tapasztalat azt mutatja, hogy a papság szentsége a megszenteltségben különleges termékenységet nyer, mert szorosabb kapcsolatba kerülnek az Úrral. Az evangéliumi tanácsokra fogadalmat tevő pap az őt befogadó intézmény sajátos lelkiségének és az ahhoz tartozó karizma apostoli dimenziójának köszönhetően különleges felkészítést nyer arra, hogy Krisztus misztériumának teljességét újra megélje. A papságra és a megszentelt életre szóló meghívások ugyanis mélyebb, dinamikusabb egységbe forrnak össze benne.

Kimondhatatlan értékű az a szolgálat is, amit azok a szerzetes papok tesznek az egyház élete javára, akik kizárólag szemlélődésnek szentelik magukat. Az eucharisztia ünneplésekor az egyház cselekményét végzik az egyházért, s közösségben Krisztussal – aki az egész világ üdvösségéért adja magát az Atyának – hozzákapcsolják önátadásukat e cselekményhez.⁵⁷

A keresztény életállapotok különbségei és kapcsolatai

31. Azok a különböző életállapotok, amelyekre az Úr Jézus szándéka szerint tagoldódik az egyházi élet, olyan kölcsönös kapcsolatokban állnak egymással, melyeket érdemes tüzetesebben is megvizsgálni.

A Krisztusban való újjászületés révén az összes hívőknek közös méltósága van, mindannyian életszentségre hivatottak; saját hivatásuknak és a Szentlélektől kapott ajándékoknak megfelelően mind részt vesznek Krisztus testének építésében (vö. Róm 12,3–8).⁵⁸ Az egyház tagjainak azonos méltósága a Szentlélek műve, a keresztségen és a bérmláson alapszik, s az eucharisztiaiból táplálkozik. De a sokféleség is a Szentlélek műve. Ő az, aki a hivatások, a karizmák és a szolgálatok sokféleségében az egyházat szerves közösséggé forrasztja össze.⁵⁹

A Krisztus-hívók világi életére, a felszentelt szolgálatra vagy a megszentelt életre szóló meghívásokat típusoknak tekinthetjük, hiszen minden konkrét meghívás ezekhez kapcsolódik, illetve visszavezethető e három egyikére, attól függően, hogy Isten ajándékának gazdagsága szerint csak az egyiket kapta meg valaki, vagy többet is megkapott. Ezenkívül kölcsönösen szolgálják egymást Krisztus testének épülésére és küldetésének teljesítésére. Az egyházban mindenki részesül a keresztség vagy a bérmlás megszenteltségében, de a felszentelt szolgálati hivatal és a megszentelt élet különböző meghívásokat és a küldetésnek megfelelő sajátos megszentelést tételez fel.

⁵⁷ Vö. PL 145, 231–252. (Damiáni Szent Péter: Liber qui appellatur „Dominus vobiscum” ad Leonem eremitam)

⁵⁸ Vö. LG 32.; CIC 208.; Keleti Kódex 11.

⁵⁹ Vö. AG 4.; LG 4., 12., 13.; GS 32.; AA 3.; *Christifideles laici*, 20–21; AAS 85: 847. (Hittani Kongregáció: *Communio notio*, 1992. május 28.)

A világi Krisztus-hívők küldetéséhez – tudniillik „hogyan Isten országát azáltal keressék, hogy hivatásukból fakadóan földi dolgaikat Isten szerint rendezik”⁶⁰ – elegendő a keresztségi és bérmálási megszenteltség, mely Isten népe minden tagjában közös. A *felszentelt szolgálattevők* ezen felül megkapják az ordináció megszenteltségét, hogy az időben folytatódhasson az apostoli szolgálat. A *megszentelt személyek*, akik az evangéliumi tanácsokat követik, új és különleges megszenteltséget nyernek, mely – még ha nincs is szentségi karaktere – arra kötelezi őket, hogy cölibátusban, szegénységben és engedelmességben vállalják azt az életformát, amelyet Jézus személyesen élt, és tanítványainak ajánlott. Jóllehet mindhárom életállapot Krisztus egyedülálló misztériumának tanúja, a világi Krisztus-hívők sajátos, ha nem is kizárólagos tulajdonsága a világi jelleg, a felszentelt pásztoroké a szolgálati hivatal, a megszentelt személyeké a különleges hasonulás a tiszta, szegény és engedelmes Krisztushoz.

A megszentelt élet egyedülálló értéke

32. Az ajándékok e harmonikus együttesében az alapvető életállapotok közös feladata, hogy Krisztus egyedülálló misztériumának egyik vagy másik dimenzióját az életállapotnak megfelelően fejezzék ki. Ha a *világi Krisztus-hívőknek az a sajátos feladata*, hogy az evangélium üzenetét a mulandó világban tegyék hallhatóvá, akkor az egyházi közösségben *nélkülözhetetlen szolgálatot végeznek azok, akik az egyházi rendben részesednek*, egész különlegesen a püspökök. Az ő feladatuk, hogy vezessék Isten népet az ige tanításával, a szentségek kiszolgáltatásával és a szent hatalom gyakorlásával az egyházi közösség szolgálatában, mely szerves és hierarchikusan rendezett közösség.⁶¹

Ami az egyház szentségének megnyilvánulását illeti, *el kell ismernünk a megszentelt élet objektív elsőbbségét*, mert az Krisztus életmódját tükrözi. Épp emiatt hordoz nagyon sok evangéliumi értéket, és tökéletesen megvalósítja az egyház célját, ami nem más, mint az emberiség megszentelése. A megszentelt élet hirdeti és bizonyos értelemben elővételezi a jövőt, melyben a csíraszerűen és misztériumként már most jelenlévő mennyek országa egészen be fog teljesedni,⁶² és a feltámadás fiai többé nem házasodnak, hanem úgy fognak élni, mint Isten angyalai (vö. Mt 22,30).

Az Isten országa kedvéért vállalt teljes tisztaság,⁶³ mely joggal tekinthető az egész megszentelt élet „kapujának”,⁶⁴ az egyház állandó tanításának része. Ugyanakkor nagyra becsüli a házasságra szóló meghívást, mely a házastársakat „az anyaszentegyház termékenységének tanúivá és munkatársaivá teszi, annak a szeretetnek jeleként és részeseiként, mellyel Krisztus szerette menyasszonyát és adta önmagát érte”.⁶⁵

A megszentelt élet ezen általános sajátosságain belül egymástól különböző, de egymást kiegészítő utak vannak. A *szemlélődő szerzetesek* egész különlegesen a he-

⁶⁰ LG 31.

⁶¹ Vö. LG 12.; *Christifideles laici*, 20–21.

⁶² Vö. LG 5.

⁶³ Vö. DS 1810.; XII. Pius: *Sacra virginitas enciklika*, 1954. március 25. (AAS 46, 1954, 176.)

⁶⁴ Vö. 17. javaslat.

⁶⁵ LG 41.

gyen imádkozó Krisztus képmásai.⁶⁶ A *tevékeny életet* élők megjelenítik őt, „aki Isten országát hirdeti a sokaságnak, aki betegeket és megtört szívűeket gyógyít, vagy jó útra téríti a bűnösöket, gyermekeket áld meg, és jót tesz mindenkivel”.⁶⁷ Egészen különös szolgálatot tesznek Isten országa eljövetele szempontjából a *világi intézmények tagjai*, ők ugyanis sajátos szintézisben egyesítik a megszenteltség értékét a világi jelleggel. Megszenteltségüket a világban és a világból kiindulva élvén⁶⁸ „kovász módjára törekszenek átítatni mindent az evangélium szellemével Krisztus testének erősödésére és növekedésére”.⁶⁹ Részt vesznek az egyház evangelizáló munkájában mind a keresztény élet személyes tanúságtételével, mind törekvésükkel, hogy a mulandó dolgokat Isten akarata szerint rendezzék, mind az egyházi közösségnek tett, világi jellegükből fakadó szolgálataikkal.⁷⁰

Tanúságtétel a boldogságok evangéliumáról

33. A megszentelt élet sajátos feladata, hogy *a megkereszteltekben ébren tartsa az evangélium lényegi értékeinek tudatát*, mert világosan és nagyszerűen tanúsítja, hogy „a boldogságok lelkülete nélkül a világ nem alakulhat át és nem ajánlható fel Istennek”.⁷¹ Így a megszentelt élet felébreszti Isten népében az igényt, hogy Istennek a Szentlélek által a szívekbe kiárasztott szeretetére életszentséggel válaszoljon (vö. Róm 5,5), amennyiben magatartásában az a szentségi megszenteltség tükröződik, melyet Isten a keresztségben, a bérmálásban vagy az egyházi rend szentségében hoz létre. A szentségek által közvetített megszentelésből ugyanis a mindennapi élet szentségére kell eljutni. A megszentelt élet az egyházban minden hívő, mind a világi Krisztus-hívő, mind a klerikus élete megszenteltségének szolgálatában áll.

Másrészt azonban nem szabad megfélekednünk arról, hogy a megszentelt személyek a többi hivatás tanúságtételeiből segítséget kapnak, hogy a Krisztushoz és az egyház misztériumához való tartozásukat a maga sokféleségében tökéletesen tudják élni. E kölcsönös gazdagítás alapján a megszentelt élet küldetése még jelentősebbé és hatékonyabbá válik: a többieknek – állandóan szem előtt tartva az eljövendő békét – célként kell megmutatnia az örök boldogságot Istennél.

A jegyes-egyház eleven képe

34. A megszentelt életben egész sajátos értéke van a jegyességnek, mely az egyház azon igényére utal, hogy kizárólagos és teljes odaadásban éljen vőlegénye iránt, akitől minden jót kap. E jegyesi dimenzióban, mely az egész megszentelt élet sajátja, elsősorban a nő találja meg egyedülálló módon újra önmagát, amennyiben az Úrral való kapcsolatának különleges jellegét felfedezi.

⁶⁶ Vö. LG 46.

⁶⁷ LG 46.

⁶⁸ Vö. AAS 40: 285. (XII. Pius: *Primo feliciter motu proprio*, 6., 1948. március 12.)

⁶⁹ CIC 713, 1. §; vö. Keleti Kódex 563, 2. §.

⁷⁰ Vö. CIC 713, 2. §. Külön említi a klerikus tagokat a 3. §-ban.

⁷¹ LG 31.

Erre nézve jelentős az az újszövetségi hely, mely Máriát az apostolokkal az utolsó vacsora termében a Szentlélek imádságos várakozása közben mutatja be (vö. ApCsel 1,13-14).

A jegyes-egyház eleven képét láthatjuk ebben, aki figyel a vőlegény jeleire, és készségesen várja ajándékát. A termékenység elsősorban Péter és a többi apostol egyházi szolgálatában mutatkozik meg, mely a Szentlélek eszköze lesz egyre újabb gyermekek nemzésére az igehirdetés, a szentségek kiszolgáltatása és a lelkipásztori gondoskodás által. A jegyesi befogadás elsősorban Máriában mutatkozik, mellyel az egyház szűzi szeretete által termékennyé teszi magában az isteni életet.

A megszentelt életet mindig – elsősorban Máriában – szűz jegyesnek tartották. E szűzi szeretetből különleges termékenység fakad, mely hozzájárul a szívekben az isteni élet fakadásához és növekedéséhez.⁷² Máriának, az új Évának nyomában járva a megszentelt személy lelki termékenysége úgy fejeződik ki, hogy készségesen hallgatja az igét, azért, hogy feltétlen odaadásával és életének tanúságtételével működjön együtt az új emberiség kialakításában. Így nyilvánul meg teljesen az egyház anyasága mind a Péterre bízott isteni műben való részesedés, mind az isteni ajándék – Máriára éppúgy jellemző – felelős elfogadása által.

A keresztyén nép a felszentelt szolgálatban találja meg az üdvösség eszközeit, a megszentelt életben pedig ösztönzést nyer, hogy a szolgálat legkülönbözőbb formáiban tökéletesen tudja adni a szeretet választát.⁷³

IV. A SZENTSÉG LELKÉTŐL VEZÉRELTEN

„Színeváltozott” létezés: meghívás az életszentségre

35. „Ennek hallatára a tanítványok arcra borultak és igen megrémültek.” (Mt 17,6) A szinoptikus evangélisták a színeváltozás jelenetében – eltérő apróságoktól eltekintve – hangsúlyozzák a félelmet, ami elfogta a tanítványokat. Krisztus elváltozott arcának vonzó ragyogása nem zárja ki, hogy rettenetes félelem fogja el őket az isteni Fölség előtt. Az ember ugyanis Isten dicsőségének színe előtt mindig megtapasztalja a maga semmiségét, s emiatt rémület fogja el. De ez a félelem üdvösséges, az embert ugyanis az isteni tökéletességre emlékezteti, s ugyanakkor sürgető felhívás a „szentségre”.

Az egyház minden fia és leánya, akit az Atya meghívott arra, hogy Krisztusra „hallgassanak”, *érzi a megtérés és az életszentség mélységes igényét*. Miként a szinóduson hangsúlyozták, ez az igény elsősorban a megszentelt életben érvényesül. A megszentelt személyek meghívása ugyanis – hogy mindenkinek előtt Isten országát keressék – elsősorban a teljes megtérésre szólító hívás, hogy önmagukat megtagadva teljesen az Úrból éljenek, s így Isten legyen minden mindenben. Arra hivatottak, hogy Krisztus színében elváltozott arcát szemléljék és tanúsítsák; de arra is, hogy a létük „színeváltozott” legyen.

⁷² Gyermek Jézusról Nevezett Szent Teréz: *Önéletrajz*, B, 2. („A menyasszonyodnak lenni, ó, Jézus, ... veled egyesülten a lelkek anyjává lenni.”)

⁷³ Vö. PC 8, 10, 12.

Ebben az összefüggésben fontos, amit a szinódus második rendkívüli gyűlése záróüzenetében megfogalmazott: „Az egész egyháztörténelemben mindig szent férfiak és nők voltak a megújulás forrásai és kiindulópontjai a legnehezebb helyzetekben. Ma igen nagy szükségünk van szentekre, akiket sürgető könyörgéssel kell kérnünk Istentől. Az evangéliumi tanácsok vállalása által megszentelt élet intézményeinek tudniuk kell, hogy különleges küldetésük van az egyházban, s nekünk e küldetésüket bátorítanunk kell.”⁷⁴ A IX. szinódus atyái ezzel összhangban így nyilatkoztak: „A megszentelt élet az egész egyháztörténelem folyamán a Lélek működésének eleven jelenléte volt. Kiváltságos tere volt az Isten és a felebarát iránti feltétlen szeretetnek, tanúságtétel az isteni terv mellett, mely az egész emberiségből a szeretet civilizációjában Isten gyermekeinek nagy családját akarja létrehozni.”⁷⁵

Az egyház az evangéliumi tanácsok vállalásában mindig az életszentségre vezető kiváltságos utat látta. A kifejezések melyekkel körülírják – az Úr szolgálatának iskolája, a szeretet és a szentség iskolája, a tökéletesség útja, a tökéletesség állapota –, egyszerre utalnak ezen evangéliumi életforma eszközeinek bőségére és hatékonyságára, valamint azok különleges elkötelezettségére, akik vállalják.⁷⁶ Nem véletlen, hogy a megszentelt személyek közül az évszázadok folyamán oly sokan lettek az életszentség nagyon hatásos tanúivá, s valósították meg nagylelkűen az evangelizáció és a szolgálat nehéz művét.

Hűség a karizmához

36. A megszentelt életben az életszentség gyarapodása tekintetében van Krisztus-követésének és a Krisztus iránti szeretetnek néhány pontja, melyeket érdemes ma külön is kiemelni.

Elsőként mutatkozik az *alapítási karizmához* és minden intézmény karizmájából következő lelki örökséghez való *hűség*. Épp az alapítók és alapítónők sugallatához – a Szentlélek ajándékához – való hűségben fedezhetők fel könnyebben és élhetőek meg újra szenvedélyesebben a megszentelt élet lényeges elemei.

Minden karizmának ugyanis jelentkezésekor hármias irányultsága van: elsősorban az *Atyára* irányul, kinek akaratát teljesíteni igyekszik szerető lélekkel a szüntelen megtérés által, melyben az engedelmség az igazi szabadság forrása, a tisztaság a semmiféle véges szeretettel meg nem elégedő szív szándékát mutatja, a szegénység pedig azt az igazságra való éhezést és szomjazást táplálja, melynek csillapítását Isten megígérte (vö. Mt 5,6). Ebből a szempontból az egyes intézmények karizmája serkenti a megszentelt személyt arra, hogy egészen Istenhez tartozzék, csak Istennel vagy Istenről beszéljen – ahogy ezt Szent Domonkosról mondják⁷⁷ –, hogy megízlelhesse, milyen jóságos az Úr minden körülmények között (vö. Zsolt 34,9).

⁷⁴ Enchiridion Vaticanum, 9, 1753. (*Záróüzenet* 1985. december 7-én II/A, 4.)

⁷⁵ L'Osservatore Romano, 1994. X. 29. (A IX. rendes püspöki szinódus üzenete, IX. 1994. október 27-én).

⁷⁶ Vö. Aquinói Szent Tamás: STh II-II, 184, 5 ad 2; 186, 2 ad 1.

⁷⁷ Vö. Monumenta Ordinis Praedicatorum historica 16:30. (*Libellus de principiis Ordinis Praedicatorum. Acta Canonizationis S. Dominici*)

A megszentelt élet karizmái a *Fiúra* is irányulnak és elvezetnek a Vele megélt bensőséges és derűs életközösségre, mégpedig Isten és a felebarátok serény szolgálatának iskolájában. „A fokozatosan Krisztuséhoz hasonlóvá vált tekintet így megtanulja, hogy elszakadjon a külsőségektől, az érzékek viharaitól, azaz mindentől, ami akadályozza az embert abban, hogy könnyen és készségesen engedje megragadni magát a Lélektől”,⁷⁸ és készséges arra, hogy Krisztussal vállalja a küldetést, Vele fáradozzon és szenvedjen országának terjesztéséért.

Végül minden karizma sajátosan a *Szentlélekre* irányul, mert az érintettektől – mind a személyes lelki élet útján, mind a közösségi életben, mind az apostoli tevékenységben – megkívánja, hogy engedjék magukat elvezetni és megerősíteni arra a szolgálatkészségre, melynek egy hiteles keresztény minden döntését indítania kell.

E hármasság irányultság a különböző életformák sajátos vonásai mellett minden alapítási karizmában megmutatkozik annak következtében, hogy e karizmában „a lélek mélységes vágya uralkodik a Krisztussal való azonosulásra, hogy misztériumáról bizonyos szempontból tanúságot tegyen”;⁷⁹ s ennek testet kell öltetnie és ki kell bontakoznia az intézmény hiteles hagyományában a regulák, konstitúciók és statútumok szerint.⁸⁰

Kreatív hűség

37. Az intézményeknek ezért – az idők jeleire a mai világban adott válaszként – bátran újjá kell éleszteniük az alapítók és alapítónők kezdeményező szellemét, találékonyságát és életszentségét.⁸¹ E felszólítás elsősorban állhatatosságra hív az életszentség útján a mindennapi életben mutatkozó anyagi és lelki nehézségek közepette. De felszólít arra is, hogy mindenki szerezzék meg a munkájához szükséges szaktudást, legyen hűséges küldetéséhez, s közben valahányszor szükséges, a formákat az új helyzetekhez és a különféle igényekhez igazítsák, mindig engedelmesen az isteni sugallat és az egyházi ítélet iránt. Őrizni kell azonban a meggyőződést, hogy minden újítást, mely hű akar maradni az eredeti sugallathoz, az Úrhoz való egyre tökéletesebb hasonulás keresése hitelesít.⁸²

Ebben a szellemben minden egyes intézménynek *újra vissza kell térnie a regulához*, mert benne és a konstitúciókban van a Krisztus-követésnek az az útja, melyet az egyház által hitelesített sajátos karizma jelölt ki. A regula szigorúbb megtartása a megszentelt személyek számára szükségszerűen biztosságot ad egy olyan tanúságtétel megfelelőbb formáinak keresésekor, mely képes választ adni a kor követelményeire anélkül, hogy eltávolodnék a kezdeti sugallattól.

Imádság és aszkézis: lelki harc

38. Az életszentségre szólító hívás csak az *imádás csöndjében* fogható fel, és csak Isten végtelen transzcendenciája tudja kibontakoztatni: „Meg kell vallanunk, hogy

⁷⁸ II. János Pál *Oriente lumen* apostoli levele, 12.

⁷⁹ AAS 70, 500. (*Mutuae relationes*, 51.)

⁸⁰ Vö. 26. javaslat.

⁸¹ Vö. 27. javaslat.

⁸² Vö. PC 2.

mindannyiunknak szüksége van erre az imádott jelenléttel telített csöndre: a teológiának, hogy értékelni tudja a maga bölcsességi és lelkiességi jellegét; az imádságnak, hogy soha el ne felejtse: Istent látni azt jelenti, hogy az ember olyan ragyogó arccal jön le a hegyről, hogy el kell takarnia fátyollal (vö. Kiv 34,33)...; az elkötelezettségnek, hogy elkerülje a szeretetet és megbocsátást nem ismerő harcba bonyolódás veszedelmét... Mindegyikünknek, hívőknek és nem hívőknek egyaránt meg kell tanulnunk a hallgatást, mely lehetővé teszi a másik megszólalását, amikor és ahol akarja, és lehetővé teszi, hogy a kimondott szót megértsük.”⁸³ Ez konkrétan nagy hűséget jelent a liturgikus és személyes imádsághoz, a belső imára és az elmélkedésre fordított időhöz, a szentségimádáshoz, a havi rekollekcióhoz és a lelkigyakorlatokhoz.

Fel kell fedezni újra az egyház lelkiességi hagyományában és az egyes intézményekben általános *aszketikus eszközöket* is, melyek az életszentségre vezető igaz út hatékony eszközei voltak s maradnak ma is. Mivel az aszkézis segít a bűntől megsebesített emberi természet hajlamai feletti uralkodásban és azok nemesítésében, a megszentelt személyek számára az aszkézis valóban nélkülözhetetlen ahhoz, hogy hűségesek maradhassanak hivatásukhoz, és követni tudják Jézust a kereszttúton.

Ugyanígy fel kell ismerni és le kell győzni néhány kísértést, melyek olykor ördögi csábítás hatására a jó színében lépnek fel. Így például a mai társadalom megismerésének jogos igénye – annak érdekében, hogy kihívásaira válaszolni lehessen –, arra vezethet, hogy lanyhul a lélek buzgósága, vagy elbátortalanodva követni kezdi a pillanatnyi divatot. A magasabb lelki képzés lehetősége kialakíthat a megszentelt személyekben bizonyos felsőbbrendűségi érzést a többi hívővel szemben, míg a megalapozott és korszerű szaktudás követelménye a hatékonyság túlzott hajszolásává válhat, mintha az apostoli szolgálat elsősorban nem Istentől, hanem az emberi eszközöktől függne. A dicséretre méltó törekvés, hogy közelebb kerüljünk korunk férfiainhoz és nőihez, hívőkhöz és nem hívőkhöz, szegényekhez és gazdagokhoz, egy világius életstílus átvételéhez vagy az emberi értékek tisztán földi szempontok szerinti ápolásához vezethet. A jogos nemzeti vagy kulturális követelések támogatása arra csábíthat, hogy a nacionalizmus formáihoz csatlakozzanak vagy elfogadjanak olyan szokáselemeket, melyeknek az evangélium világosságában tisztulniuk és javulniuk kellene.

Az életszentség felé vezető út tehát magában foglalja a *lelki harc vállalását*. E feladatnak ma nem mindig szentelnek elegendő figyelmet. A hagyományban gyakran ábrázolják a lelki harcot azzal a küzdelemmel, melyet Jákob vívott a titokzatos Istennel, akit megragadott, hogy elnyerje áldását és láthassa arcát (vö. Ter 32,23–31). A bibliai őstörténet ezen eseményében a megszentelt személyek megláthatják az aszketikus buzgóság szimbólumát, melyre szükségük van, hogy kitágítsák és kitárják a szívüket az Úr és testvéreik befogadására.

Az életszentség elősegítése

39. A megszentelt személyek megújult elkötelezettsége az életszentségre ma fontosabb, mint valaha, annak érdekében is, hogy minden keresztény tökéletességre tö-

⁸³ *Orientale lumen*, 16.

rekvését bátorítani és támogatni tudják. „Minden hívőben fel kell ébreszteni az *élet-szentség erős vágyát*, mely megtérésre és személyes megújulásra sarkall az egyre elmélyültebb imádság és a felebarátok, különösen a legrászorulóbbak iránti szeretet légkörében.”⁸⁴

Amilyen mértékben elmélyítik Istennel való barátságukat, a megszentelt személyek olyan mértékben lesznek képesek segíteni a testvéreknek és nővéreknek hatékony lelki kezdeményezésekkel, mint például imaiskolával, lelkigyakorlatokkal, lelki napokkal, lelki beszélgetéssel és lelkivezetéssel. Elősegítik az emberek fejlődését az imádságban, akik ezáltal jobban meg fogják ismerni Isten rájuk vonatkozó akaratát; bátorítják őket a hit követelményeinek vállalására egész a hősiességig. A megszentelt személyek ugyanis „szerzetesi életük természetéből következően... beleolvadnak az Abszolútumra, az Istenre szomjazó és életszentségre hivatott egyház tevékenységébe. Az egyház szentségének tanúi ők.”⁸⁵ Az életszentségre szóló általános meghívásnak még erősebben kell ösztökélnie azokat, akiknek életformájuk megválasztása alapján az a küldetésük, hogy a többieket e meghívásra emlékeztessék.

„Keljetek fel, ne féljetek!”: megújított bizalom

40 „Jézus odalépett hozzájuk és megérintette őket: Keljetek fel, ne féljetek!” (Mt 17,7) Mint a színeváltozáskor a három apostol, úgy a megszentelt személyek is tapasztalatból tudják, hogy életüket nem mindig izzítja fel az az érezhető buzgóság, melyből a kiáltás fakad: „Jó nekünk itt lenni!” (Mt 17,4) Életük azonban mindig egy Krisztus kezétől „megérintett” élet, melyet az ő hangja kelteget és kegyelme támogat.

„Keljetek fel, ne féljetek!” A Mester e bátorítása magától értetődően minden kereszténynek szól. De még inkább szól azoknak, akik arra hivatottak, hogy „mindent elhagyjanak”, s ennek következtében Krisztusért „mindent szemétnek tartsanak”. Ez egész különlegesen érvényes olyan alkalmakkor, amikor valaki a Mesterrel lejön a „hegyről”, hogy elinduljon a Táborról a Kálváriára vezető úton.

Amikor Lukács elbeszéli, hogy Mózes és Illés Krisztussal az ő húsvéti misztériumáról beszélgettek, szándékosan és jelentőségteljesen használja a „vég” (*exodosz*) kifejezést: „*a végéről beszéltek, melyet Jeruzsálemben kellett beteljesítenie*” (9,31). A „vég” a kinyilatkoztatás alapfogalma, melyre az egész üdvtörténet hivatkozik és kifejezi a húsvéti misztérium mélységes értelmét. A „vég” a megszentelt élet lelkisége számára különösen fontos téma, mely jól kiemeli ennek az életnek a jelentését. Kikerülhetetlenül magában foglalja mindazt, ami a *kereszt misztériumához* tartozik. Ám ha ezt a „véghez vezető utat” a Tábor hegyének távlatából nézzük, úgy jelenik meg, mint két fényforrást összekötő út: egyik a színeváltozás elővételező fényessége, a másik a fel-támadás végleges fényessége.

A megszentelt életre szóló meghívás – az egész keresztény élet szemszögéből nézve – minden lemondása és próbatétele ellenére, sőt épp ezek miatt a „fény” útja, mely felett a Megváltó szeme virraszt: „Keljetek fel, ne féljetek!”

⁸⁴ II. János Pál: *Tertio millennio adveniente* apostoli levél, 42.

⁸⁵ VI. Pál: *Evangelii nuntiandi*, 69.

II. FEJEZET A TESTVÉRISÉG JELE

A megszentelt élet mint a kommunió jele az egyházban

I. MARADANDÓ ÉRTÉKEK

A Szentháromság képmására

41. Az Úr Jézus földi életében maga köré hívta azokat, akiket kiválasztott, hogy Vele legyenek, s megtanítsa őket arra, hogy példája szerint az Atyáért és a Tőle kapott feladatért éljenek (vö. Mk 3,13–15). Ezzel megalapította azt az új családot, melynek a századok során mindazokat magába kell foglalnia, akik készek arra, hogy „teljesítsék Isten akaratát” (vö. Mk 3,32–35). A mennybemenetel után a Szentlélek ajándékának hatására az apostolok körül testvéri közösség alakult arra, hogy Istent dicsérje és közösségben éljen (vö. ApCsel 2,42–47; 4,32–35). E közösség élete s még inkább a teljes Krisztushoz-tartozás tapasztalata – ahogy azt a tizenkettő megélte – lett a *modell*, melyből az egyház új erőt merített valahányszor a kezdeti idők buzgóságát akarta újra élni és megújult evangéliumi erővel akart a történelemben a maga útján járni.⁸⁶

Valóban, *az egyház lényege szerint a közösség misztériuma*, „az Atya és a Fiú és a Szentlélek egysége által egyesített nép”.⁸⁷ A testvéries élet azáltal akarja tükrözni e misztérium teljességét és mélységét, hogy a Szentháromság lakóhelyéül szolgáló emberi teret alkot, mely ily módon a három isteni Személy közösségnek szóló, sajátos ajándékait behozza a történelembe. Az egyház életének sok területe és megnyilvánulása van, melyek kifejezik a testvéri közösséget. A megszentelt élet kétségtelen érdeme, hogy hatékonyan hozzájárul ahhoz, hogy a testvériség igénye – mint a Szentháromság megvallása – eleven maradjon az egyházban; a testvéri szeretet állandó ápolása révén a közösségi élet formájában is megmutatta, hogy a *szentháromságos közösségben való részvétel oly lényegesen meg tudja változtatni az emberi kapcsolatokat*, hogy e részesedésből a szolidaritás egy új fajtája fakad. Így megmutatja az embereknek a testvéri közösség szépségét és az utakat, melyek elvezetnek hozzá. A megszentelt személyek ugyanis Istenért és Istenből élnek, ezért megismerhetik a kegyelem megbékítő erejének hatalmát, mely legyőzi az emberi szívekben és a társas kapcsolatokban az ellentétes és megosztó erőket.

Testvéri élet a szeretetben

42. A testvéri élet mint szeretetben megosztott élet az egyházi közösség kiváló jele. A szerzetesrendek és az apostoli élet társaságai – melyekben a közösségi életnek különleges jelentősége van – nagy gonddal ápolják.⁸⁸ Ám a testvéri közösség dimen-

⁸⁶ Vö. PC 15.; PL 32, 1372 (Szent Ágoston: *Regula ad servos Dei*, 1, 1.).

⁸⁷ PL 4, 553. (Szent Cyprianus: *De Oratione Dominica*, 23); vö. LG 4.

⁸⁸ Vö. 20. javaslat

ziója a világi intézményekben és a megszentelt élet magányos formáiban sem idegen. Még a remeték sem vonják ki magukat elmélyült magányukban az egyházi közösségből, hanem annak szolgálnak különleges kontemplatív karizmájukkal; a világban élő megszentelt szüzek megszenteltségüket a részegyházzal és az egyetemes egyházzal való különleges kapcsolatban élik meg. Ugyanez áll a megszentelt özvegyasszonyokra és özvegy férfiakra is.

Mindezek a személyek arra törekszenek, hogy evangéliumi értelemben tanítványként teljesítsék az Úr „új parancsát”, tudniillik hogy úgy szeressék egymást, ahogyan ő szeretett minket (vö. Jn 13,34). A szeretet vezette Krisztust az önátadásban egészen a keresztdoizatig. Tanítványai között *sinco igazi egység e feltétlen, kölcsönös szeretet nélkül*, mely megköveteli a készséget a szolgálatra minden erő bevetésével; a nyitottságot a másik – úgy, ahogyan van – előítéletek nélküli elfogadására; a képességet a „hetvenhétzeri” megbocsátásra (Mt 18,22); és az akaratot, hogy senkit ne ítéljen el (vö. Mt 7,1–2). A megszentelt személyek számára, akik a Szentlélek e szívükbe árasztott szeretete által (vö. Róm 5,5) „egy szív és egy lélek” lettek (ApCsel 4,32), belső szükséglet, hogy *mindenük közös legyen*: anyagi javak és lelki tapasztalatok, képességek és ajándékok, apostoli eszmények és felebaráti szeretet szolgálata: „A közösségi életben a Lélek egyesekben jelenlévő erejének másokra is hatnia kell, ezért nemcsak a saját ajándékaiknak örülnek, hanem az ajándékokat megsokszorozzák azzal, hogy másokat is részesítenek belőlük, és mások ajándékainak gyümölcsét úgy élvezik, mint a sajátjukat.”⁸⁹

Ezek után a közösségi életben valamiképpen felismerhetőnek kell lennie, hogy a testvéri közösség – még mielőtt egy meghatározott küldetés útjává válna – *isteni hely*, ahol a feltámadott Úr titokzatos jelenléte tapasztalható (vö. Mt 18,20).⁹⁰ Ez a tapasztalat mindazok kölcsönös szeretetének köszönhető, akik a közösséget alkotják; szeretetüknek, mely az Igéből és az eucharisztiaiból táplálkozik, a bűnbánat szentségében tisztul, és az egységért mondott imádságból erősödik. Ez az egység a Szentlélek ajándéka azok számára, akik engedelmesen hallgatnak az evangéliumra. Maga a Szentlélek vezeti a lelket közösségre az Atyával és a Fiúval, Jézus Krisztussal (vö. 1Jn 1,3) egy olyan közösségre, melyből a testvéri élet forrása fakad. A Lélek vezeti a megszentelt élet közösségeit – sajátos természetüknek megfelelően – küldetésük teljesítéskor az egyház és az egész emberiség szolgálatára.

Ebben a távlatban nézve a „káptalanoknak” vagy a hasonló, akár részleges, akár általános összejöveteleknek különös jelentőségük van, ahol minden intézmény feladata, hogy a szabályzatának megfelelően válassza meg elöljáróit, és a Lélek világosságánál meghatározza a módot, mely által sajátos karizmáját és hagyományos lelkiességét a különböző történelmi és kulturális helyzetekben is képes megőrizni és megvalósítani.⁹¹

⁸⁹ PG 31, 931. (Nagy Szent Vazul: *Nagyobbik regula*, 7.)

⁹⁰ Vö. PG 31, 1231. (Nagy Szent Vazul: *Kisebbik regula*, 225.)

⁹¹ Vö. *Enchiridion Vaticanum* 9, 235–237. (A Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának instrukciója: *Essential elements*, 51., 1983. május 31.); CIC 631, 1. §; Keleti Kódex 512, 1. §.

A tekintély feladata

43. A megszentelt életben az *előjárók és előjárónők hivatalának* – beleértve a helyi előjárókat is – mindig nagy jelentősége volt a lelki élet és a küldetés szempontjából. A keresések és változtatások elmúlt esztendeiben olykor hallani lehetett arról is, hogy felül kell vizsgálni e hivatalt. El kell ismernünk azonban, hogy az, aki a tekintélyt gyakorolja, *nem mondhat le feladatáról*, mint aki elsőként felelős a közösségért, tudniillik a testvérek és nővérek vezetéséért a lelki élet és az apostolkodás útján.

Nem könnyű egy erősen individualista légkörben elismerni és elvállalni a feladatot, melyet a tekintély mindenki javára teljesít. Mégis újra ki kell emelnünk e feladat fontosságát, mely szükséges ahhoz, hogy megerősödjék a testvéri közösség és ne váljék hasztalanná a fogadott engedelmesség.

Jóllehet a tekintélynek mindenekelőtt testvériesnek és spirituálisnak kell lennie – következésképpen akire ráruházzák, annak a testvéreket és a nővéreket tudnia kell dialógus révén bevonni a döntési folyamatba – nem szabad megfélemlíteni arról, hogy *az utolsó szó a tekintélyé*, és rá tartozik, hogy a hozott döntések végrehajtásáról gondoskodjék.⁹²

Az idősek szerepe

44. Az öregekről és betegekről való gondoskodás lényeges része a testvéri életnek, különösen egy olyan korban, mint a miénk, amikor a világ egyes részein növekszik az idős szerzetesek száma. A fokozott figyelem, amit érdemelnek, nem a szeretet és elismerés egyoldalú kötelezettsége csupán, hanem annak felismerése is, hogy az ő tanúságuk az egyház és az intézmény számára nagyon hasznos, és küldetésük akkor is értékes és érdemszerző, ha öregség vagy betegség miatt a tevékenységgel fel kellett hagyniuk. *Kétségtelenül sokat adhatnak* bölcsességből és tapasztalatból a közösségnek, ha az képes arra, hogy figyelmesen és odahallgatással vegye körül őket.

Valójában ugyanis az apostoli küldetés még a tevékenységet megelőzően az Úr üdvözítő akarata iránti tökéletes önátadás tanúságtételében áll, és ez az önátadás az imádság és a bűnbánat forrásaiból táplálkozik. Ezért sok lehetőség van az idős szerzetesek hivatásának megélésére: buzgó imádság, saját helyzetük türelmes elfogadása, készség a lelkivezetésre, a gyóntatásra és az imaélet vezetésére.⁹³

Az apostoli közösség képmására

45. A testvéri életnek alapvető szerepe van a megszentelt személyek lelki útján, mind állandó megújulásuk, mind a világba szóló küldetésük tökéletes teljesítése szempontjából: ez levezethető a testvéri életet megalapozó teológiai igazságokból is, de a személyes tapasztalat is messzemenően igazolja. Ezért buzdítjuk a megszentelt személyeket, hogy ápolják a közösségi életet az első jeruzsálemi keresztények példája szerint, akik buzgón hallgatták az apostolok tanítását, részt vettek a közös imádság-

⁹² Vö. Szerzetesi Kongregáció: *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 1994. február 2. 47–53; CIC 618. k.; 19. javaslat

⁹³ Vö. Szerzetesi Kongregáció: *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 1994. február 2. 68; 21. javaslat.

ban és az eucharisztia ünneplésében, megosztották egymással anyagi javaikat és kegyelmi ajándékaikat (vö. ApCsel 2,42–47). Mindenekelőtt a szerzeteseket és szerzetesnőket, valamint az apostoli élet társaságainak tagjait buzdítjuk, hogy fenntartás nélkül gyakorolják a kölcsönös szeretetet, s ezt a saját intézményük természetének megfelelő módon mutassák is meg, hogy minden közösség annak az új Jeruzsálemnek világos jele legyen, mely „Isten lakóhelye az emberek között” (Jel 21,2).

Az egész egyház nagyon számít ugyanis az „örömmel és Szentlélekkel eltelt” közösségek tanúságtételére (ApCsel 13,52). A világ előtt szeretne rámutatni olyan közösségek példájára, melyekben a kölcsönös figyelmesség segít legyőzni a magányt, a kommunikáció mindenkit arra serkent, hogy érezzen felelősséget a többiekért, s melyekben a megbocsátás gyógyítja a sebeket és erősíti az egyénekben a közösséghez tartozást. Az ilyen közösségekben a karizma természete elrendezi az erőket, táplálja a hűséget, s mindenki apostoli munkáját egyazon küldetésre irányítja. Ahhoz, hogy a mai emberiségnek meg tudja mutatni saját arcát, az egyháznak sürgetően szüksége van ilyen testvéri közösségekre, melyek már pusztán létükkel is javára vannak az új evangelizációnak, hiszen az „új parancs” fogható gyümölcseit termik.

Egyházas érzület

46. Nagy feladatot ró a megszentelt életre az *egyházról mint közösségről szóló tanítás (a kommunio-egyháztan)*, melyet a II. Vatikáni Zsinat is határozottan kifejtett. A megszentelt személyektől ugyanis elvárja, hogy „annak »a közösségre vonatkozó isteni tervnek« tanúi és építői legyenek, melynek meg kell koronáznia az emberiség történelmét,”⁹⁴ a közösség tapasztalt szakértőinek kell lenniük és a közösségi lelkületet át kell ültetniük a gyakorlatba.⁹⁵ Az egyházi közösség iránti érzék miközben *közösségi lelkiséggé fejlődik*, előmozdítja az egyházat mélységében és tágasságában növekvő gondolkodás-, kifejezés- és cselekvésmódot. Mert a közösségi élet „a világ számára az élet jele és vonzerő lesz, mely az embereket elvezeti a Krisztusban való hithez ... Ily módon a közösség miközben megnyílik a *küldetésre*, maga válik küldetéssé”, sőt „mivel a közösség *közösséget teremt*, saját természeténél fogva *misszionárius közösséget* hoz létre.”⁹⁶

Az alapítóknak az *egyház iránti érzék mindig eleven*, és abban mutatkozik meg, hogy tökéletesen részt vesznek az egyházi életben, annak minden dimenziójában és készségesen engedelmesek a püspököknek, s különösen a római pápának. A szent egyház, „az igazság oszlopa és alapja” (1Tim 3,15) iránti szeretetből érthető egy Assisi Ferenc alázatos szolgálatkészsége a „Pápa úr” iránt,⁹⁷ egy Sienai Katalin gyermeki magatartása azzal szemben, akit „a földön járó édes Krisztusnak nevez”,⁹⁸ egy Loyolai Ignác apostoli engedelmissége és „együttérzése az egyházzal”,⁹⁹ egy Jézusról

⁹⁴ Vö. Enchiridion Vaticanum 7, 455. (Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja: *Szerzetesek és az emberi haladás*, II, 24., 1980. augusztus 12.)

⁹⁵ Vö. 28. javaslat.

⁹⁶ *Christifueles laici*, 31, 32.

⁹⁷ *Regula Bullata*, I, 1.

⁹⁸ 109., 171., 196. levél

⁹⁹ Vö. *A lelkigyakorlatok könyve* végén felállított szabályok a „helyes érzékről, mellyel a küzdő egyházban kell rendelkezünk”; különösen a 13. szabály.

nevezett Teréz örvendező hitvallása: „Az egyház leánya vagyok”.¹⁰⁰ Innen érthető Lisieux-i Teréz vágya is: „Anyámnak, az egyháznak szívében én a szeretet leszek.”¹⁰¹ Hasonló tanúságot tesznek a teljes egyházi közösségről a szent szerzetesek, alapítók és alapítónők más-más korokban s eltérő, olykor nagyon nehéz körülmények között. A megszentelt személyeknek újra meg újra e példaképekre kell tekinteniük, hogy a ma különösen erős romboló és szétszóró hatásokkal szembe tudjanak szállni.

Ezen egyházi közösség lényeges ismertető jegye a püspökök tanítóhivatalához szívvel és értelemmel való ragaszkodás, amit a megszentelt személyeknek hűségesen megélni és Isten népe előtt egyértelműen és világosan tanúsítaniuk kell, s különösen azoknak, akik a teológiai kutatás, a tanítás, a könyvkiadás, a katekézis és a tömegtájékoztatás területén tevékenykednek.¹⁰² Mivel az Istennek szentelt személyek különleges helyet foglalnak el az egyházban, a tanítóhivatallal való kapcsolatuk Isten egész népe számára nagy jelentőségű. Apostoli tevékenységük, melyet az összes megkeresztelték prófétai küldetésén belül a hierarchiával való együttműködés minősít, gyermeki szeretetük tanúságtételéből nyer erőt és hatékonyságot.¹⁰³ Így karizmájuk gazdagságával különösen hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyház egyre tökéletesebben megvalósíthassa a maga lényegét, tudniillik hogy az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberi nem egységének jele és eszköze legyen.¹⁰⁴

Testvériség az egyetemes egyházban

47. Annak alapján, hogy a sokféle karizmát minden intézmény az egész misztikus Test javára kapta a Szentlélektől ajándékba, s ennek építésére kell felhasználnia (vö. 1Kor 12,4–11), a megszentelt személyek arra hivatottak, hogy egy missziós közösség kovásza legyenek az egyetemes egyházban. Egész sajátosan a szeretet – mely az apostol szerint a „mindent felülmúló út” (12,31), „az összes között a legnagyobb” (13,13) – teremt összhangot a különböző dolgok között, s ad erőt mindenkinek, hogy az apostoli tevékenységben támogassák egymást. Épp erre irányul *a közösségnek az a sajátos kapcsolata*, mely a megszentelt élet különböző formái és az apostoli élet társaságai, valamint *Péter utódának egységet és missziós egyetemességet építő szolgálata között van*. A lelkiség története jól szemlélteti e kapcsolatot, megmutatván gondviselészerű működését mind a megszentelt élet sajátos identitásának megőrzésében, mind az evangélium missziós terjesztésében. Az evangéliumi üzenet erőteljes terjedése, épp úgy, mint az egyház meggyökerezése a világ sok táján, és a keresztény tavasz, melyet ma a fiatal egyházakban lehet észlelni, a szinódusi atyák megállapítása szerint a megszentelt élet és az apostoli élet társaságainak sokféle intézménye nélkül elképzelhetetlen. Évszázadokon át megtartották a kapcsolatot Szent Péter utódaival, akik nagylelkű, olykor hősiességet tapasztaltak náluk a misszionálásra.

Így mutatkozik meg *az egyetemesség és a közösség lényegi jegye*, mely a megszentelt élet intézményeinek és az apostoli élet társaságainak sajátja. A pápasággal való saját-

¹⁰⁰ *Dicta*, 217.

¹⁰¹ *Manuscrits autobiographiques*, B, 3.

¹⁰² Vö. 30/a javaslat

¹⁰³ Vö. *Redemptionis donum*, 15.

¹⁰⁴ Vö. LG 1.

tos kapcsolatukból következő, egyházmegyék feletti jellegükkel a különböző részegyházak közötti együttműködés szolgálatában is állnak.¹⁰⁵ Hatékonyan elősegítik a részegyházak között az „ajándékok cseréjét”, s ezáltal hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az evangélium be tudjon épülni a kultúrákba (inkulturáció), melynek célja, hogy minden nép kulturális értékeit megtisztítsa, megbecsülje és befogadja.¹⁰⁶ A megszentelt életre szóló hivatások virágzása a fiatal egyházakban ma is megmutatja a lehetőséget, hogy a katolikus egységen belül a különböző népek és kultúrák megbecsülésre találjanak.

A megszentelt élet és a részegyház

48. A megszentelt személyeknek jelentős szerepük van a *részegyházakban is*. A zsinatnak abból a tanításából kiindulva, hogy az egyház közösség és misztérium, s hogy a részegyházak Isten népének részei, melyekben „valóban jelen van és tevékeny Krisztus egy, szent katolikus és apostoli egyháza”,¹⁰⁷ a szerzetesek és a részegyházak összefüggését különböző zsinat utáni dokumentumok elmélyítették és kodifikálták. E szövegek fényében egészen világos, hogy a megszentelt személyek együttműködése a püspökökkel alapvető jelentőségű az egyházmegyei lelkipásztorkodás harmonikus fejlődése szempontjából. A megszentelt élet karizmái nagyban hozzájárulhatnak a szeretet épüléséhez a részegyházakban.

Az evangéliumi tanácsok megvalósításának különböző formái ugyanis az alapítók és alapítónők által kapott lelki ajándékok megnyilvánulásai és gyümölcsei, s mint ilyenek „a *Szentlélek megtapasztalásai*, melyeket átadtak tanítványaiknak, hogy szerintük éljenek, azokat őrizzék, elmélyítsék, és Krisztus testének növekedtével állandóan gyarapítsák.”¹⁰⁸ Minden intézmény sajátos karaktere a megszentelés és az apostolkodás egy bizonyos stílusát tartalmazza, mely objektív tényezőktől meghatározott hagyományt törekszik megszilárdítani.¹⁰⁹ Ezért gondoskodik az egyház arról, hogy az intézmények az alapítók és alapítónők szellemének és egészséges hagyományuknak megfelelően növekedjenek és fejlődjenek.¹¹⁰

Ebből következően az egyes intézményeknek kellő autonómiája van, melynek alapján felépíthetik a maguk rendszerét és megőrizhetik lelki és apostoli örökségüket. Ezen autonómia biztosítása és megőrzése a helyi ordináriusok feladata.¹¹¹ Ezért a püspököket kérjük, fogadják el és becsülik a megszentelt élet karizmait azáltal, hogy teret adnak nekik az egyházmegyei lelkipásztorkodásban. Megkülönböztetett figyelmet kell szentelniük az egyházmegyei jogú intézményekre, melyek különösen is a megyéspüspök gondjaira vannak bízva. Egy a megszentelt élet intézménye nélküli egyházmegye nemcsak sok lelki ajándékot, az istenkeresés alkalmas helyét, sajátos apostoli tevékenységet és lelkipásztori módszereket nélkülözne, hanem az a veszély

¹⁰⁵ Vö. AAS 85, 847. (Hittani Kongregáció: *Communio notio*, 16., 1992. május 28.)

¹⁰⁶ Vö. LG 13.

¹⁰⁷ CD 11.

¹⁰⁸ AAS 70, 480. (A Szerzetesi Kongregáció és a Püspöki Kongregáció: *Mutuae relationes*, 11. 1978. május 14.)

¹⁰⁹ Vö. uo.

¹¹⁰ Vö. CIC 576. kánon.

¹¹¹ *Mutuae relationes*, 13.

is fenyegetné, hogy nagyon ellanyhul benne a missziós szellem, mely ezen intézmények többségének sajátja.¹¹² Ezért a megszentelt élet ajándékát, melyet a Szentlélek a részegyházakban ad, nagylelkűen és hálával kell fogadniuk.

Termékeny és rendezett egyházi közösség

49. A részegyház atyja és pásztora a püspök. Az ő hatáskörébe tartozik az egyes karizmák elismerése, felügyelete, támogatása és összehangolása. Lelkipásztori szeretetében a megszentelt élet karizmáját tehát kegyelemként fogadja, mely nemcsak egy intézménynek szól, hanem az egész egyház javára árad ki. Törekedjék a megszentelt személyeket támogatni abban, hogy az egyházzal való közösségben, hűségesen az alapítói inspirációhoz meg tudjanak nyílni a kor követelményeinek megfelelő spirituális és lelkipásztori távlatok előtt. A megszentelt személyek a maguk részéről nem fognak késlekedni, hogy saját erőik és karizmájuk szerint nagylelkűen segítsenek a részegyházaknak, *teljes közösségben dolgozva a püspökkel az evangelizációban, a katekézisben és a plébániai életben.*

Emlékeztetnünk kell arra, hogy az egyetemes egyház és a részegyház szolgálatának összehangolásakor az intézmények nem hivatkozhatnak sem jogos autonómiájukra, sem a sokuk által élvezett exemptióra¹¹³ olyan döntések igazolásául, amelyek valójában ellentmondásban vannak az egészséges egyházi élet szerves közösségének követelményeivel. Ezzel szemben a szerzetesek lelkipásztori kezdeményezéseit a püspökök és a szerzetes elöljárók közötti nyílt, baráti dialógus alapján kell mérlegelni és megvalósítani. A püspökök különleges figyelme az intézmények hivatása és küldetése, és az intézmények tisztelete a püspökök hivatala iránt az egyházmegyei élet lelkipásztori teendőinek készséges vállalásával együtt, annak a sajátos egyházi szeretetnek két szorosan összetartozó formája, mely mindenkit Isten egész népe – karizmatikusan s ugyanakkor hierarchikusan tagolt – szerves közösségének szolgálatára kötelez.

Szeretettel áthatott folytonos párbeszéd

50. A kölcsönös megismerés előmozdítására, mely elsősorban a lelkipásztori területen hatásos együttműködés elengedhetetlen feltétele, nagyon hasznos az *állandó dialógus* egyrészt a megszentelt élet intézményeinek és az apostoli élet társaságainak elöljárói, másrészt a püspökök között. E rendszeres kapcsolat következtében a szerzetes elöljárók tájékoztathatják a püspököket azokról az apostoli kezdeményezésekről, melyeket az egyházmegyében terveznek, hogy a megvalósításhoz szükséges beleegyezést megkapják tőlük. Hasonlóképpen szükség van arra, hogy a rendi főelöljárók képviselői részt vegyenek a Püspöki Konferenciák gyűlésein és viszont, a Püspöki Konferenciák képviselőit hívják meg a rendi főelöljárók gyűléseire a később kidolgozandó gyakorlati szabályok szerint. Igen nagy haszonnal fog járni, ha – ott is, ahol még nem történt meg – nemzeti szinten *püspökökből és szerzetesi főelöljárókból álló ve-*

¹¹² Vö. AG 18.

¹¹³ Vö. CIC 586, 2. §; 591; Keleti Kódex 412, 2. §.

gyes bizottság alakul és tevékenykedik¹¹⁴ a közös problémák megoldására. A kölcsönös, jobb megismerés érdekében hasznos az egyházmegyei papság teológiai tantervébe felvenni a megszentelt élet teológiáját és lelkiségét; és ugyanez érvényes a részegyház teológiájának és az egyházmegyes papság lelkiségének tárgyalására a megszentelt személyek képzése során.¹¹⁵

Végezetül vigasztalóan emlékeztethetünk arra, hogy a szinódus folyamán nemcsak a közösségre vonatkozó tanítás gazdagodott a számos észrevétel által, hanem a jelenlévő püspökök és szerzetesek közötti párbeszéd is a kölcsönös bizalom és nyíltság légkörében zajlott. Ebből fakadt a kívánság, hogy „a közösség és együttműködés e lelki tapasztalata a szinódus befejeztével az egész egyházra is kiterjedjen.”¹¹⁶ Kívánom, hogy a közösségi érzület és lelkiség mindenkiben növekedjék.

Testvériség egy megosztott és igazságtalan világban

51. Az egyház a megszentelt élet közösségeire bízta azt a különleges feladatot, hogy a *közösségi lelkiséget* – elsősorban a saját közösségükben, majd az egyházi közösségben, s ennek határain túl is – *erősítsék* azáltal, hogy mindenekelőtt azokon a helyeken, ahol a mai világot faji gyűlölet vagy gyilkos elvakultság osztja meg, megkezdik, illetve újra meg újra folytatják a szeretet párbeszédét. Földünk különféle társadalmában – olyan társadalmakban, melyeket szenvedélyek és ellentétes érdekek károsítanak, s vágyódnak ugyan az egység után, mégis bizonytalanok az útkeresésben – a megszentelt személyek, a különböző életkorú, nyelvű és kultúrájú testvérek és nővérek közösségei úgy vannak jelen, mint *a mindig lehetséges párbeszéd, és a különbségeket összhangba forrasztani képes kommunió jelei.*

A megszentelt élet közösségei arra hivatottak, hogy életük tanúságával hirdessék a keresztény testvériség értékét és az evangélium átalakító erejét,¹¹⁷ mely mindenkit Isten gyermekének tekint, és mindenki, különösen az elesettek iránt, önfeláldozó szeretetre késztet. E közösségek a remény és az evangéliumi boldogságok felfedezésének helyei; olyan helyek, ahol a kommunió forrásából, az imádságból táplálkozó szeretet arra hivatott, hogy az élet értelmessége és az öröm forrása legyen.

Ezekben az években, amikor a problémák világméretűvé tágulnak, ugyanakkor újra megjelennek a nacionalizmus bálványai, a nemzetközi szerzetesi intézmények feladata a közösségi érzék ébrentartása és tanúsítása népek, fajok és kultúrák között. A testvériség légkörében a probléma világméretű dimenzióinak érzékelése nem fogja elfojtani az egyes értékeket, és az egyéni sajátosság megbecsülése nem vált ki sem ellenkezést más értékekkel szemben, sem egységet megbontó szakadásokat. A nemzetközi intézmények ezt hatékonyan tudják tenni, mert nekik maguknak leleményesen kell szembenézniük az inkulturáció kihívásaival, s ugyanakkor őrizniük kell identitásukat.

¹¹⁴ Vö. 29,4 javaslat.

¹¹⁵ Vö. 49/b javaslat.

¹¹⁶ 54. javaslat.

¹¹⁷ Vö. *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 56.

Közösség a különféle intézmények között

52. Az egyházi közösségi érzék igényli és támogatja a testvéries lelki kapcsolatot, s a kölcsönös együttműködést a megszentelt életnek és az apostoli élet társaságainak különböző intézményei között. Akiket összeköt Krisztus követésének közös kötelezettsége, és ugyanaz a Szentlélek éltet, azoknak, mint az egyetlen szólótó szőlőveszszőinek, láthatóvá kell tenniük a szeretet evangéliumának teljességét. A különböző alapítók és alapítónők – őket a földön gyakran összekötő lelki barátságban, s hűségesen a maguk intézménye lényegéhez – arra hivatottak, hogy példás testvériséget tanúsítsanak, mely az egyház többi tagját a mindennapi életben az evangélium melletti tanúságtételre serkenti.

Szent Bernát szavai a különböző szerzetekről ma is időszerűek: „Mindet dicsőrem és szeretem, ahol csak igazként és jámboran élnek az egyházban. Egyhez a regula megtartásával, a többihez a szeretet révén tartozom. Szükségünk van egymásra: a szeretet műve, hogy nem nélkülözöm azok gyümölcsét sem, akiknek intézményéhez nem tartozom... Így nem csoda, ha ebben a számkivetésben, melyben az egyház még zárandok, egységes pluralitásról és plurális egységről beszélhetünk... Miként tehát odaát egy házban sok lakóhely van, úgy itt sok szerzetesrend van az egy egyházban... Itt különféle kegyelmi ajándékok vannak...; ott különféle boldogságok lesznek... Az egység itt is, ott is ugyanabban a szeretetben áll.”¹¹⁸

Az összehangolás szervei

53. A szerzetesrendek és világi intézmények nagyobb előljáróinak konferenciái jelentősen hozzájárulhatnak az egyház kommuniojához. E szervek – melyeket a II. Vatikáni Zsinat¹¹⁹ és több azt követő dokumentum¹²⁰ bátorított és szabályozott – fő célja a megszentelt élet elősegítése az egyházi küldetés egészében. E konferenciák révén az intézmények kifejezik az egymás közötti közösséget, és keresik az eszközöket, melyekkel erősíteni lehet a különböző, az egyház misztériumát és Isten sokféle bölcsességét tükröző karizmákat.¹²¹ Buzdítjuk a megszentelt élet intézményeit a kölcsönös együttműködésre, főként azokban az országokban, melyekben különböző nehézségek miatt erős a kísértés, hogy visszahúzódnak önmagukba, ami kárt okoz mind a megszentelt életnek, mind az egyháznak. Kívánatos, hogy kölcsönösen támogassák egymást abban, hogy a történelem jelen nehézségeiben felismerhessék Isten tervét, s keressék a módját, hogy megfelelő apostoli kezdeményezésekkel jobban tudjanak rájuk válaszolni.¹²² Egy korunk kihívásaira nyitott közösség szellemében az előljárók és előljárónők igyekezzenek „a püspökökkel egyetértésben minden egyes intézmény legjobb munkatársainak segítségét felhasználni, és olyan szolgáltatásokat

¹¹⁸ PL 182, 903–904. (Szent Bernát: *Apológia Saint-Thierry-i Vilmos apáthoz*, IV, 8.)

¹¹⁹ Vö. PC 23.

¹²⁰ Vö. *Mutuae relationes*, 21, 61; CIC 708., 709. k.

¹²¹ Vö. PC 1.; LG 46.

¹²² Vö. GS 4.

nyújtani, melyek nemcsak az esetleges határok legyőzésében segítenek, hanem a szerzetesi képzés hiteles stílusát is képesek alakítani.”¹²³

A szerzetes és világi intézmények nagyobb előjáróinak konferenciáit buzdítjuk arra, hogy a Szentszékkel való közösségük kifejezéseként ápolják a gyakori és rendszeres kapcsolatot a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációjával. Élő és bizalomteljes kapcsolatot kell ápolni az egyes országok püspöki konferenciáival is. E kapcsolatnak a *Mutuae relationes* dokumentum szellemében célszerűen szilárd formát kell öltetnie, hogy az újra meg újra jelentkező kezdeményezések folyamatos és idejében történő összehangolása lehetővé váljék. Ha mindezt kitartóan és a tanítóhivatal irányítását hűségesebben követve végrehajtják, az összehangoló szervek nagyon hasznosak lesznek, az elméleti és gyakorlati téren jelentkező feszültségek és meg nem értések megoldásában;¹²⁴ ily módon nemcsak a megszentelt élet intézményei és a püspökök közötti közösség gyarapodását, hanem a részegyházak sajátos küldetésének teljesítését is elősegítik.

Közösség és együttműködés a világi Krisztus-hívókkal

54. Az egyházzal mint közösségről szóló tanítás gyümölcseihez tartozott ezekben az években annak tudatosodása, hogy az egyház különböző tagjai az ajándékok cseréje és az együttműködés révén erőiket egyesíthetik és egyesíteniük is kell, annak érdekében, hogy minél hatékonyabban vegyenek részt az egyházi küldetésben. Ez hozzájárul egy világosabban körvonalazott és tökéletesebb egyházkép kialakulásához, s a különböző ajándékok harmonikus együttműködésével hatékonyabbá teszi a korunk nagy kihívásaira adott választ.

A monasztikus és szemlélődő intézmények és a világi Krisztus-hívók kapcsolata elsősorban lelki jellegű, az apostolkodó intézményeké viszont a lelkipásztori együttműködés formáját ölti. A világi intézmények klerikus és laikus tagjai a mindennapi életben is kapcsolatba kerülnek más hívókkal. Több intézmény is – gyakran új körülmények következtében – arra a meggyőződésre jutott, hogy *karizmáját megoszthatja a világi Krisztus-hívókkal*. E világi Krisztus-hívók arra kapnak meghívást, hogy intenzívebben vegyenek részt az illető intézmény lelkiségében és küldetésében. Elmondhatjuk, hogy a történelmi tapasztalatok eredményeként – mint egykor a különböző világi- vagy harmadrendek – egy új, reményteljes fejezet kezdődött a megszentelt személyek és a világi Krisztus-hívók közötti kapcsolat történetében.

A lelki és apostoli energiák megújításáért

55. A kommunióknak és az együttműködésnek ezek az új útjai több szempontból is bátorításra méltók. Mindenekelőtt ezek révén a tevékeny lelkiség sugárzón kiléphet egy intézmény keretei közül, s maga az intézmény így új energiákat nyerhet arra is, hogy a szolgálat rá jellemző formáinak folytonosságát biztosítani tudja az egyház számára. További szerencsés következmény lehet a megszentelt személyek és a világi

¹²³ II. János Pál: *Insegnamenti IX/2*. (Üzenet a brazil szerzetesek 14. konferenciájához 1986. július 11-én)

¹²⁴ *Mutuae relationes*, 63, 65.

Krisztus-hívők intenzívebb együttműködésének megkönnyítése a misszió számára. A megszentelt személyek életszentségének példájától indítva a világi Krisztus-hívők bevezetést nyerhetnek az evangéliumi tanácsok szellemének közvetlen megtapasztalásába, és ösztönzést nyerhetnek arra, hogy a boldogságok lelkületét a világ Isten akarata szerinti átformálásában megéljék és tanúsítsák.¹²⁵

A világi Krisztus-hívők részesedése nem ritkán a karizma néhány szempontjának váratlan és termékeny elmélyítéséhez vezet, amikor e karizma mélyebb lelki értelmezését adják, és új apostoli energiákat szabadítanak fel. Ezért a megszentelt személyek a rájuk bízott tevékenység és szolgálat közepette meg ne feledkezzenek arról, hogy nekik elsősorban a lelki élet tapasztalt vezetőinek és kísérőinek kell lenniük, s ennek távlatában kell bánniuk a „legértékesebb talentummal: a lélekkel.”¹²⁶ A világi Krisztus-hívők a maguk világi voltát és sajátos szolgálataikat adják viszonzásul a szerzetes családoknak.

Önkéntes és társult világi Krisztus-hívők

56. A világi Krisztus-hívőknek a megszentelt élet gazdagságában való részesedésének egyik jelentős kifejezési formája az, amikor a világi hívők ún. *társult tagokként*, új formában lépnek különböző intézményekbe, vagy világi személyek a sajátos kulturális körülményeknek megfelelően meghatározott időre vállalják a közösségi életet a szemlélődő és apostoli feladat teljesítését, természetesen mindig feltételezve, hogy a szóban forgó intézmény belső élete ezáltal nem szenved kárt.¹²⁷

Jogos nagyra becsülni a megszentelt élet gazdagságából merítő önkéntességet; gondoskodni kell azonban arról, hogy az önkéntes világi Krisztus-hívőkben a tárgyi illetékeség mellett mindig mély természetfeletti motiváció és eleven érzék éljen az egyház és a közösség iránt elgondolásaik megvalósításakor.¹²⁸ Azt is szem előtt kell tartani, hogy azok a kezdeményezések, melyeknek döntési szintjén a világi Krisztus-hívők is együttműködnek, valóban egy adott intézmény művének tekinthetők legyenek, annak célját szolgálják, és annak felelősségére legyenek végrehajtva. Ha tehát a világi Krisztus-hívők átveszik a vezetést, a végrehajtásért az illetékes előljárónak tartoznak felelősséggel. Ezeket a dolgokat az egyes intézményeknek kell megvizsgálniuk és olyan megfelelő előírásokkal szabályozniuk, melyeket az előjárói tekintély jóváhagy, s melyek magának az intézménynek, a közösségeknek és a társult vagy önkéntes tagoknak illetékeségét körülírják.

Az előjárók által kiküldött és tőlük függő megszentelt személyek *a világi Krisztus-hívők kezdeményezéseiben az együttműködés sajátos formáit valósíthatják meg*, főként olyan szervezetekben és egyesületekben, melyek a társadalom peremére sodródott egyénekké foglalkoznak és az emberi szenvedés enyhítését tűzték ki célul. Amennyiben ezt az együttműködést világos és erős keresztény és karizmatikus lelkület élteti, s tiszteletben tartja a megszentelt élet sajátos lényegét, az emberlét legsötétebb helyzeteibe tudja bevinni az evangélium világító sugarát.

¹²⁵ Vö. LG 31.

¹²⁶ Zaccaria Szent Antal Mária: *Scritti. Sermone*, II, Róma, 1975, 129.

¹²⁷ Vö. 33/a–c. javaslat.

¹²⁸ Vö. 33/b. javaslat.

Az utóbbi években számos megszentelt személy lett tagja korunkban keletkezett *egyházi mozgalmaknak*. Az ilyen tapasztalatok az érintettek számára általában hasznosak lehetnek, főleg a lelki megújulás területén. Nem tagadható azonban, hogy néhány esetben mind a személyt, mind a közösséget tekintve kellemetlenségeket és zavarokat vált ki, főként akkor, ha ezek a tapasztalatok a közösségi élet követelményeivel és az intézmény lelkeségével ütköznek. Ezért gondot kell fordítani arra, hogy az egyházi mozgalmakba való belépés a saját intézmény karizmájának és fegyelmének tiszteletben tartásával,¹²⁹ az előjárók beleegyezésével, és döntéseik elfogadása iránti teljes készséggel történjék.

A megszentelt nő méltósága és szerepe

57. Az egyház a maga lelki gazdagságának sokféleségét akkor tárja fel teljesen, amikor túllépve a különböző hátrányos megkülönböztetéseken, Istennek mind a férfiakra, mind a nőkre kiírástott ajándékait áldásként fogadja és elismeri mindkettőjük egyenértékű méltóságát. A megszentelt nők egészen különlegesen arra hivatottak, hogy teljes és örömmel megélt önátadásukkal Isten emberek iránti jóságának jelei legyenek, s különleges tanúságot tegyenek a szűz, jegyes és anya egyház misztériumáról.¹³⁰ Az Istennek szentelt nők küldetése természetesen a színóduson is napirendre került, melyen nagy számban vettek részt, szót kaptak és szavukat nagy figyelemmel hallgatták. Hozzászólásaikból is hasznos jelzések érkeztek az egyház élete és evangelizáló feladata számára.

Kétségtelen, hogy a nő társadalmi és egyházi helyzetét illető sok követelményt jogosnak kell tekinteni, s ugyancsak kiemelendő, hogy a nő új öntudata segíti a férfiakat is, hogy önkritikusan vizsgálják felül megszokott gondolkodási sémáikat, önértelmezésüket, továbbá azt, hogy milyen történelmi szerepet tulajdonítanak önmaguknak, és hogyan szervezik meg a társadalmi, politikai, gazdasági, vallási és egyházi életet.

Az egyház a szabadítás üzenetével együtt kapta Krisztustól a megbízatást, hogy ezt próféta módon terjessze azáltal, hogy ápolja az Úr akaratának megfelelő gondolkodás- és magatartásmódot. Ebben az összefüggésben a megszentelt nő az egyházzal és az egyházban élő nőről szerzett tapasztalatai alapján hozzásegíthet néhány egyoldalú vélemény eloszlításához, melyek akadályozzák méltóságának teljes elismerését, és azt, hogy az egyház lelkipásztori és missziós tevékenységéhez a maga sajátos módján hozzájárulhasson. Éppen ezért jogos a megszentelt nők törekvése, hogy identitásukat, képességeiket, küldetésüket és felelősségüket az egyházban és a mindennapi életben világosabban elismerjék.

Az új evangelizáció jövője, s általában a missziós tevékenység minden formája a nők, különösen a megszentelt nők megújított együttműködése nélkül elképzelhetetlen.

¹²⁹ Vö. Szerzetesi Kongregáció: „*Congregavit nos in unum Christi amor*” instrukció, 62.; *Potissimum institutioni* instrukció, 92., 93., 1990. február 2.

¹³⁰ Vö. 9/a javaslat.

A női jelenlét és tevékenység új távlatai

58. Ezért sürgősen meg kell tenni néhány konkrét lépést, onnan kezdve, hogy a nőknek a különböző területek minden szintjén *teret kell nyitni az együttműködésre* a döntést hozó folyamatokban is, főként akkor, ha róluk van szó.

Arra is szükség van, hogy a megszentelt nők képzése – épp úgy, mint a férfiaké – alkalmazkodjék az új követelményekhez, s biztosítani kell a rendszeres neveléshez elegendő időt és a megfelelő intézményeket. A képzésnek a teológiai-lelkipásztori témáktól kezdve a szakmai gyakorlatig bezárólag mindenre ki kell terjednie. A mindig fontos lelkipásztori és kateketikai képzés különleges jelentőséget nyer az újra evangelizálás miatt, mely a nőktől is új együttműködési formákat igényel.

Bizonyosak lehetünk abban, hogy a megszentelt nők komolyabb képzése hozzásegíti őket sajátos ajándékaik jobb megértéséhez, és az egyházon belül szükséges kölcsönösség erősödéséhez. A teológiai, kulturális és lelki reflexió területén is sokat lehet várni a női géniustól, nem csupán a megszentelt élet sajátosságai, hanem a bármely formában megnyilvánuló hit megértése szempontjából is. Ebben az összefüggésben mily sokat köszönhet a lelkiség története egy Jézusról nevezett Szent Teréznek és egy Sienai Szent Katalinnak, az egyháztanítói címmel elsőként kitüntetett két nőnek, és sok más misztikus nőnek Isten misztériuma és a hívőkben működésének megismerése tekintetében! Az egyház nagyon sokat vár a megszentelt nőktől, mert egészen eredeti módon tudnak hozzájárulni a tanítás, az erkölcs, a családi és társadalmi élet fejlődéséhez, s különösképpen a nő méltóságának és az emberi élet tisztelétének terén.¹³¹ Ugyanis „egyedülálló, s talán meghatározó szerepe van a nők gondolkodásának és tetteinek: egy „új feminizmus” éltetőivé kell válniuk, mely a „férfiasodás” kísértését elkerülve el tudja ismerni és ki tudja fejezni a polgári együttélés minden megnyilvánulásában az igazi női természetet, s így küzd a kizsákmányolás, az erőszak és a hátrányos megkülönböztetés minden formájának legyőzéséért.”¹³²

Van alapja a reménynek, hogy a nő megszentelt élete küldetésének megalapozottabb elismerése révén egyre tudatosabbá fogja tenni a nőben sajátos szerepét, s fokozza Isten országa iránti önátadását. Ez sokféle tevékenységben nyilatkozhat meg, mint például részvétel az evangelizálásban, a nevelésben, együttműködés a leendő papok és szerzetesek nevelésében, a keresztény közösség szolgálata, lelki segítségnyújtás, az élet alapvető javainak biztosítása és a béke előmozdítása. A megszentelt nők rendkívüli önátadási képességéért ismét kifejezzük az egész egyház csodálatát és háláját; érezzék, hogy az egyház támogatja őket, hogy hivatásukat örömmel tudják teljesíteni, s hogy arra hivatottak, hogy támogassák és alakítsák a mai nőket.

¹³¹ Vö. 9. javaslat.

¹³² II. János Pál: *Evangelium vitae* enciklika, 99.

II. A SZENTLÉLEK FOLYAMATOS MŰKÖDÉSE: HŰSÉG A MEGÚJULÁSBAN

A klauzúrában élő apácák

59. Különleges figyelmet érdemel a nők monostori élete és a klauzúrában élő nővér a nagyrabecsülés miatt, mellyel a keresztény közösség a jegyes-egyház mindenkifelett szeretett Urával való kizárólagos egyesülését jelző életforma iránt viseltetik. A klauzúrában élő nővérek élete – akik elsősorban imádságnak, aszkézisnek és a lelki életben való szüntelen tökéletesedésnek szentelik magukat – valójában „nem más, mint a mennyei Jeruzsálem felé törekvés, az eszkatologikus egyház elővételezése, vágyódás az Úr birtoklására és színelátására.”¹³³ Ezen egyházi hivatás és küldetés fényében a klauzúra megfelel az Úrral való lét minden mással szemben elsőbbséget élvező igényének. Azáltal, hogy az élet helyéül a tér egy jól körülhatárolt részét választják, a nővérek a klauzúrában Krisztus mélységes alázatában részesülnek egy radikális szegénység által, mely nem csupán dolgokról mond le, hanem a „térről”, a kapcsolatokról és sok más teremtett értékről is.

A „test” elajándékozásának ez a különleges módja egyre inkább bevezeti őket az eucharisztia misztériumába. Jézussal együtt felajánlják magukat a világ üdvösségéért. Az áldozaton és engesztelésen túl odaadásukból – részesedvén a szeretett Fiú hálaadásában – hálaadás is lesz az Atya iránt.

E szellemi feszültségben gyökerező klauzúra nem csupán nagyon értékes aszketikus eszköz, hanem mód és lehetőség *Krisztus húsvétjának megélésére is*.¹³⁴ A „halál” megtapasztalásából lesz a klauzúra az élet túláradása, mert örömmel hirdeti és prófétaimódon elővételezi azt az egyes embereknek és az emberiség egészének felkínált lehetőséget, hogy egyedül Istennek éljenek Jézus Krisztusban (vö. Róm 6,11). A klauzúra a *szívnek arra a cellájára* utal, ahol mindenkinek meg kell élnie az Úrral való egyiséget. Az ajándékként fogadott és a szeretet szabad válaszaként vállalt klauzúra az Istennel és a testvérekkel való lelki közösség helye, ahol a tér és a kapcsolatok korlátozása az evangéliumi tanácsok elmélyítését szolgálja (vö. Jn 13,34; Mt 5,3.8).

A klauzúrák közösségek, mint hegyre épített városok és a tartóra helyezett mécsesek (vö. Mt 5,14–15), életük minden egyszerűsége ellenére *láthatóvá teszik a célt*, mely felé az egész, „minden erejével tevékeny és mégis szemlélődő”¹³⁵ egyházi közösség az időben tart, és tekintetét a mindenség Krisztusban történő teljes megújulására függeszti, amikor az egyház Vőlegényével egyesülve dicsőségesen jelenik majd meg (vö. Kol 3,1–4),¹³⁶ és Krisztus „miután megsemmisített minden felsőbbiséget, hatalmat és erőt, átadja az uralmat Istennek, az Atyának..., hogy Isten legyen minden mindenben”. (1Kor 15, 24.28)

Ezért hálánkat fejezzük ki ezeknek a szeretett nővéreknek, és buzdítjuk őket, hogy karizmájuknak megfelelően maradjanak hűségesek a klauzúrák élethez. Példájuk következtében ez az életforma állandóan sok hivatást számlál, akiket az önmagát

¹³³ AAS 61, 685. (A Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának *Venite seorsum* instrukciója, V. 1969. augusztus 15-én)

¹³⁴ Uo. I.

¹³⁵ SC 2.

¹³⁶ LG 6.

a szemlélődésben teljesen Istennek adó „jegyeség” radikalitása vonz. A minden tevékenységnél értékesebb, tiszta szeretetet kifejező szemlélődő életnek rendkívüli apostoli és missziós hatása van.¹³⁷

A szinódusi atyák nagy elismerésüket fejezték ki a klauzúras élet értéke iránt, s megvizsgálták a klauzúra fegyelmeire vonatkozó, itt-ott felmerülő kérdéseket. A szinódus utalásai e témára, s főként a kívánság, hogy a nagyobb előjáróknak nagyobb hatásköre legyen a klauzúra jogos és súlyos okból fakadó megszüntetésére¹³⁸ további megfontolás tárgya lesz a II. Vatikáni Zsinattal megkezdődött megújulás folytatásaként.¹³⁹ Így a különböző fokozatú és módosított klauzúra – a pápai klauzúrától a szabályzatnak megfelelően át a monasztikus klauzúráig – jobban meg fog felelni a szemlélődő intézmények sajátosságainak és a monostori hagyományoknak.

Továbbá – miként a szinódus hangsúlyozta – támogatni kell a kolostorok közti szövetségeket és egyesüléseket, amint azt már XII. Pius pápa és a II. Vatikáni Zsinat is ajánlotta,¹⁴⁰ főként olyan helyeken, ahol a szemlélődő élet támogatására a hatékony összehangolásnak és segítségnyújtásnak más lehetősége nincs. A monostorok jogos autonómiáját tiszteletben tartva az ilyen szerveződések hatékonyan tudnak segíteni a közös problémák megoldásában, mint például a megfelelő megújulás, az alap- és a folyamatos továbbképzés, a kölcsönös gazdasági segítségnyújtás, vagy a monostorok újjászervezése.

A szerzetes testvérek

60. Az egyház hagyományos tanítása szerint a megszentelt élet természetét tekintve *nem világi, de nem is klerikusi*,¹⁴¹ ezért a férfiak és nők „laikusi megszenteltsége” az evangéliumi tanácsokra tett fogadalmak önmagában teljes állapotát jelentik.¹⁴² Ezért a szolgálati papságtól független, önálló értéket képvisel mind az érintettek, mind az egyház számára.

A II. Vatikáni Zsinat tanításának megfelelően¹⁴³ a szinódus nagyra értékelte a megszentelt élet e formáját, melynek keretében a szerzetes testvérek a közösségben és azon kívül sokféle értékes szolgálatot végeznek, s így vesznek részt az evangelizáló küldetésben és a szeretet által a mindennapok evangélium melletti tanúságtételeiben. E szolgálatok némelyike *hivatalos egyházi szolgálatnak* tekinthető, amit az illetékes hatóság bíz rájuk. Az ilyen szolgálat megfelelő és teljes – emberi, lelki, teológiai, lelkipásztori és szakmai – képzést kíván.

A ma még érvényes szóhasználat szerint „laikusi intézmények” azok, melyek az alapító akaratából vagy törvényes hagyományukból fakadó jellegük és céljaik szerint nem igénylik a szent rendek gyakorlását.¹⁴⁴ A szinóduson azonban világossá vált, hogy ez a megnevezés nem fejezi ki megfelelő módon e szerzetesi intézmények tagja-

¹³⁷ Vö. Keresztes Szent János: *Cántico espiritual*, 29, 1.

¹³⁸ Vö. CIC 667, 4. §; 22,4. javaslat.

¹³⁹ Vö. VI. Pál: *Ecclesiae Sanctae motu proprio* 11, 30–31; PC 7, 16. *Venite seorsum* VI.

¹⁴⁰ Vö. AAS 43, 18 (XII. Pius: *Sponsa Christi* apostol konstitúció, 1950. november 21.); PC 22.

¹⁴¹ Vö. CIC 588, 1. §.

¹⁴² Vö. PC 10.

¹⁴³ Vö. PC 8, 10.

¹⁴⁴ CIC 588, 3. §; Vö. PC 10.

inak sajátos hivatását. Mert bár sok olyan szolgálatot végeznek, melyeket világi Krisztus-hívők is megtesznek, ők mint megszentelt személyek teszik ezeket, s ezáltal sajátos karizmájuknak megfelelően a Krisztus és az egyház iránti teljes odaadás lelkiületét fejezik ki.

Ezért, hogy a világi Krisztus-hívők világi jellegével kapcsolatos minden félreértést és tévedést elkerüljünk,¹⁴⁵ a szinódusi atyák a „laikusi intézmények” név helyett a „testvérek szerzetesi intézményei” elnevezést javasolták.¹⁴⁶ A javaslat jelentőségletes, főként, ha meggondoljuk, hogy a „testvér” név maga is gazdag lelkiiségre utal. „Ezek a szerzetesek arra hivatottak, hogy testvérei legyenek Krisztusnak, szoros kapcsolatba kerüljenek vele, aki »elszülött a sok testvér között« (Róm 8,29); testvérek legyenek egymás között a kölcsönös szeretetben és az egyház javára együttműködéssel végzett szolgálatban; testvérei legyenek minden egyes embernek azáltal, hogy tanúságot tesznek Krisztus mindenkire, főleg a legkisebbekre és legnyomorultabbakra irányuló szeretetéről; végül testvérek legyenek azért, hogy testvériesebb legyen az egész egyház.”¹⁴⁷ Miközben a „szerzetes testvérek” a keresztény s egyúttal a megszentelt élet e sajátos szempontját különleges módon élik, a szerzetes papokat hatékonyan emlékeztetik a Krisztusban való testvériség alapvető állapotára, melyet egymás között és minden emberrel élniük kell és hirdetik mindenkinek az Úr szavát: „Ti valamennyien testvérek vagytok” (Mt 23,8).

Semmi akadályja annak, hogy a „testvérek szerzetesi intézményeiben” egyes tagokat a rendi közösségen belüli papi szolgálatra felszenteljenek,¹⁴⁸ ha ezt az általános káptalan jóváhagyta. A II. Vatikáni Zsinat erre vonatkozóan nem ad kifejezett biztatást, mert azt akarta, hogy a testvérek intézményei maradjanak hűségesek hivatásukhoz és küldetésükhöz. Az előjárói tisztség betöltésére is érvényes ez, ha meggondoljuk, hogy épp az előjáróság tükrözi különösen egy intézmény sajátos természetét.

Más a helyzet a testvérek hivatásával az úgynevezett „klerikusi” intézményekben, melyek az alapító akaratóból vagy törvényes hagyományuk szerint a felszentelt papság szolgálatát végzik, papok irányítása alatt állnak, s az egyházi hatóság ilyenek ismerték el őket.¹⁴⁹ Ezen intézményekben alapvető a szolgálati papság a karizma szempontjából, és meghatározza ennek sajátosságát, célját és szellemét. Az itt élő testvérek annak képviselői, hogy az intézmény a maga feladatát differenciált szolgálattal oldja meg, melyet a testvérek a papokkal együttműködve végeznek mind a közösségen belül, mind az apostoli művekben.

A vegyes intézmények

61. Egyes szerzetesi intézmények, melyek az alapító eredeti szándéka szerint testvéri közösségek voltak, s melyekben minden tag – akár pap, akár nem – teljesen egyenlő volt, az idők folyamán új jelleget öltöttek. Ezeknek az úgynevezett „vegyes” intézményeknek, szem előtt tartva az alapítói karizmát, mérlegelniük kell, hogy le-

¹⁴⁵ Vö. LG 31.

¹⁴⁶ Vö. 8. javaslat.

¹⁴⁷ L'Osservatore Romano, 1995. II. 23, 4 (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson)

¹⁴⁸ Vö. PC 10.

¹⁴⁹ Vö. CIC 588, 2. §

hetséges és kívánatos-e visszatérniük az eredeti szándékhoz és lelkülethez. A színó-dusi atyák kifejezték azt a kívánságot, hogy ezen intézményekben minden megszen-telt személynek azonosak legyenek a jogai és a kötelességei, kivéve az egyházi rend szentségéből következő jogokat és kötelességeket.¹⁵⁰ E kérdés kapcsán felmerülő problémák megoldására külön bizottságot hoztak létre, s meg kell várni ennek hatá-rozatait, hogy a hivatalos döntéseknek megfelelően lehessen a kívánt változtatásokat végrehajtani.

Az evangéliumi élet új formái

62. A Szentlélek, aki az idők folyamán a megszentelt élet számos formáját hívta létre, szüntelenül az egyház mellett áll, részben úgy, hogy a már meglévő intézmé-nyeket támogatja az eredeti karizmához hűséges megújulásban, részben úgy, hogy új karizmákat osztogat a mai férfiaknak és nőknek, hogy olyan intézményeket alapítsa-nak, melyek válaszolni tudnak a mai kihívásokra. Ezen isteni működés jelei az úgy-nevezett *új alapítások*, melyek a korábbi intézményekkel szemben bizonyos értelem-ben eredeti sajátosságokkal bírnak.

Az új közösségek eredetisége gyakran abban áll, hogy férfiakból és nőkből, kle-rikusokból és világi Krisztus-hívőkből, cölebsz és házas emberekből álló vegyes cso-portok egy sajátos – olykor valamely hagyományos formát követő, olykor a mai tár-sadalom követelményeihez igazodó – stílusban élnek. Az evangéliumi életre való elkötelezettség is különböző formákban fejeződik ki a közösségi életre, a szegénység-re és imádságra irányuló általános törekvések között. Illetékességüknek megfelelően a vezetést megosztják a klerikusok és a világi Krisztus-hívők között, és az apostoli cél nyitott az új evangelizáció követelményei iránt.

Bár egyrészt örvendetes a Szentlélek működése, másrészt *különbséget kell tenni a karizmák között*. Ahhoz, hogy megszentelt életről lehessen beszélni, alapvetően szük-séges, hogy az új közösségek és életformák sajátos vonásai valóban a megszentelt élet lényegi teológiai és kánonjogi elemeire épüljenek.¹⁵¹ E különbségtétel mind helyi, mind egyetemes szinten szükséges, hogy az egy Lélek iránt közösen lehessünk enge-delmesek. Az egyházmegyékben a püspök vizsgálja meg az ilyen közösségek alapító-inak életét, hitük tisztaságát, lelkiességüket, egyházas érzületüket küldetésük teljesíté-sében, a képzés és a közösségbe való felvétel módját; bölcsen ítélje meg az esetleges gyöngeségeket, türelemmel várja ki a gyümölcsöket, hogy felismerhető legyen a karizma hitelessége (vö. Mt 7,16).¹⁵² Különösen kívánatos, hogy világos kritériumok alapján engedélyezzék az ilyen közösségek tagjainak a szent rendek felvételét.¹⁵³

Ugyanezen megkülönböztetési elv alapján nem sorolhatók a megszentelt élet sa-játos kategóriájába az elkötelezettségnek azok az önmagukban dicséretes formái, me-lyet egyes keresztény házaspárok egyházi egyesületekben és mozgalmakban próbál-nak, amikor szeretetüket, melyet a házasság szentsége már „megszentelt”,¹⁵⁴ tökéle-

¹⁵⁰ Vö. 10. javaslat; PC 15.

¹⁵¹ Vö. CIC 573.; Keleti Kódex 410.

¹⁵² Vö. 13/b javaslat.

¹⁵³ Vö. 13/c javaslat.

¹⁵⁴ Vö. GS 48.

tessé akarják tenni azáltal, hogy fogadalmat tesznek a házaselet tisztaságának megőrzésére, a szegénységre és az engedelmességre, anélkül természetesen, hogy ennek gyermekeik bármi kárát látnák.¹⁵⁵ Az ilyen tapasztalatok pontos értékelése nem jelenti kevésre becslését az életszentség ezen útjának, mely ajándékokban és törekvésekben végtelenül gazdag, s melyben a Szentlélek kétségtelenül jelen van.

A kegyelmi ajándékok és a megújítási kezdeményezések gazdagsága láttán célszerűnek látszik *egy bizottság felállítása az Istennek szentelt élet új formái kérdésének megoldására* a célból, hogy meghatározza a hitelesség kritériumait, melyeket az elbírálásnál és a döntéseknél figyelembe lehet venni.¹⁵⁶ E bizottság feladata lesz többek között, hogy az utóbbi évtizedek tapasztalatainak birtokában kiértékelje, melyek azok az új formák, melyeket az egyházi tekintély lelkipásztori okossággal és a közjó érdekében hivatalosan elismerhet, és a tökéletesebb keresztény életre törekvőknek javasolhat.

Az evangélium szerinti élet új társulásai a *legkevésbé sem foglalják el a helyét* a fentebb említett intézményeknek, melyeket továbbra is megillet a hagyomány által nekik biztosított, előkelő hely. Az új formák is a Lélek ajándékai, hogy az egyház egyre nagylelkűbb buzgósággal kövesse Urát, és figyelmesebb legyen az isteni hívásra, mely az idők jelein keresztül nyilvánul meg. Így mutatkozik meg a világnak az életszentség és a szolgálat sokféle formájában az, ami „az Istennel való bensőséges egyesülés és az egész emberiség egységének jele és eszköze.”¹⁵⁷ A régi intézmények, melyek közül sok nagyon kemény próbákat állt ki, de évszázadokon át bátran kitartott, gazdagodhat, ha dialógust kezd a korunkban keletkező alapításokkal és ajándékokat cserél velük.

Ily módon a megszentelt élet különböző szervezeteinek élettereje – a legrégebbitől a legújabbig – éppúgy, mint az új közösségek elevensége, táplálja a hűséget a Szentlélek iránt, aki a közösségnek és az élet örök megújulásának elve.

III. PILLANTÁS A JÖVŐBE

Nehézségek és távlatok

63. A folyamatban lévő társadalmi változások és a hivatások számának visszaesése a világ bizonyos részein nagyon megterheli a megszentelt életet. Sok intézmény apostoli műve, s egyszerűen a jelenléte néhány helyi egyházban kockán forog. Miként a történelem folyamán már többször, olyan intézmények is vannak, melyeknek a léte került veszélybe. Az egyetemes egyház rendkívül hálás nekik azért a nagylelkű szolgálatért, melyet tanúságtételük és szolgálatuk révén az egyház épülésére tettek.¹⁵⁸ A mai aggasztó helyzet egyáltalán nem semmisíti meg szolgálatukat és a gyümölcsöket, melyeket fáradozásuk érlelt.

¹⁵⁵ Vö. 13/a javaslat.

¹⁵⁶ Vö. 13/b javaslat.

¹⁵⁷ LG 1.

¹⁵⁸ Vö. 24. javaslat.

Más intézmények számára inkább az újjászerveződés jelenti a problémát. Ez a nem egyszerű és nem ritkán fájdalmas feladat gondos tanulmányozást és meghatározott kritériumok szerinti különbségtételt követel. Ilyen kritérium például a karizma értelmének megőrzése, a testvéries élet ápolása, az egyetemes és a részegyház szükségleteinek figyelembevétele, a fáradtság azért, amit a világ elhanyagol, nagylelkűen és bátran válaszolni – akár a szükségtől kényszerített legegyszerűbb beavatkozással – a szegénység új formáira, elsősorban a legelhagyottabb helyeken.¹⁵⁹

A személyek és a kezdeményezések számszerű csökkenéséből fakadó különböző nehézségek *semmiképpen sem vezethetnek a megszentelt élet evangéliumi erejébe vetett bizalom elvesztéséhez*, mely az egyházban mindig jelen lesz és hatni fog. Még ha az egyes intézményeknek nincs is előjoga a továbblétezésre, a megszentelt élet a hívők között mindig az Isten és a testvérek iránti szeretet válaszát fogja erősíteni. Ezért érvényes a tétel, hogy a megszentelt élet egy formája vagy egy meghatározott intézmény *történeti változásait* meg kell különböztetni a megszentelt élet *egyházi küldetésétől*. Az előbbi a helyzetek változásával megváltozhat, az utóbbi azonban maradandó.

Érvényes ez a megszentelt élet mind szemlélődő, mind apostolkodó formájára. A Szentlélek mindig új hatása alatt a megszentelt élet összességében értékes tanúságtétellel az isten- és emberszeretet felbonthatatlan egysége mellett, ami nem más, mint Isten szeretete emberi és társadalmi termékenységének eleven emlékezete. Ezért az új szükséghelyzeteket azzal az Istenre hagyatkozással kell fogadni, mely tudja, hogy nem annyira *a sikert, mint inkább a hűséges elkötelezettséget* kívánják mindenkitől. Amit mindenképp el kell kerülni, az a megszentelt élet lanygulása, mely nem a számszerű fogyatkozásban, hanem az Úr, a hivatás és küldetés iránti szeretet gyengülésében mutatkozik meg. A hűséges kitartás a hivatásban és a küldetésben a világ előtt is hatásosan megvallja a szilárd bizalmat a történelem Urában, kiben kezében vannak az idők, s a személyek, intézmények, népek sorsa. Így ajándékainak történelmi megvalósulásai is. A fájdalmas válsághelyzetek a megszentelt személyeket a Krisztus halálába és feltámadásába vetett hitük bátor megvallására serkentik, hogy a halálból az életre való átmenetel látható jeleivé válhassanak.

A hivatásgondozás fellendülése

64. A megszentelt élet küldetése és az intézmények életerejéje kétségtelenül attól a hűséges elkötelezettségtől függ, mellyel a megszentelt személyek meghívásukra válaszolnak, de csak annyiban van jövőjük, amennyiben *más férfiak és nők nagylelkűen elfogadják az Úr hívását*. A hivatások problémája valódi kihívás, mely közvetlenül az intézményeknek, de rajtuk keresztül az egész egyháznak is szól. A hivatásgondozásba nagy szellemi és anyagi energiákat vetettek be, az eredmények azonban nem mindig felelnek meg a várakozásoknak és törekvéseknek. Így megtörténhet, hogy a megszentelt életre szóló hivatások a fiatal egyházakban és a totalitárius rendszerek üldözése alatt élő egyházakban virágzanak, míg a hagyományosan hivatásban gazdag és missziós országokban hiányoznak.

¹⁵⁹ *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 67.

E nehéz helyzet próbára teszi a megszentelt személyeket, és felteszik maguknak a kérdést: elhibáztunk valamit, hogy nem vonzzuk az új hivatásokat? Bizalmunkat Jézus Szívébe kell vetnünk, aki mindig hív a követésére, és a Szentlélekre kell bízunk magunkat, aki a megszentelt élet karizmájának forrása és ajándékozója. Miközben tehát örvendünk a Szentlélek működésének, aki megfiatalítja Krisztus jegyesét azáltal, hogy sok nemzetben felvirágoztatja a megszentelt életet, állandóan sürgetve kell kérnünk az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat egyházába, hogy így felkészítse az új evangelizálás sürgető követelményeire (vö. Mt 9,37–38). A hivatásokért mondott imádságon kívül az érthető igehirdetéssel és megfelelő katekézissel azon kell fáradoznunk, hogy a megszentelt életre meghívottakban támogassuk azt a szabad, de készséges és nagylelkű választ, amely hatékonyá teszi a meghívás kegyelmét.

A hivatásgondozás *aranyszabálya* ma is Jézus „jöjjetek és lássátok” felszólítása (Jn 1,39), melynek célja, hogy az alapítók példája szerint bemutassa az *Úr Jézus személyének ragyogását* és az evangéliumért való teljes önátadás szépségét. Minden megszentelt személy elsőrendű feladata tehát, hogy szóval és példával bátran mutassa meg a Krisztus-követés eszményét, és segítse a Szentlélek indításaira adott válasz megszületését a meghívottak szívében.

A Krisztussal való első találkozásból fakadó lelkesedést természetesen követnie kell a mindennapok türelmes fáradozásának, hogy a meghívásból ki tudjon alakulni az Úrral való barátság. E célból a hivatásgondozás sajátos segédeszközöket használ, mint például a *lelkivezetést*, hogy elősegítse az Úr szeretetére adott személyes választ, mely lényeges feltétel ahhoz, hogy valaki az Úr tanítványa és országának apostola lehessen. Ha a hivatások virágzása a föld egyes területein igazolja is az optimizmust és a reményt, hiánya más régiókban nem kedvetleníthet el, s nem vezethet a könnyelmű és meggondolatlan toborzás kísértéséhez. A hivatásgondozás feladatát úgy kell megoldani, hogy *egyre inkább az egész egyház közös elkötelezettsége legyen*.¹⁶⁰ Ezért tevékeny együttműködést igényel lelkipásztoroktól, szerzetesektől, családoktól és nevelőktől, amint ez egy-egy részegyház lelkipásztorkodásának integrális részét alkotó szolgálat esetében mindig szükséges. Ezért minden egyházmegyében meg kell lennie ennek az *általános szolgálatnak*, mely összehangolja és megsokszorozza az erőket, s nem akadályozza, hanem inkább támogatja az egyes intézmények hivatáséberresztő tevékenységét.¹⁶¹

Isten egész népének a Gondviselés által támogatott tevékeny együttműködése csalhatatlanul el fogja nyerni az isteni ajándékok teljességét. A keresztény szolidaritásnak elébe kell sietnie a gazdaságilag szegényebb országokban jelentkező hivatás-képzés szükségleteinek. Ilyen esetekben a különböző intézmények részéről a hivatásokat a helyi egyházakkal teljes összhangban kell támogatni, ami a lelkipásztori munkájukban való huzamosabb és aktív részvétellel biztosítható.¹⁶² A Szentlélekkel való együttműködés legmegfelelőbb módja, ha nagyvonalúan a legjobb erőket vetik be a hivatásgondozásba, főként a megfelelő ifjúsági lelkipásztorkodásba.

¹⁶⁰ Vö. 48/a javaslat

¹⁶¹ Vö. 48/b javaslat

¹⁶² Vö. 48/c javaslat

A kezdeti képzés feladatai

65. A szinódus általános gyűlése különös figyelmet szentelt azok képzésének, akik az Úrnak akarják szentelni magukat.¹⁶³ A képzés *célja* az egyes emberek felkészítése arra, hogy teljes egészében odaadják magukat Krisztus követésében Istennek a küldetés szolgálatára. „Igent” mondani az Úr hívására és személyesen elfogadni a meghívás növekedésének dinamikáját minden meghívott elidegeníthetetlen felelőssége, hiszen a szívet magának a személynek kell kitárnia a Szentlélek előtt; azaz nemes lélekkel kell végigjárnia a képzés útját, hittel fogadva az Úrtól és az egyháztól a felkínált kegyelmi eszközöket.¹⁶⁴

A képzésnek tehát a személyt a maga legbensőbb mélységében kell elérnie, úgy, hogy viselkedése és szokásos megnyilvánulásai akár a döntő pillanatokban, akár a mindennapos helyzetekben azt fejezzék ki, hogy teljesen és szíves-örömmel Istenhez tartozik.¹⁶⁵ Mivel a megszentelt élet célja a Jézus Krisztussal való azonosulás és az iránta való *teljes odaadás*,¹⁶⁶ a képzésnek mindenekelőtt erre kell irányulnia. Egy útról van tehát szó, amelyen lépésről lépésre növekszik a hasonlóság Krisztus Atya iránti érzületével.

Ha ez a megszentelt élet célja, akkor a módszernek, mellyel felkészítenek rá a *teljesség vonását* kell viselnie és kifejeznie. Az egész személyt kell formálni,¹⁶⁷ figyelembe véve egyéniségének minden szempontját, magatartását és szándékait.

Mivel az egész személy átformálására törekszik, nyilvánvaló, hogy *a képzés soha nem maradhat abba*. A megszentelt személyeknek életük utolsó pillanatáig meg kell adni a lehetőséget arra, hogy növekedjenek a karizma és intézményük küldetése iránti hűségben.

A képzésnek, hogy teljes lehessen, át kell fognia a keresztény élet és a megszentelt élet minden területét. Gondoskodni kell tehát emberi, kulturális, lelkeségi és lelkipásztori felkészítésről, s közben külön kell ügyelni arra, hogy a különböző szempontok harmonikusan egészítsék ki egymást. A fejlődési folyamatnak tekintendő alapképzésnek, mely végigmegy a személyes érlelődés minden lépcsőfokán – a pszichológiától és lelkesítőtől kezdve egész a teológiai és lelkipásztoriig bezárólag – elegendő időt kell biztosítani. A papságra készülők esetében ez egybeesik az átfogó képzés részét alkotó speciális tanulmányi programmal, és azzal összhangban is kell lennie.

A képzést végzők tevékenysége

66. Krisztus és a Szentlélek állandó ajándékozásával az Atya a szó szoros értelmében *nevelője* annak, aki neki szenteli magát. E művében azonban emberi eszközt használ, amikor a meghívott mellé néhány idősebb testvért vagy nővért állít. A képzés tehát részesedés az Atya művében, aki a Szentlélek által a fiatal férfiak és nők szívében formálja a Fiú érzületét. A nevelőknek ezért az istenkeresés útját ismerő,

¹⁶³ Vö. 49/a javaslat.

¹⁶⁴ Vö. *Potissimum institutioni* instrukció, 29.

¹⁶⁵ Vö. 49/b javaslat.

¹⁶⁶ Vö. *Essential elements* instrukció 45.

¹⁶⁷ Vö. CIC 607, 1. §.

tapasztalt vezetőknek kell lenniük, hogy másokat is kísérni tudjanak ezen az úton. Ha figyelnek a kegyelem működésére, képesek lesznek arra, hogy felhívják a figyelmet a kevésbé szembeűnő akadályokra is, s mindenekelőtt a Krisztus-követés szépségére és a karizma értékére, mely révén a követés beteljesedhet. A lelki bölcsesség fényénél mindezt össze fogják kapcsolni az emberi eszközökből eredő tudással, amely segíthet mind a hivatás körűli döntésben, mind az új ember kialakításában, hogy az egészen szabad legyen. A képzés fontos eszköze a személyes beszélgetés, melyet közismert hatékonysága és pótolhatatlansága miatt rendszeresen, s bizonyos gyakorisággal kell végezni.

E kényes feladatok fontossá teszik a megfelelő nevelők képzését, akiknek szolgálatukban nem szabad letérniük az egyház útjáról. A nevelőképző intézményeket lehetőleg olyan helyeken kell felállítani, ahonnan kapcsolatot tarthatnak azzal a kultúrával, melyben később szolgálatukat végzik. A régebbi és bevált hagyományú intézetek legjobb tagjaik rendelkezésre bocsátásával segíthetik az újabb alapításokat.¹⁶⁸

Közösségi és apostoli képzés

67. Mivel a képzésnek *közösséginek* is kell lennie, a megszentelt élet és az apostoli élet társaságai számára e képzés kiváltságos helye a közösség. Itt történik a beavatás a közösségi élet örömeibe és fáradalmaiba. A másik pozitív tulajdonságait, másságát és korlátait elfogadva a testvéri közösségben tanul meg mindenki amellet élni, akit Isten melléje állított. Főként megtanulja, hogyan kell megosztania mindenki épülésére a kapott ajándékokat, hiszen „a Lélek ajándékait mindenki azért kapja, hogy használjon vele” (1Kor 12,7).¹⁶⁹ Ugyanakkor a közösségi életnek az alapképzéstől kezdve meg kell mutatnia a megszenteltség missziós jellegét. Ezért hasznos, ha az alapképzés idején a megszentelt élet intézményeiben a nevelő körültekintő felügyelete mellett gyakorolják, hogy a környező kultúrával párbeszédet folytatva miként kell apostolkodni, alkalmazkodni és kezdeményezni.

Ha egyrészt fontos, hogy a megszentelt személyben lassanként kialakuljon az evangéliumi kritikai érzék az őt körülvevő és későbbi munkaterületét jelentő kultúra értékei és fogyatkozásai iránt, másrészt be kell gyakorolnia az élet egységének, az Isten és a felebarát iránti szeretet egybeolvasztásának nehéz művészetét, s emellet meg kell tapasztalnia, hogy az apostolkodás lelke az imádság, de azt is, hogy az apostolkodás élteti és serkenti az imádságot.

Egy átfogó és korszerű képzési tero szükségessége

68. Az örök fogadalomig tartó kifejezett képzési időszak a női és férfi rendeknek és a szerzetes testvéreknek egyformán ajánlott. Érvényes ez lényegében a klauzúras közösségekre is, melyeknek megfelelő programot kell kidolgozniuk a szemlélődő életre való képzésre és egyházon belűli sajátos feladatokra tekintettel.

A színódusi atyák sürgetve kérték a megszentelt élet és az apostoli élet társaságainak minden intézményét, hogy amilyen gyorsan csak lehet, dolgozzanak ki egy

¹⁶⁸ Vö. 50. javaslat.

¹⁶⁹ Vö. *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 32–33.

ratio institutionis-t, azaz az intézmény karizmája által inspirált képzési tervet, mely világosan és dinamikusan megmutatja az utat, melyen járni kell, ha valaki saját intézménye lelkeségét tökéletesen el akarja sajátítani. E *ratio* ma elengedhetetlenül szükséges: egyrészt megmutatja, hogyan kell közvetíteni az intézmény szellemét, hogy az ifjú nemzedékek különböző kultúrákban és eltérő földrajzi környezetben hamisítatlanul megvalósíthassák; másrészt megkönnyíti a megszentelt személyek életútját, hogy a különböző életszakaszokban ugyanabban a szellemben élhessenek és haladhassanak a Krisztusban való hit teljes beéréséig.

Ha tehát igaz, hogy a megszentelt élet megújulása elsősorban a képzéstől függ, ugyanúgy igaz, hogy a képzés attól függ, képesek-e lelki és pedagógiai bölcsességben gazdag módszert felkínálni, mely a jelöltet lépésről lépésre elvezeti odáig, hogy magára öltse az Úr Krisztus önzetlen érzületét. A képzés vitális folyamat, mely által az ember léte mélyéig megtér Isten igéjéhez, és elsajátítja annak művészetét, hogyan kell a világi valóságban Isten jeleit keresni. Egy olyan korban, mely egyre inkább kiiktatja a vallásos értéket a kultúrából, ez a képzési út kettős értelemben jelentős: hatására a megszentelt személy nemcsak Istent tudja „meglátni” a hit szemével egy olyan világban, mely figyelmen kívül hagyja az ő jelenlétét, hanem arra is képes, hogy sajátos karizmájának tanúságtételével valamiképpen „észlelhetővé” tegye Isten jelenlétét.

A folyamatos képzés

69. A folyamatos képzés mind az apostoli, mind a szemlélődő élet intézményei számára a megszenteltség lényegi követelménye. Mint mondtuk, a képzési folyamat nem korlátozódik az alapképzésre, mert a megszentelt személy már csak emberi korlátai miatt sem gondolhatja, hogy az az új ember, aki minden élethelyzetben megtapasztalja Krisztus érzületét, befejezte fejlődését. A *kezdeti képzéshez* ezért kapcsolódnia kell a *folyamatos képzésnek*, mely kialakítja az emberben a készséget, hogy élete minden napján engedje magát alakítani.¹⁷⁰

Következésképpen döntő fontosságú, hogy a *Ratio institutionis* részeként minden intézmény határozza meg a folyamatos továbbképzés lehető legpontosabb és rendszeres tervét, melynek fő célja, hogy a megszentelt személyeket az egész életet átfogó programmal kísérelje. Senki sem térhet ki az emberi és vallási fejlődése elől, mint ahogy senki sem élhet a tökéletesség önelégültségével. Az ember egyetlen életszakaszában sem érezheti magát annyira biztonságban vagy annyira buzgónak, hogy mellőzhetné az óvatosságot a hűség megőrzésében, mint ahogy olyan életkor sincs, mely befejezettnek tekinthetné a személy érlelődését.

A hűség dinamizmusában

70. Van egy bizonyos lelki fiatalság, mely az időben maradandó: azzal a ténnyel áll kapcsolatban, hogy az egyén minden életszakaszában új feladatot, sajátos létmódot, sajátos szeretetet és szolgálatot keres és talál.¹⁷¹

¹⁷⁰ Vö. 51. javaslat.

¹⁷¹ Vö. *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 43–45.

A megszentelt életben az *apostoli tevékenységbe való teljes bekapcsolódás első évei* alapján véve kritikus szakaszt jelentenek, mert egy irányított állapotból a felelős tevékenység állapotába kerül az ember. Fontos, hogy a megszentelt fiatalok mellett támogatóan álljon egy testvér vagy nővér, és Krisztus iránti szeretetének és lelkesedésének fiatalos frissességét segítse teljesen megélni.

A következő életszakaszban megjelenhet a *megszokás veszedelme*, valamint a csekély eredmények láttán a kiábrándulás kísértése. A megszentelt személyeket az élet középső szakaszán abban kell segíteni, hogy az evangélium és a karizmatikus ihletettségek fényében újra gondolják át eredeti elhatározásukat, nem cserélve fel az önátadás tökéletességét az eredmények mennyiségével. Ezáltal a személyes döntés új lendületet és új motivációkat nyerhet. Ez az életszakasz a lényeges dolgok keresésének szakasza.

Az *érett kor szakasza* a személyes növekedéssel együtt magával hozhatja egy bizonyos *individualizmus veszélyét*, melyet a korszerűtlenségtől való félelem, a megmerevedés, az elernyedés és az abbahagyás jelenségei kísérnek. Most a folyamatos továbbképzésnek nemcsak abban kell segítenie, hogy újra rátaláljanak egy magasabb szintű lelki és apostoli életformára, hanem abban is, hogy felfedezzék ezen életszakasznak sajátosságait. A személyiség bizonyos összetevőinek tisztulása után az önátadás ebben az életszakaszban tisztábban és nagylelkűbben emelkedik Istenhez, és higgadtabban, diszkrétebben, ugyanakkor áttetszőbben és a kegyelemben gazdagabban tér vissza a testvérekhez. Ez a lelki atyaság és anyaság ajándéka és megtapasztalása.

Az *időskor* új problémákat vet fel, melyeket körültekintő lelki programmal kell megelőzni. A tevékenységtől való fokozatos visszavonulás, némely esetben betegség és a kényszerű tétlenség mélyen átalakító tapasztalatokat hoz. Jóllehet e visszahúzó-dás gyakran fájdalmas, a megszentelt személynek lehetőséget ad arra, hogy engedje magát átalakítani a húsvéti tapasztalattól,¹⁷² s vegye magára a megfeszített Krisztus alakját, aki mindenben teljesíti az Atya akaratát, s rá bízta magát egészen addig, hogy visszaadja neki a lelkét. Ez az azonosulás a megszenteltség megélésének új módja, mely nincs egy vezetői feladat vagy apostoli munka eredményeihez kötve.

Mikor pedig elérkezik a *pillanat, hogy az Úr szenvedésének utolsó órájával egyesüljön*, a megszentelt személy tudja, hogy az Atya a hosszú ideje tartó, titokzatos képzési folyamatot benne most befejezi. A halált úgy készíti elő és várja a lélek, mint szeretetének és önátadásának utolsó aktusát.

Hozzá kell fűznünk, hogy a különböző életszakaszoktól függetlenül minden életkornak lehetnek kritikus helyzetei, akár külső tényezők hatására, mint például hely- vagy hivatalváltás, nehézségek a munkában, apostoli sikertelenségek, meg nem értés, mellőzés stb.; akár szoros értelemben vett személyes tényezők, mint például testi vagy pszichés megbetegedés, lelki szárazság, szomorúság, kapcsolatproblémák, erős kísértések, hit- vagy identitásválságok, feleslegesség érzése és hasonlóak. Aki terhesnek érzi a hűséget, az iránt mind személyes, mind közösségi szinten több bizalmat és nagyobb szeretetet kell tanúsítani. Ilyenkor főként az előljáró szeretetteljes közelségére van szükség; s nagyon vigasztaló lehet egy testvér vagy

¹⁷² *Potissimum institutioni* instrukció, 70.

nővér megfelelő segítsége is, kinek előzékeny és készséges jelenléte hozzásegíthet ama szövetség értelmének újra felfedezéséhez, melyet Isten kezdeményezett és soha nem akar visszavonni. Így a megpróbált lélek a tisztulást és a kiüresítést úgy fogadja, mint a megfeszített Krisztus követésének lényeges mozzanatait. A próbatétel úgy jelenik meg előtte, mint a gondviselés képzési eszköze az Atya kezében: nem pusztán *pszichológiai* harc, melyet önmagával és gyöngeségeivel kell vívnia, hanem *vallásos* küzdelem, melyet minden nap Isten jelenléte és a kereszt ereje pecsétel meg!

A folyamatos képzés természete

71. A képzés alanya minden életszakaszban a személy, célja pedig az egész ember képzése, aki arra hivatott, hogy „teljes szívvel, teljes lélekkel, minden erővel” (MTörv 6,5) Istent keresse és szeresse, a felebarátot pedig úgy szeresse, mint önmagát (vö. Lev 19,18; Mt 22,37–39). Az Isten, valamint a testvérek és nővérek iránti szeretet olyan hatalmas dinamizmus, mely a növekedést és a hűséget állandóan lelkesítheti.

A *lelki életnek* magától értetődően elsőbbsége van. A megszentelt személy benne találja meg újra identitását és egy derűs, mély nyugalmat, növekszik figyelmessége Isten igéjének mindennapos követelményei iránt, és engedi, hogy intézményének eredeti inspirációja vezérelje. A Szentlélek készítésére az imádság, a csönd és a magány idejét határozottan védelmezi, s a hétköznapi fáradtságai közepette kitartóan könyörög a bölcsesség ajándékáért (vö. Bölcs 9,10).

Az *emberi és testvéri dimenzió* önismeretet és saját korlátainak ismeretét igényli, hogy belőlük a teljes szabadságra vezető út megtételéhez ösztönzést és támogatást nyerjen. A mai helyzetben rendkívül jelentős a megszentelt személy belső szabadsága, érzelmi integrációja, kommunikációs képessége mindenkivel, elsősorban a saját közösségével, lelkének higgadtsága, együttérzése a szenvedőkkel, igazságszeretete, valamint szavainak és tetteinek összhangja.

Az *apostoli dimenzió* megnyitja a megszentelt személy értelmét és szívét, s készséggé teszi a szüntelen fáradozásra, ami annak jele, hogy Krisztus szeretete sürgeti őt (vö. 2Kor 5,14). Ez vezet az apostoli tevékenység célkitűzéseinek és módszereinek korszerű megújításához, hűségben az alapító szelleméhez és célkitűzéseihöz, s a kiérlelt hagyományhoz, figyelembe véve a megváltozott történelmi, kulturális, általános és helyi viszonyokat.

A *kulturális és szakmai dimenzió* – feltételezve egy megbízható, józan különbségtévesztő teológiai képzést – megköveteli a folyamatos, korszerű megújulást és azoknak a területeknek fokozott figyelembevételét, melyekre az egyes karizmák vonatkoznak. Ezért szellemileg nyitottnak és lehetőleg alkalmazkodóképesnek kell maradni, hogy a kor követelményeinek megfelelően lehessen tervezni és végezni a szolgálatot, azáltal, hogy a kulturális haladás által felkínált eszközöket igénybe veszik.

Végül a *karizma dimenziója* összefoglalja az összes követelményeket, mint szintézis, mely megköveteli a megszenteltség nem csupán apostoli, hanem aszketikus és misztikus összetevőinek elmélyítését is. Ebből következik, hogy minden intézmény

minden tagjának buzgón kell tanulmányoznia intézménye szellemét, történelmét és küldetését, hogy a személyes és közösségi hasonulás növekedhessék.¹⁷³

III. FEJEZET A SZERETET SZOLGÁLATA

A megszentelt élet Isten világ iránti szeretetének bizonyossága

A küldetésre szentelődtek meg

72. Jézusnak, a szeretett Fiúnak példája szerint, „akit az Atya megszentelt és a világba küldött” (Jn 10,36), Isten azokat is, akiket Krisztus követésére hív, megszenteli és a világba küldi, hogy kövessék példáját és folytassák küldetését. Ez alapvetően minden tanítványra érvényes, de különösen érvényes azokra, akik a megszentelt élet sajátos formájában arra hivattak, hogy Krisztust „közelebbről” kövessék és „egészen” érte éljenek. Ezért hivatásuk magában foglalja azt a feladatot, hogy *teljesen a küldetésnek adják át magukat*; sőt, a Szentlélek hatására, aki minden meghívás és karizma forrása, maga a megszentelt élet válik küldetéssé, miként Jézus élete teljesen az volt. Az evangéliumi tanácsok vállalása, mely a személyt teljesen felszabadítja az evangélium számára, ebből a szempontból mutatja meg a maga jelentőségét. Ezért állítanunk kell, hogy *e küldetés minden* – nem csupán a tevékeny, hanem a szemlélődő – *intézmény számára nagyon lényeges*.

A küldetés ugyanis a külső tevékenységet megelőzően azáltal bontakozik ki, hogy a személyes tanúságtétellel magát Krisztust teszi jelenvalóvá a világ számára. Ez a megszentelt élet kihívása, ez elsősorú feladata! Minél inkább azonosul valaki Krisztussal, annál jelenvalóbbá és tevékenyebbé teszi őt a világban az emberek üdvösségére.

Elmondható tehát, hogy a megszentelt személy már megszenteltségénél fogva az intézmény céljának megfelelő „misszióban” van. Ha az alapító karizma lelkipásztori jellegű, az élet tanúságtétele, s az apostolkodás vagy az emberi haladás művei nyilvánvalóan egyaránt szükségesek: a munka és az élet tanúságtétele egyaránt Krisztust jeleníti meg, aki az Atya dicsőségére van szentelve, s egyúttal a világba küldetett a testvérek és nővérek üdvösségéért.¹⁷⁴

A szerzetesi élet egy másik, egészen sajátos mozzanattal is részesedik Krisztus küldetésében: és ez *a közösségben a küldetésért megélt testvéri élet*. A szerzetesi élete ezért annál apostolibb, minél bensőségesebb odaadása az Úr Jézus iránt, minél testvéribb a közösségi élete, s minél buzgóbban kapcsolódik az intézmény sajátos küldetésébe.

¹⁷³ Vö. uo. 68.

¹⁷⁴ Vö. LG 46.

Isten és az ember szolgálatában

73. A megszentelt életnek az a prófétai feladata, hogy *felfogja Istennek az emberekre vonatkozó tervét, és úgy szolgálja azt*, ahogy a Szentírás hirdette és a történelemben megmutatózó bölcs isteni tevékenység jeleinek figyelmes olvasásából kitűnik.

Isten terve egy megmentett és összebékült emberiségre vonatkozik (vö. Kol 2,20–22). Hogy e szolgálatot a kellő módon teljesíthessék, az Istennek szentelt személyeknek mély istentapasztalattal kell rendelkezniük, és tudatosítaniuk kell a kor kihívásait, úgy, hogy a Szentlélek segítségével megkülönböztetve megértik e kihívások mély teológiai jelentését. A történelmi eseményekben ugyanis gyakran van elrejtve isteni felhívás arra, hogy Isten terve szerint gyümölcsöző tevékenységet folytassunk.¹⁷⁵

Az idő jelei között – mint a zsinat mondja – az evangélium fényénél kell különbséget tenni, hogy „minden nemzedéknek megfelelő módon tudjunk választ adni az emberek örök kérdéseire a jelen és az eljövendő élet értelméről és e kettő összefüggéseiről.”¹⁷⁶ Ezért ki kell tárni a szívet a Lélek belső indításaira, aki arra hív, hogy a Gondviselés jeleit a maguk mélységében felfogjuk. Ő hívja a megszentelt életet, hogy a mai világ új problémáira új válaszokat adjon. Ezeket az isteni intelmeket csak olyan emberek fogják fel, akik mindenben Isten akaratát keresik, hűségesen elfogadják, és bátran megvalósítják olyan döntésekben, melyek mind az eredeti karizmával, mind a konkrét történelmi szituáció követelményeivel összhangban állnak.

A sok probléma és nyomorúság láttán – melyek olykor veszélybe sodorják, sőt felmorzsolni látszanak a megszentelt életet – a meghívottaknak vállalniuk kell a feladatot, hogy az egész világ sok nyomorúságát szívükön viselik és imádságukba foglalják, s ugyanakkor az alapítási karizmához tartozó területeken serényen tevékenykednek. Odaadásukat nyilvánvalóan *a természetfeletti megkülönböztetés képességének kell vezérelnie*, s tudniuk kell szétválasztani a Lélektől származó dolgokat a Vele ellentétektől (vö. Gal 5,16–17.22; 1Jn 4,6). A regulához és a konstitúcióhoz való hűség által őrzi meg a Lélek az egyházzal való teljes közösséget.

Ily módon a megszentelt élet nemcsak az idő jeleinek olvasására szorítkozik, hanem ahhoz is hozzájárul, hogy a mai időnek megfelelő új evangelizációs tervek megszülessenek és megvalósuljanak. Mindez azzal a hívő bizonyossággal történik, hogy a Szentlélek a legnehezebb kérdésekre is meg tudja adni a megfelelő választ. Ebben az összefüggésben újra felfedezhető a tétel, amit az apostoli tevékenység nagy alakjai mindig tanítottak: úgy kell Istenben bízni, mintha minden tőle függne, és úgy kell dolgozni, mintha minden rajtunk múlna.

Egyházi együttműködés és apostoli lelkiség

74. A mondottaknak az egyház többi tagjával *közösségben és dialógusban* kell történnie. A küldetésnek szóló kihívások oly nagyok, hogy az egyház összes tagjainak együttműködése nélkül sem a megkülönböztetés, sem a cselekvés nem lehet hatékony. Az egyes emberek alig rendelkeznek a végső válasszal, mely csak összevetésből és párbeszédéből születhet meg. Főként a különböző karizmák közötti eleven kap-

¹⁷⁵ Vö. 35/a javaslat.

¹⁷⁶ GS 4.

csolat biztosítja a kölcsönös gazdagítást és a küldetés hatékonyabb teljesítését. Az elmúlt évek tapasztalata messzemenően bizonyítja, hogy „a szeretet új neve *dialogus*”:¹⁷⁷ egész különlegesen érvényes ez az egyházi szeretetre. A dialógus segít abban, hogy a problémákat a maguk valós dimenzióiban lássuk, és a siker nagyobb reményével fogjunk megoldásukhoz. A megszentelt élet – mivel a testvéri életet ápolja – a dialógus sajátos tapasztalataival rendelkezik. Ezért hozzájárulhat a kölcsönös elfogadás légkörének kialakításához, melyben a különböző egyházi személyek – érezvén a hivatásuknak szóló megbecsülést – nagyobb meggyőződéssel törekszenek a nagy egyetemes küldetést teljesítő egyházi közösségre.

Az apostoli szolgálat bármely módján tevékeny intézményeknek végül ápolniuk kell a *tevékenység olyan erős lelkeségét*, mely Istent meglátja mindenben és mindent Istenben lát. „Tudnunk kell ugyanis, hogy miként a jól rendezett élet arra törekszik, hogy a tevékenységből szemlélődésbe menjen át, úgy a lélek hasznosan tér vissza a szemlélődésből a tevékenységbe, hogy még tökéletesebben valósítsa meg azt, ami a szemlélődésben lánggra lobbantotta a szívet. A tevékeny életnek tehát a szemlélődésbe kell vezetnie, és viszont, amit bensőnkben szemlélődve látunk, annak jobb cselekvésre kell vezetnie.”¹⁷⁸ Maga Jézus adott tökéletes példát arra, miként egyesíthető az Atyával való közösség a nagyon tevékeny élettel. Ezen egységre való folytonos törekvés nélkül állandóan leselkedik a belső elszürkülés, az elbizonytalanodás és a csüggedés veszedelme. A szemlélődés és a tevékenység szoros kapcsolata ma is, miként tegnap, lehetővé teszi a helytállást a legnehezebb helyzetekben is.

I. MINDVÉGIG KITARTÓ SZERETET

Krisztus szívével szeretni

75. „...mivel szerette övéit, akik a világban maradtak, mindvégig szerette őket. Vacsora közben történt..., felkelt a vacsora mellől..., mosni kezdte tanítványai lábát, és a derekára kötött kendővel megtörölte.” (Jn 13,1–2.4–5)

A lábmosással Jézus feltárja Isten ember iránti szeretetének mélységét: benne maga Isten adja magát az emberek szolgálatára! Egyidejűleg feltárja a keresztény élet s még inkább az Istennek szentelt élet értelmét, mely nem más, mint az odaadó *szeretet*, a konkrét és serény szolgálat *élete*. Mivel a megszentelt élet az Emberfia példáját követi, „aki nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon” (Mt 20,28), jellemző rá – legalábbis hosszú történetének legjobb időszakában – e „lábmosás”, azaz a legszegényebbek és leginkább rászorulóknak szolgálata. A megszentelt élet egyrészt elmerül annak az Igének magasztos misztériumában, aki Istennél volt (vö. Jn 1,1), másrészt követi ugyanazt az Igét, aki megtestesült, megalázta és kiüresítette önmagát, hogy az embereknek szolgáljon. Azok, akik Krisztust az evangéliumi tanácsok útján követik, mindenüvé követni akarják őt, s meg akarják tenni mindazt, amit ő tett.

¹⁷⁷ AAS 56, 639. (VI. Pál: *Ecclesiarn suam* enciklika, III.)

¹⁷⁸ PL 76, 954. (Nagy Szent Gergely: *Homiliarum in Ezechielem liber*, II, II, 11.)

Ő szüntelenül hív új tanítványokat, férfiakat és nőket magához, hogy a Lélek kiárasztása által (vö. Róm 5,5) közölje velük az isteni *agapét*, a maga sajátos szeretetét, és arra készítse őket, hogy alázatos odaadásban minden önzéstől mentesen szolgáljanak másokat. Péternek – aki a színeváltozás ragyogásától elragadtatva lelkesen kiáltja: „Uram, jó nekünk itt lennünk!” (Mt 17,4) – szól a felhívás, hogy térjen vissza a világ útjaira, hogy a továbbiakban Isten országát szolgálja: „Jöjj le, Péter; szeretted volna megnyugodni a hegyen: jöjj le; hirdesd az ígét, ragadj meg minden lehetőséget, akár alkalmas, akár alkalmatlan, ints, kérj, buzdíts bátran és a tanítás minden módján. Fáradozzál, övezd fel magad, vedd fel a szenvedéseket és gyötrelmeket is, hogy a szeretetben végzett jócselekedetek szépsége és ragyogása által birtokolhasd azt, ami az Úr ruháinak ragyogásában vált láthatóvá”.¹⁷⁹ Az Úr arcának látása nem gyöngítette az apostolban az emberek iránti elkötelezettséget; épp ellenkezőleg, megerősítette azáltal, hogy új képességet adott az apostolnak, hogy megszabadítván minden torzítástól, alakítsa a történelmet.

Az isteni szépség keresése arra készíti a megszentelt személyeket, hogy a testvérek és nővérek éhségtől barázdált, politikai ígéretekkel kiábrándult, megalázott, saját kultúrájuk meggyalázását átélő, erőszakot szenvedő arcán, a megfélemlített kiskorúak, a megalázott és meggyalázott nők, a be nem fogadott, megfáradt emigránsok, az emberi méltóságuktól megfosztott öregek arcán vegyék gondjaikba az eltorzított isteni képmást.¹⁸⁰ Így az Istennek szentelt élet a cselekedetek nyelvén bizonyítja, hogy az isteni szeretet az önzetlen és tevékeny szeretet alapja és ösztönzője. Erről volt meggyőződve Páli Szent Vince, amikor a Szeretet Leányainak ezt az életcélt adta: „A közösség szelleme abban áll, hogy odaadjuk magunkat Istennek a mi Urunk szeretetére és szolgálatára az anyagiakban és szellemiekben szegények személyében, otthonukban vagy másutt, hogy a szegény fiatal lányokat, a gyermekeket, s általában mindenkit tanítsunk, akiket az isteni Gondviselés küld hozzánk.”¹⁸¹

A szeretet különböző területei közül ma a világnak különösen az mutatja meg a „mindvégig” való szeretetet, ha lelkesen hirdetjük Jézus Krisztust mindazoknak, akik még nem ismerik őt, azoknak, akik megfélemlítettek róla, s kiváltképpen a szegényeknek.

A megszentelt élet különleges hozzájárulása az evangelizáláshoz

76. A megszentelt élet férfiak és nők különleges hozzájárulása az evangelizáláshoz elsősorban az Istennek, valamint a testvéreknek teljesen átadott élet tanúságtételében áll, mely az emberszeretettől önmagát szolgáló Megváltót követi. Az üdvösség művében ugyanis minden az isteni *agapében* való részesedésből ered. A megszentelt személyek megszenteltségükben és önátadásukban láthatóvá teszik annak a Krisztusnak szerető és üdvözítő jelenlétét, akit az Atya megszentelt és a világba küldött.¹⁸² Ha engedik, hogy ő megragadja őket (vö. Fil 3,12), alkalmassá válnak arra,

¹⁷⁹ PL 38, 492. (Szent Ágoston: *Sermo*, 78, 6.)

¹⁸⁰ CELAM 1992. (IV. általános gyűlés záró dokumentuma, 178.)

¹⁸¹ *Corrèspondance, Entretiens, Documents* (Conférence „Sur l'esprit de la Compagnie”). Párizs, 1923. IX, 592.

¹⁸² *Essential elements* instrukció, 23–24.

hogy emberi természetének mintegy folytatásai legyenek.¹⁸³ A megszentelt élet beszédesen fejezi ki, hogy minél inkább Krisztusból él valaki, annál inkább tud másokat szolgálni, amennyiben előre tör a missziós front első vonalaiig és vállalja a legnagyobb kockázatokat is.¹⁸⁴

Az első evangelizálás: Krisztust hirdetni a nemzeteknek

77. Aki Istent, mindenki Atyját szereti, annak a felebarátot is szeretnie kell, aki-ben felismeri a testvért és a nővért. Éppen ezért nem maradhat közömbös ama tény-nyel szemben, hogy közülük sokan nem ismerik Isten szeretetének tökéletes megmu-tatkozását Krisztusban. A Krisztus parancsa iránti engedelmességből fakad a nemze-tekre irányuló missziós buzgóság, melyet minden tudatos keresztény megoszt a ter-mészete szerint missziós egyházzal. Ezt a lendületet mindenekelőtt a szemlélődő és a tevékeny élet intézményei teszik magukévá.¹⁸⁵ A megszentelt személyeknek ugyanis feladata, hogy a nem keresztények között is¹⁸⁶ megjelenítsék a szűz, szegény, enge-delmes, imádkozó és misszionáló Krisztust.¹⁸⁷ Ha dinamikusan hűségesek karizmá-jukhoz, Istennek szenteltségük alapján¹⁸⁸ érezniük kell, hogy különleges együttmű-ködésükkel részesei az egyház missziós tevékenységének. Lisieux-i Szent Teréz ismé-telten kifejezett kívánsága, „szeretni Téged és megszerettetni másokkal”, Xavéri Szent Ferenc lobogó vágya – „sok tudós, ha meggondolná, hogy Isten, a mi Urunk számon kéri tőlük talentumukat, megriadna, s azon eszközök és lelki gyakorlatok felé fordulna, melyek megismerhetővé és érezhetővé teszik szívében az isteni akara-tot, és a saját hajlandóságai helyett az isteni akarathoz fordulna: »Uram, itt vagyok, mit akarsz, hogy cselekedjem? Küldj, ahová akarsz«”;¹⁸⁹ –, s számtalan szent hasonló tanúságtétele mutatja azt a kiolthatatlan missziós törekvést, mely annyira megkülön-bözteti és jellemzi a megszentelt életet.

Jelen lenni a föld minden szögletében

78. Az apostol szavát: „Krisztus szeretete sürget minket” (2Kor 5,14) minden in-tézmény tagjai megismételhetik, mert a megszentelt élet feladata, hogy a világ bár-mely sarkában Krisztus országának terjesztéséért és megerősítéséért dolgozzon, s az evangéliumot mindenhová, a legtávolabbi vidékekre is elvigye.¹⁹⁰ Valóban, a misszi-ók története tanúskodik arról a nagyszerű szolgálatról, melyet ezek az intézmények a nemzetek evangelizációjáért teljesítettek: a legrégebbi monasztikus rendektől kezdve a legújabb, kizárólag „pogányokat” misszionáló alapításokig, a tevékeny élet intézmé-nyeitől a szemlélődőkig¹⁹¹ megszámlálhatatlan sokaság vetette be erőit „az egyház e

¹⁸³ Szentháromságról nevezett Boldog Erzsébet: *Oeuvres complètes*, Paris, 1991: 199. (Trinité que j'adore)

¹⁸⁴ *Evangelii nuntiandi*, 69.

¹⁸⁵ Vö. 37/a javaslat.

¹⁸⁶ Vö. LG 46.; *Evangelii nuntiandi*, 69.

¹⁸⁷ Vö. LG 44., 46.

¹⁸⁸ Vö. AG 18., 40.

¹⁸⁹ Monumenta Historica Societatis Iesu 67, 166. (Levél római társaihoz Kokinból, 1544. január 15-én.)

¹⁹⁰ Vö. LG 44.

¹⁹¹ Vö. *Redemptoris missio*, 69; *Katolikus Egyház Katekizmusa*, 927.

lényeges és soha le nem zárható fő tevékenységében”,¹⁹² mellyel az egyház a Krisztust nem ismerők tömegeihez fordul.

Ez az elkötelezettség ma is sürgetően igényli a megszentelt élet intézményeinek és az apostoli élet társaságainak együttműködését: Krisztus evangéliumának hirdetése a lehető legnagyobb hozzájárulást várja tőlük. A fiatal egyházakban keletkezett vagy tevékenykedő intézményeknek is meg kell nyílniuk a nem keresztények misszionálására bel- és külföldön egyaránt. A némelyeket sújtó nehézségek ellenére, jó mindenkit emlékeztetni arra, hogy miként „a hit erősödik a továbbadás által”,¹⁹³ a misszió megerősíti a megszentelt életet, új lendületet és motivációkat ad neki és hűsége ösztönzi. A missziós tevékenység széles teret nyit a megszentelt élet különböző formáinak befogadására.

A megszentelt nőknek, a szerzetes testvéreknek és a világi intézmények tagjainak az *ad gentes* misszió különleges és rendkívüli lehetőségeket nyújt a kifejezett apostoli munkára. A világi intézmények tagjai a világi hivatások sajátos területein nagyon értékes evangélium-hirdető tevékenységet fejthetnek ki a környezet, a struktúrák, sőt az együttélést szabályozó törvények területén. Ezenkívül a Jézust még nem ismerő emberek mellett élve tanúskodhatnak az evangélium értékeiről, s ezáltal különleges módon hozzájárulhatnak a missziós munkához.

Hangsúlyoznunk kell, hogy azokban az országokban, melyekben nem keresztény vallások vertek gyökeret, a megszentelt élet mind nevelő, karitatív és kulturális tevékenysége, mind szemlélődő jelenléte rendkívül jelentős. Ezért az új egyházakban, különösen a szemlélődő közösségek alapítását kell bátorítani, mivel „a szemlélődő élet hozzátartozik az egyház teljes jelenlétéhez.”¹⁹⁴ Továbbá megfelelő eszközökkel – akár misszionárius férfiak és nők munkájával, akár a megszentelt élet intézményeinek anyagi segítségével a szegényebb egyházmegyékben – gondoskodni kell a megszentelt élet különböző formáinak arányos eloszlásáról, hogy új lendületet nyerjen az evangelizáció.¹⁹⁵

Krisztus hirdetése és az inkulturáció

79. Krisztus hirdetésének „az egyház küldetésében mindig elsőbbsége van”,¹⁹⁶ s célja a megtérés, azaz a teljes és komoly odafordulás Krisztushoz és evangéliumához.¹⁹⁷ A missziós tevékenység összképéhez hozzátartozik az inkulturáció folyamata és a vallások közötti párbeszéd is. Az inkulturáció kihívását a megszentelt személyeknek úgy kell felfogniuk, mint felhívást a kegyelemmel való együttműködésre a különböző kultúrák megközelítésekor. Ennek feltételei a komoly, személyes előkészület, az érett megkülönböztető képesség, a hűséges ragaszkodás az igazhitűség és hitelesség mellőzhetetlen kritériumaihoz a tanításban, valamint az egyházi közös-

¹⁹² *Redemptoris missio*, 31.

¹⁹³ Uo. 2.

¹⁹⁴ AG 18.; vö. *Redemptoris missio*, 69.

¹⁹⁵ Vö. 38. javaslat.

¹⁹⁶ *Redemptoris missio*, 44.

¹⁹⁷ Uo. 46.

ség.¹⁹⁸ Az alapítók karizmájára támaszkodva sok megszentelt személy megértette, hogy a különböző kultúrákhoz Jézus érzületével kell közelíteni, aki „kiüresítette önmagát, és olyan lett, mint egy rabszolga” (vö. Fil 2,7), s türelmesen és bátran törekedve a párbeszédre, hasznos kapcsolatokat alakítottak ki a legkülönbözőbb népekkel, s mindenkinek hirdették az üdvösség útját. Közülük ma is mily sokan képesek arra, hogy az egyes személyek és egész népek történetében keressék és felismerjék Isten jelenlétének nyomait, aki az egész emberiséget elvezeti az ő üdvözítő akarata jeleinek megismerésére! E keresés maguknak a megszentelt személyeknek is javára szolgál: a különböző civilizációkban felfedezett értékek arra készíthetik őket, hogy buzgóságukat szemlélődéssé és imádsággá emeljék, a közösségi osztozást és a vendégbarátságot gyakorolják, és jobban figyeljenek a személyre és a természetre.

Az igazi inkulturációhoz olyan magatartásformákra van szükség, melyek az Úréhoz hasonlóak, aki emberré lett és szeretettel és alázattal jött közénk. Ily módon a megszentelt élet különösen is alkalmassá teszi az embereket arra, hogy vállalják az inkulturáció széleskörű és fáradságos munkáját, mert megszokták a dolgoktól és sok szempontból a saját kultúrájuktól való eltávolodást. Ha a megszentelt személyek ezzel az érzülettel próbálják tanulmányozni és megérteni a kultúrákat, jobban meg tudják ismerni igazi értékeiket, s annak módját, hogy karizmájuk segítségével hogyan lehet ezeket az értékeket felemelni és tökéletesíteni.¹⁹⁹ Természetesen nem szabad elfelejteni, hogy sok régi kultúrában a vallásos kifejezés oly mélyen beépült, hogy a vallás gyakran a kultúra transzcendentális dimenzióját képviseli. Ilyen esetben a hiteles inkulturációnak szükségszerűen együtt kell járnia a nyitott vallásközi párbeszédrel, mely „nem áll ellentétben az *ad gentes* misszióval, és nem ment fel az evangélium hirdetése alól”.²⁰⁰

A megszentelt élet inkulturációja

80. A megszentelt élet, mely önmagában az evangélium értékeinek hordozója, ha hitelesen él, eredeti módon válaszolhat az inkulturáció kihívásaira. Mivel ez az élet annak jele, hogy Isten mindenek felett való és országa megelőz mindent, maga is kihívássá válik, mely a párbeszédben fel tudja rázni az emberek lelkiismeretét. Amennyiben a megszentelt élet őrzi sajátos prófétai erejét, egy adott kultúrán belül az evangélium kovászává lesz, melynek van ereje felemelni és megtisztítani a kultúrát. Ezt bizonyítja számtalan szent férfi és nő története, akik a legkülönbözőbb történelmi időkben úgy tudtak elmerülni a maguk korában, hogy az nem borította el őket, sőt a maguk nemzedékének új utat tudtak mutatni. Az evangéliumi életstílus egy új kulturális modell kezdeményezésének fontos forrása. Mily sok alapító – jóllehet ismerte saját korlátait – fogadta el korának néhány kihívását, s válaszolt rá úgy, hogy abból a kultúra megújulása fakadt!

A szerzetesi élet közösségei és az apostoli élet társaságai konkrét és jelentős kulturális kezdeményezéseket tehetnek, ha tanúságtételük valóban evangéliumi: köl-

¹⁹⁸ Uo. 52–54.

¹⁹⁹ Vö. 40/a javaslat.

²⁰⁰ *Redemptoris missio*, 55. vö. AAS 84, 429. (A Vallásközi Párbeszéd Pápai Tanácsa és a Népek Evangelizációjának Kongregációja: *Párbeszéd és igehirdetés instrukciója*, 1991. május 19-én, 45–46.)

csönösen elfogadják egymás különbözőségét, tekintélyt gyakorolnak, megosztják az anyagi és szellemi javakat, megvalósítják a nemzetköziséget és az együttműködést a különböző kongregációk között, továbbá meghallgatják korunk embereit. A Krisztust közvetlen közletről követők gondolkodás- és cselekvésmódja ugyanis *a kapcsolatok valóságos és sajátos kultúráját* állítja elénk, segít felfedezni az embertelenséget. és bizonyosságot tesz arról, hogy egyedül Isten ad erőt és beteljesedést az értékeknek.

A hiteles inkulturáció viszont segíti a megszentelt személyeket, hogy intézményük karizmájának és a velük kapcsolatba kerülő emberek természetének megfelelő módon éljék az evangélium radikalizmusát. Egy ilyen termékeny kapcsolatból az egész intézményt gazdagító életmódok és lelkipásztori módszerek következnek, feltéve, hogy összhangban vannak az alapítói karizmával és a Szentlélek egységet teremtő tevékenységével. Ebben a folyamatban, mely evangéliumi szellemű megkülönböztetésből és bátorságból, párbeszédből és kihívásból áll, a helyes út megítélése a Szentszékre tartozik, melynek feladata, hogy a kultúrák evangelizációját serkentse, a folyamatot jóváhagyja és az inkulturációban mutatkozó eredményeket megerősítse;²⁰¹ ami „nehéz és kényes feladat, mert az egyháznak az evangéliumhoz és az apostoli hagyományhoz való hűségéről van szó a kultúrák állandó fejlődésében.”²⁰²

Az új evangelizáció

81. Annak érdekében, hogy az újra evangelizálás jelenkori nagy kihívására megfelelő módon lehessen válaszolni, mindenekelőtt a megszentelt élet olyan formájára van szükség, mely engedi, hogy a kinyilatkoztatott ige és az idők jelei szüntelenül megszólítsák.²⁰³ Az emlékezés az evangélium nagy hirdetőire, férfiakra és nőkre, akiket valamikor szintén evangelizáltak, megmutatja, hogy a mai világgal való találkozás olyan személyeket igényel, akik szeretettel telve adják oda magukat az Úrnak és az ő evangéliumának. „A megszentelt személyek különleges hivatásuk alapján arra hivatottak, hogy láthatóvá tegyék az evangélium befogadása és a tanúságtétel, a belső megújulás és az apostoli buzgóság, a lét és a cselekvés közötti egységet, amelyben napvilágra hozzák, hogy a dinamizmus mindig a felsorolt szópárok első eleméből fakad.”²⁰⁴

Mint a korábbi, úgy az újabb evangelizálás is akkor lesz hatékony, ha a tetőkről azt hirdetik, amit előbb az Úrral bensőséges kapcsolatban megéltek; ehhez pedig megbízható, a szentek buzgóságával lobogó személyiségek kellene. Az új evangelizáció a megszentelt férfiatól és nőktől megkívánja, hogy *teljesen tisztában legyenek korunk kihívásainak teológiai jelentésével*. E kihívásokat gondosan és egyetértéssel kell mérlegelni, s ebből megújul maga a misszió. Az Úr Jézus hirdetéséhez való bátorságot a Gondviselésbe vetett bizalomnak kell kísérnie, mely hat a világban, és „mindent, még az emberi sikertelenséget is az egyház javára fordít”.²⁰⁵

²⁰¹ Vö. 40/b javaslat.

²⁰² L'Osservatore Romano, 1995. IX. 16. (II. János Pál: *Ecclesia in Africa* szinódus utáni levél, 62.)

²⁰³ Vö. *Evangelii nuntiandi*, 15.

²⁰⁴ L'Osservatore Romano 1994. X. 3/4. (Rendes Püspöki Szinódus IX. általános ülése: Vita előtti beszámoló, 22.)

²⁰⁵ AAS 54., 789. (XXIII. János: *A II. vatikáni zsinat megnyitó beszéde*, 1962. október 11-én)

Fontos elemek ahhoz, hogy az intézmények eredményesen kapcsolódjanak be az újra evangelizálás folyamatába: hűség az alapítási karizmához, közösség mindazokkal, akik az egyházban ugyanazt a feladatot végzik, főleg a lelkipásztorokkal, s végül együttműködés minden jóakarátú emberrel. Ez pedig megköveteli, hogy komolyan vegyék fontolóra a hívást, melyet a Szentlélek az egyes intézményekhez intéz, azokban a régiókban is, ahol közvetlenül nem várhatók nagy előrelépések, s azokban is, ahol vigasztaló újjáéledés tapasztalható. A megszentelt személyeknek mindig és mindenütt szenvedélyes odaadással kell hirdetniük az Úr Jézust, készen arra, hogy evangéliumi bölcsességgel válaszoljanak a kérdésekre, melyeket az emberi szív nyugtalansága és szorongató szükségletei ma felvetnek.

A szegények előnyben részesítése és az igazságosság támogatása

82. Nyilvános működése kezdetén mondta Jézus a názáreti zsinagógában, hogy a Lélek kente fel őt, hogy örömhírt mondjon a szegényeknek, szabadulást hirdessen a foglyoknak, visszaadja a vakoknak a látást, a megtörteknek a szabadságot, és hirdesse az Úr kegyelmének esztendejét (vö. Lk 4,16-19). Az egyház, magáévá téve az Úr küldetését, minden férfinak és minden nőnek hirdeti az evangéliumot, s ezáltal viseli teljes üdvösségük gondját. De különös figyelemmel, sőt előszeretettel fordul azok felé, akik *rosszabb helyzetben vannak*, s ezért nyomasztóbb gondok terhelik őket. A szegénység sokféle értelmében „szegények” az elnyomottak, a kirekesztettek, az öregek, a betegek, a kicsinyek s mindazok, akiket egy társadalomban „utolsónak” tekintenek és ennek megfelelően bánnak velük.

A szegények iránti szeretet a Krisztus példája szerint megélt szeretet természetéhez tartozik, ezért Krisztus minden tanítványára nézve kötelező; azoknak azonban, akik közelebbről akarják követni az Urat, egész különleges kötelezettséget kell érezniük ezzel kapcsolatban. A Krisztus szeretetére adott válasz komolysága készíteti őket arra, hogy szegényen éljenek és magukra vállalják a szegények ügyét. Ebből következik, hogy minden intézmény a maga sajátos karizmájának megfelelően *egyszerű és önmegtartózkodó stílusban éljen* mind személyes, mind közösségi értelemben. E tanúságtételtől megerősödve a megszentelt személyek – választott életformájukkal összhangban és a politikai ideológiáktól függetlenül – rámutathatnak az Isten oly sok gyermeke ellen folyamatosan elkövetett igazságtalanságokra, és szociális téren beavatkozhatnak az igazságosság érvényesítéséért.²⁰⁶ Ily módon megújul az alapítók sajátos odaadása a jelen helyzetben a megszentelt személyek által, akik életüket arra áldozzák, hogy a szegényekben jelenlévő Úrnak szolgáljanak. Ugyanis „Krisztust a földön az ő szegényeiben lehet megtalálni... Ő mint Isten gazdag, mint ember szegény. A már gazdag ember felment a mennybe és ott ül az Atya jobbán, de itt lenn még szenved a szegényekben, éhezőkben, szomjazókban és ruhátlanokban.”²⁰⁷

Az evangélium a szeretet által tevékeny, amely szeretet az egyház dicsősége és Ura iránti hűségének jele. Ezt bizonyítja a megszentelt élet egész történelme, melyet Jézus „amit egynek a legkisebbek közül tettetek, nekem tettétek” (Mt 25,40) szavai élő magyarázatának tekinthetünk. Főleg az újkorban nagyon sok intézmény alakult,

²⁰⁶ Vö. 18. javaslat.

²⁰⁷ PL 38, 685. (Szent Ágoston: *Sermo*, 123, 3-4.)

hogy a szegények egy meghatározott szükségletén enyhítsen. De még ha nem volt is ilyen határozott cél a szükséglet szenvedőkkel való törődés – imádság, befogadás és vendégszeretet – mindig egészen természetes volt a megszentelt élet minden, még szemlélődő formájában is. Lehetett volna-e másként, hiszen Krisztus, akihez a szemlélődés során eljutottak, ugyanaz, mint aki a szegényekben él és szenved! A megszentelt élet története tele van ennek ragyogó példáival. Nolai Szent Paulinus, aki szétosztotta vagyionát a szegények között, hogy egészen Istennek szentelje életét, kolostora celláit egy a szegényeket befogadó menedékház felső szintjére építette. És öröm töltötte el, amikor erre a különös „ajándékcsere” gondolt: a szegények, akiket segített, imádságaikkal szilárdították a teljesen az Úr dicsőítésére szolgáló háznak „alapjait”.²⁰⁸ Páli Szent Vince szívesen mondogatta övéinek, amikor meg kellett szakítania imádságát, hogy segítsen egy szegényen, hogy ez valójában nem töri meg az imádságot, mert „Istent Istenért hagyja el.”²⁰⁹

A szegények szolgálata az evangelizálás cselekedete, ugyanakkor a megszentelt élet evangéliumi jellegének pecsétje, és állandó megtérésre készlet, mert – miként Nagy Szent Gergely mondja – „a magasságok felé indul a szeretet, amikor irgalommal lehajol a felebarátok mélységes nyomorúságához; és amikor jóságosan leszáll a mélybe, nagy gyorsasággal emelkedik a magasba”.²¹⁰

83. Gondoskodás a betegekről

Dicsőséges hagyományt folytatva végzi nagyon sok megszentelt személy, elsősorban nő, apostoli munkáját – mindenki a maga intézményének sajátos karizmája szerint – az egészségügy területén. A századok folyamán sokan *életüket áldozták* a fertőző betegségek áldozatainak ápolása közben, s ezzel megmutatták, hogy a hősiesség önfeláldozás a megszentelt élet prófétai természetéhez tartozik.

Az egyház csodálattal és hálával tekint a megszentelt személyek sokaságára, akik a betegek és szenvedők szolgálatával különös módon hozzájárulnak küldetéséhez. Folytatják az irgalmas Krisztus szolgálatát, aki „körüljárt jót cselekedvén és gyógyított mindenkit” (ApCsel 10,38). Ha Krisztusnak, az isteni samaritánusnak, a lélek és a test orvosának²¹¹ nyomában járnak, és alapítóik példáját követik intézményük karizmájának szolgálatában, ki kell tartaniuk a betegek iránti szeretetben és megértő részvétellel kell ápolniuk őket. Ha választaniuk kell, a legszegényebb és legelhagyottabb betegeket, az öregeket, a fogyatékosokat, a kirekesztetteket, a gyógyíthatatlanokat, a kábítószereseket és az új fertőző betegségek áldozatait kell előnyben részesíteniük. Segíteniük kell a betegeket abban, hogy szenvedéseiket a mindenki üdvösségéért megfeszített és megdicsőült Krisztussal közösségben ajánlják fel,²¹² sőt rá kell őket ébreszteniük, hogy imádságukkal, szavaik és magatartásuk tanúságtételével a kereszt különleges karizmája által a *lelkipásztorkodás tevékeny résztvevői*.²¹³

²⁰⁸ PL 61, 587. (Poema XXI, 386–394.)

²⁰⁹ *Correspondance, Entretiens, Documents* (Conférence „Sur les Règles”). Paris, 1923. IX. 319.

²¹⁰ PL 77, 33. (*Regula pastoralis*, 2, 5.)

²¹¹ Vö. *Salvifici doloris*, 28–30.

²¹² Uo. 18; *Christifideles laici*, 52–53.

²¹³ Vö. *Patores dabo vobis*, 77.

Emellett az egyház emlékezteti a megszentelt személyeket, hogy küldetésükhöz tartozik a munkahelyükön, az *egészségügyi intézményekben* való az *evangelizálás* is, az evangéliumi értékek közvetítésével próbálják tehát megvilágítani az életet, a szenvedést és a halált. Feladatuk, hogy elősegítsék az orvostudomány humanizálását és a bioetika elmélyítését az élet evangéliumának szolgálatára. Ezért teljes összhangban az egyház erkölcsi tanításával támogassák a személy és az élet tiszteletét fogantatásától a természetes halálig,²¹⁴ e célra állítsanak fel oktatási intézményeket,²¹⁵ és testvériesen működjenek együtt a betegpasztoráció egyházi szerveivel.

II. PRÓFÉTAI TANÚSÁGTÉTEL A NAGY KIHÍVÁSOKKAL SZEMBEN

A megszentelt élet prófétasága

84. A szinódusi atyák nyomatékosan hangsúlyozták a megszentelt élet prófétai jellegét. A megszentelt élet ugyanis úgy mutatkozik meg, mint *a részesedés különleges formája Krisztus prófétai hivatalában*, melyet a Szentlélek Isten egész népével közöl. A radikális Krisztus-követés és a belőle következő küldetés iránti odaadás alapján e prófétaság a megszentelt élet természetéhez tartozik. Az Istennek szentelt élet II. Vatikáni Zsinat által elismert jel-természete²¹⁶ fejeződik ki abban a prófétai tanúságtételben, hogy Isten és az evangéliumi értékek a keresztény életben az első helyet foglalják el. Ezen elsőbbségi rendből következően semmit nem szabad a Krisztus iránti személyes szeretet, s akikben ő él, a szegények iránti szeretet elé helyezni.²¹⁷

A patrisztikus hagyomány Illésben, a rettenthetetlen prófétában és Isten barátjában a monasztikus szerzetesi élet egyik példaképét látta.²¹⁸ Az Úr jelenlétében élt, a csöndben szemlélte átvonulását, szót emelt a népért, bátran hirdette Isten akaratát, védte Isten jogait és a szegényeket a világ hatalmasai ellen (vö. 1Kir 18,19). Az egyháztörténelemben más keresztények mellett nem hiányoztak megszentelt férfiak és nők, akik a Lélek különleges adományának erejéből hitelt érdemlő próféták voltak, amikor Isten nevében mindenkihez, az egyház pásztoraihoz is beszéltek. *Az igaz prófécia Istenből ered*, a vele való barátságból, szavának figyelmes hallgatásából a különböző történelmi helyzetekben. A próféta Isten szentségéért lobogó tüzet érez a szívében, s miután imádságos párbeszédben átvette Isten szavát, hirdeti életével, ajkával és cselekedeteivel, amikor Isten szószólója lesz a rossz és a bűn ellen. A prófétai tanúságtétel megkívánja Isten akaratának állandó és szenvedélyes keresését, a nagylelkű és fenntartások nélküli közösséget az egyházzal, a lelki megkülönböztetés gyakorlását és az igazság szeretetét. Abban is kifejeződik, hogy elutasít mindent, ami szemben áll az isteni akarral, és új utakat keres, hogy Isten országának evangéliuma a történelemben megvalósuljon.²¹⁹

²¹⁴ Vö. *Evangelium vitae*, 78–101.

²¹⁵ Vö. 43. javaslat.

²¹⁶ Vö. LG 44.

²¹⁷ AAS 87, 580. (II. János Pál pápának a Rendes Püspöki Szinódus IX. általános ülését záró koncelebrált szentmisében mondott homíliája, 3. 1994. október 29-én.)

²¹⁸ Vö. PG 26, 854. (Szent Atanáz: *Szent Antal élete*, 7.)

²¹⁹ Vö. 39/a javaslat.

A megszentelt élet prófétaságának jelentősége a mai emberek számára

85. A mi világunkban, melyben gyakran eltűnni látszanak Isten nyomai, égetően szükséges a megszentelt személyek erős prófétai tanúságtétele *elsősorban az Istent megillető elsőbbségről és az eljövendő javokról*, amint ez a tiszta, szegény és engedelmes Krisztus követéséből és utánzásából felismerhető, aki teljesen az Atya megdicsőítésének és a testvérek szeretetének adta oda magát. A megvalósított testvéri élet már önmagában *prófécia* egy társadalomban, melyben olykor anélkül, hogy tudnák, mély-séges vágy él egy határtalan testvériség után. A saját karizmához való hűség lehetővé teszi a megszentelt személyek számára, hogy a próféta rettenthetetlenségével – aki életét is hajlandó kockáztatni – tegyenek hiteles tanúságot mindenütt.

A prófécia meggyőző ereje *az üzenet és az élet közötti összhangból fakad*. A megszentelt személyek akkor maradnak hűségesek küldetésükhöz az egyházban és a világban, ha képesek rá, hogy mindig Isten igéje világosságában szemléljék magukat.²²⁰ Ily módon a kapott karizmatikus ajándékokkal gazdagítani tudják a többi hívőt, amennyiben a maguk részéről elfogadják az egyház többi tagjaitól érkező prófétai kihívásokat. Az ajándékok e cseréjében, melyet *az egyház tanítóhivatalával és fegyelmi rendjével való teljes összhang* biztosít, fel fog ragyogni a Szentlélek tevékenysége, aki „a közösségben és a szolgálatban egyesíti, a különböző hierarchikus és karizmatikus ajándékokkal felkészíti és vezérli őket.”²²¹

Hűség a vértanúságig

86. Századunkban épp úgy, mint a történelem más korszakaiban, megszentelt férfiak és nők *életük feláldozásával* tettek tanúságot az Úr Krisztusról. Ezrével vannak, akiket totalitárius kormányok vagy erőszakos csoportok üldözése földalatti életre kényszerített, és missziós tevékenységükben, a szegények, betegek és a társadalom peremére sodródottak szolgálatában akadályozták őket, hosszú és hősies szenvedést éltek át, gyakran vérüket is ontották – s ontják ma is –, s így egészen hasonlóak lettek a megfeszített Úrhoz. Néhányuk életszentségét az egyház már hivatalosan elismerte és Krisztus vértanúiként tiszteljük őket. Példájuk világít, közbenjáró imájuk segít a hűségben, és várnak ránk a dicsőségben.

Határozott kívánság, hogy a hit e sok tanújának emlékezete eleven maradjon az egyház tudatában, s tiszteletre és követésre serkentsen. A megszentelt élet intézményei és az apostoli élet társaságai segíthetnek ebben azzal, hogy *összeállítják* azoknak a személyeknek *névsorát és tanúságtételét*, akiket a 20. század martirológiumába fel lehetne venni.²²²

A megszentelt élet nagy kihívásai

87. A megszentelt élet prófétai feladatát az egyháznak szóló *három fő kihívás* határozza meg: e kihívások mindig jelen voltak, de a modern társadalomban, legalábbis a világ bizonyos részein új és talán radikálisabb formában hangzanak el. Közvetlenül

²²⁰ Vö. 15/a és 39/c javaslat.

²²¹ LG 4.; vö. PO 2.

²²² Vö. 53. javaslat; *Tertio millennio adveniente*, 37.

érintik a szegénység, tisztaság és engedelmesség evangéliumi tanácsát, s az egyházat, s különösen a megszentelt személyeket arra serkentik, hogy világítsák meg és tanúsítsák ezek *mély antropológiai jelentését*. E tanácsok választása távolról sem szegényíti el a hiteles emberi értékeket, hanem sokkal inkább átformálásukat teszi lehetővé. Az evangéliumi tanácsokat nem szabad úgy tekinteni, mint azon értékek tagadását, melyek a szexualitásban, az anyagi javak és a autonóm önrendelkezés jogos kívánságában rejlenek. E hajlandóságok ugyanis, amennyiben a természetre alapulnak, önmagukban jók. Az eredeti bűn által megsebzett ember azonban ki van téve a veszélynek, hogy kívánságait törvényszegőként teljesíti. A tisztaság, szegénység és engedelmség vállalása figyelmeztetéssé válik, hogy az eredeti bűn ütötte sebeket nem szabad alábecsülni; és *relatívává teszi a teremtett javakat*, jóllehet vallja értéküket, mert Istenre, az abszolút jóra utalnak. Így mindazok, akik az evangéliumi tanácsokat követik, miközben személyes életszentségre törekszenek, mintegy „lelki terápiát” írnak elő az emberiség számára, mert elutasítják a teremtés istenítését, és valamiképpen láthatóvá teszik az élő Istent. A megszentelt élet, különösen nehezebb időkben, áldás az emberi és az egyházi életre.

A megszentelt tisztaság kihívása

88. Az *első kihívás a hedonista kultúráé*, mely a szexualitást eloldja minden objektív erkölcsi normától, amikor gyakran játék és fogyasztás szintjére süllyeszti, és – bűnös szövetségben a tömegtájékoztató eszközökkel – az ösztönöket bálványozza. A következmények mindenki számára láthatók: az erőszak legkülönbözőbb formái, melyekkel számtalan pszichikai és erkölcsi szenvedés jár együtt mind a személyek, mind a családok számára. A megszentelt élet *válasza* elsősorban *a teljes tisztaság örömteli gyakorlásában áll*, ami tanúságtétel arról, mekkora hatalma van Isten szeretetének az emberi természet gyöngeségében. A megszentelt személy bizonyítja: amit sokan lehetetlennek tartanak, az az Úr Jézus kegyelme által lehetséges és valóban felszabadító. Igen, Krisztusban lehetséges Istent teljes szívvel szeretni, amennyiben őt minden más szeretet fölé helyezik, és így Isten szabadságával lehet minden embert szeretni! Olyan tanúságtétel ez, melyre ma nagyobb szükség van, mint valaha, éppen mert a mi világunk oly kevésbé érti ezt. Minden embernek – fiataloknak, jegyeseknek, házaspároknak, keresztény családoknak – felkínált lehetőség, hogy bizonyítsa: *Isten szeretetének ereje* éppen az emberi szeretet válságos helyzeteiben *nagy dolgokra képes*. Olyan tanúságtétel ez, mely az emberi kapcsolatok belső tisztaságának növekvő igényét is kielégíti.

A megszentelt életnek a mai világ számára olyan tisztaság példáit kell mutatnia, amit kiegyensúlyozott, önuralommal rendelkező, vállalkozó kedvű, lelkileg és érzelmileg érett férfiak és nők mutatnak.²²³ E tanúságtétel szilárd támpontot nyújt az emberi szeretet számára, amit a megszentelt személy a nekünk Krisztusban kinyilatkoztatott szentháromságos szeretet szemléléséből tapasztal meg. Mivel elmélyül e misztériumban, képesnek érzi magát egy radikális és egyetemes szeretetre, mely erőt ad neki a szükséges önuralomra és önfegyelemre, hogy ne essen az érzékek és az ösztönök rabságába. Így a megszentelt tisztaság mint az öröm és a béke megtapasztalása

²²³ Vö. PC 12.

jelenik meg. A feltámadott Úrba vetett hitből, s az új ég és az új föld várásából (vö. Jel 21,1) sugárzó fényességben e tisztaság a más életformákban kötelező tisztaságra neveléshez is értékes indításokat ad.

A szegénység kihívása

89. *A második kihívás* ma a *bíróágyó materializmus*, mely közömbös a gyengék igényei és szenvedései iránt, és nem törődik a természetes erőforrások egyensúlyával. A megszentelt élet *válasza* az *evangéliumi szegénység* vállalása, amit különböző formákban élnek meg, s gyakran kapcsolódik hozzá a szolidaritás és a felebaráti szeretet követelményeinek tevékeny szolgálata.

Mily sok intézmény foglalkozik neveléssel, oktatással, szakmai képzéssel, s juttat fiatal és már nem fiatal embereket olyan helyzetbe, hogy kézbe vehessék jövőjüket! Mily sok megszentelt személy áldozza oda magát erői kímélése nélkül e föld szegényeiért és megvetettjeiért! Közülük mily sokan dolgoznak azok képzéséért, akikből később nevelők és a társadalmi élet felelősei lesznek, oly módon, hogy elkötelezetten küzdenek az elnyomó struktúrák felszámolásáért és a szolidaritás programjainak támogatásáért a szegények javára! Azért harcolnak, hogy megszüntessék az éhséget és ennek okait, támogassák az önkéntes segítők és a humanitárius szervezetek működését, érzékennyé tegyék a hivatalos és magán szerveket a nemzetközi segítségnyújtás igazságos elosztásáért. A nemzetek sokat köszönhetnek ezeknek a vállalkozó kedvű, a felebaráti szeretet nevében tevékenykedő férfiaknak és nőknek, akik fáradhatatlan önzetlenségükkel érezhetően járultak és járulnak hozzá a világ emberibbé tételéhez.

Az evangéliumi szegénység a szegények szolgálatában

90. *Az evangéliumi szegénység* ugyanis a szegények szolgálatát megelőzően *önmagában érték*, s a boldogságok között az első szólít fel a szegény Krisztus utánzására.²²⁴ Alapvető értelme abban áll, hogy bizonyítja: Isten az emberi szív igazi gazdagsága. Ezért száll szembe hevesen a Mammon istenítésével, amikor prófétai szóval fellép egy társadalomban, melyet a világ sok részén a jólét abba veszélybe sodor, hogy a dolgok mértékét és valós jelentését elveszítse. A szegénységre szólító hívás a korábbi időkhöz mérten ma ezért talál jobban meghallgatásra azoknál, akik bolygónk erőforrásainak végessége tudatában a teremtett világ tiszteletére és megőrzésére kötelezik el magukat a fogyasztás korlátozása és az egyéni vágyak mértéktartása és megfékezése által.

A megszentelt személyeknek tehát a lemondásról és a mértéktartásról egyszerű és vendégszeretettel áthatott, testvéries életstílusban kell megújult és erőteljes evangéliumi tanúságot tenniük, ami példa azok számára is, akik a felebarát szükségletei iránt közömbösek. E tanúságtétel természetesen együtt jár a szegények iránti előszeretettel, s különösen ott lép előtérbe, ahol az életviszonyokat megosztják a legszegényebbekkel. Nem kevés megszentelt közösség él és dolgozik a szegények és a társa-

²²⁴ Vö. 18/a javaslat.

dalomból kirekesztettek között, részt vesznek életükben, szenvedéseikben, problémáikban és veszedelmeikben.

A megszentelt személyek ezekben az években az evangéliumi szolidaritás és a hősiesség önfeláldozás történetének lapjait írták, mélyreható változások, hatalmas igazságtalanságok, reménykedések és kiábrándulások, valamint jelentős vívmányok és keserű csalódások közepette. És nem kevésbé jelentős lapjait írták és írják e dicsőséges történetnek más megszentelt személyek, akik „Krisztussal Istenben elrejtett” életüket (Kol 3,3) egészen a világ üdvösségéért élik az ingyenes ajándékozás és az önfeláldozás jeleként kevésbé elismert és még kevésbé tetszéssel kísért körülmények között. E két eltérő, de egymást kiegészítő formával részesedik leginkább a megszentelt élet az Úr szegénységében, s éli a maga sajátos szerepét az ő megtestesülésének és megváltó halálának üdvhozó misztériumában.²²⁵

A szabadság kihívása az engedelmisségben

91. *A harmadik kihívás a szabadság olyan felfogásából ered, mely ezt az alapvető emberi jogot elszakítja az igazságtól és az erkölcsi törvénytől, megszüntetve a köztük lévő alapvető kapcsolatot.*²²⁶ A szabadság kultúrája valóban igazi érték, mely szorosan kötődik az emberi személy tiszteletéhez. Ki nem látja, hogy az igazságtalanságoknak és az élet elleni erőszaknak milyen szörnyű következményei vannak a szabadság hamis használatából?

E helyzetre hatékony válasz a megszentelt életre jellemző engedelmisség. Nagyon elevenen újra szemünk elé állítja Krisztusnak az Atya iránti engedelmisségét, s éppen e misztériumból kiindulva bizonyítja, hogy *semmilyen ellentmondás nincs az engedelmisség és a szabadság között.* A Fiú magatartása ugyanis feltárja az emberi szabadság misztériumát, mint az Atya akarata iránti engedelmisség útját, és az engedelmisség misztériumát, mint az igazi szabadság meghódításának egyre előbbre vivő útját. A megszentelt személy engedelmisségi fogadalmával e misztériumot akarja kifejezni. Ezzel akarja tanúsítani, hogy tudatában van egy gyermeki kapcsolatnak, melyben az atyai akaratot mindennapi eledelnek (vö. Jn 4,34), a maga sziklájának, örömeinek, pajzsának és bástyájának (vö. Zsolt 17,3) tekinti. Így bizonyítja, hogy növekszik tulajdon igazságában miközben kapcsolatban van léte forrásával, és hallja a vigasztaló üzenetet: „Akik szeretik törvényedet, azoké a béke teljessége; azért soha el nem buknak.” (Zsolt 118,165)

Közösen teljesíteni az Atya akaratát

92. A megszentelt személyek e tanúságtétele különleges jelentőséget nyer a szerzetesi életben annak lényeges jegyei közé tartozó *közösség* szempontjából is. A testvéries élet kiváltságos helye az isteni akarat megismerésének, elfogadásának és egy szívvel-lélekkel történő megvalósításának. A szeretetből megélt engedelmisség az adományok sokfélesége és a személyiségek tiszteletben tartása mellett egyesíti az intézmény tagjait az azonos tanúságtételben és küldetésben. A Szentlélektől áthatott

²²⁵ Vö. PC 13.

²²⁶ Vö. *Veritatis splendor*, 31–35.

testvériségben mindenki értékes párbeszédet folytat a többiekkel Isten akaratának megismeréséért, s annak érdekében, hogy az előjáróban Isten atyaságának kifejeződését és Istentől a megkülönböztetés és a közösség szolgálatára kapott tekintély gyakorlását lássák.²²⁷

A közösségi élet az egyház és a társadalom számára jele egy minden faji, származási, nyelvi, földrajzi és kulturális különbség felett álló köteléknek, mely azonos meghívásból és az iránta való közös engedelmességből következik. A megosztás és feszültség szellemével szemben a tekintély és az engedelmesség az Istentől származó egyedülálló atyaság, a Lélekből született testvériség, valamint – az emberi gyengeségek s az Istent képviselők korlátai ellenére – az Istenben bízó belső szabadság világitó jele. Az engedelmesség által, melyet egyesek életszabályként fogadnak el, válik tapasztalhatóvá és lesz mindenki javára az a boldogság, melyet Jézus azoknak ígért, akik „hallgatják és megteszik Isten szavát” (Lk 11,28). Aki engedelmeskedik, képes arra, hogy küldetést teljesítsen, kövesse az Urat, s ne a saját vágyait és kívánságait kergesse. Így biztosan tudja, hogy az Úr Lelke vezeti és nagy nehézségek közepette is megtartja erős kézzel. (vö. ApCsel 20,22)

Határozott elkötelezettség a lelki élet mellett

93. A színóduson ismételten hangot kapott az az igény, hogy a megszentelt életnek erős és mély lelkiesség forrásából kell táplálkoznia. Ez a megszentelt élet lényegéhez tartozó, elsőrangú követelmény, hiszen aki az evangéliumi tanácsok követését vállalta, az a többi megkereszteltnél fokozottabban köteles minden erejével törekedni a szeretet tökéletességére.²²⁸ Olyan kötelezettség ez, melyre a szent alapítók és sok megszentelt személy példája világosan emlékeztet, akik Krisztus iránti hűségüket a vértanúsáig megőrizték.

Törekvés az életszentségre: ez összefoglalva minden megszentelt élet programja, még a harmadik évezred küszöbén szükséges megújulás szempontjából is. E program kezdete az, hogy Krisztus kedvéért mindent elhagynak (vö. Mt 4,18–2; 19,21.27; Lk 5,11), és őt mindenek elé helyezik, hogy teljesen részesülhessenek az ő húsvéti misztériumában.

Jól megértette ezt Szent Pál, amikor így szól: „Uramnak, Krisztus Jézusnak fontos ismeretéhez mértén mindent hátránynak tekintek..., hogy megismerjem őt és feltámadásának erejét.” (Fil 3,8.10.) Ezt az utat az apostolok kezdettől fogva kijelölték, miként ezt a keleti és nyugati hagyomány őrzi: „Mindazok, akik ma Jézust követik és az ő kedvéért elhagynak mindent, az apostolokra emlékeztetnek, akik elfogadván a meghívást, lemondtak mindenről. A hagyomány szerint ezért a szerzetesi életről úgy beszélünk, mint *apostoli életformáról*.”²²⁹ Ugyanez a hagyomány a megszentelt életben meglátta az Istennel való különleges szövetség és a Krisztussal való jegyesség természetét is, aminek mestere volt Szent Pál saját példájával (vö. 1Kor 7,7) és a Szentlélek vezetésével átadott tanításával (vö. 7,40).

²²⁷ Vö. PC 14.

²²⁸ Vö. 15. javaslat.

²²⁹ L'Osservatore Romano, 1995. II. 9. (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson)

Elmondható, hogy a lelki élet, ha úgy tekintjük, mint Krisztusban kapott és a Szentlélek szerint folyó életet, a növekvő hűség útjának formáját ölti, melyen a megszentelt személyt a szeretet teljes közösségében és az egyház szolgálatában a Szentlélek vezeti és formálja Krisztushoz hasonlóvá.

Mindezek beépülve a megszentelt élet különböző megbízható formáiba *sajátos lelkiséget* eredményeznek: az Istenhez és a környezethez fűző kapcsolat konkrét tervét, melyre különleges lelki hangsúlyok és gyakorlati döntések jellemzőek, s Krisztus misztériumának valamelyik szempontját emeli ki és testesíti meg. Amikor az egyház a megszentelt élet egy formáját vagy egy intézményt elismer, garantálja, hogy ennek lelki és apostoli karizmájában minden objektív követelmény adva van ahhoz, hogy az evangéliumi tökéletességet személyesen és közösségben el lehessen érni.

A lelki életnek tehát a megszentelt élet családjainak programjában első helyen kell állnia, annak érdekében, hogy minden intézmény és minden közösség egy igazán evangéliumi lelkiség iskolája legyen. A lelki életnek mind személyes, mind közösségi elkötelezettségben adott elsőbbségétől függ az apostolkodás termékenysége, a szegények iránti szeretet önzetlensége, és az ifjú nemzedék hivatására gyakorolt vonzereje. A *megszentelt élet lelki minősége* képes felrázni korunk embereit – akik szomjaznak az abszolút értékek után –, s így nagyon vonzó tanúságtétellé válik.

Isten szavát hallgatva

94. Minden keresztény lelkiség első forrása Isten igéje, mely táplálja a személyes kapcsolatot az élő Istennel és az ő üdvözítő és megszentelő akaratával. Ezért a *lectio divinának* az Istennek szentelt élet intézményeinek kialakulásától kezdve, főleg a monasztikus közösségekben, igen nagy fontosságot tulajdonítottak. Ennek következtében válik életté Isten igéje, mely a Lélek ajándékozta bölcsesség fényét vetíti az élet dolgaira. Jóllehet az egész Szentírás „hasznos a tanításra” (2Tim 3,16) és „a lelki élet tiszta, kiapadhatatlan forrása”,²³⁰ különleges tiszteletet érdemelnek az újszövetségi írások, mindenekelőtt az evangéliumok, melyek „az egész Szentírás szívét” képezik.²³¹ Ezért a megszentelt személyek számára hasznos lesz azokat az evangéliumi és más újszövetségi szövegeket állandó elmélkedésük tárgyává tenni, melyek Krisztus és Szűz Mária szavait és példáját, valamint az *apostoli életformát* mutatják be. Az alapítók hivatásuk elfogadásakor, intézményük karizmájának és küldetésének felismerésekor állandóan ezekre hivatkoztak.

Nagy értéke van a *közösségi* bibliai elmélkedésnek. Ha ez a közösségi élet körülményeinek és lehetőségeinek megfelelően történik, megtanít az Isten igéjéből merített gazdagság örömteli megosztására, mely által a testvérek és a nővérek együtt gyarapodnak és segítik egymást, hogy előbbre jussanak a lelki életben. Ennek gyakorlatát Isten népe többi tagjához, a papokhoz és a világi Krisztus-hívőkhöz is közel kell vinni, hogy ki-ki a saját karizmájával kölcsönösen segítse a másikat az imádságnak és a lelkiségnek abban az iskolájában, mely a Szentírás olvasása, ahol Isten barátként szól

²³⁰ DV 21; vö. PC 6.

²³¹ Katolikus Egyház katekizmusa 125.; vö. DV 18.

az emberekhez (vö. Kiv 33,11; Jn 15,14–15), s „kapcsolatot teremt velük (vö. Bár 3,28), hogy a maga közösségébe hívja őket”.²³²

A lelki élet hagyománya tanítja, hogy az Isten ígéjéről, s főként a Krisztus misztériumairól való elmélkedésből fakad a szemlélődés intenzitása és az apostoli tevékenység buzgósága. Mind a szemlélődő, mind az apostolkodó életben mindig voltak olyan férfiak és nők, akik mint az isteni akarat hihető tolmácsai és végrehajtói nagy műveket hoztak létre. Az Isten ígéjével való gyakori találkozásból merítették a szűkös világosságot minden egyéni és közösségi döntésükhöz, ami segítette őket az Úr útjait keresni az idők jeleiben. Ily módon természetfeletti ösztönös megérzésre tettek szert, mely lehetővé tette számukra, hogy ne azonosuljanak a világ szellemével, hanem saját értelmük megújuljon annak érdekében, hogy vizsgálni tudják és felismerjék, „mi az Isten akarata, mi a kedves előtte és mi a tökéletes” (Róm 12,2).

Közösségben Krisztussal

95. Az Úrral való közösség hatásos ápolásának lényeges eszköze a *szent liturgia*, különösen az eucharisztia ünneplése és a zsolozsma. „Az eucharishtiában ugyanis egész teljességében benne van az egyház minden lelki java, tudniillik maga Krisztus, a mi húsvéti bárányunk és élő kenyérünk. Teste a Szentlélek által élő és éltető test: életet ad az embereknek.”²³³ Mint az egész egyházi életnek, a megszentelt életnek is szíve az eucharisztia. Azok, akik arra hivatottak, hogy az evangéliumi tanácsokra tett fogadalommal életük egyetlen értelme Krisztus legyen, hogyan ne vágyódnának arra, hogy egyre elmélyültebb közösségben legyenek Vele a mindennapi részesedés által abban a szentségben, mely megjeleníti őt, az áldozatban, mely a szeretet ajándékát a Kálvárián beteljesíti, s végül a lakomán, mely Isten vándorló népét táplálja és erősíti. Az eucharisztia természete szerint a megszentelt élet központjában van, a lelkiség mindennapos útravalója és forrása mind az egyes tagok, mind a közösség számára. Az eucharishtiában minden megszentelt személy arra hivatott, hogy Krisztus húsvéti misztériumát élje, azaz egyesüljön vele az élet Atyának ajándékozásában a Szentlélek által; a benne jelenlévő Krisztus buzgó és kitartó imádása lehetővé teszi, hogy bizonyos értelemben újra átéljék Péter tapasztalatát a színeváltozáskor: „Jó nekünk itt lenni!” És az Úr teste és vére misztériumának ünneplésében erősödik és növekszik azok egysége és szeretete, akik életüket Istennek adták.

Az eucharisztia mellett és vele szoros összefüggésben – az egyes intézmények jellegének megfelelően közösségben vagy egyenként – végzett *zsolozsma* az egész egyház imádságához kapcsolódva megvilágítja a megszentelt személyek sajátos meghívását a dicsőítésre és a közbenjárásra.

Az eucharishtiával való szoros kapcsolatra utal az állandó megtérés és szüntelen tisztulás kötelezettsége, melynek a megszentelt személyek a *bűnbánat szentségében* tesznek eleget. Azáltal, hogy gyakran találkoznak Isten irgalmasságával, megtisztítják és megújítják a szívüket, és a bűnök alázatos megvallásával kapcsolatukat Istenrel áttetszővé teszik. A szentségi megbocsátás örömteli tapasztalata készségessé teszi a szívet a testvérekkel és nővérekkel együtt járt úton, és egyre nagyobb hűségre indít.

²³² DV 2.

²³³ PO 5.

Az evangélium útján – főként a képzés időszakában és az élet meghatározott pillanataiban – nagyon segít a haladásban a *lelkivezetés* alázatos és bizalomteljes elfogadása; ezáltal kap segítséget az ember, hogy a Lélek indításai iránt készséges legyen, és határozottan törekedjék az életszentségre.

Végezetül buzdítom az összes megszentelt személyeket, hogy saját hagyományuknak megfelelően újítsák meg minden nap a lelki közösséget Szűz Máriával, s főként a *rózsafüzér* imádkozásával elmélkedjenek övele Fiának misztériumairól.

III. A KÜLDETÉS NÉHÁNY TERÜLETE

Jelenlét a nevelés világában

96. Az egyház kezdettől fogva *küldetése lényeges részének tekintette a nevelést*. Benő tanítómestere a Szentlélek, aki áthatja minden ember szívének megközelíthetetlen mélységeit és ismeri a történelem titokzatos dinamizmusát. Az egész egyházat a Szentlélek hatja át, és ez általa végzi nevelői feladatát. Az egyházon belül azonban e területen különleges feladat hárul a megszentelt személyekre, akik arra hivatottak, hogy a nevelés horizontján megjelenítsenek egy radikális tanúságtételt az ország javairól, melyek minden embernek felkínáltnak a történelem Urával való végső találkozás várásában. A megszentelt személyek – különleges megszenteltségük, a Lélek ajándékainak sajátos megtapasztalása, Isten igéjének figyelmes hallgatása, a megkülönböztetés képességének gyakorlása, az intézményükben idők folyamán felhalmozódott nevelői hagyomány gazdagsága, az igazság elmélyült ismerete (vö. Ef 1,17) révén – képesek különlegesen hatékony nevelői tevékenységre, és segítséget nyújthatnak más nevelők kezdeményezéseire.

Mivel e karizmával rendelkeznek, olyan nevelői légkört tudnak teremteni, melyet áthat a szabadság szelleme és az evangélium szeretete, s mely a növendékekben – a Szentlélek munkájaként – elősegíti az emberségükben való gyarapodást.²³⁴ Ily módon a nevelői közösség a közösség megtapasztalásának és a kegyelem helyévé válik, ahol a pedagógiai szándék hozzájárul ahhoz, hogy az isteni és az emberi, az evangélium és a kultúra, a hit és az élet harmonikus egységben egyesüljön.

Az egyháztörténelem az ókortól napjainkig gazdag a megszentelt személyek csodálatra méltó példáiban, akik az életszentségre törekvést nevelőként élték és éltek, s az életszentséget mint nevelői célt mutatják be. Közülük sokan a szeretet tökéletességét a nevelői munkában érték el. Ez a legértékesebb ajándékok egyike, melyet a megszentelt személyek ma is a fiataloknak adhatnak, amikor azok egy szeretettel teljes nevelői szolgálat fogadóivá lesznek, miként Bosco Szent János bölcsen megjegyezte: „Az ifjakat nemcsak szeretni kell, hanem tudniuk is kell, hogy szeretik őket.”²³⁵

²³⁴ GE 18.

²³⁵ *Scritti pedagogici e spirituali*, Roma, 1987, 294.

Megújult elkötelezettség szükségessége a nevelés területén

97. Finoman érzékeny megbecsüléssel és missziós bátorsággal kell a megszentelt személyeknek világossá tenniük, hogy a Jézus Krisztusba vetett hit a nevelés egész területét megvilágosítja azáltal, hogy nem kisebbíti, hanem inkább megerősíti és felmagasztalja az emberi értékeket. Ily módon ezek a megszentelt nevelők a megtestesülés erőinek és a Szentlélek erejének tanúivá és eszközeivé válnak. Feladatuk jelentős megnyilvánulása annak az anyaságnak, melyet az egyház Mária példája szerint minden gyermekével megél.²³⁶ Ezért a szinódus nyomatékosan felszólította a megszentelt személyeket, hogy ahol csak lehetséges, új elkötelezettséggel vállalják a nevelés feladatát mindenfajta iskolában, főiskolákon és egyetemeken.²³⁷ Magamévá téve a szinódus véleményét, kérem a neveléssel foglalkozó intézmények tagjait, maradjanak hűségesek eredeti karizmájukhoz annak tudatában, hogy a szegények iránt tanúsítandó előszeretetnek különlegesen érvényesülnie kell azon eszközök keresésében, melyekkel ki lehet szabadítani az embereket a kulturális és vallásos képzettség hiányának súlyos nyomorúságából.

Tekintettel arra, hogy a katolikus és egyházi egyetemek és fakultások a nevelés és az evangelizálás területén nagyon fontos szerepet játszanak, az irányításukkal megbízott szerzetes intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy az őket körülvevő kultúrákkal folytatott párbeszédben megmaradjon a sajátosan katolikus jelleg, teljes hűségben az egyházi tanítóhivatallal. Továbbá az ilyen szerzetes intézmények és társaságok tagjainak a körülmények figyelembevételével készen kell állniuk arra, hogy megvessék a lábukat az állami nevelési struktúrákban. A részvétel ilyen fajtájára speciális meghívásuk alapján főként a világi intézmények tagjai hivatottak.

A kultúra evangelizálása

98. A megszentelt élet intézményeinek mindig nagy hatása volt a képzésre és a kultúra továbbadására. Így volt a középkorban, amikor a kolostorok a korábbi idők kultúrkincseinek gyűjtőhelyeivé váltak, és egy új emberi és keresztény kultúra formálódott bennük. Hasonló történt mindig, amikor az evangélium világossága új népekhez és kultúrákhoz érkezett el. Sok megszentelt személy támogatta, kutatta és védte a bennszülött kultúrákat. Ma különösen is észlelhető a kultúrák támogatásának, valamint a kultúra és a hit közötti párbeszéd ápolásának szükségessége.²³⁸

A sürgető szükségét nagyon érezniük kell a megszentelt személyeknek. Nekik is feladatuk, hogy Isten igéjének hirdetéséhez megtalálják azokat a módszereket, melyek megfelelnek a különböző emberi csoportok és a sokféle szakterület szükségleteinek, hogy így Krisztus világossága minden emberi területre behatoljon, s az üdvösség kovásza belülről alakítsa át a társadalmi életet, ez pedig gondoskodik arról, hogy kultúráját áthassák az evangéliumi értékek.²³⁹ Ezen elkötelezettség által a megszentelt élet a harmadik keresztény évezred küszöbén meg tudja újítani készséges

²³⁶ AAS 71, 471. (II. János Pál: *Sapientia christiana* apostoli konstitúció, II.)

²³⁷ Vö. 41. javaslat.

²³⁸ Vö. *Sapientia christiana*, II.

²³⁹ Vö. 36. javaslat.

engedelmességét Isten akarata iránt, aki minden embernek elébe jön, aki tudatosan vagy öntudatlanul tapogatózik az Igazság felé és keresi az Életet (vö. ApCsel 17,27).

De a másoknak nyújtott szolgálat mellett a megszentelt életen belül is szükséges *a kulturális elkötelezettség szeretetének megújítása*, a tanulás mint az átfogó képzés eszköze és – a különböző kultúrák figyelembevételével – mint rendkívül időszerű aszketikus út. A tanulás kötelezettségének mellőzése az apostolkodásra is súlyos következményekkel járhat, mert emiatt kialakulhat a kívülállás és a kisebbség érzése, illetve a kezdeményezéseknél a felületesség és a meggondolatlanság uralkodik el.

A karizmák sokféleségét és az egyes intézmények reális lehetőségeit figyelembe véve a tanulási kötelezettség nem korlátozódhat az alapképzésre, akadémiai fokozatok vagy szakismeretek megszerzésére. Sokkal inkább egy soha be nem teljesülő vágy kifejezése Isten – a világosság mélységének és minden emberi igazság forrásának – egyre mélyebb megismerésére. Ezért e kötelezettség a megszentelt személyt nem zárja be sem egy elvont intellektualizmusba, sem egy nyomasztó nárcizmus önmaga körül forgásába, épp ellenkezőleg dialógusra és részvételre készíti, kialakítja az ítélőképességet, szemlélődésre és imádságra, Isten és az ő műveinek állandó keresésére serkent a modern világ komplex valóságában.

A megszentelt személy, aki engedi, hogy a Szentlélek átalakítsa, képessé válik arra, hogy kitágítsa az emberi kívánságok szűk horizontját, s ugyanakkor minden egyes egyént, s történetének mély dimenzióit – a feltűnő, de gyakran lényegtelen szempontokon túl – megértse. A különböző kultúrák részéről nagyon sok kihívás érkezik manapság; olyan területek ezek, melyeken a megszentelt élet esetleg régóta jelen van, esetleg most jelenik meg, s feltétlenül fenn kell tartani velük a gyümölcsöző kapcsolatokat, de józanul kritikus szellemben, ugyanakkor bizalommal azok iránt, akik próbálják legyőzni a szellemi munka tipikus nehézségeit, főleg, ha korunk ismeretlen problémáit kell új elemzésnek és összegezésnek alávetni.²⁴⁰ Az új területek komoly és hatékony evangelizálása, melyeken a kultúrát építik vagy továbbadják, nem oldható meg az ott tevékenykedő világi Krisztus-hívókkal való szoros együttműködés nélkül.

Jelenlét a tömegtájékoztatókban

99. Miként a múltban a megszentelt személyek minden eszközt az evangelizálás szolgálatába tudtak állítani és találékonyan megküzdöttek a nehézségekkel, ma újra kapják a kihívást, hogy a tömegtájékoztató eszközökkel tanúsítsák az evangéliumot. Ezek az eszközök a rendkívül hatékony technológiák következtében már képesek elérni a föld minden szögletét. Amennyiben intézményük karizmájának megfelelően e területen tevékenykednek, a megszentelt személyeknek mindenekelőtt megfelelő ismereteket kell szerezniük a tömegtájékoztató eszközök sajátos nyelvéről, hogy hatásosan tudjanak beszélni Krisztusról a mai embernek, amikor „örömeit és reményét, szomorúságát és szorongását”²⁴¹ mutatják be, és hozzásegítsenek az olyan társadalom felépítéséhez, melyben minden testvérnek és nővérnek éreznie kell, hogy úton van Isten felé.

²⁴⁰ Vö. GS 5.

²⁴¹ GS 1.

A rendkívüli meggyőző erő miatt, mellyel ezek az eszközök rendelkeznek, józannak kell lenni használatukban. A legkevésbé sem kell palástolni a problémákat, melyek belőlük a megszentelt élet számára adódhatnak, sokkal inkább világos ítéletet kell alkotni róluk.²⁴² Az egyház válasza elsősorban nevelő jellegű: arra irányul, hogy segítse a programkészítés mélyén rejlő dinamikus erők megértését és gondos etikai értékelését, s ugyanakkor egészséges szokások kialakítását a tömegtájékoztató eszközök használatában.²⁴³ A bölcs médiaszakértők és felhasználók képzésének nevelői feladatában a megszentelt személyeknek sajátos tanúságot kell tenniük a látható valóság mulandóságáról azáltal, hogy segítik a testvéreket és nővéreket: Isten terve szerint értékeljék a dolgokat, és szabaduljanak ki e mulandó világ színpadán rájuk kényszerített értékrend hatása alól (vö. 1Kor 7,31).

E fontos és új apostoli területen minden erőfeszítést bátorítani kell, hogy Krisztus evangéliuma e modern eszközökön keresztül is felfogható legyen. A különböző intézményeknek készen kell lenniük – erőik, eszközeik és személyzetük rendelkezésre bocsátásával – az együttműködésre, hogy a tömegkommunikáció különböző területein közös terveket valósítsanak meg. Ezenkívül a megszentelt személyeknek, különösen a világi intézmények tagjainak szolgálatuk természete szerint hozzá kell járulniuk az állami és magán média vezetőinek és munkatársainak vallási képzéséhez, részben azért, hogy elhárítsák a médiával való visszaélésből fakadó károkat, részben, hogy olyan anyagokkal támogassák az adások magasabb színvonalát, melyek tiszteltben tartják az erkölcsi törvényt, és emberi és keresztény értékekben gazdagok.

IV. PÁRBESZÉDRE TÖREKEDVE MINDENKIVEL

A keresztények egységének szolgálatában

100. Krisztus imája szenvedése előtt az Atyához – tanítványaiért, hogy egyik maradjanak (vö. Jn 17,21–23) – az egyház imádságában és tevékenységében folytatódik. Hogyan ne éreznék a megszentelt személyek, hogy ennek részesei? A szinóduson különös erővel lehetett érezni a Krisztus-hívők között még mindig meglévő szakadás sebeit, és annak sürgetését, hogy a keresztények egységéért imádkozni és fáradozni kell. A megszentelt személyek érzékenységét az ökumené iránt az a tudat is újjáéleszti, hogy más egyházakban és egyházi közösségekben él és virul a szerzetesség, mint például a keleti egyházakban, s hogy az evangéliumi tanácsok vállalása megújul, mint például az anglikán és a reformációból származó közösségekben.

A szinódus kiemelte a mély összefüggést a megszentelt élet és az ökumené kérdése között, és egy intenzívebb tanúságtétel sürgősségét ezen a területen. Ha ugyanis az ökumené lelke az imádság és a megtérés,²⁴⁴ semmi kétség, hogy a megszentelt élet intézményeinek és az apostoli élet társaságainak különleges kötelessége e feladatot vállalni. Ezért a megszentelt személyek életében nagyobb teret kell biztosítani az

²⁴² *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 34.

²⁴³ *L'Osservatore Romano* 1994. I. 24–25. (II. János Pál: Üzenet a tömegtájékoztató eszközök 28. világnapjára.)

²⁴⁴ Vö. *Ut unum sint*, 21.

ökumenikus imádságnak és a hihetőbb evangéliumi tanúságtételnek, hogy a keresztények közötti válaszfalak és előítéletek a Szentlélek erejével lebonthatók legyenek.

Az ökumenikus párbeszéd formái

101. A közös részvétel a *lectio divinában* az igazság keresésekor, a részvétel a közös imádságban, melyben az Úr jelenlétét biztosítja (vö. Mt 18,20), a barátság és szeretet párbeszéde, mely megéreztetni, milyen jó és szép együtt lenni a testvéreknek (vö. Zsolt 132.), a szívélyes vendégbarátság a különböző keresztény hitvallások tagjai iránt, a kölcsönös ismerkedés és ajándék-csere, az együttműködés a szolgálat és tanúságtétel közös kezdeményezéseiben: mindez az ökumenikus párbeszéd formája, a közös Atyának tetsző megnyilvánulások, s annak jelei, hogy az igazság és a szeretet útján akarunk haladni a tökéletes egység felé.²⁴⁵ A többi keresztény történelmének, tanításának, liturgiájának, illetve karitatív és apostoli szolgálatának megismerése is eredményesebbé teszi ökumenikus tevékenységet.²⁴⁶

Szeretnék bátorítani minden intézményt, mely eredeti karizmájának vagy a belőle fakadó meghívás alapján a keresztények egysége előmozdításának szenteli magát, s ezért kutatásokat végez vagy konkrét tevékenységet folytat. Ugyanis a megszentelt élet egyetlen intézménye sem érezheti magát illetéktelennek ebben a munkában. Gondolataim a keleti katolikus egyházakhoz szállnak, azzal a kívánsággal, hogy férfi és női szerzetesi intézményeik által is – melyeknek virágzása kegyelem és mindig kérni kell – járuljanak hozzá az ortodox egyházakkal való egységhez a szeretet párbeszédével, valamint az első évezred osztatlan egyházának örökségét képező, közös lelkiségben való részesedéssel.

Egész különleges módon rábízom az imádság, a szívbeli megtérés és a szeretet lelki ökumenéjét a szemlélődő kolostorokra. Ezért biztatom őket, hogy legyenek jelen ott, ahol különböző hitvallású keresztény közösségek élnek, hogy az „egyetlen szükségesség” (vö. Lk 10,42) iránti önátadásuk, valamint az Isten dicsőségére és a világ üdvösségéért mondott imádságuk – melyhez karizmáinknak megfelelő evangéliumi életük tanúságtétele kapcsolódik – mindenkit serkentsen arra, hogy olyan szentháromságos egységben éljenek, melyet Jézus akart és az Atyától minden tanítványa számára kért.

A vallások közötti párbeszéd

102. Mivel „a vallások közötti dialógus része az egyház evangelizáló küldetésének”,²⁴⁷ a megszentelt élet intézményei nem vonhatják ki magukat a kötelezettség alól, hogy a maguk karizmája és az egyházi tekintély útmutatásai szerint részt vegyenek benne. A más vallásokhoz tartozó testvérek és nővérek evangelizálásának első formája a szegény, alázatos és a tiszta élet tanúságtétele, melyet áthat a mindenki iránti testvéri szeretet. Ezzel egy időben a megszentelt életet jellemző lelki szabadság segíteni fogja az életnek azt a párbeszédét,²⁴⁸ melyben a misszió és Krisztus evangéliu-

²⁴⁵ Uo. 28.

²⁴⁶ Vö. 45. javaslat.

²⁴⁷ *Redemptoris missio*, 55.

²⁴⁸ *Párbeszéd és igehirdetés*, 42/a.

ma hirdetésének alapmodellje megvalósul. Ezenkívül a kölcsönös ismerkedés, az egymás iránti tisztelet és szeretet előmozdítására a szerzetesi intézmények más vallások monasztikus köreivel ápolhatják a *párbeszéd célszerű formáit*, melyeket szívélyes barátság és kölcsönös figyelem hat át.

A különböző vallási hagyományhoz tartozó férfiakkal és nőkkel való együttműködés további területe az *emberi élettel való közös törődés*, ami a testi és lelki szenvedéssel való együttérzéstől az igazságosságért, a békéért és a teremtett világ megőrzéséért való harcig terjed. E területeken elsősorban a tevékeny élet intézményei keressék a megértést más vallások tagjaival a *tettek azon párbeszédében*,²⁴⁹ mely előkészíti az utat egy intenzívebb együttműködésre.

A más vallási hagyományhoz tartozó személyekkel való találkozás másik sajátos területe a *női méltóság támogatása és megbecsülése*. A férfi és a nő közötti egyenlőség és igaz kölcsönösség szempontjából mindenekelőtt a megszentelt nők nyújthatnak értékes szolgálatot.²⁵⁰

A megszentelt személyek ilyen és egyéb feladatait a vallásközi dialógus szolgálatában megfelelő előkészítést igényelnek az alapképzésben és az állandó továbbképzésben, valamint a tanulásban és a kutatásban,²⁵¹ mert e bonyolult területen szükséges a kereszténység és a többi vallás alapos ismerete, amihez szilárd hit és lelki, emberi érettség társul.

A lelkiség válasza a szentet keresőknek és az Isten után vágyakozóknak

103. A megszentelt férfiak és nők döntésük lényege alapján kiváltságos párbeszéd-partnerei annak az Isten utáni vágnak, mely kezdettől fogva mozgatja az ember szívét, s az aszkézisnek és lelkiségnek sokféle formájához vezet. E keresés ma sokfelé hevesen jelentkezik mint válasz azokra a kultúrákra, melyek ha nem is mindig tagadják, de kétségtelenül ki akarják szorítani a közéletből a vallásosságot.

A megszentelt személyek, akik a szabadon vállalt kötelezettségeket következetesen és teljesen megvalósítják, választ adhatnak kortársaik vágyára azáltal, hogy a többnyire hazug és Krisztus üdvözítő megtestesülését tagadó megoldásoktól (vö. 1Jn 4,2-3) – például a szektákétól – megszabadítanak. Az egész létet megtisztító és megvilágosító, személyes és közösségi aszkézis gyakorlásával tanúsítják a hiteles istenkeresés lényeges jegyeit az önközpontúság és az érzékiség kísértésével szemben, s megóvnak attól, hogy az istenkeresést összekeverjék a szubtilis önkereséssel vagy a gnózisba meneküléssel. Mindaz, aki Istennek szenteli életét, köteles a belső ember alakítására, aki sem a történelemtől nem tartja távol magát, sem önmagába nem húzódik vissza. Ha engedelmes hallgatója az igének, melynek őrzője és tolmácsa az egyház, tanúskodni fog a különlegesen szeretett Krisztusról és a szentháromságos misztériumról, az emberi szív mélységes vágyának tárgyáról és minden a transzcendenciára valóban nyitott vallásos út céljáról.

²⁴⁹ Uo. 42/b.

²⁵⁰ Vö. 46. javaslat.

²⁵¹ *Párbeszéd és igehirdetés*, 42/c.

Ezért a megszentelt személyek kötelessége, hogy nagylelkűen fogadjanak mindenkit, és vállalják azok lelkivezetését, akiket az Isten utáni vágy mozgat és azzal a kívánsággal fordulnak hozzájuk, hogy a hit követelményei szerint akarnak élni.²⁵²

BEFEJEZÉS

Az ingyenesség túláradása

104. Napjainkban nem kevesen tűnődnek el tanácstalanul: Mire jó a megszentelt élet? Miért kötelezik el magukat emberek erre az életformára, amikor a felebaráti szeretet és az evangelizálás területén oly sok a szükséghelyzet, melyek megoldhatók a megszenteltség nélkül is? Vajon a megszentelt élet nem az emberi erők „eltékozlása-e”, melyeket a hatékonyság elvét követve jobban lehetne hasznosítani az emberiség és az egyház javára?

Korunkban gyakrabban találkozunk ilyen kérdésekkel, mert egy olyan haszonelvű és technokrata kultúra veti fel őket, mely a dolgokat, sőt magát a személyt is csak a közvetlen „célszerűség” alapján értékeli. Ám ilyen kérdések mindig voltak, miként az evangéliumból ismert betániai vacsora kenet-epizódja szemléletesen mutatja: „Akkor Mária fogott egy font tiszta, drága nárduszojat, megkenté Jézus lábát és a hajával törölte meg. A ház betelt a kenet illatával.” (Jn 12,3) Amikor Júdás a szegények szükségleteire hivatkozva korholta e tékozlást, Jézus így válaszolt neki: „Hagyd, hogy megtegye!” (12,7)

És ez a mindig érvényes válasz a kérdésre, melyet oly sokan tesznek fel, olykor jóhiszeműen, a megszentelt élet alkalmasságát illetően: „Hát nem tudná életét hatékonyabban és racionálisabban a társadalom javára fordítani?” Erre válaszol Jézus: „Hagyd, hogy megtegye!”

Akinek megadatott a felmérhetetlen ajándék, hogy az Úr Jézust közvetlen közelről kövesse, annak világos, hogy az Urat osztatlan szívvel lehet és kell szeretni, hogy nemcsak néhány gesztust, néhány percet vagy bizonyos tevékenységeket, hanem az egész életet neki lehet ajándékozni. A drága kenet, melyet a tiszta szeretet aktusából – s ezért minden „haszonelvű” meggondolástól függetlenül – kiöntenek, az *ingyenesség túláradásának* jele, miként ez egy olyan életben nyer kifejezést, amit odaadtak az Úr szerelméért, szolgálatáért, s hogy személyének és misztikus testének adják oda magukat. Egy ilyen ellenszolgáltatás nélkül „eltékozlott” életből azonban illat árad, mely betölti az egész házat. Isten házat, az egyházat az Istennek szentelt élet ma nem kevésbé ékesíti és gazdagítja, mint tegnap.

Ami az emberek szemében tékozlásnak tűnik, az annak, akit szíve legmélyén megragadott az Úr szépsége és jósága, világos válasz a szeretetre, és határtalan hála azért, hogy egészen különleges módon ismerheti meg a Fiút és részesedhet világra szóló isteni küldetésében.

„Ha Isten egy gyermeke megismerte és megízlelte az isteni szeretetet, a teremtetlen Istent, az emberré lett Istent, Istent, aki szenvedett, Istent, a legnagyobb jót, egé-

²⁵² Vö. 47. javaslat.

szen odaadja magát, és nemcsak más teremtményektől, hanem még önmagától is visszavonul, s teljes lényével szereti a szeretet Istenét, amíg csak egészen hasonlóvá nem lesz az Istenemberhez, akit a legjobban szeret.”²⁵³

A megszentelt élet Isten országának szolgálatában

105. „Mi lenne a világból, ha nem volnának szerzetesek?”²⁵⁴ A felszínes célszerűsége túl az Istennek szentelt élet jelentősége *az ingyenesség és a szeretet túláradásában* áll, s annál nagyobb a jelentősége, minél inkább fenyegeti a világot a veszély, hogy a mulandó dolgok örvénye elnyeli. „E konkrét jel nélkül az egész egyházat éltető szeretetet a kihülés veszélye fenyegetné. Az evangélium csodálatos és a közvéleménnyel ellenkező üdvözítő üzenete erejét, s az egyre szekularizálódóbb világban a hit sója ízét vesztené.”²⁵⁵ Az egyház és a társadalom életének szüksége van olyan emberekre, akik képesek arra, hogy egészen Istennek, és Isten iránti szeretetből másoknak ajándékozzák magukat.

Az egyháznak feltétlenül szüksége van a megszentelt életre, mert *láthatóvá teszi a maga „jegyesi” lényegét.*

A megszentelt életben új erőt és új lendületet nyer az egész világnak szóló evangelizálás. Szükség van ugyanis emberekre, akik megmutatják Isten atyai és az egyház anyai arcát, akik kockára teszik életüket azért, hogy másoknak élete és reménye legyen. Az egyháznak szüksége van megszentelt személyekre, akik – még mielőtt bármilyen nemes szolgálatot kezdenének – engedik, hogy Isten kegyelme átalakítsa őket és teljesen evangéliumivá váljanak.

E nagy ajándékot az egyház egésze birtokolja és hálásan támogatja megbecsülésével, imádságával és buzdításaival. Nagyon fontos, hogy ezen életforma evangéliumi kiváltságairól meggyőződött püspökök, papok és diakónusok azért fáradozzanak, hogy az igehirdetéssel, a megkülönböztetés ajándékával és bölcs lelki kíséréssel felismerjék és ápolják a hivatás csíráit. Minden világi Krisztus-hívőnek szüntelenül kell imádkoznia a megszentelt személyekért, hogy szeretetük és buzgóságuk szüntelenül növekedjék, és a mai társadalomban Krisztus jó illatát tudják árasztani. Az egész keresztény közösség, lelkipásztorok, világi Krisztus-hívők és megszentelt személyek egyaránt felelősek az Istennek szentelt életért, elfogadásáért és az új hivatásokért.²⁵⁶

A fiatalokhoz

106. Fiatalok, nektek azt mondom: Ha halljátok az Úr hívását, vissza ne utasítsátok! Induljatok el nagylelkűen az életszentség útján, melyen Krisztus követésében kiváló szent férfiak és nők jártak előttek. Ápoljátok az életkorotokra jellemző vágyakat, de készségesen tegyétek magatokévá Isten rátok vonatkozó tervét, ha arra hív, hogy a megszentelt életben keressétek az életszentséget. Csodáljátok Isten minden művét a világban, de legyetek képesek tekinteteket az örökkévalókra fordítani.

²⁵³ Boldog Folignói Szent Angéla: *Il libro della beata Angela da Foligno*, Grottaferrata, 1985, 683.

²⁵⁴ Avilai Nagy Szent Teréz: *Libro de la Vida*, 32, 11.

²⁵⁵ AAS 63, 498. (VI. Pál: *Evangelica testificatio* apostoli buzdítása, 3.)

²⁵⁶ Vö. 48. javaslat.

A harmadik évezred várja a megszentelt fiatalok seregének hitét és alkotó képzetét, hogy az emberek világa békésebb legyen, és alkalmasabb Isten és minden gyermeke elfogadására.

A családokhoz

107. Most hozzátok fordulok, keresztény családok. Szülők, köszönjétek meg az Úrnak, ha gyermeketeket a megszentelt életre hívta. Nagy megtiszteltetésnek kell tekintenetek – miként az is –, ha az Úr egy családra tekint, s egy tagját kiválasztja és meghívja, hogy az evangéliumi tanácsok útját kövesse! Vágyakozzatok arra, hogy egy gyermeketeket az Úrnak ajándékozzátok, hogy ezáltal Isten szeretete növekedhessen a világban. Lehetne-e házastársi szereteteteknek ennél szebb gyümölcse?

Emlékeztetnünk kell rá: ha a szülők nem élik az evangélium értékeit, a fiúk és a lányok csak nehezen lesznek képesek észlelni a hívást, megérteni az áldozat szükségességét, amit magukra kell vállalniuk, illetve értékelni az elérendő cél szépségét. Hiszen a gyermekek a családban tapasztalják először az evangélium és az önmagát Istennek és másoknak ajándékozó szeretet értékét. Nevelni kell őket szabadságuk felelősségteljes használatára is, hogy készek legyenek hivatásuknak megfelelően a magasabbrendű lelki valóságokért élni.

Ezért kérve kérem, hogy ti, keresztény családok, az imádság és a szentségi élet által az Úrral kapcsolatban lévő, hivatásokat befogadó otthonok legyetek.

A jóakarátú férfiakhoz és nőkhez

108. Szeretnék meghívni minden férfit és nőt, aki hajlandó hallgatni szavamat, hogy keressék az utakat, melyek a megszentelt élet kiváltságos ösvényein elvezetnek az élő és igaz Istenhez. A megszentelt személyek tanúskodnak arról, hogy „aki Krisztust, a tökéletes embert követi, maga is emberibb emberré válik”.²⁵⁷ Közülük mily sokan hajoltak – s hajolnak le ma is – irgalmas szamaritánusként sebesült testvéreikhez, akiket útjuk mentén találtnak.

Nézzétek ezeket a Krisztustól megragadott embereket, akik a kegyelemtől és Isten szeretetétől támogatott önuralommal mutatják az eszközt, mely megszabadít a birtoklás-, élvezet- és hatalomvágytól. Ne feledkezzetek meg a karizmákról, melyek az emberiség csodálatos „istenkeresőit” kialakították, és az emberiségnek azon jótévőiről sem, akik biztonságos utakat nyitottak az Istent őszinte szívvel keresők számára. Nézzétek a szentek seregét, akik ebben az életformában nőttek fel, mérlegeljétek a javakat, melyeket a világ korábban és a ma a megszentelt életekből merített és fog továbbra is meríteni! Vajon a mi világunknak nincs szüksége Isten szeretete áldott hatalmának derűs tanúira és prófétáira? Nincs szüksége férfiakra és nőkre, akik életükkel és tevékenységükkel el tudják vetni a béke és a testvériség magvait?²⁵⁸

²⁵⁷ GS 41.

²⁵⁸ Vö. *Evangelica testificatio*, 53; *Evangelii nuntiandi*, 69.

A megszentelt személyekhez

109. Ezen apostoli buzdításom befejezéséül azonban mindenekelőtt hozzátok intézem, megszentelt férfiak és nők, bizalomteljes felhívásomat: adjátok oda magatokat Istennek, hogy ebből a világból ne hiányozzék az emberi élet útját megvilágosító isteni szépség egyetlen sugara sem. Az e világ gondjaiban és tevékenységeiben elmerült, de életszentségre hivatott keresztényeknek bennetek kell megtalálniuk a megtisztult szívet, mely a hitben „látja” Istent; olyan embereket kell bennetek találniuk, akik készségesek a Szentlélek tevékenysége iránt, akik buzgón teljesítik küldetésüket a meghívásuk karizmája iránti hűségben.

Jól tudjátok, hogy elindultatok az állandó megtérés, s az Isten és a felebarát iránti szeretet önátadásának útján, hogy egyre hatásosabb tanúságot tegyetek a kegyelemről, mely átalakítja a keresztény életet. A világ és az egyház keresi Krisztus hiteles tanúit. A megszentelt élet ajándék, melyet Isten azért ad, hogy mindenki szeme elé állítsa az „egyetlen szükségset” (vö. Lk 10,42). Krisztus mellett tanúskodni az étellel, a tevékenységgel és a szavakkal a megszentelt élet sajátos feladata az egyházban és a világban.

Ti tudjátok, kinek hittetek (vö. 2Tim 1,12), ajándékozatok neki mindent! A fiatalok nem hagyják becsapni magukat: ha hozzátok jönnek, valami olyat akarnak látni, amit másutt nem láthatnak. A jövőt tekintve elmondhatatlan nagy a feladatotok: főként a megszentelt fiatalok tudják kortársaikat megszenteltségük tanúságtételével életük megújítására vezetni.²⁵⁹ A Jézus Krisztus iránti szenvedélyes szeretet hatalmas vonzerő más fiatalok számára, akiket ő a maga jóságában arra hív, hogy közelebből és véglegesen kövessék. Kortársaink a megszentelt személyeken látni akarják azt az örömet, mely az Úrral való együttlétből fakad.

Megszentelt személyek, korosabbak és fiatalok egyaránt, legyetek hűségesek Isten iránti elkötelezettségetekhez, azáltal, hogy kölcsönösen segítitek és építitek egymást. Bár talákoztatok nehézségekkel és a közvélemény nem becsüli kellő módon a megszentelt életet, feladatotok, hogy korunk embereit felszólítsátok, nézzenek felfelé, s ne engedjék, hogy magukkal ragadják őket a mindennapok, hanem engedjék, hogy Isten és az ő Fiának evangéliuma ragadja meg őket. Ne feledjétek, hogy ti egész különleges módon elmondhatjátok, és el is kell mondanotok, hogy nemcsak Krisztuséi vagytok, hanem „Krisztus vagytok!”²⁶⁰

A jövőbe tekintve

110. Nemcsak emlékeznetek kell egy dicsőséges történelemre, s nemcsak szólnotok kell róla, hanem *nagy történelmi feladatot kell megoldanotok!* Tekintsetek a jövőbe, mely felé a Szentlélek elindított benneteket, hogy általatok még csodálatos dolgokat műveljen!

Legyen életetek szenvedélyes Krisztus-várás, s úgy menjetek elébe, mint az okos szüzek a Vőlegény elé. Legyetek mindig hűségesek Krisztushoz, az egyházhoz, és

²⁵⁹ Vö. 16. javaslat.

²⁶⁰ PL 35, 1568. (Szent Ágoston: *In Ioannis evangelium*, XXI, 8.)

intézményetekhez, és készségesek korunk emberei iránt.²⁶¹ Így Krisztusból napról napra megújultok, hogy az Úr Lelkével testvéri közösségeket építsetek, Jézussal együtt mossátok a szegények lábát, s vegyétek ki semmivel nem pótolható részeteket a világ átalakításában.

Világunk, mely az ember kezére bízott, most a harmadik évezred küszöbén bár csak egyre emberibbé és igazságosabbá válhatna, annak az eljövendő világnak jelévé és elővételezésévé, melyben a megalázott és megdicsőült, a szegény és felmagasztalt Úr az Atyával és a Szentlélekkel számunkra és minden testvérünk és nővérünk számára a tökéletes és örök öröm lesz.

Imádság a Szentháromsághoz

111. Boldog és boldogító, legszentebb Szentháromság! Örvendeztesd meg fiaidat és leányaidat, akiket arra hívtál, hogy hirdessék szereteted nagyságát, irgalmas jószágodat és szépségedet.

Szent Atya, szenteld meg fiaidat és leányaidat, akik neved dicsőségére neked szentelték magukat. Kísérd őket hatalmaddal, hogy tanúsíthassák: Te, aki mindenek forrása vagy, egyedüli forrása vagy a szeretetnek és a szabadságnak. Köszönjük neked a megszentelt élet ajándékát, mely a hitben téged keres, s a maga egyetemes küldetésében mindenkit arra hív, hogy a Hozzád vezető utat járja.

Megváltó Jézus, megtestesült Ige, miként életformádat megtanítottad azoknak, akiket meghívtál, vonj magadhoz továbbra is embereket, akiknek a mai emberek számára az irgalmasság letéteményeseivé, visszajövedeled hírnökeivé és az eljövendő feltámadás javainak élő tanúivá kell lenniük. Semmiféle szorongatás el ne szakítsa őket tőled és a te szeretetedtől!

Szentlélek, a szívekbe kiáradt szeretet, aki a lelkeknek kegyelmet és lobogást ajándékozol, örök élet forrása, aki a számtalan karizmával beteljesíted Krisztus küldetését, könyörgünk hozzád valamennyi megszentelt személyért. Töltsd el szívüket a benső bizonyossággal, hogy szeretetre, dicsőítésre és szolgálatra vannak kiválasztva. Engedd, hogy megízleljék barátságodat, töltsd el őket örömmel és vigasztalásoddal; segítsd őket, hogy legyőzzék a nehézségeket, s ha elestek, bizalommal tudjanak felkelni; tedd őket isteni szépséged tükrévé. Adj nekik bátorságot, hogy fogadni tudják korunk kihívásait és kegyelmedet, hogy Üdvözítőnk, Jézus Krisztus jószágát és emberszeretetét elvihessék az embereknek (vö. Tit 3,4).

Szűz Mária segítségül hívása

112. Mária, szeplő és ránc nélküli jegyes, az egyház előképe, mely, ha téged követ, „szűziesen őrzi a sértetlen hitet, a szilárd reményt és az őszinte szeretetet”,²⁶² állj az örök és egyetlen boldogságra törekvő megszentelt személyek mellett.

Erzsébetet látogató Szűz, reád bízunk őket, hogy képesek legyenek megérteni az emberek nyomorúságát, és segítséget tudjanak nyújtani, de mindenekelőtt Jézust tudják elvinni nekik. Tanítsd őket, hogy hirdessék a csodákat, melyeket az Úr a vi-

²⁶¹ Vö. Enchiridion Vaticanum 7, 445–453.

²⁶² LG 64.

lágban művel, hogy minden nép az ő nevét dicsőítse. Erősítsd őket, amikor a szegényekért, az éhezőkért, a reménytelenekért, a nyomorultakért s mindazokért fáradoznak, akik nyitott szívvel keresik Fiadat.

Anyánk, bizalommal fordulunk hozzád imádságunkkal, aki akarod, hogy fiaid és leányaid a Krisztus iránti teljes önátadás és a szeretet válaszában lelkiileg és apostoli tevékenységükben megújuljanak. Te, aki készséges engedelmességgel, bátor szegénységgel és befogadásra kész termékeny szüzességgel teljesítetted az Atya akaratát, eszközöld ki isteni Fiadnál, hogy mindazok, akik megkapták a megszentelt élet kegyelmét, a megdicsőült lét tanúságát tehessék róla, boldogan eljutva a többi testvérrel és nővérrel együtt a mennyei hazába és az örök világosságba.

Veled együtt kérjük, hogy mindenben és mindenkiiben szeretet, áldás és dicsőség legyen mindenek legfőbb Urának, aki Atya, Fiú és Szentlélek.

Kelt Rómában, Szent Péternél, március 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén 1996-ban, pápaságom 18. évében.

II. János Pál pápa

A Megszentelt Élet Intézményeinek
és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja

A SZERZETESI INTÉZMÉNYEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS A KÉPZÉSBEN

Instrukció

1998. december 8.

A fordítás alapjául szolgált: Congregazione per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica: *La collaborazione inter-istituti per la formazione, Istruzione*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 1999.

Fordította: Csík Krisztina és Várnai Jakab OFM

(A fordítás az olasz és a német szöveg alapján készült.)

A fordítást az eredetivel egybevetette: Somorjai Ádám OSB

BEVEZETÉS

1. A jelen korszak körülményeire figyelmesen és az Úr vezetésével az egyház állandó sürgetésben él, hogy Krisztus testének növekedése érdekében¹ gondoskodjon tagjai képzéséről.

Annak a jelentőségnek tudatában, melyet a szerzetesi élet az Isten népe számára képvisel,² a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja kötelességének tartotta, hogy elgondolkodjék a szerzetesi intézmények tagjainak képzéséről a fennálló körülmények között, és néhány olyan irányelvet javasoljon, melyek biztosítják annak teljességét, megbízhatóságát és az egyház haladásával való összhangját. Ezen törekvés gyümölcse volt a *Potissimum institutioni* rendelkezés megjelentetése.³

2. A kongregáció most ezzel az új okmánnyal szándékozik elmélyült vizsgálat tárgyává tenni az említett rendelkezésben érintett kérdések egyikét, a magukat apostoli munkára szentelő intézmények⁴ közötti együttműködést tagjaik képzésében.⁵

Amit a dokumentum a szerzetesi intézményekről mond, az ugyanúgy alkalmazható az apostoli élet társaságaira, szem előtt tartva sajátosságait.⁶

3. A szerzetesi intézmények közötti együttműködés a képzés területén abból az igényből fakadt, hogy választ lehessen adni a konkrét helyzetekből és meghatározott pedagógiai követelményekből származó kihívásokra. Kezdetben ez az igény elsősorban ott merült fel, ahol a szerzetesi családokban korlátozott a jelöltek száma, vagy mert csökkentek a hivatások, vagy mert ezek a fiatal egyházak apostolkodásának első gyümölcsei. Ehhez csatlakozott a nevelők hiánya és a felkészült tanárok alacsony száma. Ez a tény számos intézményt késztetett arra, hogy egyesítse erőit annak tudatában, hogy tagjaiknak teljesebb és alaposabb képzést kell nyújtaniuk.

Sok esetben egyidejűleg felmerült az az igény, hogy a kezdeti képzés ne a jelöltek kultúrája számára idegen környezetben történjen, ily módon elősegítve a pozitív integrációt az egyes intézmények élete és az oda befogadott tagok saját kultúrája között. Ez a legkülönbélebb földrajzi és kulturális területeken egyaránt megfigyelhető igény hatásos válaszra lelt a képzés „szerzetközi központjaiban”.⁷ Ezek ténylegesen elősegítették, hogy a jelöltek ne vándoroljanak el más kultúrákba a szerzetesi élet kezdeti időszakában.

A képzés folyamatát jellemző számos szükséglet és nehézség egyre világosabb felismerése is arra ösztönözte az intézményeket, hogy ilyen központokat hozzanak létre. Egyre nagyobb számban vannak olyan intézmények, melyek a képzésben levő fiatalok számára a lehető legteljesebb nevelési programot kívánják nyújtani. Képzést

¹ Vö. LG 7; ChL 21, 24.

² Vö. LG 43–44; VC 1–3.

³ Vö. *Potissimum institutioni*, 1990. február 2.

⁴ Vö. PC 8; CIC 675. k.

⁵ PI 98–100.

⁶ PI 72–85.

⁷ A képzés „szerzetközi központjain” (néhánykor kongregációközi központoknak nevezik őket) a szerzetesi intézményeknek a képzést szolgáló különféle formában történő együttműködését értjük.

szolgáló saját közösségeikben továbbra is átadják az intézmény spirituális örökségét. Felismerik azonban annak szükségességét is, hogy megadják azokat az ismereteket, melyek mindig a megszentelt élet becses közös örökségét alkották, azt a gazdagságot, mely az egyház évszázados tapasztalatából s korunk égető gondolataiból és vágyaiból származik. Mindezen elemek alapos és harmonikus egységbe illesztése igen összetett feladat, melyet nem mindig valósíthatnak meg egy intézményen belül a nevelők és a tanárok.

A képzés szerzetközi központjainak kellőképpen megvalósított kezdeményezése pozitív, és elősegíti az egyházi kommunió tudatát a hivatások és karizmák sokféleségében, illetve az egyház küldetésének sokirányú szolgálatában. II. János Pál pápa így fejezi ki magát: „Hogy az új nemzedékeknek, a nevelőknek és minden szerzetesnek megfelelő felkészülést biztosítsatok, az együttműködés számos formáját kerestétek és indítottátok el”.⁸ Ily módon lehet „gyümölcsöztetni az egyes intézmények legjobb munkatársainak tevékenységét, és olyan szolgálatot nyújtani, mely nemcsak segít az esetleges korlátok leküzdésében, hanem létrehozza a szerzetesi életre való képzés hiteles stílusát is”.⁹

Idézett üzenetében a Szentatya ezen túlmenően hangsúlyozza, hogy ezek a szerzetközi kezdeményezések „kell, hogy egyidejűleg elősegítsék a kölcsönös kommuniót, érelve a sajátos karizmák értékelését, a komplementaritás tudatát a testvériségben és a szeretet távlataira való nyitottságot a helyi, illetve az egyetemes egyházban”.¹⁰

A Szentatya ezzel ismét megerősíti a II. Vatikáni Zsinatnak a képzésre vonatkozó alapvető iránymutatásait. Ezeket igazolta a szerzetesi életben az eltelt évek során kiértelt tapasztalat. A zsinat által és a tanítóhivatal ezt követő dokumentumaiban kifejtett tanítás bemutatja a képzés és a szerzetesi intézmények megújulása és küldetése között fennálló szoros integrációt.¹¹ Sőt kiemeli, hogy a képzés elsődleges tényező az intézmények megújulásában és a saját karizmatikus identitás életszerűbb elsajátításában napjaink állandó fejlődése közepette. A magasan kvalifikált képzési tevékenység elengedhetetlen előfeltétele az intézmények küldetése teljesítésének egy olyan világban, mely tudományos, emberi, etikai és vallási problémáktól kezdve alapvető kérdéseket tesz fel a hitre és a megszentelt életre vonatkozóan.

I. ALAPELVEK ÉS GYAKORLATI ÚTMUTATÁSOK

4. Ezen kezdeményezések megértése és figyelemmel kísérése céljából a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja széleskörű

⁸ II. János Pál: *Messaggio alla XIV Assemblea Generale della „Conferencia dos Religiosos do Brasil” (CRB)*, [Üzenet a Brazil Szerzetesi Konferencia Közgyűléséhez], 1986. július 11., *Insegnamenti*, IX/2 (1986), 2, 239.

⁹ *I. m.*, 4, 242.; vö. VC 53.

¹⁰ *I. m.*, 4, 242.

¹¹ Vö. PC 18; ET 52; VC 68.

dokumentációt gyűjtött össze a meglévő szerzetközi központokról. Az anyag vizsgálata elősegítette a központok és azok számos kezdeményezése képzésbeli hatékonyságának alapfeltételeire való reflexiót: a központ céljának tisztázása, a végső felelőség és a fenntartással kapcsolatos illetékességi körök meghatározása, a tanári kar színvonala és felkészültsége, a program szerves felosztása és megvalósításának fokozatossága. Ugyancsak alapvető fontossággal bír, hogy olyan környezetet hozzanak létre, mely segíti a megszentelt életre való hivatás megélését és elmélyítését, a nevelők jelenlétét, illetve a szerzetközi és az egyes intézmények sajátos programjának összhangját és kölcsönösen kiegészítő voltát.

5. Mivel ezek a központok eltérő körülmények között jöttek létre és tapasztalataik meglehetősen rövid időre tekintenek vissza, olyan kérdések és problémák vetődtek fel, melyeket hasznos szem előtt tartani mérlegelés és tisztázás céljából: Milyen kapcsolatban áll egymással az egyes intézmények szerzetesi identitása és a különbözőségben megélt kommunió? Hogyan viszonyul egymáshoz a központok szolgálata (melyet mindenkinek egyaránt felajánlanak) és az intézmények jogos szabadsága (mellyel dönthetnek, hogy ezt igénybe veszik-e vagy sem)? Más problémák az apostoli szerzetesi élet felfogását érintik, mely a pedagógiai, és így módon a programok összeállítása és a tanári gárda kiválasztásának kritériumai alapját képezi. Megint más kérdőjelek a létesítmény képzésért felelős tagjainak tényleges részvételére vonatkoznak, a képzés hitelességére, a reális feltételekre, melyek lehetővé teszik, hogy az időszaki együttélés átalakulhasson a mély egyházi kommunió megtapasztalásának és az evangelizáció igényeire nyitott, hiteles lelki és apostoli képzésnek a központjává.¹²

Alapelvek

6. Egy ilyen gazdag és összetett valóság láttán, és a sokféle létrejött kezdeményezést figyelembe véve, a dikasztérium felelősnek érzi magát arra, hogy közöljön néhány meglátást, illetve útmutatást adjon az ezen és más hasonló tapasztalatok értékeléséhez, rögzítéséhez és fejlesztéséhez.

Az ilyen útmutatások azokon az elveken alapulnak, melyek a szerzetesi életben folyó kezdeti és folyamatos képzést szabályozzák, a karizmák sokszínűségében és a szerzetességnek az egyház kommuniójában és küldetésében betöltött sajátos szerepe szerint.¹³

7. a) *A képzés: minden intézmény elidegeníthetetlen joga és kötelessége.* Mielőtt az érdemi tárgyalásba fognánk, szükségesnek tűnik, hogy emlékeztessünk arra, hogy saját tagjainak képzése minden intézmény elidegeníthetetlen joga és kötelessége.¹⁴ A jelen dokumentum összességében erre az alapelvre épít, melyet érdemes már az elején kiemelni, hogy az intézmények közötti együttműködést a képzés folyamatának egészén belül helyezhessük el.

¹² Vö. RM 2; VC 67, 73.

¹³ Vö. PC 1; OE 22; ChL 18-21, 32.

¹⁴ Vö. 646-653. és 659-661. kk.

7.1. Minden intézménynek elsődleges felelőssége van saját önmeghatározására vonatkozóan. Valójában minden egyes intézményre eredeti örökségként rá lett bízva az „alapítók karizmája” – „a Szentlélek egyfajta megtapasztalása, melyet átadtak tanítványaiknak, hogy aszerint éljenek, azt őrizzék, elmélyítsék, és Krisztus testének növekedtével állandóan gyarapítsák”¹⁵ az egész egyház javára.¹⁶ A saját identitás „kreatív hűséggel”¹⁷ történő ápolása tehát azt jelenti, hogy Isten népének életébe és küldetésébe illesztik az azt gazdagító adományokat és tapasztalatokat,¹⁸ ugyanakkor elkerülik, hogy a szerzetesek „elmosódott körvonalakkal szövődjének bele az egyház életébe”.¹⁹

Következésképpen az egyes intézmények különösen a kormányzás terén elismerten jogos autonómiával rendelkeznek, hogy ezáltal saját fegyelmi rendjük legyen, és sértetlenül megőrizhessék, illetve fejleszthessék saját lelki és apostoli örökségüket az egyházban. A helyi ordináriusok feladata ezen autonómia biztosítása és megőrzése.²⁰ Az élet és a kormányzás autonómiája magában foglalja az ennek megfelelő önállóságot a képzés területén, hiszen „a szerzetesi képzés a törvény szerint elsősorban maguknak az intézményeknek a feladata”.²¹

7.2. A képzés folyamatán keresztül valósul meg az azonosulás a karizmával, mely szükséges mind a tagok érettségéhez, hogy az alapítás szellemének megfelelően éljenek és tevékenykedjenek, mind pedig az intézmény identitásához és egységéhez, valamint a különböző kultúrákban való kifejeződésének hitelességéhez is,²² mind pedig az egyházban megélt kommuniójához és küldetéséhez. „Valóban, szem előtt tartva, hogy a saját karizma szerinti kezdeti és folyamatos képzés az intézmény kezében van, a szerzetközi képzés nem helyettesítheti maradéktalanul a tagok folyamatos képzésének feladatát. Ennek sok szempontból át kell szövődnie az egyes intézmények karizmájának sajátos jellemzőivel.”²³

Így a fenti elvekkkel összhangban az *Egyházi Törvénykönyv*, amikor a szoros értelemben vett képzésről beszél, akkor kizárólag a saját intézményen belül folyó szerzetesi nevelésre hivatkozik.²⁴ Mindez azonban nem zárja ki eleve az együttműködés lehetőségét, melyet a *Vita consecrata* kezdetű, szinódus utáni buzdításában II. János Pál ténylegesen elismert és bátorított. Sürgette, hogy „egy korunk kihívásaira nyitott közösség szellemében az elöljárók igyekezzenek »a püspökökkel egyetértésben minden egyes intézmény legjobb munkatársainak segítségét felhasználni«”.²⁵

¹⁵ Vö. MR 11.

¹⁶ Vö. MR 14b; 574. k. § 1; VC 4-5, 29, 33-34.

¹⁷ VC 37.

¹⁸ Vö. PC 1; 577. k.; VC 19, 47-48.

¹⁹ MR 11.

²⁰ Vö. 586. k. § 2; VC 48.

²¹ PI 98.; vö. 587. k. § 1.; 646. és 659. kk.

²² Vö. PI 46; 90-91; 577. k.

²³ II. János Pál: *Beszéd a „Conferencia Nacional dos Bispos do Brasil” (C.N.B.B.) [Brazil Püspökök Nemzeti Konferenciája] északkeleti 2. régiójának püspökei előtt*, 1995. július 11, *L'Osservatore Romano*, 1995. július 12., 5. o.

²⁴ Vö. 646-653. kk. a novíciusképzésről; 659-660. kk. az ideiglenes fogadalmasképzéséről; 661. k. a folyamatos képzésről.

²⁵ Vö. VC 53.

7.3. Az egyháznak a maga részéről kötelessége megóvni és előmozdítani az intézmények saját arcukat és karizmatikus tudatát azzal, hogy megújulásuk egyik alapelvevé teszi,²⁶ mert az az állapot, mely az evangéliumi tanácsokra tett fogadalmak révén jön létre, ma is és a jövőben is „drága és nélkülözhetetlen ajándék Isten népe számára, mert nagyon mélyen hozzátartozik életéhez, szentségéhez és küldetéséhez”.²⁷ Ezen túlmenően, mivel minden egyes intézmény karizmája a Lélek eredeti és egyedülálló ajándéka az egyháznak, ez gondoskodik e karizma termékenységéről, fejlődéséről és az egyházi közösség belüli harmóniáját garantáló lelki feltételekről és jogi eszközökről.²⁸

8. b) *Együttműködés és szolidaritás a képzésben.* Az előző alapelvhez társítva helyes a különböző, mindenekelőtt az egy bizonyos földrajzi-kulturális térségben jelenlevő szerzetesi intézmények közti együttműködés²⁹ és szolidaritás elvét is kiemelni. A szerzetesség ténylegesen mélyebb tudatára ébredt minden egyes karizma egyedi mivoltának, sajátos egyházi szerepének, de egyúttal az összes intézményekre egyaránt jellemző vonásoknak és közös feladatainak is.

A képzésnek mély közös gyökere van. Ez valójában az Atya Isten műve, aki a Lélek megszentelő munkája révén egy különleges karizmatikus terv szerint alakítja a Fiú képmását a meghívottakban.³⁰

Ezen túlmenően, az együttműködés lelkét az egyház Szentlélektől áthatott, titokszerű mélységeiben találhatjuk, ahonnan a Lélek munkája révén fakad a karizma sokszínűsége, illetve amelynek közössége és missziója felé tart az egyes intézmények élete és missziós küldetése. A szerzetesség az egyház gazdagságára, életére és szépségére támaszkodik,³¹ és termékeny, mert a különböző karizmatikus kezdeményezések kiegészítik és megvilágítják egymást; ezen túlmenően egyik a másiknak az összehasonlítás és az osztozás által³² a testvériségben fedi fel saját adományait.

A szerzetesi családok közti együttműködés és szolidaritás konkrét kifejeződése az immár több helyen elterjedt kezdeményezés, hogy szerzetközi képzési központokat hozzanak létre, főleg amikor az egyes intézményeknek nincs elegendő eszköze, hogy tagjainak teljes körű képzést biztosítsanak.

Erről az együttműködésről beszélt a Szentatya a Női Általános Elöljárók Uniója számára adott kihallgatáson, amikor ezt mondta: „A lényeges az, hogy a szerzetesi családok részéről teljes együttműködés jöjjön létre tagjaik képzésében az eleven, őszinte és örömteli szeretetre Jézus iránt, akit mélyen ismernek, követnek és engedelmeskednek neki.”³³

²⁶ PC 2; 576. 578. kk.

²⁷ VC 3; vö. VC 29.

²⁸ Vö. LG 44; MR 11; 576–578, 587. kk. § 1; VC 25, 35, 92–95.

²⁹ Vö. VC 52.

³⁰ Vö. VC 66, 93; *Nuove vocazioni per una nuova Europa* [Új hivatások az új Európának], kongresszus közleményei, Róma, 1997. május 10–15., 15–19. pontok.

³¹ Vö. Aquinói Szent Tamás: *Summa Theologiae*, IIa-IIae, q. 184, a. 4.

³² Vö. VC 52.

³³ II. János Pál: A Női Általános Elöljárók Uniójához intézett beszéd, Róma, 1995. május 18., *Insegnamenti*, XVIII/1 (1995), 1323.

Az összegyűjtött tapasztalat azt mutatja, hogy ez az együttműködés, ha jól vezetik, hozzájárul a saját és mások karizmájának teljesebb értékeléséhez, konkrét szolidaritást hoz létre a tagokban és eszközökben gazdagabb, illetve szegényebb közösségek között, ékesszóló tanúbizonyságát nyújtja a kommunióknak, melyre az egyház isteni meghívást kapott, és rendkívül hasznos arra, hogy a képzés elérje azt a szintet és teljességet, amelyet a szerzetesi élet küldetése megkíván a mai világ színterén.

9. c) *Szerzetközi központok és képzés.* Hogy ezek a szerzetközi központok megfelelő módon lássák el a rájuk háruló sajátos feladatot, tehát hogy céljukat betöltő „tanulmányi központok” legyenek a képzés szolgálatában, szem előtt kell tartaniuk a következőket:

- A képzés szerves egésznek alkotó folyamat, melynek elemei kölcsönösen áthatják egymást. Szoros korreláció van ugyanis az élet és az igazság, a teológia és az embertudományok, az igazság keresése és a fiatalság elvárásai, reményei és értékei, a tanulmányok és a személyes életvitelben tanúsított koherencia, az idők jelei és a megfelelő pasztorális válasz között.³⁴

- Az intellektuális felkészítés a képzés semmi mással nem helyettesíthető dimenziója. Szükséges, hogy tanulmányok anyagának rendszere és a tudományos komolyság hozzájáruljon a megszentelt életre jellemző viselkedésformák harmonizálásához. A központok tehát magas színvonalú szolgálatot nyújtsanak, hogy bölcsen elősegítsék a tanítványok egészszletes növekedését.

- A központok szerzetközi jellege a mindenki számára közös szempontok kiemelt értékelését kívánja meg. Ugyanakkor az együttműködés és a szolidaritás a különbségek tiszteletben tartását és értékelését igényli. Ha nem így lenne, a központok valószínűleg olyan kiegyenlítődéshez járulnának hozzá, mely saját elszegényedéseket okozná, és a lelki, illetve lelkipásztori egyformaság veszélyével fenyegetne, ami nem felel meg az evangelizálásra váró világ összetettségének, de káros az egyes intézmények sajátos mivoltára is. Mindenesetre a központok elvesztenék a szerzetesség szolgálatát jelentő mivoltukat.

Gyakorlati útmutatások

A felállított alapelvekből néhány gyakorlati útmutatás származik a szerzetesi intézmények és a szerzetközi központok számára:

Szerzetesi intézmények

10. a) *A káptalanok és a nagyobb elöljárók.* Az intézményekre tartozik, hogy a káptalanok és a nagyobb elöljárók közreműködésével meghatározzák saját *Ratio*-jukban a képzés elveit és normáit,³⁵ megbízást adjanak a nevelőknek és a tanároknak, továbbá örködjenek azon, hogy a képzési folyamat az intézmény arculatával és küldetésével összhangban, illetve jogszerűen történjen. Amikor az elöljárók elhatározzák, hogy

³⁴ Vö. VC 73.

³⁵ Vö. 659. k. 2–3 §§; PI 103.

tagjaikat egy szerzetközi képzési központba küldik, nem mondanak le mások javára az őket megillető felelősségről, hanem továbbra is „a mester és oltalmazó teljes felelősségével”³⁶ gyakorolják azt (vö. a 11., 17. és 22. pontok).

b) *A nevelő közösség.* A szerzetközi együttműködés minden formájában szükséges, hogy tekintetbe vegyünk a nevelő közösség és a szerzetközi központ közötti jogos megkülönböztetést.³⁷ A nevelő közösség az elsődleges hivatkozási pont, melyet semmiféle központ nem pótolhat. Ez alkotja azt a környezetet, melyben növekszik és érik az egyes alapítók szellemében a személyes identitás és a kapott hivatásra adott válasz.³⁸ A tagok karizmatikus identitása elsősorban abban az élő kapcsolatban jön létre, amely őket a nevelőkhöz és azokhoz a testvérekhez, nővérekhez fűzi, akikkel az életnek ugyanazokat a tapasztalatait, a társadalom és az intézmény hagyományai által támasztott azonos kihívásokat osztják meg.³⁹ Mindig ez a közösség marad tehát a képzési tapasztalat élő szintézisének helye.⁴⁰ „A saját karizmához való hűséget az intézmény történetének, sajátos küldetésének és az alapító szellemének – ez utóbbit törekedni kell megtestesíteni a személyes és a közösségi életben egyaránt – elmélyült, minden nap bővülő ismeretével szükséges elmélyíteni.”⁴¹

Ahol a körülmények nem engedik meg a szerzeteseknek, hogy saját nevelő közösségükben éljenek, miközben egy szerzetközi központba járnak, az előljárók kötelessége arról gondoskodni, hogy időszakosan részt vehessenek saját intézményükben a közösségi életben és kiemelt képzési szakaszokban.⁴²

*Szerzetközi képzési központok*⁴³

11. a) *A központok és felépítésük.* A férfi és női nagyobb előljárók konferenciái, melyeknek célja, hogy támogassák a szerzetesrendeket abban, hogy „együttműködésük eredményesebb legyen az egyház javára”,⁴⁴ vagy a nagyobb előljárók egy csoportja, mely együtt kíván dolgozni a képzési terven, erre a célra szolgálatokat szervezhetnek, vagy szerzetközi központokat hozhatnak létre.⁴⁵

Ezek jellege igen különböző. Néhányan kiegészítő szolgálatok nyújtására jöttek létre; mások a szerzetesek képzését doktrinális szempontból látják el; végül megint

³⁶ II. János Pál: Beszéd a CNBB északkeleti 2. régiójának püspökei előtt, 1995. július 11., *L'Osservatore Romano*, 1995. július 12., 5.

³⁷ Vö. PI 99.

³⁸ Vö. EE 47; PI 60.

³⁹ Vö. PI 26–27.

⁴⁰ VFC 43.

⁴¹ II. János Pál: Beszéd szerzetesnőkhöz, Florianapolis, Brazília, 1991. október 18., *Insegnamenti*, XIV/2, (1991), 928.

⁴² Vö. EE III, 12. §; MR 46; OE 9; 659, 665. kk. 1. §.

⁴³ Ebben a dokumentumban a képzés „szerzetközi központjának” nevezünk – amint azt a 7. lábjegyzetben már tisztáztuk – minden olyan szerzetközi intézményt, mely közreműködik a szerzetesek képzésében, akár kiegészítő kurzusokat, akár teljes tanulmányi programot nyújtanak. Ezzel szemben azok a központok, melyek teljes felsőfokú képzést adnak, jelen dokumentumban mint „vallástudományi és/vagy filozófiai és teológiai intézetek” szerepelnek.

⁴⁴ PC 23.

⁴⁵ Vö. PI 98–100.

mások a papságra készülő szerzeteseket képzik. Az ebből következő normák és utasítások tiszteletben tartják ezeket az eltéréseket.

Egy szerzetközi képzési központ székhelyének alapításához a helyi ordinárius írásbeli jóváhagyása szükséges.

b) *A vezetés felelőssége.* A központért való végső felelősség azoké az előljáróké, akik a kezdeményezést elindították. A *Mutuae relationes* szellemében keressék a legmegfelelőbb módját annak, hogy a püspököket tájékoztassák a központ tevékenységéről, és olyan nyílt párbeszédet folytassanak velük, mely a központ gazdagodását és tökéletesedését szolgálja.⁴⁶ A Szentatya emlékeztet arra, hogy ezeké az előljáróké a felelősség, hogy figyelemmel kísérjék e központok tevékenységét, és nekik kell garantálniuk azt is, hogy az átadott tananyag megfeleljen az egyház tanítóhivatalának.⁴⁷

Minden szerzetközi kezdeményezést közvetlenül külön testület vezessen, felelős vezetővel, hogy garantálhassák a stabilitást és a szakszerűséget a képzésben.

c) *A tanárok.* A tanárok kiválasztásánál figyelembe kell venni az egészséges tanítást, a szaktudást, a pedagógiai képességeket és a csoportmunkára való alkalmasságot. Figyelembe kell venni továbbá azt, hogy mennyire ismerik és tisztelik a szerzetesi életet, annak különböző formáiban és fejlődésében, a II. Vatikáni Zsinattal és a tanítóhivatallal összhangban.

A központok tartsák elevenen a tanárok nevelői tudatát, szervezzenek számukra olyan találkozót, ahol az egyes intézmények nevelőivel tapasztalatot cserélhetnek és értékelhetik saját munkájukat.

II. EGYÜTTMŰKÖDÉS A KÉPZÉS KÜLÖNBÖZŐ SZAKASZAIBAN

12. Az együttműködési kezdeményezések a szerzetesi képzés különböző szakaszaira irányulhatnak. Ez lehet a kezdeti képzés: a noviciátusra való felkészülés, a novíciusok és novíciák képzése, az ideiglenes fogadalmasok képzése, a szent rendekre jelöltek képzése, illetve a folyamatos képzés.

A szolgálatokat a nagyobb előljárók férfi konferenciája vagy a nagyobb előljárók női konferenciája vagy ezek egy csoportja szervezi, s a végső felelősséget is ők viselik. Az ő feladatuk, hogy kongregációnknak három évenként jelentést készítsenek a központ életéről és tevékenységeiről.

A programok elrendezése hatékonyan támogassa a tanbeli felkészítést és a hallgatók hivatásának növekedését az egyházi jogi kritériumok⁴⁸ és az illetékes hatóságok által kiadott kiegészítő normák szerint.

⁴⁶ Vö. MR 28, 31; VC 46, 50.

⁴⁷ II. János Pál: Beszéd a CNBB északkeleti 2. régiójának püspökei előtt, 1995. július 11., *L'Osservatore Romano*, 1995. július 12., 5.

⁴⁸ Vö. 646., 659–661. kk.; PDV 42–59.

A kurzusokat a Krisztus-misztériumra⁴⁹ kell felépíteni, és lépésről lépésre, a személyekre és a kultúrákra tekintettel kell kifejleszteni. A növendékeknek részesülniük kell a szerzetesi élet teológiájában, és segítséget kell kapniuk abban, hogy elmélyítsék azt a „sajátos egyházi szeretetet, [...] mely mindenkit Isten egész népe – karizmatikusan, ugyanakkor hierarchikusan tagolt – szerves közösségének szolgálatára kötelez”.⁵⁰

Felkészítés a noviciátusra

13. A jelentkezők emberi tapasztalatának és vallási ismereteinek különbözősége miatt a noviciátusra való felkészítés egyre sürgetőbb és igényesebb feladat az egyes társadalmi-kulturális viszonyoknak megfelelően.⁵¹ A szerzetközi kezdeményezések olyan programokat nyújtsanak a különböző rendek jelöltjeinek, amelyek hitelesen és megbízhatóan átfogják az emberi és keresztény képzés főbb tartalmait, hogy ezzel megalapozódjék a nevelés teljessége, és pótolni lehessen az esetleges hiányokat. Azt is sürgetni kell, hogy maguk a nevelők is részt vegyenek a szerzetesi élet megújítására szervezett sajátos programokon, és képesek legyenek alkalmazni segédanyagokat és kritériumokat a hivatás éber felismerésében. Ez a szolgálat különösen is hasznos lehet olyan nevelők számára, akik a sajátjuktól idegen kultúrában dolgoznak, vagy különböző kultúrkörökből származó növendékekkel van dolguk.

A noviciátus

14. A noviciátus alapvető és különösen is igényes nevelési szakasz.⁵² Itt lép rá a fiatal a saját identitás útjára a szerzetesi hivatásban.⁵³ Célkitűzése, hogy a fiataalt az illető szerzetesi intézmény sajátos szellemében és gyakorlatában megfelelően kiképezze, és utólagosan megrostálja a hivatás melletti döntés indítóokait, a lelki elkötelezettséget és a szükséges alkalmasságot. Az egyes intézményekben ez személyes bánásmódot igényel, amely odafigyel minden egyes fiatal fejlődésére, megkívánja az evangéliumi szellemű, derűs, értékekben gazdag nevelési légkört, melyet a nevelők és a nevelő rendi közösség tanúságtétele hordoz, és az alapító karizmájának valódi és mély tapasztalata táplál.⁵⁴

Ahol a körülmények ezt ajánlatossá teszik, ott a szerzetközi program is hozzájárulhat a rendi életüket éppen most kezdő növendékek megfelelő tanbeli képzéséhez. Ezzel segíthetünk nekik, hogy megismerjék önmagukat mint az egyház tagjait – amely misztérium, kommunió és küldetés –, és hogy így is cselekedjenek, amennyiben az egymás közti interakciók során kifejlesztik egymás iránt a testvéri felelősséget. Emlékeztetni szeretnénk arra, hogy „lehet beszélni »szerzetközi noviciátusi kurzu-

⁴⁹ Vö. OT 14; VC 14–16.

⁵⁰ VC 49; vö. PI 24–25.

⁵¹ Vö. PI 42–44.

⁵² Vö. RC 4.

⁵³ Vö. PI 45; 646. k.

⁵⁴ Vö. 646. k., 652. k. 2–4. §.

sokról«, amelyekben különféle rendek tagjai vesznek részt, de nem lehet beszélni »szerzetközi noviciátusról«.⁵⁵

15. A szerzetközi együttműködés a noviciátus során a „kiegészítő szolgálatok” közé tartozik. Az együttműködés nem tartalmazza az úgynevezett „szerzetközi noviciátusok” létrehozását, amely azt jelentené, hogy a különböző rendhez tartozó fiatalok egy közösségben élnek. Ez egyáltalán nem felel meg a szerzetesi életbe való belépés sajátos jellegének, amely éppen ahhoz kellene, hogy elvezessen, ami az egyes intézményekre sajátosan jellemző lelki örökség. Minden egyes szerzetesi intézménynek tehát saját noviciátusa kell, hogy legyen.

16. Az ilyen „kiegészítő szolgálatok” megszervezésénél a következőkre kell tekintettel lenni:

a) A központi kurzusok és a szerzetesi életbe való bevezetés összhangja érdekében ajánlatos, vagy egyenesen szükséges a novíciusmesterek és novíciamesternők jelenléte a kurzusokon, hogy így segíthessenek a fiataloknak az anyag elsajátításában.

b) A programnak alapvető kurzusokat kell kínálnia különböző témákról, hogy a rendek közülük azt választhassák, amelyek kiegészítik a náluk folyó képzést. A programot jól, kiegyensúlyozottan kell felépíteni, alapvető anyagot kell nyújtaniuk a Szentírás, a lelkiség, a morálteológia, az egyháztan, a rendszeres teológia, a liturgia, a szerzetesjog és a szerzetesi élet teológiája – főleg az evangéliumi tanácsok – terén, tartalmazniuk kell az antropológia és a pszichológia alapfogalmait, amelyek a hallgatóknak a képzés elején lehetővé teszik, hogy önmagukat jobban megértsék, főleg a komolyabb képzést igénylő területeken.⁵⁶ Mindegyik területen érvényesülnie kell a pedagógiai hatékonyságnak.

c) A noviciátus során a kurzusokat olyan gyakorisággal és intenzitással kell megszervezni, hogy az ne akadályozza ennek a képzési szakasznak a voltaképpen célját.⁵⁷ El kell kerülni a noviciátusi házon kívüli tartózkodást. Ha azonban alkalmanként és rövid időre a fiataloknak mégis el kell hagyniuk a házat, akkor a nagyobb előjárók tartsák be az Egyházi Törvénykönyv előírásait: 647. k. 3. §, 648. k. 1. és 3. §, és 649. k. 1. §.

d) Ismertetni kell továbbá a különböző szerzetesi intézményeket, alapítóikat és az egyes lelkiségeket. A testvéri osztozás elősegítheti, hogy megérlelődjön a fiatalokban a saját karizma eredetiségének értékelése, felfedezzék az alapító értékét az egyház küldetésének összefüggésében, és hogy növekedjék az együttműködés és a közösségi szellem.⁵⁸

e) A nevelők – ki-ki szakterületének megfelelően⁵⁹ – rendszeres időközönként, a központ felelős csoportjával együtt, a növendékek véleményének meghallgatása után értékeljék ki a programot a növendékek válaszáinak és a kurzus célkitűzésének fé-

⁵⁵ II. János Pál: Beszéd a CNBB északkeleti 2. régiójának püspökeihez, 1995. július 11., *L'Osservatore Romano*, 1995. július 12., 5.

⁵⁶ Vö. 652. k., 2.§.

⁵⁷ Vö. 646. 648. k., 652. k. 5. §.

⁵⁸ Vö. VC 46, 52.

⁵⁹ Vö. 652. k. 1.§.

nyében. A nagyobb előjárók mint a képzés végső felelősei, kísérik figyelemmel az ilyen kezdeményezéseket.

f) A novíciustestvérek és novíciamesternők számára a kurzusok állandó lehetőséget nyújtanak a megújulásra, a saját nevelői feladatuk felülvizsgálatára, az összehasonlításra és a kölcsönös, konkrét és kompetens támogatásra. A kezdeti szakasz sajátos volta, amire az új életforma elsajátítását lehetővé tevő pszichológiai érés és a karizmatikus azonosulás folyamata jellemző, megkívánja, hogy a közös programokba lehetőség szerint minél nagyobb gyakorisággal tervezzenek be találkozókat a nevelők számára is, ahol speciális nevelési témákat tárgyaljanak meg, amit utána a novíciátusi munkában elmélyítenek. Ilyenek például a pszichikai-testi fejlődés, az érzelmi és szexuális érettség, valamint az emberi érlelődés egyéb témái.⁶⁰

Az ideiglenes fogadalmasképzése

17. A *Potissimum institutioni* instrukció figyelembe veszi az egyházjog normáit⁶¹ és az ideiglenes fogadalmasképzések sajátos szükségleteit a nevelés terén; felvázolja az irányvonalakat és hasznos útmutatásokat ad a célokhoz és a tanulmányi programokhoz.⁶²

Ugyanígy minden szerzetesi intézménynek a maga nevelési terve szerint „súlyos kötelessége, hogy a nevelés e szakaszának kialakítását és időtartamát megtervezze, és a fiatal rendtagok számára kedvező feltételeket biztosítson az Úr iránti önátadásban való növekedéshez”.⁶³

a) A szerzetközi kezdeményezések – különösen azon intézményeknél, ahol másképpen nem tudnak erről gondoskodni – ebben a szakaszban is azt szolgálják, hogy a fiatal rendtagok felkészüljenek a megszentelt életre, elmélyítsék lelki, tanbeli és lelkipásztori képzésüket, különösen a történelem, a teológia, a megszentelt élet küldetése és a lelkipásztori képzés komolysága tekintetében.

b) Ennek a képzési szakasznak a követelményeihez jobban igazodva, a szerzetközi együttműködési kezdeményezéseknek számot kell vetniük az ideiglenes fogadalmasképzés sajátosságaival és körülményeivel.

Az ideiglenes fogadalmasképzés időszakának különleges lehetőséggé kell válnia arra, hogy a Krisztussal való egyesülés által⁶⁴ megérlelődjék bennük a hitből fakadó látásmód a világról, az egyházzal és a történelemről. Ez az időszak kedvező arra nézve, hogy komolyan felkészüljenek Isten népének a királyi, papi és prófétai küldetésében való részvételre, ami egyaránt megköveteli a teológiai tárgyak tanulását és a Krisztus-követés bibliai alapjainak elmélyítését, azoknak az eszközöknek és lépéseknek az átfogó és általános ismeretével, amelyek az emberi és keresztény érettséghez vezetnek. Ebben a képzési szakaszban ezért végezzenek tanulmányokat a Szentírás, és más teológiai tárgyak terén, mint például a krisztológia, az egyháztan, a mariológia,

⁶⁰ Vö. PI 13, 39–41.

⁶¹ Vö. 569–661. k.; PI 58.

⁶² Vö. PI 58–65.

⁶³ PI 60.

⁶⁴ Vö. VC 16, 65.

a morálteológia és a történelem teológiája terén, valamint mélyítsék el a lelkeség, az aszkézis témáit és azokat a humán tudományos ismereteket, amelyek szolgálják a személy érlelődését Krisztusban.⁶⁵

c) Mivel a közösségi életnek a kezdeti képzéstől kezdve nyomatékosítania kell „a megszenteltség belső missziós jellegét”,⁶⁶ és mivel ez a szakasz a közösség megbízásából vállalt apostoli kötelezettségek jegyében telik, ezért igen hasznosak a katechetikai és pedagógiai kurzusok, főleg az ifjúság pasztorációja terén. Az apostoli feladat kötelezettségei mélyebb ismeretet követelnek meg a II. Vatikáni Zsinat egyháztanának egyes témáiban, mint például: papok és világiak lelkipásztori együttműködése a püspökök vezetése alatt,⁶⁷ az egyházjog, az „ad gentes” misszió, az ökumenizmus, a vallásközi párbeszéd,⁶⁸ az egyház és a világ kapcsolata, a keresztények társadalmi és politikai felelőssége, különös tekintettel a megszentelt személyek sajátos felelősségére ezen a területen.⁶⁹ E témák az új evangelizáció jelenlegi időszakában megfelelő alapot kell, hogy nyújtsanak az egyház – amely misztérium és kommunió – lelkipásztori és missziós működéséhez. Az ideiglenes fogadalom szakaszában is hasznos, hogy elmélyítsék azt a karizmatikus vonást, amellyel az egyes intézmények részt vesznek az egyház küldetésében.

d) Mindezt nyújthatják olyan szakosodott tanulmányi központok is, amelyekről a III. részben lesz szó, illetve rendezvények vagy kurzusok, amelyek akár a tanulmányok színvonala, akár a rövidített tematika, akár a rövidebb időtartam miatt könnyebben elérhetőek.

Különös jelentőségük van a szerzetközi együttműködésnek olyan rendezvények vagy kurzusok esetében, amelyek célja az örökfogadalomra való felkészülés.⁷⁰

A nevelőknek ebben a szakaszban is részt kell venniük a rendezvények vagy kurzusok megtervezésében, vezetésében és kiértékelésében. Aki bekapcsolódik ebbe, annak ez ösztönzést adhat, hogy feladatának területén naprakész ismereteket szerezzen, és hogy hatékonyabban megfeleljen a fiatalok várakozásainak.

e) Azok a szerzetesek, akik humán, reál vagy műszaki tanulmányaik végzésére más tanulmányi központokat látogatnak, főleg állami intézményeket (egyetemek, akadémiák stb.), a szerzetközi központokban találják majd meg azt a lehetőséget, hogy képzésüket elmélyítsék, elsősorban teológiai és lelkipásztori kurzusokon.

A folyamatos képzés

18. „A folyamatos képzés mind az apostoli, mind a szemlélődő élet intézményei számára az Istennek szenteltség lényegi követelménye.”⁷¹ Elősegíti a teológiai és lelkipásztori megújulást, javítja minden tag és az egész közösség életének minőségét azáltal, hogy nagyobb figyelmet szentel a különös igénybevételt jelentő, a belső élet

⁶⁵ Vö. PI 35–38.

⁶⁶ VC 67.

⁶⁷ Vö. MR 18, 36, 37, 40, 56–58; CIC 675. k. 3. §, 687, 680, 681. 1. §; VC 16, 31, 54–55.

⁶⁸ Vö. VC 102.

⁶⁹ Vö. OE

⁷⁰ Vö. PI 64.

⁷¹ VC 69.

intenzív tapasztalatát megkívánó helyzeteknek.⁷² A képzés dinamikája miatt „van egy bizonyos lelki fiatalság, mely az időben maradandó: azzal a ténnyel áll kapcsolatban, hogy az egyén minden életszakaszában új feladatot, sajátos létmódot, sajátos szeretetet és szolgálatot keres és talál. [...] A képzés alanya minden életszakaszban a személy, célja pedig az egész ember képzése, aki arra hivatott, hogy »teljes szívvel, teljes lélekkel, minden erővel« (MTörv 6,5) Istent keresse és szeresse, a felebarátot pedig úgy szeresse, mint önmagát (vö. Lev 19,18; Mt 22,37–39). Az Isten, valamint a testvérek és nővérek iránti szeretet egy hatalmas dinamizmus, mely a növekedést és a hűséget állandóan lelkesítheti.”⁷³ Minden intézménynek dolga, hogy szervesen és jellegének megfelelően gondoskodjon a folyamatos képzésről. Ezáltal lehet az új, még képzésben lévő nemzedékek előtt a szerzetesi élet a testvériség és az apostoli munka példaképe, és így vonzhat új hivatásokat elevenése és termékenysége révén.⁷⁴

A *Potissimum institutioni* instrukció és a *Vita consecrata* apostoli buzdítás hosszan tárgyalta a folyamatos képzést.⁷⁵ Leírták, hogy miben áll, mi a célja és a tartalma, az előjáróknak pedig az egyházjognak megfelelően lelkükre kötötték, hogy rendtagjaik számára biztosítsanak erre „eszközt és időt”,⁷⁶ és nevezzék ki rendi felelősét.

A szerzetközi együttműködés jónak bizonyulhat olyan állandó vagy eseti szolgálatok megszervezésében, amelyek lendületet adnak a lelki életnek a teológiai-lelkipásztori megújulásban és új végzettségek megszerzésében, hogy a rájuk bízott feladatokat szakértelemmel lássák el. Részesítsék előnyben ennek során az egyház alapvető irányelveit és lelkipásztori prioritásait, hogy hatékonyabban közreműköd-hessenek a modern világ újraevangelizálásában. Kívánatos, hogy ilyen célból a szerzetescsaládok a jobban felkészült rendtagokat bocsássák rendelkezésre.

A nagyobb előjárók konferenciája és a tanulmányi központok vezetői céljaik és programjaik közé vegyék fel a szerzetesek folyamatos képzését szolgáló megfelelő kezdeményezéseket is. Ezen a téren kívánatos a jobb együttműködés és egymás kölcsönös kiegészítése.

III. A VALLÁSTUDOMÁNYI ÉS A FILOZÓFIAI-TEOLÓGIAI INTÉZETEK

19. Az első és második részben néhány alapvető kritériumot tárgyaltunk, amelyek a képzés egyes szakaszai során megvalósítható szerzetközi kezdeményezésekre és az együttműködés lehetséges modelljeire vonatkoznak. Ez a harmadik rész viszont a vallástudományi és a filozófiai-teológiai intézetekkel foglalkozik, amelyek teljes teológiai képzést nyújtanak, és ezért jogi felépítésük és sajátos szervezési igényeik vannak.

⁷² Vö. PI 70.

⁷³ VC 70–71.

⁷⁴ Vö. VFC 43, 54–57; VC 64.

⁷⁵ Vö. PI 66–71; VC 69–71.

⁷⁶ 661. k.

Emlékeztetnünk kell arra, hogy a szerzetes testvérek, nővérek, az állandó diakónusok teológiai képzése, valamint a papnövendékek kiképzése sajátos követelményeket támaszt, amelyeket figyelembe kell venni. Az egyes szolgálatok identitásának megőrzése érdekében szükséges, hogy megkülönböztessük egymástól a papi, diakónusi vagy más egyházi szolgálatra készülők képzését.⁷⁷ Ezért a tanulmányi központok, amelyek e személyek körének felkészítését tűzik ki feladatuk, programjuk kialakítása során tekintettel kell, hogy legyenek e csoportok mindegyikének jellegzetességére.

A vallástudományi intézetek

20. A vallástudományi intézetek azért jöttek létre, hogy a szerzeteseknek megfelelő szintű humán és teológiai-lelkipásztori képzést nyújtsanak, amelynek a kurzusokon résztvevők társadalmi-kulturális környezetének figyelembe vételével kell történnie. Továbbá az is céljuk, hogy őket jobban kvalifikálják, és felkészítsék az egyes szerzetesi intézmények céljainak megfelelő egyházi szolgálatokra.⁷⁸

A hallgatóknak megfelelő filozófiai-teológiai képzést kell adni, képesíteni kell őket a hitre nevelés feladatára, elő kell készíteni őket az evangélium kifejezett hirdetésére, az emberi és társadalmi haladás elősegítésére, érzékennyé kell tenni őket a vallás és a kultúra összefüggéseire, a vallásközi és ökumenikus párbeszédre, az idők jeleinek felismerésére, az organikus pasztoráció és a missziós nyitottság együttes alkalmazására, egységben az egyetemes és a helyi egyházzal.

Ezeknek az intézeteknek továbbá jó, az evangéliumi értékektől áthatott felkészítést kell nyújtaniuk a humán tudományokban (pedagógia, pszichológia, szociológia, tömegkommunikáció), és képessé kell tenniük a hallgatókat, hogy mindezekkel éljenek a hit átadása és Krisztus tanítványainak képzése során.

Gondot kell továbbá fordítani azoknak az emberi csoportoknak és kulturális összefüggéseknek a megismerésére, amelyek evangelizálását célul tűzik ki, hogy ezzel elejét vegyék a veszélynek, amit a szerzetesek kiképzése és a helyesen inkulturált evangelizációs folyamatok közti szakadás jelentene.⁷⁹

Végül pedig olyan kurzusokat is kell kínálni, amelyek a szerzeteseket sajátos apostoli feladatokra képesítik az egyházon belül: lelkipásztorkodás az ifjúság, a betegek, az öregek, a társadalom peremére szorultak körében, illetve a saját intézmény küldetésének megfelelő apostoli feladatok.

21. Az ilyen intézetek alapítása és vezetése a nagyobb előljárók konferenciáitól függ, vagy pedig a nagyobb előljárók egy csoportjától, akiké a végső felelősség is. Követelmény, hogy minden ilyen intézet rendelkezzen saját szabályzattal, amelyben világosan leírják a célt, a megcélzott csoportokat, a felkínált szolgálatokat, valamint azt a testületet, amely a közvetlen felelősséget viseli. Az alapítás megerősítése és a szabályzat jóváhagyása a Megszentelt Élet Intézményei és az Apostoli Élet Társaságai Kongregációjának illetékességébe tartozik.

⁷⁷ Vö. 659–660. k.

⁷⁸ Vö. MR 31.

⁷⁹ Vö. II. János Pál pápa *Ecclesia in Africa* című apostoli buzdítása, 1995. szeptember 14., 55–71.

Annak érdekében, hogy a központ megfelelően lássa el feladatait, kívánatos, hogy közvetlenül egy csoport vagy egy saját felelős irányítsa. Ezeknek szavatolniuk kell a képzés állandóságát és szakmai kompetenciáját a rájuk ruházott feladat teljesítése során. A megvalósított tevékenységekről háromévenként jelentést kell küldeni ennek a kongregációnak.

A kurzusok megszervezésére mindaz vonatkozik, ami a CIC 659., 660. és a 661. kánonjaiban, valamint a *Potissimum institutioni* 61. pontjában szerepel.⁸⁰

Bátorítjuk a vallástudományi intézeteket, amelyek nem papnövendékek képzését szolgálják, hogy csatlakozzanak egy teológiai fakultáshoz. Így jobban biztosítható a hallgatók tanbeli képzése, úgyhogy adott esetben megfelelő akadémiai fokozatot vagy oklevelet is szerezhettek.⁸¹

Ezeknek az intézeteknek az esetleges államjogi elismerése nagy haszonnal jár, de semmiképpen sem befolyásolhatja vagy változtathatja meg azok saját célkitűzéseit.

Ezen a téren a katolikus egyetemek, akárcsak egyéb szervezetek a helyi egyház szintjén, értékes kezdeményezéseket kínálhatnak a tanulmányokra püspökök és nagyobb előjárók együttműködése révén.⁸²

A teológiai-filozófiai képzés intézetei a szerzetesrendek papnövendékei számára

22. A szerzetesrendek papnövendékei számára fenntartott teológiai-filozófiai képzés intézeteit az alábbi alapvető normák szerint kell vezetni:

a) *Kánoni megalapítás.* A filozófiai és teológiai tanulmányokra szolgáló szerzetközi központok megalapítása előtt mind a központ alapítását, mind pedig annak szabályzatát jóvá kell hagyatni a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációjával.⁸³ Ez a kongregáció előbb beszerzi a szakértői véleményt a Népek Evangelizációjának Kongregációjától (ha missziós területről van szó), valamint a jóváhagyást a Katolikus Nevelési Kongregációtól⁸⁴ (ami a filozófiai és teológiai tanulmányok rendjét és az akadémiai fokozatok adományozását illeti). Az akadémiai fokozatok tekintetében bátorítjuk a papnövendékeket képző filozófiai-teológiai intézeteket, hogy tagozódjanak be egy megfelelő filozófiai vagy teológiai fakultásba.⁸⁵

⁸⁰ Meg kell különböztetni egymástól a vallástudományi intézeteket – amelyek a jelen dokumentum tárgyát jelentik – és a „felsőfokú” vallástudományi intézeteket, amelyeket a Szentszék állít fel, és valamely teológiai fakultás tart fenn. (Vö. Normativa per gli istituti superiori di scienze religiose, *Seminarium*, 31 [1991] 194–201).

⁸¹ Vö. II. János Pál pápa *Sapientia christiana* kezdetű apostoli konstitúciója, 1979. április 29., I. rész: *Norme comuni*, 62. cikkely 1. §, és II. rész: Katolikus Nevelési Kongregáció, *Norme applicative*, 47. cikkely.

⁸² MR 31.

⁸³ Vö. 237. k. 2. §. Mivel hiányzik az erre vonatkozó norma, ezért a kánoni utalások „per analogiam” értendők.

⁸⁴ Vö. II. János Pál Pastor bonus kezdetű apostoli konstitúciója a római kúriáról, 1988. június 28., 108. cikkely, 2. §.

⁸⁵ Vö. *Sapientia christiana*, I. rész: *Norme comuni*, 62. cikkely, és II. rész: *Norme applicative*, 47. cikkely.

b) *Az intézet felettes hatósága.* A szabályzatban világosan rögzítendő, hogy a nagyobb előjárók, akik a központ felelős szervét alkotják, hogyan gyakorolják felettes hatósági szerepüket.

Ennek a hatóságnak vagy képviselőjének – általában ez egy igazgatói tanács – a feladata, hogy kinevezze, megerősítse vagy mással helyettesítse a tanárokat, a szabályzatban lefektetett eljárás mód szerint,⁸⁶ valamint hogy megszerezze az illetékes nagyobb előjáró beleegyezését és átvegye az illetőtől a megkívánt „*professio fidei*”-t.⁸⁷ A tanár kinevezését kíséri az a „*mandátum*” is, hogy az egyház megbízásából tanítson.⁸⁸ Az a tanítás, amelyet a tanárok a hallgatóknak közvetítenek, „objektív és teljes tanítás legyen, összhangban az egyház tanítóhivatalával”.⁸⁹

Ennek a felettes hatóságnak folyamatosan tájékoztatnia kell az ott folyó tanításról és a központ előmeneteléről azokat a nagyobb előjárókat, akik oda hallgatókat küldenek, és akik az egyház és a saját szerzetesrendjük előtt felelősek a jövő szerzetes papjainak megfelelő felkészítéséért. Tájékoztatni kell a püspökök és nagyobb előjárók vegyes bizottságának elnökét is, hogy ezáltal is elősegítsék a kölcsönös ismeretiséget és együttműködést.⁹⁰ A hallgatók előjáróit – legyenek azok szerzetesi előjárók vagy illetékes püspökök – vagy adott esetben azok képviselőit rendszeres tanácskozássra kell összehívni a központ fejlődésére vonatkozóan. Ahol a központ egyházi és lelkipásztori kisugárzása ezt megkívánja, ott ajánlatos, hogy a kommunió szellemében egy püspök is legyen a vezetői tanácsban.⁹¹

c) *A programok.* A jövő papjainak intellektuális képzése mindenképp a „*Sacra Doctrina*” tanulmányozásán alapszik, és arra épül.

„Az igazi teológia a hitből fakad, és hithez vezet.”⁹² „A teológiai oktatást a hit fényében, a tanítóhivatal vezetésével úgy kell végezni, hogy a növendékek az isteni kinyilatkoztatásra támaszkodó teljes katolikus tanítást megismerjék, lelki életük számára hasznosítsák, és a szolgálat gyakorlása során kellőképpen tudják hirdetni és védelmezni.”⁹³

A tanulmányok vonatkozásában különleges figyelmet kell szentelni az anyag teljességére és az előírt hat filozófiai-teológiai év előírt tartalmainak teljességére.⁹⁴ Figyelembe véve a szerzetespapság sajátos igényeit, valamint a „katolikus papság belső egységét”,⁹⁵ legyen az egyházmegyes vagy szerzetesi papság, ezeknek a tanulmányoknak meg kell felelniük a Szentszék és az illetékes püspöki konferencia által adott papképzési terveknek.⁹⁶ Ennek során gondoskodjanak mindig a szerzetesi élet teoló-

⁸⁶ Vö. *Sapientia christiana*, I. rész: *Norme comuni*, 24. cikkely

⁸⁷ Vö. 833. k.

⁸⁸ Vö. 812. k.

⁸⁹ MR 31.

⁹⁰ Vö. VC 50.

⁹¹ Vö. VC 48–50.

⁹² PDV 53.

⁹³ 252. k. 1. §.

⁹⁴ Vö. 250, 252–258, 1032. kk.

⁹⁵ Vö. OT Előszó, RFIS I: 1–4; PI 108–109.

⁹⁶ Vö. 242. k.; RFIS I, 2.

giájáról és lelkeségéről, illetve a helyi egyház teológiájáról⁹⁷ szóló kurzusokról is. Ebben az esetben sem szabad az állami elismerésnek semmiképpen sem hátráltatnia vagy megváltoztatnia az egyházilag előírt tanulmányokat.

Ahol a szerzetes papnövendékeket képző intézetekben komoly okból az állandó diakonátusra vagy más apostoli szolgálatokra készülő rendtagokat is felvesznek, ott a papjelöltek tanulmányi programja egy teljes, sajátos és világosan felismerhető egységet kell, hogy alkosson,⁹⁸ és el kell kerülni azt, hogy a képzés egy általános és mindenki számára közös felkészítés legyen valamiféle későbbi szolgálatra. Ezért ügyelni kell a többi diák sajátos igényeire is, és testre szabott programot kell nekik ajánlani az állandó diakónusi vagy a hivatásuknak megfelelő egyházi szolgálatra.

d) *A tanárok.* A képzés minősége és a leírt kezdeményezések helyénvaló volta nagyrészt a tanárok szakmai kompetenciájától, vallási hitelességétől és a bennük működő „sensus ecclesiae”-től függ, továbbá pedig a programok kialakításától és az intézet életének formálásától. Különösen a tanárok legyenek tudatában annak, hogy tanításuknak „a hitbeli megértést végső soron az Úr és egyháza nevében kell feltárnia és közvetítenie”.⁹⁹ A nagyobb előjárók ezt vegyék figyelembe a tanárok kiválasztásánál. Az új nemzedékek képzésének minden más lelkipásztori tevékenységhez képest előnyt kell adniuk, és ennek jegyében a legjobb tanárokat és nevelőket kell rendelkezésre bocsátaniuk. Itt az egyház felelősségéről van szó Isten népe, a szerzetesi élet, a saját intézmény javára, a jelenben és a jövőben egyaránt, és ez nem hagyható figyelmen kívül.

Megfelelő felsőfokú végzettségük mellett a tanárok műveljék ki a feladatuknak megfelelő didaktikus képességeket is.¹⁰⁰ Különös figyelmet kell szentelni a minőségbiztosításnak azokban a tantárgyakban, amelyek a tanulmányok gerincét alkotják.

Kívánatos továbbá, hogy a teológiai tárgyakat tanító mindegyik tanár rendelkezék erre szóló egyházi megbízatással.¹⁰¹ Az illetékes előjárók, mielőtt beleegyezésüket adnák valamely tanár kinevezésébe, bizonyosodjanak meg afelől, hogy az illető tanár felkészültsége megfelelő-e, megvan-e benne a tanítóhivatal iránt szükséges hűség és a hagyomány iránti tisztelet, és magában hordozza-e azokat a képességeket, amelyekkel papokat lehet felkészíteni korunk emberének szolgálatára.¹⁰²

e) *Felvétel.* A filozófiai-teológiai tanulmányi központba való felvételhez megköveteltetik, hogy a jelölt rendelkezék a szabályzatban előírt képzési szinttel, miközben figyelembe kell venni a kánoni normákat és a mindenkori helyen és időben érvényes követelményeket. Szükség van ezenkívül írásbeli ajánlásra is a jelentkező rendtag nagyobb előjárójától vagy tanulmányi háza előjárójától.

⁹⁷ Vö. VC 50.

⁹⁸ Vö. PDV 61.

⁹⁹ PDV 67.

¹⁰⁰ Vö. 254. k.

¹⁰¹ Vö. 812. k.

¹⁰² Vö. 248. és 253. k.; II. János Pál *Ex corde Ecclesiae* kezdetű apostoli konstitúciója a katolikus egyetemekről, 1990. augusztus 15., II. rész: *Általános normák*, 4. cikkely, 3. §; Hittani Kongregáció: *Donum veritatis* instrukció a teológus egyházi hivatásáról, 1990. május 24., 6, 7.

Felvehető egyházmegyés papnövendékek is, ha ezt írásban kéri az illetékes püspök, aki azután mindazokat a jogokat és kötelességeket is vállalja, melyeket a központ azoknak az előjáróknak ír elő, akik hallgatókat küldenek oda.

Az intézetnek megvan a joga, hogy valamely hallgatót kizárjon tanulmányi programjából, ha az év során kiderül, hogy nem felel meg a felvételi céloknak és előfeltételeknek, még akkor is, ha különleges szellemi képességekkel rendelkezik, és nagy szorgalmat mutat fel. Az ilyen elbocsátás nem zárja ki, hogy előjárója máshol más lehetőségekkel éljen.

f) *A nevelők közössége és a filozófiai-teológiai központ.* Az egyes rendtagok szerzetesi és papi képzésének első felelőse mindig a szerzetesi intézmény előjárója és nevelői testülete. Vezessék és hangolják össze a közösség életét, az átfogó nevelési programot és a saját intézmény specifikumának megfelelő kiegészítő kurzusokat a maguk lelki-ségének és lelkipásztori célkitűzéseinek megfelelően, ami egyé fonja az emberi, tanbeli, lelki és lelkipásztori képzést. Ápoljanak rendszeres kapcsolatot a tanulmányi központtal, és érdeklődjenek élénken programja iránt.

Az egyes szerzetes papnövendékek alkalmasságának felismerése és megítélése során az előjárók kérjék ki a lelkipásztori képzésben résztvevő tanárok és munkatársak véleményét. A nevelők közösségének ebből haszna származhat, de a tanulmányi központnak is, melyben így növekedhet a jövő papjainak képzése iránti felelősségérzet.

Végül kívánatos, hogy mindegyik szerzetesi intézmény, amely hallgatókat küld a tanulmányi központba, igyekezzék egy képzett rendtaggal is hozzájárulni a tanításhoz vagy a központ működéshöz.

g) *A saját kezdeményezések.* A szerzetközi együttműködés fentebb leírt kezdeményezései megkülönböztetendők azoktól a filozófiai és teológiai központoktól, amelyek egyetlen szerzetesrend fennhatósága alatt működnek, és autonómiájuk megőrzése mellett más intézmények tagjait is felveszik hallgatóinak sorába.¹⁰³ Ezek a központok a maguk sajátos rendszabályát követik.

IV. EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZERZETESI INTÉZMÉNYEK KÖZÖTT A RENDI NEVELŐK KÉPZÉSÉBEN

A képzés szolgálatában

23. A képzés szolgálatára valódi „egyházi szolgálat” (VI. Pál) és művészet: „minden művészetek művésze”.¹⁰⁴ A rendi nevelők számára ez állandó erőfeszítést jelent, hogy megértsék a fiatalok világát, és ezzel összekapcsolódik az a pedagógiai és lelki képesség, hogy fiatalokat vezessenek és kísérjenek. Szolgálatuk igényes közvetítés, világos szentháromságos vonatkozással: „A képzés tehát részesedés az Atya mű-

¹⁰³ Vö. 586. k.

¹⁰⁴ RFIS V, 30.

vében, aki a Szentlélek által a fiatal férfiak és nők szívében formálja a Fiú érzületét.” A nevelőknek, hogy gyakorolhassák ezt a „részesedő közvetítést”, „az istenkeresés útját ismerő, tapasztalt vezetőknek kell lenniük, hogy másokat is kísérni tudjanak ezen az úton. [...] A lelki bölcsesség fényénél mindezt össze fogják kapcsolni az emberi eszközökből eredő tudással, amely segíthet mind a hivatás körüli döntésben, mind az új ember kialakításában, hogy az egészen szabad legyen”.¹⁰⁵ Ez a feladat megköveteli a jövőbeli nevelők komoly és illő felkészítését, részükről pedig egy készséges és maradéktalan odaadást a feladat iránt, hogy Krisztus követői legyenek testvéreik szolgálatában.¹⁰⁶ „Dacára azoknak az apostoli igényeknek és annak a szükséghelyzetnek, amelyek közepette az egyes szerzetesi családok dolgoznak, elsőbbséget élvez a nevelők kiválasztásában és felkészítésében tanúsítandó körültekintő gondosság. Az egyik legnehezebb és legérzékenyebb feladatról van ugyanis szó. A fiataloknak mindenekelőtt tanítókra van szükségük, akik számukra Isten emberei, az emberi szív és a Lélek útjainak tisztelettudó ismerői, akik képesek válaszolni igényeikre az elmélyült bensőségességgel, az istentapasztalat és testvériség iránt, és be tudják vezetni őket küldetésükbe. Olyan nevelőkre, akik ránevelik őket a megkülönböztetés képességére, az alkalmazkodóképességre, az engedelmisségre, az idők jeleinek és az emberek igényeinek értelmezésére, és képesek azokra készséggel, merész lépésekkel válaszolni, teljes egységben az egyházzal.”¹⁰⁷

A nevelők gondos kiválasztása és megfelelő felkészítése

24. Hogy a szerzetesi családban legyenek erre a szolgálatra felkészült tagok, azért a nagyobb előjárók első feladatuknak tekintsék a jövőbeli nevelők gondos kiválasztását. A kiválasztás kritériumait, a megkívánt tulajdonságokat, a felkészülést és a továbbképzést minden szerzetesi intézmény normái között le kell írni és a *Ratio institutionis* keretében ki kell dolgozni.

Olyan programokat és lehetőségeket kell nekik nyújtani, amelyek megadják a szükséges teológiai, pedagógiai, spirituális és humán tudományos képzést, valamint a világos kompetenciát a képzéssel összefüggő feladatokban. A nevelők különlegesen is szakértökké kell, hogy váljanak az alapító lelki öröksége terén.

A dikasztérium ismét bátorítja a szerzetesi családokat, hogy folytassák erőfeszítéseiket a kezdeti és a folyamatos képzés felelőseinek illő felkészítése terén.

Szerzetközi együttműködés

25. A szerzetesi intézmények együttműködésének tapasztalatai széles körűek a nevelők felkészítését illetően. Vannak egyetemi szintű vagy annak megfelelő központok, olyan rendszeres programokkal, amelyek révén akadémiai vagy a Katolikus Nevelési Kongregáció által elismert fokozatok szerezhetők; 1-2 féléves intenzív kurzus-

¹⁰⁵ VC 66.

¹⁰⁶ Vö. 1Kor 11,1; 1Tessz 1,6; vö. Jean Galot SJ: „La stima vicendevole in comunità”, *Informationes SCRIS* 1980, 269–274.

¹⁰⁷ II. János Pál: Üzenet a brazil szerzetesek konferenciájának (CRB) XIV. közgyűlésére, 1986. júl. 11., *Insegnamenti*, IX/2 (1986) 242. Vö. II. János Pál: Beszéd a CIVCSVA plenáris ülésén, 1988. dec. 1., *Insegnamenti*, XI/4 (1988) 1703–1706.

sok elsősorban olyan rendi nevelők számára, akik kezdők e feladatban, de már egy nevelő közösségben dolgoznak. Szerveződnek továbbképzési kurzusok és rendszeres találkozók az azonos képzési szakaszért felelős nevelők számára; vannak kurzusok a tapasztalatcsere, illetve egyes tudományos és nevelési kérdések elmélyítése céljából. Többet ezek közül a nagyobb előljárók konferenciája, esetleg néhány intézmény együtt szervez, vagy erre szakosodott központok, illetve egyetemi fakultások kezdeményezései.

A jól képzett nevelők iránti sürgető kereslet fényében dikasztériumunk kéri a szerzetközi együttműködés erősítését, a programok, tapasztalatok és lehetőség szerint a legjobb nevelői személyzet rendek közti cseréjét, hogy kölcsönösen gazdagítsák egymást intézményeik, az egyház és annak küldetése javára.¹⁰⁸

A kurzusok

26. Az ilyen kurzusok szervezésénél az alábbi kritériumokat kell hangsúlyoznunk:

a) A kurzusok sajátos irányulása azt a célt kell, hogy kövesse, hogy a nevelőt a testvér egészét figyelembe vevő képzésre tegye képessé, a személy egységének és eredetiségének jegyében, a keresztségi és szerzetesi megszenteltség minden dimenziójának kiteljesítésére. A kurzusok tehát járuljanak hozzá a tanbeli, lelki, kánoni és pedagógiai-pasztorális felkészítéshez. Különösen is nyújtsanak jó teológiai képzést, főleg a lelkiség, a morális és a szerzetesi élet terén. Segítsenek továbbá a nevelőknek abban, hogy tudatosítsák a képzés folyamatának szerves egységét és az egyes szakaszok sajátos céljait.

A kurzusok jelentsenek segítséget a nevelők számára abban, hogy közvetíthessék az idők jelei teológiai értelmezésének művészetét,¹⁰⁹ hogy Isten jelenlétét, szeretetét és akaratát minden dologban felismerjék: a kinyilatkoztatásban, a teremtésben, az egyházban, a szentségekben és az emberekben, az élet rendes és rendkívüli dolgaiiban, a történelem útjain.¹¹⁰ A kurzusok ezért hatékonyan segítsék a nevelőt annak a művészetnek az elsajátításához, hogy mélységes szeretetet adjanak át másoknak és tápláljanak másokban a három isteni személy és a szent eucharisztia iránt, ugyanígy Mária, Jézus anyja és az egyház anyja iránt, valamint a szent rendalapítók iránt, hogy így elmélyültebb imaéletre vezessék a rájuk bízottakat.¹¹¹

A kurzusok kialakításakor megfelelő jelentőséget kell, hogy kapjon a közösségben folytatott testvéri élet, valamint a szerzetesi intézmény küldetése,¹¹² és meg kell találni a módját, hogy erősítsék vagy helyreállítsák az egység és a felelősség szellemét a tagok között, az apostoli lelkületet, továbbá az igazságosság, a szolidaritás és a legszegényebbek iránti irgalmasság magatartását. „A megszentelt személyektől ugyanis elvárja az egyház, hogy annak »a közösségre vonatkozó isteni tervnek« tanúi

¹⁰⁸ Vö. Katolikus Nevelési Kongregáció: *Direttive sulla preparazione degli educatori nei Seminari*, 1993. november 4., 79, 82; CD 35; MR 31, 37; VC 53.

¹⁰⁹ Vö. VC 73, 94.

¹¹⁰ Vö. VC 53.

¹¹¹ Vö. VC 94, 95.

¹¹² Vö. VC 41–42, 72.

és építőmesterei legyenek, melynek meg kell koronáznia az emberiség történelmét.”¹¹³

Ennek során ügyeljenek arra, hogy hangsúlyt kapjon a világiak és az egyházmegegyes papság hivatásának méltósága, és segítsék a velük való együttműködést és a közös részesedést az intézmény szellemében és küldetésében.¹¹⁴

b) A kurzusok

- járuljanak hozzá ahhoz, hogy a nevelőkben kibontakozzék a kapcsolatteremtés, a meghallgatás, a hivatás felismerésének képessége, valamint az a készség, hogy fiatalokat és felnőtteket rá tudnak nevelni a Lélek segítségével történő mérlegelésre és a személyes elkötelezettségre.

- Járuljanak továbbá hozzá ahhoz, hogy a nevelő képessé váljon a lelki vezetésre és a pedagógiai és pszichológiai kísérésre, melyek célkitűzései és beavatkozási lehetőségei eltérnek ugyan, mégis egészében a megszentelt személyek egészséges érésére irányulnak. Nyújtsanak olyan eszközöket a számukra, hogy szakemberek segítségével sajátos helyzeteket és személyes problémákat is megértsenek és kezelni tudjanak, ha szükséges.

- Könnyítsék meg a különböző kultúrkörök értelmezését és megértését, hogy olyan nevelést segítsenek ezáltal elő, amely alkalmazkodik a rendtagok eredeti kultúrája igényeihez, vagy munkaterületük kultúrájának igényeihez. Fontos megtanulni, hogyan ismerjék fel azokat az igazi értékeket, amelyek magukban hordozzák az evangélium nyomait vagy nyitottak feléje, és ezektől meg tudják különböztetni azokat az elemeket, amelyeket meg kell tisztítani vagy el kell utasítani.¹¹⁵

- Segítsenek abban, hogy az egyház előtt álló mai kihívásokat felismerjék, és azokkal szembenézzenek, átvéve azokat a lelkipásztori prioritásokat, amelyeket a Szentatya és vele a püspökök a hívők között érvényesíteni szeretnének. „Az intézményeknek ezért – az idők jeleire a mai világban adott válaszként – bátran újjá kell éleszteniük az alapítók és alapítónők szent kezdeményező szellemét, találékonyságát és életszentségét. E felszólítás elsősorban állhatatosságra hív az életszentség útján a mindennapi életben mutatkozó anyagi és lelki nehézségek közepette.”¹¹⁶

c) A nevelők tegyék fel maguknak a kérdést, hogyan kell felkészíteni közösségük tagjait az új evangelizáció feladatára, vagyis hogy Krisztust, az Atya örömhírét minden embernek hirdessék. Ebbe különösen is beletartozik a kultúra evangelizációjára való felkészítés, a kiképzés egy olyan lelkipásztorkodásra, melynek sarkpontjai az élet, a család és a szolidaritás, a szegények melletti evangéliumi döntés, a fiatalok nevelése, az *ad gentes* misszió, az ökumenikus elkötelezettség és a vallásközi párbeszéd, a tömegkommunikáció stb.¹¹⁷ Tanulják meg átvenni a fiataloknak, korunk gyermekeinek, a közösségbe újonnan belépőknek a reményeit és kérdéseit, felkészíteni őket arra, hogy korukból a legjobbat testesítsék meg, és a mai idők igényeire az életszentség

¹¹³ VC 46; vö. OE 24.

¹¹⁴ Vö. MR 37; VC 4, 15, 31, 56.

¹¹⁵ VC 79–80

¹¹⁶ VC 37.

¹¹⁷ Vö. VC 77–83, 96–99, 101–103.

és a tevékeny felebaráti szeretet válaszát adják. A képzés mindig azt jelenti, hogy arra a szolgálatra készítünk fel, amelyet az egyház és a társadalom egy meghatározott korban és kulturális környezetben igényel.

Mivel az egészszleges képzés éppen a hitre nevelést, a megszenteltség és küldetés vállalására való megérlelést tekinti sarokkövének, ezért megfelelő figyelmet kell, hogy fordítsanak a szegénység új formáira és korunk igazságtalanságaira is. Ezen a téren a szerzetközi kurzusok értékes segítséget nyújthatnak a nevelők számára, anélkül, hogy relativizáló összehasonlításokba keverednének.

d) A nevelőknek szóló kurzusok legyenek a lelki növekedés tapasztalatai, és járuljanak hozzá folyamatos képzésükhöz. A fiatalok érési folyamatának kísérése állandó hívás Krisztus, az Úr és Mester részéről, hogy a nevelők imaéletüket és a vele való bizalmas kapcsolatukat elmélyítsék, és magukra vegyék a keresztet, amit a képzés nehéz feladata jelent, és egyre inkább az ő vezetésében és kegyelmében bízzanak.

A képzés műve a „tisza, szegény és engedelmes Krisztus – az imádkozó, az Istennek szentelt, az Atya küldötte”¹¹⁸ – követésének nyomán valósul meg, és szíve a húsvéti titok. A nevelők felkészítése tehát nem lehet csupán intellektuális, tanbeli, pasztorális és szakmai, hanem elsősorban mély, emberi és vallási tapasztalat a Krisztus titkában való részesedésről, tisztelettel fordulva az emberi személy titka felé. Krisztusban lesz a képzés az istengyermekség, a Szentlélek iránti tanulékonyosság, a testvériség és az osztozás, a lelki apaság és anyaság tapasztalatává: „Gyermekeim, a szülés fájdalmait szenvedem értetek újra, míg Krisztus ki nem alakul bennetek!” (Gal 4,19) Hasznos, ha a nevelők, mint megszentelt személyek, ennek fényében találkoznak egymással, hitben megtett útjukat áttekintik, közösen imádkoznak, hallgatják az ígét, és együtt ünneplik az eucharisziát. A Mester jóságának és bölcsességének megtapasztalása által gazdagodnak, aki Lelkének kiárasztása és Mária anyai működése által folytatja művét, méghozzá kiemelt módon közvetítésük által is azoknak életében és tapasztalataiban, akiket segítenek, hogy „a szentek polgártársai és Isten házanépe” (Ef 2,19) legyenek.

BEFEJEZÉS

27. „A történelem mostani órájának és felelősségünknek a tudata azt követeli, hogy a fiatal szerzeteseknek megfelelő és lehetőleg átfogó nevelést adjunk, dinamikus hűségben Krisztus és az egyház iránt, az alapító karizmája és a mai kor iránt.”¹¹⁹

A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja a jelen dokumentumban megfogalmazott kritériumok és vezérfonalak összeállításával a szerzetközi együttműködésnek azt a mélyreható és sokszínű tapasztalatát akarta megerősíteni, rendezni és támogatni, amely a II. Vatikáni Zsinat óta érlelődött, és az elmúlt években kifejlődött.

¹¹⁸ Vö. VC 77.

¹¹⁹ II. János Pál: Üzenet a brazil szerzetesek konferenciájának (CRB) XIV. közgyűlésére, 1986. júl. 11., *Insegnamenti*, IX/2 (1986) 241.

A szerzetközi együttműködés, amely támogatja a karizmákban való kölcsönös részesedést, tiszteli a különbségeket és szolgálja azokat, konkrét választ kínál az egyház hívására, hogy a szerzetesek saját életük egységének megvalósítása által Krisztusban a Szentlélek által növekedjenek.¹²⁰ A megszentelt személyek arra kaptak hivatást, hogy beilleszkedjenek a mai világba, s így érvényes tanúságot tegyenek az emberi és keresztény érettségről, annak az életformának megfelelően, amelyet maga az Úr Jézus választott, a Szűzanya, Mária elfogadott,¹²¹ és amelyet az Úr tanítványainak ajánlott.¹²²

A szerzetesek így betölthetik küldetésüket, hogy legyenek „élő emlékezés Jézus élet- és cselekvésmódjára”,¹²³ mivel „Isten arra sarkallja őket, hogy úttörői legyenek a misszió útján és a Lélek ösvényein”.¹²⁴ Életük és szavuk új tűzével, működésük új módszereivel és kifejezéseivel hűséges és bátor munkatársai lesznek Istennek, a remény jelei „az emberek szolgálatában, akiknek hirdetik Isten szeretetét, amely Jézus Krisztusban megnyilatkozott nekünk”.¹²⁵

A Szentatya a jelen dokumentumot 1998. október 31-én jóváhagyta a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja számára, és felhatalmazást adott annak nyilvánosságra hozatalára.

Kelt Rómában, 1998. december 8-án, a szeplőtelenül fogantatott Boldogságos Szűz Mária ünnepén.

Eduardo Card. Martínez Somalo
prefektus

✠ Piergiorgio Silvano Nesti
titkár

¹²⁰ Vö. PI 1.

¹²¹ Vö. LG 46; VC 18.

¹²² Vö. LG 44.

¹²³ VC 22.

¹²⁴ II. János Pál: Üzenet a brazil szerzetesek konferenciájának (CRB) XIV. közgyűlésére, 1986. júl. 11., *Insegnamenti*, IX/2 (1986) 238.

¹²⁵ Vö. RM 2; VC 110.

A Megszentelt Élet Intézményeinek
és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja

VERBI SPONSA

A szemlélődő élet
és a monasztikus szerzetesnők klauzúrája

Instrukció

1999. május 1.

A fordítás alapjául szolgált: Congregatio pro Institutis Vitae Consecratae et Societatibus Vitae Apostolicae: *Verbi Sponsa – Instructio de vita contemplativa deque monialium clausura*, Città del Vaticano, 1999; *Enchiridion Vaticanum*, 18. kötet, 931–1005.

Fordította: Beke Tünde Lídia OSB Obl.

A fordítást az eredetivel egybevetette: Várnai Jakab OFM

BEVEZETÉS

1. Az Ige jegyese, az egyház különösen azokban valósítja meg Istennel való kizárólagos egyesülését, akik a teljesen szemlélődő életre szentelik magukat. Emiatt a *Vita consecrata* szinódus utáni apostoli buzdítás a klauzúras monasztikus szerzetesnők* hivatását és küldetését mint „a menyasszony-egyház mindenek fölött szeretett Urával való kizárólagos egyesülését jelző életformát” (VC 59) mutatja be, jelezve ezzel, milyen egyedülálló kegyelem és milyen értékes ajándék ez az egyház szentségének misztériumában.

A klauzúrában élő nővérek egy szívvel hallgatják és szeretettel fogadják az Atya szavát: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik” (Mt 3,17), szüntelenül „vele vannak a szent hegyen” (2Pt 1,17–18), és Jézus Krisztusra szegezve tekintetüket és beborítva Isten jelenlétének felhőjével teljes mértékben az Úrhoz kapcsolódnak.¹

Különösen is magukra ismernek Szűz Máriában (vö. VC 28, 112), aki jegyes és anya, az egyház előképe (vö. LG 63), és – részesülve annak boldogságában, aki hitt (vö. Lk 1,45; 11,28) – kitartanak az „igen”-ben és az élet Igéje iránti imádó szeretetben, vele együtt megjelenítve az egyház jegyesi szívét (Lk 2,19.51).²

A tisztelet, mellyel a keresztény közösség mindig is övezte a szemlélődő életet élő monasztikus szerzetesnőket, együtt növekedett azzal, hogy újra felfedezték az egyház szemlélődő természetét, és azt a minden kereszténynek szóló hivatást, hogy az imádságban titokzatos módon találkozzon Istennel. A monasztikus szerzetesnők valóban, szüntelenül „Krisztussal az Atyában elrejtve” (Kol 3,3), a legmagasabb fokon valósítják meg az egész keresztény nép szemlélődő hivatását,³ és így Isten országának ragyogó jelévé lesznek (vö. Róm 14,17), „az egyház ékességei és a mennyei kegyelem forrásai”.⁴

2. A II. Vatikáni Zsinat óta a tanítóhivatal különböző dokumentumai mélyítették el ennek az életmódnak a jelentőségét és értékét, kiemelve a klauzúras életmód szemlélődő dimenzióját és sajátos szerepét az egyház életében,⁵ így főleg a *Perfectae caritatis* zsinati határozat (7, 16) és a *Venite seorsum* instrukció csodálatosan mutatta be, mik az evangéliumi, teológiai, lelki és aszketikus alapjai a világtól való elkülönü-

* Megjegyzés a fordításhoz: a *monialis* és a *monacha* szakkifejezések pontos magyar megfelelője a *monasztikus szerzetesnő*. A szöveg gördülékenysége érdekében ezt csak kiemelt helyeken alkalmaztuk, másutt az *apáca* jelöli ugyanazt.

¹ Vö. DV 8; VC 14; 32; KEK 555; Aquinói Szent Tamás: *Summa Theologiae* III, 45, 4 ad 2: „Megjelent a teljes Szentháromság: az Atya hangja, a Fiú embersége, a Szentlélek a fénylő felhőben”; Cassianus: *Collatio* 10, 6; PL 49, 827: „Egyedül vonult vissza a hegyre, hogy imádkozzon és tanítson minket, példát adva így az elrejtőzésre, hogy mi magunk is, ha tiszta és teljes szívbeli szeretettel akarjuk megszólítani Istent, ugyanígy vonuljunk vissza az emberek minden nyugtalanságától és zavarától”, Saint-Thierry Vilmos: *Ad fratres de Monte Dei*, I, 1, PL 184, 310: A magányos életet „rendszeresen gyakorolta az Úr, miközben tanítványaival volt, mikor elváltozott a szent hegyen, azt a kívánságot keltve fel bennük, melyet Péter [...] azonnal kimondott: »Uram, jó nekünk itt lennünk!«”

² Vö. *Redemptoris Mater* enciklika, II. János Pál, 1987., 43; II. János Pál: *Beszéd a klauzúrában élőkhez*, Loreto, 1995. szept. 10., 2: „Mert mi más a klauzúrabeli élet, ha nem állandó megújítása egy »igennek«, mely megnyitja lényünk kapuit a Megváltó befogadására? Ti kimondjátok ezt az »igent« Isten művével való mindennapi egyesülésekkel és az üdvösség titkainak buzgó szemlélésével.”

³ Vö. SC 2; OF 1; KEK 2566–2567.

⁴ PC 7; II. János Pál, *Angelus*, 1996. november 17.: „Mily felmérhetetlen kincset jelentenek az egyház és a társadalom számára a szemlélődő életet élő közösségek!”

⁵ Vö. LG 46; ES II, 30–31; SzD 24–29; PI IV, 72–85; VC 8, 59.

lésnek, amelynek célja, hogy teljes és kizárólagos legyen az Istennek szóló önátadás a szemlélődésben.

II. János Pál pápa gyakran bátorította a monasztikus szerzetesnőket, hogy maradjanak hűségesek a klauzúras élethez sajátos karizmájuk szerint, és a *Vita consecrata* szinódus utáni apostoli buzdításban elrendelte, hogy sajátos normákat állapítsanak meg, melyek a klauzúra konkrét szabályait rögzítik, a már megkezdett megújulás útját járva, oly módon, hogy ez jobban megfeleljen a szemlélődő intézmények sokszínűségének és a monostorok hagyományainak, valamint hogy a klauzúrában élő szemlélődők, újjászülette a Szentlélekben, hűségesen saját jellegükhöz és küldetésükhöz, hiteles lendülettel és új életerővel haladjanak a jövő felé.⁶

A jelen instrukció, miközben megerősíti a klauzúra tanbeli alapjait, melyeket a *Venite seorsum* (I-V) és a *Vita consecrata* (59) mutat be, rögzíti azokat a normákat, melyek a teljesen szemlélődő életet élő apácák pápai klauzúráját szabályozzák.

I. RÉSZ A MONASZTIKUS SZERZETESNŐK KLAUZÚRÁJÁNAK JELENTŐSÉGE ÉS ÉRTÉKE

Az Atyával szeretetben egyesült Fiú misztériumában

3. A klauzúrában élő szemlélődő monasztikus szerzetesnők sajátos és radikális módon csatlakoznak Jézus Krisztus imájához a szent hegyen és húsvéti titkához, mely a feltámadásra vezető halál.⁷

Az egyház ősi lelki hagyománya, melyet a II. Vatikáni Zsinat felelevenített, a szemlélődő életet kifejezetten Jézusnak ahhoz az imájához köti, amelyet „a hegyen” (vö. LG 46; VC 14), vagy mindenestre magányos, nem mindenki számára megközelíthető helyen végzett, ahová csak azok mehettek vele, akiket ő maga hívott meg (vö. Mt 17,1-9; Lk 6,12-13; Mk 6,30-31; 2Pt 1,16-18).

A Fiú szüntelen egyesül az Atyával (vö. Jn 10,30; 17,11), de életének van egy olyan része, melyre különösen is jellemző a magány és az ima, a találkozás és az egyesülés pillanatai, az istenfiúság ujjongása. Ő így fejezi ki fiúi személye szerető odafordulását és örök haladását afelé, aki öröktől fogva szüli őt.

A szemlélődő élet és Jézus magányos imájának ez az összehasonlítása felvillantja, milyen egyedülálló részesedés ez az élet az Atya és a Fiú kapcsolatában. A Szentlélek, aki a pusztába vitte Jézust (vö. Lk 4,1), arra hívja az apácát, hogy megossa Jézus Krisztus magányát, aki „az örök Lélek által” (Zsid 9,14) ajánlja fel magát az Atyának. A magányos cella, a zárt kolostor az a hely, ahol a monasztikus szerzetes-

⁶ Vö. VI. Pál: *Gaudete in Domino* apostoli buzdítás (1975. május 9.), VI.: „Az egyház, újjászülette a Szentlélekből, annyira tartható a »világ valódi ifjúságának«, amennyiben hűséges marad feladatához és küldetéséhez.”

⁷ Vö. LG 46; CIC 577. k.; VS I.; VC 59; II. János Pál: *Beszéd a klauzúrában élőkhez*, Nairobi, 1980. máj. 7., 3: „Imaéletekben Krisztus tovább dicséri örök Atyját. Az Atya iránti szeretetének és az Atya akaratára iránti engedelmségének teljessége tükröződik a ti radikális és szerető Istennek szenteltségeitekben. Áldozatával egyesült életekben kifejezésre jut az ő áldozata, amelyet önzetlenül hozott testéért, az egyházért.”

nő, a megtestesült Ige jegyese, teljesen összeszedetten él Krisztus által az Istenben. Ennek az egyesülésnek a misztériuma olyan mértékben mutatkozik meg, amennyire a monasztikus szerzetesnő – engedelmességre a Szentléleknek és életre keltve ajánlékai által – hallgatja a Fiút (vö. Mt 17,5), tekintetét arcára szegezi (vö. 2Kor 3,18), és engedi, hogy ő átalakítsa életének hasonlóságára, egészen az Atyának való teljes feláldoztatásig (vö. Fil 2,5kk), dicsőségének dicséretére.

A klauzúra konkrét vonatkozásaiban éppen ezért sajátos módja az Úrral való együttlétnek, ahol az apácák „Krisztus mélységes alázatában részesülnek egy radikális szegénység által, mely nem csupán dolgokról mond le, hanem a »térről«, a kapcsolatokról és sok más teremtett értékről is” (VC 59), egyesülve az Ige termékeny csendjével a kereszten. Érthető tehát, hogy „a mélyebb magányos imádságért vállalt elvonulás a világtól nem más, mint sajátos formája Krisztus húsvéti misztériuma átélésének és kifejezésének” (VS I), valóságos találkozás a feltámadt Úrral, állandó zarándoklat az Atya háza felé.

Az Úr eljövételét várva a klauzúra válasz Isten teremtményei iránti abszolút szeretetére, beteljesülése az ő örök vágyának, hogy bevonja őket az Ige legbensőbb misztériumába, aki az eucharisztiaiban jegyajándékunk lett,⁸ a tabernákulumban a vele való tökéletes szeretetkapcsolat középpontja marad, átfogva a klauzúrában élő apáca teljes életét, hogy állandóan felajánlja az Atyának (vö. Zsid 7,25). A Vőlegény-Krisztus ajándékára, aki a kereszten teljesen feláldozta testét, a monasztikus szerzetesnő ugyanígy válaszol, odaadva „testét”, feláldozva önmagát Jézus Krisztussal az Atyának, mint a megváltás munkatársa. Így a világtól való teljes elszigeteltség az egész klauzúras életnek eucharisztikus értéket ad, „az áldozaton és engesztelésen túl odaadásukból – részesedvén a szeretett Fiú hálaadásában – hálaadás is lesz az Atya iránt”.⁹

Az egyház misztériumában, mely Krisztussal, a Vőlegénnyel való kizárólagos egyesülésben él

4. Isten és az emberiség története a hitvesi szeretet története, melyet az Ószövetség készített elő, és az idők teljességében ünneplik.

⁸ Vö. MD 26: „És már benne is vagyunk a húsvéti misztérium közepében, ami alapjában tárja fel Isten jegyesi szeretetét. A vőlegény Krisztus, mert »önmagát adta«: a teste »odaadatott«, és a vére is »kiontatott« (Lk 22,19–20). Ily módon »szeretett mindvégig« (Jn 13,1). A keresztáldozatba foglalt »összinte odaadás« mutatja meg teljesen Isten szeretetének jegyesi jellegét. Az egyház vőlegénye Krisztus, mint a világ megváltója. *Az eucharisztia a megváltásunk szentsége. A vőlegény és a menyasszony szentsége.*”

⁹ VC 59; II. János Pál: *Levél a klauzúrában élőkhez Assisi Szent Klára születésének 800. évfordulóján* (1993. aug. 11.): „Valójában Klára egész élete egy eucharisztia volt, mert ő klauzúrájából állandóan »hálát adott« Istennek imával, dicsérettel, könyörgéssel, közbenjárással, sírással, áldozattal. Ő mindent az egyszülött Fiú »hálájával« egyesülve fogadott be és ajánlott fel az Atyának.” Szentháromságról nevezett Boldog Erzsébet: *Scripta*, Ed. Postulazione Generale, OCD, Roma, 1988, p. 632: Meditatio 10, 2.: „A dicsőség dicsérete mindig a hálaadással foglalkozik. Minden cselekedete, mozdulata, gondolata és vágya egyre jobban beleygőkezik a szeretetbe, és ugyanakkor az örök Sanctus visszhangja.”

Az isteni kinyilatkoztatás a menyegző képeivel írja le az Isten és népe közti bensőséges és felbonthatatlan kapcsolatot (vö. Oz 1–2; Iz 54,4–8; 63,4–5; Jer 2,2; Ez 16; 2Kor 11,2; Róm 11,29).

Isten fia úgy jelenik meg, mint vőlegény-messiás (vö. Mt 9,15; 25,1), aki azért jött, hogy megvalósítsa Isten menyegzőjét az emberiséggel¹⁰ a szeretet csodálatos cseréjében, mely a megtestesülésben kezdődik, áldozattá lesz a kínszenvedésben, és ajándékként megmarad az eucharishtiában.

Az Úr Jézus, miután kiárasztotta az emberek szívébe a saját és az Atya szeretetét, képessé teszi őket arra, hogy teljesen válaszoljanak rá a Szentlélek által, aki a Menyasszonnyal együtt könyörög: „Jöjj el!” (Jel 22,17). A kegyelem és szentség e teljessége valósul meg a „Bárány menyasszonyában [...], aki alászáll az égből, Istentől, Isten dicsőségében ragyogva” (Jel 21,9–10). A jegyesi mivolt az egész egyház sajátja, de az Istennek szentelt élet ennek megélt képmása, mely jobban kifejezi az egyetlen vőlegény iránti vágyódást.¹¹

A klauzúras nővérek hivatásában még jelentősebben és radikálisabban jut kifejezésre a menyasszony-egyház kizárólagos egyesülése az Úrral, mert életüket teljesen a mindennek fölött szeretett Istennek szentelik, állandóan a mennyei Jeruzsálem felé vándorolva, elővételezve azt az eszkatologikus egyházat, amely már szilárdan birtokolja és szemléli Istent (vö. VC 59), felidézve az egész keresztény nép számára azt, hogy mindenki alapvetően az Istennel való találkozásra van hivatva,¹² megjelenítve azt a célt, mely felé az egész keresztény közösség halad (vö. VC 59; SC 2), amely mindig is a Bárány menyasszonyaként fog élni.

A klauzúra által a monasztikus szerzetesnők kivonulnak a világból, hogy a „klauzúra pusztaságának” magányában találkozzanak Istennel. Ez a magány belső magányt is jelent, a lélek megpróbáltatásait és a közös élet mindennapi viselését (vö. Ef 4,15–16), hitvesként megosztva így Jézussal az ő getszemáni-kerti magányát és a kereszten elviselt megváltó szenvedését (vö. Gal 6,14).

Ezen felül a klauzúrában élő nővérek – női mivoltuknál fogva – hatékonyabban jelzik az egyház, az „ártatlan Bárány szeplőtelen jegyesének” misztériumát, egyedülálló módon felismerve önmagukat a teljesen szemlélődő hivatás jegyesi dimenziójában (vö. VC 34; MD 20; VS IV).

¹⁰ Vö. Nagy Szent Gergely: *Homiliarum in Evangelia libri duo*, Homilia 28, 3; PL 76, 1283: „Tehát az Atyaisten akkor ünnepelte isteni fiának menyegzőjét, amikor a Szűz méhében egyesítette az emberi természettel, mert azt akarta, hogy aki öröktől fogva Isten, az az idők teljességében emberré váljon.” Páduai Szent Antal: *Beszédek, Püünkösd utáni XX. vas, I,4*: „A Bölcsesség, Isten Fia, házat épített magának az emberek között a Szűz méhében, hét oszlopra emelt házat, azaz a hétformájú kegyelem ajándékaira. Ez azt jelenti: megünnepelte Fia menyegzőjét.” DD 12: „Isten úgy mutatkozik meg, mint vőlegény a menyasszonyának (vö. Oz 2,16–24; Jer 2,2; Iz 54,4–8). [...] Figyelembe kell vennünk a jegyességet, mely Isten népével való kapcsolatát az Ószövetségtől az Újszövetségig jellemzi. Ezt fejezi ki Ozeás csodálatos részlete: „Eljegyezlek magamnak örökre, eljegyezlek igazsággal, törvénnyel, jósággal és szeretettel. Eljegyezlek hűséggel, hogy megismerd az Urat” (2,20–22).

¹¹ Vö. PC 12: „Minden Krisztus-hívót emlékeztetnek arra a csodálatos, Isten adta és az eljövendő világban beteljesedő jegyesi kapcsolatra, melynek alapján az egyháznak egyetlen vőlegénye van: Krisztus”; VC 3; 34.

¹² Vö. GS 19: „Az emberi méltóság lényeges része az Istennel való közösségre szóló meghívás.”

A női monasztikus életnek tehát sajátos képessége a Krisztussal való jegyesi élet megvalósítása és ennek élő megjelenítése: Vagy talán nem egy nőben, Szűz Máriában valósul-e meg az egyház mennyei misztériuma?¹³

Ebben a megvilágításban a monasztikus szerzetesnők újraélik és folytatják Mária életét és művét, jelenvalóvá teszik őt az egyházban. Hittel és imádó csendben befogadva az Igét, a megtestesülés titkát szolgálják, és egyesülve Jézus Krisztussal az Atyának való önátadásban, a megváltás munkatársai lesznek. Ahogy Mária imádkozó jelenlétével az emeleti teremben szívében őrizte az egyház kezdetét, a klauzúrák nővérek szerető szívére és összetett kezére bízott az egyház útja is.

A klauzúra aszketikus dimenziója

5. A klauzúra, mint felbecsülhetetlen értékű aszketikus eszköz (vö. VC 59), különösen is alkalmas a teljesen a szemlélődésre irányuló életre. Jele Isten szent védelmének teremtménye felett, ugyanakkor egyedülálló formája a neki való kizárólagos önátadásnak, mert az Istennek való abszolút önátadást a teljesség jellemzi. Tipikus és megfelelő formája ez az Istennel való jegyesi viszony élésének, a szeretet kizárólagosságában és alkalmatlan, zavaró személyek vagy dolgok nélkül, oly módon, hogy a teremtmény, Istenben elmerülve, kizárólag az ő dicsőségének dicséretére éljen (vö. Ef 1,6.10–12.14).

A szemlélődő klauzúrák nővér a legmagasabb fokon teljesíti az Úr első parancsolatát: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, minden erődből és egész elmédből” (Lk 10,27), ez élete fő értelme, és Istenben szeret minden testvért. A szeretet tökéletességére törekszik, Istent választva, mint „az egyetlen szükségeset” (Lk 10,42), kizárólagos módon szeretve őt mint minden dolog teljességét, iránta való feltétel nélküli szeretettel teljesítve az evangélium által ajánlott lemondás lelkületében¹⁴ (vö. Mt 13,45; Lk 9,23) minden java feláldozását, vagy inkább „egyedül Istennek szentelve” minden javát,¹⁵ hogy egyedül ő lakozzon a csendes klauzúrában, betöltve azt igéjével és jelenlétével, hogy a menyasszony ténylegesen az Egyetlennek adhassa magát „szüntelen imádságban és vezeklésben” (PC 7), a teljes és kizárólagos szeretet titkában.

¹³ Vö. Szent Ambrus: *A szűzek tanítása*, 24; PL 16, 326–327.

¹⁴ Vö. Szent Benedek: *Regula* 72,11, „Krisztusnak semmit elébe ne tegyél”, CSEL 72,5.163; Hitvalló Maximus: *Aszketikus könyv*, n. 43; PG 90,953 B: „Adjuk magunkat az Úrnak teljes szívünkkel, hogy teljesen befogadhassuk őt”; II. János Pál: *Levél a Kármelhegyi Boldogasszony Rendje sarutlan nővéreinek*, 1982. máj. 31.: „Nem kétlem, hogy a mai karmeliták ugyanolyan örömmel törekszenek elérni az abszolútumot, mint elődeik, hogy illő módon válaszolhassanak a Krisztus teljes szeretetéből és az egyház küldetése iránti feltétlen önátadásból fakadó indíttatásokra.”

¹⁵ Nagy Szent Gergely: *Homiliae in Ezechielem*, liber II, homilia 8, 16: CCL, 142, 348: „Mikor valaki mindazt, amije van, egész életét, mindazt, aminek örvend, felajánlja a hatalmas Istennek, az felér egy egészen eléggő áldozattal [...], és éppen ezt teszik mindazok, akik elhagyják ezt a világot.”

Ezért a legrégebbi lelki hagyomány szívesen csatolja a világtól¹⁶ és bármilyen apostoli munkától való teljes visszavonulást ehhez az életvitelhez, mely a szeretet és a túlcorduló kegyelem csendes kiáradása lesz a menyasszony-egyház dobogó szívében. A monostor, legyen az eldugott helyen vagy a város szívében, sajátos építészeti szerkezetével éppen azt a célt szolgálja, hogy elkülönült, magányos és csendes helyet hozzon létre, ahol Istent szabadabban lehet keresni és csak neki és vele, de ugyanakkor egyedül belőle élni.

Ezért szükséges, hogy a személy minden ragaszkodástól, zaklatástól, belső vagy külső elszórakozástól szabadon Istenhez fordulva minden képességét egyesítse, és így befogadja az ő jelenlétét az imádás és dicséret örömeiben.

A szemlélődés a tisztaszívűek boldogsága lesz (vö. Mt 5,8). A tiszta szív a személy belsejének tiszta tükre, akit megtisztított és egyesített a szeretet, akiben Isten tükröződik és lakozik;¹⁷ olyan, mint egy csiszolt kristály, mely Isten világosságában felcsillan, ugyanazt a ragyogást árasztva szét.¹⁸

A szemlélődés fényében mint Istennel való szeretetközösségben a szív tisztasága a lélek szüzességében találja meg legmagasabb rendű kifejezését, mert az nemcsak büntől megtisztult, hanem az Isten felé való törekvésben egységre jutott szívet követel meg, mely ezért teljesen és osztatlanul szeret, a Szentháromság legtisztább szeretetének képére és hasonlatosságára, akit az egyházatyák a „legelső szűznek” neveztek.¹⁹

A klauzúra pusztája nagy segítséget jelent a szív tisztaságának megszerzésében, mert a lényegesre szűkíti le a külvilággal való kapcsolatokat, hogy ez ne törjön be a monostorba különböző módokon, megzavarva annak békés légkörét és az egyetlen Úrral és a nővérekkel való egységet. Ily módon a klauzúra nagyrészt kiküszöböli a szétszórtságot, melynek forrásai a szükségtelen kapcsolatok, a sokféle kép, mely sokszor világi gondolatok és hiú vágyak, információk és érzelmek forrása, melyek elvonnak az egyetlen szükségéstől és szétszórják a belső egységet. „A monostorban minden Isten arcának keresésére irányul, minden a lényegre törekszik, mert csak az a fontos, ami őhöz közelebb visz. A lélek monasztikus összeszedettsége az Úr jelenlétére való odafigyelés: ha sok mindenben elszórakozunk, lelassul haladásunk és elveszítjük szemünk elől a célt.”²⁰

A külső dolgoktól lényé bensőségébe vonulva, megtisztítva szívét és elméjét komoly imaélet, lemondás, testvéri élet, Isten igéjének hallgatása, a teológiai erények

¹⁶ Vö. Szent Ágoston, *Sermo* 339,4; PL 38,1481: „Senki sem szereti nálam jobban a biztos szemlélődő életet, nem létezik ennél jobb, édesebb, mint zajoktól távol szemlélni az isteni kincset. Ez édes és jó.” I. Guigo: *Vitae solitariae laus, Consuetudines*, 80, 11; PL 153, 757–758: „A magánynál semmi sem alkalmasabb arra, hogy élvezzük a zoltározás édességét, az olvasmányt, az ima lángolását, az elmélkedés szárnyalását, a szemlélődés extázisát és a könnyek keresztségét.” S. Eucharius Lugdunensis, *Eremitae laus, Litt. ad Hilarium*, 3; PL 50, 702–703: „Jogosan hívom a remeteséget Isten leírhatatlan templomának [...]. Kétség nélkül hinnünk kell, hogy Isten közelebb van ott, ahol könnyebben megtalálni.”

¹⁷ Szent Vazul: *Liber de vera virginitatis integritate*, 49; PG 30, 765: „A szűz lelke, aki Krisztus jegyese, olyan, mint egy tiszta forrás [...], ne zavarják meg kintről jövő szavak, melyeket a hallás továbbad, ne vonja el derűs nyugalmatól olyan kép, mely megüti a szemet, azért, hogy mint tiszta tükrön szemlélve a völgyé nyelvének és szépségét, egyre jobban beteljen az ő igazi szeretetével.”

¹⁸ Vö. Keresztes Szt. János: *A Kármelhegy útja*, 2, 5, 6.

¹⁹ S. Gregorius Nazianzenus: *Poemata*, I, 2, 1, v. 20; PG 37, 523.

²⁰ II. János Pál: *Beszéd a klauzúrában élőkhez*, Loreto, 1995. szept. 10., 3.

gyakorlása által, a monasztikus szerzetesnő hivatása arra szól, hogy isteni jegyesével beszélgesen, éjjel-nappal törvényéről elmélkedve, hogy megkapja az Ige bölcsességének ajándékát és a Szentlélek vezetésével övele egyesüljön.²¹

Az Istenben való beteljesedés iránti igyekezet, a jegyes szemlélése felé forduló szív szakadatlan vágyakozása táplálja a klauzúrában élő nővérek aszketikus elkötelezettségét. Az ő szépségétől teljesen megragadva, a klauzúrában a kegyelem lakóhelyét és az Úr látásának megelőlegezett boldogságát találja meg. Megtisztulva az isteni jelenlét tisztító tüzeiben, a teljes boldogságra készülődik, szívében a megváltottak új énekét énekelve, az áldozat és az odaadás, a templom és Isten szemlélésének hegyén.

A klauzúra fegyelme ezért gyakorlati oldalról is tegye lehetővé ezt a magasztos szemlélődő eszményt, mely magában foglalja a teljes odaadást, a figyelem teljességét, az érzelmek egységét és a magatartás összhangját.

A teljesen szemlélődő életet élő monasztikus szerzetesnők részvétele az egyház közösségében és missziójában

Az egyház közösségében

6. A klauzúrában élők – azon sajátos hivatásuk által, hogy a szemlélődésben egyesüljenek Istennel – teljes közösségben vannak az egyházzal, egyedülálló jelei az egész keresztény közösség bensőséges egyesülésének Istennel. Az ima, különösen is a liturgia ünneplése által, mindennapi áldozatuk révén közbenjárnak Isten egész népéért, és egyesülnek Jézus Krisztusnak az Atya iránti hálaadásával (vö. 2Kor 1,20; Ef 5,19–20).

Maga a szemlélődő élet ezért az a sajátos mód, ahogyan ők az egyházhoz tartoznak, ahogy megvalósítják benne a lelki közösséget, ahogyan küldetést teljesítenek az egész egyház javára.²² A klauzúrában élő szemlélődőktől nem azt kérik, hogy a tevékeny jelenlét új formáival építsék az egységet, hanem azt, hogy maradjanak meg a szentháromságos egység forrásánál, az egyház szívében lakozva.²³

²¹ Vö. Szt. Bonaventura: *In honorem S. Agnetis V. et M.*, Sermo 1; *Opera omnia*, IX, 504b: „Mikor valaki megízleli, mennyire édes az Úr, visszavonul minden külső elfoglaltságtól, bevonul szívébe, és teljesen Isten szemlélésére adja magát, az örök ragyogás felé fordulva, akkor ő maga is ragyogóvá lesz, és elragadja az örök ragyogás. Ha látná a lélek ezt a semmihez sem hasonlítható Szépségest, e világnak semmilyen köteléke sem tudná már elszakítani tőle.”

²² SzD 26; VFC 59 (46. old.): „A teljesen szemlélődésre rendelt közösség (amely a hegyen imádkozó Krisztust jeleníti meg) az Istennel fennálló és saját tagjai között létező kettős közösségre irányul. Apostoli termékenysége valóságos, de nagyrészt rejtve marad a misztériumban.” II. János Pál: *Beszéd a papokhoz, az Istennek szenteltekhez és a klauzúrában élőkhez*, Chiavari, 1998. szept. 18., 4.: „És most különösen is hozzátok szólok, kedves klauzúrás nővérek, akik a menyasszony-egyház és a mindenek fölött szeretett Úr kizárólagos egységének jele vagytok. Titeket egy ellenállhatatlan erő vonz Istenhez, aki minden érzelmek és cselekedetek kizárólagos célja. Isten szépségének szemlélése lett az örökségetek, életprogramotok, az egyházban való jelenlétetek módja.”

²³ Vö. LG 4: „Így az egyetemes egyház úgy jelenik meg, mint »az Atya, a Fiú és a Szentlélek egységéből eggyé vált nép« (S. Cyprianus: *De oratione Dominica*, 23; PL 4, 536.).

A klauzúrában élő közösség ezen kívül a legjobb iskolája a testvéri életnek, a hiteseles egység kifejezése és közösségbe hívó erő.²⁴

A kölcsönös szeretetnek köszönhetően a testvéri élet az a teológiai hely, amelyben megtapasztalható a feltámadott Úr misztikus jelenléte (vö. VC 42): az egység lelkiületével a monasztikus szerzetesnők ugyanannak a hivatásnak kegyelmén osztoznak saját közösségük tagjaival, kölcsönösen segítik egymást, hogy együtt haladhasanak és fejlődjenek, egy szívvel és egy lélekkel az Úr felé.

Ugyanannak a rendnek a monostoraival a klauzúrában élők osztják az elkötelezettséget, hogy növekedjenek a hűségben sajátos karizmájukhoz és saját lelkiismeri örökségükhöz, szükség szerint együttműködve, a konstitúciókban előírt módon.

Saját hivatásuk erejéből, mely az egyház szívébe helyezi őket, az apácák sajátos módon elkötelezik magukat, hogy „az egyházzal érezzenek”, őszinte ragaszkodással a tanítóhivatalhoz és feltétel nélkül engedelmeskedve a pápának.

Az egyház küldetésében

7. „A zarándok egyház [...] missziós természetű” (AG 2), ezért a misszió lényeges a szemlélődő életű intézmények számára is (VC 72; RM 23). A klauzúrában élők az egyház missziós szívében lakozva teljesítik e küldetést, állandó imával, önmaguk feláldozásával és a dicséret áldozatának bemutatásával.

Így életük az apostoli termékenység (PC 7; VC 8, 59) és az áldás titokzatos forrásává lesz a keresztény közösség és az egész világ számára.

A Szentlélek által szívünkbe kiárasztott szeretet (vö. Róm 5,5) teszi a monasztikus szerzetesnőket az igazság munkatársaivá (vö. 3Jn 1,8), Krisztus megváltó művének társaivá (vö. Kol 1,24), és eleven módon összekapcsolja őket a misztikus test többi tagjával, gyümölcsözővé teszi életüket, mely teljesen a mindenki javára törekvő szeretetre irányul.²⁵

Keresztes Szent János írja: „Az Úr előtt valóban értékesebb és hasznosabb az egyház számára a szeretetnek egyetlen cseppje, mint minden más cselekedet együttvéve.”²⁶ Ragyogó megérzéssel csodálkozik a Gyermeke Jézusról nevezett Szent Teréz: „Megértettem, hogy az egyháznak van szíve, és ez a szív szeretettől lángol. Megértettem, hogy az egyház tagjai csak a szeretet által cselekszenek. [...] Igen, megtaláltam helyemet az egyházban [...], az egyháznak, anyámnak szívében én leszek a szeretet.” (B kézirat, 3.)

A lisieux-i szent meglátása az egyház meggyőződése, melyet a tanítóhivatal ismételtén kifejezésre juttatott: „Az egyház mélyen tudatában van, és ingadozás nélkül állandóan hirdeti, hogy bensőséges kapcsolat van az ima és Isten országának terjedé-

²⁴ VC 46; VFC 10: „A kolostor közös testvéri élete arra hivatott, hogy az egyház misztériumának élő jele legyen.”

²⁵ KEK 953; Assisi Szent Klára: *Prágai Ágneshez írt 3. levele*, 8. (Szent Klára művei és életének forrásai, Újvidék, 1993, 173.): „Én hát, hogy az apostol szavával éljek, egyenesen a jó Isten munkatársának és kimondhatatlan teste esendő tagjai támaszának tartalak téged.”

²⁶ Szellemi páros ének 29,2; II. János Pál: *Homília a Szent Péter Bazilikában*, 1997. nov. 30.: „A klauzúrában élőkől különösen is azt kérem, hogy helyezték magukat a misszió szívébe, állandó imádsúkkal és a kereszt és a feltámadás titkának szemlélésével.”

se, az ima és a szívek megtérése, valamint az ima és az evangélium üdvös és felemelő üzenetének gyümölcsöző elfogadása között.”²⁷

A monasztikus szerzetesnők konkrét, de kifejezetten lelki módon járulnak hozzá az evangelizációhoz, az ökumenéhez, Isten országának fejlődéséhez a különböző kultúrákban. Mintegy az apostoli kezdeményezések lelkévé és kovászává lesznek, átengedve a tevékeny részvételt azoknak, akinek az a hivatásuk.²⁸

Mivel az, aki Isten kizárólagos tulajdonává lesz, Isten ajándékává is lesz mindenki számára, életük „valóban ajándék, mely az egyház közösségének középpontjában áll, kísérve azok apostoli szolgálatát, akik az evangélium hirdetésében fáradoznak”.²⁹

Mint szemlélődő életük tükröződése és kisugárzása, a klauzúrában élők a keresztény közösségnek és a világnak – mely ma sokkal inkább rászorul a valódi lelki javakra, mint bármikor – hallgatásukkal hirdetik és alázatosan tanúsítják Isten titkát, életben tartva így az egyház jegyesi szívében a prófétaságot.³⁰

Létük, melyet teljesen és szabadon az istendicséret szolgálatára szentelnek (vö. Jn 12,1-8), önmagában is hirdeti és terjeszti Isten elsőbbségét és az ő képére és hasonlatosságára teremtett emberi személy transzcendenciáját. „A klauzúra a szívnek arra a cellájára utal, ahol mindenkinek meg kell élnie az Úrral való egységet” (VC 59).

Az Úr jelenlétében és jelenlétéből élve a monasztikus szerzetesnők sajátos módon elővételezik a végső idők egyházát, mely már szilárdan birtokolja és szemléli Istent, „láthatóvá teszik a célt, mely felé az egész, »minden erejével tevékeny, és mégis szemlélődő« egyházi közösség az időben tart, és tekintetét a mindenség Krisztusban történő teljes megújulására függeszti” (uo.).

A monostor a helyi egyházban

8. A monostor az Isten által őrzött hely (vö. Zak 2,9), az ő egyedülálló jelenlétének lakhelye, a szövetség sátrának képmása, melyben naponta találkozunk vele, ahol a háromszor szent Isten betölti a teret, és ahol egyetlen Úrnak vallják és tisztelik.

Egy szemlélődő monostor a helyi egyház számára is ajándék. Miközben feltárja annak imádkozó arcát, teljesebbé és jelentősebbé teszi egyházi jelenlétét (vö. AG 18). A monasztikus közösséget Mózeshez lehetne hasonlítani, aki imájával eldönti Izrael harcainak kimenetelét (vö. Kiv 17,11), vagy az örökhöz, akik éjjel virrasztva várják a hajnalt (vö. Iz 21,6).

A monostor az egyház legbensejét, a szívét jelképezi, melyben a Lélek szüntelenül sóhajtozik, és közbenjár az egész közösség szükségleteiért, és ahol állandóan hálat adnak azért az életért, melyet ő mindennap megad (vö. Kol 3,17).

²⁷ II. János Pál: *Beszéd a klauzúrában élőkhez*, Nairobi, 1980. máj. 7., 2; AG 40: „A szemlélődő intézmények imádságaikkal, vezekléseikkel és szenvedéseikkel igen sokat tesznek a lelkek megtéréseért, mivel Isten az, aki kérésükre küldeni fog aratásába munkásokat (vö. Mt 9,38), megnyitja az evangélium befogadására a nem keresztények lelkét (vö. 1Kor 3,7), és megtermékenyíti szívükben az üdvösség igéit.”

²⁸ Boldog Szászországi Jordánusz, *4. levél andalói Boldog Dianához*: „Amit te csendben cselekszel, azt én ide-oda menve teszem: mindezt iránta való szeretetből tesszük. Ő az egyetlen célunk.”

²⁹ II. János Pál: *Beszéd a klauzúrában élőkhez*, Loreto, 1995. szept. 10., 4.

³⁰ Szent Irenaeus: *Az eretnekségek ellen*, 4, 20, 8k; PG 7, 1037: „Nemcsak szavakkal prófétáltak a próféták, hanem Istent szemlélve és vele beszélgetve is, valamint minden cselekedetükkel, mert azt tették, amit a Lélek sugallt nekik.”

Fontos, hogy a papok és a hívők tanulják meg felismerni a szemlélődők karizmáját és sajátos szerepét, csendes, de életfontosságú jelenlétüket, szótlan tanúságtételüket, mely felhívás az imára, és Isten létének igazságára mutat.

A szemlélődő karizmának a püspökök az első őrői, mint Isten egész nyájának pásztora és tökéletesítői (vö. LG 45; CD 15; CIC 586. k. 2. §). Ezért táplálják a szemlélődő közösséget az ige és az eucharisztia kenyérével, felajánlva, ha szükséges, a megfelelően felkészült papok által a kellő lelki segítséget is. A felügyelet felelősségét oszták meg a közösséggel abban is, hogy a mai társadalomban – mely annyira hajlik a szétszórtságra, a csend hiányára, a mulandó javak túlbecsülésére – a monostor Lélektől táplált élete hitelesen és teljesen Isten szemlélésére irányuljon.

Akik a monostorok lelki tapasztalatából szeretnének erőt meríteni vagy részt venni a közösség imájában, azokat a monostorok csak úgy fogadhatják be, hogy igazodnak sajátos, igazi és alapvető apostoli küldetésükhöz – mely abból áll, hogy „egyedül Istennel foglalkoznak” –, a mértéket és a módot tekintve követik saját lelkiességük és szerzetesi családjuk hagyományait. De akkor is tartsák meg az elválasztás anyagi módját úgy, hogy ez figyelmeztessen a szemlélődő élet jelentőségére és őrizze ennek követelményeit, a jelen dokumentum klauzúráról szóló normái szerint (vö. MR 25; SzD 26).

Szabad és befogadó lélekkel, „Krisztus gyöngédségével” (LG 46b), a monasztikus szerzetesnők szívükben hordozzák mindazok szenvedését és szorongását, akik hozzájuk fordulnak segítségért, de minden más emberét is. Mélységesen szolidárisak az egyház és a mai ember dolgaival, lelkileg együttműködve Krisztus országának építésén, hogy „Isten legyen minden mindenben” (1Kor 15,28).

II. RÉSZ: A MONASZTIKUS SZERZETESNŐK KLAUZÚRÁJA

9. A szemlélődő életet élő monostorok kezdettől fogva és egyedülálló módon felismerték, hogy a klauzúra a legjobb segítség hivatásuk követésére (vö. VS VII.). A világtól való elkülönülés sajátos követelményeit ezért az egyház elfogadta és kánonilag rendezte a szemlélődő élet javára. A klauzúra fegyelme tehát ajándék, mert öröködi a monostorok alapítói karizmája felett.

Minden szemlélődő intézmény maradjon hűséges a világtól való elkülönülés sajátos módjához. Ez a hűség alapvető egy intézmény létében, mely valójában csak addig marad fenn, amíg ragaszkodik az eredeti karizma lényegéhez.³¹ Ezért a monostorok életének megújulása elevenen kapcsolódik Isten kereséséhez a szemlélődésben, és azokhoz az eszközökhöz, melyek segítik ennek elérését, és azt a megújulást kell valódinak tartani, amely ezek eredeti ragyogását visszaállítja.

A klauzúrák apácák feladata, felelőssége és öröme, hogy megértsék, illetve szilárdan és okosan megvédjék sajátos hivatásukat, megőrizzék karizmájuk sajátosságát bármilyen belső vagy külső változtatási kísérlettel szemben.

³¹ Vö. II. János Pál: *Beszéd a Szerzetesek és világi intézmények szent kongregációjának plenáris ülésén*, 1980. márc. 7-én: „A klauzúra feladása azt jelentené, hogy lebecsüljük azt, ami a legjellegzetesebb a szerzetesi élet egyik formájában, mely által az egyház tanúsítja a világ előtt, hogy a szemlélődés megelőzi az akciót, az örök az ideigvalót.”

A pápai klauzúra

10. „A teljesen szemlélődő életre rendelt apácamonostorok kötelesek a pápai, vagyis az Apostoli Szentszéktől adott szabályok szerinti klauzúra megtartására” (CIC 667. k. 3. §; vö. VS Normák 1.).

Mivel aki állandó és kötött formában szenteli magát Istennek, az jobban kifejezi Krisztus egységét menyasszonyával, az egyházzal, ezért a pápai klauzúra, különösen is szigorúan elhatároló formájával, jobban kifejezi és megvalósítja az apácák teljes önátadását Krisztus Jézusnak. Ez a jele, védelmezője és formája (vö. ES II, 30) a teljesen szemlélődő életnek, melyet a teljes önátadásban élnek, és amely nemcsak szándék szerinti teljességet jelent, hanem ténylegeset, hogy Jézus valóban Ura, egyetlen vágya és egyetlen boldogsága legyen az apácának, aki ujjongva várakozik rá, és ragyog arcának megelőlegezett szemlélésében.

A monasztikus szerzetesnők pápai klauzúrájának az a jelentősége, hogy elismeri a női, teljesen szemlélődő élet sajátosságát, mely egyedülálló módon fejlesztette ki a szerzetességben a Krisztussal való menyegző lelkiségét, és a menyasszony-egyház Urával való kizárólagos egyesülésének jele és megvalósulása lett (vö. VS IV).

A világtól történő valóságos elkülönülés, a csend és a magány kifejezi és óvja a teljesen szemlélődő élet épségét és identitását, hogy hűséges legyen sajátos karizmájához és az intézmény egészséges hagyományaihoz.

Az egyházi tanítóhivatal többször is hangsúlyozta, mennyire fontos hűségesen megőrizni ezt az életmódot, mely kegyelem és szentség forrása az egyház számára.³²

11. A teljesen szemlélődő élet, hogy pápai klauzúrát kapjon, egyedül és csakis az Istennel a szemlélődésben való egyesülésre kell, hogy irányuljon.

Egy intézmény akkor teljesen szemlélődő, ha:

a) tagjai minden belső vagy külső tevékenységüket az Istennel való egység intenzív és állandó keresésére irányítják;

b) kizárja az apostolkodás külső, direkt, még oly apró feladatait is, a fizikai jelenlétet az egyházi közösség eseményein és szolgálatain (vö. CIC 674. k.), amit ezért nem is kell kérni, mert rossz tanúságtétel lenne az apácáknak az egyház életében történő valódi részvételéről és hiteles küldetéséről;

c) a világtól való elzártságot konkrét és hatékony formában gyakorolja,³³ nem pedig csak jelképesen. A külvilágtól való elválasztás formáinak minden újításánál figyelembe kell venni, hogy megmaradjon a „fizikai elválasztás” (vö. ES II, 31), és ezt a Szentszéknek kell jóváhagynia.

³² Vö. PC 7; VC 8, 59; II. János Pál: *Beszéd a klauzúrában élőkhez*, Lisieux, 1980. jún. 2., 4: „Szeressétek a világtól való elzárkózást, mely egészen hasonló a bibliai pusztasághoz. Paradox módon ez a pusztaság nem üres. Ott szól az Úr a szívetekhez, és szorosan bevon titeket üdvözítő művébe.”; SzD 29.

³³ Vö. II. János Pál: *Beszéd a klauzúrában élőkhez*, Bologna, 1997. szept. 28., 4.: „Életetek, mely a világtól való elkülönüléssel, amit konkrét és hatékony módon fejezték ki, Isten elsőbbségét hirdeti, állandóan figyelmeztet arra, hogy fontosabb a szemlélődés, mint a tett, az örök dolgok, mint az ideigvalók.”

A konstitúciók szerinti klauzúra

12. A szemlélődő életet folytató, de az istentisztelet elsődleges feladata mellett valamilyen apostoli vagy karitatív tevékenységet is vállaló apácák monostorai nem a pápai klauzúrát követik.

Ezek a monostorok teljes készséggel megtartják elsősorban és kiemelkedően szemlélődő arculatukat, elkötelezve magukat az állhatatos imában, az aszkézisben és a buzgó lelki előmenetelben, a liturgia pontos megünneplésében, a szabályok megtartásában és a világtól való elkülönülésben. Konstitúcióikban jellegüknek megfelelő és az egészséges hagyományokat követő klauzúrát állapítanak meg (vö. CIC 667. k. 3. §).

Az előjáró a saját jog normái szerint engedélyezheti a be- és kilépést.

Az ősi monasztikus hagyományt követő monasztikus szerzetesnők monostorai

13. A tiszteletreméltó monasztikus hagyományt (PC 9; VC 6) követő monasztikus szerzetesnők szerzetházai – mely hagyomány a szemlélődő élet különböző formáiban nyilvánul meg – teljesen az istentiszteletnek szentelik magukat, a monostor falain belül rejtett életet élve, a pápai klauzúrát tartják meg, de ha a szemlélődő élethez valamilyen, Isten népét szolgáló tevékenységet kapcsolnak, vagy rendjük hagyományai szerint a vendégszeretetet nagyobb mértékben gyakorolják, a konstitúcióikban határozzák meg klauzúrájukat (vö. CIC 667. k. 3. §).

Minden monostor vagy monasztikus kongregáció vagy a pápai klauzúrát követi, vagy pedig a saját jellegének megfelelően határozza meg azt a konstitúciókban.

A monasztikus szerzetesnők klauzúrájának normái

Általános alapelvek

14. 1. § A kizárólagosan szemlélődő életet élő monasztikus szerzetesnők klauzúráját pápainak nevezzük, mert az ezt szabályozó normákat a Szentszéknek kell jóváhagynia, még ha a konstitúciókban vagy az intézmény más törvénykönyvében (statútumok, direktórium stb.) határozza is meg ezeket a normákat (vö. PC 16; VS Normák 1.9).

Tekintve a teljesen szemlélődő életet élő intézmények és hagyományaik nagy változatosságát, a világtól való elkülönülés egyes módjait a saját jog szabályozza, és ezeket az Apostoli Szentszéknek kell jóváhagynia.

A saját jog szigorúbb normákat is hozhat a klauzúrával kapcsolatban.

A klauzúra kiterjedése

2. § A pápai klauzúra törvénye kiterjed a lakóhelyre és minden olyan, házon belüli vagy kívüli területre, amely az apácáknak van fenntartva.

A monostorépületet, a kórust, a beszélőszobákat és minden, az apácáknak fenntartott területet anyagi és hatékony módon kell elválasztani a külvilágtól, nem csupán jelképesen vagy „semlegesén”. Ezt meg kell határozni a konstitúciókban és a ki-

egészítő törvényekben, figyelembe véve mind a helyet, mind az egyes intézmények és monostorok hagyományait.

A hívek részvétele a liturgikus ünneplésen nem jelentheti sem az apácák kilépését a klauzúrából, sem a hívők belépését az apácák kórusára, és az esetleges vendégeket nem szabad bevinni a monostor klauzúrájába.

A klauzúra kötelező volta

3. § a) A monasztikus szerzetesnők klauzúrájáról szóló törvény szerint az apácáknak, a jelölteknek és a novíciáknak a monostor klauzúrájában kell élniük, nem szabad kimenniük, kivéve a jog által meghatározott eseteket, és senkinek sem szabad belépnie a klauzúrába, kivéve a törvény által megjelölt eseteket.

3. § b) A külső nővérek világtól való elkülönülését a saját jog határozza meg.

3 § c) A klauzúra törvénye súlyos lelkiismeretbeli kötelességet jelent mind az apácák, mind a külső személyek számára.

Ki- és belépés

15. A be- és kilépési engedélyhez mindig komoly ok szükséges (vö. VC 59), amit az egyes apácák vagy a monostor valódi szükséglete diktál: ez a követelmény óvja a teljesen szemlélődő élet feltételeit, az apácákra nézve pedig védi a hivatásukkal való összhangot. Emiatt minden be- vagy kilépés önmagában véve kivételt kell, hogy képezzen.

Megtartható az a szokás, hogy egy könyvbe feljegyezzék a be- és kilépéseket, a helyi káptalan véleménye szerint; ez hozzájárul a monostor életének és történetének jobb megismeréséhez is.

16. 1. § A monostor elöljárója a klauzúra közvetlen felügyelője, ő biztosítja az elválasztás konkrét feltételeit, és előmozdítja a monostoron belül a csend, az összeszedettség és az ima szeretetét.

Ő ítéli meg, hogy szükséges-e a klauzúrából kimenni vagy oda belépni, okosan mérlegelve a szükségleteket a teljesen szemlélődő hivatás fényében, a jelen dokumentum normái és a konstitúciók szerint.

2. § Az egész közösségnek erkölcsi kötelessége a pápai klauzúra őrzése, előmozdítása és megtartása, hogy másodlagos vagy szubjektív indokok ne válhassanak fontosabbá, mint az elkülönülés voltaképpen célja.

17. 1. § A klauzúrából történő kilépést – kivéve a Szentszék által külön engedélyezett eseteket vagy a súlyos és sürgető szükség esetét – rendes esetekben az elöljáró engedélyezi, ha az apácák egészsége, a beteg apácák kezelése, az állampolgári jogok gyakorlása vagy a szerzetház másképpen nem megoldható szükséglete ezt igényli.

2. § Más jogos és súlyos esetben az elöljáró, tanácsa vagy a helyi káptalan beleegyezésével, a konstitúciók rendelkezése szerint megengedheti a kilépést a szükséges időre, de ez nem lehet több, mint egy hét. Ha a klauzúrán kívül tartózkodás meghaladná az egy hetet, három hónapos időszakig, az elöljáró a megyéspüspöknek (vö. CIC 667. k. 4. §) vagy a rendi elöljárónak (ha van ilyen) az engedélyt kell, hogy kérje. Ha a távollét meghaladja a három hónapot, kivéve az egészségügyi kezelést, a Szentszék engedélye szükséges.

Az előjáró ezt a szabályt alkalmazza akkor is, ha – szükség esetén – a monostorok által szervezett szerzetesi képzésen való részvétel céljából engedélyezi a kilépést (PI IV, 81, 82).

Vegyék figyelembe, hogy a CIC 665. k. 1. § normája az intézményen kívüli tartózkodásról nem érvényes a klauzúras apácákra.

3. § A novíciák vagy a fogadalmas nővérek esetében – szükség esetén (uo.) –, hogy képzésük egy részét a rend egy másik monostorában végezzék el, valamint a rend más szerzetházaiba történő ideiglenes vagy végleges átlépések esetén³⁴ az előjáró a tanácsa vagy a helyi káptalan közbejöttével, a konstitúciók rendelkezései szerint nyilvánítja ki beleegyezését.

18. 1. § A klauzúrába való belépés a Szentszék különleges engedélyén kívül a következőknek megengedett:

- a bíborosoknak, akik kíséret is vihetnek magukkal, az apostoli nunciuszoknak és küldötteknek a saját joghatóságuk alá eső helyeken, a vizitátoroknak a kánoni vizitáció alkalmával, a megyéspüspöknek vagy az illetékes előjárónak, megfelelő okból;

2. § Az előjáró engedélyével:

- a papnak, hogy kiszolgáltassa a szentségeket a betegeknek, hogy segítsen azoknak, akik hosszan vagy súlyosan betegek, és – ha jónak látják – néha velük ünnepelje a szentmisét, alkalmanként pedig liturgikus körmenetek és temetések részére;

- azoknak, akiknek munkája vagy hozzáértése szükséges az apácák egészségének védelmében vagy a monostor szükségleteinek ellátására;

- saját jelentkezőiknek és az átutazó apácáknak, ha ezt a saját jog megengedi.

A monasztikus szerzetesnők összejövetelei

19. A Szentszék előzetes engedélyével szabad összejöveteleket rendezni ugyanazon szemlélődő intézmény tagjai számára, ugyanannak a nemzetnek vagy régióknak a keretében, ha ezek valóban szükségesek a közös megfontoláshoz, ha az apácák ezt szabadon elfogadják, és nem történik túl sűrűn. Ezeket az összejöveteleket lehetőleg a rend egyik monostorában szervezzék meg.

A föderációban egyesült monostorok statútumaikban állapítják meg saját föderációs üléseik rendszerességét és módját, figyelembe véve a teljesen szemlélődő élet lelkületét és követelményeit.

A tömegkommunikációs eszközök

20. A tömegkommunikáció összes, manapság igen változatos formáira nézve az előírás célja azt, hogy megőrizze az összeszedettséget, mert valóban kiüresedhet a szemlélődő csend, ha a klauzúra megtelik zajokkal, hírekkel és szavakkal.

Ezért ezeket az eszközöket okosan és mértéktartóan kell használni,³⁵ nemcsak ami a tartalmat illeti, hanem az információk mennyiségét és a kommunikáció módját

³⁴ Amikor örök- vagy ünnepélyes fogadalmas apácák végleges átlépéséről van szó, a CIC 684. k. 3 § előírásait kell követni.

³⁵ Vö. CIC 666. k.: „A tömegtájékoztatási eszközök használatában tartsák meg a szükséges óvatosságot.”

tekintve is. Vegyék figyelembe, hogy mivel belső csendhez szoktak, minden sokkal erősebben hatol be érzékeikbe és érzelmeikbe, megnehezítve az összeszedettséget.

A rádió és a televízió használata megengedhető sajátos vallási jellegű körülmények között.

Az egyéb modern kommunikációs eszközök használata – fax, mobiltelefon, internet – információszerzés vagy munka céljából megengedhető a monostor számára, okos óvatossággal, a közösség javára, a helyi káptalan rendelkezései szerint.

A monasztikus szerzetesnők igyekezzenek nem annyira a hírek sokféleségéből informálódni az egyházzal és a világról, hanem Isten fényében ragadják meg a lényegeset, hogy imáikban hordozzák azt, Krisztus szívével összhangban.

Őrködés a klauzúra felett

21. A megyéspüspök vagy az illetékes előljáró őrködjön a gondjaira bízott monostorokban a klauzúra megőrzése felett, védjék meg azt, lehetőség szerint, segítve ezzel a főnöknőt, akire viszont a közvetlen felügyelet tartozik.

A megyéspüspök vagy az illetékes előljáró rendes körülmények között nem szól bele a klauzúra alóli felmentés megadásába, csak különleges esetekben, a jelen instrukció normái szerint.

A kánoni vizitáció alkalmával a vizitátor ellenőrizze a klauzúra szabályainak betartását és a világtól való elkülönülés lelkületét.

Az egyház – a miatt a nagy tisztelet miatt, mellyel a monasztikus szerzetesnők hivatása iránt viseltetik – bátorítja őket, hogy maradjanak hűségesek a klauzúras élethez, felelősséggel éljék a klauzúra lelkületét és fegyelmét, hogy ezzel előmozdítsák a gyümölcsöző és teljes odafordulást a hármasság Isten szemléléséhez a közösségben.

III. RÉSZ: KITARTÁS A HŰSÉGBEN

A képzés

22. A klauzúras nővérek képzésének célja, hogy felkészítse őket a teljes Istennek szenteltségre Krisztust követve, a kizárólag csak a szemlélődésre irányuló életformában, mely különleges egyházi küldetésüknek a sajátja (vö. VC 65).

A képzésnek a személyiség mélyére kell hatolnia, hogy egységesítse azt a Jézus Krisztushoz való egyre teljesebb hasonulás és az Atyának való teljes önátadás útján. Ennek sajátos módszere tehát magában kell, hogy foglalja és ki kell, hogy fejezze a teljességet (vö. uo.), a szív bölcsességére nevelve.³⁶ Világos, hogy ez a képzés, mivel a személy teljes átalakítására irányul, soha nem szűnik meg.

³⁶ Vö. OT 16, 32. Szent Bonaventura: *A lélek zárándokútja Istenbe*, Előszó 4: Senki „ne higgye, hogy az olvasás elég kenet nélkül, az okoskodás áhítat nélkül, a kutatás csodálkozás nélkül, a figyelem ujjongás nélkül, a szorgalom jámborság nélkül, a tudás szeretet nélkül, a megértés alázat nélkül, az igyekezet isteni kegyelem nélkül, a tükör (a lélek) az Istentől belénk lehet bölcsesség nélkül”. (*Szent Bonaventura misztikus művei*, Szent István Társulat, Budapest, 1991. 33.).

A teljesen szemlélődő életre hivatottak képzésének sajátos követelményeit a *Potissimum institutioni* instrukció foglalja össze (vö. IV, 72–80).

A szemlélődők képzése elsősorban hitre nevelés, ami „a hiteles szemlélődés alapja és kezdete” (PI 74). A hit által tanuljuk meg észrevenni Isten állandó jelenlétét, hogy a szeretet által egyesüljünk titokzatos jelenlétével.

A szemlélődő élet megújítása nagyrészt az egyes apácák és a közösségek nevelésétől függ, hogy megvalósíthassák Isten tervét karizmájuk elsajátítása által.

23. Különösen is fontos emiatt a saját karizmából fakadó képzési program, amelyben jól el kell különíteni az első éveket az ünnepélyes vagy örökfogadalomig és az ezt követőket, melyeknek biztosítaniuk kell a hűséges kitartást az egész élet idejére. A klauzúras közösségeknek legyen megfelelő *ratio formationis*-uk (vö. VC 68; PI 85), mely része a saját jognak, miután alávették azt a Szentszék jóváhagyásának, a helyi káptalan ezt megelőző döntő érvényű szavazása után.

A mai kulturális helyzet a szemlélődő élet intézményeivel szemben a megszentelt élet eme állapota méltóságának és követelményeinek megfelelő felkészültség igényét támasztja. Ezért a monostorok a noviciátusba való felvétel előtt követelják meg jelöltjeiktől azt a személyi, érzelmi, emberi és lelki érettséget, amely alkalmassá teszi őket arra, hogy megértsék a klauzúrában folytatott, teljesen szemlélődő életet, és kitartsanak. A klauzúras élet sajátos kötelezettségeit az egyes jelöltek jól meg kell, hogy ismerjék és el kell, hogy fogadják a képzés első szakaszában, de mindenesetre az örök- vagy ünnepélyes fogadalom előtt.³⁷

A képzés tanbeli alapja Isten ígéje, az egyházatyák hagyományai, a tanítóhivatal dokumentumai, a liturgia, a lelkiség és a teológia tanulmányozása kell, hogy legyen, azzal a céllal, hogy Isten titka ismeretének a keresztény kinyilatkoztatásban található alapjait megismertesse, „miközben a hit fényénél kutatja a Krisztus misztériumában rejlő teljes igazságot”.³⁸

A szemlélődő élet szüntelenül törekedjen Isten misztériuma felé, ezért lényeges, hogy az apácák megkapják a személyes és közösségi nevelés alapjait és módszereit. Ezek legyenek állandóak és ne csak ideiglenes kísérletek.

24. Az általános szabály az, hogy az egész képzési folyamat, a kezdeti és a folyamatos is, a monostoron belül történjen. A külső tevékenységek hiánya és a tagok állandósága miatt fokozatosan és nagyobb részvétellel lehet követni a képzés különböző fokozatait. Saját szerzetházában az apáca lelkileg növekszik és érik, elérkezve a szemlélődés kegyelméhez. A saját monostorban történő képzésnek az is az előnye, hogy segíti az egész közösség összhangját. A monostor ezen felül sajátos légkörével és életritmusával a legjobb hely a képzésre³⁹, mert az eucharisztia mindennapi ke-

³⁷ Vö. II. János Pál: *Beszéd az általános kihallgatáson*, 1995. jan. 4., 8.: „A szemlélődők egy oly magas szintjén állnak a személyes önátadásnak, hogy ehhez különleges hivatás kell, amit az örökfogadalom előtt kell bizonyítani.”

³⁸ DV 24; vö. GS 22: „Az ember misztériuma csak a megtestesült Ige misztériumában világosodik meg igazán. Ádám, az első ember ugyanis az eljövendőnek (Róm 5,14), tudniillik az Úr Krisztusnak előképe volt. Krisztus, az új Ádám, az Atya és az ő szeretete misztériumának kinyilatkoztatásában teljesen feltárja az embert az embernek, és megmutatja magasztos hivatását.”

³⁹ Vö. PI 81; II. János Pál: *Beszéd a klauzúrában élőkhez*, Bologna, 1997. szept. 28., 5.: „Klauzúras közösségeitek – sajátos imaritmussal és a testvéri szeretet gyakorlásával, melyben a magányt betölti az Úr édes jelenléte és a csend, készségessé teszi a lelket az ő belső indításainak hallgatására – az a hely, ahol naponta növekedtek az Atya ígéjének szeretetteljes megismerésében.”

nyere, a liturgia, a *lectio divina*, Mária tisztelete, az aszkézis és a munka, a testvéri szeretet gyakorlása és a magány meg a csend tapasztalata a szemlélődő életre való képés lényeges pillanatai és tényezői.

Minden szerzetházban az előjáró mint a képzés első felelőse (vö. CIC 619., 641., 661. k.) biztosítsa a jelöltek megfelelő kezdő nevelését. Segítse az apácák folyamatos képzését is, megtanítva őket, hogyan táplálkozzanak Isten titkából, aki szüntelenül ajándékozza önmagát a liturgiában és a monostori élet különböző mozzanataiban, bocsássa rendelkezésükre a lelki és tanbeli képzés megfelelő eszközeit, és buzdítsa őket állandó növekedésre, ahogy azt az isteni hívás mindig új ajándékához való hűség is megköveteli.

A képzés minden monostor joga és kötelessége, melyhez külső személyek együttműködését is lehet kérni, különösen is abból az intézményből, mellyel esetleg társultak. Ha szükséges, az előjáró megengedheti, hogy a monostor képzési programjának tananyagát levelező tanfolyamokon végezzék el.

Mikor egy monostor nem képes önmagát ellátni, ugyanannak az intézménynek valamelyik szerzetházában lehet közös képzési szolgálatot szervezni, rendes körülmények között ugyanazon a földrajzi területen. Az érdekelt monostorok határozzák meg ennek a módját, gyakoriságát és időtartamát, tiszteletben tartva a klauzúras szemlélődő hivatás jellegét és saját *ratio formationis*-uk előírásait. A klauzúra normái a képzés miatti távollétre is érvényesek (PI 82).

A képzési programok látogatása sem helyettesítheti a rendszeres és fokozatos képzést a saját közösségben.

Minden monostor saját életének és jövőjének alakítója kell, hogy legyen, ezért szükséges, hogy önálló legyen különösen a képzés területén, mely nem irányulhat csak egyes tagjaira, hanem az egész közösségre ki kell, hogy terjedjen, hogy az a buzgó lelki haladás és növekedés helye lehessen.

A monostor autonómiája

25. Az egyház elismeri minden *sui iuris* monostor jogos autonómiáját a jog, az élet és a kormányzat terén, hogy saját fegyelemnek örvendhessen, és teljesen megőrizhesse a saját örökségét (vö. CIC 586. k. 1. §).

Az autonómia elősegíti az élet állandóságát és minden közösség belső egységét, a legjobb feltételeket biztosítva a szemlélődés gyakorlására.

Ez az autonómia a monostor joga, mely természete szerint *sui iuris*, tehát nem korlátozható vagy csökkenthető külső beavatkozással. De az autonómia nem jelenti az egyházi vezetéstől való függetlenséget, noha jogos, megfelelő és szükséges a teljesen szemlélődő életet élő monostor saját jellegének és önazonosságának megóvására.

A helyi ordinárius feladata az autonómia őrzése és védelme (vö. CIC 586. k. 2. §).

A megyéspüspök az alá rendelt monostorokban (vö. CIC 615. k.) vagy az illetékes előjáró – ha van – az egyház törvényei és a konstitúciók előírásai szerint gyakorolják tisztüket. Ezekben meg kell jelölni, mi tartozik hatáskörükbe, különösen is, ami a választások vezetését, a kánoni vizitációt és a javak kezelését illeti.

Mivel a monostorok autonómok és kölcsönösen függetlenek egymástól, bármilyen, közös jóra irányuló együttműködéshez szükséges szabad csatlakozásuk és a Szentszék engedélye.

Kapcsolatok a férfi intézményekkel

26. Az idők folyamán a Szentlélek szerzetescsaládokat hívott létre az egyházban, melyeknek különböző ágai vannak, eleven kapcsolat fűzi össze őket a közös lelkiségben, de mégis különböznek egymástól, és sokszor más az életmódjuk is.

A női monostoroknak különböző kapcsolatai voltak a megfelelő férfi intézményekkel, ezek különböző formában konkretizálódtak.

A monostorok és a megfelelő férfi intézmény közötti kapcsolat, megőrizve a klauzúra fegyelmét, segítheti a közös lelki növekedést. Ebben a fényben a monostoroknak a férfi intézményekkel való társulása, mindegyik jogi autonómiáját megtartva, a monostorokban az eredeti szerzetescsaládi lelkület megőrzését szolgálja, hogy az egy teljesen szemlélődő dimenzióban testesüljön meg. A férfi intézménnyel társult szerzetesház megtartja saját életformáját és vezetését (vö. CIC 614. k.). Ezért a lelki javakat szolgáló kölcsönös jogok és kötelességek meghatározása biztosítsa a monostor tényleges autonómiáját.

Az új látásmódban, amelyben az egyház ma látja a nő szerepét és jelenlétét, fel kell számolni, amennyiben még létezne, a férfi rendek és a rendi előljárók által gyakorolt bármilyen jogi gyámkodást, ami ténylegesen korlátozhatná a női monostorok autonómiáját.

A férfi előljárók gyakorolják feladatukat az együttműködés és az alázatos szolgálat lelkületével, ne hozzanak létre helytelen függőséget, hogy az apácák szabadon és felelősségteljesen döntsenek arról, ami szerzetesi életüket illeti.

IV. RÉSZ: A TÁRSULÁSOK ÉS FÖDERÁCIÓK

27. A társulások és föderációk a monostorok közti segítségnyújtás és egyeztetés eszközei, hogy azok megfelelően teljesítsék hivatásukat az egyházban. Fő céljuk tehát az, hogy őrizzék és ápolják a szemlélődő élet értékeit a hozzájuk tartozó monostorokban.⁴⁰

Ezeket a szervezeteket különösen ott kell előnyben részesíteni, ahol – nem lévén más hatékony formája a segítségnyújtásnak és egyeztetésnek – a közösségek képtelenek lennének ellátni bizonyos alapvető szükségleteket.

Az ebben a dokumentumban a föderációkra vonatkozó normák a társulásokra is érvényesek, figyelembe véve ezek jogi struktúráját és saját státútumaikat.

A Szentszéknek van fenntartva, hogy létrehozza a női monostorok bármilyen társulását, föderációját vagy konföderációját, hogy jóváhagyja státútumaikat, gyakorolja felettük a szükséges felügyeletet és tekintélyt,⁴¹ monostorokat azokba felvegyen vagy azokból elbocsásson.

Az egyes közösségek döntenek el, hogy csatlakoznak-e vagy nem, és ezt a szabadságukat tiszteletben kell tartani.

28. A föderáció, mivel az egyes monostorok érdekében hozták létre, tiszteletben kell, hogy tartsa azok jogi autonómiáját, nincs felettük kormányzati hatalma, ezért nem dönthet abban, ami a monostorokra vonatkozik, és nem törvényes képviselője a szerzetesrendnek.

⁴⁰ Vö. XII. Pius *Sponsa Christi* apostoli konstitúciója, 1950. nov. 21., VII, 2. §, 2; VC 59.

⁴¹ Vö. XII. Pius *Sponsa Christi* apostoli konstitúciója, 1950. nov. 21., VII, 3. §, 4. §, 6. §.

A föderált monostorok testvéri közösséget alkotnak, klauzúras hivatásuknak megfelelő módon, nem az összejövetelek vagy a közös élmények sokasága által, hanem a kölcsönös támogatás és a kérés esetén tett gyors segítségnyújtás által, az autonómia tiszteletben tartásával.

A föderációk az evangéliumi szolgálat szellemében igyekezzenek megfelelni a közösségek konkrét és valós szükségleteinek, elősegítve, hogy ezek egyedül Isten keresésének, a szabályok megtartásának és a belső egység építésének szentelhessék magukat.

A közös problémák megoldására a föderációk elsősorban a következőkben nyújthatnak segítséget: a monostorok megfelelő megújulása és átszervezése, a kezdeti és folyamatos képzés, valamint a kölcsönös anyagi támogatás (vö. VC 59).

A monostorok és a föderáció együttműködésének módját a monostorok előljáróinak gyűlése ajánlja és határozza meg, amikor a jóváhagyott statútumok alapján meghatározzák azokat a feladatokat, amelyeket a föderációnak el kell látnia a monostorok javára és segítésére.

A Szentszék rendszerint kinevez egy szerzetesi asszisztenst, akire – amennyiben szükségesnek tartja, illetve különleges esetekben – bizonyos jogokat és feladatokat ruházhat rá. Az asszisztens feladata, hogy elősegítse a föderációban a teljesen szemlélődő életnek a saját rend eredeti szellemében történő megőrzését és elmélyítését; hogy a testvéri szolgálat szellemében segítsen a föderáció vezetésében és a fontosabb anyagi kérdésekben, valamint a novíciák és a fogadalmas nővérek alapos képzésében.

A képzés

29. A föderáció által felajánlott képzési segítség a szubszidiaritás elvén alapszik (vö. PI 81, 82). A föderációk dolgozzanak ki egy *ratio formationis*-t, mely tartalmazzon konkrét alkalmazási normákat (vö. PI 85), ez a Szentszék jóváhagyása után lesz egy monostor saját jogának része, miután az adott monostor helyi káptalanja azt jóváhagyta.

Minden monostornak joga van a saját noviciátushoz. A föderáció viszont – kerülve a centralizmust – felállíthat egy noviciátust és más képzési szolgálatokat azoknak a házaknak a számára, amelyek jelentkezők, nevelők vagy egyéb híján nem képesek az önellátásra, és szabadon úgy döntenek, hogy élnek ezzel a lehetőséggel. Ezek a képzési szolgálatok – melyeket a *ratio formationis*-ban meg kell határozni – rendes körülmények között a föderáció egyik monostorában legyenek (vö. PI 82), tiszteletben tartva a szemlélődő élet és a klauzúra alapvető követelményeit.

A föderációk azon legyenek, hogy az egyes közösségek fokozatosan önellátóvá váljanak, különösen a folyamatos képzés területén, mert ehhez nem szakaszos, hanem állandó lelki munka és tanulás szükséges, elősegítve a monostorokban a szemlélődő kultúra és gondolkodásmód fejlődését.

A monostorok megújítása és segítése

30. A föderációk hatékonyan segíthetnek a monostorok újjáépítésében, megújítva a hivatás buzgóságát sajátos lelkeségük lényeges elemeiben és a teljesen szemlélődő élet terén, elősegítve a regula és a konstitúciók gondos megtartását.

Az ugyanabba a föderációba tartozó monostorok kötelesek kölcsönösen segíteni egymásnak, amikor ez valóban szükséges, akár apácák áthelyezésével is, de kerülve az instabilitást.⁴²

Minden esetben az egyes közösségeknek kell dönteniük a kérésről és a válaszról, saját lehetőségeik szerint.

A monostorok, melyek már nem képesek biztosítani a regula szerinti életet, vagy különösen nehéz helyzetben vannak, az elnökhöz és tanácsához fordulhatnak, hogy megfelelő megoldást keressenek.

Ha lenne olyan közösség, amely már nem képes szabadon autonóm és felelős módon cselekedni, az elnök értesítse a megyéspüspökök és a rendi elöljárót – ha van – és vesse alá a helyzetet a Szentszék megítélésének (PC 21; 616. k. 4. §).

BEFEJEZÉS

31. Ez az instrukció meg akarja erősíteni, hogy az egyház nagyra értékeli a klauzúrás szerzetesnők teljesen szemlélődő életét, és buzgón őrökdi annak hitelessége felett, „hogy ebből a világból ne hiányozzék az emberi élet útját megvilágosító isteni szépség egyetlen sugara sem” (VC 109).

A Szentatya, II. János Pál áldó szava erősítsen és támogasson minden klauzúrás szemlélődő nővért: „Ahogy az apostolok, mikor Máriával és az asszonyokkal együtt imádkoztak az emeleti teremben, elteltek Szentlélekkel (vö. ApCsel 1,14), úgy imáitoknak köszönhetően a hívők közössége ma is megtapasztalja az új pünkösdt, hogy hatékonyabban tegyen tanúságot az evangéliumról a harmadik évezred küszöbén. Kedves nővérek, Máriára, a hűséges Szűzre, Isten szent hajlékára bízom közösségeiteket és külön-külön mindegyikötöket. Az Úr édesanyjának közbenjárására minden monostor újból ragyogtassa a világra annak a világosságnak egy sugarát, amely be-töltötte a világot, amikor az Ige testté lett és közöttünk lakozott!”⁴³

A Szentatya a jelen dokumentumot 1999. május 1-én jóváhagyta a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja számára, és felhatalmazást adott annak közzétételére.

Kelt Vatikánvárosban, 1999. május 13-án, az Úr mennybemenetelének főünnepén.

Eduardo Martínez Somalo
bíboros, prefektus

✠ Piergiorgio Silvano Nesti
titkár

⁴² Vö. XII. Pius *Sponsa Christi* apostoli konstitúciója, 1950. nov. 21., VII, 8. §, 3.

⁴³ II. János Pál: *Beszéd a klauzúrában élőkhez*, Loreto, 1995. szept. 10., 4.

A Megszentelt Élet Intézményeinek
és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja

ÚJRAINDELÁS KRISZTUSTÓL

A megszentelt élet megújult elköteleződése a harmadik évezredben

Instrukció

2002. május 19.

A fordítás alapjául szolgált: Congregazione per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica: *Ripartire da Cristo. Un rinnovato impegno della vita consacrata nel terzo millennio, Istruzione*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2002.

Fordította: Tózsér Endre SchP

A fordítást az eredetivel egybevetette: Tózsér Berta

BEVEZETÉS

Krisztus arcának ragyogását szemlélve

1. A megszentelt személyek – akik a megfeszített és dicsőséges Krisztus arcát szemlélik,¹ és tanúságot tesznek az ő szeretetéről a világban – örömmel fogadják II. János Pál pápa sürgető felhívását a harmadik évezred kezdetén: *Duc in altum! Evezz a mélyre!* (Lk 5,4). E szavak az egész egyházban visszhangra leltek, új és nagy reményt ébresztettek, felélesztették az intenzívebb evangéliumi élet utáni vágyat, szélesre tárták a párbeszéd és a küldetés horizontjait.

Jézusnak ez az „evezz a mélyre” felhívása – úgy, mint talán korábban sohasem – válaszként hangzik a gyűlölet és halál áldozatává vált emberiség drámájára. A Szentlélek állandóan tevékeny a történelemben, és az emberi drámák közepette is az események olyan értelmezésére vezethet, amely nyitottá tesz az irgalmasság misztériumára és az emberek közötti békére. A Lélek ugyanis – éppen a nemzetek békétlen és zavaros viszonyain keresztül – sokakban felébreszti a vágyat egy másféle, köztünk azonban már jelenlévő világ után. II. János Pál pápa erről biztosítja a fiatalokat, amikor arra buzdítja őket, hogy legyenek „a hajnal őrszemei”, akik erősek a hitben, és a napkeltét várva virrasztanak.²

Az elmúlt évek drámai eseményei szerte a világon minden bizonnyal új, súlyos kérdésekkel szembesítették a népeket. Ezeket az új kérdéseket – amelyek növelik a korábban meglévők számát – a globalizált társadalom szerinti tájékozódás veti fel, amely valójában kétes értékű, hiszen „nemcsak a technológia és a gazdaság, hanem a bizonytalanság és a félelem, a bűnözés és az erőszak, az igazságtalanság és a háború is globalizálódott”.³

Ebben a helyzetben a Szentlélek állandó megtérésre hívja a megszentelt személyeket, hogy új erőt adjon hivatásuk prófétai dimenziójának. Nekik ugyanis, akik „arra kaptak meghívást, hogy egész létüket Isten országa ügyének szolgálatába állítsák, hogy mindent elhagyjanak, és szorosán kövessék Jézus Krisztus életformáját, igen fontos pedagógiai szerepük van Isten egész népe számára.”⁴

Maga a Szentatya tolmácsolta az egyháznak ezt a várakozását, amikor kongregációnk utolsó plenáris ülésének tagjaihoz üzenetet intézett: „Az egyház – írja – számít ezen fiai és leányai választott seregének állandó odaadására, életszentségre törekvésére és lelkes szolgálatára, amellyel előmozdítják és támogatják az összes keresztények igyekezetét a tökéletesség felé, valamint erősítik készségüket felebarátainknak, különösképpen

¹ Vö. II. János Pál: *Vita consecrata. Megszentelt élet kezdetű színódus utáni apostoli buzdítás* (1996. március 25.), Szent István Társulat, Budapest, 1996, 14. (A továbbiakban: *Vita consecrata*)

² II. János Pál: *Novo millennio ineunte kezdetű apostoli levél* (2001. január 6.), Szent István Társulat, Budapest, 2001, 9.

³ II. János Pál: *Beszéd az Olasz Karitáshoz* (2001. november 24.), in *L'Osservatore Romano*, 2001. november 25.

⁴ II. János Pál: *Üzenet a Megszentelt Élet Intézményei és az Apostoli Élet Társaságai Kongregációjának plenáris üléséhez* (2001. szeptember 21.), in *L'Osservatore Romano*, 2001. szeptember 28.

a leginkább rászorulóknak szolidáris befogadására. Ily módon tesznek tanúságot Krisztus szeretetének életető jelenlétéről az emberek között.”⁵

Krisztus nyomában járva

2. De hogyan ismerhetjük fel a történelem és a jelenkor tükrében a Lélek jeleit és *az Ige magvait*, amelyek ma is, mint mindig jelen vannak az emberi életben és kultúrában?⁶ Hogyan értelmezzük az idők jeleit egy olyan korban, mint a miénk, amelyben olyan sok mindent takar el a homálynak és a titokzatosságnak a fátyla? Ahogyan az Emmausz felé tartó tanítványokhoz, hozzánk is az Úrnak kell csatlakoznia, és nekünk kell adnia az ő Lelkét. Egyedül a köztünk jelenlévő Úr segíthet, hogy teljesen megértsük és megvalósítsuk szavát, egyedül ő tudja megvilágosítani értelmünket és felmelegíteni szívünket.

„Íme, én veletek vagyok minden nap a világ végéig” (Mt 28,20). A feltámadt Úr hűséges maradt ehhez az ígéretéhez. Lelkének köszönhetően az egyház kétezer éves történelme folyamán az Úr állandóan jelen maradt egyházában, utat mutatott neki, elárasztotta kegyelmével, erőt öntött beléje, hogy egyre odaadóbban élje szavait, és betöltse üdvözítő küldetését, mint az emberek Istennel való egységének és az egész emberiség egységének jele.⁷

A megszentelt élet a maga folyamatos fejlődésével és egyre újabb formáinak születésével már önmagában beszédes módon fejezi ki ezt a jelenlétet, amely olyan, mint egyfajta évszázadok során kibontakozó evangélium. Úgy jelenik meg ugyanis, mint „a feltámadt Úr sajátos jelenlétének meghosszabbítása a történelemben”.⁸ A megszentelt személyeknek ebből a bizonyosságból *megújult lendületet* kell kapniuk, útjukon ennek a bizonyosságnak kell erőt adó forrásként szolgálnia.⁹

A mai társadalom Jézus cselekvésének konkrét visszfényét kívánja látni bennük: ahogyan ő szeretett mindenkit mindenféle megkülönböztetés vagy megbélyegzés nélkül. A világ meg akarja tapasztalni, hogy lehetséges elmondani Pál apostollal: „Azt az életet, amelyet most testben élek, Isten Fiának hitében élem, aki szeretett engem, és önmagát adta értem” (Gal 2,20).

Öt évvel a *Vita consecrata* apostoli buzdítás után

3. A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja 2001. szeptember 25-től 28-ig azzal a szándékkal tartotta plenáris ülését, hogy segítsen a Lélek szerinti mérlegelésben, hogy szilárdabbá tegye ezt a sajátos hivatást, és támogassa az evangéliumi tanúságtétel melletti bátor döntéseket.

1994-ben a püspöki szinódus kilencedik rendes közgyűlése – a világiakkal és a pap-sággal foglalkozó szinódusok után – tanulmányozta *a megszentelt élet és annak küldetése az egyházban és a világban* témakört, s ezzel teljessé tette „azon életállapotok sajátos vo-

⁵ Uo.

⁶ Vö. *Ad gentes*, 11.

⁷ Vö. *Lumen gentium*, 1.

⁸ *Vita consecrata*, 19.

⁹ Vö. *Novo millennio ineunte*, 29.

násainak megvizsgálását, amelyek létezését az Úr Jézus akarta az egyházban”.¹⁰ II. János Pál pápa összefoglalva a szinódus megfontolásait és reményeit, megajándékozta az egész egyházat a *Vita consecrata* kezdetű szinódus utáni apostoli buzdításával.

Öt évvel az után, hogy közzé tették az egyházi tanítóhivatalnak ezt az alapvető dokumentumát, *plenáris ülésén* kongregációnk azt vizsgálta meg, hogy mennyire volt gyümölcsöző a fogadtatása, hogyan alkalmazták az egyes közösségek, a szerzetesintézmények és a helyi egyházak.

A *Vita consecrata* apostoli buzdítás világosan és mélyrehatóan mutatta be a *megszentelt élet krisztológiai és egyházi dimenzióját a szentháromságtan összefüggésében*, és ezzel új megvilágításba helyezte a Krisztus-követés, a megszenteltség, a közösségben megélt testvéri élet és a küldetés teológiáját. Elősegítette, hogy új gondolkodásmód alakuljon ki a megszentelt élet küldetéséről, amelyet Isten népe körében betölt. Segítette magukat a megszentelt személyeket is, hogy mélyebben tudatára ébredjenek hivatásuk kegyelmének.

Folytatnunk kell ennek a programadó dokumentumnak az egyre alaposabb megismerését és alkalmazását. Ez az írás marad a legjelentősebb és legszükségesebb vonatkozási pont a megszentelt élet intézményei és az apostoli élet társaságai számára, ez vezeti őket a hűség és megújulás útján, ugyanakkor azonban lehetővé teszi azt is, hogy a *megszentelt élet és az evangéliumi élet új formái* felé hiteles perspektívák nyíljanak.

Újraindulás reménységben

4. A 2000. év nagy jubileuma mély nyomot hagyott az egyház életén, és erőteljesen hatott a megszentelt élet minden formájára az egész világon. 2000. február 2-án – megfelelő előkészület után – az összes helyi egyházakban a megszentelt élet jubileumát ünnepelték.

A jubileumi év végén azzal a szándékkal, hogy együtt lépjük át az új évezred küszöbét, a Szentatya összefoglalta a jubileumi ünnepek gyümölcsét a *Novo millennio ineunte* kezdetű apostoli levelében. Ennek szövegében rendkívüli, de mégsem meglepő folyamatosságot fedezhetünk fel, mert olyan alapvető témákat találunk benne, amelyeket valamiképpen már a *Vita consecrata* buzdítás is tartalmazott: Krisztus, minden keresztény ember életének középpontja;¹¹ az életszentség lelkipásztori gyakorlata és pedagógiája, annak erőfeszítést igénylő jellege, az életszentség mint a mindennapi keresztény élet *magas mércéje*;¹² széleskörű igény a lelkiségre és az imádságra, amelyet elsősorban a szemlélődésben és Isten igéjének hallgatásában valósítunk meg;¹³ a szentségi élet pótolhatatlan szerepe;¹⁴ a kommunió lelkisége;¹⁵ és a Szeretetről való tanúságtétel, amely a szenvedők, a gyűlölettől sebzett és a gyűlölet rabságában vergődő világ iránti

¹⁰ *Vita consecrata*, 4.

¹¹ Vö. *Novo millennio ineunte*, 29.

¹² Vö. *Novo millennio ineunte*, 30–31.

¹³ Vö. *Novo millennio ineunte*, 32–34, 35–39.

¹⁴ Vö. *Novo millennio ineunte*, 35–37.

¹⁵ Vö. *Novo millennio ineunte*, 43–44.

*új, leleményes szeretetben, valamint az ökumenikus és a vallásközi párbeszédben fejeződik ki.*¹⁶

A plenáris ülés atyái azokból a témákból indultak ki, amelyeket az apostoli buzdítás már megfogalmazott, illetve amelyekre a jubileum tapasztalata világított rá, látva az életszentség melletti megújult elkötelezettség igényét. Összegyűjtötték azokat a kérdéseket és vágyakat, amelyek a megszentelt személyeket jellemzik a világ különböző részein, és megtárgyalták ezeknek a legfontosabb szempontjait. A plenáris ülés tagjainak nem az volt a szándéka, hogy újabb doktrinális dokumentumot készítsenek, hanem inkább segíteni akarták a megszentelt életet, hogy megnyíljon a szentatya nagy lelkipásztori iránymutatásai előtt, amelyeket pápai tekintélyével, az egyház egységének és egyetemes küldetésének karizmatikus szolgálatával adott. Olyan ajándék ez, amelyet Krisztusnak az evangéliumi tanácsok szerinti hűséges követésével, a testvéri közösségben nap mint nap megélt szeretet erejével és nagylelkű apostoli lelkiséggel kell viszonzni és életre váltani.

A püspöki szinódus földrészek szerinti rendkívüli közgyűlései, amelyeket a jubileum előkészítése során tartottak, már foglalkoztak azzal, hogy a megszentelt élet vágyai és kihívásai milyen konkrét egyházi és kulturális közegben jelentkeznek. A plenáris ülés tagjai ezért nem szándékoztak új helyzetelemzést adni. Inkább egyszerűen – szemlélve a megszentelt élet jelen állapotát és figyelve a szentatya iránymutatásaira – arra akarják meghívni a megszentelt férfiakat és nőket, hogy a maguk környezetében és kultúrájában *elsősorban a lelkiséget állítsák figyelmük középpontjába*. A plenáris ülésnek az alábbiakban található megfontolásait négy részre osztottuk. A plenáris ülés miután felismerte annak a tapasztalatnak a gazdagságát, amelyre a megszentelt élet az egyházban manapság szert tesz, ki akarta fejezni háláját és őszinte megbecsülését *az iránt, ami a megszentelt élet és amit az tesz (1. rész)*. Nem kerülte meg azokat a nehézségeket, próbatételeket és kihívásokat, amelyekkel a megszentelt férfiaknak és nőknek szembe kell nézniük, hanem olyan *új lehetőségeknek* tartja azokat, amelyek segíthetik a megszentelt élet értelmének és minőségének mélyebb felfedezését *(2. rész)*. A legfontosabb felhívás *a lelkiélet iránti megújított elköteleződésre* vonatkozik: Krisztustól kell újraindulni az evangélium követésében, és különösképpen *a kommunió lelkiségét* kell megélni *(3. rész)*. A plenáris ülés végül *el akarta kísérni a megszentelt személyeket a világ útjain*, amelyeken maga Krisztus is járt, és most is jelen van, ahol az egyház hirdeti a világ üdvözítőjét, és ahol a szentháromságos szeretet kopogtatása kitágítja a kommuniót a megújuló küldetés révén *(4. rész)*.

¹⁶ Vö. *Novo millennio ineunte*, 49, 57.

Első rész

MEGSZENTELT ÉLET: KRISZTUS SZERETETÉNEK JELENLÉTE AZ EMBEREK KÖZÖTT

5. A plenáris ülés tagjai, miután végigtekintettek a megszentelt férfiak és nők jelenlétén és számtalan elkötelezettségén az egyházi és társadalmi élet minden területén, kifejezték irántuk érzett őszinte megbecsülésüket, elismerésüket és szolidaritásukat. Az egész egyház érzése ez, amelyet a pápa az Atyához, minden jó adomány forrásához fordulva így fejez ki: „Köszönjük neked a megszentelt élet ajándékát, mely a hitben téged keres, egyetemes küldetésén keresztül pedig mindenkit arra hív, hogy a feléd vezető úton járjon.”¹⁷ „Színe-változott” létezése által a megszentelt élet részesedik a Szentháromság életéből, és tanúságot tesz a Szentháromság megmentő szeretetéről.¹⁸

A megszentelt személyek: a monasztikus szerzetesek és szerzetesnők, a szemlélődő férfiak és nők, az apostoli munkát végző szerzetesek és szerzetesnők, a világi intézmények és az apostoli élet társaságainak tagjai, a remeték és a megszentelt szüzek valóban megérdemlik az egyházi közösség háláját. Életük Krisztus iránti szeretetükről tesz tanúságot, hiszen úgy követik Krisztust, ahogyan az evangélium tanácsolja, és szíves örömet vállalják ugyanazt az életstílust, amelyet az Úr választott magának.¹⁹ Ez a dicséretre méltó hűség, bár nem keres más jóváhagyást, csak az Úrét, *élő emlékezés Jézus élet- és cselekvésmódjára, arra, ahogyan a megtestesült Ige az Atya és a testvérek színe előtt élt.*²⁰

Időben élve

6. A megszentelt élet éppen a mindennapok egyszerű megélése révén fokozatosan megérelődik arra, hogy a világgal és az abban uralkodó kultúrával szemben alternatív életforma hirdetőjévé váljon. Életstílusával és az Abszolútum keresésével mintegy lelki gyógymodot ajánl korunk bajaira. Ezért az egyház szívében áldást jelent, és okot a reményre az emberi élettel és magának az egyháznak az életével kapcsolatban.²¹

A megszentelt személyek azon új nemzedékeinek aktív jelenlétén túl, akik elevenné teszik Krisztus jelenlétét a világban és felragyogtatják az egyházi karizmákat, igen jelentős azoknak a megszentelt férfiaknak és nőknek a rejtett, mégis termékeny jelenléte, akik ismerik az öregséget, a magányt, a betegséget és a szenvedést. Az általuk végzett szolgálathoz és bölcsességükhöz, amelyet meg tudnak osztani másokkal, most hozzákapszólják azt az értékes segítséget, hogy szenvedésükben egyesülnek a türelmes és megdicsőült Krisztussal, az ő testének, az egyháznak a javára (vö. Kol 1,24).

7. Az elmúlt években a megszentelt élet az elmélyülés, a megtisztulás, a kommunió és a küldetés útjait járta. A közösségi életben mélyebbé váltak a személyes kapcsolatok, ezzel együtt megerősödtek az interkulturális kapcsolatok, amelyeket a megszentelt

¹⁷ *Vita consecrata*, 111.

¹⁸ Vö. *Vita consecrata*, 16.

¹⁹ Vö. *Lumen gentium*, 44.

²⁰ *Vita consecrata*, 22.

²¹ Vö. *Vita consecrata*, 87.

személyek áldásosnak, élénkítő hatásúnak ismertek el intézményeik számára. Értékelik azt a dicséretes erőfeszítést, hogy a tekintély gyakorlására és az engedelmesség megélésére egyre inkább az evangélium által inspirált formát találjanak, olyat, amely megerősít, megvilágosít, összefog, integrál és kiengesztel. A szentatya iránymutatásait követve növekszik a püspökök kívánságai iránti érzékenység, és nő az együttműködés a szerzetesintézmények között a képzés és az apostoli munka területén.

A megszentelt élet kapcsolatai az egész keresztény közösséggel egyre inkább úgy alakulnak, *mint adományok cseréje*: az egyházi hivatások kölcsönösen feltételezik és kiegészítik egymást.²² Végeredményben a helyi egyházban lehet elkészíteni olyan konkrét lelkipásztori terveket, amelyek lehetővé teszik, hogy Krisztus hirdetése elérje az embereket, alakítsa a közösségeket, és az evangéliumi értékekről való tanúságtétel révén erős hatást gyakoroljon a társadalomra és a kultúrára.²³

Az emberek szívesen fordulnak az egyszerű formális kapcsolatoktól olyan testvéri együttlét felé, amelyet úgy élnek meg, hogy egymást kölcsönösen gazdagítják saját karizmájukkal. Olyan törekvés ez, amely Isten egész népét segítheti, mivel a kommunió lelkiisége a bizalom és a nyitottság érzésével olyan lelket ad az intézményes valóságnak, amely teljes mértékben megfelel minden megkeresztelt ember méltóságának és felelősségének.²⁴

Isten egész népének szentségéért

8. A meghívás, hogy valaki különleges megszenteltséggel kövesse Krisztust, a Szentháromság ajándéka a választottak egész népének. A közös szentségi eredetet a keresztségben látják, és így a megszentelt férfiak és nők ugyanabban az életszentségre és apostoli szolgálatra szóló hivatásban részesülnek, mint a többi hívő. Azáltal, hogy jelei ennek az életszentségre szóló egyetemes hivatásnak, kinyilvánítják a megszentelt élet sajátos küldetését.²⁵

A megszentelt személyek meghívást kaptak az egyház javára egy „új és különleges megszenteltségre”,²⁶ amely arra készíti őket, hogy szenvedélyes szeretettel éljék Krisztusnak, Szűz Máriának és az apostoloknak az életformáját.²⁷ Mostani világunkban égetően szükség van olyan prófétai tanúságtételre, amelynek alapja „Isten és a jövőbeni javak elsődlegességének állítása, ez pedig a tiszta, szegény és engedelmes Krisztus követése és utánzása által válik felismerhetővé, aki teljesen az Atya megdicsőítésére és testvéreinek, nővéreinek szeretésére szentelte magát”.²⁸

A megszentelt személyektől meggyőző felhívás érkezik az egész egyházhoz, hogy elsőbbséget adjunk a kegyelemnek és válaszoljunk rá odaadó lelki elköteleződéssel.²⁹ A

²² Vö. *Lumen gentium*, 13; II. János Pál: *Christifideles laici kezdetű szinódus utáni apostoli buzdítás* (1988. december 30.), Szent István Társulat, Budapest, 1990, 20; *Vita consecrata*, 31.

²³ Vö. *Novo millennio ineunte*, 29.

²⁴ Vö. *Novo millennio ineunte*, 45.

²⁵ Vö. *Vita consecrata*, 32.

²⁶ *Vita consecrata*, 31.

²⁷ Vö. *Vita consecrata*, 28, 94.

²⁸ *Vita consecrata*, 85.

²⁹ Vö. *Novo millennio ineunte*, 38.

széles körben terjedő elvilágiasodás ellenére a hívők között a lelkeség iránti mély igény-nyel találkozunk, amely sok esetben az imádság iránti új szomjúságban fejeződik ki.³⁰ Az élet eseményei, a maguk hétköznapiasága ellenére is, olyan kérdések elé állítanak bennünket, amelyeket a megtérés fényében tudunk csak megválaszolni. A megszentelt személyek önátadása az élet evangéliumi jellegének szolgálatára hozzájárul ahhoz, hogy *a keresztény nép körében a lelkiéletet sokféle módon elevenen tartsák*. A szerzetesközösségek egyre inkább törekednek arra, hogy az ige hallgatásának és megosztásának, a liturgikus ünneplésnek, az imádság megtanulásának, a lelki kísérésnek és vezetésnek a helyeivé váljanak. A másoknak nyújtott segítség pedig kölcsönösen előnyére válik mindkét félnek, anélkül, hogy igényt támasztanának rá.³¹

Küldetésben Isten országáért

9. Jézust utánozva azok, akiket Isten arra hív, hogy Krisztust kövessék, azért szenteltettek meg és arra küldettek a világban, hogy folytassák az ő küldetését. Sőt mi több a Szentlélek vezetésével a megszentelt élet maga válik küldetéssé. A megszentelt személyek minél inkább engedik, hogy hasonlóvá váljanak Krisztushoz, annál jobban teszik őt jelenvalóvá és tevékenyé a történelemben az emberek üdvösségéért.³² Ha nyitottak a világ szükségleteire, és Isten szemszögéből nézik a dolgokat, akkor a feltámadás ígértét hordozó jövő felé törekszenek, és készségesek Jézus példáját követni, aki azért jött közénk, hogy életet, bőséges életet adjon (vö. Jn 10,10).

Az Isten országának épüléséért és a felebarátok üdvösségéért való buzgalom eképpen a legjobb bizonyítéka a megszentelt személyek hiteles önátadásának. Ez a magyarázata annak, hogy miért vezet minden megújulási kísérlet új lendülethez az evangelizáló küldetésben.³³ A folyamatos képzés segítségével megtanulják, milyen döntéseket hozzanak, hiszen ennek során olyan intenzív lelki tapasztalatokra tesznek szert, amelyek bátor döntésekre készítetik őket.

A plenáris ülés tagjainak hozzászólásaiból és a beterjesztett beszámolókból az tükröződött, mekkora csodálatot váltott ki a megszentelt férfiak és nők sokszínű missziós tevékenysége. Különösképpen annak az apostoli munkának az értékességével vetettek számot, amelyet a megszentelt nők „női zsenialitásból” táplálkozó nagylelkűséggel és gazdagsággal végeznek. *Ez megérdemli a legnagyobb elismerést mindenki részéről, a püspökök és a hívők részéről egyaránt*. Ennek az elkezdett útnak a tapasztalatát azonban el kell mélyíteni, és ki kell terjeszteni. „Ezért sürgősen meg kell tenni néhány konkrét lépést, kezdve azzal, hogy a nőknek a különböző területeken és minden szinten *teret kell nyitni az együttműködésre, a döntések előkészítésének folyamán is*.”³⁴

Külön köszönet illeti azokat, akik a „frontvonalon” vannak. A misszióra való készség megerősödött, hiszen tanúi lehetünk a bátor közeledésnek olyan népek felé, amelyek az evangélium első meghirdetését várják. Éppen ezekben az években, amikor a szerzetes-intézmények tagjainak létszáma megcsappant, több új alapítás jött létre, mint korábban.

³⁰ Vö. *Novo millennio ineunte*, 33.

³¹ Vö. *Vita consecrata*, 103.

³² *Vita consecrata*, 72.

³³ Vö. *Novo millennio ineunte*, 2.

³⁴ *Vita consecrata*, 58.

Miközben keresik, hogy a történelem jelzései között az emberiség várakozásaira milyen választ adjanak, az evangéliumi vállalkozó szellem és merészség szorult helyzetbe vittek a megszentelt férfiakat és nőket, egészen életük kockáztatásáig és tényleges feláldozásáig.³⁵

A megszentelt személyek közül sokan az evangéliumi irgalmasság cselekedeteit gyakorolják, amikor megújult, gondoskodó szeretettel foglalkoznak a gyógyítandó betegekről, a különféle ínségben szenvedőkről, valamint a szegénység régi és új formái között gyötrődő emberekről. Más szolgálatok is, mint például a nevelésé, a megszentelt személyektől elengedhetetlen segítséget kapnak, amely hozzájárul a hit érettebbé válásához a hitoktatás révén, vagy valódi intellektuális apostoli munkát jelent. Olyanok is vannak, akik áldozatosan és egyre szorosabb együttműködéssel támogatják az egyház hangját a tömegtájékoztató eszközökben, amelyek elősegítik a társadalmi átalakulást.³⁶ Meggyőződéses és erős döntés vezetett sokakat arra, hogy növeljék azoknak a szerzeteseknek és szerzetesnőknek a számát, akik a társadalomból kirekesztettek között élnek. A mozgásban lévő világban, amikor oly sokan emigrációra kényszerülnek, Krisztus szeretete arra indítja ezeket az evangéliumi férfiakat és nőket, hogy a „frontvonalba” álljanak, és a legutolsók felebarátaivá váljanak.

Az a kiváltképpen lelki segítség is jelentékeny, amellyel a monasztikus szerzetesnők hozzájárulnak az evangelizációhoz. Segítségük „az apostoli kezdeményezések lelke és kovásza, átengedve az evangelizációban való tevékeny részvételt azoknak, akiknek arra szól a hivatásuk”.³⁷ „Életük az apostoli termékenység és áldásosság titokzatos forrásává válik a keresztény közösség és az egész világ számára.”³⁸

Meg kell emlékeznünk végül arról, hogy az elmúlt években a megszentelt élet élők között jelentősen tovább nőtt azoknak a száma, akik *hitükről és szeretetükről vérükkel is tanúságot tettek*. A nehéz helyzetek számos megszentelt személytől kívánták meg, hogy igazi hűségben Isten országához szeretetük legnagyobb bizonyágtételét adják. Mint akik Krisztusnak és Isten országa szolgálatának szentelték magukat, tanúságot tettek a keresztet is vállaló Krisztus-követés hűségéről. Különbözők a körülmények, eltérőek a helyzetek, a vértanúság indítókai azonban mindig egy és ugyanaz: az Úr és az ő evangéliuma iránti hűség, „mivel nem a kín, hanem az indítók tesz vértanúvá”.³⁹

A Lélektől tanulnak

10. Olyan korban élünk, amelybe a Lélek betör, és új lehetőségeket tár elénk. Az úton lévő és sohasem célba ért megszentelt élet különböző formáinak karizmatikus dimenziója a Paraklétozzsal együttműködve előkészíti az egyházban az Eljövendő jövetelet, azét, aki az úton lévő emberiségnek már most a jövője. Máriához, az első megszentelt nőhöz hasonlóan – aki a Szentlélek erejéből és teljes önátadása által szülte meg

³⁵ Vö. *Evangelii nuntiandi*, 69; vö. *Novo millennio ineunte*, 7.

³⁶ Vö. *Vita consecrata*, 99.

³⁷ A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *Verbi Sponsa – A szemléltető élet és a monasztikus szerzetesnők klauzúrája – Instrukció* (1999. május 13.), Szent István Társulat, Budapest, 2003, 7.

³⁸ *Uo.*; vö. *Perfectae caritatis*, 7; vö. *Vita consecrata*, 8, 59.

³⁹ Szent Ágoston: *Sermo* 331, 2., in PL 38, 1460.

Krisztust, hogy ő szerető életáldozatával megmentse az emberiséget – a megszentelt személyek, kitartva a teremtő Lélek iránti nyitottságban és az alázatos tanulékony-ságban, ma arra hivatottak, hogy a szeretetet mindenek fölé helyezték, és „minden emberi lény iránti tevékeny és konkrét szeretettel éljék elkötelezettségüket”.⁴⁰ Minthogy különlegesen életszerű és dinamikus kapcsolat áll fenn a Szentlélek és a megszentelt élet között, a megszentelt személyeknek állhatatosaknak kell maradniuk a teremtő Lélek iránti tanulékony-ságban. Ő az Atya akarata szerint munkálkodik annak a kegyelemnek a dicséretére, amelyet a szeretett Fiúban kaptak. Maga a Lélek sugározza a misztérium gyógyását egész életükre, amelyet az Isten országának szolgálatára, valamint a szükségét szenvedő és elhagyatott sokaság megsegítésére szánnak. A megszentelt élet jövője is a Lélek dinamizmusára van bízva, aki az egyházi karizmák szerzője és ajándékozója. Ezeket pedig azért adja, hogy Jézus Krisztus evangéliumának teljes megismerését és megvalósítását szolgálják.

Második rész

BÁTOR SZEMBENÉZÉS

A MEGPRÓBÁLTATÁSOKKAL ÉS A KIHÍVÁSOKKAL

11. Ha az egyház és a világ helyzetét tárgyilagosan nézzük, észre kell vennünk *a megszentelt élettel kapcsolatos nehézségeket*. Mindannyian tisztában vagyunk azzal, milyen megpróbáltatásoknak és tisztulási folyamatoknak van kitéve napjainkban a megszentelt élet. Isten ajándékának értékes kincsét törekeny cserépedényben őrizzük (vö. 2Kor 4,7), és a gonoszság misztériuma azokat is támadja, akik egész életüket Istennek szentelik. Amikor figyelmünket most azokra a szenvedésekre és kihívásokra fordítjuk, amelyek ma a megszentelt életet megnehezítik, nem azért tesszük, hogy kritizáljunk vagy ítélkezzünk, hanem hogy ismét kimutassuk teljes szolidaritásunkat és szeretető közelségünket a megszentelt személyekkel, hiszen nem csak az örömeikben, hanem a fájdalmaikban is osztozni szeretnénk. Amikor bizonyos nehézségeket sorra veszünk, megpróbáljuk ezt úgy tenni, mint akik tudják, hogy az egyház történelmét Isten irányítja, és minden a javukra szolgál azoknak, akik szeretik őt (vö. Róm 8,28). A hitnek ebből a szemzőgéből még a fogyatékos-ság is új kezdet elindítója lehet, ha felismerjük benne a megfeszített és elhagyatott Krisztus arcát, aki magára vette emberi korlátainkat egészen odáig, hogy „vétkeinket testében felvitte a keresztfára” (1Pét 2,24).⁴¹ Isten kegyelme ugyanis a gyöngeségben nyilvánul meg teljesen (vö. 2Kor 12,9).

A megszentelt élet értelmének és minőségének újrafelfedezése

12. A nehézségeknek, amelyekkel a megszentelt személyeknek ma szembe kell nézniük, sokféle arca van, különösen, ha figyelembe vesszük a különböző kulturális közegeket, amelyekben élnek.

⁴⁰ *Novo millennio ineunte*, 49.

⁴¹ Vö. *Novo millennio ineunte*, 25–26.

A világ egyes részein szemmel láthatóan sok szerzetesintézménynek csökkent a létszáma, tagjaik pedig megöregedtek. Ez felveti a kérdést: Vajon a megszentelt élet látható tanúságtétel-e még, amely képes vonzani a fiatalokat? Ha a harmadik évezredben a világiak, a társulások és az egyházi mozgalmak játsszák a főszerepet, mint ahogyan bizonyos helyeken látjuk, feltehetjük a kérdést: Mi lesz a helye a megszentelt élet hagyományos formáinak? II. János Pál pápa arra figyelmeztet bennünket, hogy a megszentelt életre ígéretes jövő vár, amelyet azonban az összes hívőkkel együtt kell építeni.⁴²

Viszont nem tagadhatjuk, hogy az emberek olykor nem vették figyelembe kellőképpen a megszentelt életet, sőt valamelyest bizalmatlanok is voltak vele szemben. Látva azt a növekvő vallási krízist, amely társadalmunk oly nagy részében terjed, a megszentelt személyeknek, különösen napjainkban, kötelességük, hogy jelenlétük új formáit keressék a társadalomban, és számos kérdést feltegyenek identitásukról és jövőjük értelméről.

Az életerős buzgóság mellett, amely képes a tanúságtételre és a vértanúságot vállaló odaadásra, a megszentelt életet is veszélyezteti a közepszerűség a lelki életben, a fokozatos elkényelmesedés a polgári világban és a fogyasztói gondolkodásmód. A megszentelt személyek által fenntartott intézmények bonyolult működtetése, amelyet az új társadalmi kívánalmak és az államok törvényei nyilvánvalóan megkövetelnek, elhomályosíthatja az eredeti evangéliumi gyökereket, és gyengítheti a spirituális mozgatórugókat. Az egyéni terveknek a közösségi tervek elé helyezése igencsak alááshatja a testvéri élet kommunióját.

Ezek valódi nehézségek, de nem szabad általánosítanunk őket. Nemcsak a megszentelt személyek élnek az elvilágiasodás és a hiteles hitélet, az emberi törekenység és a kegyelem feszültségében, hanem az egyház minden tagja megtapasztalja ezt.

13. A megszentelt élet mai nehézségei és a nyomasztó kérdések új *kairoszba*, új kegyelmi időszakba vezethetnek. Bennük a Szentlélek valódi felhívása rejtőzik: Fedezzük fel újra ennek az életformának a szépségeit és lehetőségeit!

Az, hogy a megszentelt személyek például kénytelenek együtt élni egy olyan társadalommal, amelyben gyakran a halál kultúrája uralkodik, azt a kihívást hordozza, hogy erőteljesebben legyenek az élet tanúságtévői, hordozói és szolgálói. A tisztaság, a szegénység és az engedelmség evangéliumi tanácsa, amelyeket Krisztus, Isten Fia a maga emberi természetének teljességében megélt, s amelyeket a megszentelt személyek iránta való szeretetben átölelnek, az elembertelenedéssel szemben a személy teljes kibontakozása útjának, valamint a lélek, az élet és kultúra fertőzöttsége hatékony ellenszerének bizonyulnak; hirdetik Isten fiainak szabadságát és az evangéliumi boldogságok szerint élt élet örömét.

Úgy tűnhet, hogy az egyház bizonyos köreiben egyesek kevéssé becsülik a megszentelt életet, ez azonban meghívásnak tekinthető a felszabadító megtisztulásra. A megszentelt élet nem keresi az emberi dicséretet és megbecsülést; jutalma az az öröm, hogy folyamatosan és ténylegesen munkálkodhat Isten országának szolgálatában, hogy az élet csírája lehet, amely a rejtekben növekszik, és nem vár más fizetséget, mint amit végül az Úr fog adni (vö. Mt 6,6). Identitását az Úr hívásában, az ő követésében, az önzetlen szeretetben és szolgálatban találja meg, amelyek képesek betölteni egy életet, képesek az élet teljes értelmét megadni.

⁴² Vö. *Vita consecrata*, 110.

Ha egyes helyeken a megszentelt személyek *kisded nyájja* lettek létszámuk csökkenése miatt, akkor ez a gondviselés jelének tekinthető, amely arra szólít, hogy újra fedezzék fel saját lényegi feladatukat: élesztőnek, kovásznak, jelnek és próféciónak kell lenniük. Minél nagyobb a tészta, annál jobb minőségűnek kell lennie az evangéliumi kovásznak, és annál kiválóbbnak kell lennie a megszentelt személyek tanúságtevő életének és karizmatikus szolgálatának.

A keresztények egyre inkább tudatára ébrednek az életszentségre szóló hivatás egyetemességének,⁴³ ami egyáltalán nem jelenti azt, hogy feleslegesnek tartanák, ha valaki egy olyan életállapot mellett kötelezi el magát, amely különösen alkalmas az evangéliumi tökéletesség elérésére. Ez szintén öröme adhat okot a megszentelt személyeknek. Ma közelebb állnak Isten népének többi tagjához, akikkel a Krisztus-követés közös útját járják, hitelesebb kommunióban, versengésben és kölcsönösségben, az egyházi kommunióra jellemzően segítik egymást, anélkül, hogy felsőbbrendűek vagy alacsonyabb rendűek lennének. Ez ugyanakkor figyelmeztetés arra, hogy megértsék a megszentelt élet jelértékét az egyház összes tagjainak életszentsége számára.

Bár igaz, hogy minden keresztény meghívást kapott „az életszentségre és a tökéletességre saját életállapotának megfelelően”,⁴⁴ a megszentelt személyeknek „új és különleges megszenteltségük”⁴⁵ révén az a küldetésük, hogy felragyogtassák Krisztus életformáját az evangéliumi tanácsokról való tanúságtétel által, és ezáltal segítsék Krisztus egész testének hűségét. Ez nem nehézség, hanem sokkal inkább ösztönzés a megszentelt élet eredetiségére és karizmáinak sajátos segítségnyújtására, amelyek együttesen a megosztott lelkiség és küldetés karizmái az egyház szentségének előmozdítására.

Végeredményben ezek a kihívások erőteljes felszólítássá válhatnak a megszentelt élet mélyebb megvalósítására, hiszen a megszentelt élet tanúságtételére oly nagy szükség van, mint talán korábban soha. Érdemes visszaemlékezni arra, hogy a szent rendalapítók miként tudtak válaszolni koruk kihívásaira és nehézségeire a maguk nagyszerű karizmatikus kreativitásával.

Az előjárók feladatai

14. A megszentelt élet értelmének és minőségének újrafelfedezésében alapvető feladata van az előjáróknak, akikre a tekintély szolgálatát bízta, amely kényes és olykor vitatott feladat. Ez a feladat állandó jelenlétet kíván az előjárótól, akinek képesnek kell lennie arra, hogy buzdítson és javaslatokat tegyen, emlékeztessen a megszentelt élet létértelmére, és segítse a rábízottakat, hogy állandóan megújuló hűséggel válaszoljanak a Szentlélek indítására. Egyetlen előjáró sem mondhat le buzdító, a testvéreket segítő, javaslattevő, meghallgató és párbeszédet kezdeményező küldetéséről. Az egész közösség csak így találhatja meg újra egységét az igazi testvéri életben és az apostoli szolgálatban. Ma is nagyon időszerűek azok az irányelvek, amelyeket a kongregációnk által kidolgozott *Testvéri élet közösségben* című dokumentum tartalmaz. Ez, amikor a tekintély gyakorlásának szempontjairól beszél, amelyeket ma komolyan figyelembe kell venni, megemlíti a lelki tekintélygyakorlás feladatát, az egységet ápoló tekintély gyakorlását,

⁴³ Vö. *Lumen gentium*, 5. fejezet.

⁴⁴ *Lumen gentium*, 42.

⁴⁵ *Vita consecrata*, 31; vö. *Novo millennio ineunte*, 46.

valamint azon tekintélyét, amely képes a végső döntések meghozatalára, és biztosítja azok megvalósítását.⁴⁶

Minden tagtól meg kell kívánni a meggyőződéses és személyes részvételt saját közösségének életében és küldetésében. Még akkor is, ha végső soron – és a saját jognak megfelelően – a tekintélyt gyakorlónak a feladata a döntéshozatal, a közösség mindennapi testvéri élete megkívánja, hogy mindenki részt vegyen a párbeszédben és a Lélek segítségével történő mérlegelés folyamatában. Mindenki egyenként és az egész közösség ekképpen összehasonlíthatja saját életét Isten róla alkotott tervével, hogy közösen valósítsák meg Isten akaratát.⁴⁷ A közös felelősséget és részvételt különböző szinteken különféle tanácsadó testületekben is megélik, ezekben pedig elsősorban teljes egyetértésnek kell uralkodnia, hiszen ez biztosítja az Úr állandó jelenlétét, aki megvilágosítja és vezeti a közösséget. A szentatya nem habozott emlékeztetni a monasztikus hagyomány *ósi bölcsességére* a kommunió lelkiességének helyes konkrét gyakorlására vonatkozóan, amely előmozdítja és biztosítja minden tag tényleges részvételét.⁴⁸

Mindebben a komoly folyamatos képzés adhat segítséget – amely a megszentelt élet intézményeiben és az apostoli élet társaságaiban folyó képzés kérdésének gyökeres újragondolására épül –, hogy a hiteles megújulás útján járjanak, ez ugyanis „elsősorban tagjaik képzésén múlik”.⁴⁹

A folyamatos képzés

15. A kor, amelyben élünk, megkívánja, hogy alaposan átgondoljuk a megszentelt személyek képzését, amely nem korlátozódhat az életnek csak egyetlen szakaszára. Nemcsak azért, hogy egyre jobban képesek legyenek elfoglalni helyüket az olykor viharosan változó valóságban, hanem elsődlegesen azért, mert természete szerint maga a megszentelt élet kíván állandó készenlétet azoktól, akik erre az életre hivatottak. Ha ugyanis lényegénél fogva a megszentelt élet „Krisztus érzelmeinek fokozatos elsajátítása”,⁵⁰ magától értődőnek tűnik, hogy ez a folyamat az egész emberi élet során tart, és igénybe veszi az egész személyt, annak teljes szívét, értelmét és minden erejét (vö. Mt 22,37), hogy hasonlónak tegye a Fiúhoz, aki az emberiségért átadja magát az Atyának. Ekképpen a képzés már nem pusztán a fogadalmakra felkészítő *tanulási* időszak, hanem a megszentelt élet felfogásának *teológiai* jellegét jelenti, azaz soha véget nem érő képzésről van szó, amely „részesedés az Atya munkálkodásában, aki a Lélek által alakítja ki [...] a szívben a Fiú érzelmeit”.⁵¹

Fontos tehát, hogy minden megszentelt személy felkészült legyen arra a szabadságra, hogy egész életében tanuljon, minden életkorban és életszakaszban, minden környe-

⁴⁶ Vö. A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *Testvéri élet közösségben – „Congregavit nos in unum Christi amor”* (1994. február 2.), Magyarországi Rendfőnöknők Konferenciájának és a Férfi Szerzeteseljárók Konferenciájának kiadása, Budapest, 1995, 50.

⁴⁷ Vö. *Vita consecrata*, 92.

⁴⁸ Vö. *Novo millennio ineunte*, 45.

⁴⁹ Vö. A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *Potissimum institutioni – A szerzetesintézményekben folyó képzés irányelvei* (1990. február 2.), Magyar Püspöki Kar Sajtóirodája, Budapest, 1991, 1.

⁵⁰ *Vita consecrata*, 65.

⁵¹ *Vita consecrata*, 66.

zetben és minden emberi kapcsolatban, minden embertől és kultúrától, engedje, hogy tanítsa őt az igazság és szépség bármilyen kis töredéke, amelyet maga körül talál. Mindenekelőtt azonban azt kell elsajátítania, hogy képes legyen tanulni mindenegy napon saját közösségétől, testvéreitől és nővéreitől, a mindennapi dolgokból, legyenek azok megszokottak vagy rendkívüliek, az imából és az apostoli fáradozásból, örömben és szenvedésben, egészen a halál pillanatáig.

Döntő jelentőségűnek bizonyul *a másik és a másság iránti nyitottság* és különösképpen *az időhöz való viszonyulás*. Az állandó képzésben élő személyek visszaszerzik az időt, és nem alávetik magukat az időnek. Ajándékként fogadják, és bölcsen felveszik magának az életnek a különböző (napi, heti, havi, éves) ritmusait, keresik a köztük lévő harmóniát, valamint a változatlan és örök Isten által megszabott ritmust, aki meghatározza *a napokat, az évszázadokat és az időt*. A megszentelt személy egészen sajátos módon megtanulja megengedni, hogy *a liturgikus év* alakítsa, amelynek iskolájában újra fokozatosan átéli Isten Fia életének misztériumait, Jézusnak az érzelmeivel, hogy saját életének minden napján *újraindulhasson Krisztustól*, az ő halálának és feltámadásának húsvéti misztériumától.

A hivatásgondozás

16. A folyamatos képzés egyik első gyümölcse az a képesség, hogy valaki nap mint nap mindig új ajándékként éli meg a hivatását, és hálás szívvel fogadja. Olyan ajándék ez, amelyre egyre felelősebb magatartással kell válaszolnia, s amelyről szilárdabb meggyőződéssel és másokat lenyűgöző képességgel kell tanúságot tennie, hogy mások is meghallhassák Isten hívását akár erre a sajátos hivatásra, akár más életutakra. A megszentelt személy – mivoltánál fogva – hivatásébresztő; annak ugyanis, akit meghívtak, szükségszerűen meghívóvá kell válnia. Természetes, belső kapcsolat áll fenn tehát a folyamatos képzés és a hivatásébresztés között.

A hivatások szolgálata az az egyik új és legtöbb erőfeszítést kívánó kihívás, amelylyel a megszentelt életnek napjainkban szembe kell néznie. A kultúra globalizációja és a társadalmi kapcsolatok összetettsége megnehezíti, hogy az emberek radikális és életre szóló döntéseket hozzanak, a világ anyagi és erkölcsi téren pedig egyre csak szaporodó szenvedéseket él át, amelyek az emberlét méltóságát veszélyeztetik, és szavak nélküli kiáltással mégis arra szólítanak egyeseket, hogy erőteljesen hirdessék a béke és a remény üzenetét, elhozzák Krisztus üdvösségét. Lelkünkben visszhangoznak Jézusnak az apostolokhoz intézett szavai: „Az aratnivaló sok, a munkás azonban kevés. Kérjétek az aratás Urát, küldjön munkásokat aratásába!” (Mt 9,37–38; Lk 10,2)

A hivatásgondozás első lépése továbbra is az ima marad. Különösen ott, ahol kevesen választják a megszentelt életet, igen fontos feléleszteni a hitet abban az Istenben, aki a kövekből is képes fiakat támasztani Ábrahámnak (vö. Mt 3,9), és termékeny tudja tenni a meddő anyaméheket is, ha bizalommal kérik. Minden hívőnek, de különösen a fiataloknak meg kell mutatniuk ezt az Istenbe vetett hitüket, hiszen egyedül ő képes meghívni és küldeni a munkásait. Az egész helyi egyháznak, püspököknek, papoknak, világiaknak és megszentelt személyeknek felelősséget kell vállalniuk a különleges megszenteltséggel járó hivatásokért.

A megszentelt életre szóló hivatás gondozásának legkiválóbb módja az, amelyet maga az Úr kezdett el, amikor azt mondta apostolainak, Jánosnak és Andrásnak: „*Gyertek, és meglátjátok!*” (Jn 1,39) Ez a találkozás, amelyet az élet megosztása kísér, megkíván-

ja a megszentelt személyektől, hogy a maga mélységében megélik megszenteltségüket, hogy látható jelei lehessenek annak az örömnak, amelyet Isten megad azoknak, akik hallgatnak hívására. Ezért szükséges, hogy a közösségek képesek legyenek befogadni a fiatalokat és megosztani velük életeszményüket, engedjék, hogy a fiatalok hitelesebb életre készítsék őket, és képesek legyenek a fiatalokkal együtt járni útjukat.

A hivatásébresztés kiváltságos környezete a helyi egyház. Itt az összes szolgálatok és karizmák megmutatják kölcsönösségüket,⁵² együtt valósítják meg a kommuniót Krisztus egyetlen Lelkében és a kommunió megnyilvánulásainak sokféleségét. A megszentelt személyek aktív jelenléte segíti a keresztény közösségeket, hogy a *hit laboratóriumi* legyenek,⁵³ a keresés, a reflektálás, a találkozás, a kommunió és az apostoli szolgálat helyei, ahol mindannyian résztvevőknek érzik magukat Isten országa építésében az emberek között. Így alakul ki az egyháznak mint Isten családjának, egy olyan környezetnek a jellegzetes légköre, amely elősegíti egymás megismerését, a megosztást és azoknak az értékeknek a másokat *megfertőző hatását*, amelyek alapját képezik annak a döntésnek, hogy valaki egész életét odaadja Isten országának ügyéért.

17. A hivatások gondozása döntő fontosságú a megszentelt élet jövője szempontjából. A hivatások számának csökkenése különösen Nyugaton és növekedésük Ázsiában és Afrikában átrajzolta a megszentelt élet jelenlétének térképét az egyházban, és a szerzetesintézmények életében új kulturális egyensúlyhelyzetet eredményezett. Ez az életállapot, amely az evangéliumi tanácsok fogadalommal történő vállalásával Jézus jellegzetes vonásainak különleges és állandó láthatóságot biztosít a világban,⁵⁴ ma különösképpen az újragondolás szakaszában van, új módozatok után kutat, és keresi a helyét az új kultúrákban. Ez minden bizonnyal ígéretes kezdetnek tűnik, hogy kialakulhassanak a megszentelt élet sokféle karizmatikus formájának eddig még fel nem fedezett kifejeződései.

A most végbemenő átalakulások közvetlen felszólítást jelentenek a megszentelt élet minden intézménye és az apostoli élet minden társasága számára, hogy erőteljes, evangéliumi értelmet adjanak jelenlétüknek az egyházban és szolgálatuknak a társadalomban. A hivatásgondozás megkívánja, hogy új és mélyebbről fakadó képességet fejlesszenek ki a fiatalokkal való találkozásokra; hogy életük tanúságtételével felajánlják a Krisztus-követés és életszentség jellegzetes útjait; hogy erőteljesen és egyértelműen hirdessék a szabadságot, amely abból a szegény életből forraszik, amelynek egyetlen kincse Isten országa; hogy hirdessék a tiszta élet szeretetének mélységét, amely nem akar más szívet, csak egyedül Krisztusét; hogy hirdessék az engedelmes életben rejlő erőt a megszentelődésre és a megújulásra, amely előtt egyetlen cél lebeg, hogy Isten akaratát teljesítse a világ üdvösségéért.

Manapság a hivatások gondozása nem olyan feladat, amelyet kizárólag néhány szakemberre lehetne bízni, vagy el lehetne választani az ifjúság tényleges lelkipásztori gondozásától, amelynek elsődleges célja, hogy megéreztesse a fiatalokkal Krisztus konkrét szeretetét. Minden egyes közösség és a szerzetesintézmény minden tagja arra hivatott, hogy részt vállaljon a Krisztus-követésnek és a karizma megélésének evangéli-

⁵² Vö. *Christifideles laici*, 55.

⁵³ Vö. II. János Pál: *Homília a torvergatai virrasztáson* (2000. augusztus 20.), in *L'Osservatore Romano*, 2000. augusztus 21–22., 3. szám, 4.

⁵⁴ Vö. *Vita consecrata*, 1.

umi továbbadásában a fiataloknak. A fiatalok ugyanis olyan személyekre áhítoznak, akik képesek hitelesen evangéliumi életstílusokat ajánlani, és akik rá tudnak mutatni olyan utakra, amelyeken eljuthatnak az emberi és a keresztény élet legnagyobb spirituális értékeihez. A megszentelt személyek tehát azok, akiknek újra fel kell fedezniük azt a mesteri pedagógiát, amellyel segíthetik az embereket, különösképpen a fiatalokat, hogy feltegyék a legmélyebb, a szívük mélyén sokszor elrejtőző kérdéseket. A megszentelt személyek, amikor a hivatástisztázás útján kísérik a fiatalokat, meg kell mutatniuk identitásuk forrását. Miközben saját élettapasztalatukat megosztják, mindig visszaemlékeznek múltjukra, és újra meglátják azt a fényt, amely elvezette őket a saját személyes hivatásukról való döntéshez.

A képzés szempontjai

18. A képzéssel kapcsolatban kongregációnk két dokumentumot adott ki *A szerzetesintézményekben folyó képzés irányelvei* és *A szerzetesintézmények közötti együttműködés a képzésben* címmel. Ugyanakkor tudatában vagyunk azoknak a mindig új kihívásoknak, amelyekkel a szerzetesintézményeknek szembe kell nézniük e téren.

A megszentelt élet kapuán zörgető új hivatások igen eltérőek, és komoly személyes odafigyelést, valamint megfelelő módszereket kívánnak meg, amelyek képesek figyelembe venni konkrét emberi, lelki és kulturális helyzetüket. Ezért szükséges, hogy a hivatástisztázás a Lélek segítségével nyugodtan folyjon, szabad legyen a létszám vagy a hatékonyság növelésére irányuló kísértéstől, s hogy a hit és a lehetséges ellentétes jelek fényében történjen a hivatás hitelességének és a motivációk tisztaságának megvizsgálása. A fiataloknak szükségük van arra, hogy a radikális Krisztus-követés magas eszményei és az életszentség legmélyebb követelményei felé ösztönözzék őket; olyan hivatással kell találkozniuk, amely felülmúlja őket, és minden bizonnyal túlmutat azon az elképzelésen is, amely arra indította őket, hogy belépjenek egy meghatározott szerzetesintézménybe. A képzésnek ezért *a radikális Krisztus-követésbe való bevezetés* jellemzőivel kell bírnia. Mivel a megszentelt élet célja az Úr Jézushoz való hasonlóná válás, a képzés során fokozatosan el kell sajátítani Krisztusnak az Atya iránti érzelmeit.⁵⁵ Ez pedig segíteni fog, hogy a képzés integrálja a teológiai, antropológiai és gyakorlati ismereteket a szerzetesintézmény lelki és apostoli életével, valamint meg fogja őrizni a megszentelt életnek azt a jellegzetességét, hogy nem lehet más, mint „az életszentség iskolája”.

A legnagyobb kihívások, amelyekkel a képzésnek szembe kell néznie, a napjaink globalizált kultúráját uraló értékekből származnak. A keresztény örömhírt az életről mint hivatásról – amely az Atya szeretet-tervéből források, és rászorul a Krisztussal való személyes, üdvözítő találkozásra az egyházban – olyan felfogásokkal és tervekkel kell szembesíteni, amelyeket végletesen eltérő kultúrák és a társadalmi történések uralnak. Fennáll a veszélye, hogy a szubjektív döntések, az egyéni tervek és a helyi irányvonalak fölébe kerekednek a szabályzatnak, a közösségi életstílusnak és a szerzetesintézmény apostoli tervének. Olyan formáló erejű párbeszédet kell elindítani, amely képes egységbe ölelni azokat az emberi, társadalmi és spirituális tényezőket, amelyek az egyéneket jellemzik, és képes felismerni ezekben a megszüntetendő emberi korlátozott-

⁵⁵ Vö. *Vita consecrata*, 65.

ságokat, valamint a Szentlélek provokációit, amelyek megújíthatják az egyén és a szerzetesintézmény életét. A mélyreható változások korában a képzésnek ügyelnie kell arra, hogy meggyökereztesse a fiatal megszentelt személyek szívében az elengedhetetlen emberi, lelki és karizmatikus értékeket, hogy a szerzetesintézmény lelki és apostoli hagyományának nyomdokait követve alkalmasak legyenek megvalósítani a „teremtő hűséget”.⁵⁶

A megszentelt élet intézményeit egyre jobban jellemzi az interkulturalitás, az eltérő életkorú személyek együttélése és az eltérő tervezési gyakorlatok. A képzésnek fel kell készítenie a szívélyes, krisztusi szeretetben gyakorolt közösségi párbeszédre, meg kell tanítania gazdagságként elfogadni a különbözőséget és integrálni a sokféle látásmódot és érzésvilágot. Ekképpen az egység keresése a szeretetben a kommunió iskolájává válik majd a keresztény közösségek számára, és a népek közötti testvéri együttélésre fog javaslatot tenni.

Különös figyelmet kell szentelni a kulturális képzésre, lépést tartva a korrallal és párbeszédben a mai ember értelemkeresésével. Ezért szükség van alaposabb felkészültségre filozófiai, teológiai és pszichopedagógiai téren, jobb tájékozottságra a lelki élet területén, megfelelőbb modellekre az alkalmazkodásban azokhoz a kultúrákhoz, amelyekben az új hivatások születnek, világosan megfogalmazott tervek a folyamatos képzésben, és mindenekelőtt kívánatos, hogy a legjobb erőket összpontosítsák a képzés irányítására, még akkor is, ha ez jelentős áldozatokba kerül. A legalkalmasabb személyek kiválasztása és megfelelő felkészítésük minden feladattal szemben előnyt élvez.

Messzemenően nagylelkűnek kell lennünk, hogy a kellő időt és a legnagyobb energiáinkat a képzésre fordítsuk. Maguk a megszentelt személyek ugyanis az egyház legértékesebb kincsei közé tartoznak. Nélkülük minden képzési és apostoli terv elmélet, terméketlen vágyálom marad. Nem szabad elfelejtenünk, hogy manapság, ebben a rohanó világban sokkal inkább, mint valaha szükség van időre, kitartásra és türelmes várakozásra, hogy elérhessük a képzés kitűzött céljait. Ilyen körülmények között, amikor rohanás és felszínesség uralkodik, nyugodtságra és mélységre van szükségünk, hiszen a személy valójában igen lassan alakul ki.

Néhány sajátos kihívás

19. Most két dolgot hangsúlyoztunk: az élet minőségének szükségességét és a képzés követelményeire való odafigyelést, mert ezek tűnnek legsürgősebbnek. A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja azonban minden nehézségükben szeretne a megszentelt személyek mellé állni, és egyre őszintébb és építőbb párbeszédet folytatni velük.

A plenáris ülés tagjai tudatában vannak ennek a szükségletnek, és kifejezték vágyukat, hogy alaposabban megismerjék a megszentelt élet intézményeit és az apostoli élet társaságait, és szorosabban együttműködjenek velük. A püspököknek és a papságnak kiemelt figyelmet kell fordítani jelenlétükre a helyi egyházban, és különösen oda kell figyelnie az egyházmegyei jogú különféle kongregációk, a megszentelt szüzek és a remeték jelenlétére is.

⁵⁶ *Vita consecrata*, 37.

Hasonlóképpen igen nagy figyelmet kell fordítani azokra a kérdésekre, amelyeket a szerzetesek és a szerzetesnők feltesznek maguknak azokkal az intézményekkel kapcsolatban, amelyek lehetővé tették, hogy a karizmájuk szerint szolgáljanak: kórházak, kollégiumok, iskolák, vendégházak és lelkigyakorlatos házak. A világ némely részén sürögősen szükség van ezekre, más helyeken azonban megnehezült a működtetésük. Ötle- tességre, körültekintésre, a szerzetesintézmény tagjai közötti, a hasonló intézményekkel rendelkező szerzetesintézmények közötti, valamint a helyi egyház képviselőivel folyta- tott párbeszédre van szükség ahhoz, hogy a megfelelő megoldást megtalálják.

Igen hűsbavágóak az inkulturációval kapcsolatos kérdések is. Ezek érintik a meg- szentelt élet megvalósításának módját, a lelkeség és az apostoli szolgálat formáinak al- kalmazkodását, a kormányzás módozatait, a képzést, az erőforrások és az anyagi javak felhasználását, valamint a misszió működését. A megszentelt életre is vonatkozik, amit a pápa az egész egyházzal kapcsolatban mondott: „A harmadik évezred kereszténységé- nek mind fokozottabban kell válaszolnia *az inkulturációnak erre a követelményére*. Miköz- ben a kereszténység teljesen önmaga marad, tökéletes hűségben az evangélium hirdeté- séhez és az egyházi hagyományhoz, magára ölti annak a számtalan kultúrának és nép- nek az arculatát is, amely befogadja, és ahol gyökeret ver.”⁵⁷ A megszentelt élet és az egész egyház számára a valódi inkulturáció észrevehető gazdagodást, a lelkiélet és az apostoli buzgóság új tavaszát fogja hozni.

A megszentelt életnek sok más reménységét is felsorolhatnánk ennek az új évez- rednek a kezdetén, de sohasem végeznénk velük, hiszen a Lélek állandó továbbhala- dásra sürget. Mesterünknek a szava az, amelynek oly nagy lelkesedést kell szítania ösz- szes tanítványaiban, hogy hálával emlékezzenek a múltra, szenvedélyesen éljék meg a jelent, és bizalommal tekintsenek a jövőbe.⁵⁸

Hallgatva II. János Pál felhívását, amelyet az egész egyházzal intézett, a megszen- telt életnek eltökélten újra kell indulnia Krisztustól, az ő arcát kell szemlélnie, elsőbbsé- get kell adnia a lelkeség mint élet, pedagógia és lelkipásztorkodás útjainak. „Az egyház várja a ti segítségéteket, megszentelt testvérek és nővérek, hogy előre haladjunk utunk- nak ezen az új szakaszán azon útmutatások szerint, amelyeket felvázoltam a *Novo millennio ineunte* kezdetű apostoli levélben: *szemlélni* Krisztus arcát, *újraindulni* tőle, *ta- núságot tenni* az ő szeretetéről.”⁵⁹ A megszentelt élet csak ekképpen kap új életerőre, hogy az egész egyház és a teljes emberiség szolgálatába állhasson.

Harmadik rész

A LELKI ÉLET ELSŐBBSÉGE

20. A megszentelt élet, mint a keresztény élet minden formája, lényegénél fogva di- namikus, és mindazoknak, akiket ennek átölelésére hív meg a Lélek, szükségük van arra, hogy állandóan megújuljanak és növekedjenek Krisztus Testének tökéletes nagy-

⁵⁷ *Novo millennio ineunte*, 40.

⁵⁸ Vö. *Novo millennio ineunte*, 1.

⁵⁹ II. János Pál: *Homília* (2001. február 2.), in *L'Osservatore Romano*, 2001. február 4.

sága felé (vö. Ef 4,13). A megszentelt élet a Lélek teremtő kezdeményezéséből született, aki úgy indította el az alapítókat és alapítónőket az evangélium ösvényén, hogy csodálatra méltóan sokféle karizmát adott nekik. Ők pedig készségesen és tanulékonyan fogadták a Lélek vezetését, Krisztust szorosabban követték, bensőséges kapcsolatba léptek vele, és teljesen osztoztak az ő küldetésében.

Lélek-tapasztalatukat nemcsak meg kell őrizniük azoknak, akik követik őket, hanem el kell mélyíteniük és ki kell bontakoztatniuk.⁶⁰ A Szentlélek ma is készséget és tanulékonytságot kíván mindig új és teremtő működése iránt. Egyedül ő képes állandóan megőrizni a kezdetek frissességét és hitelességét, ugyanakkor pedig egyedül ő képes bátorságot önteni a megszenteltekbe, hogy új kezdeményezésekkel és leleményesen válaszoljanak az idők jeleire.

Engedniük kell tehát, hogy a Szentlélek vezesse őket Istennek és az ő igéjének állandóan megújuló felfedezésére, az Isten és az emberiség iránti lángoló szeretetre, valamint a nekik adományozott karizma új megértésére. A lelkiségre kell tehát összpontosítani a szó legszorosabb értelmében, azaz a *Lélek szerinti életre*. Manapság a megszentelt életnek elsősorban spirituális nekilendülésre van szüksége, amely segít az élet konkrét gyakorlatába átültetni a keresztségi megszenteltség, valamint *az új és különleges megszenteltség* lelki és evangéliumi értelmét.

„A lelki életnek tehát első helyen kell állnia a megszentelt élet családjainak programjában oly módon, hogy minden szerzetesintézmény és minden közösség egy igazán evangéliumi lelkiesség iskolája legyen.”⁶¹ Engednünk kell, hogy a Szentlélek bőségesen megnyissa az élő víz Krisztusból fakadó forrásait. A Lélek az, aki a Názáreti Jézusban felismerteti velünk az Urat (vö. 1Kor 12,3), aki segít, hogy meghalljuk hívását az ő követésére, és aki egyesít vele minket: „Akiben nincs Krisztus Lelke, az nem tartozik Krisztushoz” (Róm 8,9). A Szentlélek azáltal, hogy fiakká tesz bennünket a Fiúban, tanúságot tesz Isten atyai voltáról, tudatosítja bennünk istengyermekségünket, és bátorít bennünket, hogy „*Abbának, Atyának*” (Róm 8,15) merjük szólítani. A Szentlélek az, aki belénk árasztja a szeretetet, és létrehozza a kommuniót. A megszentelt élet végeredményben megújult törekvést igényel az életszentségre, amelynek a mindennapok egyszerűségében a hegyi beszéd radikalizmusa a célja,⁶² azé az igényes szereteté, amelyet az Úrral való személyes kapcsolatban, a testvéri kommunióban, minden férfi és nő szolgálatában élnek meg. Ez a benső megújulás, amelyet teljes egészében a Lélek ereje éltet, és az Atya felé irányul az ő országának keresése által, lehetővé teszi, hogy a megszentelt személyek *újrainduljanak Krisztustól*, és tanúi legyenek szeretetének.

A meghívás, hogy a lelkiességben találják meg újra saját gyökereiket és döntéseiket, a jövőbe vezető utakat nyit meg. Mindenekelőtt arról van szó, hogy a maga teljességében éljék meg *az evangéliumi tanácsok teológiáját a szentháromságos élet szerint*, a *Vita consecrata* tanításait követve,⁶³ ezzel együtt új alkalom kínálkozik arra, hogy szembesüljenek saját karizmáik és alapító okirataik forrásaival, amelyek mindig nyitottak új és nagyobb erőfeszítést igénylő értelmezésekre. A lelkiesség dinamikus felfogása az egyház mai életében alkalmat nyújt arra, hogy egy olyan mélyebb lelkiességet sajátítsanak el, amely egyházia-

⁶⁰ Vö. *Mutuae relationes*, 11; vö. *Vita consecrata*, 37.

⁶¹ *Vita consecrata*, 93.

⁶² Vö. *Novo millennio ineunte*, 31.

⁶³ Vö. *Vita consecrata*, 20–21.

sabb, közösségibb, nagyobb követelményeket támaszt, érettebb a kölcsönös segítségnyújtásban az életszentség elérésére és nagylelkűbb az apostoli szolgálattal kapcsolatos döntések meghozatalában. Végül pedig olyan lelkiiségről van szó, amely nyitottabb arra, hogy az *életszentség pedagógiájává és lelkipásztori szolgálatává* váljék a megszentelt élet körén belül és annak kisugárzásában Isten egész népe felé. Mivel a keresztény lelkiiség lelke és lelkesítője maga a Szentlélek, rá kell bízni magunkat az ő működésére, amely a szív mélyéről indul, feltárul a kommunióban, és kiterjed a küldetésben.

Újraindulás Krisztustól

21. Szükséges tehát, hogy egyre jobban ragaszkodjunk Krisztushoz, a megszentelt élet középpontjához, és elszántan újra rálépünk a megtérés és a megújulás útjára, ami – ahogyan az apostolok kezdeti, feltámadás előtti és utáni tapasztalatában látjuk – nem más, mint *újraindulás Krisztustól*. Igen, Krisztustól kell újraindulni, mert tőle indultak el az első tanítványok Galileába; az egyház története folyamán tőle indultak el különféle körülmények és kultúrák közt élő férfiak és nők, akiket meghívásával megszentelt a Lélek, s ezért Krisztusért elhagyták családjukat és otthonukat, követték feltétel nélkül, és rendelkezésre álltak Isten országának hirdetésére és mindenki javának szolgálatára (vö. ApCsel 10,38).

Saját szegénységük, törekenységük tudata és a meghívás nagysága gyakran Péter apostol szavának megismétlését eredményezte: „Menj el tőlem, Uram, mert bűnös vagyok!” (Lk 5,8) Isten ajándéka azonban erősebb volt az emberi alkalmatlanságnál. Maga Krisztus volt ugyanis az, aki jelenvalóvá tette magát azoknak a közösségében, akik az évszázadok folyamán az ő nevében gyűltek össze. Krisztus tanította őket önmagáról és Lelkéről, ő irányította őket az Atya felé, ő vezette őket a világ útjain testvéreikhez és nővéreikhez, ő tette őket szeretetének eszközeivé és egységben minden más hivatással az egyházban Isten országának építőivé.

A megszentelt személyek *újraindulhatnak és újra kell indulniuk Krisztustól*, mert ő maga volt az, aki elsőként közeledett hozzájuk, és útítársukká válik (vö. Lk 24,13–22). Életük a kegyelem elsődlegességének a hirdetése;⁶⁴ Krisztus nélkül semmit sem tehetnek (vö. Jn 15,5); mindenre képesek azonban abban, aki erőt ad (vö. Fil 4,13).

22. Az *újraindulás Krisztustól* annak hirdetését jelenti, hogy a megszentelt élet Krisztus különleges követése, „*élő emlékezés Jézus élet- és cselekvésmódjára*, arra, ahogyan a megtestesült Ige az Atya és a testvérek színe előtt élt”.⁶⁵ Ez sajátos szeretetközösséghez vezet vele, aki az élet középpontjává és minden kezdeményezés állandó forrásává vált. A *Vita consecrata* apostoli buzdítás emlékezet arra, hogy ez az osztozás megtapasztalását, „a bensőséges kapcsolat különleges kegyelmét”⁶⁶ jelenti, „a vele való azonosulást, érzelmeinek és életformájának elsajátítását”;⁶⁷ „Krisztus által megragadott” életet,⁶⁸ amelyet „Krisztus keze megérintett, hangja elért, és kegyelme támogat”.⁶⁹

⁶⁴ Vö. *Novo millennio ineunte*, 38.

⁶⁵ *Vita consecrata*, 22.

⁶⁶ *Vita consecrata*, 16.

⁶⁷ *Vita consecrata*, 18.

⁶⁸ *Vita consecrata*, 25.

⁶⁹ *Vita consecrata*, 40.

A megszentelt élet egészét csak ebből a kiindulási pontból lehet megérteni: az *evangéliumi tanácsoknak* akkor van értelmük, ha segítik megőrizni és előmozdítani az Úr iránti szeretetet, az akaratával szembeni teljes tanulékonytságot. A *testvéri életet* ő motiválja, ő az, aki maga köré gyűjti a közösséget, amelynek az Úr állandó jelenléte felett kell örvendeznie. A *küldetés* az ő parancsa, amely arra ösztönöz, hogy az ő arcát keressék azoknak az arcában, akikhez küldettek, hogy megosszák velük Krisztus-tapasztalataikat.

Ezek voltak a szándékai azoknak, akik a különböző közösségeket és a megszentelt élet intézményeit alapították. Ezek azok az eszmények, amelyek a megszentelt nők és férfiak nemzedékeit lelkesítették.

Az *újraindulás Krisztustól* tehát azt jelenti, hogy visszatalálunk az első szeretetkez, a lánggra lobbantó szikrához, amely elindított Krisztus követésére. Övé a szeretet elsőbbsége. A Krisztus-követés csak szerető válasz Isten szeretetére. Ha „mi szeretjük”, azért van, „mert ő szeretett minket elsőként” (1Jn 4,10.19). Ez az ő személyes szeretetének felismerését jelenti, együtt azzal a belső meggyőződéssel, amely Pál apostollal azt mondta: „Krisztus szeretett engem, és életét adta értem” (Gal 2,20).

Csak az segít bennünket felülemelkedni minden személyes és a szerzetesintézménnyel kapcsolatos nehézségen, ha tudatában vagyunk: az Úr végtelenül szeret bennünket. A megszentelt személyek nem lehetnek kreatívak, nem tudják megújítani szerzetesintézményeiket, és nem képesek új utakat nyitni a lelkipásztorkodás előtt, ha nem ez a szeretet lelkesíti őket. Ez az a szeretet, amely erőssé és bátrakká teszi őket, ez önt beléjük lángoló szeretetet, és teszi lehetővé, hogy mindent merészen vállaljanak.

A fogadalmak, amelyekkel a megszenteltek elkötelezik magukat az evangéliumi tanácsok szerinti életre, teljes radikalitásukkal hozzájárulnak a szerető válaszához. A szüzesség kitérít a szívet Krisztus szívének mértékére, és képessé teszi őket, hogy úgy szeressenek, ahogyan ő szeretett. A szegénység felszabadítja őket a dolgok rabságából, a fogyasztói társadalom mesterségesen keltett szükségleteitől, és segít újra felfedezni Krisztust mint egyedüli kincset, akiért megéri valójában élni. Az engedelmség az életet egészen Krisztus kezébe helyezi, hogy Isten tervei szerint alakítsa, és remekművet készítsen belőle. A nagylelkű és örvendező Krisztus-követés bátorságára van szükség.

Krisztus arcainak szemlélése

23. Azt az utat, amelyre a megszentelt élet hivatott lépni az új évezred elején, Krisztus szemlélése vezeti, „minden korábbinál jobban az Úr arcára szegezett tekintettel”.⁷⁰ De hol lehet konkrétan Krisztus arcát szemlélni? Sokféle jelenléte létezik, amelyeket mindig új módon kell felfedezni.

Krisztus valóságosan jelen van igéjében és a szentségekben, különösen az eucharishtiában. Él az ő egyházában, jelenvalóvá teszi magát azok közösségében, akik az ő nevében gyűltek össze. Ott van előttünk minden egyes emberben, különösképpen is azonosult a kicsinyekkel, a szegényekkel, a szenvedőkkel és a rászorulókkal. Vele találkozzunk minden derűs és szomorú eseményben, a megpróbáltatásban és az örömben, a szenvedésben és a betegségben.

⁷⁰ *Novo millennio ineunte*, 16.

Az életszentség a vele való találkozás gyümölcse. Sokféle jelenlétében fedezhető fel az ő istenfiúi arca: ez szenvedő arc, ugyanakkor pedig a feltámadott arca. Ahogyan egykor belépett a hétköznapi életbe, ugyanúgy ma is jelen van a mindennapokban, és továbbra is megmutatja az ő arcát. Ahhoz, hogy felismerjük őt, hívő szemre van szükség, amelyet az Isten igéjével való bensőséges kapcsolat, a szentségi élet, az imádság és elsősorban a szeretet megélése ad meg, mert egyedül a szeretet teszi lehetővé, hogy a Misztériumot teljes egészében megismerjük.

A *Lélek szerinti életben való megújult elköteleződés érdekében* megnevezhetünk néhány kiváltságos *helyet*, ahol szemlélni lehet Krisztus arcát. Ezek egy megélt lelkiesség útjai, hiszen a lelkiesség az elsődleges feladat korunkban. Ez ad alkalmat arra, hogy a megszentelt személyek a mindennapi életben, a hétköznapi tapasztalatok fényében újraolvassák saját karizmájuk spirituális gazdagságát, megújult kapcsolatban azokkal a forrásokkal, amelyek elősegítették – az alapítók és alapítónők *Lélek-tapasztalatából* – az új élet és az új intézmények szikrájának kipattanását és az evangélium sajátos új olvasatainak létrejöttét, amelyek minden karizmában jelen vannak.

Isten igéje

24. A lelkiesség megélése mindenekelőtt újraindulást jelent Krisztustól, a valóságos Istentől és valóságos embertől, aki jelen van igéjében, „minden lelkiesség első forrásában” – emlékezteti II. János Pál a megszentelteket.⁷¹ Az életszentséget egyedül Isten igéjének megújult hallgatásából kiindulva lehet felfogni. „Különösen fontos – olvassuk a *Novo millennio ineunte*-ben –, hogy Isten igéjének hallgatása életadó találkozássá váljon [...], amely a bibliai szövegből kihallja az élő igét, mert ez cselekvésre szólít, irányt jelöl ki, és alakítja az egzisztenciát.”⁷² Krisztus, a mi tanítónk ugyanis itt nyilatkoztatja ki magát, neveli a szívet és az értelmet. Az ige hallgatása során érlelődik meg a hívő látásmód, az ember itt tanulja meg Istennek a szemével látni a valóságot és az eseményeket, sőt „Krisztus gondolkodása” (1Kor 2,16) lesz a sajátja.

A Szentlélek volt az, aki új fényel világította meg Isten igéjét az alapítók és alapítónők előtt. Belőle fakadt minden karizma, és minden szabályzat annak akar kifejeződése lenni. Az alapítókat és alapítónőket követve tanítványaik mai is arra hivatottak, hogy befogadják és szívükben őrizzék Isten igéjét, hogy az ige továbbra is lámpás lehessen a lábuk előtt és világosság útjukon (vö. Zsolt 118; 105). A Szentlélek pedig el fogja vezetni őket a teljes igazságra (vö. Jn 16,13).

Isten igéje az élet, az imádság és a mindennapok tápláléka, a közösséget egyetértésben egységesítő elv, az állandó megújulás és az apostoli kreativitás ihletője. Már a II. Vatikáni Zsinat rámutatott arra, hogy a megújulás első és elengedhetetlen feltétele az evangéliumhoz való visszatérés.⁷³

Miként az egész egyházban, a megszentelt férfiak és nők közösségeiben és csoportjaiban is Isten igéjével elevenebb és közvetlenebb kapcsolat bontakozott ki az utóbbi években. Olyan út ez, amelyen mindig új elszántsággal kell továbbhaladni. „Szükséges – mondta a pápa –, hogy tudjatok elcsöndesedni, és ne fáradjatok bele az elmélkedésbe

⁷¹ *Vita consecrata*, 94.

⁷² *Novo millennio ineunte*, 39.

⁷³ Vö. *Perfectae caritatis*, 2.

a *Szentírás*on, mindenekelőtt pedig a szent *evangéliumok*on, hogy belétek vésődjenek a megtestesült Ige arcvonásai.”⁷⁴

A közösségben megélt testvéri élet elősegíti az ige egyházi dimenziójának újrafelfedezését is: az ígét be kell fogadni, elmélkedni kell róla, együttesen meg kell élni, a belőle fakadó tapasztalatokat közölni kell, és ekképpen kell előrehaladni a kommunió hiteles lelkiségében.

Ebben az összefüggésben fontos emlékeztetni arra, hogy állandó kapcsolatban kell lenni a szabályzattal, mert a szabályzatban és a konstitúciókban „van lefektetve a Krisztus-követésnek az az útja, amelyet az egyház által hitelesített sajátos karizma jelölt ki”.⁷⁵ A Krisztus-követésnek ez az útja fordítja le az evangéliumnak a Lélek indítását követő alapítók és alapítónők által adott sajátos értelmezését, és segíti a szerzetesintézmény tagjait, hogy konkrétan miként éljenek Isten ígéje szerint.

A megszenteltek, akiket az ige táplál, akik új, szabad és evangéliumi emberekké váltak, hiteles *szolgái lehetnek az ígének* az evangelizáció munkájában. Így végzik el az egyház egyik elsődleges feladatát az új évezred kezdetén: „Fel kell szítani magunkban a kezdetek lendületét, és át kell adnunk magunkat a pünkösdi utáni apostoli ige hirdetés lángoló hevének.”⁷⁶

Imádság és szemlélődés

25. Az imádság és a szemlélődés során az ember befogadja Isten ígét, ugyanakkor pedig ezek az ige hallgatásából születnek. A szeretet benső élete nélkül, amely magához vonzza az Ígét, az Atyát és a Lelket (vö. Jn 14,23), lehetetlen a hívő látásmód; következésképpen az ember saját élete fokozatosan értelmét veszti, a testvérek arca elhomályosul, és lehetetlenné válik felismerni rajtuk Krisztus arcát, a történelem eseményei kétértelműek maradnak, sőt egyenesen reménytelenek, az apostoli és karitatív küldetés pedig szétforgácsoló aktivizmusba sülyed.

A megszentelt életre szóló minden hivatás a szemlélődésből született, a Krisztussal való eleven kommunió pillanataiból, a vele való mély baráti kapcsolatból, abból a szépségből és fényből, amelyet arcán láttak ragyogni. Ebből érlelődött meg az a vágy, hogy szüntelenül az Úrral legyenek – „Uram, jó nekünk itt lennünk!” (Mt 17,4) –, és kövessék őt. Minden hivatásnak állandóan növekednie kell ebben a Krisztussal való bensőséges kapcsolatban. „Ezért első kötelességetek – emlékezteti II. János Pál a megszentelt személyeket – nem helyezkedhet el máshol, csak a *szemlélődés* vonalában. A megszentelt élet minden valósága Krisztus arcának szüntelen szemléléséből születik és frissül fel nap mint nap.”⁷⁷

A monasztikus szerzetesek és szerzetesnők, valamint a maguk sajátos módján a remeték több időt szentelnek Isten közösségi dicsőítésére és a hosszas csendes imára. A világi intézmények tagjai, valamint a világban élő megszentelt szüzek Istennek ajánlják az összes emberek örömeit és fájdalmait, reményeit és kéréseit, és Krisztus arcát szemlélik, amelyet felismernek testvéreik arcán, a történelem eseményeiben, az apostoli szol-

⁷⁴ II. János Pál: *Homília* (2001. február 2.), in *L'Osservatore Romano*, 2001. február 4.

⁷⁵ *Vita consecrata*, 37.

⁷⁶ *Novo millennio ineunte*, 40.

⁷⁷ II. János Pál: *Homília* (2001. február 2.), in *L'Osservatore Romano*, 2001. február 4.

gálatban és a mindennapos munkában. Azok a szerzetesnők és szerzetesek, akik a tanításra, a betegeknek és a szegényeknek szentelik életüket, közöttük találkozunk az Úr arcával. A misszionáriusok és az apostoli élet társaságainak tagjai Pál apostol példája szerint az evangélium hirdetését úgy élik meg, mint valódi istentiszteletet (vö. Róm 1,6). Az egész egyház öröme és javára szolgál az imádság sokféle formája és az a számtalan mód, ahogyan Krisztus egyetlen arcát szemlélik.

Ugyanakkor észrevehető, hogy immár sok év óta az imaórák liturgikus imája és az eucharisztia megünneplése központi helyet foglalt el mindenfajta közösség és testvériség életében, és újra bibliai és egyházi színezetet adott nekik. Ezek elősegítik, hogy a tagok egymás kölcsönös épülését szolgálják, és tanúbizonyságai lehetnek annak, hogy – Isten előtt is és vele együtt – a közösség nem más, mint „*a kommunió otthona és iskolája*”.⁷⁸ A hiteles lelki élet megkívánja mindenkitől, bármilyen jellegű is a hivatása, hogy rendszeresen, minden nap kellő időt szenteljen arra, hogy mély, csendes beszélgetést folytasson Azzal, akiről tudja, hogy szereti őt; meg kell osztania vele mindazt, amit megél, hogy világosságot kapjon tőle mindennapi életéhez. Olyan gyakorlat ez, amelyhez hűségességek kell maradnunk, mert állandóan ki vagyunk téve a mai társadalomból származó és különösképpen a tömegkommunikációs eszközök által táplált elidegenedés és szétforgácsolódás veszélyének. A személyes és liturgikus imához való hűség olykor komoly erőfeszítést kíván, hogy ne engedjük magunkat felőrlődni a féktelen aktivizmusban. Különbözik nem hozunk gyümölcsöt: „Amint a szőlővessző nem teremhet maga, csak ha a szőlőtőn marad, úgy ti sem, ha nem maradtok bennem” (Jn 15,4).

Az eucharisztia: kiváltságos hely az Úrral való találkozáshoz

26. Elsődleges helyet biztosítani a lelkiségnek azt jelenti, hogy ismét felfedezzük az eucharisztikus ünneplés központi szerepét, ezt a kiváltságos helyet az Úrral való találkozáshoz. Itt újrólágy jelenvalóvá teszi önmagát tanítványai körében, magyarázza az Írásokat, felmelegíti a szívet, megvilágosítja az értelmet, felnyitja a szemet és felismerteti magát (vö. Lk 24,13–35). II. János Pál felhívása a megszenteltekhez különösen szívbe markoló: „Kedveseim, találkozzatok velem, és szemléljétek őt – egészen sajátos módon – a naponta megünneplelt és imádott eucharishtiában, mert ez a létezés és az apostoli tevékenység forrása és tetőpontja.”⁷⁹ A *Vita consecrata* apostoli buzdításában arra biztat, hogy minden nap vegyünk részt szentmisén, és kitaratóan, hosszasan időzzünk szentségimádáson.⁸⁰ Az eucharisztia – az Úr áldozatának emlékezet, az egyház és minden közösség életének szíve közepe – belülről alakítja egzisztenciánk megújított odaadását, a közösségi élet megtervezését és az apostoli küldetést. Mindannyiunknak szüksége van az Úrral való találkozás mindennapi úti táplálékára. Szükségünk van arra, hogy a hétköznapiakat belerendezhessük Isten idejébe, amelyet az Úr húsvétjáról való megemlékezés megünneplése jelenvalóvá tesz.

Itt teljes egészében meg lehet valósítani azt a bensőséges kapcsolatot Krisztussal, azt az azonosulást vele, azt a teljes hasonulást hozzá, amire hivatásuk szólítja a megszenteltek.⁸¹

⁷⁸ *Novo millennio ineunte*, 43.

⁷⁹ II. János Pál: *Homília* (2001. február 2.), in *L'Osservatore Romano*, 2001. február 4.

⁸⁰ *Vita consecrata*, 95.

⁸¹ Vö. *Vita consecrata*, 18.

Az eucharishtiában ugyanis társaivá tesz bennünket az Úr Jézus önmaga húsvéti felajánlásában az Atyának: felajánlunk, és felajánlottak vagyunk. Maga a szerzetesi megszenteltség ölt eucharisztikus formát: az eucharisztikus áldozathoz szorosan kapcsolódó teljes önfeláldozás.

Itt összpontosul az imádság minden formája. Hirdetik és befogadják Isten igéjét. Ösztönöz, hogy felülvizsgáljuk kapcsolatunkat Istennel, testvéreinkkel és minden emberrel: ez az istengyermekség, a testvériség és a küldetés szentsége. Az eucharisztia a Krisztussal való egységnek, az egyház egységének és a megszenteltek közössége egységének a szentsége. Végeredményben nem más, mint „az egyén és a szerzetesintézmény lelkeségének forrása”.⁸²

Ahhoz, hogy a kommunió és a megújulás remélt gyümölcsei megteremjenek, nem hiányozhatnak a lényegi feltételek, így elsősorban a megbocsátás és az egymás melletti szerető elköteleződés. Az Úr tanítása szerint mielőtt valaki áldozatát az oltárhoz viszi, teljesen ki kell békülnie testvéreivel (vö. Mt 5,23). Az egység szentségét nem lehet ünnepelni, ha közömbösek maradunk egymással szemben. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy ezek a *lényegi feltételek* a helyesen ünnepelt eucharishtiának a *gyümölcsei* és *jelei* is, hiszen mindenekelőtt a Jézussal való kommunióban az eucharisztia az, amiből képességet szerzünk a szeretetre és a megbocsátásra. Továbbá minden eucharisztikus ünnepelésnek alkalmat kell adnia arra, hogy megújítsuk egymás iránti elkötelezettségünket: életünket adjuk egymásért a másik elfogadásában és szolgálatában. Ekképpen az eucharisztikus ünneplésre ténylegesen és kiváltképpen érvényes lesz Krisztus ígérete: „Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18,20); és az eucharisztia köré gyűlt közösség nap mint nap meg fog újulni.

Ilyen feltételek mellett a megszenteltek közössége, amely éli a húsvéti misztériumot és naponta megújul az eucharishtiában, a kommunió tanúja és a testvériség prófétai jele lesz a megosztott és sebzett társadalom számára. Az eucharishtiából születik ugyanis a kommunió lelkesége, amely rendkívül fontos a szeretet párbeszédének létrejöttéhez, amire a mai világnak szüksége van.⁸³

Krisztus arca a megpróbáltatásban

27. A lelkeséget állandóan *Krisztustól újraindulva* élni azt jelenti, hogy mindig abból az eseményből merítünk, amikor szeretetének legnagyobb tanújelét adta – és az eucharisztia ennek a titkát őrzi –, vagyis amikor a kereszten a legnagyobb áldozathozattal életét adja oda. Azok, akik meghívást kaptak, hogy az evangéliumi tanácsok szerinti életet fogadalomtétellel vállalják, nem tehetnek mást, mint hogy a megfeszített Krisztus arcának szemlélését odaadóan élik.⁸⁴ Ez az a könyv, amelyből megtanulhatják, mi a szeretet, és hogyan kell szeretniük Istent és az embereket, ez a forrása minden karizmának és a foglalata minden hivatásnak.⁸⁵ A megszenteltség a Lélek által sugallt teljes áldozat és tökéletes önfeláldozás, hogy újraéljék a megfeszített Krisztus misztériumát – aki azért

⁸² *Vita consecrata*, 95.

⁸³ Vö. *Vita consecrata*, 51.

⁸⁴ Vö. *Novo millennio ineunte*, 25–27.

⁸⁵ Vö. *Vita consecrata*, 23.

jött a világba, hogy életét adja váltságul sokakért (vö. Mt 20,28, Mk 10,45) –, és válaszoljanak az ő végtelen szeretetére.

A megszentelt élet története ezt a Krisztushoz való hasonulást sokféle aszketikus formában fejezte ki. Ezek „hatalmas segítséget jelentettek és jelentenek még ma is az életszentségre vezető valódi úton. Az aszkézis valóban nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a megszentelt személy hűséges maradjon saját hivatásához, és követni tudja Jézust a keresztúton.”⁸⁶ Ma a megszentelt személyeknek – megőrizve a korábbi századok tapasztalatát – meg kell találniuk az aszkézis korunknak megfelelő formáit. Elsősorban azokat, amelyek az apostoli munkában való fáradozást kísérik, és biztosítják, hogy szolgálataikat nagylelkűen végezzék. Ma az a kereszt, amelyet minden nap fel kell venniük (vö. Lk 9,23), kollektív jelleget is ölthet, ilyen például a szerzetesintézmény előregedése, a nem megfelelő struktúrák vagy a jövő bizonytalansága.

Amikor látják, hogy milyen sok a személyes, közösségi, társadalmi szenvedés, az egyes személyek vagy egész közösségek szívéből visszhangozhat Krisztus kiáltása a kereszten: „Miért hagytál el engem?” (vö. Mk 15,34) Ebben az Atyához szóló kiáltásban Jézus értésünkre adja, hogy az emberiséggel való szolidaritása olyannyira radikálissá vált, hogy átjár, megoszt és magára vállal minden negatívumot, még a halált, a bűn gyümölcsét is. „Jézusnak, hogy visszaadhassa az embernek az Atya arcát, nemcsak az ember arcát kellett magára vennie, hanem még a bűn »arcát« is.”⁸⁷

Az *újraindulás Krisztustól* annak felismerését jelenti, hogy a bűn még mindig meghatározóan van jelen mindenkinek az életében és szívében, ugyanakkor felfedezzük Krisztus szenvedő arcán azt az önfelajánlást, amely kiengesztelte az emberiséget Istennel.

Az egyház történelmében a megszentelt személyek képesek voltak szemlélni az Úr *fájdalmas arcát* önmagukon kívül is. Felismerték a betegekben, a foglyokban, a szegényekben, a bűnösökben. Harcuk elsősorban a bűn ellen és annak fájó következményei ellen folyt; Jézus igehirdetése – „Térjete meg, és higgyetek az örömhírben!” (Mk 1,15) – vezette lépteiket az emberek útjain, és ez adott nekik reményt, hogy új élet születhet ott is, ahol reménytelenség és halál uralkodott. Szolgálatuk sok férfit és nőt hozzásegített annak megtapasztalásához, hogy az Atya irgalmasan magához öleli őket a bűnbocsánat szentségében. Ma is szükség van arra, hogy erőteljesen és újra felajánlják a *kiengesztelődésnek ezt a szolgálatát* (vö. 2Kor 5,18), amelyet Jézus Krisztus az egyházra bízott. Ez a *mysterium pietatis*⁸⁸, amelyet a megszentelt férfiaknak és nőknek gyakran meg kell tapasztalniuk a bűnbocsánat szentségében.

Manapság új arcok tárulnak fel, amelyekben Krisztus arcát kell felismerni, szeretni és szolgálni. Meg kell látni őt az *új anyagi, erkölcsi és lelki szegénységekben*, amelyeket a mostani társadalom termel ki. Jézus kiáltása a kereszten feltárja, hogy miként vette magára mindezt a rosszat, hogy megváltson tőlük. A megszentelt személyek hivatása továbbra is az, ami Jézusé. Hozzá hasonlóan magukra veszik a világ fájdalmát és bűnét, hogy megsemmisítsék a szeretetben.

⁸⁶ *Vita consecrata*, 38.

⁸⁷ *Novo millennio ineunte*, 25.

⁸⁸ Vö. *Novo millennio ineunte*, 37.

A kommunió lelkiisége

28. Amennyiben „a lelki életnek az első helyen kell állnia a megszentelt élet családjainak programjában,”⁸⁹ e lelki életnek mindenekelőtt a kommunió lelkiiségének kell lennie, úgy, ahogy az korunknak megfelel: „Ha hűek akarunk maradni Isten tervéhez, és válaszolni akarunk a világ legmélyebb vágyaira, akkor az egyházat a kommunió otthonává és iskolájává kell tenni. Ez az a nagy kihívás, amely előttünk áll a most kezdődő évezredben.”⁹⁰

Az egész egyház ezen az úton jár, és a hívők várják, hogy a megszentelt élet nagymértékben hozzájárul ehhez, minthogy sajátos hivatása a szeretetben megélt kommunióra szól. „A megszentelt személyek feladata – olvassuk a *Vita consecrata*-ban –, hogy valóban legyenek a kommunió szakértői, és éljék meg a kommunió lelkiiségét. Legyenek tanúi és építői annak a kommuniótervnek, amelynek megvalósulása Isten akarata szerint az ember történelmének csúcspontja.”⁹¹

Arról sem szabad elfelejtkezni, hogy a megszentelt életet élők közösségeinek egyik mai feladata az, hogy „erősítsék a *kommunio lelkiiségét*, elsősorban a saját közösségükben, majd magában az egyházi közösségben, s annak határain túl is. Kezdeményezzenek vagy újra kezdeményezzenek szerető párbeszédet mindenekelőtt ott, ahol a mai világot fajgyűlölet vagy örült gyilkolás pusztítja”.⁹² Ez a feladat olyan lelki embereket kíván, akiket belülről a kommunió szerető és irgalmas Istene alakít. Olyan érett közösségekre van szükség, amelyekben a kommunió lelkiisége az élet törvénye.

29. De mi egyáltalán a kommunió lelkiisége? Erőteljes, a kapcsolatokat és programokat megújítani képes szavakkal II. János Pál így tanít: „A kommunió lelkiisége mindenekelőtt azt jelenti, hogy szívünk teljes figyelme a bennünk lakó Szentháromság titkára irányul, akinek fényét a körülöttünk lévő testvéreink arcán is felfedezzük. A kommunió lelkiisége azt jelenti, hogy képes vagyok hittestvéremre a misztikus test mélységes egységében gondolni, mint »hozzám tartozóra«...” Ebből az alapelvől egyértelműen következik, hogyan érezzünk és cselekedjünk: osztozunk testvéreink örömeiben és szenvedéseiben; felismerjük vágyaikat és gondoskodunk szükségleteikről; igaz és mély barátsággal közeledünk hozzájuk. A kommunió lelkiisége azt a képességet is jelenti, hogy elsősorban a pozitívumot vesszük észre a másokban. Isten ajándékként elfogadjuk és megbecsüljük a másikat. Azt is jelenti, hogy tudunk *teret adni* testvéreinknek, és együtt hordozzuk egymás terhét. E lelki út nélkül keveset használnának a kommunió külső eszközei.⁹³

Úgy tűnik, hogy a kommunió lelkiisége a harmadik évezred kezdetén az egyház lelki légköre, a megszentelt élet számára pedig aktív és nagyszerű feladat minden szinten. Az élet és a tanúságtétel jövője számára ez a legkiválóbb út. Az életszentség és a küldetés a közösségen keresztül valósul meg, mert Krisztus a közösségben és azon keresztül teszi jelenvalóvá magát. A testvérek és a nővérek Krisztusnak és az Istennel való találkozásnak szakramentumává válnak. Ők biztosítják a konkrét lehetőséget, sőt mi

⁸⁹ *Vita consecrata*, 93.

⁹⁰ *Novo millennio ineunte*, 43.

⁹¹ *Vita consecrata*, 46.

⁹² *Vita consecrata*, 51.

⁹³ Vö. *Novo millennio ineunte*, 43.

több, elengedhetetlenül szükségesek ahhoz, hogy megélhessük a kölcsönös szeretet parancsát és ekképpen a szentháromságos kommuniót.

Ezekben az években a megszenteltek közösségeire és különféle testvériségeire egyre inkább úgy tekintenek, mint a kommunió helyeire. Itt az emberek közötti kapcsolatok kevésbé formálisnak tűnnek, és egymás elfogadása, kölcsönös megértése könnyebben megvalósul. A megszentelt személyek újra felfedezik annak az isteni és emberi értékét, hogy önzetlenül együtt vannak, barátságban, mint tanítványok a tanító Jézus körül, és megosztják egymással a pihenés és a kikapcsolódás időszakait is.

Az is megfigyelhető, hogy ugyanazon szerzetesintézmény közösségei között is intenzívebb a kommunió. Azok a közösségek, amelyeknek a tagjai többféle kultúrából és országból származnak, arra kaptak meghívást, hogy „tanúságot tegyenek a népek, a fajok és a kultúrák közötti kommunió értelméről”.⁹⁴ E közösségek több szempontból pozitív valóságok, ahol a tagok megtapasztalják egymás kölcsönös megismerését, tiszteletét, elismerését és gazdagítását. Olyan helyeknek bizonyulnak, ahol begyakorolják az integrációt és az inkulturációt, ugyanakkor tanúságot tesznek a keresztény üzenet egyetemességéről.

Amikor a *Vita consecrata* apostoli buzdítás úgy mutatja be ezt az életformát, mint a *kommunio jelét az egyházban*, rámutat annak minden gazdagságára és a testvéri élet kívánalmaira. Korábban kongregációnk megjelentette a *Congregavit nos in unum Christi amor* című dokumentumot a közösségben megélt testvéri életről. Időnként minden közösségnek elő kell vennie ezeket a dokumentumokat, és ezeknek fényében kell kiértékelniük, hogyan haladnak a hitben és hogyan növekednek a testvériségben.

Kommunio a régi és az új karizmák között

30. Az a kommunio, amelyet a megszentelt férfiaknak és nőknek élniük kell, messze meghaladja saját szerzetescsaládjuk vagy saját szerzetesintézményük határait. Ha megnyílnak a más szerzetesintézményekkel és a megszenteltség más formáival való kommunióra, kiterjeszthetik a kommuniót, felfedezhetik a közös evangéliumi gyökereket, és világosabban rácsodálkozhatnak saját identitásuk szépségére a karizmák különféleségében, mint az egyetlen szőlőtő szőlővesszői. Versengeniük kellene egymás megbecsülésében (vö. Róm 12,10), hogy elnyerjék a legnagyobb karizmát, a szeretetet (vö. 1Kor 12,31).

A megszentelt élet intézményei közötti találkozást és a szolidaritást annak tudatában kell előmozdítani, hogy a kommunio „szoros kapcsolatban áll a keresztény közösség képességével: teret enged a Lélek valamennyi adományának. Az egyház egysége nem egyformaság, hanem a jogos különbözőségek szerves integrációja, az egy testben, Krisztus egyetlen Testében összekapcsolódó számos tag valósága” (vö. 1Kor 12,12).⁹⁵

Ez lehet a kezdete a közös utak szolidáris keresésének az egyház szolgálata érdekében. Vannak külső tényezők (mint például az, hogy alkalmazkodni kell az államok új követelményeihez), és vannak szerzetesintézményen belüli okok (mint például a tagok létszámának lecsökkenése), amelyek azt mutatják, hogy egyesíteni kell erőnket a képés, a gazdasági ügyintézés, a nevelés és az evangelizálás területén. Ilyen körülmények

⁹⁴ *Vita consecrata*, 51.

⁹⁵ *Novo millennio ineunte*, 46.

között is a Lélek hívását ismerhetjük fel az egyre intenzívebb kommunióra. Ebben a munkában minden szinten támogatni kell a férfi és női nagyobb szerzeteselőjárók, valamint a világi intézmények konferenciáit.

Ezután nem nézhetünk szembe a jövővel egymás nélkül. Egy-háznak kell lennünk, közösen kell megélnünk a Lélek kalandját és Krisztus követését, meg kell osztanunk egymással az evangéliumról szerzett tapasztalatainkat, meg kell tanulnunk úgy szeretni a másik közösséget és szerzetescsaládját, mint a sajátunkét. Megoszthatjuk egymással örömeinket és fájdalmainkat, aggodalmainkat és sikereinket, hiszen azok mindannyiunké.

Az evangéliumi élet új formáival is párbeszédre és kommunióra van szükség. A *Vita consecrata* emlékeztet arra, hogy az evangéliumi életnek ezek az új társulásai „nem alternatívái a már meglévő intézményeknek. Azokat továbbra is megillet a hagyomány által nekik kijelölt előkelő hely. [...] A régi szerzetesintézmények, amelyek közül sok nagyon kemény megpróbáltatásokon ment keresztül, de évszázadokon át bátran kitarzott, maguk is gazdagodhatnak, ha párbeszédet kezdeményeznek a korunkban létrejövő alapításokkal, valamint ha megosztják velük ajándékaikat, és befogadják az övéiket.”⁹⁶

Végül kölcsönös gazdagodás forrása lehet az egyházi mozgalmak karizmáival való találkozás és kommunió. A mozgalmak gyakran lehetnek az evangéliumi és karizmatikus frissesség példái, valamint nagylelkű és kreatív ösztönzést adhatnak az evangelizáláshoz. A mozgalmak pedig, hasonlóképpen az evangéliumi élet új formáihoz, sokat tanulhatnak a megszentelt élet derűs, hűséges és karizmatikus tanúságtételéből, hiszen a megszentelt élet igen gazdag spirituális örökséget hordoz, a bölcsességnek és a tapasztalatnak nagy kincstárával rendelkezik, az apostolkodásnak és a missziós elkötelezettségnek pedig számos formáját ismeri.

Kongregációink már megfogalmazott olyan – ma is érvényes – kritériumokat és irányelveket, amelyek szerint a szerzetesek csatlakozhatnak egyházi mozgalmakhoz.⁹⁷ Amit most hangsúlyozni kívánunk, az a kapcsolat, amelyet egymás megismerése, az együttműködés, a kölcsönös ösztönzés és a megosztás jellemez. Ez a kapcsolat nemcsak az egyének, hanem a szerzetesintézmények, az egyházi mozgalmak és a megszentelt élet új formái között is létrejöhet, hogy növekedjenek a Szentlélekben való életben és teljesítsék az egyház egyetlen küldetését. Olyan karizmákról van szó, amelyek ugyanannak a Léleknek az indítására születtek, az evangéliumi élet teljességére rendeltettek a világban, és arra kaptak meghívást, hogy együttesen valósítsák meg Istennek a világ üdvösségére vonatkozó tervét. A kommunió lelkesége éppen az evangéliumi testvériségnek ebben a tágas dialógusában valósul meg az Isten népét alkotó összetevők között.⁹⁸

Kommunióban a világiakkal

31. A megszentelt személyek közötti kommunió egy még nagyobb nyitottságra vezet, mégpedig az egyház összes többi tagja felé. Az egymás iránti szeretet parancsa, amelyet megtapasztalnak a közösségben, megkívánja, hogy ezt a szeretetet átvigyük a

⁹⁶ *Vita consecrata*, 62.

⁹⁷ Vö. *Testoéri élet közösségben*, 62; vö. *Vita consecrata*, 56.

⁹⁸ Vö. *Novo millennio ineunte*, 45.

személyes szintről az egyházi valóságok közötti kapcsolat szintjére. A megszentelt életre szóló hivatás csak olyan integrális ekkleziológiában található rá a maga sajátos önazonosságára, amely a különféle hivatásokat a meghívottak egyetlen népén belül fogja fel. Ez az önazonosság pedig a jelszerpet és a tanúságtételt foglalja magában. A megszentelt személyekben ma egyre jobban tudatosul, hogy az alapítók karizmáit – amelyeket a Szentlélek mindenki javára ébresztett bennük – újra az egyház középpontjába kell állítani, hiszen nyitottak a kommunióra és arra, hogy Isten népének minden tagja részesedjen belőlük.

E gondolatkörben maradvá megállapíthatjuk, hogy újfajta kommunió és együttműködés kezd kialakulni a különböző hivatások és életállapotok, különösképpen a megszentelt személyek és a világiak között.⁹⁹ A monasztikus és szemlélődő intézmények elsősorban spirituális kapcsolatot alakíthatnak ki a világiakkal, lehetőséget biztosíthatnak számukra a szükséges elcsendesedésre és imádságra. Az apostoli elkötelezettségű intézmények bevonhatják a világiakat a lelkipásztori együttműködés formáiba. A világi intézmények tagjai – legyenek világiak vagy klerikusok – a mindennapi élet szokásos keretei között teremtenek kapcsolatot a többi hívővel.¹⁰⁰

Az utóbbi évek újdonsága elsősorban az, hogy világiak részéről merül fel az az igény, hogy részesedjenek egyes szerzetesintézmények karizmatikus eszményeiben. Ebből érdekes kezdeményezések és a szerzetesintézményekhez való csatlakozás új, intézményes formái születtek. Tanúi vagyunk olyan ősi intézményes formák valóságos újraéledésének, mint a világi rendek és a harmadrendek. Új világi társulások és mozgalmak születnek a szerzetescsaládok és a világi intézmények körül. Az együttműködés – olykor még a közelmúltban is – helyettesítést jelentett a tevékenységek végzéséhez szükséges megszentelt személyek hiánya miatt. Ma az együttműködés abból az igényből fakad, hogy ne csak a szerzetesintézmény által fenntartott intézmények vezetésének felelősségében osztozzanak, hanem hogy megélik a szerzetesintézmény lelkiességének és küldetésének sajátos jellemzőit és mozzanatait. Mindehhez arra van szükség, hogy a megszenteltek és a világiak megfelelő képzésben részesüljenek a kölcsönös és gazdagító együttműködésre.

Korábban elsődlegesen a szerzetesek és szerzetesnők feladata volt, hogy létrehozzák a világiak csatlakozási formáit, hogy lelki táplálékot nyújtsanak nekik és vezessék őket. Ma – hála a világiak egyre magasabb szintű képzettségének – megvalósulhat egymás kölcsönös segítése, mely elősegíti az egyes életállapotok sajátosságának és szépségének megértését. A kommunió és a kölcsönösség az egyházban sohasem egyirányú. Az egyházi kommunióknak ebben az új légkörében a papok, a szerzetesek és a világiak elkerülik, hogy kölcsönösen ne vegyenek tudomást egymásról, vagy hogy pusztán a közös tevékenységre való tekintettel szervezzék meg életüket. Megtalálhatják a kommunió helyes kapcsolatát, átélik az evangéliumi testvériség megújult tapasztalatát, karizmáikkal segítik, s úgy egészítik ki egymást, hogy a különbözőségeket mindig tiszteletben tartják.

Ez az egyházi dinamika a megszentelt élet megújulásának és önazonosságának előnyére válik majd. Amikor a karizma megértése elmélyül, a karizma megélésének mindig új formáit fedezik fel.

⁹⁹ Vö. *Testvéri élet közösségben*, 70.

¹⁰⁰ Vö. *Vita consecrata*, 54.

Kommunióban a püspökökkel

32. Az egyházi kommunióban az összes hivatásokkal és életállapotokkal egészen különleges szempontot jelent a püspökökkel való egység. Hiábavaló lenne minden próbálkozás a kommunió lelkeségének ápolására, ha tényleges és érzelmi kapcsolat nem jönne létre a püspökökkel, mindenképp a pápával, az egyház egységének középpontjával és az ő tanítóhivatalával.

Ez a *sentire cum ecclesia* alkalmazása, amely az összes hívők sajátja.¹⁰¹ A *sentire cum ecclesia* különösen is felragyog a megszentelt élet intézményeinek alapítóiban, és minden szerzetesintézmény karizmatikus köteletségévé válik. Nem lehet Krisztus arcát szemlélni, ha nem látjuk tükröződni az egyház arcán. Krisztust szeretni azt jelenti, hogy szeretjük az egyházat annak tagjaiban és intézményeiben.

Különösen fontos ez ma, amikor a központtól eltávolító erők működnek, amikor kétségbe vonják a katolikus hit és erkölcs alapelveit. A megszentelt személyeknek és intézményeknek az a kötelessége, hogy tanúságot tegyenek az egyház tanítóhivatalával való, szakadást nem ismerő egységről, és a tanítóhivatal meggyőződéses és örömteli szószólói legyenek mindenki előtt.

Érdeemes hangsúlyoznunk, amit a pápa már a *Vita consecrata* apostoli buzdításában kijelentett: „Ennek az egyházi kommuniónak lényegi ismertetőjegye [a pápa és] a püspökök tanítóhivatalához értelemmel és szívvel való ragaszkodás. Ezt a megszentelt személyeknek hűségesen kell megélniük és Isten népe előtt világosan kell tanúsítaniuk, különösen azoknak, akik a teológiai kutatás, a tanítás, a könyvkiadás, a hitoktatás és a tömegkommunikáció területén tevékenykednek.”¹⁰² Figyelemreméltó, hogy sok szerzetes teológus van, és sok kutatóközpontot a megszentelt élet intézményei tartanak fenn. Dicséretesen vállalnak felelősséget a kultúra világában. Az egyház *bizakodó figyelemmel* kíséri szellemi erőfeszítéseiket azokra a kényes határkérdésekre vonatkozóan, amelyekkel a tanítóhivatalnak manapság szembe kell néznie.¹⁰³

Az utóbbi évtizedek egyházi dokumentumai folyamatosan megismételték a zsinatnak azt a felhívását, hogy a püspökök becsüljék meg a sajátos karizmákat lelkipásztori programjukban. Ugyanakkor bátorítják a megszentelt személyeket, hogy világosan és bizalommal ismertessék meg és ajánlják fel saját javaslataikat azzal kapcsolatban, hogy sajátos hivatásuknak megfelelően hol tudnak jelen lenni, és milyen munkát tudnak vállalni.

Ugyanez érvényes valamiképpen az egyházmegyes papsággal való kapcsolatra is. A szerzetesek és a szerzetesnők nagy része nap mint nap együttműködik a papokkal a lelkipásztori munkában. Elengedhetetlen tehát, hogy a megszentelt személyek kihasználjanak minden olyan kezdeményezést, amely elősegíti egymás jobb megismerését és megbecsülését.

Csak a kommunió lelkeségével és a *Novo millennio ineunte* apostoli levélben megfogalmazott pedagógiával összhangban lehet felismerni azt az adományt, amelyet a Szentlélek ad az egyháznak a megszentelt élet karizmái által. Jelentős – különösen a megszentelt élet számára – a karizmatikus és a hierarchikus elem közötti *egylényegűség*

¹⁰¹ Vö. *Lumen gentium*, 12; vö. *Vita consecrata*, 46.

¹⁰² *Vita consecrata*, 46.

¹⁰³ Vö. *Vita consecrata*, 98.

is az egyház életében. Ezt II. János Pál pápa többször említette, amikor az új egyházi mozgalmakhoz szólt.¹⁰⁴ A szeretet és a szolgálat az egyházban megkövetelik, hogy mindig a kölcsönös, áldozatos szeretetben éljék meg őket.

Negyedik rész

A SZERETET TANÚI

Krisztus felismerése és szolgálata

33. Az evangéliumi tanácsok által átalakított egzisztencia prófétai és csendes tanúságtétellé válik, ugyanakkor azonban eleven tiltakozássá a világ embertelensége ellen. Síkra száll a személy fejlődése mellett, és felébreszti a szeretet új képzelőerejét. Láttuk ezt a szent alapítóknál is. Ez nem csak szolgálatuk hatékonyságában látszik, hanem elsősorban abban a képességükben, hogy szolidárisá váljanak a szenvedőkkel úgy, hogy segítő mozdulatukat azok testvéri sorsvállalásnak érezzék. Az evangelizációnak ez a formája, amelyet szeretettel és odaadó munka révén végeztek, félreérthetetlen tanúságtételt biztosít a szavakban kifejeződő szeretet mellett.¹⁰⁵

A kommunióban megélt élet a megszentelt élet első üzenete. Olyan hatékony *jel* és meggyőző *erő*, amely a Krisztusban való hithez vezet. Maga a kommunió válik tehát küldetéssé, sőt „*a kommunió kommuniót szül*, és lényegileg misszionáló kommunióként működik”.¹⁰⁶ A közösségeknek újból az a vágyuk, hogy „az ember történelmének útjain kövessék Krisztust”,¹⁰⁷ saját karizmájuknak megfelelő apostoli elkötelezettséggel és tanúságtévő élettel.¹⁰⁸ „Aki valóban találkozott Krisztussal, nem tarthatja meg önmagának, hanem hirdetnie kell. Új apostoli lendületre van szükség, amelyet a keresztény közösségek és csoportok mindennapos elköteleződésüként élnek meg.”¹⁰⁹

34. Ha valaki Krisztustól indul újra, a kommunió lelkiisége azoknak a szilárd, erős és tevékenységi lelkiiségévé válik, akik az ő országának tanítványai és apostolai. A megszentelt élet számára ez azt jelenti, hogy elkötelezi magát azoknak a testvéreknek a szolgálatára, akikben felismerte Krisztus arcát. Ennek az apostoli küldetésnek a teljesítésében a *létezés* és a *cselekvés* elválaszthatatlanok, mivel minden lelkipásztori tevékenység abszolút alapja Krisztus titka.¹¹⁰ A megszentelt férfiak és nők hozzájárulása az evangelizációhoz „mindenekelőtt a teljesen Istennek és a testvéreknek adott életük ta-

¹⁰⁴ II. János Pál pápa, in *I movimenti nella Chiesa. Atti del II colloquio internazionale* [Mozgalmak az egyházban. A II. nemzetközi konferencia iratai], Milano, 1987, 24–25. o.; *I movimenti nella Chiesa* [Mozgalmak az egyházban], Città del Vaticano, 1999, 18. o.

¹⁰⁵ Vö. *Novo millennio ineunte*, 50.

¹⁰⁶ *Christifideles laici*, 31–32.

¹⁰⁷ Vö. *Vita consecrata*, 46.

¹⁰⁸ Vö. II. János Pál: *Ecclesia in Africa kezdetű apostoli buzdítás*, Yaoundé (1995. szeptember 14.), 94.

¹⁰⁹ *Novo millennio ineunte*, 40.

¹¹⁰ Vö. *Novo millennio ineunte*, 15.

núságtétele, a megváltó Krisztus követése, aki az ember iránti szeretetből szolgává lett”.¹¹¹ A megszentelt személyek nem úgy vesznek részt az egyház küldetésének teljesítésében, hogy bizonyos időt szánnak erre, hanem az egész életüket.

A *Novo millennio ineunte* apostoli levelében a pápa szemlátomást arra buzdít, hogy még előrébb lépünk a szegények iránti kézzelfogható szeretetben: „A most kezdődő évszázad és évezred tanúja lesz annak – sőt kívánatos is, hogy egyre nagyobb mértékben lássa –, hogy az odaadás milyen fokára képes eljutni a legszegényebbek iránti szeretet. Ha valóban Krisztus szemléléséből indulunk újra, akkor főként azoknak az arcán fedezzük fel képmását, akikkel ő maga is azonosulni akart: »Éhes voltam, és ennem adtatok, szomjas voltam, és innom adtatok, idegen voltam, és befogadtatok, mezítelen voltam, és felruháztatok, beteg voltam, és meglátogattatok, fogságban voltam, és felkerestetek« (Mt 25,35–36). Ez a szöveg nem pusztán felszólítás a szeretetre, hanem egyenesen a krisztológia egyik fejezete, amely fényt vet Krisztus misztériumára. Az egyház Krisztus jegyeséhez illő hűségét sokkal inkább ezen mérheti le, mintsem tanításának ortodoxiáján.”¹¹² A pápa a lelkiségnek egy konkrét útjára is rámutat, amikor arra hív, hogy a szegények személyében ismerjük fel Krisztus *sajátos jelenlétét*, amely az egyház kötelességévé teszi a szegények előnyben részesítését. Ez az elköteleződés az, amelyen keresztül a megszenteltnek is¹¹³ tanúságot kell tenniük „Isten szeretetének stílusáról, az ő gondviseléséről és irgalmasságáról”.¹¹⁴

35. A terület, amelyen a szentatya kívánja, hogy dolgozzunk, tágas, mint a világ. Amikor a megszentelt élet ezzel szembeesül, „meg kell tanulnia Krisztusba vetett hittel megfejtetni azt a felhívást, amelyet a szegénység e világán keresztül ő intéz hozzá”.¹¹⁵ Minden apostoli tevékenység elsődleges követelménye az, hogy az egyetemes missziós hivatás és a konkrét környezetbe, valamint a helyi egyházba való konkrét bekapcsolódás között összhang jöjjön létre.

A szegénység régi formái mellett újak keletkeztek: az élet értelmetlensége miatti kétségbeesés, a kábítószeres csapdája, az idős korban vagy a betegségben megtapasztalt elhagyatottság, a társadalmi kirekesztettség vagy hátrányos megkülönböztetés.¹¹⁶ A misszió, hagyományos és új formáiban, mindenképp a személy méltóságának szolgálata az elembertelenedett társadalomban, minthogy korunk első és legsúlyosabb szegénysége az emberi személy jogainak közönyös lábbal tiprása. A szeretet, a megbocsátás és a kiengesztelődés dinamizmusával a megszentelt személyek azon vannak, hogy olyan igazságos világot építsenek, amely új és jobb lehetőségeket biztosít az élethez és a személyek kibontakozásához. Ahhoz, hogy e törekvés hatékony legyen, a szegény ember lelkiületére van szükség, amely megtisztult az önös érdekektől, kész a békés és erőszakmentes szolgálatra, szolidáris magatartást tanúsít, valódi részvétet érez mások szenvedése iránt. Isten szavai hirdetésének és művei megvalósításának olyan stílusa ez, amelyet Jézus kezdett el (vö. Lk 4,15–21), és amelyet megélt az ősegyház, ezt pedig nem szabad elfelejteni a jubileumi év és az évezred lezárulása után sem. Sőt ez még inkább

¹¹¹ *Vita consecrata*, 76.

¹¹² Vö. *Novo millennio ineunte*, 49.

¹¹³ Vö. *Vita consecrata*, 82.

¹¹⁴ *Novo millennio ineunte*, 49.

¹¹⁵ *Novo millennio ineunte*, 50.

¹¹⁶ Vö. *Novo millennio ineunte*, 50.

arra sarkall, hogy a szeretetben egy másként alakuló jövőt valósítsanak meg. Készen kell lenniük, hogy megfizessék az üldöztetés árát, hiszen korunkban a vértanúság leggyakoribb oka az igazságosságért való harc az evangéliumhoz való hűségben. II. János Pál pápa emlékeztet arra, hogy ez a tanúságtétel „manapság is számos testvéreket és nővéreket vezetett el a vértanúságra a világ különböző tájain”.¹¹⁷

A szeretet képzelőereje

36. Évszázadokon át a szolgáló szeretet volt mindig az a terület a megszentelt személyek számára, amelyen az evangéliumot kézzelfoghatóan megélték. Ebben bontakozott ki karizmáik próféta ereje és lelkeségük gazdagsága az egyházban és a világban.¹¹⁸ Felismerték arra szóló meghívásukat, hogy „Isten szeretetének epifániája legyenek”.¹¹⁹ Ennek a dinamizmusnak teremtő hűséggel kell folytatódnia, hiszen az egyház lelkipásztori munkájában nélkülözhetetlen erőforrást jelent. Egy olyan korban, amely a *szeretet új képzelőereje* után kiált, a szavakban kifejezett szeretet pedig a tettekben megmutató szerető hiteles bizonyítására és megerősítésére szorul,¹²⁰ a megszentelt élet csodálattal tekint arra az apostoli kreativitásra, amely a tevékeny szeretet és a sajátos formákban megélt életszentség számtalan fajtáját teremt. Ugyanakkor nem szabad halatlanra venni a sürgetést, hogy a Lélek kreativitásával továbbra is meglepje a világot a tényleges evangéliumi szeretet új formáival, amelyek választ adnak korunk szükségleteire.

A megszentelt élet reflektálni kíván saját karizmáira és hagyományaira, hogy az evangelizáció új területeinek is szolgálatába állíthassa őket. Ez azt jelenti, hogy a megszentelt személyek társaivá válnak a szegényeknek, az öregeknek, a kábítószerfüggőknek, az AIDS-betegeknek, a menekülteknek, vagyis mindazoknak, akik sajátos körülményeik miatt szenvednek. Mivel a pusztító segítő szerep már nem elegendő, a paradigmák megváltozására összpontosított figyelemmel azt kell megkeresni, miképpen lehet az ínségeknek az okait felszámolni. A népek szegénységét sok ember története és közömbössége, valamint olyan bűnös struktúrák okozzák, amelyeket – komoly elkötelezettséggel a nevelés területén is – fel kell számolni.

Sok régi és új házalapítás olyan területekre viszi a megszenteltek, ahova mások rendszerint nem jutnak el. Az elmúlt években voltak olyan megszentelt férfiak és nők, akik képesek voltak elhagyni a *már ismert körülmények* biztonságát, és vállalták, hogy számukra ismeretlen helyen éljenek és eddig ismeretlen dolgokkal foglalkozzanak. Teljes odaszenteltségüknek köszönhetően valóban szabadok arra, hogy bárhova elmenjenek, ahol ínséges a helyzet. Erről tanúskodnak a legújabb házalapítások azokban az új országokban, amelyek sajátos kihívásokkal küzdenek. Teszik ezt úgy, hogy egyszerre több rendtartomány összefog, és nemzetközi közösségeket hoznak létre. Mélyreható tekintettel és nagy szívvel¹²¹ fogták fel a sok szenvedés segélykiáltását, és a szeretet kézzelfogható szolgálatával válaszoltak rá. Mindenfelé összekötő kapcsot jelentenek az

¹¹⁷ II. János Pál: *Homília* (2001. február 2.), in *L'Osservatore Romano*, 2001. február 4.

¹¹⁸ Vö. *Vita consecrata*, 84.

¹¹⁹ *Vita consecrata*, a harmadik fejezet címe.

¹²⁰ Vö. *Novo millennio ineunte*, 50.

¹²¹ Vö. *Novo millennio ineunte*, 58.

egyház és a kirekesztett csoportok, illetve a szokásos lelkipásztori tevékenység által el nem ért emberek között.

Néhány olyan karizma is, amely letűnt korokhoz kötődőnek tűnt, új érvényességre tesz szert. Érvényesek egy olyan világban, ahol virágzik a leánykereskedelem, a gyerekek rabszolgasága, ahol a gyerekek gyakran visszaélések áldozataivá válnak, az utcára kerülés és a hadseregbe toborzás veszélyeinek vannak kitéve.

Manapság az apostoli szolgálat gyakorlásának nagyobb a szabadsága, felismerhető az apostolkodás körének tudatosabb kiterjesztése. A szolidaritás abban fejeződik ki, hogy képesek az emberek pártjára állni, felvállalják problémáikat, s így nagyobb odafigyeléssel válaszolnak az idők jeleire és követelményeire. A kezdeményezéseknek ez a megszorodása megmutatta, milyen szükséges a tervezés a missziós munkában, ha azt szervezeten, hatékonyan s nem rögtönözve kívánják végezni.

Az evangélium hirdetése

37. Az első feladat, amelyet újra lelkesedéssel vállalnunk kell: *Krisztus hirdetése a népeknek*. Ez elsősorban azoktól a megszentelt férfiaktól és nőktől függ, akik arra töreksenek, hogy eljuttassák az evangélium üzenetét azok egyre növekvő sokaságának, akik nem ismerik. E küldetés teljesítése még a kezdeténél tart, és minden erőnkkel igyekeznünk kell megvalósítani.¹²² A misszionárius férfiak és nők bizakodó és buzgó tevékenysége egyre jobban meg kell, hogy feleljen az inkulturáció igényének. Biztosítani kell, hogy az egyes népek sajátos értékei ne vesszenek el, hanem megtisztulva kiteljesedjenek.¹²³ Az evangéliumi üzenethez való tökéletes hűségben a harmadik évezred kereszténységét jellemezni fogja számos olyan kultúrának és népnek az arca is, amelyek befogadták a kereszténységet és abba belegyökereztek.¹²⁴

Az élet szolgálata

38. Nagyszerű hagyományukat követve sok megszentelt személy, különösen nők végeznek apostoli munkát az egészségügyben, s ezzel folytatják Krisztus irgalmas szolgálatát. Az isteni szamaritánus nyomában járva lépnek oda a szenvedőkhöz, hogy enyhítsék fájdalmaikat. Komolyan odafigyelnek arra, hogy a gyógyító tevékenység embe-ribbé váljék. Szakmai tudásuk teret enged az evangéliumnak, amely bizakodással és jószággal világítja meg az emberi élet és halál legnehezebb tapasztalatait is. Ezért éppen a legszegényebb és legelhagyatottabb betegeket gondozzák megkülönböztetett, szerető figyelemmel.¹²⁵

Ahhoz, hogy a keresztény tanúságtétel hatékony legyen, fontos, hogy az egészségügyben dolgozók – különösen néhány kényes és vitatott kérdésben – ki tudják fejteni az egyház álláspontjának indítékait. Hangsúlyozniuk kell, hogy az egyház nem akarja ráerőltetni a hitbeli látásmódot a nem hívőkre, hanem értelmezni és védelmezni kívánja

¹²² Vö. II. János Pál: *Redemptoris Missio kezdetű enciklika* (1990. december 7.), Szent István Társulat, Budapest, 2001, 1.

¹²³ Vö. II. János Pál: *Ecclesia in Asia kezdetű szinódus utáni apostoli buzdítás*, Újdelhi (1999. november 6.), 22.

¹²⁴ Vö. *Novo millennio ineunte*, 40.

¹²⁵ Vö. *Vita consecrata*, 83.

az emberi természetben gyökerező értékeket.¹²⁶ Ily módon a szeretetszolgálat, különösen, ha megszentelt személyek végzik, az értelem szolgálatává válik, hogy mindenütt tiszteletben tartsák azokat az alapelveket, amelyekre az emberhez méltó civilizáció épül.

Az igazság terjesztése

39. A nevelés világa is megkívánja a megszentelt személyek markáns jelenlétét. A megtestesülés misztériumában található meg az alapok egy olyan antropológiához, amely képes a maga korlátai és ellentmondásai közül továbblépni Jézushoz, az „új emberhez” (Ef 4,24; vö. Kol 3,10). Mivel Isten Fia valóban emberré lett, ezért az ember benne és általa valóságosan Isten gyermekévé válhat.¹²⁷

A megszentelt személyek különösen hatékony tevékenységet képesek folytatni e területen. Ők sajátos módon tapasztalták meg a Lélek adományait Isten igéjének kitartó hallgatásában és a Lélek segítségével való mérlegelés gyakorlásában. Gazdag pedagógiai örökségük hosszú idő folyamán halmozódott fel. E karizma éltetheti azt a légkört, amelyet átjár a szabadság, az igazságosság és a szeretet evangéliumi szelleme. Segíti a fiatalokat az emberségben való növekedésre a Lélek vezetésével, ugyanakkor felkínálja az életszentséget is, mint a mindenki – tanárok és diákok – által elérendő nevelési célt.¹²⁸

A megszentelt élet területén elő kell mozdítani a *kultúra iránti megújult elköteleződést*, mely lehetővé teszi a személyes felkészültség szintjének emelkedését. Ez felkészít a kor-szellem és a hit közötti párbeszédre, s ezáltal elősegíti – saját pedagógiai intézményeken keresztül is – a kultúra evangelizációját, mint az igazság szolgálatát.¹²⁹ Ezért kívánatosabb, mint valaha, hogy a megszentelt személyek jelen legyenek a tömegkommunikációs eszközök területén.¹³⁰ Bátorítani kell minden erőfeszítést ezen az új és stratégiailag fontos apostoli területen, hogy a különböző kezdeményezések összehangoltabbak, jobb minőségűek és hatékonyabbak legyenek.

Nyitottság a nagy párbeszédre

40. Az *újrakezdés Krisztustól* végül azt jelenti, hogy követjük őt azokra a területekre, ahol jelenvalóvá tette magát üdvözítő művével, és az általa megnyitott távlatok tágaságában élünk. A megszentelt élet nem elégedhet meg azzal, hogy az egyházban és az egyházért él. Krisztussal együtt útban van a többi keresztény egyház, más vallások, valamint minden férfi és nő felé, akiknek nincs vallási meggyőződése.

A megszentelt életnek tehát feladata, hogy bekapcsolódjon azokba a nagy párbeszédre, amelyekre a II. Vatikáni Zsinat az egész egyházat megnyitotta. *„Elkötelezettek a párbeszédre mindenkivel”* – ez a sokatmondó címe a *Vita consecrata* utolsó fejezetének, mintegy logikus végkövetkeztetése az egész apostoli buzdításnak.

¹²⁶ Vö. *Novo millennio ineunte*, 51.

¹²⁷ Vö. *Novo millennio ineunte*, 23.

¹²⁸ Vö. *Vita consecrata*, 96.

¹²⁹ Vö. *Vita consecrata*, 98.

¹³⁰ Vö. *Vita consecrata*, 99.

41. A dokumentum elsősorban arra emlékeztet, hogy a megszentelt életről tárgyaló szinódus rávilágított a megszentelt élet és az ökumenizmus közötti szoros kapcsolatra. „Ha ugyanis az ökumenizmus lelke az imádság és a megtérés, semmi kétség, hogy a megszentelt élet intézményeinek és az apostoli élet társaságainak különleges kötelessége e feladatot vállalni.”¹³¹ Igen nagy szükség van arra, hogy megszentelt személyek nagyobb teret engedjenek életükben az ökumenikus imának és a tanúságtételnek, hogy a Szentlélek erejével le lehessen dönteni a megosztottságok és előítéletek falait. A megszentelt élet egyetlen intézménye sem vonhatja ki magát ennek az ügynek a szolgálata alól.

Az ökumenikus párbeszéd különféle formái közül pedig a *Vita consecrata*, mint a szerzetesközösségek tagjai számára különösképpen megfelelőket, megemlíti a közös részvételt a *lectio divinában*, és a közös imádságot, amelyben az Úr, ígérete szerint, jelen van (vö. Mt 18,20). A barátság, a szeretetszolgálat, a szolgálatra és tanúságtételre irányuló közös kezdeményezésekben való együttműködés fogják éltetni annak megtapasztalását, milyen jó és szép együtt élni a testvéreknek (vö. Zsolt 133 [132]). Hasonlóképpen fontos, hogy a megszentelt személyek megismerjék a többi keresztények történelmét, tanítását, liturgiáját, karitatív és apostoli tevékenységét.¹³²

42. A *Vita consecrata* két alapvető kívánalmat fogalmaz meg a vallásokkal folytatott párbeszédhez: az evangéliumi tanúságtételt és a lelki szabadságot. Kívánatosnak mondja ezenfelül egymás kölcsönös megismerését, tiszteletét, a szívélyes barátságot és a kölcsönös őszinteséget más vallások szerzetesi közösségeivel.¹³³

Az együttműködés további területe a törődés az emberi élettel, ami a testi és lelki szenvedéssel való együttérzéstől az igazságosságért, a békéért és a teremtett világ megőrzéséért való síkraszállásig terjed.¹³⁴ II. János Pál emlékeztet arra, hogy a más vallási hagyományhoz tartozó személyekkel való találkozás sajátos területe a nők méltóságának elismeréséért és érvényesítéséért folytatott harc, amely különösképpen a megszentelt nők feladata.¹³⁵

43. Végül arra is gondolniuk kell, hogy párbeszédet folytassanak azokkal, akik egyetlen valláshoz sem tartoznak. A megszentelt személyek, választott hivatásuk lényegénél fogva, kiváltságos beszélgetőtársak az istenkeresés területén, amely ősidőktől fogva nyugtalanítja az ember szívét, és sokféle lelki formára készíteti. Az értékek iránti érzékük (vö. Fil 4,8) és a találkozásra való készségük a hiteles istenkeresés tanújelei. „Ezért – fejezi be a dokumentum – a megszentelt személyeknek kötelessége, hogy nagylelkűen fogadjanak mindenkit, és lelki kísérést biztosítsanak mindenkinek, aki Istenre szomjazva hozzájuk fordul azzal a vágygal, hogy a hit követelményei szerint éljen.”¹³⁶

44. Ez a párbeszéd szükségszerűen nyitott Krisztus hirdetésére. A kommunióban ugyanis jelen van a kölcsönös ajándékozás. Ha a másik fél meghallgatása hiteles, kiváló alkalmat kínál annak a saját lelki tapasztalatnak és az evangélium tartalmainak megosztásához, amelyek a megszentelt életet táplálják. Így teszünk tanúságot a bennünk lévő reménységről (vö. 1Pét 3,15). Nem kell félnünk, hogy a saját hitünkről beszélve megsértjük

¹³¹ *Vita consecrata*, 100.

¹³² Vö. *Vita consecrata*, 101.

¹³³ Vö. *Ecclesia in Asia*, 31, 34.

¹³⁴ Vö. *Ecclesia in Asia*, 44.

¹³⁵ Vö. *Vita consecrata*, 102.

¹³⁶ *Vita consecrata*, 103.

azokat, akik mást vallanak. Sőt inkább alkalom nyílik annak az ajándéknak örömteli hirdetésére, amely mindenkié. Szabadságának nagyfokú tiszteletben tartásával mindenkinek fel kell ajánlanunk a Szeretet-Isten kinyilatkoztatásának ajándékát, aki „annyira szerette a világot, hogy megszületett Fiát adta érte” (Jn 3,16).

A missziós köteleesség ugyanakkor nem gátol meg bennünket abban, hogy a párbeszédbe azzal a nagylelkű készséggel lépünk bele, hogy kapjunk. A megszentelt személyek ugyanis minden egyes kultúra lehetőségei és határai között fellelhetik az *Ige magvait*, amelyekben nagy értékeket ismernek fel saját életük és küldetésük számára. „Isten Lelke, aki »ott fúj, ahol akar« (Jn 3,8), gyakran támaszt az egyetemes emberi tapasztalaton belül olyan jeleket, amelyek az ő jelenlétéről tanúskodnak, és amelyek segítségével magának Krisztusnak a tanítványai is mélyebben megérthetik a rájuk bízott üzenetet.”¹³⁷

A mai kihívások

45. Nem maradhatunk közömbösek az ökológiai válság nagy és nyugtalanító problémáival szemben, amelyekkel az egész emberiség küzd, hiszen e válság bolygónk hatalmas zónáit teszi lakhatatlanná és embert fenyegetővé. A gazdag országok az ökoszisztéma egyensúlyának szempontjából megengedhetetlen ütemben használják el az energiaforrásokat, aminek következtében a szegény országok még szegényebbé válnak. Nem szabad elfeledkeznünk a béke megőrzésének nehézségeiről sem, amelyet gyakran háborús katasztrófák rémálma fenyeget.¹³⁸

A javak féktelen halmozására törekvést, az élvezetvágyat, a hatalom bálványozását, vagyis azt a hármas bűnös vágyakozást, amelynek bélyegét a történelem magán hordozza, s amely minden mai baj gyökere, csak akkor lehet legyőzni, ha újra felfedezzük a szegénység, a tisztaság és a szolgálat evangéliumi értékeit.¹³⁹ A szerzeteseknek tudniuk kell hirdetni, életükkel és szavaikkal, a lelki szegénység és a szív tisztaságának szépségét, mely felszabadít felebarátaink szolgálatára, valamint az engedelmisségét, mely tartóssá teszi a szolgáló szeretet gyümölcseit.

Végül hogyan szemlélnénk tétlenül az alapvető emberi jogok megsértését?¹⁴⁰ Sajátos módon kell elköteleződünk az evangéliumi radikalitás néhány olyan szempontja mellett, melyeket gyakran nem nagyon értenek meg, de ettől még nem szabad, hogy kevésbé legyenek jelen a szolgáló szeretet egyházi tevékenységei között. Ezek között pedig az első a minden egyes emberi lény iránti tisztelet a fogantatástól a természetes halálig.

Ebben a nyitottságban a világ iránt, amelyet Krisztusra kell irányítani, hogy minden valóság benne találja meg saját hiteles jelentését, a világi intézmények megszentelt tagjai kiváltságos helyzetben vannak: ők ugyanis a többi emberrel azonos életkörülmények között osztoznak az élet társadalmi és politikai folyamataiban, amelyekbe Krisztus-követésük által új értéket oltanak, s ily módon hatékonyan tevékenykednek Isten országáért. Éppen megszenteltségük által, amelyet külső jelek nélkül élnek, világiként a

¹³⁷ *Novo millennio ineunte*, 56.

¹³⁸ Vö. *Novo millennio ineunte*, 51.

¹³⁹ Vö. *Vita consecrata*, 88–91.

¹⁴⁰ Vö. *Novo millennio ineunte*, 51.

világiak között, képesek *só és fény* lenni olyan helyzetekben, amelyekben megszentelt-ségük látható jelei akadályt jelentenének, vagy egyenesen elutasításhoz vezetnének.

Tekintsünk előre és a magasba

46. A megszentelt személyek között is megtalálhatók a *hajnal őrszemei*, vagyis a fiatalok.¹⁴¹ Valóban szükségünk van bátor fiatalokra, akik engedik, hogy az Atya átalakítsa őket a Szentlélek által, s ekképpen „Krisztus-formájú személyekké” váljanak,¹⁴² akik mindenki számára ragyogóan és örvendezően tesznek tanúságot „Krisztus misztériumának sajátos befogadásáról”,¹⁴³ és saját szerzetesintézményük különleges lelkiségéről.¹⁴⁴ Nagyobb mértékben ismerjük el tehát őket képzésük hiteles főszereplőinek.¹⁴⁵ Mivel a szükségszerű nemzedékváltás miatt ők fogják folytatni saját szerzetesintézményeik megújítását, helyénvaló, hogy – ha megfelelőképpen felkészítették őket – fokozatosan átvegyék a vezetési és kormányzási feladatokat. Elsősorban azért, mivel az eszmények vezérlik őket, erősek ahhoz, hogy igaz tanúi legyenek a szentségre törekvésnek mint a keresztény élet *magas mércéjének*.¹⁴⁶ A megszentelt élet jövője és küldetése jórészt az ő hitüknek feltétlenségétől függ, valamint az örvendezően végbevitt tetteiktől és mindattól, amit a Lélek akar velük közölni.

Tekintsünk Máriára, mindannyiunk édesanyjára és tanítójára. Megszentelt személyként a szeretet teljességét élte meg. Ő, aki buzgóan szolgálta az Urat, örvendezett a reménységben, erős volt a megpróbáltatások idején, állhatatos volt az imádságban, segít testvéreinek szükségükben (vö. Róm 12,11–13). Tükröződnek és megújulnak benne az evangélium összes szempontjai és a megszentelt élet összes karizmái. Mária támogatson bennünket mindennapi elkötelezettségünkben, hogy az a szeretet ragyogó tanúságtételévé váljék Szent Pál felhívásának megfelelően: „Éljetek méltóan ahhoz a hivatáshoz, amelyre meghívást kaptatok!” (Ef 4,1)

Ezen útmutatások megerősítéseképpen szeretnénk újra II. János Pál pápa szavait idézni, mert belőlük bátorságot és bizakodást meríthetünk, amelyre mindnyájunknak szüksége van ahhoz, hogy szembenézzünk a feladattal, amely felülmúltni látszik erőnket: „Új évszázad, új évezred nyílik meg Krisztus fényében. Nem mindenki látja azonban ezt a fényt. A miénk az a csodálatos [...] feladat, hogy visszatükrözzük. [...] Belemergünk ebbe a küldetésbe, ha gyöngeségünkre tekintünk, amely gyakran szürkévé és színtelenné tesz minket. Ez a küldetés azonban lehetségessé válik, ha beleállva Krisztus fénysugarába megnyílunk a kegyelem előtt, mely új emberré alakít bennünket.”¹⁴⁷ Ez az a remény, amelyet a megszentelt férfiak és nők hirdetnek az egyházban, miközben az évszázadok folyamán testvéreikkel és nővéreikkel együtt a feltámadt Krisztus felé haladnak.

¹⁴¹ Vö. *Novo millennio ineunte*, 9.

¹⁴² *Vita consecrata*, 19.

¹⁴³ *Vita consecrata*, 16.

¹⁴⁴ Vö. *Vita consecrata*, 93.

¹⁴⁵ A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *Potissimum institutioni – A szerzetesintézményekben folyó képzés irányelvei* (1990. február 2.), 29.

¹⁴⁶ Vö. *Novo millennio ineunte*, 31.

¹⁴⁷ *Novo millennio ineunte*, 54.

2002. május 16-án a szentatya jóváhagyta a Megszentelt Élet Intézményei és az Apostoli Élet Társaságai Kongregációjának ezt a dokumentumát.

Róma, 2002. május 19-én, pünkösöd ünnepén.

Eudardo Card. Martínez Somalo
prefektus

✠ Piergiorgio Silvano Nesti, CP
titkár

A Katolikus Nevelés Kongregációja

A MEGSZENTELT SZEMÉLYEK ÉS KÜLDETÉSÜK AZ ISKOLÁBAN

Megfontolások és irányelvek

2002. október 28.

A fordítás alapjául szolgált: Congregazione per l'educazione Cattolica: *Le persone consacrate e la loro missione nella scuola. Riflessioni e orientamenti*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2002.

Fordította: Tózsér Endre SchP

BEVEZETÉS

1. Az Ige megtestesülése kétezredik évfordulójának megünneplése sok hívó számára a megtérés ideje volt, olyan időszak, amelynek során megnyíltak Istennek a saját képmására alkotott emberre vonatkozó terve előtt. A jubileumi év kegyelme arra sűrgette Isten népét, hogy életének tanúságtételével hirdesse Jézus Krisztus misztériumát, aki „ugyanaz tegnap, ma és mindörökké”, és hirdesse Jézusban az emberi személyre vonatkozó igazságot. A fiatalok ezenfelül meglepő érdeklődést mutattak Jézus kifejezett hirdetése iránt. A megszentelt személyek pedig – a maguk részéről – hallgattak arra az erőteljes felszólításra, hogy a megtérés állapotában éljenek annak érdekében, hogy megvalósítsák sajátos küldetésüket az egyházban: ők Krisztus tanúi, *Isten szeretetének epifániája a világban*, valamint a kiengesztelődött emberiség olvasható jelei.¹

2. A bonyolult kulturális helyzetek, amelyek a 21. század elején jellemzik a világot, új felhívást jelentenek a hívők felelősségének, hogy a jelent *kairoszként*, alkalmas időszakként éljék meg, hogy az evangélium hatékonyan érje el a most élő férfiakat és nőket. Ebben a problematikus, ugyanakkor elbűvölő korban,² a megszentelt személyek felismerik annak a prófétai feladatnak a fontosságát, amelyet az egyház rájuk bíz: „Emlékeztetni arra, milyen terve van Istennek az emberekkel, és szolgálni azt, ahogyan a Szentírás hirdeti e tervet, és ahogyan ezt Istennek a történelemben végbevitt gondoskodó tevékenységének jeleiből éles szemmel kiolvasni lehet.”³ Olyan feladatról van szó, amely a tanúságtétel bátorságát és a párbeszédhez szükséges türelmet igényli: kötelesség olyan kulturális irányzatokkal szemben, amelyek fenyegetik az emberi élet méltóságát, különösképpen annak kezdetét és befejezését, valamint a teremtett világ harmóniáját, a népek létét és a békét.

3. Az új évezred kezdetén – amikor mélyreható változások történnek a nevelés és oktatás világában – a Katolikus Nevelés Kongregációja szeretne megosztani néhány megfontolást, felajánlani néhány irányelvet, és elmélyítő reflexióra ösztönözni a megszentelt személyek nevelői küldetéséről és jelenlétéről az iskolában, de nemcsak a katolikus iskolában. A jelen dokumentum elsősorban a megszentelt élet intézményei és az apostoli élet társaságai tagjainak szól, de mindazoknak is, akik részt vesznek az egyház nevelői küldetésében, és különféle formában vállalták az evangéliumi tanácsok megtartását.

4. Az itt kifejtett megfontolások a II. Vatikáni Zsinatnak, az egyetemes egyház tanítóhivatalának az irányvonalát kívánják követni, valamint a különböző földrészekén tartott szinódusok dokumentumaiét, amelyek a mai világban végzett evangelizációval, a megszentelt élettel és a neveléssel, különösképpen is az iskolai neveléssel foglalkoznak. Kongregációnk a korábbi években útmutatást fogalmazott meg a katolikus iskoláról⁴ és a világiakról mint a hit tanúiról az iskolában.⁵ A világiakról szóló

¹ Vö. II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás (1996. márc. 25.), 72–73.; AAS 88 (1996) 447–449.

² Vö. II. János Pál: *Redemptoris missio* enciklika (1990. dec. 7.) 38.; AAS 83 (1991) 286.

³ Vö. II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 73.; AAS 88 (1996) 448.

⁴ Vö. Katolikus Nevelés Kongregációja: *A katolikus iskola* (1977. márc. 19.); vö. Katolikus Nevelés Kongregációja: *A katolikus iskola a harmadik évezred küszöbén* (1997. dec. 28.).

⁵ Vö. Katolikus Nevelés Kongregációja: *A katolikus világiak mint a hit tanúi az iskolában* (1982. okt. 15.).

dokumentumot folytatva a kongregáció – a *Vita consecrata* kezdetű apostoli buzdítás iránymutatásainak, valamint a kultúra területén végzett pasztoráció legújabb eredményeinek fényében⁶ – most arra kíván reflektálni, vajon a megszentelt személyek milyen sajátos módon járulnak hozzá az iskolában végzett nevelői küldetéshez. Ezt abban a meggyőződésben teszi, hogy „az a hit, amely nem válik kultúrává, az nem egészen befogadott, nem teljesen átgondolt és nem hűségesen megélt hit”.⁷

5. A hit kulturális közvetítésének szükségessége felszólítást jelent a megszentelt személyeknek, hogy mérlegeljék iskolában való jelenlétük értelmét. A megváltozott helyzetek, amelyek között tevékenykednek – gyakran szekularizált környezetben és alacsony létszámmal a nevelési közösségekben –, megkövetelik annak világos kifejezését, hogy mi az ő sajátos hozzájárulásuk, együttműködve az iskolában jelenlévő egyéb hivatásokkal. Elérkezett annak ideje, hogy válaszokat fogalmazzanak meg a fiatal nemzedékek alapvető kérdéseire, és világos kulturális programot ajánljanak fel, amely egyértelműen megfogalmazza, hogy milyen típusú személyt és társadalmat akar nevelni, valamint az evangélium értékei által inspirált antropológiai látásmódra való hivatkozást, miközben tiszteletteljes és építő párbeszédet folytatnak azokkal, akiknek más felfogásuk van az életről.

6. A mai világ kihívásai új motivációkat nyújtanak a megszentelt személyek küldetésének, akik arra kaptak meghívást, hogy az evangéliumi tanácsok szerint éljenek, és a boldogságok humanizmusát a nevelés és az iskola területére vigyék. E terület nem idegen az egyház azon rendeltetésétől, hogy hirdesse az üdvösséget minden népnek.⁸ „Ugyanakkor azonban fájdalommal állapítjuk meg néhány olyan nehézség jelentkezését, amelyek rábírják a [szerzetes] közösségeket, hogy elhagyják az iskolai nevelés területét. A szerzetesi hivatások hiánya, az iskola nevelési küldetése iránti érdektelenség, a szűkös anyagi lehetőségek a katolikus iskolák fenntartására, más, látszólag nagyobb eredményekkel kecsegtető apostolkodási formák iránti vonzódás...”⁹ – ezek a nehézségek, túl azon, hogy elbátortalaníthatnak, a megtisztulás forrása is lehetnek, és jelezhetik a *kegyelem és üdvösség* idejét (vö. 2Kor 6,2). Arra hívnak ugyanis, hogy a megszentelt személyek a Lélek segítségével történő mérlegelés állapotában éljenek, és elsajátítsák a folytonos *megújulás* magatartásmódját. A Szentlélek ezenfelül irányítja őket, hogy újra felfedezzék karizmájukat, az iskola világában való jelenlétük gyökereit és módozatait azáltal, hogy a lényegre összpontosítanak: a szegény, alázatos és tiszta Krisztusról való tanúságtétel elsőségére; a személy és a szeretetre alapozott kapcsolatok elsődlegességére; az igazság keresésére, a hit, az élet és a kultúra közötti szintézisre, valamint egy olyan emberfelfogás hatékony ajánlására, amely tiszteli Isten tervét.

⁶ Vö. Kultúra Pápai Tanácsa: *Per una pastorale della cultura* [A kultúra pasztorációja érdekében] (1999. máj. 23.).

⁷ Vö. II. János Pál: *Lettera di fondazione del Pontificio Consiglio della Cultura* [A Kultúra Pápai Tanácsának alapítólevele] (1982. máj. 20.); AAS 74 (1982) 685.

⁸ Vö. II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 96.; AAS 88 (1996) 471.

⁹ Katolikus Nevelés Kongregációja: *Lettera circolare ai Rev.mi Superiori generali, alle Rev.me Superiori generali ed ai Presidenti delle Società di Vita Apostolica con responsabilità di scuole cattoliche* (1996. okt. 15.), in *Enchiridion Vaticanum*, 15. kötet, 837.

Nyilvánvaló tehát, hogy a megszentelt személyek az iskolában, közösségben pásztoraikkal, életbevágó jelentőségű egyházi küldetést teljesítenek, amikor a nevelés révén közreműködnek az evangelizációban. Ez a küldetés életszentségre törekvést, nagylelkűséget és a nevelés területén magas színvonalú szakértelmet követel meg, hogy a Krisztus által kinyilatkoztatott igazság az emberről megvilágítsa a fiatal nemzedékek és az egész emberiség növekedését. Következésképpen helyénvalónak tetszik e dikasztériumnak, hogy felvázolja a megszentelt személyek arcélét, és kiemelve iskolában végzett mai nevelői küldetésük néhány jellemzőjét.

I. A MEGSZENTELT SZEMÉLYEK ARCÉLE

A tanító Krisztus iskolájában

7. „A megszentelt élet, amely mélyen az Úr Krisztus példájában és tanításában gyökerezik, az Atyaisten ajándéka egyházának a Szentlélek által. Az evangéliumi tanácsok vállalásával Jézus *jellegzetes vonásai* – a szüzesség, a szegénység és az engedelmesség – *sajátos és állandó jelleggel* »láthatóvá válnak« a világban, és a hívők tekintetét ráirányítják Isten országának arra a misztériumára, amely már jelen van és hat a történelemben, de teljes mennyei megvalósulását még várja.”¹⁰ Mivel a megszentelt élet célja „az Úr Jézussal és az ő teljes önatadásával való azonosulás”,¹¹ minden megszentelt személy arra kapott meghívást, hogy magáévá tegye „az ő érzelmeit és életformáját”,¹² gondolkodás- és cselekvésmódját, lét- és szeretetmódját.

8. A közvetlen vonatkozás Krisztusra és különleges adományjellege az egyház és a világ számára¹³ olyan tényezők, amelyek meghatározzák a megszentelt élet identitását és célkitűzését. A megszentelt élet bennük találja meg önmagát, a kiindulási pontot, Istent és az ő szeretetét, a megérkezési pontot, az emberi közösséget és annak szükségleteit. E tényezőkön keresztül körvonalazza minden szerzetescsalád saját fizionómiáját, a lelkesítéstől az apostoli munkáig, a közös élet stílusától aszketikus beállítottságáig, saját karizmái gazdagságának másokkal való megosztásáig, a belőle való részesítésig.

9. Bizonyos szempontból a megszentelt életet *iskolához* lehet hasonlítani, és minden megszentelt személy arra hivatott, hogy egész életén át ebbe az iskolába járjon. A Fiú érzelmeit bírni magában ugyanis azt jelenti, hogy minden egyes nap Krisztus iskolájába megy, hogy megtanulja tőle, miként lehet szelíd és alázatos, bátor és szenvedélyes a szíve. Ez azt jelenti, hogy engedi magát *nevelni* Krisztus által, az Atya örök Igéje által, és engedi, hogy ő vonzza, aki a világ szíve és középpontja, és magának Jézusnak az *életformáját* válassza.

10. A megszentelt személy élete ily módon egy *nevelési-képzési [edukatív-formatív] parabola*, amely az élet igazságára nevel, az önajándékozás szabadságára formálja az életet, az Úr húsvétjának modellje szerint. A megszentelt egzisztencia minden moz-

¹⁰ II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 1.; AAS 88 (1996) 377.

¹¹ *Ugyanott*, 65.; 441.

¹² *Ugyanott*, 18.; 391.

¹³ Vö. II. Vatikáni Zsinat: *Lumen gentium* dogmatikai konstitúció az egyházzól, 43–44.

zanata ennek a parabolának a része, a maga kettős, nevelési és képzési szempontjából. A megszentelt személy ugyanis fokozatosan megtanulja magában hordozni a Fiú érzelmeit és megjeleníteni azokat egy *az övéhez egyre jobban hasonlító életben*, egyéni és közösségi szinten egyaránt, valamint a kezdeti és a folyamatos képzésben. Ily módon a fogadalmak annak a lényegi, szűz és teljesen az Atyára hagyatkozó életstílusnak a kifejezése, amelyet Jézus választott ezen a földön. Az imádság a Fiú Atyát dicsőítő, az egész emberiség üdvözítéséért mondott imájának folytatásává válik itt a földön. A közös élet annak bizonyítása, hogy az Úr nevében a testi és vérségi kötelekeknel erősebb kötelekek hozhatók létre, amelyek képesek felülmúlni mindazt, ami megoszlast okozhat. Az apostoli munka Annak a szenvedélyes hirdetése, aki meghódította őket.

11. A Fiú érzelmeinek iskolája fokozatosan megnyitja a megszentelt egzisztenciát a tanúságtétel sürgősségére, hogy *a kapott adomány mindenkire eljusson*. Krisztus ugyanis „Istennel való egyenlőségét nem tartotta olyan kincsnek, amelyhez feltétlenül ragaszkodnia kell” (Fil 2,6), nem tartott meg semmit sem magának, hanem megosztotta az emberekkel saját fiúi mivoltának gazdagságát. Ebből az okból kifolyólag – akkor is, amikor a tanúságtétel tiltakozik a környező kultúra néhány tényezője ellen – a megszentelt személyek igyekeznek párbeszédet folytatni másokkal, hogy megosszák azokat a javakat, amelyeknek hordozói. Ez azt jelenti, hogy tanúságtételüknek egyértelműnek és félreérthetetlennek, világosnak és mindenki számára érthetőnek kell lennie; így kell megmutatniuk, hogy a szerzetesi megszenteltségnek sok mondanivalója lehet minden kultúra számára, amennyiben segít feltárni az emberlét igazságát.

Radikális válasz

12. Az egyik kihívás, amellyel a megszentelt életnek ma szembe kell néznie, az, hogy sikerül-e felmutatnia a megszenteltség *antropológiai érvényességét is*. Ez annak felmutatását jelenti, hogy a szegény, tiszta és engedelmes egzisztencia az ember legmélyebb méltóságát mutatja meg; azt, hogy *mindenki* arra hivatott – különböző módon, saját hivatásának megfelelően –, hogy szegény, engedelmes és tiszta legyen. Az evangéliumi tanácsok ugyanis átalakítják a hiteles emberi értékeket és vágyakat, de viszonylagossá is teszik az emberit „Istenre mint a legfőbb jóra utalva”¹⁴. A megszentelt életnek ezenfelül nyilvánvalóvá kell tudni tennie, hogy az evangéliumi üzenetnek jelentékeny mondanivalója van korunk társadalmi élete számára, s hogy azt az is megértheti, aki a mi versengésre berendezkedett társadalmunkban él. A megszentelt életnek végül az is feladata, hogy sikeresen tanúsítsa: az életszentség az ember és a történelem legmagasabb rendű humanizálásának ajánlata, olyan program, amelyet ezen a földön *mindenki* a magáévá tud tenni.¹⁵

13. Egyfelől amennyiben a megszentelt személyek radikálisan élik meg a megszenteltség követelményeit, sajátos hivatásuk gazdagságát közvetítik. Másfelől e közvetítés abban is, aki felé irányul, felébreszti a képességet arra, hogy gazdagító módon válaszoljon rá az ő személyes adományában és saját különleges hivatásában való részesítés által. Ez a fajta „szembesülés-osztozás” az egyházzal és a világgal nagy fon-

¹⁴ II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 87.; AAS 88 (1996) 463.

¹⁵ II. János Pál: *Novo millennio ineunte* apostoli levél (2001. jan. 6.), 30.; AAS 93 (2001) 287.

tosságú a különféle szerzetesi karizmák vitalitása, valamint azoknak olyan értelmezése szempontjából, amely a mai helyzethez és saját spirituális gyökereihez is igazodik. Ez a *karizma körszerűségének [cirkularitásának]* az elve, amelynek köszönhetően a karizma valamiképpen *visszatér* oda, ahol született, anélkül azonban, hogy egyszerűen megismétlődne. Ily módon maga a megszentelt élet megújul, az idők jeleinek hallgatása és felismerése által, valamint a kezdeteihez való teremtő és tevékeny hűség révén.

14. Ennek az elvnek az érvényességét a történelem igazolja: a megszentelt élet mindig építő dialógust folytatott az őt övező kultúrával, olykor felrázva lelkiismeretét és kihívásokat intézve hozzá, máskor védelmezve és őrizve azt, aztán engedte, hogy az ösztönözze és kérdésekkel forduljon hozzá. Ez a szembesülés olykor dialektikus, mégis mindig termékeny volt. Szükséges, hogy ez a fajta szembesülés folytatódjon a megszentelt élet megújulásának mai időszakában és a kulturális irányvesztés korában, amely azzal a veszéllyel jár, hogy nem elégíti ki az emberi szív elfojthatatlan szükségét az igazságra.

A kommunió-egyházban

15. Az egyházi valóságnak mint a kommunió misztériumának elmélyítése vezette az egyházat – a Szentlélek működése által –, hogy egyre inkább úgy fogja fel önmagát, mint Isten vándorló népét, ugyanakkor mint Krisztus testét, amelynek tagjai kölcsönös viszonyban állnak egymással és a fővel.

Lelkipásztori szinten „az egyházból a *kommunio otthonát és iskoláját* kialakítani”¹⁶ az a nagy kihívás, amellyel az új évezred kezdetén képesnek kell lennünk szembenézni, hogy hűségesek lehessünk Isten szándékához és a világ legmélyebb vágyaihoz. Mindenekelőtt elő kell mozdítani a *kommunio lelkiségét*, amely képes arra, hogy nevelési elvvé váljon azokon a területeken, amelyeken az emberi személy kialakul. Ezt a *lelkiséget* úgy lehet elsajátítani, ha szívünk szemét a Szentháromság titkára szegezzük, amelynek fénye tükröződik minden – ajándékként fogadott és értékelt – emberi személy arcán.

16. A kommunió kategóriái lehetővé tették a megszentelt személyeknek, hogy újra felfedezzék a kölcsönösség viszonyát a többi hivatással Isten népében. Az egyházban – különleges módon – arra hivatottak, hogy nyilvánvalóvá tegyék: a szentháromságos kommunióban való részesedés megváltoztathatja az emberek közötti viszonyokat, és a szolidaritás új formáját tudja megteremteni. A megszentelt személyek ugyanis azáltal, hogy fogadalommal vállalják azt, hogy *Istenért és Istenből* élnek, megnyílnak azon feladat előtt, hogy megvallják a kegyelem kiengesztelő hatalmát, amely legyőzi az emberi szívben rejtőző bomlasztó erőket.

17. A megszentelt személyek, hivatásuknál fogva – bármilyen sajátos karizmával rendelkezzenek is, amely másoktól megkülönbözteti őket – arra hivatottak, hogy a *kommunio szakemberei* legyenek, előmozdítsák azokat az emberi és lelki kapcsolatokat, amelyek segítik az adományok kölcsönös cseréjét Isten népének összes tagjai között. Az egyházban jelenlévő hivatások *többformájúságának* elismerése új jelentést ad a

¹⁶ Ugyanott, 43.; 296.

megszentelt személyek jelenlétének az iskolai nevelés területén. Az iskola számukra a küldetés helye, ahol gyakorolják a keresztségben kapott és az evangéliumi tanácsok saját radikalitásának követelménye szerint megélt próféta szerepüket. A különleges megszenteltségnek az adománya, amelyet kaptak, segít felismerniük az iskolában és a nevelői munkában azt a termékeny talajt, amelyen Isten országa növekedhet és gyümölcsöt hozhat.

18. Ez az elkötelezettség tökéletesen megfelel a megszentelt élet természetének és célkitűzésének, és azon kettős – *nevelői és képzési* – módozat szerint valósul meg, amely minden egyes megszentelt személy növekedését kíséri. Az iskolán keresztül a megszentelt férfi és nő nevel, segíti a fiatalt, hogy megtalálja saját identitását, és felszínre hozza azokat a hiteles szükségleteket és vágyakat, amelyek minden ember szívében lakoznak, de amelyek gyakran ismeretlenek vagy lebecsültek maradnak: szomjúság a hitelességre és őszinteségre, szeretetre és hűségre, igazságra és következetességre, boldogságra és életteljességre. Olyan vágyak ezek, amelyek végső soron a legmélyebb emberi vágyba torkollnak: *Isten arcát látni*.

19. A második módozat az, amely a képzéshez kapcsolódik. Az iskola *képez* [formál], amikor pontos javaslatot tesz, hogyan teljesítsék be az említett vágyakat, megakadályozva azok deformálódását, vagy hogy csak részlegesen és gyengén teljesedjenek be. A megszentelt személyek, akik az Úr iskolájába járnak, saját életük tanúságtételével javasolják azt a létezésformát, amelyet Krisztus inspirál, hogy a fiatal Isten fiának szabadságát élje, és megtapasztalja a valódi örömet és a hiteles kibontakozást, amely az Atya tervének elfogadásából születik. Gondviselésszerű ez a küldetés – a megszenteltéké az iskolában – a mai világban, ahol a nevelési javaslatok egyre szegényesebbnek tűnnek, és az ember vágyakozásai egyre jobban beteljesületlenek maradnak!

20. A nevelési közösségben a megszentelt személyeknek nem szabad kizárólagosan maguknak fenntartani feladatokat. A megszentelt élet sajátossága az, hogy az evangélium értékeinek jele, memóriája és próféciája legyen. Jellegzetessége az, hogy „megjelenítse a nevelés horizontján az Isten országának javairól való radikális tanúságtételt”,¹⁷ együttműködve a világiakkal, akik arra hivatottak, hogy kifejezzék – a világosság [szekularitás] jelében – Isten köztünk végbement megtestesülésének realizmusát, „a földi valóságok Istentől való benső függőségét Krisztusban”¹⁸.

21. A különböző hivatások arra szolgálnak, hogy növekedjék Krisztus teste és annak küldetése a világban. Az evangéliumi – az egyes hivatások saját formája szerinti – tanúságtétel melletti elkötelezettségből születik egy kölcsönös segítő dinamizmus, hogy integrálisan éljék kapcsolódásukat Krisztusnak és az egyháznak a maga sokféle dimenziójában megmutatózó misztériumához. Mindnyájan arra éreznek ösztönzést, hogy felfedezzék saját hivatásuk evangéliumi gazdagságát, a többi hivatással történő hálátelt szembesülés révén.

A hivatások kölcsönössége – elkerülve mind szembeállításukat, mind összemosásukat – különlegesen termékeny perspektívának bizonyul ahhoz, hogy gazdagítsa a

¹⁷ II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 96.; AAS 88 (1996) 472.

¹⁸ Vö. Katolikus Nevelés Kongregációja: *A katolikus világiak mint a hit tanúi az iskolában*, 43.

nevelési közösség egyházi érvényét. Benne a különböző hivatások azt szolgálják, hogy létrejöjjön a kommunió kultúrája. Korrelatív utak, különbözők és kölcsönösek, amelyek közrejátszanak abban, hogy teljesen megvalósuljon a karizmák karizmája: a szeretet.

Szemben a világgal

22. Annak tudatossága, hogy egy kihívásokkal és új lehetőségekkel teli korban élnek, az iskolai nevelő munkát végző megszentelt személyeket arra ösztönzi, hogy felhasználják a kapott ajándékukat arra, hogy megokolják az őket éltető reménységet. A reménység, amely a történelem Istenébe vetett hit gyümölcse, Jézus szaván és életén nyugszik, aki a *világban* élt, s mégsem a *világból* való volt. Ő ugyanezt a magatartást kívánja meg azoktól, akik követik őt: a történelemben élni és dolgozni, anélkül, hogy hagynák, hogy abba bezáródjanak. A reménységnek szüksége van a világra való beilleszkedésre, de a vele való szakításra is. Próféciát igényel, és azt kéri, hogy adott esetben azonosuljanak vele, máskor pedig eltávolodjanak tőle, hogy Isten fiainak szabadságára neveljenek, olyan helyzetben, amely tele van a rabszolgaság új formáihoz vezető korlátozásokkal.

23. Ez a fajta jelenlét a történelemben megkívánja a Lélek segítségével végzett mérlegelés [discernimento] erős képességét. Ez – Isten szavának mindennapi hallgatásából születve – megkönnyíti a történések értelmezését, és képessé tesz – hogy úgy mondjuk – *kritikus lelkiismeretté* válni. Minél mélyebb és hitelesebb lesz ez a fáradozás, annál inkább lehetővé válik a Lélek működésének felismerése az emberek életében és a történelem eseményeiben. Ennek a képességnek az alapja a szemlélődés és az imádság, amelyek megtanítanak az embereket és a dolgokat Isten szemszögéből nézni. Ez épp ellentéte a felszínes gondolkodásnak és az aktivizmusnak, amely képtelen időt szánni arra, ami fontos és lényeges. Amikor hiányzik a szemlélődés és az imádság – és a megszentelt személyek is ki vannak téve e veszélynek –, alábbhagy az evangélium hirdetése iránti szenvedély, az emberek életéért és üdvösségéért való küzdési képesség.

24. A megszentelt személyek, akik odaadóan és lángolóan élnek hivatásukat, az iskolába viszik az Istennel való kapcsolat tapasztalatát, amely az imádságban, az eucharishtiában, a kiengesztelődés szentségében és a szerzetesközösség életét jellemző kommunió lelkiiségében gyökerezik. Az evangéliumi magatartásmód, amely ebből következik, megkönnyíti a Lélek segítségével történő mérlegelés gyakorlását és a kritikai érzékre történő képzést, amely alapvető és szükségszerű szempontja a nevelési folyamatnak. Bármilyen is legyen a konkrét feladatuk az iskolában, a megszentelt személyek jelenléte az iskolában *megfertőz* a szemlélődő tekintettel, nevel az elcsöndesedésre, amely Isten hallgatásához vezet, nevel a másokra történő odafigyelésre, a bennünket övező valóságra, a teremtett világra. Ezenfelül azáltal, hogy a lényegre összpontosítanak, a megszentelt személyek felébresztik azt az igényt, hogy hiteles találkozások jöjjenek létre, megújítják a csodálkozás és a testvérként felfedezett másikkal való törődés képességét.

25. Identitásuknál fogva a megszentelt személyek képezik „Jézus lét- és cselekvésmódjának eleven emlékezetét, azt, ahogyan a megtestesült Ige az Atyával és testvéreivel

élt és cselekedett”¹⁹. A megszentelt személyek első és alapvető hozzájárulása a nevelési küldetéshez az iskolában nem más, mint életük evangéliumi radikalitása. Létük ilyesfajta – Isten hívására adott nagylelkű válaszként történő – beállítása meghívássá válik a nevelési közösség összes tagjai számára, hogy mindnyájan úgy éljék életüket – a különböző életállapotokban –, mint Istennek adott választ.

26. Ebben a perspektívában a megszentelt személyek tanúságot tesznek arról, hogy a szív, a test és az élet *tisztasága* nem más, mint teljes és erőteljes kifejezése az Isten iránti végtelen szeretetnek, amely az embert szabaddá, mély örömmel eltelté és küldetése teljesítésére készvé teszi. Így a megszentelt személyek segítik tájékozódni a fiúkat és lányokat, hogy teljes mértékben kibontakoztassák szerető képességüket, és elérjék személyiségük integrális érettségét. Igen jelentékeny tanúságtételről van szó egy olyan kultúrával szemben, amely egyre inkább hajlamos arra, hogy banalizálja az emberi szeretetet-szerelmet, és bezárkózzon az élet elől.

Egy olyan társadalomban, amelyben az emberek magukat és mindenüket igyekeznek biztosítani, a megszentelt személyek a szabadon választott *szegénység* révén egy józan és a lényegesre figyelő életstílust vállalnak, ezáltal előmozdítják a helyes viszonyulást a dolgokhoz, és önmagukat Isten gondviselésére bízzák. A dolgoktól való szabadság készsége teszi őket, hogy feltétel nélkül az ifjúság nevelését szolgálják: így válnak Isten ingyenes szeretetének jelévé egy olyan világban, amelyben úgy tűnik a materializmus és a birtoklás előnyt élvez a létezéssel szemben.

Végezetül azzal, hogy *engedelmességben* élnek, felhívják a figyelmét mindenkinek, hogy az egyetlen Isten az Úr, s hogy ne engedjenek a hatalom kísértésének; olyan hitbéli döntést jelenítenek meg, amely ellentétben áll az individualizmus és az önelégedettség formáival.

27. Ahogyan Jézus tanítványaiért, a megszentelt személyek is önátadásukat küldetésük címzettjeinek érdekében élik: elsősorban a fiú- és leánytanulók, de a szülők és a többi nevelők érdekében is. Ez arra bátorítja őket, hogy úgy imádkozzanak és napról napra úgy kövessék Krisztust, hogy egyre alkalmasabb eszközévé váljanak Isten tevékenységének, amelyet az ő közvetítésükkel végez.

Elhivatottságuk – arra, hogy odaadják önmagukat az iskolában, hogy teljesen mások rendelkezésére álljanak mély és valódi szabadságban – teszi lehetővé, hogy a megszentelt férfiak és nők az Úr eleven tanúságtevői legyenek, aki felajánlja önmagát mindenkinek. Az ingyenességnek és a szeretetnek ez a túlárado bősége teszi értékesé önátadásukat, azon felül és azon túl, hogy konkrétan egyesek milyen beosztásban vannak.²⁰

28. A megszentelt személyek Máriában látják példaképüket, aki inspirálja őket Istennel való kapcsolatukban, s abban, hogy miként éljenek az emberi történelemben. Mária megjeleníti a prófétai reménység ikonját azon képességénél fogva, hogy befogadja a Szót, és szívében hosszan elmélkedjen róla, hogy a történelmet Isten terve szerint értelmezze, hogy szemlélje az időben jelenlévő és tevékenykedő Istent. Tekintetéből áttetszik az a bölcsesség, amely harmonikusan egyesíti az Istennel való talál-

¹⁹ II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 22.; AAS 88 (1996) 396.

²⁰ Vö. *ugyanott*, 105.; 481.

kozás eksztázisát és a világgal szembeni legkritikusabb realizmust. A *Magnificat* a Szűz *par excellence* próféciája, amely újra és újra visszhangzik a megszentelt személy lelkében, mint örök dicsőítés az Úrnak, aki lehajol a kicsinyekhez és a szegényekhez, hogy életet adjon nekik, és irgalmába fogadja őket.

II. A MEGSZENTELT SZEMÉLYEK NEVELŐI KÜLDETÉSE MA

29. A megszentelt személyek arcéle világosan megmutatja, hogy az iskolában végzett nevelői tevékenység mennyire összhangban áll a megszentelt élet természetével. Ugyanis „hála a Szentlélek adományai különleges megtapasztalásának, az Isten ígéjére való kitartó odafigyelésüknek, a Lélek segítségével történő mérlegelés gyakorlásának és gazdag pedagógiai örökségüknek, amelyet intézményük az idők során felhalmozott, a megszentelt személyek különösen hatékony szolgálatot képesek kifejteni”²¹ a nevelés területén. Ehhez szükség van a megszentelt életen belül egyfelől „a megújult kulturális elkötelezettségre, amely lehetővé teszi a személyes felkészültség szintjének emelését”,²² másfelől az állandó megtérésre Jézus követésében, aki *út, igazság és élet* (vö. Jn 14,6). Bár kellemetlen és nehézkes ez az út, azonban lehetővé teszi a mai kihívásokkal való szembenézést és a nevelői küldetés vállalását, amelyet az egyház bíz rájuk. A Katolikus Nevelés Kongregációja, tudatában annak, hogy kimerítően nem tárgyalhatja ezt a témát, arra szorítkozik, hogy e küldetésnek csak néhány szempontját vizsgálja meg. Különösképpen három olyan dologról kíván elgondolkodni, amellyel a megszentelt személyek jelenléte hozzájárul az iskolai neveléshez; ezek: elsősorban a nevelés kapcsolata az evangelizációval; aztán a „vertikális” kapcsolatra, vagyis az Isten iránti nyitottságra való képzés; végül pedig a „horizontális” kapcsolatra, vagyis a másik elfogadására és az együttélésre való képzés.

Arra hivatott nevelők, hogy evangelizáljanak

Menjetek, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek (Mk 16,15)

30. „Az anyaszentegyház annak érdekében, hogy az isteni alapítójától kapott parancsot – tudniillik, hogy az üdvösség misztériumát minden embernek hirdesse, és mindent megújítson Krisztusban – teljesíthesse, részt vállal a nevelés fejlesztéséből és általánossá tételéből is, de ehhez az egész emberi élettel kell törődnie, a földi élettel is, amennyiben összefügg a mennyei hivatással.”²³ A nevelői tevékenység mind a katolikus iskolákban, mind más típusú iskolákban, a megszentelt személyek számára hivatás és életdöntés, az életszentség útja, az igazságosság követelménye és a szolidaritásé különösképpen a legszegényebb leányokkal és fiúkkal, akiket különféle devianciák és veszélyek fenyegetnek. Az iskolában folyó nevelői küldetésnek szentelve magukat a megszentelt személyek hozzájárulnak ahhoz, hogy részesedjenek a kultúra kenyeréből azok, akiknek a leginkább szükségük van rá. A kultúrában alapvető

²¹ A Megszentelt Élet Intézményeinek és Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *Újrindulás Krisztustól* (2002. máj. 19.), 39.

²² *Ugyanott*, 39.

²³ II. Vatikáni Zsinat: *Gravissimum educationis* nyilatkozat a keresztyény nevelésről, Bevezetés.

feltételt látnak ahhoz, hogy az ember elérje teljes kibontakozását, egy olyan életszínvonalat, amely méltóságának megfelel, és megnyíljon a Krisztussal és az evangéliummal való találkozás előtt. E fáradozás egy olyan pedagógiai bölcsesség örökségében gyökerezik, amely lehetővé teszi a nevelés értékének újbóli hangsúlyozását, hiszen a nevelés olyan erőforrás, amely képes segíteni a személy éretté válását, közeledését a hithez és válaszadását azokra a kihívásokra, amelyeket a mi bonyolult társadalmunk intéz hozzá.

A mai kihívásokkal szemben

31. A globalizáció folyamata képezi az új évszázad horizontját. Dinamikájában összetett jelenségről van szó. Vannak pozitív hatásai, mint például a találkozás lehetősége a népek és kultúrák között, vannak azonban negatív oldalai is, amelyek azzal fenyegetnek, hogy újabb jogtalan különbségtételeket, igazságtalanságokat és kirekesztéseket eredményeznek. A globalizáció által hozott változások gyorsasága és összetettsége tükröződik az iskolában is, amelyet az a veszély fenyeget, hogy eszközzé válik a termelői-gazdasági struktúrák követelményeinek vagy ideológiai előítéleteknek és politikai érdekeknek, amelyek elhomályosítják az iskola nevelői szerepét. E szituáció arra készíti az iskolát, hogy újra erőteljesen érvényesítse sajátos ösztönző szerepét a gondolkodásra és legyen kritikai intézmény. Hivatásuknál fogva a megszentelt személyek az emberi személy méltóságának előmozdításán fáradoznak, s arra törekszenek, hogy az iskola az integrális nevelésnek, az evangelizációnak, valamint a különböző kultúrákhoz, vallásokhoz és társadalmi osztályokhoz tartozó személyek közötti eleven párbeszéd elsajátításának helyévé váljon.²⁴

32. Az új technológiák növekvő fejlődése és elterjedése néhány évvel ezelőtt még elképzelhetetlen eszközöket állít rendelkezésünkre, ugyanakkor az emberi fejlődés jövőjét érintő kérdéseket is támaszt. A technológiai innovációk szerteágazó volta és mélysége megtámadja a tudás megszerzésének, a szocializációnak, a természettel való kapcsolatnak a folyamatait, és előre jelez gyökeres, nem mindig pozitív változásokat az emberiség életének számos területén. A megszentelt személyek nem vonhatják ki magukat a feladat elől, hogy rákérdezzenek, milyen hatással vannak ezek a technológiák az emberekre, a kommunikáció formáira és a társadalom jövőjére.

33. Ilyesfajta változások között az iskolának jut az a jelentékeny szerep, hogy a jövő nemzedékek személyiségét kialakítsa. Az új technológiák, különösképpen az internet felelős használata megfelelő etikai képzést igényel.²⁵ Együtt mindazokkal, akik az iskolában működnek, a megszentelt személyek érzik annak szükségét, hogy megismerjék az új technológiák folyamatait, nyelvezeteit, lehetőségeit és kihívásait, de legfőképpen annak szükségét, hogy a *kommunikáció nevelőivé* váljanak, hogy az emberek ezeket a technológiákat elővigyázatosan és bölcsen használják.²⁶

34. A mai társadalom kihívásai között, amelyekkel az iskolának szembe kell néznie, találjuk az életet és a családot fenyegető tényezőket, a genetikai manipulációkat, a növekvő környezetszennyezést, a természetes erőforrások kizsákmányolását, a fej-

²⁴ Vö. Katolikus Nevelés Kongregációja: *A katolikus iskola a harmadik évezred küszöbén*, 11.

²⁵ Vö. A Tömegkommunikáció Pápai Tanácsa: *Az internet etikája* (2002. febr. 22.), 15.

²⁶ Vö. A Tömegkommunikáció Pápai Tanácsa: *Az egyház és az internet* (2002. febr. 22.), 7.

lődésben való elmaradást és a szegénység megoldatlan drámáját, amely a világ déli részének egész népességeit sújtja. Életbevágó kérdések ezek mindenki számára, amelyekre széles horizonton és felelősen kell választ találni, előmozdítva egy olyan életfelfogást, amely tiszteletben tartja az ember és a teremtett világ méltóságát. Ez azt jelenti, hogy olyan személyeket kell kialakítani, akik humanizáló módon és szolidárisan képesek alkalmazni és átalakítani a folyamatokat és eszközöket. E törekvésben az egész nemzetközi közösség osztozik, s azon van, hogy a nemzeti neveléspolitikák és oktatási programok hozzájáruljanak egy ebbe az irányba mutató képzési tevékenység kifejlesztéséhez.²⁷

Kifejezett emberkép

35. Az iskolai nevelés programja antropológiai alapjainak megfogalmazása egyre inkább kikerülhetetlenül fontos feladatnak bizonyul a mai bonyolult társadalmakban.

Az emberi személyt a *racionalitása*, vagyis intellektuális és szabad jellege, valamint a *kapcsolatokban élése* [relacionalitása], vagyis a más személyekhez fűződő viszonya határozza meg. A másokkal való együttlétezés magában foglalja az emberi személynek – férfinak és nőnek – mind a létezési szintjét, mind cselekvésének etikai szintjét. Az emberi *ethosz* alapja az, hogy az ember Istennek – a személyek kommuniójában élő Szentháromságnak – kép- és hasonmása. A személy létezése tehát az egymásért élésre szóló meghívásnak és feladatnak alakját ölti fel.

36. A kommunió lelkeségéért való fáradozás a 21. század számára az Isten képmására teremtett emberi személy felfogásának kifejeződése. E látásmód megvilágítja a férfi és a nő titkát. Az emberi személy abban a mértékben tapasztalja meg saját emberségét, amennyiben képes részesedni a másik személy emberségében, aki egy eredeti és megismételhetetlen elképzelés hordozója. Olyan elképzelésről van itt szó, amelynek megvalósulása egyedül a *te*-hez való kapcsolatban és a vele való párbeszédben lehetséges, a kölcsönösség és az Istennel szembeni nyitottság horizontján. Az így felfogott kölcsönösség az önjándékozásnak és a többiek *felebarátjának levésnek*, azaz a mindenkivel szembeni szolidáris nyitottságnak az alapja. E felebarátnak levésnek a legvalódibb gyökere Krisztusnak, a megtestesült Igének misztériumában található, aki az ember felebarátja kívánt lenni.

37. Az ideológiai pluralizmussal és az „ismeretek” fragmentációjával szemben a megszentelt személyek tehát egy *teljes* [plenáris] humanizmus²⁸ látásmódját nyújtják, amely nyitott Istenre, aki szeret minden embert, és arra hívja, hogy egyre jobban „Fiának képmását öltse magára” (vö. Róm 8,29). Ez az isteni terv a keresztény humanizmus szíve: „Krisztus teljesen feltárja az embert az embernek, és megmutatja neki magasztos hivatását.”²⁹ Az emberi teremtmény nagyságának hangsúlyozása nem jelenti azt, hogy ne vennénk tudomásul törékenységét: Istennek az emberekben visszatükröződő képmását ugyanis a bűn eltorzította. A minden függőségtől – Istentől

²⁷ Vö. UNESCO, Conférence Générale: *Résolution adoptée sur le rapport de la Commission V. Séance plénière* [Elfogadott határozat az V. Bizottság jelentéséről. Plenáris ülés], 1997. nov. 12.

²⁸ Vö. VI. Pál: *Populorum progressio* enciklika (1967. márc. 26.), 42.; AAS 59 (1967) 278.

²⁹ II. Vatikáni Zsinat: *Gaudium et spes* lelkipásztori konstitúció az egyházzal a mai világban, 22.

is – való megszabadulás illúziója mindig a szolgaságnak, erőszaknak és visszaélésnek új formában foszlik szerte. Ennek igazságát alátámasztja minden ember tapasztalata, olyan ideológiák és rezsimek nevében kiontott vérnek a történelme, amelyek Isten nélküli új emberiséget kívántak felépíteni.³⁰ A szabadságnak azonban ahhoz, hogy hiteles legyen, egyrészt a személy igazságához kell magát mérnie, amelynek teljességét Krisztus nyilatkoztatta ki, másrészt mindabból való szabaduláshoz kell vezetnie, ami tagadja a személy méltóságát, megakadályozva, hogy elérje a maga és mások javát.

38. A megszentelt személyek azon vannak, hogy a személyre vonatkozó igazságnak és a Szentlélek átalakító erejének tanúi legyenek az iskolában. Életükkel alátámasztják, hogy a hit megvilágosítja a nevelés egész területét azáltal, hogy felemeli és érvényre juttatja az emberi értékeket. Különösképpen a katolikus iskolának elsődleges feladata „felmutatni az iskolai tudás területén a világ, az élet, a kultúra és a történelem keresztény szemléletét”.³¹

39. Itt mutatkozik meg annak fontossága, hogy újra hangsúlyozzák a tudásnak és a különböző tantárgyaknak a humanista és spirituális dimenzióját egy olyan pedagógiai környezetben, amely azonban háttérbe igyekszik szorítani azt. A személy a tanulás és kutatás által hozzájárul önmaga és emberi mivolta tökéletesedéséhez. A tanulás úttá válik az igazsággal való személyes találkozáshoz, valamint magával az Istennel való találkozás „helyévé” válik. E perspektívában a tudás segíthet motiválni az egzisztenciát, hogy megnyíljon Isten keresésére; a tudás nagy szabadságtapasztalat lehet az igazságon keresztül, az egyén éretté válásának, emberségében való fejlődésének és az egész közösség haladásának szolgálatában állva.³² E törekvés megkívánja a megszentelt személyekről, hogy alaposan felülvizsgálják nevelői javaslatuk minőségét, hasonlóképpen az állandó odafigyelést saját kulturális és szakmai képzésükre.

40. Az evangelizációnak és a humanizációnak egy másik, hasonlóképpen fontos területe a nem formális nevelés, vagyis azokéi, akiknek nem volt lehetőségük normális iskolai oktatásban részesülniük. A megszentelt személyek tudják, hogy jelen kell lenniük és elő kell mozdítaniuk innovatív terveket a népi [populáris] környezetben. Ezen a területen lehetőséget kell adni a legszegényebb lányoknak és fiúknak a megfelelő képzésre, amely odafigyel az erkölcsi, lelki és vallási növekedésre, amely képes előmozdítani a szocializációt és megszüntetni a diszkriminációt. Ez nem jelent újdonságot, minthogy a népi rétegek nevelése több szerzetescsalád számára elsődleges jelentőségű volt. Arról van csak szó, hogy ma újra hangsúlyozzuk ezt a megfelelő módokon és tervekkel folyó odafigyelést, amely tulajdonképpen sohasem szűnt meg.

³⁰ Vö. II. János Pál: *Redemptoris missio* enciklika, 8.; AAS 83 (1991) 256.

³¹ Katolikus Nevelés Kongregációja: *A katolikus iskola a harmadik évezred küszöbén*, 14.

³² Vö. II. János Pál: *Discorso in occasione della sessione plenaria della Pontificia Accademia delle Scienze* [Beszéd a Pápai Tudományos Akadémia plenáris ülése alkalmából] (2000. nov. 13.), AAS 93 (2001) 202–206.

Arra hivatott nevelők, hogy kísérést biztosítsanak a Másik felé Látni akarjuk Jézust (Jn 12,21)

A kölcsönösség dinamizmusa

41. A nevelői küldetés több alany együttműködése által valósul meg: tanulók, szülők, tanárok, nem tanító személyzet és fenntartó. Ők alkotják a nevelési közösséget. Ennek lehetősége van olyan életközéget létrehozni, amelyben a közösséget alkotó különböző tagok közötti hiteles személyközi kapcsolatok közvetítik az értékeket. Legfőbb célja a személy integrális nevelése. Ehhez a megszentelt személyek döntő mértékben hozzá tudnak járulni, a kommunió megtapasztalásának fényénél, amely közösségi életüket jellemzi. Azáltal ugyanis, hogy törekszenek élni és közvetíteni a kommunió lelkeségét az iskolai közösségben az építő párbeszédén keresztül, amely képes összhangba hozni a különbözőségeket, olyan légkört teremtenek, amely az igazság és a szeretet evangéliumi értékeiben gyökerezik. A megszentelt személyek így kovásszá válnak, amely képes kommuniókapcsolatokat létrehozni, amelyek önmagukban nevelők és egyre mélyebbek. Előmozdítják a szolidaritást, a kölcsönös megbecsülést és a közös felelősségvállalást a nevelési tervben, és elsősorban kifejezett keresztény tanúságot tesznek az istentapasztalat és az evangéliumi üzenet kommunikációja által, egészen odáig, hogy megosztják azt a tudatosságot, hogy ők Istennek és az egyháznak az eszközei, egy mindenki szolgálatában álló karizma hordozói.

42. A feladat, hogy közöljék a kommunió lelkeségét az iskolai közösségen belül, abban gyökerezik, hogy a kommunió-egyház részét képezik. Ez megkívánja a nevelői küldetést teljesítő megszentelt személyektől, hogy karizmájukból kiindulva integrálódjanak a helyi egyház lelkipásztori tevékenységébe. Ők ugyanis egyházi szolgálatot látnak el egy konkrét közösség szolgálatában és közösségben az egyházmegye ordináriusával. Az egyházra bízott közös nevelői küldetés ezért megkívánja a különböző szerzetescsaládok közötti nagyobb összefogást és együttműködést. Ez az együttműködés, azon túl, hogy magasabb színvonalúvá teszi a nevelői szolgálatot, lehetőséget ad a karizmák egymással történő megosztására az egész egyház javára. Ezért a kommunió, amelyet a megszentelt személyeknek élniük kell, túllép saját szerzetescsaládjuk vagy intézményük határain. Sőt mi több, megnyílván a többi megszenteltségi formával való kommunióra, a megszentelt személyek „felfedezhetik közös evangéliumi gyökereiket, s világosabban rácsodálkozhatnak saját identitásuk szépségére a karizmák sokféleségében, mint egyetlen szőlőtő szőlővesszői”.³³

A kapcsolatok dimenziója

43. A nevelési közösség kifejezi a különböző hivatások sokszínűségét és szépségét, valamint a nevelési és pedagógiai téren való termékenységet, amellyel ez hozzájárul az oktató intézmény életéhez.

Az elkötelezettség a mellett, hogy előmozdítsák a személy relacionális dimenzióját, és a gondoskodás arról, hogy hiteles nevelői kapcsolatokat alakítsanak ki a fiatalok-

³³ A Megszentelt Élet Intézményeinek és Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *Újraindulás Krisztustól*, 30.

kal – ezek mind olyan szempontok, amelyeket a megszentelt személyek jelenléte megkönnyíthet az iskolában, amelyet mikrokozmosznak tekinthetünk, ahol leteszik az alapokat ahhoz, hogy az emberek felelősségteljesen éljenek a társadalom makrokozmoszában. Sajnos azonban nem ritkán lehet tapasztalni – az iskolában is – a személyek közötti kapcsolatok növekvő megromlását, amelynek okai: a szerepek funkcionálisizációja, a sietés, a fáradtság és más tényezők, amelyek konfliktushelyzeteket teremtenek. Alapvető célkitűzés – nemcsak a nevelési közösség élete, hanem egy békés és egyetértő társadalom építése szempontjából is – hogy az iskolát olyan „edzőközponttá” tegyék, amelyben begyakorolják pozitív kapcsolatok létrehozását a közösség különböző tagjai között, és keresik a konfliktusok békés megoldását.

44. Az iskolában rendszerint fiúk és leányok, tanári vagy adminisztratív feladatot ellátó nők és férfiak vannak jelen. Az emberi személy egy-kettős dimenziójának a figyelembevételével magával hozza annak szükségletét, hogy a kölcsönös elismerésre, a különbözőségek tiszteletben tartására és megbecsülésére neveljenek. A férfi-nő kölcsönösségének tapasztalata paradigmikus lehet abban, hogy pozitív módon kezeljenek más jellegű különbözőségeket, egészen a nemzetiségi és vallási különbözőségekig. A kölcsönösség megtapasztalása ugyanis pozitív magatartásmódokat fejleszt ki és táplál: azt a tudatosságot, hogy minden személy képes adni és kapni, a készséget a másik elfogadására, a képességet a higgadt párbeszédre és a lehetőséget, hogy valaki megtisztítsa és tisztázza saját élettapasztalatait azáltal, hogy megpróbálja közölni azokat és szembesíteni mások tapasztalataival.

45. A kölcsönösség kapcsolatában az interakció lehet aszimmetrikus a szerepek szempontjából, amint szükségszerűen az a nevelési viszonyban, de nem az a minden személy méltósága és eredetisége szempontjából. A tanulás könnyebbé válik, amikor a nevelési interakció – a szerepek tekintetében felesleges erőltetések nélkül – olyan szinten zajlik, amely teljesen elismeri minden emberi személy méltóságát. Ily módon olyan személyiségeket tudnak kialakítani, akik képesek saját életfelfogással rendelkezni és megokolt döntéseket hozni. A családok és a tantestület bevonása bizalommal és tisztelettel teljes légkört hoz létre, amely elősegíti a párbeszédre és a békés együttélésre való képesség fejlődését, s annak keresését, ami előmozdítja a közjót.

A nevelési közösség

46. A megszentelt személyek közösségi életük tapasztalatánál fogva, amelynek hordozói, kedvező helyzetben vannak, hogy együttműködjenek abban, hogy az iskolai intézmény nevelési terve elősegítse egy valódi közösség megteremtését. Mégpedig az együttélésének egy alternatív modelljét mutatják fel, szemben egy eltömegesedett vagy individualista társadalomával. Konkrétan a megszentelt személyek világi kollégáikkal együtt azon fáradoznak, hogy az iskola a találkozás, a meghallgatás, a kommunikáció helyévé váljék, ahol a fiú- és lánytanulók élethű módon szereznek tapasztalatot az értékekről. Kimondottan az a céljuk, hogy a pedagógiai döntések meghozatalát oly módon befolyásolják, hogy előmozdítsák az individualista protagonizmus felülmúlását, a versengéssel szembeni szolidaritást, a gyenge segítségét a kirekesztéssel szemben, a felelős részvételt az érdektelenséggel szemben.

47. A család az első felelőse a gyermekek nevelésének. A megszentelt személyek megbecsülik a szülők jelenlétét a nevelési közösségben, és igyekeznek velük igazi kölcsönös kapcsolatot kiépíteni. A szervezetek, amelyekben szülők is részt vesznek, a személyes találkozók és más kezdeményezések arra hivatottak, hogy egyre aktívabbá tegyék a szülők beilleszkedését az intézmény életébe, és tudatosítsák bennük nevelői feladatukat. E feladat elismerése ma fontosabb, mint valaha, látva azt a sok nehézséget, amelyek között a család él. Amikor Istennek a családról alkotott eredeti terve elhomályosul az emberek tudatában, a társadalomnak ebből felmérhetetlen kára származik, és kárt szenved a gyermekek joga arra, hogy egy teljesen emberi szeretet légkörében éljenek. Ezzel szemben, amikor a család visszatükrözi Isten tervét, olyan „laboratóriummá” válik, ahol megtapasztalják a szeretetet és a valódi szolidaritást.³⁴

A megszentelt személyek hirdetik ezt az igazságot, amely nemcsak a hívőkre vonatkozik, hanem az emberiségnek az ember szívébe írt öröksége. A gyerekek és a fiatalok szüleivel való kapcsolattartás lehetősége kedvező alkalmat jelent, hogy elmélyítsenek velük olyan fontos témákat, amelyek az étellel, az emberi szeretettel-szerellelemmel és a család természetével kapcsolatos, valamint hogy megokolják az ismertetett látásmódot, szemben más, gyakran uralkodó felfogásokkal.

48. A szerzetesek és a szerzetesnők, akik tanúságot tesznek Krisztusról, és az őket jellemző kommunióéletet élik, az egész nevelési közösségnek a testvériség prófétai jelét nyújtják. A közösségi élet, amikor mély kapcsolatok járnak át, „működésben lévő prófécia, egy olyan társadalom körében, amely – anélkül, hogy olykor számot vetne vele – mélyen vágyakozik egy határokat nem ismerő testvériségre”.³⁵ Ez a meggyőződés láthatóvá válik abban az igyekezetben, hogy a közösség életét olyan területté minősítse, ahol a személyek növekednek, és kölcsönösen segítik egymást, hogy a közös küldetést keressék és teljesítsék. Ebben az összefüggésben fontos, hogy a testvériség jele ragyogó világosan felfogható legyen az iskolai közösség életének minden mozzanatában.

49. A nevelési közösség a környezetében lévő egyéb nevelő intézményekkel való együttműködésben valósítja meg célkitűzéseit.

Az iskolának a környezetében lévő más nevelői intézményekkel és a kommunikáció tágasabb körében való koordinálása ösztönzi a tanulók személyes, szakmai és szociális növekedési folyamatát, felajánlva sokféle javaslatot integrált formában. Ez az együttműködés nagyon fontos segítséget nyújt elsősorban abban, hogy elkerüljenek különféle káros hatásokat, köztük is leginkább a *tömegkommunikációs eszközökét*. Segíti a fiatalokat, hogy egyszerű és passzív fogyasztókból kritikus vitapartnerökké váljanak, akik képesek pozitív módon befolyásolni a közvéleményt és magának a tájékoztatásnak a minőségét.

³⁴ Vö. II. János Pál: *Omelia in occasione del Giubileo delle famiglie* [A családok jubileuma alkalmából mondott homília] (2000. okt. 15.), 4–5.; AAS 93 (2001) 90.

³⁵ II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 85.; AAS 88 (1996) 462.

Úton a Másik felé

50. A nevelési közösség élete, amikor igyekszik komolyan keresni az igazságot a különféle tudományágak hozzájárulása révén, folyamatos ösztönzésben részesül, hogy érlelődjön a reflexióban, továbbhaladjon az elért eredményeken, és egzisztenciális szinten tegyen fel kérdéseket.

A megszentelt személyek jelenlétükkel ebben a kontextusban sajátos hozadékot nyújtanak identitásukkal és hivatásukkal. A fiatalok, ha nem is mindig tudatosan, szeretnének bennük egy olyan életről való tanúságtételt találni, amely válasz egy hívásra, út Isten felé, keresése olyan jeleknek, amelyeken keresztül ő megjelenik. Olyan személyeket szeretnének látni, akik arra hívják őket, hogy elkötelezettségre szólító kérdéseket tegyenek fel maguknak, akik felszólítják őket, hogy fedezzék fel az emberi létezés és a történelem legmélyebb értelmét.

Irányt mutatnak az élet értelmének keresésében

51. Az Istennel való találkozás mindig személyes esemény, válasz a hit ajándékára, amely természeténél fogva a személy szabad tette. Az iskola, beleértve a katolikus iskolát is, nem követeli meg a hit elfogadását, azonban felkészíthet rá. A nevelési terven keresztül meg lehet teremteni a feltételeket, hogy a személy kifejlessze magában a keresés magatartását, és arra irányuljon, hogy felfedezze saját létének és az őt övező valóságnak a titkát, egészen a hit küszöbéhez való elérésig.

Azoknak pedig, akik úgy döntenek, hogy átlépik ezt a küszöböt, felajánlják a szükséges eszközöket, hogy folytathassák és elmélyíthessék a hit megtapasztalását: az imádság, a szentségek, a Krisztussal való – Isten igéjében, az eucharishtiában, az eseményekben, a személyekben történő – találkozás által.³⁶

52. A keresés útjának lényegi dimenziója a szabadságra való nevelés, amely minden iskolának sajátja, amely hűséges saját feladatához. A szabadságra való nevelés humanizáló tevékenység, mert a személyiség teljes kibontakozása a célja. Magát a neveltetést ugyanis úgy kell tekinteni, mint a szabadság megszerzését, annak birtoklását és a benne való növekedést. Arról van szó, hogy minden diákot úgy kell nevelni, hogy megszabaduljon azoktól a korlátoktól, amelyek megakadályozzák, hogy teljes mértékben személyként tudjon élni; mindegyiküknek erős és felelős személyiséggé kell alakulniuk, akik képesek szabad és következetes döntéseket hozni.³⁷

Valóban szabad személyeket nevelni azt jelenti, hogy a hit felé irányítják őket. Az élet értelmének keresése elősegíti a személy vallási dimenziójának fejlődését, mint olyan talajt, amelyen megérlelődhet a keresztény döntés és kibontakozhat a hit ajándéka. Megállapítható, hogy az iskolában – egyre gyakrabban, különösen a nyugati társadalmakban – a személy vallási dimenziója *elveszett láncszemmé* vált, nemcsak a szó szoros értelmében vett iskolai nevelési folyamatban, hanem a formálódásnak a családban kezdődő tágabb kontextusában is. Mindazonáltal e nélkül a nevelés folyamata a maga teljességében súlyos hiányt szenved, és megnehezít mindenféle is-

³⁶ A Megszentelt Élet Intézményeinek és Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *A katolikus iskolában folyó nevelés vallási dimenziója* (1988. Ápr. 7.), 98–112.

³⁷ Vö. Katolikus Nevelés Kongregációja: *A katolikus iskola*, 31.

tenkeresést. A közvetlenül elérhető dolgok, az, ami felszínes, mellékes, az előre gyártott megoldások, a mágikus dolgok iránti eltévelyedések és a misztérium pótlékai kötik le a fiatalok figyelmét, és nem engednek teret a transzcendenciára való megnyílnak.

Manapság megállapítják – még olyan tanárok is, akik magukat nem hívőnek vallják –, hogy sürgősen vissza kell szerezni a nevelés vallási dimenzióját, amely szükséges olyan személyiségek kialakításához, akik képesek szembenézni a társadalomban uralkodó kényszerítő tényezőkkel, és képesek erkölcsösen irányítani azt, hogy miképpen kell élni a tudomány és a technika új eredményeivel.

53. A megszentelt személyek azáltal, hogy az evangéliumi tanácsok szerint élnek, hatékony felhívást jelentenek, hogy az emberek rákérdezzek Istenre és az élet titkára. Ilyesfajta kérdés – amely olyan nevelési stílust követel meg, amely képes arra, hogy az élet eredetére és értelmére irányuló alapvető kérdésekre ösztönözzön – elsősorban a *miértek*, s nem annyira a *hogyanok* keresése által születik. E célból felül kell vizsgálni, miként ismertetik meg a különböző tantárgyak tananyagait, hogy a tanulók fel tudják tenni ezeket a kérdéseket, és keressék a kielégítő válaszokat. Ezenfelül arra kell ösztönözni a gyerekeket és a fiatalokat, hogy ne fogadják el azt, ami mindenki számára nyilvánvaló és banális, elsősorban az életükre, a családra és az emberi szerelemre vonatkozó döntéseik meghozatala vonatkozásában. Ez a stílus olyan tanulási és keresési metodológiát segít elsajátítani, amely hozzászoktat a reflexióhoz és a Lélek segítségével történő mérlegeléshez. Olyan stratégiában konkretizálódik, amely kiműveli a személyben, annak első éveitől kezdve, a lelki életet mint helyet, ahol meghallhatja Istennek a szavát, kialakítja a szent iránti érzéket, az értékek melletti döntést, megérleli a saját határainak és bűneinek elismerését, és növeli a minden ember iránt érzett felelősséget.

A vallásoktatás

54. Ebben az összefüggésben sajátos szerepet tölt be a vallásoktatás. A megszentelt személyek – a többi nevelővel együtt, viszont nagyobb felelősséggel – gyakran arra hivatottak, hogy biztosítsanak különböző vallási nevelési utakat, a különféle iskolai valóságoknak megfelelően: néhány iskolában a tanulók többsége keresztény, más iskolákban azonban a tanulók többsége különböző vallásokhoz tartozik, ha nem éppen agnosztikus vagy ateista. A megszentelt személyek feladata, hogy felhívják a figyelmet az órarendbe és a kulturális programba beépített vallásoktatás értékére. Elismerve ugyan, hogy a vallásoktatásnak a katolikus iskolában más szerepe van, mint más iskolákban, az megőrzi azt a célkitűzését, hogy nyitottá tegyen a kereszténység történeti tapasztalatának megértésére, s hogy Jézus Krisztus megismerésére és evangéliumának elmélyítésére vezessen. Ebben az értelemben a vallásoktatás olyan kulturális javaslatnak bizonyul, amelyet fel lehet ajánlani mindenkinek, s nemcsak azoknak, akik már hitbeli döntést hoztak. Sok helyen a kereszténység képezi már a saját kultúra spirituális *horizontját*.

Azután a katolikus iskolában a vallásoktatásnak az a feladata, hogy segítse a tanulókat saját állásfoglalás kialakítására vallási kérdésekben – amely koherens és mások elképzelését tiszteletben tartja –, ily módon járulva hozzá növekedésükhöz és a való-

ság teljesebb megértéséhez. Fontos, hogy az egész nevelési közösség – különösképpen a katolikus iskolákban – elismerje a vallásoktatás értékét és szerepét, valamint segítse, hogy a tanulók is megbecsüljék azt. A vallásoktató – a vallás témakörének tárgyalásához alkalmas nyelvezetet használva – arra hivatott, hogy ösztönözze a diákokban azoknak a nagy kérdéseknek az elmélyítését, amelyek az élet értelmével, a valóság jelentésével kapcsolatosak, valamint azzal a felelős fáradozással, hogy a valóságot átalakítsák az evangéliumi értékek fényénél. Biztatnia kell őket, hogy építő módon szembesítsék a katolikus vallás tartalmait és értékeit a mai kultúrával.

A katolikus iskola közössége azután a vallásoktatáson kívül felajánl más lehetőségeket, alkalmakat és formákat a hit és kultúra, hit és élet közötti szintézisre történő nevelésre.³⁸

Az élet mint hivatás

55. A megszentelt személyek – a többi keresztény nevelővel együtt – meg tudják ragadni és értékelni tudják a nevelési folyamathoz bensőleg hozzátartozó hivatási dimenziót. Az élet ugyanis olyan ajándék, amelyet szabad válaszként lehet megvalósítani egy különleges hívásra, amelyet minden egyes nap konkrét eseményeiben kell felfedezni. A hivatási dimenzió gondozása irányítja a személyt a felé, hogy saját tapasztalatát Isten tervének fényében értelmezze.

A hivatási dimenzióknak a többé-kevésbé figyelmen kívül hagyása – azon túl, hogy megfosztja a fiatalokat a segítségtől, amelyre joguk lenne az életük legfontosabb döntései meghozatala előtti mérlegelés során – elszegényíti a társadalmat és az egyházat, bár mindkettőnek szüksége van olyan személyekre, akik képesek tartósan Istennek, felebarátaiknak és a közjónak szolgálatára szentelni magukat.

A hivatás kultúrája

56. Egy új hivatási kultúra előmozdítása az új evangelizáció alapvető tényezője. Általa kell segíteni abban, hogy „bátorságot és kedvet kapjanak a nagy kérdések feltevésére, amelyek saját jövőjüket érintik.”³⁹ Olyan kérdések ezek, amelyeket személyre szabott nevelési lépések által is fel kell ébreszteni, amelyeknek fokozatosan oda kell vezetniük, hogy felfedezzék a létezés mint Isten ajándékát és mint feladatot. E lépések a hivatás megérlelésének valóságos útjává válhatnak, amelyek segítenek egy sajátos hivatás felismerésében.

A megszentelt személyek különösképpen is hivatottak arra, hogy előmozdítsák az iskolában a *hivatás kultúráját*. Jelek ők az egész keresztény nép számára. Nemcsak egy meghatározott hivatásra utaló jelek, hanem a hivatási dinamizmusé mint életformáé, beszédes módon megjelenítve annak a döntését, aki Isten hívására odafigyelve kíván élni.

57. A mai helyzetben az iskolában teljesített nevelői küldetést egyre inkább megosztják a világiakkal. „Bár korábban – még a közelmúltban is – az együttműködés első-

³⁸ Vö. *ugyanott*, 37–48.

³⁹ Egyházi Hivatások Pápai Tanácsa: *Új hivatásokat egy új Európa számára*. A papi és a megszentelt életre szóló hivatások kongresszusának záródokumentuma (1997. máj. 5–10.), 13.b.

sorban a tevékenységhez szükséges megszentelt személyek hiányának a kiegészítését jelentette, ma abból az igényből születik, hogy megosszák a felelősséget nemcsak a szerzetesrend intézményeinek működésében, hanem abban a vágyban is, hogy a szerzetesrend lelkiességének és küldetésének sajátos mozzanatait is megéljék.”⁴⁰ A megszentelt személyeknek tehát az a feladatuk, hogy átadják az őket éltető nevelői karizmát, és elősegítsék azon személyek képzését, akik úgy érzik, ugyanazon küldetés teljesítésére kaptak meghívást. Ahhoz, hogy e felelősségüknek eleget tegyenek, a megszentelt személyeknek figyelniük kell arra, hogy ne csak kizárólagosan oktatói és adminisztratív feladatokat lássanak el, és ne engedjenek az aktivizmus kísértésének. Ezzel szemben szükséges, hogy előnyben részesítsék a karizmájuk gazdagságára történő odafigyelést, és törekedjenek kibontakoztatni azt az új társadalmi-kulturális helyzetekre történő válaszadás által.

58. A nevelési közösségben a megszentelt személyek – karizmájuk sajátos stílusa szerint – elő tudják mozdítani egy olyan gondolkodásmód kialakulását, amelyet az evangéliumi értékek táplálnak. Ez már nevelési szolgálat a hivatásgondozás szempontjából. A fiatal fiúk és lányok – és gyakran a nevelési közösség többi tagja – ugyanis kisebb-nagyobb tudatossággal a megszentelt személyekben kiváló beszélgetőpartnereket szeretnének látni Isten keresésében. A szolgálat e fajtája szempontjából – amely a megszenteltek identitásának legsajátosabb szolgálata – nincsenek korhatárok, amelyek jogosnak tűntetnék fel a nyugdíjba vonulást. Akkor is, amikor már abba kell hagyniuk a szakmai munkát, folytathatják azt, hogy rendelkezésére állnak a fiataloknak és a felnőtteknek, mint a Szentlélek által vezetett élet ismerői, mint nevelők a hit területén.

A megszentelt személyek jelenléte az iskolában így egy evangéliumi lelkiesség javaslata, vonatkozási pont a nevelési közösség tagjai számára a hit és a keresztenyélés útján.

59. A tanárok minősége alapvető jelentőségű abban, hogy javaslattevő és termékeny nevelői környezet jöjjön létre. Ezért a megszentelt élet intézményei és a szerzetesközösségek – különösképpen, ha katolikus iskolát tartanak fenn – a tanároknak képzési programokat szerveznek, amelyeken nyilvánvalóvá kell tenni a tanári foglalkozás hivatásszerű dimenzióját, hogy tudatosítsák: a tanárok az egyház nevelői és megszentelő küldetésének részesei.⁴¹ A megszentelt személyek megnyithatják azok előtt, akik kívánják, az őket jellemző lelkiesség gazdagságát, valamint a szerzetesintézmény karizmáját, bátorítván, hogy éljék meg azokat a nevelői küldetésben világi identitásuk szerint, a fiataloknak megfelelő és érthető formában.

⁴⁰ A Megszentelt Élet Intézményeinek és Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *Újraindulás Krisztustól*, 31.

⁴¹ Vö. Katolikus Nevelés Kongregációja: *A katolikus világiak mint a hit tanúi az iskolában*, 24.

Arra hivatott nevelők, hogy képessé tegyenek az együttélésre
Mindenki tudni fogja, hogy tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást (Jn 13,35)

Az emberi személy léptékével

60. Az iskola közösségi dimenziója elválaszthatatlan a személyre történő elsődleges figyelemtől, aki az iskolai nevelési terv középpontja. „A kultúrát az emberi személyhez kell mérni, legyőzve egy olyan tudásnak a kísértését, amely behódol a pragmatizmus előtt, vagy szétszóródik a tudományoskodásban, s így képtelen értelmet adni az életnek. [...] A hit által megvilágosított tudás, amelytől távol áll, hogy a mindennapok tapasztalatainak területeiről ne vegyen tudomást, eltölti ezeket a remény és a prófécia egész erejével. Az általunk óhajtott humanizmus olyan társadalomfelfogásért küzd, amely a személyt és annak elidegeníthetetlen jogait helyezi a középpontba, valamint az igazságosság és a béke értékét, az egyének, a társadalom és az állam közötti helyes – a szolidaritás és a szubszidiaritás logikája szerinti – viszonyt. Ez a humanizmus képes lelket önteni magába a gazdasági fejlődésbe, hogy az minden embernek és az egész embernek az előrehaladását szolgálja.”⁴²

61. A megszentelt személyek figyelnek arra, hogy védelmezzék a nevelési tervben a személy elsőbbségét, együttműködve, hogy ebben a szellemben hozzák meg az iskolának és a képzési programnak általános kérdéseit érintő konkrét döntéseket. Minden tanulót a maga egyediségében kell szemlélni, figyelembe véve családi hátterét, személyes élettörténetét, képességeit és érdeklődési köreit. A kölcsönös bizalom légkörében a megszentelt férfiak és nők felismerik és gondozzák minden személy tehetségeit, segítik a fiatalokat, hogy felelősséget vállaljanak saját képzésükért és közreműködjenek társaikéban. E feladat teljes odaadást és ingyenességet kíván attól, aki a nevelői szolgálatot küldetesként éli meg. Az odaadás és az ingyenesség hozzájárul ahhoz, hogy az iskolai nevelés területét olyan életszerű környezetté tegye, amelyben az intellektuális növekedés összhangban van a lelki, vallási, érzelmi és szociális növekedéssel.

A személyre szabott kísérés

62. A megszentelt személyek – képzettségük sajátos érzékenységénél fogva – személyre szabott kísérést nyújtanak a figyelmes meghallgatás és a párbeszéd révén. Meg vannak ugyanis győződve arról, hogy „a nevelés a szív dolga”⁴³, és hogy – következképpen – egyedül a személyes kapcsolaton keresztül lehet hiteles képzési folyamatot irányítani.

63. Minden ember érzi, hogy belülről rosszra irányuló hajlamok gyötrik, még ha határokat nem ismerő szabadságra vágyakozik is. A megszentelt férfiak és nők arra törekszenek, hogy a fiatalokban felkeltsék a vágyat a belső felszabadulásra, amely feltétele az evangéliumi boldogságok új életére irányuló keresztény életforma elkezdésének. Az evangéliumi gondolkodásmód lehetővé teszi a fiataloknak, hogy kriti-

⁴² II. János Pál: *Discorso ai docenti universitari* [Beszéd az egyetemi tanárokhoz] (2000. szept. 9.), 3., 6.; AAS 92 (2000) 863–865.

⁴³ Bosco Szent János: *Circolare del 24 gennaio 1883*, in Ceria E. (a cura di): *Epistolario di San Giovanni Bosco*, SEI, Torino 1959, vol. IV., 209.

kus módon forduljanak szembe a konzumizmussal, a hedonizmussal, amelyek befészkelik magukat – mint a konkoly a búza közé – az emberiség nagy részének kultúrájába és életmódjába.

A megszentelt személyek – tökéletesen tudatában annak, hogy az összes emberi értékek a teljes megvalósulásukat és egységüket Krisztusban találják meg – kifejezett formában képviselik az egyház anyai gondoskodását korunk fiataljainak integrális növekedéséről, átadva azt a meggyőződést, hogy nem létezhet hiteles felszabadulás a szív megtérése nélkül.⁴⁴

A nő méltósága és hivatása

64. A megszentelt személyek érzékenysége – amely figyelmes arra az igényre, hogy az emberi személy egy-kettős dimenzióját ki kell bontakoztatni Isten eredeti tervének megfelelően (Vö. Ter 2,18) – hozzájárulhat ahhoz, hogy a nevelési tervbe integrálják a különbözőségeket azok értékelése céljából, legyőzve az összemosásokat és a sztereotípiákat. A történelem tanúskodik a megszentelt férfiak és nők fáradozásáról a nő érdekében. Ma is a megszentelt személyek kötelességüknek érzik a nő megbecsülését a nevelési tevékenység során. A világ több helyén a katolikus iskola és számos szerzetescsalád fáradozik azon, hogy a nőknek biztosítsák a neveléshez való hozzájutást, minden megkülönböztetés nélkül, s hogy a nőket segítsék abban, hogy képesek legyenek sajátos módon hozzájárulni az egész társadalom javához. Nincs senki, aki ne venné tudomásul a nők hozzájárulását az élet és a kultúra humanizálásához,⁴⁵ készségüket az emberekkel való törődésre, továbbá a feszültségek és gyűlölködések által megosztott, szétszaggatott társadalom helyreállítására. Számos szolidaritási kezdeményezés – háborúban álló népek között is – abból a *női géniuszból* születik, amely az összes körülmények között előmozdítja az érzékenységet minden iránt, ami emberi.⁴⁶ Ebben az összefüggésben a megszentelt nők különleges módon arra hivatottak, hogy teljes és örömben megélt önátadásuk által *Isten gyengédségének jele legyenek az emberiség felé.*⁴⁷ A nők jelenléte és az ő megbecsülésük – következképpen – lényegi jelentőségű egy olyan kultúra kialakításában, amely valóban a személyeket, a konfliktusok békés megoldásának keresését, a különbözőségben megvalósuló egységet, a szubszidiaritást és a szolidaritást helyezi a középpontba.

Interkulturális perspektíva

65. A mai összetett társadalomban az iskolának az a feladata, hogy a fiatal nemzedékeket ellássa az interkulturális gondolkodásmód kifejlesztéséhez szükséges eszközökkel. A nevelésben résztvevő megszentelt személyek – akik gyakran olyan intézményhez tartoznak, amely a világ sok részén elterjedt – kifejeződései „többnemzetiségű és nemzetközi közösségeknek, amelyek arra hivatottak, hogy »tanúságot tegyenek a népek, fajok és kultúrák közötti kommunió értelméről«, [...] ahol megtapasztalják egy-

⁴⁴ Vö. VI. Pál: *Evangelii nuntiandi* apostoli buzdítás (1975. dec. 8.), 36.; AAS 68 (1976) 29.

⁴⁵ Vö. II. János Pál: *Christifideles laici* apostoli buzdítás (1988. dec. 30) 51.; AAS 81 (1989) 492–496.

⁴⁶ Vö. II. János Pál: *Mulieris dignitatem* apostoli levél (1988. aug. 15.), 30.; AAS 80 (1988) 1724–1727.

⁴⁷ Vö. II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 57.; AAS 88 (1996) 429.

más kölcsönös megismerését, tiszteletét, megbecsülését, gazdagítását”.⁴⁸ Ezért ők könnyen tudják a kulturális különbözőséget gazdagságnak tekinteni, és járható utakat javasolni a találkozásra meg a párbeszédre. E magatartás értékes segítség egy igazi interkulturális neveléshez, amely egyre sürgősebbnek látszik a migrációk jelentékeny jelenségéből. A nevelési közösségekben végigjárando út megköveteli az átmenetet a multikulturális valóság eltűrésétől a befogadásig és a szembesülés kereséséig, a kölcsönös megértés által egészen az interkulturális párbeszédig, amely segít felismerni minden kultúra értékeit és határait.

Az interkulturális nevelés

66. A keresztény szemléletmódban az interkulturális nevelés lényegileg a kölcsönösségre nyitott relacionális modellen alapszik. A kultúrák vonatkozásában analóg módon ugyanaz érvényesül, mint ami a személyekben: a párbeszéd és a kommunikáció tipikus dinamizmusain keresztül fejlődnek. „A kultúrák közötti párbeszéd az ember és a kultúrák természetének belső követelményeként jelentkezik. Mint az emberi család eredendő egységének különböző és zseniális történelmi kifejeződései a kultúrák a párbeszédben találják meg sajátosságuk, kölcsönös megértésük és kommunikációjuk megőrzését. A kommunikáció fogalma – amely a keresztény kinyilatkoztatásban az egy és hármasságban találja meg forrását és legfőbb modelljét – sohasem olvadt egyformaságba, erőltetett homogenitásba vagy asszimilációba; inkább annak kifejeződése, hogy a sokféleség összetart, és ezért a gazdagság jelévé és a fejlődés ígéretévé válik.”⁴⁹

A különbözőségek együttélése

67. Az interkulturális perspektíva valódi paradigmaváltáshoz vezet pedagógiai szinten. Átmenet történik az integrációból a különbözőségek együttélésének keresésére. Nem egyszerű, s nem is könnyen megvalósítható modelltől van szó. A múltban a kultúrák közötti különbség értetlenségek és konfliktusok forrása volt. Ma is megállapítható, hogy a világ különböző területein néhány kultúra a többi kultúra rovására akar érvényt szerezni magának. Nem kevésbé veszélyes a kultúrák összemosására való törekvés a nyugati világ modelljei szerint, amelyeket a radikális individualizmus és az élet gyakorlatilag ateista felfogásának formái befolyásolnak.

68. Az iskolának rá kell kérdeznie azokra az alapvető etikai irányelvekre, amelyek jellemzik egy meghatározott közösség kulturális tapasztalatát. „A kultúrákat [...] – mint az embert, amely annak szerzője – átjárja az emberi történelemben működő *gonoszság misztériuma*, és nekik is szükségük van a megtisztulásra és a megváltásra. Minden emberi kultúra hitelességét, az általa képviselt *ethosz* értékét, vagyis erkölcsi beállítottságának szilárdságát valamiképpen azon lehet lemérni, hogy az emberért és

⁴⁸ A Megszentelt Élet Intézményeinek és Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *Újraindulás Krisztustól*, 29.

⁴⁹ II. János Pál: *Dialogo tra le culture per una civiltà dell'amore e della pace*, Messaggio per la Giornata mondiale della pace (2001. jan. 1.), 10.; AAS 93 (2001) 239.

az ember méltóságának előmozdításáért van-e minden szinten és minden összefüggésben.”⁵⁰

Az ENSZ 50. Általános Gyűlésének tagjaihoz intézett beszédében a pápa hangsúlyozta a népek közötti alapvető közösséget, kijelentve, hogy a különféle kultúrák világában nem mások, mint a személyes létezés értelmének kérdésére adott különféle válaszok. Minden kultúra ugyanis reflexiós erőfeszítés a világ és az ember titkáról, az emberi élet transzcendens dimenziójának egyfajta kifejezési módja. E megvilágításban a különbözőség ahelyett, hogy fenyegetés lenne, tiszteletteljes párbeszéd által forrásává válhat az emberi létezés titka mélyes megértésének.⁵¹

Szolidáris osztozás a szegényekkel

69. A megszentelt személyek jelenléte a nevelési közösségben elősegíti, hogy mindenki érzékenyebbé váljon a mai fiatalokat, családokat és egész népeket sújtó szegénységek iránt. Ez az érzékenység evangéliumi értelemben végbemenő mély változások forrása lehet azért, hogy ösztönözze a kiválóság és a fölényeskedés logikáinak átalakítására a szolgálat, a *többiekkel való törődés* logikáivá, és szolidaritásra nyitott szívet alakít ki.

A szegények előnyben részesítése [opzione preferenziale] segít elkerülni a kirekesztés minden formáját. Az iskola területén olykor olyan nevelési terv elkészítése van jelen, amely többé-kevésbé tehetős társadalmi csoportokat szolgál, míg a leginkább rászorulóakra való odafigyelés kimondottan háttérbe szorul. Sok esetben a társadalmi, gazdasági vagy politikai körülmények nem tesznek lehetővé jobb alternatívát. Ennek azonban nem szabad megakadályoznia, hogy világosan lássák az evangéliumi kritériumot, és igyekezzenek azt alkalmazni személyes és közösségi szinten, valamint az iskolai intézményekben.

Az utolsókból kiindulva terveznek

70. Ha a szegények előnyben részesítése áll a nevelési terv középpontjában, a legjobb eszközöket és a legfelkészültebb személyeket elsősorban a legutolsók szolgálatába állítják, anélkül, hogy emiatt kizárnák azokat, akik kisebb nehézségekkel és hiányosságokkal rendelkeznek. Ez az evangéliumi befogadás [inklúzió] értelme, amely igen mesze van a világ logikájától. Az egyház ugyanis nevelői szolgálatát *elsősorban* azoknak kívánja nyújtani, „akik anyagilag szegények, akik nélkülözik a család támaszát és melegét, vagy akikben nincs meg a hit adománya”.⁵² Igazságtalan körülmények időnként megnehezítik ennek a célkitűzésnek a megvalósítását. Olykor azonban a katolikus nevelési intézmények azok, amelyek eltávolodtak ettől az előnyben részesítéstől, amely megszentelt élet tanítást vállaló intézményei nagyobb részének a születését jellemezte.

⁵⁰ *Ugyanott*, 8 (238).

⁵¹ Vö. II. János Pál: *Insegnamenti*, XVIII/2, 1995, 730–744.

⁵² II. Vatikáni Zsinat: *Gravissimum educationis*, Nyilatkozat a keresztyén nevelésről, 9.

Ezt az elhatározást, amely a megszentelt életet minősíti, ezért ápolni kell a kezdeti képzéstől kezdve, hogy ne tekintsék úgy, mint amely csak a legáldozatosabb és legmerészebb tagoknak van fenntartva.

71. A Jó Pásztor nyomdokait követve a megszentelt személyek igyekeznek felismerni, hogy tanítványaik a szegénység milyen formái között élnek, amelyek akadályozzák a személy integrális éretté válását, és a társadalmi életből kirekesztik őket; s igyekeznek ezek okait is feltárni. Ezek között vitathatatlan helyet foglal el a nyomor. A nyomor gyakran együtt jár a család és az egészség hiányával, a társadalmi életre való képtelenséggel, az emberi méltóság elvesztésével, a kultúrához való hozzájutás lehetetlenségével és következésképpen egy mély lelki-szellemi szegénységgel. *A világ szegényei szószólóinak lenni* olyan kihívás, amellyel az egyház szembenézett, s amelyet minden kereszténynek magára kell vállalnia.⁵³ A megszentelt személyek – döntéseik értelmében és nyilvános fogadalommal vállalt, egyéni és közösségi szegény életüknél fogva – sokkal érzékenyebbek azon kötelesség iránt, hogy előmozdítsák az igazságosságot és a szolidaritást abban a környezetben, ahol dolgoznak.

Szót adnak a szegényeknek

72. A katolikus nevelési intézmények többféle szinten vállalják, hogy elsősorban a legszegényebbeknek legyen lehetőségük nevelésre.⁵⁴ Ez megköveteli, hogy a nevelési intézményt a legutolsók szolgálatába állítsák, függetlenül az iskolai intézménybe jelenleg járó tanulók társadalmi helyzetétől. Ez magával hozza többek között az egyház társadalmi tanítása tartalmainak javaslatát nevelési programokon keresztül, és megkívánja annak felülvizsgálását, hogy az iskola milyen jellegű kíván lenni tanulói számára. Ha az iskola meghallgatja a legszegényebbeket, és úgy szervezi meg önmagát, hogy az ő szolgálatukba álljon, tudnia fogja értelmezni a tantárgyakat az élet szolgálatában, és felhasználni azok tartalmát a személyek globális növekedése érdekében.

73. A szegények meghallgatása a megszentelt személyek előtt feltárja azt is, hogy hol kell dolgozniuk a nem formális nevelés területén, s miként kell elérni, hogy a leghátrányosabb helyzetűek is tanulhassanak. Olyan országok megismerése, ahol az iskolába járás csak kevesek kiváltsága, vagy súlyos nehézségek akadályozzák az iskolát feladata ellátásában, a fejlettebb országok nevelési közösségeiben kelthetne szolidaritási kezdeményezéseket, mint amilyenek például a testvérosztályok vagy a testvériskolák. A képzési előnyök mindenki számára nagyok lennének, különösképpen a fejlettebb országok tanulói számára, akik konkrétan elsajátítanák azt, ami lényeges az élet számára, és segítséget kapnának, hogy ne kövessék a konzumizmus által keltett kulturális divatokat.

74. A gyerekek jogainak védelme egy másik, különösen fontos kihívást jelent. A gyerekek kihasználása – különféle, gyakran eltévelyedett formában – korunk egyik legnyugtalanítóbb problémája. A nevelői küldetésben résztvevő megszentelt személyek számára halaszthatatlan feladat, hogy a gyerekek jogainak védelméért és érvé-

⁵³ Vö. II. János Pál: *Tertio millennio adveniente* apostoli levél (1994. nov. 10.), 51.; AAS 87 (1995) 36.

⁵⁴ Vö. például Office International pour L'enseignement Catholique (OIEC): *Déclaration de la XIVème Assemblée Générale* (1994. márc. 5.).

nyesítéséért küzdjenek. Az, amennyivel ehhez konkrétan hozzá tudnak járulni – mint egyének és mint nevelési intézmény –, valószínűleg a szükségekhez képest elégtelen lesz, de nem hasztalan, ha törekszenek tudatosítani, hogy a visszaéléseknek mik a gyökerei. A megszentelt személyek szívesen egyesítik erőfeszítéseiket más polgári és egyházi szervezetekével, valamint a jóakarátú emberekével, hogy az emberi jogok tiszteletben tartását segítsék, és előmozdítsák mindenki javát, kezdve a leggyengébbekben és legvédtelenebbekben.

75. A szegények előnyben részesítése megkívánja, hogy egyénileg és közösségileg oly módon éljenek, hogy készen legyenek *életüket adni* ott, ahol szükséges. Ez megkövetelhetné, hogy otthagyanak olyan intézményeket, amelyek bár jó hírűek, de nem képesek többé megfelelő képzési programot megvalósítani és következésképpen a megszentelt élet jellegzetességeit érvényesíteni. Ugyanis „lehetnek iskoláink, amelyek didaktikai szempontból kiválóak, de hiányos a tanúságtételük a hiteles értékek mellett s azok egyértelmű ajánlásában”.⁵⁵

A megszentelt személyek ezért arra hivatottak, hogy felülvizsgálják: Vajon a nevelési tevékenységben az iskola jó hírűvére, eredmények felmutatására jobban törekszenek-e, mint a fiatalok emberi és keresztény érlelődésére, vajon a versengést részesítik-e előnyben a szolidaritás helyet; vajon azon vannak-e, hogy az iskolai közösség többi tagjával együtt szabad, felelős és az evangéliumi igazságosság szerint *igaz* személyeket neveljenek?

76. A megszentelt személyek – éppen szerzetesi megszenteltségüknek köszönhetően – *par excellence* szabadok arra, hogy mindent elhagyva elmenjenek hirdetni az evangéliumot a Föld határáig.⁵⁶ Számukra, a nevelés területén is, elsődleges feladat marad az Örömhír „*ad gentes*” hirdetése. Ezért tudatában vannak annak az alapvető szerepnek, amelyet a katolikus iskola játszik a missziós országokban. Sok esetben ugyanis az iskola az egyház jelenlétének egyetlen lehetősége, máshol pedig kiváltságos hely az evangelizáló és humanizáló tevékenység számára, amely felelősséget vállal a legszegényebb népek emberi és kulturális fejlődéséért. Ebből a szempontból fontos figyelembe venni annak szükségességét, hogy az ősi evangelizálás területein működő szerzetescsaládok részesítsék a nevelői karizmában azokat, amelyek azokon a missziós területeken születtek, amelyeket felkarolnak. Ugyanis „a régi intézmények, amelyek közül sok nagyon kemény próbákat állt ki, de évszázadokon át bátran kitarított, gazdagodhat, ha párbeszédbe kezd a korunkban keletkező alapításokkal, és adományait kicserélik”.⁵⁷ Ilyesfajta osztozás valósul meg a megszentelt személyek képzésének területén is: támogatják az új szerzetescsaládokat, a különféle intézmények együttműködnek.

A béke kultúrája

77. A békéhez vezető út az igazságosságon keresztül vezet. „Ez az egyetlen út a békés jövő biztosítására világunknak, gyökerében kiirtva a konfliktusok és háborúk

⁵⁵ Vö. Katolikus Nevelés Kongregációja: *A katolikus iskolában folyó nevelés vallási dimenziója*, 19.

⁵⁶ Vö. VI. Pál: *Evangelii nuntiandi* apostoli buzdítás, 69.; AAS 68 (1976) 58.

⁵⁷ II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 62.; AAS 88 (1996) 437.

okait: *a béke az igazságosság gyümölcse* [...]. Olyan igazságosság ez, amely nem elégszik meg azzal, hogy mindenkinek megadja, ami őt megilleti, hanem igyekszik megteremteni a polgárok között az *esélyegyenlőség* feltételeit, vagyis előnyben részesítve azokat, akik társadalmi helyzetüknél, kultúrájuknál vagy egészségüknél fogva ki vannak téve a veszélynek, hogy lemaradnak, vagy mindig az utolsó helyet foglalják el a társadalomban a személyes felszabadulás lehetősége nélkül.”⁵⁸

A békére nevelnek a szívből kiindulva

78. Annak tudatossága, hogy a nevelés kiváló út a békéhez, a nemzetközi közösség által elfogadott tény. Beszédes bizonyítékai ennek a nemzetközi szervezeteknek azok a különféle tervei, amelyeket a közvélemény és a kormányok érzékeny tételére megfogalmaztak.⁵⁹ A megszentelt személyek, Krisztusnak, a béke fejedelmének tanúi, érzékelik annak sürgősségét, hogy a békére nevelést a saját képző tevékenységük elsődleges célkitűzései sorolják, és hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanulók szívében táplálják a szándékot, hogy béketeremtőkké váljanak. A háborúk ugyanis az emberek szívében születnek, és jelen vannak azoknak az embereknek a szívében, akiknek a béke védelmezőinek kell lenniük. A nevelési folyamatot megbecsülve a megszentelt személyek azon vannak, hogy a harmadik évezred embereinek lelkében a béke magatartásformáit ültessék el, amely „nem egyszerűen a konfliktusok hiánya, hanem egy pozitív, dinamikus, részvételi folyamat, amely előmozdítja a párbeszédet és a konfliktusok megoldását a kölcsönös megértés és együttműködés szellemében”.⁶⁰ E törekvésben a megszentelt személyek együttműködnek minden jóakarató férfival és nővel, osztozva velük a fáradozásban, hogy mindig új, megfelelő utakat keressenek a hatékony nevelésre, „amely minden szinten az elsődleges eszköz a béke kultúrájának építésére.”⁶¹

79. A békére való hatékony nevelés igyekszik programokat és stratégiákat kidolgozni különböző szinteken. Többek közt említeni lehet: a tanulókat értékekre és olyan magatartásformákra nevelik, amelyek alkalmasak békésen megoldani az emberi méltóság körüli vitákat; programokat – órarendbe nem illeszkedőket is – szerveznek, mint például a sport és a színház, amelyek elősegítik a becsületesség és a szabályok betartása értékének elsajátítását; biztosítják, hogy a lányoknak a fiúkéval egyenlő lehetőségük legyen a neveltetésre; bátorítanak, ha szükséges, a tanítási programok felülvizsgálatára, beleértve a tankönyveket.⁶² Azután a nevelésnek az is feladata, hogy elültesse a tanulóknak saját kulturális gyökereiknek tudatosságát és a többi kultúra iránti tiszteletet. Ha ez a feladat szilárd erkölcsi vonatkozási pontokkal teljesül, a nevelés oda vezet, hogy tudatosítják a saját kultúrájukban és a többi kultúrában jelenlévő határokat, ugyanakkor azonban nyilvánvaló válik az egész emberi nem közös értéköröksége. Ily módon „*a nevelésnek különleges szerepe van egy szolidárisabb és békésebb világ építésében*. Hozzá tud járulni annak az integrális – az erkölcsi és

⁵⁸ II. János Pál: *Discorso ai governanti e ai parlamentari* (Roma, 2000. nov. 4.), 2.; AAS 93 (2001) 167.

⁵⁹ Például az Egyesült Nemzetek elindították a *Decade internazionale della cultura di pace e non-violenza* [A béke és az erőszaknélküliség kultúrájának nemzetközi évtizede] (2000–2010) című programot.

⁶⁰ ENSZ: *Résolution 53/243: Déclaration et Programme d'action sur une culture de la paix* (1999. okt. 6.).

⁶¹ *Ugyanott*, A, 1a és 4. cikkely.

⁶² *Vö. ugyanott*, B, 9. cikkely.

vallási dimenzióra nyitott – humanizmusnak az érvényesüléséhez, amely kellő fontosságot képes tulajdonítani a kultúrák, valamint a különféle civilizációk értékei megismerésének és megbecsülésének.”⁶³

Az együttélésre nevelnek

80. A harmadik évezred elején a vad gazdasági és kulturális globalizáció negatív hatásainak következményeképpen növekvő fontosságot nyer a felelős részvétel a közösség életében helyi, nemzeti és világszinten egyaránt. Ez a részvétel feltételezi a tudatosítást azon jelenségek okainak, amelyek fenyegetik a népek együttélését és magát az emberi életet. Mint minden tudatosítás, ez is a nevelésben – különösen az iskolában folyó nevelésben – találja meg azt a kiváltságos területet, amelyen ki tud alakulni. Ezért egy új és nehéz feladat adódik: az aktív és felelős állampolgárságra nevelés. Itt megvilágosítók a pápa szavai: „A békéhez való jog előmozdítása valamiképpen biztosítja az összes többi jog tiszteletét, minthogy segíti egy olyan társadalom építését, amelyen belül az erőviszonyokat felváltják az együttműködés viszonyai a közjó érdekében.”⁶⁴ E szempontból a megszentelt személyek fel tudják mutatni a felelős testvériség jelét azáltal, hogy olyan közösségekben élnek, amelyekben „mindenki felelősnek érzi magát a másik hűségéért; mindenki hozzájárul ahhoz, hogy az élet megosztásának, egymás megértésének, a kölcsönös segítségnek derűs légköre uralkodjék”.⁶⁵

BEFEJEZÉS

81. Az előadott megfontolásokból nyilvánvalóvá válik, hogy a megszentelt személyek jelenléte a nevelés világában prófétai döntésnek bizonyul.⁶⁶ A megszentelt élettel foglalkozó szinódus arra buzdít, hogy megújult odaadással vállalják a nevelői küldetést mindenfajta és minden fokozatú iskolában, egyetemeken és főiskolákon.⁶⁷ A felszólítás, hogy folytassák azt az utat, amelyet elődeik kezdtek el, akik jelentékeny módon hozzájárultak az egyház nevelési küldetéséhez, azt jelenti, hogy legyenek hűségesek eredeti karizmájukhoz: „A megszentelt személyek – különleges megszenteltségük, a Lélek ajándékainak sajátos megtapasztalása, Isten ígéjének figyelmes hallgatása, a Lélek segítségével történő mérlegelés gyakorlása, az idők folyamán felhalmozódott nevelői hagyomány gazdagsága [...], a spirituális igazság elmélyült ismerete (vö. Ef 1,17) révén – különlegesen hatékony nevelő tevékenységre képesek, és sajátos módon hozzájárulhatnak a többi nevelő kezdeményezéseikhez.”⁶⁸

⁶³ II. János Pál: *Dialogo tra le culture per una civiltà dell'amore e della pace*, Messaggio per la Giornata mondiale della pace (2001. jan. 1.), 20.; AAS 93 (2001) 245.

⁶⁴ II. János Pál: *Nel rispetto dei diritti umani il segreto della pace vera*, Messaggio per la Giornata mondiale della pace [Az emberi jogok tiszteletében van a valódi béke titka, Üzenet a béke világnapjára] (1999. jan. 1.), 11.; AAS 91 (1999) 385.

⁶⁵ A Megszentelt Élet Intézményeinek és Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja: *Testvéri élet közösségben* (1994. febr. 2.), 57., in *Enchiridion Vaticanum*, vol. 14, 265.

⁶⁶ Vö. Katolikus Nevelés Kongregációja: *A katolikus iskola a harmadik évezred küszöbén*, 21.

⁶⁷ Vö. II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 97.; AAS 88 (1996) 473.

⁶⁸ *Ugyanott*, 96.; 472.

82. Az egyházi kommunió horizontján minden megszentelt személyben növekszik annak a kulturális és pedagógiai gazdagságnak a tudatossága, amely a közös – bár különféle szolgálatok és karizmák sajátosságában megvalósuló – nevelői küldetésben való osztozásukból fakad. Újra felfedezik és megújítják saját identitásuk tudatát, megtalálják a szakavatott nevelői foglalkozás inspiráló forrásait, s a nevelésben olyan létmódot lelnek meg, amely hiteles hivatásnak bizonyul. E megújult tudatosságnak a gyökere Krisztus. Az iskolában dolgozó megszentelt személyeknek kétségtelenül tőle kell újraindulniuk, hogy megtalálják küldetésük tápláló forrását. Az újraindulás Krisztustól azt jelenti, hogy szemléljük az ő arcát, hosszan együtt időzünk vele az imádságban, hogy azután meg tudjuk mutatni másoknak. Ez az a feladat, amelyet az egyház teljesíteni hivatott az új évezred elején, tudatában annak, hogy egyedül a hit képes felfedni annak az arcnak a titkát.⁶⁹ Az újraindulás Krisztustól a megszentelt férfiak és nők számára is azt jelenti, hogy újrainduljanak a hitből, amelyet a szentségek táplálnak, és a csalódást nem okozó remény támogat: „Minden nap veletek vagyok.” (Mt 28,20) E reménységtől vezetve a megszentelt személyek arra hivatottak, hogy újra felbresszék magukban a nevelési szenvedélyt, és azt az iskolai közösségekben tanúságtételként éljék meg a különböző hivatások és nemzedékek közötti találkozásról.

Az a feladat, hogy megtanítsák a fiatalokat élni, felfedezni az élet és a transzcendencia legmélyebb értelmét, másokkal a kölcsönösség szellemében viselkedni, a teremtett világot szeretni, szabad és kritikus módon gondolkodni, kibontakoztatni magukat a munkában, megtervezni jövőjüket, egy szóval: *lenni*, a megszentelt személyektől megújult szeretetet kíván meg az iskolában megvalósuló nevelői és kulturális elkötelezettség iránt.

83. A megszentelt férfiak és nők, ha engedik, hogy a Lélek átalakítsa őket, és a folyamatos képzés állapotában élnek, képessé válnak [szellemi-lelki] horizontjaik kitérésére és az események mély dimenzióinak megragadására.⁷⁰ A folyamatos képzés válik kulcsává annak is, hogy újra megértsék az iskolában végzett nevelői küldetést, s azt oly módon végezzék, hogy a valóság talaján álljanak, amely annyira változó, ugyanakkor rászorul a kompetens, idejében történő és prófétai közbeavatkozásra. A műveltség elmélyítése – amelyre a megszentelt személyek hivatottak, hogy szakterületükön, az adminisztratív feladatok ellátásában vagy az ügyvitelben naprakész tudással rendelkezzenek – az igazságosság megkívánta kötelesség, amely alól nem vonhatják ki magukat.

Az egyetemes és helyi egyház életében való részvétel azt kéri tőlük, hogy a kommunió kötelekeivel kapcsolódjanak másokhoz és megbecsüljék a tanítóhivatal útmutatásait, különösképpen az étellel, a családdal, a nőekkel, a társadalmi igazságossággal, a békével, az ökumenizmussal, a vallásközi párbeszéddel kapcsolatos témákat illetően. A mai pluralizmus légkörében az egyház tanítóhivatalának a hangja értelmezi tekintélyileg a jelenségeket az evangélium fényénél.

84. A Katolikus Nevelés Kongregációja azzal kívánja lezárni e megfontolásokat, hogy őszinte köszönetet mond minden megszentelt személynek, aki az iskolai neve-

⁶⁹ Vö. II. János Pál: *Novo millennio ineunte* apostoli levél, 19.; AAS 93 (2001) 278–279.

⁷⁰ Vö. II. János Pál: *Vita consecrata* apostoli buzdítás, 98.; AAS 88 (1996) 474.

lés területén dolgozik. Feladatuk összetettségének és nehézségeinek tudatában hangsúlyozza az értékét annak a *nemes* nevelői szolgálatnak, amely arra irányul, hogy értelmet adjon a felnövő nemzedékek életének és reményének, egy kritikusan kidolgozott tudáson és kultúrán keresztül, a személynek és az életnek evangéliumi értékek által inspirált felfogása alapján.

Minden iskola és a nem formális nevelés minden helye egy nagyobb háló csomóivá válhatnak, amely – a legkisebb falutól a legkiterjedtebb nagyvárosokig – reménnyel borítja be a világot. A nevelés hordozza ugyanis egy emberibb jövő és egy szolidárisabb társadalom ígérését.

Semmilyen nehézségnek nem szabadna eltávolítania a megszentelt férfiakat és nőket az iskolától és általánosságban a neveléstől, amikor mély és életüket formáló a meggyőződésük hivatásukról: hogy Isten országának örömhírét elvigyék a szegényeknek és a kicsinyeknek. A jelenlegi nehézségek és az irányvesztés – együtt a harmadik évezred hajnalán nyíló új perspektívákkal – erőteljes felszólítást jelentenek: életüket abban „égessek el”, hogy az új nemzedékeket arra neveljék, hogy egy olyan kommunikációkultúra hordozóivá váljanak, amely elér minden népet és személyt. Minden megszentelt személy igyekezetének mozgatórugója, illetve elérendő célja az, hogy meggyújtsa és táplálja a hit lángját a fiatal nemzedékekben, akik „a hajnal őrszemei (vö. Iz 21,11–12) az új évezred hajnalán”.⁷¹

A Szentatya – az alulírott prefektussal egyeztetett kihallgatás során – jóváhagyta a jelen dokumentumot, és felhatalmazást adott közzétételére.

Róma, 2002. október 28-án, a II. Vatikáni Zsinat *Gravissimum educationis* kezdetű nyilatkozata kihirdetésének 37. évfordulóján.

Zenon Grocholewski bíboros
prefektus

✠ Giuseppe Pittau SJ
titkár

⁷¹ II. János Pál: *Novo millennio ineunte* apostoli levél, 9.; AAS 93 (2001) 272.

RÉSZLETES TARTALOMJEGYZÉK

1. LUMEN GENTIUM

DOGMATIKAI KONSTITÚCIÓ AZ EGYHÁZRÓL (részletek) → 29–37

ÖTÖDIK FEJEZET: AZ ÉLETSZENTSÉGRE SZÓLÓ EGYETEMES MEGHÍVÁS AZ EGYHÁZBAN → 30

Az egyház szent volta → 30

Az életszentségre szóló egyetemes meghívás → 30

Az életszentség sokféle megvalósulási formája → 31

Az életszentség útjai és eszközei → 33

HATODIK FEJEZET: A SZERZETESEK → 34

Az evangéliumi tanácsok követése az egyházban → 34

A szerzetesi állapot lényege és jelentősége → 35

Az egyházi hierarchia és a szerzetesek → 36

A szerzetesi megszenteltség nagysága → 36

Buzdítás az állhatatosságra → 37

2. PERFECTAE CARITATIS

HATÁROZAT A SZERZETESI ÉLET

KORSZERŰ MEGÚJÍTÁSÁRÓL (1965) → 39–49

Előszó → 40

A korszerűsítés alapelvei → 40

Gyakorlati szempontok → 41

Mindenki közreműködése → 41

A szerzetesség lényege → 41

A lelki élet → 42

A szemlélődő szerzetek → 42

Az aktív szerzetek → 43

Monasztikus intézmények → 43

A laikus szerzetesi intézmények → 43

Világi intézmények → 44

A szerzetesi tisztaság → 44

A szerzetesi szegénység → 45

A szerzetesi engedelmisség → 45

A közösségi élet → 46

A klauzúra → 46

A szerzetesi öltözet → 47

A szerzetesek képzése → 47

Új alapítások → 47

A szerzetek sajátos tevékenysége → 47

Hanyatló intézmények → 48

Szerzetesházak összefogása → 48

A nagyobb előljárók tanácsai → 48

Szerzetesi hivatások → 48

Befejezés → 48

**3. EVANGELICA TESTIFICATIO
A SZERZETESI ÉLET MEGÚJÍTÁSÁRÓL A II. VATIKÁNI
ÖKUMENIKUS ZSINAT ELŐÍRÁSAI SZERINT (1971) → 51-68**

- I. A SZERZETESI ÉLET → 54
- II. LÉNYEGI ELEMÉK → 56
 - A) A megszentelt tisztaság → 56
 - B) A megszentelt szegénység → 57
 - C) A megszentelt engedelmesség → 59
- III. AZ ÉLETSTÍLUS → 61
- IV. SPIRITUÁLIS MEGÚJULÁS ÉS NÖVEKEDÉS → 64
- V. VÉGSŐ FIGYELEMFELHÍVÁS → 66

**4. MUTUAE RELATIONES
A PÜSPÖKÖK ÉS SZERZETESÉK
KÖLCSÖNÖS KAPCSOLATAINAK IRÁNYELVEI (1978) → 69-93**

BEVEZETÉS → 70

ELSŐ RÉSZ: NÉHÁNY TANBELI ALAPELV → 71

- I. FEJEZET: AZ EGYHÁZ MINT ÚJ NÉP → 71
 - Nem test szerint, hanem a Lélekben (LG 9) → 71
 - „Egy test”, melyben „mindenki tagja a másiknak” (Róm 12,5; vö. 1Kor 12,13) → 71
 - Arra hivatunk, hogy egyetlen „látható szentséget” alkossunk (LG 9) → 72
 - Az a küldetésünk, hogy tanúságot tegyünk az evangéliumról és hirdessük az evangéliumot → 72
- II. FEJEZET: A PÜSPÖKÖK SZOLGÁLATA AZ EGYHÁZ KÖZÖSSÉGÉBEN → 72
 - Isten népének sajátos közössége → 72
 - Krisztus, a Fő van jelen a püspöki szolgálatban → 73
 - A püspöki szolgálat oszthatatlansága → 73
 - A hierarchia feladata a szerzetesi élettel kapcsolatban → 74
 - Néhány következmény → 74
- III. FEJEZET: A SZERZETESI ÉLET AZ EGYHÁZI KÖZÖSSÉGBEN → 75
 - A szerzetesi intézmények egyházi természetűe → 75
 - Az egyes intézmények sajátos jellege → 75
 - Az igazi „karizma” néhány ismertetőjegye → 76
 - A szerzetesi tekintély szolgálatjellege → 76
 - Néhány eligazító következtetés → 77
- IV. FEJEZET: A PÜSPÖKÖK ÉS SZERZETESÉK ISTEN NÉPÉNEK EGYETLEN KÜLDETÉSÉBEN → 77
 - Az egyházi küldetés a „szeretet forrásából” ered (AG 2) → 77
 - Egységben kell lenni Istennel → 78
 - Az apostoli feladat különböző formái → 78
 - Az egyetemes és részleges értékek kölcsönhatása → 79
 - A missziós köteleesség és a kezdeményezés → 79
 - A lelkipásztorkodás koordinálása → 80
 - A szerzetesek együttműködése → 80
 - Az exemptio lelkipásztori jelentősége → 80
 - A lelkipásztorkodás megszervezésének néhány szempontja → 81

MÁSODIK RÉSZ: IRÁNYELVEK ÉS SZABÁLYOK → 82

V. FEJEZET: FELADATOK A TANÍTÁS TERÜLETÉN → 82

VI. FEJEZET: FELADATOK A GYAKORLATI TEENDŐK TERÜLETÉN → 85

A lelkipásztori küldetés igényei → 85

A szerzetesi élet igényei → 87

VII. FEJEZET: A MEGFELELŐ KOORDINÁCIÓ FONTOSSÁGA → 90

Egyházmegyei szinten → 90

Országok, nagyobb területek és rítusok → 91

Nemzetek feletti és egyetemes szinten → 92

BEFEJEZÉS → 93

5. SZERZETESÉK ÉS AZ EMBERI HALADÁS (1980) → 95-115

BEVEZETÉS → 96

A szerzetesek megfelelő közreműködésének fontossága és sürgőssége az ember integrális fejlődésében → 96

I. NÉGY FŐ PROBLÉMAKÖR → 98

A) A szegények és az igazságosság melletti elköteleződés ma → 99

B) A szerzetesek szociális tevékenysége és művei → 101

C) A munka világába való beilleszkedés → 102

D) A politikai életbe való bekapcsolódás → 105

II. A DÖNTÉSHOZÁS ÁLTALÁNOS KRITÉRIUMAI → 107

A) Közel az emberhez és korunkhoz → 107

B) Krisztus és az evangélium átalakító erejével → 108

C) Szerves beilleszkedés az egyházi kommunióba → 109

D) Dinamikus hűség a saját megszenteltséghez az alapító karizmája szerint → 112

III. A KÉPZÉSRE VONATKOZÓ KÖVETELMÉNYEK → 113

6. A SZERZETESI ÉLET SZEMLÉLŐDŐ DIMENZIÓJA (1980) → 117-128

BEVEZETÉS → 118

I. RÉSZ: A SZEMLÉLŐDŐ DIMENZIÓ LEÍRÁSA → 118

II. RÉSZ: IRÁNYELVEK A TEVÉKENY ÉLET INTÉZMÉNYEI SZÁMÁRA → 119

A) A tevékenység és a szemlélődés egységbe foglalása → 119

B) Megújult figyelem a Szentlélekben való életre → 121

C) Közösségi animálás → 123

D) A szemlélődő dimenzió a képzésben → 124

E) A helyi egyház szemlélődő dimenziójának elősegítése → 125

III. RÉSZ: IRÁNYELVEK A SAJÁTOSAN SZEMLÉLŐDŐ INTÉZMÉNYEK RÉSZÉRE → 126

ÖSSZEFOGLALÁS → 128

7. AZ EGYHÁZI TÖRVÉNYKÖNYV (részletek) (1983) → 129–158

[II. könyv: Az Isten népe – I. rész: A krisztushívők] (207. és 307. kán) → 130

III. RÉSZ: A MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI ÉS AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI → 130**I. SZAKASZ: A MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI → 130****I. CÍM: A MEGSZENTELT ÉLET ÖSSZES INTÉZMÉNYEIRE VONATKOZÓ KÖZÖS SZABÁLYOK → 130****II. CÍM: A SZERZETES INTÉZMÉNYEK → 134****I. FEJEZET: A SZERZETESHÁZAK, LÉTESÍTÉSÜK ÉS MEGSZÜNTETÉSÜK → 134****II. FEJEZET: AZ INTÉZMÉNYEK KORMÁNYZÁSA → 135**

1. cikkely: Az előljárók és a tanácsok → 135
2. cikkely: A káptalanok → 137
3. cikkely: Az anyagi javak és kezelésük → 138

III. FEJEZET: A JELENTKEZŐK FELVÉTELE ÉS A TAGOK KÉPZÉSE → 139

1. cikkely: Felvétel a noviciátusba → 139
2. cikkely: A noviciátus és a novíciusok képzése → 140
3. cikkely: A szerzetesi fogadalomtétel → 141
4. cikkely: A szerzetesek képzése → 142

IV. FEJEZET: AZ INTÉZMÉNYEK ÉS TAGJAIK KÖTELESSÉGEI ÉS JOGAI → 142**V. FEJEZET: AZ INTÉZMÉNYEK APOSTOLI TEVÉKENYSÉGE → 144****VI. FEJEZET: A TAGOK KIVÁLÁSA AZ INTÉZMÉNYBŐL → 146**

1. cikkely: Átlépés más intézménybe → 146
2. cikkely: Az intézményből való kilépés → 146
3. cikkely: A tagok elbocsátása → 148

VII. FEJEZET: A PÜSPÖKSÉGRE EMELT SZERZETESOK → 149**VIII. FEJEZET: A NAGYOBB ELŐLJÁRÓK KONFERENCIÁI → 150****III. CÍM: A VILÁGI INTÉZMÉNYEK → 150****II. SZAKASZ: AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI → 153****[RÉSZLETEK EGYÉB KÖNYVEKBŐL] → 155**

- [III. könyv: Az egyház tanítói feladata – I. cím: Az isteni ige szolgálata] → 155
- [III. könyv: Az egyház tanítói feladata – II. cím: Az egyház missziós tevékenysége] → 155
- [III. könyv: Az egyház tanítói feladata – III. cím: A katolikus nevelés] → 155
- [III. könyv: Az egyház tanítói feladata – IV. cím: A tömegtájékoztató eszközök] → 155
- [IV. könyv: Az egyház megszentelői feladata – I. rész: A szentségek] → 155
- [IV. könyv: Az egyház megszentelői feladata – II. rész: A többi istentiszteleti cselekmény] → 157
- [V. könyv: Az egyház anyagi javai – I. cím: A javak szerzése] → 157
- [VI. könyv: Büntető rendelkezések az egyházban – I. rész: A büntetendő cselekmények és a büntetések] → 157
- [VI. könyv: Büntető rendelkezések az egyházban – II. rész: Büntetések az egyes bűncselekményekre] → 157
- [VII. könyv: Az eljárások – I. rész: A perek általában] → 158
- [VII. könyv: Az eljárások – II. rész: Az egyházi peres eljárás] → 158

**8. A SZERZETESÉLETRŐL SZÓLÓ EGYHÁZI TANÍTÁS LÉNYEGI ELEMEI,
TEKINTETTEL AZ APOSTOLI SZOLGÁLATOT ELLÁTÓ INTÉZMÉNYEKRE
(1983) → 159-181**

Bevezetés → 160

I. A SZERZETESI ÉLET: SAJÁTOSAN ISTENNEK SZENTELT ÁLLAPOT → 161

II. ISMERTETŐJEGYEK → 163

1. Istennek szenteltség nyilvános fogadalom által → 163

2. Egység a közösségben → 164

3. Az evangéliumi küldetés → 166

4. Az imádság → 168

5. Az aszkézis → 169

6. A nyilvános tanúságtétel → 169

7. Kapcsolat az egyházzal → 171

8. A képzés → 173

9. A vezetés → 174

Mária, a szerzetesi élet öröme és reménye → 175

III. NÉHÁNY ALAPVETŐ SZABÁLY → 176

1. Hívás és megszenteltség → 176

2. Közösség → 177

3. Önazonosság → 177

4. Tisztaság → 178

5. Szegénység → 178

6. Engedelmesség → 178

7. Ima és aszkézis → 179

8. Apostolkodás → 179

9. Tanúságtétel → 179

10. Képzés → 180

11. Kormányzás → 180

Összegzés → 181

**9. REDEMPTIONIS DONUM
A SZERZETESÉK MEGSZENTEELTSÉGE
A MEGVÁLTÁS MISZTÉRIUMÁNAK FÉNYÉBEN (1984) → 183-203**

KÖSZÖNTÉS → 184

ELSŐ FEJEZET: A HIVATÁS → 185

„Jézus rátekintett, és megszerette őt” → 185

„Ha tökéletes akarsz lenni...” → 186

„Kincsed lesz a mennyben” → 187

MÁSODIK FEJEZET: AZ ISTENNEK SZENTEELTSÉG → 189

A szerzetesi fogadalom a keresztségi Istennek szenteltség „tökéletesebb” kifejezése → 189

A jegyesi szeretet szövetsége → 190

HARMADIK FEJEZET: AZ EVANGÉLIUMI TANÁCSOK → 192

A megváltás rendje → 192

Részesezés Krisztus önküresítésében → 193

NEGYEDIK FEJEZET: TISZTASÁG, SZEGÉNYSÉG, ENGEDELMESSÉG → 194

Tisztaság → 194

Szegénység → 195
Engedelmesség → 196

ÖTÖDIK FEJEZET: AZ EGYHÁZ IRÁNTI SZERETET → 199

Tanúságtétel → 199
Az apostolkodás → 200

BEFEJEZÉS → 202

Világosodjék meg lelki szemetek! → 202
Gyümölcslő Boldogasszony ünnepének üzenete → 203

10. POTISSIMUM INSTITUTIONI A SZERZETESINTÉZMÉNYEK BEN FOLYÓ KÉPZÉS IRÁNYELVEI (1990) → 205-246

BEVEZETÉS → 206

A szerzetesi képzés célja → 206
A Szentszék folyamatos gondoskodása → 206
A Megszentelt Élet Intézményei és Apostoli Élet Társaságai Kongregációjának tevékenysége a zsinat után → 206
A dokumentum jellege és címzettjei → 207

I. A SZERZETESI MEGSZENTEELTSÉG ÉS A KÉPZÉS → 207

A szerzetesi önazonosság és a képzés → 207
Az egyház tanítása a szerzetesi és megszentelt életről → 208
Isteni meghívás az üdvözítés művének szolgálatára → 208
Személyes válasz → 208
A szerzetesi fogadalomtétel: az egyház megszentel és egy intézmény tagjává tesz → 209
Az evangéliumi tanácsok szerinti élet → 209
Tisztaság → 210
Szegénység → 211
Engedelmesség → 212
Szerzetesi intézmények: az adományok különbözősége megtartandó érték → 213
Egységes út a Szentlélekben → 214

II. A SZERZETESI KÉPZÉS ÁLTALÁNOS SZEMPONTJAI → 215

A) A KÉPZÉS IRÁNYÍTÓI ÉS KÖRNYEZETE → 215

Isten Lelke → 215
Szűz Mária → 215
Az egyház és az „egyházias érzület” → 216
A közösség → 217
Maguk a szerzetesek felelősek képzésükért → 219
A képzés irányítói: az elöljárók és a képzés felelősei → 219

B) A KÉPZÉS EMBERI ÉS KERESZTÉNY DIMENZIÓI → 220

C) ASZKÉZIS → 221

D) SZEXUALITÁS ÉS KÉPZÉS → 222

III. A SZERZETESI KÉPZÉS SZAKASZAI → 223

- A) A NOVICIÁTUS ELŐTTI SZAKASZ → 223
 Alapelvek → 223
 Tartalom → 224
 A megvalósítás formái → 224
- B) A NOVICIÁTUS ÉS AZ ELSŐ FOGADALOMTÉTEL → 225
 Cél → 225
 Tartalom → 225
 Hivatásbeli munka a noviciátus idején → 226
 Néhány figyelemreméltó feltétel → 226
 Pedagógia → 227
 A noviciusmester és segítői → 227
 A szerzetesi fogadalomtétel → 228
- C) AZ IDEIGLENES FOGADALMASOK KÉPZÉSE → 229
 Az egyházi előírások → 229
 E szakasz jelentősége és kívánalmái → 229
 A képzés tartama és eszközei → 229
- D) AZ ÖRÖKFOGADALMASOK FOLYAMATOS KÉPZÉSE → 231
 A folyamatos képzés értelme → 231
 Tartalma → 232
 A továbbképzés különleges időszakai → 233

**IV. KÉPZÉS A SZERZETESI INTÉZMÉNYEKBEN,
KÜLÖNÖSKÉPPEN A SZEMLÉLŐDÉSRE TÖREKVŐ NŐI SZERZETEKBEN → 234**

- A szemlélődő rendek helye az egyházban → 234
 A képzés fontossága → 234
 Néhány fontos szempont → 235
 Lectio divina → 235
 Liturgia → 235
 Munka → 236
 Aszkézis → 237
 Megvalósítás → 237

V. A SZERZETESOK KÉPZÉSÉVEL KAPCSOLATOS MAI KÉRDÉSEK → 238

- A) A FIATAL SZERZETESJELÖLTEK ÉS A HIVATÁSGONDOZÁS → 238
- B) A SZERZETESI KÉPZÉS ÉS A KULTÚRA → 239
- C) SZERZETESI ÉLET ÉS EGYHÁZI MOZGALMAK → 240
- D) A PÜSPÖKI SZOLGÁLAT ÉS A SZERZETESI ÉLET → 241
- E) A SZERZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS A KÉPZÉS SZINTJÉN → 242

VI. A DIAKÓNUSI VAGY PAPI SZOLGÁLATRA KÉSZÜLŐ SZERZETESOK → 243

- Képzés → 243
 A szerzetes pap és diakónusok sajátos szerzetesi arculata → 244
 A szerzetes pap helye az egyházmegyes papság körében → 245

ZÁRSZÓ → 245

11. A KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA (részletek) (1992, 1997) → 247–254

4. §. A KRISZTUS-HÍVŐK: HIERARCHIA, VILÁGI HÍVŐK, MEGSZENTELT ÉLET → 248

III. A MEGSZENTELT ÉLET → 248

Evangéliumi tanácsok, megszentelt élet → 248

Nagy törzs sok ággal → 248

A remete élet → 249

A megszentelt szüzek és özvegyek → 249

A szerzetesi élet → 250

A világi intézmények → 250

Az apostoli élet társaságai → 250

Megszenteltség és küldetés: hirdetni az eljövendő királyt → 251

Összefoglalás → 251

[EGYÉB, KÉSŐBBI RÉSZEBŐL VETT PONTOK] → 252

Az Isten országáért vállalt szüzesség → 252

[Áldások, amelyek megszentelnek] → 252

[Az evangéliumi tanácsok] → 253

Összefoglalás → 253

[A fogadalmak] → 253

[A megszentelt személyek mint az imádság szolgálói] → 254

12. TESTVÉRI ÉLET KÖZÖSSÉGBEN

„CONGREGAVIT NOS IN UNUM CHRISTI AMOR” (1994) → 255–296

BEVEZETÉS: „Congregavit nos in unum Christi amor” → 256

Teológiai fejlődés → 257

Kánoni fejlődés → 258

A társadalomban bekövetkezett fejlődés → 259

Változások a szerzetesi életben → 260

A dokumentum célkitűzései → 261

I. FEJEZET: A KOMMUNIO ÉS A KÖZÖSSÉG AJÁNDÉKA → 262

Az egyház mint kommunio → 262

A szerzetesközösség az egyházi kommunio kifejeződése → 263

II. FEJEZET: A SZERZETESKÖZÖSSÉG A TESTVÉRRÉ VÁLÁS HELYE → 265

Lelkiség és közös ima → 265

Személyes szabadság és a testvériség építése → 268

Kapcsolatteremtés a közös növekedés érdekében → 271

Szerzetesközösség és a személy érlelődése → 273

Önazonosság → 274

Az érzelemvilág → 274

Nehézségek → 275

Az „én”-től a „mi”-ig → 276

Folyamatos képzésben lévő közösség → 277

Az evangéliumi tanácsok közösségi dimenziója → 278

A karizma → 279

A tekintély a testvériség szolgálatában → 280

A testvériség mint jel → 283

III. FEJEZET: A SZERZETESKÖZÖSSÉG A KÜLDETÉS HELYE ÉS ALANYA → 284

Szerzetesközösség és küldetés → 285

A helyi egyházban → 286

A plébánia → 287

Az egyházi mozgalmak → 288

Néhány jelenlegi helyzet → 289

Beilleszkedés a szegények közé → 289

Kis létszámú közösségek → 290

Egyedül élő szerzetesek → 291

A missziós területeken → 292

A művek újjászervezése → 293

Az idős szerzetesek → 293

Új kapcsolat a világiakkal → 294

ÖSSZEGZÉS → 295

13. VITA CONSECRATA APOSTOLI BUZDÍTÁS A MEGSZENTELT ÉLETRŐL ÉS ANNAK KÜLDETÉSÉRŐL AZ EGYHÁZBAN ÉS A VILÁGBAN (1996) → 297–380

BEVEZETÉS → 298

Hálaadás a megszentelt életért → 298

A megszentelt élet mint ajándék az egyháznak → 299

A szinódus eredményeinek összefoglalása → 299

A Szentlélek működése a megszentelt élet különböző formáiban → 300

A monasztikus élet Keleten és Nyugaton → 300

A szüzek rendje, a remeték és az özvegyek → 301

A teljesen szemlélődő intézmények → 302

Az apostolkodó szerzetesi élet → 302

A világi intézmények → 303

Az apostoli élet társaságai → 303

A megszentelt élet új formái → 303

A jelen apostoli buzdítás célja → 304

I. FEJEZET: A SZENTHÁROMSÁG MEGVALLÁSA

A megszentelt élet krisztológiai és szentháromságos forrásainál → 305

A színeváltozásban megdicsőült Krisztus képe → 305

„És elváltozott a szemük láttára” → 306

„Ez az én szeretett Fiam: őt hallgassátok!” → 307

I. A SZENTHÁROMSÁG DICSÓSÉGÉRE → 308

Az Atyától az Atyához: Isten kezdeményezése → 308

A Fiú által: Krisztus nyomában járva → 308

A Lélekben: a Lélektől megszentelve → 309

Az evangéliumi tanácsok a Szentháromság ajándékai → 310

A Szentháromság életének tükröződése az evangéliumi tanácsokban → 310

Krisztushoz hasonlóan az Isten országának szentelve → 311

- II. A HÚSVÉT ÉS A BETELJESÉDÉS KÖZÖTT → 312
 A Tábor hegyétől a Kálváriáig → 312
 A megszentelt élet húsvéti jellege → 312
 Krisztus tanúi a világban → 313
 A megszentelt élet eszkatologikus jellege → 314
 Tevékeny várakozás: elkötelezettség és virrasztás → 315
 Szűz Mária a megszenteltség és a Krisztus-követés példaképe → 315
- III. AZ EGYHÁZBAN ÉS AZ EGYHÁZÉRT → 316
 „Jó nekünk itt lennünk”: a megszentelt élet az egyház misztériumához tartozik → 316
 Új és különleges megszenteltség → 317
 A keresztény életállapotok különbségei és kapcsolatai → 318
 A megszentelt élet egyedülálló értéke → 319
 Tanúságtétel a boldogságok evangéliumáról → 320
 A jegyes-egyház eleven képe → 320
- IV. A SZENTSÉG LELKÉTŐL VEZÉRELTEN → 321
 „Színeváltozott” létezés: meghívás az életszentségre → 321
 Hűség a karizmához → 322
 Kreatív hűség → 323
 Imádság és aszkézis: lelki harc → 323
 Az életszentség elősegítése → 324
 „Keljetek fel, ne féljetek!”: megújított bizalom → 325
- II. FEJEZET: A TESTVÉRISÉG JELE**
A megszentelt élet mint a kommunió jele az egyházban → 326
- I. MARADANDÓ ÉRTÉKEK → 326
 A Szentháromság képmására → 326
 Testvéri élet a szeretetben → 326
 A tekintély feladata → 328
 Az idősek szerepe → 328
 Az apostoli közösség képmására → 328
 Egyházas érzület → 329
 Testvériség az egyetemes egyházban → 330
 A megszentelt élet és a részegyház → 331
 Termékeny és rendezett egyházi közösség → 332
 Szeretettel áthatott folytonos párbeszéd → 332
 Testvériség egy megosztott és igazságtalan világban → 333
 Közösség a különféle intézmények között → 334
 Az összehangolás szervei → 334
 Közösség és együttműködés a világi Krisztus-hívókkal → 335
 A lelki és apostoli energiák megújításáért → 335
 Önkéntes és társult világi Krisztus-hívók → 336
 A megszentelt nő méltósága és szerepe → 337
 A női jelenlét és tevékenység új távlatai → 338
- II. A SZENTLÉLEK FOLYAMATOS MŰKÖDÉSE: HÚSÉG A MEGÚJULÁSBAN → 339
 A klauzúrában élő apácák → 339
 A szerzetes testvérek → 340
 A vegyes intézmények → 341
 Az evangéliumi élet új formái → 342
- III. PILLANTÁS A JÖVŐBE → 343
 Nehézségek és távlatok → 343
 A hivatásgondozás fellendülése → 344
 A kezdeti képzés feladatai → 346
 A képzést végzők tevékenysége → 346

- Közösségi és apostoli képzés → 347
- Egy átfogó és korszerű képzési terv szükségessége → 347
- A folyamatos képzés → 348
- A hűség dinamizmusában → 348
- A folyamatos képzés természete → 350

III. FEJEZET: A SZERETET SZOLGÁLATA

A megszentelt élet Isten világ iránti szeretetének bizonyossága → 351

- A küldetésre szentelődtek meg → 351
- Isten és az ember szolgálatában → 352
- Egyházi együttműködés és apostoli lelkiesség → 352

I. MINDVÉGIG KITARTÓ SZERETET → 353

- Krisztus szívével szeretni → 353
- A megszentelt élet különleges hozzájárulása az evangelizáláshoz → 354
- Az első evangelizálás: Krisztust hirdetni a nemzeteknek → 355
- Jelen lenni a föld minden szögletében → 355
- Krisztus hirdetése és az inkulturáció → 356
- A megszentelt élet inkulturációja → 357
- Az új evangelizáció → 358
- A szegények előnyben részesítése és az igazságosság támogatása → 359
- Gondoskodás a betegekről → 360

II. PRÓFÉTAI TANÚSÁGTÉTEL A NAGY KIHÍVÁSOKKAL SZEMBEN → 361

- A megszentelt élet prófétasága → 361
- A megszentelt élet prófétaságának jelentősége a mai emberek számára → 362
- Hűség a vértanúságig → 362
- A megszentelt élet nagy kihívásai → 362
- A megszentelt tisztaság kihívása → 363
- A szegénység kihívása → 364
- Az evangéliumi szegénység a szegények szolgálatában → 364
- A szabadság kihívása az engedelmességben → 365
- Közösen teljesíteni az Atya akaratát → 365
- Határozott elkötelezettség a lelki élet mellett → 366
- Isten szavát hallgatva → 367
- Közösségben Krisztussal → 368

III. A KÜLDETÉS NÉHÁNY TERÜLETE → 369

- Jelenlét a nevelés világában → 369
- Megújult elkötelezettség szükségessége a nevelés területén → 370
- A kultúra evangelizálása → 370
- Jelenlét a tömegtájékoztatásban → 371

IV. PÁRBESZÉDRE TÖREKEDVE MINDENKIVEL → 372

- A keresztények egységének szolgálatában → 372
- Az ökumenikus párbeszéd formái → 373
- A vallások közötti párbeszéd → 373
- A lelkiesség válasza a szentet keresőknek és az Isten után vágyakozóknak → 374

BEFEJEZÉS → 375

- Az ingyenesség túlaradása → 375
- A megszentelt élet Isten országának szolgálatában → 375
- A fiatalokhoz → 375
- A családokhoz → 377
- A jóakarató férfiakhoz és nőkhez → 377
- A megszentelt személyekhez → 378
- A jövőbe tekintve → 378

Imádság a Szentháromsághoz → 379
Szűz Mária segítségül hívása → 379

14. A SZERZETESI INTÉZMÉNYEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS A KÉPZÉSBEN. INSTRUKCIÓ (1998) → 381-404

BEVEZETÉS → 382

I. ALAPELVEK ÉS GYAKORLATI ÚTMUTATÁSOK → 383

Alapelvek → 384

Gyakorlati útmutatások → 387

Szerzetesi intézmények → 387

Szerzetközi képzési központok → 388

II. EGYÜTTMŰKÖDÉS A KÉPZÉS KÜLÖNBÖZŐ SZAKASZAIBAN → 389

Felkészítés a noviciátusra → 390

A noviciátus → 390

Az ideiglenes fogadalmasképzés → 392

A folyamatos képzés → 393

III. A VALLÁSTUDOMÁNYI ÉS A FILOZÓFIAI-TEOLÓGIAI INTÉZETEK → 394

A vallástudományi intézetek → 395

A teológiai-filozófiai képzés intézetei a szerzetesrendek papnövendékei számára → 396

IV. EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZERZETESI INTÉZMÉNYEK KÖZÖTT A RENDI NEVELŐK KÉPZÉSÉBEN → 399

A képzés szolgálatában → 399

A nevelők gondos kiválasztása és megfelelő felkészítése → 400

Szerzetközi együttműködés → 400

A kurzusok → 401

BEFEJEZÉS → 403

15. VERBI SPONSA A SZEMLÉLŐDŐ ÉLET ÉS A MONASZTIKUS SZERZETESNŐK KLAUZÚRÁJA. INSTRUKCIÓ (1999) → 405-425

BEVEZETÉS → 406

I. RÉSZ: A MONASZTIKUS SZERZETESNŐK KLAUZÚRÁJÁNAK JELENTŐSÉGE ÉS ÉRTÉKE → 406

Az Atyával szeretetben egyesült Fiú misztériumában → 406

Az egyház misztériumában, mely Krisztussal, a Vőlegénnyel való kizárólagos egyesülésben él → 408

A klauzúra aszketikus dimenziója → 410

A teljesen szemlélődő életet élő monasztikus szerzetesnők részvétele az egyház közösségében és missziójában → 412

Az egyház közösségében → 412

Az egyház küldetésében → 412

A monostor a helyi egyházban → 414

- II. RÉSZ: A MONASZTIKUS SZERZETESNŐK KLAUZÚRÁJA → 415
 A pápai klauzúra → 416
 A konstitúciók szerinti klauzúra → 417
 Az ősi monasztikus hagyományt követő monasztikus szerzetesnők monostorai → 417
 A monasztikus szerzetesnők klauzúrájának normái → 417
 Általános alapelvek → 417
 A klauzúra kiterjedése → 417
 A klauzúra kötelező volta → 418
 Ki- és belépés → 418
 A monasztikus szerzetesnők összejövetelei → 419
 A tömegkommunikációs eszközök → 419
 Örökös a klauzúra felett → 420
- III. RÉSZ: KITARTÁS A HŰSÉGBEN → 420
 A képzés → 420
 A monostor autonómiája → 422
 Kapcsolatok a férfi intézményekkel → 423
- IV. RÉSZ: A TÁRSULÁSOK ÉS FÖDERÁCIÓK → 423
 A képzés → 424
 A monostorok megújítása és segítése → 425
- BEFEJEZÉS → 425

16. ÚJRAINDULÁS KRISZTUSTÓL A MEGSZENTELT ÉLET MEGÚJULT ELKÖTELEZŐDÉSE A HARMADIK ÉVEZREDBEN. INSTRUKCIÓ (2002) → 427–466

- BEVEZETÉS → 428
 Krisztus arcának ragyogását szemlélve → 428
 Krisztus nyomában járva → 429
 Öt évvel a *Vita consecrata* apostoli buzdítás után → 429
 Újraindulás reménységben → 430
- ELSŐ RÉSZ: MEGSZENTELT ÉLET: KRISZTUS SZERETETÉNEK JELENLÉTE AZ EMBEREK KÖZÖTT → 432
 Időben élve → 432
 Isten egész népének szentségéért → 433
 Küldetésben Isten országáért → 434
 A Lélektől tanulnak → 435
- MÁSODIK RÉSZ: BÁTOR SZEMBENÉZÉS A MEGPRÓBÁLTATÁSOKKAL ÉS A KIHÍVÁSOKKAL → 436
 A megszentelt élet értelmének és minőségének újrafelfedezése → 436
 Az előljárók feladatai → 438
 A folyamatos képzés → 439
 A hivatásgondozás → 440
 A képzés szempontjai → 442
 Néhány sajátos kihívás → 443
- HARMADIK RÉSZ: A LELKI ÉLET ELSŐBBSÉGE → 444
 Újraindulás Krisztustól → 446
 Krisztus arcainak szemlélése → 447
 Isten igéje → 448

- Imádság és szemlélődés → 449
 Az eucharisztia: kiváltságos hely az Úrral való találkozáshoz → 450
 Krisztus arca a megpróbáltatásban → 451
 A kommunió lelkiisége → 453
 Kommunió a régi és az új karizmák között → 454
 Kommunióban a világiakkal → 455
 Kommunióban a püspökökkel → 457

- NEGYEDIK RÉSZ: A SZERETET TANÚI → 458
 Krisztus felismerése és szolgálata → 458
 A szeretet képzelőereje → 460
 Az evangélium hirdetése → 461
 Az élet szolgálata → 461
 Az igazság terjesztése → 462
 Nyitottság a nagy párbeszédre → 462
 A mai kihívások → 464
 Tekintsünk előre és a magasba → 465

17. A MEGSZENTELT SZEMÉLYEK ÉS KÜLDETÉSÜK AZ ISKOLÁBAN. MEGFONTOLÁSOK ÉS IRÁNYELVEK (2002) → 467–496

BEVEZETÉS → 468

I. A MEGSZENTELT SZEMÉLYEK ARCÉLE → 470

- A tanító Krisztus iskolájában → 470
 Radikális válasz → 471
 A kommunió-egyházban → 472
 Szemben a világgal → 474

II. A MEGSZENTELT SZEMÉLYEK NEVELŐI KÜLDETÉSE MA → 476

ARRA HIVATOTT NEVELŐK, HOGY EVANGELIZÁLJANAK

- Menjetez, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek (Mk 16,15)* → 476
 A mai kihívásokkal szemben → 477
 Kifejezett emberkép → 478

ARRA HIVATOTT NEVELŐK, HOGY KÍSÉRÉST BIZTOSÍTSANAK A MÁSIK FELÉ

- Látni akarjuk Jézust (Jn 12,21)* → 480
 A kölcsönösség dinamizmusa → 480
 A kapcsolatok dimenziója → 480
 A nevelési közösség → 481
 Úton a Másik felé → 483
 Irányt mutatnak az élet értelmének keresésében → 483
 A vallásoktatás → 484
 Az élet mint hivatás → 485
 A hivatás kultúrája → 485

ARRA HIVATOTT NEVELŐK, HOGY KÉPESSÉ TEGYENEK AZ EGYÜTTTÉLÉSRE

- Mindenki tudni fogja, hogy tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást (Jn 13,35)* → 487
 Az emberi személy léptékével → 487
 A személyre szabott kísérés → 487
 A nő méltósága és hivatása → 488
 Interkulturális perspektíva → 488

Az interkulturális nevelés → 489
A különbözőségek együttélése → 489
Szolidáris osztózás a szegényekkel → 490
Az utolsókból kiindulva terveznek → 490
Szót adnak a szegényeknek → 491
A béke kultúrája → 492
A békére nevelnek a szívből kiindulva → 493
Az együttélésre nevelnek → 494

BEFEJEZÉS → 494